John Crawford,
M. D.

Digitized by the Internet Archive
in 2014

https://archive.org/details/miscellaneacurio212unse

DECURIÆ

ANNORUM SECUNDÆ

MISCELLANEORUM MEDICO-PHYSICORUM

Sive

EPHEMERIDUM GERMANICARUM

ANNUS PRIMUS.

COLLEGIUM ACADEMIÆ NATURÆ CURIOSORUM
NUN-QUAM OTI-OSUS
EPHEMERID. GERM. MEDICO-PHYSICAR. CURIOSORUM
ANIMALIA
MINERALIA
VEGETAB.
ANATOM.
CHYMIA
BOTANICA
DEC. II. ANNUS I.
GERMANIA
Franconia
Noriberga
M.B.d.B. M.D.
S.R.M.P.M. a Sec.

MISCELLANEA CURIOSA
SIVE
EPHEMERIDUM
MEDICO-PHYSICARUM GERMANICARUM ACADEMIÆ NATURÆ CURIOSORUM,
DECURIÆ II.
ANNUS PRIMUS,
Anni M. DC. LXXXII.

Continens

Celeberrimorum Virorum,

Tùm Medicorum, tùm aliorum Eruditorum in Germaniâ & extra Eam

OBSERVATIONES

MEDICAS, PHYSICAS, CHYMICAS,

Nec non

MATHEMATICAS.

Cum

APPENDICE.

NORIMBERGÆ,

Sumptibus WOLFGANGI MAURITII ENDTERI.

ANNO M. DC. LXXXIII.

UNIVERSITY OF MARYLAND
LIBRARY
SCHOOL OF MEDICINE

Crawford

POTENTISSIMO
AC
INVICTISSIMO
ROMANORUM
IMPERATORI
LEOPOLDO,
PERPETUO AUGUSTO,
GERMANIÆ,
HUNGARIÆ,
BOHEMIÆ,
DALMATIÆ,
CROATIÆ,
SCLAVONIÆ,
&c.
REGI,

ARCHIDUCI AUSTRIÆ,
BURGUNDIÆ,
BRABANTIÆ,
STIRIÆ,
CARINTHIÆ,
CARNIOLÆ,
&c.
MARCHIONI
MORAVIÆ,
DUCI
LUCEMBURGI,
ac
SUPER. & INFER.
SILESIÆ,
WIRTEMBERGÆ & TECKÆ,
PRINCIPI SVEVIÆ,
COMITI
HABSPURGI, TYROLIS,
FERRETIS,
KYBURGI & GORITIÆ,
&c. &c.

AUGUSTISSIME
IMPERATOR.

SI faſtis Veterum, horumque certioribus teſtibus nummis fidem damus, in uſu ſolemni erat vota Deo nuncupare pro ſalute Cæſaris Auguſti, Deo, Conſervatori Patris patriæ, non minus ac ſolvere. Fiebat id quotannis, ordine menſium ſtationem priſtinam occupante; ſeorſim verò ſingulo decennio, ſive geſti imperii, ſive ludorum de-

cennalium recurſu, capite velato, togato corpore.

Suſcepit & Academia Naturæ Curioſorum vota hactenus humillima pro ſalute Majeſtatis Veſtræ, & decennio expleto ſolvit jam DEO Ter Optimo Ter Maximo, aliaque de integro ſuſcipit, ſimul ac mutuæ communicationis conventio ſtabilita fuit, uno Veſtræ Majeſtatis auſpicio viſa eſt caput erigere magis ſocietas, & progredi felicibus ſucceſſibus auſus iſte ſcrutandi naturæ arcana, & poſterorum negotium in notandis experimentis curioſis.

Uti Solis vivifici radii torpida hyberno frigore animant germina, ut læta exporrigant folia, & oculorum Panegyri omnigenos parturiant flores, & fructus uberrimos: Sic Veſtræ Majeſtatis gratioſiſſimo nutu incaluere pectora penitiùs, & novis quotannis niſibus induſtrioſus calamus ſuccrevit. Exceptæ Sereniſſimâ manu Ephemerides humillimè toties oblatæ, Auguſtiſſimâ gratiâ indulta confirmatio Legum, pluribus vicibus clementiam ſummam & congiaria tanto largitore digna experti

perti noſtri; verbo, fortunatiſſimè ceſsêre radii Solis Auſtriaci univerſo Collegio & orbi erudito.

Nullis elogiis aſſequi licet gratiæ illam incomparabilis ſublimitatem, nec ſuppetunt, quæ illum exprimant, aut dignè deprædicent verba. Satis eſt, teſtari devotiſſimâ ſubjectione, indignos nos eſſe, toties & tam luculenter in ſtudia noſtra derivatá gratiá, deditiſſimos tamen gloriæ Celſiſſimæ Cæſareæ.

Superent nos alii ſplendore & officiis, qui propiùs Auguſtiſſimam intuentur faciem, qui orbis ſaluti invigilant diviſis operis, & in quos reclinant ſe Majeſtatis Veſtræ curæ publicæ. Veneramur & iſta fulgentiſſima orbis & aulæ lumina; largietur tamen indulgentiſſima Pietas Veſtra, ut quamvis infimis reliquorum æqui affulgeant & nobis ulterius radii.

DEO dicati ſunt labores noſtri, dum illa eruere ſatagimus, quæ admirandis dotibus & infinitá virtute imperſcrutabili ſapientia in terræ viſceribus & mundi totius compendio, homine

condidit æternum Numen. Ubivis præſentem offendimus DEUM, undique noſcendum & laudandum. Obvia tenerioris corporis tot plantarum millia divinam manum exhibent, maximâ varietate, texturâ ſtupendâ, virtutibus inſigniſſimis in dies non prius viſa vel cogitata offerentia. Tacemus ex animatorum extiſpicina eruta, & marinorum, mineralium, ac metallorum ſcrutandos profundiores theſauros.

Non metus eſt, aliis quoque in ſocietatem operis venientibus, imò certatim in eundem campum latis non ſuffectura nova, vel colligi ac edi hinc non poſſe lectu digna; inexhauſtum hoc mare eſt, nullis ſeculis ſuppetentibus, nullo ſtudio etiam omnium in univerſum hominum.

Referimus ergò ad aram Majeſtatis Veſtræ hæc noſtra, Auguſtiſſime Imperator, quem in terris coli voluit DEUS ſupremum poſt ſe ſtatorem. Incolumitate Veſtrâ publica ſalus continetur, formidantibus hoſtibus, vel nequicqùam impetentibus ſub divino tutamine Cæſaream potentiam.

Glorio-

Glorioſiſſimo exemplo ſervare pacem Germaniæ, vel extorquere armis Suum putat, infenſa ambitioſis belligerandi conatibus, juſtitiam unicè æſtimans, & æquiſſimo moderamine diſpenſans florentiſſimo Imperio. Nemo verò majorem gratiam commodat literis, LEOPOLDO, PIO, JUSTO, FELICI. Nemo noſtros hosce labores potentius protegit, gratioſius ſolatur, intimius fovet.

Uni ergo Tutori Optimo Maximo audemus ſubjectiſſimè acceptum referre Annum hunc primum Decadis ſecundæ, perpetuam nobis humillimè ſpondentes gratiam, quam ſine exemplo hactenus experti ſumus, Deumque precati, ut velit hæc vota ſemper ſolvi, ſemperque ſignari etiam pro Sereniſſimâ familiâ Archiducali, ad paternum ac avitum perennaturæ ſucceſſionis faſtigium æmulâ virtute, laude & excelſis animi dotibus non tam adſpirantibus, quàm natis hæredibus. Largiatur Majeſtati Veſtræ DEUS, quæ olim Chriſtianorum pro Imperatore preces erant, vitam prolixam, imperium ſecurum, domum

tutam,

tutam, exercitus fortes, ſenatum fidelem, populum probum, orbem quietum, quæcunque hominis & Cæſaris vota ſunt; quod nomine Academicæ Societatis humillimè vovet,

Sacræ Cæſ. Majeſt. Veſtræ

Subjectiſſimus Servus,

Academ. Nat. Cur. Præſes d. Argonauta

JOH. MICHAEL FEHR, Phil. & Med. D.
Phyſ. Svinfurt. Ord. Urbisque Prætor Imperialis.

PRO-

PROGRESSUS ACADEMIÆ NATURÆ CURIOSORUM,

CATALOGO

PATRONORUM ET COLLEGARUM EXPRESSUS

à

GEORGIO WOLFFGANGO WEDELIO,

Archiatro Ducali Saxonico, S. R. I. Academ. Nat. Cur. Adjuncto, d. HERCULE.

NORIMBERGÆ,
ANNO cIɔ Iɔc LXXXIII.

NAturam ſcrutandam eſſe, & in hujus arcanis rimandum æternum Numen, nemo forſitan negaverit, qui ſe hominem, ad inſtar divinæ mentis conditum meminerit. Emiſſi enim incolæ terrarum in mundum hunc ſumus tanquam in Academiam, ut diſcendo conſeneſcamus, & ſeneſcendo diſcamus.

Hoc ut omnibus in univerſum commune debet eſſe ſtudium, unde *Abderitanus Philoſophus* omnes oportere homines ajebat *ἰητρικὴν τέχνην ἐπίςαϑαι*, *medicam artem noſſe*, tanquam rem honeſtam ſimul & utilem ad vitam, & ex his maximè eos, qui eruditionis ac eloquentiæ cognitionem habent; Ita cumprimis medicos id addecet.

Turpè fuerit miniſtrum domini ſui res vel negligenter tractare, vel inſuper habere, vel neſcire penitus. Medicus naturæ miniſter indignus hoc nomine habendus, ſi magiſtram ſuam non ſectetur improbo labore, nec imbutus ſecretis ulterius provehere ſplendorem hunc dignetur, quo à largitore bonorum omnium dotata eſt.

Nec panſa verò omnia ſunt, licet quàm maximè appareant, multa ſcrutanda reſtant, multa invenienda & excutienda, multa illuſtranda.

Blandiri videmur nobis & applaudere, quod noſtro hoc ſeculo velut è copiæ quodam cornu vaſtum effuſum ſit arcanorum quoddam pelagus; Quod inventa circulatione machinæ corporæ magis jam pateat ſtatus; quod noviter invento uſu teſtium muliebrium, glandularum ſubcutanearum, & vaſorum lymphaticorum illuſtrato ambitu ratio jam plurimorum reddi queat melior, ut alia taceamus ex anatomicorum forulis pe-

 tita,

tita. Sic & per Chimiam in apricum poſita jam omnia & luce meridianâ patere credibile videtur, ſi non perſvaſum nobis, poſtquam tot novis, & Veteribus inauditis armis contra morborum exercitum progredi licet.

Idque adeò animos demulſit, ut vetera jam multis ſordere videantur, ut nec legendæ quidem è ſterquilinio perlæ dignæ habeantur labore, quin unusquisque jam ſuo vivere genio poſſit, & nova aſſerta tueri, citra ullius curam.

Sed ſi fateri volumus quod res eſt, æmulari videmur hoc ipſo illos, qui hæreditate amplâ neglectâ ſibi ſolis opes aucupantur de novo, negligentes à majoribus relictos theſauros.

Profundiſſima apud Veteres latet ſapientia, quæ per ſecula quidem barbara paſſa eſt quandam velut eclipſin, eluctata tamen jam novo ſplendore reſulget.

Quis non miretur vel unici *Hippocratis* ſcripta vaſtam artem ultra unius hominis ætatem inimitabili dexteritate emenſa. Brevi ſtylo, Laconum more compoſito, multa dicit, & in receſſu condit, ubivis remiſcens, quæ & alio foro non medico ſatisfacere queant.

Inveniant hic Theologi τὸ εὔχεσθαι πρέπον καὶ λίην εἶναι ἀγαθὸν, *orare decorum & valdè bonum eſſe*; JCti, quæ decidere caſus forenſes, naturæ legibus innixos plurimos queant; Philoſophi ἀδελφὴν ἰητρικῆς σοφίαν, *ſororem Medicinæ Philoſophiam*; Medici verò cumprimis totius artis regulas utiliſſimas. Quis unquam certius prædixit, divino ſene? Quis curioſius obſervavit ſingula ægrorum accidentia? Quis tot arcana reſperſit ſcriptis, ut quoties hunc autorem evolvas, quod diffiteri nefas fuerit, toties diſcedas doctior?

Non mirandum hinc eſt, negari veteribus cognitos morbos quosdam, cujus rei ſcorbutus exemplum ſolus præbeat, à *Coo* luculenter deſcriptus, *l. de intern. affect.* & alibi; Haberi hodiè arcanorum loco, quæ prolixè propalavit idem, aliique, doloribus mederi uſtulationem cum artemiſiæ concerptæ lanugine, Moxam vocant peregrino nomine, quod

idem

idem dudum notavit, licet fungos vel ſimilia nominaverit, qui & dentes dolentes non temerè eximendos, ſed cauterio reſiccandos ab affluxu præcepit.

Tacemus rariores obſervationes, quæ ab eo citantur, ut barbatæ fœminæ; hiſtorica quæ in opere & additis occurrunt, qualis locus eſt de Trojano excidio, non eſſe hoc μῦθ☉ *fabulam*, apologum, ἀλλ' ἔργα, *revera geſta*.

Neque opus eſt ad alios excurrere. Suffecerit dixiſſe, reperiri apud Veteres quoque, quæ hodie ignoramus, vel ſi noverimus, certius longè exinde proficere.

Eſt verò & in his, in quo exerceas ingenium & demerearis publicum; magnus & utilis labor eſt, ſiſtere veterem orbem noſtro, explorare, quæ iſti noverint, illuſtrare, corrigere, expolire. Nec eſt, quod objicias, Criticos in medicinâ excolendâ parum fuiſſe vel utiles, vel felices, malle enim artem hanc experimentis ſtabiliri, quàm locorum parallelorum, quàm aliorum deductione, quæ aliàs laude ſua defraudanda non ſunt.

Demus hoc, aliud ſibi penſum ſumant, aliam mereantur gloriam, reſtituta loca, correctos textus, ſuppleta hiulca & incongruè locata debeamus illis, vel ſolùm id ſummâ habendum eſt in laude.

Dolendum hac occaſione noſtro hoc ſeculo ceſſari ferè in editione autorum correctiorum & palmam relinqui ſuperiori iſti: Dudum *Hoffmannianâ* ineffabili induſtriâ *Galeni* opera prodire potuiſſent elimata, nitida, in communem uſum concinnè aptata, correcta, dato etiam exemplo, niſi deeſſent, qui obſtetricantem manum denegarent, minus utilibus edendis ſæpè magis intenti. Et gaudendum tamen, privatis ſcriniis ſervari ſeculorum memoriâ dignum opus ab *Excellentiſſimo Helianthe* noſtro, cui ſi *Cornarii* eruditiſſimi & celeberrimi Viri, notæ & lectiones variæ accedant, (ſervantur verò eæ in Bibliothecâ Academiæ Salanæ, eleganter ad marginem

inſertæ,) neſcio an dignius ſcriptum ſit, quod communibus ſumtibus imprimatur.

Quin ſtudia iſta medicum apprimè decent, & ſuggerunt largius media, quibus juvari ſi non ars medica, res tamen literaria poſſit.

Reperiuntur & in autoribus non medicis, maximè hiſtoricis obſervationes inſignes, & notatu alia digna, quæ legenti *Platonem*, *Xenophontem*, *Socraticos*, *Strabonem*, *Tacitum*, *Dionem*, *Ciceronem* ipſum & ſimiles alios obveniunt, unde egregiam his colligendis locis operam inſumpſit *Beverovicius*. Ubique invenias, quod animum delectet, vel ſatiet.

Utque hæc ſparſim apud literatos invenias; ita penes medicos literæ apprimè floruerunt, & ab iisdem ſi non excultæ, ſaltim ſervatæ ſunt præ reliquis. Quis Græcam linguam puriorem quam apud medicos, *Coum*, *Pergamenum*, *Paulum*, *Aetium*, *Aretæum*; quis Arabicam elegantiorem, quàm apud *Ebnſinam* invenerit? Mitto Ciceronem medicorum *Celſum*, aliosque Latinos.

Literæ & nummi florentis imperii ſignum ſunt. Barbaris ſeculis cuſi nummi vix reperiuntur, vel pauciores ſaltim, quàm florido magis ſtatu; pauci item libri docti, ſaltim medici, ut ex utrisque ſtatim liceat colligere ſeculi felicitatem. Eandem fortunam cum utrisque experta eſt medicina.

Paucum incrementum fœneratum eſt, fatemur, ad elapſum usque ſeculum, ubi cum vigorem recepere utraque, etiam in medicinam redundavit illa felicitas, ipſique artis cultores eisdem excolendis ſimul dedére operam, artem, literas, & rem publicam demeriti.

Operæ pretium itaque eſt, & hæreditate aditâ frui, & noſtro labore locupletare eandem pro poſteris. Sint priſtina illa imperfecta, perfectionem acceſſione novorum experimentorum expetunt; ſint manca, ſint futilia ſæpè & falſa, ſuppleri, corrigi, expungi deſiderant. Latet & ſub ſordido pallio ſæpè profunda ſapientia. Quin non aſſequimur ſæpè ſub-

limita-

limitatem illam, inſtructiſſimi licèt ſupellectili librorum longè fertiliori. Tectus ſub cortice vili fructus amœnus, ſecretæ clauſa ſcientia ſub ſacrario intimiori, clave ſola opus eſt, quâ obtentâ clarior exin lux effulget.

Primus hic labor eſt, occupari in aliis, qui niſi ſuſceptus à viris ſummis ſuperiori ſeculo fuiſſet, mirum quantum caligaremus. Glacie fractâ facilis per vaſtam intercapedinem tranſitus. Delio natatore prævio expedita ſequela eſt. Reſtat nobis ſelectus è mercibus iſtis eruendus, in commodum noſtrum proſtantibus gratis, ſi laborem & ſtudium exceperis, quo ſolo iſtæ veneunt. Reſtant apud Anatomicos exauctoranda, penes Chimicos hyperbolicâ ſuperbiâ & phaleratis encomiis plena probanda, ubivis ſtabilienda firmius, nullibi non expectantia facem pleniorem, & incrementum novum. Conſultum hinc viſum fuit tum aliis, tum Societatis noſtræ Antiſtitibus primis, partiri operas, & certa ſubjecta examinanda ſibi ſumere, conquirere curioſè autorum loca, probare aſſerta, uſum excutere & ampliare, notare digniora, atque adeò quæ ſparſa extabant, culmina in faſciculos digerere, aptare experimentis, factâque largâ meſſe, ciſtas adornare fœcundas, additis pro unius cujusque modulo aliis ad rem aptis, etiam παρεκβατικῶς.

Hæc cum publicè legenda extent monumenta, non laudabimus latius. Viſum verò paulò longius hoc fuit inſtitutum, & poſſe præter id ipſum, ſatis commodum & laudabile, aliam quoque iniri viam, referendo quaſi infaſtos ſeu Ephemerides, quæ hinc inde obſervatu digna occurrerint, conferente pro lubitu unoquoque ſymbolam; unde annuâ velut operâ hiſtoria medica noſtri temporis creſcere cœpit.

Ut ut verò objici quædam viſa ſunt partim à malevolis, partim ab amicis, aliis molem, aliis non ſatis curioſa immixta, aliis, in priori præſertim inſtituto, colligendi licet improbum, minus tamen utilem laborem culpantibus, faſtidientibus, multis interim magnis viris nondum in ſocietatem ſaltim operæ

&

& laboris hujus venientibus; mitius tamen videntur interpretanda ſingula.

Nullus liber eſt, inquo non deſiderari quædam poſſint, quique omnibus ſit ad palatum. Pro captu lectoris habent ſua fata libelli. Sunt, quorum eruditionis faſtigium non aſſequuntur omnia æquè; ſunt, quibus omnia nova, ſunt, quibus noſtra ſordent, extera ſaltim grata obveniunt, & nemo non multum fœtus ſuos amat, præaliis, & ſibi ipſi ſæpè mentitur.

Pluribus opinio inhæret, poſſe majora expectari à Collegio, nondum ſatisfacere iſthæc orbi erudito. Sed velim illos cogitare illud Cyri apud *Xenophontem*: οὔτε γὰρ ἅρμα δήπου ταχὺ γένοιτ' ἂν βραδέων ἵππων ἐνόντων, *nequit eſſe currus celer, in quo equi tardi ſunt*. Abſque jactantiâ tamen dici poſſe putaverim, eſſe aliquid præſtitum à Germanis, additum eſſe non minimum arti momentum in iſtorum his lucubrationibus, quod laudem mereatur maximam, ſaltim in medicinâ noſtrâ.

Abſit, ut alios ſpernamus, veneramur potius merita quorumlibet; liceat verò & nobis uti noſtrâ fortunâ, ut ſi non numerus ſumus, tamen & hic Deos eſſe monſtremus.

Commune vitium eſt, vitia magis ſeligere, quàm prædicare bona, in ſcriptis aliorum errata ſi quæ ſunt, eruere vel fingere quoque, publico ſarcaſmo excipere, autoresque benè meritos aliis deridendos propinare nullâ habitâ ratione præſtitorum nobiliorum, cum potius laudanda hæc fuerint, illa mittenda; communis hæc ſolet eſſe gratia ſcriptorum. Noſtrum eſt, citra liticulas illas vel nominis quoque innocuam uſuram, quæ aliquibus viſa fuit indecens, ſtrenuè naturæ ſcrutinio incumbere, & meliora fata expectare, favente ſacratiſſimo Imperatore *LEOPOLDO*, cujus Auguſtiſſimæ Majeſtatis gratia tanto modeſtius uti debemus, quanto pleniorem experimur.

Nunquam ſanè in medicinâ quoque noſtrâ vanæ velitationes, refutationes, ſugillationes publicæ aliquid contulere boni, odimus iſta omnia & potius, occaſione *Catalogi Dnn. Patrono-*

tronorum, Fautorum, Collegarum, conſultum duximus, & inſtituti noſtri rationem denuò exponere, & non ſolùm ſubjectiſſimè ulteriores Solis Auſtriaci gratioſiſſimos radios nobis exorare, ſed & officioſiſſimè honoratiſſimorum reliquorum virorum incluta nomina invitare, ut vel ſuggerant media, vel conferant, quæ digna judicent, vel faveant ſaltim honeſtis conatibus; noſtros verò ipſos laudare, ut in ſtudio ſuo pergant, monere, ut ſtrenuè ampliùs parturiant nova incrementa.

Obſtacula non pauca ſe obtulêre hactenus, quo minus majores adhuc fructus edere potuerit ſocietas, & majori effulgere ſplendore, diſtantia locorum, quibus diſſiti Collegæ degunt, defectus mediorum publicorum, ſumtibus non aliis quàm privatis ſuppetentibus, quos ſi largirentur Mæcenates, huic ſaltim vel illi, ſi non omnibus, provehi longius ſanè Argo hæc potuerit.

Illum interim defectum amicum per literas initum commercium aliquo modo ſupplere poteſt, hunc erogandi promptitudo, amore juvandi proximum & poſteritatem etiam mediocris æris. Publici Eleemoſinarii ſunt Medici, digni hinc, quibus vel hoc nomine ubivis concedatur diſpenſatio propria, vel ſelectiorum tantum medicaminum, unicum hujus rei remedium, potiſſimum incrementi artis præſidium.

Præter hæc candor animorum non parum conferre poterit, eorumdemque concordia, hæc enim ut in nummis olim in militum laudem prædicabatur, non minus reipublicæ literariæ ponderis addere apta nata eſt. Concordia inquam, candor, modeſtia Curioſorum, tanquam vincula ſocietatis, citra ullum reſpectum conditionis, religionis, ambitionis. Unanimis eſt intentio, juvare publicum, ſcrutari naturam, ampliare nota, eruere incognita, luci ſiſtere arcana.

Hoc fine & aliis patet accedendi promta via. Quin invitamus ſubmiſsè, devotè, amicè, officiosè, velint favere Magnates gratioſiſſimi, protegere, juvare. Suſtineant conferre alii, ſi non ut Collegæ, tamen ut Patroni, ut Fautores, ut amici,

quæ huc faciunt; inquirere ſinguli, quibus id cupido eſt, nobiſcum.

Quid glorioſius hoc ipſo ſummo beneficio eſſe poteſt, juvare literas & imprimis naturæ ſeu antiſtites & ſcrutatores, ſeu ſervos ſolum? Nil terrenos hos DEOS magis æternitati commendat, ac ipſa hæc gratia, nil immortalitatis encomiis magis induit hâc liberalitate.

Nullum eſt enim, *verbis C. Plin. Sec. panegyr. Trajano dicto p.m. 12.* magno Principe, immortalitatemq́ue merituro, impendii genus dignius, quàm quod erogatur in poſteros. Demerentur hoc ipſo benefici hi altores & nutritii humanum genus, rempublicam florentem reddunt, DEO O. M. ſimiles ſe maximè oſtendunt redduntque.

Nec honorificum magis quicquam cogitari poteſt, quàm in amœnis naturæ theatris oculorum, quin mentium panegyri venerari Divinum Numen.

Quot herbas decerpimus, quot mineras ſcrutamur, quot viventium inquirimus varietatem & viſcera, tot hymnos DEO canimus. Eſt hæc & ſummorum regum aliorumque potentum orbis luminum cura, delectari chimicis ſpeculationibus, experimentis, arcanis. Nullum aliud præmium ſit, quàm laudis & gloriæ, quid quæſo excelſius? Ne hoc quidem detur, ſatis eſt occupari in divinis hiſce rebus. Voluit Deus & in Cœlo celebrari, & in terra agnoſci, ubique præſens eſt divinitatis jubar, nullibi non elucet & ad ſe vocat.

Et niſi eò animum appellamus & ſpectatores agamus potius quàm actores, ſanè & illa, quæ poſſidere videmur, perdemus, & quibus beatiores nos putare poſſemus, carebimus. In perpetuo motu eſt natura, perpete etiam ſtudio inveſtigari amat. Niſi Indias adiremus occidentales, quas vocant, brevi cum veteribus obliterabitur denuò novus ille orbis, Columbo detectus. Si non indies acceſſio quædam fiat, retrò ſublapſa ſcientia hinc è Democriti quaſi puteo arceſſenda fuerit, extricanda labyrinthis, eripienda è barbarie conſequente.

Contra

Contra ea, ſi ſedulo hanc calcemus ſemitam, inſiſtentes veſtigiis Veterum & Recentiorum, & quaſi per manus παρὰ τὴν τῶν ἀλλήλων διαδοχὴν tradamus accepta, porrigamus lampada, quæ non exinde in communem rem redundabunt commoda? Brevior ubique ſe oſtendet via, facilior methodus, felicior praxis, uſus & ambitus major. Non aliter ac fontes hauriendo non exhauriuntur, ſed lætiori ſcaturigine exiliunt vividæ inde magis aquæ; eodem modo quò plus ſunt potæ, plus ſatiabunt hæ aquæ.

Nec caret hæc ipſa opera ſuis deliciis, varietas inventorum quem non delectat? Quis non audito novo opere, compendio recenti, artificio & ἐγχειρήσει delectetur & gaudeat? Exorientes indies novæ gazæ locupletis naturæ ſingularia præmia inveſtigantes continuo delectant

A ſucceſſu hinc felici, emergente etiam ex curioſâ mixturâ eleganti Tincturâ, animus non immeritò delibuitur inſigni dulcedine. Adeò pulchra ſunt nova, adeò grata, ut vel eo nomine compenſent omne inquirendi ſtudium laborum exantlatorum tædium, ſumtuum moleſtias.

Et tanto quidem minori operâ acceſſionem inventis fœnerare licet, quantò magis obvia ſunt naturæ regna, & ubique ſe offerunt occaſiones benè merendi publicum.

Tacemus quæ in botanicis digerenda, quæ in phyſiologicis extricanda & ſtabilienda, quæ in praxi firmanda; vel aliud agendo ſæpe ſe ſiſtunt, modo attendas, curioſa. In mineris multa adhuc ſcrutanda reſtant, effodiuntur opes, irritamenta laboris hujus.

Subterraneæ cellæ rarius à curioſis luſtratæ, & ſæpe magis in animo generatio metallorum efficta hinc inde legitur, quàm in ſacris illis cryptis verè fieri ex variis experimentis colligere licet. Sunt in corpore quoque noſtro & brutorum, quæ ignoremus. Plures in eodem glandulas extare, quàm quis cogitet, vel credat, quod *Fallopius* ſuo ſeculo ſcripſerat, hodiè inveſtigatum ſic ſatis claret. Sin mobile illud perpetuum ſcrutari mens

 ſedeat,

ſedeat, quomodo ejus beneficio continuo rotetur ſanguis & tota vegetetur machina, latiſſimus erit campus inquirendi, & exercendi ingenium.

Quin in aulis, in muſeis, velut fornicibus quibusdam naturæ merces expoſitæ accuratiorem deſiderant luſtrationem. Ad exteros excurrentibus fuerit inquirendus nativorum ibidem & arte factorum proventus; domi quoque eſt, quod indages. Plurimis utimur, quæ adhuc dum, unde ſint, non novimus, quod exemplo benzoes, camphoræ (quam ex radice cinnamomi noviſſimè arceſſunt ſcriptores) terræ Japonicæ, boracis ipſius, ut alia mittamus, eſt quàm clariſſimum.

Sic ſal ammoniacum, quod per aliquot ſecula in Officinis deſideratum eſt, Puteolis ex Italiâ magnâ copiâ parabile eſt, & longè magis ſpiritu, quem artificiali, experimento noſtro, contra fundit, ſummè urinoſo & ſubtiliſſimo commendabile.

Idem verò & ex alumine, floribus elegantiſſimis & puritate enitens parari facile poteſt, unaque ſpiritus aluminis acidus eximius egregia ἐγχειρήσει effici, modò cum eodem crudo cap. mort. à deſtillatione ſpiritus ſalis reſiduum propellere per Retortam ſuſtineas, uti alias acceſſu calcis vivæ urentiſſimus urinoſus ſpiritus ex eodem funditur.

Conſimili quoque artificio ſpiritus vitrioli viridis in copia haberi poteſt, qui per phiolam quoque rectificando, aſcendit, in uſus plurimos aptandus, unaque, paucarum horarum labore, ſpiritus ejusdem ſiccus, butyroſus quaſi, obtinetur, quod vel verbo indicaſſe hocloco ſufficiat in exempli vicem. Nimirum viſcedo in alumine major, & in vitriolo minor, ἀναθυμίασιν prohibet, unde factâ diſſociatione, quod hactenus neglevimus, compendium laboris habetur, idque impetratur, quod cœteroqui vix credas, vel pro non ente habeas. Sic decantata hodiè Tinctura martis ſolaris extemplò longè pulchriori veſte ornari poteſt, modo eidem, prout ex minera vitrioli Haſſiacâ, ad aërem collabente & pulverata,

cum

cum aquâ ror. majal. in liquorem ex flavo fuſcum ſolutione extracta eſt, parum vel q. ſ. de arcano tartari affuderis. Ita enim in momento color rubicundus eidem conciliabitur, & longe gratior priori, longè viribus quoque anteferendus liquor emerget.

Quis non delectetur tam inopinâ μεταμορφώσει; quis non voluptatem capiat ab adauctis cum colore viribus, ut adeò & proſit eminentius medicamentum & gratius ſe commendet colore. Idem verò in quàmplurimis aliis largo fœnore obſervare licet, modò ex receptâ parœmia nunquam otioſi velimus his inſiſtere vel notare plura, vel non negligere ſaltim.

Sic quoque in bello ipſo, in omnibus mundi angulis uberrima exiſtit anſa, largiſſima materia ſpectandi, rimandi, notandi, & in uſus humanos vertendi arcana.

Cum itaque non id opus ſit unius hominis, nec unius loci, vel ſumtuum, nemo non, opinamur, plauſu proſequetur, vel benevolo affectu ſociatum noſtrum ſtudium finem tam honeſtum, tàm jucundum laborem, tàm facilem, aſt neceſſariam tamen operam.

Εἷς ἀνὴρ οὐ πάνθ' ὁρᾷ, plus vident oculi, quàm oculus, mutuæ operæ facilius abſolvunt & felicius peragunt cœpta.

Commune id nobis eſt cum aliis Societatibus variis in & extra Germaniam, ſingulis eò annitentibus, quò excolere magis artes, linguas, ſcientias poſſint. Tantò faventiores ergò ſperamus nos habituros omnes & ſingulos, quo alacriores in naturæ & artis penetralibus inveſtigandis deprehendimur.

Neque enim ſeorſim ſolùm unusquisque pro ſuo modulo ſatagit eruere, expolire, invenire quædam, ſed & conjunctim, factâ communicatione, longè rectius & felicius procedi poteſt. Concordia & commercium literarum, vinculum quaſi ſocietatis eſt. Tentatum tale quid fuit ſub hujus ſeculi initium à fratribus roſeæ crucis dictis, ab aliisque quoque pro-

poſita ſimilia Collegia, ſed brevi exſpiravit prius illud inſtitutum, & in fumum abiit, alterum vero non ſucceſſit.

Non tectis latitare nominibus noſtrum eſt, multo minus illicitis occupari artibus, venditare ampullas & ſesquipedalia verba, illudere alios, falſa pro veris exhibere curioſis indagatoribus. Si quæ ſecretiora ſuis adhuc conduntur loculis, ſpes eſt, eadem quoque commodo tempore proditura in publicum.

Odimus verò aliàs illud ſcribendi genus, quo curati leguntur epileptici, febricitantes, dyſenterici aliive pulvere anonymo, arcano non revelando, ſpecifico ſoli autori cognito. De hoc ſive dubites ſive minus, perinde fuerit; Non timendum eſt æquè luci expoſita vileſcere, quin auſim dicere hoc pacto ſæpe minus attendi ſolis dignis, & accuratioribus ingeniis imitantibus & intelligentibus utilitatis ambitum & applicandi modum.

Utcunque fuerit, laudabile magis eſt, cedere in communem notitiam, & aliorum uſui inſervire, quæ primus deprehenderas, quàm ſepeliri tecum, quàm ſpei promulſide factâ deludi alios, vel multum dicendo nihil dici. Spreta etiam in tempore gloria ſæpè cumulatior redit. Et quid glorioſius quàm publicum edere φιλανθρωπίας monumentum, ære quovis perennius?

Idem de ſecretiori Chimiâ valet. Sanè ſuſpicionem in ſe derivant φιλαυτίας, qui in editione ſcriptorum Philoſophicorum horum, ut vocant, obſcure ſcribunt, ut mitius dicam. Condonabunt enim lectoribus, ſi adeptos illos non credant, præcipuè cum ipſi in eâdem navi vecti aliis ſibi invicem inſultent. Majorem laudem merentur, qui ex noſtro quoque ordine ingenuè in hæc arcana inquirunt, & Chimiam ſpecialiſſimam ſtabilire & in artis formam redigere geſtiunt.

Sed tempus eſt, ut de propoſito ſcriptionis hujus ſummatim quædam repetamus.

Catalogum edi opus fuit viſum, ut in collegium cooptacis

tis innoteſcat, quibus cum eandem decurrunt metam, ut alii ipſique exteri, quorum aliqui id flagitare viſi ſunt, de Sociis, de progreſſu & incremento Academiæ certiores reddantur.

Quodque primo loco memorandum erat, ut Patroni & Mæcenates debitâ affecti gloriâ noverint, quàm ſanctè, quàm officiosè eorum memoriam alere & ad poſteritatem transſcribere noſtrum ſit.

Servet Deus Optimus Maximus *Auguſtiſſimum Imperatorem*, & munificentiſſimè rependat abundantiſſimè locatam in Societatem noſtram gratiam. Supplicamus verò porrò PIETATI, VIRTUTI, CLEMENTIÆ, LIBERALITATI AUGUSTI, clementiſſimè porro fovere eandem dignetur, ut FORTUNA redux Germaniam noſtram ditet, ac gratioſiſſimi Auſtriaci Solis radii univerſum orbem literarium & præſertim noſtrum hunc ordinem adſpirent. Vota pro ſalute & incolumitate Domus hujus Sacratiſſimæ quotannis, vota publica, vota pro AUGUSTO, vota pro AUGUSTA, vota pro PRINCIPIBUS JUVENTUTIS ſuſcipiemus, certi ſpem publicam, gloriam ſeculi, reſtitutorem reipublicæ, conſervatorem ſtudiorum, Patrem patriæ, Cæſarem, quàm diutiſſimè felicitatem tempori huic fœneraturum, ut vivus æternitatis ſubſtantiâ indutus ad ultimum orbis terminum deprædicetur.

Vivet in oculis noſtris Imperator, vivet in mentibus noſtris, vivet apud poſteros cum Domo Auſtriacâ, domo æternâ, gloria LEOPOLDI ſempiterna.

Veneramur etiam votis Sereniſſimos & Potentiſſimos alios orbis noſtri Proceres, qui tanquam Jovis adſtites hæc inferiora irradiant ſuâ gratia, ſplendore ſuo univerſum orbem illuſtrantia, famâque utramque ſolis domum pervagantia cœli Europæi ſidera.

Glorioſas ſtatuas erigemus Illuſtriſſimo PROTECTORI, qui perpetuum reddere Cæſaream gratiam nobis dignatus eſt, qui patrocinio ſuo Academiæ nova augmenta ſpondet, & univerſos ac ſingulos in naturæ ſacraria autoritate ſuâ comitabitur.

Soſpitet

Soſpitet hunc nobis æternum numen, cujus triumphos pleno ore ebuccinat fama, cujus heroica facta æternitatis jam faſtis inſerta, & poſteris, ſi qua futura, ſeculis commendata ſunt.

Non adverſa ſunt literarum & armorum commercia, unde Pallas armata celebratur, nec ignotum eſt Martis ſidus, & armis & Medicis præeſſe. Quin ſi illa auferas, tu tamen abſtuleris, ſi arma abſint protectoria, ſilent Muſæ & hoſtium expoſitæ injuriis ad internecionem properant.

Exoſculemur ſubmiſsâ devotione gratioſiſſimum patrocinium. Inveſtigemus hoc auſpicio almam matrem diverſis ſcriniis theſauros ſuos occulentem.

Promit terra dotes ſuas, & fœcundo proventu oſtentat inſtrata germina. Nemora quotannis vireſcunt, animantur in novos fructus arbores, prata & tempe oculorum panegyri ſtellas meditantur. Ubique mirabilis eſt natura, ubique admirandus ſupremus naturæ conditor. Spectemus hæc cimelia, miremur nitorem, rimemur arcana, prædicemus & eruamus virtutes. Tot Deo canemus laudes, tot hymnos reſonabimus, quot plantas curioſè luſtrabimus.

Luſtratæ ſunt hactenus vegetabiles hæ gemmæ à nonnullis noſtri ordinis, plurimæ ſcrutandæ reſtant. Nec ſuperficietenus ſe offerentibus contenta natura, quæ ſubtus occulit, attendi quoque vult, ut in viſcera terræ demittamus oculos & animum curioſos, ut ſubterraneam officinam adeamus, omne mineralium genus, metallica & hiſce affinia evolvamus, non tantùm quomodo provehantur ſingula, qua ratione aliud ex alio coquatur, nutriatur, reſultet, & hinc in communes uſus cedat divitiarum, utenſilium & arte factorum, ſed imprimis quoque, ut ſe commendent ſingula in morborum perniciem, corporis humani ſalutem, animi delectationem.

Tantò digniora ſunt hæc arcana, quanto firmioribus clauſtris ſigillata. Viſitur hic velut cœlum quoddam corporeum, ſaturnia

ſaturnia regna, jovialis benignitas, martiale robur, ſolaris ſplendor, venerea pulchritudo, lunare decus.

Hîc Dii minorum gentium ſpectandi, hîc terrarum, ſulphurum, bituminum, ſalium varia genera; hîc venena quoque indaganti auſcultant, quorum non tam virus quàm virtus eximia eſt.

Et quis enumerandis his ſufficiat? quis prædicandis par eſſe queat.

Tacemus animalium infinitam ſobolem à maximo elephante ad minimum usque acarum, marina monſtra, & his juncta nullibi non naturæ rarithecia, latitant & condita ſunt. Locus quicunque aliquid ſuggerit ſcrutantibus, modò aquis immerſa eruenda ſe ſiſtunt, modò cavernis incluſa ad ſe invitant oculos, quin maxima ſæpe ſunt, ubi minima putes.

Nec tam invida eſt natura, ut ab hoc divite copiæ cornu arceat amantes, ut nusquam egena eſt, ita ubique liberalis, ubique ſparſæ gazæ, nullibi exhauriendæ.

Annuat æternum Numen conatibus tàm laudabilibus, florentem ſervet Academiam, incrementa largiatur, Patronos ſuſcitet, aptet mentes noſtras, ut dignè eruamus ſingula, & ad ſeros usque nepotes derivemus uſum. Jenæ Cal. Martii, 1680.

Qui quondam fuerat PRÆSES *noſtri ordinis, eheu!*

Sereniſſimus Princeps ac Heros, DN. DN.

RAYMUNDUS, Sac. Rom. Imperii Comes De Montecucoli, Dominus in Hoenegg & Juppendorff, Aurei Velleris Eques, Sac. Cæſar. Majeſt. Conſiliarius Intimus, Camerarius, Conſilii Aulico-Bellici Præſes, Generalis Locumtenens, Campi-Mareſchallus, Rei Tormentariæ ſupremus Præfectus, Equitum Colonellus, Jaurinenſis Præſidii ac Confiniorum Generalis, PR. grat. &c.

Jam nunc ætherea ſede beatus ovat.

SYLLABUS PATRONORUM ET FAUTORUM ACADEMIÆ NATURÆ CURIOSORUM.

EMINENTISSIMUS ET CELSISSIMUS PRINCEPS AC DOMINUS

DN. ANSELMUS FRANCISCUS, S. Sedis Moguntinæ Archi-Epiſcopus, S. R. I. per Germaniam Archi-Cancellarius ac Princeps Elector &c. &c.

Daniel Angelus, Com. Odoardi de Pepolis in Italia Archiater.
Sylv. Samuel Anhorn, Phyſ. Sangallenſis.
Wilhelm. Becker, S. Cæſ. Maj. Perſonæ & Aulæ Medicus.
Jacobus Barnerus, Medicus Elbingenſis.
Eraſmus Bartholinus, P. P. Hafnienſis.
Laurentius Bellinus, P. P. Piſis in Hetruria.
Martinus Bernhardi, à Bernitz, Regis Polon. Archiater.
Olaus Borrichius P. P. Hafn. & Med. Regis.
Franciſcus Bouchardus P. P. Regis Hiſp.
Dn. Michaël Bohemus à Behmenfeld, Burggravius Reg. Gedani.
Jacobus Breynius, rerum Naturalium ſcrutator ſingularis Ged.
Joh. Rudolph. Burckhardus P. P. Baſilienſis.
Joh. Butz, Phyſ. Geislingenſis.
Petrus à Caſtro, Ducis Mantuæ Archiater.
Alhard. Hermann. Cummius Brunſvic. Duc. Archiater.
Joh. Antonius Clotzius, Phyſ. Buzbacenſis,
Andreas Cnöphelius, S. R. Maj. Poloniæ Archiater.
Timotheus Clarcke, Med. Londin.
Juſtus Cortnummius, P. P. Soravienſis.
Wenceslaus Dobrzensky de Negroponte P. P. Pragenſis.
Johannes Dalæus, Archiater Naſſovienſis.
Caſpar Feldner. Pr. Uratislav.
Joh. Chriſtian. Frommann P. P. Coburg. & Med. Provinc.
Martinus Fogelius, Pract. Hamburg.

Regne-

Regnerus de Graeſ. Phyſ. Delphenſis.
Sigismundus Graſſius, Phyſ. Suidnic. Sileſ.
Cæſo Gramm. P. P. Kilienſis in Holſ.
Nicolaus Hermannus Grimm, Practicus Indiæ Orient.
Ludovicus Hammer, Phyſ. Dantiſc.
Auguſtinus Hermannus, P. P. Erfurtenſ.
Benedictus Hermannus Medicus Auguſt.
Matth. Franciſcus Hertodius, Med. Prov. Morav.
Dn. Hiarne, Comitis de Tott Archiater.
Mauritius Hofmann P. P. Altdorffinus.
Joh. Cornel. Hönn, Ph. Norib.
Fridericus Huldenreich, Phyſ. Esling.
Friderich Ferdinand Ilmer à Warttenberg, P. P. Viennenſis.
Athanaſius Kircherus, S. I.
Adamus Abrahamus Kochanski, S. I.
Alphonſus Kohnius, Phyſ Ulmenſis.
Joh. Kunckelius, Chymicus inſignis.
Fridericus Lachmund, Phyſ. Hildeſienſis.
Joh. Laurentius Lælius, Phyſ. Onoldinus.
Joel Langelottus, Holſat. Duc. Archiater.
Samuel Ledelius, Med. Grünberg. & Med. Provin.
Chriſtophorus Lipſtorpius, Stadæ Phyſ.
Daniel Ludovicus, Archiater Saxo-Gothanus.
Ericus Mauricius, Aſſeſſor Cameræ Spirenſ.
Maiganquetz, Epiſc. Baſil. Archiater.
Julius Wilhelmus Mannagetta, 3. Imp. Rom. Archiater.
Zacharias Mannagetta, Phyſ. Znaymenſ.
Philippus Marcus Marci, Med. Provin. Saxo-Goth.
Juſtin. Ortolph. Marold, Phyſ. Schleuſingenſis.
Joh. Wolffgang Mögling, Phyſ. Pforzheim.
Chriſtianus Nitzke, Forſta-Luſatus.
Joh. Matthias Neſter, Archiater Beruthinus.
Carolus Offredi, Medicus Patavinus.
Heinricus Oldenburgius; Illuſtr. Soc. Angl. Secretarius.

 Fride-

Friedericus Ortlobius, Phyſ. Uratisl.
Joh. Jacob. Parſenius, Med. Hamb.
Joh. Paterſon Hayn, Phyſ. Eperienſ.
Joh. Pilas, S. Cæſ. Maj. Cameræ Chirurgus.
Joh. Jacob Piſani, Pr. Viennenſ.
Antonius de Pozzis, S. Cæſ. Maj. Medicus.
Carolus Raygerus, Phyſ. Poſonienſis.
Vitus Riedlin, Phyſ. Auguſt.
Petrus Rommelius, Poliater Ulmenſis.
Jacobus Rothius, Practicus Baſilienſis.
Chriſtianus Rudnicius, Pract. Gedan.
Henr. Samſon, Med. Lond. Angl.
Joh. Baptiſta Scaramucius.
Joh. Theodorus Schenckius P. P. Jenenſ.
Sebaſtianus Scheffer, Phyſ. Mœno-Francofurt.
Joh. Schmidius, Phyſ. Gedan.
Lucas Schröckius, Sen. Phyſ. Auguſt.
Simon Scholtzius, Phyſ. Thorun. S. R. M. Pol. Med.
Heinricus Screta à Zavorzitz, Pract. Schafhuſ.
Georgius Segerus, S. R. M. Pol. Med. Phyſ. Gedan.
Petrus Specht, R. M. Svec. Med.
Chriſtoph. Seliger, Phyſ. Sittavienſis.
Joh. Georg. Sommer, Archiater Arnſtadio-Schwarzeburg.
Joh. Chriſtoph. Sturmius, P. P. Altdorf.
Philipp. Thalducci à Domo, architect. mil. per Bohem. Præfectus.
Gothofredus Thileſius, Phyſ. Uratislav.
Joh. Frid. Treubler, Svinfurt. Phyſ. Berg. in Norwegia.
Simon Aloyſius Tudecius de monte Galea, Med. Prag.
Erhardus Weigelius, Matheſ. Prof. P. Jen.
Joh. Jacob Wepfer, Phyſ. Schafhuſ.
Daniel Winckler, Arch. Ligio-Bregenſis in Sil.
Joh. Ludwig Witzel, Phyſ. Francofurt.
Laurentius Wolffſtrigel, P. P. Viennæ.

CATA-

CATALOGUS

S. R. I. Academiæ Naturæ Curioſorum Collegarum omnium, cum Nominibus, Agnominibus & tempore Receptionis.

	Nomina	Agnomina	Locus	Ann. Rec.
1	Joh. Laurent. Bauſch, Svvinf. Acad. Nat. Curioſ. Fundator & Præſes I.	Jaſon	Phyſ. Svvinf.	1652.
2	Joh. Michaël Fehr, Kittinga Francus, Acad. Nat. Curioſ. Adjunctus I. jam Præſes II.	Argonauta	Phyſ. Svvinf.	52.
3	Georg. Balthaſ. Metzger Svvinf.	Americus	P. P. Tubing.	52.
4	Georg. Balthaſ. Wolfart Svvinf.	Alceus	Pract. Svvinf.	52.
5	Chriſtoph. Keiling Islebienſis.	Æſon	Phyſ. Isleb.	52.
6	Valentinus Andr. Mollenbrock Erffurt.	Pegaſus	P. P. Erff.	52.
7	Gregorius Horſtius Ulmenſ.	— —	Phyſ. Ulmenſ.	52.
8	Joh. Pfautz Ulmenſ.	— —	Med. Ulmenſ.	52.
9	Conrad. Theod. Lüncker Marpurg.	— —	P. P. Marpurg.	52.
10	David Wilhelmi Baccharac.	— —	Phyſ. & P. P. Bern.	52.
11	Andr. Wolffius Jenenſ.	— —	Phyſ. Smalcald.	1653.
12	Joh. Martin. Uhlius Svvinf.	— —	P. P. Sleuſing.	53.
13	Alb. Conrad. Langenauer Uffenheim.	— —	Phyſ. Weidenſ.	53.
14	Nicol. Balthaſ. Merz Herbipol.	— —	P. P. ibid.	1654.
15	Joh. Daniel Horſtius Gieſſenſ.	Phœnix	Arch. Francof.	1655.
16	Joh. Adam Stoer Herbip.	— —	P. P. ibid.	1656.
17	Philipp. Jacob. Sachs Uratislav. A. N. C. Adj.	Phoſphorus	Phyſ. ibid.	1658.

 18. Joh.

	Nomina	Agnomina	Locus	Ann. Rec.
18	Joh. Deutſchlender Frauſtad.	— —	Arch. Polon.	1661.
19	Leonhard Urſinus Norimberg.	Zephyrus	P. P. Lipſienſ.	61.
20	Elias Schmidt Haslac. A. N. C. Adj.	Phaëton	Phyſ. Svvinf.	61.
21	Joh. Andr. Grabe Mulhuſ.	Cephalus	Phyſ. Erff.	61.
22	Joh. Jacob Sauer Palatin.	— —	Phyſ. Herbip.	61.
23	Joh. Philipp. Deisler Svvinf.	— —	Phyſ. Sulan.	61.
24	Joh. Jacob Wittig. Erff.	— —	P. P. Erff.	61.
25	Georg. Chriſtoph. Petri Erff.	Achilles	P.P. Erff. Arch. Mog.	1662.
26	Jacob. à Typſma Harlem. Friſius.	— —	Phyſ. Leoward.	1663.
27	Hieron. Conrad. Virdungus ab Hartung. Marp.	Meliſſus	P. P Herbip.	1664.
28	Paulus Amman, Uratislav.	Dryander	P. P. Lipſ.	64.
29	Joh. Daniel Major Uratislav. A. N. C. Adj.	Heſperus	P.P. Chilonien.	64.
30	Chriſt. Frider. Garman Martisb.	Pollux	Phyſ. Chemnic.	1668.
31	Jeremias Rhoetius Arſtad.	Caſtor	Phyſ. Arnſtad.	68.
32	Joh. Rudolph. Camerarius Tubingenſ.	Hector	Phyſ. Tubing.	68.
33	Heinr. Vollgnad, Uratislav. A. N. C. Adj.	Sirius	Phyſ. Uratislav.	1669.
34	Joh. Jæniſius Uratislav.	Arcturus	Phyſ. Uratislav.	69.
35	Joh. Chriſtian Mackius, Cob.	— —	Phyſ. Schneb.	69.
36	Michaël Ettmüller Lipſ.	— —	Fac. Med. Aſſeſſ. Lipſ.	1670.
37	Joh. Ferdinand Hertod à Todenfeld Morav.	Orpheus	Phyſ. Brunn.	70.
38	Joh. Georg Greiſelius Viennenſ.	— —	P. P. ibid.	70.
39	Georg. Sebaſtian Jungius Viennenſ. A.N.C. Adj.	Podalirius	Arch. Cæſar.	70.

40. Salo-

	Nomina	Agnomina	Locus	Ann. Rec.
40	Salomon Braunius, Chilon. Holſat.	— —	Phyſ. Biberac.	1672.
41	Paulus de Sorbait, Belga.	Machaon	Arch. Cæſ.	72.
42	Gottlieb Georg Schramm, Frauenſtad.	— —	Phyſ. ibid.	72.
43	Melchior Friebe, Friedland. Sileſ.	Cleander	Phyſ. Præf. Hayn.	72.
44	Georg. Wolffg. Wedelius, Luſatus, A. N. C. Adj.	Hercules	P. P. Jenenſ.	72.
44	Joh. Scultetus Norimb. A. N. C. Adj.	Perſeus	Phyſ. Norimb.	72.
46	Georgius Francus, Naumburg.	Argus	P. P. Heidelb.	72.
47	Joh. Georg. Elsner Uratislav.	— —	Phyſ ibid.	1673.
48	Gottfried. Schubart, Uratislav.	— —	Phyſ. Breg.	73.
49	Gottfried. Chriſtian. Winckler Breg.	— —	Phyſ. ibid.	73.
50	Chriſtianus Adolph. Balduin, Dobela Miſnic.	Hermes	Præf. Hayn.	73.
51	Matthias Tilingius Jevera Friſ.	Zephyrus	P. P. Rinthel. & Arch. Haſſ.	1674.
52	Salomon Reiſelius Hirſchberg.	Amphion	Phyſ. Worm.	74.
53	Joh. Sigmund. Elsholtz Berlin.	— —	Arch. Brand.	74.
54	Caſp. Theophilus Bierling Lipſ.	— —	Phyſ. Magd.	74.
55	Ehrnfried Hagendorn, Gorlitz	Pegaſus II.	Arch. Sax. Görl	74.
56	Dn. Chriſtian. Auguſt. L. B. à Frieſen.	Jaſon II.	— —	1675.
57	Chriſtianus Mentzelius Fürſtenvvald.	Apollo	Arch. Brand.	75.
58	Caſpar. Marchius Stettino-Pomeran.	— —	Arch. Brand.	75.
59	Chriſtianus Franciſcus Paullini Iſnacenſ.	Arion	Arch. Corbej.	75.

60. Joh.

	Nomina	Agnomina	Locus	Ann. Rec.
60	Joh. Laurent. Fehr Svvinf.	— —	Med. ibid.	75.
61	Joh. Petrus Prückelius Ratisb.	— —	Phyſ. Ratisb.	75.
62	Joh. Georg Trumphius Goslar.	— —	Phyſ. Goslar.	1676.
63	Gothofred. Sculterus Uratislav.	— —	Phyſ. ibid.	76.
64	Georg Hieron. Welſch, Auguſt.	Neſtor	Phyſ. Auguſt.	76.
65	Rudolphus Wilhelmus Kraus, Naumb.	Tiphys	P. P. Jenenſ.	76.
66	Georg. Abraham Merclin Junior Nor.	Chiron	Phyſ. Norimb.	76.
67	Gabriel Clauderus Altenburg.	Theſeus	Arch. Altenb.	1677.
68	Benjamin Scharff Sondershuſ.	Bias	Arch. Svvartz.	77.
69	Georg. Caſpar. Kirchmaier.	Phoſphor. II	P. P. Witteb.	77.
70	Joh. Burg Uratislav.	— —	Phyſ. Uratislav.	77.
71	Gothofr. Samuel Poliſius Francof. ad Viadr. (Adj.	— —	Phyſ. Francof.	77.
72	Luc. Schröck Jun. Aug. A. N. C.	Celſus	Phyſ. ibid.	77.
73	Dn. Dietericus de Warvvitz Eq. Hieroſ.	Ulyſſes	— —	77.
74	Joh. Nicol. Pechlinus Batav.	Telamon	P. P. Kilon.	1678.
75	Joh. Jac. Waldſchmidt Wetter.	Priamus	P. P. Marpurg.	78.
76	Dn. Heinricus L. B. à Friſen.	Atlas	— —	78.
77	Joh. Chriſtoph. Adlungius Erff.	Ajax	P. P. Erff.	78.
78	Joh. Georg. Volckamer Norimberg. A. N. C. Adj.	Helianthus	Phyſ. ibid.	78.
79	Joh. Sieboldus Gothanus.	Laomedon	Arch. Magdeb.	78.
80	Laurentius Giesler, Sen. Brunſvvicenſ.	Hippocrates	Phyſ. Brunſvic.	78.
81	Andreas Cleyerus.	Dioſcorides	Ph. Bat Ind. Or.	78.
82	Joh. Fried. Allmacher.	Zethes	Arch. & Phyſ. Wertheim.	1679.
83	Tobias Czaſchelius.	Æſculapius	Arch. Cæſar.	79.
84	Joh. Georg. Sartorius Bamberg.	Calais	Phyſ. Bamberg.	79.

85. Joh.

	Nomina	Agnomina	Locus	Ann. Rec.
85	Joh. Chriſtianus Tralles.	— —	Phyſ. Uratisl	79.
86	Jacob Wolffius Numb.	Socrates	Phyſ. Altenb	79.
87	Carolus Patinus, Pariſienſis Gallus.	Galenus	P. P. Patav.	79.
88	Günther Chriſtoph. Schelhammer Jen.	Theophraſtus	P.P. Helmſt	79.
89	Johannes Pfeiffer Geran.	Muſa	Arch. Ruth.	1680.
90	Joh. Ludov. Hannemannus.	Neſtor II.	P.P. Chilon.	80.
91	Joh. Dolæus.	Andromachus	P.P. Hannov	80.
92	Sebaſt. Scheffer A. N. C. Adj.	Perſeus II.	Ph. Francof.	1681.
93	Hieron. Ambroſ. Langemantel.	Solon	Patr. & Can. Aug.	81.
94	Joh. Jacobus Harder.	Pæon	P. P. Baſil.	81.
95	Joh. Daniel Widdt.	Aſclepiades	Arch. Trev.	81.
96	Joh. Conrad Peyer.	Pythagoras	Ph. Schafh.	81.
97	Joh. Paulus Wurffbain.	Hermes II.	Phyſ. Norib.	81.
98	Georg. Eberhard. Rumph.	Plinius	Hiſt. in Amb.	81.
99	D. Joh. Petrus Albrecht.	Caſtor II.	Ph. Hildesh.	81.
100	Joh. de Muralto.	Aretæus	Phyſ. Tigur.	81.
101	Henricus Screta.	Nicander	Ph. Schafh.	1682.
102	Joh. Adam Limprecht.	Fabius	Phyſ. Uratisl.	82.
103	Gerard. Blaſius.	Podalirius II.	P.P. Amſtel.	82.
104	Joh. Jacob. Döbelius.	Hippocrat. II.	P.P. Roſtoch	82.
105	Emanuel König.	Avicenna.	Phyſ. Baſil.	82.
106	Mart. Joh. Haësbart.	Rhaſes	— —	82.
107	Joh. Georg Hieronymi.	Aëtius	Ph. Gvelph.	82.
108	Joh. Georg Landbeck.	Serapio.	Pract. Kittin	82.
109	Carolus Oheim.	Sirius II.	Phyſ. Uratisl.	82.
110	Jacobus Schmidius.	Podalirius III.	Arch. Anh.	82.
111	Jacobus Weizius.	Æſon II.	Arch. Goth.	82.
112	Joh. Matth. Faber.	Plato	Phyſ. Heilbr.	1683.
113	Adamus à Levvenvald.	Æſculapius II.	M. Con. Stir.	83.

f PRÆFA-

PRÆFATIO AD LECTOREM.

DUm recens opus Ephemeridum adparamus, operæpretium videtur laudare divini *Hippocratis* locum ex *l. de arte c. 1. l. 4.* ubi, ἐμοὶ τὸ μὲν τὶ τῶν μὴ εὑρημένον ἐξευρίσκειν, ὅτι καὶ εὑρεθὲν κρέσσον ἢ ἀνεξεύρετον, ξυνέσιος δοκέει ἐπιθύμημά τε, καὶ ἔργον εἶναι. mihi, *inquit*, invenire aliquid eorum, quæ nondum inventa ſunt, quod ipſum notum, quàm occultum eſſe præſtet, ſcientiæ (*Medicæ*) votum ac opus eſſe videtur: ſimiliterque & ſemiperfecta ad finem perducere & abſolvere. Id ipſum nempe unicum propoſitum fuit hactenus Societatis noſtræ Academicæ, eruere naturæ arcana ex centris ſuis, & eruta illuſtrare.

Sunt, qui nihil inveniri poſſe amplius rentur, omnia jam panſa, nudam ſine veſte Dianam, haberi jam cuncta parata ac confecta, nihilque dici poſſe, quod non jam dictum ſit. Et verum eſt, inventa jam plura eſſe, quàm credi potuiſſet. Felix hoc ſeculum plura alia hâc laude ſuperat. Ideò tamen nil ſupereſſe amplius, quod inveniri, ſeligi, illuſtrari, & perfici poſſit, nimis arrogans foret, qui contendat.

Natura, quæ *Juſtini Martyris* eſt parœmia, imitatur fontem, qui quanto hauritur magis, tanto limpidiores profundit aquas. Non minus de eâdem ac de pietate valet, quod dicitur, niſi eam inveſtigando progrediamur, regredimur. Quin brevi

brevi imminens barbaries viſenda fuerit, niſi hæc ſtudia excolamus perpete ſtudio. Non ideò hæreditas tam ampla ad nos traducta eſt à tot ſeculis, ut otioſi conſeneſcamus ſpectatores. Ut ferrum movendo ſplendorem ſuum ſervat, imò auget, quietum verò rubiginem contrahit brevi; eundem in modum artes excultæ diteſcunt & evehuntur magis, neglectæ vileſcunt & oblivioni traduntur.

Non alius ſcopus fuit hactenus, quàm dictus, nec inſtitutum aliud noſtrum, quod *nunquam otioſos* eſſe deceat naturæ miniſtros, ut ipſa feriatur nunquam, agit ſemper, invitat perpetuò, & promptè expromit theſauros, quibus ditiſſima gaudet.

Et invenire anniſi ſumus, & inventa provehere amplius, laudatiſſimo ſanè conatu; ſed quis æquè finem aſſequitur ſemper, quem intenderat? Quis ſaltim, ſine cenſurâ, ſine exceptione, omnium calculum & applauſum impetrat? Satis fuerit, innocente niſu tentata omnia, neque id ſine fructu inſigni, ut ſperamus. Condonandum potius erat, ſi non æquali ſtadio decurramus omnes, iique ſuâ operâ mutuâ juvare ſtudia, potius debebant, qui otioſi an invidi, vel doctiores potius non omnia ad palatum ſuum poſita reperiunt.

Maximæ debentur laudes Uratislaviæ, quæ Sileſiæ eſt metropolis, & Germaniæ decus, luminibus, SACHSIO, VOLLGNADIO, quique in vivis adhuc exiſtentes alii, indefeſsâ operâ, candore ſummo, colligendi edendique Ephemerides per integros decem annos ſuſtinuêre ſtrenuè provinciam. Demeriti ſunt officio hoc ſuo univerſam artem, peplo Minervæ Curioſorum inſcribendi, & poſteritati commendandi.

Primi hoc penſum abſolverunt, ſummâ cum nominum ſuo-

rum gloriâ, alterum jam demandatum Noribergæ, centro Germaniæ, ac ſoli, ne in molem nimis vaſtam excreſcat non interpolatum opus, ſed diviſum hoc pacto novam apud eruditos, cumprimis verò horum Patronos & Mæcenates, & quorum in fide eſt ſocietas, & alios ambiat gratiam.

Quicunque ergò in poſterum inventa ſua nova, vel priſtinis novam acceſſionem fœnerantia nobiscum communicare, amant ac dignantur, amicè & perofficiosè rogamus, invitamusque, ut vel Noribergam ſtatim dirigant elaboratas ad prelum Obſervationes, vel in quovis circulo proximiori ad Adjunctos Societatis mittant, ſecuri de integrâ famâ ac nominis gloriâ, quam inde ex mente reportabunt. Ordinis rationem tam accuratam attendere nobis non licuit. Ordinem quippe absque ordine obſervavimus, qualem in priori, talem & in præſenti decuriâ novâ, nullius Authoritati, nullius Eruditioni quidquam derogantes. Omnibus officioſum teſtabimur animum, quin obſtetricantem hanc æternæ nominis famæ occaſionem offerimus, ſeu ex noſtro jam ordine ſint, ſeu illum, quod non meretur, deſpicatui non habeant.

Primum novi operis hunc ſiſtimus fœtum, edituri porrò deinceps, quicquid curioſi parturierint ingenia, benevolâ communicatione ad nos miſſum. Vale LECTOR AMICE, & conatus noſtros Tuâ gratiâ ac favore promove.

Ad

Ad Inclytam
Naturæ Curioſorum Societatem.

S. R. I. Academiæ Nat. Curioſorum
Nobiliſſimis, Excellentiſſimis & Experientiſſimis
Dnn. Patronis, Fautoribus, Adjunctis,
cæterisque Collegis ſuis
Salutem & Felicitatem dicit
JOHANN. MICHAEL FEHR,
PRÆSES d. Argonauta.

SUb feliciſſimo auſpicio Eminentiſſimi noſtri Protectoris, Dn. ANSHELMI FRANCISCI, Electoris Moguntini &c. placuit Academiæ N. Cur. typographiam, ob loci, per Rom. Imperium, commoditatem, Noribergam transferre, eamque Wolffgango Mauritio Endtero, Typographo & Bibliopolæ ejusdem Civitatis, commendare; quod E. E. E. V. V. V. omninò notificandum duximus, ut ſuas quisque Obſervationes probè elimatas, cum titulo in peculiari ſchedâ conſignato, eâque formâ, quâ typis expreſſas volunt, eò ablegent: vel, ſi via eſt longior, easdem ad vicinum cujusque circuli Adjunctum ita elaboratas amandent, revidendas tamen, & ulterius promovendas.

II. Dabunt etiam ſedulam Adjuncti operam, ut ſi quæ in reviſione Obſervationum notanda & corrigenda videantur, illa ſtatim ad Scripti Authorem referant; Illi manum à corrigendo penitus abſtineant: expolitæ autem, vel neceſſitatis, vel jucunditatis aut utilitatis ſpecie arridentes Noribergam quantocyus transmittantur.

III. Ad eosdem quoque Adjunctos deferri poſſunt nomina & morbi eorum, qui ex Collegis piè ſunt defuncti, ut annuus Collegarum tam vivorum, quàm mortuorum, ut & noviter receptorum Catalogus ad ſingulas editiones pleniùs adornari poſſit.

Vivunt autem adhuc per Dei gratiam & clarent Nobiliſſimi & Excellentiſſimi Domini Adjuncti:

In circulo Franconico,

D. ELIAS SCHMID, d. Phaëton Svinfurti.

In circulo Saxonico,

D. GEORGIUS WOLFFG. WEDEL, d. Hercules Jenæ.

In circulo Svevico,

D. LUCAS SCHRÖCK, d. Celſus, Auguſt. Vind.

In circulo Rhenano,

D. SEBASTIANUS SCHEFFER, d. Perſeus II. Francof. ad Mœnum.

Ad mare Balthicum,

D. JOH. DANIEL MAJOR, d. Heſperus, Kiliæ Cimbrorum.

In circulo Auſtriaco,

D. JOH. JÆNISIUS, d. Arcturus, Uratisl.

In circulo Norico,

D. JOH. GEORG. VOLCKAMER, d. Helianthus, Noribergæ.

CATALOGUS

Excellentiſſimorum Dnn. Medicorum,

Qui pro augendo primo hoc ſecundæ Ephemeridum Phyſico-Medicarum Decuriæ anno Obſervationes communicarunt, ſecundum ordinem Alphabeticum.

1. D. JOH. PETRUS ALBRECHT, *Phyſicus Hildesheimenſis*, Academicus Curioſus.
2. D. PAULUS AMMAN, *Profeſſor Publicus Lipſienſis & Botanicus inſignis*, Academicus Curioſus.
3. D. SYLV. SAMUEL ANHORNIUS, *Phyſicus Sangallenſis Ordinarius.*
4. D. LAURENTIUS BAUSCHIUS, *quondam Phyſicus Svinfurtenſis*, Fundator Academ. N. Curioſorum, & Præſes I.
5. L. BALTHASAR CHILIANUS, *Medicus Provincialis Saxon. Eysfeldæ.*
6. D. ANDREAS CLEYERUS, *Protomedicus & Senator Bataviæ Orient.* Academicus Curioſus.
7. D. JOH. DOLÆUS, *Archiater & Prof. Publ. Hannovienſis*, Academicus Curioſus.
8. D. JOH. GEORG. ERNST, *Practicus Wolavienſis in Sileſia.*
9. D. JOH. MICHAEL FEHRIUS, *Conſul & Archiater Svinfurtenſis*, Acad. Nat. Cur. PRÆSES, d. Argonauta.

10. D. JOH.

10. D. JOH. LAURENT. FEHR, *Phyſicus Svinfurtenſis*, Nat. Cur.

11. D. GEORGIUS FRANCUS, *Prof. Publ. Heydelbergæ, Univerſitatis Pro-Cancellarius, Sereniſſimi March. Badenſ. Archiater*, Academicus Curioſus.

12. D. HENR. NICOL. GRIMMIUS, *Practicus quondam in India Orient. Celeberrimus.*

13. D. JOH. LUDOVICUS HANNEMANNUS, *Profeſſ. Publicus Chilonienſis*, Academicus Curioſus.

14. D. JOH. EHRENFRID HAGENDORN, *Phyſ. Görliz*, Nat. Curioſus.

15. D. JOH. JACOB. HARDERUS, *Prof. Publ. Baſilienſis Ordinarius*, Academicus Curioſus.

16. D. BENEDICTUS HERMANNUS, *Medicus Auguſtanus.*

17. D. GREGOR. HILLINGIUS, *Phyſicus Norib.*

18. D. JOH. MAURICIUS HOFFMANNUS, *P.P. Altdorf.*

19. D. JOH. CORNELIUS HÖNN, *Phyſicus Noribergenſis.*

20. R. P. AD. ABRAHAMUS KOCHANSKI, *Societatis Jeſu.*

21. D. EMANUEL KÖNIG, *Phil. & Med. Baſilienſis*, Academicus Curioſus.

22. D. JOH. LAURENT. LÆLIUS, *Phyſicus Onoldinus.*

23. D. SAMUEL LEDELIUS, *Medicus Grünbergenſis in inferiore Sileſiâ.*

24. D. PHILIP. MARCUS MARCI, *Med. Provincialis Sax. Gothan.*

25. Dn.

25. Dn. THEODORICUS à MARWITZ, *Sereniſſimo Electori Brandenburgico à Conſiliis in Neomarchiæ Statu & Conſiſtorio*, *Ordinis Johannitici Hieroſolymitani Eques, & Commendator deſignatus in Witersheim &c.*

26. D. CHRISTIANUS MENZELIUS, *Sereniſſ. Electoris Brandenburgici Conſil. & Archiater*, Academicus Curioſus.

27. D. GEORGIUS ABRAHAMUS MERCLINUS, *Phyſicus Noriberg.* Academicus Curioſus.

28. D. JOH. de MURALTO, *Phyſicus Tigurinus*, Academicus Curioſus.

29. Dn. CAROLUS OFFREDI, *Medicus Patavinus.*

30. D. CAROLUS PATINUS, *Eques D. Marci*, *Doctor Medicus Pariſienſis, & in Archilyceo Patavino Primarius Chirurgiæ Profeſſor*, Academicus Curioſus.

31. D. JOH. CONRAD. PEYERUS, *Phyſicus Schaffhuſanus*, Academicus Curioſus.

32. D. SALOMON REISEL, *Sereniſſ. Ducis Wirtemb. Conſiliar. & Archiater Stutgardianus*, Academicus Curioſus.

33. D. VITUS RIEDLINUS, *Phyſicus Auguſtanus.*

34. D. PETRUS ROMMELIUS, *Poliater Ulmenſis.*

35. Dn. GEORGIUS EVERHARDUS RUMPHIUS, *Illuſtris Societatis Indiæ Orientalis in Inſula Moluccarum Ambona apud Belgas Senator, & Mercator emeritus*, Academicus Curioſus.

36. D. JOH. GEORG. SARTORIUS, *Archiater Bambergenſis*, Academicus Curioſus.

37. D. GUNTHER CHRISTOPH. SCHELHAMMER, *P. P. Helmſtadienſis*, Academicus Curioſus.

38. D. JOH. BAPTISTA SCARAMUCCIUS.

39. D. SEBASTIANUS SCHEFFERUS, *Phyſicus Francofurtanus*, Nat. Curioſorum Adjunctus d. Perſeus II.

40. D. HENRICUS SCRETA, *Phyſicus Schaffhuſianus.*

41. D. CHRISTOPHORUS SELIGERUS, *Practicus Zittavienſis in Sileſia.*

42. D. JOH. GEORGIUS SOMMER, *Archiater Arnſtadio Schwarzenburgicus.*

43. Dn. JOH. CHRISTOPH. STURMIUS, *Profeſſ. Publ. Mathem. & Phyſic. Altdorffii.*

44. D. JOH. GEORG. VOLCKAMER, *Phyſic. Norib.* Nat. Curioſ. Adjunctus d. Helianthus.

45. D. GEORGIUS WOLFFGANGUS WEDELIUS, *Archiater Ducalis Saxonicus, in Univerſitate Jenenſi P. P. &* Acad. Nat. Cur. Adjunctus d. Hercules.

46. D. JOH. PAULUS WURFFBEINIUS, *Phyſicus Noribergenſis*, Academicus Curioſus.

CATALOGUS OBSERVATIONUM.

D JOH. MICHAELIS FEHRII.

1. Catalepſis ſtataria periodica. 1
2. Anatomia Hydropici & Lien monſtroſus. 6
3. Fiſtula umbilici feliciter curata. 8
4. Uva verſicolor. 12

D. JOH. LAURENTII BAUSCHII.

5. Calculorum varietas. 13

D. GEORGII WOLFFGANGI WEDELII.

6. Moxa Germanica. 14
7. Vomitus cruentus à lumbricis. 19
8. Fons oſſibus ſcaturiens. 20
9. Thermarum elementa, ortus & uſus. ibid.
10. Syncope periodica. 21
11. Tumores & verrucæ, cadaveris contactu curatæ. 23
12. Tumores duri, rebelles, cancriformes. 27
13. Principia rerum. 30

D. LUCÆ SCHRÖCKII, Luc Fil.

14. Pilæ marinæ. 32

D. SEBASTIANI SCHEFFERI.

15. Exſecta prope uvulam carnea excreſcentia. 35

D. ANDREÆ CLEYERI.

16. Ovum gallinaceum, cum ſerpentis imagine in teſtâ. 36
17. Ovum gallinaceum prægnans, & epar gallinarum inſigne. 38
18. Corpora ſphærica permulta in ventriculo humano inventa. 450. 40

D. CAROLI PATINI.

19. Calculus ingens canalis à naturâ excavatus. 42
20. Vulnus inteſtinale periculoſum feliciter curatum. . 45

DN. GEORGII EVERHARDI RUMPHII.

21. De Caryophyllis aromaticis. 50
22. De Corticibus Maſſoy & Culilawan, mari Indico noctiluco, &c. 55

D. PAULI AMMANNI.

23. De Bandura Zingalenſium. 58

D. GEORGII FRANCI.

24. Convulſiones accuratæ Periodi ex apoſtemate cervicis. ibid.
25. Ova Barbi comeſta noxia. 61
26. Tria ſclopetorum vulnera notabilia. 64
27. Cauterii actuualis uſus in arthritide. 66
28. Aparine lævis faſciata. 68
29. Vulneri ſupervenientes convulſiones non lethales. 69

D. CHRISTIANI MENZELII.

30. De muſcis quibusdam culiciformibus, pediculoſis, grylliformibus & aliis. 71
31. Secundina in utero retenta. 74
32. Calculus in cerebro Damæ. 76

D. SALOMONIS REISELII.

33. Motor perpetuus diurnus. 78

D. HENRICI SCRETÆ.

34. De Mercurio cum Auro incaleſcente. 83

D. JOH. JACOBI HARDERI.

35. De Puellâ rene dextro cum ſuccenturiato carente. 93

DN. JOH. CHRISTOPH. STURMII.

36. Cometoſcopia Indica. 451. 105

D. JOH. DOLÆI.

37. De injectis per faſcinationem. 107

38. De

38. De puella à variolis aphonâ factâ, & poſt ſeptennium reſtituta. 109

D. SYLV. SAMUEL. ANHORNII.

39. Anatome puellæ. 110

D. JOH. GEORGII SOMMERI.

40. Imaginationis effectus ex terrore matris in recens nato notatus. 113
41. Mulier nec ante, nec per, nec poſt partum menſes aut lochia paſſa. 114
42. Ulcus fiſtuloſum poſt hæmorrhoides ſuppreſſas. 117
43. Vomitus ex admoto cruribus decocto croco metallorum. 120
44. De Ovo in ovo. 122

D. JOH. DE MURALTO.

45. De monſtro ovillo. 123
46. Examen anatomicum Muſtelæ fluviatilis. 124
74. Exam. anat. Truttæ magnæ. 128
48. E. A. Veſpertilionis fœmellæ. 129
49. De Muſtelæ anatome. 131
50. De Aquilæ anatomia. 132
51. Noctuæ vulgaris. 133
52. Noctuæ ſaxatilis raræ. 134
53. Anatomia pediculi. 136
54. Pulicis vulgaris. 137
55. Pulicis florum Scabioſæ. 138
56. Anatomia Crabronis. 139
57. Anat. Cimicis murorum & lignorum. 141
58. Exam. anatom. Grylli ſylveſtris. 142
59. Limacis major rubicundæ terreſtris. 147
60. Scarabæi majalis foliaci anatome. 148
61. Anatomia Simiæ. 150
62. Gryllo talpæ. 154
63. Scarabæi liliacei. 156
64. Anatomia Muſcæ vulgaris. 158

65. Erinacei terreſtris anatome. 162
66. Scorpii. 166
67. Cicindelæ. 167

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI.

68. De dorſi ineffabili pruritu. 168
69. De canitie in juvene. 169
70. De hæmorrhoidum menſtruo & ordinario fluxu in viro. 171
71. Vertigo cœcorum & alia de cœcis. 172
72. De Idioſyncraſiâ. 176
73. De noxio Ribium eſu. 177
74. De noxâ comeſtarum radicum Aconiti. 178
75. Mercurium ex lapide Hæmatite eliciendi methodus. 179
76. Puella ecſtatica. 180

D. JOH. PETRI ALBRECHTI.

77. Vermis per meatum urinarium excluſus. 183
78. Meatus ab inteſtino cœco ad veſicam. 186
79. Hydropicæ cujusdam aqua ex hypochondriis profluens morbum ſolvit. 187
80. Flatus cur tàm difficulter diſcutiantur. 189
81. De ſtercorum egregiâ in nonnullis virtute. 191
82. Lochia aquoſa. 193
83. De abſceſſu renum, ſubſtantiâ per urinam expurgatâ. 195

D. JOH. CONRADI PEYERI.

84. Uteri & veſicæ urinariæ procidentia. 197
85. De Lepuſculis, Salmonum extis, inteſtino cœco, ventriculo anſerino & renibus anſerinis. 199
86. De ſingularibus rupicaprarum poſt cornua meatibus. 206
87. Ceratographia deſiderata, Merycologiæ ſciagraphia, rupicaprarum cornua perennia: 207

D. GEORGII ABRAHAMI MERCLINI.

88. De anatome mulieris, ſuppuratione, ſive abſceſſu hepatis mortuæ. 211

89. Anatome virginis, cancro mammæ extinctæ, 212
90. De veſiculis in Arteriis repertis. 214
91. De circulari Cranii fracturâ perſanatâ. 215
92. De epilepſiâ ex contuſione capitis profligatâ. 217
93. De ſteotemate in genâ ablato. 218
94. De puſtulâ oculi feliciter curatâ. 219
95. De febre malignâ cum delirio & floccorum lectione curatâ. 220
96. De rebus inſolitis poſt febrem malignam per nares & alvum excretis. 221

D. PETRI ROMMELII.

97. De Aphonia rarâ. 222

D. LAURENTII LÆLII.

98. De vomitu millepedarum. 228

D. JOH. GEORGII ERNST.

99. De verme ex nare ſiniſtra cum longa hæmorrhagia emuncto. 229

D. JOH. DE MURALTO.

100. Abortus cum retentione ſecundinarum. 230
101. Extractio fœtus mortui decenter in utero poſiti. 236
102. Directio & extractio fœtus mortui præter naturam in utero poſiti. 240
103. Partus difficilis in plethoricâ. 244
104. Vermis in veſicâ lactantis. 246
105. Suffocatio hyſterica. 252
106. Tumor in ano puerperæ ab obſtetrice cauſatus. 255
107. Mater & fœtus debiles partum impediunt & urgent. 258
108. Inflammatio & ulcus vulvæ à lapſu. 261
109. Hectica in lactante. 267
110. Fluxus menſium cum gravibus ſymptomatibus in gravidâ. 271
111. Sterilitas à fluore albo, cum melancholia feliciter curata. 274

112. Pro-

112. Prolapſus uteri. 278
113. Procidentia ani & hernia umbilicalis in puerperâ. 280
114. Hydrops uteri ex menſium retentione per umbilicum evacuatus. 283
115. Malum hyſtericum & papillarũ fiſſuræ feliciter curatæ. 288
116. Abortus absque pariendi doloribus cum retentione ſecundinarum. 292
117. Funiculus umbilici & manus exerta fotu reducta, infanti gangræna à balneo vini inducta. 296
118. Ileos à vermibus in puerperâ miſera. 300
119. Abortus à balneo Vulturino. 305

D. PHILIPPI MARCI MARCI.

120. De Lumbricis. 306

D. JOH. GEORGII SARTORII.

121. Phthiſis inveterata & deplorata curata. 310

D. JOH. PAULI WURFFBEINII.

122. Salivatio in phthiſi critica & ſalutaris. 312

D. JOH. GEORGII SARTORII.

123. Angina lethalis curata. 314

D. BENEDICTI HERMANNI.

124. Epilepſia rara. 316

DN. CAROLI OFFREDI.

125. De ſerpente magno & monſtroſo. 317
126. De fecibus alvinis & lumbricis ex abſceſſu abdominis prodeuntibus. 318
127. De proceſſu falcato oſſeo. 320
128. De pleuritide Venæſectione curata. 321

D. VITI RIEDLIN.

129. Scroti tumor ex colicâ. 322

D. GUN-

D. GUNTHERI CHRISTOPHORI SCHELHAMMERI.

130. Anatome Talpæ. 323
131. Calculus Cerebri. 332

R. P. ADAMI ADAMANDI KOCHANSKI, S. I.

132. De Gallina reviviſcente. 333

DN. THEODORICI A MARWITZ.

133. De calculo in corde capreoli invento. 336

D. JOH LUDOVICI HANNEMANNI.

134. De Veneno bufonis feliciter curato. ibid.
135. Roris marini reſuſcitatio. 337

D. CHRISTOPHORI SELIGER.

136. De Gonorrhœa virulenta cum excreſcentiis. 338
137. Vomitus infeliciter coërcitus. ibid.
138. Epilepſia ex decocta Hyoſcyami fomentatione. 340
139. Ex comeſtâ cucurbita notabilis tragœdia. 341
140. Varia ſymptomata ex injectis per incantationem materialibus. 343
141. Uterus loco fœtus incautè extractus. 344

D. JOH. BAPTISTÆ SCARAMUCCII.

142 De flagri funiculo, è veſicâ à lithotomo extracto. 345

L. BALTHASAR. CHILIANI.

143. Monſtroſus fœtus. 356

D. SAMUEL. LEDELII.

144. De Spicâ ſiliginea deglutita, & per coſtarum interſtitium exclusâ. 357
145. De Gallo gallinaceo oviparo. 359

D. HERMANNI NICOLAI GRIMM.

146. De plantâ mirabili deſtillatoria. 363
147. De quibusdam lapidibus medicinalibus, qui inter Luſitanos, Cingalenſes & Malabaros in uſu ſunt. 364
148. Gammari in lapides converſi. 367
149. Lapides de Bombaco, vel Mombaza. 368
150. De Pedro Pouw, vel lapidibus ex ligno factis. 369
151. Generatio cujusdam Mannæ. 369
152. De Arbore Benzoini. 370
153. De Arbore Camphoræ. 371

D. JOH. MAURICII HOFFMANNI.

154. Anatome ovis fœtum utero gerentis. 373

D. JOH. PAULI WURFBAINII.

155. De Oculis cancrorum monſtroſis. 379

D. GEORGII WOLFFG. WEDELII.

156. De Miſy Dioſcoridis. 380
157. De piſce monſtroſo pedato. 381
158. De Mercurio Saturni. 382
159. De pila Cervina. 383

D. GREGORII HILLINGII.

160. De Ungue utriusque pedum pollicis monſtroſo. 385
161. De calculis in puero per mictum excretis. 386

D. EHRNFRIDI HAGENDORNII.

162. De ſingulari calculorum hum. figura. 387
163. De virtute liquoris ex cantharid. prolecti. 388

D. JOH. LAURENTII EFHR.

164. Vermium copioſa, aſt ſalutaris ἄνω καὶ κάτω ab adulta perſona facta excretio. 389

165. Cal-

165. Calculus veſicæ ab imperito medicaſtro in urethram protruſus lethalis. 391
166. Inconſvetus menſium fluxus, 392

D. EMANUEL. KÖNIG.

167. Cerebrum pomi magnitudine è cranio carcinomate exeſo protuberans. 393
168. Morſus lupi rabidi talismate Saturnino ſanati. 398
169. Radicis Carlinæ vis defatigans. 401

D. HERMANNI NICOLAI GRIMM.

170. Oleum ſeu ſpiritus ſulphuris absque igne præparatus. 404
171. Ex quibus partibus Ambra gryſea conſtet. 405
172. Vermes rari lucentes. 406
173. Anatome Coralloides. 408
174. Univerſalis Medicina Timoreſorum. 409
175. Coquo de Maldive & Moſambique, cortex Santal. Citrini, Ruſa Ray nigri & albi, Cort. Soëda, cortex contra Pleuritidem. 410

D. JOH. CORNELII HÖNNII.

176. Hiſtoria miranda de virgine à maligno morbo interfecta, cum graviſſimis poſt obitum ſymptomatis. 412

D. JOH. GEORGII VOLCKAMERI.

177. Sectio calculi veſicæ in Viro quater celebrata. 414
178. Hydrops aſcites periculoſus cum maculis feliciter curatus. 417
179. Aquæ thermales Carolinæ nimùm potæ. 419
180. De atroci alvi cum fluxu dolore mox ſopiendo. 420
181. De Scorzonera montana Alexipharmaca. 422
182. Pulveris pyrii uſus in extinguendis ſpiramentorum camini incendiis. 423

D. GEORG. ABRAHAM. MERCLINI.

183. Inaudita Hydropis abdominis ſpecies, ſaccata, ſive cum folliculo fortaſſis dicenda. 425
184. Secundinarum poſt laborioſum partum ultra ſeſquimenſem retentarum fruſtillatim facta excluſio. 439

D. JOH. GEORGII VOLCKAMERI.

185. Curioſa trium in prægnante fœminâ circulationum indagatio. 444

ADDENDA.

Ad obſervationem I. Anni IX. & X. Decur. I. Correctio ſtatuæ humanæ circulatoriæ. 448
Ad Obſerv. I. hujus anni, f. 4. 5. 449
Obſerv. XVIII. f. 40. 450
Obſerv. XXXVI. f. 106. 451

EPHEMERIDUM MEDICO-PHYSICARUM CURIOSARUM

DECURIÆ II.

ANNI PRIMI

OBSERVATIO I.

D. JOHANNIS MICHAELIS FEHR.

Catalepſis ſtataria Periodica.

INter Anni conſtitutiones ſiccitates ſalubriores eſſe continuis imbribus, veriſſimè pronunciavit *Cous noſter 3. aphor. 15.* quod & hoc ipſo anno 81. plus ſatis ſumus experti. Adultâ enim hieme cum principio veris exiſtente frigidâ & humidâ, ſuccedente quoque æſtate calidâ quidem, ſed & plurimùm humidâ, in Autumno

Continuis vexata madet Vindemia nimbis,

Ab Arcturi enim exortu ad finem usque hujus Anni Auſtrina ingruit tempeſtas, cum frigore, licèt illo mitiori; pluviis tamen ferè aſſiduis cum ventorum immani fremitu, fulgure, quandoque tonitru, & procellis pluribus horrida: hinc tot naufragia, & ineunte anno 82. multis retrò ſeculis non auditæ terrarum inundationes, ædificiorum ruinæ, ac iſta graviſſimorum morborum colluvies, ex humorum pravorum copiâ, ac exinde natâ putredine propullulârunt, quos longâ ſerie in pluribus aureis ſuis Aphoriſmis *ibidem* recenſet *divinus ſenex*, dolores ſcilicet capitis, otalgiæ, odontalgiæ, gravedines, tuſſes, pleuriti-

des, aſthmata, hydropes, febres omnis generis, intermittentes & continuæ, pleræque malignæ, cum variolis, morbillis, petechiis, profluvia ventris, plurimi abortus, molæ ac difficiles partus, menſium ſuppreſſiones, ſuffocationes uteri, dolores colici, arthritici, iſchiadici & ſcorbutici, vertigines, epilepſiæ, apoplexiæ, paralyſes, cum ſoporoſis affectibus, ac deliriis &c. Ex quibus poſtremis quædam ſaltem proferam ſpecimina præ cæteris hîc notanda: Ruſtica quædam puella annorum circiter 15. jam à quinquennio Catalepſi laborat (liceat ita loqui) ſtatariâ, eâque brevi, ac ſæpius de die, inter eundum in media via, nullo præcedente frigoris ſenſu, ſubitò inſtar Mercurialis ſtatuæ conſiſtit, omnibus ſenſibus tam internis, quàm externis quaſi conſopitis, oculis apertis non videt, non audit inclamata, nec ſe loco movet, nec progreditur, nec unquam cadit etiam graviter onerata, nec onus deponit aut projicit, quin & in templo ad ſacram cœnam acceſſura ſæpius ita conſiſtit, & Paſtorem in altari moratur, ſed mox quaſi è profundo ſomno excitata ad priſtinum vigoris ſtatum redit, præteritorum omnium ignara, cæteroquin & extra paroxyſmum omnium animæ corporisque functionum ſic ſatis capax. Unica convaleſcentiæ ſpes in felici menſtruorum eruptione, quæ nondum apparuêre. Ab ejusmodi diuturna Auſtrinâ tempeſtate correptæ Catalepticæ quinquennis puellæ admodum ſomnolentæ & moroſæ mentio quoque facta eſt in *Hierâ mea picra* ſeu *Tractatu de Abſinthio p. 59.* quæ in prandio ob pinguioris boli præſumtionem à ſorore offenſa ſubitò obriguit, cum manu & cochleari ad patinam extensâ, irretorto oculo quaſi indignabunda ſororem adſpiciens, fortiter inclamata & increpata neque audit, neque os, aut labia movet, manu ducta & coacta incedit, brachia ejusdem ſurſum ac deorſum vel etiam transverſim tracta in eodem ſitu perſtant, ceream hominis ſtatuam dixiſſes: Ante paroxyſmum marmoris inſtar frigidiſſimi rigebat, poſt horam ferè unam cum pandiculatione, ventris murmuribus, ac profundis ſuſpiriis ſenſim iterum incaleſcebat, largoque ſudore profuſo reſtitueba-

tuebatur in integrum, ant-epilepticis cùm curata, & helmintagogis. Vorax enim erat, ſed anno inſequenti variolis publicè graſſantibus graviter afflicta obiit, Catalepſi non amplius tentata. Sic Prætor quidam in vicinia à quodam maleferiato ſubdito aculeatis cavillis præter modum petitus tantoperè excandeſcit, ut ſubitò ac in ipſo adhuc tribunali ſedens obrigeſceret quaſi minitabundus, ac ſuperveniente apoplexiâ forti ſtatim expiraret, quaſi fulmine percuſſus. Quo fato etiam abrepti ſunt octo meſſores in Inſula Lemno ſub quercu cœnantes, & ſubitò exanimati, qui ſub ea ſpecie, quâ diſcubuerant, rigidi permanſerunt, ita ut unus comedere, alter ori poculum manu admovere, alius bibere videretur: Cùmque omnes nigri eſſent, imaginem totidem ſtatuarum repræſentarent, *P. Zacchias Quæſt. Med. Legal. è Card. p. 395.* Unde non inſcitè Catalepſis morbus attonitus à quibusdam nuncupatur, & catochus ſeu ſubita quædam quaſi congelatio totius corporis viventis. Geminum quid patitur obſtetrix noſtra, epilepticis aliàs convulſionibus ex aura maligna à ſummo pedis digito ſurſum exhalante obnoxia. Quoties enim ad maxillas usque aſcendit aura iſta frigida, ibique penitiùs ſe inſinuat, caput obrigeſcit, nec os claudere, nec verbulum eloqui poteſt, donec ſuccedente ſtertore paroxysmus finiatur: Veſicatorium pedi impoſitum, & aqua ciconiar. exhibita cum ſucceſſu. Cor quoque ciconiar. comeſtum hîc quidam maximopere probant.

Comate vigili laborabat N. N. atrabiliarius, qui cùm pridie cum Amicis plusculùm ſeſe invitâſſet, mediâ nocte in hoc malum incidit cum hemiplexia ſiniſtri lateris, dolore capitis dextro, deliro ſermone, oculis conniventibus, linguæ gravitate, ſiti, fauciumque ardore, & brachii crurisque dextri inordinatâ jactatione &c. Imperata ſtatim omnis generis revellentia cum confortantibus & anodynis. Sed in carum denique lapſus intra triduum naturæ debitum ſolvit.

Alter quidam Hoſpes civis hinc ταβακόφιλος eodem morbo, modoque ferè ſimili corripitur, cum oculorum conniven-

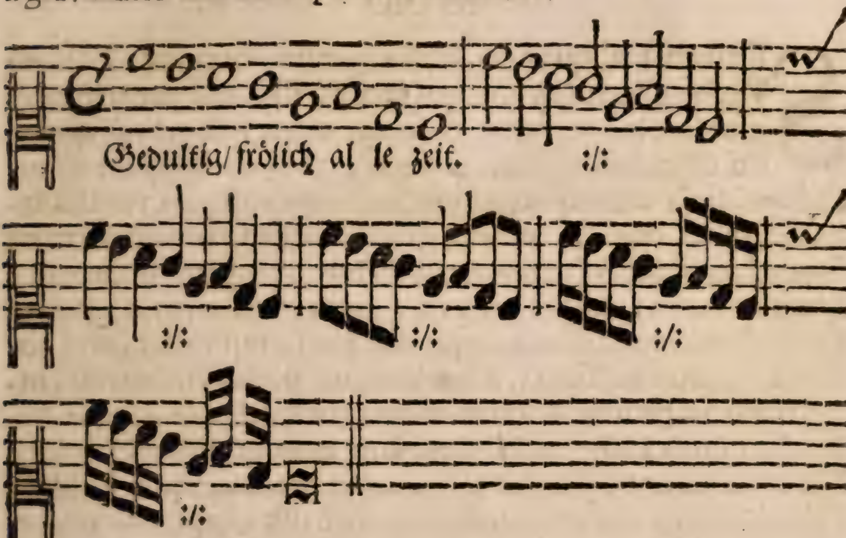
tiâ, nauſeâ, vomitu, capitisque dolore, ac perpetuis vigiliis, qui provocatus, quidpiam reſpondet, mox ſupervenit febrilis horror cum ſubſequenti æſtu & ſiti in lethargum degenerans, cum delirio continuo & memoriæ læſione, floccos legit, 8. die ſudat frigidè, huc illuc jactatur, difficulter reſpirat, 9. moritur, Anno 1671.

Unum caroticum vidi hoc anno 82. inſtar trunci decumbentem, & intra 6. horas expirantem; & 3. comatoſos, cum hemiplexia, ex quibus unus in carum tandem delapſus intra triduum obiit, alter adhuc dum capitis ſtupore ac dextri lateris paralyſi laborat; tertius ſiniſtri lateris paralyſi præter extremam manum ferè defunctus ex vernalis aëris clementiâ radiorumque Solarium tepidioſo afflatu, ſummam ſibi convaleſcentiæ ſpem pollicetur. Optandum certè eſſet, ut Faſtorum conditores non tam ex varia ſiderum conſtellatione & Lunæ phaſibus, quàm aëris ſubtiliſſimæ noſtræ nutriculæ tùm deſuper appulſæ, tùm ſurſum indies ex terræ poroſitatibus exhalantis varietate ventorumque impetu certiora nobis traderent tempeſtatum indicia, quibus innixi Medici & in humano corpore ſecundæ ac adverſæ valetudinis præſagia longè glorioſius edere, curasque ſuas feliciores abſolvere poſſent, cùm omnium ferè morborum cauſas Veteres non inſcitè ſtatuerint πνεύματα καὶ ῥεύματα, quæ ex diuturna Auſtrina conſtitutione potiſſimùm oriuntur.

Inter deliria graviſſimum eſt, & tali aëris conſtitutione frequentiſſimum Melancholia præſertim hypochondriaca, Literatorum pediſſequa, modò garrula, modò planè muta, cum metu & triſtitia ſemper conjuncta, cujus curâ joculari horridas hasce & inſuaves literas dulciori quodam quaſi condimento conſignare volui, ut gratiam aliquam à B. L. fœnerarent. Inſignis quidam Melancholicus, Muſices haut imperitus, cùm variis remediorum formulis diu multumque vexaretur ita, ut tandem omnia ferè pharmaca reſpueret, novo tamen eoque graviſſimo paroxysmo obrutus in ſummis anguſtiis ac

inter

inter profunda ſuſpiria me unicum adhuc, idque præſtantiſſimum remedium inſtantiſſimè rogat, cui tunc temporis nihil aliud præſcripſi, niſi clauſulam ſacræ iſtius cantionis (**vom Himmel kam der Engel-Schaar**) cum vulgata melodiâ notis ſequenti modo in ſchedula conſignatis, quâ conſpectâ ſtatim in profuſum cachinnum ſolutus, grabato ſe levat exultans & à graviſſimo hoc malo penitùs liberatur.

In hunc cenſum referri poſſe videtur 25. annorum juvenis, LL. Studioſus taciturnus, & moroſus, qui à nimio motu in æſtate æſtuans ſubitò in aphoniam labitur, cum totius corporis refrigeratione quaſi ſyncopticâ, ſed nullis revellentibus, nullis ſomentis refocillatur, totus riget, nec inclamatus audit, nec movetur, nec meminit eorum, quæ in paroxyſmo acta ſunt, à paroxyſmo autem unius plerunque horæ ſpacio crebrò ſuſpirat, & punctiones quaſdam in extremis digitis perſentiſcit, bis ita laboravit, ſed non ad phaſes Lunæ, cætera vivus valensque nuper cum compta quadam virgine ſub ſpe omnimodæ convaleſcentiæ matrimonium contraxit.

OBSERVATIO II.
D. JOHANNIS MICHAEL. FEHR.
De
Anatomia Hydropici, & Liene monſtroſo.

SEcuimus aliquando Hydropicum nomine Tobiam Vachen, Scriniarium, qui morbo iſto ferè per trimeſtre graviter laboraverat. Aderant enim ipſi primò exquiſiti circa umbilicum dolores, quos excipiebant totius abdominis laterumque tenſiones, ac mox inſignis ventris intumeſcentia, cum ſiti intenſâ, gracilitate ſuperiorum partium ſummâ, tuſſiculâ plerumque ſiccâ, nonnunquam cum pauco ſputo cruento: Pulſus celer, frequens, varius, urina pauca, craſſa & rubicundiſſima, cereviſiæ vel lixivii inſtar, alvi obſtructio pertinaciſſima: Accedentibus poſtea inſomniis, inquietudine, pedum & ſcroti tumore œdematode, mox in veſiculas plures inſignem ſeri copiam cum graviſſimis doloribus continenter effundentes abeunte. Medicamenta quidem adhibita fuerunt plurima, ſed omnia fruſtra, expiravit noctu, ratione ad ultimum vitæ halitum perſiſtente integrâ. Umbilicus, qui non tumebat, leviter ſcalpello inciſus, ingentem ſeri citrini copiam effudit 14. vel 16. circiter menſuras. Abdomen cum omnibus ſuis muſculis & velamentis ſalvum erat, inteſtina itidem, ſed hepar ſcirrhoſum totum conſpiciebatur, coloris erat flavi, cum puſtulis aqueis ejusdem coloris undiquaque obſitum, ſanguis inerat pauciſſimus, loturæ carnis ſimilior, ventriculus flatibus refertus, & paucâ aquâ, in meſenterio intra duplicaturam tunicarum comparebant tubercula quædam grandinum inſtar, quæ in ſuibus quandoque obvia ſunt, ſed mirum hoc unum & rarum oppidò occurrebat, lien figuræ triquetræ & 7. lobis diſtinctis erat conſpicuus,

ſpicuus, coloris violacei extùs, intrinſecùs verò rubicundi floridi, ut facilè cuivis exinde conſtaret, ipſum hepatis jamdudum ſcirrhoſi vices aliquandiu ſubiiſſe, quapropter & ſingulari tunicâ eâque ſat robuſtâ à fundo ventriculi antrorſum ac peritonæo ſub coſtis ſpuriis extensâ, quæ quaſi quodam ſemidiaphragmate à provida Naturâ velatus erat,ut in officinâ peculiari à ſaburra & colluvie ventris quodammodo excluſus expeditius ſuæ functioni præeſſe poſſet. Unde non injuriâ lien νόθον ἧπαρ, ſpurium ſive vicarium hepar cognominatur. E veſicula fellis inciſa bilis atra confertim effluebat, pulmones etiam vitio non caruiſſe videbantur, varii enim coloris erant, ut plurimum punicei ſive lividi: Pancreas ventriculo arctiſſimè connexum totum etiam ſcirrhoſum erat, in renibus & veſica vitium nullum.

Confirmare mihi videtur caſus hic noſter ſententiam P. Martiani ſolertiſſ. Hipp. Commentatoris & ipſiſſimi ejusdem Genii, qui *Com. in ſ. 4. de victus acutor. ratione p. 415.* omnem hydropem in humida quadam intemperie (unde & ipſi nomen eſt) modò frigiditati, unde Aſcites, modò caliditati cum flatibus

flatibus junctum, conſiſtere, ait. E poſterioris genere eſt tympanites vulgò dictus, qui reſpectu alterius jure merito ſiccus hydrops in Aphoriſmis & alibi ab Hipp. cognominatur. Et ſicut ille plerunque pro incurabili habetur; ita ad alterius, tympanitidis ſcil. curationem multâ bonâ fortunâ opus eſſe ait &c. Anaſarca autem ſive leucophlegmatia ipſi via eſt ad hydropem, ut cachexia prodromus ad utrumque.

De monſtroſo autem iſto liene Excellent. Dominus Joh. Veslingius P.P. Patavinus & Anatomicus famigeratiſſimus in ſuis ad me literis ſub 17. Sept. Anno 47. monſtroſi, inquit, lienis adumbrationem vidi libentiſſimè, meminique ſæpius nunc inciſuris diſtinctum lienem, nunc lobis aliquot diſtractum, in ſectionibus me publicis obſervâſſe: Quin annô proximè exactô ſeſe offerebat, qui partibus quinque diſpari magnitudine præditis pedem hominis pulchrè ſatis exprimebat. Nonnunquam habitu parenchymatis, roſeoque colore tam ſimilem hepati deprehendi, ut lac lacti ſimilius eſſe non potuerit. Ea res me quoque confirmavit, ut etiam jecore ſalvo lienem αἱματώσεως officium tanquam naturale munus ſuſtinere exiſtimem.

OBSERVATIO III.

D. JOH. MICHAEL. FEHR.

De

Fiſtulâ Umbilici feliciter curatâ in Patre Theatino.

AFfectus præternaturales, â quibus proximis jam elapſis diebus admodum Rev. Pater vexabatur, duo quidem erant; quorum alter totum corpus detinebat, eratque de genere putridarum febrium, i. e. tertiana ſimplex notha (continua cum urinis rubris, qui de more Gal. non ſolùm ex typo, verùm ex propria illius coloris ſubſtantia ab

ab aliis hujusce generis diſtinguebatur: Alter verò & ſimilarium & diſſimilarium partium erat communis, pertinebatque ad magnitudinem auctam partium umbilico circumſtantium, à quo, neſcio quid, ichoroſi tum temporis exibat. Horum morborum cauſæ à Medico creditæ fuerunt non minùs externæ, quàm internæ; & ex internis, tam mediatæ, quàm immediatæ; prægreſſis enim & ſtudendi & legendi ſummis laboribus non ſolùm quod naturâ tale erat, fuit conſervatum, ſed magis magisque adauctum, unde factum fuit, ut non minus ab hepate calidiori, quàm à languidiori ventriculo humidiorique cerebro ſuppeditata materia non ſolùm in venis mediis, in quibus erat focus putredinis, obſtructiones adauctæ, verùm & in muſculorum abdominis cavitatibus abſceſſus fuerit obortus. His ergò benè conſideratis, & ab iisdem jam deſumtis indicationibus tum per Chirurgiam, tum per pharmaciam, & diætam adeò fuit proviſum, ut 15. dierum ſpatio à febre penitus fuerit immunis, abſceſſusque imminutus, ut vix amplius quid commentatione dignum è ſe emiſerit. Recidivavit tamen aliquid ſteatomatis ſubſtantiæ, ut firmatam fluxionem minimè eſſe, ſit credendum, novoque præſidio, generoſiorique remedio indigere, ſi modò verum eſt, quod à venerabili Sene fuit ſancitum, non eſſe (nimirum) ad aliud tranſeundum, ſtante eo, quod viſum fuit à principio, unde nova totius corporis expurgatio ab ipſius Medico proponebatur. Doct. Guajac. l. viſc. quern. cum ſalſa & ſantalis & cichoraceis proportionatis per 60. dies proponebatur.

Excellentiſſimus autem Dn. Carmerus Bononienſis alia viâ procedit, aſſeritque, hunc morbum originem ducere ab hepate, eò quòd non benè ſanguificet, quare docet, non eſſe adhibenda multa valdè calida, ſed potius approbat electuarium ad confortandum & corroborandum hepar, præmiſsâ prius expurgatione.

Primarius autem affectus, quo admodum Rev. P. fuit de-

tentus, inflammatio fuit muſculorum abdominis, partes circa umbilicum exiſtentes occupans. Febris enim ſubſecuta eſt, non præceſſit inflammationem, ex qua deinde abſceſſus & ulcus genita fuêre. Modô verò abſceſſus & ulcus admodum remiſſa & extincta, adeò ut ſi origines & cauſæ, quas epar primò, lien ſecundò, cerebrum tertiò (ventriculum imbecillem non prætermittens) ut exiſtimo, contulerunt, ſpero, vel absque localibus & abſceſſum & ulcus, ſi ſubſint, poſſe extirpari; quod ut fieri poſſit refrigerantibus moderatè & humectantibus non qualitate, ſed ſubſtantiâ (obſerva hoc diligenter, cùm in hac tota curatio conſiſtat) contrariæ intemperiei dictarum partium corrigendæ. Victus igitur temperatus obſervetur, nempe cal. & hum. hominis temperamento conſimilis: ſanguis in pauca quantitate educatur ex ſalvatella primò, ex hæmorrhoidalibus ſecundò, & utrâque evacuatione educantur ad ſummum ℥xij. ℥v. è vena ſalvatella; ℥vj. è venis ſedalibus. Fiat fonticulus in coxa dextra, ſi fonticulus ſuperior eſt in ſiniſtra, ſin minus, è contra. Poſt omnia tam univerſalia, quàm localia adhibita, ulcus ſi non exſiccaretur, ad inciſionem eſſet deveniendum, ut muſculi ſubjecti affecti deoperirentur, ut localia partem poſſint attingere. Ad pharmaciam quod attinet 1. toti corpori eſt providendum â materiis remediorum, quæ indicationibus propoſitis ſatisfacere valeant, quas brevitatis gratiâ, cùm notiſſima ſint, miſſas facio, quibus prægreſſis devenirem ad decoctum factum ex china, quæ pro baſi inſervire debet, cum temperata ſit, & ſubſtantificè (quod ſummoperè deſidero) humectet, & ſantalis, è viſco querno &c. Ante hæc ſumat bolum terebinthin. Cypriæ, ex qua miram recipiet utilitatem, ▽ Tetucii ad primas vias expurgandas, & exſiccandam partem affectam utiliſſimam. Parti affectæ pro inſeſſu adhibeatur ▽ balnei D. Petri Patavii.

CONTINUATIO.

REver. hic Pater convaleſcendi gratiâ ad varios in Italia Medicos profectus & plurimis remediis, ſed fruſtra, diu multumque

tumque fatigatus, Anno 1640. ineunte Septembri Patavium delatus, curæ Excellentiſſimi Dn. Marchettis Chirurg. & Anat. Prof. P. ſe ſubjecit, qui perſpecto ulcere, quod tanto temporis intervallo in profundam fiſtulam abierat, & actis ſub cute cuniculis per pinguedinem ad carnoſum usque panniculum penetrârat, ſtatim animum ad inciſionem intendit, inditâque turundâ ſat craſsâ foramen ulceris dilatat primùm, pòſt 9. Septemb. idipſum cultello recurvo à principio lato in acutum mucronem globulo cereo munitum deſinente fiſtuloſum ulcus feliciter incidit & ſecundum longitudinem fiſtulæ cultellum trahit, ut ulceris anfractus exactiſſimè paterent, adjecto ſimul illo polythryllito: Chirurgorum operationes debere eſſe, citas, tutas & jucundas: Cui Excell. Dn. Joh. Georg Wirſung. Med & Chirurg. D. Inventor Ductûs Pancreatici &c. adſtans reſpondit: De cito ac tuto verum quidem hoc eſſe, ſed de jucunditate ſe nonnihil dubitare: Ex parte, regerit Rev. Dn. Patiens, nimirum reſpectu Dnn. Spectatorum (eramus autem plus minus 30.) qui ex eo utilitatem ſimul & jucunditatem quandam percipiunt, ex quo ægrotus minimè &c. Abſterſo igitur ſanguine, pro avertenda inflammatione vulneri impoſuit alb. ovi cum ▽ roſar. conquaſſatum in petiis, ſuperaddito empl. ſ. Galeni, apertoque per aliquot dies vulnere calloque indies abſciſſo, hoc ſinuoſum ulcus &, ut putabatur, immedicabile malum, brevi fuit ſublatum.

Fig. I.

[*Ex Collectaneis D. J. M. Fehr Argonautæ.*]

OBSERVATIO IV.
D. JOH. MICHAEL. FEHR.
De
Uva verſicolore.

DUx Franconiæ feſto Kiliani muſto ex uva Franconica recens expreſſo ſacra facit: quapropter circa idem feſtum mittere placuit effigiem uvæ maturæ quidem, ſed autumno præterlapſi proximè anni & (quod mirum) uvam ex rubris & flaveſcentibus acinis, iisq́ue omnibus maturis & mellitiſſimis conſtantem. Vini quidem ex utrisque eadem eſt qualitas & vigor, & utriusq́ue exinde apparet affinitas vel conſanguinitas, (**Traminer und gut Fränckiſch**) ſed forma miranda, quæ unam eandemq́ue uvam hoc anno fertili (qualis præterlapſus erat) præter ſolitum, acinis rubris & flaveſcentibus ex eodem ſcapo quaſi pro lubitu, & ſingulari Naturæ luſu informat & exornat.

SCHOLION.

IN celebri quadam Miſniæ civitate aliquoties maturas circa feſtum D. Johannis uvas ad Sereniſſimum Electorem Saxoniæ pro ſingulari raritate fuiſſe miſſas, teſtatum mihi fecit Vir quidam celeberrimus: Cauſam præmaturi iſtius fœtus à fide mea non adeò alienam hanc eſſe ratus, quòd fornax piſtoris cujusdam viti propior quotidie pro panificio calefacta radices vitis ad maturiorem uvarum proventum excitaverit. Sic Illuſtris quondam Guido Patinus, Regis Galliarum Chriſtianiſſimi Conſiliarius & Medicus celeberrimus, calce viva ad arborum radices pro promovendis atq; maturandis frugibus admotâ celeriorem earundem proventum quidem impetrari, ſed promtiorem iſtarum interitum conſequi, innuit, in quæſtione medicâ agitatâ Pariſiis 14. Martii Anno 1647.

Fig. II.
[*Helianthus.*]

Fig. 1. p. 11.

Fig. 2. p. 12.

OBSERVATIO V.

D. JOH. LAURENTII BAUSCHII.

De

Calculorum varietate.

EMi nuperrimè Methodum curandi calculum Michaelis Raphaelis Schmuzen à Poysſtorff; eandem perlegendo nihil quidem novi reperi, præterquam deſcriptionem hiſtoriæ, & delineationem figuræ & magnitudinis calculi in rene dextro Imp. Aug. Ferdinandi II. cùm exenteraretur, inventi. In memoriam tamen mihi revocavit calculum, quem unà mecum vidiſti, & quem etiamnum in Muséo meo aſſervo, Senis illius Masbacenſis, Joh. Hartmanni Carpentarii, quem itidem in domo meâ urinam reddentem contemplatus es: Is per 20. continuos annos inſignes perpeſſus eſt dolores. Tandem tamen ſub ſcroto, non procul à loco, ubi aliàs ſectio fieri ſolet, facto foramine, ſpontè prorupit. Ex eo foramine poſtea, labiis vulneris callo duratis, urinam, quamdiu vixit, nec ſine moleſtiâ, reddidit, minimâ illius parte per ductum urinarium conſuetum profluente. Melius tamen habuit, & aliquot annis ſupervixit, mendicando victum quærens. Lapidem hunc, colore album, pondere unciam unam, & tres drachmas cum dimidiâ æquantem, prædictus ſenex, jam ſeptuagenario major, mihi obtulit 4. Jan. 1640.

Similes ferè hiſtorias habet Schenckius *l. 3. obſ.* ex Dodonæo, Benivenio, Anton. Valet. in Holler. literis J. Funcii ad A. Occonem.

Quid quæſo non faceret ejusmodi lapis in obſtruendâ urinâ, cùm ſæpiſſimè videamus parvos lapillos magnum facere negotium tùm ægrotantibus tùm Medicis? ſicuti nuperrimè ego & Dn. Compater meus, & affinis tuus, Joh. Phil.

Sachs / vidimus apud Dn. Caſp. Reinhardt, cui lapillus lentis magnitudine in glande penis ſubſtiterat, & oculis conſpici poterat, nihilominus inſtrumento Chirurgico extrahendus erat. Quatriduanam urinæ retentionem cauſârat Anno 1639. hôc paullo major (piſum enim magnitudine ſuperabat) in extremo balani exiſtens, viſuique obvius apud F. Mauritium, Canonicum Regularem in Monaſterio nobis vicino Heidenfeld / qui tamen à prædicto Dn. Saxone extrahi non poterat, niſi viâ patentiore factâ per inciſionem glandis penis. Tantas inferre moleſtias, tanta creare tormina poſſunt hi lapides; idque non tantùm in renibus & veſicâ, ſed etiam in aliis, ut noſti, partibus. Habeo lapides aliquot, diverſæ magnitudinis, citrinos, ex tunicis ſeu cruſtis, inſtar lapidum Bezoarticorum, concretos, qui ex hypochondrii dextri propè umbilicum ulcere, quo laborabat Dn. Bartholomæus Falckius, Paſtor Eccleſiæ patriæ tuæ, per intervalla egreſſi ſunt, quos à Dn. D. Joh. Conr. Sinapii, Phyſici Kitzingenſis p. m. viduâ habeo. Unde autem, & ubinam hi generati fuerint, divinare non poſſum.

[*Ex literis ad D. Joh. Mich. Fehr, 1641 datis.*]

OBSERVATIO VI.
D. GEORGII WOLFGANGI WEDELII,
De
Moxâ Germanicâ.

QUod de Africâ in proverbio olim erat, illam ſemper aliquid novi apportare, & duobus hisce ſeculis de Indiis reverà valuit, id imprimis de medicinâ hodiernâ verum eſt. Nova quærimus, nova exhibemus, & venditamus. Sordent vetera, nova cordi habentur unicè. Anni ſunt non ita multi, cùm innotuit orbi pariter & medicis Europæis *Moxa Sinenſis:* novum nomen, nova medicina,

eo

eo maximè deprædicata nomine, quod medeatur podagræ, morbo Magnatum incurabili credito, vel ſaltim, ſi quis alius, rebelli. Celebrata primitus fuit *ab Hermanno Buſchovio*, Seniore, Trajectino, edito de eâdem Tractatu Belgico & Germanico idiomate, ſubjecta experimentis hinc illinc, felici partim, partim infelici ſucceſſu, mirantibus plerisque quale ſit, & cujus originis novum hoc & inauditum medicamentum.

Abblandiuntur ſanè peregrina omnia magis, & gratiam applauſumque merentur majorem, quàm ante fores nata, præcipuè apud noſtrates, qui genio ſuo modeſto inducti aliena præ ſuis æſtimare conſueverunt. Nec caritas pretii deterret, modò curioſum quid, & quod maximum eſt, utilitatem cum novitate præ ſe ferat.

Duo ergò potiſſimum occaſione Moxæ Sinenſis hujus inquiſitu digna ſe obtulêre: morbus cui medetur, & remedium, quo morbum, non ſolùm podagram, ſed omnes in univerſum quaſi dolorificos inſultus, debellare poſſe viſum eſt. Et hoc quidem tantò magis ſalivam movit curioſis inquiſitoribus, quò minus notum fuit hactenus. Ignota enim magni facimus, nota vilipendimus communiter, ipsâ quotidianâ aſſuetudine velut familiaritatem indeq; contemptum poſt ſe trahente.

Non noſtrum eſt, alios jam laudare, qui publicis Scriptis in Moxam inquiſivêre. Quot capita, tot ſententiæ. Unusquisque ſcire hoc ſatagit, ac inquirere; una tamen eſt & ſimplex veritas, una Moxa, licèt plura ſuccedanea. Habeant ergò pro Moxâ Sinenſi herbam exoticam, quicunque velint: alii molluginem pappoſam, quam clematis ſepium, ut nos vocare ſolemus, offert; utrumque bonum eſt, noſſe, quid proſit, & quid itidem æquè proſit, idemque præſtet effectu, licèt non idem ſit ſpecie.

Audiamus *Autorem* ipſum, qui *l. de Curat. Podagræ, Part. 2. c. 4. p. m. 91.* quid Moxa ſit, & ubi reperienda, quærens, reſpondet, eſſe Moxam lanuginoſam & mollem ſubſtantiam, artificiali

ciali præparatione, ex certa herbâ paratam, cujus nomen & præparatio ipſum quidem Autorem lateat, certum tamen, nobiliſſimam omnium eſſe plantam, optimoque jure matrem herbarum vocari poſſe. Habere in arcanis, addit, Sinas & Japones Moxam parandi hunc modum, licèt magnâ copiâ haberi poſſit.

Suo linquimus loco, reverâne neſcierit Autor herbam, modumque parandi, an ſtudio id finxerit, ut autoritatem medicamento conciliaret majorem. Satis nobis ſit, ipſum illum nominaſſe eandem ſatis ſapientibus. Id verò ne nobis venditemus, jubet candor & gratitudo, magni à nobis æſtimatæ virtutes, ſi reperiantur in Medico.

Detexit nempe nobis & herbam & parandæ Moxæ modum vir excellentiſſimus, nobisque præter meritum faventiſſimus *Johannes Hartmannus Kornmann, ab Hornsbach, Phil. & Med. Doctor, Conſiliarius & Archiater Haſſiacus*, plurimorum arcanorum naturæ callentiſſimus. Moxa, undecunque nomen traxerit, mollugo artemiſiæ eſt.

Recipiantur folia artemiſiæ, quantum lubet, exſiccata probè & caule ſuo decerpta conterantur manibus eo usque, donec excuſſo pulvillo viridi lanuginoſæ interiores fibræ, velut ſubtegmen ſubſtratæ, remaneant. Sin madefiant udore manus, repetendum opus eſt, ad deſideratam teneritudinem.

Innotuit ipſi ἐγχείρησις hæc inde, quòd cùm ex Belgio nonnemo, dives æquè ac curioſus, magnam quantitatem Moxæ afferendam curaſſet, ipſique ad examinandum miſiſſet, foliola deprehendit, lanugini adhærentia, quæ microſcopii ope inſpecta penitius artemiſiam exhibuerint. Experimento hæc ſubjecta reſpondit ex voto, ut ovum ovo, ſimillimam lanuginem, ſeu Moxam potius largiens.

Eandem quoque excoluit ulterius, carminando, ad inſtar lunæ, ut flexa adhuc tenerior meliorque reddi & variari poſſit magis. Quod ſi igitur non æquè ſtatim reſpondeat, huic Sinenſis illa dicta, & cum bacillis ſuis aromaticis, (quoad exteriora

riora quidem, non interiora) recondita differre videatur paulum, tenendum eſt, in culpâ eſſe partim herbam non unâ ætate collectam, partim leviorem, vel curatiorem parandi modum. Quin facile eſt, vel affuſo ſp. vin. virorem extrahere, eóque evocato, ſi nata folia inſtrumento lanæ aliàs pectendæ debito aptare operi, vel eadem præparata aquâ aluminosâ depurare & albidiora reddere, ipſove fumo ſulphuris id tentare.

Geminum hunc proceſſum eſſe, duo evincunt extranea argumenta, ſenſus, & affectus, quorum uterque Moxam Moxam eſſe teſtatur; unumque domeſticum, Autoris confeſſioni innixum, licèt non primâ fronte obvium legenti. Vocat enim l. c. *matrem herbarum* matrem Moxæ. Aſt hoc nomine venire Botanicis artemiſiam latifoliam vulgarem, teſtimonio *Lobelii, Dodonæi*, aliorumque, eſt quàm clariſſimum. Ut adeò non opus ſit, trium vel quatuor imperialium pretio Moxæ ℥j. quantum nimirum ſcatula oblonga capit, redimere, ſed faciilimo negotio eandem liceat comparare.

Ut verò hæc illuſtremus magis, notamus 1. *lanuginem plantarum duplicem eſſe, aliam exteriorem*, qualis in tuſſilagine, gramine lanigero, clemati ſepium, aliisque obſervatur; *aliam internam*, qualis in radice tuſſilaginis pro ὑποκαύματιν laudatur *à Scaligero Exerc. 180. n. 2. p. m. 585.* & in notiſſimo lino occurrit. Talis eſt & artemiſiæ dicta Moxa.

2. *Non novum eſſe, hunc ipſum, curandi dolorem, modum, per inuſtionem actualem*, quod tamen nil derogat commendationi, ſed pondus potiùs addit. Laudabimus hanc in rem unum *Hippocratem*, antiquiſſimum medicinæ parentem, qui *libro de Affection. c. 30. t. 12.* ſi in unum aliquem locum incubuerit dolor, & conſtiterit, & medicamentis non fuerit exactus, καῦσαι, *inquit*, καθ' ὁκοῖον ἂν τόπον τυγχάνῃ ἐοῦσα ἡ ὀδύνη· καίειν ἢ τῷ ὠμολίνῳ, *urito, quocunq; loco fuerit dolor: urito autem lino crudo.* Non potuiſſet ſanè ipſius Moxæ tam decantatæ meliorem deſcriptionem dare, & quoad materiam, & morbum, cui debetur, ipſamque medendi methodum. Quod ut magis pateat, tenendum eſt;

C per

per linum crudum non intelligere ipſum ſine ullâ præparatione tale; ſed nondum in fila aptatum. *Proſper Martianus Comm. in l. de Affect. ſ. 2. v. 25. p. 170.* proceſſum integrum doctè & nervosè his deſcripſit: accipiatur linum crudum, & arctè conglobatum reducatur in formam pyramidis, cujus baſis latior in anguſtum coarctetur. Magnitudinem ſeu latitudinem baſis indicabit locus inurendus: non ignorato, uſtionem aliquanto latiorem fieri, quàm ſit baſis pyramidis. Hæc igitur in ſummitate accenſa loco inurendo apponatur, ibique reſideat, donec tota materia abſumpta ſit; nam ignis ſerpendo ad cutim perveniens uſtionem facit; Et quod mirum videtur, ferè inſenſibiliter, & ſine dolore. Extincto igne porrum elixum imponebat Hippocrates, donec, quod exuſtum eſt, decidat. Noſtri butyrum cum caule adhibent; indeque ulcus apertum ſervetur ad libitum.

Hæc transſcribere, viſum fuit operæ pretium, cùm per omnia concordet cum recentiori hâc inurendi materiâ, Moxâ. Quæ verò ſubjungit alia, quibuscum alii laudatas uſtiones parârint, videantur apud ipſum *l.c.* Præſtant nempe eundem effectum ſicciora filamentoſa, vel lanuginoſa & poroſa corpora quævis, telæ aranearum, (quibus eodem modo adhibitis, Vir ſupra laudatus celeberrimus verrucas in manibus multis etiam inſignibus Viris ſine dolore abſtulit, poſt inuſtionem ablatâ verrucâ & impoſito emplaſtro, unde intra unum alterumque diem res peracta eſt) fungi arborum, medulla junci, ſambuci, & alia ſimilia.

3. *Inuſtionem per Moxam factam prodeſſe magis in doloribus profundis, nec cum ardore & rubore conjunctis.* Obſervatum eſt, aliis profuiſſe eandem eximiè, aliis nocuiſſe, quin periculum gangrænæ intuliſſe. Diſtinctione ergò opus omninò fuerit eâdem, quæ communis eſt cum veſicatoriis, vel cauteriis etiam actualibus. Parti afflictæ ipſi dicto modo non addenda eſt afflictio; tutò verò profuerit id remedii genus magis, ubi humor ſeroſus, frigidus conſiſtens, nullo contraindicante ad exi-

tum

tum invitandus, vel abſumendus eſt. Quod ſi verò promiſcuè eandem applicueris, exacerbari malum facilè poteſt, & in deterius verti, cùm contrà ea datâ ichori portâ proficuum eſſe poſſit præ aliis, factâ ſimul diſcuſſione, factâ velut partis ipſius quâdam per ignem hunc roboratione.

OBSERVATIO VII.

D. G. W. WEDELII.

Vomitus cruentus à lumbricis.

UT mira atque dira ſymptomata à lumbricis in corpore ſtabulantibus obſervare licuit medicis; ita & vomitum cruentum ſatis vehementem inde ortum luſtravimus nuper. Sartor 36. annorum tuſſi, dolore capitis, & à cibo ſumpto φλογώσει cum quâdam anxietate correptus opem noſtram expetit. Propinamus interius *elixir proprietatis antiſcorbuticum* guttulis paucis *liquoris ♂tis* medicatum, additâ guttulâ *olei caryophyllorum*, quæ compoſitio & elegans & polychreſta eſt, licet extemporanea. Exterius *balſamum ſtomachicum* præſcribitur. Quarto die pòſt vomitu mediante inſignem quantitatem ſanguinis excernit, ſubſequente pallore faciei & lipothymiâ. Dato pulvere ſtyptico anodyno & reſolvente, *ex pulv. ſtypt.* ℨj. *oc.* ♋. ℈j. *laud. op. gr. j.* & potiunculâ ad methodum Sylvianum ad hæmorrhagias ſiſtendas, reſtitit per ♂♀ cruor, inde verò repetiit paroxyſmus, excreto unà cum ſanguine lumbrico longo, tereti. Exhibita tum prædicta, tum *eſſentia traumatica*, cum *anodynâ* roborata. Triduo poſt denuô excrevit vermem, adhuc majorem, & ſic ex voto convaluit. Exeſum ſine dubio vas à lumbrico ſanguiferum viam laxavit ſanguini, quo extravaſato & excreto rodens quoque hoſpes excluſus eſt.

OBSERVATIO VIII.
D. G. W. WEDELII.
Fons oſſibus ſcaturiens.

IN confiniis urbis Mansfeldenſis, prope pagum ejusdem Diſtrictus, Gorenten dictum, fons reperitur mirabilis, qui in nemore ad radicem montis amœnâ & limpidâ ſcaturigine diverſis temporibus oſſicula quædam ejicit. Nec adhuc dum ſatis inquiſitum eſt, cujusmodi animalium generi illa debeantur. Licèt enim Phyſici nonnulli eadem pro oſſiculis Salamandræ habuerint, rati, in montis adjacentis cryptis has ipſas non minimâ copiâ reperiri, quarum corpora nonnunquam impetu aëris, ſulphurei, corroſivi humoris abrepta ad oſſium reliquias usque conſumantur, hæcque conſequenter per dictam ſcaturiginem in auram educantur; alii tamen anatomicâ experientiâ freti negarunt oſſicula hæc, præſertim uniformia ferè, cum Salamandræ crate convenire. Nomen verò inde fons obtinuit, ut audiat der Knochenbrunn/ quem Conſultiſſimi & Ampliſſimi *Dn. Ehrenfried Geyeri,* Conſiliarii & Præfecti Ruthenici, B. Parens, curioſus naturæ obſervator, ſæpiùs viſitavit, & oculis teſtibus erumpentia è fonte oſſicula manu ſuâ collecta inter rariora ſua, quæ viſenda adhuc non pauca, ſed auctiora longè repoſuit.

OBSERVATIO IX.
D. G. W. WEDELII.
De
Thermarum elementis, ortu & uſu.

IN examine thermalium aquarum Carolenſium deprehendi, plurimis partibus aquæ ſimplicis, ſeu phlegmatis immerſum eſſe 1. Sal alcalicum, quod cum acido, ut ſpiritu vitrioli, efferveſcit, & ſapore ſe prodit; 2. Cremorem terreum,

reum, qualis etiam ſponte in iisdem thermis coagulari ſolet, & ſub nomine Bade ſteinb notus eſt, foliolis ſubtiliſſimis cremorem Tart. æmulans, non item ſapore. Ex quo didici, differre thermas multum ab acidulis; non valere illud recentiorum quorundam: ubi calor, ibi acidum; aperire, detergere, purgare, diureticum eſſe, & morborum chronicorum, ab acido oriundorum remedium thermas, ſiccare item, nec bilioſis & ſiccioribus ac macrioribus convenire ob illud ipſum ſal dictum intimè immixtum. Originem verò, quomodo in terræ viſceribus hæc fiant, & calorem tantum excitent, definire quidem certò difficile eſt primâ facie. Videtur tamen non tam ob concurſum perpetuum acidi cum alcali id fieri, quippe quæ commixta efferveſcunt & ebulliunt; vel ob aliam quandam analogam huic cauſam, de qua egimus *tr. 2. de ſal. vol. plant.* Quàm ob latentem ignem, bituminoſis forſan partibus fotum, qui dum partes terreas obvias in calcem disgregat, & reſolvit, allabentes ſuis rivulis aquas & calore proprio, & à reſolutione calcis oriundo inficit, ac medicatas reddit. Unde ſine dubio pyrophylacii alicujus, (quo de vid. *Kircher. in mund. ſubterr.*) cum hydrophylacio fit concurſus, ob quam viciniam utriusque Numinis divini munus experiuntur illa loca, ubi hi fontes ſcaturiunt.

OBSERVATIO X.

D. G. W. WEDELII.

Syncope Periodica.

MUlti morbi graviores, ſi diutiùs paulò duraverint, communi vulgi, quin & medicorum opinione ſæpè, ſphæram naturæ tranſcendere putantur, ad faſcina relati, curandi nihilominus non rarò, ſi falſa hæc hypotheſis mittatur. Exempla talia quædam daturi ſequentem caſum mirandum primo loco offerimus. Duo juvenes piſtorum operibus addicti, intra annum conſtituti vigeſimum at-

que ſextum, ſani corpore & vegeti, niſi quòd gentilitio regionis ſcorbutico ſeminio laborare præſumi poſſent, præbibito ſpiritus vini frumentacei hauſtulo, ut tuti eſſent à vaporibus aëris jam denſioribus, circa imminentia Michaelis tempora, negotiorum causâ urbe egrediuntur, Menſe Septembri ſcilicet, Ann. 1674. in loco, quem petiverunt, nullum ſumpſerunt cibum, niſi quem ipſi ſecum urbe extulerant, farcimen pinguius, caſeumque, quem poſtquam uno alteroque cereviſiæ poculo irrigaverunt, negotio confecto domum redierunt ad ſuas in urbe patriâ domos, nullâ cæteroquin occaſione morbificâ ſe exerente, niſi tenebrarum veſperi irruentium fictas inſidias terrorem incutientes incuſemus. Primus illorum, quem Jonam nominabimus, ſtatim altero die poſt reditum, cùm ſuis operibus mechanicis adſtaret, maximâ pectoris anxietate corripitur deſubitò, eodemque momento turbatur caput, linguæ uſus ſiſtitur, ut, qui juvet, invocare poſſet neminem. Collapſus itaque jacuit, ſemihoræ quaſi ſpatio, omnis ſenſus expers, ſed quietus, absque tremore & motibus convulſivis ullis, facie pallidus & uvidus circa frontem, ſine reſpiratione ſenſibili, inſtar mortui, absque pulſu notabili. Eluctatus tandem, quaſi è ſomno, nullo adhibito remedio, ad ſe rediit, nullo ægritudinis relicto ſigno. Sex hebdomadum elapſo ſpatio, inter media opera eâdem facie illum invaſit, nec quicquam in ſuâ naturâ malum hoc mutavit, ſed immutatam prorſus eam retinuit, niſi quod reditum ſubinde acceleraret, quem antea quodammodo tardabat, uti id apparere poteſt è ſequentibus diebus, anni 1675. exempli loco adductis, quibus ſe prodidit, ſuâ vi corpus infeſtans: 31. Januar. 5. 28. Mart. 11. 29. April. 25. Maji, 3. Jun. 3. 29. Jul. 28. Aug. 2. 5. 21. 23. Septembr. 6. 9. 14. 22. Octobr. Talis ergò fuit affectus, in alterum usque annum, nec ullis medicamentis ſæpiſſimè aſſumptis potuit profligari. Diebus, qui à malo immunes ſunt, à ſano nihil differens negotia ſua expeditè peregit. Conſulti fuimus, elapſo ferè biennio, ipſoque velut faſcinato prognoſtico relicto, an affectus

affectus hic eſſet naturalis, an verò ab incantatione, rationibus duabus adductis, ſummè rebelli malo, nullo modo medicamentis vincendo, & ſocii fato. Nam quod alterum juvenem attinet, quem Lazarum vocabimus, ille octavo poſt reditum die pedibus laborare cœpit, ut incedere non poſſet, qui & poſtea tumoribus fuêre correpti, quorum unus altero latere cum mirum quantum increviſſet, apertione ferro factâ magnâ quantitate, ſanguini ſimilis exiit materia. Cibum aſſumptum ſemper rejecit; medicamenta omnia fruſtra adhibita, unde poſt dimidium in morbo annum exactum mortuus eſt. Maluimus medicamentis obviam ire malo tam rebelli, quod *Ann. II. Ephem. obſ. 197.* hujus cauſam & genium inquiſiveramus penitius, quàm ad cauſas alias dilabi. Miſimus ergò non niſi duo medicamina: 1. *mixturam antiſcorbuticam* ex ♎ûs cochlear. compoſ. tartari rectif. & ſalis ſtriati anaticis partibus, liquore martiali (è fl. ſal. ✱ii ♂libus imis nigricantibus) & eſſentiæ anodynæ aliquot guttis tinctam, manè & veſperi aſſumendam ad gutt. xxx. vel xxxv. 2. *pulverem abſorbentem* noſtrum, alibi, in *Opiologiâ* nempe deſcriptum ad doſes x. ſub ingreſſum lecti capiendum, inde ſingulari Dei gratiâ ſtatim cedere affectus viſus eſt, nec redire unquam. Repetita ergò ab ægro medicamenta eadem denuò in paulò majori quantitate ſola miſimus, ut eò certius tolleretur omnis recidivæ metus. Quo penitus liberatus, mora ſex menſium factâ, ut conſtantiam ſanitatis pervideret, ſoſtrum gratiſſimus miſit.

OBSERVATIO XI.

D. G. W. WEDELII.

De

Tumoribus & Verrucis, cadaveris contactu curatis.

MOrbi ſæpè incurabiles viſuntur, quod remedium gravius morbo ſit, vel ipſe facilius toleretur, & curando exaſperetur,

tur, qui neglectus indemnis fuerat. Videas id ipſum ſæpè in tumoribus frigidis, inæqualibus tamen, quando devians archéus novum opus hîc illic quaſi meditatur, & ſolicitè de incremento ejusdem proſpicit. Inde parva morborum initia ad ſubruendam non rarò machinam extuberant. Cumque primò nec doleant, nec æquè curentur, neglectu quoque eveniunt majora ejusmodi mala. Hinc verò nec ſectio conſulta utplurimum, nec ignis remedii locum invenit, nec reliqua topica debellare norunt affectum, aperto jam Marte inſurgentem. Quid agas, ubi fruſtra eſſe omnia perſpexeris?

Sunt nihilominus artificia alia, quibus ſubvenire his ipſis integrum eſt, ipſæ etiam curationes magneticæ vulgò dictæ, imò magicæ quibusdam cauſam ignorantibus, vel non inquirentibus. Propoſuimus hujus rei exempla *Phyſiol. p. 289. ſeq.* latius paulò illuſtranda. Conſiliarius Saxonicus, ex cujus ore id hauſimus, ante plures annos Lubecæ laboraverat excreſcentiâ palpebræ ſuperioris oculi dextri ſenſim increſcente, ita ut ad ovi columbini magnitudinem, imò amplius proveheretur, & viſum notabiliter læderet, minitans graviora pericula. Conſultus Neucranzius, Medicus ſcriptis celeberrimus, poſt fruſtra tentata varia, ſuadet, ut affrictu manûs demortuæ tentaret ablationem. Mortuâ fortè tunc temporis amici conjuge, æger occaſione arreptâ & teſtandi affectum, & curandi tumorem, lugubrem domum ingreditur, rogatque, ut funus oſtenderetur. Facto hoc exponit medici conſilium, & annuente viduo, imò ut poſt mortem quoque juvare poſſit defuncta, optante, manum prehendit gelidam, ut lacrumas deterſurus, & aliquoties tumori affricat, felici eventu. Senſim enim ſenſimque tumor ſpontè evanuit, ita ut ne veſtigium ſupereſſet amplius ſedis priſtinæ.

Curavimus incipientia conſimilia in palpebris tubercula emplaſtris emollientibus, & digerendo reſolventibus. Sed utplurimum rebellia ſunt, è glandulis tumefactis, quæ & in teneriori hâc cute ſunt plurimæ, & ſero viſcidiori pedetentim velut

infarctis,

infarctis, decubitum à frigore, aliâve causâ occaſionali hinc nacto. Studioſus medicinæ, anno ſuperiori 1681. dextri oculi conſimile offerens dedecus, internis & externis incaſſum in uſum vocatis, ipſis etiam revellentibus veſicatoriis, à remediis potiùs incrementum ſumente morbo, ſuaſu noſtro eodem pacto curatus eſt. Ablegabamus eum ad defunctum phthiſicum, quaſi funus viſurum; ſolus ibi, præficâ ſaltim præſente, ne ſuperſtitionis reatum aliis arbitris ſubiret, applicat manum bis vel ter, & frictu mactat affectam partem. Inde abactum malum penitus inſenſibiliter, aſt ſucceſſivè.

Sed ne oculis ſolis hanc velut prærogativam attribuere videamur, aliam dabimus hiſtoriam. Virgo pulcherrima ante aliquot annos ſub mento paſſa erat tumorem, in abſceſſum degenerantem, cujus conſolidati cicatrix ſupererat. A. 1679. frigori expoſita longius ſentit & priſtino illo loco, & utrinque pone maxillas tumores glandoſos exurgere. Conſulit Chirurgum, qui parvi pendens indolens malum, ut ipſa quoque, emplaſtrum unum alterumque imponit. Exactis ſex menſibus malo confirmato ad nos itur. Fiunt omnia ex arte, quæ coagulatum diſſipare humorem frigidum norunt, quod vidimus non ſemel benè ceſſiſſe, etiam in ipſis ſcrophulis & ſtrumis, vel diſcuſſis eodem, vel ſuppurato calidioribus & fortioribus emplaſtris. Adhibita ab Empirico admorſio tumoris durioris & magis obvii, impoſito prius linteamine (quo medio & ganglia & ſcrophulas curabat,) impoſitum rubefaciens cataplasma ex acetoſa viridi contuſâ & cum butyro leviter frixâ; emplaſtrum diach. cognominatum; de ran. cum ☿rio, & nihil non, citra juvamen vel decrementum ullum. Elevabatur magis magisque tumor prominente valdè mento, & totâ facie utrinque ad latera inflatâ. Propoſuimus remedium idem facile, indemne, expers omnis ridiculæ vel anilis ſuperſtitionis. Datâ occaſione ſecedit in rus, & contactum manus mortuæ admittit. Reſtituta, (tumor verò maximus ovum gallinaceum exæquabat, reliqui minores globulos majores, vel nucem juglandem) acceſſit, & gratias pro conſilio egit.

 Ante

Ante tredecim annos Studioſus Theologiæ, qui jam in Inferioris Saxoniæ aulâ Concionatorem agit, utrâque manu infinitis torquebatur verrucis, non eſulæ ſucco juvante, quo amicum curaveramus in carpo utroque manus mirum quantum denſatis verrucis, non aliis vulgò notis afflictum. Ignem ipſum actualem & potentialem in ſubſidium fruſtra vocabat. Plures enim erant, & inſtar hydræ lernææ repullulaſcebant mox alibi plures, abſumptis prioribus. Dedimus idem conſiliũ jam tunc, quod liberrimus hinc redditus deprædicat in hunc usq; diem.

Operæ pretium eſt, breviter de causâ ſeu ratione medelæ hujus diſpicere, ut taceamus exempla plura alia, cumprimis, quòd primo intuitu abſonum id, vel minus licitum videatur ignaris. Non tam transplantatio hæc eſt, quàm extinctio radicalis ſeminii morboſi, contingens in corpore affecto; quamvis liberum cuilibet relinquamus, ſi quis eo nomine vocare velit. Duo hîc concurrunt præcipuè ad tumores vel excreſcentias has fovendas; exorbitans archéus, & humor alibilis ſeroſus, vel per ſe ſubſiſtens magis, vel criſpaturæ fibrarum propullulaſcentium vitiosè admiſſus.

Quæcunque ergò his obviam eunt, archéum avocant à ſuſcepto munere intempeſtivo, & humorem conſiſtentem in motum cient, ſine dubio proficient ad tollendum effectum exinde reſultantem. Aptum verò ad hoc eſſe cadaveris contactum illum atque frictum, facilè patere poteſt. Horremus cadavera, quòd exterminium maximè adverſetur natura, horremus aſpectum, nedum contactum inſuetum, ingratumque. Refugit igitur archéus, & deſiſtit ab opere, idéam contrariam complectens; quo adſtite & velut fabro deſtitutum corruit & dilabitur, quod ſtudio quodam congeſtum videbatur.

Non urgebimus frictum ipſum ad diſſipandum natum, non actuale frigus primâ admiſſione repellens, obſtruens poros; quin communicetur cum tumore, penſitemus. Roſcidus ille humor eſt, ultimo agone è glandulis ſubcutaneis dimiſſus. An verò hunc inertem putemus, cùm vel ſalivæ illitus

lichenes

lichenes & tubercula hæmorrhoidalia ipſa, noſtro experimento, curent. Salinæ illæ emunctuoſæ atomi accedente motu & calore viventis actuatæ reſolvere poſſunt ſubſiſtens coagulum, reſipiſcente ſimul à peregrino opere & ſua hinc curaturo archéo partis ipſius. Stabile & firmum hoc cùm ſit fundamentum, meritò nec ſuâ laude defraudandum fuerit remedium facile & culpæ omnis exors. Sit hoc antipathiæ exemplum nobis, non ſympathiæ. Nulla enim hoc loco fieri poteſt confermentatio mumialis. Neque ad occultam aliquam qualitatem id referre opus eſt, ſi aliam, quàm ſenſibus minus obviam, eligas: ſed omnia ſic ſatis poſſunt clarere, & ulterioribus roborati experimentis.

OBSERVATIO XII.

D. G. WOLFG. WEDELII.

Tumores duri, rebelles, cancriformes.

OCcaſione tumorum dictorum memoriam ſubit aliud genus horum, quod inſidias ſanitati & vitæ ſtruit, & cautè tractari deſiderat; quorum aliquot dabimus exempla. Puella 15. annorum, cui menſes nondum fluxerant, ſub pondere majori collapſa, ad baſin ſcapulæ dextræ tumore corripitur duro, renitente, lato, & profundo, citra dolorem ullum, non tamen citra moleſtiam in movendo brachio. Tractata aliquandiu à Chirurgo ſolo, ſucceſſu ſanitatis nullo: quin indies adaugeri malum obſervabatur. Conſulti ex methodi legibus alterando & purgando correximus humorem peccantem melancholicum vel atrabilarium potius; exterius verò, noſcentes mali naturam, ſola defenſiva topica ex empl. diaphoret. diapomphol. aliisque Saturninis conceſſimus; prognoſi factâ, ſi neglectim tractaturi eſſent malum ipſum, cauſæ verò averruncandæ ſubinde per purgantia, diaphoretica & ſanguinem defæcantia, operam daturi, tolerabilius id futurum; contrario verò caſu, quò majori ſtudio era-

dicationi incumberent, eò citius malum exaſperatum iri. Æmulantur enim aut reverà ſunt hi ipſi cancri occulti, quos non curare, puta externis illis aliàs in curatione tumorum fieri conſultis, melius eſt; curati enim, quoad finem primum, & intentionem, citius intereunt ægri, morbo exaſperato & vitalibus principiis infeſto non curati verò longii vitam trahunt, teſte *Coo 6. aph. 38.*

Neglecto hoc, ut fit, ſalubri monito, circumforaneum conſulunt, qui pactâ mercede ferro aperit tumorem, eoque ſic magis magisque exſurgente poſt aliquot hebdomades turpiter, ut fit, diſcedit, alibi ſimiles ſtructurus fraudes. Inde ad carnificem curandi defertur provincia, ubi diu etiam cruciata, exareſcente corpore reliquo, domum ferenda in viâ moritur. Nil ſupererat, quàm ut incantamentis apertiùs acceptum ferrent malum, quod poſt obitum factum tamen. Domum enim illato, menſe Majo, cadavere, ſonos & ſibilos adſtantes percipiunt in tumore, ultra dimidium dorſi occupante: occurrunt, & angues inibi latere ſuſpicantes rogant, ut tumorem inſpicerem. Factâ diſſectione, ichor plurimus, putredinem jam ſubiens, conjunctâ fermentatione ſenſibili, ſibilorum cauſa, patuit, partibus carnoſis mirè de tono ſuo dejectis.

Vir primarius fracto pede ſiniſtro paulò ſupra talum, aliàs hypochondriacus & ſcorbuticus eminenti gradu, paulò maturius, jubente officio aulico, à curatione ſolitis occupatur negotiis. Succedente tempore ſupra locum olim affectum ſentit tuberculum, non tam profundum, ob nudum ibi magis os tibiæ, quàm eminens, & non adeò molle. Eadem ferè luditur fabula. Adhibitis topicis, datis internis, nil proficitur, leviori interim viſo malo, quàm ut produceretur curatio: verbo, aperitur tandem tumor, ſuadente id extraneo medico, nil niſi ſanguis effluit; inde verò labia vulneris ſenſim dilatantur, protuberat materia velut fungoſa, fruſtra quibusvis adhibitis. Tumor ſerpit ulterius, & cum omninò ſtatum ſubit, quem deſcribit *Lamzvverde Promptuar. Chir. obſ. 26.* & ipſiſſimum in modum

modum depingit *Tab. 21. p. 146.* Reliquum corpus interim hecticum ſubit ſtatum, cum pulſu ordinario frequenti, donec conſumptis viribus placidè obdormiret. Sectione examinatus pes poſt mortem obtulit fracturam non niſi laxius cohærentem, imò ceu ſcaturiginem omnis hujus mali, callo omni abſumpto. Mechanicus prope femur dextrum conſimili tumore corripitur, qualem ſuperius deſcripſimus. Poſt apertionem improvidam, reliquis licèt nihil juvantibus, nil niſi merum ſanguinem ſtillat, & imminui & conſolidari renuit, donec ad ipſum abdomen facto progreſſu velut ſphacelo afficeret conſentientia inteſtina, ſummo cum fœtore, & conſumptum totum corpus reliquum fatis tandem cederet.

Alius in ſiniſtro thorace tumore ejusdem commatis, ſed dolorifico, affectus, eandem ſubiit fortunam, niſi quod poſt menſem integrum conſolidationem admiſerit ulcus à vulnere, per apertionem facto, merum itidem ſtillante ſanguinem.

Cauſam horum quod attinet, tria potiſſimùm videntur accuſanda: oſſa, glandulæ, & ſerum, illorum alibilis ſuccus. Sæpiùs oſſa lapſu, vel aliâ læſione affecta ſerum allabens non debitè admittunt, ſibique applicant, unde paulatim corrumpitur, aceſcit, ſubſiſtit, & poris coæquatum diſtendit, ut à ſanguine ſenſim ab archéo partium & texturâ pororum læsâ nequeat in privatum uſum admitti, nec munus alendi ſubire. Sanguis verò ipſe acceſſione ſalium peregrinorum de balſamico ſuo tono remittit itidem & atrabilarium ſtatum adſumit. Hoc ut melius pateat, lubet humorum breviter jungere diviſionem. Ad ſanguinem & ſerum ſcilicet, tanquam principia vitalia, & radicem omnes dum referimus, ſub ſanguine bilem, & alteram melancholiæ ſpeciem, ſeu atram bilem locamus, (quando acidum cum bile, vel ſi mavis, ſanguine eſt confermentatum;) ſub ſero autem pituitam, quando in coagulum abit, & melancholiam, ſeu ſerum acetoſum. Oſſibus verò & ſero affectis, neceſſariò glandulæ, ſeri colatoria & cribra ſuos pati manes coguntur. Seorſim tamen aliquando, quod de

partibus carnoſis vel mollibus magis dixerim, etiam hæ parturire hoc malum ſolent, quando ſerum de ſtatu ſuo dulci, blandoque dejectum easdem, unam poſt alias, minores præſertim, vitiat, inflat, & uno inconvenienti dato, hinc plura exhibet.

Acidum verò junctum intenſius utrique humori, ſuppurandi potentiam domat, quâ conceſsâ facilis foret & ſalubris eventus, negatâ, rebellis iſta renitentia, & exaſperatio ſubſequitur. Nec mirandum, hinc defraudari reliquum corpus ſuo genio, & peregrino charactere inducto, ex communione hâc partium, hecticam febrim & mortem ſenſim induci, niſi naturæ bonitate & maturo medicaminum uſu fermenta illa morboſa extinguantur in primâ herbâ.

OBSERVATIO XIII.

D. G. WOLFG. WEDELII,

De

Principiis rerum.

INter reliqua ζητήματα, quæ hodierno ſeculo agitari curioſiùs conſueverunt, ſi non primum, præcipuum tamen eſt, quod de principiis rerum inſtituitur. Nos ipſi rudiori Minervâ de iis quædam commentati ſumus *Ann. VI. obſ. 226. p. 333.* Uti verò inexhauſtus fons eſt naturæ, & nondum acquieſcimus hactenus in ulteriori horum inquiſitione; ita lubido eſt, novam quandam hypotheſin de his inferre, quæ ſatiet fortè animum præ reliquis.

Cùm ergò de principio ſermo eſt, duo cum primis ſupponenda ſunt, quibus probè firmatis, facilè licet progredi, & contrà iis non ſtabilitis vel obſervatis, ad radicem pertingere veritatis, minus obvium eſt. Dum enim *principium* vocamus, illa intelligamus oportet, ex quo omnia reliqua fuerunt, ad quod eadem referenda tanquam primum, quod ulterius tranſcendi renuit, ut acquieſcere tunc queat demum intellectus, qui novit,

vit, Deum omnium primum & ſummum autorem, rectorem & motorem eſſe. Dum *principium rerum* dicimus, corpora naturalia quidem, ſed præcipuè terreno hoſpitio gaudentia, regno tricorpori incluſa, vegetabilia, animalia & mineralia, attendimus, idque ideò, ut quàm ſapientiſſimo & ineffabili modo mens æterna, ſummum numen, omnia ordinaverit, rectius noverimus.

Ex his in genere notatis ulterius efficitur, illud ſine dubio eſſe rerum principium, quo non datur aliquod prius, reſpectu producti cujuscunque, cujus principium inquirimus; quod omnibus ac ſingulis largitur differentiam ſpecificam, quâ ſine confuſio oriretur infinita; cui reliqua omnia ſubſtant, & principiata hinc ſunt potius, vel ſaltim principia remotiora, miniſtrantia, & velut involucra.

His præmiſſis, genuinam obtinemus clavem, explicandi rerum omnium principia, duo ſcilicet, ab ipſo Deo nominata in univerſali benedictione terræ creatæ: Creſcite inquiente, & multiplicamini. Duo inquam, ſunt: *Semen* & *fermentum*. Semen eſt vis multiplicandi; fermentum eſt vis immutandi. Omnia diſtinctè prodeunt, ipſa adeò magis confuſa viſa mineralia & metalla; ergò ex ſemine, & multiplicabili principio. Omnia modificant elementa ſeu principia reliqua in ſui naturam; ergò ex fermento, & immutandi principio ſemen ad extra principium eſt, unde ſeminalis illa dos etiam quoad vires modificata in reliquis viſitur. Fermentum ad intra, ut non jam amplius aqua, terra, ſed ſerum v. g. in homine, humor alibilis in plantis, viſcidum in metallis, & ſic in reliquis etiam, in ſpecie & individuo, diverſiſſimis modis & gradibus audiat. Semen largitur vitam, vel quaſi talem; fermentum nutritionem, quæ pari paſſu cum vitâ ambulat. Proh! quam ſtupenda ſunt hæc opera divina! quàm ineffabilis abyſſus ſapientiæ æternæ!

Ponamus ergò, velut in arbore prædicamentali primò corpus naturale; deinde ſemen & fermentum; hinc materiam

&

& formam; porrò terram & aquam, velut elementa ſimpliciora; quartò principia Chimica, Sal, Sulphur, & Mercurium; ultimo atomos, ſeu particulas minutas. Singula hæc ut corpus conſtituant, velificantur ſemini & fermento, velut primis; hæc verò ſingulis reliquis eſſe ſpecificum largiuntur, & genuina ſunt rerum omnium principia. Nullum aliud nominari poteſt, utut à variis aſſignetur varium, quod non ſub hisce m litet, & ad hæc referendum ſit, in quorum recenſione non opus eſt, ut occupemur. Attendere verò, & altera illa intereſt, inprimis Chimicorum principia, & in ſulphuris matrice contentam lucem, ut ex iisdem conjunctim ſpectatis, demum major eniteat lux, & pandantur magis ſecreta naturæ.

OBSERVATIO XIV.

D. LUCÆ SCHRÖCKII, LUC. FIL.

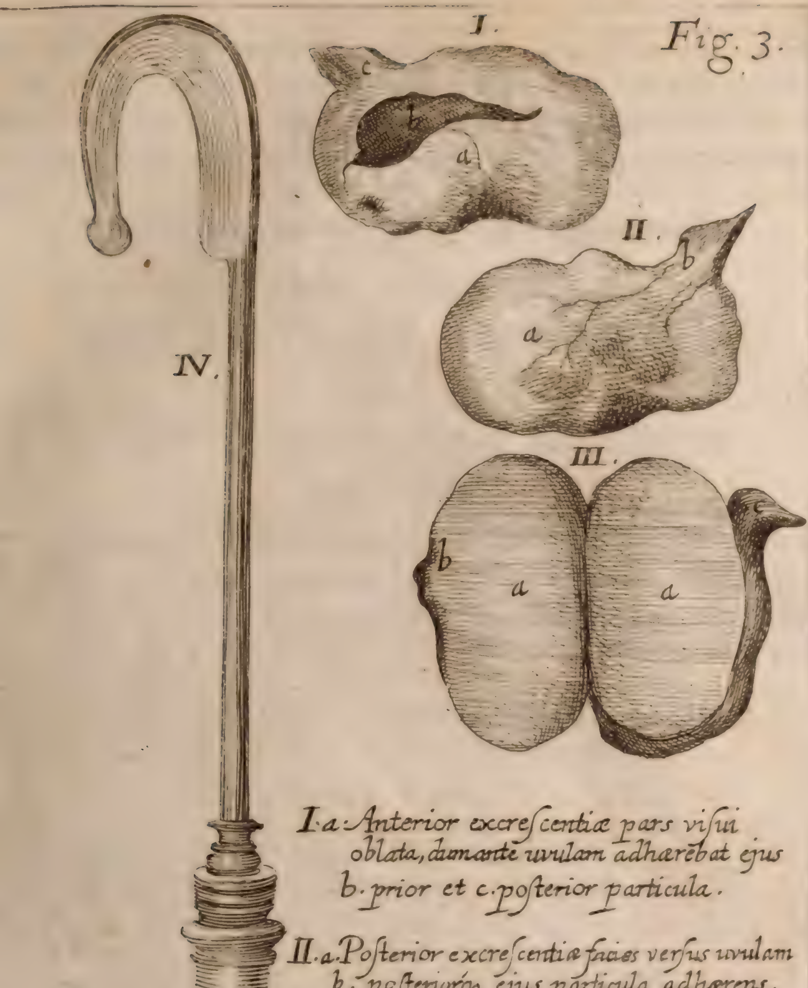
De

Pilis marinis.

QUàm incertus ſit Pilarum marinarum ortus, nemo Medicorum ignorare poteſt: aliis è ſordibus neſcio quibus ſpumarum marinarum craſſeſcentibus: aliis à feſtucis herbæ cujusdam ipſis innominatæ & ignotæ eum derivantibus: quibusdam cum Halcyoniis confundentibus &c. Vid. *Muſeum Calceolar. ſect. 1. pag. 25.* & *Ferrantis Imperati Hiſt. natur. lib. 27. cap. 8.* &c. Omnium tamen, quas videre hactenus mihi contigit, optima eſt conjectura noſtri *Georg. Hieron. VVelſchii Hecatoſt. 1. obſ. 18.* ex Algarum vel Arundinum familia easdem prodire ſtatuentis. In hoc tamen rem neutiquam adſecutus, quòd lanuginem ſive flores pappoſos eſſe putaverit, nec, qualis ſit Alga vel Arundo illa, edicere potuerit. Aſt Arundinis eſſe progeniem, & quidem foliorum ejusdem, allatæ huc Pilæ ejusmodi quamplurimæ ante triennium fidem mihi fecerunt: quæ nempe intus plantam ipſam, tanquam

tanquam circumvolutionis principium & fundamentum, continuerunt. Talem itaque cum ad amiciſſimum meum *D. D. Volckamerum,* Botanicum Excellentiſſimum, transmiſisſem, à ſe olim in marinis litoribus ſimiles fuiſſe obſervatas, atque ad *Dalechampii* Arundinem epigéam ſive quartam referri poſſe, reſpondit. Et quidem optimè: Quamvis enim magnam undarum vim perpeſſæ fuerint iſtæ à me repertæ, ac ita elegantia illa, à tot calamorum vel ſurculorum ex aliis multipliciter prodeuntium congerie enata, non adeò conſpicua fuerit; qualem nempe in ſaccis magnis Coſto Arabico & Zingibere plenis repertæ, atque veluti raræ à *Dalechampio lib. 9. Hiſt. Plant. cap. 5.* delineatæ, in loco fortè non adeò undarum continuo adpulſui expoſito enatæ, vel etiam, dum in vigore adhuc erant, evulſæ oſtenderunt: ipſa nihilominus deſcriptio & figura ſatis cum hiſce coincidunt; ita tamen, ut, quod ille corticem fulvum, ſquamoſum adpellat, ego foliola eſſe ipſius plantæ ſibi invicem ſtrictè ſuperimpoſita exiſtimem. Ipſos verò cauliculos in quibusdam plantis alios multos utrinque emiſiſſe, in quibusdam verò plurimos invicem contortos & variâ flexurâ unitos deprehendi; cæterùm nonnihil nigricantem magis minúsve colorem oſtendunt, cavi & fiſtuloſi ſunt, aliarum Arundinum modo, fibrillarum tamen ex foliis enatarum congeriem in ſe recondunt. Iſta autem foliola plana & recta, nullâ inciſurâ prædita, & in faſtigium lunatum ſive ſemirotundum deſinentia, coloreque ad flavum vel ſpiceum, eumque ſplendentem accedentia, duplici inprimis ſubſtantiâ ſunt inſtructa; unâ fibrosâ exteriùs ab utraque parte locatâ; alterâ internâ medullari, quaſi papposâ vel lanuginosâ, itidem ſplendente & ſpicei coloris, cui tamen obſcuriores atomi intermiſcentur; quæ ipſa cultelli acie à reliqua fibroſa facilè abradi ac ſeparari poteſt; cùm econtra prior illa ex meris fibris minutis, eleganti per microſcopium ſpectaculo, invicem cohærentibus & recto tramite in longitudinem excurrentibus, inque ipſum dein caulem, non quidem ſingulis ſeparatim, ſed

in certos quaſi faſciculos collectis, ſeſe immergentibus componatur. Unde continuatâ fluctuum marinorum alliſione, vel etiam aquæ paludoſæ à ventis agitatione conquaſſata foliola, præſertim ſi ætate provectiora in ſui reſolutionem ipſa propendeant, ſenſim fatiſcere, fibroſam eorum ſubſtantiam à medullari paulatim ſeparari, atque ita fibrillarum ſuarum divulſionem pati autumo; quæ fibrillæ dein ulteriori undarum commotione & circumgyratione in corpora illa piloſa, modò rotundiora, modò aliam variè depreſſam & faſtigiatam figuram, pro loci varietate, in quo ſubſiſtunt, aut etiam allidentis aquæ variâ commotione, habentia abeunt. Eſſe autem hanc veram corporum iſtorum originem, evincit: 1. fibroſarum in eis invicem connexarum vel confuſarum particularum cum fibris foliorum adcuratiſſima ſimilitudo; 2. ipſius plantæ in illis involutio, & in quibusdam etiam intimior obſervata conjunctio; 3. foliorum ferè omnium in ſuprema parte ab undis modò levior, modò altius penetrans in ejusmodi dictas fibrillas jam facta diviſio; 4. in aliis quoque Pilis marinis quibusdam interſperſarum particularum à medullari ſubſtantia, aut etiam foliolorum obſervatio, quæ feſtucarum ſuſpicionem nonnullis præbuiſſe potuit. Eandem plantam videtur *Plinius* innuiſſe *lib. 16. hiſt. nat. cap. 36.* ſcribens: *Eſt & obliqua harundo, non in excelſitatem naſcens, ſed juxta terram fruticis modo ſe ſpargens, ſuaviſſima in teneritate animalibus. Vocatur à quibusdam Elegia;* fortaſsè ab: ἕλος, *palus*, &: ἕλειος, *paluſtris*, quòd in locis maritimis paludoſis ortum ſuum inveniat. Ut ita etiam corpus ex ea productum Pila ſtagnalis dici poſſet; qualem *Wormianam* illam fuiſſe arbitror, quam in ſtagno prope Soram inventam in *Muſ. lib. 2. cap. 2.* deſcribit. Vid. etiam *Cæſalpinus lib. 4. de Suffrut. & herb. cap. 59.* & *Geſnerus de hort. Germ.* Cæterùm de viribus, quæ ad ſcrophularum curam facere creduntur, hoc unicum addo, eas in uſtis tum ſali marino, verè ſalſo ſive ex acido & alcali miſto, in Pilis iſtis, ſi linguæ judicium ſequamur, inveniendo: tum Alcali ſive lixivioſo ſali, ex

I. a. Anterior excreſcentiæ pars viſui oblata, dum ante uvulam adhærebat ejus b. prior et c. poſterior particula.

II. a. Poſterior excreſcentiæ facies verſus uvulam b. poſteriorq; ejus particula adhærens.

III. a. a. Diſsecta per medium excreſcentia ipſa, ejusq; b. una, quæ adhæſit, particula c. altera.

IV. Cultellus operationi inſerviens.

uſtione nato, atque per effervescentiam inprimis cum acidis facilè dignoscendo, tribui debere, quorum intuitu lympham craſſiorem incidere, acoremque ejus vitioſum abſorbere, & ita liberiorem ei per glandulas colli tranſitum conciliare valent.

[*Auguſtâ Vratislaviam miſſa A. 1681. 6. Decembr.*]

OBSERVATIO XV.
D. SEBASTIANI SCHEFFERI.
De
Exſecta propè uvulam carnea excreſcentia.

PRæſens excreſcentia carnea nuper ex collo Conjugis civis noſtri Argentinenſis propè uvulam antrorſum à Chirurgo fuit exciſa, & feliciter, Deo nobis favente, peracta ita operatio, ut nunc fœmina iſta nil detrimenti exinde ſentiat.

[*Ex literis D. Waldſchmidii, ad Excellentiſſ. Virum datis.*]
Fig. III.

SCHOLION.

QUandoque in gula & gutture impedimenta ſuboriuntur non ſine vitæ periculo ſatis gravia, ut cibum deglutire nequeant, propullulante propè uvulam tuberculo, indies incrementa ſumente, quale quid contigit virgunculæ noſtrati 13. annorum, Helenæ Göpneriæ, cui cibum amplius aſſumere non licuit ob amplitudinem exortæ in iſtius faucibus carunculæ dextrorſum moleſtæ. Cum nulla exſcindendæ ratio ſupereſſet Chirurgis, tandem illam excreſcentiam aquâ plantaginis cum ol. vitrioli ad ſufficientem acorem acuatâ ſæpius mediante penicillo ex filamentis contorto attingi & imbui juſſi: unde excoriari paulatim cœpit caro illa, in medio cava nigricans. Non ceſſatum à tali fuit curâ, donec corrupta penitus & à naturali

 ſuâ

ſua ſecreta carne prorſus evanuit illa excreſcentia. Dum in ſiniſtra uvulæ regione ſimilis propullulans tumor obſervari cœpit, maturè conſimili aquæ vitriolatæ uſu prorſus diſparuit.

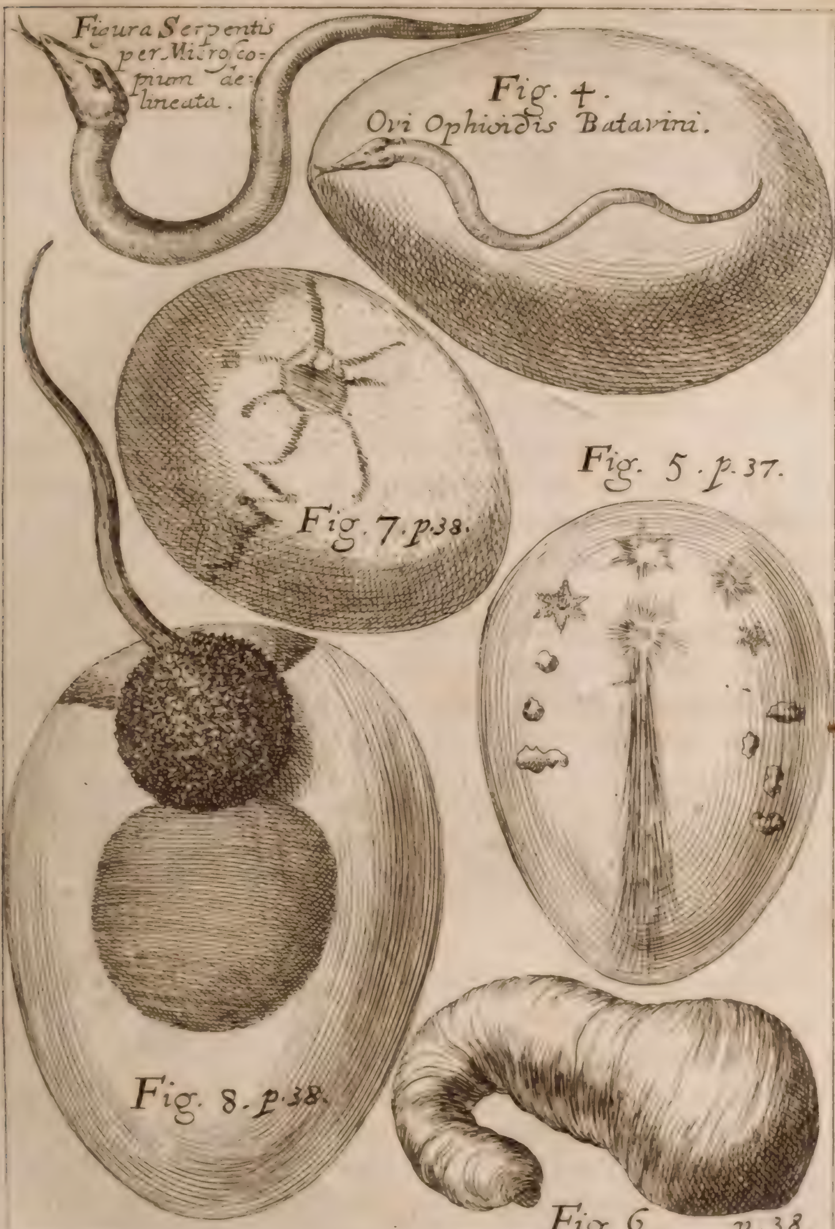
[*Helianthus.*]

OBSERVATIO XVI.
D. ANDREÆ CLEYERI.
De
Ovo Gallinaceo, cum ſerpentis imagine in teſtâ.

ANno 1679. die 14. Septembr. S. N. Bataviæ in Java Majore Indorum excluſit Gallina ovum ordinariæ magnitudinis, exteriùs verſus apicem in teſta figuram ſerpentis exactiſſimam cum omnibus corporis partibus præſentans. Aderant non tantùm lineamenta ſerpentis in ſuperficie ejus; ſed etiam trina corporis anguini dimenſio, tanquam foret ab inſigni quodam Sculpturæ Artifice cælatum, aut cerâ, gypsô, aliâve materiâ formæ cuidam impreſſum & ad vivum ſerpentis exemplar expreſſum opus. Conſpiciebantur in capite aures, bifida ex ore lingua & oculi emicantes, qui omnes & internas & externas partes cum ſuis coloribus adeo exactè referebant, ut ipſi ad ſtuporem intueri vel ipſos intuentium oculos viderentur. Tantus Naturæ luſus etiam in reconditis animalium partibus, nempe uteris, ex ſubita animi perturbatione quandoque imprimitur, quod forſan gallinæ noſtræ ovum hoc ophioides parturienti accidit, cùm ei ſerpens aliquis improvisò & ſubitò obviam proſilierit: unde perturbata gallinæ imaginatio ſerpentis Ideam ovo ex ſuo ovario jam elabenti attulerit, eique talem formam impreſſerit.

Fig. IV.

[*Ex literis Dn. Andr. Cleyeri, Protomedici & Aſſeſſoris ſupremi Judicii*

Figura Serpentis per Microſcopium delineata.
Fig. 4. Ovi Ophioidis Batavini.
Fig. 5. p. 37.
Fig. 7. p. 38.
Fig. 8. p. 38.
Fig. 6. p. 38.

Judicii Bataviæ Indorum in Java Majore, ad D. Chriſtianum Mentzelium, die 15. Martii 1680. datis.]

Hîc admirandum adduci quoque poteſt ovum die 14. Decembr: 1680. Romæ in Capitolio apud miniſtrum quendam primarium à Gallina excluſum, quod Cometam eodem temporis articulo in caput Andromedæ horrendùm tuentem in teſta ſua cum aliis aſterismis oſtendit.

Fig. V.

SCHOLIUM.

EJusdem hujus ovi Romæ, 2. d. Decembr. A. 1680. juxta *D. de Blegny*, 14. d. ejusdem Menſ. ſecundùm Nob. *D. Menzelium*, vel 4. d. ex relatione Auguſtam Vind. perſcripta, excluſi mentionem etiam facere libuit *Cl. D. Nicolao de Blegny in Ann. 3. Zodiac. Med. Gall. menſ. Febr. obſ. 8.* additâ inſuper ejusdem figurâ; quæ cùm ab illa, ad nos Auguſtam itidem Româ transmiſſa, plurimùm discrepet, eandem hîc exprimere liceat. Quænam earum legitima ſit, neſcio; qui de utraque tamen dubitare poſſum; quam nempe potiùs humanæ petulantiæ, cui nimium credulis illudere placuit, fuiſſe figmentum, rumor publicus poſtmodum ad nos delatus perſuadere voluit. Quanquam aliàs, contingere tale quid poſſe, non impoſſibile videatur; præſertim ſi Nob. *D. Cleyeri* conjectura de cauſa imaginis ſerpentinæ in teſta ovi impreſſæ locum invenerit; qualem etiam Exc. *D. Sebaſt. Schefferus* de alio ovo, in quo eclipſis fuerat adumbrata, in *Analectis Anno IV. Ephem. Nat. Cur. additis* formaverat, ſicque non minus ex inſolito Cometa fortuitò cum ſtupore à gallina conſpecto idem hîc contigiſſe, dici poſſet. Confer. *Annus cit. Zodiac. Med. Gall. obſ. 1. menſ. Septembr.* Ova cæteroquin inſolitæ figuræ in *Ann. I. Ephem. noſtr.* recenſuit Exc. *D. Chriſt. Frid. Garmannus*, ut & alia *Frid. Wilhelm Schmuckius in faſcic. admirand. Nat.* nimirum bina connata, plicata &c. Quibus etiam tria gallinacea, quæ reſervo, adnumerare liceat: unum vaſtæ molis, cortice plicato præditum; alterum ex una

parte acuminatum, & ferè pyriforme, circa acumen perfecto circulo notatum ac quaſi diviſum, ita ut ſponte dein à reliquo cortice ſeparatum operculi quaſi figuram referat; tertium verò caudatum, cujus, utpotè rarioris, iconem ſubjungere hisce libuit. Vide *Eph. anni primi obſ. 140.*

Fig. VI.

[*Luc. Schröck. L. Fil.*]

Antonius Magliabechius in ſuis ad Nat. Cur. literis 20. Octob. Anni hujus 82. datis ſequentia retulit. *A Meſi paſſati di Româ mi fù mandato l'incluſo diſegno d'un Vovo nato in Tivoli il di 26. Lugliolo queſta Cometa transparente fuori della guſcia, con la faccia del ſole, e la corda intortigliata. Mirandoſi al ſole, ſi conoſce del color naturale della rimanente poroſità del ovo di è frequentiſſ. come ſi vede nella diſtributione di queſti punti.*

Fig. VII.

Inter ova monſtroſa & ſequens referri meretur, quod Anno 1664. 19. Junii Præſtrenuo, & Ampliſſimo Senatori, D. Georgio Friderico Behaimo hîc Noribergæ fuit oblatum; cujus figuram dare voluimus, non in alio, quàm duplici vitello, cujus inferiori appendix fructum Arbuti præ ſe ferens caudiformis adhærebat.

Fig. VIII.

[*Helianthus.*]

OBSERVATIO XVII.
D. ANDREÆ CLEYERI.

De

Ovo gallinaceo prægnante & epate gallinarum inſigni.

IN Actis Collegii noſtri Naturæ curioſorum Anni octavi obſervatio habetur de Epatis Gallinacei inſigni mole, quod exemplum alio confirmare hîc, quod in Indiis noſtris accidit, liceat. Illuſtris Societatis Indiæ Orientalis Chirurgus

quidam

quidam in Regno Aracan obſervabat Gallinam aliquando inſolitæ molis ovum excluſiſſe: id cùm aperuiſſet Chirurgus, invenit in ejus vitellò aliud ovum ſuâ teſtâ ſeptum ſuôque vitellô ſimiliter præditum, licet dimidio minus. Tales gallinarum partus ſe pluries obſervaſſe, easque gallinas ſemper mole permagnum habuiſſe epar; ſigna verò diagnoſtica hujus affectus in gallinis hæc fuiſſe: cùm gallina difficulter incederet, atque ambulans ſubinde prona in pectus caderet, ſemper in gallina exenterata epar inſignis magnitudinis, quandoque uncias 12. pendens repertum fuiſſe, idem Chirurgus ajebat &c.

[*Ex iisdem literis ad D. Mentzelium datis.*]

SCHOLIUM.

Conferatur ſimilis de hepate gallinæ enormi magnitudine prædito obſervatio, quam Excell. *Dnn. Collegæ Uratislavienſes Ann. VIII. Ephem. Nat. Cur. Obſerv. 99. p. 187.* legendam dederunt, lapſum illum in terram, præcipuè à concitatiore curſu, ponderi hepatis veroſimiliter adſcribentes. Ex gallinaceo quoque genere duorum gallorum meminit Nob. *D. Borrichius Act. med. Hafn. Barthol. Volum. 1. obſ. 92.* quibus reliquo corpore emaciatis, flaccidis & exſuccis hepar fuerat pinguiſſimum, & plusquam decuplo juſto auctius. Qualem etiam gallinam eviſceravit *Joh. Læſelius*, uti refert in ſuo *Renum ſcrutinio*, & notavit *Ol. Rudbeckius obſerv. anat. 18.* Cæterùm non minus feminam, ſcirrhoſo, vaſto, & mole ponderoſo hepate gravatam, pondus illud & molem dextro latere verſus terram inclinâſſe, Exc. *D. Huldenreich in Ann. VI. dd. Eph. obſerv. 219.* recenſuerat.

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSER-

OBSERVATIO XVIII.
D. ANDREÆ CLEYERI.
De
Corporibus ſphæricis permultis in ventriculo humano inventis.

NUper in Noſocomio noſtro hîc Bataviæ Indorum in cadavere humano ſectione apertô inventus fuit ventriculus innumerabilibus ferè repletus corpuſculis oviformibus rotundis, ſed diverſæ magnitudinis. Horum exterior membrana valdè erat lenta & tenax : intùs verò continebatur liquor flavus inſtar lymphæ, quemadmodum Schema adjunctum oſtendit. Symptomata, quæ homo in vita perpeſſus erat, proximis enarranda mihi ſervo. Huic caſui congruere videntur ſymptomata illa, quæ hîc vaccis quibusdam in locis quandoque accidunt, quondo atrophiâ correptæ vires recuperare nullatenus poſſunt, donec moriantur. In iſtis cadaveribus apertis ſimiliter corpora multa ſphærica, pliarum inſtar, quibus pueri ſolent ludere, reperiuntur, quæ ejusdem ſunt magnitudinis, uti illa, quæ in corpore humano ſunt inventa. Horum corpuſculorum ſubſtantia interior tanquam gramen à vaccis comeſtum & ruminatione quadam nondum digeſtum, ſed in formam rotundam compacta & coagulata apparet. Hæc corpora inſtar Bezoar alicujus tanquam Alexipharmacum in febribus intra corpus aſſumuntur, quemadmodum quoque Damarum globuli in earum ventriculis reperti idem præſtant &c.

Fig. IX.

[*Ex literis ad D. Chriſtianum Mentzelium Bataviæ Indorum 1681. die 6. Febr. datis.*]

SCHOLIUM.

DIverſam hîc pilarum vaccinarum ſpeciem à vulgaribus illis, & à nemine hactenus deſcriptam, imò rariſſimam, innuere

nuere

Fig. 9.

nuere Nob. *D. Autorem*, ipſa interior ſubſtantia, gramen nondum omnino digeſtum exhibens, & uſus in febribus oſtendunt; cùm reliquæ illæ nil aliud exhibeant, niſi pilorum quandam congeriem (cujus generationis modum dedit *Cl. Ol. Wormius in Muſ.* & inprimis Exc. *D. Vollgnadius App. ad Ann. II. Eph. N. Cur. obſ. 110.*) cruſtâ chylosâ obductam; partim & virtute illâ antifebrili careant.

Cæterùm quod ſphærulas iſtas in ventriculo humano inventas concernit, ſimiles innuere videtur *Jacob. Hollerius lib. 1. de Morb. intern. cap. 50. in Schol. Vidi*, inquiens, *intolerabili cruciatu aliquot diebus affectum, qui pituitæ partes velut cryſtalli, aut concocti ſucci, quem gelatinam vocant, globulos colore aqueo pellucidos eminxit;* quales etiam Hydatides per meatum urinarium & anum excretas obſervavit *Thom. Whartonus*, ceu *cap. 11. Adenograph.* teſtatur; & *Laz. Riverius obſerv. excerpt. ult.* ex abſceſſu in dextra parte abdominis ruſticum hydropicum veſicularum aquâ repletarum magnum numerum excluſiſſe recenſet; necnon *Frider. Loſſius obſ. 44.* mulierem de dolore ventris & hypochondriorum diſtentione querulam, à purgatione quindecim excreviſſe veſiculas majores minoresque, aliquibus earum ovum columbinum magnitudine æquantibus, aquâ limpidâ refertis; virum quoque intolerabili lumborum dolore, nauſeâ & vomitu conflictatum, cum maximis doloribus & urinæ difficultate, totidem veſiculas exactè ſphæricas rejeciſſe, *obſ. 58.* refert, quarum craſſa, dura, & forti digitorum compreſſioni reſiſtens, ſed pellucida ſubſtantia tres quatuorve aquæ limpidiſſimæ guttas in ſe continuerat. Vid. etiam *Act. Med. Hafn. Barth. Vol. 3. obſ. 76.* Quarum generatio, ſi quis conjecturæ locus eſt, lymphæ forſan juſto viſcidiori debetur, ex glandulis ſtomachicis, ut fermentalis ſucci munus obiret, in illum exſtillanti, quæ in coagulationem prona dum naturali ſuo vaſe elabitur, liberioremque aërem experitur, ſecedentibus, qui eam comitabantur, ſpiritibus, condenſari poteſt ac ſpiſſior evadere, ſicque ad oſtium tubuli excre-

torii hærens, atque illud quaſi obviſcans, ſi quis flatus, ob contentum ſerum viſcidum, ibidem, calore & animali ſpiritu agitante, promtè generandus, ex eodem tunc egreſſum magno molimine faciat, in bullam & pelliculam facilè extendetur, ſerum dein ulterius ex tubulo proditurum recipiens, ad quod cùm aëri externo aditum pelliculæ denſitas intercludat, eo ipſo à coagulatione ſeſe vindicat. Quale quid etiam in inteſtinis, in pelvi renali ad oſtia tubulorum renalium, aut in ipſa etiam veſica urinaria, ſi quæ glandulæ ibi reperiantur & ductus lymphatici, de quorum præſentia non omnino dubitandum, accidere poteſt.

[*Luc. Schrôck. L. F.*]

OBSERVATIO XIX.

D. CAROLI PATINI.

Calculus ingens canalis à naturâ excavatus.

HÆc Obſervatio naturæ vigilantiam, ſagacitatem, & ſapientiam mirum in modum confirmat. Joanni le Blond honeſtiſſimo Mercatori medicinam à decennio Pariſiis faciebam Anno MDCLXV. viro octuagenario, cætera ſano, ſi calculi ſymptomata exceperis. Is quamvis doloribus continuis vexaretur, nunquam tamen eò moleſtiæ deductus eſt, ut lecto detineretur, vel officinam intermitteret. Præcipuum ei negotium faceſſèbat, quòd matulam centies in die quæreret, aliquidque urinæ ſingulis vicibus profunderet, niſi ſpongia iis locis collocata, matulæ officium ſubiret. Fractis tandem viribus, ei ſuaſi, ut in lectulo ſe contineret, bono animo eſſe juſſi, brevi doloribus, morbo, ſenio, ac vitæ valedicendum. Alacriter dicentem excepit vir non omninò ἀφιλόσοφος, quamvis ἄμυσος, mirarique ſe affirmabat, non ut plures alios medicamentis obrutos necari, quem ſola ſors perime-

perimeret; gaviſus, talem medicum nactum fuiſſe, quocum quietè mori poſſet: Et quidem absque ullo dolore proviſam mortem occubuit; teſtamento condito, cujus me executorem, ut ſummum ſcilicet amicum ſcripſerat. Pro ſolito Civium noſtrorum more diſſectum fuit cadaver, in quo omnia naturaliter & ſalubriter conſtituta, exceptâ veſicâ illiusque uretere, deprehenſa ſunt. Hic inteſtinorum amplitudinem æquabat ſuperabatque, à rene ſiniſtro ad veſicam ſeri copiâ diſtentus, quod nondum urinæ nomen mereri, docent ἰατρῶν παῖδες. Veſica in tantum explicabatur, quantum absque rupturæ periculo poterat, tota calculo rotundo & oblongo, lævi & terete repleta, XIV. uncias pendente, per cujus anteriorem partem architectrix natura canalem effecerat, omnem artificum induſtriam ſuperantem. Cuilibet facile fuit animadvertere urinam guttatim prodire ſolitam, quòd in veſica vix præter guttulas quidquam contineri potuerit, ureteremque ab imperante natura veſicæ munus obiiſſe, qui ſeri ſeu urinæ eſſet receptaculum, ſicque ad amplitudinem quadruplo ſolitâ majorem proceſſiſſe, unde continui dolores, neque tamen graviſſimi.

SCHOLIUM.

Ἐυθανασίαν hanc ægroto medicamentorum abſtinentiâ fuiſſe conciliatam, uti in laudem nobiliſſimi Medici cedit: ita inutilibus medicamentis qui ægros obruunt, & eo ipſo dolores tormentis iſtis augent, aut etiam tardantem mortem accelerant, eò minùs laudandi ſunt. Artem ſanè iſtam, quâ mortem minori cum moleſtia, & quadam quaſi cum ſuavitate ægroti conclamati ut exſpectent, efficitur, Medicum callere quàm maximè decet, inter *Deſiderata Medicinæ* à noſtro Clariſſimo *Welſchio* olim recenſitam, & *in fine Commentarii Meth. Med. Wal.* indicatam; quam in ſymptomatibus infeſtis, quæ morbus ipſe, remediorum uſus intempeſtivus, adſiſtentium errores &c. concitant, demulcendis & avertendis, ſive id ſalubrium monitorum & diætæ beneficio, ſive remediis aliis fiat,

 potiſſi-

potiſſimùm conſiſtere autumo. Deſperato autem ægro pharmaca mortem præ foribus jam excubantem, ad concitatiores greſſus advocantia propinare, non hominem, multò minùs Chriſtianum decet Medicum; hinc opio qui in extremè debilitatis, vel in ſummo ſenio conſtitutis, vel agonizantibus ad mortis accelerationem utuntur, erroris meritò incuſantur à Celeberrimo *Guern. Rolfincio*, & cum eo ab Exc. *D. Wedelio noſtro lib. 2. Opiolog. ſect. 3. cap. 3.* Tales ad Perſas ablegandi forent, ut cum iis captivas aviculas emendo, & in libertatem eas ponendo, ſicque citiorem animæ è corpore diſceſſum ſeſe procurare credendo, (vid. Cl. *Adam. Olearius lib. 5. Itiner. Perſic. cap. 22.*) puerili ſuperſtitione potiùs, quàm intempeſtivâ ſpirituum per opiata fugâ, graviori ſcelere (ſcilicet, juxta verba *Senecæ in Excerpt. Controverſ. lib. 3. controv. 9. etiam ubi remedium eſt mori, ſcelus eſt occidere,*) ſe polluerent. *Prudentis enim hominis eſt, eum, qui ſervari non poteſt,* thraſticis & periculoſis remediis *non attingere, nec ſubire ſpeciem ejus, ut occiſi, quem ſors ipſius peremit:* ut verba *Celſi* de inſanabilibus vulneribus *lib. 5. cap. 26.* prolata huc adplicare liceat. Maluit ergo Obſervationis hujus Exc. *D. Autor* calculo mole ſuâ expulſioni inepto quietem conciliare, & unâ ægri tranquillitati ſtudere, quàm præſidiis inefficacibus ægroto majores moleſtias ſuſcitare, & inviſum veſicæ hoſpitem temerè commovere. Meliori fato ſimilem calculum Vir quidam nobiliſſimus, referente Cl. *Frid. Loſſio* in eleganti obſervationum ſuarum tractatu *lib. 3. obſ. 53.* in veſica, ſine ullo ejus, cùm in vivis eſſet, indicio, aluit, qui quidem duriſſimus fuit, & quatuordecim unciarum pondere inſignis, in medio tamen, ſecundùm longitudinem, pervius, ut hac viâ, tanquam ex canali quodam, urina ſine omni impedimento profluxerit. Quod ſanè maximè eſt admirandum, quâ tamen ratione Vir iſte urinæ ſtillicidium, aut ſaltem crebriorem mictionem effugerit, non ſatis intelligo; niſi fortè reticere moleſtiam illam maluiſſe eum, dicere liceat. Binas etiam foveas ab urina decurrente excavatas calculus,

tres

tres uncias pondere ſuperans, à femina excretus Cl. *Theod. Kerckringio* exhibuerat. Vid. *ejus Obſerv. Anatom.* 67.

[*Luc. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO XX.

D. CAROLI PATINI.

Vulnus inteſtinale periculoſum feliciter curatum.

ANno MDCLXXVI. Dominicus Simeoni Patavinus, annos natus XXVIII. unus ex palatii apparitoribus, amicum quemdam ſuum litibus obrutum è caſtello Baldo, Patavium inter & Ferrariam ſito, educere cupiens, quem à lictoribus conquiſitum noverat, breviori viâ ſummaque diligentia eò conceſſit. Supervenientibus lictoribus quatuordecim, incluſi tres, portas apprimè obſerârunt, aditumque fortiter negaverunt. Exploſa utrimque ſclopeta, lictori uni vitam eripuêre, duos alios graviter vulneravêre. Caſtelli dominus & ipſe globo transfixus occubuit: Noctis beneficio aufugit amicus ille, ob quem exorta erat rixa. Solus remanſit Dominicus, qui pulvere pyrio deſtitutus, hoſtium numero cedere coactus eſt. In latentis & corpus antrorſum ſubmittentis abdomen, ſclopetum majus (quod *archibugio* Itali nuncupant) exploſum. Lictores actum eſſe de illo opinabantur, quem paulò poſt ſpirantem adhuc cernentes, in curru collocatum, Patavium reduxerunt. Magiſtratus indulgentiâ, Dominico ſaucio in ædes ſuas deportari conceſſum eſt, quem brevi in carcere periturum magna erat conjectura. Medicorum habito conſilio, deſperata ferè omnia cenſebantur. Vulnus maximum in epigaſtrio dextro non procul ab umbilico, disrupti, præter tegumenta, tendines muſculique, rectus, transverſalis & obliqui, ingens αἱμοῤῥαγία, dejectiones ſupernæ infernæque, frequens ſyncope, proſtratæque

 vires,

vires, ut ægro, ſic Medicis ſpem omnem præſcindere videbantur. Nunquam tamen omnino deſerendum eſſe ægrotantem, dubiamque ſpem certa deſperatione potiorem, & hoc confirmat exemplum. Quippe quinto morbi die, per alvum unâ cum fæcibus à clyſtere ſollicitatis, in pelvim excidit globulus, tragœdiæ inſtrumentum. Longior non ero in enarranda cura: Sæviora abhinc ceſſavêre ſymptomata, atque poſt unius menſis periodum planè liberatus eſt æger. Non deficientibus miraculum eſſe cenſentibus, benefici erga amicum animi pretium: At Medicis opera Naturæ curioſiùs ſcrutantibus aliâ viâ procedere expedit.

Perpendatur imprimis quæ à deciſo globulo oritur maxima difficultas: Quo modo is in inteſtinum penetravit? quo modo & hoc ſanatum eſt? Quî enim fieri poſſet per podicem dejici quod inteſtina non ſubiiſſet? ſi ſubierit, inteſtino perforato quænam fuit Medicina? Hanc cœlo delapſam interpretentur qui ulterius inquirere faſtidiunt. Inteſtinorum qualiacunque illa ſint, ſectionem periculoſiſſimam eſſe docent Autores, ratio & experientia. Craſſa vix ſanantur, tenuia nunquam; ita Hippocrates, *aph.18.& 28. ſect. 6.* ἢ τῶν ἐντέρων τι τῶν λεπτῶν. Nulla prorſus facta fuit ἐντεροῤῥαφία. Ergo concludere liceret profundum vulnus, Naturæ providentiâ agglutinatum fuiſſe, ut non immeritò corpus noſtrum innato balſamo ſibi proprio refertum credatur. Quod majus eſt, nihil conſutum fuit, neque cutis, neque muſculi, neque tenuis illa membrana, nervoſa atque exanguis, quæ vix araneæ telam more ſuperat, περιτοναῖον nuncupata, ſed omnia tam citò coivere, ut fidem ſuperet. Nihil perinde incommodi reliquum fuit. Obſervatum in omnibus Galeni præceptum, *Meth. l. 6. c. 4.* exceptâ ſuitione, quæ inutilis cenſita eſt: Exciſa inteſtina cum omento, in ſuum locum recondita ſunt, medicamenta impoſita, & ne qua præſtantior pars ſimul afficeretur, quantum fieri potuit, proſpectum.

Multos audio dicentes globum præter muſculos non pene-

penetrâſſe, ac inter adipoſam abdominis molem latuiſſe, donec tum ſuo pondere, tum etiam Naturæ vi, in imas ejus partes collapſus fuerit. Eſto, nec tamen patet ad exitum via: An deinde globulus in capacitatem inteſtini penetravit, absque ſubſtantiæ deperditione? quo modo reparata illa fuerit? Quî fæces, ne foras proſilirent, coërcitæ? Quid factum de ſanguinis copia in abdomine ſparſa, disrumpentis concutientisque globuli vi? An & hæc per disruptum inteſtinum effluxerit? Obſervationes hûc referat quantumvis curioſior, à Schenckio ſcriptas, *l.3.* de acu, cultro, aliisque per diverſas à naturali vias excretis, aut alienis humoribus per inteſtina deductis: Naturam continuò beneficam innumera producere liquet arti non expectanda, imò ne ſperanda quidem. Hinc Galeno monente, *lib. 3. de criſibus*, Generoſus Medicus neque difficillimis caſibus terreatur. Celſus ad id, temeritatem aliquando efficere docet in morbis, quod prudentia nullo modo tentare deberet.

Ego quidem ad hujus rei conjecturam nec à temeritate præſidium invenio. Si Dominico ſuperſtes fuero, ab eodem vitam adhuc agente, veniâ jam acceptá, ſcrutabor in ejus inteſtinis, ſi fortè tam prodigioſæ valetudinis latentem modum dignoſcere potero. Interea ſi Vobis, Viri Eruditiſſimi, aliquid occurrat quod propoſitæ difficultati ſatisfacere queat, pro veſtra & in Collegam benignitate & in rem medicam ſtudio, mihi palam eſſe facturos & ſpero & rogo.

[*E Muſæo Patavino, Kal. Juliis, MDCLXXXII.*]

SCHOLIUM.

INteſtinorum aliquod à globuli exploſi impetu fuiſſe hîc læſum, vix dubitandum eſt; neque enim credibile, eundem tam parvo temporis ſpatio, nec ſingulari aliquâ violentiâ externâ protruſum, cuniculos per tot illæſas partes, etiam ſatis craſſas & membranoſas, agere potuiſſe, ut quinto morbi die jam inteſtinum rectum ingreſſus fuerit: Symptomata etiam gra-

graviſſima non levius aliquod vulnus cutem tantum penetrans, ſed altiùs progreſſum, & in ſpecie dejectiones illæ ſupernæ infernæque &c. ipſorum inteſtinorum aliquod læſum ſatis indicare poſſunt. Neque ullo modo obſtat *Hippocratis* autoritas, multiplici ejus experientiâ procul dubio firmata, in *aphorismo 18. ſect. 6.* ab Exc. *D. Autore* citato: uti enim *Coum* noſtrum letalia ſæpè dicere vulnera, quæ utplurimum, non ex neceſſitate & ſemper ſunt talia, alibi in hoc Libro ex *Galeno* fuit notatum, atque ipſe etiam *lib. 2. Prorrhet.* vulnera, quæ magnam quidem perniciem adferunt, non eam tamen, ut, ceu ipſe ſe explicat, nemo ex his ſervari poſſit, recenſens, inteſtinorum quoque, nullo inter tenuia & craſſa facto diſcrimine, quæ ſunt, eis adnumerat. Dum verò *Coac. prænot. 503.* & *ſect. 6. aphor. 24.* ex tenuibus ſi quod diſſectum fuerit, non coaleſcere ſcribit, partim de vulneribus utplurimum, ceu dictum, taliter ſe habentibus, partim etiam de magnis diſciſſionibus interpretari debemus; prout ipſe quoque §. *ſeq. 509. Coac. prænot.* cùm mortem prædixiſſet in inteſtino aliquo, ſive craſſo ſive tenui, vulneratis, ſi nempe per transverſum fiat plaga & magna: ſi verò parva & recta, quosdam evadere edicit. Nemo itaque amplius, inteſtina vulnerata mortem ſimpliciter inferre, ex *Hippocrate* evincet. Neque aliud nos variorum docent obſervationes, qui tam craſſorum, quàm tenuium inteſtinorum vulnera ſanata viderunt; illorum ex. gr. ſpecimen ſuggerentibus *Nicol. Tulpio lib. 3. obſerv. Med. cap. 20.* & *Joh. Riolano in app. Sim. Paulli tr. de febb.* horum *Ephemeridibus noſtr. Curioſ. Ann. III. obſ. 176. Jacob. Seidelio Obſ. Med. 5. Joh. Heurnio in Comm. ſect. 6. aph. 18. Hipp.* & *Jacob. Hollerio obſ. propr. 17.* nec non *Comm. in cit. aphor.* Conferatur etiam hiſtoria ab *Ambroſ. Paræo lib. 24. Oper. cap. 19.* memorata, nec non alia huic *D. Autoris* admodum ſimilis, quam *Franc. Valleriola lib. 4. obſ. 9.* conſignavit. Unde etiam quodcunque tandem inteſtinum in hoc caſu globulus transfixerit, licèt vel ipſum jejunum id fuerit, ceu quidem ex denominatione loci percuſſi, ſcil. epigaſtrii

gaſtrii dextri non procul ab umbilico, quo nempe in loco illud naturaliter ſitum obtinere ſolet, nobis conjecturare licet, ſalvum evadere potuiſſe ægrum, non adeo eſt incredibile. Videri quidem hîc poſſet, ſcrupulum injicere metuendam chyli ex vulnere iſto in cavitatẽ abdominis effuſionem, quam olim non nemo pro ſtabilienda ſimilium in tenuibus inteſtinis vulnerum letalitate publicè in medium protulit, ita ut æger neceſſario nutrimento, in ſanguinem & ad ſingulas partes derivando, orbatus perire neceſſe habeat: aſt (ut taceam, quòd ipſa læſæ partis glutinatio, de cujus utpote impoſſibilitate nullum penitus argumentum producitur, exitum illum chyli impediat, ſi quem verò egredi detur, ſicq́ue conſolidationem is retardare queat, eandem tamen omnino inhibere minimè valeat, cùm chylus non continuò à ventriculo ſuppeditetur, perque inteſtina permeet,) ſi in ſuperiori parte inteſtini, & quidem ita in corpore à natura locati, ut transverſum ſitum obtineat, plaga infligatur, ille chyli ex cavitate iſtius prolapſus non adeo promtè aut copiosè continget, ut mortis periculum, ob defraudatum corporis alimentum, inde ſit metuendum. *Galenus* quidem *lib. 6. Meth. Med. cap. 4.* jejunum omnino incurabile eſſe adſerit, tum propter magnitudinem multitudinemq́ue vaſorum, tum quòd tunica ejus prætenuis nervoſaq́ue ſit, bilemq́ue inſuper ſynceram univerſam recipiat, & jecinori omnium maximè ſit vicinum. Verùm quod attinet 1. magnitudinem multitudinemq́ue vaſorum, ſcrupulo huic ſatisfecit *Heurnius*, plerunque calamitoſum eſſe, *l. c.* ſcribens, ſi inteſtinum tenue eâ parte vulneretur, quâ meſenterium attingit, ob venarum eò venientium magnitudinem, quæ plurimum ſanguinis fundunt; id quod in parte oppoſita non adeo eſt metuendum. 2. ipſe *Galenus Comm. 6. aph. 18.* tunicæ tenuitatem & nervoſam naturam quodammodo impugnat, dum verba faciens de omnibus tenuibus, inteſtinorum tenuium naturam non parum participare ait carnoſæ ſubſtantiæ, ideòque in ſumma parte vulnerata ſæpius conglutinari,

UNIVERSITY OF MARYLAND LIBRARY SCHOOL OF MEDICINE Founded 1813

tota autem diſciſſa usque ad eorum cavitatem, non quidem nunquam, ſed tantùm *rariſſimè; hoc autem*, addens, *non tam propter eorum ſubſtantiam mihi videtur accidere, quàm quòd non poſſumus æquè intrinſecus ſicut extrinſecus medicamenta vulneribus imponere.* 3. Bilis in inteſtino jejuno jam acredinem ſuam, quâ vulneris unionem impedire poſſet, depoſuit, videlicet tam à lympha pancreatica &c. quàm ipſo inprimis chylo acidulo alterata, atque ita in ſyncera ſua natura multum immutata; ſic ut humorem viſcidum è glandulis inteſtinalibus egreſſum, aut etiam ſerum nutritium ex diſciſſis arteriolarum oſcillis exſtillans impedire minimè valeat, quò minùs tenacitate ſuâ vel glutinoſitate, ſive balſamicâ, ſi ita loqui liceat, virtute, ceu ſarcocollâ aliquâ, vulneratæ partis labia, ab aëre externo improportionato, vulnerum ſanationi non parùm contrario, ob intimiorem, quem occupat, in corpore ſitum, ſic ſatis immunia, & poſt vulnerationem, dum aër in cavitate inteſtini priùs contentus ex hiatu egreditur, concidentia, ſicq́ue propiùs ad invicem accedentia, conjungat, iſtamq́ue continui ſolutionem ita reuniat; quod denique 4. de vicinia hepatis dicitur, quomodo in conſiderationem venire hîc queat, penitus non video.

[*Luc. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO XXI.

DN. GEORGII EVERHARDI RUMPHII,

De

Caryophyllis aromaticis.

QUòd vel fama fallax more ſuo agens, vel amici cujusdam (forſitan Domini *Cleyeri*) indulgentiores literæ me majorem, quàm ſum, apud te depinxerint, Vir Clariſſ. ex honoratis tuis 2. Octobris Anni 1678. Berolinô ad me datis, conjecturam facio: quapropter animi tui cando-

candorem obteſtor, ne mihi ſuccenſeas, ſi jam de hisce parvitatem meam intellexeris: humanitate enim tua prolectus amplius te latere nolo: *Germanus ſum*, nec inclyto illi Hagenſi Rumphio Domini Principis Auriaci Archiatro ullâ (quantum ſciam) cognatione junctus; *natus in Comitatu* Solmenſi: *educatus Hanoviæ*, ubi Parens meus Auguſtus Rumphius Architectum egit ante Annum 1666. Ego vero inſatiabili rerum peregrinarum cognoſcendarum deſiderio flagrans maturè Patriam reliqui: primò in Portugalliam delatus, deinde poſt triennium redux ante 28. abhinc annos in Indiam Orientalem me contuli, & fatô in ultimas verſus Ortum Inſulas ductus *Amboinæ hæreo*, ſenectuti jam propinquus. Statim ſub meum in Indiam ingreſſum conſcribere cœpi Hiſtorico quidem, attamen methodico ſtylo rariores harum Inſularum *ſtirpes, animantia, marina, mineralia &c.* quæ ſeſe oculis meis obtulerunt, & quantum de eorum viribus ex incolis indagare potui, adjectis (quantum artis in me erat) plerisque *figuris*, idque Latino ſermone. Proceſſerat rude chaos in aliquam molem, cùm divina voluntas, absque dubio, meæ ſaluti, quàm ego, plus conſulens, totum mundum cum omnibus creaturis ſubitò meo viſui ſubtraxit, unde jam per decennium *in triſtibus tenebris ſedere cogor*: *Catarrhacta* nigra oculos meos invadens id effecit: noluerunt tamen Domini mei Superiores ſchedulas meas perire; ſed ſubinde Amanuenſem unum atque alterum mihi adjunxerunt: horum operâ prædictum chaos in ordinem dirigere & certô conſiliô è Latina in vulgarem Belgicam linguam transferre aggreſſus ſum, cum non exiguo prioris nitoris & doctrinæ detrimento, prout talia ſcripta ſuccedunt, quæ mutuatitiis oculis manibusque componuntur. Plantis decem deſtinavi libros, quorum jam ſeptem ferè abſolvi, & (ſi Deus vitam mihi protraxerit) alios quinque addere animus eſt de præcipuis *animantibus* tam terreſtribus, quàm aquatilibus, cochleis & lithodendris marinis paucisque mineralibus. Habes jam, Vir honoratiſſ. Rumphium illum Indicum, quantulus

tulus eſt, & quid ſtudiorum ſatagat. Jam Humanitas tua tantopere me obſtrinxit, ut omnibus viribus petitioni tuæ ſatisfacere debeam, ſi tantæ mihi ſupereſſent, quantæ nominis tui ſplendori convenirent. Conabor ſaltem, quantum poſſum. Principio tamen oro, ut me excuſatum habeas, quòd multa & larga de Caryophyllis, eorum ſatione & cultura transſcribere ſuperſedeam, cavente ſic Superiorum interdictô. Paucula hæc ſufficiant. Caryophyllorum arbores propagantur maturo ipſorum fructu, qui non eſt vulgare illud Caryophyllum, in tabernis notum: illud enim rudimentum ſaltem eſt fructuum: *veri* autem *fructus* ſunt *baccæ* triplo & quadruplo majores, quas vulgò vocant *Anthophylla*, intus duriuſculum oſſiculum habentes laurinarum baccarum ſubſtantiâ. Hæ ſub arboribus delapſæ novas arbores proferunt, quæ poſtea effoſſæ pro lubitu transplantantur: ipſa verò Anthophylla ne quidem per octo dies vegeta in ædibus conſervari poſſunt: ſtatim enim exſiccantur, nec unquam germinant: nullâ quoque curâ homines efficere potuerunt extra circulum *Moluccum*, ut arbores hæ creſcerent & fructus ferrent perfectos. Quando baccæ è viridi aut pallido rubeſcere incipiunt, uſibus humanis maturæ cenſentur, nempe ut aroma fiant: tunc demum verò ſuperius capitellum aperiunt, floremque oſtendunt, qui conſtat meris albis ſtaminibus, ut flos ceraſorum: Tunc igitur vindemia illarum inſtat, & quamprimùm colligi debent: Collectæ cratibus imponuntur, & latis Ari foliis tectæ per aliquot dies in fumo macerantur, deinde in Sole exſiccantur, ubi furvum illum colorem acquirunt, quali vulgò cernuntur: baccæ vero in arboribus remanentes (*arbores* enim ſunt quibusvis Lauris celſiores, non frutices) poſt paucas ſeptimanas turgeſcunt atque in Anthophylla abeunt, quæ ad aroma inepta ſunt. Ipſa *Caryophylla* inter ſe paucas habent differentias, & vix notatu dignas: duas ſaltem reliquis rariores nunc transmitto, arculæ his literis adjunctæ incluſas. De primâ ſex tantùm baccas mitto, eas verò rariſſimas, multum

à vul-

Caryophylla Regia in Machian Regno olim nata,
jam v. nullibi existentia coloris ruffi.
Fructus vel Semen Caryophylli Officinis Antophyllum; inte=grum et excorticatum.
Caryophylla Regia Amborica hodie superstitia.
Fig. 10.
Agallochum sive Lignum Aloes, verum.
Fig. 11. p. 57.
Agallochum spurium.
Resina Dammar Selan.
Lignum Laccæ.
Cortex Caryophyllodes, Culilattan.
Cortex Oninius, sive Massoy.
Resina Amborica, sive
Dammar Battu pellucidum ut Succinum.

Dec: II.

à vulgari Caryophyllorum forma recedentes (v. Fig. X.) & in toto terrarum orbe non amplius provenientes. *Caryophylla Regia* vocant, è meris apicibus ferè conſtantia, per quatuor ordines ſive angulos diſpoſitis: ea olim unica in toto orbe arbor, nata in *Machian* (Moluccarum una) & jam dudum periit, nec ei par unquam reſurrexit. Pauculas adhuc baccas de ea ſervo, reliquas magnatibus & amicis communicavi, ut inter Cimelia & rariſſima luxuriantis naturæ exempla reponerentur: alterius ſpeciei plures transmitto baccas, priorum nonnihil æmulas & congeneres, licèt multùm ab illarum figura recedentes & vulgaribus ſimiliores: nihil enim aliud ſunt, quàm vulgaria Caryophylla in aliquot apices diviſa & in mucronem deſinentia. Profert illa unica ſimiliter arbor in hac Inſula nata & adhuc extans. Regia hæc Caryophylla, tam priſtina, quàm nova, nunquam in Anthophylla abeunt, proinde propagari nequeunt. Cæterùm folia ipſorum à vulgaribus non differunt. Hæc de Caryophyllis ſufficiant: reliqua, quæ licita ſunt, mundo pateſcent, ſi, favente Dei auxilio, *Herbarium meum* in lucem prodierit, in cujus ſecundo libro Caryophylla fusè tractantur &c.

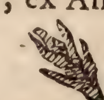
[*Ad Excell. Dn. D. Chriſtian. Mentzelium.*]

SCHOLIUM.

DE Caryophyllo aromatico, quod idem ac Nucifolium ſignificat, nomine ipſi rei neutiquam reſpondente, ceu præter Cl. *Caſp. Hofmannum lib. 2. de medic. offic. cap. 53.* obſervat, etiam *Franc. Alexander* in *Apoll. Pharm. rad. 1.* videri, & partim etiam ex hac curioſa Nobil. *D. Autoris* relatione emendari vel confirmari poſſunt inprimis *Carol. Cluſius Exot. lib. 1. cap. 17. Garcias ab Horto Arom. hiſt. lib. 1. cap. 21. Chriſtoph. à Coſta Arom. hiſt. cap. 15. Nard. Ant. Recchus hiſt. Mexic. lib. 2. cap. 10.* & *Joh. Neuhofius deſcript. regn. Sinic. cap. 15.* Ipſe fructus aromaticus, immaturus, paſſim culinis etiam noſtris non eſt incognitus, ut ideo mirari liceat *cit. Alexandrum*, longitudinem ferè digitalem ei tribuentem, & *Recchum* capitulum trifidum eidem adſtruentem. Cæterùm

non aliud eſſe videtur, quàm quod v.g. in Roſa calycem, & quidem ſpeciatim ejus capitulum, tandem fructum Cynosbati nomine ubique notum conſtituens, vocamus; hujus pars ſuperior in quatuor cuſpidulas diviſa cum Roſarum illo cortice lacinioſo, alabaſtri nomine noto, convenire videtur; ipſe flos ſummitati huic innaſcens exteriùs quatuor craſſioribus pelliculis involvitur, quæ invicem complicatæ globulum illum efformant, hisque ſe pandentibus flos demum in conſpectum venit, itidem quatuor foliolis ex umbilico ſive quadrato alveolo enatis conſtans, & multis ſtaminulis, antheræ in modum, quaſi totidem floſculis, prominulum ex umbilici medio apicem vel clavum ubique cingentibus, conſitus. Anthophyllorum autem oſſiculum, vel, ſi mavis, nucleus, præter carnoſam illam exteriorem ſubſtantiam, membranulæ etiam tenui includitur, facilè, ſi fructus aquæ priùs fuerit immaceratus, oculis ſeſe exhibens; cæterùm ipſe, ad inſtar amygdali, duas in partes, inæqualibus tamen lateribus junctas, eſt diviſus, gemmulam intus vel radiculam, germinationis principium, includens; ubi tamen, ceu in aliis etiam, Naturam quoque ludere, nucleus talis in quatuor partes, duabus gemmulis inſtructas, diviſus me edocuit.

Caryophyllus autem regius, vel uti Exc. *D. Paul. Ammanno ſect. 3. Manuduct. ad mat. med. cap. 8.* audit, ſpicatus, ad monſtroſorum Vegetabilium ordinem pertinere videtur, nihilque aliud eſt, quàm Caryophyllus aromaticus vulgaris in plures cuſpidulas ſenſim enatas, ſed ſphærulâ floriferâ carentes diviſus. Unde ſpeciem ejusdem jam interiiſſe, haud eſt mirum. Figura *Wormiana* à ſculptore non admodum concinnè eſt elaborata. *D. Autoris* noſtri magis arridet; qualem verò mei, quos aliis ſeminibus diverſis ex India allatis permiſtos, ex Amici dono poſſideo, faciem oſtendant, addita Figura exhibet, cum *D. Autoris* magis conveniens, &, nî fortè pictoris manus magnitudinem inprimis auxerit, minori ſaltem maturitate & perfectione (licet caryophyllaceo

phyllaceo ſapore ſatis prægnans ſit) diſcrepans. Quæ de floribus reliquarum vulgatiorum caryophylliferarum arborum, rarâ illâ florente, deciduis, ut & ipſarummet verſus hanc incurvatione Cl. *Wormio* fuerunt relata, meram fabulam redolere, nemo facilè dubitabit.

[*L. Schröck. L. F.*] Fig. X.

OBSERVATIO XXII.

DN. GEORGII EVERHARDI RUMPHII.

De

Corticibus Maſſoy & Culilavvan: mari Indico noctiluco, & aliis, nomine ſaltem inſignitis.

IN illam plagam, quæ verſus ortum nobis propinqua eſt & *Nova Guinea* appellatur, ejusque occidentalem partem, quæ *Onim* dicitur, quotannis vicini noſtri Ceramienſes navigant: Corticem quendam aromaticum afferunt *Maſſoy* dictum, qui in India noſtra divenditur, quia incolæ eô tritô & cum aqua in pultem redacto corpus inungunt tempore frigidô aut pluviosô, eximiè enim calefacit, punctiones & tormina ventris ſedat, gratæque eſt fragrantiæ. Indi plerumque alium corticem adjungunt, ſimiliter calidum & aromaticum in his Inſulis naſcentem & *Culilavvan* vocatum: de utrôque fruſtulum in arcula invenies, primâque maſticatione efficaciam illorum deprehendes, &c. &c.

Honoratis tuis literis inerat libellus de *Magnete luminari*, & aliquot Duerniones, è quibus velut ex ungue Leonem cognoſcere potui, quàm vaſtum & abſolutiſſimum opus futuræ ſint Pandectæ Brandenburgicæ, opus, inquam, omnibus eruditis & mihi in *ultima hac barbarie* & in tanta librorum penuria degenti perneceſſarium. &c.

De Magnete luminari, magno illo naturæ myſterio, plus admi-

admirationis quàm reſponſionis proferre poſſum. Miror profectò in tam vili Subjecto, *lapide* videlicet *Bononienſi* tam excellentem proprietatem, nempe luminis attractivam reſidere, ſicut me docuit libellus tuus mihi transmiſſus. Nihil tale antehac in Europa, multò minus in India audivi, præterquam quod in quibusdam gemmariis ejusmodi quid olim legerim, ſub nomine (ni fallor) *Opali nigri*. Talem lapillum videtur deſcribere Joh. de Laet *in ſuo tractatu de gemmis lib. 1. cap. 18.* ſub nomine *oculi mundi*, cui tribuit colorē eburneum, aſſeritq; in aqua limpida poſitum paulatim incandeſcere & debile lumen ſpargere; quamvis in tractatus tui ſectione ſecunda deprehendam eas notas non omninò reſpondere veſtro lucifero magneti &c.

Numero tertio reperies duo fruſta *Pyritæ*, qui undiquequinquangulos habet, ita ut una ſuperficies alii immerſa videatur, in corde alîus ſaxi naſcentis: *Androdamanta* Plinii puto eſſe. Javani eum poliunt, annuloque æreo incluſas geſtant ad victoriam in lite. Magnates Indiæ ſatagunt habere *gemmas noctilucas*, eas tamen quærunt in capitibus vetuſtorum ſerpentum & neſcio quorum Draconum & Baſiliſcorum: ego aliquot tales lapillos vidi, & paucos poſſideo, quos omnes ad Plinianos *Dracontias* refero, nullos tamen noctilucos, ſed omnes Alabaſtritæ, Silici aut Cryſtallo obſcuriori ſimiles, &c.

Occaſione noctilucarum rerum proponere lubet mare noſtrum maximum, quod circumfluit *Bandanas* Inſulas 30. milliaribus verſus ortum diſſitas, illud enim quotannis bis, Junio nempe & Auguſto *noctu* adeò *candeſcit*, ut *nivis inſtar* ſplendeat; interdiu verò conſuetum cum aliis aquis colorem habet: Mare tunc noxio aliquo humore infici argumentô eſt, quod diu infecta pars noctu diſcerni poſſit à non infecta, quæ pro more nigra eſt. Oro igitur Reverend: *veſtrum Collegium*, an non è Chymicis ſecretis hoc declarari poſſit præparando aquam *aliquam noctilucam* è ſulphureo aluminoſo ſpiritu aquæ ſalſæ permixto, Hoc inde conjicio, quia *Inſulæ* ferè omnes circumjacentes ad propinquam usque *Novam Guineam*, tot

Vulcanis

Murex, ferens unguem odo- ratum majorem.
a: Unguis odor:
Pseudo Corallium
rubrum fistulosum.
Amaranthus saxeus cum suo
annato saxo.

Herba ſentiens, viv ens ſive Æſchynomene fol. et florib. longis pedialis unico thyrſo inſidentibus, Amboinica Rumphij
Acarbarium anguinum.
Abrus Alpini, ſive Vicia, Piſum Americanum, vel ejus ſpecies Amboinica ſeptem ſiliquis uno petiolo adnatis.

Fig. 12.

p. 57.
c

Lithodendrum calcarium sive Carana Calx Ambonica.
Pedes lapidei Echinometræ.
Schoenanthus Ambonicus.
Corallium nigrum ramosum et monoclonium
Corall: cinereum ramos: et monoclon:
Corall: album littoreum sive Hippuris saxea
Corall: album pelagium.

vulcanis onuſtæ ſunt, aut fodinis Sulphuris ſcatent, ut credam totum hujus maris fundum, Sulphure prægnatum eſſe: *alumen plumoſum* ſemper comitem habet. &c. Jam facilè crediderim circa novilunia menſium prædictorum aluminoſum illud Sulphur vapores quosdam exhalare, qui aquis marinis mixti eas noctu ſplendidas faciant.

Porrò quid in adjuncta Arcula incluſerim, in *Catalogo* deprehendes &c. &c. Quibus Clar: Vir Fautorque mihi ſemper colende abrumpo & te tuosque divinæ protectioni, me verò tuo perſeveranti favori commendatum volo.

[*Dabam in Inſula Ambona ad Caſtellum Victoriæ die 20. Septembr. ſtyli novi Anno 1680.*]

Fig. XI.

SCHOLIUM.

OB gratam ſui raritatem & ſequentis nomine ſaltem cognitas icones adjungere viſum fuit conſultum. *Herba viva Ambonica*, dicta, quæ prorſus ſingularis, nunquam à noſtratibus fuit viſa, licet à Nob. Breynio variæ ejus ſpecies proponantur. Exemplar illud ex Ambona ad nos miſſum, vivum quaſi, exiccatum licet, tamen perfectum inviolatumque, quod mirum, comparuit, ſicut ejus teſtatur effigies. Cæteris Corallii ſpeciebus jungi meretur Corallium nigrum anguinum Ambonicum, *Acarbarum* ab ejus loci incolis nominatum. Peramœna porrò quædam *piſi Americani* ſpecies oblata fuit, cujus ex Ambona ramus eleganti florum ſuorum colore oculos etiamnum reficit, & ſiliquæ ſponte ſuâ apertæ, ſicut effigies ejus demonſtrat, fructus ſuos coralliformes nigris punctis notatos juxta pediculos tamen firmè adhuc adhærentes præſentant. Cætera nominetenus ſaltem exhibita ceu curioſa Benevolo Lectori denegare non volui

[*Ex literis Excell. Dn. D. Chriſtian. Mentzelii Berlino ad Helianthum datis.*]

Fig. XII.

OBSERVATIO XXIII.

D. PAULI AMMANNI.

De

Bandura Zingalenſium.

BAnduram Zingalenſium Vir Excellentiſſimus ex Indiis ſic delineatam accepit, cujus iconem amicè Societati Nat.Cur.offert, tanquam naturæ inſigne artificium. De eâ in prodromo ſuo Nobiliſſimus Jacobus Breynius ſequentia profert. Bandura Cingalenſium planta mirabilis Zeilanica in foliorum extremo ſolliculum pyriformem appenſum habet, cujus ramum, foliis, folliculis, floribusque condecoratum ab Excellentiſſimo & Magno illo Botanico, Dn. Hermanno pulchrè ſiccatum, & ex Zeilan Inſula transmiſſum Domini Commelini Senatoris Amſtelodamenſis gratiæ debeo: hujus foliorum folliculum appenſum vel Thuris limpidi folium à Joh. Bauhino deſcriptum ipſiſſimum, vel eidem valde ſimile eſt. Planta mirabili ſanè adſpectu & admodum rara, cujus deſcriptione & figurâ accuratiſſimâ Dn. Hermannus procul dubio nos exhilaraturus & donaturus eſt.

Fig. XIII.

OBSERVATIO XXIV.

D. GEORGII FRANCI.

Convulſiones accuratæ Periodi ex apoſtemate cervicis.

FIliolus quidam ferè quadrimus XI. Junii cIↃ IↃc LXXIII. conqueritur de tumore circa colli vertebras, qui indies augebatur, variis cum ſymptomatibus, calore ſummo, ſiti, vigiliis, anorexia, alvi conſtipatione atque inquietudine, XIII. Junii hora IV. pomeridian. Convulſionibus

corri-

1. Plantæ facies recta.
Fig. 13.
Bandura Zingalenſium
vel Priapus vegetabilis
Monorchis.
Breyn. Prodrom:
p. 18.
A.A. Folium.
b.b.b. nervus in dorso
folii excurrens usq; ad c.
c.c.c.c.c. Lingula nervoſa
vel Elater, in summo apice
folii incipiens et dorsum fol=
liculi peniformis excurrens foliumq;
cum folliculo jungens.
d.d. Trochlea Elateris, vel Lingulæ du=
plicata folliculo peniformi incumbens.
B. Folliculus peniformis. C. orchis.

II. Plantæ facies inversa.
Fig. 13.
A
B
C
D
A.A. Folium inversum.
b.b.b. Lingula nervosa, vel Elater ab apice folii in folliculum desinens.
c.c. nervus interioris folii et Lingulæ principium.
B. folliculus peniformis inversus.
C. orchis.
D.D. cavitas folliculi peniformis.

corripitur; utut generoſa adhibuerimus medicamenta; rediere tamen iſtæ horis VIII. & XII. nocturnis, quartaque matutina (adeò certas ſervabant Periodos ſingulis IV. horis) poſtremæ omnium erant ſæviſſimæ, ut in illa lucta naturæ cum malo disrumperetur ſponte ſua maturum, & virulentum apoſtema, è quo fœdiſſima effluxit ſanies. Quo facto ſtatim ceſſarunt convulſiones, Deoque propitio, cui laudes, puer rectè convaluit hactenus ſatis vegetus.

SCHOLION.

OBſervatio hæc ſtabilitur ratione & verbis Cl. *Willis de Morbis convulſivis cap. 1. p. m. 12.* ubi convulſionis cauſam tribuit ſanguini, impuritatem aliunde accipienti, inquientis: Ita in magnis viſcerum impuritatibus, ac præcipuè cum partes aliquæ abſceſſu aut ulcere virulento vel fermento noxio afficiuntur, è talibus enim μιασμάτων νοσερῶν mineris particulæ noxiæ in ſanguinem ebulliunt, ejusque commeatu poſtea in cerebrum deponuntur. *Idem ibidem p. m. 11.* ſcripſerat: *Novi quibus à tumore vel ulcere in meſenterio, utero, aliisque viſceribus exſiſtente convulſiones cùm in parte affecta, tum circum circa eam increbeſcere ſolebant: cujus ratio non videtur aliunde petenda, quàm à particulis heterogeneis in loco affecto uberiùs congeſtis, quæq; ſimul in fibras nerveas per totam viciniam conſitas irrepentes, iis motuum convulſivorum, veluti pulveris pyrii igniendi fomitem ſubpeditant: At vero ſpaſmi ob tales προφάσεις oriundi haut ſeſe ſolent longè latèque diffundere, neque ſemper ad caput adſcendere.* Qui *ibid. p. 7.* meminit ab ulcere in cujusdam brachio excitato muſculi tendinem prorſus nudatum fuiſſe; qui cum ſpecillo Chirurgico tangeretur, patientem rigore quodam in toto corpore, & concusſione illico obortâ, aliquamdiu inhorruiſſe. Nec admodum abludit πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων, Cl. *Sennertus* noſter, quando *Prax. l. 1. p. 2. c. 11.* docet, ex vulnere capitis fieri convulſiones; ubi præcipuè hanc addit cauſam: *quia,* inquiens, à *ſanie collecta membranæ & nervi vellicantur.* Quod ante V. annos obſervavi

in ruſtico Rosbacenſi XXVI. annos nato, qui ab amico per imprudentiam in ſiniſtris temporibus ſclopeti globulo vulnerabatur, ubi pars globuli cum aliquot cranii particulis, poſticæ cerebri parti infigebatur: Inde homo XVII. die poſt inflictum vulnus ſpasmo maxillæ inferioris corripiebatur, XIX. vero die convulſionibus obiit; in cujus apertione materia purulenta in loco affecto cum dictis cranii & globuli particulis inveniebatur. Curationem convulſionis ab Apoſtemate proponit *Foreſtus l. X. obſ. 120.* in Schol. hiſce: *Curetur apoſtema, & præ omnibus dolor ſedetur unctionibus, emplaſtris anodynis, & membrum ponendo in oleo tepido communi, vel huic rei apto. Et oportet magnam rationem habere originis nervorum, iisque oppoſitis temperatè calefacientibus & humectantibus, & ægrum in tinam olei communis tepidi immittere poteris, ſi commodum videatur, & febres, ſi adfuerint, admittant &c.*

[*Author.*]

DE morbi cauſa accuratè omnia Oculatiſſimus noſter *Argus*, ſed de periodorum ſtabilitate addendum videtur, Naturæ frequentiſſimum eſſe, morbi modum moresque in quarto prodere, *2. aphor. Hipp. 29.* præſertim in convulſionibus, quod paſſim conſtat, & illuſtri exemplo confirmatur in *Scorzonera mea p. 95.* ſic variolæ, ſic morbilli & petechiæ quarto plerumque prodeunt, & ut breviter totius hiſtoriæ ſum̃am, præſertim in variolis oſtendam, tribus quatriduis aut 4. triduis plerumq; abſolvitur eorum periodus, in primo maxima humorum malignorum invaleſcit efferveſcentia, & emulſionibus eſt temperanda, in ſecundo puſtularum effloreſcit intumeſcentia, quæ blandis diaphoreticis promovenda, ſuppuraſcentia autem, quæ in tertium quatriduum incidit, Naturæ committenda & providis adſtantibus, ne quid impedimenti Naturæ benè agenti afferatur. Quarto judicantur peracuti, nec quartus eſt index ſeptimi, quod dicti aphoriſmi interpretes quidam cum Galeno autumant, ſed τῶν ἑπτά, ex ſeptem diebus, vel cujuslibet ſeptimanæ quartus (qualis ex mente *Hippocr.* eſt etiam 11. & 17.)

mani-

manifeſtis ſignis futuram morbi hiſtoriam vel longam vel brevem denunciat; Sanguinis ſtillæ in quarto ſunt funeſtæ, & febres ac vomitus vulneribus capitis in quarto ſupervenientes; Quarto febris puerperarum lactaria ori ur, 4. quaqu: ſeptimanâ menſes prodeunt, quarto menſes embryo movetur, quarto trimeſtri in lucem editur, vel ſeptem quadragenariis i. e. diebus 280. &c. Oculatioribus cauſam hujus rei intimiùs eruendam propino.

[*Argonauta.*]

OBSERVATIO XXV.
D. GEORGII FRANCI.
Ova Barbi comeſta noxia.

ANno cIↄ Iↄc LXXVIII. 22. Mart. uxor J. B. L. jam à VI. Menſibus gravida in cœna apud amicum heic in ſuburbio magna cum aviditate inſignem barbum comedit; & præcipuè ova ejus, quæ ſatis habebat multa. Tribus à cœna horis noctu ſumma ſentit tormina cum ejulatu: adeſt anxietas præcordiorum, vomitiones cum ſudore ferè frigido, copioſæ per alvum dejectiones, utrinque nil niſi bilioſæ, amaræ; flavæ viridibus commiſtæ tenues &c. Calor, ſitis, inquietudo, dolor oris ventriculi; pulſus celer & inæqualis debiliſque, lipothymiæ: Cumque maritus ſimul vitæ periculum & fetus abortionem metueret; me noctis meridie vocat. Cumque viderem ἄνω καὶ κάτω ſatis magnam rejeciſſe ſentinam, exhibeo theriacæ ʒj. Dein pulverem præcipitantem cum opio in aqua lactucæ. Exterius ventriculo imponi curo fomentum quoddam: inde quieti & ſomno reconciliatur; ac deinceps commodè vixit, ſine ullo abortu.

SCHOLION.

BArbi piſcis (alii vocant barbatulum, barbionem, barbulonem, myſtum, myſtacatum, Germ. Barben / Barmen / Bärble) eſum innoxium eſſe iis, qui integra ſanitate fruuntur,

 inprimis

inprimis qui ad intemperiem calidam inclinant, ſcripſit. Cl. *Greg. Horſtius de Sanitate ſtudioſ. tuend. l. 1. p. m. 69.* caro enim ejus eſt candidiſſima, facilis coctionis & diſtributionis, alimentique & ſucci non mali, adſtipulante *Sennerto Inſt. l. IV. p. 1. c. 3. p. m. 786.* Quamvis *Quercetan. in Diæt. Polyhiſt. ſ. 3. c. 7. p. m. 420.* hoc cum grano ſalis accipiendum ſuadeat. Nihilominus ova ejus comeſta modò enarrata ſymptomata produxerunt, quod & jam olim animadverterunt Viri longiſſima experientia & ſagaci ratione præditi, ut *Platina, Antonius Bazius* (ap. *Jonſton. in Thaumatogr. Claſſe IX. c. 3 p. m. 409.* & *Hiſt. Nat. de Piſce l. 3. tit. 1. c. 5.*) & ipſe Illuſtriſſ. *Dn. Præſes FEHRIUS de Abſinthio p. m. 108.* in Caupone quodam, atque alio viro primario. Noxamque hanc notarunt etiam *Geſnerus l. IV. de aquatil. Aldrovandus l. V. de piſcib. c. 16.* atque *Rondeletius* apud optimum ſenem promotorem olim meum *Melch. Sebizium de aliment. l. 3. c. 14. p. m. 993. Greg. Horſt. l. c. Sennert. l. d. Mœbius Inſt. l. IV. p. 2. c. 6. p. m. 503. Bruyerinus de Re cibar. l. 22. c. 18. p. m. 860.* Hinc *Prævotius de Venenis p. m. 799. ſeq.* non veretur cenſui venenorum ſui generis adſcribere; & *Quercetanus* non malè cum Antimonio vitrificato comparat; atque *Libavius Batrachior. l. 2. c. 16. p. m. 372.* dicit, vim venenatam habere. Immo ipſos Barbiones oculis nocere, ex Montano refert *Schönbornius in Manual. med. pract. p. m. 38.* Hanc malignitatem ova præſertim exerunt Menſe Majo teſte *Prævotio, Jonſton. &c. l. c.* Quamvis in præſente noſtro caſu Martio Menſe hoc acciderit, & ap. Celeb. *Dn. Febrium* ipſo ſolſtitio æſtivo contigerit. Cauſam deterioris hujus effectus aliqui tribuunt idioſyncraſiæ, ut *Jonſtonus*: alii nimiæ mordacitati partes irritanti, ut *Prævotius l. d.* Conf. *Goclen. de Prorog. vita p. m. 505.* Aliqui credunt, tum eſſe malefica, cùm ſalicum, quæ fluviorum ripas obſident, floribus in aquam decidentibus veſcuntur: Sed *Jonſtonus* rejicit; quia nec ſalicibus nec aliis Barbi partibus ejusmodi vis ineſt. *Oberndorffer de Lue Ungaric. p 263.* apud *Camerar. C. IX. memorab. part. 9.* non dicit, an à venenata aliqua vi, aut purgatoria violenta,

aut

aut utrâque ex abdita cœcaque virtute accidat. Hoc tamen poſſum aſſeverare, differentiam heic deprehendi tum ratione ipſius piſcis, ejusque loci natalis; tum fortè & ipſius comedentis. In Patria mea Naumburgi Miſniæ ego, parentes, amici aliique plurimi, ſine ulla ſubſequente moleſtia aut ſymptomate multoties læti comedimus. Nil interim dabo illi *Thurnheuſeri de aqu. miner. l. 4. c. 18.* qui ova illa vino & ſale cocta, & zingibere condita pro ſuavi purgante commendat: de quo lege *Joh. Bauhin. de Fonte mir. l. 2. c. 1. ap. Camerar. l. a.*

[*Author.*]

OVa barbi piſcis etiam ſani abſterſoriâ pollere & purgatrice facultate in confeſſo eſt, multo magis exacerbatur in morbido malefica illa vis, & ſub cute tumores Steatomati aut meliceridi ſimiles quandoque producit, quod loco à Nobiliſſimo *Nat. Cur. Argo* adducto notavi Ipſe, & iterùm expertus ſum in ejusmodi pisce morbido, qui Anno 78. Menſe Junio mihi dono datus, à provida autem coqua, quia maligno ejusmodi tumore laboraret, in fimetum projectus, mox ibidem à glocitante gallina fruſtillatim diſcerptus pullis obiicitur, avidè devoratur, ſed illi numero decem paucarum horarum ſpatio extincti ſunt ad unum omnes, ſalvâ manente pullaſtra, quæ dum pullis ſuis ſalutem quærit, mortem invenit: Æſtus autem erat tum temporis maximus, firmiterque credunt Neptuni aſſeclæ, barbum in tali ſqualida tempeſtate plerunque ægrotare & minùs veſcum eſſe, hieme autem & ſub rigidiſſimo gelu ſuaviſſimum & eſui commodiſſimum. Id ipſum ſcilicet eſt inter deſiderata Medicinæ palmarium & primarium, quod inter alia *Neſtor noſter Auguſtanus ὁ μακαρίτης* tam ſolicitè, ſeriò ac ſeverè omnibus Medd. commendat ſub finem ſomnii ſui Vindiciani Noſologia ſcilicet plantarum & animalium diætetica, quam non tam Medici, quam Magnates & Respublicæ quædam cum magno ſuo malo ferè negligunt.

[*Argonauta.*]

OBSER-

OBSERVATIO XXVI.
D. GEORGII FRANCI.
Tria ſclopetorum vulnera notabilia.

JOh. Georg. Koch incola Oedingenſis (pagus eſt uno lapide Heidelberga in occaſum diſtans) annorum XXXIV. præter propter in Acie prope Bingen (quam habuit Sereniſſ. *Dominus Elector Palatinus*, Dominus meus clementiſſimus, cum *Domino Electore Moguntino, Duce Lotharingiæ* & *Confœderatis*) A. C. cIↄ Iↄc LXV. Septembr. tribus ſclopetorum glandibus diverſis in corporis locis trajicitur; una ad medium genæ dextræ adeo maxillam ſuperiorem feriebat, ut omnes dentes penè excuteret; & per ſiniſtram buccam tranſiret: altera dextrum femur petebat, nec unquam extrahi potuit; adhuc dum inibi ſine hominis moleſtia latitans. Tertia per dextram epigaſtrii partem ſub coſtis ſpuriis verſus ventriculum ingreſſa eſt; quæ magnas homini creavit moleſtias, cum ventris inflatione, vomitu &c. Verùm poſt Menſem hæc tertia glans, dum alvum exonerare ſtudebat, præſente Chirurgo Noſodochii Electoralis *M. Joh. Phil. Weislero* unà cùm excrementis nigricantibus, ſanguineis grumoſisque, quæ curioſius ſcrutabatur dictus Chirurgus, fuit excreta: nihilominus Dei clementiâ, & induſtriâ dicti Chirurgi, ſatis exercitati, benè convaluit, ut adhuc dum ſuperſtes vivat vegetus, jam quinquagenarius, & ſingulis ferè ſeptimanis Heidelbergam frequentet.

[*Videatur Obſervatio XX.*]

SCHOLIUM.

CUm ventriculum in hoc Caſu vulneratum fuiſſe, non admodum dubitare liceat, eo ipſo vulnera ejus non ſimpliciter eſſe letalia, ſequitur. Unde (licet *Celſus lib. 5. cap. 26.* vulnera in inſanabilia, difficulter curabilia, & quæ ſunt promtioris curationis, diſtinguens, primo ordini ventriculum quoque

que inferat, ac *ſervari non poſſe, cui ventriculus ſit vulneratus*, clarè innuat, pauloque antea prudentis Medici eſſe dicat, *eum, qui ſervari non poteſt, non attingere, nec ſubire ſpeciem ejus ut occiſi, quem ſors ipſius peremit,*) curationem quoque eorum Medico curæ cordique eſſe debere, eluceſcit. Hinc magni nominis Medicus, *D. Joh. Riolanus* in *epiſt. ad D. Simonem Paulli* (vid. *hujus* παρεκβ. *de febb. pag. 122.*) ventriculus vulneratus quòd ſanari poſſit, multoties ſe vidiſſe teſtatur; & aliquot exemplis illuſtrat *Jo. Georg. Schenckius in ſuo Obſervationum libro 3.* Notabilia inprimis ſunt bina illa cultrivororum, Boruſſi & Bohemi, illius hiſtoriam *Georg. Lotho*, & *Dan. Beckero* ſingularibus libellis, hujus *Oſw. Crollio præfat. Baſilic. chim.* deſcribentibus. Quare plurimi illa tantùm, quæ magna ſunt, vel orificium ſuperius attingunt, letalia proclamare maluerunt, eò quôd ibi ſanguis confertim erumpens non ſiſti, nec tantus hiatus, præcipuè ob loci diſtantis & in cavitate corporis deliteſcentis incommoditatem, per convenientia remedia conſolidari queat: hîc verò nervorum inſignis copia, maximam ſenſibilitatem parti iſti concilians, facilè cor & cerebrum in conſenſum trahat, convulſionesque & dolores exitiales inferat. Quod ultimum uti veritati quammaximè conſonum: ita quoque exemplum vulnerati ea in parte, qui evaſerit, nullibi reperio; idque etiam *Celſus d. l.* majori probabilitate innuere voluit, dum Stomachi percuſſionem letalem pronunciaverat, per Stomachum partem illam dubio procul intelligens. Vulnera magna tamen quod attinet, non ſine diſtinctione aliqua admitti poteſt, ita ut, licèt plerunque talia mortem adferant, ſi tamen abſque magnorum vaſorum gravi læſione, & conſequenter maxima ſanguinis effuſione, vix in anguſtiis illis coercendâ, accidant, æger evadere poſſit. *Hippocratem* equidem hîc nonnulli in medium adducunt, ac ſi ventriculi vulnera letalia ſimpliciter pronunciaſſet *ſect. 6. aph. 81.* cùm tamen vox: διακοπέντι non ſimplicem aliquam vulnerationem, ſed magnam violentiam & diſciſſionem involvere ac denotare, multi jam animadverterint, ipſeque *Galenus in Comment.*

I *ment.*

ment. Hippocratem magna vulnera nominare conſueviſſe διακοπάς, teſtetur. Unde etiam idem *Cous lib. 1. de morb.* cùm cerebri, ſpinalis medullæ, hepatis, ſepti transverſi, veſicæ, venæ multum ſanguinis effundentis, & cordis vulnera mortem inferre doceret, voce τρώματος, non eam vehementiam arguentis tantùm uſus, ventriculum excluſit, addens: *Ex vulnere autem minimè mori contingit, ſi his partibus vulnus acceptum non fuerit.* Accedit quòd *Galenus* verbum: *letale*, ab eodem partim de iis proferri interpretetur, qui ex neceſſitate: ſæpe autem de iis, qui magna ex parte ſunt morituri. Quo poſteriori ſenſu *Hippocratis* autoritatem ſalvam eſſe ſi velimus, letalitatis judicium ventriculi vulneribus magnis erit adcommodandum, quia priori ſenſui experientia reclamat, docens, vulnera magna aut curata interdum fuiſſe, quod in ruſticis illis cultrivoris patet, aut ſaltem non letalia exſtitiſſe; ceu memorabilem hiſtoriam in *Diom. Cornarij hiſtor. admir. 9.* legimus de ruſtici Bohemi ventriculo, venabulo lato vulnerato, quod amplum vulnus nullâ arte conſolidari quidem potuit, labiis tamen ejus tractu temporis occallescentibus, atque hiatu pro lubitu ægri inſtrumento quodam, pannulis laneis &c. obturari ſolito, per plurimos annos ut ſuperviveret homo ille, conceſſit; cui homogeneum exemplum, nî idem fuerit, ex *Nicandri Phyſica* recenſet in ſuo *tract. German.* inſcripto: Wahrhaffte Lügen / *Georg. Rollenhagius cap. 9.* [*Luc. Schröck. L. Fil.*]

OBSERVATIO XXVII.

D. GEORGII FRANCI.

Cauterii actualis uſus in Arthritide.

USum cauteriorum aut fonticulorum in ipſo loco affecto arthriticorum profuiſſe ex *Spigelio de Arthritide* & *Franc. de Pedemonte c. 3.* docet *Glandorp. in Gazophyl. Polypluſ. c. XVI. p. m. 102. ſeq.* qui inferius *p. m. 117.* ait, *Cratonem* in podagra improbare *Conſil. 221*, adprobare autem *Abr. Seiler.*

Seiler. in Epiſt. Craton. X. quocum & ipſe *Glandorpius* facit *p. 118.* Nuper uſus villoſæ, brevique lanugine pubeſcentis plantæ Japponicæ Moxæ, referente *Hermanno Buſchoff*, in Europa, immo noſtrâ Germaniâ quoque invaluit; ſed iterum fermè evanuit, ob eventum felicem non ſemper reſpondentem. Deſcribunt illam & modum inurendæ lanuginis in loco affecto dictus *Buſchoff* it. Illuſtr. *Dn. Eric. Mauritius* Aſſeſſor Camer. Imper. ſplendidiſſimus *Ephem. Germ. Cur. Ann. VI. obſ. 218.* it. Excell. *D. D. Elsholtius ib. obſ. 224.* atque Cl. *Bernhard. Wilhelm. Geilfuſius Diſp. Inaug. de Moxa, Marpurg. 14. Decembr. 1676. habita.* Effectum aliqui ſpecificæ virtuti cuidam antarthriticæ transſcribere ſatagunt: Verùm Nobiliſſ. *D. D. Heuſchius* Sereniſſ. *Dn. Electoris Palat.* Archiater, olim Auditor, nunc Fautor & Amicus Cariſſimus, mihi aſſeveravit, idem Experimentum reſpondiſſe eventu optato per lanuginem verbaſci in dolente loco accenſam. Simile ferme eſt, quod Nobiliſſ. *Dn. D. Screta* Medicus Schafhuſienſis Clariſſimus enarravit mihi ægerrimè tunc decumbenti 1. Jul. 1679. ubi me benevole inviſebat; ſe ſcil. in dolore dentium acerbiſſimo ad muſculum temporum appoſuiſſe aliquid è minutim carpto fune inflammabili (Germ. Lunte oder Zündſtrick geſchabt) & candela fumante accendiſſe ſummo cum ægri levamine. Sic ad curandum Periodicum dentium dolorem, qui præſtantiſſima etiam illudere ſolet remedia, felici cum ſucceſſu uſus eſt *Spigelius* Colomachærio *Tab. XII. fig. 1.* deſcripto, quo candente eam anthelicis partem, quæ ſuperiorem tragi immediatè contingit, incidit, vulnusque deinde iterum conſolidavit, referente *Ch. Conſtant. Kompfio, ad Schmiz. Comp. Pract. p. m. 84.* Adeo aptiſſimè in aphoriſmis *Hippocraticis* παρεμβεβλημένοις VI. dicitur ὁκόσα φάρμακα οὐκ ἰῆται, σίδηρος ἰῆται: ὅσα σίδηρος οὐκ ἰῆται, πῦρ ἰῆται: ὅσα δὲ πῦρ οὐκ ἰῆται, ταῦτα χρὴ νομίζειν ἀνίατα. Nec uſus cauterii actualis in podagra adeo novus, cum jam ante plures annos hoc docuerit Medicus Gallus, *Claude Dariot en diſcours de la Goutte p. m. 44. Edit Lyon 1603. in 4.* his verbis: Ceſte ouuerture ſe peut faire

au deſſus ou au deſſous de la partie malade, ou bien ſour le lieu mesme & a l'endroit ou eſt le mal: ce qui ſe peut faire avec le fer per inciſion, ou par le feu actuel diverſement applicque. Car on brusle la chair ou la peau avec des cauteres faicts de fer, d'or, d'argent, ou de cujure eſchaufez, ou avec certaines racines allumees, comme les amiens faiſogent avec alle de ſtrutium ou ariſtoloche, ou avec de crottes de chieux allumees, & de la laine trempee en l'hayle, comme raporte Aëce de Archigenes: ou par le feu potential en trois ſorte: Car l'un eſcorche ſeulement la peau par deſſus, l'autre fait de veſſies, & le troiſiesme la brusle & perce jusques a la chair, & faict crouſte ou eſcharre &c. Adeoque rectè docuit *M. Aurel. Severinus de Effic. Medic. p. m. 78.* quod ignis ſit remedium omnibus doloribus. Quod tamen non niſi prudenti manui committendum.

OBSERVATIO XXVIII.
D. GEORGII FRANCI.
Aparine lævis faſciata.

PLantis utut rectè denegetur ſexus (differentia etenim levis & ex accidenti non ideo novum conſtituit ſexum) ab *Helmont. in Pharmacopolio ac Diſpenſatorio moderno §. 4. Joh. Sperling Inſt. Phyſ. l. 7. c. 3. Henr. Meibomio coroll. 17. ad Diſp. de incubatione in fanis Deorum Medicinæ cauſa olim factæ,* atque *Chriſtiano Langio in Miſcell. Curioſ. Med. n. 27. per tot.* nihilominus monſtra in iis deprehenduntur varia; quæ deſcripſere Celeb. *D.D. Major,* aliique Viri doctiſſimi. Placet unam meminiſſe, quam offendimus Menſ. Martio cIↄ Iↄc LXXVII. & depingendam tradidimus *D. Joh. Georg. Wagnero* pictori celebri, cujus icon hæc eſt, quæ adjacet. Eſt autem Aparinæ lævis faſciatæ exemplar una cum radicula & foliis atque caulibus in ſcapum vermiformem vel potius Erucæ ſimilem conſaſciatis.

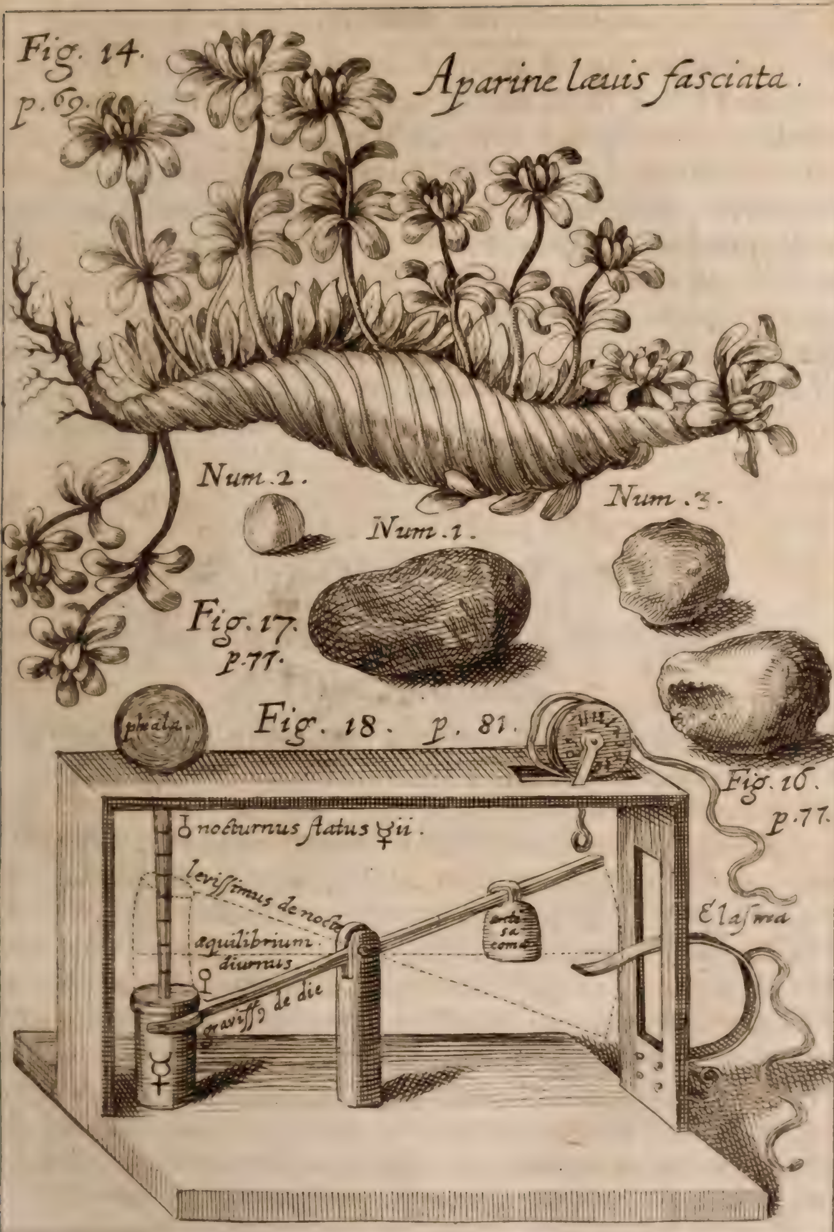

Fig. 14.
p. 69.
Aparine læuis faſciata.
Num. 2.
Num. 1.
Num. 3.
Fig. 17.
p. 77.
Fig. 18. p. 81.
phiala
Fig. 16.
p. 77.
nocturnus ſtatus
leviſſimus de nocte
æquilibrium diurnus
graviſſ. de die
Elaſma

us I.

faſciatis ; uti accuratè cognoſcitur ex icone. Illam invenimus ante ſuburbium in horto Excell. *D. D. Joh. à Leuneſchlos Phil. & Med. D. Matheſ. & Phyſic. P. P.* Celeberr. & Academiæ noſtræ Senioris Amici atque Collegæ longè cariſſimi. Alias plantas faſciatas habemus *Ann. VII. harum Ephem. Germ. curioſ. obſ. 239.* item apud Celeberr. *Borrich. in Actis Haſn. Tom. 1. obſ. 63. & Tom. 2. obſ. 59. p. m. 162.* Cæterum de ipſa Aparine vulgari poſſunt evolvi *Dioſc. l. 3. c. 104.* citant. *Lexicon. Græc. Latin. Baſil.* verum *in Edit. Lugdun. 1547.* eſt. *l. 3. c. 86. Theophraſt. Hiſt. Plant. VII. c. 14. & ad h. l. Joh. Bodæus à Stapel p. m. 883. ſeqq.* Vir eruditiſſimus item *C. Bauhin in Pinac. l. IX. ſ. 1. p. m. 334.*

Fig. XIV.

OBSERVATIO XXIX.
D. GEORGII FRANCI.
Vulneri ſupervenientes Convulſiones non lethales.

DIxit equidem Artis noſtræ Atlas maximus, *Cous V. aph. 2.* ἐπὶ τραύματι σπασμὸς ἐπιγινόμενος θανάσιμον. Verùm non adeo juremus in magiſtri verba, uti quidem videri poſſit doctiſſimus *Bernh. Langvvedelius in Hipp. defenſione:* nec adeo illum rejicimus, uti Cl. *Georg. Fridericus Laurentius in Exercit.* (quorſum enim iſta litigia & ſcommata?) ſed credimus, ſapientiſſimum ſenem locutum ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον : nulla enim ſine exceptione regula. *Joh. Valent. Eblin* Ann. XXII. von Weſthoffen in Palat. inferior. cIↃ IↃc LXXV. ipſa æſtate, (dum inter Imperium Germ. & Gallicum gliſcebat Bellum) à Gallo quodam perfido, cui hodogetæ officium præbebat, fraudulenter minoris ſclopeti globulo pone tempora dextra tribus transverſis digitis ſupra aurem trajicitur, ut octo vel decem oſſicula fracta inde fuerint exemta à perito noſtro Chirurgo *M. J. P. Weislero.* Homo accepta plaga ab equo cecidit,

cidit, pro mortuo ſpoliatus relinquebatur ab interfectore. Verùm ſemi-animis dein inventus, refectus atque (quæ Dei ſingularis fuit Clementia) curatus fuit feliciter à laudato Chirurgo, cui præerat Nobiliſſ. *D. D. Steigerus Med. Ord. Elect. Noſodoch. & Poliater Heidelberg.* Amicus ſuaviſſimus: utut æger magnas easque repetitas paſſus fuerit convulſiones, cum aphonia VIII. dierum, & notabili deperditione ipſius ſubſtantiæ cerebri; adeo ut ex eodem extraxerit reliquias globuli cum adhærente theca papyracea (von der Patrone) Chirurgus noſter. Homo vivit adhuc cætera ſanus; niſi quod à potu generoſiore citius ac alii deliret, ac ebrius reddatur.

SCHOLIUM.

De Vulneri ſuperveniente Convulſione non letali.

SImilia vulnerati cerebri cum particulæ ejusdem deperditione & convulſione exempla, præter aliorum à *Schenckio lib. 1. obſerv. med.* citatorum, etiam habent *Sachſius noſter Ephem. N.C. Ann. II. obs. 119. Timæus lib. 6. caſ. med. 37.* & *Cabrolius obſ. 16.* Hinc, ſi *Hippocratem* ſalvum velimus, idem quod paulò ſupra ex *Galeno* notatum fuit, hìc repetere tenemur, ipſum nempe *ſect. 6. aph. 18.* vulnerum letalitatem non ſolùm de iis prædicare, quæ neceſſariò, ſuapte naturâ, & ſemper, ſed etiam quæ magna ex parte letalia ſunt; idque de cerebri vulneribus, *lib. 1. de morb.* inter letalia primo loco poſitis, non obſcurè edixit *Coac. prænot. 509.* ἀποθνήσκουσι δὲ μάλιστα &c. *ex vulnere ferè mors contingit, ſi cui vulneratum fuerit cerebrum*, vertente ſic *Foëſio*, & clariùs *Prorrhet. 2.* inter τρώματα θανατωδέστερα, *quæ magis letalia ſunt*, ſive, uti *idem Foëſius* interpretatur, *ferè mortem adferunt*, illa quoque recenſet, quæ cerebrum læſerunt, addens: *quæ ſanè magnam quidem perniciem afferunt, non eam tamen, ut (quod quidam exiſtimant,) nemo ex his ſervari poſſit.* Id quod etiam de convulſione vulneribus ſuperveniente *Galenus comm. ſect. 5. aph. 2.* edixerat, τὸ θανάσιμον idem eſſe ſcribens ac *periculoſum*, ita ut convulſio iſta ad mortem ſæpius terminetur, non tanquam ex neceſſitate

Fig. 15.
Muſca culiciformis alba Mensis Auguſti per microſcopium vicies major depicta.
Musca culiciformis alba Mensis Auguſtinaturalis magnitud:
Musca grylliformis.
Ut musca major cærulea termites ſuos in carnem ponit.

ceſſitate ac ſemper mortem adferens, ſed tanquam admodum crebrò.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO XXX.
D. CHRISTIANI MENZELII.
&
D. JOHANNIS ABRAHAMI IHLE.
De
Muſcis quibusdam Culiciformibus, pediculoſis, grylliformibus & aliis.

INſectorum omnium Muſca notiſſima eſt, æſtate & homines & beſtias infeſtans. Animalculum ſalax, impudicum, nocivum, carnibus plurimùm vivens & ex iis veluti ortum & enaſcens. Earum permulta ſunt genera, adeò ut de illis integer tractatulus facilè conſtrui poſſit. Nam ut de cæteris nihil addam, obſervatu dignum videtur, quod Clariſſ. & Doctiſſ. Vir, Johannes Abrahamus Ihle Lipſienſis, ſingulari ſtudio in minutiſſimis ejusmodi animalculis exercitatus & peritus, paullò ante proximam peſtem Lipſiæ & in vicino tractu, Menſe Auguſto de quibusdam muſcis culiciformibus (ita à forma eas appellare liceat) ad me miſſis annotavit. Eas Clar. Vir à dicto Menſe Augſt-fliegen nominabat. Erant illæ unciam nondum dimidiam longæ, ſex pedibus, quatuor alis duobus longis inſtar pilorum caudæ appendicibus præditæ, totæ cum alis ſuis albæ, ut Figura earum & naturalis & per microscopeium vicies auctæ magnitudinis depicta & transmiſſa oſtendit. Hæ prædicto menſe laudatam Urbem & totos circa eam ad Albim usque tractus incredibili & ad ſtuporem hominum anxiorum (unde præfatus Vir, Dn. Ihle, eas Angſtfliegen pro Augſtfliegen vocandas cenſebat) multitudine non ſine malo ſubſequentis peſtiferæ luis omine occuparunt. Quemadmodum

modum ante hunc 1682. annum tempore æſtivo circa Francofurtum ad Viadrum & in vicinia Neomarchiæ, Croſnæ & Züllich locuſtæ majores tantâ agros infeſtarunt copiâ, ut, cùm legionum multarum ordine (quibus ſingulis dux præfuit) per aërem volarent, nubium inſtar interdiu tenebras aliquo modô induxerint: cùm ſe in terram demitterent, paſcua herbis, agrosq́ue frumentis penitùs ſpoliarint: cùm initio ex terra progenerentur & ope æſtatis ſicciſſimæ ad Cometam iſtum horrendùm non procul à noſtro orbe terreno ruentem, inque caput Andromedæ & paullò ulterius ſe abſcondentem, ſubſecutæ, ex ovis ſuis excluſæ, altitudine ferè unius ulnæ (quod fidem ſuperare videtur, niſi oculati teſtes fideq; digniſſimi id experti enunciaſſent) coacervatim & cumulatim in viis jacerent bigis quibusvis difficilé dederint progreſſum & vix non denegarint. Talia fortuitò licet, non tamen absque fato & malo plurimùm omine accidunt, ſicuti præfatæ culiciformes muſcæ peſtem portenderunt. Sunt autem harum muſcarum quædam ſpecies mihi obſervatæ. Nam hic ſub altitudine 52. gradûs, menſibus Martii & Aprilis, ingruente calidâ tempeſtate, ventis nempe ex meridie ſpirantibus, ſubitò harum quoddam genus minutum, culicum inſtar, ex aquis erumpit, & mirâ agilitate aërem confertim implet vixque per biduum aut triduum viventes iterum hæ muſcæ emoriuntur & in aquas decidunt. Eſt earum & tertium genus præcedentibus bis vel ter majus, quod Menſibus Junio & Julio ex aquis prorepit & circa eas maximâ copiâ aërem volitando implet. Hoc inſectum lupuli recentis odorem exactè ſpirat. Imbecille hoc inſectum nulli animalium nocivum eſt. Uterque ſexus coit in aëre inter volandum, ſolôque vivit aëre: & cùm per ſeptimanam ſolum vitæ curſum in aëre vitali peregit, naturæque debitum, emiſſo in aquas ſpermate, ſolvit, elanguidum cadit iterum in aquas, piſciumq́ue fit eſca. Talis enim harum muſcarum generatio eſt. Cùm ſemen ſuum, ſive ovula in flumen depoſuerunt, generantur ex iis calore ſolis vermiculi, pedibus tamen aliquot præditi, quò in

fundo

fundo aquarum hærere atque ex luto alimentum ſuum per hyemem capere poſſit, donec redeunte ſtatô anni tempore, Sol vermiculos hoſce calore ſuo ex aquis eliciat: ſic egreſſi ex aquis & aëri calido expoſiti poſt moram aliquam deponunt ſuas exuvias, ita ut ex tergo vermiculi disrupto Muſca hæc culiciformis foras prorepat utriusque ſexûs, quæ in aêre, ut dictum, ludicro volatu quidquid ad ejus vitæ curſum ſpectat, peragit. Ad harum muſcarum exemplum omnia ferè inſecta ſuas per eorum vitam metamorphoſes patiuntur. Excluſa enim calore Solis ex ovulis ſuis fiunt vermiculi, eruculæ, vel cum pedibus, vel ſerpentum more absque illis. Ex eruculis fiunt chryſalides, pupulæ &c. & ex his muſca, cantharis vel ſimile quid. At muſca domeſtica, ædium incola, viviparum eſt inſectum, rarò oviparum. Nam poſtquam coitu concepit, termites ſuos in ventre, qui eis loco uteri eſt, contentos in carnes maximè recentes ponit: hi carnem exedentes, adulti jam, mutantur in chryſalides, ſive pupulas vel (quod muſcis proprium eſt) in bacillos, ſive cruſtaceum quid, bacillis, feſtucisve ſimile: ex his iterum ſuo erumpunt tempore muſcæ. Hæ domeſticæ proboſcidibus, quibus ſuccos quosvis exſugunt, ſunt armatæ. Ex harum genere unica ſaltem ante annum volatu in me incidit, quæ capta poſteriores duos pedes grylli inſtar longos & robuſtiores habuit, ſaltavitque ut locuſta, unde ei nomen grylliformis impoſui. Vide Figuram. Domeſticam quoque muſcam pediculis inſtar ſcarabæi ſtercorei ſcatentem Lipſiâ transmiſit prædictus Vir Cl. Joh. Abrah. Ihle, unde pediculoſam licuit appellare. Sunt domeſticæ aliæ à ſe invicem differentes; Quædam majores, quæ volatu ſuô bombos, ſuſurrosve excitant & ventre ſuo quid cærulei ſplendidi referunt. Hæ carnes mactatas per ſatis longa ſpatia tanquam olfacientes vel in abditiſſimis locis reconditas inſectantur, in eum ſaltem finem, ut ad ſuæ ſpeciei generationem termites ſuos in eas deponant. Harum una obtigit mihi in fruſtulo carnis ſedens & termites ſuos in eo ponens, quod ubi ob exiguitatem æſtate eſſet

K exſicca-

exſiccatum & ita Muſcæ uterus in carne occluſus teneretur, miſera parturiens capta ſic pœnam luit partu ſuo. Vide figuram, poſitum parturientis præſentantem. Sunt & aliæ majores domeſticæ, cinerei coloris, oculis rubris, nullum ſtrepitum inter volandum edentes, nec carnes infeſtantes, ſed acidos ſuccos appetentes. His perſimiles ſunt omnium ferè minimæ, quæ ex aceto quovis in vitro hôc liquore ſemipleno, quò aër clauſus vitalitatem præſtare poſſit, generantur, & quidem ex vermiculis iſtis anguiformibus, qui aliquando absque ope microſcopii in aceto conſpiciuntur. Nam egreſſi ex aceto ad latera vitri in pupulas transformati & ex his in muſculas iſtas degenerati à me obſervati ſunt. Domeſticæ quandoque fiunt ſylveſtres, quæ cum pecoribus in civitates pagosve tranſeunt & loco proboſcidum aculeis armantur, quibus humanos pedes manusque acriter ſolent pungere. Sunt & muſcæ domeſticis perſimiles, niſi quod aureo ſplendido, viridi, cæruleo colore incruſtentur, & avidè humana appetant ſtercora. Alterius formæ ſunt, quæ bovina inſequuntur excrementa, & alterius, quæ canes infeſtant. Sed de raris ſufficiat hæc enumeraſſe muſcis &c.

SCHOLIUM.

Si non eædem fuerint, ſaltem haud admodum diverſæ, quas circa fluvium Moſam quotannis ſemel produci ſolitas deſcribit *Zodiacus Medic. Gall. Ann. 2. Menſ. Sept. obſ. 3.*

[*Luc. Schröck. L. Fil.*] Fig. XV.

OBSERVATIO XXXI.
D. CHRISTIANI MENZELII.
Secundina in utero retenta.

ANno 1667. Fürſtenwaldiæ ædes locâram paternas cuidam Bibliopego, cui nomen *Michael Koch*: ejus uxor 30. annorum, nomine *Anna Schachin Züllichia* oriunda peperit filium, ſed mortuum. Provida obſtetrix cùm ſentiret ſecundinas, quas avellere non poterat, utero eſſe accretas, umbilici partem ex utero propendentem filo robu-

ſtiore

ſtiore confirmatam femori alligavit, ut eô indies ſecundinarum ſolutionem citra detrimentum uxoris tentare poſſet. At fruſtrà hoc genus remedii adhibitum fuit: etenim pars umbilici extra uterum citò putredine abſumebatur, ſecundinâ in utero firmiter remanente. Cùm autem mulieri propterea nullum gravius ſymptoma accideret, & medicamentis averſaretur, nulla ei fuerunt adhibita remedia, obiitque mulier ſua munera in ædibus ſana per annum integrum cum dimidio, quô transactô tempore ſecundinam aridæ inſtar pellis ſpontè excidiſſe eadem juratò affirmabat. Concipere verò non poterat per id tempus, quô ſecundina in utero hæſit. Alterâ vice imprægnatæ mulieri eadem acciderunt, quæ jam de ipſius partu & ſecundina per unum & dimidium annum in utero retenta enumerata ſunt. Tertiâ autem vice cùm in partu ipſi ſimiliter non poſſent ab utero ſolvi ſecundinæ, mulier cum infante ſuo in ipſo partu mortua eſt. Rarus mihi hic caſus videtur, & notatu dignus, cui fidem vix adhibuiſſem, niſi meâ is conſtâret experientiâ & conjuges prædictos ipſe in ædibus aluiſſem. Docemur hôc caſu, noſtri eſſe officii, jubere, Obſtetrices in ſimilibus caſibus, ubi ſecundinæ ſponte non excidunt, nec facilè ab utero ſeparantur, ut eas ab utero vi ſummâ minimè diſſolvant, aut accretas ſuis unguiculis ad id opus acuminatis felium inſtar ſcalpendo dilacerent & ſic violentiâ quâdam eas extrahendo præſentaneam mortem accelerent, quòd equidem ſæpiùs à me & ab aliis in Praxi Medica obſervatum eſt.

SCHOLIUM.

Quamvis ſecundinæ retentæ magnum ut plurimum minentur periculum, aut ipſam etiam mortem accelerent, nonnunquam tamen absque ſingulari incommodo easdem in utero diu reſtitare, novimus. Id verò perrarum eſt; qualia præter hîc allatum rariſſimum, exempla tum in *Ann. III. Ephem. N. C. obſ. 117.* tum in *Actis Medd. Hafn. Barth. Vol. 2. obſ. 22.* apud *Theod. Kerckringium obſ. anat. 36.* & *Laz. Riverium cent. 2. obſerv. 3.*

occurrunt. Idque fortaſſis accidit, corpore illo arctiùs utero etiam poſt partum adhærente, eique per humoris ex utero in illud inſtillantis glutinoſitatem quaſi adcreto, humidis autem ſecundinæ particulis ſenſim dein evacuatis aut evaporantibus; vel etiam uteri oſculo poſt partum arctiùs occluſo aëris corruptionem minantis, adpulſum inhibente. Quâ ratione autem tardior illa poſt partum ſecundinarum ab utero ſeparatio providè ſit promovenda, (ne, quod *Hippocrates lib. de ſuperfœtat.* habet, violenter detractæ inflammationem excitent) præ aliis eleganter edocuit *Franc. Mauriceau de Morb. mul. lib. 2. cap. 9. & 13.*

[*Luc. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO XXXII.

D. CHRISTIANI MENZELII.

Calculus in Cerebro Damæ.

EXhibuit mihi Vir arte Pharmaceuticâ præſtantiſſimus, *Dn. Johannes Heinricus Tonnenbinderus* calculum in cerebro Damæ repertum, quem ante 6. vel 7. annos ex Ungaria miſerat Berolinum Vir Clariſſ. *D. David Spielenberg,* Ungarus, Phil. & Med. Doctor. Calculus hic, quem præfatus *Dn. Tonnenbinderus* adhuc poſſidet, fabam majorem craſſitie, magnitudine & figurâ fermè refert. Totus ille candicat & tenui cuticulâ eſt inveſtitus, alterâ extremitate parùm aſper, parvis nempe tuberculis obſitus: intùs ſubſtantia penitùs eſt alba inſtar cretæ aut gypſi, cujus naturam habere videtur: cæterùm calculô quôvis levior, nec pondus unius drachmæ ſuperans. Vero igitur ſimile eſt, Damam illam fuiſſe enutritam herbis in ſcopulis calceis gypſeisve naſcentibus, unde levior gypſea ſubſtantiæ pars cum ſangvine & humoribus nutrientibus ad cerebrum delata & in aliqua particula menyngis collecta vel in calculum coagulata fuit, vel cum inflammatione

tione quadam ulcuſculum tunicâ quadam ſeptum effecit, quod temporis ſucceſſu in tophaceam gypſeamve materiam ſeceſſit &c. Fig. XVI.

SCHOLIUM.

TAles quoque calculi ſive colliquamenta quaſi cretacea nonnunq :am in rupicaprarum ventriculo reperiuntur, ſi venatoribus, illiſve, qui ægagropilas ad nos quandoque adferre ſolent, Alpium incolis, eosdem vel majori, vel ſaltem non minori virtute, quàm dicti globuli, pollere perſuaſis, fides eſt adhibenda, qua de tamen ut dubitemus, cauſam ſufficientem non habemus. Ejusmodi lapillum (Num. 1.) ex Amici dono poſſideo, oblongum, & utroque latere depreſſum, colore albicantem, intus verò omnino candidum, & quaſi ex fecula aliqua compactum, granorum xxij. pondus exhibentem; qui, ſi fucus non latuerit, haud aliud quàm chyloſa aliqua craſſior maſſa dicenda erit, à ſuperfluo humore expreſſione per linteum, cujus veſtigia ſuperficies utraque ſtriata exhibet, ſeparata, cæterùm quæ parum virtutis eximiæ promittere Medicis queat, ſapore utpote nullo notabili, niſi propemodum farinaceo, prædita.

Calculum etiam ex omento rupicapræ durum, & quodammodo oſſeum delineat beat. noſter *Welſchius diſſ. 2. de ægagropil.* deſcribitque *pag. 12* Alios duos meas inter reculas curioſas ſervo, ex omento itidem rupicapræ exciſos; unum rotundum, pellucidum, glabrum, flavedine paululùm tinctum, grana tria pondere parùm ſuperantem, ſolidum & humorem oculi cryſtallinum ferè repræſentantem (Num. 2.) alterum itidem rotundum, ejusdem cum præcedente coloris, non ejusdem tamen pelluciditatis, ex laminulis laxiùs cohærentibus compoſitum, & undecim grana ponderantem; eoque ipſo ſeri quoddam ſtagnantis coagulum generationis cauſam evincunt. (Num. 3.) Quos calculos cælo expreſſos ſubjungere Menzeliano libuit.

[*Luc. Schröck. L. F.*] Fig. XVII.

OBSERVATIO XXXIII.
D. SALOMONIS REISELII.
Motor perpetuus diurnus.

SI in tam parvis, tam nullis inſectorum corpuſculis quæ ratio, quanta vis, quàm inexplicabilis perfectio, cum *Plinio* mirari cogimur; meritò circa immania Elephantorum, balænarum, ſerpentum corpora ſtupemus; in ingentiſſimis verò cœlorum orbibus & lucidis aſtrorum mundis attoniti planè hæremus, rapti extra nos cum eorum rapidiſſimo illo, tam conſtanti totque ſæcula perpetuato motu. Quem idcirco plurimi artificioſo imitamine aſſequi ſudarunt. *Archimedis* ſphæræ vitreæ, cum *Jovis* in fragili luditur orbe labor, primam gloriam *Claudianus*, æreæ *Lactantius Firmianus* tribuit. Hinc *Cornelius Drebbelius* ad Naturæ genium & principia motum univerſi incluſit vitro, quem Londini ſe vidiſſe gloriatur *Joh. Erneſtus Burggravius in Præf. ad Libell.* ipſius *de Elementis.* Quid alii vel effecerint, vel tentarint, *Caſp. Schottus Techn. Curioſæ l. 10. c. 2.* compilavit & delineavit, ubi & *D. Becheri* Phyſico-Mathematicus motus perpetuus & annuum horologium animandum laudatur per aquam pluvialem, ut conjicit dictus Schottus, quod verò mihi ipſe præſens Inventor negavit. Interim ne & ego otioſus eſſem ex lege & Symbolo Academiæ noſtræ, quæ *nunquam otioſos* vult eſſe ſocios ſuos, ſed doliolum meum verterem, illum *Naturæ motorem perpetuum diurnum* experimento quodam ſimpliciſſimo *Thermoſcopii mercurialis librati* oſtendere meditatus ſum.

Thermoſcopium ſeu Thermometrum quid ſit, abundè notum eſt. Varias ejus fabricas docent Itali, Galli, Angli, Germani; nemo tamen ejus certitudinem adhuc emenſus eſt, aut perfectionis regulas notavit etiam in ſubtiliſſimis artificiis, inter quæ Nobiliſſ. *Otto Gerricke* ſuum inventum vocat *Mobile perpetuum*, aliudque habet Barometrum, quod *ſempervivum* ſeu

Mobile

Mobile perpetuum appellari poſſe dicit, non tamen perpetuò moveri aſſerit, ſed ſolùm ad mutationem auræ in tota longè lateque circumfuſa regione. Ego tamen jurarem Jovem lapidem, monſtrari quoque hîc poſſe ut alia Naturæ ſecreta, ita & *motum perpetuum*, ſi certo modo conſtrueretur machina Thermoſcopii. Siquidem cùm Natura nunquam otioſa ſit & quieſcat, atmoſphæra indeſinenti fluxu corporum circuletur, hinc aëris quoque variatio, frigorisque & caloris mutatio ne momento quidem ceſſet, adeoque nec thermometri actio & motus: Ergo ſi conficiatur vitrum ex maximo globo tenuisſimi colli ſeu recti ſeu reflexi; ad oculum patebit illius perpetua variatio aſcenſu deſcenſuque liquidi, vel ad minimam aërii alterationem facta. Clariùs verò & efficacius per diurni ſpatii intervalla, per frigus noctis & diei calorem, tam hieme, quàm æſtate oſtendet ſub aëre libero *vivus mercurius*, qui impleat vas cylindricum ſeu oblongum æqualiter latum, cui phiala (ſeu globus in collum longum extenuatus) vitrea, terrea aut metallica ita inſiſtat aut impendeat liberè, ut vel vas firmum ſtet & phiala *libræ* brachio uni appenſa libretur, vel (quod melius) phialâ alibi firmatâ, vaſculum eidem brachio libræ affixum libretur, eâ tamen utrinque conditione, ut phialæ colli extremitas ſemper tangat Mercurium, nunquam verò fundum vaſis ſubjecti, niſi terminum petitum attigerit priùs alterum brachium, cui antiſacoma ſeu contra pondus Mercurio ferè æquiponderans debet appendi, vel claſma quoddam ſeu lamina impulſoria eine Druck⸗oder Schlagfeder/ ejusdem gravatoriæ virtutis contra niti. Quo modo Mercurius pro ratione rarefacti vel condenſati aëris in globo contenti vel ſuſpenditur & attrahitur eo adſcendit in collum de nocte, vel demittitur & pellitur in ſubjectum vaſculum de die, minuitur adeoque vel creſcit pondere, & accedit ſtatui leviſſimo vel graviſſimo tam in phiala quàm in vaſe. Hoc autem creſcente vel diminuto, quod pro magnitudine libræ ad uncias librasque multas poteſt variari, neceſſariò brachium

primum

primum & alterum ſimul tantas vires accipiet, ut vel pondus in altero brachio oppoſitum aliquod ſatis grande, ſed proportionatum ſuſpendendo vel demittendo trahat, vel elasma quoddam premat aut elevet, & conſequenter machinulam aliam, vel rotulam vel clepſydram, vel horologium ipſum applicatum, alioque motu ruens de die & nocte bis vel ad minimum ſemel animet, quia nocte quavis propter frigus condenſans adſcendit Mercurius, die quavis propter calorem rarefacientem & prementem deſcendit: nox verò quævis ſeu hieme ſeu æſtate frigidior ſit diei calore aut tepore, idque perpetuò. *Perpetuus* itaque erit, quamdiu nox & dies, calor & frigus erunt perpetui: Perpetuus, quod Mercurius ipſe neque calore ſolis, neque frigore hiberno exhalet aut denſetur ſic ſenſibiliter, ut pondus aut vires experimento aliquo perdidiſſe obſervatus ſit: Perpetuus naturæ liberæ bonitate atque ingenii firmitudine, niſi accedat violenta manus, & ſi fortasſis de pondere aliquid detraxerit cœli ardentis inclementia, facilè reparabilis: ſed *diurnus*, quia diurno quolibet ſpatio horarum 12. aut 24. vel ſemel vel bis æquilibrium transgrediendo ſupra vel infra movet automa ob rationes paulò allatas.

Rationes iſtius conſtantiſſimi motus alii ex vacui fuga deducunt, alii Ætheris pulſui & circulationi, alii aëris condenſationi & rarefactioni, alii aëris elateri adſcribunt, alii ignis virtutibus. Quos verò omnes conciliare cùm arduum ſit opus, meosque humeros exſuperans, auderem tamen totam operationem thermoſcopii & motus in eo perpetui, *ignearum particularum* vitri poros penetrantium viribus, ab iisque *rarefacto & condenſato aëri*, dein *gravitanti Mercurio* vel liquori, itemque *continuum* amantibus elementis & elementatis adſignare, ita ut non opus ſit ad alia nova principia accurrere. Ineſſe enim ignem omnibus mixtis quis negabit, niſi qui ipſum hoc Elementum? Ineſſe manui, quæ tangit vitrum, cum liquidum deſcendet rarefacto intus aëre per immiſſas ſeu transmisſas veriùs rarefacientes particulas quis non videt, cùm ab igne

ipſo

ipſo ſeu lucido ſeu latente idem effectus oriatur? Rareſcere ab igne admoto porosque penetrante & immixto liquidum omne & aërem, adeoque poſtulare amplius ſpatium, niſi quis in vitro concedat, in veſica ſuilla facilè deprehendet, ubi à paucis intus guttis calefactis inflatam viderit? Condenſari contra, in ſe cedere & minus ſpatium poſcere refrigeratum aërem, evolantibus igneis minimis, & liquido in locum ſequente ſeu vacui fugâ, ſeu contigui amore, ſeu alia vi, quis fidem denegabit affirmanti & in vitro verum oſtendenti? Gravitare aquam, oleum & omnia liquida, Mercurium verò maximè, id eſt, ad centrum ſeu terræ ſeu univerſi ſponte naturæ vel ſecundum Recentiores ætheris impulſu inclinare, & quietem quærere, evincunt experimenta ubivis obvia, totque fluviorum ſæpè inundantium & gravitate ſuâ prementium pericula. Cum verò eam gravitatem vaſi vitreo indita ad nutum ignearum molecularum ita facile mutent, ut ejus quaſi oblita eſſe videantur, crediderim, latere adhuc aliam vim, qua ſequantur vel trahantur corpora, illamque eſſe *contigui amorem & neceſſitatem*, ſimul & *ordinem corporum* ab initiis rerum deſtinatum, quo infima mediis, media ſupremis nectuntur, quo levia ſuperius, gravia inferius diſponuntur tam firmâ & æterna lege, ut ſeu vacui ſeu diſſolutionis metu rumpantur potius continentia, ut gravia potius adſcendant, levia deſcendant. Evidentius monſtrabit proceſſum figura machinulæ appoſita, cujus vel ponderi vel claſmati artiſex pro deſiderio applicabit horologia ſua vel automata alia.

Fig. XVIII.

SCHOLIUM,

Impedimenta occurrunt aliqua in Praxi.

1. Contiguitas Mercurii in utroque vaſe cohærentis, multum detrahit ponderi.

2. Aqueæ minimæ aëri miſtæ collectæ in globo in gut-

tulas & diſtillantes ſuper Mercurii ſuperficiem, atque in frigore congelatæ impediunt adſcenſum deſcenſumque Mercurii; ut ſit metus, ne vitrum diffringatur.

3. Impuritas Mercurii aut alteratio ab aêre ambiente cuticulam facit, quæ adhæret lateribus vitri, unde fortè diminui pondere tandem credendum.

Quibus remedia quærenda.

1. Quomodo ponderi ſeu gravitationi à Mercurii contiguitate impedita occurratur, nondum mihi certò conſtat, quamvis per colli in phiala flexuras duas, in quibus Mercurius delabens impetum quendam accipit, eoque pondus vel auget vel minuit, id non infeliciter tentaverim. Quod verò relinquendum poſteriori meditationi, & tempori.

2. Aquæ & aëreæ ipſæ particulæ in phiala removebuntur, ſi inverſa tota impleatur Mercurio, ut aêr extrudatur omnis, velut in evacuato globo per ſiphonem fit, obturataque digito & iterum erecta in Mercurium inferioris vaſis demergatur, quem modum *Schottus Techn. Cur. l. 3. c. 1. ſ. 2.* deſcribit de Tubo Torricelliano agens.

3. Cuticulæ ſeu impuritati Mercurii obviam ibit depuratio vel per expreſſionem in corio, vel coctionem in aceto, vel deſtillationem, vel ſi quis alius peritis ſit notus labor.

Sin & alia obtigerint obſtacula, illa quoque tolli poterunt in praxi & experimentis futuris.

Notandum denique, quòd libella cum lancibus, quali officinæ argentariæ utuntur, parata creditur perfectior eſſe illâ inæqualium brachiorum, cui antiſacoma verſatile appenditur (Germ. eine Schnellwage) quæ & huic Machinæ applicanda.

OBSER-

OBSERVATIO XXXIV.
D. HENRICI SCRETÆ.
De
Mercurio cum Auro incaleſcente.

VErùm enimverò, ne, quæ hactenus diſſerui, eo torqueantur, ac ſi laudes animosq; viris illis ſpagiricis demere velimus, qui nobiliora auri & argenti vivi arcana poſſident ambiuntve, monendus es mihi, ut advertas, me quod contra ſuppoſitam Auri & Mercurii ſympathiam objeci, de vulgari duntaxat Mercurio dictum velle, cum ille ſit, cujus cum auro ſympathia celebrari ſueverit. Et quamvis forte magna a me dictorum pars, conſultâ experientiâ, ad nativum etiam Mercurium currentem extendi poſſit; non tamen cenſere lectorem velim, negare me, dari argentum vivum poſſe vulgari ſubtilius & penetrantius, iſtosque chemicos, qui auri & Mercurii ſympathiam niti volunt magis philoſophicis operationibus, contendere etiam pro ea multo ſpecioſius poſſe, quàm ſi vulgaris dumtaxat Mercurius adhibeatur. Atque ut hac occaſione teſtatum faciam, me viros chemiæ addictos neutiquam averſari; ſubjungam hic ſcripti mei partem, ad amicum quendam idcirco exarati, ut meam ipſi de Mercurii cum auro incaleſcentiâ opinionem depromerem. Nunc verò abruptè ſectionem hanc ordiar problematis cujusdam diſcuſſione; quod diu multumque inter curioſos fuit agitatum, eos inprimis, qui, ſive verè, ſive falſò obtendunt, ſe intimiores, quàm vulgo conceſſum eſt, chemiæ receſſus adiiſſe: inter quos id calidè disceptari reperio, utrum ejusmodi detur Mercurius, qui incaleſcat cum auro, id eſt, qui, dum nudè metallo iſti, ad minutas admodum partes redacto, commiſcetur, citra caloris externi adminiculum, facta ſolum modò duorum illorum corporum cramate, ſenſibilem valde calorem pariat.

Hujus quæſtionis affirmativam mordicus tenent nonnulli

 li

li auctores, aliique, qui metallorum transmutationem ſibi vendicant; inter hos quippe nonnullos videre mihi licuit, qui hanc incaleſcendi cum auro virtutem Mercuriis adſcribunt, ex perfectis quibusdam corporibus, ut autumant, elicitis, quos idcirco Mercurios corporum, ſive Mercurios corporum metallicorum nuncupare ſolent.

At negativam tuentur multo plures, iique non modo Philoſophi & Medici, ſed & ex ipſis ſpagiricis doctrinâ clariores, imprimis ex neotericis & modernis, quorum non pauci hanc Mercuriorũ familiam Chimæris & non-entibus grandiloquentium Chemiſtarum accenſent. Atque eo minus mirabar, complures viros doctos adeo eſſe ab hoc Mercurii cum auro incaleſcentiæ aſſenſu alienos, quia, conſulto quæſiti à me plures ex Alchemiſtis ſagacioribus,qui multum impenderant operæ, plurimaque experimenta peregerant, ad hujus generis arcana depromenda, quique per aliquot annos noviſſimos varias Europæ partes permearant, ut aliorum, qui transmutationes metallicas veſtigant, ſecreta rimarentur; illi inquam, ſinguli ſeorſim à me rogati,apud me ingenuè faſſi ſunt,ſe revera nunquam incaleſcentem ullum Mercurium vidiſſe, licet id quandoque jactatum ab Alchemiſtis audiviſſent; quorum jactabundi obtentus eò minus apud me in hoc negotio valebant, quod à longo jam tempore notaveram, quantam fraus vel ignorantia (non enim omnes illos haberi impoſtores velim, qui hallucinantur) in nonnullis hujusmodi, de quibus loquor, viris fiduciam parere poſſint; quæ ſane tanta erat, ut illi, cum eorum unus bonæ frugis Chemiſtam, multis notum multisque operam ſuam locantem, ſuppoſito Mercurio incaleſcente fefellerat, eo fiduciæ abriperentur, ut apud memet ſe ſiſterent, de experimento illo me convicturi. At re, ut parerat, exploratâ, nullum percepi ſenſibilem illius caloris gradum, quem promiſerant.

Verùm enimverò, his omnibus nequicquam obſtantibus, cum ex rationibus dudum in alio ſcripto à me expoſitis, aliisque

aliisque de cauſis hîc non memorandis, argentum vivum corpus reputem, quod non neceſſario tam ſit homogeneum, ac paſſim habetur; illa mihi opinio præ cæteris allibuit, quæ Mercurii incaleſcentis poſſibilitatem adſtruit. Etenim, non obſtante vulgo ſuppoſita Mercurii, ut ſic dicam, ſimilaritate, quam adeò eximiam eſſe puto, ut parere admirationem poſſit, meis tamen principiis conſonum erat, liquorem quendam, qui pondere, colore, totali volatilitate &c. omnes referebat proprietates eſſentiales, quarum reſpectu corpus aliquod Mercurii nomine venit, habere tamen poſſe internam ejusmodi partium diatheſin, quæ in nonnullis hactenus non obſervatis inſignem illi à Mercurio vulgari diſcrepantiam conciliare queat: Atque has inter qualitates differentes neſciebam, annon ea recenſeri merito poſſet, qua incaleſcit cum auro commixtus. Atque hanc opinionem rationi eo magis conſentaneam arbitrabar, quod, excogitata à me duplici methodo (hactenus à chemicorum nullo, quod ſciam, in praxin verſa) una quidem, ut manifeſtum redderem, eſſetne purus curatèque deſtillatus Mercurius corpus compoſitum, parteſque contineret non Mercuriales; altera vero, ex purificato ejusmodi & deſtillato Mercurio partes ſeparandi non paucas manifeſto heterogeneas; experiundo comperi, utramque illam methodum à me inventam ſucceſſu gaudere: id quod auctoramentum mihi haud leve erat, ut poſſibile exiſtimarem, Mercurium valde defæcatum, quin & per ſublimationes & deſtillationes repurgatum, arte poſſe eo redigi, ut aſſumat ſecumque confiet heterogeneorum corpuſculorum multitudinem, quæ nonniſi à perito artis filio detegi, multo minus ſegregari queant, ut fieri de ſtanneis, plumbeis, &c. corpuſculis poteſt.

Hoc generatim ſuffecerit, ut meum de problemate, ſupra propoſito, judicium ſuſpendam, & ad experimenta ſumenda properem, quibus palam reddatur, annon aliquæ ex particulis illis heterogeneis, quas cum Mercurio in durabilem fluxum Mercurialem reduci poſſe deprehendi, ita alterare eum poſſint,

ut ad incaleſcendum, cum auro ipſum diſponant. At non erat hoc ſatis ad eliciendum à me aſſenſum; ut enim ad Mercurios incaleſcentes admittendum adducerer, ſufficere non debebat, poſſibiles eos eſſe, vel etiam probabiles, ſed revera tales dari manifeſtâ probatione erat evincendum: & hoc ipſum quoque, favente Deo, experimenta mea, Anno 1652. circiter comprobarunt.

Poſt aliquot ab eo tempore annos, quo Mercurium hujusmodi jam poſſidebam, in quibusdam ex eorum, quos turba chemica philoſophos nuncupat, libris obſcura quædam loca inveniebam, unde tunc eorum de ipſo, vel alio aliquo perquam ei ſimili, cognitionem conjectabam; atque in ipſorum uno reperiebam (non tamen rem totam in uno plane eodemque loco) deſcriptionem ejus allegoricam, cujus pars maxima adeo difficilis intellectu mihi non erat: At cum nihil ibi notatum viderem de illa Mercurii hujus proprietate, qua calorem cum auro requirit, in ſuſpicionem incidi, eos vel cognitione illius fuiſſe deſtitutos; vel eam ſilentio premendam cenſuiſſe. At Tu ſine dubio facti potius narrationes, quam conjecturas à me exſpectas. Et ſanè æquum omnino fuerit, ut, cum mentionem dumtaxat fecerim phænomeni, cujus à multis negatur credibilitas, circumſtantias nonnullas annotem, quæ fidem ei conciliare valeant. Atque eo minus laborem detrectabo aliquot particularia phænomena tradendi, cum quòd ea Tibi non occurriſſe autumem, tum quòd ea grata fore putem quibusdam amicis Tuis chemicis nobilem quendam vel jam poſſidentibus vel paraturis Mercurium, ut ſcil. hoc qualicunque Scripto noſtro ad eum examinandum, &, an referat noſtrum, experiundum, juventur.

Itaque ne mihi imponerent alii, pluries Mercurium noſtrum, quando ſolus eram, explorabam. Etenim quando nemo mihi aderat, neque quisquam per ſomnium quid agerem conjiceret, ſumebam unam partem illius Mercurii, ad auri, in calcem, vel pollinem redacti, pondus quandoque dimidium

midium, quandoque æquale. Hoc polline volæ manus ſiniſtræ immiſſo, & Mercurio ſuperinfuſo, utrumque ſimul agitabam, premebamque nonnihil digito manus dextræ; qua ratione duo hæc ingredientia facile commixta, non modo ad ſenſum, ſed inſigniter incaleſcebant, idque adeo properè, ut incaleſcentia interdum unius horæ circiter minuto, indicante idipſum horologio minutis inſtructo, ad ἀκμὴν perveniret. Succedebat hoc experimentum, ſive æqualem ſumerem, ſive dimidiam auri quantitatem; effectus tamen multo videbatur inſignior, quando æquali pondere adhibebantur. Atque, ut ſuſpicioni, quæ, licet improbabilis, ſubnaſci tamen poſſet, occurrerem, immediatum ſcil. ingredientium & cutis contactum producere poſſe ſenſum caloris, qui non debeatur metallorum inſe invicem actioni, curioſitate ducebar, mixturam hanc in charta ſervandi; quo facto, interpoſitionem ejus nequaquam impedire incaleſcentiæ ſenſum comperiebam, quamquam ex natura rei, intenſiorem illius gradum remitteret.

Porrò Mercurium eundem cum repurgato argento, ad ſubtilem valdè pulverem redacto, exploravi; at nullum omnino calorem percipere potui; quamquam eo ferar, ut exiſtimem, ſi ſufficiens argenti foliati quantitas, ad peragendum experimentum mihi ſuppetiiſſet, me poſt temporis aliquod ſpatium incaleſcentiam ſuſcitaturum fuiſſe, quamvis multo inferiorem eo, quem eadem Mercurii quantitas cum auro produceret: At hoc nonniſi in tranſitu. Adjiciam nunc, me, ne mihimet impoſuiſſe cenſerer, non tantum rem hanc exploraſſe in manu mea, quando variè erat pro caloris & frigoris ratione temperata, ſed & in manibus aliorum, quos non parum attonitos habebat, juvabatque eventus. Atque hoc ipſum pluries, quàm ſemel bisve feci; unde mihi teſtes ſuppetunt experimenti veritatis aſſertores, probatæ fidei viri, quorum unus erat eruditus Societatis Regiæ Secretarius, quem exhibitis ei ingredientibus rogabam, ut ſuismet manibus experimentum caperet; in quibus & optatum ſucceſſum minori

nori quam unius minuti ſpatio ſortiebatur. (Ex quo tempore hoc litteris fuit conſignatum, Illuſtriſſ. & Judicioſiſſ. Reg. Societatis Præſes *Dom. Vice-Comes Brouncker*, idem experimentum ſua cum ejusdem Mercurii portione manu cum ſucceſſu peregit.)

Atque, quod incaleſcentiam hanc inſigniorem reddit, eſt, quòd, cùm parcè uti Mercurio meo cuperem, quippe cujus magna pars (ut conjicio) ſurrepta mihi fuerat, priusquam eum adhiberem, experimenta ſingula nonniſi cùm una drachma peragebam, quæ vix fabæ mediocris dimidiæ magnitudinem æquat, cum, ſi copia mihi fuiſſet capiendi experimentum cum cochleari uno alterove Mercurii pleno, ſupparique quantitate Auri, probabile ſit, calorem inde oriturum fuiſſe ſatis intenſum, ut non modo ureret manum, ſed forſan & in phiala vitrea rimas ageret; quandoquidem interdum hujus generis Mercurium habui adeo ſubtilem, ut, adhibente me ſingulis vicibus nonniſi drachmam unam, calor me adegerit ut propere è manibus mixturam deponerem.

Hæc, cum ſint res facti, tradere non dubito; at valde ambigerem inde determinare, num qui appellantur Mercurii corporum, paranturque, ut jactant Chemici, ſola extractione ex metallis & foſſilibus, eorum quilibet calorem acquirat cum auro, quemadmodum, ni multum fallor, Mercurium Antimonialem acquirere comperi. Multoque minus affirmarem, quemvis Mercurium metallicum (quantumcunque ad incaleſcentiam diſpoſitum) quin & Mercurium argenti aurive ipſius eumdem eſſe cum eo, quem ſcriptores chryſopœi per Mercurium ſuum philoſophicum intelliguntur, vel præſtantia ſua ad hunc accedere. Quinimo, ne quidem aſſererem, quemlibet Mercurium, extractione etiam ab ipſis perfectis metallis impetratum, nobiliorem eſſe oportere, & (ut loquuntur Alchemiſtæ) ad philoſophicam operationem magis idoneum, quàm illum, qui, peritia & induſtria comite, obtineri tandem poteſt à Mercurio vulgari, à partibus ſuis recrementitiis hetero-

terogeneisque purgato, ſubtilibusque & efficacibus metallorum mineraliumve congruorum partibus uberrimè fœto: Hæc, inquam, & ſimilia hoc loco affirmare admodum vererer; cùm hîc nonniſi ea tradere inſtituerim, quæ ad rei hiſtoriam faciunt; quamquam præter rem non exiſtimaverim, jam jam indigitatos rei hujus apices innuere, quòd ſtricturæ iſtæ ea poſſint lectori ingerere, quæ ad meliorem tum dictorum, tum dicendorum intelligentiam conducere queant.

Non dubito, quin hactenus à me enarrata indigitataque curioſitatem in te pepererint, aliquid amplius de hoc Mercurio cognoſcendi: Et fateor, ſi quid veri ſubeſt ei, quod quidam ex probatiſſimis Spagiricis de quodam auri diſſolvente, quod affine videtur noſtro, nec eo forte multo eſt nobilius, tradiderunt; expectare fas fuerit, ipſiſſimum hoc noſtrum in inſignem cùm in Medicinâ, tum in alchemia uſum cedere poſſe. Verùm, cum infortunium illud, quo inſigniore quantitate ejus fui privatus, ſtipatum fuerit ſubitâ morte operatoris unici, cui in eo parando penitus fidebam, mentem planè alienam ab iteranda tam moleſta præparatione ſenſi; maximè cum occupationes, migrationes, adverſa valetudo, ſtudiaque gratioſa aliorſum me traherent; & licet experimenta quædam non ſpernenda, cum Mercurio noſtro peracta, memoriâ meâ non exciderint; cùm tamen ad quæſtionem illam, quæ ſcriptum hoc peperit, non ſint neceſſaria, ſilentio ea involvam, paucula dumtaxat annotaturus, quæ commemorare propemodum fuiſſem oblitus. Quorum primum eſt, quòd, cùm ſolenne ſit, capere Mercurii vulgaris partes quatuor, 5. vel 6. imo 8. vel 10. ad amalgama faciendum cum una parte auri, etiam tum, quando utrumque incaluit igne; ego adeò congruum deprehenderim cum metallo illo Mercurium noſtrum, ut non minus, quàm æquale illius pondus intimè ſtatim pervaderet, ſatisque durum amalgama cramave produceret, in quo adeo diffuſus erat Mercurius, ut aurum colorem ſuum penitus amitte-

Secundum eſt (quod hactenus fuiſſe obſervatum haud

 putem)

putem) vim ſcil. hancce, aurum penetrandi cumque eo incaleſcendi, mordicus adeò inhærere Mercurio noſtro, ne dicam ita in eo radicatam eſſe, ut poſtquam iterum atque iterum ab auro eſſet deſtillatus, proprietatis illius tenacem eum deprehenderim. Et denique cum ſuſpicio inceſſere lectorem poſſit, facultatem hanc citò deperdi, (ut de præparato ad hauriendam lucem Lapide Bononienſi queruntur auctores) experiundo didici; unicam drachmam Mercurii certo modo parati poſt tertium quartumve, à quo ſepoſueram, annum adeò cum auro incaluiſſe, ut, ne adureret manum meam, timerem.

Hactenus Auctor noſter ad amicum ſuum: ſed cum chartas illas mitteret, voluit eas ſequenti mantiſſâ locupletare.

Non diu te morabor diſſerendo de chartis hîc junctis: dicam ſolummodò, unam ex præcipuis rationibus, quæ in vulgandis prægreſſis obſervationibus cunctabundum me faciunt, hanc eſſe, quòd vereor, nos hoc ipſo variis circa Mercurium hunc quæſtionibus & fortè ſollicitationibus anſam daturos, quas omni ſtudio præcavere velim, cùm ob alias, tum hanc ob cauſam, quòd magna manuum mearum debilitas me impedit, quo minus meamet manu id conſignare litteris valeam, quod conſcribi Amanuenſis operâ conſultum haud judicaveris. Proindeque concedere haud poſſum, ſcriptum hoc è manibus tuis dimitti, niſi rationem ſuggeras probabilem, qua ſecurum me præſtes à moleſtia atque ab ingrata neceſſitate repulſam dandi nonnullis, dum aliis obſecundare ſtudeo. Hac cautela ſi utaris, potero ampliſſimæ tuæ conſuetudinis beneficio citra moleſtiam edoceri, quid ii, qui tanta peritia tantoque judicio valent, ut in hoc negotio magni fieri mereantur, de Mercurio noſtro ſentiant; ad hæc utrum, ſi æſtimationem de eo foveant illi ſupparem, quam præcellentium chemicorum complures (quorum nonnulli me urgent ad eum communicandum) præ ſe ferunt, veriſimile cenſeant, utilitatem, quam præparationes ipſius (cujusmodi ſunt Præcipitata & Turbithi diverſorum generum, Mercurius dul-

cis, Cinnabaris ex antimonii ſulfure, & cum auro parata &c.) afferre poſſint rei medicæ, longè ſuperaturam eſſe incommoda illa politica, quæ naſcitura forent, ſi forte de præſtantiſſima eſſet indole, atque in maleferiatas manus incideret. Sapientum & peritorum hoc in caſu opiniones cognoſcere, neceſſarium mihi fuerit, ut recto tramite in iſtiusmodi negotio incedere mihi detur. Atque donec edoctus id fuero, ſilentii ſacra colere teneor.

Interim in eorum gratiam, qui Arcana Mercurialia ſcrutantur, ſubjungere auſim ſecretum aliquod, quod Philalethis compluribus, aliisque qui chemicorum Philoſophorum libris meditandis incumbunt, Paradoxum, quin & falſum forte videbitur: Mercurium ſcil. ad incaleſcendum cum auro aliisve pulveribus idoneum, modis uno binove pluribus parari poſſe; cum per experientiam certo mihi conſtet, (quicquid in contrarium obtendant auctoritates & theoriæ) talem Mercurium poſſe, (non dicam facilè propereve, ſed cum ſucceſſu) parari, non modo antimonium ſolidaque metalla, puta Martem &c. adhibendo, ſed citra ullius omninò metalli, quin vel ipſius Antimonii uſum.

Hic ſtatueram finem huic ſermoni imponere: at cùm ægerrimè, ut noſti, tum alias, tum hac inprimis occaſione, promiſſi fidem publico obſtringam, viſum eſt mihi hoc loco monitum aliquod ſuggerere, & ſcrupulo cuidam obviam ire. Prius quod attinet, curioſos illos Spagiricos, quos forte tentandi cupido inceſſerit, ſitne purgatus ipſorum Mercurius incaleſcendi qualitate inſtructus, monebo, ne nimis feſtinanter concludant ipſum eâ præditum non eſſe, neve eum rejiciant, niſi experimentum fecerint cum auro rite præparato. Comperi quippe, Mercurium meum non incaleſcere cum ramentis auri, omnium quæ conficere poteram minimis, (quanquam revera intra paucas exinde horas, ſine ignis adminiculo, cum ipſo in durum amalgama conflaretur;) quod argumento erat metalli illius corpuſcula nec dum exigua ſatis

fuiſſe, ut properè à Mercurio penetrarentur: neque quævis auri calx rem noſtram conficiet, ut comperi, dum perquam ſubtilem ſpongioſamque calcem, modo non vulgari paratam citra ſucceſſum adhibui, in qua, ut videtur, apprime tenuis ſenſumque fugiens additamenti pulvis adhærebat particulis aureis, & Mercurialium adhæſionem præpediebat. Jam verò calx auri, qua plerumque utebar, ſucceſſu ejus inductus, illa erat, quæ Quartationis, [hoc eſt, per fuſionem conflando unam partem auri puri, & tres quatuorve partes argenti cupellati, ut vocant, & tunc immittendo maſſam, in qua metalla miſcentur quaſi per minima, in purgatam Aquam fortem, quæ ſolum argentum diſſolvens, aurum in forma calcis relinquit.] (ut vocant) beneficio paratur.

At quia non adeo facile eſt, ut ipſi Chemici, qui manum operi non admoverunt, ſibi imaginantur, bonæ notæ calces auri parare, cumque in methodo jamjam memoratâ requiratur fuſio auri & argenti, (cujus peragendæ commoditate non pauci chemici deſtituuntur) cum etiam crebro à vulgaribus metallorum purgatoribus fallantur; qui hîc paſſim filorum forma, ejusmodi argentum pro puro venditant (quale, comparatè loquendo, revera eſt,) quod non eſſe mixturæ expers deprehendi; adjiciam, quod, dum communi more amalgama conficitur cum auro puro & Mercurio vulgari, Mercuriusque diſſolvitur bona Aqua forti, remanſurus ſit pulvis, qui cum aqua pura, ad conciliandam ei, quam vocant dulcedinem, probè elotus, & aliquamdiu in temperato igne, ad eum penitus exſiccandum citra fuſionem aſſervatus, talem calcem præbebit, qua pluries cum Mercurio noſtro feliciter uſus fui. Fateor equidem, tum in hac methodo, tum in illa quæ inſtituitur per Quartationem adhiberi aquam fortem, liquorem ſcil. corroſi um, ad aurum in pulverem redigendum, unde ſcrutanti genio ſuboriri ſuſpicio poterit, incaleſcentiam illam ſoli actioni acidarum particularum menſtrui acceptam ferendam eſſe, quod hærens etiamnum auri corpuſculis, in Mercurium

opere-

operetur, ſolenni aquæ fortis more. Verùm (ut eas reſponſiones ſileam, quæ paucis tradi non poſſunt,) poſtquam notavi, quod ſi effectus hic non dependet à Mercurio noſtro rite præparato, ſed à ſola calce, non pateat, quare hæc non incaleſcat æquè cum Mercurio vulgari ac noſtro, opus haud fuerit, aliud quicquam ad hunc ſcrupulum eximendum, quam obvium hoc experimentum, quod ſequitur, quodque bis terve à me peractum fuit, adjicere: ſumſi, inquam, calcis auri loco, ſufficientem numerum foliorum auri, qualibus utuntur bibliopegi & aurifabri; hoc aurum, quod citra ſalium opem tundendo redactum erat ad tenuitatem ſufficientem (adeo ut ultra ſeptuaginta folia vix unius ſcrupuli pondus æquarent,) hoc, inquam, aurum comperi (una vice pluries) cum binum trinumve Mercurii noſtri pondus ipſi commiſcerem, inſignem in manu mea calorem mox peperiſſe.

OBSERVATIO XXXV.

D. JOHANNIS JACOBI HARDERI.

De

Puellâ rene dextro cum ſuccenturiato carente.

CHriſtiana Lengvveiler, puella XIII. circiter annorum, Menſ. Jan. 1680. in noſodochio meum expetebat conſilium: Quum acceſſiſſem, ſcabioſam ægram deprehendi, conquerentem de compreſſione circa præcordia, ſiti, tuſſiculâ, quæ comitabatur pulſus celer & debilis: Scabies, uti parentes retulerunt à multo durabat tempore, ſæpius reingruens: In capite uſu externorum eam abegerant; de medicamentis autem reliquo corpori applicatis nihil confiteri voluerunt, licet & hîc jam ſicceſcentem obſervârim, prædictaque ſymptomata ilicò invaſerint: Litem ipſis movere nec Medici nec Chriſtiani eſſe admodum videbatur, quum

fortè ab aëre externo, cui intrinſeca ſanguinis & viſcerum ἀδιάθεσις & ἀτονία acceſſit, materia ſcabioſa verſus interiora pelli & regurgitare potuerit, uti ex quotidianâ praxi hoc ſæpius in infantulis palam fit. Præſcripſi tum Spec. liber. cum lapid. bezoar. dilut. in aq. deſtill. add. Spir. Urin. & aq. aliquam ex antepilep. & diaphoret. paratam per cochlearia ſumendam ſuaſi, ſed irrito conatu, aliquot enim diebus pòſt miſellam convulſiones corripuerunt, utriusque generis, noſtrates vocant, die ſchreyenden Gicht / quæ tamen quandoque inducias dabant, ut ægra ad ſe redierit: mox autem rurſus ingruebant, præſcripſ. Spec. liber. cum antim. diaph. lap. bezoar. cinnab. antimon rectif. in vehicul. convenient. & quia alvus ab aliquot diebus erat adſtricta, clyſt. ex rad. pœon. alth. herb. beton. rut. &c. injectus fuit: Aſt incaſſum, hoſte impetuoſo vincente, ægramque, poſtquam per biduum integrum motus hosce paſſa eſſet, vitæ diſpendio afficiente: Cadaver Miſellæ hujus cultro aperui, præſentibus Viris Nobiliſſimis & Præſtantiſſ. *D. Uriele Ritzio* Affine meo, *Pharmacopœâ*, *D. Davide Zollicofero*, Sangall. *D. Joſepho Carolo Müllero*, Tugienſ. *D. M. Philippo Speckhero*, Baſil. *Medic. Stud.* & *D. Ryhinero*, Bernenſ. Chirurg. Ventris imi facies erat tumida & flatulenta renitens; ſeparatis ex artis præſcripto involucris externis, modicus ichor ex illius capacitate prodiit: Ventriculus & inteſtina admodum diſtenta flatibus, nihil tamen per hæc transparebat præter naturalis vel gangrænoſi: Epiploon aliquatenus putridum: Hepar inſignis magnitudinis & pro ætate & ſtaturâ ipſius ægrotæ, nimiâ, nec tamen colore, vel glandularum præter naturali duritie vitiatum: Pari modo lien & Pancreas mollicula erant, & naturalem διάθεσιν ſervabant: *Ren* ſiniſter erat maximus, per fiſſuras quatuor inſignes quaſi diviſus, carne ſatis compactâ: Cæterum figuram phaſeoli retinuit, niſi quod lobus ſuperior, elatior, longior & craſſior exſtitit: Vaſa emulgentia in hunc hiabant maxima, quibus carunculæ renales vaſis ſatis adapertis reſponderunt; ureter quoque paulò major & amplior erat: intus

intus præternaturalis nihil continebat: Ren huic ſuccenturiatus itidem magnus, longus & latus, vaſis conſpicuis admodum donabatur, videbaturque paulum gangrænoſin paſſus eſſe. *Ren dexter cum ſuo ſuccenturiante deerat,* inque hujus vices natura veſicis pluribus, maximis, minutis & minutiſſimis, in quæ vaſa emulgentia egregie inſerebantur, corpuſculo proſpexit: Diſſectæ hæ veſicæ internè rugoſæ erant, aquâ limpidâ viſcidiusculâ, nec fœtente, nec odoris verè urinoſi plenæ; ureteris veſtigium manifeſtè non deprehendimus, neque hunc ob temporis penuriam accuratius ſcrutari licuit: *Teſtes oblongiusculi, ovula* transparentia monſtrabant, quæ medietate teſtis cautè aperta, ex utroque latere adſtantibus videnda exhibui: *Oviductus,* prout in Damarum ſectione quoque notavi, ad uſque horum extremitatem ſuperiorem protendebantur: *Uterus adhuc parvulus* & duriuſculus, oblongus: Veſica craſſa & denſiſſima: Venter ſupremus ſpectandam exhibuit duram meningem ſatis denſam, intra cujus duplicaturam, ſectione factâ aliquot polypi gelatinoſi & grumoſi latitabant, quos exemi: Cæterum cerebri *cortex* flaccidus, in parte poſteriore vaſis ſuperbiebat elegantiſſimis: Quum ad *ventriculos* anteriores properabam, ichor ſeroſus effluxit multus, uti etiam ex tertio & quarto ventriculo: *Plexus choroidei* longi erant & lati, ſubpallidi, quaſi jam defluxuri: alicubi glandulas oſtenderunt duriusculas: cerebro exempto, quum in nervos inquirerem, in cavitate, quæ Cerebellum excipit, ichor copioſus ſtagnabat: & ita ſectioni finem impoſuimus.

SCHOLIUM.

QUanta fuerit providæ naturæ in exſtruendo corpusculo humano induſtria, mirari vix ſatis poterit, quicunque Anatomes peritus, artificioſâ ſectione ejus interiora luſtraverit, utpote in quo non tantum ad variarum partium diverſimodam compagem obſtupeſcet, ſed & arteriarum ſeriem amplisſimam cum amiciſſimo venarum ſodalitio attonitus contemplatur:

platur: Aſt ſi quæ heic admirandæ ſuæ providentiæ & curæ edidiſſe poteſt τεκμήεια non minus in officiis peculiaribus unicuique parti ſtudioſè adjudicatis ſingularis cujuſpiam ſagacitatis ac prudentiæ ſpecimen prodidiſſe dicenda eſt, cùm vel ex his potiſſimum eluceat, quantopere pro totius conſervatione ſollicita fuerit: De ſingularum partium ſtructura atque uſu prolixiùs heic diſſerere, inſtituti ratio vetat; neque enim nimium excreſcere diſſertatiunculam hanc conſultum eſſe videtur: Nihilominus de *Renibus*, quorum ope ſanguis à ſero ſuo liberatur, quædam ex occaſione modo enarratæ hiſtoriæ apponere, inque horum ſtructuram ex Veterum & Recentiorum mente inquirere animus eſt, his quædam ſubjuncturi de *glandulis* vulgò dictis *atrabilariis* aliiſque quæ ad hiſtoriæ illuſtrationem præcipuè facere arbitrati fuerimus. De *Renibus* ita fatur *Galenus l. vi.* περὶ ἀνατομικῆς ἐγχειρήσεως: Νῦν δ' ἐπὶ τοὺς νεφροὺς μεταβῆναι καιρὸς, ὧν ὁ μὲν ὁ δεξιὸς ἐπὶ πάντων ζώων ἀνωτέρω κεῖται; φαύνων ἐςὶν ὅτε τοῦ μεγάλου, τῶν καθ' ἥμας λοβῶν, ἐμφύεται δ' εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τῶν κατὰ ῥάχιν ἀγγείων, τῆς τε ἀρτηρίας καὶ τῆς φλεβὸς, οὐ μικρὰ τὸ μέγεθος ἀγγεῖα τοῖς μὲν πιθήκοις ἓν ἑκαθέρωθεν ἐπ' ἄλλων δὲ τίνων ζώων, ὡς αὖθις εἰρήσεται διττά. καὶ μέντοι τὰ σιμὰ μὲν εἰς ἀλλήλους ἔχουσιν ἐςραμμένα. τὰ κυρτὰ δ' ἐςραμμένα πρὸς τὰ πλάγια τοῦ ζώου μέρη, καθιέναι δὲ ἐπὶ τῶν οὐ μεγάλων ζώων ἔλασμα, μέχρι τῶν σιμιοτάτων ἑκατέρου δυνήση μερῶν, οὐ μὴν εἰς αὐτὴν ἐμβαλεῖν τὴν κοιλίαν αὐτῶν: ἔτι μεῖτον τῶν μεγίςων ζώων, ἐὰν παραχρῆμα μετὰ τὸν θάνατον ἐμβάλῃς, θεάσῃ σαφῶς εἰς τὴν κοιλίαν τοῦ νεφροῦ διεξερχόμενον. ὄχει δὲ κατὰ τὴν ἔμφυσιν ἑκατέρων τῶν ἀγγείων σχιζόμενον, εἰς πλείω σαφῶς, ἐναργῶς μέντοι τὴν τοῦ νεφροῦ τὴν κοιλίαν θεάσῃ, κἂν μὴ μέγα τὸ ζῶον ᾖ, περιαλειφομένην μὲν ὑμενώδει τινὶ σώματι: καθ' ἓν δέτι μέρος αὐτῆς, οὐ πόῤῥω τῆς τῶν ἀγγείων ἐμφύσεως ἕτερον ἔχουσάν τε σῶμα προμηκές τε καὶ κοῖλον ἐμφυόμενον, ὅπερ ἔνιον μὲν ἀγγεῖον ὀνομάζουσι, κατὰ τὴν κοινὴν μὲν προσηγορίαν ἁπάντων τῶν κοίλων τε καὶ προμήκων σωμάτων, ἔνιον δὲ πόρων, ἄλλοι δέ τινες ἀρτηρίαν κ. τ. λ. ὀνομάζεσθαι δὲ ὁ πόρος οὗτος οὐρητὴρ, ἕνα μὲν ἔχων τὸν ἴδιον χιτῶνα, οὐ μὴν οὕτω γ' ἰσχνὸν, καθάπερ αἱ φλέβες: σὺ δὲ εἰ βουληθείης &c.

Nunc

Nunc ad renes ire tempeſtivum eſt: quorum dexter in omnibus animantibus eminet elatior, nonnunquam grandem jecoris fibram attingens. Porrò è ſpinæ vaſis, arteria nempe & vena, inſeruntur in eos haud exiguæ magnitudinis vaſa, ſimplex quidem ſingula utrinque, aliis autem quibusdam animantibus bina. Inſuper concava in ſeſe converſa obtinent, gibba verò ad animantis latera adverſa. At in animalibus non magnis laminam demittere usque ad concavam maximè utriusque partem poteris, haud tamen in eundem ipſorum ventriculum immittere. In maximis verò, ſi poſt mortem ſtatim indideris, manifeſtò in renis ſinum permeantem conſpicies: item, quà utrinque vas inſeritur, in plures palam ramos diffundi. Evidenter tamen renis ſinum cernes, etſi animal grande non fuerit, corpore quodam membraneo circundatum; aliquâ verò ipſius parte non procul à vaſorum inſertione alterum quoddam corpus obtinet concavum & oblongum: quod nonnulli, juxta communem omnium concavorum & oblongorum corporum appellationem, vas nominant: quidam meatum, alii arteriam, ſunt, qui venam nuncupent. &c. Nominatur autem meatus iſte ab urina οὐρητὴρ, cui unica peculiaris tunica adeſt, non tamen ita gracilis, ſicut venis &c. Accuratè in his verbis Renum ſitum, connexionem & ſtructuram &c. proponere annititur Rei Medicæ Antiſtes, quem plures alii non tantùm olim ſecuti ſunt, ſed etiamnum venerantur, neque id immeritò; ſuus enim Vener. Antiquitati honos conſtare debet, ob multum, quem poſteritatis ergô, ſedulò impendit laborem; interim ſi, quod verum eſt, dicere liceat, nec in hoc, nec aliis in locis hujus viſceris compagem diſtinctè ſatis enodavit, quamvis ipſius operæ nil eamus detractum: *Caſp. Bauhinus* magnum quondam Academiæ noſtræ decus, pro voto, quod cum aliis, Veteribus nuncupavit, ex ipſo *Galeno; Renum carnem duram eſſe ait cordi ſimilem, niſi quod fibris careat:* Aſt! non aliorum modo Virorum Clariſſ. fide, ſed ipſamet αὐτοψία *hic* aliique ejus ſequaces, cæterum de re Medicâ optimè meriti, facilè confunduntur: Sanè qui Hipp. locum lib. περὶ ἀδένων par. IV. exactiùs rimantur, faciliùs in ſingulorum devenient veritatem, ita autem ille; ἔχουσι δὲ καὶ οἱ νεφροὶ

 ἀδένας,

ἀδένας, καὶ γδ' ὗτοι κορίσκονται πολλῆς ὑγρασίης &c. *Sed & renes glandulas habent, hi ſiquidem multâ humiditate redundant.* Nonne verba hæc uti aliis anſam potuerunt exhibere in *glandulas venales* inquirendi, ita viciſſim illa (licet minus perſpicua) quæ lib. περὶ ἀρχῶν καὶ σάρκων *par. X.* habentur, fibroſæ Renum ſubſtantiæ ſuſpicionem movere debuiſſent? Quid enim facilius, quâm ex eo, quod Vener. hic Senex Renes ibi ἐκ τοῦ κολλώδεος καὶ τοῦ ψυχροῦ, *ex calido & frigido* compactos & productos dicit, fibras autem frigidas & glutinoſas pronuntiat, concludere, etiam hujus viſceris ſtructuram ex parte *fibroſam* aſſeri poſſe, utpote materiæ fibroſæ participem: Egit hoc Excell. *Bellinus*, qui dum multa ſatis obſcurè tradita ſecum reputaret, viſcus hoc aggreſſus eſt, atque dum probè ſingula examini Anatomico ſubjeciſſet, Veteres, quòd fibras Renibus intertextas negarent, graviter hallucinatos eſſe deprehendit. Quem excepit Celeberr. *Malpighius*, qui, quod *ille* laborioſè inceperat, eruditiſſimè abſolvit, neque ſolùm ex fibris Renes conflatos eſſe (quod *Bellinus* ſtatuit) ſed glandulis juxta complurimis, vaſis emulgentibus appenſis, in cortice præcipuè, gaudere oſtendit: Uti ex *cap. 2. de Renum ſtruct.* videre eſt. Non litigationis mutuæ Viros hoſce præclaros quiſpiam heic accuſabit: Cùm *Malpighius Bellinum* non evertat, eò quod hic pro ſuâ ingenuitate Renum omnimodam compagem ad amuſſim reſolviſſe, dici nunquam deſiderarit: Veteres potius utriusque horum fidem dubiam facere annitentur, & ex novaturiendi pruritu, hæc ſcriptitaſſe dicent, ſeculo huic plusquam familiari; neque voto ſuo fruſtrarentur, ſi eadem non eſſet Virorum Clariſſ. αὐτοψίᾳ & diligentiâ obfirmata, qui ſatis nôrunt, non temerè in cujuscunque verba jurandum eſſe: Nos ipſi nimiæ credulitati hactenus non litavimus, utpote quæ Medicos minus decere videbatur, ſed nec nimiæ pertinaciæ vel effictis aliorum hypotheſibus: In rem ipſam deſcendimus, occaſione commodùm oblatâ hoc ipſo anno, ſecandi cadaver *Puellæ Phthiſicæ:* ad cujus Renes quum pergeremus, rurſum aliquid notatu digni occurrit,

currit, nempe obſervavimus in Rene dextro circa medietatem, eò loci, ubi aliàs vaſa emulgentia ingrediuntur, fiſſuram amplam & cavam, vaſis ſtipatam, duplicatis, binis videlicet arteriis, & binis venis, ſiniſtro altero pari carente; hisce probè ligatis, Renem exemimus, & fervidâ per tubulum in arteriam injectâ, ſubſtantiam ejus albidam ſenſim devenire vidimus, jam cum in cortice transparentibus corpusculis minimis, rotundis, albicantibus: Integrum tamen negotium fervidâ abſolvere non licuit, ob aquam per fiſſuram dictam copiosè emanantem; Liquorem hinc rutilum, poſtquam aquam prius expreſſiſſemus, per tubulum eundem infudimus, quo moderatè albicans *Renis* ſubſtantia tingebatur, liquore ad modum ſerpentis per vaſcula arterioſa decurrente, relictis ſemper in medio corpuſculo minimis, albidis, ut ſupra: Inciſione factâ, ſubſtantia *Bellini* fibroſa internè manifeſtè comparuit, & cortice preſſo, ex hisce ipſis glandulis ſerum egregiè exudavit; Fibras easdem ad usque papillas pergentes, antè in *rene hircino* aliquot φιλιάτροις ad oculum oſtendimus, concatenatis tamen experimentis omnia denuò ſumus ſuffulturi, non dubitantes, eundem|cum aliis nos experturos ſucceſſum. Labaſcente Renum ſtructurâ, eorundem actionem veterum modo explicari ſolitam, vacillare quis non videt? Detectis enim glandulis tanquam organis ſecretoriis, & repertis fibris ceu ductibus excretoriis, ac ſtante circulo ſanguinis, quid facultate *attractrice vel expultrice* multum opus? ad quid nomina crepare, res ubi ipſa loquitur? non illa indigent Renes ampliùs ramulorum ſerie, quâ ſtipati ſerum magno cum labore & operâ attrahere queant: Arteriæ ſiquidem, quæ balſamum vitæ ſingulis corporis partibus pulſu impertiunt, eundem, quo â ſero nimio liberior fiat, ad partes has deducunt per innumeras ſui propagines, ex quibus poſtmodum in glandulas annexas atque convenientibus poris, ritèque figuratis inſtructas, ſerum recipitur, & per *ductus excretorios* ſupra nominatos in pelvim deponitur, ad veſicam per ureteres amandandum:

...SITY OF MA... LIBRARY ... SCHOOL
Fermento heic, quò alias partes glandulosæ donantur, num aliquid tribuendum ſit, ſuo loco relinquimus, ne nimium materiam hanc fermenteſcere faciamus: Id inficiandum non eſt, circa ſecretionis modum iſthic plurimam ſuboriri poſſe difficultatem; etenim non aqua tantùm, ſed particulæ ſulphureæ & ſalinæ, multæque aliæ poſt abſceſſus à naturâ huc expelli ſolitæ particulæ, glandulas iſtas ſubintrant; unde qualis hujus machinæ ſit figuratio, pororumque conſtitutio interna, inquiſitione & illuſtratione dignum foret. Verùm ſi, quòd glandulæ hæ cribrorum ſtructuram imitentur, conſideraverimus, ſi, quòd Natura, quæcunque per has ſecernere cupit, in corpora determinatæ figuræ efformare, quantum poteſt, annitatur, perpenderimus, de aſſerti hujus veritate magis certi eſſe poterimus, nec dum licet configurationis harum glandularum certiſſimæ ſatis periti: Illud mage mirandum, quî in hâc *Puellâ*, quæ altero Rene deſtituebatur, ſecretio fuerit peracta? quam aliquando ibi obtinuiſſe, ſerum in veſiculis repertum, & vaſa emulgentia in easdem pergentia ubertim confirmant, eâ tamen copiâ, eâque ſerie illud ſemper fuiſſe ſecretum, negat Renis alterius major moles vaſaque inſignia in hoc conſpicua, cum papillis ſatis hiantibus: Difficultas hinc haud levis iſthic propullulat, num aliquando *Ren* dexter adfuerit, cujus ſubſtantiâ vel corrosâ vel exesâ, veſiculæ remanſerint, an verò à primo ortu vitium hoc in miſellæ hujus corpuſculo extiterit: Certè ſi naturæ providentiam & ſagacitatem intuiti fuerimus, ſi quod in ovo, ex quo fœtus humanus prodit, ſingulæ partes lateant, ruminaverimus, Renem aliquando adfuiſſe dicendum erit: ſi rurſum, quòd nulla exeſionis, corroſionis, vermium vel abſceſſuum ruptorum veſtigia adfuerint, penſiculaverimus à primo ortu vitioſitas hæc derivanda videbitur: Cùm proin hoc in negotio, haud parum dubii verſaremur: aliorum etiam Virorum Clariſſimorum efflagitavimus ſententiam, inprimis autem Celeberr. *Wettero*, & Amiciſſ. noſtro *Pejero* totam Lectionis ſeriem narravimus, ad

quam

quam *iſte* ita: *Puellæ veſtræ exenteratæ, olim fuiſſe utrumque Renem, in ſecundâ valetudine arbitror, conſumptum dextrum vel vermibus, vel abſceſſu vel acri ſero, quale ſcabiem quoque & convulſiones intulit miſellæ: ſuperſtites veſiculæ, meo judicio, fuerunt Renis abſumpti exuviæ &c.* quibus *nos* ſeq. repoſuimus: *De Renis dextri defectu quæ ſcribis, facilem illa apud me reperirent aſſenſum, ſi ulla vel corroſionis vel abſceſſus, vel alterius cujuspiam morbi adfuiſſent indicia; at magis palam erat à primâ conformatione vitium extitiſſe; etenim veſicæ plures disjunctæ erant, neque unâ diſſectâ, ſerum ex alterâ effluxit, intus rugoſæ & plicatæ adinſtar veſicæ urinariæ apparebant &c.* Ad quæ *ille* ſolertiſſim. hoc epiſtolio iterum reſpondit. *Quo alio errore puella renem ſuum amiſerit, quàm vitioſa quadam & fcrti matris imaginatione, ſiquidem illum à primo ortu abfuiſſe judices, divinando aſſequi non poſſum, Hardere amicorum ocelle. Dei enim opus cùm ſint animalia omnia & homines, manci aut mutili nihil produci poteſt, niſi ab injuriâ quâdam externâ tale reddatur; Unde ſive animalium partes ovis jam inde à condito mundo formatas ineſſe credam, ſive eas demum accedente congreſſu divinitus effingi autumem, iniquum dictu foret, potentiſſimum ac ſapientiſſimum Creatorem puellæ huic defuiſſe, eamq; imperfectam reliquiſſe, ceu altero rene truncam. Eſt namque ordo naturæ ſemper idem & immutabilis; Fatendum ergò, ne quid delinquamus, puellam illam aliquando præditam fuiſſe utroque rene; deletum verò poſtea dextrum in utero prava matris imaginatione, ni morbum admittere malimus, quo ren ſit conſumtus, & in veſiculas illas redactus, quæ renis loco in cadavere apparuerunt ſuperſtites. Ob arctiſſimam embryonis cum matre ſuâ unionem & neceſſitudinem hujus imaginatio apud illum mira poteſt, uti exempla quotidiana teſtantur, quibus recenſendis ceu nemini non notis ac obviis ſuperſedeo. Id ſanè ratum nobis poſſe mulierem gravidam viſo rene animalis alicujus corrupto ita affici, ut infantem edat alterutrius renis privum. Sed & fieri poteſt fœtum nephritide laborare in utero, adeoque renem tenellum perire, inprimis ſi eodem affectu teneantur parentes.* Quibus facilè acquievimus, cùm partes ſingulas, etiam *Renes*, aut horum primordia, ex ipſis Veterum dogmat. in ovo contineri certum ſit,

 licet

licât de prægreſsè matris monſtroſâ imaginatione, quam faci- lè admittimus, nihil nobis innotuerit: Fœtoris equidem in *ſero* illo abſentia ſuſpicionem firmiorem ab initio moverat; *Renem* aliquando adfuiſſe, neç à multo tempore ægram illius defectum luiſſe, quam tamen exemit Clariſſ. *Wepferus*, loco, quem antea quoque legeramus, ex Illuſtr. *Boyleo* allegato, *nov. Exper. Phyſ. Mechan.* ob ſolam videlicet aëris excluſionem aquam hanc à fœtore immunem fuiſſe ſervatam, quod probat fruſtulo carnis vitro anguſti colli indito; Sigillat illud, ut loquuntur, Hermeticè, & caro totâ æſtate, etiam ſoli expoſita non putreſcit. Meminit quoque ex induſtrio *Schotto* vitri cujusdam in Muſeo Kircheriano repoſiti, orbicularis, collo turbinato, aquâ fontanâ communi ſemipleni? Aquam hanc ab inſigni Geometrâ *Clavio* illic incluſam atque hermeticè obſignatam limpidam puramque, quaſi jam nunc immiſſa fuiſſet, ſervari aſſerit. Et quidem aëris, ſi vel ejus exiſtentiam in hoc univerſo rimati fuerimus, ratione cujus varii generis particulas acres, ſalinas &c. admittit, magnam in corrumpendis corporibus eſſe vim & ἐνέργειαν ipſe *Ariſt. l. IV. Meteorolog. c. 1.* agnovit, dum ait: Ἐν τοῖς ψύχεσιν ἧττον σήπεται, ἢ ἐν ταῖς ἀλέαις, ἐν μὲν τῷ αἰῶν ὀλίγον, ἐν τῷ περιέχοντι ἀέρι καὶ ὕδατι τὸ θερμὸν, ἐν δὲ τῷ θέρει πλέον. *In frigoribus minùs putreſcuut, quàm in æſtate, in hyeme enim paucum eſt in ambiente aëre & aqua calidum, in æſtate autem amplius.* In quibus verbis licet alienarum particularum commixtionem præcipuè accuſare videatur, ipſum tamen aêrem ſalvum non cupit: Illuſtriora his multo narrat *Joſephus Acoſta* in ſuâ *occidentalis Indiæ hiſtoriâ, lib. 3. c. 9.* ubi refert, ſe in illis regionibus vidiſſe ferreas quasdam crates, eo usque à rubigine comminutas ab aëre atque corruptas, ut metallum inter digitos compreſſum in pulverem, ut ipſe loquitur, fœni inſtar ſeu ſtipulæ torrefactæ diſſolveretur. Illi quoque, qui ſerum, vel in Renibus præcipuè urinæ naturam induere, idque ope fermenti evincere ſatagunt, ſibi ex hinc telum parabunt, dum odoris urinoſi in aquâ, hisce in vehiculis contentâ defectum,

ex fermenti renalis abſentiâ derivabunt, neque fortè incommodè: Si, quòd alter ren ſerum urinoſum exhibuit, ſecum examinare quiſpiam voluerit, quem odorem unde melius quàm à dicto fermento, in ſiniſtro adhuc dum vegeto, deducere? Ne verò nimis ſapere velle videamur, πολυδαιδάλου Naturæ potiſſimùm heic laudabimus providentiam & ſagacitatem, quæ dum machinam hanc, ob neceſſariam ſeri ſecretionem, *Rene* deficiente altero, vel impeditam vel abolitam, in deterius ruere vidit, illi omni ope ſuccurrere annixa eſt, reddito triplo plus vel quadruplo, Reni alteri, quàm prius non accipiebat, quod vaſa emulgentia turgida, carunculæque papillares admodum hiantes, evidentiſſimè comprobarunt: Stupendam hanc ejus prudentiam jam ſæpius mirati fuimus, in calculoſorum ſectionibus, & ante annum ejusdem ſpecimen illuſtre reperimus in ſectione hydropici ex *Renis dextri* materiâ calci ſimili omnimodâ repletione: in hujus *renem ſiniſtrum* Vaſa emulgentia ibidem pergebant inſigniſſima, & tubuli urinarii amplo ore intus hiabant. Quid ad hæc illi, qui uno Rene affecto, alterum ſuo officio defungi planè non poſſe, aſſerunt? Contrarium & ex allatis hiſtoriis, & quotidianâ pateſcit experientiâ; id quidem non inficiamur non æquè benè munia requiſita peragi, quod & miſella hæc etiam experta eſt, dum impeditâ ſeri ſegregatione illud in totam maſſam ſanguineam redundavit, ejusque διάθεσιν fœdavit, & tandem *Animæ* petendo arcem, ejus ſatellites cum genere nervoſo mirè irritavit, tandiu donec machinulâ ineptâ redditâ, *illa* nobilius, quod cœleſte eſt, quæſierit domicilium: Sed nec illis propterea blandimur, qui uno Rene affecto alterum ſalvum omnino manere contendunt, quam ſententiam foviſſe videtur *Caſpar. Bauhinus l. 1. anat. cap. XXII.* dum uno obturato alterius perfuſionem & attractionem non ceſſare, inquit: quæ verba ſi de quacunque obturatione, etiam eâ, quæ à calculis, vel calculoſâ intus aggeſtâ & vellicante materiâ ortum ducit, intellecta velit, minus veriſimilia ſunt, utpote experientiæ & ſanæ rationi

ni contraria; *illi* quidem, quoniam Rene uno calculo oppleto, Iſchuriam exoriri, alii nobiſcum viderunt & nôrunt, ſatisq́ue rei hujus veritatem confirmat hiſtoria puelli tabidi & nephritici, quam *Excell. Bonetus*, *Medicus Genev.* Amicus noſter honoratiſſimus, ſuo Sepulchret. inſeruit, ubi quòd in renis dextri pelvi calculus tricuſpis impactus hærebat, ſiniſter, licet incolumis, ſuis partibus defungi nequiit: *huic* verò, quia extra aleam eſt, plexu nervoſo Renum irritato, propagines & ſurculos ab eo prodeuntes, ut & ureteres his quàm maximè affines ad modum illius affici & conſtringi, ſicq́ue ſero tranſituro viam obturare, ut jam *attractionem*, quam communiter ingeminant Veteres, ſilentio prætercam. Studiosè etiam proſpexit natura corpuſculo hujus ægrotæ, *Rene ſuccenturiante*, qui itidem major, longior & latior erat, qualemcunque gangrænoſin paſſus, quam à ſeri copioſioris acrimoniâ contraxiſſe poteſt. De uſu horum, licet in illorum ſtructuram ab aliquo tempore ſedulò inquiſiverimus, nihil certi adhuc dum propalare audemus. Cavitatem quâ gaudent, manifeſtam in *Cuniculis Braſil. vulpeculis, canibus*, &c. cum vaſis in eos abeuntibus ſæpius notavimus, animadvertimusque, quoad externam ſubſtantiam, figuram & colorem illos in variis animalibus variè habere: at de *ductu excretorio*, per quem ſuccum, quem conficiunt, deponere neceſſe habent, nihil certi nobis etiamnum conſtat, operam tamen navabimus ulteriorem illi inveniendo: admiraturi interim noſtras Renales veſiculas, quibus, quod & quidem contra naturæ leges, rarenter in corpore humano reperiri conſueverunt, conſimilia quædam, non minus rara & ſcitu jucunda addemus exempla: Cl. *Bauhinus* figuram habet Renis Pueri in octo lobos diviſibilis, qui vitulinos æmulatus eſſe videtur, qui itidem ex plurimis lobulis conflantur: neque abs re foret in Renum ſtructuram in fœtibus immaturioribus & recens natis, datâ occaſione inquirere, inprimis cum *Ariſt. lib. 3. de part. animal. cap. IX.* inquiat, ὅμοιοι δὲ καὶ οἱ τῦ ἀνθρώπυ τοῖς βοείοις, ὥσπερ συγκείμενοι ἐκ πολλῶν νεφρῶν μικρῶν.

μικρῶν. Hominum etiam renes bubulis ſimiles ſunt, quippe qui tanquam compoſiti ex multis renibus exiguis conſtant. Renis dextri ferè abſumpti, ſuperſtite tantùm exiguo glandularum acervo, vaſis omnibus & uretere coalitis, proponit ingenioſiſſ. *Willis, cap. XIV. de Arthrit.* In noſtro ſubjecto nulla *ureteris*, ſed nec conſumptionis nec eroſionis veſtigia deprehendimus, quamvis illa obliterari potuiſſe temporis tractu non eamus inficias. Unicum quoque Renem vidit *Loſelius*, ut & *Ariſt. not. Bauh. in n t. marg. ad c. XXII. lib. 1. Anal.* Monſtroſorum Renum exempla, qui voluerit, adeat *Appendicem* Clar. *Blaſii ad ſtruct. Ren. Bellin.* ut & *Ephemer. Natur. Curioſ. An. 3.* &c. De *ovis* atque *oviductibus*, contra quæ Veterani quidam adhuc ſæpius muſſitant, vel ex hoc exemplo ſatis conſpicuis, plura adferre poſſem, verùm cùm quâ ab aliis Vir. Clariſſ. quâ etiam à nobis *Prodr. Phyſiol. c. 8.* horum exiſtentia &c. abundè fuerit probata, illis prolixius diducendis ſuperſedemus. Nec minorem diſſerendi copiam ſuppeditarent *polypi* duræ meningis ex ſero, quod copiosè affluxit, aggeſto & ſenſim concreſcente generati, de quibus aliquando in literis ad Excell. *Sponium Medicum & Conſil. Reg. Lugdunenſ.* uberius egimus, niſi aliorum perſpicacitati & eruditioni hæc relinquere mallemus, contenti in præſentiarum levicula hæc propalâſſe.

[*Author.*]

OBSERVATIO XXXVI.

D. JOH. CHRISTOPHORI STURMII.

Cometoſcopia Indica.

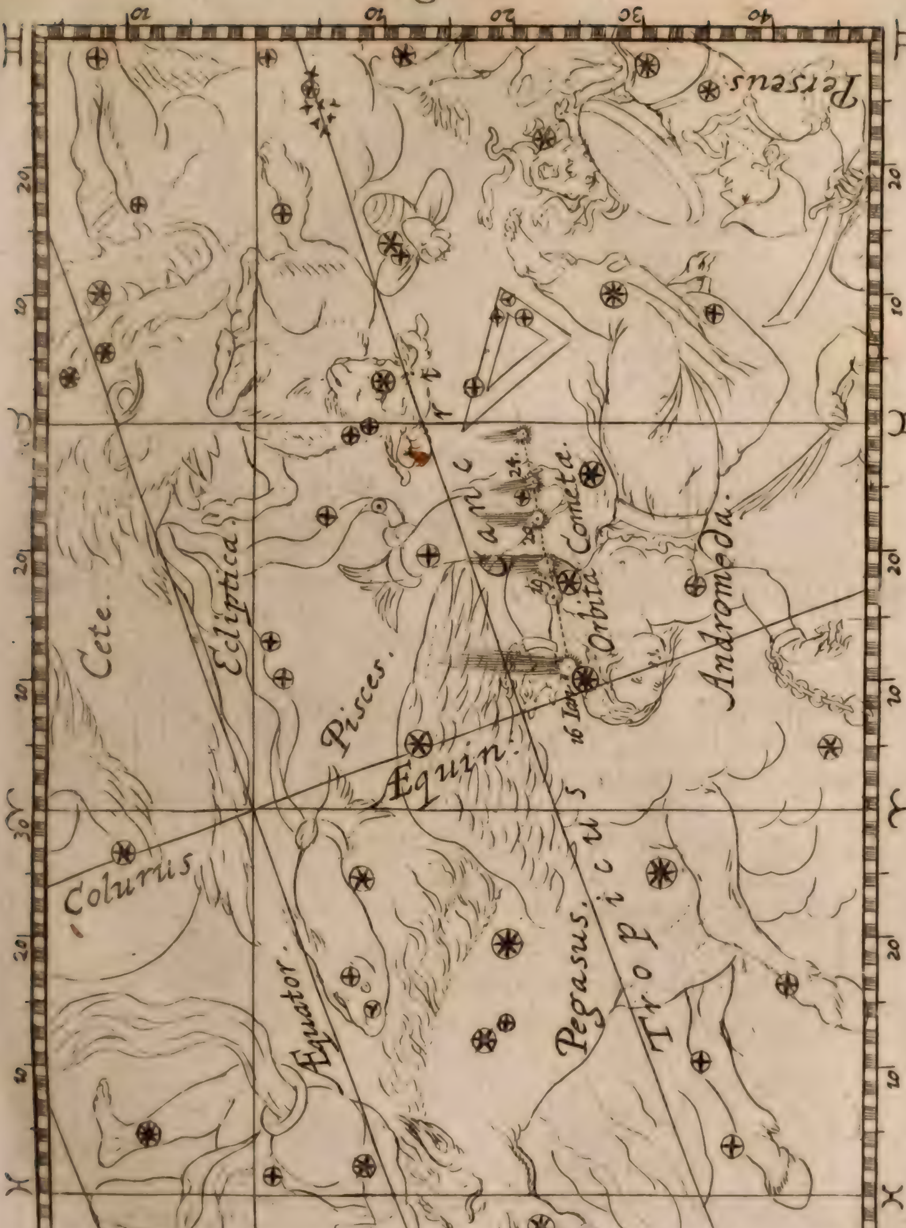
EXhibet adjectus Schematiſmus communicatam ab Excellentiſſimo Dn. D. MENZELIO, Archiatro & Conſil. Elect. Brandenburg. Obſervationem Cometæ menſe Januario 1681. in Orientali India, & veroſimiliter quidem (nam locus Obſervationis expreſsè notatus haut eſt) Bataviæ in Java inſula, à Dn. CLEYERO Med. D. habitam: Quam

equidem uti vel ſola locorum iſtorum alio ſub ſole calentium diſtantia Curioſo Lectori facilè commendaverit; ſic eo nomine cumprimis æſtimandam cenſemus, quòd loca Cometæ adnotatis menſis Januarii diebus attributa (numerandi verò hi ſunt ſecundum novum ſeu Gregorianum Stylum) apprimè conſentiant Europæorum Obſervationibus: tametſi poſitus caudæ rationem nullam habuiſſe Obſervationis Authorem neceſſum eſt. Nam ita pictam illam offert ubique laudatus Iconiſmus, ac ſi ad angulos rectos in Eclipticam protenſa fuiſſet; cùm certum tamen ſit, illo toto, quod hic aſſignatum eſt, tempore, porrectionem ejus ad Caput Perſei, ejusdem clypeum, tandemque ad Meduſæ caput, collineâſſe, nec alium multò, ſaltem usque adeò deviantem, poſitum ullibi terrarum habere potuiſſe. Id verò mirum alicui videri poſſit, quòd, cùm viluſcentis jam & minus ſpectati Cometæ loca poſt 6. (16.) Jan. 1682. ſolicitè notaverit Author hujus delineationis, ſuperiorum ab 18. (28.) Decemb. 1681. ac deinceps ſtupendorum phænomenorũ indicium nullũ faciat. At enim mirari deſinet, qui ad ſitum loci obſervationis & poli iſthîc terrarum auſtralis elevationem paulo curatiùs attenderit: Videbit enim facilè ex iis Cometæ locis, quæ ab Europæis ſub anni 1681. finem adnotata fuerunt, cum ſolis loco in prioribus gradibus &c. collatis, Cometæ caput in Horizonte illo Indico cum ipſo ſole, aut paulò poſt, occidiſſe, caudam verò ab occidente in ſeptentrionem Horizonti quaſi παραλλήλως extenſam, atque adeò à luce crepuſculari abſorptam, & eodem fere tempore cum capite ſuo occidentem in iſtis oris animadverti facile non potuiſſe, donec aſcenſu ſuo per Pegaſi ſidus Cometa caudam pariter & caput efferret altiùs, & ùtrumque crepuſculari fulgori paulatim ſubtractum, ſpecie tamen jam minus horrendâ multumque debilitatâ, Jndicis quoque terris oſtenderet.

Fig. XIX.

OBSER-

Fig. 19.

Perseus
Andromeda
Cometa
Orbita
Pisces
Ecliptica
Cete
Æquin
Colurus
Æquator
Pegasus
Tropicus

OBSERVATIO XXXVII.

D. JOH. DOLÆI.

De

Injectis per faſcinationem.

OPtimè & perquam acutè loquitur *Theophr. Paracelſus c. 3. in Fragment. libr. Phil. de ſagis & earum operibus.*

Sed dicendum jam eſt de ſimili etiam virtute, quam habent Sagales Adſcendentes, dum homines claudos faciunt, & in alios morbos plures agunt, quos univerſos hic recenſere nolumus. Hoc frequentius fit, ut ſub cutem corporis mittant aut jaculentur ſtramen, ſetas, ramenta, coriorum detrimenta, glomos filorum, ollarum fragmina, fuſorum cuſpides, floccos, ſpinas piſcium & ſimilia his alia infinita. Tantâ autem ſubtilitate talia intro in corpus jaculantur, ut cutis nullâ parte rumpatur aut aperiatur, quod quidem oculis videri poſſit, illæ q. a. contactu aut preſſu aliquo manus affectæ ſunt. Ictum ergò illum ſequuntur morbi naturales, ſuis doloribus ſtipati. Si enim tales res intro in corpus miſſæ ſint, jam doloris cauſa evidens eſt. Hujusmodi ictus ſeu morbi vulneribus à ſagitta aut ſclopeti glande factis graviores ſunt ideo, quia nulla apertio cutis, per quam glans aut telum extrahi iterum poſſit. Sicut enim telum hamatum telis aliis ideo nocentius eſt, quia retrahi aut eximi non poteſt; ita hic quoque: taceo, quod, qui per modum talem intro in corpus mittuntur, per ſe naturæ ſint pejoris & periculoſioris. Priusquam enim eximi poſſunt, corpus ita inficiunt & labefactant, ut ad ſtatum priſtinum non facilè id reduci poſſit.

Scio, plures verba hæc & alia *Paracelſi* ridere, ejusmodi faſcinationi vix fidem adhibentes, quam veritatem tamen experientia ſtultorum æque aç Doctorum Magiſtra docet. Fateor varia & mira naturaliter in corpore noſtro latitare, quod & teſtantur abundè *Ephemerides noſtræ:* Dentem ſuillum per biennium in corpore latuiſſe obſervavit Nobiliſſ. *Thomas Bartholinus in Ephemerid.* quem fortè faber ferrarius deglutiverat.

Bufones aliáque animalcula in ventriculo, inteſtinis, aliisque partibus corporis naturaliter inventa fuiſſe, nemo eſt, qui dubitat. Ipſe experientiâ cognovi, ruſticum quendam ex aqua ſpermate ranarum infectâ bibiſſe, indeque vomitu magnum ranarum numerum reddidiſſe. Cæterum caſus erat faſcino proximus, qualem recenſet Illuſtris *Præſes noſter in Ephemerid.* de Tumore monſtroſo, ex quo glomus pilorum ſordidorum & horridum ac piloſum animal prodibat.

Huic faſcino os humeroſque ſimilem caſum curioſis communicare mecum conſtitui. Excurrit tertius Menſis, quo fœmina militis noſtratis Hydropica facta conqueritur de maximo dorſi dolore, quem à tactu vicinæ, quæ pro venefica habebatur (nulla enim ſaga eſt, quæ non ſummæ invidiæ & infidelitatis plena ſit, ut inquit *Paracelſ. c. 7. de Sagis)* quam à ſeptennio ſe ſenſiſſe ſanctè affirmavit, quæ & tandem remediis omnibus fruſtra adhibitis vitam cum morte commutat, aperto cadavere ſeu abdomine offendebatur abſceſſus circa carneam uteri ſubſtantiam prope veſicam, in quo duo oſſicula cum faſciculo pilorum, uti videre eſt ex eis adjectâ ſculptura, reperiebantur. Prorſus ſimilem caſum mihi retulit Excell. *Dn. Sebaſtianus Scheferus* Francofurtenſis Collega noſter & Amicus dulciſſimus, quem Francofurti 1676. una cum Nobiliſſimo *J. Daniele Horſtio & Wizelio* in Ancilla quadam obſervavit, quæ à quodam Satrapa lethaliter glande percuſſa fuerit, & vitam cum morte commutaverit, in qua poſt mortem circa eundem locum maximus faſciculus pilorum cute circumdatus inventus fuerit, cujus ancillæ mater etiam pro venefica habebatur; hæc tantummodo per tranſennam dicta volo, cùm hunc caſum ut & pondus iſtorum pilorum, qui ſervantur, adhuc Francofurti in ciſta Chirurgorum, alius curioſus communicaturus ſit.

OBSER-

OBSERVATIO XXXVIII.

D. JOH. DOLÆI.

De

Puella à variolis aphona facta, & poſt ſeptennium inopinatò à Naturá ipsá reſtituta.

PRæterit præter propter Menſis, quo hoc in diſtrictu Hanovienſi, in pago Baccho ſacrato Hochſtatt dicto, Puella ætatis ſuæ 10. annorum (quæ in ætate infantili anni ſc. tertii variolis malignis laborabat, & ab his, materiâ nimirum peccante per metaſtaſin ad nervos linguæ delatâ, reconvaleſcens aphona tamen & muta reddebatur, & talis ad annum usque decimum ætatis permanebat, ex improviſò tempeſtate maximè æſtuante (fortè materiâ nervos obſtruente à calore reſoluta) cum parentum & conſanguineorum maximâ admiratione loqui incipit & nunc cum quolibet, ac ſi ſemper locuta eſſet, ſermones habet.

SCHOLIUM.

ANno 77. Menſe Martio puella quædam variolis afflicta & negligenter habita in ſtatu morbi diarrhæâ corripitur, quâ ſuppreſsâ, ſuccedit epilepſia, aphonia, mors. Alia plebeja ſed adulta jam morbillos negligens in reſpirandi difficultatem incidit cum tuſſi & raucedine diuturnâ, exorto autem in regione pectoris ulcere purulento, clarè loquitur, ſed eo conſolidato, iterum in priſtinæ raucedinis affectum abripitur: Utrumque hoc malum ut omni & ſoli homini in quarto ferè modo proprium, ita rarò penitùs expugnatur, quin noxam aliquam in ſui memoriam affecto corpori imprimat; ut enim variolæ ſenſuum organa potiſſimùm afficiunt, ita quoque Morbilli reſpirandi facultatem quandoque ſic infeſtant, ut lenta tandem tabe pereant, quod fuſiùs enarravi in *Scorzonera mea à pag. 81. & ſeqq.* [*Argonauta.*]

OBSERVATIO XXXIX.
D. SYLV. SAMUEL ANHORNII.
Anatome Puellæ.

PUella decem annos nata, parentibus ſanis ſimilibus orta, ab infantia ranarum, lacertarum, murium, carbonum, cæciliarum, imò & ſerpentum, omnisque inſectorum generis comeſtione mire delectabatur, ut quæcunque etiam ocurrerent, avidè deglutiret. Annum ætatis circiter quintum agens de doloribus ventris & capitis balbutiendo conquerebatur, cùm per totum vitæ curriculum pronunciare nec verbum valeret. Emaciabatur ſenſim miſera, dolores perſeverabant, tantâ interdum atrociâ affligentes, ut beſtialiter debaccharetur, humique ventre ſerperet. Varia à varijs agyrtis, carnificibus &c. adhibuêre parentes remedia, ægrè verò his doloribus eluctata, (puella) quolibet die paroxyſmos convulſivos, horis incertis & ſub ſpecie multiformi redeuntes habuit, maximè tamen manè & ſub veſperam ventriculo jejuno exiſtente invadentes; redibant hi trium annorum ſpatio ſingulis diebus, ultimis tandem annis typum & naturam mutantes, capitis hîc ibi alliſione & ſuccuſſione, per hypocauſtum veloci curſitatione, atrocique ſtipati ejulatu, redeuntes; per plures ſæpe horas hujusmodi motûs, ſtridoris dentium &c. reciprocationes obire ſolebat, per totas interdum ædes curſitans, caput parietibus allidens, eique ſimul inſiſtens. Agyrtarum medicamentis parum valentibus tædio affecti, barbitonſoris cujusdam opem implorârunt, qui partim per ſuperiora, partim per inferiora Emeticis aliis Catarcticis adhibitis lumbricos diverſæ magnitudinis diverſo tempore ad quadraginta expulit: ſuccedebant à fortiore dato Emetico duæ ſerpentes, aquaticis ſimiles, longitudinem dimidiæ ulnæ habentes digitum parvum craſſæ; vivaces valde erant, nec benè contineri poterant; aſſervabat eas barbitonſor in vaſculo luteo

teo leviore operculo tecto, unde ea nocte exſilientes procul dubio, manè nec veſtigia amplius apparebant, nullibique nec videri nec deprehendi poterant, ſed cum vaſculum extra feneſtram fuerit poſitum, facillimè in ſubjecta prata recipere ſe poterant: unde tamen infandus in vulgo rumor obortus, puellam dæmone obſeſſam vivos duos evomuiſſe dæmones, qui ſtatim nullibi deinceps viſi ſeu reperti, evanuerint. Mitigatæ poſt hinc convulſiones ſenſim remiſère nec ad finem uſque rediêre; ſed ventriculus ſpaſmo affectus aſſumta nunquam retinebat, verùm quævis ingeſta vomitu reddebat; barbitonſor ab hoc malo liberaturus, miſeræ tres venas ſecabat, abhinc indies viribus & corpore deficiens, inclemente hoc fato abrepta animam luit. Quantum licebat, ex morte ejus in prædicti morbi diagnoſin, omni parentes pejoris ſuſpicione liberaturus, inquirere ſatagebam: proinde à Reverendiſſimo Abbate cadaveris diſſecandi veniâ impetratâ, ſymptomatum in hoc affectu præcipuè urgentium rationes & veſtigia clarius patebant. Cutis per totum erat diſcolor, in hac parte livida, in illa flava, in iſta ſubnigra apparebat: muſculis ejus in membranas penè emaciatis detractis, idque apertum, tetrum ſpirabat odorem; Omentum conſumtum ferè erat, glandulæ meſenterii induratæ erant. Ventriculus & inteſtina benè colorata, facie externâ ſatis bene habebant: ſed Ventriculus valde inflatus, apertus materiam liquidam cineritiam, plumas compactas, fila, continebat, ejusq; tunica interior absque plicis aut rugis plana evaſerat: Inteſtina tenuia maximam partem erant inanita, flatibus ſolum diſtenta, utpote quæ in perpetuas ferè evacuationes ſollicitata fuerint, quæ etiam pluribus in locis mutuo involvebantur parte unius ſuperficie convexa in alterius concavam intruſâ. Inteſtina craſſa fecibus ſubſtantiæ tenuis impensè ex rubro flaveſcentibus penitus oppleta conſpiciebantur, & quod mirum, nec ulla, vel in ventriculo vel toto inteſtinorum tractu, ſemina, quæque vel augurari liceret, etiam ſedulò inveſtiganti prodiêre. Hepar à ſana conſtitutione plurimùm deſciverat,

verat, fuit namque tumidum & ſubdurum, per totam ſubſtantiam merè ochraceum, exſangue prorſus & exſuccum, in unicum continuum lobum concretum; Veſicula fellea ei adnata bilem prorſus viridem continebat. Sanguis in vaſis inferioris regionis contentus colore cum hepate conveniebat; Lien, qui hiſtrionibus peſſimè ſemper audierat, fuerat prorſus inſons, & quavis culpâ immunis apparebat, prout in maximè ſanis obſervamus, fuit ſubatri coloris, mollis, & ſuperficiei æqualis, è compage ejus diſſecta ſanguis copioſus rubicundus effluxit: Renes culpâ non omni carebant, quos duriores multo membranarum contextui penè involutos reperimus; alter eorum inuſitatæ erat figuræ; in plures ſcilicet lobos findebatur. Pulmones colorem monſtrabant lividum & ichore ſpumoſo tenui penitus infarcti videbantur. Ex utriusque cordis ventriculo polypos exemimus, ſanguis in ſubſtantiam nempe ſolidam flaveſcentem concreverat, quæ juxta cordis & vaſorum in pulmones aſcendentium cavitates effigiata, omnes meatus pertranſiit. Nec minus clara morbi hujus veſtigia in capite deteximus, nam calvariæ olla cum difficultate detecta (dura enim mater ſuturis firmiſſimè inhæſit) ſtatim vaſa meninges perreptantia ſanguine plurimum turgeſcere conſpiciebantur, quaſi major cruoris maſſa in capite aggereretur, venis namque imi ac medii ventris ſectis aut ruptis parum ſanguinis effluxit. Pars cerebri corticalis & ejus anfractus undique gelatinæ ſimili humore referti fuêre. Integumentis cerebri ſubſtantia prorſus madida & humore ſeroſo ſupra modum irrigata videbatur, qualis tamen nulla colluvies ventriculos inundabat; acriter hic humor linguam mordebat, ingrati ſaporis exiſtens. Plexus chorioideus grandior, ſubdurus & nigricans exiſtens plurimùm à naturali deflectebat: Conſpeximus glandulæ pinealis inſignia crura medullaria; Pituitaria verò glandula liquata quaſi & diſſoluta à viſcoſiore lympha, quæ omnes fere partes irrigabat, vix diſcerni poterat, digitis contrita inſtar grandiorum arenularum oſſicula plura ipſi adjuncta

juncta obveniebant: Paria nervorum ad ſenſus facientium grandia duodecim monſtrabamus. Quas raras etiam demonſtrationes adſtantibus dedi, eas hucaddere vel ſupervacaneum cenſeo. Sæpius rariora etiam examinanda mihi occurrunt, quæ in aliud tempus differam: In virgine nuper Epiſcopicellenſe matrici incluſas ſeptem diverſæ magnitudinis molas videre datum, quæ omnes ad manum adhuc mihi ſunt, & fortè typis ab admirandi ingenij Viro *Jo. Conrado Peyero*, mandantur, ſi id nondum præſtitum.

OBSERVATIO XL.

D. JOH. GEORGII SOMMERI.

Imaginationis effectus ex terrore matris in recens nato notatus.

NObiliſſima quædam matrona prægnans filiolam cum canicula in menſam locaverat, mater menſæ aſſidens videt filiolam durius vellicare aures caniculæ luſûs gratia ſecum jacentis: ecce, canicula cum inimico faucium ſtrepitu in filiolæ faciem involat, ejusque naſum dentibus petit. Hoc Nob. mater perterrita, paulo poſt, juſto quidem tempore, ſed laboriosè enitebatur filium, qui ſimulac in lucem editus eſſet, ex faucibus ronchum ſonorum per 36. horas edebat, qui roncho canis in hoſtem involaturi non erat abſimilis. Cumque hic ronchus uſu medicamentorum aut parum levaretur, aut paulo pòſt rediret, mulieres dictæ caniculæ os, aures & caudam per os recens nati ſtringebant, quo facto, ronchus quidem diſparuit, ſed epilepſia pertinax ſubſequuta, quæ per Dei gratiam medicis auxiliis ſublata eſt. Poſt paucos dies in tota corporis pheripheria, inprimis autem circa caput ultra centum ulcera ſolo ferè ſanguine repleta exorta ſunt, quibus maturatis & conſolidatis infans convaluit & adhuc per Dei gratiam incolumi ſanitate fruitur. Ronchus hic ſonorus per imaginationem matris fœtûs faucibus, ceu ſedi parili, impreſſus

 vide-

videtur, quia nævus aut ſignatio plerumque ei parti imprimitur, in qua matres vitium externum obſervarunt. Et quia terrore, ceu crebrâ epilepſiæ cauſâ, ſanguis & humores moti & puri impuris ſunt confuſi, fœtus diſpoſitionem epilepticam facilè contraxit, quæ ſub roncho hoc, ceu canis dormiens occultata quievit, donec cauſa materialis ronchi, ceu frænum ideæ epilepticæ diſſoluta in ipſam epilepſiam, & poſtea hæc, naturæ & medicamentorum vigore in ulcera externa ſe reſolverit.

Molitoris cujusdam uxor tempore geſtationis uteri horrendo ſuis grunnitu perterrita, ſtato quidem tempore, peperit filium ſtrepitum huic grunnitui ſimilem gutture edentem: plebejæ mulieres inſolito hoc in caſu quid agendum anxiè quæritant, tandem â vicinis edoctæ in fimeto corruptas quasdam ſetarum ſuillarum reliquias ab illa ſue, (carne ejus nulla amplius ſuperſtite) infanti per os ſtrinxerunt, quo facto, ſtrepitus ille craſſus deſiit, qui infans in robuſtum juvenem nunc adolevit.

OBSERVATIO XLI.

D. JOH. GEORGII SOMMERI.

Mulier nec ante, nec per, nec poſt partum menſes aut lochia paſſa.

FUit in pago Suſra, in diſtrictu Eblebienſi ruſtici cujusdam filia, *Anna Barbara Kunzin* dicta, quæ per plures annos Eblebii Patri- & Matrifamilias, honoratis, fide & vitâ integerrimis usque ad annum ætatis ſuæ vigeſimum octavum ancillavit, dein ruſtico nupſit, in quo matrimonio tres peperit filios, ſanitate omnino integros. Dicta mulier nec ex eo tempore, quo virgo menſium fluxui matura fuit, nec per conjugii decurſum usque ad terminum vitæ unquam menſes paſſa eſt, imò, poſt trium adhuc pancraticè viventium filiorum partum, ne hilum ſanguinis, ante, per aut poſt partum, præter quædam ſeroſa & pituitoſa evacuata, profudit. Hæc mulier,

mulier, non ſolùm ſingulâ vice ſine ſymptomatibus puerperas comitari ſolitis, ſed etiam ſine notabili quadam virium dejectione peperit, adeo ut paulo poſt ſingulum partum quædam negotia domeſtica repetiverit, præter conſuetudinem puerperarum propter ſanguinis exhauſtionem ad ſimilia tractanda inhabilium. In hujus mulieris infantum umbilico reſecto ſanguis ordinariæ quantitatis & qualitatis repertus eſt. Mater hæc tam antè qàum poſt matrimonium ſemper geſtavit ventrem elatiorem, quæ circa annum ætatis ſuæ 48. febre tertianâ mortua eſt.

SCHOLIUM.

QUod brutis ferè omnibus naturale eſt, ut absque menſtrua ſanguinis evacuatione, qua nempe utplurimum carent, concipiant, id in homine eſt rariſſimum, rarò utpote feminis, inculpatæ quæ ſunt ſanitatis, & ita ad generationis opus maximè habiles, lunari iſtâ depletione penitus carentibus. Quamvis autem denegatus hîc fluxus ſterilitatem in plurimis comitem habeat, atque ita fructus conceptionis, quem flos ille purpureus promittere aliàs ſolet, rarò compareat, cùm tamen fluor iſte ad conceptionem nullatenus requiratur, ſolius utpote ſanguinis ſuperflui evacuandi gratiâ ſuccedens, absque eo fuiſſe quasdam fæcundatas, non adeo mirum eſſe debet; modò ea corporis adſit laudabilis conſtitutio, quæ ſeminis virilis ἐνέργειαν non enervet, aut ovorum muliebrium ab eo fæcundatorum ſuo ex repoſitorio in uteri cavitatem depoſitionem & conſervationem impediat. Neque etiam ad iſtiusmet conceptûs ulteriorem perfectionem, augmentum & nutritionem ſanguine illo opus eſt; cùm humorem fætûs nutritium albidum potiùs ex uteri poris in placentam tranſſudare, ſicq́ue à ſanguine diverſum planè eſſe *Thom. Cornelius Conſentinus Progymn. 5. & Graafii* aliorumq́ue experimenta nobis perſuadeant. Licet itaque ſanguis in corpore non abundet, modò humoris iſtius ſufficiens quantitas tum generetur & adferatur, corpuſculum fœtûs ſibi

ipſi ſanguinem in debita quantitate ex eo elaborabit. Prout autem omnes humorum à maſſa ſanguinea ſecretiones mediantibus glandulis fieri modernorum quorundam laudatiſſimorum Virorum fert ſententia: ita cum hoc quoque nutritio ſucco rem ſe habere, eſt credibile; quæ tamen uterinæ glandulæ omnium ferè oculis hactenus ſeſe nondum exhibuerunt; quas nihilominus adeſſe, aliorum quorundam animalium glanduloſa uteri ſubſtantia, quam nempe in ruminantibus ſatis eſſe conſpicuam, Cl. *Needham cap. 2. de form. fæt.* teſtatur, eique ſuavitatem illam, cujus intuitu inter gulæ delicias reponuntur quorundam animalium uteri, adſignat, quodammodo credibilem reddit. A quibus ipſis glandulis non minus perpetuum illum interioris uteri ſuperficiei viſcidum madorem commodè derivabimus, è porulis exiguis, vaſorum utpote excretoriorum oſculis, exſudantem, quo de vid. *Joh. Theod. Schenkius exerc. anat pag. 713.* & *Regn. de Graaf cap. 8. de mul. org. gener. inſerv.* quarum glandularum in utero muliebri veritatem Exc. *D. Caſp. Bartholinus, Th. fil.* adſtruit in *Vol. 4. Act. Med. Hafn. obſ. 20.* earundemque etiam præſentiam ſcirrhoſi uteri tumores, exempla eorum deſcribentibus Nob. *Dn. Jo. Conr. Peyero parerg. 6.* & *præfato Graafio in Ann. I. Ephem. noſtr. obſ. 128.* evincere videntur. Cæterùm adfluxum illum copioſiorem humoris albuginei à ſuccedente in iſto conceptionis actu ſanguinis aliqua, in partibus cumprimis generationi dicatis, commotione extraordinaria vel efferveſcentia concitari, autumo, à qua pori uterini magis dilatantur, ſicque humoris iſtius cum ſanguine promtior & copioſior influxus ac receptio, ſuadente id vaſorum ſanguineorum ſtatim à conceptione obſervato paulatino incremento, procuratur. Ratio autem, quam hic ex *Ariſtotele* nonnulli proferunt, parùm ſatisfacit; ille enim *lib. 7. hiſt. animal. c. 2.* ſcribit: *Fieri poteſt, ut aliquæ etiam ſine menſium profluvio concipiant, videlicet quibus tantum humoris colligitur, quantum iis, quæ purgantur, reſtare ſolet quanquam non tantâ copiâ, ut & foras poſſint profluere;* quæ ſanè falſa ex hypotheſi, ſanguinem menſtruum

integri

integri menſis decurſu ſenſim circa uterum in vaſis colligi, àque eorum irritatione, per diſtentionem nimiam excitatâ, non excluſo tamen lunari motu, in uteri cavitatem expelli, ſtatuente prolata ſunt; quam nempe & ocularis inſpectio, venarum illam paulatinam turgeſcentiam neſciens, & perpetuus ſanguinis in toto corpore motus, quin & ſanguinis materni pro materiali conceptûs principio inſufficientia, abundè revellunt. Nec ratio à *Joh. Bened. Sinibaldo lib. 6. Geneanthr. tr. 1. cap. 11.* Ariſtotelicæ ſuperaddita, craſſiorem utpote ſeminum mixturam, jamdudum deſtructam, urgens quidquam evincit, dum poſſibilem conceptionem in feminis nunquam menſtrua patientibus fieri docet, ſi tanta ſit ſeminum utriusque conjugis affluentia, quæ ſanguinis illius menſtrui abſentiam ſupplere valeat. Plura aliàs mulierum exempla, quæ nunquam menſtruatæ feliciter tamen conceperunt, præter illud in *Ann. III. Ephem. dd. obſ. 132.* adductum, ex variis Autoribus collecta, & ab ipſismet etiam obſervata, *Jo. Georg. Schenckius lib. 4. Obſerv. Med. Marc. Donatus lib. 4. hiſt. med. admir. cap. 23.* & *Joh. Rhodius cent. 3. obſ. 54.* recenſuerunt.

[*Luc. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO XLII.

D. JOH. GEORGII SOMMERI.

Ulcus fiſtuloſum poſt hæmorrhoides ſuppreſſas.

VIr Nobiliſſimæ proſapiæ ſuperfluitate fluxûs debilitatus ab empirico radicem inter utramque ſcapulam ſuſpendendam, radici cichorii ſimillimam, accepit, quâ adhibitâ, totus ſanguinis fluxus deſiit. Poſt ſemeſtre ſpacium tuberculum in perinæo oriebatur, quod poſtquam proprio motu rumperetur, inter graviſſimos dolores per duos annos effluxit ſanguis cum ſeroſa purulentia. Ho-

rum dolorum frequentia & materiæ profluentis conſtantia medicamentis externis & internis levabatur quidem, apertura autem nullo modo mutabatur, nec hæmorrhoidum fluxus medicamentis excitari poterat; demum uſu thermarum Pirmontenſium ulcus coaluit & dein hæmorrhoides ſenſim redierunt, quamvis non rarò ſuperfluæ.

SCHOLIUM.

QUod *Celſus lib. 6. cap. 18.* generaliùs, parùm tutò in quibusdam hæmorrhoidum fluxum ſupprimi, ſcribit, in iis nempe qui ſanguinis profluvio imbecilliores non fiunt, dum purgationem hanc, non morbum habent, ideoque curati quidam cùm ſanguis exitum non haberet, inclinatâ in præcordia ac viſcera materiâ, ſubitis & graviſſimis morbis correpti ſint, id *Hippocrates ſect. 6. aph. 12.* ſpecialiter de hydropis & phthiſeos periculo edixerat, atque *lib. 4. Epid. in fine* Alcippum inſaniâ, & *lib. 6. ſect. aph. 28.* multos pleuritide, peripneumoniâ, phagedænâ, furunculis, terminthis, leprâ &c. correptos fuiſſe ſcripſerat. Prout & *Galenus* hydropis *lib. 2. de Natur. facult. cap. 8.* melancholiæ, inſaniæ, intercoſtalis inflammationis, morbi renalis, vomitûs ſanguinei, hæmoptyſeos, paraplegiæ & hydropis letalis *cap. 6. de V. S. adverſ. Eraſiſtr.* mentionem fecit. Sic etiam laſſitudinem, ſanguinis mictum, & tandem paralyſin ab hæmorrhoidibus, quæ maximo cum fructu ſingulis menſibus fluxerant, ſubſiſtentibus, fuiſſe inſecuta, *Guil. Fabricius Hildanus cent. 2. obſ. 11.* recenſuit; exemplum etiam mictûs ſanguinei à fluxûs hujus ceſſatione *Th. Reineſius Epiſt. 44. ad Neſt.* protulit; hydropis autem *Joh. Rhodius cent. 3. obſ. 5.* hydropis atque menſium obſtructionis *Frid. Loſſius lib. 3. obſ. med. 26.* & arthritidis *obſ. 24.* inſaniæ *Zacutus Luſit. Prax. med. admir. lib. 1. obſ. 51.* hæmoptyſeos *Amatus Luſ. cent. 2. cur. 13. & cent. 5. cur. 3.* Cùm enim ſanguis ille per hæmorrhoides evacuari ſolitus vel quantitate, vel qualitate etiam peccet, violentiori illâ ſuppreſſione in corpore coacervatus & turgeſcens, quacunque datâ portâ, exitum

exitum molitur, aut etiam impuritatibus ſuis viſcera inficit. Fuiſſe autem radicem illam, ab Empirico commendatam, ex Cichorii familia, facilè credi poteſt, quam nempe hæmorrhagias ſiſtere ab aliquibus credi, alii jam notarunt; quos inter *D. Joh. Schröderus Pharm. Med. Chim. lib. 4. claſſ. 1. cap. 96.* & *D. Frid. Hoffmannus in animadverſ.* Quòd verò in ipſo nativitatis B. Mariæ feſto colligenda eſſe præcipitur, ſi quis diem illum ſimpliciter inculcare voluerit, vix à ſuperſtitione immunis erit cenſendus: ſecus verò, ſi virium tantùm vigorem, qui ſanè in iſto auctumni principio non omnino deeſſe deprehenditur; id quod *Schröderus* voluiſſe dici fortè debet, cùm *in ſua exaltatione* collectionem deſignat; licet idem *lib. 1. cap. 23.* cichorii radicem eas inter, quæ vere colligendæ, repoſuerit. *Poppius* autem, ſole cor Leonis ingreſſo, integram Cichorii plantam acervo formicarum impoſitam, in quo flores rubicundi evadant, pro miraculo ideo habiti à *Jo. Bodæo à Stapel*, quod tamen eximere ſtuduit *D. Sim. Paulli claſſ. 3. quadrip. botan. cap. de cichor.* & ſpiritui formicarum acri, juxta cum *Poppio*, adſcripſit, commendat. Aliis tamen virtutem illam non ſimpliciter Cichorii radici, ſed cujus flores albi ſunt, & quidem certo tempore collectæ, tribuere tantùm libuit; hinc varia, merè tamen ſuperſtitioſa, in collectione obſervanda, in *Practica MS. Petri à Caſtro* præcipiuntur, mediam nimirum horam ante ſolis ortum eligi debere, unico tractu integram plantam evellendam, ideóque circumcirca terram novo cultro, cujus manubrium ſit nigrum, priùs eſſe excavandam. Aliud pro ſuperfluo illo fluxu admirabile, uti vocat, inque ſeipſo expertum ſecretum *Dominic. Auda in Secret. libello*, radicem ſcilicet Caryophyllatæ montanæ maj. rotundifoliæ in vere collectam & adpenſam commendat. Quorum Amuletorum virtutem certis in caſibus & debita cum cautela adhibitam non prorſus negaverim; quo tamen modo operationem ſuam perficiant, non omni caret obſcuritate; Licet enim Cichorio inſint particulæ, præternaturales bilioſi ſanguinis motus compeſcentes, aut etiam alios

impuros,

impuros, craſſos, acore vel acredine infeſtos humores, qui liberum ſanguinis motum impediendo, ejusdem per loca illa effluxum fovere poſſunt, àque *Galeno* ſub nomine ſanguinis craſſi feculenti proponuntur, alterantes; & licet porrò in Caryophyllata virtutem vaſa nimiùm hiantia adſtringentem, ſeroſioremq́ue ſanguinem balſamico ſuo ſulphure & ſale emendantem agnoſcere teneamur, hasq́ue etiam per poros corporis intromiſſas, & cum ſanguine totum corpus permeantes, operationem ſuam peragere poſſe, vix quisquam diffiteatur, tantum tamen effectum exin ſubſequi meritò admiramur, ſi, paulatinâ exhalatione ſic ſuadente, intromiſſàrum atomorum paucitatem conſideremus, cùm tamen ipſa in ſubſtantia, & quidem largè ſatis ſimilia in corpus adſumta eandem vim non exſerant. Niſi fortè hic digeſtio in ventriculo ſubeunda nativas virtutes multùm immutet, antequam ſanguini commiſceantur; id quod, præcipuè cùm tenuiores, ſubtiliores & certo reſpectu præſtantiores ſolùm per cutis poros ingrediantur, atque immediatè cum ſanguine uniantur, imò & quandoque per fortiorem in periapta ſimilia fiduciam, à tot obſervandis in collectione & præparatione ceremoniis non parùm excitatam, in actione roborentur, ab externè adpenſis non adeò erit pertimeſcendum.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO XLIII.

D. JOH. GEORGII SOMMERI.

Vomitus ex admoto cruribus decocto croco metallorum.

PUero trienni pertinaci herpete miliari in crure affecto poſt adhibita univerſalia decoctum croci metallorum externè admotum aliquoties movit vomitum, poſtq́ue ejusdem adhibitionem herpes diſparuit.

SCHO-

SCHOLIUM.

PUrgantium externè âdhibitorum virtutem illa inprimis medicamenta, quæ umbilico, ex fortioribus præſertim, helleboro & colocynthide, confecta, imponuntur, ſatis evincunt; quâ nempe in adplicatione particulæ minimæ & ſpirituoſæ pharmaci, calore corporis excitatæ commoventur, àque transſpirante vapore quaſi extrahuntur, unde per poros immiſſæ & ſanguini confuſæ illum acredine ſuâ exagitant, ſerumque colliquando ad excretionem largiorem diſponunt; qua ratione in ſpecie mineralium purgandi vim in volatili eorum parte conſiſtere Cl. *Dan. Sennertus cap. 18. conſ. & diſſ. Chim. cum Gal.* ſtatuit; quâ nempe per ignem fixatâ, illam ipſam purgandi potentiam perire obſervamus. Ubi verò illæ antimonii vel croci metallorum ſubtiles & acres particulæ non omni veneni labe penitus carent, atrocium ſæpè convulſionum cauſæ, ita & hoc in Caſu ſpaſmodicam illam ſtomachi commotionem excitare potuerunt. Hinc tot alios odore ſaltem catharticorum hauſto ſufficienter fuiſſe purgatos, non miramur; qualia exempla paſſim, veluti in *Ephem. N. C. Ann. IX. obſ. 194.* apud *Ill. Rob. Boyle de nat. determ. effluv. cap. 5. & cap. 6. de inſign. effic. eorund.* Exc. *D. Conr. Vict. Schneiderum lib. de oſſ. cribriſ. D. Jo. Nic. Binningerum cent. 2. obſ. 86. Phil. Höchſtetterum dec. 4. obſ. caſ. 8. in Schol. Henr. Salmuthum cent. 3. obſ. 8.* legimus. Id quod inprimis fieri poſſe eſt veriſimile, dum in poroſam narium ſubſtantiam partim inſinuantes ſe particulæ catharticæ ipſi ſanguini commiſcentur, partim etiam in ipſum ventriculum, dum ex naribus in palatum cum aëre penetrant, deſcendunt. Quamvis hîc utplurimum imaginationis ſingularem efficaciam concurrere, fateri debeamus; prout ſanè cum odore illo hauſto ferè ſemper magnam catharticorum nauſeam fuiſſe conjunctam, hiſtoriæ illæ abundè loquuntur; ita ut dubitare propemodum liceat, num majorem in iſtis omnibus exemplis per odoratum immiſſæ purgantium aporrhœæ, quas ſatis debiles

eſſe aquæ eorum deſtillatæ arguunt, corporis evacuationem, vel potiùs faſtidium & averſatio medicamenti commoverit; præcipuè cùm multos etiam absque ſimili odore ullo percepto, viſo tantùm pharmaco, aut mentione ſaltem ejusdem factâ, fuiſſe ſufficienter evacuatos, præter alios, *D. Th. Bartholinus cent. 5. hiſt. 64. D. Frid. Hoffmannus meth. med. lib. 1. cap. 8. Salmuth l. c. obſ. 14.* & *dd. Ephem. Ann. III. obſ. 152.* teſtentur. Atque id quâ ratione fieri queat, omnium optimè edocuit Exc. *D. Jo. Conr. Peyerus diſſ. 1. de gland. inteſt. part. 2. cap. 7.* ſi etiam, quòd Pilulæ quandoque integræ, &, oculorum fide ſtare ſi liceat, immutatæ, exemplum ſuggerente *Binningero cent. 4. obſ. 13.* corpore nihilominus catharſin ſubeunte, iterum ſupernè vel infernè ejiciuntur, præter ſubtiliores moleculas ex iisdem extractas, perque lacteas in ſanguinem transfuſas, aut etiam nerveam inteſtinorum tunicam vellicantes, eidem imaginationi, nauſeâ excitatæ, commodè adſcribimus.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO XLIV.
D. JOH. GEORGII SOMMERI.
De
Ovo in Ovo.

MAtrona genere & virtute Nobiliſſima *Kinigunda de Wangelin, nata de* Löſchbrand, ante biennium hîc loci coquum ſuum ex ovis gallinarum Indicarum cibum præparare jubebat, quæ cùm frangerentur, in uno aliud ovum continentis ovi vitello & albugine circumdatum inveniebatur, quod adhuc reſervo, columbino majus.

SCHOLIUM.

OVa in ovis reperta etiam deſcripſerunt *Ciſta Med. Hornungi Epiſt. 256. Guil. Harveus de generat. animal. exerc. 11. Th. Bartholinus in app. Gammarol. Sachſ. cap. 16. cent. 3. epiſt. 42.* & alibi, *Epheme-*

Ephemerides noſtræ Ann. I. obſ. 36. Ann. III. obſ. 32. & *Ann. VI obſ. 8.* nec non *obſ. 122.* Quomodo autem talis ovi prægnantis generatio fieri queat, Nob. *D. Georg. Sebaſt. Jungius cit. Ann. II. Eph.* ſatis probabiliter ex conſuetæ & naturalis ovorum generationis fundamento propoſuit. [*Luc. Schröck. L. F.*]

Videatur Obſervatio ſuperior XVII.

OBSERVATIO XLV.

D. JOHANNIS de MURALTO.

De

Monſtro ovillo.

DIe 11. Septembr. è Macello noſtro Monſtrum ovillum allatum mihi eſt: Duæ fœmellæ ovillæ ſe invicem amplectentes ab umbilico ad maxillam inferiorem usque coaluerunt: à dextris qui hærebat fœtus, ſubſultu quodam validiore pedibus anterioribus premebatur, ut articulatio anteriorum pedum fœtûs ſiniſtro in loco hærentis propè ſcapulas retrorſum acta fuerit. Fœtus ſiniſtri naſus quidem oblongus, unico narium foramine pertuſus erat: palatum ad cranii oſſa ſphæroidea amplo foramine hiabat, aberant oſſa ſpongioſa; nullum os vomer conſpectum. Labium & maxilla inferior utriusque animalculi adeò fortiter cohærebant, ut unicum oris hiatum formarint, ſuperiori maxillæ utriusque quàm exactiſſimè adaptatum, adeò ut dextri capitis maxilla inferior ſiniſtri capitis maxillæ inferiori firmisſimè in angulo conjuncta fuerit. Sterni cartilagines firmiter coaluerunt. Sterno incumbebant ſcapulæ anteriores. Cartilago mucronata exactè ad commiſſuram coſtarum hepati incumbebat, XIII. coſtæ utrinque fuerunt. Cætera viſcera duplicata erant. Collum & ejus vertebræ propter conſtrictionem coſtarum antrorſum torquebantur,

OBSERVATIO XLVI.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Examen Anatomicum Muſtelæ fluviatilis.

MUſtela fluviatilis piſcis in Helvetia vulgaris eſt, & vernaculâ linguâ Treuſch vocatur. Amplum ei os, & ſeries dentium acutiſſima ac tenuiſſima, in utraque maxilla branchias habet, quæ foris teguntur auriculis complicatis, fibroſis & glutinoſis. Pinnæ quatuor in thorace exiſtunt, quarum binæ medium continent, reliquæ duæ ad latera conſiſtunt: ſed hæ illis majores ſunt & latiores: Ab ano verſus extremum caudæ alia pinna protenditur nigræ marginis aut oræ. Idem fit etiam in dorſo: ad caudam tamen utraque pinna quaſi ſulcata apparet.

Corporis color è flavo viret ſubinde, nigris punctis & maculis hincinde reſplendentibus variegatus. Venter magis albicat. Superficies lubrica & glutinoſa eſt, quippe quam mucus perquam viſcidus ſquammarum loco obducit. Muſculorum interſtitia plus quàm triginta per cutem apparent, & ſub cuticula inde à cauda usque ad oculos & nares utrinque juxta latera corporis effertur inſigne vas lymphaticum, tot valvulis inſtructum, quot ſunt muſculorum interſtitia, in quæ etiam ſurculi è vaſe lymphatico ſupernè & infernè diſtribuuntur. Vaſa autem iſta oriuntur à capite & inter ſe coëunt ac conſpirant, humoremque limpidiſſimum vehunt, glutinoſum tamen, utpote quo corpus lubricum redditur.

Prope anum conſpicua ſanguinea vena rectà per ventris ſuperficiem ad pinnas anteriores pectoris tendit, indeque transverſim ab una ad alteram pinnam defertur; Ab hac vena ſurculi in ſingula muſculorum interſtitia utrinque ſparguntur: ſed in iis tamen nec valvulæ apparent, neque ullum cum lymphaticis vaſis commercium.

In

In imo ventris foramina duo proſtant, majus & minus: illud ducit in alvum & inteſtina: hoc in veſicam noviſſimo inteſtinorum adnatam & humore plenam: veſicæ huic adhærent utrinque fibrillæ cavæ, ortæ à binis glandulis rubentibus & concavis infimum locum in abdomine utrinque occupantibus: puto renes eſſe, ureteres, & veſicam, nî alii meliora doceant.

Præterea notavimus propè anum teſticulos geminos, oblongos, quos aliàs lactes vocant, in quos vaſa ſpermatica à vena cava oriunda miro textu inſeruntur. Cæterùm uniti erant teſtes cum ano & veſica propter exitum.

Longitudo inteſtinorum cum ventriculo & gula dimidium ulnæ æquavit.

Pylorum ſtipârunt inſignes glandulæ. Inde via patet utrinque ad proceſſus ſex vermi ſimiles ſeu appendices cæcas, in quibus cibus meliùs digeritur & perficitur.

Veſicula fellis oblonga & viridis bilis amariſſimæ plena in duodenum inſerebatur: à duodeno inteſtina tres convolutiones deſcribebant, antequam ad rectum pertingerent.

Huic lien vicinus erat, qui aliud nihil eſſe videbatur, quàm maſſula carnea rubicunda & tenuis, ramulos à vena ſuperiore recipiens. Per dorſum enim utrinque inſignes venæ duæ verſus cor & branchias tendunt.

Hepar albicabat & conſtabat ex unico lobo, qui ſuperiùs quidem diaphragmati membranoſo: inferiùs autem ſtomacho & ejus proceſſibus jungebatur.

Accidit aliquando Muſtelis fluviatilibus hepar eſſe morboſum & pure vermibusque repletum. Veſica pnevmatica vertebris dorſi molliter hærebat.

Aperto thorace ſupra diaphragma membraneum erat cor, cujus auriculæ unicæ vena cava infernè inſeritur: ſupernè autem ex apice quodam emergit arteria aorta, radice albâ & rotundâ inſtar bulbi ſuffulta.

Superiùs propè occiput glandulæ rubentes duæ craſſiuſculæ & multis nervis pertextæ cernuntur.

Infra cor ſub branchiis vena cava duplex fit, &, ut jam dixi, rectà ſecundùm dorſi longitudinem utrinque deorſum tendit.

Arteria è corde prodiens ſanguinem per omnes branchias circumfert, ut aërem vitalem è poris aquæ ſuſcipiat. Nam branchiæ piſcium nihil aliud ſunt, quàm arteriæ in minutas propagines diſſectæ, & baſi cartilagineæ apicibusque affixæ.

Baſis branchiarum ſuſtinet linguam cum oſſe hyoide. In fine autem hæc baſis denticulata eſt, id quod etiam in Lucio piſce obſervavimus.

Lingua brevis eſt & carnoſa.

Narium foramina manifeſta ſunt. In Palato alius adhuc dentium ordo reperitur.

Oculus muſculos ſex habet: His quandoque inhærent inſecta, inde ad palatum usque dependentia, quorum deſcriptio hæc eſt:

Pedes duo teretes, geniculati & apicibus ſplendentibus albis inſtructi, à ventre craſſulo, punctato & rotundo, ſed inſtar cimicis compreſſo dependent. Ventri hæret caput, è cujus utroque latere binæ quaſi manus & brachia prominent, ocellum quendam mirè pellucidum & convexum ſuſtinentia. In capite præterea duos oculos nigricantes obſervavi & barbulam & oſculum latius: ocellus alter, quem ſuſtinebant brachia, firmiter muſtelæ oculo infixus hærebat, ita ut inſecta hæc fortè humorem oculorum eliciant & muſtelas excæcent: nam cæcas reddi *Geſnerus* aſſeruit.

Utrinque ponè cerebellum oblongos & pellucidos lapillos reperi.

Nervi olfactorii inſignem longitudinem obtinebant.

Cerebrum magnum erat; Glandula autem pinealis minima. Nates elegantes. Nervi optici maximi. Glandulam pituitariam obverſo cerebro vidi.

Præterea

Præterea quæ de Muſtelæ hujus delicato jecinore, horumque grandine, de ventriculi & appendicum viribus miris & oleo in ſuffuſionibus, ab Authoribus tradantur, vide *Joh. Jonſton. Thaumatograph. natural. de piſcium admirand. pag. 420.*

SCHOLIUM.

BRutorum anatome quamvis primo intuitu res nullius momenti eſſe videri queat, quâ ideo in hoc Opere fruſtra aliquot onerentur paginæ, cùm tamen non merè medica hîc tractare, ſed & quæ Medicinæ inſerviunt, phyſica, ipſum ſocietatis noſtræ nomen indicet, & Naturam intimiùs inveſtigâſſe vix dicendus ſit, qui nudâ nominum contemplatione incertiſque ac ſæpe fabuloſis quarundam proprietatum relationibus contentus diverſorum animalium penet alia curioſo ferro, inſpectione, & conſideratione non adierit, nemo jure nobis propterea iraſci poterit, quin potiùs hujus Obſervationis Autori clariſſimo, cæteriſque ſimili in arena exercitatis magnam debebit gratiam. Quamvis nec ars noſtra medica, à ſimili exercitatione nullum in ſe redundare commodum, conqueri valeat, quem ſanè multiplicem nobis expoſuit Exc. *D. Joh. Jac. Wepferus* in *Schol. ad Obſ. 167. Anni III. Ephem. noſtr.* & *b. Th. Bartholinus præf. Anat. reform.* nec non §. *7. Conſil. de anat. pract.* Neque *Helmontio* elegantior aliquis Medicus facilè auſcultabit, qui §. *33. tr. ignot. act. regim.* omni curioſitate anatomicâ valere juſsâ, ſitum, colligationem & uſum partium noviſſe, pro anatome ſufficere judicat; uti enim v. g. ſubſtantiam partium ritè perpendiſſe, magna eſt neceſſitas, quam tum morborum cognitio, tum & curatio abunde oſtendit, & vel unica inteſtinorum conſideratio, à Cl. noſtro *Peyero* curiosè tradita, edocet, hac autem ignoratâ, neque de uſu ſolidè quid unquam enunciari poterit: ita cur, tempore & occaſione ferente, cadaverum artificioſam lanienam, & vel per totam vitam, exercuiſſe, vaſorumque etiam minimorum ductus inveſtigâſſe &c. opprobrio verti debeat, nullam ſufficientem cauſam protulit *Helmontius.* Laudabimus itaque potiùs curioſos ejusmodi Anato-

Anatomicos, & porrò manum ſtudio huic commodare ut dignentur, perofficiosè rogamus.

[*Luc. Schröck. L. Fil.*]

OBSERVATIO XLVII.
D. JOHANNIS de MURALTO.
Examen Anatomicum Truttæ magnæ.

SAlmoni ſimilis eſt Trutta lacuſtris, Tigurinis familiaris piſcis, quem vernaculâ linguâ **ein Förenen** appellant, maculis variegatus, & toto corpore ſquammoſus, in dorſo autem medio pinnâ unicâ, ac ponè caudam minore aliâ & carnoſiore inſignis: illa ſpinis 14. extenſa erigitur. Cauda falcata eſt & nigricat. Rurſus alia pinna ſub alvo duodecim coſtis cartilagineis ſuſtentata anteriùs rubet: in ventris medio, ut & ſub branchiis duplicatæ pinnæ juxta ſe invicem poſitæ cernuntur & utrinque ſecundùm corporis longitudinem deducta linea à capite ad caudam tendit. Hoc quadantenus acuminatum eſt, & aurium loco branchias duas obtinet, complicatis in ambitu inferiore appendicibus præditas. Utrinque duplicia narium foramina adſunt, ad cerebrum usque porrecta. Intra orbitam oculi perſpicua cartilago mollior loco carunculæ lachrymalis apparet. In ore quadruplex ſeries dentium acutiſſimorum à parte ſuperna & inferna conſpicitur. Oculi prægrandes ſunt, & circulo vireſcente cincti. Præterea diſſecto piſce invenimus ſub inteſtino recto tranſitum in veſicam urinariam oblongam, ſitam ſupra veſicam pnevmaticam, quæ prælonga eſt, membranacea, & tenuioris texturæ. Ex illius latere dextro ureter amplus tendit ad glanduloſam carnem, ſecundùm ſpinam dorſi ſitam, & peritonæo contectam. Inteſtinum rectum utrinque venis lateralibus inſtructum eſt; ſummum inteſtinorum denſo agmine ſtipant appendices cæcæ, & infra pylorum creberrimis oſculis in id dehiſcunt. Inteſtinis

teſtinis utrinque adhærebant membranæ pinguedinem continentes. Ab ore viam ducebat per gulam digitos aliquot tranſverſos longam, & intrinſecùs fibris rectis ſulcatam, qui referebat manicam Hippocratis. Inde retorquebantur inteſtina. In fœmellis ovaria utrinque conſpiciuntur, ovorum multis millibus inſtructa. Ova rotunda ſunt & inter ſe cohærent inſtar ſpermatis ranarum. Hepar oblongum eſt, & unico lobo præditum, in hujus medio veſica bilaria cernitur, bilem ſtomacho infundens. Lien triangularis ſtomacho ſubjacet. Cor inter branchias locatum, muſculoſam carnem æmulatur, pericardioque communi & amplo involvitur. Auricula ei fuit unica, ſed in binas partes divulſa. Ab auricula vena cava tendit, tum ad hepar, tum ad corpus illud nigricans oblongum ſpinæ inſtratum, è quo, ut ſupra innui, ureter in veſicam tendit. Ventriculus cordi unicus eſt. In principio äortæ diſpoſitæ ſunt valvulæ tres ſemilunares. Aorta autem intra branchias ſurſum fertur, & ſanguinem omnibus earum fibris largitur: hinc iterum deorſum tendens progreditur ad carnes & viſcera: venarum & arteriarum propagines branchiis ſunt inſignes, quarum ſurculi in apicum cacumine utrinque aſſurgunt.

OBSERVATIO XLVIII.
D. JOHANNIS de MURALTO.
Examen Anatomicum Veſpertilionis fœmellæ.

VEſpertilionum pili mediam inter plumas & crines naturam obtinent. Illorum color erat fuſcus, ac in dorſo magis ad ſpadiceum vergens: Alæ latæ ſunt, depiles, articulumque duplicem ſuſtinent, ut duobus in locis complicari poſſint. Loco Carpi deorſum porrigitur oſſiculum prælongum, quod alam extendit, duplici geniculo flexum, ac mobile. Sequitur hoc aliud longius ad apicem

R alæ

alæ protenſum, itidem duobus geniculis flexile. Tertium & quartum eodem modo digitorum inſtar flectitur. Tandem in ſummitate apex pollicis inſtar ungue armatus, & quaqua verſum mobilis exit. Superius paulò cubitus adeſt, qui cum humero per ginglymum aptè conjungitur. Ab inferiore parte radius, à ſuperiore ulna proſtat. Os brachii unicum, figurâ cum brachio muris vulgaris convenit. Naſus utrinque binis papillis & myſtace inſignis eſt; Dentes apparent felini. Aures amplæ, quarum anthelix oblongus ad aërem benè reverberandum. Extremitates helicis usque ad inferioris maxillæ rictum tendunt. Oculi ſplendent. Pectus latum eſt, & munitum Claviculis: Venter proportionatus: Coxendix ampla. Femur ex unico oſſe conſtat. Tibia adeſt, & Fibula. Muſculi autem tarſi in ipſis alis firmantur; Harum membranæ duplicatæ ſunt, ut intra duplicationem nervi ſecurè distribuantur, adeoque partim à Muſculis Brachii ſupernè, infernè à muſculis femoris, tibiæ, tarſi, & ipſorum digitorum alæ utrinque ad nutum moventur. Cauda Veſpertilionis rotunda intra alæ duplicationem latebat. Pes articulos habet ſeptem, ſex digitos, quorum poſtremus calcari oblongo donatur, retortâ cuſpide aut incurvatâ inſtar unci, quo utuntur ad ligna ex aquis educenda. Vide *Ephemerid. Curioſ. ann. IV. Obſerv. 182. Frid. Lachmund cum Icone.*

Muſculus pectoralis inſeritur oſſi humeri, illudque antrorſum movet. Huic muſculo ſubjacet ſternocoracoidæus. Muſculus adeſt quoque ſubclavius. Deltoides tendinem ſuum mittit ad Cubitum, quem ſurſum trahit. Biceps iterum extendit. Brachiæus in gyrum movet. Scapulæ proceſſus inferior acutus eſt.

Hepar jacet in ſiniſtro hypochondrio. Ren dexter ſuperiore loco poſitus eſt, ſiniſter inferiore. Inteſtinorum longitudo dimidiam ulnam æquabat, integerque ductus æqualis erat capacitatis. Uterus bicornis erat, & præditus ovario duplici.

Partes

Partes cæteræ intraneæ nihil differebant à muris viſceribus, quæ expoſui *Clav. Med. p. 543.*

OBSERVATIO XLIX.
D. JOHANNIS de MURALTO.
De
Muſtelæ Anatome.

QUæ in *Clave Medicinæ* olim de Gazela ſeu Capra Sylveſtri Africana tradidi, nuper illuſtravit Experientiſſimus & maximè curioſus *Celſus* noſter, in *Hiſtoria Moſchi* fragrantiſſima *pag. 42.* Huic quæ de Muſtela fœmella repetii experimenta ſequentia adjungere placet: Muſtelæ caput tanquam ſoricis in acutum deſinit. Myſtacem ſetæ ornant, quæ etiam ſuperciliorum locô poſitæ ſunt. Dentes felini ſunt, aures ſubrotundæ, ac in duos helices ſectæ. Corpus proportione longius exiſtit; apex caudæ nigricat. Anteriorum pedum digiti quini ſunt, æquè ac poſteriorum. Oculi fuſci. Odorem corpus exhalat acutiſſimum, & fœtidiſſimum, ut adſtantes diſſipatis ſpiritibus fermè in lipothymiam incidant. Pectus longum eſt. Septem lobis diſtinctum erat hepar, idque pallidum, & veſicula exili præditum. Uterus felinus. In extremitate cornuum duo teſticuli glanduloſi cum ovulis conſpicuis. Longitudo inteſtinorum ſeſqui ulnam æquabat. Murium pili ſtomacho continebantur. Colon deerat. Ren ſiniſter altiori fuit loco poſitus quàm dexter; in medio papillam habet uterque deſinentem in pelvim: Utrinque XIV. coſtæ numerantur, decem ſterno continuæ, quatuor breviores. Claviculæ adſunt. Quatuor lobi pulmonum erant in dextro latere, in ſiniſtro gemini. Cor ſubrotundum. Viginti ſex vertebræ ſpinam abſolvebant à capite ad anum. Nervi optici usque ad meditullium cerebri ſeparati ferebantur, quod & Londini quondam in felibus quibusdam miro naturæ luſu

ſpectavi. Cerebellum permagnum erat. Oſſeum penem mares poſſident. De Muſtela plura vide apud *Geſnerum, Jonſtonum de Admirandis Quadrupedum p. 324.* & Amicum *D. Wagnerum in Helvetia Curioſa p. 181.*

OBSERVATIO L.

D. JOHANNIS de MURALTO.

De

Aquilæ Anatomiâ.

AQuilæ ſaxatilis Peritonæo adhæret Omentum, quod inteſtina propemodum involvit. Muſculus Pectoralis ſterno ſuperſtratus ad medium usque cubitum pertingit; ſub hoc muſculo vaſa plurima conſpiciuntur arterioſa æquè ac venoſa. A parte ſuperiore Muſculus Pectoralis claviculam attingit, quæ firmiter ſterno jungitur. Hepar, ventriculus, & lien propriæ membranæ intra coſtas involvuntur, ſed ſpiritalia membra ab iſtis partibus Diaphragma ſeparat, quod vix ac ne vix muſculoſum eſſe apparet. Coxendicis oſſis extremitates cartilagineæ circa anum coëunt. Ad inteſtini recti principium duplex inteſtinum cœcum viſitur; in medio tranſitus patet ad inteſtina reliqua. Colon viret propter viciniam bilis, cui ſupernè jungitur. Pancreas duplex eſt. Et duodenum, & ſtomachus, & hepar glaſteo colore tincta fuerunt à bile. Inteſtina omnia ulnas duas æquarunt. Lobulus, ſeu Particula hepatis ſubrotunda veſiculæ fellis adponebatur. Gula ingentis fuit amplitudinis, ſub cujus initio glandulæ inſignes velut in corona conſitæ. Convoluti pili ſtomacho continebantur, & mucus ſanguineus ac bilioſus viſcidus. Præter ſupradictum hepatis lobulum, qui fortè lien eſt, Hepar in duos lobos ſat magnos diviſum erat. Ureteres utrinque inteſtino recto inſeruntur. Supra renes conſiſtunt utrinque glandulæ duæ ſuccenturiatæ, vitello ovi colore ſimiles.

miles. Renum figura oblonga eſt, pelve & carunculis papillatis præditorum & in tres lobos diviſorum.

SCHOLIUM.

COnferatur Anatome Aquilæ à celeb. *D. Ol. Borrichio* inſtituta, quam *lib. 1. de Herm. Ægypt. cap. 10.* §. *7.* exhibuit, & biennio ante in *Act. Medd. Hafn. Volum. 1. obſ. 2.* Nob. *D. Thom. Bartholinus* communicaverat; hiſtoriam etiam muſculorum aquilinorum in *dd. Act. volum. 2. obſerv. 127. D. Nicol. Steno* inſtituit.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO LI.
D. JOHANNIS de MURALTO.
Noctua vulgaris.

NOctua, quam nos Tiguri die XIII. Maji MDCLXXVII. diſſecuimus, Geſnerianæ deſcriptioni convenit per omnia.

Hepar in duos lobos diſtinctum eſt, quorum parti mediæ veſicula fellis ingens & turgida adhæret. Ductus ab Hepate mox ſuperato Pancreate inteſtina ſenſim perforat. At ductus è veſicula aliâ viâ incedens locô ſuperiore in duodenum inſeritur. Infra veſiculam fellis lien eſt. Inteſtina cœca duplicia ſunt, & in rectum deſinunt. Rectum inteſtinum abit in podicem, qui ſacculus eſt latus & amplus, ligamento forti lumbis annexus, ac utrinque membranis firmatus. Ad œſophagum ſita eſt cruſta glanduloſa, ventriculum præcingens: ſingulæ glandulæ oblongæ ſunt, & cylindriacæ, ac in tunicam ſubjacentem vaſa dimittunt, & ſuccum ad diſſolvendam alimoniam. Stomachum internè flava pellicula ſuccingit. Pylorum plexus glandularum tubulatarum ſtipat. Renes oblongi ſunt, latentes in cavitatibus oſſeis lumborum. Illis supernè adhæſerunt teſticuli, quorum vaſa deſinebant ad

 alvum.

alvum. Cordi duo ſunt ventriculi, totidemque auriculæ. Lingua & trachea perinde conſtituta erant, atque in noctua ſaxatili, quam poſtea deſcribemus. Narium foramina intùs ſuccingebantur tubulo membranaceo. Oculi protuberabant inſtar nodorum cryſtallinorum, & valdè ſplendebant. Locô orbitæ cornea membrana cernitur, in cartilaginis ſubſtantiam abiens. Cranium ſpongioſum eſt. Figura oculorum non rotunda erat, ſed in baſi depreſſa. Humor cryſtallinus planè ſphæricus eſt. Foramina aurium manifeſta erant, & patula, at auriculæ non tantæ, ſicut ſaxatili noctuæ. Cerebrum valdè flaccidum.

Noctuæ, quam primo Februarii Anni MDCLXXIX. ſecuimus, in ſiniſtro uretere hærebat calx & arena è renibus delata, quæ cùm ob craſſitiem tranſire non poſſet, ureterem tantoperè dilatavit, ut veſicam æmularetur.

SCHOLIUM.

QUæ de duplici cæco inteſtino, eoque longo, ventriculo amplo & membranoſo, œſophago craſſo, (ſive glanduloſo) hepate molliſſimo, veſiculâ fellis mediocriter amplâ, oculorum item ſtructurâ ſingulari habet *Marc. Aur. Severinus*, in *Zootom. Democr. pag. 336.* videri poſſunt. Noctuas muſculis oculorum carere, Exc. *D. Joh. Dan. Major pag. 16. Hiſt. anat. Kilon. prim.* prodidit, unde aliorſum videre volentes caput totum convertere opus habeant; *niſi tamen*, addens, *veriſimile ſit, quid analogum adeſſe, e.g. membranam aliquam villoſam, uti de Chamæleonte ex Panarolo refert Bartholinus.* [*Luc. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO LII.

D. JOHANNIS de MURALTO,

Noctua Saxatilis rara.

Die 7. Maji Anni 1680. capta.

TIguri capta fuit Noctua rara, cui roſtrum erat aduncum & foraminibus binis, ceu naribus pertuſum. Oculi inſignes,

ac altè reconditi, latisque obvelati palpebris, margine nigricante & circumcirca ciliorum loco pennis rotæ inſtar ambientibus. Retrò plumeum hunc circulum notantur aures cum auriculis. Auricula quævis lunata eſt, & foramen auditûs totaliter obtegit. Operculo amoto audiendi organa conſpiciuntur, nimirum circulus oſſeus cum membrana tympani. Poſt aurem pennæ ſunt reflexæ, ne quod obſtaculum præbeat auditui, nec criſpæ ſunt ſicut in ciliis, ſed latiores & altiores, ſic, ut ſupra priores aſſurgant. Ciliorum plumæ albicant. Aurium è ſpadiceo flaveſcunt. In dorſo cæſii ſunt coloris, & quaſi oculatæ plumæ tanquam in Pavonibus, attamen diverſi coloris. Cauda & alæ eandem habent longitudinem, & griſeis lineis tribus, quatuorve notatæ ſunt, quarum baſis palleſcit. Venter omnis albicat, ſubinde nigricantibus punctis pictus atque guttatus. Pedes plumoſi ſunt usque ad ungues. Hi ſingulis pedibus quaterni. Longitudo totius avis ulnam mediam ſuperavit; Latitudo paſſis alis integram. Caput Noctuæ vulgari ſimile, minus tamen & corpori reliquo proportione reſpondens. Aperto abdomine pinguedinem circa alvum copioſum obſervavimus. Ventriculus erat durus, rugoſus, & pinguedine obſitus: in quo notavimus & murem vulgarem ferè digeſtum, & rubeculam avem cum plumis & pilis. Pancreas oblongum. Pylori valvula inſignis. Et infra hanc plexus glanduloſus apparuit. Intima ventriculi membrana facillimè ſeparabatur à reliquis. Propè ductum Pancreatis meatus bilis tendebat in duodenum. Fellis autem veſiculam deſideravimus. Inteſtinum cœcum duplex fuit. Longitudo omnium inteſtinorum ulnam noſtratem aſſequebatur. Extremum inteſtini ſacci inſtar dilatatum ac amplificatum erat. In Pectore Mediaſtini pericardii amplexu cor oblongum duplici ventriculo præditum claudebatur. Inferiùs duo hepatis lobi inſignes, & à latere lobulus alius rotundus unicæ fibrillæ adhærens ſpectabilis erat, quem lienem eſſe exiſtimo. Seminis vaſa ab Aorta utrinque teſtes petebant. Mas enim erat, quippe

quippe cui teſtes oblongi, ad utramque extremitatem liberi, & humore mucoſo pleni. Infra teſtes, ſub Peritonæo latent renum corpora, intra cavitatem proceſſuum transverſorum vertebrarum lumbalium recondita: inde ureteres in dilatatam alvi extremitatem abeunt. Singulares muſculi aſperam arteriam ſuffulciunt, qui feruntur ad pectoris latera & originem ſuam nanciſcuntur paulò ſupra Tracheæ diviſionem. Lingua anteriùs carnea eſt, poſterius dura, & tantùm non oſſea. Laryngis hiatus amplus, ponè quem eminebant papillæ tergeminæ. Oeſophagus valdè dilatatus erat. Cranium ſpongioſiſſimum erat, nec durum.

In Cerebro ventriculos diſtinctos non vidimus. Tredecim collo vertebræ fuerunt. Coſtæ in univerſum ſex, ſterno junctæ. Digitus medius ex altera parte ſerratus erat, quemadmodum etiam in Ardeis.

OBSERVATIO LIII.
D. JOHANNIS de MURALTO.
Anatomia Pediculi.

PEdiculi caput inſignes habet oculos protuberantes & nigros, ad latera ſuturæ ſagittalis poſitos, hinc ab eorum angulis majoribus ſurgunt utrinque anteriora verſus cornua, inſtar cryſtalli transparentia, quinque nodis hiſpidis verticillata. Os hiſpidum eſt, ſcutoque tectum acuminato: ab oculis ad thoracem per collum binæ excurrunt lineæ. Os nigricat & in acutum protenditur. Pedibus ſenis, utrinque tribus inſtruitur, articulatis, piloſis, & hamatis. Hami ſunt ſimplices, ſed ii cum primi articuli extremitate inſtar forcipis ſerratæ ſtringunt & apprehendunt cutem humanam, cui inſident. Venter ſcutatus eſt, & ex octo vaginis plicatilibus, ſive annulis compoſitus, per quem transparet ſanguis ex cute & venis humanis hauſtus & ventriculo ac inteſtinis traditus. Cor in thorace latet. Circa oculos ſpinæ piloſæ emi-

eminent. Cæterùm notavimus ea omnia, quæ Clariſſimus *D. Hookius* Anglus *in ſua Micrographia* de Pediculo notavit. Forſan autem quod ille hepar eſſe exiſtimat, hepar non eſt, ſed tantùm ſanguis, qui transparet per ventriculum & inteſtina.

SCHOLIUM.

MIcroſcopii ope in abjectiſſimo hoc animalculo deprehendit *Joh. Faber* non ſolùm oculos, barbam, & prætenſa duo in fronte cornicula, ſed pedes inſuper ex utroque latere ternos prælongos & articulatos, qui omnes ungues habent recurvos duos, longum unum, brevem alterum, & pollicis adprimè locum ſupplentem, quibus & cutem adprehendit, & ſerpendo gradum figit. Vid. ejus *Expoſit. in N. A. Recchi hiſt. nat. Mexican. pag. 473.* ut & Cl. *D. Frider. Schraderi diſſ. epiſt. de Microſcop. uſu pag. 9.* nec non *Hookium* & *Borellum*, in *Ephemeridibus Germanorum* & *Gallorum* citatos.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO LIV.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Anatomia Pulicis vulgaris.

EXile hoc animal fuſci coloris, capite ſubrotundo, ſex pedibus, ore aculeato, pectore ſcutato & ventre craſſo conſtat.

Caput quodammodo ſimile eſt Locuſtæ vulgaris capiti; occiput rotundum. In capite utrinque oculi nigerrimi, rotundi, & gagatis inſtar ſplendidi. E fronte cornicula duo ſexies geniculata hispidaque prominent, ſub quibus inter oſculum duplicatum aculeus teres, ſtriatus, & piloſus apice ſubtiliſſimo exit, ad pungendum idoneus. Ad latera oris & aculei pedes anteriores egrediuntur, tribus articulis aptè complicati, ſpinisque horridi & hamo duplici armati pro manibus.

Pectus deinde alios atque alios pedes promit, ſpinis longis, brevi-

brevibusque horridos, noviſſimè autem longiſſimos, quibus fit ſaltus, ſimulq; ob id valdè muſculoſos, ac in femore guttatos. Pedum hami omnes ſurſum ſpectant. Dorſum vaginæ ſex tegunt, & ſquammatum reddunt, adſunt & ſpinæ ſeu pili.

Venter ſulcatus eſt, & nonnihil hirſutus. Eô pertusô ventriculum cum inteſtinis flavo humore repletis erumpere vidimus: conſpeximus quoque ova candida & perſpicua. Corculum ſub capite hæret in Pectore.

SCHOLIUM.

COnfer. *Ephem. noſtr. Ann. I. obſ. 13. fol. 52.* & *Ann. II. obſ. 27.* nec non prælaudatus *Schraderus pag. 10.*

OBSERVATIO LV.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Pulex florum ſcabioſæ.

ANimalculum hoc toto corpore vireſcit, alas autem quatuor dilutè cœruleas habet, nigris nervis expanſas & hiſpidas.

Externa figura locuſtam exprimit. Caput transparet oblongum, ex quo producitur apex piloſus, acutiſſimus, & aliquantùm recurvus. Hoc è floribus alimoniam exugunt: ut ſeſe ſuſtentent: ad latera Capitis prominent oculi bini nigricantes & ſplendidi inſtar cutis illius, quam Galli vernaculâ ſuâ chagria vocant. In capitis parte anteriore & ſuperiore Cornua duo proſtant, quatuor nodis hiſpidis & mobilibus articulata.

Pectus de ſe mittit ſex argenteos pedes, tribus articulis flexos, in extremitate duobus hamulis armatos, & punctis nigris hinc inde notatos. Ab alvi extremitate prominent caudæ oblongæ duæ vireſcentes, & rotundæ. Juxta articulos pedum & propter cornua ovula albida plurima minima, velut

in

in ſcarabæis pilularibus notantur. Inteſtina transparent, & liquore viridi ſcatent, ſitumque velut in Locuſtis habent.

OBSERVATIO LVI.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Anatomia Crabronis.

CRabrones in Capite antennas habent verticillis denis inſtructas, quorum ultimum propè caput ramo mobili affabrè jungitur, ut velut cornu complicari queat. Verticillorum ſuperficiem puncta exaſperant caſtanei coloris; ſuntque illa geniculata inſtar Cannæ Indicæ, ſeu arundinis: articulatio cum infimo articulo versùs Caput fit per ἐνάρθρωσιν, ita ut ſuperior articulus concavâ ſui parte inferioris articuli caput rotundum cuſtodiat. Porrò in verticillorum extremo viſitur lanugo, quâ objecta mirum in modum percipiuntur. Cæterùm medulla ſpongioſa verticillis hiſcè continetur. In Cranio ſuturæ locô extuberant ſplendida puncta tria nigricantia, tanquam in triangulo diſpoſita; cranii margo undique pallet, & utrinque ſupra oculum emittit proceſſum ex ſpadiceo palleſcentem. Anteriùs Calvaria diviſa eſt margine palleſcente, & quaſi ſuturam habet usque ad ſcutum, cui eſt fimbria fuſca. Aliàs & caput, & reliquum corporis pilis aureolis inſtructum, hiſpidumque cernitur.

Scutum verò propter oculos pallidum eſt, & plus minus quadratum; Forſan commodè frons dici poſſet, punctis protuberantibus, & ſplendentibus notata ac pertuſa. Utrinque ſub fronte os eſt, in quo notantur maxillarum locô è latere oppoſito Cornicula quatuor apicibus ſeu dentibus ſerrata, præterea cava & muſculis annexis prædita, quorum motu maxillæ agitantur ad præmordendam alimoniam. Deinde recurvata lingua quadrifida, pennata, & pilis inæqualibus hiſpida, cujus extremum punctis rubris ornatur: Porrò ſub ore myſtax genicula-

niculatus duplex major & minor menti locô reperitur: minor articulos tres habet, major quinque. Anterius ſub lingua eminentia eſt, Cor referens, foliis hiſpidulis utrinque adpoſitis, margine nigricante, locô Oſculi nodulus pertuſus, rubeſcens inſtar fragi.

Oculi ſunt oblongi, pellucidi, duri, convexi, & retis formâ contexti: Aperto Cranio Oſſicula plura foraminulenta & ſpongioſa notantur. Illius medio præterea adhæret fibrilla ſeu nervus in omne corpus diſtributus, qui in ſui principio, & fine tenuiſſim. exiſtit, in medio autem craſſeſcit, & ſacculum ſubflavum humore plenum adhærentem habet; figura fermè talis eſt, qualis inteſtini Coli.

Ab Occipite exit collum membranoſum, locô ſpinalis medullæ fibrillâ inſtructum, & punctо ſpadiceo forinſecùs notatum.

Thoraci adhærent muſculi à collo exorti. Pectus munitur ſcuto hiſpido & bifidato, itemque dorſum triangulari, nigricante, binisque rubentibus lineolis picto: apici hujus ſcuti utrinque adponitur cruſta coloris Caſtanei, baſi verò tuberculum geminum bifidum nigricans, & alvum ſeu abdomen margine rubente pectori adnectens.

Pectoris ſcuto articulatim junguntur pedes priores piloſi & hamati, ſeu ſpinis horridi. Extremus pes primi ordinis articulis quinque lunatis gaudet: alter ordo pedum à thoracis nigricantibus tuberculis exoritur, & longior exiſtit: tertius inferiùs è fine pectoris procedit omnium longiſſimus.

Dorſi ſcuto triangulari utrinque adnaſcuntur alæ ſpadiceæ, ſecundùm longitudinem protenſæ & plicatæ, coſtisque ad robur inſtructæ. Sub majoribus his alis latent aliæ minores. Pectoris cavum filamenta muſculoſa ſtipant, quibus pedes ac alæ immiſſis tendinibus variè moventur. A thorace alvus filo tenuiſſimo pendet, infernè luteus, supernè ſpadiceus, conſtans è ſex vaginis annulatis, ceu totidem ſegmentis continuis, quæ puncta nigra diſtinguunt.

Pro pulmonibus in hujusmodi inſectis adſunt tracheæ niveæ: cæteræ fibræ ſunt muſculi.

Aperto alvo viſuntur inteſtina & vaſa complura lactea vel potiùs ſpiritalia. In imo Abdominis glandula poroſa obſervatur, cui adhæret incurvus aculeus nigricans, qui re hortante promi ſeu exſeri, & inter duas caudas piloſas recondi poteſt, hic à baſi craſſa & diviſa ſurgit in apicem tenuiſſimum, cujus ſuperficiem ſtipant hamuli alii atque alii ſubtiliſſimè flexi. Cavus autem eſt aculeus, cui glandula conglomerata humorem venenatum immittit, quem irritati crabrones identidem excernunt.

OBSERVATIO LVII.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Anatomia Cimicis murorum & lignorum, Holtzwentelen.

MUrorum & lignorum Cimex inſectum eſt puſillum, oblongum, ſcuto corticato, & ſulcato tectum, binis cornibus, oculisque prominentibus totidem, oſculo item, dentibus, pedibus quatuordecim & geminâ caudâ inſtructum, Aſtaco fluviatili quadantenus ſimile. Cornua articulos ſex habent utrinque ſcabra, atque mobilia: hinc triplex ſcutum foliorum inſtar transverſim ad labium ſuperius pertingit: Maxilla ſuperior XV. dentes poſſidet lunatos, inferior verò utrinque unicum dentem molarem caſtanei coloris gerit, & ſeſe cum ſuperiore complicat. Oculi ad cornuum latera prominent, ceu gemmæ nigricantes coacervatæ. Sub oſculo utrinque binæ viſuntur ſquammulæ piloſæ: in ore verò lingua & palatum exactiſſimè. Pedes utrinque ſeptem ſunt, intra ſcuti crenas reconditi, unicuique horum acutiſſimus hamus in extremitate adhæret; prima pedis articulatio craſſior eſt, & ventri apprimè adaptatur, reliquæ celerrimè mobiles antrorſum porriguntur. Scutum capitis cruſtoſum eſt, &

perinde ut dorſi nodoſum, oculis pro tutela ſcutum foliaceum adpoſitum. Venter pallidus eſt, intra quatuor primores pedes ova & fœtus plurimi ceu in membrana reconduntur, qui recens nati celerrimè diſcurrunt: Ovula ex luteo vireſcunt, cylindriaca ſunt, & racematim coacervata. De cætero ſquammatum hoc eſt animalculum, ſquammæ autem caudis & ſquammis cancrorum aſſimilantur. Intra pedes poſteriores utrinque 2. eminentiæ albidæ notantur, ſub quibus vulvæ ſimilis hiatus ſquammulis tectus cernitur. Ab ore ad anum usque ventriculus & inteſtina continuantur recto ductu: ad inteſtini latera decurrit utrinque vas flavum ſpirale & poroſum, à quo circa medium corporis ramus transverſim exit, cui glandula conglomerata alba utrinque adjacet. Color hujus vaſis croceus eſt, & catenam plurimis globulis contextam refert. Inteſtina ſcatent excrementis nigris, & cellulas inſtar coli obtinent. Intra duas glandulas ante caudam poſitas punctum carnis obſervatur, quod cor eſſe ſuſpiçor. Cauda duplex eſt & Caſtoris caudam refert, inæqualem, latam, & in principio ac fine acuminatam, in medio apicula tenuis viſitur.

OBSERVATIO LVIII.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Examen Anatomicum Grylli Sylveſtris.

GRyllus inſectum eſt nigricans, capite rotundo, nigro & ſplendente prædirum, inſignibus item oculis oblongis, & corniculis binis piloſis, myſtace aut barbulâ duplici, lato oſculo, quod tenui operculo, folium hederæ referente munitur, duplicibus alis è flavo nigricantibus, & totidem pallidis minoribus, craſſo ventre nigro, geminâ caudâ ſetaceâ, ſex pedibus hamatis, quorum poſtremi cæteris longiores, & craſſiores ad ſaltum faciunt.

Cornuum

Cornuum locô ſimplex ſeta utrinque exit ante oculos quaqua verſum mobilis: corpora hæc nodoſa ſunt, ſcabra, & nigra: in iis ſingulis articulos plus quàm quadraginta numerare quis poſſet. Præterea ſunt & cava, & ſpumeum liquorem continent.

Extremitati inferioris maxillæ adhæret *Myſtax* mobilis, ſed inſtar fili tenuis, geniculatus tamen & fibroſus, ac in ſummitate convexus, tuberculo enim ſeu papillâ interpunctatâ, & valdè ſenſili inſtruitur.

Collum anteriùs pluribus nigris papillis inſtruitur, poſteriùs tribus, ac aliquando pluribus cartilagineis fibris ſpadiceis, quibus lingua ſuffulcitur, binis punctis nigricantibus propè occiput notatur.

Barbula inferior utrinque filo ſimplici ſub mento exit, quatuor itidem geniculis plicatilis, hiſpida, piloſa, variegata, & in extremitate ſenſim ſpiſſeſcens, abit in papillam, ſeu tubum valdè ſenſibilem.

Maxilla ſuperior, utrinque una, ſubrubens, denis denticulis ſerrata, ac inſtar falcis recurva, ſenſimque in apicem attenuata, & fermè triangularis, ſub oculis capiti firmiſſimo articulamento jungitur. Hinc quicquid iis ingeritur, fortiter comprehendunt. Maxilla hæc cava eſt, & medullâ aliquâ referta.

Inferior maxilla duplex eſt, una alteri impoſita, ac ex nigro ſpadicea, ſpinæ ſeu aculei piloſi multi hanc ſtipant. Extremitates chelis armatæ ſunt, vel forcipibus.

Folio mobili *Oſculum* rotundum exactè tegitur, & interiùs membrana carnea binis fibrillis diſtincta apparet.

Lingua ſub oſculo bifida & lanuginoſa cernitur, fibriſque (ut ſupra innui) propè collum ſuffulcitur.

Oculus utrinque fronti inhæret convexus, naſum verſus, & elegantiſſimo ordine infinitorum punctorum nigrorum ſplendentium refertus, margine albicante cinctus. Nam oculi hi deſtituuntur palpebris.

Cranium

Cranium medullâ ſeu cerebro repletum eſt, quô ablatô intra cerebelli duo hæmiſphæria *Cor* pulſare cum auricula manifeſtè viſitur, rubicundum, & coniforme.

Pectoris ſcutum in margine ſulcatum, & undique nodoſum microſcopio conſpicitur, imò aliquibus in locis hirſutum: ſub hoc ſcuto utrinque muſculi caput adnectentes, & œſophagus amplus cum branchiis cæterisque viſceribus deorſum pergentibus reconduntur.

Oeſophagus amplus membranaceus eſt, cujus lateribus, itemque ventriculo, & inteſtinis *lacteæ fibrillæ* pulchrè adſperguntur, quæ reverà ſunt *tracheæ,* per quas aër ad viſcera commeat; oriuntur hæ fibrillæ duplici ramo è capite, ſub ſcuto pectorali decurrunt, in plures ramuſculos dividuntur, per imum ventrem diſſeminantur, dorſi ſulcis ſeu coſtis omnibus interſperſæ & fiſtulæ modo cavæ, ac è filamentis circulariter intortis, ceu totidem annulis contiguis affabrè factæ, & in filamentum longum reſolubiles, aêre plenæ, per quæ dubium eſt, an ſtridor ſuccuſſo motu alarum aêre edatur: velut arteriæ in toto corpore pulſare videntur.

Stomachus Grylli poſt gulam inſtar tibiæ utricularis cibo repletus cernitur. Ab eo pendet *Nodus duriuſculus*, foris æqualis, membranâ tectus, intus rugoſus & ſulcatus, cum inteſtinis continuus, quaſi alter ventriculus, nam ruminare gryllum opinor, eô quòd leviter moleſtatus virentem liquorem copioſum ex ore tangenti affundat. Sulci, ſeu rugæ oblongæ numero ſex, ſupernè & infernè in anguſtum coëunt. Quivis ſulcus lineâ ſecundùm longitudinem diviſus eſt: porrò internè ex hujus ventriculi ſuperficie & papillæ, ſeu apices denſo agmine protuberant, quibus tanquam limâ cibus è primo ventriculo demiſſus atteritur, & comminuitur. Ventriculorum autem ſtructuram elegantem in Gryllotalpa deſcribet aliquando fideliſſimus noſter *Pythagoras in Obſervationibus ſuis de ruminantibus*, quæ planè eadem eſt cum ſtructura grylli vulgaris, de qua jam ante quadriennium ſcripſit, uti videre eſt

Exercit.

Exercit. familiar. XXX. Eandem pridem etiam deſcripſerunt *Oligerus Jacobæus in Th. Bartholin. Actis Hafnienſibus* & *Georgius Hieronymus Velſchius in Hecatoſtea I. Obſerv. Phyſico-Medic.* Præter duos iſtos ventriculos bini alii occurrebant ad latera poſt eum, quem jam deſcripſi, poſiti, rugarum expertes, ſed ſordido humore puniceo repleti. *Inteſtina* reliqua *Meſenterio flavo* adhærent. Colon cellulatum & excrementis viridibus refertum eſt.

Ad latera fiſtulæ inteſtinalis utrinque recumbit *glandula albicans rotunda* in maribus, lacteis fibrillis ... tracheis minimis exornata, teſtes ſunt inſignes, ad *corpus filamentoſum* & mucoſum pergentes, in quo penis rubellus reperitur; grylli enim non haſtati ſeu mares intra duas ſetas piloſas ano exeuntes in abdomine recondunt *ſacculum*, cui ceu burſæ includitur *granum duriuſculum* albâ medullâ plenum, à qua burſa anteriùs jam dictus penicellus dependet, haſtæ fœminarum longitudini reſpondens. Setæ in maribus juxta alvum collocatæ piloſæ & ſpinoſæ ſunt.

Propè ſetas autem locô anteriore ad anum in fœmellis reperi quatuor *ſpicula longa* & haſtæ cuſpidi ſimilia, quorum unumquodque *fibrillam* ceu in vagina gladium continebat: Hæc duplicia notantur in pluribus, utraque autem rurſus bifida, ut quatuor numeres haſtas, quæ ſeſe momento citiùs tam aptè conjungere & complicare poſſunt, ut unicam haſtam eſſe exiſtimes: ab initio haſtæ illius intra nates *vulvæ* quidpiam ſimile videtur, quæ rotundum foramen eſt à conjunctione haſtæ formatum, & quaqua verſum mobile, cujus ductu intra alvum pervenitur ad *glandulam rotundam* ſtriatam velut ſemen milii ſolis candidam, ad cujus utrinque latera membranis, ceu vaſculis, *ovariis putà* flaveſcentibus, oblongis, *Ova auro* magis ſplendentia propemodum infinita continentur, figuræ ſeminis cumini, ſed longè minoris; qualia etiam è Gryllotalpa *Pythagoras* olim exemit.

Pedes anteriores hiſpidi ſunt, concinniter articulati, & forcipe hamato inſtructi: articulis quinque pes flectitur: idem fit

T cum

cum *altero pedum ordine, tertius ordo infrà* femora hiſpidior eſt, ſpinisque horridus, ac præterea inſignibus muſculis & forcipibus inſtructus.

Abdomen ſulcis duodecim, quorum inferior ſuperiorem ſubintrat, veſtitur: hi à parte anteriore lineolâ utrinque ſecantur, & contiguitatem ope membranæ ſubfuſcæ acquirunt.

Ala dextra ſuperior in maſculis, reticularibus fibris variis inſigniter criſpata, ſupra *ſiniſtram* expanditur, & arctè ad lineæ rectæ amuſſim complicatur utrinque, ut ad vibrationem alarum aër reverberatus deorſum cogatur, & cùm ſub ſcuto pectoris firmiter conjunctæ implantentur, ſonus ſtridulus concitetur.

Alæ inferiores fibras quoque habent, & plicatiles ſunt ſecundùm longitudinem, prædictis multò minores. Cæterùm fœmellarum alæ haud ita criſpæ & fibris variis pictæ, quanquam æqualiter textæ reticulares quoque cernuntur.

Quomodo autem *grylli ſonum* edant, non planè compertum habet amiciſſimus noſter *Pythagoras:* aſt in cicadis, quibus Gallia Narbonenſis per æſtatem abundat, ſingularis quædam, mirandæque ſtructuræ machina hæret propter alas, quæ ſolo motu alarum clangorem illum gratum edit. Cicadæ aërem ore alium nullum hauriunt, præter eum, quem fortè cum cibo & rore abliguriunt, & proin dubitatur, an Grylli ad formandum ſonum illum ſtridulum ore arripiant aërem. Tracheæ equidem hujusmodi inſectis plurimæ ſunt, quas primus notavit & deſcripſit *Malpighius in Epiſt. de Bombyce*, ſed non proveniunt ab ore, uti in homine & aliis animalibus: Annon (cùm juxta œſophagum è capite oriantur bronchiæ, quæ excavatæ ac aëre plenæ interſtitia coſtarum internè adeunt,) dum canit Gryllus, aërem per bronchias arripiendo, & per harum extremitatum fines ſub alis emittendo, dum utrinque alæ mirando modo fabrefactæ eô ſe vibrant & concutiuntur, ſonum efficit?

Gryllorum cibus ſunt teneriora foliola herbarum, florumque, quæ magnâ voracitate degluciunt, ut ſtomachus in amplam

plam molem extendatur: imò eſurientes ſe ipſos diſcerpunt, & devorant: niſique in libero aëre diſcurrant, citò moriuntur: *diſſidium ipſis* eſt & æmulatio, ſi mares alii fœmellis ſociis adjungantur, quos initô certamine inſigni virilitate irati cantantes perimunt.

Excrementa muris inſtar oblonga deponunt.

OBSERVATIO LIX.
D. JOHANNIS de MURALTO.
Limax major rubicunda terreſtris.

Limax eodem, quô cochlea domiporta modo per dorſum ſulcata eſt, & craſſiſſimis fibris longo tempore mobilibus pollet. Cæterùm cornibus utitur minoribus, quàm cochlea domigera. Caput margo nigricans à pectore diſtinguit, & pectus à ventre. Limacibus cerebrum eſt tam exile, ut vix conſpici poſſit, tamen in eo cavitates aliquot notantur, quarum una tendit in vaſculum nerveum inſtar filamenti attenuatum; cæteræ cavitates intra caput manent. In capite porrò rictus oris amplus conſpicitur, & in hoc supernè dens lunatus & apicibus quindecim crenatus: hinc continuantur inteſtina, quæ mirè ornant vaſa albicantia adinſtar venarum lactearum. Utrumque labium protuberantes papillas quindecim ambitu ſuo comprehendit. Palatum duplex ſeries glandularum utrinque ornat, medium palati lineâ finditur rectâ. Inteſtina recto ductu pergunt ad ovarium usque. Interiùs ab inteſtinis foramen ſurſum vergit ad hepar: poſt inteſtina ſurſum feruntur usque ad caput; inde iterum deorſum in hepatis lobos tendunt. Tandem iterum ſurſum producta ad capitis latus dextrum exitum inveniunt. Penicellum, uti in domiportis, non reperi, ſed tendinoſam carnem vomeris figurâ. Hujus extremitati circum poſita erant retracta cornua à parte poſtica. Oſculum larynge donatur, ut videlicet

delicet oris hiatus pro proportione arcûs dentium ſemper pateat ad œſophagum. Hujus laryngis (ſi modò ita nominare impunè liceat) alius quoque & potior uſus eſt in coitu, quod in Limacologia ſua aliquando magis illuſtrabit *Pæon.* Vaſculum coniforme ſitum eſt infra corpus cylindriacum & deſinit in fibras oblongas, velut in cochlea domiporta.

E capite vaſa lactea duo majora pertingunt non tantùm ad hepar, ſed & ad omnia inteſtina. An, ut chylum ex herbis elicitum deferant ad vaſculum lacteum coniforme, hincqne in hepate à bile liberatum cordi adferant? Ad finem hepatis ovaria duo inſignia notavimus, ad quæ etiam pergebant rami lactei: in illis ovorum infinitus erat numerus. Apud eas limaces, quæ gravidæ non ſunt, locô ovarii reperiuntur glandulæ nigricantes, & vaſe albo interſectæ.

Veſica humore viſcido ſub cæruleo plena interiùs lato pedi, ſeu apophyſi inſternitur, & à capitis internâ parte originem ducit.

Cor ſitum eſt infrà caput. Oblongum illud eſt, & pallidum, obductum Pericardio & auriculâ præditum. E corde vaſa tendunt ad hepar. Auricula fibroſa eſt & magnitudine cor multum ſuperat.

Quanquam cor limaci auferatur, tamen vita non ſtatim tollitur, nam fruſtillatim quoque conciſa limax vivit longo tempore.

Cutis duplex eſt. Corticata exterior; interior fibroſa, albida & infinitis foraminibus pervia.

OBSERVATIO LX.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Scarabæi majalis foliacei anatome, Laubkäffer.

HIc Scarabæus longitudine pollicem ſeu unciam æquat. Caput ei lato ſcuto inſtructum, & myſtace ornatum: ad oculi angulum

angulum majorem utrinque nodoſæ antennæ ſeu cornua prominent, ornamento quaſi plumeo condecorata. Nodorum maximus ad ſcutum naſi deſinit. Caput intra ſcutum pectoris recondi poteſt, & ad oculos usque inſtar ſpeculi reſplendet. Anteriùs & caput & oſculum hirſuta ſunt. Cornua ſeu antennæ quatuor nodos habent. Ornamentum eorum plumeum plicatile eſt. Myſtax autem quinque articulos tenet, quorum extimus oblongus in apicem convexam deſinit. Oculi ſunt convexi, ac è minimis ſpeculis rhombum referentibus conflati. Collum ſplendida cruſta inſtar ſpeculi nitens intra pectus reconditum deliteſcit. Os ſcuto ſeu labio duriore tectum eſt, locô oris autem foramen rotundum extat, per quod via patet ad gulam.

Scutum pectorale maſculis nigricat, fœmellis rubet. Præterea aſperum eſt, & ad margines ac propter pectus lanuginoſum. Infra ſcutum hoc, ubi alæ aptantur, particula alia nigricans triquetra & ſplendida ac hirſuta notatur.

Ala utrinque duplex eſt, quarum inferior membranacea coſtis ſeu filis quinque erigitur, aliàs plicatilis eſt. Coſtarum color eſt ſpadiceus: adnectuntur hæ alæ ſcuti pectoralis confiniis. Superiores alæ ſunt corticatæ, duræ, caſtanei coloris, transparentes, & lineis decoratæ ſenis, aptèque dorſo adaptatæ, quod contegunt. Hoc è novem coſtis, ſeu ſulcis mollibus contextum eſt. Coſtarum margo albidus. Coccyx prædurum in apicem recurvum deſinit. Venter è ſeptem plicis, aut annulis contiguis conſtat. Utrinque ſegmenti cujusvis ora lineolâ albâ tingitur. Pedes ſunt ſex hamati, hirſuti, ſeu ſpinoſi: anteriores breviores & minùs carnoſi, poſteriores muſculoſi & fortiores exiſtunt. Intra pectus poroſæ quædam carnes (vehementer dubito, an pulmones ſint?) reperiuntur, ſubrotundæ, coloris rubentis. Per medium eorum deſcendit œſophagus nigricans. Supernè cor tanquam punctum rubellum conſpicitur. Ova XII. utero bicorni adhæſerunt. Pulchrè contorta ſunt inteſtina, & tracheis plurimis, per quas aër vi-

ſceribus affertur, ornata. Stomachus in medio inteſtinorum hæret.

OBSERVATIO LXI.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Anatomia Simiæ à Generali Capitaneo Lochmanno oblatæ.

FIgura Simiæ externa & canis eſt & hominis; illius, quòd quatuor incedat pedibus, ac valde piloſa ſit, vocemque caninam edat, & ratione deſtituatur: Hujus verò, quòd inde à confinibus frontis usque ad mentum faciem humanam repræſentet, aures ac manus pedesque totidem ac homo digitis inſtructos habeat, & miniſterio manuum ad varia opera utatur, denique inſtar hominis ſedeat, & actiones humanas tam appoſitè imitetur, ut quis exiſtimet rationem ſimiis aliqualem denegari non poſſe. Adſunt & mammæ, & in his papillæ. Dentibus os inſignibus, caudâ caret & clunibus, quarum loco cutis calloſa eſt coxendicis oſſi inducta, anus & vulva ſepto transverſo à ſe invicem diſtinguuntur.

Truncus conſtat è tribus ventribus, capite nimirum, pectore & abdomine. Abdomen cæteris ventribus longius exiſtit, undique conſitum pinguedine flavâ, à qua judicium cepimus, ſimiam ætate confectam fuiſſe: Fibræ muſculorum abdominis ad lineam albam usque deſcendunt. Omentum undique adhærebat peritonæo, nulli aderant pyramidales muſculi. Omentum ſimili pinguedine flavâ, & rubentibus vaſis ſtipatum erat. Ligamentum latum hepatis unitum erat diaphragmati; Omentum involvebat inteſtina omnia.

Situs inteſtinorum talis erat; Cæcum, colon, & rectum contegebant inteſtina tenuia, craſſa enim fæcibus inſpiſſatis turgida, præcipuè colon cellulas efformans maximam abdominis partem complevit. Inteſtina tenuia pleraque ſuperiori in loco propè renem dextrum conſita erant. Inteſtinum

craſſum

craſſum cingebatur ligamento duplici, & ita vinciebatur, ut cellulæ à coarctatione exiſterent. Siniſter ren inferiore ſede, dexter ſuperiore poſitus erat. Omenti ala ſuperior fundum cingebat ſtomachi, inferior pylorum & lienem triquetrum. Pancreas prætereà inſigne juxta duodenum viſitur. Meſenterium amplum eſt & latum, connectens undique inteſtina, & firmiſſimè adhærens lumbis. Hepar in quinque lobos diviſum eſt, quorum maximo veſicula bilis inſculpta hæret.

Ligamenta uteri lata ad lumbos usque pervenére & cum peritonæo conjuncta fuerunt, rotunda autem verſus pubem, & femora tendunt. Renes planiores ſunt quàm renes canum & pelvim parvam habent, veſica urinaria quadrata eſt, glandula ſuccenturiata cava fuit & nigricans. Uterus ſpecie humanum refert. Vagina uteri glanduloſa eſt & ſulcis variis diviſa. Cervix magnitudine uterum ſuperat, in eâ reſidebat glutinoſa pituita: Teſticuli ad latera uteri fuerant ſubrotundi, ligamentis latis innexi, qui operti diſciſſis ovis humorem dimittebant tenuem.

Extremitas teſtium fimbriata eſt, ligamentum latum cum peritonæo continuum: Muſculus pectoralis valdè prolixus exiſtit, principium ſumit à conjunctione clavicularum cum ſterno utrinque, ex oppoſito latere contingens muſculum ſterno-maſtoid. ſterno-thyroideum, & ſterno-hyaideos. Sternum ſimiæ cum ſterno humano penitus convenit. Duodecim coſtæ ſunt, octo venæ, reliquæ ſpuriæ: Sterno internè Mediaſtinum adhæret, cujus duplicationi cor incluſum habetur. Venæ mammariæ turgebant. Diaphragma undique connectitur extremitati coſtarum. Sub tendine diaphragmatis ſacculus chyli repertus eſt, quo inflato ventriculus cordis dexter intumuit; mox etiam azygos & intercoſtales venæ.

Pericardium nihil aliud eſt, quàm duplicatio Mediaſtini; liquor in pericardio erat, unde cor madidum.

Dexter pulmo habet quatuor alas, ſiniſter duas: Inflatâ

aſperâ

aſperâ arteriâ inflantur quoque ſimul omnes pulmonum veſiculæ. Ad bronchiorum latus dextrum ſita eſt arteria venoſa, ſive vena pulmonalis, quæ à corde ſi infletur, quanquam ægrè id fiat ob valvulas, flatus tamen pertingit ad extremitatem loborum pulmonis. Vena arterioſa, ſeu arteria pulmonalis ſi infletur, ad latus dextrum omnes lobi quàm celerrimè inflantur. Subſtantia pulmonum quippe conſtans è veſiculis ſpongioſa eſt: Sanguis per venam cavam fertur ad dextrum cordis ventriculum, in quo valvulæ tricuſpidales tres conſpiciuntur, refluxum ſanguinis è corde in cavam impedientes: Sanguis autem in pulmonibus accedente aëre ventilatus ad ſiniſtrum cordis ventriculum accedit, indeque per aortam in totum corpus diſtribuitur. Ante quam cranium cerebri colluſtrandi gratiâ effregimus, artificiosè ſeparavimus muſculum Coracohyoideum, ſterno maſtoid. ſternohyoideum, ſterno thyroideum, glandulas bronchiales, Muſculum Cricothyroideum, Mylohyoideum ſive Geniohyoideum, Myloglosſum & Baſiglosſum, Digaſtricum, Maſſoterem, Crocaphilen, alares oris, Frontis item & occipitis Muſculos: Rurſus ſplenios, complexos, Rectos majores & minores, obliquos deni- que ſuperiores & inferiores: laryngis Cartilagines, & os hyoides, quæ omnia humanis partibus appoſitè reſpondent. Tandem aperto Cranio cerebrum durum invenimus, magnæque molis anfractus ad aures inſignes, nervos guſtatorios in multos funiculos diſtinctos, papillasque in lingua grandes: Nates & teſtes in cerebro juncti erant. Glandula pinealis pellucida ac inſignis, Rete mirabile cum pituitaria glandula, à ſinu cerebri interiore huc procedebant vaſa. Cornua oſſis hyoidis ſe non extendebant usque ad proceſſum oſſis cuneiformis ſtyloidem.

Vidimus præterea muſculos humeri, cubiti & manus, item ſcapulæ & dorſi, inter quos notatu maximè dignum invenimus ligamentum annulare & tenſorem pollicis. Denique luſtravimus quoque muſculos femoris, Tibiæ & digitorum, qui omnes humanis erant quàm ſimillimi.

Plura

Plura de Simiæ natura & fabrica diſſeruit magnus quondam noſter *Geſnerus, Blaſius in Zootomia p. 253. Jonſtonus, alii.*

SCHOLIUM.

AN homines, an ſimias ſecemus, parum referre, quorundam *Galeni* autoritatem prætendentium eſſe opinionem, quamvis non ignorem, revera tamen magnam inter utrumque ſubjectum eſſe differentiam, eſt certiſſimum; ita ut, quamvis humani in ſubjecti defectu illud præ multis aliis commodè ſubſtitui, & analogiâ quadam partium humanarum cognitionem præſtare valeat, multorum tamen errorum cumulus indè propullulare poſſit; unde varios in Anatomia defectus alii jam in *Galeno* animadverterunt; quos inter *Andr. Veſalius*, cùm ſuam *humani corporis fabricam* Potentiſſimo Cæſari *Carolo V.* dedicaret, eundem ſuis deceptum ſimiis crebrò veteres Medicos in hominis conſectionibus ſe exercentes immeritò arguere, accuſaverat. Quod licet negari nequeat, nullibi tamen *Galenum* omnimodam Simiarum cum humano cadavere ſimilitudinem propoſuiſſe, autumo; primum enim inter animalia pro diſſectione, ob majorem, quam præ cæteris brutis habet, cum humano corpore convenientiam, locum ſimiæ adſignâſſe, id minimè evincit; inprimis cùm hanc ipſam analogiam non omni exceptione carere, ipſe clavicularum exemplo *lib. 13. de uſu part. cap. 11.* manuum *lib. 15. cap. 8.* pedum *lib. 2. de anat. adminiſtr. cap. 8.* &c. edoceat. Interea tamen in multis erràſſe, & brutorum in cadavere obſervatam partium conſtitutionem minùs aptè homini quoque adplicuiſſe eum, numerus e. g. muſculorum ocularium, & renum ſitus evincunt; dum his in loco ab Exc. *D. D. Hardero obſervtion.* adducto talem adſignat, ut dextrum in omnibus animantibus elatiorem ſiniſtro pronunciet, contradicente omnino humanâ anatome, ita ut non niſi rarum quid ſit, in ſuperiori loco dexter præ ſiniſtro ubi reperitur, cujus exemplum in *Ann. IX. Ephem. noſtr. obſ. 92* conſignavi: illis verò ſeptenarium numerum tribuit, *cap. 5. de muſc. diſſect.* & *alibi* oculum à ſex muſculis moveri, à ſepti-

mo verò circa oculi baſin occurrente (quem etiam parùm providè in hominis ſtructura *præfatus Veſalius* admittit) firmari tradens, imò & uſui medico fictitium ejusmodi organum *lib. 4. de loc. adfect. cap. 2.* adplicans. Cæterùm *Galenum* in arte anatomica vel à teneris exercitatum, neque ex ſolis libris, ſed ipsâ autopſiâ anatomicum, ideoque fruſtra ab *Helmontio cap. 9. de lith. §. 50.* hanc ſuam doctrinam aliunde verbotenus deſcripſiſſe inculpatum, unicè brutorum diſſectioni operam dediſſe, cui ſanè humana, ſi voluiſſet, deeſſe non poterant cadavera, meritò miramur, quem tamen ea neglexiſſe, ne cultrum in ea ſtringendo impius, crudelis & ſceleſtus (licet hîc nullum ſit ſcelus, crudelitas aut impietas,) videretur, aut etiam triſte ſpectaculum in proprii generis corpore diſcerpendo odio habuiſſe, quo de plura legi poſſunt in *part. 2. Zootom. Democr. Severini* (ubi *part. 4.* itidem ſimiæ maſculæ anatomia ex *J. Sylvio* adducitur) interea credemus, usque dum humana eum non minùs diſſecuiſſe, ſolidè aliquis oſtenderit; ſceleta etenim humana ipſum vidiſſe, quod etiam Cl. *Thom. Reineſius epiſt. 38. ad Neſter.* notat, huc propriè non ſpectat. [*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO LXII.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Gryllo-talpa.

QUod *Aldrovandus* vermem cucurbitarium dixit, *Ferantes Imperatus* talpam, id Gryllo-talpa denominatur ab *Olao Wormio*: Noſtri id vulgò Wåhren appellant.

Inſectum hoc minimum digitum longitudine & craſſitie æquat.

Ex ano ei utrinque fibrillæ duæ piloſæ ad inſtar caudæ muris egrediuntur.

Alvus ex octo plicis ſquammatis leviterque hirſutis caſtanei coloris conſtruitur.

Venter

Venter mollis eſt & obſoleti coloris.

Dorſum tegitur alis binis acuminatis, per quas deducitur linea ſubnigricans: Hæ alæ plicatiles ſunt & aptiſſimè convolvuntur, eo ferè modo, quo pueri noſtrates Lucernos è charta complicant. Alis incumbunt expanſæ antennæ, nigris ſtriis diverſimodè pictæ; breviores quàm alæ, illæ enim ad medium caudæ pertingunt, hæ duntaxat ad medietatem alarum.

Pedes ſunt 4. Ex his poſteriores quidem craſſiores & longiores.

Anteriores verò minores ac breviores.

Noviſſimi initium ducunt à prima alvi ſquama, & quatuor articulis gaudent: quorum primus Femur eſt, alter tibia denticulata, tertius Tarſus, & quartus Pes extremus bifido ramulo digitorum loco munitus. Reliqui pedes ab his nonniſi tenuitate & brevitate differunt.

Pectus munitur ſcuto teſtaceo ſupernè nigricante, infernè pallido, attamen hirſuto. Infra hoc ſcutum mollis interjacet membrana ventrem à thorace diſtinguens. Ad latera capitis utrinque Brachiorum loco proceſſus bini geniculati duri, ac chelarum inſtar ſerrati extant, quibus animalculum hoc terram fodiendo alimoniam quærit, ſeque defendit. Quilibet proceſſus conſtat è quatuor articulis, quorum primus axillæ rationem habet, alter longior & latior pectori aptatus, appendicemque habet acuminatam, cui ſe manus ſerrata implicat: tertius manum ipſam comprehendit quinque acuminibus ſeu nigricantibus corniculis tanquam digitis præditam. His accedunt duo alia cornicula velut pedes biſulci, pollicis rationem habentia cum apophyſi tenuiore piloſa; Flectuntur manus præcipuè extrorſum, uti in Talpa.

Caput intra ſinum ſcuti latet acuminatum & barbatum, fermè eodem modo ut in Cancris, cornua enim duo infra oculos & poſt naſum conſtituta eminent.

Ad barbam ſetaceam papillæ albicantes diſpoſitæ ſunt.

In alvo veſicam pyriformem ab œſophago productam

U 2 reperi-

reperimus, quæ in ſe continebat viſcoſum, terreſtrem & limoſum ſuccum. Veſica autem iſta nihil erat aliud, niſi ventriculus, quem cingebant Lactea vaſa innumera, per quæ aërem commeare tanquam per tracheas poſtea cognovimus, à *Pythagora* noſtro admoniti.

Notavimus quin etiam alium ventriculum plicatum & denticulatum velut in animalibus ruminantibus. Inteſtina recto tramite deorſum tendebant, vaſis lacteis, hoc eſt, tracheis perſperſa.

Ad alvum cartilaginea quædam pars duplicem caudam ſuffulcit.

Infra has cartilagineas portiones penis minimus latet;

Ad cujus latera corpora duo oblonga ceu lactes aut teſtes cernuntur.

Dorſi ſpina vertebris inſtruitur: Spinalis medulla intra vertebras latitat. Intra duos lobos cor latitat duriore baſi cinctum. Inferior & ſuperior maxilla denticulata eſt: ſuperiori imponitur ſcutum velut labium.

Oculi ſunt duriſſimi, ſplendidi, nigricantes.

Oris rictus amplus, & utrinque duæ tonſillæ.

Cranium ſatis durum. Tunica uvea crocei coloris.

Cerebrum minimum & nervi inſignes cùm ad cornua, tùm ad oculos protenſi.

OBSERVATIO LXIII.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Scarabæus liliaceus,

Herrgotts Kühlein.

CApur fuſcum eſt & intra pectoris ſcutum politum, ac guttatum, quaquaverſum movetur.

E frontis confiniis cornicula prælonga lanuginoſa, duodecies geniculata & quaquaverſum mobilia, ac in ſummi-

ſummitate flexa egrediuntur: Oculi propter cornicula inſigniter prominent, ex nigro flaveſcentes, tanquam è ſpeculis plurimis anguloſis conflati, & undique palpebris piloſis cincti.

Capitis ſuturæ quodammodo ſtellam effingunt. Scutum oſculi piloſum eſt, & duplex utrinque roſtillum, falcis formâ denticulatum, obſervatur, cum plumoſa in medio lingua. Os myſtace præditum eſt, qui tribus particulis hiſpidus ſeſe intra ſcutum aptè recondit. Maxilla inferior ſuperiori brevior eſt, tanquam in ſciuro collum prominet.

De cætero totum caput hirſutum eſt. Collum autem inſigni collari rubente cingitur, in quo puncta quædam ceu gemmarum ſeries. E dorſo alæ ſurgunt duplices, ſuperiores corticatæ rubentes, & margine ſulcato notatæ, ſub quibus reconduntur inferiores membranaceæ, complicatæ, nerviſque ſex rubentibus firmatæ.

Scutum dorſi gibboſum eſt. Etenim thoracis pars poſterior ſupernè protuberat, infernè ambitur Zonâ: denique latera ſunt depreſſa.

Pedes notantur ſeni, iique hamati, hiſpidi, aſperi, aculeus autem ex adverſo hamorum exit, ut fortiter inniti, greſſumque firmare queant. Singulorum pedum triplex eſt articulatio, quos ad motum exagitant muſculi ſupernè diſpoſiti.

Abdomen è vaginis fimbriatis & ſplendentibus conſtat.

Inteſtina crocea ſunt, plurimisque vaſis inſtructa.

Præterea glandulæ conſpiciuntur inſignes, & ab initio abdominis cor. In pectore œſophagum ſtipant plurima vaſa pnevmatica, quorum ope ſub ingreſſis alvi annulis procul dubio ſuſurrus editur. Ani loco foliola duo nigricantia proſtant. Alvi extremitas pilis dupliciter horret.

Aliquando etiam ova cylindriaca, pallida, numeroſiſſima reperimus in ovario, minatis venis eleganter picta.

OBSERVATIO LXIV.
D. JOHANNIS de MURALTO.
Anatomia Muſcæ vulgaris.

Muſca habet caput, pectus & alvum. Capitis partem anteriorem potiſſimum conſtituunt oculi, qui utrinque eminenter proſtant, immobiles ut gryllorum oculi, & punctis infinitis ceu totidem gemmulis elegantiſſimè ornati, ac circulo utplurimùm albo cincti, ſupra quem pilorum ſeries exſurgit, qui ad angulum oculi majorem & corpora duo cylindriaca, in media facie ſita, continuantur, recurvi & ramuſculorum inſtar implexi. Intra pilorum iſtorum ſepem corpus membranaceum, latiuſculum, holoſerico nigro ſimile jacet, quod à circulo albo oculorum prodiens pluribus foraminibus notatum oculos diſtinguit. In ſummitate autem capitis corpori huic implantata eminentia coronam refert, quippe ex circulo aureolo conſertam, ac triplici gemmâ nigrâ pulcherrimè ſplendente ornatam.

Hic etiam ſetæ plures récurvæ exſurgunt.

Infra membranam nigricantem oblonga corpuſcula duo ſurſum deorſumque mobilia, ac interpuncta, viſuntur, quibus plumoſi tres pili, caudæ muris piloſæ ſimiles, inſident, quorum poſterior ſemper brevior eſt, & à levi quacunque aëris agitatione commovetur. His pilis cavitates duæ ſubjacent, intra quas illi aptè reconduntur ad muſcæ irritationem.

In parte capitis inferiore corpora utrinque proſtant maxillas referentia, albida, punctis nigris conſperſa & pilis hiſpida, hæc ab inferiore parte verſus corpora cylindriaca ſenſim incurvantur, & in ſummo acumine pilos prælongos decuſſatim emittunt.

Infra pilos hoſce cavitas alia cernitur ori ſimilis, in qua proboſcis complicata deliteſcit, ſuperior oris hujus pars membranæ adinſtar albicans pellucida eſt. Proboſcis Elephantinæ non

non abſimilis in extremitate piloſa eſt, & oris inſtar fiſſa; ex media proboſcidis parte progrediuntur corpuſcula duo cylindrica piloſa.

Collum à parte poſtica binos habet muſculos, quibus caput pectori adducitur, anterius verò collare griſeum & plumoſum conſpicitur, ſub quo ſpeculum ſpadicei coloris.

A collo œſophagus internè deſcendit in thoracem, qui à parte poſteriori usque ad alvum in utroque latere piloſus eſt, ac in medio alis binis transparentibus tenuiſſimæ texturæ inſtructus.

Dorſum lineæ nigræ ſex rectæ & tres transverſæ diſtinguunt.

Extremitas dorſi pallidior eſt cæteris thoracis partibus.

Internè coſtæ pulcherrimè differentes videntur, itemq́ue caro flaveſcens & glutinoſa. Duo autem foliola abdomini à dorſo incumbunt. Inteſtina cellulas & vaſa nigricantia ſecundùm longitudinem deducta poſſident, & flaveſcentem transparentemq́ue pituitam continent.

A pectore pedes ſex prodeunt ſpinoſi & in extima parte ungulati, prætereaq́ue ductus hamis inſtructi, ad adhærendum aptis; articulus eſt in femore, genu & pede extimo.

Alvus eſt verſicolor, plurimùm autem ad cæruleum vergens, piloſus propemodum ac è quatuor vaginis complicatus, lineisque totidem notatus.

Ventriculus cum inteſtinis velut cochleæ intortus eſt: ovaria duo cum ovulis notantur & in fœminis & in maſculis: Exiſtimo me in muſcis aculeo inſtructis flava ovaria nigris fibrillis conſperſa notâſſe; dubium, an muſcæ ſint hermaphroditæ.

Cor in abdomine latet ſub diaphragmate pallidum, conicum, unico ventriculo ſimplici donatum & pericardio cinctum.

Stomachus amplus eſt ac membranaceus, ſæpéque compreſſo digitis alvo veſicæ inſtar cum ſonitu disrumpit.

Meſen-

Meſenterium flavum inteſtina appoſitè conjungit.

Penis oblongus eſt & nodoſus, in medio albidus, ac utrinque lineis nigris notatus, apiceq́ue nigro præditus.

Vulvam piloſam recurvus apex præcludit.

Doctiſſimus Regiæ ſcientiarum Academiæ ſocius de la Hire exiſtimat, tres illas gemmas in capite muſcarum eſſe oculos cum palpebris, quod tamen ſectio noſtra neutiquam approbat.

SCHOLIUM.

QUæ de muſcarum oculis in *Eruditorum Ephemeridibus Romanis A. 1669. M. Nov.* profertur Obſervatio *P. de Gottignies, Mathem. in Coll. Rom.* uti curioſa eſt, ita hîc adduci meretur, Italici idiomatis ſenſum ſic Latinè reddendo: *In capite muſcarum, culicum, papilionum, aliorumq́ ſimilium animalium exſtant duo corpora irregularis convexitatis, quæ microſcopio obſervata adparent elegantiſſima, inq́ muſcis oculi eſſe creduntur. Quo inſtrumento etiam eadem obſervavit D. Robertus Hooke, & diligenter deſcripſit in ſua Micrographia, ubi partes has ex multis variæ magnitudinis globulis eſſe compoſitas notat, inq́ forma triangulari diſpoſitas, & tam benè unitas, ut inter unum & alterum non niſi ſpatium interſit, quod à talismodi figuris conſequi neceſſe eſt. Quemvis autem horum minutorum globulorum perfectum eſſe oculum credit, ita ut muſcæ oculos quaquaverſum directos habeant, quibus immotis antrorſum, retrorſum, & lateraliter videre queant; quo commodo cætera animalia, paucis oculis prædita, careant. Horum verò globulorum in quadam muſcarum ſpecie usque ad quatuordecim millia numeravit, i.e. ſeptem in quolibet latere, quatuor nempe millia parvorum, & tria millia minorum. Sed P. Gottignies partium iſtarum diligentes obſervationes inſtituit, atque ſuis ex principiis opticis diſcurrendo ſtatuit, non poſſe illas pro organis viſûs inſervire; quia aut quælibet earum unum ſolum oculum conſtituat, aut multos; ſi unicum, iſta extima ſuperficies pro cornea inſervire deberet, quod eſſe nequit, cùm irregularem habeat convexitatem, non æqualem & politam, qualis in cornea requiritur; ſin multos, magna confuſio in viſione ſequeretur. Exiſtimat ideo, alium in finem, quàm ad videndum,*

dendum, à natura eſſe conſtructos; & conſiderans, quòd tumidæ ſint atque inſtar tympani tenſæ, pro auditu inſervire, arbitratur, quia organum aptum conſtituunt ad percipiendam aëris externi trepidationem, i. e. ſonum. Tantoq; magis in hac opinione confirmatur, quia per microſcopium in capite muſcarum vidit partes aliquas oculis aliorum animalium ſimiles. Et certè dubitari poteſt, an partes hæ realiter ſint muſcæ oculi, cùm formâ & colore parùm differant à maculis illis nigris, quæ ſimiliter per caput ſparſæ reperiuntur. Sed dubium omne demitur, ipſo dicente, ab obſervationibus in aliis animalibus factis, in quibus clarè conſpiciuntur oculi & ſupradicta convexa corpora, prout in cimicibus illis, quos Itali Cimici di campagna vocant, objecto curioſiſſimo, per microſcopium multæ maculæ nigræ, elegantiſſimo ordine ſparſæ in fundo partim albo, partim flavo, adparent, quorum nempe animalculorum in capite clarè conſpiciuntur duo corpora elevata, dictis muſcarum ſatis ſimilia, & ſupra illa duo diſtincti globuli, quos nihil eſſe aliud, quàm oculos, ſatis eſt veriſimile. Inventis itaque in uno eodemq; animali duabus illis eminentiis vel convexitatibus, quæ in muſcis occurrunt, & unà oculis evidenter ab iis diſtinctis, concludit, quod etiam in muſcis convexitates illæ non ſint oculi, ſed potiùs auditûs organa. Quidquid ſit, unicum hic addere liceat, corpora ſcil. illa globularia naturæ eſſe membranaceæ, intusque liquore craſſiusculo & ſanguinis adinſtar rubicundo, nonnihil tamen obſcuriore oblinita atque infarcta; quo deterſo, membranam ipſam ſic ſatis pro corpuſculi iſtius, muſcæ nempè, conditione craſſam & coloris expertem comparere; cui ſi corpus aliquod coloratum, rubrum, nigrum &c. ſupponatur, globulorum iſtorum (ſi tales, & non potiùs maculæ albicantes fuerint, præcipuè cùm ex utraque, tam externa ſive convexa, quàm interna ſive concava membranulæ parte ſeſe videndas exhibeant) ſummitatem colorem iſtum non transmittere, ſed albicantem ſuum nitorem ſervare, reliquum verò ſpatium intermedium non maculatum, ſive ſpatiola globulorum depreſſa corporis ſuppoſiti colorem oſtendere. Microſcopii etiam ope in quibusdam muſcis pectori eorum, juxta pedum inſertionem, inſecti mi-

nimi genus, quod ad pediculos fortè referendum arbitror, oberrans deprehendi. Alia quæ microſcopii ope obſervata in muſcis fuêre, ex *Fontana*, *Hookio* &c. collecta diligentiſſimus *Sachſius noſter in Schol. obſ. 13. Ann. I. Ephem. curioſ.* exhibuit; quo ipſo adminiculo vermes 72. membranæ incluſos deprehendit Nob. *D. Joh. Pet. Hain in Ann. II. dd. Eph. obſ. 27.* & in muſcis, quæ vermiculum caſei progenerant, Exc. *D. Frid. Schraderus* ſingularem penis ſtructuram, qualis fortè in nullo animali hactenus viſus, incurvatum ſcil. inſtar capreoli in vite, & in extremitate amplo foramine donatum, quo vulvam excipit, non verò, prout in reliquis conſuetum eſt, eidem inſeritur. Tandem inſecta ſplene carere cùm Exc. *D. Thom. Bartholinus lib. 1. Anat. reform. cap. 16.* pronunciaſſet, illud: *habet & muſca ſplenem*, falſum proclamâſſe, notare lubet. [*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO LXV.
D. JOHANNIS de MURALTO.
Erinacei terreſtris Anatome.

ERinaceus inde à capite usque ad caudam ſpicula gerit aculeata, quæ radice ſua nigricante cuti firmiter inhærent: Cæterùm aculei in medio nunc albi ſunt, nunc nigri, ſtriati, cornei. Cuſpis alba ornatur nigrâ maculâ. Cutis admodum eſt laxa, ut totum corpus, Erinaceo ſe conglobante, condere poſſit. Auriculæ ſunt caninæ. Glandula lachrymalis inſignis.

Naſus quoque caninus, & lineâ utrinque ſulcatus: Præ naribus adſunt denticulatæ quædam epiphyſes.

Os in acutum deſinit. In maxilla ſuperiore dentes numeravi ſedecim, nempe 8. molares, 6. caninos, & 2. inciſores: idem obſervavi etiam in maxilla inferiore, quanquam hæc longè brevior ſit.

Helix & anthelix, Tragus & Antitragus, adprimè notantur in aure.

Facies,

Facies, collum, pectus & abdomen piloſa ſunt, ſub cute vaſa exeunt, quæ ſauciata ſanguinem fundebant copioſum, cuti autem adhæreſcit ſingularis muſculus.

Pectoralis muſculus deſinit ad apicem cartilaginis enſiformis: Sternomaſtoideus ad medium ſterni pertingit.

Muſculi Abdominis fibris inſignibus pollent.

In abdomine conſpicitur à ſiniſtris ventriculus omento tectus, cujus duplicatione continentur inteſtina: arteriæ meſeraicæ vehementer pulſabant; glandula dicta pancreas Aſellii magna erat ac in medio meſenterii conſpicua.

Valvulæ venarum ſanguiferarum adprimè erant conſpicuæ loco chyli in lacteis ducebatur lympha inſtar cryſtalli perſpicua, ob Erinacei inediam.

Omentum in latere ſiniſtro lienem ventriculo connectit linguæ caninæ ſimilem pluribusque vaſis ſanguiferis præditum. Pancreas Wirſungi inde à liene ſub ventriculo ad inteſtina usque pergit.

Ventriculus tibiam utricularem refert; orificium ſuperiùs coronâ venarum & arteriarum cingitur, inferiùs glandulis. Cœcum inteſtinum deeſt. Venæ hæmorrhoidales conſpiciuntur inſignes, itemque glandulæ recto appoſitæ; circa anum interior membrana valdè corrugata erat. In inteſtinis plexus glanduloſos 12. reperimus. Pylorum cingebat inſignis glandula, infinitis poris pertuſa. Stomachus muco impletus, & variè plicatus fuit.

Hepar in 7. lobos ſectum erat, intra 1. & 2. lobum veſicula fellis jacebat, bile porraceâ plena. Ex convexa hepatis parte prodibat vena cava, ex concava verò vena porta. Diaphragma in medio tendinoſum, ad latera verò circumcirca muſculoſum erat.

Urachus veſicam urinariam ſuſpendebat; utrinque etiam veſtigia arteriarum umbilicalium apparuerunt.

Uteri cornua anteriùs connectebantur cum muſculis pubis, ſupernè verò cum lumbis: cava fuerunt cornua, & hu-

more mucoſo plena, os uteri internum fibroſum & penè cartilagineum. Vagina uteri valdè rugoſa, & inſignibus glandulis prædita.

Ren dexter altiori, ſiniſter decliviori loco ſitus erat, glandula renalis oblonga, & muco plena: pinguedo multa ſub renibus.

Cor pericardio caret. Adſunt autem duæ auriculæ ſupra cor, thymus utrinque viſitur.

Pulmonum lobi tres in dextro, & duo in ſiniſtro latere ſiti erant.

Ubera ſunt in prono corpore & papillæ utrinque 6. binæ ſcil. propter collum, duæ juxta thoracem, aliæ circa medium coſtarum, rurſus geminæ in abdomine, quintum par in inguinibus, ſextum propè pudenda.

Anteriores pedes è 5. digitis conſtant & armati ſunt unguibus. Poſteriores pedes itidem digitos 5. poſſident, & apophyſin, omnia rugoſa & ſplendente cute inſtructa. Per pinguedinem ubique glandulæ nigricantes duriuſculæ diſperſæ erant: Sub cute muſculus circularis ad Echini convolutionem, explicationemq́ue facit. Ab hoc muſculo alius transverſus exit, qui coarctare corpus poteſt. Pòſt alii muſculi in caput, alii ad latera, pectus, ventrem, alii denique in caudam derivari obſervantur: Capitis muſculi ad aurium latera, inde à naſo procedentes, carnoſi, firmiq́ue, cutem amplam capiti ſuperinducunt: His adjacent retro aures alii, fibras ſuas ad mediam cutem ſpargentes, & in pedes anteriores derivati: Utriusque hujus muſculi fibræ in medio concurrunt. Præterea muſculoſi proceſſus plures in ventre medio contrahunt, hinc alii ad pedes poſteriores derivantur, alii, & quidem fortiores, ad caudam. Inſignes verò muſculi temporales videntur, qui maxillam inferiorem attrahunt, cucullares & muſculi patientiæ, qui ad collum usque ſcapulas trahunt, ſternomaſtoidei quoque apprimè conſpiciuntur; item ſternothyroidei,

Fig. 21. p.184.
p. 108.
Fig. 20.
a.Oſſa narium.
b.cavitas oſſis Zygomatis.
c.oſſa ſyncipitis.
d.os jugale.
e.maxillæ inferioris pars poſterior.
f.ejusd. pars anterior cum dentibus.
g. occiput.
h.vertebra dens dicta colli.
i.vertebræ colli cæteræ
K.K.K.K.vertebræ dorſi cum coſtis et ſterno.
l.vertebræ lumborum.
m.vertebræ ſacri oſſis.
n.vertebræ caudæ.
o.o.o.o. Pelvis oſſa, cum femore.
p.p.patella. q.q.tibiæ. r.r.fibula.
s.s.tarſi oſſa. t.t.talus.
u.u.metatarſus.w.w. digiti.
x.x.ungues. y.y.scapulæ.
z.z.humerus.
ξ.ξ.cubitus, cum F radiis et carpo.
p.165.
O.O.Metacarpus cum digitis et unguibus.

dei, & ſterno-hyoidei, ſplenii item, complexi, recti &c. Porrò glandulæ colli, laryngis, maxillares & parotides.

Oculi parvi erant, rotundi, pinguedine ſtipati & lacteo humore è palpebris effluente madidi; cæterùm caput ſoricino ſimile.

Præterea inſigne aderat os hyoides, ut & clavicula eximia, ſuſtentans ſcapulam, ne pectus comprimat: patella quoque aderat, unctuoſo humore ſuffuſa. Muſculi pſoas inſignes fuerunt. Muſculi pedum, & caudæ & dorſi omnes exactè conſpiciebantur.

Coſtæ numerabantur quatuordecim.

Colli muſculos ſuperiores flava pinguedo ſtipabat, etiamſi thymus & glandulæ ubique inſignes adfuerint, ut dubitari poſſit, num flavedo hæc ab ætate animalis fuerit. Lingua papillis nerveis undique perſperſa erat, præſertim in apice & ad baſin; cæterùm linguæ membrana villoſa eſt. Oſſis hyoidis cornua tribus utrinque articulis flectuntur, muſculi ceratogloſſi & baſi gloſſi adfuerunt, cum nervis inſignibus ad linguæ extremitatem usque porrectis.

Cranium inſignes ſuturas elevatas tenet, proceſſus mammillares inſignes in naſum derivantur.

In Cerebro inſignis plexus chorioideus viſitur: nervi ſatis ſunt duri, & os cuneiforme inſigne.

Remotâ auriculâ per meatum auditorium elegantiſſimè conſpicitur muſculus mallei, eleganter quoque tympanum cum circulo & cæteris auditûs oſſiculis ſpectatur.

Sceletum delineatum cætera oſſa repræſentabit.

SCHOLIUM.

Similem Echini terreſtris anatomen exhibuit Nobil. *D. Joh. Conr. Peyerus capiti 6. Clavis med. D. Autoris* adnexam; uti & Exc. *D. Ol. Borrichius* Act. *med. Hafn. Barthol. Volum. 1. obſ. 91.* nec non Zodiaci Gallici anni II. obſervatio tertia talem præſentat; quædam etiam, & præcipuè ad Ova quæ ſpectant, Cl. *D. Nicol. Steno Vol. 2. dd. Act. obſ. 88.* [*L. Schröck. L. F.*]

Fig. XX.

OBSERVATIO LXVI.
D. JOHANNIS de MURALTO.
Scorpius.

SUb ore Scorpii utrinque exeunt robuſtæ chelæ tribus geniculis anguloſis & hiſpidis articulatæ.

Oſque ipſum emittit geniculis impoſitos duos forcipes minimos denticulatos; intra quos reſidet oris papilla. Maxilla inferior biſulca eſt atque dentata. Pectoris ſcutum utrinque quatuor pedes promit, quorum primi breviores, ultimi longiores exiſtunt, quivis pes in hamulos gemellos deſinit & ſex articulis flectitur.

Dorſum ſtriatum eſt, & tubercula habet nigricantia; venter ſquammis ſeptem ſeſe exceptantibus pollet, quarum quamlibet ſupernè linea condecorat. Lingua pennata eſt. Dorſo præponitur ſcutum ſplendidum. Infra ultimos pedes ſitæ ſunt pennulæ duæ octo ſtriis præditæ.

Cauda Scorpii ſex verticillos angulares mobiles atque punctis notatos habet, quorum extremo aculeus recurvus, piloſus & cavus veneno pollens tanquam apophyſis adhæret.

SCHOLIUM.

HIs jungi poſſunt Obſervationes, quas de Scorpionum partu recenſet Cl. *Joh. Rhodius cent. 3. obſerv. 90.* & *pag. 244. Comm. in Scribon. Larg.* nec non *D. Franciſc. Redus* in *Experim. de Inſect.* ubi etiam ſitum ſcorpiunculorum in utero materno, Ægyptiorum & Tunetanorum ſcorpionum deſcriptionem, nec non de aculeo perforato, aliaque experimenta curioſa producit; Iavenſium vernationem habet Nob. *D. Joh. Ott. Helbigius* in *Ann. IX. Ephem. Nat. Cur. obſ. 199.* & bicornem vidiſſe Patavii *Rhodium*, in *Vol. 4. Act. med. Hafn. Barthol. obſ. 28.* legitur.

[*Luc. Schröck. L. Fil.*]

OBSER-

OBSERVATIO LXVII.
D. JOHANNIS de MURALTO,
Cicindela.

Cicindelæ dorſum tegitur undecim ſcutis nodoſis ſplendidis, & per medium lineâ notatis ac fimbriâ palleſcente circumſcriptis.

Scutum primum lunatum eſt, & caput aptè recondit. Alterum ſcutum collare refert. Tertium latius eſt. Cætera uſque ad ultimum æqualia ſunt, & ſenſim anguſtiora. Ultimum magis pallet, ac in duplicem apophyſin caudatam abit.

Caput in ſummitate utrinque emittit cornua duo, nodis 10. hiſpidis verticillata, affabrè mobilia, ſub quibus utrinque protuberant oculi ſplendentes anguloſi: hinc os viſitur denticulatum, & maxilla inferior hiſpida & triangularis. Caro colli & pectoris velut cinnabaris rubeſcit.

Pectus promit utrinque 3. pedes, articulis 3. mobiles, dupliciq́ue hamo inſtructos. Juxta 1. & 2. ordinem pedum, triangulus viſitur, cujus baſis ad pedum ordinem primum, angulus autem ad ſecundum ordinem ſpectat. Inter ſecundum & tertium ordinem pedum protuberat caro punctis notata ſubrubens, & papilla carnea inter utrumque tertii ordinis pedem.

A pectore quatuor vaginæ, ſeu ſcuta fuſca exeunt in medio ſulcata, inſtar cutis piſcium, quæ Gallis Chagrin dicitur.

Ultima ſcuta tria eboris inſtar candicant, & in obſcuro lumen emittunt, quo aër vicinus noctu mirè illuſtratur.

Ovula ſex virentia exemi è ventre, & duas venulas per alvum diductas notavi; Lucida autem illa ſplendensq́ue materia ſicca erat, & fibras glutinoſas referebat.

OBSER-

OBSERVATIO LXVIII.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMAN.

De

Dorſi ineffabili pruritu.

NUper percurrenti aureas noſtræ Naturæ Curioſorum Ephemerides mihi oblata eſt *Dn. Andreæ Cnœffelii* obſervatio oppidò rara, de pruritu dorſi ineffabili; quæ in memoriam revocavit ſimilem dorſi pruritum in Generoſiſſimo & Strenuiſſimo quodam Domino in Ducatu Mecklenburgenſi; Ille Generoſiſſimus Dominus mihi non ſemel confeſſus eſt, quomodo olim & adhuc dorſi pruritus tam vehemens illum divexet, ut ſæpiùs equo deſcendere, & dorſum famuli unguibus ſubjicere, ſtrenuè illud fricaret, coactus fuerit, & ſi pruritus ille ingruit, nihil ipſum placare vel demulcere valet, quàm ſi expertus ſit aliquandiu unguium raſuram: erat hìc nobilis (parco nomini) ex nobiliſſimâ & antiquiſſima *de Bulovv* proſapiâ, cujus filiorum informationi eram præfectus, inque hujus pruritus ætiologiam alii me doctiores inquirant, malo quippe hìc alios audire, quàm proprium judicium ſubnectere.

SCHOLIUM.

CAuſa hujus pruritûs moleſtiſſimi non alia videtur fuiſſe, quàm ſerum particulis multis acribus terreſtrioribus vel fixioribus acuatum, in glandulis cutaneis à maſſa ſanguinea ſeparatum, quod tranſſpiratione aliàs in ſtatu naturali ſenſim & inſenſibiliter exhalare ſolitum, hìc tenuiorem tantùm partem diſſipari permittens, craſſiorum in ipſis tubulis excretoriis ſtagnationem, & conſequenter earundem, majore blandiorum & attemperantium divaporatione ſubinde factâ, concentrationem ſenſim procuravit; quæ ita ferociores redditæ acredine ſuâ nervoſas cutis partes pungendo & vellicando moleſtum

ſtum illum pruritus ſenſum induxerunt; usque dum forti fricatione ſpiritus majori numero allecti non poros tantùm magis dilataverint, ſicq; craſſioribus iſtis excrementis exitum faciliorem conceſſerint, ſed etiam unà hæc attenuaverint, atq; promtiorem ad divaporationem deduxerint. Hinc quoque maximum illum dorſi pruritum à Celeb. *D. Cnöffelio* deſcriptum ſuſtulit tum Antimonii diaphoretici & Bezoardici mineralis internus uſus, quæ vitioſi ſeri particulas acres abſorbendo, atque ita quaſi volatiliſando liberiorem tranſpirationem effecerunt, tum & Mercurii ſublimati in aqua ſoluti externa adplicatio, qui activis ſuis particulis in poros penetrans ſerum in cute reſtagnans & coagulatum liquando ac dulcificando vim ſuam exſeruit. Unde non minùs curam à *Petr. Borello (cent. 4. hiſt. 36.)* tentatam proſperè ſucceſſiſſe, credi poteſt, qui pruritum ibi deſcriptum ab humoribus bilioſis & acribus procedere autumans, vini uſu interdicto, quæ ad bilis, & ita acriorum unà humorum evacuationem facerent, juxta cum ptiſana aperiente & victu incraſſante, rebus utpote ad ſeri contemperationem facientibus, ordinaverat. Nec immeritò in exemplo à ſe prolato Nob. *D. Pruckelius Ann. IX. Eph. Nat. Cur. obſ. 11.* lactis potui nòn ultimam curæ feliciter peractæ cauſam adſignaverat. [*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO LXIX.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMAN,

De

Canitie in juvene.

Buxtehudæ in Ducatu Bremenſi, cujus urbis per triennium, & quod excurrit, Phyſicum egi, antequam à Sereniſſimo Holſatiæ Principe, Domino meo Clementiſſimo ad præſentem functionem vocarer, erat inter milites præſidiarios quidam juvenis annorum XVIII. hic canitie laborabat, dixiſſes ſenem ſexaginta annorum.

SCHOLIUM.

UTrum in hoc Caſu nativa fuerit illa Canities (quam inprimis certis quibusdam Familiis hæreditariam quaſi eſſe, *Mart. Zeilerus cent. 1. epiſt. 17.* exemplo illuſtrat; & ipſe Studioſum, natione Dalmatam, Patavii vidi, criſpis & canis capillis præditum, cujus duos fratres natu majores, cùm Patavii ſtudiis operam darent, eodem capillitio fuiſſe conſpectos, narrabatur,) vel (quod ſæpius eveniſſe ferunt, exempla producentibus noſtro *b. Welſchio in obſ. 63. Jo. Vdalr. Rumleri,* præfato *Zeilero, Marc. Donato lib. 1. hiſt. med. admir. cap. 1.* aliisque) metu nimio inducta; aut etiam externam aliquam cauſam, qualem v. g. pinguedinis urſinæ inunctionem eſſe ſcribunt; vel quamcunque demum aliam habuerit, cùm non addatur, eò difficiliùs etiam cauſa hujus redditur. In primo tamen ordine, ſi *Hippocratis* ſententiam, ex *lib. de nat. puer.* ſequi velimus, alimenti qualitatem colorem pilorum variare, & ita humidum candidiſſimum canos reddere dicemus. Quamvis autem in ſtatu naturali nutrimentum pilorum ſemper eſſe humorem quendam, eumque ſeroſum, facilè credam, ita tamen ſerum illud, licet aliquos in colore gradus admittere quandoque ſoleat, ſemper eſſe limpidum, & ſi loqui ſic liceat, colore aqueum, nunquam tantâ tincturæ obſcuritate, quantam v. g. nigri capilli requirerent, in ſtatu naturali præditum, ipſum verò capillorum colorem in earundem ſubſtantia eſſe implantatum, exiſtimo; unde ſi fibræ capillos componentes albicent, pili etiam albi comparebunt, illaque ipſa tinctura ſerum, quod pro nutritione per minutiſſimos tubulos adfluit, ſimili colore, dum illis adſimilatur, ceu fermento quodam imbuet. Metus verò inſignis uti ſpiritum quendam à peripheria corporis ad centrum ſuum recurſum vel etiam in partibus remotioribus ſuffocationem, humorumque magnam conturbationem inducit: ita hîc quoque tincturam iſtam, ſpiritus aërei, multum in colorum immutatione præſtantis, defectu, ut & ſeri in cavitate pilorum ſtabulantis confuſione, mutare & quaſi ſuffo-

care

care poterit, difficulter iterum vel nunquam in priorem ſtatum reducendam, cùm exſanguia illa & tenuiſſima corpuſcula, omnimodam νέκρωσιν paſſa, novum ſpirituum influxum, & ab iisdem tincturæ, priùs quaſi præcipitatæ, reductionem haud facilè admittant, aut ab eodem animari & in vitam quaſi reduci queant. Denique utrùm externa quædam colorem pilorum conſtanter dealbare valeant, experientiæ priùs confirmandum relinquitur, & tum demum ſi hæc ſtabilita fuerit, quomodo id accidere queat, ſingularem diſcurſum requireret. [*Luc. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO LXX.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMAN.

De

Hæmorrhoidum menſtruo & ordinario fluxu in Viro.

EXcellent. Dn. *Simon Schulzius* de Republica Aſclepiadea, noſtra Societate Leopoldina præclarè meritus, de fluxu hæmorrhoidum menſtruo in Viro oppidò raram obſervationem communicat *Tomo 6. & 7. obſ. XLIV. p. 39.* cui ſociam ſimilem obſervationem de quodam paſtore in Ducatu Bremenſi *volumini tertio Actorum Hafnienſium* inſertam dedi. Accedit nunc alia. Hîc *Kiliæ Holſatorum* eſt quidam *Vulcani* vel *Tubalcaini miniſter,* qui quolibet Menſe & Lunâ, non ſecus, ac fœminæ ſuum pendit vectigal de roſa vitæ, eodemque modo ſeſe præparat, quô fœminæ has lunulas habituræ, & terminum iſtius fluxus inſtare præſentire poteſt.

SCHOLIUM.

DE hujus ſanguinis motus cauſis hîc nihil dicam, fiet fortè alibi, interim nos ſumus in hac hæreſi, noſtræ vitæ roſam ſive illud nectar vitale ad Lunæ phaſium mutationem quamlibet pati aliquam in ſuo motu viciſſitudinem, citius tardiusve

 fluat,

fluat, iſteque fluxus variat juxta quatuor anni partium ſeriem; multa ſunt quæ hoc noſtrum aſſertum evidentiſſimè probant, neq; deſunt autores idem aſſeverantes, inter quos eſt Nobiliſſimus *Kozack* Medicus Bremenſis famigeratiſſimus. Sed ſubſiſtimus, diſcurſum hunc in aliam occaſionem rejicientes.

OBSERVATIO LXXI.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMAN.

Vertigo cœcorum & alia de cœcis.

MEus præceptor *Georgius Kuß* Philoſoph. & Medic. Candidatus Halberſtadenſis, non ſemel mihi retulit, quomodo Halberſtadii inveniatur cœcus *Hans Linnemann* dictus, qui tempore æſtivo aëreque calidiore ſæpius de vertigine unà & phlogoſi fuerit conqueſtus, ut opem implorârit medicam; Eſtque præterea ille cœcus peritus tam organis muſicis ritè utendi, quam conficiendi, & quod præterea non admiratione caret, fila foramini acus curioſè non ſecus ac ſi cerneret, inſerere novit.

Nordæ Friſiorum, in Patria mea, erat Zythopœus, hic ſolius tactus beneficio nummos dignoſcebat: quomodo alii odoratu dignoſcant, docet nos *Volum. III. & IV. act. Hafnienſ.* ab Excell. *Thoma Bartholino* maximo naturæ Bibliothecario collectum editumque.

SCHOLIUM.

DE vertigine quædam philoſophari placet loco ſcholiorum, quæ licet ex proprio cerebro ſatis accuratè depromere potuiſſet hujus obſervationis communicator, modeſtia tamen ejus illud onus in me tranſtulit, quâ magis ſe recommendare, quàm eruditione, quâ cæteroquin ſuam laudem meretur, voluit: Suſcepi ergò in me paucis hanc meam mentem de vertigine ejusq; cauſa & geneſi adumbrare, & tantò lubentius, quoniam conſtitui (Deo annuente) integram pathologiam ex no-

vis & ſolidioribus principiis eductam communicare noſtræ ſocietati Leopoldinæ, & denique Therapiam annectere.

Quilibet morbus humani corporis focum ſuum habet, cui inſidet, cuique inhæret; & videntur morbi quoque ſibi elegiſſe, quaſi ex ſorte, locum quem oppugnent, non ſecus, ac ſi Morbona ſuos exercitus diſtribueret ad oppugnandam corporis œconomiam; ubi quidam manipuli caput, quidam cor, quidam hepar, quidam renes, veſicam, quidam uterum, quidam ſtomachum ex mandato coguntur invadere: Nulla pars corporis noſtri ab injuriis externis ſeu internis tuta eſt, aut ullo immunitatis privilegio gaudet, imò quælibet pars lethaliter, minimâ occaſione & læſione, affici poteſt, quod plurima exempla probant, quomodo etiam ex alapis homines interierint, adeo ut longa ſit eorum hominum ſeries, qui leviſſimis vulneribus & affectibus vitæ ſubtracti, aut etiam miſerrimè fuerint ſuffocati: ita quoque vertigo eſt affectus capitis, capiti infeſtus primariò, imò quodammodo capitaneus vel centurio eorundem morborum, qui memoriæ arcem, intellectus ſedem, debellare à Morbona deſtinantur. Eſt autem ſuâ naturâ vel idiopathicè, vel ſympathicè talis. Quam tamen diſtinctionem cum grano ſalis intellectam volumus, ut quæ & ſuam meretur reformationem; ſed tranſeat.

Affectum, circa cujus examen nunc occupamur, annumeramus morbis vulgò dictis artificialibus. Pueri petulantes & protervi uno calcaneo innitentes ſeſe in gyrum circumgyrantes, facillimè in hunc incidunt morbum, aut ſi etiam diutiùs in circulum ſeſe vertant, citiſſimè vertigine corripiuntur. Præterea vertigo poteſt oriri adſpicientibus res in gyrum vel circulum circumactas; quidam etiam homines vertiginem concipiunt, quoties curru vel navi vehuntur, alii ſi retrorſum vehantur. Præterea & aliis hic affectus familiaris eſt, ſi ex alto proſpiciant: Apparet ſic eſſe affectum ſæpius à noſtro arbitrio pendentem quoad eum concitandum & quodammodo ad eum finiendum, quamvis non ſemper: finem imponere non eſt no-

ſtri arbitrii huic pathemati, ſed progignere, quoties libido quædam nos ejus capit, aut voluptate ducimur circumgyrationis phantaſmata pati, quam voluptatem nos nulli mortalium invidemus, nos verò illa bellaria detrectamus.

Sed ad hujus morbi focum penſiculatiùs ſcrutandum accingimur, & ille noſtro arbitratu nullibi quærendus eſt, quam in ipſo cerebri anteriori antro, quatenus illud abſolvit regionem vel clima, per quod proſerpant nervi optici. Eſſe partis anterioris verò affectum ſequentes evincunt rationes (1.) quoniam illa, quæ in profundo ſinu labyrintheo cerebri aut etiam in ejus cortice vel glandula pineali vel ventriculis peraguntur, illa non poſſunt corpora vel potius phantaſmata circumgyrantia ſiſtere conſpectui, quemadmodum contingere videmus in vertiginoſis. (2.) Eſt affectus, qui nobis ſuboritur, ſi vel ex alto proſpiciamus, aut etiam res in vertices actas contemplemur. (3.) Notum eſt, quomodo vertiginem ſupprimere poſſimus, ſi oculos claudamus, uti multis familiare, vertigini oculos claudendo ſuccurrant. Quæ omnia luce meridianâ clarius evincunt, eſſe vitium in anteriori cerebri parte.

Aſſertâ ſede affectus, ſupereſt paucis contemplemur, quæ hanc noſtram theſin arietare aut impellere videntur, cujus farinæ eſt vertigo cœcorum, quale exemplum ante nos communicavit Germaniæ noſtræ decus, *Georgius Wolfgangus Wedelius*, digniſſimus *Rolfincii* ſucceſſor, Collega & Amicus honoratiſſimus, *Ephem. Tom. VI. Obſervat. CXXI. p. 159.* & ſimilem hiſtoriam nunc adduximus. Celeberr. *Faber*, & qui ejus ſemitam calcant, reſpondent ad allatas hiſtorias diſtinguendo inter *nutationem & circumgyrationem; illam quidem cæcis convenire poſſe, hanc verò neutiquam putant.* In qua diſtinctione cum non acquieſcat curioſiſſimum Magni *Wedelii* ingenium, operæ pretium arbitramur, non ut *Fabro*, cui hactenus, quemadmodum nulli mortalium, juramentum præſtitimus, ſed veritati, cui dudum homagium & vaſallagium exhibuimus, patrocinemur, hæc pauca in medium proferimus. Primò licet concedamus

damus circumgyrationem phantaſticam oriri in cœcis vertigine laborantibus, nihilominus diſtinguendum eſt inter circumgyrationem verè talem, qualem ſibi fingunt videntes, licet & ea phantaſma viſus ſit; & inter circumgyrationem analogicè talem, qualis contingit cœcis in vertigine, ſicque nobis videtur cum cœcis eodem modo eſſe comparatum, quemadmodum cum iis, quibus artus ſunt amputati, illi licet mutilati ſint membris, nihilominus de iſtorum membrorum, quibus etiam carent, dolore conqueruntur, uti exempla ab autoribus allata teſtantur. Præterea, puto theſin noſtram adhuc ſuo inniti fulcro 1. enim quærendum eſt, an in iſtis memoratis cœcis vitium ſit in ipſis nervis opticis, vel alibi; an vel Catarrhacta vel Gutta ſerenâ laborent. Si Catarrhactâ, nervi optici poſſunt eſſe ſalvi, & ita in illis nervis opticis poteſt contingere ille vortex; & etiamſi dicatur guttâ ſerenâ laborare, nihilominus fieri poteſt, nervos opticos in totum non eſſe obſtructos, ſed in tantum, in quantum primò viſibiles ſpecies excipere debent, & ſi tunc ſaltem quædam minima ſpatiola adhuc ſint vacua, in illis ſpatiolis natura hoc phantaſma, aut aliquid analogi ludere poteſt. Sicque patet, minimè opus eſſe, ad diſtinctionem Fabri confugiamus, aut ab illo precariò mutuemur adminiculum, quo theſin noſtram ſalvemus, quæ reverâ adhuc ſtat immota.

Materia, quæ nobis abſolvere videtur aut gignere vertiginem, nihil aliud eſt, quàm ſpiritus nerveus (ut præter quem in œconomia corporis nullum ſpiritum agnoſcimus) in luctam concitatus, cum particulis crudis, quæ particulæ crudæ (ut ſequamur hic terminum *Wedelio* inſigniſſimo Viro uſitatum) per debitam conquaſſationem in contextum ſpiritus nervei nondum cedere aut vergere potuerunt: Quomodo autem ex alto proſpicientibus vertigo naſcatur, Deo dante, definiemus in alio Tomo noſtrorum laborum, ubi latius vertiginis negotium pathologicè & therapeuticè juxta noſtram hypotheſin tractaturi ſumus. Tantum nunc in medium attuliſſe ſufficiat, & in arduis voluiſſe ſat eſt.

OBSER-

OBSERVATIO LXXII.
D. JOH. LUDOVICI HANNEMAN.
De
Idioſyncraſiâ.

CEleberrimus *D. D. Olaus Borrichius* Maximus in Dania Eruditorum ſplendor, artisque decus Pæoniæ, amicus magnus *Tom. II. aureæ meſſis actor. Hafnienſ. obſ. 87.* aliquot idioſyncraſiæ exempla oppido rara communicavit. Quibus ex fidiſſima relatione *Dn. Georgii Kuß* M. Studioſi indefeſſi, olim meorum filiorum præceptoris fideliſſimi, jam ſtudiorum gratia Hafniæ ad pedes magnorum *Bartholinorum* aliorumque Virorum inſignium ſedentis ſequentia ſociabo. Civis Hafnienſis Primarius Vir optimus & integerrimus narravit (ſunt propria ipſius Studioſi verba) ſe, cum adhuc juvenis Noribergæ viveret, in colicam incidiſſe, quoties odorem malorum citriorum percepiſſet; jam vero impune ſine colicis cruciatibus citriis optimè uti. Cauſam rejiciebat ipſe in mala citria, quod quæ ex Italia Noribergam transvehuntur, alterius ſint indolis. Verum alia cauſa ſubeſt, inquit Studioſus: Eſt enim homo (Galenicè loquendo) *bilioſus*, cujus humores facilè illâ fragrantiâ in aliquam effervеſcentiam vel fermentationem fuerint commoti, non ſecus ac alia fragrantia quibusdam fœminis hyſtericam, dicam ne hypochondriacam? juxta *Barbette* mentem, affectionem cauſari valent. Quod verò nunc ab hoc malo pomis citriis utens immunis ſit, in ſex rerum non naturalium mutationem rejiciendum: Qua in ætiologia meum aſſenſum Domino Studioſo non denego, maximam quippe vim humores in corporibus commovendi ineſſe, nemo diffiteri poteſt, ſuntque plura hujus cenſus exempla, quæ hic congerere, non eſt operæ pretium. *Sicq́ meus ſocer odorem pomorum citra animi deliquium vix admittebat; pomis verò veſcebatur citra metum, aſt crudis, non coctis.*

SCHO-

SCHOLIUM.

SI ab aliis rebus æquè fragrantibus, aut fortè etiam fragrantioribus, quàm citria poma eſſe ſolent, Civis ille Hafnienſis nullam offenſam, aut humorum effervеſcentiam vel fermentationem paſſus fuerit, cauſa allata, bilioſæ nimirum corporis conſtitutionis, vix omnino ſatisfaciet, & aliud aliquid neceſſariò latere debuit; de quo tamen divinare quidquam ulterior hiſtoriæ cognitio prohibet.

[*Luc. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO LXXIII.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMAN.

De

Noxio ribium eſu.

NOndum annus effluxit, quo hæc ſcribo die 13. Maji Anno 1679. Hafniæ, quod mercator quidam ribium eſui ſibi ſuisq́ue quinque filiis indulgens, iis ſæpè & copioſè comeſtis integrisq́ue deglutitis, ſequens malum inde reportarunt: pater cum filiis ſuis febre correptus, ille quidem pharmaco purgante aſſumpto dejecit ribes integras & benè tumidas non paucas, quas ante menſem comederat, & non diu poſt ſanitati redditus eſt; filii vero, qui ejusmodi remedio uſi non erant, tandem poſt ſatis diutinum cum morbo conflictum, naturâ ſuperante, in ſummam maciem incurrerunt, ita ut tenera iſta corpuſcula ſceleta cute involuta & motu prædita dixiſſes, ſed pedetentim ad priſtinum corporis habitum pervenerunt.

SCHOLIUM.

QUantum ex hiſtoria hac colligere licet, chylificationis ab immoderato & perverſo ribium eſu inducta læſio omne hìc punctum tuliſſe videtur, qui tum copiâ, tum modo ſumendi,

integris nempe baccis multis deglutitis, tum qualitate ob pravum à fructibus ſperandum alimentum, peccans, ventriculi tonum laxando, crudosque & corruptos acidos humores generando, febri, maciei &c. anſam dedit uberrimam.

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO LXXIV.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMAN.

De

Noxâ comeſtarum radicum Aconiti.

ANno 79. 16. Martii ♄. pueri aliquot. *Buxtehudæ* in Ducatu Bremenſi apud portam (Metenthor) dictam, quandam magno ſuo malo invenerunt radicem incolis iſtius loci (Wildendinge) appellatam, ireos noſtratis radici ſimilem, odoris amœni inſtar angelicæ, ſapore paſtinacam æmulatur. Eſtque genus aconiti vel doronici, copiosè hic in humidis provenit. De hac radice 12. pueri ederunt, qui vix horâ elapsâ in ſubſequa ſymptomata magno cum parentum dolore luctuque inciderunt, utpote primò paſſi ſunt maximam cordis anxietatem, omnia dentibus manibusque dilacerantes. Trihorio elapſo duo iſtius infauſtæ radicis inventores ſuæ temeritatis pœnam, vitam cum morte commutando, luerunt. Reliqui adhuc decumbunt, dentium linguæque abbreviationem patientes, maximamque ſanguinis copiam evomunt, oculi extra ſuas orbitas triſti ſpectaculo rapti protuberant. Pharmacopæus, qui mihi hanc hiſtoriam his ipſis verbis, ſed Germanicis transſcripſit, vocatur *Johannes Julius Herodes*, horumque puerorum curæ præfectus (qui 6. 8. & 10. annorum fuerunt) vomitum omni conatu lac & oleum propinando laudabili methodo promovere ſtuduit. Si hæc cura mihi fuiſſet demandata, idem remedium, quo olim carbonarii uxorem in *Holſatia*, quæ arſenicum devora-

voraverat, reſtitui, dediſſem. Quæ obſervatio apud illuſtrem *Thomam Bartholinum II. Volum. actor. Hafnienſ. obſ. CIV. p. 253.* legitur. Sudorifera meo arbitratu hic non conveniunt, præſtat quippe in centro venenum ſuffocatum eliminare. Semen hujus plantæ innoxiè devorant, & ex eo poculum abortivum parant, quemadmodum mihi quædam fœmina confeſſa eſt.

SCHOLIUM.

QUæcunque fuerit planta iſta, ſymptomata lugubria abunde veneni atrociam arguunt, quod in acredine ſingulari, à principio ejus ſalino-ſulphureo deducenda, ſubſiſtere ſi dicamus, atque ad methodum Nobil. *D. Wepferi* in *hiſtoria Cicutæ aquat.* obſervatam, explicare velimus, neutiquam errabimus. Cui ſanè mox in principio vomitoriis obviam utcatur, opus eſſe, præter *Dioſcoridis lib. 6. cap. 7.* autoritatem, venenum Aconiti comeſti vomitione abigendum, ſtatuentis, ipſa ratio dictitat, nec experientia repugnat; Ubi verò altiùs jam quædam ejus particulæ vaſa ſubierunt, tunc alexipharmacis adpropriatis, aut, pro rei exigentia, etiam ſudoriferis unà eſſe decertandum, nemo diffitebitur.

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO LXXV.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMAN.

Mercurium ex lapide Hæmatite eliciendi methodus.

HÆmatitem primò in alcohol terimus, denique calcinamus cum ſale tart. in furno figulino vel vitrario in vaſe ad illud aptato: furno iſti exempto, ſicque calcinato affundatur ſpirit. urin. ad ſummum rectificatus, inditur retortæ benè lutatæ ad fortiſſimum ignem, ſpiritum ſic abſtrahendo, novum ſemper reaffundendo, idque novies, accipimus hoc labore ſalem volatilem ſaturatâ rube-

dine tinctum, ex quo paramus tincturam cum ſpir. vin. alcoholiſato; quâ tincturâ tota medicina nihil præſtantius habet. Spiritus urinæ abſtractus confunditur, & ſale tartari impragnatus exponitur deſtillationi, donec hæc duo benè ſint unita. Iſte liquor urinæ ſic tart. ſalis vi vel animâ animatus affunditur reſiduo hæmatiti, & digeritur vitro hermeticè clauſo in cinere calido per menſes duos, rurſum abſtrahitur ad ſiccitatem: ſiccum hæmatitem tunc ſublimamus, ſublimatum cinnabari admiſcemus, & tunc obtinemus Mercur. Cinnabaris verò in pondere ſuo augetur, & quando hic reducitur ad Mercur. vivum, & hæmatitis Mercur. adeſt, hic ab alio Mercur. cinnabarino colore rutilante diſtinguitur.

OBSERVATIO LXXVI.
D. JOH. LUDOVICI HANNEMAN.
Puella Ecſtatica.

PUella filia cujusdam Lanionis, civis Urbis Buxtehudæ vehementi morbo decumbens incidit in ejusmodi ſymptoma, ut jacuerit per integrum triduum mortuæ ſimillima, ut nihil quoque vitale amplius ineſſe videretur; præter quod exiguo aliquo calere adhuc calore videretur. Exacto triduo clamore excitare potuerunt; excitata ad ſe reverſa ſuccenſuit, quod non in eodem ſtatu reliquiſſent, ineffabilia eſſe gaudia, quæ interea temporis proceſſiſſent.

SCHOLIUM.

CRedo ego fuiſſe ecſtaſin, & illa (mihi eſt) mentis à corporis exercitiorum vel functionum corporearum conſortio alienatio; quam ſi quis patitur, quum mens ſit ſpiritus, etiam ſpirituum conſortio gaudet, prout autem hominis conditio fuit, vel vita pia, vel vita impia, ita & mens eorum ſpirituum fruitur conſuetudine, quos vel vitæ ſuæ rectores ſibi elegerit vel comites habuerit. Et de Ecſtaſi judicandum juxta vitæ genus,

&

& huic conformia erunt contingentiæ & narrata Ecſtaſis non contemnenda, multò minus pro phantaſiâ accipienda. Ecſtaſis bonæ exempla legimus in ſcripturâ, ſic Adamo in Ecſtaſin collapſo coſta à Deo ad Evæ fabricam fuit adempta: ſic Jacob Ecſtaſin paſſus in viſione, qua ſcalas in cœlum erectas vidit, in quibus Angeli aſcendebant & deſcendebant. Lucta, quâ obtinuit, ut Jacob Iſraël vocaretur à Jehovah, fuit in Ecſtaſi, & tale quid contigiſſe, etiam recordaretur, memoriale fuit illa luxatio, quâ poſtea laboravit. Quid autem illa luxatione Deus ſignificare voluerit, hic addere non eſt hujus fori: ſcilicet poſterorum Iſraël, in ultimis generationibus perpetuam apoſtaſiam: quomodo autem cum eâ & Judæorum converſio poſſit conſiſtere, alia ſuo loco & foro docebo , Myſticè Chriſti paſſionem & Eccleſiæ perſecutionem. Sic & Paulus Ecſtaſin paſſus: Somnium Joſephi, ſomnium Pharaonis, ſomnium Nebucadnezaris, &c. fuerunt parvi paroxyſmi ecſtaſis. [*Ex literis Exc. Dn. Hannemanni.*]

Borellus in obſerv. 54. cent. 2. Domina de Pile Manſi Aſilii in Vaſconia morbum paſſa eſt, perque totum ejus curriculum Hiſpanicè optimè locuta eſt, licet illius linguæ antè & poſtea ignara fuerit; & præterea ecſtaſin tantam paſſa eſt, ut pro mortua haberetur: cumque remediis revocata fuiſſet, adverſus adſtantes indignata non mediocriter fuit, quod à loco miro & delitioſo revocata ab iis fuiſſet; dixit autem inter multa ſe vidiſſe ſenem, qui dixit ei, fratrem ejus in bello mortuum eſſe, patremque in cubiculo remoto Pſalmum certum legere, cujus verba retulit, hæcque omnia vera fuerunt.

Quæ teſtantur, animam in Ecſtaſi quodammodo à corporeis impedimentis ſeparatam aliquid ſcientiæ, quam poſt mortem habitura eſt, acquirere. Sic moribundis idem contingit, cum anima jam jam ſeparari debet. Sic etiam Rev. Vir, D. Phil. Jacob. Spener, Summus ille Theologus, in Poſtillæ ſuæ Chriſtianæ praxeos fol. 857. animam Divi Apoſtoli Pauli in tertium fuiſſe cœlum ſurreptam aſſerit. Exinde, animam

humanam ex corpore vivo, citra vitæ illius extinctionem ſeparatam conſiſtere poſſe, omninòque poſſibile eſſe, affirmat. Si quid abſoni tale foret, Divus Apoſtolus citra ullam ſe rationem neſcire id affirmaſſet, an ille in corpore, vel extra corpus ſubſtitiſſet.

At hoc, fateor, non congruit cum vulgari noſtra vel Ariſtotelicâ Philoſophia: verâ fortaſſe caremus Philoſophiâ, aut ejusdem principiis de humanâ animâ; ſic enim de aliis quibusvis rebus imperfectam obtinemus ſcientiam; de anima autem noſtra vel minimam, quin penitus nullam. *Hæc ille.*

Memini cujusdam ancillæ meæ, jam tum in agone conſtitutæ, cum capite in ſiniſtrum latus reclinato, oculis quaſi jam vitreis, mox lumen ſuum amiſſuris, & ſpuma dextris labiis inhærente, cùm ægerrimam propè animam traheret, mundato cum linteis ore illius, diductis iſtis labiis aquam Langianam cum V. guttis auri ſoluti me infudiſſe: exacto ferè horæ quadrante, erecto repente corpore iſta conqueri ſeriò cœpit, ſe ex amœniſſimis campis Elyſiis ad nos fuiſſe retractam. Conſimilis legi meretur, quæ in Zodiaci Medici Gallici anno 2. obſervatio, quæ 1. Jan. edita, ſic ſe habet. Nobilis puella ex febri ardente cum omnium virium amiſſione pro defunctâ fuit habita, adeò, ut aſſidentibus mortuam eſſe ratis de funere tantùm cogitatio ſuperfuerit. Panno ex more conſuta fuit; accerſuntur ſacerdotes, & Libitinæ jam deſtinata erat; cum emiſſo ex imo pectore ſuſpirio vitæ ſuperſtitis indicia edidit. Omnia hîc, quæ ad vitam revocandam videbantur neceſſaria, fuere obſervata. Reſtituta tandem non gratias egit officiorum ſibi præſtitorum, ſed querelas fudit, quod erepta ſibi fuerit incomprehenſa & ineffabilis animi tranquillitas, voluptas gratiſſima, ac talis, quâ mortales frui, niſi ad ſtatum illum deducti fuerint, nequeant, felicitas: quicquid gaudii nomine venit, leviſſimam tantùm ideam exhibere ejus, quo gaviſa fuerat. Addidit, à ſe perceptos quidem auribus parentum lugubres gemitus, ac quicquid illi circa funus & exequias meditarentur,

tur, menti obverſatum eſſe, nec quicquam vel illorum vel minimam partem excuſſiſſe tranquillitatis, qua potita fuerat; animum quippe deliciis illis tam profundè immerſum fuiſſe, ut mundi & mundanarum rerum omninò oblivîſceretur, ne dum de conſervando corpore cogitatio incideret.

OBSERVATIO LXXVII.
D. JOH. PETRI ALBRECHTI.
Vermis per meatum urinarium excluſus.

IN corde, pulmonibus, epate, aliisque corporis humani partibus ſæpius vermiculos naſci, exemplis & authoritatibus Medici paſſim confirmant. Admiratione percuſſus magis obſtupui, cùm legerem apud Cl. *Schenckium*, vermes ex veſica urinali nonnunquam cum lotio exiiſſe. Simile quid Anno 1678. d. 5. Aprilis notare mihi licuit in milite noſtri præſidii, cujus uxor ſummopere mecum conquerens de pertinaci mariti ſui iſchuria precibus me invitabat, ut ipſum inviſerem urinæque tamdiu ſuppreſſæ per medicamenta idonea priſtinum fluxum rederem: Ego officii mei memor poſtulationi hujus deeſſe nolui, & ægrotum miſerè afflictum deprehendi, ſeptimus quippe jam agebatur dies, quo ne guttulam urinæ excreverat: Querelas de ſummis circa umbilicum cruciatibus deque tenſione circa veſicam inſtituebat, talisque aderat tumor abdominis, ut aſcitico miſer non abſimilis videretur. Ego diligenter, tam interna quàm externa ordinavi, nihil intermittens eorum, quæ ad adipiſcendum optatum hujus mali exitum admoveri ſolent. Aſt inani diu me torquebam labore, neque ſucceſſus tam citò ex animi ſententia procedebat. Meditanti igitur mihi de immiſſione catheteris accurrit ægroti uxor apportans vermem craſſitie calami ſcriptorii & longitudine trium digitorum, referensque, ejecto hoc per urethram animalculo poſt multos conatus laboresque, marito ſuo tandem priſtinam facultatem pro lubitu veſicam exonerandi

randi eſſe redditam. Fœtus hujus inopinati excluſionem lochia quaſi inſequebantur, nectarisque vitalis fluxus cum urina per aliquot dies propullulabat, qui tamen exhibitâ emulſione terebinthinatâ feliciter eſſe deſiit. Vermis poſt emiſſionem vitali quidem fruebatur aurâ, paulò poſt autem exſpiravit. Notandum me ſuaſorem antea exſtitiſſe, ægrotus ut diligenter comederet amygdalas amaras, quæ uti egregiâ pollent virtute diureticâ, ita eas ratione amaritiei vermiculi ex veſica propulſionem maſculè adjuviſſe, nulla mihi hæret dubitatio, cùm experientiâ conſtet, quàm ſalutarem in morbis verminoſis aliàs præſtent operam, poſſetque hoc remedium tanquam euporiſton catalogo medicaminum veſicæ vermibus reſiſtentium inſeri, modò certa ſigna pathognomica ipſorum præſentiam indicarent. Admiratione me detinuit & hoc imprimis, quâ ratione vermes in veſica degere poſſint, quî fiat, quod non enecentur aut convertantur in putrilaginem ab acri, mordaci ſalſoque lotio? Admirari autem deſii conſiderans, in acerrimo aceto innumerabiles ſæpius vermiculos reperiri, inque illo vitam tranſigere ſatis commodam; quanquam non faciam cum aliis, qui acetum nihil eſſe aliud quàm congeriem minutiſſimorum vermiculorum mordicantium, àque horum morſibus omnem aceti acrimoniam dependere rentur. Hac ratione enim quis inſtare poſſet, bilem, ſalem culinarem aliaque acria ſalina & acida, quæ linguam acrimoniâ ſuâ feriunt, eſſe corpora ex atomis & particulis verminoſis mordentibus conflata &c. quod abſurdum, cùm optima microſcopia contrarium etiam in ipſo aceto nos edoceant, niſi quis mentis ſuæ phantaſmatibus nimiùm abblandiendo ſe ipſum decipere amet, non ſecus uti illi, qui pulverem ex particulis chordarum rubrarum, quales teſtudinibus adaptari ſolent, ab impoſtoribus præparatum aſſumentes, à plurimis vermiculis ſe poſtea liberatos eſſe firmiter ſibi perſuadebant, uti literis prodidit *Felix Platerus Quaſt. Therapeut. Appendic. Prax. p. m. 192.*

Fig. XXI.

SCHO-

SCHOLIUM.

OBſervationi huic reſpondet illa, quam *Bald. Ronſæus Epiſt. medic.* de ſene quodam refert, qui urinæ difficultate graviùs laborans, per ſomnum excrevit vermem cum maxima ſanguinis copia, ſalvu que evaſit; cui addere licet alteram illam *Edmundi de Meara*, videlicet de puero ſemel in menſe, & aliquando ſæpius, poſt duorum vel trium dierum dyſuriam, multos lumbricos per virgæ canalem excernente; ut & *Joh. Rhodij cent. 3. obſ. 36.* de adoleſcente poſt 5. dierum difficilem mictionem tæniam vivam emingente. Quænam verò jam in præſenti caſu exſiſtat diri illius adfectûs cauſa, determinare eſt difficile. Aut enim vermis ille orificium veſicæ urinariæ corpore ſuo obturâſſe, ſicque unà urinæ egreſſum inhibuiſſe, dici poſſet, aut, quòd credibilius, idem veſicæ collum, rodendo ſugendóve nervoſam ejus partem lædens, ad convulſivam contractionem irritaverat, unde fibræ ejus contractæ meatum unà urinarium occludere potuerunt; quâ dolorificâ ceſſante lumbrici adhæſione, eodem nempe ab amygdalorum amarorum virtute, cum ſanguine ad veſicam delata, vel quacunque demum alia à cauſa excuſſo, non fibræ tantùm laxatæ denuo fuerant, ſed & apertum vulnuſculum ſanguinem aliquandiu, priusquam iterum conſolidaretur, ſtillaverat. Quin & vermis ille, ſi primò non ipſa in cavitate veſicæ delituerit, ſed mediante ſanguine ipſas inter cervicis membranas depoſitus fuerit, ſenſim adauctus tumorem illo in loco excitare, ac tenſione illâ quandam membranæ internæ excreſcentiam mentiri, ſicque tandem orificium omnino obturare valuit, usque dum membranâ divulsâ exitum ſibi paraverat, ſicque non tantùm hæc denuo ſe contrahens meatûs libertatem reſtituerat, ſed aliquandiu etiam ex apertura iſta ſanguinem emiſerat.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO LXXVIII.
D. JOH. PETRI ALBRECHTI.
Meatus ab inteſtino cœco ad veſicam.

DIſſectio viri ob maleficia decollati inſtituta eſt Francofurti ad Viadrum Anno 1667. à *D. D. Gariep* Medico Colbergenſi: Adfuit ſpectator *Conradus Veſenfeld* Profeſſor olim Academiæ Viadrinæ inſignis & acutus rerum naturalium rimator, cujus in primo ætatis flore exſtincti mors, uti mihi valdè adhuc exiſtit acerba, ita emptionis jure ipſius quondam mihi comparavi manuſcripta, quæ inter alia curioſa accuratam commemoratæ diſſectionis deſcriptionem exhibent: Majuſculis autem literis ſequentia notavit: *Caſu factum,* verba ſunt *Veſenfeldii, ut offenderemus aliquot ductus ab inteſtino cœco deorſum ad veſicam vergentes: Per hos ergo meat materia lotii potatoribus tam ſæpè & copioſè excernendi, hi autem ductus inveniebantur abradendo pinguedinem, circa cæcum inteſtinum ſitam.* Urinam omnem à ſanguine in renibus ſeparari, uti non adeo liquet, ita in deſignanda via, per quam illa ad renes defertur, excellentiores Anatomici dubii incertique hactenus titubârunt: Omnem ſcrupulum evellerent omnemque tollerent dubitationem prædicti ductus, ſi ipſorum veritas conſtaret. Monendi ſunt Anatomici, ut in inveſtigatione horum nonnihil operæ ac diligentiæ impendant experianturque, an vel hos vel Cl. *Diemerbrockii* chyloſa, vel alia ad renes aut veſicam tendentia vaſa invenire queant.

SCHOLIUM.

UTi non facilè ullius Viri boni, & eruditi Anatomici fidem in dubium vocare debemus, ſi varios Naturæ luſus & errores conſiderare velimus: ita etiam hanc de ductibus ab inteſtino cæco ad veſicam vergentibus obſervationem eodem referemus. Sed hoc utique rariſſimum quid fuiſſe dicemus. Neque

etiam

etiam tantopore iisdem pro demonſtranda via celerioris & copioſi tranſitûs materiæ potulentæ ad veſicam in potatoribus opus eſſe, videri nonnullis poſſet, ſi viam ex ventriculo ad renes per omentum eruditiſſimè à noſtro Celeb. *D. Helianthо Ephemer. Nat. curios. Ann. IX. obſ. 17.* propoſitam admiſerint, aut ſaltem Exc. *Rich. Loveri* in *tract. de corde cap. 3.* & *Guil. Cole cap. 13. de Secret. anim.* diſcurſum adprobaverint.

[*L. Schrök. L. F.*]

OBSERVATIO LXXIX.

D. JOH. PETRI ALBRECHTI.

Hydropicæ cujusdam aqua ex hypochondriis profluens morbum ſolvit.

Vidua quædam 60. annorum hic loci ſedem rerum ac fortunarum ſuarum habens poſt varios in diæta commiſſos errores ſeptem abhinc annis hydrope aſcite corripiebatur: Quo indies ingraveſcente, accerſitus Medicus nullo ad ſanandum appoſito remedio neglecto curationem tentabat: Sed quodvis incaſſum adhibebatur, neque medicamentorum virtute vires morbi frangere ejusque radices evellere licitum erat. Superfuit Paracenteſis, cujus tamen adminiſtrationem omnimodè recuſavit, nulliusque perſuaſionibus eo impelli potuit, ut dicto medio locum daret, quin potius mortem appetiit. Aſt præter omnium opinionem morbus ad exoptatiorem longè eventum provectus eſt. Ægrota namque vi morbi fermè conſumpta ſenſit aquam ex utriusque lateris hypochondriis, ubi pori cutis mirum in modum aperti conſpiciebantur, promanare: Cui fluxui quod mirum, natura quaſi non neſcia unâ vice hydropicorum aquam non educendam eſſe, præcluſis poris moram interdum imperabat, quæ tamen aliis temporibus remotis obſtaculis ſponte ſolvebatur. Fluxu igitur hoc per intervalla aliquot

menſes durante, abdomineque ſenſim detumeſcente ægrota morbi gravitate magis magisque levabatur, donec tandem aquâ præternaturali ex corpore ejus ejectâ integritatem priſtinæ valetudinis recuperaret, quâ etiam, dum hæc ſcribo, ſatis bellè atque commodè fruitur.

SCHOLIUM.

NAturam revera in hoc Caſu fuiſſe morbi medicatricem, conſtat, quæ ſæpius, quod nullus miniſtri ſui, Medici, labor & diligentia efficere valet, promtè ſaluti ſuæ feliciter proſpicit; idque in hydropis cura non ſemel præſtitit, rarò etiam hîc molimine ex hypochondriis aquarum ſarcinam expellens; vi imaginationis fortè eò compulſa dum metu dolorificæ ipſi creditæ, crudelis, multis tamen perſuaſionibus ſollicitatæ Paracenteſeos, copioſiorem ſeri ſuperflui fluxum ad loca ſectioni viciniora magno impetu amandavit; quod in glandulis ſubcutaneis ibi ſubſiſtens, nec in vaſa lymphatica promtè receptum, ſed excretorios ſudoris tubulos diſtendens, per illa exitum ſibi paraverat, ſicque ſenſim reliquum etiam ſerum alibi extravaſatum, & dein paulatim in vaſa effluxu illo inanita regreſſum, patente iſto in loco ſucceſſivè evacuaverat; ceſſante tamen nonnunquam fluxu illo à frigore aëris ambientis diutius admiſſi, ſerum naturâ glutinoſum in tubulis diſtentis incraſſante, eosque obſtruente, donec eodem iterum rarefacto, àque majore ſeri noviter ſupervenientis collecta quantitate ulteriùs expulſo, novum tranſitum ſibi paraverat; in confuſionem illos conjiciens, qui ſæpe præ aliis prudentioribus magis ſapere ſibi viſi, hydropicos vehementi evacuatione ab aquarum ſarcina, brevi & uno quaſi impetu, liberare infeliciter ſtudent, quale quid contigiſſe aliquando novi, dum ex cachexia quidem factus hydropicus, à diuretico nimis liberaliter propinato, parvo quidem temporis ſpatio ab inſigni ſuo ſeri ſtagnantis pondere, non ſine triumpho, ante tamen victoriam, decantato, fuit liberatus, paulò poſt tamen

ſpiri-

ſpiritibus unà exhauſtis præter exſpectationem ſubitò placidè exſtinctus eſt.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO LXXX.
D. JOH. PETRI ALBRECHTI.
Flatus corporis humani cur tam difficulter nonnunquam diſcutiantur.

MEmini me quondam ex Cl. *Sylvio*, cùm in Noſocomio Lugdunenſi ægroti paſſione colicâ decumbentis rationem haberet, audire, hoc malum cujusvis medicaminis nonnunquam vires eludere, difficilisque medelæ cauſam conſiſtere in copia bullarum ex pituita valdè glutinoſa conflatarum flatus intus habentium: Bilem autem tum temporis ſale lixivo acuatam phlegma rarefacere nimis, quo rarefacto hujus latera magis diſtenſa flatusque recipientia dictas bullas producere; non ſecus quàm aquam ſmegmatis beneficio glutinoſiorem redditam pueri in ſphæricas bullas conflare atque formare ſolent: Quicquid enim ibi præſtat ſmegma, illud in corpore humano efficere pituitam; & ſicuti à ſpiritu calido ſmegma rarefactum in bullas effertur, ita bilem tanquam humorem calidum in pituitam agentem hoc munere defungi cenſebat. Quæ omnia, uti non à recta ratione aliena omnimodè cenſenda, ita quoque dictis experientia fidem fecit. Anno 1677. accerſitus ad hujus civitatis incolam, qui per 5. dies cum paſſione colicâ conflictatus erat, ipſius abdomen mirum in modum diſtenſum deprehendi: Quibuslibet medicamentis fruſtra exhibitis incaſſum diu ſudavi, incertusque fui, qui fieret, quòd probatiſſimis pharmacis hocce malum non cederet. Cùm autem in uſu clyſmatum diligenter perſiſterem, ægrotus poſt aliquot dies horum auxilio excrevit maſſam ex multis veſiculis contextam, quarum majo-

res juglandium, minores nucum avellanarum magnitudinem excedebant. Hæ veſiculæ tam tenaciter ſibi adhærebant, ut nullâ operâ divelli poſſent, quin potius disrumperentur mephitimque flatulentam cum fœtore adſtantibus valdè moleſto emitterent. Hocce ſpectaculum quamvis ſordidum non tamen ſine animi voluptate diu intuitus ſum, omnemque mihi evulſit hæc obſervatio admirationem, quare tam infelici Marte contra tympanitidem, colicam flatulentam (quam meritò â colica convulſiva ſolis humoribus acribus adſcribendâ diſtinguo) bella geramus, cùm de vero remedio dictarum veſicularum rupturam promovente adhuc ſimus incerti. Sanatus hoc modo noſter ægrotus valet adhuc pancraticè, liber ſuis ex paſſione colica cruciatibus, cum quibus antea tam frequenter ipſi confligendum erat. Simili modo fabri cujusdam ferrarii uxori 66. annos habenti, conſilio meo quondam præfui, quæ à longo tempore aſthmatica & anheloſa ſuffocationis periculum incurrebat. Hinc perterrita omnes nervos intendebat, ut per tuſſim obſtacula liberum aëri tranſitum denegantia removeret, & hac ratione poſt conatus Herculeos laboresque incredibiles ejecit interdum veſicam magnitudine pomi Borstorffiani flatu plenam, qui tamen veſicâ propter ſummam glutinoſitatem rupturam difficulter admittente evocari vix poterat. Hoc peracto aliquot horas libero fruebatur ſpiritu, donec præterlapſis illis regenerata novâ veſicâ novi laboris faces incenderet, quibus tamen cùm ægrota indies magis defatigaretur, factum eſt, ut exhauſtis conſumptisque illius viribus brevi poſt naturæ ſatisfaciens ſomno conſopiretur æterno.

SCHOLIUM.

TYmpanitis & Colica flatulenta licet abſque tenacis ejusmodi & viſcoſæ pituitæ in bullas diſtentione multoties producantur, â ſola utpote humorum variorum præternaturali agitatione vel effervescentia ortæ, quæ tamen veſiculas iſtas unà conjunctas habent, difficiliorem curam utique ſuſcipiunt;

cùm

cùm enim mater earum, pituita viſcidiſſima, quam vitream adpellare quibusdam libuit, ob illam ipſam glutinoſitatem, difficulter eradicari queat, eò magis productæ ex eadem veſicæ, magis utpote condenſatæ, & induratæ, ac quaſi membranoſam naturam indutæ, medicamentorum operationi reſiſtent; quæ ideo non tam phyſagoga propriè dicta, calida & aromatica, quàm potiùs majori penetrandi, incidendi & reſolvendi, imò corrodendi vi prædita requirere unà videntur; quâ ratione fortè v. g. nitri ſpiritus, aliàs jamdudum anticolicorum in numerum receptus, hîc vim ſuam exſerere valebit.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO LXXXI.
D. JOH. PETRI ALBRECHTI.
De
Stercorum egregia in nonnullis virtute.

SOcer meus Quæſtor Epiſcopatus Hildesheimenſis ante aliquot annos paſſionibus colicis valdè obnoxius erat, quibus tantopere affligebatur, ut paralyſis dextri lateris cum amiſſione loquelæ ſuccederet. Circumſtantes abſente Medico cùm neſcii eſſent, quid faciendum, accurrit fœmina quædam recens ſtercus ſuillum, quod manibus gerebat, ægroti naribus intrudens; Quo vix peracto ſubitò ille in hæc erumpit verba: **O GOtt / wat ſtinckt dat Saü?** & hac ratione non tantùm aphonia ceſſavit, ſed & paralyſis cruciatusque colici extemplo remisêre. Ruſticis aliisque vilioris conditionis hominibus ſæpius autor fui, ut ſuccum fimi equini cum cereviſia calida contra colicum morbum aſſumerent, externè autem dicti fimi portionem cum cineribus calidis commixtam tepidè regioni circa umbilicum apponerent, quod euporiſton nunquam non ipſis extitit ſalutare. Cæterùm hoſce ſtercorum effectus non eſt quòd valdè miremur, cùm & in aliis morbis

bis illa non mediocriter prodeſſe & experientiâ & Excellentiſſimorum Virorum teſtimoniis diſcatur noteturque. Sic antidotum napelli ſtercus humanum eſſe affirmat Cl. *Hoffmannus animadverſ. in Schroder. p.m. 664.* Fœtoremque hujus naribus attractum matutino tempore præſervare à peſte refert *Minderer. Medicin. militar. p. 125.* Pleuriticis alii gallinarum, alii columbarum ſtercora commendant. Proſtat in noſtra officina aqua antipleuritica ex fimo equino deſtillata, quam uti cum fructu ſæpius exhibui, ita laudibus illam ſufficienter prædicare nequeo. Infallibile fermè remedium ad conſtringendum fluxum menſtruum eſſe ſtercus aſininum, ejusque ſucco plurimos de ſorditie parùm ſollicitos feliciſſimè ſanatos aſſerunt, *Finckius Enchirid. Dogmat. Hermet. c. 34. Zacut. Luſit. Prax. Hiſt. l. 9. c. 11. Solenander Conſil. Med. ſect. 4. conſ. 8. Schonborn. Manual. Med. p. 184.* pluresque alii. Stercoris ſuilli in narium hæmorrhagia ſiſtenda, anſerini in ictero aliisque morbis curandis efficaciam etiam tyrones medicinæ vix ignorant. Videatur Ann. 9. & 10. obſervatio LVI. Salibus excrementa animalium ſunt plena, quibus volatilium ſtercora præ cæteris abundare, quia acres ſeroſosque humores non emingunt, à curioſis animadvertuntur. Hiſce igitur dictas operationes adſcribendas uti non dubito, ita inſignem inter hæc intercedere differentiam ex virtutum diſcrepantia liquet. Veroſimile enim eſt, ſtercus, quod ſtipticâ gaudens qualitate hæmorrhagiis medetur, vi ſalis cujusdam nitroſi, acidi &c. illud præſtare: Aliud aphoniam cum paralyſi ſolvens beneficio ſalis alkalici volatilis vappeſcentibus (uti Excellentiſſ. *Hannemannus in Proœmio de uſu & abuſu inebriaminum* de apoplexia judicat) priſtinum vigorem reſtituere. Sed de hac materia liberam cuilibet philoſophandi poteſtatem relinquo.

SCHOLIUM.

QUamvis σκατοφάγοι, uti eos vocat, quidam medicaſtri malè audiant *Joh. Petr. Lotichio thes. 6. de Caſei nequit.* & revera, ubi delectum remediorum habere poteſt, ſordidis ejusmodi Medicus

cus elegans abſtinere teneatur, in neceſſitatis tamen caſu, ubi non, quod decorum magis, ſed quod utile eſt, expetitur, ſi alia pari efficaciâ prædita eum deſtituant, cur non ſimilia in uſum trahere liceat, ſufficiens cauſa nulla ſubeſt. Uti verò in ipſis excrementis ſpiritûs vitalis præſentiam agnoſcere tenemur, (unde vivere eadem, *Guil. Maxuellus de medic. magnet. pag. 27.* ſcribere ſuſtinuit, & *Joh. Bapt. Helmontius cap. de lithiaſ. §. 35.* ſpirituum vitalium comparticipationem excrementa ſervare prodidit,) quam Exc. *D. Jo. Conr. Peyerus exerc. 1. de glandul. inteſt.* de ſpiritu non minùs animali verè deprædicat: ita cur recenter adhibita præſtantiores quandoque edant effectus, hinc edocemur. Licet & aliàs diverſimodè prodeſſe poſſe, præter multorum experientiam, ipſa quoque ratio dictitet, ſulphure & ſale volatili, ut & fixo quandoque in iisdem manifeſtè ſe exſerentibus, & partim ab adſumtis cibis &c. partim ab interno principio, bile & lympha, ortum trahentibus, ſicque etiam eorum diverſitatem in ipſa operatione multiplicem & quaſi ſpecificam oſtendentibus. [*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO LXXXII.
D. JOH. PETRI ALBRECHTI.
Lochia aquoſa.

UXor cujusdam Mercatoris expletis Menſibus absque laborioſo nixûs puerperio naturâ ipsâ obſtetricante partum abſolvebat. Circa fœtûs excluſionem mirum & inſolitum quid contigit: Conficiebatur enim absque ulla ſanguinis profuſione, cujus ne guttula in conſpectum venit, ſed loco ipſius lympha viridis non abſimilis ſolutioni vitrioli commun. cum aqua ſimplici factæ præter propter pondere 20. librarum lochia conſtituebat. Aqua erat limpida, dulcis, omnis acrimoniæ expers, duravitque ejus fluxus integrum menſem ſatis copioſus absque ullius ſanguinis veſtigio: Neque puerpera hinc malè habebat, ſed uti felicitet enixa

erat, ita reliquo tempore puerperii absque multis torminibus aliisque incommodis traducto in hunc usque diem vivit ſana optimâque utitur valetudine. Notandum, quòd ſecundinæ, quanquam dilaceratæ & cultelli acie multoties diſciſſæ nihil ſanguinis, ſed ſimilem liquorem limpidum & aquoſum profuderint. Haſce ob cauſas fœtus non eſt excluſus juſto infirmior, ſed uti integris viribus mundum intravit, ita iisdem adhuc absque ullo ſanitatis vitio benè fruitur. Hinc evidenter apparet, quàm lubrica ſit illorum opinio, qui ſuſtinere conantur, lochia eſſe reſiduam ſanguinis partem pro nutritione & augmento fœtûs ad uterum delatam.

SCHOLIUM.

Cùm humorem fœtûs nutritium à matre ſuppeditatum non purpureum illum eſſe, ſanguinis nomine propriè venientem, compertum ſit, verùm albicantem aliquem & ſeroſum, ſimilem ſeri evacuationem ex oſcillis uterinis hîc contigiſſe; & cùm ſanguis puerperis à partu recenter exſtillans non aliam originem agnoſcat, quàm vaſorum ſanguineorum in uteri ſubſtantia radices agentium, à prægreſſo enitendi conatu, ſive uteri forti commotione, & hinc ſubſequente placentæ ſeparatione violentam reſerationem, in hoc autem caſu absque laborioſo nixu puerperium ſucceſſerit, & ita oſcula vaſorum ſanguifluorum non dilacerata fuerint, porulos iſtos, qui liquorem nutritium graviditatis tempore ex arteriis uterinis in placentam derivaverant, ulteriorem ſaltem ſeri iſtius à ſanguine ſeparati fluxum conceſſiſſe, craſſioribus autem cruoris particulis exitum denegâſſe, foret credibile, niſi & ipſa placenta diſciſſa, ſanguinis loco, ſimilem aquoſum liquorem ſuppeditâſſet; Unde potiùs in hoc ſubjecto ipſi ſanguini tincturam purpuream omnino defuiſſe dicendum erit. Qualem rubedine deſtitutum ſanguinem in aliis quoque fuiſſe deprehenſum novimus, exempla promentibus *Joh. Rhodio cent. 1. obſ. 36. cent. 3. obſ. 72. Petr. Borello cent. 1. hiſt. 25. Thom. Williſio de febb. cap. 1. Henr.*

Olden-

Oldenburgio Act. philoſoph. Angl. Num. 6. §. 4. 10. & *Num. 8. §. 8. Ephemeridibus Nat. Cur. Ann. II. obſ. 210.* & *Ann. III. obſ. 123.* &c. Quæ tamen dum vel recenter è cibo comeſto prolectum & nondum cum ſanguine intimiùs permiſtum chylum proponunt, vel ſaltem ſanguinem illum in cachecticorum, febricitantium, aut alio morbo laborantium corpore exſtitiſſe innuunt, quid hîc decernere liceat, haud video. Chylum enim non fuiſſe, nec puerperæ fœtusque ſanitatem admodum laboràſſe, ipſa hiſtoria loquitur. Sanguinis equidem in genere conſiderati eſſentiam in purpura non conſiſtere, vel *Hippocrates lib. de glandul.* teſtis eſt, illud album, quod ex glandulis diſſectis erumpit, ſanguinis nomine dignatus, per hunc ipſum tamen ſanguinem album nil niſi ſerum intellexiſſe, *Hier. Barbatus tr. de ſang. & ejus ſer.* benè interpretatur, utpote cujus ſeri quoddam quaſi promtuarium ſunt glandulæ; idipſum verò ita ſolitarium in humano corpore pro ſanguine vitali & ſano nemo facilè agnoverit. Licet enim imperfectiorum quorundam animalium, uti cochlearum (vid. Exc. *D. Joh. Jac. Harderi examen anat. cochl. terr.*) liquorem vitalem albicare certum ſit, in homine tamen ſimilis ubi occurrit, aliquid præternaturale, & ita morboſum, à quacunque demum cauſa, ſulphur ſanguinis rubicundum ſubjugante, ortum habuerit, evincit.

[*L. Schröck. L. F.*)

OBSERVATIO LXXXIII.

D. JOH. PETRI ALBRECHTI,

Ex

Abſceſſu renum ſubſtantia per urinam expurgata.

QUintus jam agitur annus, cum Nobilis quædam Matrona, quæ à longo tempore jam fuerat nephritica, inflammatione renis dextri corriperetur, huic abſceſſus ſuccedebat, hinc puris mictio. Semper autem

cum urina purulenta excernebat aliquot carunculas, fruſtula ſcilicet rubra, craſſiora, pinguedine interdum obducta, magnitudine phaſeolorum. In tanta copia per aliquot menſes hæcce renis corpuſcula dubio procul à ſanie acri eroſa exierunt, ut non dubitem, totâ hujus renis ſubſtantiâ corporetenus eliminatâ, illam functionem, quam natura utrique renum injunxerat, in ſolum ſiniſtrum cecidiſſe, qui rectiſſimè quidem officii rationem hactenus perſolvit, creavit autem hiſce ultimis diebus dictæ matronæ acutiſſimos cruciatus, videturque hic nimii forſan laboris pertæſus fraterculi emortui officium amplius repudiare; an medicaminibus exhibendis poſſit reconciliari, inque meliorem ſtatum deduci, tempus docebit. Cæterùm non poſſum quin hiſce apponam obſervationem anatomicam non malè huc quadrantem, quam non ita pridem Excellentiſſimus *Dn. Julius Georgius Behrens* Sereniſſ. & Potentiſſ. Duc. Brunſvic. & Luneb. in Aula Guelphica Archiater præclarus ſequentibus mihi communicavit verbis: Meretrix quædam, quæ per multos menſes hîc captiva fuit, peperit gemellos maſculos: Unus erat ſanus & bonæ conſtitutionis, alter habebat anum clauſum, crura diſtorta & tumorem ſpongioſum in ultima vertebra dorſi, de cætero erat tenerrimæ conſtitutionis infans, ut brevi illum moriturum prædicerem: Ani apertio à Chirurgo hujus loci feliciter peragebatur, excrementaque alvi naturaliter iterum fluebant. Sed poſt aliquot dies cùm infans mortuus eſſet, à Magiſtratu mihi permiſſum eſt, ut cadaver ejus anatomiæ ſubjicerem. Abdomine aperto non aderat omentum. Inteſtina tenuia & albicantia & ſplendida erant; craſſa inflata & colorem gangrænoſum referentia: Colon omnibus cellulis carebat, reliqua omnia ſana. Ad renes autem ubi deventum, ſiniſter tantùm aderat, ſed ſatis magnus in tenello iſto corpore. Circa vaſa quoque natura non omiſerat luſum, aderat enim unus ureter & unum vas ſpermaticum, ſed ambo ſatis ampla. Ille inſerebatur veſicæ: Hoc obvolvebat teſticulum, qui quoque ſolitarius erat & ſubſidio carebat &c.

OBSER-

OBSERVATIO LXXXIV.
D. JOH. CONRADI PEYERI.
Uteri & veſicæ urinariæ procidentia.

QUod verum eſt, meum eſt, dixit olim *Seneca in Epiſtolis.* Utinam idem adhuc ſentirent ac ſaperent ſcriptores omnes, veritatemque pluris facerent, ceu æternum quid ac immutabile, quàm fallacia præjudicia, aut fucatæ novitatis illecebras, & intempeſtivum contradicendi ſtudium; Quidquid verò delinquant alii, titubentve mente, nobis hercle quidquam affectare præter amabile verum religioni eſt. Neque enim curioſitate noſtra & quotidianis exercitationibus aliò collimamus, quàm ad cognoſcendam veritatem colendumque Deum, deinde etiam ad curandam mortalium valetudinem. Hic errores tamen non tantum vitare ipſi adhibita ſumma diligentia, ſed etiam ut evitent cæteri efficere pro virili parte tenemur. Inter muliebres morbos omni ævo cognita & perſpecta fuit uteri procidentia, grave ſanè moleſtumque malum; quippe generationi plurimum officiens, ac interdum etiam funeſtum: docuitque univerſa antiquitas uterum mulieribus aliquando prolabi. Hodie autem poſt *Theodorum Kerckringium*, præclaris monumentis apud eruditos celebrem, in Belgio famigerati chirurgi duo *Ronhuſius* & *Meckeranus* editis obſervationibus negant matricem procidere poſſe, quod priſci uno omnes ore affirmaverant, arguuntque erroris ac imperitiæ præclara & vel Æſculapio majora nomina. In hoc ancipiti ſtatu, cum alterutri partium causâ cadendum ſit, judicem appellare nullum convenit niſi experientiam. Equidem in rebus ad rationem ſolam pertinentibus humanæ autoritati tantum fidei nunquam adhibemus, quantum conſcientiæ dictamini: ſemper enim pro falſo ambiguoque juſtè reputamus quidquid claro & diſtincto mentis noſtræ conceptui repugnat, etiamſi graviſſimi autores ſexcenti id verum ac indu-

bitatum eſſe pronunciarent. Nimirum ſapientum ratio ſui juris eſt, & ad quam homines adſpirare debent, æternæ veritati, hoc eſt, Deo, priùs auſcultat quàm hominibus. At aliter planè ſentiendum eſt de rebus contingentibus in judicio cui præſidet experientia. Hic votorum pluralitas & teſtium idem affirmantium multitudo plurimum momenti ac vim veritatis habet, niſi manifeſtò demonſtrari queat, teſtimonia eſſe fraudulenta. Quamobrem cum in his caſibus magni æſtimanda ſit bona fides, & ſcriptorum idem ſentientium frequentia atque autoritas, acerbè ferimus Chirurgorum iſtorum petulantiam, in tot præcellentes Medicos temerè ac perversè inſultantium, quorum ipſi neque famam nec eruditionem aſſequuntur; imo continere nos diutius non poſſumus, quin contra ipſos pro veritate & antiquitatis honore teſtimonium publicè dicamus. Accidit anno Chriſti MDCLXXXII. menſe Martio, ut in xenodochio Scaphuſiano vidua decumberet, ex diuturna & gravi uteri procidentia laborans. Primum quidem ante pluſculos annos, cum uxor adhuc marito frueretur, leve malum fuit, nihilque aliud quàm vaginæ laxamentum: poſtea verò conceptione & partu iteratis paulatim ita degeneravit, ut vagina omnis inverſa prominerent ac inter femora nutaret. Procidentiam ægra ſibi identidem ipſa repoſuit, & pila cerea utcunque firmavit, donec noviſſimè difficulter parturienti uterus edito fœtu in vaginam dependulam prolaberetur. Penſilis maſſa carnis ſpithamam æquavit longitudine, craſſitiem utraque manus facile complecti non potuit, tantumque doloris & moleſtiæ ægrotanti creavit procidentia, potiſſimum obambulaturæ ac rem familiarem curaturæ, ut ſubinde mortem præoptaret. Infernè per patulum uteri orificium menſtrua ſtatis temporum intervallis promanarunt. Matricem autem extra pudenda delapſam manibus noſtris aliquoties palpavimus, quæ tamen inverſa haut erat, ut oculis conſpici poſſet, ſed latens intra vaginam propendulam tractari potuit & comprehendi manibus. Illa ſurſum aliquando compulſa nativam ſedem

dem cum ſaltu repetiit; aſt vaginam in priſtinum reſtituere locum non licuit. Tandem cum nihil remedii ſupereſſet, & alia atque alia mala imminerent hanc amputare viſum eſt. Eventu autem ſpem non implente ægra mortem occubuit. Docuit pòſt anatome uterum revera procidiſſe, vaginamque totam fuiſſe everſam. Adhæc quod magis mirum & planè novum videtur, cum utero veſicam urinariam ſimiliter mutata ſede procubuiſſe annotavimus; ceu pluribus aliquando forſan denarrabit inclytus *Wepferus*, qui horum omnium nos voluit eſſe teſtes oculatos. Nec tamen rupta fuerunt uteri & veſicæ vincula; ſed tantùm laxata. Reſipiſcant ergo *Kerckringius*, *Ronhuſius* & *Meckeranus*, ſiquidem adhuc in vivis ſint, ſententiamque ſuam erroneam & pernicioſam moniti retractent. Cæteri demum quotquot hæc lecturi ſunt, & quorum iſta noviſſe intereſt, vel noſtro exemplo diſcant ſcrupuloſe ponderare omnia, ac ubique magnam adhibere diligentiam cautionemque, ne cum delinquant ipſi tum ſeducant incuriosè alios, aut ſeducantur.

OBSERVATIO LXXXV.

D. JOH. CONRADI PEYERI.

De Lepuſculis, Salmonum extis, inteſtino cœco, ventriculo anſerino, & renibus anſerinis.

DIverſa cujuſcunque ſortis ac ætatis animalia cum viva tum demortua frequenter diſſecamus, ſive privatim ſoli, ſeu coram aliis, nec operam ludimus, etiamſi floccipendant aliqui. Quæ autem nobis uſui & oblectamento fuerunt, eadem literis conſignata tibi trado, Murålte chariſſime! cum hæc tua quoque ſit occupatio & laboribus noſtris tantulis delectari videaris. Menſe Auguſto Iↄ Iↄc LXXV. lepuſculos geminos variè torſimus, opitulante Job.

Joh. Conrado Wepfero, Poliatri noſtratis celeberrimi filio. Stomachum pylorumque illis viventibus identidem pupugimus, rati vomitum dejectionemve inde orituram, quorum tamen neutrum evenit. Deinde ut pylorum forfice abſcidiſſemus, chylus nullus è ventriculo effluxit, qui ſe ab illato ictu tam vehementer contraxit, obortis convulſionibus, ut ſtylos tubulosque aditu tantiſper prohibere, dum duas treſve guttas liquidas digitis inde exprimeremus. Chylus autem in ventriculo nullus aderat, ſed tantum ſeroſa materia aqueo humore ſtipata. Copia chyli maxima inteſtinis fuit, è quibus lacteas venas ſexcentas oriri vidimus, pulcerrimo ſpectaculo: namque ſurgebant illæ è penitiſſimis inteſtinorum receſſibus, ibidemque tanquam in terra plantæ radices agebant. Chyli receptaculum inter medios renes ſitum erat, quo inflato aër per thoracis ductum in venam cavam & cor è veſtigio tranſiit, unde hoc ſeſe motitavit vehementius. In craſſis inteſtinis cellulæ complures valvulis membranaceis diſtinctæ apparuerunt. Cœcum inteſtinum prælongum fuit, multisque ſpiris contortum, & præterea ſtriatum, ac glandularum agminibus hinc inde inſtructum. In alterius lepuſculi abdomine multum ſeri ſtagnavit, cujus ſcaturiginem perquirentes veſicam urinariam diſruptam fuiſſe vidimus. Quo autem caſu neſcimus. Forſan ex vehementi comprehenſione, dum caperetur, illi veſica lotio turgens diſſiliit. Aperto thorace pulmones conciderunt, ſed diaphragma identidem vibravit. Quinimo alius lepuſculus ſterno jam ablato maxillis repente diductis reſpiraturus, pulmonibus haut intumeſcentibus, diaphragma & coſtas aliquoties ſuccuſſit. Auriculæ cordis adhuc pulſarunt corde pridem emortuo & quieſcente. Teſticuli maribus in ventre latebant, non procul à veſica urinaria, quibus adſtructi paraſtatarum gyri ſunt ſpectabiles & abeunt in vaſa deferentia. Hæc retro veſicam urinariam circumducta pergunt ad veſiculas ſeminarias: cùm enim deferentia vaſa inflaviſſemus, veſiculæ iſtæ protinus ſimul intumuerunt. Proſtatarum

vicem

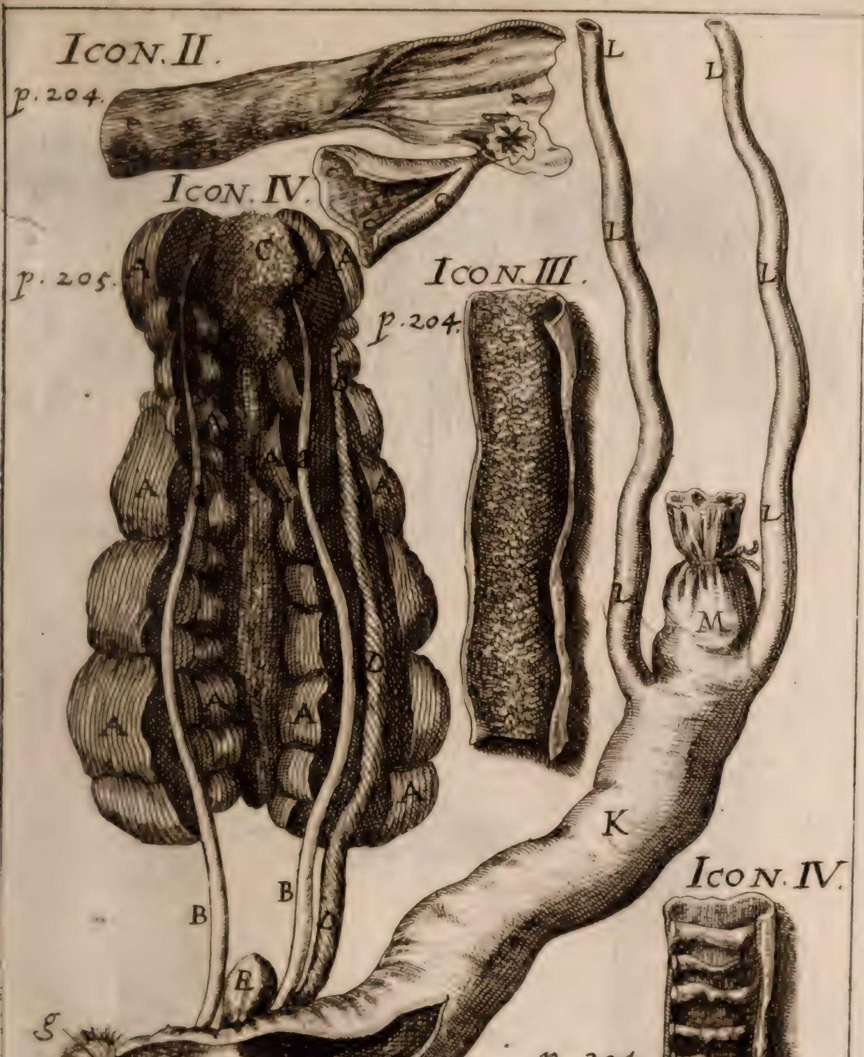
ICON. I.
p. 201.
ICON. III.
p. 204.
ICON. II.
p. 204.
ICON. VI.
p. 205.
ICON. V.
p. 205.

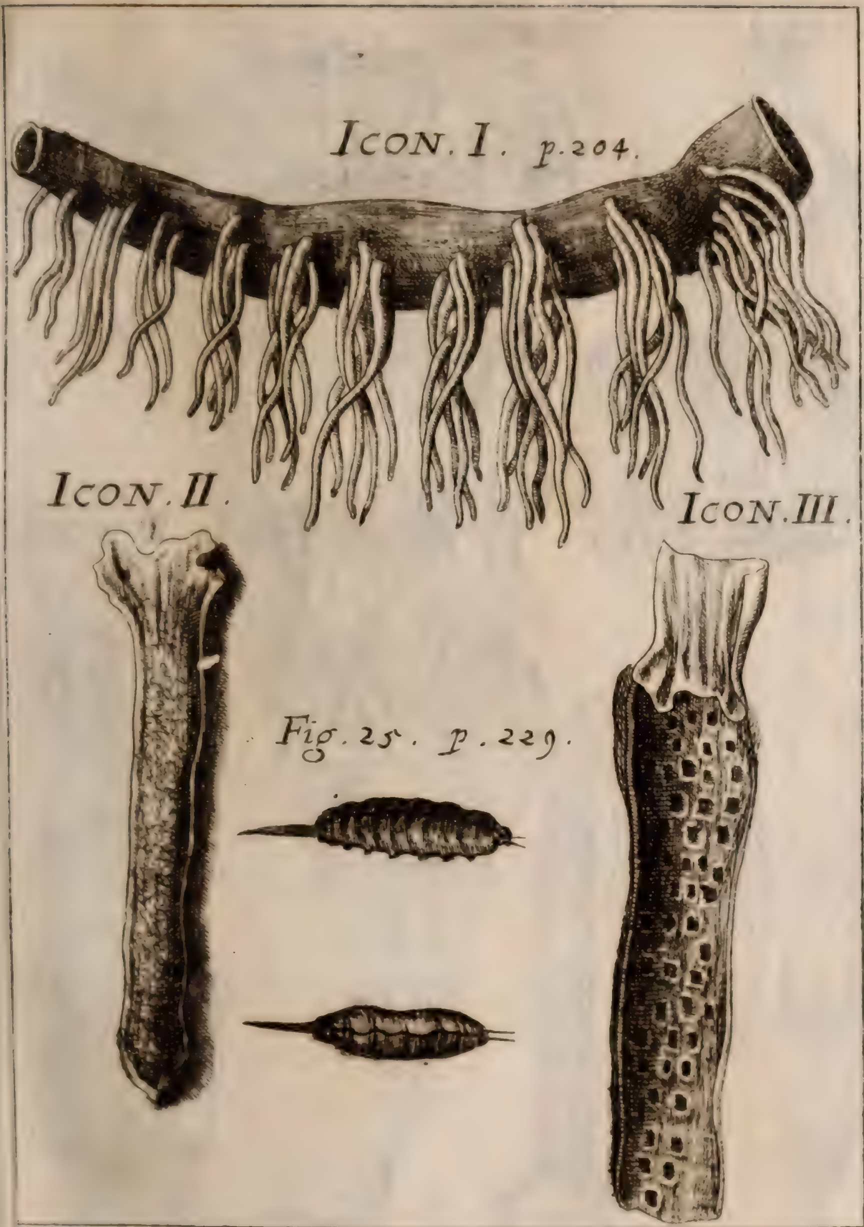
vicem præſtant bina glanduloſa corpora, teſticulis paulo minora, ſed ita peni juncta, ut etiam forinſecus deprehendi queant. Hærent namque intra duas capſulas, ad quas per pellem utrinque propter penem patens rima ducit. Quæ omnia diſtinctiùs fortè ex tabulæ primæ icone I. ſpectare & dijudicare poteris, ubi *a a* renes deſignat, quorum dexter altior erat ſiniſtro; *b* truncum venæ cavæ; *c* truncum aortæ; *dd* venas emulgentes; *ee* arterias immulgentes; *ff* ureteres; *gg* vaſa præparantia ex arteriis & venis ſpermaticis compoſita; *hh* teſticulos; *ii* paraſtatas ſeu epididymides; *kk* vaſa deferentia; *l* veſicam urinariam; *m* cervicem veſicæ urinariæ; *n n* veſiculas ſeminarias; *o* penem; *pp* proſtatas cum folliculo ſub quo deliteſcunt; *q* urethræ exitum. Sed de lepuſculis ſatis; jam Salmonem apponemus, cujus exta in ædibus Excellentiſſimi Wepferi primùm colluſtravimus eodem Menſe. Branchiæ compoſitæ erant è pluribus fornicibus, oſſeis partim, partim cartilagineis, quibus coadunati apices innumeri gaudebant ſinguli venarum arteriarumque propaginibus apicum fornicumque robore munitis, de quarum uſu Thomas Willis de Anim. brutor. cap. III. legi meretur. Infra branchias exſtabat cor crucibulo (uſitato Chemicis inſtrumento) aſſimile, denſo fibrarum muſculoſarum agmine inſtructum, ſed reliqua ſalmonis carne & muſculis rubicundius. Ventriculus ei erat unicus, internè cavernulis multis & tuberculis carneis inæqualis: auricula etiam unica corde coloratior & columnis fibroſis ſimiliter internè prædita ac cavernoſa. Hæc ſponte ſua quandoque adhuc commovebatur, licet pridem è Salmone exemta fuiſſent interanea. Erat porro duplex cordi oſtium geminique canales, per quos ſanguis commeat. Vena cava magno hiatu ſanguinem immittit, aorta emittit, in caput, branchias & reliquum corporis. In principio aortæ apparuit nobis ſtructura mirabilis. Etenim aorta illic inſtar bulbi prominens auriculæ ſpeciem habet validisque fibris inſtructa ſanguinem proprio motu impellit. Inter infimum &

medium ventrem diaphragmatis loco intercedit membrana, ceu paries intergerinus. Ab ore ampla regiaque via ducebat in gulam, quæ poſtea ventriculo inſeritur. Ventriculi tamen amplitudo vix major quàm gulæ videbatur. Hic autem robuſtior erat œſophago. Pollebat enim fibris plurimis & fortiſſimis. Cæterùm ventriculus fermè inanis fuit, nec eo quidquam continebatur præter muci pauxillum: unde nihil certi de eſca ſeu cibo ſalmonum tibi ſignificare poſſum, quanquam ſint è piſcatoribus, qui eos piſcibus minutis victitare affirment. Infra pylorum inteſtinis denſo agmine adhærent appendices inteſtino cœco humano vel lumbricis aſſimiles, quarum numerus ſuperavit ſexageſimum. Pennam anſerinam, qua ſcribimus, ſingulæ æquant craſſitie. Omnium verò longitudo non eſt eadem. Decreſcunt enim pari ordine quo fiſtulæ in organo muſico, quarum ſeries quoque multiplex. Propter ventriculum appendices & numeroſiores & longiores quàm alibi conſpiciuntur, ita ut iis cingatur pylorus. Inde verò paulatim & numerus & longitudo earum deficit, & quinæ, quaternæ, ternæ, binæ cernuntur. Cunctarum ora ſub pylori valvula in inteſtinum hiant, altera extremitas impervia eſt. Appendices haſce univerſas connectunt vaſa & pinguedo plurima, quam omenti vicem præſtare exiſtimavimus. Conſtant autem illæ è fibris muſculoſis, partim rectis, partim ſpiratim circumductis, & membrana nervea, quam multæ rugæ intus caperant, & cruſta tenuis munit. In his appendicibus ſuccum album inſtar chyli reperimus, alibi admixta bile tinctum. Fuit etiam ubi unus alterque lumbricus latus hæreret, quibus piſces nonnunquam abundant. Statuit M. Malpighius Diſſert. de Bombyce pag. m. XLIII. in appendicibus iſtis fermenta colligi: nos ſimul etiam perfici chylum in his receſſibus arbitramur. Propter appendices illas Albertus citante Aldrovando lib. IV. cap. I. & Jonſtono inteſtinum ſalmonis in plures veluti digitos dividi ſcripſit. Porro inde ab appendicibus inteſtinum flexu facto recta pergit usque ad anum. Hujus in-

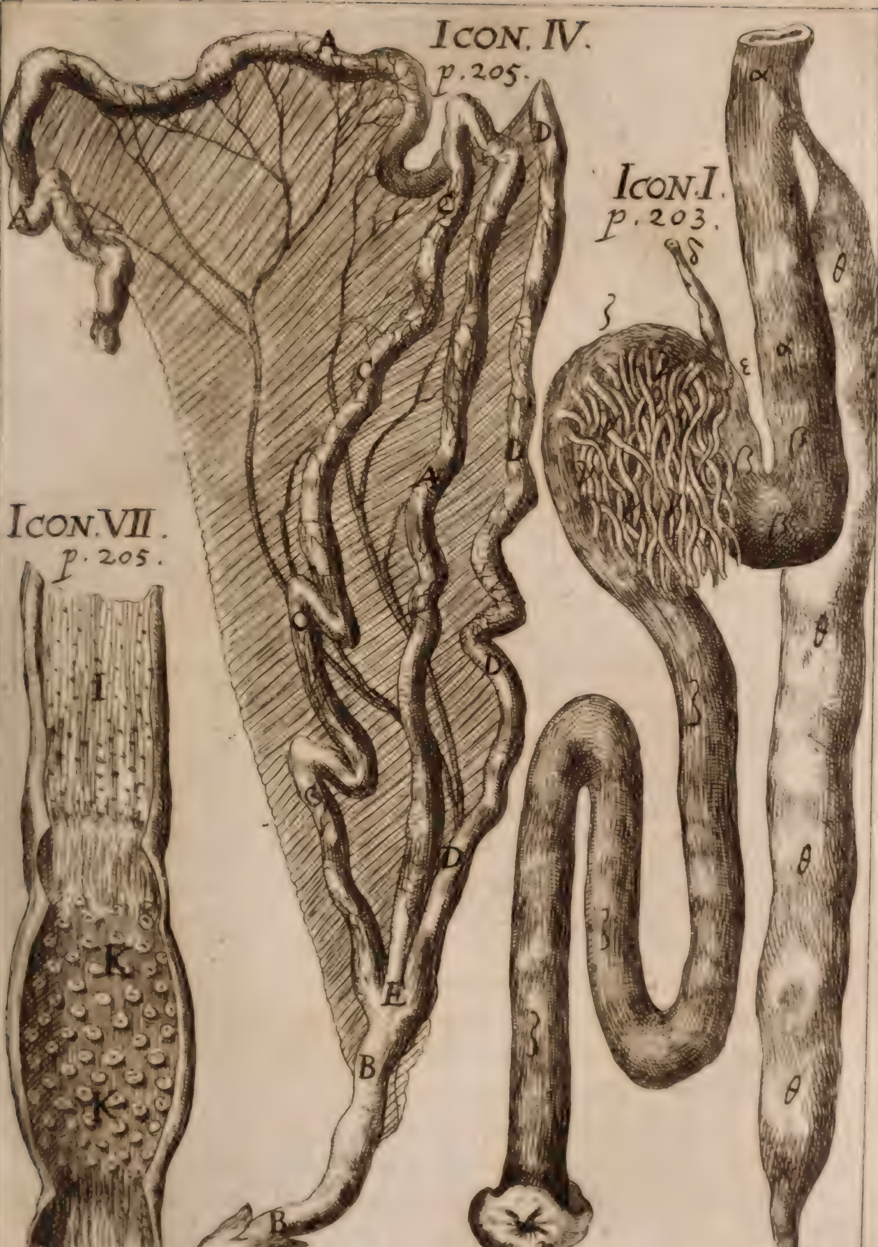
teſtini

ICON. II.
p. 204.
ICON. IV.
p. 205.
ICON. III.
p. 204.
ICON. IV.
p. 204.
L
L
L
L
L
L
M
K
A
A
A
A
A
A
B
B
C
D
E
F
g
g
h

Icon. I. p. 204.
Icon. II.
Icon. III.
Fig. 25. p. 229.

I.

teſtini ſubſtantia eadem eſt, quæ ventriculi: ſed differt interna ſuperficies. Namque inteſtinum supernè ſi diſſectum fuerit, planè rugoſum aut inſtar favi configuratum apparet, infernè oſtentat multas valvulas, quarum aliæ transverſæ, aliæ obliquæ, aliæ decuſſatim poſitæ cavent, ne alimenta præproperè effluant, vel feces aſcendant. Ubique tamen mucum flavum & feculentum nihilque chyli invenimus. Juxta ventriculum & inteſtinum in latere ſiniſtro præterea conſpeximus veſicam prælongam membranaceam & ventriculo tenuiorem. Longitudo ejus duas fermè ſpithamas, latitudo pollicem complectebatur. Hærebat autem ſummæ gulæ, & per eam ſingulari meatu in fauces patebat. Credidit Geſnerus ventriculum hic adeſſe ſecundarium, & ſalmones fortè ruminare conjecit: ſed in veſica iſta nullum alimenti veſtigium reperimus. Tranſitus etiam è faucibus in veſicam anguſtus & difficilis eſcæ foret. Quare probabile eſt nihil aliud ibidem recipi præterquam aërem, qui piſcibus levitatem conciliat & nandi promtitudinem. Hepar viſcerum maximum fuit pallidi coloris, & in geminos lobos diviſum. Veſiculæ fellis nullum erat cum hepate aliud commercium quàm per duos canales inſignes, qui bilem ex hepate in veſiculam deferebant. Hanc fibræ ſtipant muſculoſæ plurimæ, quarum vi bilis inde expellitur per ductum cyſticum, penitius junctum hepati & in progreſſu alios atque alios canales ex hepate recipientem. Foramen autem per quod ductus iſte ſe exonerat ſub pyloro exile eſt, fibriſque ambientibus adeò adſtrictum, ut manifeſto appareat vi multa opus eſſe ad bilem in inteſtina expellendam. Similiter & lien permagnus adfuit, concreti ſanguinis ſpecie. Pancreas deſideravimus, itemque meſenterium; nam venæ & arteriæ ad inteſtina ventriculumque liberè excurrebant. Ut autem ea quæ de ventriculo ejuſque appendicibus & veſica aërea diximus melius tibi imaginari queas, penicillo noſtro adumbrata repræſentamus tab. II. Icone I. ubi αα fauces & gulam indicat, βββ ventriculum, γγγγγγ appendices, δ ductum bilis qua

 inteſti-

inteſtinis ſub pyloro jungitur, ε pylorum, ζζζζ inteſtinum à ventriculo ad η anum usque protenſum, θθθθ veſicam aëream gulæ junctam. Icone II. litera *aa* gulam exprimit ſupernè diſſectam, *b* foramen quod per gulam abit in veſicam aëream, *ccc* veſicæ aëreæ portionem diſſectam. Icone III. ob oculos ponitur inteſtini patefacti portio ſuperior. Icone IV. ſpectabis inteſtini adaperti portionem inferiorem valvulis prædi-tam. Porro tabul. III. icone I. adumbrantur appendices diſſoluti, prout inteſtino adhærent inde à pyloro *. Icone II. appendicum ora in inteſtinum patentia ſub pylori valvula †. Icone III. interna facies unius ex appendicibus diſſectis. Atque hæc de ſalmonis interaneis, quæ aliquando forſan dante Deo melius perluſtrabo. Efficit autem appendicum illarum conſideratio ut de inteſtino cœco quædam etiam ſignificem. Profectò mirus in hoc naturæ luſus eſt pro diverſitate animalium. Aliquibus enim planè nullum obtigit, aliis ſimplex, quibusdam duplex, nonnullis denique multiplex. Cœco piſcium plerique carent, niſi in ejus locum appendices ventriculi ſubſtituamus. Sed & multi piſces deſtituuntur appendicibus. Rajæ ventriculus appendices nullas habet, ubi tamen inteſtinum cœcum elegantiſſimè rutilans & planè glanduloſum cernitur. Cœco inteſtino privatæ ſunt etiam volucres nonnullæ, quod haud ita pridem notavi in falconis anatome, quam experimentis tuis adjeciſti. Id deeſt etiam echino ſive erinaceo terreſtri, & talpæ ex quorundam ſententia, quanquam Georg. Segerus Ephem. Curioſ. Anno II. pag. 114. affirmet adeſſe veſiculam glanduloſam, inteſtini cœci vicariam. Simplici cœco gaudent quadrupedia pleraque, & inter ea ruminantia maximo. Humanum, leporinum, felinum, glanduloſa ſunt. Tale quoque eſt caninum, cujus iconem tabul. I. icon. II. & III. exhibet, ubi A A, A A notat inteſtinum ileum clauſum & apertum; B, B B inteſtinum craſſum clauſum & apertum; C C C C inteſtinum cœcum clauſum & apertum; d d d d glandulas per cœcum transparentes, e e e e glandulas in cœco protuberan-

tes,

tes. In gallinis geminum inteſtinum cœcum prælongum exſtat, cujus ideam ſimiliter dabit tab. I. icon IV. & V. ubi A A A ilei portionem effingit, B B inteſtinum craſſum, C C C C inteſtinum cœcum unius lateris, D D D D inteſtinum cœcum alterius lateris, E locum ubi cœcum utrumque coit cum reliquis inteſtinis, F eundem locum apertum. Hanc cœci duplicitatem pridem etiam obſervavit Harvæus in aureolo libro de Gener. animalium, quem ruminare poteris. Poſſem & ego plurima alia hic annotare, ſed fortaſſis haut expedit unico conatu omnia producere. Reſervamus ergo quædam futuris temporibus tibique iſta recenſenda tradimus, imò donamus, quibus auctarii vice jam accedit icon anſerini ſtomachi, cujus fabrica ſimilis eſt ventriculo gallinaceo, quem commentario illuſtratum evulgavimus cum exercitatione de glandulis inteſtinorum. Aſpice ergo tab. I. icon. VI. & VII. ibi enim A A repræſentat œſophagum muſculoſum, B ventriculi ſuburbium, hoc eſt gulæ appendicem inſtar bulbi protuberantem, fibris muſculoſis obductam & glanduloſam, ita ut glandularum baſes O O O O transpareant; D D Muſculum præ limine ventriculi; E E E E muſculos collaterales robuſtiſſimos; F tendinem alterum muſculorum collateralium; G muſculum lunatum ſeu transverſum in fundo ventriculi; H pylorum; I internam gulæ ſuperficiem poroſam; K K ſuburbii interiora cum glandularum papillis eminentibus. Tandem colophonem his addat ſimulacrum renum anſerinorum cum partibus quibusdam adhærentibus Tabul. III. icone IV, ubi A A A A A A A A A A renum figuram demonſtrat ex plurimis lobulis glanduloſis compoſitam, B B B B ureteres, C ovarium, D D D oviductum ſtriatum & ſupernè patulum, E capſulam ſive burſam membranaceam inter utrumque ureterem poſitam, cum quibus tamen illi nihil intercedit commercii. F Cloacam, g g ureterum exitum, h oviductus meatum, i amplum hiatum, qui tendit in burſam membranaceam, K K inteſtinum craſſum, L L L L L L inteſtina cœca gemina, M ilei portionem. Fig. XXII.

 OBSER-

OBSERVATIO LXXXVI.
D. JOH. CONRADI PEYERI.
De
Singularibus Rupicaprarum poſt cornua meatibus.

HAut ita pridem de cornuum in Rupicapris perennitate Ephemeridibus nonnulla credidi, cum ex obſervatione propria, tum relatu aliorum. Juvat nunc quædam de meatibus ſingularibus poſt cornua ſcribere, ſiquidem & curioſa ſint & memoratu tanto digniora, quanto Zoographorum plerorumque ſilentio involuta fuerunt altiùs. Eorum tamen inter Priſcos quondam meminit diligentiſſimus *Oppianus Cyneget. lib. II. verſu 339.*

Αἰγάγροις δὲ τίς ἐστι δι' αὐτῶν αὐλὸς ὀδόντων
Λεπταλέης πνοιῆς κεράων μέσον, ἔνθεν ἔπειτα
Ἀυτὴν εἰς κραδίην καὶ πνεύμονας εὐθὺς ἱκάνει.
Εἰ δέ τις αἰγάγρου κηρὸν κέρας, περιχεύοι,
Ζωῆς ἐξέκλεισεν ὁδοὺς, πνοιῆς τε διαύλους.

Quæ Latinis numeris ita adſtrinxit *Jo. Bodinus:*

Eſt autem capris agreſtibus ore foramen
Anguſtum, medios per dentes cornua verſus
Pervadens flexis anfractibus intima cordis.
Hac in pulmones penetrat perflatilis aura.
Quod ſi quis fusâ ſenſim per cornua cerâ
Intercludat inane, citò reſtrinxerit auras
Vitales, animamq́, & reſpiracula cordis.

Scripſit mihi *Pæon noſter* ſe præteritâ æſtate rupicapram in Rhætia perluſtraſſe, atque præter elegantem ventriculorum ſtructuram & figuram lienis orbicularem, aliaque complura, curioſam mentem id inprimis recreaſſe, quòd animal iſtud poſt cornua aëris capiundi ergo utrinque patulo gaudeat foramine; mirumque ſibi videri, cur natura hoc ita parârit, ſiquidem

quidem rupicapræ pneumaticas partes obtineant, illis fabricâ omnino ſimiles, quas capræ poſſident domeſticæ, *Num*, inquit *Pæon, quòd locos excelſiſſimos ſcandunt & inhabitant, majori aëris copiâ rupicapras indigere dicendum eſt? Hæreo, cùm oves ſylveſtres eaſdem ſedes petant.* Nos meatus iſtos ante duo luſtra & quod excurrit in valle transalpina Madia identidem conſpeximus, ignari licet tunc temporis, cui eſſent uſui. *Pæoni* autem id reſponſi dedimus; veroſimile non eſſe rupicapras vel in ſummis alpium jugis majore aëris copiâ indigere, quâm alia animantia. Interea certum exploratumq́ue haberi illas terram ſæpius ore vertere, ut herbis & radicibus fruantur in alimoniam. Fieri ergo facilè poſſe, ut ruſpantibus nares aliquamdiu præcluſæ ſuffocationem inferant, ad quam præcavendam aërem per meatus iſtos pulmonibus illabi: atque hanc ſanè præcipuam cauſam mihi videri, ob quam Sapientia Divina, ſaluti animalium ubique miris modis conſulens, meatus illos & foramina rupicaprarum cornibus adſtruxerit. Ne verò noſtrâ culpâ lateant diutius, Naturæ curioſis Symmyſtisq́ue noſtris examinanda hæc proponimus. De cætero è citato *Oppiani* textu patet liquatæ ceræ in meatus & viſcera animalium infuſionem priſcis quoque temporibus uſitatam fuiſſe, quanquam fortaſſis non eo apparatu & concinnitudine, quâ hodie ſummo anatomiæ ornamento utimur.

OBSERVATIO LXXXVII.

D. JOH. CONRADI PEYERI.

Ceratographia deſiderata, Merycologiæ ſciagraphia, Rupicaprarum cornua perennia.

GEorgius Hieronymus Velſchius, Neſtor quondam noſter magna laude perpetuaque memoria digniſſimus, Hecatoſt. I. obſervat. XX. & LXX. in votis habuit, ut eruditorum aliquis cornuum naturam & ortum dif-

ferentias-

ferentiasque ac uſum perveſtigaret. Nos idem etiamnum cupientes optatum hodie ingeminamus. Quanquam enim oculatiſſimus Argus exinde aliquid effecerit, edita ſingulari diſſertatione præſtantiſſima, tamen nec Velſchii defuncti cupido neque curioſitatis noſtræ deſideria penitus implentur. Abſit autem vilipendamus probatam aliorum diligentiam, cùm nec ipſi poſſimus aut præſumamus omnia, nemoque ultra teneatur quàm vult ac poteſt: hortamur tantum & rogamus curioſos cæteros, ut obſervationes ſuas animique ſenſa proferant in medium, perennem bonæ famæ laudem reportaturi. Quod eo equidem precamur vehementius, quo res foret inſtituto noſtro magis accommodata. Etenim commentarium parare incepimus de ruminantibus, quibus cornua ſunt præcipua inſignia & arma; cumque opus iſtud experientiæ plurimum requirat, ſimul occaſione hac Naturæ Curioſorum opem implorare viſum fuit. Vos ergo quæſo Myſtæ & Sodales optimi, ſiquæ vos cura tangit ruminantium, à quibus vitæ commoda obveniunt innumera, petitioni animum advertite laboremque noſtrum auxilio levate. Favorem veſtrum grata recolam memoria, penſabuntque mecum ipſa ruminantia, & magni ſemper æſtimabit ſæculorum omnium poſteritas. Atq; ne non ſuccurratis, momenta tangam quædam operis breviſſimè, ſalivam opinor aliis quoque una moturus. In rerum natura complures exſtant animalium ruminantium ſpecies & differentiæ. Quædam autem verè ac propriè ruminantur, alia ruminationem analogo duntaxat actu exprimunt. Illorum nomine continentur boum, vaccarum, arietum, ovium, hircorum, caprarum, cervorum, damarumque, genera omnia, camelus quoque & lepus atque cuniculus. Inter piſces, ſcarum ruminare priſcorum multi tradiderunt, penes quos ſit fides, quoniam nobis id experiri nunquam contigit. Salmones quoque ruminari præclari Viri Conradi Geſneri conjectura fuit, quàm fundamento carere demonſtrabimus. Piſces tamen etiam cognovimus, in quibus ruminationi ſimile quid obtinet, mirando

mirando naturæ artificio, perinde ac in nonnullis avibus & aſtacis. Sed & ex hominibus aliquos olim ruminaviſſe & etiamnum verè ruminari experientia teſtatur. Obſervavimus autem ruminationem humanam duplicem eſſe, nativam & adventitiam: illam imputamus matris, dum adhuc gravida eſſet, ruminantibus vehementer intentæ cogitationi, hanc morbo, vel vitioſæ conſuetudini. Ruminationem porro imitantur muſcæ quædam, apes, grylli, vermis cucurbitarius Aldrovandi, ſeu talpa Ferrantis Imperati, quam alii compoſitâ voce gryllotalpam nominant, ſcarabæi nonnulli & inſecta alia, quorum artificioſa compoſitio & concinnus apparatus nos ſæpe in admirationem rapuit. Nec dubitamus, quin automatorum divinorum infinitas plura comprehendat animalia ruminantia, præ im̃enſa ſubtilitate captum imperitiamque noſtram fugientia. Cæterùm his miſſis ut de ruminatione congruenter diſſeramus, pecorum ruminantium ventriculos quadruplices potiſſimum colluſtrabimus, quippe è membranarum textu multiplici; venarum item, arteriarum & nervorũ congerie, quibus alicubi adhærent glandularum corpora, denique fibrarum muſculoſarum ſpirali ac tortuoſo faſce coagmentatos & ad ruminandum aptè diſpoſitos. Quanquam autem ruminationis motus naturalis ſit, tamen judicio noſtro à ſpiritibus animalibus cietur, fitque impulſione magis quàm tractu; nec tam autorem habet pabuli ruditatem, cùm aſinos ne cardui quidẽ ad ruminandum impellant, quàm Deum, qui ruminationem pecudibus data opera ſapienter, alia ut omnia, inſevit: tametſi largimur pabuli præſentiam & aſpritudinem incitamento illis eſſe ad ordiendam continuandamq; ruminationem, quam diaphragma & abdominis muſculi ſimul adjuvant. Diſplicet etiam plurimorum ſententia, pecudes appetitu & ſenſu voluptatis ad ruminandum agi reputantium: Mallemus enim expediretque animalibus rationalibus, bruta animæ ſentientis cognoſcentiſve tandem aliquando expertia credi. Vulgo ruminandi neceſſitatem præpoſterè adſcribunt dentium primorum abſentiæ in ſuperiori mandibula.

 Pro-

Profectò deſunt illi animantibus quibusdam ad commodiorem paſtionem in pratis, alia primores dentes utrobique oſtentant, & tamen ruminantur. De cætero perfectionis potius in brutis quam defectus argumentum eſſe videtur ruminatio. Hujus cauſam majori jure ſtatuunt alii ventriculorum pluralitatem; at ſufficit etiam ad ruminandum unicus ventriculus. Imo notavimus aliquoties ovibus & vaccis ruminatum pabulum fermè relabi in ventriculm primum, quem Ariſtoteles κοιλίαν μεγάλην nuncupat. Nec tamen ſupervacanei ſunt cæteri ventriculi: conſpirant etenim utiliter ad ſubigendam perficiendamque alimoniam. Fabricæ autem varia concinnitudo ſapientiam divinam extollit. Eſt ergò ruminantium pecudum magna præſtantia, & ruminationis utilitas ampliſſima. Hallucinantur, quotquot cæteris animalibus hæc inferiora aut miſeriora cenſent. Notatu quoque dignum eſt in ruminantium ventriculis multos lymphæ ductus reperiri, etſi glandulæ conglobatæ nullæ appareant, quod itidem Exercitationibus familiaribus nuperrimè tradidimus, additâ conjecturâ non parvi ponderis ad perveſtigandam lymphæ ſcaturiginem. Nec minus memorabile eſt ruminantium ventriculos, quamdiu vivunt ac valent, etiam extra ruminationis tempora in perpetuo motu verſari. Sed ſingulorum explicationem demonſtrationemque operi reſervamus, quod hic adumbravimus, ut, ſi fieri poteſt, etiam aliunde illuſtratum probatumve nitidius emitteretur. Jam quod ſupereſt, ut unde incepimus, per cornua quoque deſinamus, Clariſſimi Velſchii opinionem, qua rupicapras certo tempore cornua ſua corticata deponere putaverat Hecatoſt. I. obſ. LXIX, ſupervacaneam ducimus. Nam & capris domeſticis & ovibus quibusdam, & hircis & bobus & aliis animantibus cornua ejusmodi corticata ſunt, quæ tamen niſi magno infortunio nunquam abſcedunt, & oſſeo proceſſu perinde atque illa in cranio firmantur. Venatores hercle in Rhætia depoſitionis iſtius indicium nullum cognoverunt, ſed è rugarum numero in cornibus rupicaprarum ætatem certò æſti-

æſtimant. Cervina autem cornua & alterius planè texturæ compagem habent, & ſpectaculo magis quàm munimento ſerviunt. Atque hæc annotare tantiſper dum edamus plura, ne incurioſi videremur, operæ pretium judicavimus.

OBSERVATIO LXXXVIII.
D. GEORGII ABRAHAMI MERCLINI.
De
Anatome Mulieris, ſuppuratione, ſive abſceſſu Hepatis mortuæ.

HOneſta honeſti apud nos Civis uxor, cujus nomen dicere nihil attinet, XLII. circiter annorum, bilioſo-ſanguinei temperamenti, annuo jam abhinc ſpatio, utero tum gerens, de gravi dolore, tumoreque, circa hepatis regionem, & calore præternaturali per intervalla redeunte, conqueſta, me primùm vocavit Medicum; ubi ego, præſcriptis paucis remediis dicta ſymptomata vix ac ne vix quidem prius mitigatum iri prædixi, quàm fœtus excluſus fuerit; quo facto, cùm eadem ſymptomata adhuc perſiſterent, advocatus eſt & alius Medicus, Excellentiſſ. *D.D. Joh. Chriſtian. Halbach*, præſcriptaque tum ea medicamina, quæ contra abſceſſum, quem ſubeſſe ex ſignis ſuis collegimus, optima viſa ſunt. Sed omnia fruſtra. Tantum enim abeſt, ut remiſerit dolor, ut potius indies magis magisque invaluerit, augeſcente inſuper & tumore & vomitu ſuperveniente moleſtiſſimo. Verbo: obiit patiens fœmina; cumque ſic volentibus Marito & proximis Agnatis Anatomico cultro ſecaretur, en! ablatis communibus abdominis integumentis, factâ eo loci ſectione, quo doloroſum tuber, duorum circiter pugnorum magnitudinem æquans, ſe obtulit, tanta puris tenuis copia effluxit, quam vix integra menſura capere potuiſſet. Unde hujus originem curatiùs ſcrutati permagnam hepatis inferiorem partem abſumptam, & in ſpurciſſimam fœtidiſſimamque putrilaginem ver-

ſam invenimus, cui pauca tantùm ejus fruſtula candicantia, mollia & exeſa parviſque glandulis ſimilia innatabant; ut hinc ea quoque peritonæi portio, quæ tumorem contexit, adeò infecta fuerit, ut plumbeum, æruginoſum, lividumque colorem altiſſimè inde contraxerit, & omninò putrida atque ſqualida apparuerit. Hepar ſimâ ſui parte prope felleæ veſiculæ fundum duas oblongas quaſi appendices gallinacei ovi magnitudine velut duo jecinora ſuccenturiata exhibuit, & gibbere ſuo adeo excrevit, ut præter naturam valdè intumuiſſe videretur, intus marcidum & lurido colore deturpatum. Meſenterium universum, quod mireris, nil niſi dura atque denſa pinguedo erat: & inteſtinorum tenuium extremitati glandulæ itidem pingues, citrinæque, concinno ordine velut quædam in partes diviſæ laciniæ ſuperficietenus eleganter appenſæ conſpiciebantur. Et omentum, non, ut naturaliter ſolet, ſuper inteſtina ſe expandebat, ſed ventriculum verſus contractum corrugatumque, quin & ſatis denſum ac multâ pinguedine intertextum deprehendimus. Cætera viſcera intaminata vidimus, præter pulmones, qui ſubrancidi ac purulenti nonnihil erant.

OBSERVATIO LXXXIX.
D. GEORGII ABRAHAMI MERCLINI.
De
Anatome Virginis, Cancro Mammæ, & mirâ plerorumque viſcerum corruptione extinctæ.

Pudica ab Honeſtiſſimis Parentibus nata Virgo, annorum circiter 49. jam abhinc penè biennio cancroſo in ſiniſtra mammilla correpta tumore malè exinde toto corpore habere cœpit, ut lecto affixa, Medicum ſimul ac Chirurgum accerſere coacta fuerit, qui etſi nihil intermiſerint, quod ad præſentia ſymptomata averruncanda facere poterat, tamen

tamen omnia indies invaleſcere viſa ſunt. Dolor imo in Ventre acerbiſſimus tantusque fuit, ut hinc uno ſæpè die quinquagies pluriesq́ue animo liquerit patientiſſima Virgo, idq́ue tantâ virium ſuccedaneâ proſtratione, ut nec brachium fortè extenſum attrahere, nec caput in aliud latus vertere, multo minus totum corpus ullo loco movere ſine alterius adminiculo unquam valuerit. Interea hæc paſſa totum utrumque pedem extenuatiſſimum & ſolâ cute tectum, genu tenus, verſus abdomen contractum perpetuò ad ultimum usq́ue vitæ halitum eâdem poſiturâ tenuit; Et quia præterea nec dextro lateri incumbere, nec ſupina cubare, ob intolerabilem, quem inde ſenſit, dolorem, potuit, ideò cadaveri, quàm vivo homini ſimilior fœmina miſerrimam vixit vitam, integrum pene biennium, donec nempe animam Deo reddiderat. Cumq́ue ejus exta, Cognatorum conſenſu, Excell. *Dnn. Drr. Joh. Chriſt. Halbachio, Theophil. Chriſtoph. Scheurelio*, Collegis meis Honoratiſſimis, mihique, & Chirurgo Peritiſſimo, *Dn. Joh. Georg. Freindio* multâ hominum præſentiâ inſpicere licuiſſet, ſequentia notatu non indigna deprehendimus. Uterus in ſe continebat globum ſive rotundum cartilagineo-oſſeum adeoq́ue prædurum tumorem, magnitudine ovi gallinacei. Cordi exteriùs circa utrumq; Ventriculum ipſumq́; apicem plures pellucidæ glandulæ, vel, ſi mavis, quâdam quaſi gelatinâ conſtantes adnatæ conſpiciebantur. Hepar naturali majus, duriſq́ue albicantibus glandulis hinc inde intertextum adeò induruit, ut cultro non niſi difficulter diſcindi potuerit. Pulmones marcidi erant, utut nulla tuſſis, nullaque toto morbi decurſu afflixerit ſpirandi difficultas. Lien oppidò parvum plumbeum exhibuit colorem. Cætera viſcera ſic ſatis rectè ſe habuerunt, imprimis Ventriculus, unde appetitus nunquam non integer fuit. Reliqua verò diriſſima illa mala unde ortum traxerint, ex hac jam deſcripta viſcerum præternaturali conſtitutione facilè conjicere licet; Ut adeo ulteriori declaratione non opus eſſe videatur.

 OBSER-

OBSERVATIO XC.

D. GEORGII ABRAHAMI MERCLINI.

De

Oſſiculis, in trunco Arteriæ magnæ deſcendente, & utroque Cæliaco ramo, repertis.

INnupta erat fœmina, ſexagenariâ major, exſucca atque adeò macilenta, ut cutis vix oſſibus hæſerit. Hæc cùm ex Melancholia hyſterico- hypochondriaca, qua aliquandiu efflictim laboraverat, ſibi ipſi forfice gulam diſſecuiſſet, ab Illuſtri Senatu noſtro ad ſolemnem Anatomiam Collegio Medico conceſſa eſt, ubi extis, ut fieri ſolet, luſtratis, in Arteriæ magnæ ſive Aortæ deſcendente trunco & utroque cœliaco ramo aliquot oſſicula teretia, nonque nihil concava, nec adeò parva, ita tamen parietibus Arteriarum adnata, ut liberum ſanguinis tranſitum nequicquam ſufflaminarint, reperta ſunt, Prout præſente Icone Figur. I. ſatis clarè ob oculos ponitur.

Huic Obſervationi affinis illa eſt, quam Nobiliſſimus *Dn. Dr. Chriſtoph. Theoph. Scheurl* Patavii Anno 1664. in ædibus Nobiliſſimi *Dn. Marchettis* notavit, qui in corpore maſculino Arteriam magnam, ubi è ſiniſtro cordis ventriculo excurrit, ad palmi ferè longitudinem, juxta hic expreſſam Figuram, Figur. II. oſſeam vidit.

Idem Vir curioſiſſimus & in ſectionibus Anatomicis dexterrimus porrò Anno 1668. Menſe Februar. hîc Noribergæ in venæ arterioſæ tunicâ externâ, & quidem eâ ejus parte, quâ verſus Arteriam magnam ſe exporrigit, ſimiliter bina oſſicula ſemini lupini non abſimilia, hicque ſimul Figurâ III. delineata, reperit.

Fig. XXIII.

OBSER-

p. 214.

Fig. 23. p. 214.
Arteria magna oſsea.
Oſsicula duo in vena arterioſa.
A.A.A. Oſsicula in Arteria magna.
B.B.B.B. Oſsicula in Arteria cœliaca.
A
A
A
B
B
B
B

OBSERVATIO XCI.

D. GEORGII ABRAHAMI MERCLINI.

De

Circulari Cranii fracturâ, ſublato oſſe, perſanatâ.

JUvenis XXIII. circiter annorum, cujus nomen patriamque non ſine ratione reticemus, D. 30. Maji 1679. ſclopeto in ſiniſtram capitis partem à Sempronio fortiſſimè percutitur; Unde cutis in tumorem oblongum aliquatenus attollitur, ſuggilationis æmulum; ſanguinis ne guttâ quidem profusâ; læsâ autem nonnihil ratione & imprimis loquelâ. Accerſitur mox Chirurgus *Dn. Georg. Freind*, Vir ſatis peritus. Hic fomentationes, ut ſolent, ex cephalicis paratas adhibet, ſpe, fore, ut tuber inde aut reſolvatur, aut molleſcat, dehiſcatque. Altero die & ego in conſilium vocor Medicus. Secatur ilicò vena; præſcribuntur cardiaca, cephalica, & quæ contra caſum valent, medicamina; abraduntur capilli, continuantur fomenta, inducuntur emplaſtra accommoda, & nihil intermittitur eorum, quæ hîc neceſſaria videbantur. Sed omnia fruſtra. Quid ergo conſilii? ſuadeo inciſionem, de cranii fractura ſuſpicans. Audiuntur & alii adhuc quatuor jurati Chirurgi, unusque Medicus, prout in ancipitibus hujusmodi caſibus conſuetudo apud nos fert. Eunt omnes unanimi conſenſu in hanc ſententiam, decuſſatim faciendam eſſe inciſionem ſuper tumorem. Hâc D. 3. Jun. factâ, labiisque, ut decet, diductis, cranium in bregmate ſiniſtro ad palmæ latitudinem circulatim fractum, ſingulari velut ſuturâ ſeparatum, inque cerebrum depreſſum, (dubio procul à ſclopeti ferrâ) conſpiciebatur; prout præſens Icon clariùs exprimit. Quid hic porro agamus? Cunctari peſſimum videbatur. Depreſſam Cranii partem attollendam, eximendamque omnes clamabant.

bant. Sed quomodo? Hic Rhodus, hic ſalta. Poſt multam deliberationem *Hildani* Elevatorium Inſtrumentum nonnihil mutatum, & ad præſens inſtitutum accommodatum præ cæteris placebat. Adaptatur itaque D. 4. Jun. à Chirurgo ordinario, dumque forti manu Inſtrumenti hujus ope, præſentibus plærisque Chirurgis, cum ancipite prognoſtico, & præviis precibus elevatur, ſeparati Cranii portio in partes abit, quas pòſt ſeorſim auferre oportebat; relictâ fiſſurâ Cranii ſive rimâ, quæ ad digiti longitudinem verſus ſuturam lamdoideam ſe exporrigebat, ſummamque difficultatem pariebat, & curationis terminum longius protrahebat. Abſcedere enim nuda oſſis portio fruſtatim ſquamatimque d. 53. demum incipiebat, quod aliàs 40. plerumque fieri ſolet, etſi hîc decantatiſſima remedia, corrupta oſſa exſiccando deſquamantia, aſperſa fuerint, inter quæ *Euphorbium* primas tenuit. Deinde notatu dignum & hoc erat, quòd Æger quàm primùm fracta illa Cranii particula ablata fuit, prægreſsâ largâ ſatis vulneris hæmorrhagiâ, loquelam ilicò receperit; id quod dubio procul inde evenit, quia cerebrum depreſſum, demtâ Cranii illâ parte, iterum ſe elevare, ſpiritusque animales rurſus ſe expandere, & in vocis organa ritè influere poterant. Fecit etiam de cæteris Chirurgus, quæ debuit; inter quæ labia ab inciſione relicta itidem non levem injecerunt difficultatem, quippe quæ interea, ut fit, coarctata ac corrugata, ſeparari ac extendi debuerunt, ut uniri potuerint. Nec Medicus intermiſit quicquam, quod ſuarum erat partium, quo præcautum eſt, ut nullum gravius ſymptoma ſupervenerit. Sic Juvenis patienti animo perlatâ XVII. ſeptimanarum curatione, præter omnium expectationem, relictâ quidem in Cranio caveâ, cuteque ſolùm primò, & dein etiam argenteâ laminâ capillicio ficto inſutâ obductâ, reſtitutis tamen viribus & recuperatâ per Dei gratiam valetudine in patriam dimiſſus eſt, adhuc ſalvus beneque habens. Fig. XXIV.

OBSER-

p. 216.

Fig. 26. p. 216.

A.A.A.A. Inſtrumentum Elevatorium B.B.B. B. Discus Inſtrumenti Elevatorii.
C.C.C. Sutura coronalis D.D.D. Sutura sagittalis.
E.E.E. Fruſtum cranii depreſſum et ſingulari quaſi ſuturâ ſeparatum.
F.F. Fiſſura cranii versus os temporum procedens.
G.G.G. Labia cutis capitis semota.

OBSERVATIO XCII.

D. GEORGII ABRAHAMI MERCLINI.

De

Epilepſia, ex contuſione capitis, graviſſimâ ac diuturnâ, tandem tamen penitus profligatâ.

JUvenis 22. quaſi annos natus, athletici habitus, inter compotationem ſolennem, exortâ magnâ rixâ, benè potus ab aliquot ſympoſiaſtis in terram proſternitur, ſaxeo pavimento fortiter aliquoties ita illiſo capite, ut inde in occipite paulo ſupra nucham cutis leviter intumeſceret, ſugillaretur, & nonnihil attrita conſpiceretur; quæ tamen intra octiduum ita iterum ſubſedit, ut nulla amplius externa læſio appareret. Nihilo autem minus altero ſtatim à percuſſione nocte inopinatò exorta à ſanguine procul dubio extravaſato, concreto, acido reddito, ac principium nervorum vellicante epilepſia graviſſima miſerum Juvenem immaniter invaſit, & per menſtruum penè illud ſpatium, quo indies aliquoties eum excruciavit, ita viribus exhauſit, ut propemodum exanimis mortis candidatus non ſemel videretur. Huic malo primo ſtatim die venæ ſectione iteratâ obviam itum eſt, ſed irrito fermè molimine. Sanguis enim mox reſtitit, nec fluere etiam alterâ vice, ſicut incepit, ex vena licèt rectiſſimè tusâ perrexit. Chirurgus capillos novaculâ abraſit, ut inunctiones atque inducta Emplaſtra efficacius penetrare poſſent, & ego cardiaca, cephalica & ant-epileptica decantatiſſima varii generis & diverſæ formæ nullis parcens ſumptibus continuè adhibui, quibus tandem tantum per Dei gratiam effectum eſt, ut epilepſia indies mitior deprehenderetur, tandemque planè remitteret, ſalvo jam atque ſic ſatis rectè ſe iterum habente hæc perpeſſo

 ægro,

ægro, niſi quod de capitis gravedine præcipuè circa lunæ phaſes & tempeſtatis mutationes adhuc ſubinde conqueratur.

OBSERVATIO XCIII.

D. GEORGII ABRAHAMI MERCLINI.

De

Steatomate, in Gena, ſectione, ſine relicta deformitate, ablato.

VIr mediæ ætatis, egregius Phlegmaticus, in genarum alterâ à pluribus quàm 12. annis tuberculum duriuſculum aluit, quod ſuccedente tempore in tantam molem excrevit, ut faciem non parum defœdaret & incommodum ingens pareret, idq́ue non ſine metu, ne quemadmodum aliquot abhinc annis notabile ſumpſit incrementum, ita & impoſterum adhuc majus ſubinde fieret. Unde Optimus Vir incaſſum quàm plurimis antè adhibitis remediis, tandem deliberato conſilio, meoq́ue imprimis ſuaſu ſectionem ſuſtinere apud animum ſuum concluſit, quando mitiora remedia nihil profutura intellexit. Fit ergò decuſſatim ſectio arcta, & cochleari argenteo eximitur primò ſebo ſimilis materia; & dein ipſe etiam folliculus, quo cinctum erat tuber, forcipe extrahitur, tumq́ue per dies aliquot digeſtivum inditur, & ſubinde tantillum *Balſami Peruviani* inſtillatur; reliquumq́ue curationis conſueto modo perficitur; relictâ exiguâ tantùm cicatrice & penitus ſublatâ illâ deformitate, quam abſceſſus ille, ſteatoma dictus, intulerat,

OBSERVATIO XCIV.
D. GEORGII ABRAHAMI MERCLINI.
De
Puſtula Oculi, cum totali viſus ablatione, ex Ophthalmia, feliciter curatâ.

JUvenis Mercatorii ordinis XIX. circiter annorum billioſo-ſanguinei temperamenti, optimoque & robuſto aliàs corporis habitu præditus, niſi quòd defluxionibus capitis ſubinde obnoxius, à nono jam ætatis ſuæ anno Fonticulum geſtare coactus ſit, utriusque oculi Ophthalmiâ graviſſimâ, aliàs quidem etiam ſatis ſibi familiari, corripitur, quâ cum jam penè ultra octiduum laboraſſet, fruſtra adhibitis euporiſtis quibusdam remediis, me tandem ad ſe accerſit. Suadeo cucurbitularum in dorſo applicationem cum ſcarificatione etiam auricularum; applicatur cum ſtupa utrique oculo *alumen crudum* cum *albumine ovi* agitatum inque unguenti formam redactum, ceu indubitatum præcipuumque hoc in caſu præſidium; & *lac muliebre* tepidum ſubinde inſtillatur; quin & venæ ſectio in brachio celebratur. Et hæc omnia remedia, quamvis non ſine euphoriâ adhibita ſint, tamen tertio ſtatim à venæſectione die, nobis nil tale metuentibus, exorta in ſiniſtro oculo puſtula viſum ante triduum demum adhuc ſalvum penitùs obfuſcavit. Actum eſſe de oculo adſtantes uno ore clamabant: ſed ego quidvis potius tentare, quàm ſocorditer deſperare in caſu licet admodum ancipiti, ſatius duxi. Hinc actutum pilulas purgantes exhibeo, quæ fortiter oculo inhærentes quoscunque vitioſos humores excutiant atque diſturbent; & collyriam aquam præſtantiſſimam inſtillari juſſi. Imò altero mox die Chirurgum & Ophthalmicum dexterrimum *Dn. Brotmannum* in conſilium convoco; is pulviſculum oculo inſpergit, facitque, quod ſuarum erat partium egregiè. Quarto

 pòſt

pòſt die ſetaceum in nucha poſuimus, quod adeò benè ſucceſſit, ut mox puſtulâ nonnihil diſcuſsâ oculus indies propius ad priſtinum ſtatum redire, ac viſio tandem perbellè reſtituta viſa fuerit, relictâ ſolum ſuper oculo exiguâ nubeculæ quaſi cujusdam portione, quam tempore non minus deletum iri confidimus.

OBSERVATIO XCV.

D. GEORGII ABRAHAMI MERCLINI.

De

Febre maligna, cum interpolato graviſſimo delirio, & continuá floccorum lectione, curata.

HOneſta Virgo XXI. annorum boni aliàs habitus, & optimi temperamenti, malignâ corripitur febre, cum exanthematibus petechiis ſimilibus, quæ cum paulo poſt ob admiſſum frigidiorem aërem diſparuiſſent, ſubſequente nocte graviſſimum exarſit delirium. Altero ſummo mane primùm ego accerſor: ſuadeo ilico venæſectionem ſolius delirii ratione, non verò febris, quippe quam jam ad octiduum duraſſe, intellexeram. Hâc celebratâ ſine morâ, eâdem adhuc horâ alexipharmaco-ſudoriferum ex *Diaſcord. Fracaſt. Aq card. ben. theriacal.* & *camphor. gr. ij.* propinari juſſi, ut retuſa exanthemata fuliginesque retentæ, à quibus delirium ortum duxit, æſtusque febrilis increbuit, ad ambitum corporis iterum protrudantur, atque recluſis poris exturbentur, quo feliciter effecto intra dimidiæ horæ ſpatium omne ceſſavit delirium. Exanthemata autem nequaquam rediêre; utut alexipharmacis ſolicitè ſubinde provocari tentarentur, & udore tota cutis continuè difflueret, nondum etiam ceſſante alvi fluxu & pervigilio adhuc perſeverante. Unde *emulſionibus alexipharmacis ſemina papav. alb.* & *aquam lactucæ atque endiv.* addere non dubitavi.

dubitavi. Verùm tantum abfuit, ut inde ſomnus demulſerit caput, ut potiùs poſt aliquot dies eadem vehementiâ redierit delirium cum intenſiſſimo æſtu. Quid hic conſilii? Venam pedis cephalicam iterum incidendam duxi, ſpe, fore, ut quemadmodum primâ vice contigit, nunc & alterâ, venâ ſectâ, delirium fugetur. Sed jam non ſic. Delira enim loqui perrexit Virgo per integram illam diem noctemque usque ad diem ſequentem, quo ſine loquela ſineque omni ratione primò floccos legit, dein pulvillum, quo abdomen operuit, continuâ rotatione ambabus manibus agitavit, non ſine luculenta convulſivorum motuum expreſſione; qui ut in febribus malignis lethale plerunque ſignum conſtituunt, ita hîc quoque non potui aliud, quàm lethale ferre prognoſticum, maximè cùm maculæ non potuerint iterum expelli. Nihilò tamen minus Clyſterem fortem iteratò injici curavi & alexipharmacis continuè inſtiti, quo tantum effectum eſt, ut mens non ſolum, ſed & valetudo priſtina ſucceſſu temporis integrè præter ſpem redierit.

OBSERVATIO XCVI.

D. GEORGII ABRAHAMI MERCLINI.

De

Rebus inſolitis, poſt Febrem malignam, per nares & alvum, excretis.

Civis apud nos uxor, cum febre maligna aliquandiu conflictata, tandem morbo ad declinationem vergente, è naribus tres capitis pediculos, eoſque vivos, emunxit, & non longè pòſt magnam equinorum pilorum compactorum congeriem per alvum excrevit, mox ſuccedente integrâ valetudine. Et alia Civis filia innupta itidem febre malignâ ultra ordinarium aliàs tempus graviter & dubia ſpe detenta frequentiſſimis vomitionibus & ventris torminibus ita excruciata eſt, ut de recuperanda valetudine planè deſperans,

ne tantillum medicamenti aſſumere cogi potuerit, ſolâ aquâ per 14. penè dies contenta, appetitu planè proſtrato, denique per inferiorem gutturem, cum Plauto loquor, ultra mille lapillos nucleis meſpilorum, vel mali aurei non abſimiles egeſſit, quæ tamen antè nil quicquam ejus fructus unquam comedit, & paulò poſt integrè convaluit.

OBSERVATIO XCVII.
D. PETRI ROMMELII.
De
Aphoniâ rarâ.

UXor Dn. H. Senatoris in Urbe Imperiali, Leofano, Matrona honeſtiſſima, 52. annorum, ante ſeptennium, poſt V. S. proprio, ut multorum perverſus mos eſt, non Medici conſilio celebratam, in leve delirium, hinc poſt deambulationem (quam convivium aliquod excipiebat) & motum concitatiorem, in Apoplexiam levem, in dextri lateris, præſertim brachii, reſolutionem deſinentem, incidit, ſimulque loquelam omnem amiſit, ita ut præter: Ja/ &: Und/ nullum aliud verbum, imò ne ſyllabam quidem pronunciare vel eloqui valeat; exceptis Oratione Dominica, Symbolo Apoſtolorum, dictis aliquot Biblicis, aliiſque Precationibus, quas ſine difficultate verbotenus & absque hæſitatione, ſed aliquantulum properanter recitare poteſt; ſed quod notandum, ordine à plurimis annis illi conſueto, ita ut ſi prædictus ordo interrumpatur, & precatiunculam vel dictum aliquod Biblicum, extra hunc ſibi conſuetum ordinem recitare jubeatur, illud vel prorſus non, vel poſt longam temporis intercapedinem, & non ſine difficultate efficere queat. Ego ipſe periculum fieri curavi, & cum admiratione aliquot precationes recitantem audivi, ſed poſtquam ex jam recitatis unam repetere juſſiſſem, nullo modo, licet omni conatu id tentârit, præſtare potuit,

potuit, donec ab ancilla, cui à longo tempore ordo precum innotuit, preces immediatè antecedentes recitatæ fuêre, & ſic deinceps propoſitam precatiunculam, ſed difficulter admodum recitavit. Juſſi pariter ut nonnulla à me prolata verba eodem ordine repeteret, ex. gr. Gott wird helffen / ſed irrito conatu, licet pluries tentaverit, & propterea propriæ miſeriæ impatiens, lachrymas præ mœſtitia profuderit. Tentatum inſuper fuit, utrùm, ſi formulæ quædam loquendi breviſſimæ, ex iisdem ſaltem verbis in Precationibus ipſius occurrentibus compoſitæ, proponerentur, illas pronunciare valeret? Sed quoque ſine ſucceſſu. Interim memoria optima eſt, omnia quæ videt & audit, capit & intelligit, & ad interrogata, etiam de rebus longè præteritis, ab- vel adnuendo reſpondet, benè vel malè facta in ædibus modo ſuo aut carpit aut adprobat; Templum frequentat & conciones audit, magnumq́ue inde ſolatium ſe habere profitetur. Domi etiam ſacrum Codicem alioſq́ue Theologicos legit libros, ſed conqueritur, ea quæ legit, ipſam minùs afficere, nec ita memoriæ infixa manere, quàm quæ auditu percipit. Digiti manus dextræ contracti, totumq́ue illud brachium motu & calore deſtitutum eſt, non autem ſenſu: Cæterum optimè valet, appetitus viget, benè dormit, menſes, non obſtante ætate, raro huic lunari tributo ampliùs obnoxiâ, ritè fluunt; fatetur ſe jam, cæteris paribus, longè ſaniorem, quàm antea eſſe, pluribus medicamentis ab excellentiſſimis Medicis iteratò præſcriptis uſa eſt, ſpe ſemper fruſtrata, & re in eodem ſtatu manente, unde à longo jam tempore ab omnibus abſtinet pharmacis, ſuâq́ue nunc, qualiscunque ſit, ſorte contenta vivit.

[*Ulmâ Auguſtam Vind. Ann. 1681, 12. d. Auguſti ad Lucam Schrôckium, Luc. Fil.*]

SCHOLIUM.

Mirabilis hæc Aphonia in memoriam mihi revocat illam, quam ab Amicis nonnullis ad me perſcriptam, in *Anno X. Ephemer. Nat. Curioſ. obſ. 183.* poſtea etiam propoſitam deprehendi;

hendi, Juvenis nempe muti, ab hora tantùm meridiana duodecima usque ad primam loqui valentis. Ubi præter melancholicam imaginationem ſive imaginariam mutitatem, conſuetudini primas eſſe tribuendas, autumo. Quamvis enim nulla de functione jam conqueratur, ſenſusq; tum interni tum externi ſint integri, perpeſſa tamen antea ſatis diu ſymptomata, Aphoniam iſtam im̃ediatè præcedentia, in ſpiritibus animalibus quandam ejusmodi tenebricoſam & vitioſam diſpoſitionem vel errorem relinquere potuerunt, difficillimè eradicandam; atque ruſticam gentem minora mala utplurimum non attendere aut magni facere, imò melancholicis ſæpius nihil ad ſanitatem poſſidendam deeſſe, niſi quòd ſani ipſimet eſſe nolint, nemo ignorat. Aphoniam autem iſtam, licet momentaneam tantùm, à quadam nervorum adfectione primitus ortum habuiſſe, vix dubitare licet, quam ſpaſmodicam fuiſſe, ſenſus ille, quo è ventriculo ſurſum fauces verſus aliquid repere percipiebatur, arguit; nervorum etenim par vagum dictum, præter alia viſcera, tum ventriculum inprimis, tum linguam & laryngis muſculos ramis ſuis copiosè accedens, ſi alicubi lædatur, paſſionem iſtam reliquis etiam partibus facilè communicat; atque ita ab infeſta in ſtomacho materia nervi ſtomachici laceſſiti contractiones ſuas convulſivas ulteriùs in laryngem & linguam propagant, ſicq́ue unà & partes conſtringendo, & liberum ſpiritibus tanſitum denegando Aphoniam, eleganti exemplo ab Exc. *D. Caſp. Kölichen in Act. med. Hafn. Barthol. Vol 2. obſ. 86.* demonſtratam, inducunt; idq́ue eò magis, cùm & alia partes inter illas adſit communio, ob plexum ganglioformem nervi intercoſtalis cum ſimili paris vagi plexu; cui nempe præfocationis in gutture ſenſum in hyſtericis adfectibus & quibusdam hypochondriacis adſcribere libuit Cl. *Thom. Williſio cap. 26. de nerv.* Ut experimentum illud, quo canis ligatis nervis recurrentibus vocem amittere perhibetur, taceam; ut & quòd læſis iiſdem nervis mutos quosdam fuiſſe redditos, *Galenus lib. 1. de loc. aff. cap. 6.* teſtatus fuerit. Atque hæc loquelæ interceptio cùm

ſatis

ſatis diu duraverit, tractu temporis eam ſpiritibus animalibus, ſive animæ, ſi ita loqui cum *Williſio* liceat, brutali impreſſionem facere potuit, ut ſenſim magis magisque ad longiores ferias adſuefacti, influere ſe non ſemper poſſe ad loca illa, quaſi perſuaſi fuerint, vel potiùs, licet influxerint, in iſtam tamen ſe expanſionem & motum amplius non reſolverint, quo fibræ muſculorum loquelæ inſervientium carneæ in debitam tenſionem vel inflationem adigerentur; quæ etiam à prægreſſo morbo debilitatæ leviori ſpirituum impulſui non promtè cedunt, imò fortiori eidem quodammodo interdum reſiſtunt, adeo ut menſe Novembri, in præſentia Exc. *D. D. Gmelini*, balbutiem illam & linguæ in motu tarditatem cauſaverint, quo nempe tempore vigor ſanguinis, ad motum utique neceſſarii, minor exiſtens partibus etiam minorem calorem largitur; eodem viciſſim vernali tempore, quo Celeb. *D. D. Wepferi* examini Juvenis dictus ſiſtebatur, magis redintegrato iſtud linguæ impedimentum emendante. Quòd verò ſtatutâ adeo horâ loquela redeat recedatque; non ſanè alteri alicui cauſæ, quàm ſoli conſuetudini, à longiori imaginatione, quâ in hac hora tantùm, & poſtea ampliùs non loqui ſe poſſe delirabat, adquiſitæ poſſum adſcribere; quâ ſpiritus quieti iſti 23. horarum jam longo tempore adſuefacti, & quaſi obdormiſcentes, ſtatuto momento expergiſcant, moveantur, iterumque in ſomnum ſolitum labantur. Quamvis enim nunc, horarum etiam tranſpoſitione aut horologiorum ſilentio falli Juvenis iſtius ſenſus horologicus nequeat, primo tamen tempore, & antequam obſervationes de caſu illo Curioſi ſumerent, ab horologiorum indicio temporis illius determinationem eum deſumſiſſe, interea credam, uſque dum evidentiora fuero edoctus,; qui hæc omnia conjecturando tantùm propoſita volo. Nec ſilere hìc poſſum hiſtoriam à laudato *Williſio part. 1. tr. de anima brut. cap. 16.* memoratam, Morionis nempe, qui utut futilis & ineptus, horarum tamen intervalla, ſine quovis indice exactiſſimè dignoſcebat, & quoties integræ horæ elapſum eſſet

 ſpatium,

ſpatium, quaſi vivum fuiſſet horologium, illicò totidem numeratis bombis, iſtius horæ numerum talem perſonabat, nullâque circa res alias occupatione in hujus penſi omiſſionem ſeduci poterat; cùm enim ab initio horologii ſonantis ſingulos ictus altâ voce obſtrependo imitari ſoleret, quotieſcunque nimirum campanæ horologicæ ſonitum audivit, ſtatim inclamando: unum, duo, tria &c. eveniſſe hinc judicat *D. Willis*, quòd ſpiritus animales à diuturna imitatione tali motu juxta ſtata temporum intervalla citari aſſueti tandem ſponte ſuâ nulloque ducente, quaſi rotis dentatis ſpatia labentia emetirentur, easdem periodos diſtinguere potuerint. Ut autem ad Nob. *D. Rumelii* obſervationem revertar, in ea ſpirituum animalium quidam defectus itidem eſſe accuſandus mihi videtur, quos nempe à Venæſectione improvida (qua ſanguis intempeſtivè commotus & rarefactus, ſerumque unà copioſiùs in cerebrum inſtillatum, ſpiritus cerebrales in conſenſum traxerat,) in confuſionem vel inordinatum motum in cerebri penetralibus actos, ac ita delirium inducentes, ſuperveniens tandem apoplexia penitus ab influxu retraxerat, usque dum materia morbifica ſeroſa in dextri lateris nervos translata paralyſin excitaverit; quâ ipsâ metaſtaſi quandam ejusdem particulam ad nervos etiam, muſculos laryngis irradiantes ſeceſſiſſe, & eorum tonum relaxâſſe, ſicque ſpiritibus liberiorem in illos influxum præcluſiſſe, autumo. Unde cerebrum præternaturali iſto humore liberatum munia quidem ſua in judicando, imaginando, memorando & intelligendo obire, ſpiritusque ſuos per nervos ſiniſtri lateris abſque impedimento diſpenſare valet: loquelæ tamen libertas inhibetur, atq; ſpiritus, quamvis à cerebro ſuppeditati, ob viarum obſtructarum & conniventium obſtaculum, ad vocis inſtrumenta ulteriùs non feruntur, imò longiori hac excluſione refractarii quaſi facti ad principium ſuum recurrunt; niſi quandoque omni conatu adacti pauci eorum per vias impedimentum quidem objicientes, non tamen penitus occluſas, perſuadente id ſenſu in partibus adfectis ſuperſtite,

irruen-

irruentes pro ſimplicium iſtarum vocularum: Ja/ &: Und/ enunciatione potentiam partibus loquelæ deſtinatis largiantur. Dum verò ſpiritus illi cerebrales, ſive, juxta *Williſium*, anima ſenſitiva, talem organorum vocis ſentiunt vel percipiunt motum, ad quem obeundum longo annorum exercitio olim fuerunt adſuefacti, mox, accedente Voluntatis imperio, collectis quaſi copiis inſurgentes vi perrumpunt, & ſolitum decurſum magnò conatu & impetu peragunt; hinc deproperatâ precum notarum recitatione opus eſt, ne cunctando ſpirituum motus continuus & per materiam morbificam nervoſque relaxatos tranſitus impediatur ceſſetque; quos aliàs novo denuo ſtimulo ſuſcitare & impellere neceſſum foret. Quare etiam ordo precum ſi invertatur, ſicque motus inconſuetus ſpirituum requiratur, illi neutiquam obtemperant, nec obſtaculum in viis præternaturaliter adfectis perrumpere tentant, niſi quandoque magnâ ſollicitatione & nixu ad id impellantur. Et tandem conſuetudini eò probabiliùs adſcribi id poterit, quò magis indubitatum eſt, magnam ipſi vim eſſe tum in vitali tum animali facultate, (vid. Celebrr. *D. Eraſmi Bartholini Quæſt. academ. de Conſuetud.*) unde etiam altera natura adpellari meruit; prout inprimis ſomni exemplo, pluribus ſtatâ horâ advenientis & recedentis, clarè oſtenditur *l. c.* à *præfato Williſio*. Quin imo devotis etiam cæteroquin hominibus, quæ naturæ humanæ eſt depravatio, magnum ſæpe animæ dolorem imprimens, multoties accidit, ut conſuetas precandi formulas (exemplo hiſtoriæ analogo ut liceat uti,) v. g. Orationem Dominicam, abſque hæſitatione ulla recitent, non intellecto tamen & perpenſo rerum atque verborum in eadem ſenſu, ſed cogitationibus interea alibi circumvagantibus; quæ ſanè inanis battologia & ſine mente ſonus non ſuccederet, niſi ſpiritus motui iſti vocali obeundo jam longo exercitio adſuefacti monſtratum iter decurrere ſponte ſcirent.

[*L. Schrök, L. F.*]

OBSERVATIO XCVIII.
D. JOH. LAURENTII LÆLII.
De
Vomitu millepedarum.

ANno 1680. in auctumno ex Puella 15. annos nata, in Herrieden, Epiſcopatûs Eyſtettenſis urbe, ultra biennium diverſis multorum medicamentis fruſtra adhibitis, tandem plures quàm 60. millepedas mediante *Syrupo emetico Ang. Salæ* expuli, atque à perpeſſis ſymptomatibus liberavi; quam, aliquando cùm magnâ ſiti infeſtatam ex vetuſta aliqua ciſterna ſe bibiſſe confeſſa fuerit, ſeminium illarum inde hauſiſſe conjicio.

SCHOLIUM.

COnferatur Scholium meum ad *Obſerv. 80. Hellvvigian.* ubi etiam ſimilem millepedarum vivarum vomitum ex *D. Binningeri cent. 4. obſ. med. 3.* adnotavi.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO XCIX.
D. JOH. GEORGII ERNST.
De
Verme ex nare ſiniſtra cum longâ hæmorrhagiâ emuncto.

STudioſus quidam ætatis circiter annorum viginti conſtitutionis phlegmaticæ ſanguineæ à teneris unguiculis catarrhis admodum obnoxius, per biennium & quod excurrit, hæmorrhagiâ narium haud infrequenter exercebatur.

cebatur, ſine ullo virium lapſu, quam ſubinde Cephalalgia excipiebat. Morbo temporis tractu adaucto ſepties de die è nare ſiniſtra copioſiſſimè profundere cœpit ſanguinem: hinc variarum pronata ſymptomatum congeries, dolor & imbecillitas capitis, virium proſtratio, ſternutationes frequentes, & triſtis ac convulſiva quaſi naſi circa appendicem ſenſatio. Non ita pridem iterum in largam narium incidit hæmorrhagiam, quæ per quatriduum ſævire non deſinebat; accedente denique quinto, cùm ſanguis affatim effluxiſſet, in ſiniſtro naris ſpiramine aliquid exitum impediens hærere ſentit: quod dum fortiter emungit, vermis hirudinis ad inſtar ſanguine turgens, qui depictus conſpiciendus erit, in terram decidit, vixitque per triduum,

Fig. XXV.

SCHOLIUM.

PLura vermium, poſt vigilias perpeſſas, cephalalgias, & mentis aberrationes, è naribus excretorum exempla habentur in *Anno II. Eph. N. C. obſ. 147.* apud *D. Conr. Vict. Schneiderum de oſſ. cribr. pag. 440. &c. D. Joh. Michaël Fehr N. Cur. in ſua Hiera Picra p. 79. D. Th. Bartholinum cent. 2. epiſt. 74. D. Nicol. de Blegny Ann. I. Zod. Med. Gall. Menſ. April. obſ. 3. Theod. Kerckringium obſ. anat. 43. Nic. Tulpium lib. 4. cap. 1. Petr. Borellum cent. 3. hiſt. 45. Jac. Hollerium lib. 1. de morb. int. cap. 54. in Schol. Guil. Fabricium Hildanum cent. 1. obſ. 8. & cent. 5. obſ. 1. Nic. Monardem Hiſt. Med. ſimpl. cap. 14. Joh. Georg. Schenckium lib. 1. obſ. med. Marc. Donatum lib. 4. de Hiſt. Med. mir. cap. 26.* nec non *Vinc. Alſarium Crucium de quæſ. per Epiſt. cent. 3.* Nec indictum abire debet, quod Excell. *D. D. Jo. Jac. Harderus* non ita pridem per literas mihi retulit, de maleferiata quadam, nuper ſcilicet vermes quatuor, præcedente atrociſſimâ cephalalgiâ, per nares eam excreviſſe, albicantes, oblongos, minimeque hirſutos. Ipſe etiam *Ebnſina lib. 3. fen. 1. tr. 2. cap. 3.* ex Medicorum quorundam Indorum fide, cephalalgiam quandoque generari jam edocuit à vermibus in capite generatis, motu ſuo, tentione & roſione lædentibus,

tibus, addens: *nam vermes multoties naſcuntur in anteriore capite & ſuper locum, qui eſt in ſtrictura narium; & poſſibile eſt, ut naſcantur apud velamina, etſi rarò contigit.* Locum generationis non ſemper eundem eſſe, veriſimile videtur; interdum enim, licet rariùs, à partibus inferioribus, utpote ventriculo &c. adſcendiſſe, perque palati foramina ſic in nares perrepſiſſe, interdum verò in ipſa nares inveſtiente membranâ, aut anfractuosâ earum cavitate, quandoque in caverna oſſis frontis ad radicem naſi ſitâ, quandoque etiam in ipſis oſſis ethmoidis ſpongioſis cavernis ſtabulari poſſe, autumo; quin & ſi cerebrum ipſum per nares excretum aliquando fuiſſe perpendamus, quod Celeb. *D. Georg. Wolffg. Wedelius Phyſiolog. Med. ſect. 3. cap. 24.* ſe vidiſſe teſtatur, cur non ex ipſo cerebro, in quo vermes quandoque inventos fuiſſe *D. Th. Bartholinus cent. 1. hiſt. anat. 64.* aliique memorant, eosdem aliquando prodiiſſe, dicere liceat, haud video. Utrum verò ex ovulis inſectorum cum cibis &c. adſumtis atque ad partes illas delatis: an verò ex ſingulari humorum putredine oriantur, Eruditioribus dijudicandum relinquo; uti enim ovula inſectorum ejusmodi, præcipuè minima cùm ſint, in remotam illam corporis partem cum maſſa ſangvinea deferri poſſe, nemo dubitabit: ita tamen argumenta, quæ generationem absque ſeminio iſto arguunt, & à *Franc. Redo in libello de inſect.* proferuntur, quâ ratione omnimodè enervari queant, non perſpicio.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO C.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Abortus cum retentione ſecundinarum.

CONjugi J. M. dilectiſſimæ, viginti octo annos natæ, pluriumque liberorum matri, & jam denuò per quinque Menſes gravidæ, cùm oblučtum, & mœrorem animo vehementer, varieque commoveretur, accidit, ut

ut die XV. Januarii anno MDCLXXXII. humorem viſcoſum & albidum utero copioſè redderet, & poſtea diebus novem continuis. Octavo morbi die ſimul effluxit momentum ſanguinis, citra dolorem. Quam evacuationem brevi ſecuta eſt membrorum debilitas, & corporis ardor vagus, ac per intervalla recurrens. Abfuit tamen pariendi ſtimulus, & præcordiorum anguſtia, & facultatum cæterarum, quas vulgò naturales cognominant, languor. Tandem die undecimâ nullo pariendi conatu ſponte edita eſt filiola in vita etiamnum ſuperſtes, & exinde per quadrantem horæ vitali aurâ tantiſper uſa eſt, dum extingueretur. Remanſit autem in utero placenta, eique tanquam immaturus fructus arbori ſuæ firmiter adhæſit. Portio tamen ejus quædam foràs dependula, ne retrocederet, ligata fuit à Puerpera ſine incommodo. Illam inde quantacunque diligentiâ & induſtriâ manuum ſeparare ac auferre non potui. Interea æſtus ingens in corpore exoritur, & horrores, rigoresque dorſum ægræ alternatim pervadunt: membra languent, & excrementa matricis cadaveroſum olent. Biduò poſt, calore ingraveſcente dorſum & femur dextrum ſummis torqueri cruciatibus, ſanguisque ex utero profluere cœpit, donec vulva adaperta placentam totam eliderer. Quo molimine Puerpera ægrotans tantum ſanguinis & virium amiſit, ut aliquoties in ſyncopen lapſa, obortis jam ſudoribus frigidis, me ancipitem & ſine ſpe relinqueret. Benedixit tamen Deus remediis, ita ut optatam ſanitatem ægrotanti reſtituerent.

SCHOLIUM.

PAſſiones animi (quæ per ſpirituum animalium motum, & cordis alterationem in mente ita producuntur, conſervantur & confirmantur, ut non ampliùs corpori, & externis objectis, ſed animæ fermè uni adſcribantur) mirâ vi pollent in flectenda corporis humani machina. Faciunt eæ ſanè, ut homo jam gaudio exultet, jam mœrore contremiſcat, nunc contrahatur metu & horrore, nunc irâ æſtuans rapiatur in furorem,

furorem, denique amore mille formas induat, & Protheo mutabilior appareat.

In Gravidis adhuc major eſt earum poteſtas: quævis animi commotio, quodvis phantaſma mente volutatum altiùs ſtigma aut nævum tenello embryoni imprimit, ſimul etiam matri quandoque nociturum. Etenim ſpiritus animalis ab objectis alienis inordinatè agitati, non tantùm cerebrum debilitant, & ſanguinis temperiem bonam corrumpunt, ſed imprimis ad uterum ruentes fœtum ſimiliter afficiunt. Quamobrem accidit nonnunquam, ut affectuum vehementiâ ſecretio humoris nutritii impediatur, vel nutritio & motus infantis in utero planè pervertatur: imò idea objecti imaginatione concepti (quæ quidem idea in lumine & motu conſiſtere mihi videtur) cerebro & reliquis partibus ſæpè tantum motûs violenti imprimit, ut fœtum obvolventes membranæ rumpantur, & abortus fiat, quod uxor in caſu magno ſuo malo jam experta eſt. Ira verò & triſtitia imprimis abortûs cauſæ habentur: illa, inordinatè commovendo; hæc, figendo ſpiritus & ſanguinem. Iratis nempe humores acriores redditi & accenſi velociter, rapideque moventur; at mœrentibus ii è contrario quaſi coagulati frigore aut acore torpent.

Neque animi commotiones duntaxat abortum cauſantur, ſed etiam quicquid præterea vel tenellum fœtum inquietare, vel uterum inflare, comprimere aut aliter ſtimulare naturâ ſua aptum eſt; veluti ſaltatio, equitatio, alliſio, caſus, ponderum elevatio, candelarum extinctarum fœtor, Zibethum, Moſchus, Febres, Plethora, Cacochymia, inordinata victûs ratio, & alia multa, quæ hic commemorare non attinet.

Mirum autem hoc nonnullis videbitur, cur ruptis membranis amnii humor non omnis unicâ vice, unoque die effluxerit? Putamus rimam initiò magnam non fuiſſe, ut brevi tempore tantum humoris excerni haud poſſet, quantum in amnio & chorio ſtagnavit. Deinde hiatus forſan in ſublimi

fuit,

fuit, ita ut humor nec facilè, nec continuò ac confertim unoq́ue impetu emergeret, ſed ſenſim, & ſucceſſivè, ad varium Embryonis motum. Tertiò infantis membrum quoddam rimam hiantem quandoque obturâſſe potuit, ne tantoperè pateret. Quartò denique novus humor quotidie genitus & ſecretus fuit, in placenta utero adhuc inhærente, & nec dum avulſa.

At, ſanguis octavâ demum die prodiit, quia vaſa priùs dilacerata non ſunt.

Fluxit autem è ruptis Chorii vaſis. At hic fluxus poſtea ceſſavit, tantiſper dum aliæ uteri venæ aperirentur, è quibus paulatim multum ſanguinis denuò manavit, tandemq́ue plurimum.

Jam cùm tanto temporis ſpatio inde à ruptis uteri membranis, & profuſo Amnii humore, infans nihilominus in matre vixerit, & vivus in lucem editus ſit, jure, meritoque hic quæri poſſe mihi videtur, an interea temporis non nutritus fuerit aliorum embryonum more (quem *Clav. Medic. p. 23.* expoſui) hauſtâ per os alimoniâ? Nutritus fuit herculè: nam ſemper nutrimenti aliquid præſtò remanſit, quod fœtus abligurirет, nec totum ab initio effluxit; imò quamdiu in utero fœtus hæſit, placenta novum ſuccum perpetuò ſubminiſtravit: denique ſanguis à placenta per venam umbilici refluens embryonem quoque ſuo modo refecit.

Ardor autem, & membrorum debilitas ægram perſtrinxit, ob ſiccam uteri naturam, ſtagnantemq́ue ac putredine ſua cor & ſpiritus inquinantem ſanguinem. Onus quoque femoribus incumbens nervos preſſit, & fatigavit.

Tandem absque pariendi conatibus infans excluſus eſt: parvus enim is erat, & continuus aquarum fluxus os uteri patulum, & lubricum fecit.

Parturientibus nempe dolores à violenta diſtractione oris uteri, & tendinum fibrarumq́ue divulſione potiſſimùm oriuntur.

Porrò edito jam fœtu, placenta adhuc utero firmiter adhæſit: quippe immaturus erat fructus, & poris, ſeu acetabulis uteri arctè innatus.

Haut itaque ſuaſerim violentam placentæ avulſionem, vel intempeſtivam ſeparationem. Periculum enim foret, ne uterus ſimul evelleretur, vel è disruptis venis cum ſanguine anima erumperet. Satius ergò eſt Naturæ negotium providè committi, quæ ſuapte tandem ſecernit ſuperfluum & emortuum. Juvanda tamen ea eſt medicamentis roborantibus, & ita ſecretionis opus accelerandum.

Id verò hic ſilentio prætermitti non decet, frigus uterum à partu conſtrinxiſſe, ita ut obſtetricantis manus inde ſe premi ſentiret & doleret, atque propemodum pars placentæ præſcindi videretur. Nimirum utero nihil æquè inimicum eſt, ac frigus. Hoc ſuffocat, inflatque uterum, lochia ſupprimit, & multa alia mala funeſta cauſatur.

Quamobrem puerperas alvum exoneraturas aquâ fervente matulæ infusâ præmunimus atque fovemus, potiſſimùm brumali tempore.

Cæterùm majus utique periculum imminuiſſet ægræ, ſi placentæ portionem dependulam non ligâſſet. Nam, uterus ſemel occluſus difficulter reſeratur. Quare placentæ pars ligata, & identidem attracta uterum irritavit, & humores corrupti, utiliter emanârunt, qui retenti varias creaviſſent moleſtias. Ortus tamen eſt calor ingens, rigor, & membrorum languor ſummus: enimverò ſanguini & ſpiritibus vitalibus magnoperè adverſantur halitus cadaveroſi: quippe deſtruunt corpus, quod inhabitant, & ſpiritus planè in fugam vertunt. Quid, quod omnis febris intermittens meo judicio oriatur à ſpiritibus vitalibus in ſanguine per fermentum putridum labefactatis, uti videre eſt *Clav. Med. p. 85.* Debilitata ergò fuerunt membra ob defectum ſpirituum animalium; hi enim pauci generabantur, quia vitales cum ſanguine labefactati erant. Spiritus quoque omnes relictis partibus exterioribus acceſſe-

accellerunt ad cor, hoſtem inde depulſuri. Demum cadaveroſus ille fœtor in utero ortus eſt à ſolutione particularum ſulphurearum & nitroſarum, ſanguine & ſecundinis morâ & cunctatione putreſcentibus: fœtor enim ferè putredinem indicat, eamque comitatur, ita ut ſæpè etiam contigua & vicina quæque inficiat.

In dorſo cruciatus itidem oborti ſunt, ob placentam firmiter adhærentem, uterumque dorſo alligatum. Forſan & fundus uteri læſus fuit, quæ cauſa eſt magnæ illius jacturæ ſanguinis, quæ ad lipothymias & ſudores frigidos adegit: cui ſanguinis fluxui niſi quàm citiſſimè habenas injeciſſemus, mors ægram abripuiſſet.

Puris evacuatio poſtea per tres hebdomadas duravit, in utero geniti è ſanguine putrefacto, & vulnere ſuperficiario poſt placentæ excluſionem.

Quamdiu ſanguis impurus, & particulis putridis contaminatus fuit, tamdiu ſudores ingruebant, iique critici & ſalutares, qui puerperam tandem ad optatam ſanitatem perduxerunt.

Medicamenta adhibita fuere varia. Primis diebus, cùm humor Amnii efflueret, dedi uterum & fœtum roborantia, ut balſam. embryon. conſerv. roſ. rubr. & quædam alia è Cydoniis parata. Deinde, cùm his nihil ampliùs profici poſſe viderem, ſuaſu & conſenſu amici & Collegæ mei, Pythagoræ, totis viribus in id incubui, ut uteri vias patefacerem, hærenti fœtui, (quem è quibusdam ſignis colligebamus vel jam mortuum eſſe, vel certò moriturum) ſtagnantique ſanguini, aliisque exitum procuraturus, ne obortâ majore putredine, in præſentius vitæ diſcrimen adduceretur ægra jam periclitans. Conſultum enim non erat, diutiùs exſpectare ſpontaneos naturæ conatus. Quare apertis viis laceſſivimus & animavimus vires quæſitis irritamentis ad enitendum. Propoſitum mihi erat hunc in finem balneum, ſed verebar, ne frigidus aër noceret. Itaque contentus fui ſacculorum fotu calido ex herbis matrici

dicatis, & putredini reſiſtentibus, item vapore è leporina pelle
cocta ſubtus admiſſo, unctione ſpinæ dorſi & oſſis ſacri ex oleo carminativo & roſato. Nec ſuppoſitoria neglexi. Cordialia verò & emmenagoga per cochlearia propinavi, compoſita è ſuccino, myrrha, borace, aq. lil. alb. conf. Alkermes & Sp. Sal. Arm. quæ ſanè præſtantiſſima fuerant. Infante edito, cùm placenta remaneret, nec digitis ſeparari poſſet, decoctum è vulnerariis & alexipharmacis bis de die calidè hauriendum dedi, adjectis oculis ♋. & ſale febrifugo Sylvii. In hypocauſto ſuffitum eſt ſuccino. In uterum præterea injectiones calidæ, ex abſynth. agrimon. chamomill. ſanicula, alth. marrub. rad. fumar. Alumine, myrrha & melle roſato, Aquæ incoctis paratæ, fiebant cum ſucceſſu fortunato; neque emollientia iis addita nocuerunt: promovenda enim & maturanda erat placentæ ab utero ſeparatio. Merum ingruente æſtu ſanguinis & ardore febrili corporis univerſi, negavi; poſtea graminis decocto probè dilutum, additâ conſerva roſarum, conceſſi. Propinavi quoque decoctum C. C. cum Julepo violato, ſed absque vitriol. ſpiritu. Quotidie bis vel ter oleo roſato & violato dorſum omne perunxi. Tandem cùm magna vis ſanguinis ſecretam placentam ſequeretur, & extrema jam inſtare putarem, urgentibus horrendis ſymptomatibus, confectionem hyacinthorum, cum tantillo laud. opiati exhibui, artuum extrema ligavi, lumbis decoctum roſar. rubr. fl. papav. fol. plantag. adhibui, hauſtum dedi ex aqua plantag. roſar. violar. fl. tiliæ &c. Denique quietem, & bonum regimen ordinavi.

OBSERVATIO CI.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Extractio fœtus mortui, decenter in utero poſiti.

UXor R. L. quadraginta annorum, primo die Februarii anni MDCLXXXII. parturiens dolores magnos pertulit, quibus tandem Infans vivus decente figurâ usque

ad

ad oſculum uteri internum depulſus eſt. At primipara tantos dolores ferre recuſans, viribus cohibitis, Naturæ conatum obſtinatè ſuppreſſit, donec die undecimo Obſtetrix auxilium meum imploraret. Igitur opem allaturus, increpavi gravidam, & hortatus ſum unâ cum adſtantibus ad ſuſtinendos, ſi urgeant, labores & conatus, ne periret proles. Aſt, quæ miſeria! viribus fractis, & conatibus jam evaneſcentibus nulla pariendi vis ſupererat, & infans ſpatium inter veſicam & alvum ita occupârat inhærens anguſtiis, ut nec excrementa, nec urina emitti poſſet. Quare liberationem rogatus meditans indice caput infantis in vagina exploravi, cumque vulvam admodum arctam deprehendiſſem, hanc Oleo Chamomillæ, Lil. alborum & carminativis ac emollientibus aliis tepidè perunxi, ſuppoſitorio alvum ſollicitans, quâ depoſitâ in Balſamo Embryonum præterea liliorum alborum ſemen cum Caſtorei tantillo exhibui. Fœminâ tandem ad labores vel vi adactâ caput infantis emortuum exitum moliri cœpit, quod cùm aptè ſub mento comprehendiſſem, hiatuique calvariæ digitos deſuper inſeruiſſem, fœtum maſculinum integrum ſenſim eduxi. Placenta mox ſpontè ſequuta eſt. Urina & lochia manârunt copiosè, ægraque convulſiones per horam paſſa eſt, quæ medicamentis congruis diſcuſſæ fuerunt. Remanſit tamen urinæ incontinentia per tres hebdomadas, quâ demum curatâ, fluor albus puerperam invaſit, quem, ſpes eſt, convenientibus remediis & exacto victûs regimine, inſtauratis viribus, brevi tempore ſanatum iri.

SCHOLIUM.

MAgna Parturientium felicitas ſita eſt in ætate juvenili, antequam membranæ omnes, cutis & muſculi corrugati inareſcant, ita ut imminente partu viæ ægrè ampliùs diſtendi, aut amplificari ſe patiantur. Vetulis enim & ſeneſcere incipientibus quanquam ritè omnia eveniant, optimeque poſitus ſit Embryo, accidit tamen ob vehementem oris uteri tendinoſi expanſionem, & oſſis ſacri pertinaciam (dum epiphyſes in apo-

 phyſes

phyſes per ætatem degenerant) ut pariendi niſus ex voto non ſuccedant, vel etiamſi fortes fuerint, non benè impendantur, ſed ſupprimantur, imprimis ſi matres à liberorum educatione abhorreant, vel ineptæ & truculentæ ſint, aut delicatæ nimis. Hæ tamen omnes, quòd labori parcant in ſuſtinendis doloribus, id ſæpè & fœtus & matres graviter luunt, interdum etiam eum vita. Imprimis autem accidit, quando conatus non ad uterum dirigitur, ſed raptim ad collum & caput, veloci expiratione. Niſus hic aliorſum ab utero deductus & depulſus fœtum ſuffocat, membra Puerperæ debilitat, collum inflat, ita ut quandoque Bronchocele oriatur. Quapropter completo jam geſtationis tempore, inſtanteque partu, ubi dolores veri ingruunt, Obſtetrix parturientem verbis conſoletur, & ad obedientiam impellat alacriter. Aſſideat prona, & manibus oleo delibutis uterum perungat, quò arctiores viæ & os matricis pateſcat, maximè in iis, quæ primùm pariunt. Has quippe multùm lubricaſſe expedit. Deinde prægnantem cohortari incipiat, ut omnes conatus ad enitendum deorſum adigat, atque diligenter impendat. Iſti enim tales ſunt, ut facilè avertantur, idque vel in alterutrum femur, vel dorſum, vel brachia, vel collum, denique Caput. Hinc etiam Puerperarum Paralyſes, herniæ, aſthmata, & complura alia mala naſcuntur: ad quæ præcavenda, & ne eveniant, Obſtetrix porrò manum operi comiter admoveat, digitisque inquirat in infantis ſitum; quod ſi qua conſtiterit infans, aut impeditus fuerit, digitis eum deducat, & facilem partum promoveat: nam, ſi diutius in anguſtiis hæret infans, de vita periclitabitur. Sed & matri reſpiratio indè præcluditur, & conatus annihilantur, tum quia uteri fibræ nimis diſtenduntur, tum quia vires evanidæ corpus quaſi immobile relinquunt. Siſtitur quoque alvus, cohibetur urina, & matrix infantis collum adeò arctè comprimit, ut ſpiritu præcluſo ſuffocet. Puerpera poſtmodum pro tam enormi peccato luens in graviſſimos affectus & ipſa præcipitatur, Urinæ nempe & alvi incontinentiam, dum muſculi horum

viſcerum conſtrictores, onere gravati reſolvuntur: hoc ne eveniat, ſuppoſitoriis, vel globulis moſchatis ano inditis cavendum eſt; Parienti inſuper os comprimendum, detinendus ſpiritus, provocanda quoque ſternutatio, ut ſpiritus deorſum compulſus, infantem ad exitum detrudat. Profuit etiam ſemen liliorum alborum in balſamo embryonum cum tinctura Caſtorei. Tandem, cùm fœtum eſſe mortuum certò cognoſcerem, manu operi admotâ, externum uteri orificium, quantum fieri poterat, dilatavi, & cultro vertici infantis immiſſo, digitis ſiniſtræ manûs meæ arreptùm illius caput hinc inde commovi, dextrâ circumcirca perungens, donec fœtus totus eximeretur. Urina & lochia poſt partum copiosè manarunt; multum enim colluviei longo tempore in utero ſtagnavit. Convulſiones ortæ ſunt, partim ab evacuatione ſubitanea, partim ab alteratione nervorum, membranarum, & reliquarum uteri partium, ob frigus admiſſum. Convulſiones iſtæ nunc manifeſtæ, nunc occultæ & nocentiores fuerunt. Frænum autem iis injecit pulvis Marchionis, ſpiritus C.C. Sp.Arm. Sal volatile oleoſ. Fr. Sylvii, Oleum ſuccini &c. Aqua item valerianæ, jaceæ, anagallidis, pæoniæ, meliſſæ. Notari autem velim, convulſiones in Puerperis ſæpè ſæpius à conſtricta alvo, retentisque flatibus diſtendentibus excitari; proinde alvus iis ſemper ſervetur libera. Noſtra ægra per tres hebdomadas Urinæ incontinentiam ſuſtinuit, uſque dum fibræ veſicæ urinariæ iterum in ſeſe redirent, & vigorem priſtinum adeptæ eſſent, atque genitalia quoque antiquum obtinerent. Intentioni huic inſerviebat exacta diæta, & olei roſati, atque Carminativi noſtri illitus: Cauſa verò Incontinentiæ urinæ erat afflictio muſculoſarum veſicæ partium, & ſphincteris reſolutio. Imperita plebs fermè manum Obſtetricantem accuſat, ſed malè, & plerumque ex invidia, cùm fieri vix poſſit, ut manus veſicæ reconditæ & obvallatæ vim inferat. Imò ſi quis ſecundinarum loco ipſum extraheret uterum, veſica nihilominus urinam contineret. Tunc ergò demum id mali metuendum

endum eſt, quando fortia emmenagoga fœtumque pellentia indiſcriminatim propinantur matribus humidioribus & crebrò micturientibus, quando item æquo diutius hæſit infans in vagina uteri, partusque difficilis & perverſus fuit. In extractione fœtus mortui nonnunquam franguntur coſtæ, aut alia membra, quæ lædunt, & compungunt adeò, ut etiam inflammationes, vulnera & ulcera oriantur: Quo in caſu potionibus vulnerariis certandum, linteaque Oleo roſato imbuta parti adponenda. Denique ægram noſtram ab incontinentia urinæ immunem fluor albus oppreſſit, cauſa eſt ſanguis crudior, qui per uteri vias effluit. In curatione talia requiruntur, quæ & roborant, & incraſſant: roborat Betonica, Plantago, Corallium, Biſtorta, Tormentilla: incraſſant gelatinæ, Crocus ♂. Symphytum &c.

OBSERVATIO CII.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Directio & Extractio fœtûs mortui præternaturam in utero poſiti.

SUſanna K. è pago Mediken oriunda & triginta annos nata, die tertio Decembris anni MDCLXXXI. partûs dolores per biduum ſenſit. Cùm brachium infantis dextrum illi jam ex utero prominere nunciaretur, juſſi id lacte tepido foverent, ut poſtea retruderetur. Sed fruſtra hoc tentatum eſt, nam ægra tandem in ſedili omnes naturæ conatus ad enitendum partum die noctuque impendit, usque dum vitæ nullum ſignum in infante amplius perciperetur. Vocatus ad illum pagum, ut ægrè parturienti opem præſens ferrem, dedi aquam liliorum alborum, meliſſæ, cum confectione Alkermes & borace per cochlearia hauriendum; brachium verò infantis mortuum & ſphacelo tactum in articulo abſcidi: mox in pedes ejus inquirens, unum poſt alterum ex utero foràs eduxi, denique corporis reliquum penitùs inverti, quod parturiens

turiens paulò poſt enixa eſt. Vulva exinde multum intumuit, & vomitus ſupervenit, quo ſedato, ægra denuò convaluit.

SCHOLIUM.

MUltoties accidit prægnantibus, quando geſtationis tempora non probè obſervant, vel pariendi conatus veros à nothis haut benè diſtinguunt, ut ab Obſtetricibus, antequam legitimum partûs tempus inſtat, ad ſellam deducantur, & ad enitendum laborioſè inſtigentur, priusquam infans ritè ſituatus eſt. Hinc evenit, ut difficili partu nunc manus vel pes alteruter, nunc dorſum aut nates, jam venter & latera, jam humerus, mox inflexum genu, denique umbilici funiculus primùm exitum moliatur.

Quod ad juſtum pariendi tempus attinet, inſtante Menſe ſeptimo, cùm partium nutritioni dicatarum apparatum ſolers natura formavit, atque perfecit, fœtus in utero per os amnii liquore nutritus ſubinde pedibus calcitrare, varieque moveri incipit: tandem, abſoluto Menſe nono ex tenebroſis uteri carceribus in lucem egredi conatur. Nam fœtui grandeſcenti nec alimentum ibidem amplius ſufficit, nec loci anguſtia retinendo par eſt. Quare, ruptis membranis exitum infans ſibi ipſe quærit. Quod dum fit, dolores parientem corripiunt. Uterus verò importunum hoſpitem exturbaturus ſuas & corporis univerſi vires ad pugnam ſolicitat. Parturientium conatum inſuper mirè adjuvat ſpiritus cohibitus, quò diaphragma deprimitur, & abdominis muſculi irritantur. Adeoque parturientium dolores reipſa nihil aliud eſſe intelliguntur, quàm perfecti infantis motus & impetus, quo exitum ipſe ſibi procurat. Ruptis verò ex impetu membranis, & recluſâ matrice, humores diffluere incipiunt, infans aêrem haurire cupit, cujus aviditate verſus matricis oſtium provolvitur, capiteque obverſo foribus imminet. Dolores parturientium veri incipiunt in regione lumborum & circa coxendicem, nec continui ſunt, ſed augentur per vices, & protrahuntur usque ad partum, variis ſtipati ſymptomatibus. Initio quidem plu-

ribus adeſt vomitus, capitis dolor, ſitis, urinæ incontinentia, poſtmodum augetur vomitus, ſolvitur alvus, dolor capitis ingraveſcit, pituitoſa & cruenta ex utero profluunt, venter infra umbilicum intumeſcit, & ſuprà eum detumeſcit; tandem magna oritur debilitas, & ſymptomata prædicta intenduntur, cum anxietate tanta, ut parturiens ſellæ inſidere vel cathedræ accumbere, & divaricatis genubus partum eniti teneatur.

Paſſiones verò & dolores matricis licet quodammodo ſimiles ſint parturientium doloribus, quippe qui in eodem utero excitantur, tamen non ita deorſum vergunt, nec exitum quærunt, ſed magis lancinant, & cùm fermè ſint intolerabiles, reſpirationem impediunt, & fœtus exitum per ſe non molitur. Quòd ſi nihilominus prægnans tunc ad labores pariendi inſtigatur, res infeliciter ſuccedit, ſicuti accidit mulieri, cujus hiſtoriam deſcripſimus.

Partus figura & ſitus præterea depravatur quandoque ab infantis debilitate, uteri amplitudine, & inquietudine matris, dum hæc inter parturiendum ſæviente cruciatu nullibi quieſcens, nec obtemperans ſeſe hinc inde jactitat. Fœtus enim tunc non conſiſtit, ſed huc illuc adigitur.

Itaque ægræ noſtræ ad pariendum vi deductæ infans brachium dextrum ex utero primùm exſeruit. Et hic ſanè ſitus valdè periculoſus fuit: quoniam caput ad coxendicis oſſa firmiter appulſum hæſit, & inde dimoveri vix potuit. Juſſi ergò per internuncium gravidam in lectum deduci, ut ventre elevato & capite demiſſo recumberet: vel denique partum manu lacte calente fotâ introrſum per pudenda repelli.

At, cùm ita ex voto res ſtatim non ſuccederet, pariens in ſedili ad labores ab adſtantibus coacta eſt per diem & noctem continuam iniquiſſimè.

Quod ſi præſens adfuiſſem tempore cùm fœtus adhuc viveret, manu utero inſertâ protinus infantis humeros reprimere, prominensque brachium ad latus inclinare, adeoque partum naturalem procurare ſategiſſem.

Verùm

Verùm labore præpoſterè ac præter omnem rationem inſtituto, infans jam enecatus fuit, antequam accederem: neque enim ille ſe movebat amplius, & mater in hypogaſtrio ſenſit pondus cum frigore, brachiumque infantis prominens frigidum & lividum erat, ſine motu & pulſu, etiamſi variis liquoribus foveretur, dolor præterea matri circa umbilicum adfuit cum frequenti deſidendi & mingendi ſtimulo, ac extenuatione mammarum.

Igitur ægrè parienti exhibui fœtum pellentia, ex borace, trochiſcis de myrrha, Caſtoreo, & croco, cum ſyrupo de artemiſia. Quibus nihil proficientibus ad operationem accedendum fuit, ut ſervaretur mater.

Quamobrem brachium emortuum & ſphacelo corruptum primò abſcidi in articulo, ne operantis manui ampliùs impedimento eſſet: deinde reliquam corporis molem in utero inverti, & membra omnia ad exitum compoſui: in operatione hac immiſericordia nulla eſt, nulla audacia; præcipitandum tamen non eſt, ſed cum prudentia agendum. Cultello, quem indici digito, ne cerneretur, alligaveram, humerum incidi, mox brachium prominens intorſi multoties, usque dum tendines planè divellerentur, & ita membrum abſtuli.

Quod ſi ab hac brachii ſeparatione infantis corpus vertere nequiviſſem, ſub ſcapula, inter coſtas vel claviculam digitis, aut ſcalpello foramen feciſſem, & per id vel inſtrumentum peculiare, vel funem, re hortante, trajeciſſem, ſicque fœtum eduxiſſem, vel integrum, vel in partes conciſum.

Aſt, amputato brachio, dextrâ meâ infantis pedes quæſivi, quibus apprehenſis inverſum fœtum facillimè protraxi. Labia vulvæ tumebant, quoniam ſanguis per venas ab infante hærente compreſſas promptè reduci nequibat. Hâc quoque de cauſa prægnantibus pedes quandoque intumeſcunt, ſed ſtatim liberantur, atque lochia poſt partum fluxerunt. Hujusmodi vulvæ tumorem ſanat & diſcutit oleum verbaſci & chamomillæ. Vomitus adſcribendus eſt conſenſui ſtomachi cum

utero per ramos nervorum à pari octavo ortos: quamprimum enim fœtus utero exemptus fuit, aër ingrediens ſaucias uteri membranas & fibras alteravit, quare ſpiritus animales in ventriculo ſimul irritati, impetu factô, fibras inferiores inde â pyloro ſurſum conſtrinxerunt.

OBSERVATIO CIII.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Partus difficilis in Plethorica.

MUlier Kilchbergenſis viginti annorum, ſanguinea, & primùm gravida toto geſtationis tempore venæſectionem neglexit. Cùm verò partus inſtaret, conatus impendere nequit. Mittitur ad me obſtetrix, accedit etiam maritus conſilii capiendi gratiâ. Suaſi venæſectionem in brachio dextro ſufficientem, quâ celebratâ parturiens puerum vegetum feliciter enixa eſt.

SCHOLIUM.

IN noſtra Helvetia fœminæ ſi conceperint, & ſanæ ac plethoricæ fuerint, toto geſtationis tempore, bis, terve ſanguinem utiliter mittunt, ita enim primis Menſibus præcavetur abortus, proles à conſtitutione capitis humida defenditur, tandemque partus fit facilior. Imprimis autem V. S. celebretur, ſi jam ante mulier aſſueverit.

Primùm itaque venæſectio iis inſtituitur abortûs præcavendi causâ, aliàs enim ſanguinis nimia quantitas fœtum inundat. Interdum etiam disruptis membranis fit communicatio venæ umbilicalis cum ductibus hepaticis bilariis, mediante portâ, ceu notavi in *Clav. Med. Exercit. IV. ann. VII. pag. 158.* Secretiones ſanguinei alimenti per poros parenchymatum infantis ritè non peraguntur, hinc corpus eorum multis ſcatet humoribus, flacceſcunt viſcera, turgent vaſa ſanguisque in placenta coactus abortum cauſatur.

Ne

Ne autem infantes defluxionibus & catarrhis, aliisque cutis, capitis, & faciei vitiis ac exanthematis obnoxii fiant, V. S. neceſſaria eſt. Eâdem hepatis calor præterea attemperatur, cerebrum à vaporibus & ſanguine nimio præſervatur, & ſanguinis, ſpirituumque motus attemperatur.

Felicior ergò partus imminutam plethoram ſequitur, nec matricis inflationes, aut febres ita metuendæ ſunt, ad quas puerperæ alias valdè ſunt proclives, quamdiu enim fœtus uteri umbraculis tegitur, ipſo ſanguinis flore, ſeu parte ejus puriſſimâ, ſuaviſſimaque reficitur. Hinc mulieribus, poſtquam conceperunt, languent oculi, pallet faciei color, oriuntur faſtidia, anxietas, animi deliquium, nauſea, vomitus, pica.

In brachio dextro V. S. ſuaſi, ut è proximo ſanguinis fonte redundans ſanguis exhauriretur, naturaque eo fermè obruta vires promptè recolligeret. Gravidis autem quarto, ſeptimo, & nono Menſe venæſectio concedi poteſt: quarto enim Menſe firma jam ſunt ſtamina. Hæc à turgente, & ſtagnante ſanguine jacturam facerent, niſi liberalior venæſectio ſubveniret. Quod ut melius intelligatur, ſciendum eſt, ovum, è quo embryo fit, non diu poſt mariti conſuetudinem uxoribus ab ovario liberari, & ad uterum deſcendere, uti ex epiſtola Cl. Viri *Joh. Conradi Peyeri* olim ad me data, & *Clavi Med. exercit. IX. pag. 397.* inſerta apparet.

Atque adeò fœtus tunc temporis admodum tenellus, & delicatulus, nec utero firmiter adhærens, miſſionem ſanguinis ægrè ferret.

Septimo Menſe quoque plethoricis congruè vena tunditur, ſi abundat ſanguis, quia adhuc robuſtior exiſtit fœtus & jam movetur, atque vitalis eſt.

Menſe nono idem fieri commodè poteſt, juxta regulam ruſticarum, optima ſperanda eſſe puerperia, quando gravidæ faſcias venæſectionis indices in manibus gerunt.

Quin apud nos venæſectionem tanti æſtimant, ut eam diſſuadere nemo facilè auſit.

Et hæc etiam extra graviditatem generoſum præſtat auxilium: etenim illâ curantur omnes morbi, à plethora oriundi, febrium quoque pleræque ſpecies, obſtructiones contumaciores, fluxiones, & inflammationes, magna vulnera, contuſiones, tumores, ulcera, plurium morborum ſymptomata. Venæſectio porrò mitigat dolores, conciliat ſomnum tanquam potentiſſimum anodynum & hypnoticum. Hinc dyſenteriæ & hæmorrhoidibus ſuccurrit, vix alio mitigandis remedio. Quod ſi venæſectio podagræ curandæ non ſufficit, præſervabit tamen, ſi tempore admittatur. Nam laſciviæ, & luxuriæ fœtus eſt. Præſentaneum quoque & ſecurum remedium eſt contra apoplexiam ſanguineam, curat anginam, libertatem oppreſſis reſtituit pulmonibus, variolas & morbillos (ubi urinæ confuſæ non fuerint) mitigat, ſic ut & cicatrices impediat, & ſymptomata inde oriunda tollat. Quemadmodum autem venæſectio, ſi cum ratione inſtituta fuerit, multorum morborum panacéa eſt, ita ægris plurimùm nocet, niſi prudenter adhibeatur. Morbi magnitudo, ætatis vigor, vireſque ejus neceſſitatem indicabunt; at victus ratio præcedens, habitus corporis, temperamentum, & aëris conſtitutio, quantitatem docebunt.

In gravidis hæc majoris momenti ſunt. Ante quartum Menſem vix ac ne vix ſanguis iis mittitur, & ſolùm in cubito, neutiquam in malleolo. Non tunditur tunc temporis ſaphæna, non muſcula, non iſchias, non poplitæa: Fœtus enim inde cum utero debilitaretur: Virginibus, & iis, quibus Menſes ſubſiſtunt, inordinateque fluunt, jam dictæ venæ tunduntur, ſed cautè.

OBSERVATIO CIV.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Vermis in veſica lactantis.

CApitanei R. uxor, partum undecim ſeptimanarum lactans, declinante Decembre MDCLXXXI. urinæ ardorem & dolorem

rem horrendum in veſica ſuſtinet, ita ut etiam ſanguinis guttæ excernerentur. Suaſi V. S. adhiberet, & ſacculum ex anodynis & emollientibus lacti incoctum pubi imponeret. Emulſiones & ſerum lactis bibit, ſed absque magno levamine. Suaſi præterea infantem ablactaret, & ſubinde ſpiritu fragorum uteretur. Juſſi inſuper parari balneum ex herbis diureticis, emollientibus & laxantibus. Cum cibo ſumſit elixir proprietatis Paracelſi. Et tamen pungens dolor in veſica remanſit. Adhibito cathetere calculum nullum deprehendi. Juſſi denuò elixiris & balnei uſum continuaret. Tandem inſignis vermis ruber, vivus, alvo editus eſt, dolorque ſenſim remiſit, & ægra convaluit.

SCHOLIUM.

NAtura muliebris ob humiditatis abundantiam, & vitæ fermè ocioſæ ſegnitiem, ut de aliis nihil dicam, & calculo & vermibus crebrò infeſtatur. Difficile fuit ante catheteris uſum vermem à calculo diſtinguere, ſiquidem hic eadem ferè ſymptomata ſecum trahat, quibus ille ægram noſtram afflixit. Quare cùm anceps hærerem, ignoratâ adhuc genuina mali causâ & affectu, ſymptomati urgentiori potiſſimùm opitulari ſtudui tantiſper, dum uſu elixiris & balnei vermis cum lotio excerneretur. Ut autem ſciamus, quomodo vermis hic genitus fuerit, ad ſequentes duodecim poſitiones attendendum eſt, quibus perſpectis, ſimul etiam de generatione calculi renum & veſicæ aptè philoſophari, & poſthac vermes à calculo meliùs diſtinguere licebit.

I. Quæ ore aſſumuntur alimenta, conſtant è particulis variè configuratis iisque ſimplicibus, & compoſitis.

II. Ob fermenti, & caloris differentiam alius homo præ alio cibos in ventriculo magis vel minus reſolvit & digerit, adeoque unus præ altero plus minusve humorum craſſorum, viſcidorum, & malè digeſtorum in corpore cumulabit.

III. Cum chylo ex inteſtinis partes craſſiores plures pauciores ve tranſeunt in venas lacteas, prout harum ora vel ampla,

vel

vel anguſta fuerint. Adeoque, ſi pori ampli ſunt, ita ut multas fæculentas particulas transmittant, ſanguis craſſus & impurus inde generabitur; ſin anguſti, purus & ſubtilis ſanguis fiet.

IV. Chylus, poſtquam ad ſanguinem appulit, in Corde, pulmonibusque denuò immutatur per fermentationem, quam moderata corporis exercitia promovent.

V. Sanguis è ſiniſtro Cordis ventriculo erumpens, in totum corpus per arterias diſtribuitur.

VI. Subtiliſſimam ſanguinis portionem in cerebro generationi ſpirituum animalium impenditur, à quibus vita & motus præcipuè dependet.

VII. Sanguinis reſiduum, quod craſſiores continet particulas, & per totum corpus diffunditur, ex arteriis faciliùs tranſit in venas, quàm in poros parenchymatum, propter vias, continuô tranſitû magis patefactas.

VIII. Sed & ſanguis ex arteriis faciliùs tranſit in parenchymata, quàm glandulas, quæ quaſi cribra ſunt, per quæ juxta pororum diſpoſitionem aliud atque aliud è ſanguine ſecernitur. Quod dum fit, accidere poteſt, ut incongruo quodam motu heterogeneæ & craſſiores particulæ ſimul impellantur in glandulas, quæ deinde ibidem hærent.

IX. Si quid percolandum eſt, illæ tantùm particulæ tranſeunt per colum, quæ cum ejus poris conveniunt, aut flexibilitate ſuâ ſe illis accommodant: nam longæ, & rigidæ particulæ, quantumvis ſubtiles ſint, tamen non facilè intrant pororum anfractus, vel ſi intrant, protinus hærent, quia flexiles non ſunt.

X. Magna ſanguinis pars ad renes defertur, ob vaſorum magnitudinem.

XI. Renum pori ſunt anguſtiores poris inteſtinorum.

XII. Serum, quod renes à ſanguine ſeparant, ſecundùm naturam per ureteres in veſicam tranſit, & urinæ nomine venit. Hæc autem primò Sal volatile in ſe continet, quod na-

res

res perſtringit, & ſalſum ſaporem in lingua excitat: deinde adeſt fæculenti aliquid, quod in urina frigefacta ſubſidet, vel maculæ lateribus adhæreſcit, & poſt deſtillationem in vaſe relinquitur: deinque multum aquæ.

Ex his tandem concludimus, vermem ex materia cruda & pituitoſa, ovum tamen fœcundum in ſe continente, ex inteſtinis cum chylo, & deinde per arterias cum ſanguine ad renes delatâ, genitum fuiſſe. Perveniſſe autem poſtea cum lotio per ureteres in veſicam: ubi moram nectens nutritus fuit ſeri craſſitudine, uſquedum mole auctus veſicam rodendo vulneraret, & dolores cieret graviſſimos. Calculi ſimiliter ex limoſa & terrea materie oriuntur, craſſum & fixum aliquod oleum in ſeſe continente, quæ renibus inhærens, accedente ſale urinæ ſpiſſeſcit magis, & tandem coit in lapidem.

Venæſectionem ægræ huic ſuaſi, ad inflammationem impediendam, dein ſacculus ex malva, althæa, parietaria, chamomilla, meliloto, violaria, verbaſco, croco, & pulvere opii correcti, lacti incoctus, & tepidè pubi applicatus fuit, & alia uſurpata, quæ dolores mitigant, & inflammationi ſubveniunt.

Infantem ablactari curavi, exiſtimans mammarum ſuctum dolores augere. Fragorum ſpiritu urinæ ardorem lactantibus æquè ac gravidis commodè mitigari aliâs expertus fueram.

Balneum è diureticis & emollientibus paratum fuit. Ad Elixir Proprietatis tandem confugi, ambigens an fortè vermis, vel aliud animalculum veſicam rodat, & compungat: imprimis poſtquam cathetere nihil duri, aut ſcabri explorarem. Tandem, eroſâ & perforatâ veſicâ, vermis in alvum deſcendit, & exinde foras egreſſus eſt. Fugavit eum elixir, utpote conſtans è Myrrha, Croco, Aloë & ſpiritu vitrioli.

Quod genus etiam alia vulgo contra vermes prædicantur, uti abſinthium, Centaureum minus, ſuccus Naſturtii, ſal abſinthii, aqua & radix graminis, item Mercurius.

Refert *Fernel. Patholog. lib. vi. cap. 10.* ſe exiguos vermes in renibus genitos, & cum urina profuſos vidiſſe. Præterito autumno Clariſſimus *Peyerus* noſter Baſileæ vermem vivum à puero quatuordecenni cum lotio excretum vidit, illi planè ſimilem, quem *Plutarchus ſympoſ. lib. VIII. quæſt. IX.* ſcribit ab hoſpite ſuo Athenis cum multo ſemine editum fuiſſe: θηρίδιον δασὺ, καὶ πολλοῖς ποσὶ ταχὺ βαδίζον. Ego quoque Leydæ anno MDCLXVIII. cum Clariſſ. *Dom. Doct. Erico Fræreſen* Hamburgenſi Medico, & Botanico inſigni in canis rene dextro duos vermes vivos latitâſſe vidi, quorum alter duas ſpithamas longus, alter brevior erat. Excedebant craſſitie pennam anſerinam. Ren hujus canis internè exeſus, & penè conſumptus erat exterius. Præterea inæqualis, & tuberoſus. Tale quid etiam *Bartholinus in Anatomia ſua capite de renibus* obſervâſſe legitur.

Ante biennium Virginem vicennem curavi, menſtruorum expertem, & diris vexatam ſymptomatibus, potiſſimùm umbilici dolore immani, ubi motum quoque & volutationem juxtà ſentiebat tactu.

Impoſui muſtelam fluviatilem umbilico per noctem, manè penitus exeſa fuit muſtella, & puella meliùs habere viſa: noctu aliam muſtelam vivam alligavi, quæ itidem ad ſpinas usque conſumpta fuit, idem tertiâ vice factum fuit. Tandem cum carne muſtelæ vitri pulverem commiſcui, cujus mixturæ pars tantùm per noctem abſumpta fuit.

Tumor umbilici poſtea in abſceſſum degeneravit, quô ruptô, tres craſſi, longi & teretes lumbrici cum copia puris excreti ſunt, & virgo decocto vulnerario & emplaſtro noſtro camphorato paucarum ſeptimanarum ſpatio curata eſt. Menſes tamen hactenus promoveri non potuerunt.

Hîc non immeritò quæritur à Doctiſſimis quibusdam Viris Fautoribus & Collegis meis: An ab iſta veſicæ & inteſtini eroſione, utpote viſcerum iſtorum læſione graviſſima, non majora incommoda oriri debuerint? item ſcrupulus ingens & difficultas maxima occurrit: Utrùm vermis alvo editus antea

tea

tea hæſerit in veſica urinaria, nec ne? Ego exiſtimo vermem in veſica hæſiſſe, & poſtea per veſicam actis cuniculis tranſiiſſe ad anum. Fideliſſimus meus *Pythagoras* planè ſentit contrarium, nec fieri illud poſſe credit, quod ego factum exiſtimo: nam uterum quoque, vel certè ejus vaginam perrumpere debuiſſet vermis, antequam ad anum perveniſſet: & ſi dicam, vermem exiiſſe per veſicæ fundum, quà aliàs pergit urachus, non quidem reluctabitur Amicus meus, ſed exitus tunc facilius patuiſſet per umbilicum, quàm per alvum: namque (me interrogat) anne putem fieri poſſe, ut forinſecus vermis inteſtina perfodiat absque torminibus & peſſimis aliis ſymptomatibus, diverſis planè ab iis, quæ obſervantur in calculo? vermis in veſica habitans exitum proclivem inveniſſet per urethram. Quare ut ſcrupulum hunc pro modulo ſolvam, & difficultatem in re obſcura quadantenus tollam, vermem Ægræ in veſica hæſiſſe, indeq; ad alvum tranſiiſſe ſtatui, nam ardorem urinæ tantum ſuſtinuit ægra, ut ſanguinis guttæ excernerentur; non ſolus hic ardor ſanguinis guttas prolicuit, ſed & qui urinæ ardorem concitavit vermis: hæſit & perforavit veſicam horrendo dolore, eoque inflammatorio. Vermis ad alvum penetrare faciliùs potuit, quàm per urethram ſphinctere propter exortum circumdatam, ad omnem acrimoniam irritantem ſeſe firmiſſimè conſtringentem: fieri enim poteſt, ut vermis circa veſicæ cervicem muſculoſam, quo loco cum vagina uteri & inteſtino recto jungitur, interiore membranâ perforata, intra tunicas carnoſas, vel per abſceſſum, præviâ inflammatione factum, absque aliis ſymptomatibus cuniculos egerit, & ad anum devenerit: aliud eſt ſi vermes inteſtina tenuia, vel craſſiorum priora erodant, tunc enim urget capitis dolor, alvus adſtringitur, lumbi excruciantur, convulſiones & deliria excitantur, appetitus dejicitur, & dira alia ſymptomata inſurgunt, id quod circa finem Septembris A. MDCLXX. in milite arcis Monspelienſis, quem poſt mortem aperui, obſervavi; cauſa mortis reſidebat in imo ventre, duodenum enim binis

 locis

locis perforatum erat, & à vermibus quinque longis rotundisque eroſum, nulla excrementa hærebant in inteſtinis, in abdominis tamen cavitate aqua copioſa fœtens fluctuabat: color, omentum, & meſenterium inflammata fuerant, ſicut & hepar integrum. Taceo nunc, verme per alvum excreto, ſymptomata ceſsâſſe, urinam liberè profluxiſſe: interea per umbilicum ſi excerni debuiſſet potiùs quàm per alvum hic vermis, ob membranarum craſſitiem, tamen & ſurſum potiùs repere, quàm deorſum, ubi aſcarides plerunque naſcuntur, ſerpere, ac ſpontaneâ naturæ inclinatione vergere debuiſſet, quod vix credibile eſt; vel ergo ſequeretur, vermem hunc in inteſtino hærentem ad veſicam perveniſſe, & in hiſtoria recitata ſymptomata cauſatum eſſe; vel aliud quid ægræ affectum non verò vermem excitâſſe, quod hactenus credere non potui.

OBSERVATIO CV.
D. JOHANNIS de MURALTO.
Suffocatio hyſterica.

EPhippiarii S. uxor, viginti ſex annorum, in juventute quidem ſua cachexiæ obnoxia; in matrimonio verò paſſionibus, & inflationibus hyſtericis, cùm æſtate prægnans thermis Badenſibus feliciter uſa eſſet, autumno inſequente ventrem currui obvio vehementer illiſit.

Sequutus eſt dolor, & reſpirandi difficultas: ſanguis ex utero copioſè effluxit, & pariendi conatus ægram jam ſeptem Menſes gravidam invaſerunt. Abortum tamen præcavi V.S. in brachio dextro inſtituta, & epithematibus dorſo applicatis, exhibitisque internis ſanguinem ſiſtentibus, & anodynis. Igitur usque ad noni Menſis finem partus auſpicatò dilatus eſt, quo demum fœtum vivum parturiens edidit. In Puerperio benè ſe habuerunt omnia, usque dum ſeptimanâ quartâ pòſt in culinam egrediens puerpera ſuffocatione uteri derepentè correpta,

correpta, præſente marito vitam brevi inopinata cum morte commutaret.

SCHOLIUM.

QUando in ſanguine particulæ balſamicæ & humidæ, quantitate & qualitate congruentes miſcentur, optima inde ſurgit craſis; quamprimum autem ſeroſæ excedunt, & balſamicæ deficiunt, cachexia oritur, id quod virginibus ſæpè propter Menſium retentionem accidit: nam humiditas, quæ cum abundante ſanguine per vices menſtruas excernenda fuiſſet, ad habitum corporis defertur, membra inde debilitantur, caput dolet, cor oppreſſionem patitur, dormiturit ægra ſenſibus hebeſcentibus. Quod ſi matrimonium ineant, nec tamen menſtruales ſint, in paſſiones hyſtericas incidunt, propter frigus uteri, quo membranæ inflantur, diaphragma comprimitur, & ſanguis coagulatur.

Ad mala hæc arcenda thermis Badenſibus utiliter uſa eſt ægra noſtra, quippe quæ multo ſulphure & aluminis ac nitri modico imbutæ plurimis mulierum malis, ipſique ſterilitati quandoque opitulantur.

Aſt, è thermis redux, cùm ventrem currui graviter alliſiſſet, fœtum & uterum improvidè læſit, adeò ut abortus immineret: Impetus nempe alliſionis tumorem & inflammationem excitavit in utero, quare ſolutâ chorii unitate ſanguis copioſus effluxit, & infans commotus attentavit exitum. Tempori autem ſubventum fuit venæſectione cubiti. Inde enim fluxu & impetu ſanguinis cohibito inflammatio mitigata fuit, & infans quieti redditus, Choriique vulnus ſanatum. Quem in finem ſtatim quoque lumbis tepidè applicavi epithema ex burſa paſtoris, anſerina, plantagine, equiſeto, piloſella, roremarino, marrubio, artemiſia, roſis rubris, & floribus papaveris, cum mutellinæ radicibus, & granatorum cortice vino rubro incoctis, addito aceti momento. Internè exhibui ſperniol. Croll. ℈ß. boli oriental. pulver. ℈j. in aqua burſæ paſtoris. Item Conſerv. roſar. antiq. ℥ij. lapid. hæmat. trochiſc.

 de

de Carabe & de terra ſigill. de ſpod. Croc. Martis adſtring. ãã ℨj. laud. opiat. gr. viij. cum ſyrup. cydon. & de roſis ſiccis, redacta in electuar. de quo nuciſtæ quantitatem quotidie ſumebat, quod certè remedium in hoc affectu, aliisque, benedicente Deo mira præſtitit. Ita fœtus ſenſim roborabatur, & multo tempore poſt vivus in lucem prodibat! At, quia puerperæ nunquam extra periculum verſantur, imprimis illæ, quæ temperamenti ſeroſioris ſunt, hæc quoque audaciæ ſuæ pœnam dedit: cùm enim quartâ hebdomadâ, forâs in culinam egreſſa fuiſſet, ſuffocatione uteri ſuperveniente derepentè concidit exanimis Quippe uterus tunc temporis adhuc valdè humidus, & nuper læſus nondum penitùs convaluerat, ut tantum frigus ſuſtineret, quantum culinæ pavimentum tegulis ſtratum brumali tempore corpori incuſſit. Quod ſi tempore præſens aliquis adfuiſſet & ſuppetias ægræ tuliſſet, fortè ſervari potuiſſet pannis calidis, & aromatibus odoriferis vulvæ admotis; item caſtoreo & aſa fœtida, aliisque graveolentibus naſo traditis. Rurſus internè exhibito ſalis armoniaci, fuliginis, vel Cornu Cervi ſpiritu, oleoque ſuccini in aqua artemiſiæ, liliorum alborum, ſerpilli, aut embryonum balſamo, denique urgente maximâ neceſſitate, apertâ ſaphænâ. Quid verò in aëre frigido vel in utero hæreat, quod ita inflet, & motum ſanguinis uno quaſi ictu inhibeat, meritò hîc disquiritur? ad quæſtionem hanc compoſitam dupliciter quoque *Pythagoras noſter* reſpondet. Aër ſua natura inflat: nam ſine aëre ventus aut flatus nullus eſt. Jam frigidus aër, quia à ſole minùs commovetur hyeme, quàm æſtate, cùm calido quietior ſit, & mage compactus, utique protinus vehementer inflat, ſi intra corpus calidum receptus & concluſus fuerit: nam calor aërem expandit, atque dilatat, ita ut majus ſpatium neceſſariò requirat, quo contineatur; & quantò calor fuerit intenſior, tantò major erit aëris expanſio. In aëre ergò nihil adfuiſſe judico, quod tantoperè nocuerit, præter ipſum aërem. Nocuit autem aër & pavimentum frigore ſuo. Frigus tamen nuſpiam ſubſiſtit

niſi

niſi in anima ſentiente. Igitur contactu nudo brumalis aër damnum intulit, quia quiete ſuâ ſuperavit motum ſanguinis, ſpirituumque animalium. In utero ipſo ſunt membranæ, fibræ, nervi irritabiles, præſertim à partu, ubi ſaucia ſunt, & excoriata omnia. Has aër irritavit frigidus, ita ut protinus ſpaſmi orirentur, quibus ſanguis coactus, ſpiritus præcluſus, tandemque vita extincta fuit.

OBSERVATIO CVI.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Tumor in ano Puerperæ, ab Obſtetrice cauſatus.

DOrothea R. quadraginta duos annos nata; die XXIV. Novembris anni MDCLXXXI. cùm partui denuò vicina eſſet, tumorem ab aliquo tempore ſenſit in ano, cum ingenti dolore conjunctum, & grandeſcentem. Ante ſeſquiannum parturienti ei Obſtetrix, digitis ano immiſſis partum procurare audacter tentarat, ſed parùm fauſtè: nam magnos ab eo tempore matricis languores, & tormenta paſſa eſt, propter quam cauſam hodieque nullos cibos inflantes, vel refrigerantes guſtare audet, ſuaſi V. S. Bibit vinum antiquum, agrimoniæ decocto temperatum, ſacculum ano applicavit, è gnaphalio, Meliſſa, Artemiſia, Meliloto, floribus verbaſci & opio in lacte coctum; ſymptomata indè mitigata fuerunt, & mater puerum vegetum feliciter peperit.

SCHOLIUM.

DOlendum eſt, apud nos Magiſtratum tantis obrui curis, in Republica benè gerenda, ut, quantũ par eſt, animadvertere nequeat in obſtetricum, & Puerperarum delicta. Fermè enim garrulis & inſciis mulierculis res maximi momenti creditur, neque Medicis meliora ſuadentibus fides habetur, uti jam olim queſtus ſum in *Clav. Med. Exercit. IX. pag. 434. in annexis.* In pejus

jus ergò ruunt omnia. Conſcientiâ tamen ducor ad ingeminandas querelas. Obſtetrices ſæpiùs per imprudentiam, inſcitiam, & immiſericordiam gravidas nimis citò ad ſedile cogunt, & varia medicamenta pellentia ipſis exhibent: manus improvidè utero, & digitos alvo immittunt, & infantem vel pedibus exire nitentem vel aliter retardatum vi tantâ attrahunt, ut reſoluto collo, caput hæreat in utero. Quin eædem partum quandoque ventre prodeuntem tam audacter manibus arripiunt & duplicatum protrahunt, ut ſimul alvus & uterus prolabantur, ſummo parientium diſcrimine.

Ægræ huic Obſtetrix ani partem extimam vulneravit, ut alvum exoneratura, vel ingravidata ob tumorem cruciatum magnum perſentiret, & pariendi niſus, atque dolores formidaret: Tumor iſte ani inflammatio fuit, quæ ferè ſemper hæmorrhoides ſecum ducit, quandoque etiam prolapſum & fiſtulam cauſatur.

Magna ab eo tempore tormenta paſſa eſt, matrice debilitata, quæ à concepto frigore propter conſenſum nervorum ſeſe inflat, diſtendit, oppreſſionem cordis affert, & ſpaſticis motibus ſtrangulat.

Inter cibos utero infenſos numerantur dulcia, & acida, caro porcina & fumo indurata, lac, caſeus, fructus hornotini, olera &c.

Dulcia matrici nocent, quoniam in ſtomacho facilè corrumpuntur, fermenteſcunt, & in flatus abeunt. Hinc lutulentum reddunt ſanguinem, qui facillimè obſtructiones ferit; etenim materia dulcium eſt pinguis, oleoſa, viſcida, ut teſtatur Mel, manna, Saccharum.

Fit autem dulcedo per coctionem, & quandoque putredinis rudimenta includit: nam Meſpila, Sorba, Pruna Sylveſtria, Mora, fructus cynosbati inodori, putreſcendo dulcedinem acquirunt. Pyra, pruna damaſcena & mala volutata, leviterque manibus preſſa dulceſcunt. Cauſa hujus rei hæc eſt: ſpiritus in fructu ex putredine calorem contrahunt, & ſic partes

tes fixiores attenuant, atque volatiles reddunt: omnis enim putredo aliquem caloris gradum habet: hujus cauſa eſt mollities, quâ aciditas, & auſteritas aufertur.

Acida quoque matrici ſunt inimica, quia vim habent refrigerandi & ſanguinem coagulandi. Acida ſalia figurâ cuneolos referunt, quæ fit ex defectu caloris moventis, qui ſi adeſſet, minutiſſimarum particularum angulos & acumina diffringeret, atque in planitiem redacta lævigaret: hinc remedia teſtacea, ſalſa, aromatica & oleoſa fermentum acidum diffringere poſſunt.

Caro porcina hyſtericis adverſa eſt, quippe quæ eas reddit leproſas, cor opprimit, & flatus ac tormina generat.

Caro fumo ſiccata idem præſtat, ſtomachum premit, & ut digeratur, robuſtum, calidúmque ventriculum requirit.

Lac nutrit quidem, humectat, lubricat, emollit, lenit; ſed qualis ventriculus, talis eſt lactis mutatio: ergò bilioſis, melancholicis, gravidis & puerperis aut hyſtericis nocet.

Caſeus eſt ferculum εὐπόριστον, ventriculo gratum, atque ad plenum victum pertinens, ſed debilem gravat ſtomachum, & vix digeritur, ſanguinem acriorem reddit, & dorſi, lumborúmque dolorem atque nephritidem cauſatur.

Pyra, & Poma cocta, cum reliquis hornotinis fructibus ob dulcedinem facilè corrumpuntur, tormina hyſterica, & alvi fluxum cient, præcipuè gravidis: humores in fermentum agunt, cùm ſucco excrementitio acri polleant.

Olera pauciſſimam alimenti materiam præbent, ſanguinem reddunt fæculentum, caput vaporibus replent, & matricem inflant. Imprimis Lactuca ſenſus obtundit, figit ſpiritus animales, refrigerat, & gravidis atque hyſtericis nocet, ſi cum aceto, ſale, & oleo comeditur. Quamobrem lactantes detrimentum proli afferunt, ſi eâ veſcuntur.

Ægræ noſtræ vena ſecta fuit, ut inhiberetur affluxus, mitigaretur dolor, & vel ani fiſtula, vel hæmorrhoides præcaverentur.

Præterea in potu Vinum agrimoniæ decocto contemperatum fuit, quia hoc ſubadſtringit, & hepar corroborat, vulnerarium eſt, cachexiæ & hydropi ſubvenit, tenſiones hypochondriorum demolitur, & hyſtericis commodum habetur.

Sacculus paratus fuit ex ſequentibus ſimplicibus vegetabilibus:

1. Gnaphalio montano, quod alvi & uteri fluxus ſiſtit, bilem æſtuantem domat, & ulcera ani perſanat; hujus decoctum internè ſumptum aliàs dolores podagricos lenit, eadem herba de collo ſuſpenſa, oculorum nubeculas delet.

2. Meliſſa. Hæc usûs magni eſt in affectibus uterinis, lochiis retentis, & ſuffocatione hyſterica.

3. Artemiſia. Quæ mundificat uterum, extinguit inflammationes, & præſtantiſſimum vulnerarium eſt.

4. Meliloto. Is dolorem ſedavit, durum tumorem emollivit, & ardorem abſtulit.

5. Verbaſci floribus: quippe qui hæmorrhoidum dolores leniunt, emolliunt, & tumores diſcutiendo imminuunt.

6. Opio, quod adjunxi, quia vim habet ſpiritus inquietos intùs & extra compeſcendi, iisque torporem inducendi, ſicque dolorem mitigandi.

OBSERVATIO CVII.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Mater & fœtus debiles partum impediunt, & urgent.

MAria B. è pago Tallvvyl oriunda, quadragenaria, prægnans, die vigeſimo nono Decemb. A. MDCLXXXI. queritur, ſe inde à quatriduo per intervalla pariendi dolores pati, cum rigore: Infans parùm movebatur, & lac in mammis exaruit. Exhibui aquam lil. alb. ſerpill. meliſſ. Cinnamom. & matricalem noſtram cum borace & tabulis

lis alkermes: item ſpiritum ſalis armoniaci in juſculis: juſſi bibere vinum decocto agrimoniæ temperatum, & edere juſcula è ciceribus rubris parata, nec multò poſt feliciter peperit, & ſana evaſit.

SCHOLIUM.

EVenit multoties, ut matris & infantis utero concluſi debilitas partum urgeat, non tantùm propter vitam calamitoſam, quæ lætos ſpiritus vitales obtundit, ſed etiam propter labores graves, & alimenti penuriam: maxima enim pars morborum, quibus affliguntur pauperes, à mala diæta dependet, hoc eſt, primùm à prava ſubſtantia & qualitate alimentorum, quibus utuntur: deinde à victu planè inordinato; nam aliquando cibis abundant, & famem iis nimiùm ſaturant, mox in penuria priſtina vivunt, & diu eſuriunt. Tertiò à labore, & injuriis aëris, namque æſtate expoſiti ſunt ſolis ardori, hyeme ventis & frigori, à quibus ſe defendere nequeunt, cùm veſtimentis bonis careant. Naſcuntur ergò inde cruditates, tot malorum cauſæ, quot morbi premunt inopes.

Ægram noſtram pauperculam ſolus caloris & alimenti defectus ad pariendum ante tempus adegit. Rigoris cauſa eſt nervoſarum partium irritatio. Infans parùm movebatur, quia debilis fuit, debilitata ſimul & mater erat; tam arcta enim inter utrumque eſt conjunctio, ut eodem ſanguine nutriantur, iisdemque gaudeant ſpiritibus.

Lac in mammis exaruit, quoniam impendebatur chylus ſpirituoſâ lymphâ turgidus conficiendo ſanguini, & reſtaurandis viribus, quibus mater valdè opus habebat.

Quamobrem deficiente aptâ materiâ, lactis fons in mammis exaruit.

Quomodo autem lac generetur, dixi in *Clav. Med. Exercit. I. pag. 13.* aliis quoque de cauſis lac in mammis abſumi poteſt: ob nimium videlicet calorem, vel ſanguinis craſſitiem & frigiditatem.

Quia verò ægræ noſtræ lac defecit ob defectum alimenti

& debilitatem virium, exhibui aquam cordialem fœtum pellentem ſuprà notatam. Lac quoque vaccinum vel caprillum cum ſacchari roſati ſ. q. ſumptum alimentum eſt excellens; ſi quando verò calor immodicus lac aufert, venæſectio & uſus ſeri lactis tunc prodeſt. Si craſſities, & frigiditas ſanguinis, juſculum carnium cum ſeminis fœniculi contuſi ℥j. exhibemus; vel etiam decoctum fol. fœnic. cum ℥ß. ſem. urtic. Fomentationes quoque mammarum fiunt ex decocto foliorum fœniculi, naſturtii, erucæ, in vino albo.

Lactis defectus in mammis ſæpè mortem & matri, & infanti præſagit, imprimis ſi præter rigorem alia ſigna mala adfuerint, id quod accidiſſe memini Lugduni Gallorum prægnanti mulieri, quæ octavo graviditatis Menſe exſpiravit. In ea ſectionem cæſaream Menſe Januario MDCLXXI. adminiſtrari juſſit *N. Falconettus Andreæ Filius*: Renuebant parentes. Tandem cultro in uterum immiſſo, extractus fuit fœtus omnibus partibus abſolutus, immobilis tamen & exanimis. Cranium ejus & dexter humerus livore ſuffuſus erat.

Matrem antiquus mœror ex odio confecerat cum ſyncope, cujus cadaver colluſtrantes invenimus glandulas mammarum aridas & exſuccas, cor vietum, flaccidum & pallidum, ſine humore pericardii: pulmones nigris tactos vibicibus & atrâ ſpumâ turgentes: thymum eroſum, cæteraſque glandulas abſumptas; in fundo ſtomachi inflammationis non lævia indicia. Inteſtina tenuia contracta erant, hepar tamen & lien incolumis. Cur verò gravidis & puerperis mammæ turgeſcant lacte, hîc commodè disquiri poteſt?

Veteres putârunt, Naturam mammis cum utero per infinitas penè vaſorum anaſtomoſes conſenſum indidiſſe, ut ab utero ad mammas ſanguis commearet, & viciſſim à mammis ad uterum, atque ſapienter ordinâſſe, ut toto graviditatis tempore ſanguis verſus uterum deferretur, quò fœtus inde formetur, & nutriatur: at partu edito, ſanguis ab utero ad mammas tenderet, ut ibi in lac mutatus infanti in alimoniam cedat.

De

De qua ſententia quid ſtatuendum ſit, in *Clavi Med. Exerc. I. p. 17.* expoſui. Gravidis humidioribus & ſanis fermè turgeſcunt omnes glandulæ, utero ampliato & grandeſcente, maximè autem glandulæ mammarum, ceu conſenſum ſingularem per nervos cum utero ſortitæ.

Turgeſcit quoque thymus, & glandulæ alarum, colli, inguinum; dum enim fœtus perfectus eſt, & minus de ſanguine materno, quàm antea in ſe recipit, neceſſariò lympha ſuperabundans glandulis copiosè advehitur, & imprimis etiam ſpirituoſior mammis, quæ lac exinde conficiunt, & per glandularum poros aptè fabricatos percolant.

OBSERVATIO CVIII.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Inflammatio, & ulcus vulvæ à lapſu.

VErena G. pagi Diebendorf incola, viginti tres annos nata, & jam ſeptimo menſe gravida, die XXIX. Novembris anni MDCLXXXI. præceps per ſcalas ex alto lapſa, vulvam magno cum dolore vulneravit. Mox ſecutus eſt tumor, & inflammatio, denique abſceſſus; quo pertuſo pus effluxit. Tandem ulcere, more aliorum ulcerum curato, prægnans conſueto tempore partum feliciter enixa eſt. In puerperio ſitis afflixit, & vulva iterum intumuit. Pimpinellæ radices potui infuſas ſuaſi, & inunctionem cum oleo chamomillæ, & roſato noſtro, quibus adhibitis convaluit.

SCHOLIUM.

CAſus fuit infortunatus, & periculi plenus, cùm ob abortum illi imminentem, tum ob affectam naturam muliebrem, quæ in partu vehementer extendi debet. Quâ occaſione dicendum mihi eſt, de vulnere, de tumore, & in ſpecie de inflammatione atque ulcere, idque potiſſimùm in gratiam juniorum, ut ſciant, quomodo in his caſibus ſe gerere debeant.

Vulnus eſt inciſio facta in parte corporis molli, profluente ſanguine ſine putredine per cauſas externas.

Eſtque vel ſimplex, vel compoſitum. Simplex eſt, quod nullam habet materiam peregrinam, & cui ſymptomata gravia juncta nulla ſunt, quæ impediant, quò minùs integraſcat ſoluta unitas. Compoſitum eſt, cui ſuperveniunt mala accidentia, cum materia peregrina, quæ ſanationem retardat.

Vulnera ſimplicia curantur manuum miniſterio. Primùm eorum labia conjunguntur, dein inſtillatur calidè oleum hyperici, addito viſco ex ulmi ſylveſtris veſiculis, vel terebinthinâ: denique ſuperpoſito linteo & faſciâ vino calente madefactâ. Poteſt & ſequens Balſamum utiliter adhiberi: ℞. fol. & flor. Hyperici, Salviæ, ãã. mij. radic. Valerianæ Sylveſtr. ℥ij. Conciſa imponantur fictili, affuſo vino albo antiquo ad eminentiam, ſtent in infuſione per biduum, pòſt adde Ol. veteris ℥iv. frument. integr. ℥j. bulliant ad conſumptionem vini, agitando, tandem colato & expreſſo adde Terebinth. ℥viij. thuris pulveriſati ℥ij. lentè denuò coquatur uſque dum thus diſſolutum fuerit. Feliciter etiam utor Unguento Nicotianæ, quod vulnera & ulcera inveterata ſanat, & hoc modo paratur: ℞. fol. Nicotianæ recent. contus. ℔ß. pingued. porc. ℥iv. coq. lento igne in Unguentum. Vulnerariæ potiones ex artemiſia, beta rubra, ſanicula, vinca pervinca, virga aurea, ſcabioſa, agrimonia, pimpinella, & oculis cancrorum paratæ, vel maxima percurant vulnera.

Compoſitorum vulnerum cura reſtringitur ad hæmorrhagiam, inflammationem, dolorem, contuſionem, convulſiones, febres, ceu accidentia, iis ſupervenientia. Omnibus his ſymptomatibus ſuccurrit Venæſectio, quæ remedium eſt univerſale, ſi in principio adminiſtrata fuerit. Purgatio quoque in declinatione inſtituta juvat, pure jam concocto, niſi maligna qualitas ſubſit, convulſiones minitans, quo in caſu maturanda ea eſt, ad debellandam humorum malignitatem.

Hæmorrhagia vulneri ſuperveniens non ſtatim ſiſtenda

eſt,

eſt, ſæpè enim febrem, inflammationem & dolorem inhibet. Illi autem frænum protinus injiciendum, quæ calorem naturalem & ſpiritus enormiter exhaurit: Igitur tunc in parte oppoſita Venæſectio fiat. Hoc enim præſentiſſimum magnis vulneribus remedium eſt, ceu teſtis mihi eſſe poterit Textor Dennickerus, qui enſe crudeliter in facie vulneratus, cùm tantam ſanguinis vim amiſiſſet, ut in lipothymiam & frigidos ſudores magno vitæ periculo laberetur, chirurgis fruſtra ſanguinem aliter inhibere ſatagentibus, à me ſervatus fuit, quippe accerſitus derepentè in ſyncope, & ſine ſenſu jacenti venam brachii aperui, quo facto, impetus ſanguinis à vulnere ita retractus fuit, ut æger ad ſe rediret, & in momento quaſi hæmorrhagia ceſſaret. Cæterùm ad ſiſtendum ſanguinem conducit equiſeti pulvis tenuiſſimus, ſanguini vulneris calenti admixtus.

Eo tempore quo pulvis Sympatheticus inclaruit, creduli eum omnibus vulneribus adhibuerunt. Sufficit autem, ejus loco vitriolum calcinatum, & cum ovi albumine mixtum in linamento implicito vulneribus applicâſſe,

Febris & inflammatio vulneri ſuperveniens Venæſectione, clyſteribus & diætâ refrigerante, ac humectante aufertur; loco affecto eundem in finem commodè applicantur Plantaginis, & Roſarum rubrarum folia contuſa, item farina hordei in lacte cocta addito croco, & roſarum rubrarum pulvere formâ Cataplaſmatis.

Vulnerum Dolorem, Venæſectione & purgatione nihil proficientibus, mitigant anodyna è vitellis ovorum, farina hordei vel mica panis albi, cum croci tantillo in lacte decoctis.

Quod ſi dolor rebellis fuerit, mucilagine ſeminis papaveris albi contuſi cum lacte parata, vel tinctura opii & croci cum oleo roſato atque chamæmelino ſuperabitur. Contuſio & Ecchymoſis levis ovo agitato & cum roſarum oleo applicato curabitur, itemqu fabarum farina in Oxymelite cocta, admixtis chamomillæ floribus. Ecchymoſis autem & contuſio magna

ſuppu-

ſuppuranda eſt. Quòd ſi illa poſt caſum magnam corporis partem occupârit, tergore ovillo recenter detracto & calcenti æger involvatur.

Hic præterea cyathum Oxycrati bibat, vel uncias duas Oxymelitis cum ℥iij. aquæ ſcabioſæ. Specificum eſt vini ſpiritus à quacunque tandem cauſâ contuſio originem traxerit, vel aqua Reginæ Hungariæ.

Vulneribus bombardarum & ſclopetorum cum contuſione conjunctis digeſtivum ſequens fructuosè adhibetur ad impediendam gangrænam: ℞. terebinth. ℥j. Vitell. ovor. n. ij. myrrh. thuris pulv. ãã. ʒj. ſp. vini q. ſ. M. F. Ung.

Tandem convulſio vulneribus accidit, eaque vel ex repletione, vel inanitione, vel punctione nervorum, vel venenata qualitate.

Si à repletione eſt, V. S. & purgatione curabitur. Si ab inanitione aut ſiccitate, fomentationes tepidæ in parte fiant lacte, vel hydrelæo, & adhibeatur diæta humectans & refrigerans.

Si à nervorum compunctione, ol. lil. alborum, lumbricorum, hyperici, proderit: Imprimis autem oleum juniperi non rectificatum eminet, quod etiam animalium rabidorum morſibus medetur.

Tumor eſt diſpoſitio partis præternaturalis, in qua materia aliqua è loco ſuo naturali egreſſa colligitur, & ibidem impletionem, & diſtentionem excitat. Producitur à natura irritata, & interna diſpoſitione depravata, quamvis nonnunquam obſervemus tumores criticos, qui ſunt ſeparationes, vel translationes materiæ impuræ à parte nobili in partem minùs nobilem, vi & dominiô diſpenſantis naturæ. Tumorum cauſæ materiales ſunt vel corporis partes è loco ſuo naturali recedentes, vel aliena corpora præternaturam vel humores in corpore contenti à ſtatu naturali deflectentes: vel ſerum & flatus, vel humores commixti, vel humor quidam non naturalis. Cauſæ tumorum efficientes ſunt: Fluxio, & congeſtio. Fluxio

fit,

fit, quando humor vel quantitate, vel qualitate moleſtus aliam in partem propellitur. Fit hoc ordinariè ab humoribus calidis & fervidis.

Congeſtio fit, cùm vires, quæ humores in parte coquere, ac diſſipare deberent, languent: aliquando etiam vitio partis mandantis. Cura tumorum generalis conſiſtit in obſervatione motûs humorum per quatuor tempora; Cruditatis, Maturitatis incipientis, maturitatis perfectæ, & integræ reductionis, juxta naturæ motum factæ. Sed, ut cura tumorum, quam in Compendio quaſi tradam, facilior fiat, ad duo tempora maximè attendendum eſt, ſc. motûs & fixitatis. Fluxus mali incipientis ſiſtendus eſt; Malum verò jam fixum auferendum eſt. Illud fit plethoram & cacochymiam tollendo; hoc materiam fixam reſolvendo, vel ſuppurando, ut exemplo inflammationis in ſpecie jam declaraturus ſum.

Inflammatio eſt tumor præternaturali calore, rubore, dolore, tenſione & pulſatione ſtipatus, à ſanguinis naturalis collectione ortus.

Extrà vaſa ruit ſanguis ob ſui copiam, & effervescentiam.

Sanguis copiâ peccans imminuendus, & partibus influens cohibendus eſt.

Quamobrem hic venæſectio ante omnia locum habet, juxta vires, ætatem & temperamentum ægri inſtituenda, & diæta humectans ac refrigerans. In principio quin etiam parti affectæ applicentur repellentia, veluti eſt Oxycratum, aut ovi albumen cum oleo roſato mixtum. In uſum quoque trahantur folia ſempervivi, portulacæ, lactucæ: caſeus recens: pulpa pomorum cum aqua roſarum.

Sed cautione opus eſt, ne in parte affecta ſicceſcere ſinantur, ſed identidem madidentur Oxycrato. In progreſſu, tumore manifeſtè accreſcente, ſicut etiam in ſtatu, vel vigore, ubi tumor in omnes dimenſiones penitùs adolevit, reſolvendum quidem adhuc eſt, & repellendum oleo roſato, fol. ſambuci, ebuli, floribus chamomillæ, meliloti, conciſis, & cum

Ll aceto

aceto & aqua coctis; item oleo chamomillæ, lini & lanâ ſuccidâ: aut fabarum farinâ in urina coctâ, addito melle & chamomillæ oleo: Sed ſi tumor inde altiùs aſſurgit, inflammatioque & tenſio cum dolore augetur, è veſtigio ad ſuppurantia & maturantia procedendum eſt, ut pus generetur: Itaque ℞. Bulbos liliorum alborum ſub cineribus coctos, adde pinguedinem porcinam, ovique vitellum, & applica. Prodeſt etiam ſequens Cataplaſma: ℞. rad. bismalv. ℥ij. fol. malv. mj. cochleas cum teſtis n. vj. coctione, & contuſione redigantur in pultem; ſucco expreſſo adde axungiam porci recentem, & F. Cataplaſma. Si pertinax materia neque reſolventibus, neque maturantibus cedit, ad præcavendum Scirrhum, Ceratum de mucilaginibus in uſum trahi conſultum eſt, cujus effectum in nodis & ſcrophulis mirum comperi. Factâ demùm ſuppuratione, abſceſſus aperiendus eſt ſcalpello, vel ſi æger ferrum abhorret & materia in ſuperficie ſita eſt, cauterio potentiali.

Ulcus tandem eſt continui ſolutio cum ſanie & putredine ab humore acri facta. Id vel ſimplex eſt, vel compoſitum. Hoc à mala diſpoſitione fovetur: illud nulla habet accidentia funeſta. Cura uniuscujusque ulceris eſt, impedire humorum ad affectam partem affluxum venæſectione & purgatione, victusque regimine ſiccante. Curantur ulcera ſimplicia hoc unguento: ℞. fol. nicotianæ, bugulæ, ſaniculæ ãã. p. j. bulliant in olei olivar. ℥vj. ad conſumptionem humiditatis, poſtea adde reſinæ ℥j. pulv. ireos ʒij. ceræ ℥ß. F. unguentum. Item: ℞. terebinth. ℥iij. ovorum vitella n. v. ſimul agitentur, & addatur mellis q. ſ. ſuper ignem lentè coquantur agitando, usque dum emplaſtrum inde fiat nigrum. His adminiſtratis, adſtringentes pulveres cum linteis carptis ulceri imponantur, ut cinis è combuſtis linteis, creta alba, ſpongia combuſta & lota, calx lota, antimonium calcinatum. Cicatricum inæqualitatem impedit amalgama Merc. cum empl. Diapompholygos, ceruſſa, oleo roſato, ſucco hederæ terreſtris, creta & cera.

Ad hunc planè modum etiam curata fuit ægra noſtra.

Sed

Sed à partu ſitis afflixit, quæ non tam præcedaneæ inflammationi, quàm & puerperio & lochiis & ſudoribus copioſis, & febri lacteæ, & alvi fluxui adſcribenda erat: ad quam compeſcendam, pimpinellæ radices vino diluto infuſas exhibui. Vulva iterum intumuit: nam dubio procul ex recenti cicatrice ingentes cruciatus perpeſſa eſt ægra, quos infans, dum naſceretur, renovato vulnere matri peperit. Igitur affluxus & inflammatio denuò oborta eſt, cui tempeſtivè ſuccurrebam oleo chamomillæ & roſato noſtro, juxtà methodum ſuprà deſcriptam.

OBSERVATIO CIX.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Hectica in lactante.

LAnionis M. uxor, quadraginta duos annos nata, cholerica, lactans, die XVII. Octobris, Anni MDCLXXXI. apud me conqueſta eſt, ſe totâ æſtate viribus defeciſſe, inde verò à decem hebdomadibus tuſſim ſiccam pati, cum ſiti, citra cordis oppreſſionem: rurſus jam à 14. diebus cibum fermè nullum appetere, paſſionibus hyſtericis crebrò affici, denique ab octiduo ardores, rigores, defluxiones, ſudores copioſos, capitis dolorem, cordis palpitationem, & maciem extremam ſentire: ſuaſi infantem ablactaret, uteretur que vino medicato, & balſamo, antiphthiſicis, præterea biberet ſerum lactis cum conſerva roſarum, & ſubinde acciperet Diaphoreticum Joviale. His vires inſtauratæ ſunt, & ægra convaluit.

SCHOLIUM.

INfantibus fortiter ſugentibus, etiamſi & mammæ & lac ſanum fuerit, matri optimum nutrimentum decedit, & corpus exſuccum redditur, ita ut tandem marcore tabeſcat, imprimis ſi bilioſa ſimul adeſt temperies. Vires ægræ noſtræ paulatim defecêre, quia optimum, dulciſſimum, & pinguiſſimum ſan-

guinis ad alendum infantem matri detractum eſt, juxta *annexum VIII. Exercit. de Bile in Clav. Med. pag. 105.* item *de ſpiritib. pag. 557.*

Poſtmodum tuſſis ſicca invaluit, ob ſiccitatem pulmonum, & partium vicinarum, ardentes febres, & alias cauſas, videlicet optimi nutrimenti ablationem. Hæc tuſſis ſpecies curanda eſt medicamentis attemperatis, modicè refrigerantibus & humectantibus. Imprimis conducit lac vaccinum & aſininum, ceu Naturæ humanæ familiariſſimum. Dein valdè prodeſt vinum noſtrum aut ſerum lactis medicatum, cum balſamo antiphthiſico.

Singulorum ingredientia præcipua heic proponere, & examinare lubet:

Hedera terreſtris vulneraria eſt, ſiccat, aperit, abſtergit, & conſolidat, aſthmati medetur, & phthiſi, item Coryzæ, & calculo. Odorem habet terreum, gravem; ſaporem ſubamarum, acrem, qui multùm ſalivæ provocat, & linguam abſtergit.

Hepatica nobilis ſaporem habet herbidum, & propè farinaceum, vix perceptibilem, odorem ſuavem, inſtar ſtoracis. Modicè refrigerat, & adſtringit, ſanguinem emundat, hepatis & lienis obſtructiones reſerat, hernias curat, & phthiſicis cum ſucceſſu exhibetur.

Muſcus pulmonarius ſaxatilis ſaporem habet aromaticum, odoriferum, gravem, glutinoſum, amaricantem, piſces redolet, ſummum phthiſeos remedium eſt, modicè refrigerat, ſiccat, abſtergit, hepati valdè prodeſt, & veſicæ obſtructionibus, item febri hecticæ, ictero, ſcabiei, lichenibus, gonorrhoeæ, febribus. Extrinſecùs vulnerum hæmorrhagias ſanat.

Pinguicula Geſneri ſaporem habet pinguem, butyroſum, excellentiſſimarum eſt virium in phthiſi, & acribus humoribus demulcendis, pingues reddit homines, pectus amplificat: è plantæ hujus floribus albis & cæruleis paratur oleum per infuſio-

infuſionem, quod balſamum noſtrum antiphthiſicum conſtituit.

Tuſſilago ſaporem habet ſubamarum, balſamicum, coſtinum, aqueum & aliquantùm acrem, hinc modicè refrigerat, pectori & inflammationibus prodeſt, tuſſim & phthiſin curat; flores ejus menſe Martio collecti & cum paſſulis decocti tuſſim leniunt, alvum laxant, denique fluxiones ſalſas deſtillantes ad pectus & aſperam arteriam emendant, atque reſolvunt.

Viola ſuaviter olet Martio collecta, tenues & acres deſtillationes ad pectus perſanat, in phthiſi ſanguini bonam conſiſtentiam largitur, & nervoſum genus à convulſivis motibus tuetur.

Roſæ rubræ adſtringunt, modicè refrigerant, cor roborant, hepaticæ ſunt, & ſtomachicæ. Præſervant à phthiſi.

Balſamum antiphthiſicum præter pinguiculæ & violarum roſarumque oleum recipit quoque pinguedinem caninam, & oleum hyperici.

Pinguedo hæc reliquis calidior eſt. Internè adhibetur vulneribus & exulcerationibus abſtergendis, ac conſolidandis, item in phthiſi, & ſi cruor à caſu diſſolvendus eſt: ſpinæ dorſi inuncta ſpiritus animales ferocientes mirum in modum refrænat.

Oleum violatum uſurpatur fermè in Clyſteribus, & inflammationibus. Cæterùm ardores internos lenit, ſi eo ſpina dorſi ungatur, inordinatos motus ſpirituum animalium tollit, ſomnum conciliat, tabem infantum curat, ſi addatur ei pinguedo canis & caponis.

Oleum roſatum noſtræ compoſitionis, refrigerat, inflammationes tollit, tumores & œdemata penetrando ſolvit. Panacea eſt affectuum externorum, luxationem, & affluxum humorum impedit, acrimoniam mitigat, in phthiſi curanda primas tenet.

Oleum Hyperici, vulnera curat, imprimis ligamento-

rum & nervorum, ad ambuſta prodeſt, articulis refrigeratis ſuccurrit, colicæ, dyſenteriæ, & phthiſi inunctum ſolatio eſt.

At non tantùm ſicca tuſſis ægram noſtram vexavit, ſed etiam ſitis humido exhauſto à ſiccitate faucium, cui tamen ſero lactis & roſarum rubrarum conſervâ ſubventum eſt.

Appetitus proſtratus erat ob bilem in ventriculo collectam, quæ ibi etiam ardorem excitavit, ad quem curandum uſi fuimus decocto herbarum refrigerantium & humectantium, item balneo aquæ dulcis tepido, Emulſionibus, conſervâ violarum & roſarum.

Paſſiones hyſtericæ adſcribendæ ſunt uteri imbecillitati, conſenſui matricis cum mammis. Manifeſtè hic obſervatur à partu, cùm lac ad mammas confluit, ſtatim atque ſugunt infantes: tormina enim puerperas corripiunt in utero exorta, quibus radice petroſelini, cum ſemine aniſi vel fœniculi decoctâ ſuccurritur. Oleum nucum vel florum cheiri in cochleari exhibitum ſimiliter decantatum eſt. Ventri etiam imponuntur ſacculi ex herbis uterinis. Ægræ noſtræ multùm profuit infantem lacte depuliſſe & uſurpâſſe Diaphoreticum Joviale.

Primùm enim ceſſavit uteri vellicatio à ſuctione mammarum orta: deinde alimentum matri non ampliùs ſubtractum fuit: quare iſta ſeſe reficere potuit, & recuperare vigorem priſtinum.

Diaphoreticum autem Joviale, ſeu pulvis antihecticus Poterii ad demulcendam acritudinem humorum matricem & nervos irritantium mirum quantum valet. Idem uterum corroborat, ſæpè ex emaciatis quadratos & robuſtos homines efficit.

Calores & horrores ortum duxerut ex intemperie calida ſanguinis febrem hecticam minante.

Defluxiones ortæ ſunt à debilitate cerebri, acres eæ erant, ob ſalſedinem & acrimoniam ſanguinis: hinc etiam capitis dolor ingraveſcebat, dum catarrhus tenuis & acris cerebri tunicas afflixit:

flixit: cordis palpitatio itidem humorum acredini imputanda eſt.

Macies in corpore toto adfuit, ob chyli, & ſanguinis conſumptionem.

OBSERVATIO CX.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Fluxus Menſium cum gravibus ſymptomatibus in gravida.

ELiſabetha A. è pago Tallwyl oriunda & annum ætatis quadrageſimum ſuperans, parvæ ſtaturæ fœmina Anno MDCLXXXI, menſe Septembris, cùm jam ſeptem menſes gravida eſſet, fluxum ſanguineum paſſa eſt, per quinque hebdomadas, cum virium debilitate, tuſſi, reſpirandi difficultate, dorſi, lumborum & coxendicum dolore: Ut præcaveretur abortus, ſumpſit aquam plantaginis, Equiſeti, fol. quercûs, bellidis, flor. tiliæ & roſarum cum Saccharo roſato, & Syrupo violarum per cochlearia: In victu regulariter ſe geſſit. In lecto quievit, tincturam roſarum cum vino bibit, cubitum eunti exhibui tantillum Conſerv. flor. papaveris & betonicæ. Quibus uſurpatis, convaluit, & legitimo tempore peperit.

SCHOLIUM.

GRavidæ ante partum pluribus vexantur incommodis, vomitu, picâ, mammarum dolore, difficultate & incontinentiâ urinæ, tumore pedum, hæmorrhoidibus, hydrope, albo & ſanguineo fluore, menſtruis, alvi fluxu, tuſſi, & reſpirandi difficultate, dorſi, lumborum & coxendicum dolore, uteri procidentiâ, febribus & aliis morbis atque imprimis abortu. In ipſo partu jam narratis malis accedunt matricis paſſiones atq; tormenta, pariendi conatus præpoſteri, ſitu infantis vitiato, lipothymiæ, convulſiones, molæ, monſtra, ſecundinarum

retentio,

retentio, infantis mors, genitalium anguſtiæ, oſſis ſacri & coccygis obſtinata & inflexibilis durities, denique naturam obſidens tumor vel cancer.

A partu puerperas urget hæmorrhagia, inflammatio & ulceratio matricis, & perinæi, tormina ventris. Quin iiſdem quandoque ſupprimuntur lochia, uterus prolabitur, anus procidit, nervi debilitantur, paralyſes, deliria, febres oriuntur, mammæ corrumpuntur abſceſſu papillarum, fiſſuris & ardore inter lactandum, ut ſexcenta mala alia ſilentio prætercam. Summa, concipere, utero geſtare & prægnantem eſſe, ac parere, tantæ molis res eſt, ut miſericordiâ ductos homines ad iis omni auxilio & arte ſuccurrendum invitet. Quicquid ergò poſſumus ad mulierum ſolatium largiter contribuamus. In ægra noſtra intempeſtivi & diuturni menſium fluxûs cauſæ plures eſſe potuerunt, nempe ſanguinis abundantia & acrimonia, vaſorum debilitas, denique infantis motus. Sanguinis abundantia efficit ut ſpontè abſcedat id quod naturam gravat nec in nutrimentum embryonis cedit. Hoc ſubinde accidit Naturæ robore, quo levantur gravidæ, & liberantur embryones. Oboritur tamen abortûs periculum quòd viâ lubricatâ uterus ad infantis motum facilè aperiatur. Quo in caſu V. S. brachii magnoperè conducit, juxta Hiſtorias præcedentes.

Plethoricis hæmorrhagiæ iſtæ protinus cohibendæ non ſunt, ne Inflammatio & ulcus in utero excitetur. E contrario ſanguine exiſtente telioſo & acri, exhibenda ſunt demulcentia, & ea quæ motum ſanguinis remorantur; quieti ſtudendum eſt, & paſſiones animi fugiendæ. Prodeſt gelatina C. C. cum ſucco cydoniorum, & confectione hyacinthorum; item alimenta ex hordeo.

Spina dorſi oleo violato, & roſato inungenda eſt, & lac vaccinum chalybeatum in potu adhibendum.

Vaſis porrò laxatis ſi placenta ab utero abſcedit, & ſanguis effluit, niſi vulnus citò per gluten naturale fibroſum ſanguinis

guinis uniatur, abortus imminet. Quamobrem in uſum trahenda ſunt ova ſorbilia, caudæ cancrorum, extremitates animalium, mucilagines, cydonia, roſæ, muſcus pulmonarius ſaxatilis, trochiſci de carabe, ſanguis Draconis, conſolida major, flores juglandium ſiccati, & pulverati. Præterea Cataplaſma è duorum ovorum albuminibus cum bolo paratum, & lumbis applicatum, experientia commendat. Motus infantis fluxum hunc quoque concitavit attracto funiculo umbilici, & læsâ placentâ, quare uterum roborantia, adſtringentia & cordialia exhibui, ne vires magis dejicerentur.

Re hortante, hæmorrhagiam inhibere quoque potuiſſem radicibus biſtortæ, tormentillæ, filipendulæ, corticibus mori, foliis burſæ paſtoris, fructibus berberum: Mammis præterea applicare potuiſſem magnam cucurbitam & extrema ligare. Tuſſim & reſpirandi difficultatem augebat ſtatura parva, dum enim infans ad pectus propiùs accedit, diaphragma inde moleſtatur; deinde eandem fovebat ácrimonia bilioſa ſanguinis & catarrhorum pectus obruentium. Optimum in caſu hoc medicamentum ſunt pilulæ è Styrace S. Cloſſæi, quæ & à phthiſi præſervant & abortum præcavent; item unguentum pectorale. Hîc loci notandum eſt, gravidarum pectora thoracibus arctis & balænarum oſſibus neutiquam conſtringenda eſſe, quia tuſſis & præcordiorum compreſſio inde oritur, quâ infans facilè necatur. Dorſi dolor à dilatatione matricis & compresſione partium vicinarum, putà Diaphragmatis, Inteſtinorum, Renum, Lienis &c. originem ſuam traxit. Commodè hîc inungitur parti affectæ ol. liliorum alborum, hyperici, carminativum, verbaſci.

Coxæ & lumborum dolor, à ſimili cauſa eſt, potiſſimum autem à diſtentis uteri ligamentis, quibus uterum hærere diximus in *Clav. Med. Exerc. IX. p. 419.* Urgente hoc dolore ſubligandus venter eſt & molliter geſtandus faſciâ de collo ſuſpensâ. Cæterùm ægra in victu regulariter ſe geſſit: aëre uſa eſt temperato, nam frigus puerperas lædens, hyſtericas paſſiones,

Mm tormina,

tormina, febres, aliaq́ue mala accerſit. Calor quoque immodicus enervat & fluxiones concitat. Cibus fuit laudabilis, juſcula confortantia ex decocto capon. galli veteris, carne vitulina, cremore hordei; à carnibus & victu pleniore ægra per dies aliquot abſtinuit, potus erat tinctura roſarum cum vini modico. Quievit in lecto, ne ſanguis promoveretur, vel uterus agitaretur. Somnus & vigiliæ alternabant, itemq́ue motus & quies; ſomnus neceſſarius erat, ad inſtaurandas vires & ſanguinem. Alvus ſemper naturæ legibus reſpondit: Menſes tamen ſiſtere conſultum fuit, ne evacuatione immoderatâ labefactaretur, vel abortiret ægra. Abfuit quoque ira, quæ aliàs ſpiritus & humores exagitat. Terror aliquando in hæmorrhagia conducit, ob ſpirituum repentinam cohibitionem.

OBSERVATIO CXI.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Sterilitas à fluore albo, cum Melancholia uterina, feliciter curata.

TExtoris S. Uxor XXIII. annorum, inordinatè cibo & potu à longo tempore uſa, triennium integrum ſterilis in matrimonio vixit. Inde verò à pubertate novem annis continuis albo fluore tentata eſt. Tandem adhibitis medicamentis variis concepit. Mox primis Menſibus usque ad medium geſtationis, terrore, triſtitiâ, metu, & tantùm non deſperatione agitata fuit, ita ut ſolitudinem amaret, & in idem objectum defixâ cogitatione deliraret. Præterea uteri inflationes perpeſſa eſt. Demum edidit puerum, qui cùm per Menſes novem ſuperſtes vixiſſet, convulſionibus epilepticis nuper correptus interiit.

SCHOLIUM.

IN fœmina prolis cupida, ut votum obtineat, requiritur uterus benè diſpoſitus, pubertatis anni & ætas non ultra quinquage-

quagesimum annum provecta, denique ordinata menſtrua. Ad uteri diſpoſitionem quod attinet, orificii matricis coarctatio mulieribus plurimùm incommodat, quâ fit, ut non modò retenti Menſes generationem impediant, ſed inſuper mala alia pullulent. Deinde obeſt quoque cervicis uteri amplitudo nimia: ita enim ſemen maſculinum non retinetur, ſed diffluit, evaneſcente ſpiritu. Tertiò oris interni perverſio ſeu obliquitas, recipiendo ſemini inidonea. Quartò morbi alii organici, inter quos compreſſio ab omento pingui, cicatrix, tuberculum, callus, adipis copia, membrana hymenæa æquo durior, & ſtrictior: quæ omnia impediunt, ne Menſes effluere, & viciſſim ſemen admitti poſſit. Quintò ovi muliebris, è quo fœtus naſcitur, craſſities, impediens itidem, ne ſeminis virilis impreſſionem fœcundam, aut vitalem characterem recipiat. Sextò tubarum obſtructio, quâ ovum deſcenſu prohibetur ad uterum. Septimò denique ovarii marcor, quando caruncula circa ovum fœcundum emergens flacceſcit, nec ovum ab ovario liberat. Ætatem quod concernit, ab anno decimo quarto usque ad annum quinquageſimum, fœminæ ad conceptionem aptæ cenſentur, quia hoc temporis intervallo per naturam ſingulis Menſibus aliquid ſanguinis præviâ efferveſcentiâ ad uterum mittitur, ut vel fœtui formato alimoniam ſuppeditet, vel ſi fœmina gravida non eſt, nec lactat, expurgetur. Vide *Clav. Med. Exercit. IV. p. 148.*

Menſtrua quoque ſterilitatem inducunt: ſi nimia fuerint, ita ut ſemen virile eluant, & ovum fœcundum inundent, quod per vias lubricas & hiantes fruſtrato partu evadit.

Sed & retentio menſtruorum matricem infeſtat, & ſemen utero traditum propter ſanguinis boni inopiam luxuriantibus malis humoribus ſuffocat. Ex mulieribus quoque eæ, quæ nimiùm viragines ſunt, generationi minùs idoneæ putantur, cùm purgationibus menſtruis, & humoribus nutritiis ferè careant. Menſtrua alba, & phlegma ſuperfluum ſterilitatem pluries inducit, qui effectus eſt cacochymiæ pituitoſæ

& ſeroſæ, quacum ægra noſtra ſimiliter conflictabatur: Curata ea fuit convenientibus remediis; ſubinde purgationes ex radice Aſari, fol. Calaminthæ, ſena, Rhabarbaro, & Syrupo, roſar. ſolutivo exhibui: pro potu ordinario dedi infuſum radic. biſtortæ, fol. plantag. fruct. berberum in vino; item lac vaccinum chalybeatum: ſudorifera etiam optimo cum ſucceſſu in uſum vocavi, è ſp. buxi, ſalis armoniaci, Diaph. Martiali & Joviali parata. Miſi ægram ad thermas Badenſes: ſubinde vomitum concitavi hellebori nigri extracto. Exactum & congruum victus regimen obſervari juſſi. Et ſic tandem concepit.

Melancholia verò ſuperveniens uterina fuit, & provenit à ſanguine impuro frigido ab utero per venas regurgitante: unde mens & ſpiritus turbati & obumbrati fuerunt. Sicut enim ad videndum ſpirituum opticorum tenuitas & oculi claritas requiritur, ita niſi ſpiritus animales puri, atque tenues ſint, actionibus principibus non commodè inſerviunt, ſiquidem objecta rationi per ſpiritus impuros repræſentata caligant perinde atque imagines per vitrum obſcurum & nubilum transmiſſæ, quo fit, ut timor oriatur & triſtitia. Et hæc eſt ratio, cur ægra noſtra ſolitudinis tam amans fuerit: cùm enim vapores & ſanguinis imperfecti cruditas alacritatem ſpiritibus adimunt, dejecta mens averſatur hominum conſortia. Accedit & illud, quòd ægra nimiùm intenta ſuis cogitationibus aliorum præſentiam ſibi impedimento eſſe exiſtimaverit. Sed eo tandem inſaniæ proceſſit, ut tantùm non deſperabunda deliraret: Quemadmodum enim aqua commota aut nullam effigiem reddit, quæ diſtinctè appareat, aut obſcuram & tortuoſam duntaxat, quieſcens verò nativam rei imaginem repræſentat: ita dormientibus & delirantibus, dum vapores per cerebrum errantes ſpiritus animales turbant, imaginum ſeries vel planè obliteratur, vel vitiosè menti offertur, idque eò magis, quò vapores impuriores ſunt. Vid. *Clav. Med. Exercit. XII. §. 6.*

Uteri

Uteri affectus cerebrum quoque affecit, ob mirum partium conſenſum, qui tantus eſt, ut juvenculis quandoque, cùm Menſes iis primum fluere incipiunt, epilepſiam, hemicraniam, vertiginem & alia mala cauſetur. Vide *Clav. Med. Exercit. I. pag. 17.*

Uteri inflationes flatui & ſpiritui craſſo, ſive in cavitate matricis, ſive in tubis ſubſiſtenti, originem ſuam referunt acceptam, quem uteri imbecillitas, & frigida ſanguinis intemperies genuit.

Omnia tamen hæc ſymptomata circa medium geſtationis mitigata fuerunt, quia fœtus grandior factus, impuritates & humiditates abundantes à cerebro ad ſe pertraxit.

Hinc liquidò conſtat, viduas & virgines provectioris ætatis, niſi probè purgentur, morborum ſemina fovere, & deliris quandoque cogitationibus exagitari: Conſtat quoque matrimonii legem tam altas in ipſa natura radices egiſſe, ut qui id ſpreverit, vel neglexerit, ſibi ipſi plurimùm noceat, & in mille morbos ſeſe præcipitem agat. Puerum nono Menſe à partu convulſiones ſuſtulerunt.

Nam nutrimentum, quo in utero nutritus fuerat & commotiones animi, quibus mater percellebatur, ſanguinem corruperant, oriuntur autem convulſiones, ſi materia acida, acris, vel auſtera nervos compungit, & vellicat.

Seri acrimoniam temperare, & nervorum quoque irritationem à dentitione auctam demulcere ſtudui pulvere Marchionis, aq. anagallidis, violarum, jaceæ, pæoniæ, magiſterio C. C. & ocul. cancr. illitu gingivarum cum melle roſarum, emulſionibus, ſyrupo violarum &c. ſed vis morbi vicit.

OBSERVATIO CXII.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Prolapſus Uteri.

ANna K. è pago Schwamendingen oriunda, & annos nata 34. poſtquam ante undecim ſeptimanas partum enixa eſſet, conqueritur mihi die 10. Jul. anni 1681. ſe inde à 9. capitis & faciei ardoribus ſubinde repetentibus divexari, ſiti præterea affligi, ſed appetitu ciborum carere; ab obſtetrice à partu ſecundinis hærentibus læſa eſt, ut uterus nunc foràs promineat cum moleſtia & ardore ſummo, imprimis dum urinam emittit, aut refrigeratur. Hortatu meo uſa eſt per 3. hebdomadas balneo ex herbis traumaticis, naturæ adhibuit peſſos annulorum inſtar perforatos, & reſtituta eſt ſanitati priſtinæ.

SCHOLIUM.

MAnifeſtum Exemplum hoc eſt imprudentiæ obſtetricis, quæ poſt editum fœtum ſecundinas utero pertinaciter adhærentes violenter extrahens correptis ac divulſis membranis, uterum invertit. Factum hinc, ut lumbi cum pube dolerent & ægra neq; ſtare, nec ſedere, neu prona aut ſupina commodè ac facilè poſſet jacere, ſimulque urinæ ardor, ſitis, faciei fervor, aliaque mala affligerent. Sunt & aliæ cauſæ, ob quas uterus procidere poteſt, hîc obiter enumerandæ: Caſus, percuſſio, ponderum gravium elevatio, curſus velocior, ſaltatio & equitatio intempeſtiva, nimium exercitium, ſeſſio diuturna ſuper tegulas aut terram gelidam, vel pavimentum frigidum, longior mora in aqua frigida, nimius & frequentior frigidæ potus, impetuoſa infantis proruptio in gravidis, partus difficilis, tuſſis frequens, ingens clamor, ſternutatio vehemens, teneſmus, longa menſium retentio, humiditates & flatus retenti, ligamentorum uteri corruptio & debilitas. Symptomata in hiſtori:

ſtoria non omnia recenſentur, ſed præcipua tantùm: ardores capitis & faciei per intervalla recurrentes, ortum ſuum debent uteri procidentiæ, qui inflammationem contraxerat, cùm ab ambienteaëre, tùm à ſalſa Urinæ acrimonia. Indè ſpiritus cum ſanguine effervеſcentes ruebant ad caput & faciem, quæ cum utero mirè conſentiunt. Sitis oriebatur à ſalivæ & lymphæ defectu, nam æſtus & calor humidum abſumpſit, ut ſiccitas in ore dominaretur: Appetitus quoque ablatus fuit, immoderato ventriculi calore, & penuriâ fermenti, quod aliàs à ſaliva continuò deglutita in actum deduci & acui putamus, juxta *Clav. Med. Exerc. 1. p. 5.*

Balneum, quo uſa eſt ægra, parabatur ex artemiſia, chamomilla, malva, althæa, fœnugræco, bellide, ſanicula, ſcabioſa, lauri baccis. His & uterus fovebatur, & remittebat urinæ acrimonia ſalina, & lumbi roborabantur.

Tandem uterum prolapſum candelâ ex aſa & cera paratâ trudendo repoſui. Peſſi repoſitum in naturali ſuo loco retinuerunt uterum: hi magnitudine thalerum imperialem æquant, rotundi ſunt, aut quadrangulares, aut inæquales variè, in medio pervii amplo foramine annulum fingunt. Fiunt autem è linteis contortis, cannabe, ſubere, & aliis, ac incerantur. Adhibentur verò cum funiculo peſſorum lateri adligando, & tali modo diriguntur, ut firmiter hæreant, procumbentemque uterum ſuffulciant, ne vel inceſſus, vel concubitus impediatur. Qua de re conſuli meretur *Franciſcus Mauricæus* Chirurgus Pariſinus, Præceptor olim meus honorandus in libro gallico *de Morbis prægnantium & puerperarum lib. 3. cap. 6.*

Fotus poſtmodum è Muſco acaciæ Germanicæ in vino rubro cocto vulvæ calidè adponatur: naribus inſuper admoveantur odorifera, genitalibus autem graveolentia, è pennis perdicum, calceorum corio, & goſſypio combuſtis.

Reſtitutio ſtatim acceleranda eſt poſt partum, nam ſi propendens vagina, aut uterus ab aëre alteratus, ac inflammatus fuerit, facilè gangrænam concipit, cujus cauſa conſiſtere mihi

mihi videtur in ſale acri, frequentius lixivioſo, rariùs muriatico, quod præter alia videre eſt in Militibus è Dalmatia per Alpes Rheticas ad nos revertentibus, quorum membra frigore exuſta in gangrænam & ſphacelum abeunt.

Nam partium acidarum & auſterarum aëri frigido innatantium acritudine ita figitur & coagulatur ſanguis, ut à motu ceſſet, & intrò penetrent partes ſalinæ acres, perinde atque in vino congelato ſalinæ & ſpirituoſæ particulæ medium verſus ſe recipiunt.

Oborta gangræna curari debet diætâ refrigerante, & modicè ſiccante, item V.S. & blandâ ſeri evacuatione, porrò cordialibus, ſudoriferis, è ſpiritu ſalis dulci, & aquâ ſcabioſæ paratis. Præterea Uterus ſcarificandus eſt, ut aliqua ſalſuginis pars evacuetur, & ſpiritus vitales affluant; mox lixivio in quo radix ſcabioſæ & vincetoxici cum marrubio & ſulphure coćta fuit, addito ſpiritu ſalis, calidè lavanda procidentia, ut putredini reſiſtatur, & corrodentia ſpicula obtundantur. Quem in finem etiam ſpiritus vini camphoratus utiliter adhibetur, nec non mica panis & ſtercus equinum in aceto acerrimo coćtum, & applicatum inſtar cataplaſmatis.

OBSERVATIO CXIII.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Procidentia ani, & Hernia umbilicalis in Puerpera.

JOhannis H. uxor, die X. Julii anni MDCLXXXI. in ſedili ad parturiendum intempeſtivè coacta infantem mortuum enixa eſt, partum infauſtum præterea ſequente ani procidentiâ, & umbilici herniâ; Ægram mox invaſit magna ſitis, Appetitus verò ciborum proſtratus eſt. Alvum decenter repoſui, poſtquam eum fotu emolliente excalefeciſſem, deinde ægram ſellæ è ligno querno factæ inſidere juſſi, ſphincterem fir-

mavi

mavi pulveribus adſtringentibus. Umbilicum autem ligavi faſciis, & victum emollientem flatusq; diſcutientem ordinavi.

SCHOLIUM.

SI pariens conatus ſuos vehementer impendit, infans autem malè ſituatus eſt, alvus facilè protruditur, relaxato & inverſo ſphinctere.

Affectus hic aliàs Pueros ſæpiùs quàm adultos infeſtat, propter pituitæ & flatuum abundantiam, unde ligamenta emolliuntur, ac diſſolvuntur perfacilè: Adultos tamen quandoque idem malum corripit à teneſmo, dyſenteria, apoſtemate & inflammatione, imprimis ſcatentes ſuperfluâ humiditate ſenes, & eos, quibus poſt apoplexiam Paralyſis remanſit. Gravidis item & difficulter parientibus frequenter accidit, ut alvus iis inſtar pugni tumens procidat, cum dolore impediente, ne ſedere aut ambulare poſſint commodè: ardet & facilè inflammatur.

Memini, me aliquando in uxore fabri cujusdam ſerrarii tantam ani procidentiam à partu vidiſſe, quæ ulnam longitudine æquaret, quam tamen graviſſimis licet ſymptomatibus ſtipatam tandem magno labore ſanavi.

Parturientibus porrò à vehementi ſpiritûs cohibitione hernia umbilici oritur, rumpitur enim violentiâ peritonæum, & inteſtina prominentia tumorem pariunt: affectus hic infantibus etiam familiaris eſt, ſi quando umbilicus iis non rectè ligatur, vel fortiter attrahitur, & dum laxatur peritonæum, & tumores ac flatus ſpatio ſe inſinuant, ex ejulatu & tuſſi, quibus tenellum peritonæum ſæpe diſrumpitur.

Sitis ægræ noſtræ procul dubio à calore & efferveſcentia ſanguinis orta fuit. Appetitus verò proſtratus à defectu ſalivæ & fermenti ventriculi.

Cùm ob tumorem alvi reſtitutio difficilis eſſet, è foliis althææ, malvæ, violariæ, floribus chamomillæ, ſem. fœnugræci, lini, in lacte coctis fotum paravi, & oleis lilior. albor. verbaſci & chamomillæ tumentem partem perunxi; mox ſequente die

Nn utrâque

utrâque manu anum prolapſum molliter intra corpus recondidi; ſella quercina, cui ægram inſidere juſſi, obducta erat panno cœruleo. Pulverem ex cinere ſcarabæorum pilularium, maſtiche, thure, cortic. granatorum, affectæ ſedi inſperſi: Nates circùm oleo roſato & myrtino inunxi: alvum liberam tenere juſſi, urgente verò deſidendi neceſſitate ſuaſi, ut in matulam operculo querno perforato & cœruleo panno ſimiliter veſtito inſtructam alvum exoneraret.

Cœruleus hic color, quem Indigo appellant, è planta quadam inſularum Antillidum eſt, quæ ad pedum duorum altitudinem è terra aſſurgit, & folia habet parva, viridia. Hæc per maturitatem ſenſim flaveſcunt; flos verò ex rubro nigricat, gratiſſimumque odorem habet, ab Indigo terræ Madagaſcar longè differentem, cujus flores parvi ſunt, & è purpureo candidi: fluxiones hoc colore mirè ſiſtuntur: nam valdè adſtringit, ut lochiis nimiùm fluentibus & alvi uterique procidentiæ decantatum remedium præbeat.

Umbilicum faſciis ligavi: initiò autem paravi quoque ſacculum è muſco prunorum ſylveſtrium, burſa paſtoris, & plantagine in vino rubro decoctum, quem umbilico impoſitum faſciâ firmavi, deinde cingulum è linteo confeci, quo abdomen devinciebatur: ei verò circa umbilicum pulvinar exile ſed duriuſculum adaptavi, in cujus centro globulus è corio rubro eminebat, ut iſte ſe in umbilicum dilatatum altius inſinuans caveret, ne omentum vel inteſtina denuo prolaberentur.

Aërem frigidum, & ventum, cibos item flatuoſos declinari juſſi; Alvus lubrica ſervanda fuit, denique motus animi & corporis nimii vitandi.

Ex hac Hiſtoria liquidò conſtat, infantem mortuum, quòd inſtar lapidis immoti in utero hæreat, à matre debili vix edi poſſe absque periculo: ſatiùs proin eſt mulieres tunc non urgeri ad enitendum, ſed cultello cautè adhibito fœtum priùs reſolvi, ejusque interanea ſenſim extrahi, donec corpuſculum

lum inanitum concidat, quod poſtea faciliùs tutiusque eximetur.

OBSERVATIO CXIV.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Hydrops uteri ex menſium retentione, per umbilicum evacuatus.

ANna F. è pago Attliſchwyl oriunda, ante biennium inter pariendum læſa, uteri prolapſum ſuſtinuit. Menſes ab eo tempore illi nunquam proceſſerunt: venter autem ſenſim in maximam molem crevit, ut propinqui prægnantem eſſe exiſtimantes, tandem judicium, ſententiamque meam peterent. Re exploratâ adhibui peſſos uterinos, fauſto cum ſucceſſu. Præterea de Electuario contra peſtem ter die ſumpſit ægra, & bibit vinum tartaro martiali infuſo alteratum.

Noviſſimè die XVII. Martii Anni MDCLXXXII. poſt uſum horum medicamentorum magnus dolor & inflammatio circa umbilicum oborta fuit, cum tumore coloris lividi. Malum degeneravit brevi in abſceſſum, quo ſponte rupto ac aperto foramen apparuit piſi magnitudine, ex quo ſeſquimenſura aquæ protenus effluxit. Inde venter aliquantum detumuit. Preſſo abdomine aqua copioſa etiamnum egreditur. Juſſi continuaret uſum medicamentorum ſuprà memoratorum & Empl. nigr. Helmontii inſuper loco aperto imponeret. Appetitus & vires redeunt, reſpiratio liberior fit, ſed Menſes hactenus ſubſiſtunt.

SCHOLIUM.

FRigus uterum prolapſum ambiens in principio, vaſa & poros ejus ita coërcere poteſt, ut coaleſcant, & ſanguine repulſo menſtrua cohibeantur, quæ deinde retenta, vel per alias partes foras eliduntur è corpore, vel in ſcirrhos & ſarcomata

degenerant. Hujus rei memorabile exemplum prodidit *D. Joh. Conradus Peyerus in Parergo anatom. & med. VI.* quod ipſe hortatu noſtro poſtea Scholio ſequenti breviter ita illuſtravit.

Quod mulieribus conjugatis frequenter accidit, uterum ſibi excidere, virgines rarò experiuntur. Nec id fieri unquam poſſe mihi videtur, niſi adhibito conatu ſummo aut extrinſecus ingruente vi maxima, de qua tamen altum in hiſtoria ſilentium. Quamobrem laxatum uteri collum cervicemque aut oſculum virgini prominuiſſe potius dicamus, quam foras ita prolapſam eſſe matricem, ac ſi penitus intelligeretur dependula. Cujus equidem laxitatis cauſam edimus duplicem, nativam & adventitiam. Illa ſit genitalium mollities & humiditas, hæc menſtruorum intemperies. Affectui autem perſanando quadraſſent deſiccantia roborantiaque medicamenta interna & externa, ſeu topica varia, à prominentis partis reductione, neutiquam thermæ. Nam harum uſu mirum non eſt, morbum fuiſſe adauctum, cùm experientia & ratio teſtentur, thermis laxari clauſos ſtrictioresque æquo loculos atque meatus & proritari magis quàm ſiſti menſtrua. Humores ergo intempeſtivo balneo allecti ac exagitati ſtimulatis fibris & membranis nerveis gravia illa exquiſitaque uteri tormenta pepererunt. De cæteris medicamentis nihil judicamus, cum eorum materia & forma nos fugiat. Quia tamen non profuere, neque iis devictus aut abactus vel mitigatus perhibetur affectus, nec panaceæ fuerunt, neque convenientia medicamina: optandumque ſanè foret, ut id genus homines damno ſuo irreparabili tandem aliquando ſapientes medicina prorſus abſtinerent potiùs, quàm uterentur promiſcuâ & undique emendicatâ. Imo famæ quoque ſuæ, conſcientiæ, ac ipſis denique ægris clientibus melius conſulerent medici, ſi opem nunquam promitterent aut adhiberent, niſi cognitâ ac expenſa morbi & remedii naturâ, nec latius ulteriuſve conſilia & formulas remediorum producerent, qàum apud ipſos ſe extendit valetudinis in illo individuo, cujus curam in ſe ſuſceperunt,

clara & diſtincta cognitio. Cæterùm mihi videtur virginis iſtius natura à menſtruorum intemperie potiſſimum jacturam feciſſe, quæ non tantum copia peccaſſe, ſed etiam acrimoniâ, probabile eſt: nam cochleæ vitam in otio vixiſſe dicitur, quod pertinaciter ac immoderata ſectantibus, niſi cura accedat maxima, humorum optimi ſæpe in peſſimos degenerant: dum inteſtino calore perinde atque ſtagnans aqua æſtivi ſolis radiis corrumpuntur. Neque otio uſa credi poteſt ita tranquillo & pacato, quin ex miſeriæ ſuæ contemplatione variis animi commotionibus, quibus etiam ſequior ſexus præ altero vehementius indulget, ſubinde tanquam procellis agitaretur, triſtitia, mærore, metu: quorum ſane affectuum dici non poteſt quanta ſit vis ad inducendum corpori torporem, corrumpendumque ſanguinem. Hic enim inde coaceſcens diffluxit, & menſtruo quovis curriculo è reconditis penetralibus juxta ordinem naturæ dimanaturus irritatis membranis tormina urentesque dolores acritudine ſuâ excitavit; à qua acrimonia dubium nullum eſt quin etiam interna uteri ſuperficies læſa fuerit tandemque exulcerata. Quoniam autem acida & acria nervis, membranis, & glandulis inimica ſunt, labem ſuam partibus iſtis utique paſſim affricuit acidus ſanguis & degener. Atque hinc factum, ut menſtruis per ætatem ſubſidentibus acor in uterum & glandulas abdominis redundans ibidemque coactus poros ac meatus primum obſtrueret, deinde ſuo & ſanguinis infarctu omnia in tumorem attolleret. Solent enim degenerantium ejusmodi humorum acumina rigida in glandulis arterias & venas minimas pertundere aut corrodere, & præterea configurationes pororum deſtruere ac immutare, ita ut ſanguis poſtea interceptus ſtagnet tandemque putreſcens vertatur in ſaniem. Quare cùm etiam uteri tumores in hac virgine ab iſta cauſa ortum ſuum duxiſſe mihi videantur, poſthac vix pro molis habendi erunt, niſi hoc nomine licenter & ſine autoritate ſcirrhos quoque complectamur. Genuinæ namque molæ ab ovo humano originem trahunt ex teſticulis per tubas

in uterum delato. Virgini autem totidem ova deſcendiſſe quot in ejus matrice tubera pullularunt, veriſimile non eſt. Quid quod molam concipientibus perinde atque mulieribus gravidis menſtrua plerumque deficiant? Noſtro igitur judicio tumores iſti molarum nomen non merentur, ſed ſunt ſcirrhi à ſanguine coagulante ac uteri poris hinc inde impacto geniti. Cætera omnia mala ſimiliter adſcribenda ſunt lentori & acredini ſanguinis, quorum generatio cum è dictis ſuapte fluat aut nullo prope negotio deduci poſſit, operæ pretium non eſt, cunctis ſigillatim exponendis immorari. Deinde quæ in *parergi tertii cap. VI.* commentati fuimus, plurima quoque huc quadrant, imprimis de reſpiratione difficili, de aqua inter cutem gelatinam mentiente, de hydatidibus, de polypo cordis, quem hic acidum coagulans æquè ac ſegnities produxit, de pallore hepatis, de hydrope, cujus rudimenta ingenti illi tumori in abdomine imputamus, quippe qui mole ſuâ venæ cavæ trunco graviter incumbens ſanguinis motum coërcuit: ut ſerum inde diffluerer. Quod genus tumores maximos cum aſcite conjunctos ante duo prope luſtra obſervavi quoque in cadavere ruſticæ, qua de re latior diſſerendi campus forſan alibi dabitur. Jam manum de tabula. Difficilius enim eſt inviſis rebus orationem accommodare, quàm iis quæ quis ipſe vidit ac experiundo cognovit. Satius tamen paucis multa & de abſtruſis aliquid quàm per ambages aut nihil omnino dixiſſe, ut ſatis fiat aliorum ſolicitationi.

Sed ut ad ægram noſtram revertamur, Menſium retentio ventrem in magnam molem illi extulit, ſerum enim ſanguinis inde ſecretum & regurgitans, tumefactis lymphæ vaſis diſtentisque membranis, veſicas, ſeu hyatides efficiebat; craſſior verò pars ſanguinis coacta, tumores in utero & abdomine; dum enim ſanguis à quacunque tandem cauſa in motu ſuo impeditur, vel alicubi in corpore ſubſiſtit, ſtatim lymphæ vaſa ultra modum repleta turgent, uti id cumprimis in ſtrangulatorum & hydropicorum cadaveribus diſſectis videre eſt. Imò

lympha

lympha ipſa quandoque in gelatinam quaſi concreſcens vaſa ſua & receptacula iſta diſtendit, ut rumpantur, & collectus humor profluens ventrem in tumorem attollat. Ex quo patet, in hydrope non ſemper hepar primariò laborare, ſed frequenter viſcera, & partes alias, ut ſunt lien, meſenterium, omentum, renes, ureteres, veſica, uterus, teſtes muliebres: Tubas quin etiam collectioni ſeroſi humoris anſam dare poſſe, ratio & experientia evincit. Certè apud ægram noſtram uterus accuſandus eſſe mihi videtur, quo ſede ſuâ moto, ſanguis ſtagnavit, factumque eſt, ut ſerum hinc per tubas regurgitaret, ac tandem in abdomen influeret. Mihi autem mirum videtur, hydropem gravidæ excitari potuiſſe, absque prolis diſpendio. Memini me aliquando uxori piſtoris tali tumore per graviditatem preſſæ, cùm vulva magnopere tumeret, cultello huic admoto maximam aquæ copiam eduxiſſe, & exhibitô intùs electuario meo, quod aliàs contra peſtem uſurpamus, procuràſſe, ut ſalva gemellos vivos pareret, & poſtea optimè valeret. Dubitari tamen poteſt, utrùm in uteri cavitate, an abdomine aqua hæſerit; Equidem utrumque fieri poſſe judico. Nam & embryones intra uteri clauſtra per naturam aquis tutò innatant, & ſerum in abdomine infanti vegeto cedere tenetur. Cæterùm è ſanguine materno ſuccum optimum & ſpirituoſum infans elicit, nec tam labefactatur ipſe, coarctatus licet loci anguſtiâ, quàm utero gravis mater.

Aqua tandem exitum facilem invenit prope umbilicum, ibi enim ligamentum hepatis, qua olim vena umbilici commearat, tranſit, cutisque tenuis eſt, & venter faſtigiatus.

Præceſſit autem dolor & inflammatio, ut per abſceſſum via aperiretur.

Qua quidem in re Natura valde provida fuit, exili duntaxat foramine efformato, ne inteſtinis ſimul procidentibus malum anceps & periculoſum redderetur.

Electuarium contra peſtem paratur ex rad. angelicæ, Valerianæ ſylveſtr. helenii, baccis juniperi, ſcordio, ſemine rutæ,

&

& melle deſpumato. Hæc theriaca eſt ruſticorum, hydropi, matricis inflationibus, cachexiæ, refrigerato hepati, cruditatibus ſtomachi, febribus peſtilentialibus apprimè conveniens.

Tartarus Martialis fit è tartaro crudo, limatura chalybis, cinnamomo, aniſo, fœniculo, & radice caryophyllatæ vulgaris; Hic obſtructionibus menſium, cachexiæ & melancholiæ opitulatur, appetitum excitat, ſanguinemq́ue perficit.

Aqua per umbilicum effluens, ſalſa & flava eſt, quia à ſpiritibus deſtituitur & ſtagnando acrimoniam à ſale diſſoluto, flavedinemq́ue perinde contrahit, atque ſtagnantes & corrupti ſucci alii.

Emplaſtrum nigrum Helmontii componitur è ceræ citrinæ, olei olivarum āā. ℥iij. reſinæ ℥iß. ceruſſæ ℥ij. cera, oleum, & reſina diſſolvuntur & igne coquuntur. Tunc ceruſſa ſenſim additur, totumq́ue ad aliqualem nigredinem percoquitur.

Hoc Emplaſtrum præterea nuchæ impoſitum oculorum affectibus medetur, item lienis tumori atque dolori, nephritidi, lumbagini, mammarum tumoribus dolentibus, torminibus ventris poſt partum, podagræ, clavisq́ue pedum.

OBSERVATIO CXV.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Malum hyſtericum & papillarum fiſſuræ feliciter curatæ.

UXor Hoſpitis noſtratis R. ad inſigne corvi, ſex dierum puerpera die XX. Martii Anni MDCLXXXII. ad dolorem & ardorem à fiſſuris papillarum ortum mitigandum aquæ borraginis calicem plenum exhauſit, & in loco frigido alvum exoneravit. Ingruente nocte dolorem in pectoris medio circa cordis regionem atrociſſimum, ac tantùm non

non intolerabilem cum vomitu, ſuffocationis metu, rigore ſpinæ dorſi, & ſudoribus frigidis pertulit, primùm in ventre motum inſtar globi vagantis ſe percepiſſe aſſeruit. Quamobrem periculoſum eſſe malum ratus cum balſamo embryonum oleum ſuccini & ſpirit. armon. exhibui: Zibethum vulvæ adfricari, caſtoreum & ſuffitionem ex equorum verrucis naribus adhiberi, ſacculos quoque matrici, & pectori amicos, vinoque conſperſos calidè apponi, dorſum oleo laterum & ſuccini fortiter perungi, denique corpus injectis clyſteribus diſcutientibus calefieri curavi: dolor tandem diſparuit, & ſanguis motum priſtinum recuperavit. Refeci vires cordialibus, & papillarum malo diligenter proſpexi.

SCHOLIUM.

PUerpera languens, ſi valetudini ſuæ benè conſultum velit, probè perpendere debet, quænam aſſumat alimenta, & quæ ſubminiſtrentur medicamina. Aniles enim fœmellæ miſericordiâ intempeſtivâ ductæ & commotæ, nec non imperitæ Obſtetrices audiendæ non ſunt; quippe quæ noxia pro ſalutaribus, & pro antidotis venena ſæpè propinant.

Experta eſt ægra noſtra, dum infantem ſuum mammis applicaret, immanem dolorem & ardorem. Perſuaderi ſibi paſſa eſt, ejus rei cauſam eſſe incendium hepatis & ſanguinis. Quare ad hauſtus aquæ borraginis frigidos & copioſos per aliquot dies continuatos recurrit: & ſui negligens alvi neceſſitatibus in loco frigido ſatisfecit, ignara malorum à contracto frigore imminentium. Ex his itaque cauſis ortus eſt dolor intolerabilis & præcordiorum anxietas, nam ſanguis in corde coagulari incipiebat. Hinc excuſſo ſero ſudores frigidi coorti ſunt, & in pulmonibus ſuffocationis metus. Frigus in dorſo adfuit, quia vena cava & arteria magna ſpinæ ductum ſequitur, & ſanguis aliquantum coactus ſpiritum vitalem calentem amiſit.

Vomitus aderat ob inflammationem & ſpaſmum, à frigore contractum, irritatis fibris & membranis nerveis. Glo-

bus in ventre volutatus erat uterus convulſus, & inflatus. Aër frigidus hinc per tubas adſcendens ſanguinem intrà vaſa & circa cor coërcuit, ut liberè promoveri nequiret, & dira ſymptomata, anxietateſque pareret, quales pluries excitavi in canibus viventibus ſpiritu vitrioli in venam infuſo.

Aqua ergo Borraginis ægram noſtram nimis refrigeravit immoderatè hauſta, licet aliàs cardiaca ſit.

Periculum erat in mora, quia virium poſt partum imbecillitas, & doloris vehementia urgebant. Itaque præſentem opem attuli, ſuccino, balſamo embryonum, & ſpiritu ſalis armoniaci.

Succinum bituminis, ſeu pinguedinis terræ genus eſt, quod vel in mare effluit, & ab ejus ſalſedine elaboratur, vel ab igne ſubterraneo in terræ viſceribus coagulatur.

Eſtque triplex: flavum, nigrum, & album: calefacit, exſiccat, roborat, adſtringit leniter, capiti & utero dicatum eſt, utiliter adhibetur in catarrhis, apoplexia, epilepſia, lethargo, vertigine, inflatione & ſuffocatione matricis, profluvio ſanguinis ac ſeminis, in fluore albo mulierum: globuli è ſuccino in monilibus & armillis defluxiones ad oculos impediunt.

Zibethum in ſtrangulatu uteri ſubtus admiſſum, præſtantiſſimum eſt. Etenim hunc odorem ſequitur matrix, cui jucundiſſima ſunt odorata, ut eſt ambra, moſchus, unguis odoratus, caryophyllus, Cinnamomum, macis, iris, trochiſci Galiæ & Aliptæ moſchatæ. &c. fœtida vulvæ ingrata & aliena ſunt. Fragrantium ſuavitate & deſiderio uterus incitatur, recreaturque ut quaſi geſtiens iis occurrat, propenſione, ut ita loquar, naturali, citra ullam utilium cognitionem. Unde verò hæc inclinatio ſit, quærentibus reſpondemus, à ſpiritibus, ſive à fermento uteri, quod fœtidis labefactatur, odoratis reficitur; ſpiritus enim animales odoribus gratis nutriuntur, & fœtoribus fugantur. Porrò ſpiritus animales à fœtidis cum horrore depulſi & commoti ſpiritus vitales in corde reparant, ſanguinemque diſſolvunt. Uteri fermentum ſpirituoſiſſimum miram

vim

vim poſſidet inficiendi, cùm enim meretricis uterum poſt partum in Pharmacopolio meo per horam duntaxat aſſervâſſem, aceta omnia & ſpiritus fragrantiſſimi, & aquæ aromaticæ magno cum damno immutatæ & corruptæ fuerunt, id quod eatenus eveniſſe credo, quatenus particulæ ſulphureæ rerum odoratarum à fermento illo uteri, tanquam à magnete attractæ, & abreptæ fuerunt.

Ægra caſtoreum utiliter odorata eſt, potenter enim discutit: Eſt autem caſtoreum caſtoris animalis circa pubem in quatuor receptaculis collectus ſuccus (vide *Clav. Med. p 473.*) fœtidus, qui calefacit, ſiccat, attenuat, aperit, flatus diſcutit, nervoſàs partes & caput roborat: ſpiritus animales excitat, venenis reſiſtit, ſternutationem ciet, anodynum eſt, Menſes promovet: proficuum eſt in lethargo, apoplexia, epilepſia, paralyſi, vertigine, artuum tremore, defluxionibus ad articulos, ſtrangulatu uteri, dolore colico, tinnitum aurium corrigit, & dentium dolori medetur.

Suffimentum ex equorum verrucis ad ſedandam matricem ſpecificum habetur, ob intolerabilem fœtorem. Verrucæ hæ ſunt lichenes in equorum genibus orti, vel prope ungulas indurati calli, qui aliàs triti, & cum aceto poti comitiali morbo mederi traduntur, item ferarum morſibus, ſodæ, calculis.

Sacculi ad matricem mihi parantur è radice mutellinæ, primulæ veris, imperatoriæ, fol. meliſſæ, marrubii, ſalviæ, ſerpilli, calaminthæ: Floribus chamæmeli, lavendulæ, hyperici, cheiri: ſem. aniſi, carvi, cumini & caſtoreo.

Sacculi verò pectorales recipiunt Rad. ſcabioſæ, garyophyllat. herb. meliſſæ, carduibenedict. ſalv. hed. terreſtr. veron. ſerpilli, cort. citri, crocum, cinnamomum, aniſum & fœniculum.

Oleo lateritio & ſuccineo vis ineſt, ſpiritus animales in ſpinali medulla, & nervis ad cor devenientibus calefaciendi, ut liberum motum recuperent, & ſanguis in vena cava & aorta diſſolvatur, flatusque diſcutiantur.

Clyſteres parabantur è foliis mercurialis, parietariæ, arte-miſiæ, pulegii, rutæ, calaminthæ, ſemine carvi, cumini, baccis lauri, hiera, & benedicto laxativo, oleo rutaceo & camphorâ.

Quibus adminiſtratis oſcitationes ſupervenêre, ventris flatus diſcuſſi ſunt, & relaxatæ cordis anguſtiæ: at debilis tamen adhuc manſit ægra. Igitur conſultum fuit illam roborare cardiacis aquis temperatis, ſitis enim calidiora prohibuit medicamenta: paratæ autem fuerunt illæ ex aq. fl. tiliæ, jaceæ, cinamomi, meliſſ. julep. violato, margaritis, coralliis, & oculis cancr. cum tantillo confect. Alkerm.

Demùm papillis proſpectum fuit axungia canis, & pileolo plumbeo in apice foraminibus pluribus pervio: Mammas oleo roſato noſtro bis de die tepidè perungi juſſi: ad fiſſuras papillarum dolentes, quæ vel à ſuctu fortiore infantum, vel intemperie lactis vel lactentium aphthis cooriuntur, oleum hyperici adhibemus, papillâ priùs ſalivâ madefactâ, item ol. roſatum, in quo radices pimpinellæ minoris infuſæ fuerunt. Aliquibus ol. ceræ prodeſt, item ſaccharum aſperſum. Ol. amygd. dulc. Ung. nutritum, Ung. Diapompholygos, pomatum, ſed hæc pro ratione cauſarum ſeligentur.

OBSERVATIO CXVI.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Abortus abſque pariendi doloribus cum retentione ſecundinarum.

UXor Hoſpitis L. habitantis in domo alba, trigeſimum ætatis annum agens, ſeptimo graviditatis ſuæ Menſe domeſticis curis multis moleſtata fortuitò in cubiculo lateribus ſtrato frigori ſe exponens ex improviſo fœtum vivum ſola ſine magno conatu enixa eſt, qui in pavimentum frigidum expoſitus brevi pòſt refrigerato corpuſculo obiit. Matri placenta in utero remanſit. Mox autem ingruente hæmor-

hæmorrhagiâ maximâ dimidiæ horæ ſpacio languens & refrigerata puerpera ab accurrentibus fœminis protinus lecto & curæ meæ tradita fuit. Extemplò igitur lumbis ejus Epithema è vino rubro calente & aceti tantillo adhibui; aquam cardiacam adſtringentem bibendam dedi, extrema ligavi, burſam paſtoris potui immitti juſſi: denique oſcitationibus & vomitionibus inſurgentibus caſtoreum & Confect. hyacinthorum oppoſui, poſtridie placenta auſpicatò tota excreta fuit, hæmorrhagia uteri remiſit, ægra languida ſitire cæpit, & caput ei indoluit, ut è pane ſecalino & ruta atque camphora frontale pararem: aſſumpſit præterea ſpiritum ſalis armoniaci & aquas cardiacas: ad fallendam ſitim vinum dilutum adjectâ cruſtâ panis conceſſi: tandem ægra ſanitati reſtituta convaluit.

SCHOLIUM.

GRavidis incumbit cavere & temperare ſibi à multo & gravi labore, imprimis tempore hyberno, nam fortiores animi & corporis motiones debilitant membranas, in quibus fœtus recumbit, frigus autem ferè omnia membra inſenſibilia reddit & ſtupida. Indeque factum eſt, ut apud hanc ægram vix ulli partûs dolores oborirentur & infans editus paulò poſt vitam amitteret cum diſcrimine matris.

Similem ferè hiſtoriam prodidimus jam in harum mearum Obſervat. initio, ex qua lucem ad hanc melius intelligendam repetere cuilibet licet.

Quæritur quomodo partus ſeptimeſtris abſque doloribus edi poſſit? Reſpondemus diſtinguendum eſſe inter partum naturalem & præternaturalem, inter abortum & fœtum perfectum.

Naturaliter dolores parturientibus adſunt, qui ſenſim augentur usque ad partum abſolutum. Præter naturam autem absque ſenſibili dolore fœtus in lucem emittitur, & quaſi procidit. Fermè autem abortus faciliùs quàm grandior & maturus fœtus exit, nec ita vias dilatando parientem excru-

 ciat.

ciat. Embryo namque intra membranas ovi liquamini natat liberrimè, quin imo conceptus ipſe, ſimul ac humanum ovum in uterum delatum eſt, hinc inde fluctuat. Itaque fieri poteſt facilè, ut fœtus primis conceptionis Menſibus præceps elabatur. Placenta autem, quò immaturior fœtus fuerit, hoc firmiùs inhæreſcit utero & difficiliùs abſcedit.

Altera porrò cauſa indolentiæ fuit, genitalium humiditas ac frigus, nam his de cauſis ſenſus perit aut obtunditur. Et humiditas quidem in fibris & membranis tenorem deſtruit, ut flacceſcant, & ſpiritibus præcluſis aut interceptis moleſtiæ perceptio impediatur. Frigus autem ſtuporem partibus conſtringendo inducit & ita dolorem tollit, juxta *Aphoriſm. Hippocr. lib. V. 25.* Itaque ſtupidæ membranæ continui ſolutionem non perceperunt, quia ſentiendi vis frigore periit.

Senſus enim tum demum peragitur, quando nervi ab objecto quodam vehementiùs agitati confeſtim cerebri partem quandam, à qua nervi illi oriuntur, concutiunt, non ſecus ac in funibus vel chordis extenſis, unâ extremitate concuſsâ, altera quoque movetur.

Epithema è vino rubro calente & aceto requirebatur, ſiquidem periculum adfuerat mortis, ab effuſo ſanguine, quem ſiſti in tempore conſultum erat.

Vinum rubrum foris uſurpatum valdè adſtringit, ſanguinem incraſſat, & ejus impetum refrænat ac ſulphure ſuo narcotico figit: Auſteritatis cauſa in vino rubro eſt multa terra frigida & craſſa è ſcabris particulis conſtans.

Acetum commune repercutiens eſt & diſcutiens. Aliàs lumbis applicatum efficax eſt remedium Menſibus immodicè fluentibus; fortiùs autem operatur, ſi ſpec. diatr. ſantal. diarrhod. & pulv. alii adſtringentes adjungantur.

Aqua cardiaca prohibuit, ne ſanguis repentè coactus cor opprimeret vitamque extingueret. Docet enim experientia, hæmorrhagias non ſubitò ſiſtendas eſſe, ne ſanguis regurgitans majora mala afferat. Quamobrem & corallia & margaritas,

ritas, & cancrorum oculos pulveriſatos addidimus, quibus fermenta acida franguntur.

Oſcitationum cauſa fuerunt vapores & flatus, à frigore ſpatiis muſculorum maxillæ inhærentes.

Vomitus ab inanitione erat, teſtatur enim experientiâ eos, quibus nimium ſanguinis emittitur, & oſcitari & vomere, labefactatis ſpiritibus & nervis irritatis ventriculum ultimo velut conatu ſuccutientibus.

Caſtoreum naribus admotum, & hyacinthorum confectio internè aſſumta profuerunt, illud enim matricis aſcenſum ac inflationem diſcuſſis flatibus impedivit: hæc ſudore moto heterogenea à ſanguine expulit & ægram refocillavit.

Poſtridie, cùm placenta totaliter utero ejecta eſſet, hæmorrhagia uteri ceſſavit. Adeoque illa ex parte duntaxat ſeparata, hæmorrhagiam excitavit irritatione perpetuâ. Idem confirmat experientia quotidiana cum in mola tum in abortu: Mola ſi ab utero ſeparari inceperit, hæmorrhagiam maximam ſæpè parit, ut in vitæ periculum ægræ labantur: nam mola tunc ob fibras utero ex parte adhuc valdè cohæret; nec priùs deſinit hæmorrhagia quàm univerſum molæ ſeparatum ac excluſum fuerit. In abortu ſimiliter vel minima portio immaturi fructûs hærens, ſanguinem è vaſis jugiter & copiosè proluit: non tamen negarim placentam diu hærentem & putreſcentem perſæpè utero ſponte excerni, absque magna hæmorrhagia. Hoc tum fit, quando vaſorum oſcula conſtricta editis ſecundinis præcluduntur, aliquando etiam citra vitæ diſpendium ſanguis ad uterum amplius fluere nequit, viribus jam planè fatiſcentibus in puerperio.

Cor enim in corporis humani machina princeps rota eſt, quæ cùm ad vitæ conſervationem maximè neceſſaria officia præſtet, reſiduum ſanguinis ſibi reſervat, quâ de causâ puerperæ magnam ſanguinis jacturam paſſæ in artubus motum, formicarum motui ſimilem, convulſiones, horrores & rigores experiuntur, quibus nonnunquam finem imponit mors ultima linea rerum.

Sitis

Sitis humoris nativi defectui omnibus partibus ſiccitatem inferenti, itemque aſſumptis medicamentis imputanda eſt.

Capitis dolor læſæ matrici & ſpirituum irritationi, quippe quæ magnum cum capite conſenſum habent.

Frontale æſtum mitigavit, nervos roboravit, & ſpiritibus blandiorem motum conciliavit. Ruta enim & cephalalgiam ex crapula & hemicraniam ab utero mirabiliter ſanat.

Camphora autem præter alios uſus ſuffocationi uteri magnoperè convenit.

OBSERVATIO CXVII.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Funiculus umbilici & manus exerta, fotu reducta, infanti Gangræna à balneo vini inducta.

ELiſabetha S. è Palatinatu oriunda & 35. annos nata nuper paulò ante conſtitutam partûs horam utrâque manu ſurſum extenſâ, aliquid arripere volens, crepitum in ventre perſenſit: dictum factum, funiculus umbilici ex utero procidit, atque ſanguis effluxit ſine dolore. Umbilicum dependulum fovendo calefecerunt: at matris abdomini & cordi præterea impoſuerunt epithema è placentis aromaticis cum vino rubro: obſtetrix imprudenter manum utero admovit, & brachium dextrum eduxit, excoriatum usque ad digitos inde ab axilla: ſed cum nulli pariendi conatus adeſſent, ægra eniti haut potuit. Quare vocatæ ſunt ſupremi locum tenentis *de la Porte* & ſpectabilis Mercatoris *Henrici Römeri* cognati mei ſuſpiciendi uxores ſagaces & miſericordes. Hæ conſuluerant externè quidem vaporem utero ſuſcipiendum eſſe è rapiſtro, artemiſia, hyperico, calamentha, meliſſa, chamomilla, mentha & ſemine lini aquæ incoctis, & laſano immiſſis

Internè

Internè autem hauriendum eſſe Embryonum balſamum. Quibus adminiſtratis noctu ſequente infans brachium & umbilicum retraxit intra uterum. Quatriduò pòſt doloribus ingraveſcentibus infans benè ſituatus, feliciter in lucem prodiit. Accurrentes mulierculæ poſtquam matrem tractaſſent, puſionem excoriatum balneo è vino fortiori immiſerunt: unde inflammatio & puſtulæ ac convulſiones obortæ, ut triduò pòſt accedente gangrænâ occubuerit.

SCHOLIUM.

GRavidæ ultimis geſtationis menſibus manus & brachia in altum extollentes ſeque panſis artubus exercentes & ſibi & partui vim inferunt. Etenim diſtentis abdominis muſculis abdomen & uterus valdè comprimitur & coarctatur, ut membranæ fœtum ambientes inde rumpi queant, & aquis effluentibus abortus exiſtat.

In ægra noſtra crepitus, aliquid ruptum fuiſſe, ſonitu ſignificavit; tale quid etiam in herniis, rupto peritonæo, accidere obſervatur, unde nonnullis crepaturæ audiunt. Funiculus umbilicalis ex utero prominere haut potuiſſet, niſi ruptæ fuiſſent membranæ chorion & amnios. Egredi autem umbilicus poteſt, quemcunque ſitum ſervet infans; maximè tamen, ſi ventrem uteri orificio admovet.

Fotu calefactus fuit umbilicus, & intra uterum retruſus rectiſſimè: nam neceſſitas id maximè urgebat, quia umbilico ſemel refrigerato infantis mors imminet, niſi is ſtatim ligatus diſcindatur, & quod haud raró magno cum honore præſtiti, infans ex utero arte eximatur. Frigore namque concreſcit ſanguis in vaſis, & niſi liberè fluere queat, vitam protinus extinguit. Operationem imperitè temereque attentabat obſtetrix, quæ brachium dextrum violenter arreptum unguibus ſuis & contactu rudiore excoriavit ac eduxit, neſcia educto brachio caput oſſi pubis maternæ impingi exitumque fœtui totaliter præcludi. Rectiùs egiſſet, ſi manum dextram oleo inunctam utero ſenſim immiſiſſet, & quæſitis pedibus apprehenſum fœ-

tum reduxiſſet; Umbilico interea ab adſtante miniſtra calefacto: ſic enim & funiculus reductus & fœtus ad exitum commodum præparatus fuiſſet. Cæterùm à Matronis adhibitus vapor auſpicatò vigorem infanti inſpiravit, ut is brachium ſuum ſponte retraheret, & alium ſitum adipiſceretur, donec triduò poſt in lucem editus fuerit.

1. Rapiſtrum, à ſimilitudine cum rapi foliis nomen habens, Eryſimi ſive Irionis ſpecies eſt, ſaporem habet acrem, inſtar Erucæ calefacientem, ſiccantem, hinc mucilaginem tartaream incidit, attenuat, reſolvit, viſcera aperit, diuretica, lithontriptica, & antiſcorbutica eſt: Lac quoque imminuit vapor ejus genitalibus admiſſus, penetrantiſſimus & activus eſt, ut membra fœtûs prominula eum fugiant & retrahantur.

2. De Artemiſia & Meliſſa egi *obſerv. CVI. in Scholio.*

3. Hypericon ſaporem habet adſtringentem, ſiccantem, balſamicum; hinc diureticum & vulnerarium eſt, mundificat & conſolidat vulnera, ſanguinem coagulatum reſolvit, calculos renum atterit, lumbricos (certo tempore) fugat, & fotu uterum roborat.

4. Calamintha, ſeu bona & utilis mentha, excellenti odore ſuo ſerpentes fugare ſolet, ut habet *Ariſtophanes*, imo & uterum; ſaporem habet acutum, amarum, ſudorem & urinas movet, colicæ reſiſtit, & exſiccat: Cæterùm cum mentha viribus convenit.

5. Chamomilla planta eſt mali odorem habens gravem & aromaticum, ſaporem amarum, medicum, nauſeoſum, pinguem, calefacit, ſiccat, digerit; laxat, mollit, mitigat dolorem, menſes & urinas ciet, eapropter magni uſûs eſt in colica & pareſi: Hæc Antifebrile Clariſſ. *Barbeiraci* Monſpelienſis Medici certiſſimum conſtituit, ſi centaurio & abſinthio addatur. Extrin ſecùs utero dicatur in fomentis & vaporibus, ob gravitatem odoris & caliditatis effectum.

6. Lini ſemen unctuoſum eſt, blandum, dolores leniens & fœtum demulcens, tumores maturans, in tuſſi, pleuritide & phthiſi adhibetur.

De

De cætero obſtetricum officium requirit, ut à partu ſpongiam puram aquâ calidâ imbutam ſumant, puerperamque adhuc deſidentem leniter abluant, & ſi quid de matrice propendet, aut vulva tumet, oleis calidis, roſarum, violarum, chamæmeli, verbaſci, deungant, & omnia quantum fieri poteſt integritati priſtinæ reſtituant. Quo facto puerpera in lectum deducenda eſt, illic ſupina recumbat, cruribus divaricatis, & reliquo corporis ita compoſito, ut magis ſedenti quàm jacenti ſimilis ſit. Hac enim ratione quicquid reſtat ſuperflui, admotis linteis, commodè diffluit. Quod ſi fluxus iſte citiùs æquo ceſsârit, ut ſæpè fit, ſpiritibus urinoſis aut ſuccini oleo concitabitur: ſin vehementior fuerit, ut puerpera debilior reddatur, magna requiritur quies, & cibi ſicciores, è gallinis & caponibus aſſatis, nec non ea, quæ in ſartagine torrentur, ac friguntur: abſtineat à liquidis: Utatur confectione hyacinthorum, vel tragemate roborante è ſantalis, roſis, coralliis, biſtorta, tormentilla & ſimilibus

Infantes nuper nati, poſtquam umbilicus ligatus & abſciſſus eſt, in balneum immittuntur, ut cruſta mollis & caſeoſa corpuſculi ſuperficiem obducens abſcedat, & infans in partu nonnihil refrigeratus, fotu iſto calefiat, viresque recuperet; paratur balneum è lacte, aqua & vini modico, ut blanda contingat alteratio. Si abraſa fuerit cuticula aut excoriata membra, oleo roſato ſuccurrendum eſt, vel Empl. griſeo: Nam vinum tunc non conducit, quia calore & acrimoniâ ſuâ tenellum corpuſculum affligit, & dolorem, inflammationem, convulſiones, tandemque gangrænam funeſtam excitat. Lotus infans butyro perungitur, faſciis involvitur & matri, antequam ubera ſugit, in lecto decumbenti admovetur, ut materno calore incaleſcat. Deinde poſt horam unam aut alteram ſugit coloſtrum quô purgatur Meconium, & infans à motibus ſpaſticis præſervatur. Magiſterium Corallorum rubeorum in ſyrupo roſarum ſolutivo ſimplici, vel oleo amygdalorum dulcium infantibus utiliter exhibetur: ſuſpenduntur etiam à collo & brachiis

UNIVERSITY OF MARYLAND SCHOOL OF
eorum monilia ac armillæ è coralliis rubris & granis pæoniæ: Calyptra è panno ſcarlatino capiti ejus imponatur, inde enim ſpiritus animales excitabuntur, cerebrum confortabitur & hilaris puellus evadet.

OBSERVATIO CXVIII.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Ileos à vermibus in puerpera miſera.

UXor V. G. 38. annos nata herniâ duplici laborans, alterâ umbilici ab infantia, alterâ inguinum à partu difficili, & pede ligneo claudicans, jamque duarum ſeptimanarum puerpera cùm Menſe Julio Anni 1681. alvi excrementa & clyſteres vomitionibus crebris rejeciſſet, nec niſi mucum alvo excreviſſet, ingentia ventris tormina percepit: ad quæ mitiganda inunctionibus quoque uſa eſt & fotu cannabinorum filorum vino incoctorum ac inguini impoſitorum: decoctum agrimoniæ cum ſacch. roſ. tabulato ad demulcendam ſitim & oris ſiccitatem emendandam bibit: edit perparum & cuncta revomuit: Suaſi juſcula hordeacea uſurparet, paſſulasque & poma cocta. Tandem extremis imminentibus adhibitum fuit balneum ex herbis calefacientibus, diſcutientibus & uterinis: cardiaca ſimul etiam in uſum vocata. Demum alvo & ore editi fuerunt lumbrici complures vivi, quibus viſis tabulas ſtomachicas contra vermes in aqua aniſi & graminis cum conſerva roſarum vitriolata diſſolutas exhibui. Inde plures lumbrici teretes excreti ſunt. Mox dolores, ſitis & vomitiones remiſerunt, ut ægra non ſine magna omnium admiratione ſanitati reddita fuerit.

SCHOLIUM.

IN puerperis difficillimum eſt affectiones hyſtericas à malis inteſtinorum dignoſcere: Apollo ſanè magnus mihi fuiſſet, qui ſtatim in principio judicâſſet, ægræ hujus accidentia lumbricis

bricis

bricis deberi. Quis non flatus potiùs aut hernias malè curatas accusâſſet? Quare cùm difficile ſit, morborum cauſas rimari, neceſſe eſt medicos ægris frequenter adeſſe, & quæ illis accidunt, diligenter notare ac obſervare, ut ſtatâ & certâ ratione medicinam facere poſſint. Multa autem fuerunt mala, quæ ægra noſtra in vita hac ærumnoſa, & calamitatibus perinde ſtipata atque aculeis Erinaceus, ſuſtinuit. Primò hernia umbilici, ubi peritonæum inteſtina prolapſa ſtrinxit: vide *obſervat. CXIII.* Deinde ramex inguinis. Hic ſimiliter peritonæum inteſtina à partu difficili protruſa ſtrangulavit, & tumores, inflammationes aliaque mala excitavit.

In puerperio ileus, nam vermes ad hernioſa loca prorepentes, membranis & fibris inteſtinorum vim intulerunt, ut inverſo motu ſurſum adigerentur omnia.

Adeò hîc etiam ratum manet, quod Amicus & Collega meus *Pythagoras Exerc. I. de gland. inteſt.* ſcripſit: Ileum à vehementi ſpirituum animalium excandeſcentia oriri.

Cæterùm non inficior ampliùs motum inteſtinorum naturalem quoque ſurſum deorſumque fieri.

Ilei autem ſpecies quatuor ſunt:

Prima generatur à coarctatione inteſtinorum tenuium in hernia.

Etenim notabile eſt muſculorum abdominis & peritonæi foramina ſibi invicem ita impoſita eſſe, ut foramen primi paris muſculorum locum infimum teneat, ſecundi paris foramen altiùs in inguine ſitum ſit, transverſi denique muſculi perforentur ſuprà obliquè deſcendentes, adeoque erectus homo herniis non continuò moleſtatur, niſi vis magna inferatur, quâ viâ pateſcit: nam in brutis hujusmodi ſtructuram hactenus non conſpexi.

Secunda ſpecies Ilei eſt ab obſtructionibus inteſtinorum.

Tertia ab eorundem inflammatione, quâ fibræ pertinaciter corrugantur.

 Quarta

Quarta denique oritur à convolutione & ingreſſu inteſtini unius in alterum.

Ab Hernia ortum dolorem Iliacum curamus fotu è foliis malvæ, bismalvæ, ſemine lini. Deinde oleo liliorum alborum partem inungimus, & ſi fieri poteſt, inteſtina ſenſim ad ſitum naturalem redigimus: Poſt faſciâ ex panno fortiore locum arctè ſtringimus, & ægrotantem balneo immittimus ex anſerina, lupulo, convolvulo, plantagine, radice virgæ paſtoris, aqua parato, idque per hebdomadam quotidiè horis aliquot. In exitu ex balneo auferenda eſt faſcia, & emplaſtrum aſtringens applicandum cum alia nova faſcia: Demum in lecto ægrotans collocetur, ita ut pectus ſit pedibus declivius: die octavâ emplaſtrum aliud admovendum ex pulvere muſci ſaxatilis rubei, glandibus quernis, conſolida majore, cumino & gummibus aſtringentibus vino rubro & melli incoctis. Idque triduo quovis repetendum eſt, faſciâ munimenti loco deſuper adhibitâ. Intus autem quotidie manè & veſperi hauriendus potionis cyathus: ℞. rad. conſolid. maj. & min. ruſci, burs. paſtoris: fol. hepat. nob. ling. cerv. capill. ♀. ana m. j. Croci ʒj. trita & conciſa infunde in ℥xx. vini optimi rubri & dimidio cyatho mellis, digere per diem, & colaturam uſui ſerva: mox ab hac potione dandæ tres pilulæ è pilis leporinis cum melle paratæ. Tandem per decem hebdomadas manè & veſperi utendum eſt pulvere hoc efficaciſſimo, quo plurimos reſtitutos cognovi: ℞. rad. aronis Martio collectæ ℥iv. pyrolæ ℥iß. aeizoi ſ. ſempervivi ſylveſtris radices n. viij. herb. filipendulæ m. j. rad. ſucciſæ ℥ij. ſem. perfoliatæ ℥iß. virg. aur. ſaniculæ, helenii, nummular. veronic. rad. hirundinar. ana m. j. M. F. Pulvis.

Alvus ſi quâ fortè conſtiparetur, ſolvendus eſt clyſteribus aut ſuppoſitoriis: Quòd ſi verò Ileus ab obſtructione inteſtinorum accidit, curandus eſt iis medicamentis, quæ proſunt Colicæ pituitoſæ, nempe clyſteribus & purgantibus.

Hæc ex decocto fœniculi & chærefolii commodè parabuntur,

buntur, in quo Drachmæ iij. & pulveris hermodactylorum ℈j. infuſa fuerit.

Clyſteres parari poſſunt ex decocto fol. rutæ, abſinth. fœnic. addito chamomillæ vel juglandium oleo copiosè.

Porrò ab inflammatione inteſtinorum ortus Ileus curatur, ut colica bilioſa, venæſectione, clyſteribus demulcentibus, balneo aquæ dulcis tepido, potu ſeri lactis cum ſaccharo roſato. Si autem inflammatio à vermibus originem duxerit, ægrum poſt adminiſtratam venæſectionem leniter purgari convenit decocto portulacæ, & fol. cichorii, cui infuſum ſit rhabarb. ʒß. cum tantillo cortic. citri & ſyrup. fl. perſic. ℥j.

Paulò poſt injiciatur clyſter ex decocto hordei, furfurum, glycyrrhizæ, cum ſacch. rub. ℥j.

Poſtremò Ileus ab inteſtinorum ingreſſu & convolutione ſolvitur globulo reguli antimon. deglutito, vel Mercur. crudo poto, clyſteribus item & balneis.

Apud ægram noſtram & clyſteres & inunctiones & fotus tam ratione herniæ, quàm puerperii & flatuum reſpectu adhibita omnia parùm admodum profecerunt, usque dum balneum ex chamomilla, malva, violaria, jacea, mercuriali, radicibus fœniculi, tanaceto & artemiſia paratum lumbricos alvo & ore exturbaret, ad quos dein reliquum curæ direxi.

Tres autem lumbricorum differentiæ ſunt ex occulto ſemine in inteſtinis genitorum.

Primo enim ſunt teretes, longi, terræ vermibus figurâ ſimiles, qui in tenuioribus inteſtinis ferè procreantur. Hi autem ſæpè inediâ compulſi aut alimentorum blanditie allecti in ventriculum aſcendunt, atque illinc nonnunquam in os & nares per gulam.

Deinde reperiuntur alii breviores, ſed lati & ſeminibus cucurbitæ ſimiles, quorum origo frequens eſt in cœco inteſtino & colo. Iſti interdum ſerie quadam invicem connexi in longitudinem incredibilem excreſcunt, & vel integri vel in fragmenta diſſoluti redduntur.

Tænia

Tænia autem dicitur ejusmodi lumbricus latus, quòd faſciæ ſpeciem habeat inteſtinorum gyros & anfractus ſtipantis. Hi vermes morſu & ſuctu ægris ſenſim atrophiam & bulimum inferunt, cujus rei hiſtorias plures referre poſſem, ſi neceſſitas poſceret. Præ cæteris autem laniorum familias magis infeſtant. Nos eos ſyrupi emetici unciâ propinatâ feliciter expellimus.

Denique ſunt Aſcarides vermiculi exigui, tenues & caſei putris vermibus ſimillimi, qui imprimis in inteſtino recto atque ano magnâ ægrotantium moleſtiâ hærent. Dantur præterea & lumbrici aliarum formarum, videlicet hirſuti, virentes & lacertis ſimiles. Vide ſupra *obſer. CIV.*

Conſule præterea & *Exercitationem familiarem Pythagoræ ad Pæonem.* Miros ego vermes etiam pluries obſervavi in piſcibus tæniarum modo convolutas, quos cave comedas, quia lactibus decipiuntur ancillæ.

Ad hæc in muſtelarum fluviatilium oculis ſingulares vermes notavimus, quorum anatomen æquè ac piſcis iſtius deſcriptionem alibi tradimus.

De cætero muſtelis iſtis umbilico alligatis lumbrici humani mirè delectantur, & tanquam eſcâ capiuntur.

Tabulas ſtomachicas contra vermes ita paramus: ℞. corallin. mar. ℥j. Diaph. Mart. ℥ij. ſem. portulac. ʒiij. ſancti ʒiiß. Dictamn. C. C. uſti ā̄ā̄. ʒj. Rhabarb. ʒiij. Caryophyll. ℥j. Croci ℈ß. M. cum ſacch. ℔. j. in aq. Gramin. q. ſ. ſolut & fiant Tabellæ Doſ. ʒj.

Medicamenta autem hæc ſalſa, amara, & acida, penetrantibus, acutis aſperisque particulis ſuis, ceu totidem hamis & aculeis captos vermes trucidant, & alvo irritato expurgant. Iisdem quoque medicamentis ſanguinem attenuari, flatus diſcuti, pituitoſa incidi, & vermium ovula deſtrui credimus.

OBSER-

OBSERVATIO CXIX.
D. JOHANNIS de MURALTO.
Abortus à balneo Vulturino.

B. F. XXVIII. annos nata, poſtquam autumno Anni MDCLXXX. balneo Voltureno perinde ac aliæ fœminæ infeliciter uſa fuiſſet, domum repetens, concepit: poſt tres Menſes conqueſta eſt, ſe fluxum ſanguineum pati cum vertigine ac dorſi laſſitudine: Internè quidem roborantia medicamenta aſſumpſit, foris autem lumbos ſibi inungi curavit. Tandem die 29. Maji MDCLXXXI. abortivit. Abortus repræſentabat ovum inſtar nucis aut juglandis. Hoc forinſecus alicubi fibris & glandulis pertextum ac aſperum, & intrinſecus lymphâ turgidulum erat, ubi loco capitis apparuit bulla exigua & anteriùs puncta duo nigra. Membrum virile cum teſtibus conſpicuum fuit, itemque pedes & manus exiguæ: corculum pulſabat & venâ umbilici per hepar traductâ ſuffultum eſſe videbatur. Poſt editum ovum hæmorrhagia ingruens magnam virium jacturam attulit, quam tandem victûs regimine exacto, aquâ cor roborante, in primis autem quiete reparavimus.

SCHOLIUM.

FOntes perennes & thermæ æquè ac flumina oriuntur è mari, cujus aqua ad terræ cavernas penetrat, in quibus copiosè collecta fontes abyſſi conſtituit.

Aqua autem marina è terræ cavernis per ſabulum & poros anguſtos tranſiens ſalſedine depoſitâ dulceſcit, & poſtmodum diverſa loca minerasque alluens ſaporem acquirit vel acidum, vel ſalſum, vel ſulphureum, vel bituminoſum, vel nitroſum, vel vitriolicum, vel acerbum, vel amarum, vel alium. Unde varii fontes medicinales exiſtunt, qui diverſos in corpore humano effectus edunt.

Aqua ſulphurata ſi in terræ cryptis ignem ſubterraneum vel calcis mineram attingit, promtè incaleſcit thermasq́ue conſtituit. Idem fit, ſi aqua nitro vel chalcantho prægnans per ferri mineram defluit. Nam ope caloris ſubterranei efferveſcentia excitatur.

Sed thermæ hinc orientur alterius naturæ.

Illius rei exemplum in Helvetia noſtra præbent thermæ Badenſes.

Hujus verò Favarienſes: præter quas etiam celebres ſunt Leucenſes in Valleſia.

Balnea verò in territorio Tigurino præcipuè celebrantur Urdorfenſe, Riedanum & Vulturinum.

De thermis Badenſibus *obſerv. CV.* egi.

Balneum Vulturinum, quô ægra noſtra uſa fuit, in valle Turbatâ ſitum eſt, & aluminoſi quid continet, ſed fœminis minùs conducit, quia uterum refrigerat, efficitq́ue, ut mulieres à conceptione abortiantur, aliàs intendendo fermentum roborat ventriculum, & appetitum excitat, acrimoniam bilioſam contemperat, phthiſi pluries medetur, & imprimis in externis affectibus utile reperitur.

OBSERVATIO CXX.

D. PHILIPPI MARCI MARCI,

De

Lumbricis.

POſt fata hominem in vermes abire, & à vermibus quoque conſumi, communiter creditur: ex cerebro namque bufonem gigni ferunt, ex renibus ſerpentes, ex ventre lumbricos, ex carne vermes, & ex pelle tineas. Hinc Lilius Vicentinus, orator quondam diſertiſſimus, in Oratione de Fugac. & miſer. vit. hum. hæreditatem hominis poſt mortem ſerpentes & vermes eſſe ait. At verò veritati & experientiæ

tiæ hoc non conſentire videtur: Siquidem, hâc teſte, cadavera humana etiam ultra decem & plures annos adhuc integra, vel apparenter talia, in ſepulchris obſervantur.

Quod autem vivi adhuc homines in vermes abeant, & varia in ſemetipſis vermiculorum genera progignant, variosque, miſerabilesque cruciatus, tormina atque dolores ab inteſtinis hiſce hoſtibus experiantur, quotidiana proh dolor! experientia teſtatur, adeò ut verum dixerit, qui ſcripſit: ἄνθρωπον εἶναι ψυχάριον βαστάζον νεκρὸν. Quantos, quam multos, quamque longos natura nonnunquam lumbricos in corpore humano progenerare ſoleat, non eſt, ut tibi, Vir, lectione & experientiâ celeberrime, prolixioribus exemplis oſtendam, utpote rem quidem miram, ſed non novam: unum vel alterum mihi obſervatum hic adduxiſſe ſufficiat.

Memorabile & obſervatu digniſſimum exemplum præterito Menſe Novembri hic loci obſervatum eſt, nimirum Mulier per duos fermè annos miris & capitis & brachiorum, imò totius corporis convulſionibus, ſeu potius geſticulationibus in ſtuporem & ſcandalum ferè omnium ſpectantium tentata: alii enim veneficis artibus illam adeò miſerè tractari judicabant: alii illam ipſam veneficam eſſe, artemque non rectè didiciſſe, ideoque à veneficarum Patrono, Diabolo, ita affligi peſſimè exclamabant: (nam ſæpè numero inverſis atque erectis pedibus nolens volens in capite ſtare viſa fuit) Ego verò ſolus, cognitis morbi circumſtantiis, ſignisque pathognomonicis Medicè ponderatis, affectum vermicularem ſuſpicabar, & curam etiam ſpondebam, ſed hanc propter opinionem incantationis ſemel atque iterum impreſſam, ut fit, fruſtra & incaſſum. Cum autem proximè è vivis excederet miſera mulier, tres ipſi lumbrici per guttur egrediebantur. Confirmatus itaque ego primâ opinione meâ, cadaver, conniventibus agnatis, & miniſtrantibus tribus hîc loci Chirurgo & balneatoribus, ſectione aperiebam, & ecce totum abdomen fæcibus & undiquaque lumbricis ſcatebat: dum verò ulterius viam &

egreſſionem horum vermium inquireremus, foramen in inteſtino jejuno, ultra unius lumbrici egreſſum vix amplius apparebat, ex quo tota & fæcum & lumbricorum (quorum numerus 41. erat) colluvies, præter quatuor in inteſtinis hinc inde reſtitantes, in abdominis cavitatem proruperat: Præterea inteſtina undique velut pedibus conculcata, putrilaginoſa & gangrænoſa videbantur: Omentum itidem totum putridum, & ut videbatur, à vermibus propter denegatum in inteſtina regreſſum, nutrimentique defectum, penitus conſumptum: quanquam dubius adhuc hæream, num foramen hoc diutius fuerit, muliere adhuc vivente, an verò eadem illa fiſſura propter impetuoſam fæcum in cavum abdominis eruptionem ſubitæ mortis cauſa fuerit, inſigniter enim venter poſt mortem intumuit? En miſerabilem ab hiſce lumbricis tragœdiam, curioſitati tuæ non celandam, injuriâ Diabolo imputatam!

Si rectè memini, ſimilem aliquando de puella hiſtoriam ante ſeptennium fortè fortuna communicavi, quæ itidem miris corporis atque membrorum concuſſionibus ſpaſmoticis ultra 3. Menſes indeſinenter agitabatur, in incantationis ſuſpicionem usque. Hæc poſt fruſtraneum tot medicamentorum uſum repetitô vomitoriô tartari emetic. ad gr.ij. pro doſi (nam 11. annorum erat) binis vicibus ultra manipulum granorum triticeorum, & ut videbatur germinaſcentium, cum multa ſtercorum albicantium ſaburra ἄνω καὶ κάτω rejecit, & ſic ſolô hôc medicamentô ab iſtjusmodi convulſionibus, Deo ſit laus, penitus liberata evaſit, pedibus tamen ultra quadrantem anni ad greſſum invalidis. Poſt annum verò cum iisdem ſymptomatibus vexari inciperet, adhibitô iterum jam dictô vomitoriô, longiſſimam tæniam, cujus fruſtum duarum ulnarum in carta extenſum adhuc mecum ſervo, excrevit, ceſſante ſic iterum affectu, & ſuperſtite adhuc integræ ſanitatis virgine, ſponſo ſuo haud ingratâ. Dubitare hoc me poſtea fecit, annon eadem tænia primi hujus mali cauſa fuerit, & tamdiu in

ventre delituerit, an verò tunc temporis ſimilis tæniarum progenies cum reliquis excrementis, adſtantibus id non obſervantibus, ſimul rejecta fuerit, & poſthac de novo progenerata?

Tertiam, non tam propter raritatem hiſtoriæ, quam continuationem materiæ, obſervationem addere lubet. Nimirum retulit mihi pronuper civis hujus loci frequenter ſyncopticus, ſe aliquando in rus abiiſſe, ſegetes ſuas viſurum, ante recurſum autem frequentioribus ſedibus neceſſitatum, numero 36. lumbricos excreviſſe. Idem ille civis, inſtante hâc lunâ, eôdem malô cum nauſea vomendique cupidine, tandem ingenti lipothymia, & copioſô ſudore frigido &c. deſubitò affectus, ſuaſu meô ſem. Santon. cum pulv. jalap. ãã. ʒß. in melle ſumebat, & 8. grandes lumbricos κάτω ſecernebat, non ſine maximo ſanitatis impendio. In memoriam jam mihi venit τὸ θεῖον illud Hippocratis: Profectò ſæpenumerò in morbis intricatiſſimis τὸ θεῖον hariolamur: at ſi rem apertioribus oculis penſitamus, vermes ſæpè ſunt atque lumbrici. Adeo periciſſimos etiam deludere novit fœdum hoc atque ignobile animalium genus. Ego ſaltim miror, unde tanti, tamque mirabiles, imo ſæpè ſtupendi effectus, membrorum corporis & omnium artuum concuſſiones, conquaſſationes, convulſiones, aliaque ſymptomata oriantur? genuinam cauſam lubens ignoro; in muſculis eam quærendam eſſe, certum eſt; ſed quid habent commune inteſtina cum muſculis, propriô atque peculiari motu dotata? Tuam, Vir eruditiſſime, informationem implorarem, niſi gravioribus negotiis Te occupatum ſcirem. Pro Tua in me benevolentia facies, ut vel ſaltim priſtinam Te mei memoriam, amoremque tenere cognoſcam.

[*Ex literis ad Exc. Dn. G. Wolffg. Wedelium datis.*]

OBSERVATIO CXXI.
D. JOH. GEORGII SARTORII.
Phthiſis inveterata & deplorata curata.

CIvis Bambergenſis opificiô Sartor N. N. ætatis 40. circiter annorum, deterrimâ & longè inveteratâ detinebatur Phthiſi, ſanguinem copioſè pluries evomens, cui puris rejectio, tuſſis moleſtiſſima, lenta & habitualis ſucceſſit febris; Adhæc marcor inſignis & cutis aſperitas, ariditas, facies Hippocratica; omnium tandem peſſimum, alvi laxitas, pilorumque capitis defluvium. Ab omnibus derelictus & humanis privatus mediis Deo tandem Creatori ſuam commiſit & jam jam exſpirantem commendavit animam. Paulò poſt perſuadentibus nonnullis accerſitus ego vivum Sceleton & cute tantummodò hærentem & oſſibus reperi: deſperabam ipſe cum R. R. P. P. Societatis de ejus ſalute eventurâ. Quemadmodum autem ſæpiùs in Medicinâ contingunt aliqua miracula, & ſæpenumerò ſanitati reſtituuntur ii, qui à Medicis morte opprimi exiſtimabantur: ideò ne absque remediis ulterius derelinquerem, ſpe animatâ quædam præcepi, adjunctâ tamen hâc expreſsâ prognoſi, quod ſi præter eventum mors contingat, ne mihi, neque ſaluberrimis medicamentis, quæ aliis ſæpiùs fuêre ſaluti, mortis cauſa adſcribatur. Juſſi igitur, eundem ut nutriant & reficiant ſolô lacte caprillô, admixtâ bonâ ſacch. cand. quantitate, inſuperque ſingulô quôvis die manè & veſperi ʒij. pul. de fungô ſalicis ruffæ cum ſacch. candi tantundem ſumendas præbui: Pultes dedi ex lacte, vitellis ovorum, butyrô inſulsô, ſaccharô, farinâ hordei, oryzæ &c. Pectus & ſpina inungebantur linimentô reſumptivô cum ol. roſar. & violarum. Quibus debitè adhibitis recteque adminiſtratis, omnibus deinceps iis ad hunc morbum fovendum plurimùm juvantibus ſeriò interdictis, intra Menſem ita reſtitutus, ut perfectè & optimè absque ullô hujus affectûs grava-

gravamine ac moleſtiâ, à curâ ſanus & vegetus, vividioreque etiam, quàm antea, corporis conſtitutione convaluerit. Eâdem cruentâ correptus Phthiſi *Andreas Bock* Celſiſſimi S. R. I. Principis Epiſcopi Bambergenſium Superioris Aulæ hortulanus præfatô pulvere reſtitutus fuit, cui præter præfatum pulverem noctu ante lecti ingreſſum emulſio ex Amygd. dulc. excorticat. ſem. quatuor frigid. major. & papav. ſimpl. & aq. nymph. quotidiè propinabatur; vivit uterque etiamnum ſatis benè.

SCHOLIUM.

SAlicis virtus uti præter vim refrigerandi adſtrictoriâ etiam gaudere creditur: ita cur phthiſico huic, juxta cum aliis remediis, prodeſſe potuerit, hinc edocemur; dum acidum illud morboſum & corroſivum in ſanguine & ejus ſero abundans, pulmonesque lædens fungi iſti alcali ſuo mitigare & abſorbere, ſicque febrilem calorem unà compeſcere, nec non terreſtribus adſtringentibus particulis vaſorum aliarumque fibrarum laxitatem conſtingere valuerunt. Id quod non ſolis fungis iſtis competere, cortex medius tenellæ ſalicis comprobat, cujus extractum ut ſingulare remedium pro pulmonibus exulceratis ex *Joh. Prevotio* proponit noſter celeberr. *Georg. Hieron. Welſchius Hecatom. cent. 2. obſ. 60.* ubi quoque fungorum iſtorum, ſive pilularum mentionem facit. Imò reliquis etiam partibus in ſalice eandem vim eſſe, non eſt dubium, quibus omnibus vim adſtrictoriam *Dioſcorides lib. 1. cap. 11.* adjudicat. Et licet ob eandem prælaudatus *Welſchius cent. 1. Hecatom. obſ. 40.* de virtute ejus, quæ in menſtruorum defectu à *G. Entio* laudatur, ſcrupulum moveat, adſtringentia tamen fluxum illum quoque ciere poſſe, non abſonum videtur adſerere; idque vel ſoli granatorum cortices teſtantur, quos menſtruorum fluxui deficienti opitulari, ex Nob. *D. Bartholini cent. 4. hiſt. anat. 39.* conſtat; cauſamque in ſal eorum volatile aperiens Exc. *D. Langelottus cent. 3. epiſt. Barth. 63.* vel, quod idem innuit, copioſum eorum alcali, acidum morboſum, obſtructionis illius cauſam, abſorbens,

bens, eruditè rejecit Clariſſ. *Otto Tackenius Hippocr. chim. cap. 17.* [*L. Schrök, L. F.*]

OBSERVATIO CXXII.

D. JOH. PAULI WURFFBAIN.

Salivatio in Phthiſi critica & ſalutari.

VIri cujusdam chariſſima Conjux, XXXIV. annorum, binarum filiolarum, unâ hebdomadâ præmaturâ morte circumventarum, mœſtiſſima Mater, tenuioris aliàs corporis conſtitutione prædita, luctuoſis calamitatibus nimiùm commota, XII. Aprilis An. MDCLXXXI. febricula quadam, prædominante tamen calore, cum dolore capitis inſigni, & levi ab initio tuſſi, obruitur; ſectâ ab initio ſtatim ad caloris vehementiam infringendam brachii venâ, adhibitisque remediis internis convenientibus, unà cum calore, febris mitiorem ſe præbebat, ingraveſcente è contra capitis dolore ac tuſſi, quam expectoratio pituitoſa viſcida inſequebatur; cui de die 15. ad 20. ferè, vera purulenta quædam materia, quamvis nondum fœtida, Phthiſeos tamen incipientis, haud levis index, cum faucium & linguæ ſcabritie admixta, conſpiciebatur, interim die ſeptimo morbi febre hactenus ſaltim ſymptomaticâ, aliquoties iterata alvi dejectione (non obſtante *Hipp. Sect. V. Aph. 14.*) criticè ſolutâ, penitus ceſſante. Die verò 20. Aprilis, cum aliquali, utriusque genæ, maxillas verſus dolore, inſignis, ſpontanea, critica & ſalutaris, ſine ulla Mercurialium medicamentorum exhibitione, aborta eſt ſalivatio, quæ, cum ad 27. usque, duraſſet, & ob nimiam limpidæ & ſalivoſæ materiæ copiam, reſolutionis virium metum injeciſſet, ſenſim adhibitis moderatè incraſſantibus, cohibita fuit, ſymptomatibus de die in diem remittentibus, ſanitate brevi, in integrum ſubſecuta, quâ etiamnum, (velit Deus diu!) optatò fruitur &c.

SCHO-

SCHOLIUM.

Ptyaliſmus ſymptomaticus, in plurimis morbis contingens, uti nunquam in ſalutem ægri vergit, qualis ex imperitè ſectis ranulis contingit, propoſita à *D. Car. Raygero in not. ad cap. 2. Agloſſoſtomograph. Roland.* aut ſanguinis quandam diſcraſiam ſpirituumque pauperiem denotat, exemplo ſuppeditante *D. Herm. Grube de Arcan. Medic. non arcan. pag. 194. D. Joh. Hellvvigio obſ. med. 64. D. Dan. Sennerto Paralip. ad inſtitut. 31. D. Auguſt. Thonero lib. 3. obſerv. &c.* quò etiam præpoſterum ſalivantium uſum à *D. Thom. Williſio part. 2. de Anim. brutor. cap. 2. Guil. Fabricio Hildano cent. 4. obſ. 82.* & *cent. 5. obſ. 13.* aliiſque notatum referre poſſumus: ita qui arte paratur, multorum eſt morborum domitor; ut de lue venerea nil dicam, in capitis dolore, vertigine, mania, epilepſia, ulceribus, & arthritide ſalutares ejus vidit effectus *D. Guern. Rolfincius Ord. & meth. med. ſpec. comm. lib. 6. ſect. 3. cap. 1.* Quartanam ſalivatione curatam recenſet *Willis lib. de Ferment. cap. 6.* colicam *part. 2. de anim. brut. cap. 15.* podagram *D. Georg. Wolffg. Wedelius lib. 2. de medicam. facult. ſect. 2. cap. 12.* corpulentiam nimiam *D. Ol. Borrichius in Act. med. Hafn. vol. 1. obſ. 74.* & plicam Polonicam *Herc. Saxonia cap. 57. de PP.* Nonnunquam verò Natura morborum medicatrix, inque debellandis morbis variarum ſæpe viarum admodum inſuetarum pro evacuanda cauſa morbifica inventrix, ductus etiam ſalivales ex glandulis majoribus minoribusque plurimis in oris cavitatem hiantes, pro ſanguineæ maſſæ depuratione ſeriique abundantis ac depravati evacuatione eligit, atque ita morbos feliciter profligat; talemque criticam morborum ſolutionem, & quidem febris ardentis *Rolfincius l. c. lib. 3. ſect. 2. cap. 41.* vertiginis *Nicol. de Blegny Ann. 1. Zod. Med. Gall. Menſ. Octobr. obſ. 7.* & *Grube d. l.* exhibuerunt.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO CXXIII.
D. JOH. GEORGII SARTORII.
Angina lethalis curata.

EXcellentiſſimus D. D. N. N. in ipsô die Divi Johannis Præcurſoris Chriſti, cujus natalis erat dies, quem aliàs lautè, opiparè & ſolenniter cum ſuis peregiſſet amicis, in ſatis lugubrem, vix non funeſtam incidebat anginam: in quâ muſculi faucium laryngisque omnes horrendè intumebant, reſpirationis & deglutitionis viæ ita reddebantur anguſtæ, ut exinde ſummam perciperet & reſpirandi & deglutiendi difficultatem, ſine thoracis tamen aut pulmonum vitiô, dolor circa fauces erat & guttur, rubor, calor, & febris, lingua arida, vocis languor, potus liquidaque omnia rejiciebantur per nares. Accerſitus conſiderabam ſeriò ac primùm ſedulò, quæ maximè hôc in affectu locum habet, venæſectionem, num illa celebranda, num omittenda foret? Cùm verò eadem paulò antè, & quidem largiùs adminiſtrata fuiſſet, eam pro viribus & robore repetendam conſideratiùs duxi; Apertio venarum ſublingualium raninarum, cucurbitulæ, veſicatoria, enemata, gargariſmata, topica &c. nec proficiebant quidquam. Ex gargariſmis ſequens unus aut alter repellens concinnabatur hâc aut conſimili formâ.

℞. Flor. roſar. rub. balauſtior. āā. pj ß. cortic. granat. ℥ß. folior. quercûs mj. Alumin. uſti ℈j. coque ex aq. ferratâ & colat. ℔ i ß. adde rob. diamor. ℥ij. M. F. gargariſmus. Alius efficacior.

℞. Folior. Taraxaci mi ß. hederæ terreſtris, violar. āā. m ß. coque ex aq. hordei in colat. ℥xx. diſſolve mellis roſat. colat. ℥i ß. addendo ſpirit. vitrioli gutt. xv. miſce pro gargariſmate.

Minùs auxilii quid, vel ſpei convaleſcentiæ dabat diſcutiens in hâc formâ.

℞. Radic. liquirit. cortic. granator. āā. ʒij. flor. balauſtior.

ſtior. pj. jujubar. num. xij. ficuum num. iij. paſſular. minor. ℥iij. coque ex aq. hordei. in colat. ℥xx. diſſolve ſyrup. capill. ven. mellis roſat. colat. ãã. ℥j. Miſce, fiat gargariſmus &c. Minusque ſublevabant topica, nec cataplaſmata, nec emplaſtra ulla. Utpotè

℞. Radic. Althææ, lilior. albor. ãã. ℥j. nid. hirund. n. j. ficuum, dactylor. ãã. num. jv. alb. græci ℥ß. cæparum ℥vj. coque ex aquâ hordei, vel cereviſiâ, & colat. ſ. q. adde farinæ tritici, ſemin. lini ãã. ℥j. fœnugræci althææ ãã. ℥ijß. vitell. ovor. num. ij. Croc. oriental. ℥ij. ol. chamomillæ ℥ij. M. F. Cataplaſma.

℞. Succi cæparum ℥ij. ol. lil. albor. irin. ãã. ℥iß. coque parùm addendo nid. hirundin. ℥ij. picis, & ceræ ãã. q. ſ. M. fiat. ſ. a. emplaſtrum.

Poſtremò omnibus his & ſimilibus nihil proficientibus monitô empiricô edoctus, ut lanam ovillam, nigram verò, in ol. chamomillæ frixam, duplicatis involutam linteis, deſuperque Emplaſtrum de melilotô parti affectæ applicarem, quô applicatô intrà pauculas horas talis ſubſequebatur effectus, ut omnes adſtantes ſummoperè admiraremur, ægerque ſe parùm ſublevari, nonnihilque auxilii perſentire voce languidâ effabatur: Cumque ſingulô quôvis die ternis vicibus hoc reiteraretur topicum, præter omnium noſtrûm ſpem & opinionem intrà paucos dies æger convaluit, & hodiè ſaniſſimus ſuo perſtrenuè fungitur munere & officiô.

SCHOLIUM.

QUod hic Emplaſtrum de meliloto in Angina præſtitit, id etiam in Caſu, ſi cauſam morbificam ſpectemus, non adeò diſſimili, Pleuritide nempe, effeciſſe, *Auguſt. Thonerus obſ. lib. 3. de pleur. obſ. 2.* recenſuit; cui oleum chamæmelinum, anginoſis inſigniter prodeſſe à Celeb. *D. Simone Paulli Quadrip. Botan. claſſ. 3.* celebratum, vi ſuâ anodynâ, emolliente & reſolutivâ ſuppetias tulit; lana autem nigra, præterquam olei hujus commodiore pro adplicatione quòd inſervierit, aliquam etiam lenien-

di & diſcutiendi operam, calorem nempe fovendo, contulerat, ab alterius quoque caloris lana cæteroquin non minùs obtinendam.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO CXXIV.
D. BENEDICTI HERMANNI.
Epilepſia rara.

ANno 1678. Menſe Januario Puellam vidi Memmingæ, Davidis Hummelii Sutoris filiam, 9. circiter vel 10. annos natam, quæ per vices, non ſine veneficii ſuſpicione, horrendis tentabatur convulſionibus epilepticis, quas inſtare nunc dolor quidam punctorius in externâ aliqua, eâque variâ, corporis parte, maximè in digiti indicis apice perceptus; nunc ſenſus quidam reptantis intra corpus animalculi, præmonuit. Paroxyſmus aliquoties in die nunc ſedentem, nunc decumbentem, quin & ſtantem non raró corripuit. Motus convulſivi fuêre varii; poſt menſam ſedens corpus coacta retrò ad parietes alliſit, ante ſe quicquid in menſâ occurrebat, manibus disjiciens: humi proſtrata pedibus mirum in modum calcitravit, nec uno in loco hærens, huc illuc corpus provolvit: manibus prehenſa, nullo membro flexilis tota rigida ſurrexit: ſtans erecta aliquando lecti, quo decumbebat, tectum, ponderoſum licet & ei firmiter annexum, capite contra nitens è ſede ſuâ movit. Per tres circiter horæ quartas partes paroxyſmus duravit; qui hoc ſingulare habuit, quòd eo durante ægra ſenſuum tam internorum quàm externorum uſum non exuerit, interrogata quippe, quâ nunc in parte punctionem ſentiat, vel animalculum reptare percipiat? locum digito monſtravit. Aliâ vice, dum paroxyſmum ſuſtinenti adſto, illa per feneſtram cubiculi apertam hominem notum eminùs venientem vidit, & nomine ſuo, raucâ licet voce, appellavit. Biennium tunc erat, ex quo affectus

ctus hic primâ vice in eâ fuit notatus, qui eo quidem tempore, poſt multa remedia fruſtrâ adhibita, balſamo cuidam Magico, Stutgardiâ allato, ceſſit: Præterito verò anno, cum malum recrudeſceret, nec balſamo modò laudato ampliùs obediret, V.S. profuit; quæ & hoc anno tertiâ vice redeunti, Menſe Januario medelam attulit, non diu licet durantem; paucis enim pòſt Menſibus malum repullulavit. Tum quidem Menſe Junio Emeticum illi fuit exhibitum, quod aliquot per gulam exturbavit vermiculos alatos ſeu ſcarabæos parvos, eo tempore circumvolitantes & floribus, roſarum inprimis, inſidentes, & à Menſe Junio in vernaculâ noſtrâ Brachkäferlein appellatos, quorum ego duos vivos ab ipsâ per vomitum rejectos ipſe vidi, & manibus palpavi, brevi poſt avolantes. Curæ poſtmodum cujusdam ſacrificuli Chymiſtæ commiſſa, an ab hoc affectu liberata ſit, civitate dictâ valere juſsâ, ignoro.

OBSERVATIO CXXV.

D. CAROLI OFFREDI.

De

Serpente magno & monſtroſo.

QUod menſibus circiter abhinc duobus ſcripſit ad me *D. Daples*, Medicus Lauſannas erudititiſſimus, hac vice communico, ſcilicet in agro illius urbis, nec quidem procul, à ruſticis deprehenſum ſerpentem tantæ molis, ut utrumque crus carnoſius & craſſius æquâric, & quod monſtri loco eſt, auritum, anguem procul dubio, prout deſcribitur in vita Clariſſ. *Heurnii*, inſidias vitæ ejus ſtruentem Patavii, ubi ſtudij medici cauſa tunc commorabatur, non procul à decurrente fluvio; quid porrò acciderit in relata hiſtoria curioſa, animum deſtituit.

[*Patavii Auguſtam Vind. Ann. 1680. 21. Maji ad Luc. Schröckium Luc. Fil.*]

SCHOLIUM.

REctè aures iſtius Serpentis monſtroſæ adpellantur; ſiquidem *aures etſi habeant, non eminent tamen; rectè cavernas ad audiendum Plinius vocavit,* ut cum Nob. *D. Joh. Jonſtono* ex *Hiſt. natur, de ſerpent.* loquar. Fortè ipſa quoque magnitudo fuit monſtroſa; quamvis enim naturaliter maximos dari ſerpentes, India inprimis, tum orientalis, tum occidentalis, ſatis teſtentur, iſtud etiam ſerpentis aquatici genus, Italiæ inquilinum, quod Boas vocatur, & *Heurnio* vitæ diſcrimen minatum fuerat, ingentem in magnitudinem excreſcere ſoleat, hîc tamen in agro Lauſannenſi inſolitum quid fuiſſe, eſt credibile.

[*Luc. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO CXXVI.
D. CAROLI OFFREDI.
De
Fecibus alvinis & lumbricis ex abſceſſu abdominis prodeuntibus.

NOn adeo monſtrorum ferax eſt Africa, ac ipſa Natura parens, quæ propterea πολύμορφος à Veteribus meritò eſt nuncupata, prout amplam fidem faciunt quotidiana experimenta, ac nuper potiſſimùm in muliere anicula, annis pannisque obſita, ſeptuaginta & plus eo annorum, quæ duobus abhinc annis gravi dolore ventris conflictata, irritis variis remediis, pro tenui conditione, nullo levata eſt, verùm erumpente paulò ſupra inguina, umbilicum verſus, à parte dextra, tumore quodam, eo ſponte patefacto & diſrupto, lumbrici aliqui rotundi, ac digito longiores, hac ſibi viam fecerunt, fluxu alvi per eandem viam ſuccedente, qui hucusque durat, non eâdem tamen ſemper copiâ, nec materiæ, nec vermium, non intercepto fæcalis materiæ per deſtinata illi loca fluore; rari verò nunc prodeunt vermes, nec dolore premitur

tur alicujus rei, ambulat, comedit perbellè, & cætera vitæ munia obit ſatis commodè. Memini in hanc rem *Weslingium* clariſſimum, ad ulcus externum inteſtinorum commendâſſe ſummopere decoctum Eupatorii Avicennæ cannabini, quà uſu interno, quà externo, experimento proprio, cui infuſione per ſiphonem admiſcuit Mel roſatum.

[*Ad eundem Ann. 1680. 27. Junii.*]

SCHOLIUM.

PLura excretorum per umbilicum & alia in abdomine loca cibi retrimentorum, ut & lumbricorum exempla paſſim inveniuntur; & quidem partim eorum, qui reſtituti à tanto malo, partim non ſanati fuerunt: Horum v. g. in *Ephem. Nat. Cur. Ann. I. obſ. 145. Ann. III. obſ. 122.* apud *Barth. Cabrolium obſ. med. 13. Guil. Fabricium Hildanum cent. 1. obſ. 74. Henr. Smetium Miſc. med. lib. 10. pag. 566. Greg. Horſtium part. 2. lib. 4. obſ. med. 19. Phil. Höchſtetterum dec. 10. obſ. med. 3. Joh. Rhodium cent. 2. obſ. 92. &c.* Illorum verò itidem in *Ephem. Cur. Germ. Ann. I. obſ. 146. Ann. III. Obſ. 64. 175. Ann. VI. Obſ. 144. Zodiaco Med. Gall. D. Nicol. de Blegny Ann. 3. Menſ. April. Obſ. 4.* & *Menſ. Octobr. Obſ. 4. & 5. Hildani cent. 1. Obſ. 54. Nic. Tulpii lib. 3. Obſ. Med. cap. 12. Joh. Fabri expoſit. in Nard. Ant. Recchi Hiſt. anim. Mexic. pag. 657. 658. Edmundi de Meara Hiſt. med. Schenckii Obſervat. lib. 3. &c.* Quomodo verò ſcybala ita excerni queant, ut non abdominis in cavitatem potiùs excidant, monſtrat *D. Sennertus lib. 3. Med. tract. part. 2. ſect. 2. cap. 9.* in labiorum tum vulnerati abdominis, tum inteſtinorum mutuam conglutinationem cauſam rejiciens, quale exemplum inprimis illud allegatum *Smetii* ſuppeditat. Utrùm autem noſtro in caſu vermes ipſi viam ſibi fecerint ex inteſtinis ad abdomen, vel materia quædam acris partes illas eroſerit, vel utrumque concurrerit, incertum eſt. Acrimoniam quidem humorum tale quid præſtare poſſe, nemo eſt qui dubitet; à lumbricis autem idem eſſe metuendum, cum *Sennerto l. c. ſect. 1. cap. 5.* arbitror, cùm tantus in abdomine, quem ſæpius excitant, roſionis & doloris ſenſus, ipſam

etiam

etiam convulſionem inducens, eandem reddat probabilem; præcipuè dum & alia inſecta vermiformia, erucas, tineas, teredines &c. dentes, vel ſaltem analogum quid habere, abundè ex effectu, quem rodendo edunt, conſtat. Remedium, quod Eupatorium cannabinum ſuppeditat, etiam commendatum, & fortè ex eodem fonte deſumtum, invenitur in *obſerv. med. D. Georg. Hieron. Welſchii epiſagm. 46.* quod & diverſis ex Botanicis libris nemini ignotum eſſe poteſt. Aniculam autem iſtam diem ſuum obiiſſe, diuturno morbo confectam, & ætate gravem, idem *Dn. Offredus* me 23. Octobr. Ann. 1681. certiorem reddidit, cujus in abdomine ulcus quidem coaluerat, opem præſentem conferente dicto remedio, lento tamen ploratu materiæ ſanioſæ per vices dehiſcere viſum.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO CXXVII.
D. CAROLI OFFREDI.
De
Proceſſu falcato oſſeo.

THeatrum anatomicum hoc anno exhibuit nobis novum quid & inſolens, proceſſum ſcil. falcatum oſſeum omnino, quem penes me habeo; Meretricis nempe cadaver fuit attritæ, & obſtinati capitis, ut nil mirum, ſi ejusdem mollia in oſſeam duritiem concreverint.

[*Ad eundem Ann. 1681. 3. April.*]

SCHOLIUM.

PRoceſſum falciformem antrorſum cranio arctè adhærentem, & ad dimidiam ſui longitudinem penitus oſſeum pariter deſcripſit Nobil. *D. Volckamerus* noſter in *Ephem. Cur. Germ. Ann. VI. obſ. 71.* in Celſiſſimo Principe Bambergenſe, Philippo Valentino b. m. inventum, quem tamen miti ingenio fuiſſe, & longiori vitâ dignum, conſtat. [*L. Schröck. L. F.*]

OBSER-

OBSERVATIO CXXVIII.

D. CAROLI OFFREDI.

De

Pleuritide Venæſectione curata.

MUlier Veneta 44. circiter annorum, temperamenti calidi & ſicci, gracilis & fuſca, cùm aliquando ex gravi pleuritide convaluiſſet, aliquot pòſt menſibus paſſa eſt ſputum ſanguinis, magnâ ſatis copiâ ſine tuſſi, ex quo ſanata eſt miſſione ſanguinis repetitâ; & quoties impotenti irâ excandeſcit, vel alio quolibet pathemate afficitur, aut immodico exercitio defatigatur, recurrit idem pleuritidis affectus, quo copioſâ ſanguinis evacuatione levatur, nullo ſuperſtite ſigno affecti pulmonis vel empyematis; cæterùm benè comedit, placidè dormit, & aliis vitæ muneribus probè fungitur. [*Ex iisdem literis.*]

SCHOLIUM.

PLethoram inprimis hîc eſſe accuſandam, nemo non videt, quæ Venæſectione omnium optimè tollitur. Ira autem uti ſanguinem in majorem & concitatiorem motum concitat, ita eundem ad lateris adfecti vaſa etiam majori in copia amandat, ubi eadem à morbo prægreſſo adhuc debilia ſive laxiora inveniens, facilè in iis ſtagnare, eadem diſtendere, & pleuritidis ita ſenſum inferre poteſt. Nec inaudita eſt multoties recurrens illa in uno ſubjecto adfectio, qualem nempe ſeptuaginta quinque vicibus virum quendam invaſiſſe; mulieri etiam multoties & tandem letaliter infeſtam fuiſſe, refert *Petr. Borellus cent. 1. hiſt. med. 83.*

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO CXXIX.
D. VITI RIEDLIN.
Scroti Tumor ex Colicâ.

SIcut reliquæ humani corporis partes omnes variis ſubjectæ ſunt morbis, ita nec ſcrotum ab iisdem intactum relinquitur. Ut taceam jam calculos, pruritum, ulcera, ſphacelum, aliaque plura in hiſtoriis medicis obvenientia, quibus obnoxium eſt, mala, vix Tumor eſſe videtur, qui hanc partem non occupaverit. Inter hos ſunt, qui â morbis præcedentibus interdum oriuntur, qualem poſt dyſenteriam obortum Auguſtinus Thonner. l. 4. obſ. Med. 9. curavit, aliumque Colicæ Filium ſequens hiſtoria deſcribet: Juvenis quidam Aurifaber Hamburgenſis doloribus colicis ſæpius tortus, eosdem ſumtâ Mixturâ quâdam ex Aquis calidioribus conſtante ſemper mitiores ſtatim ſenſit, hac de cauſa his ipſis doloribus & hic Auguſtæ correptus, ad idem remedium, quod deſcriptum ſecum habebat, recurrit, nec ſine exoptato eventu, dolores enim Aquâ vix deglutitâ remittebant, & paulo poſt omninò ceſſabant; ſed ecce! cum nondum omnino ab hoc dolore reſpiraſſet, pondus quoddam minus conſuetum in ſcroto ſentire cœpit, locum itaque affectum, quia ſimul dolebat inſpexit, tumorique, duos ferme pugnos viriles æquanti, & ſiniſtram ſcroti partem extendenti, originem ſuam debere, ex metu, ne forſan Hernia ſubeſſet, non ſine terrore vidit, hinc metum hunc Hero ſuo detexit, qui harum rerum minus gnaru me in conſilium vocavit. Accedens igitur tumorem accuratiù conſideravi, eumque tam magnum, ut modò deſcripſi, du riuſculum, &, dum tangebatur, magis dolentem, minim tamen inflammatum inveni. Interroganti, an nunquam ante ſimilem tumorem notaverit, an non vis externa quædam illa ta fuerit? an alvus obſtructa ſit? negando ad ſingula reſpondit Tuſſire & ſcreare juſſus, nullam moleſtiam ſenſit, nec tumo

ipſ

ipſe inde auctus conſpiciebatur; quibus omnibus attentius conſideratis, in flatus huc delatos, cauſam inprimis rejiciendam eſſe, conjecturam feci; Bono animo ergo eundem eſſe, fauſtumque exitum ſperare juſſi, & ſequentem pulverem in lacte ad conſiſtentiam cataplaſmatis coctum cum duplicato linteo ſæpius diligenter applicaret, ſuaſi,

℞. Pulv. Rad. Alth.
Herb. Melilot. āā. ℥iß.
Fl. Chamom.
Farin. Sem. Lin.
Hord. āā. ℥j.
Miſc. ad chart.
Sign. Pulver in Milch zu ſieden.

Hoc cum ſedulo obſervaſſet, tumor per unicam noctem ultra dimidium imminutus fuit, altero verò mane, cum ut corpus ad reliquam curationem aptius redderetur, tum, ut, ſi forſan humor quidam ſimul peccaret, idem ſubduceretur, lene purgans exhibui, & cataplaſmatis applicationem continuaret, in mandatis dedi, quibus Deo benedicente effectum eſt, ut die â morbi principio quarto, tumoris ne veſtigio quidem reſtante, priſtinam ſanitatem omnino recuperaverit.

OBSERVATIO CXXX.
D. GUNTHERI CHRISTOPHORI SCHELHAMMERI,
Anatome Talpæ.

AD morborum curationem, ad quam tanquam ad ſcopum, prudenti Medico omnia dirigenda ſunt, cum alia multa, tum exacta morbi cujusvis notitia apprimè neceſſaria eſt. Cùm vero in actione læſa morborum formalis, ut ajunt Philoſophi, ratio unicè ſit quærenda, facilè omnibus patet, eorum cognitionem neutiquam acquiri poſſe, niſi & partium ſingularum uſum & actionem rectè quis

peceperit. Et verò hæc eſt ipſa Phyſiologia medica, quæ nec in nuda partium per Anatomen contemplatione, nec in Controverſiarum Philoſophicarum prolixa enarratione, ſed in eo potiſſimum collocata eſſe, videri debet, ut quid ad actionem uniuscujusq; rectè obeundam vel in ipſa parte requiratur, vel aliunde etiam conferatur, inſtituto non vano ratiocinio, innoteſcat. In hac palæſtra cum alii hujus ſeculi præſtantiſſimi Viri adhuc ſtrenue deſudarunt, tum etiam tu cumprimis, Vir ampliſſime, cujus labores Phyſiologici juvenum manus menteſque exercent. Sed multa tamen adhuc deeſſe nobis, nemo facile, niſi quem ſuæ eruditionis magis quam naturalium rerum aſſidua contemplatio oblectet, ibit inficias. Inter alia Diaphragmatis, muſculorum abdominis ac thoracis actio tam intricatè partim, partim etiam perperam vulgo traditur, ut non injuria mireris, in rebus adeò obviis potuiſſe tamdiu eos aberrare, quibus hæc doctrina curæ fuit. Quod, Deo annuente, peculiari diſſertatione aliquando oſtenſurus ſum. Videtur autem mihi ad excolendam phyſiologiam noſtram haud vanam operam allaturus, quisquis animalium brutorum anatomen aggreſſus actiones viſcerum in iis proſequi diligentius non detrectet; nemo enim de naturæ operibus æquum ferre judicium poteſt, niſi qui intimè ipſius modum operandi & varietatem hujus in variis animantibus habeat perſpectum. Cujus rei exemplo ſit vel ſola ciborum in chylum immutatio, quam cum veteres in ſolo ventriculo quæſiverint, & ſuam coctionem nobis obtruſerint, imperfectum opus relinquere coacti ſunt. At poſtquam recentiores, ex collatione variorum volatilium, quadrupedum, aquatilium, cognoverunt, plurima ad eam naturam arceſſere, & vario modo in variis idem præſtare, adeò expeditam nobis dederunt rem omnem, ut dubitem, an ulterius procedendi, aut multa adeò his ſuperaddendi ſequentibus ſeculis facultatem reliquerint. Hanc autem Zootomiam cum plurimi hinc inde, tum ex profeſſo vir maximus, M. Aur. Severinus, de cujus libri publicatione multum Clariſſimo

riſſimo Volkamero noſtro debet eruditus orbis & nuper Blaſius, ſatis amplo volumine, atque etiam ante ipſum neſcio quis alius, cujus nec nomen occurrit, nec libellus, (fertur autem ſat elegans) unquam oculis factus eſt obvius, excoluerunt. Horum premens veſtigia, dum graviora nunc deſunt, ne nihil conferam in publicum uſum, quid in talpâ mihi viſus ſim obſervâſſe haud ita pridem, ſimplici dictione ac bona fide breviter exponam, ſimul etiam quid cauſæ ſubeſſe exiſtimem quod ab aliis animalium partibus hæ ſint diverſæ, ſubjungam.

In Talpa igitur

1. Pellis hujus animalis duriſſima eſt, & planè nervea, ut, niſi acutiſſimo cultello, vix cedat. Cujus rei præter ipſam pellis nervoſiorem ſubſtantiam hæc eſſe cauſa mihi videtur, quod cum animal ſit frigidius, & ſub terra in locis frigidis degat perpetuò, exhalationes è corpore paucas & rariores emittit, ideoque poros ipſi longè minores in pelle, quàm majoribus animalibus eſſe, veroſimile ſit. Frigus autem, ne per hos ſubrepat promtè nimis, & viſcera interna lædat, erat cavendum naturæ. Qua de re etiam pilos ipſi tenuiſſimos & ob hanc tenuitatem quovis ſerico molliores eſſe videmus, in id, ut frigus repellant. Nec dubium fieri adeò tenues, quia poruli, ex quibus ipſis enitendum eſt, tenuiſſimi ſunt: video enim illis animalibus, quibus circa os ſetarum more craſſiores excreſcunt, ut feli ac lepori, poros ibi & longè majores & conſpicuos planè eſſe, in aliis partibus minores. In lepore præterea (ut obiter hoc) ubi eorum origo eſt, folliculum humore albo plenum ſemper reperio, ſatis amplum, quale quid in capillis etiam humanis quandoque occurrit, & quidem viſum eſt mihi in iis, qui lue venerea laborant, turgidiores hos eſſe, quod tamen an ſemper ita ſit, certum non ſcio. Sed præter hoc aliud æquè novum hic circa pellem talpæ occurrit. Nam

2. Carnoſus panniculus adeò firmiter adnexus ei eſt, ut innatus videatur, ſeparari enim, niſi radendo, eum non licet,

quòd præterquam, quòd motum pelli conciliat, apprimè etiam ad frigus excludendum valet, eſt enim ſubſtantia hæc carnea, ut in minoribus animalibus ſolet, longè etiam quam in majoribus denſior & compactior, ob fibras minores, ac tendinoſiores.

3. Poſt hunc panniculum in conſpectum ſe dabat membrana tenuiſſima ac pellucida univerſum abdomen una cum thorace involvens, quæ tota ſine dilaceratione inde poterat avelli, &

4. Sub hac demum muſculi latebant, ut rectè hanc communem muſculorum fortaſſis appellaveris. Sed quem in finem & ſuperaddita ſit, haud ita facilè dixeris, poterant enim frigori parcendo, quæ modo dicta, ſufficere: Videtur voluiſſe pellem omninò à muſculis ſeparatam natura, quo magis ſit mobilis, cùm aliis de cauſis, tum ea etiam, ut pedes, qui penè toti ſub cute ſunt abditi, moveri expeditius poſſent; circa horum enim, poſticorum præprimis, ſuperiores partes etiam in aliis quadrupedibus pellis laxius adhærere conſpicitur, in hoc autem breviore animali, penè totum intercutaneum ſpatium ad motum inſtituendum requirunt, ut mox patebit.

5. Muſculi inferioris ventris erant omninò bini, fibris in longum protenſis, ut recti in nobis, conſtantibus, ſed latiore, in membraneam ſubſtantiam tandem degenerantes, quâ peritonæo firmiſſimè adhærebant. Hic, cur obliquis fibris præditi huic animali deſint, velim intelligere ab illis, qui ſtatuunt vel ad reſpirationem, vel excluſionem excrementorum eos majoribus datos: quæ nemo huic animali neceſſaria eſſe negabit. Sed hoc alibi docebimns, ne nimium hæc epiſtola excreſcat. Interim videntur hi longitudinales ſimul transverſorum officio præeſſe, qui revera, & unice abdomini ad fæces excludendas dati ſunt. Secus enim hic ſe res habet ac in homine, qui cum ventrem breviorem nactus ſit, & confideat ad hoc naturæ opus, ejus in latitudinem ſeu potius profunditatem coarctationem requirebat. At hoc animal dum excrementa

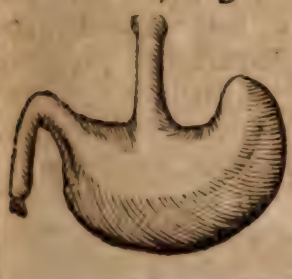
exclu-

excludit, longiorem ventrem verſus pectus contrahit, quo fiat brevior, & altius diaphragma poſſit impelli, quod ipſi cum canibus aliiſque quadrupedibus plurimis commune eſt. Rectos autem muſculos in eum finem datos, fibræ ejus docent, quod nemo non videt qui in hac doctrina hoſpes non eſt. Sed ad ipſa viſcera tandem accedendum eſt.

Itaque in infimo ventre notavi

6. Inteſtina, quæ omentum, (quod multis animalibus deeſt) contegebat, non in tenuia & craſſa dividi, ſed unius craſſitiei ad finem eſſe, niſi quod extrema pars recti amplior ſit, ſed cellulis, ex initio ad finem omnia plena, quod ad chyli retardationem factum, uti in ipſo etiam homine, tenuia quoq; remoris ejusmodi non carent, quod vulgus anatomicorum ignorat. Doleo me in obſervationibus meis non reperire, qualia fuerint quæ his continebantur excrementa, ſuſpicio enim eſt, omnia animalia craſſis inteſtinis deſtituta liquidiora excrementa reddere.

7. Ventriculus latus ſiniſtrum occupabat, ſub eoque lien erat: Hepar verò non dextrum tantum, ſed totam ſuperiorem partem ventris implebat. Idque perpetuum eſſe reperio, ut huic ventriculo cedat, nec aliter fieri poteſt, quam ut à majore jecinore is in ſiniſtrum latus detrudatur: Quod in homine nonnunquam etiam occurrit, ſed non ſemper. Ubi tamen repletus ventriculus eſt, non poteſt non, hepate non cedente, ſiniſtrum verſus extendi, quod practicis notandum eſt. Jecinore autem majore gaudent omnia volatilia; fortaſſis quia lienis

defectus erat compenſandus, ne ſanguis non ſatis comminueretur, id quod notatu dignum eſſe etiam exiſtimo. Erat autem figura ventriculi & inſertio œſophagi ferè talis; qualis etiam in ſciuro aliiſque occurrit: In orificio verò dextro, ſeu pyloro crenam obſervabam veluti ſi filo eſſet conſtri-

ctum

ctum, ut in figura ruditer id expreſſi. Facta videtur hæc inſertio in medio, quia nec œſophagum à vertebris dorſalibus ſecedere par erat, nec ventriculum in medio collocare licebat, adeoque ejus pars altera ſiniſtrorſum erat amandanda: itaque hæc inſertio commodiſſima erat. Internè totus rugoſus erat ſtomachus & ſubſtantiam continebat quam lumbricos terreſtres fuiſſe patebat. His enim atque aliis vermiculis ſubterraneis vivit hoc animal, in eumque finem cùm terram fodit, tum & roſtro attollit ac disjicit, ſic enim accuratius venari lumbricos, & ex latibulis extruſos deprehendere poteſt. Quod facit manè ac veſperi potiſſimum, cùm fames tunc urgeat: poſt pluviam verò jugiter, quia tunc odore facilius percipit eos, & terra laxior eſt, ut vel levi impetu verti poſſit.

8. Fel in veſicula ſua contentum manifeſtam dulcedinem cum amarore conjunctam habebat, id quod ego quidem in omnibus animalibus ita eſſe reperi, & quoties aliis guſtandum præbui, aſſenſum ſuum nemo denegavit: ad quod non advertitur vulgò, quid verò ea de re ſentiam, itidem ſingulari diſſertatione aliquando exponam.

9. Sub inteſtinis in meſenterio corpus glanduloſum inſignis magnitudinis conſpexi, ita ut craſſum inteſtinum referret, quod ex glandulis lacteis in unam congeriem hic congeſtis conſtare exiſtimo; erat enim conglomeratum.

10. Reni etiam utrique candidiſſima adjacebat glandula, quam examinare accuratiùs tum non licebat. Sed in ipſis renibus illud quoque notari merebatur, triplicem eos ſubſtantiam præ ſe ferre. Externè enim limbus ſanguineus lienem colore referens apparebat, altera ſtriis perpetuis ab hac parte decurrebat in pelvim, tertia pelvis erat ipſa, quatuor carunculis prædita. Et hæc quidem, datâ occaſione curatiùs examinari meretur, interim patet facilè, quæ ſit diverſitatis hujus ratio. Eſt enim ſanguinea prior ſubſtantia, in quam ſanguis effunditur & à ſero ſeparatur. Striæ verò albicantes ſunt tubuli, per quos in pelvim influit, ut vel hoc exemplo diſcas, quantum

tum animalium ſectione doctrina partium illuſtretur; hic e-nim, quod in majoribus non licet, ſtrias à *Malpighio*, è tenebris erutas, manifeſtò licet cernere.

11. Sed omnium maximè mira circa genitales partes oc-currebant. Nam 1. penis intus penè totus, ut ſolet animali-bus, abſconditus, longiſſimus erat, ut dimidium ferè totius ani-malis æquaret. 2. Teſtes non propendentes, ſed ſub cute, ma-gnitudine renes ſuperabant. 3. Paraſtatæ non modò ad teſtes adhærebant, ſed cùm ipſis capiendis non ſufficerent, ſingula-ri ſacco inſuper eximia earum pars erat incluſa, qui ex fibris carneis conſtabat; ex quo ſacculo demum vas ſeminale pro-dibat. 4. Corpora extus carnoſa manifeſto, indeque rubicun-diſſima; intus nervea, canali nerveo duriſſimo prædita, qui longè ante veſiculas ſeminales in penem ſeorſim inſerebatur. Porrò 5. circa veſicam, quæ craſſiſſima, rugoſa, nervea, aliud occurrebat globoſum, carneum parte exteriore, interiore ner-veum in ipſo pene ſitum, in quod cum ex veſica aditus erat, tum etiam vaſa ſemen deferentia terminabantur, ex quo pro-ſtatas eſſe, patebat. Sed poſt hanc demum inſertionem ex di-ctis corporibus rotundis canales illi nervei ſeorſim in penem abibant. Ita ſe habent hujus animalculi genitales partes, in quibus tantum apparatum haud immerito admireris. Cum enim reliquis præter teſtes valdè mediocres, cujus paraſtatæ appendiculæ ſunt, & glandulas proſtatas veſiculasve nihil na-tura dederit, huic & maximos illos, & paraſtatas ampliſſimas, & reliqua, & inſuper novum corpus ſeminale ab his diver-ſum ac ſeparatum, novis ductibus inſtructum conceſſit, pe-nem etiam facilè omnium, ni fallor animalium longiſſimum. Ex quibus colligere eſt, maximam præ omnibus reliquis ani-malibus voluptatem in coitu hoc abjectum & vile animal per-cipere, ut habeant quod ipſi invideant, qui in hac ſupremas vitæ ſuæ delicias collocant. Cumprimis verò conſiderari di-gnum, omnes has partes carnoſis tegumentis muniri, ex quo manifeſtum ſit, contrahi eas atque ſic ſeminalem materiam

propellere: ne verò ſiſtatur, nervoſæ ſunt viæ accedere neſciæ quæ trajiciendæ ſunt, aliàs facilè impreſſione in latera factâ, via illa elangueſceret, ut ad partes deſtinatas pervenire ſemen nequiret. Ubi mirari ſubit, neminem anatomicorum advertere, etiam in nobis ſemen omnino pulſione, undecunque demum illa pendeat, protrudi in urethram, eaque tanta, ut extra penem longè proſiliat, quod ſine maxima vi ac ſingulari fieri non poſſet. Antiqui ex turgeſcentia ſeminis eſſe & ſpiritu ſtatuerunt. Verum hoc tam vanum eſt, ut nihil magis. Quicquid enim turgeſcit aut ſpiritu agitatur, ebullit lentè, nec projicitur, ſed intumeſcit tantum. At hoc longè aliter fit in ſeminis ejectione, imò manifeſtis ſubſultibus cùm extolli uretram, tum recurrere, deprehendere licet, idque repetitis vicibus. Quod turgeſcentiæ adſcribere ineptum eſt, ſed manifeſto declarat, impelli aliquo cum impetu tantam ſeminis copiam, ut ſpatium non inveniens, eam diſtendat, ſicut à corde propulſus ſanguis arterias. Itaque in ſuſpicionem venio, circa partes genitales nondum omnia nos habere explorata, ſed ſupereſſe adhuc aliquid, quod ſemen cum impetu propellat: certum enim eſt, in corpore nihil tractu, omnia pulſu fieri, uti dudum accuratiores philoſophi demonſtrarunt. Quid verò illud ſit, diſpiciant illi, quibus in humanis cadaveribus omnia exquirere feliciùs conceſſum eſt. In hoc animalculo quid ſit, in aperto eſt, & cum nihil in corpore noſtro præter muſculos moveat quicquam, idem hic fieri ego quoque exiſtimo, erectores tamen penis eſſe, nequaquam credo. Sed de his ſatis. Deinde ex his omnibus mihi videtur lux affulgere controverſiæ, quæ inter *Regnerum de Græf* & *Swammerdamium* agitari cæpit, an una eademque ſit ſeminis materia, an vera triplex. Cum enim hic ſeorſim ex variis locis materia confluat, idque per ductus ſeparatos ac diſſitos, manifeſtum eſt, hic ſaltim variam materiam & ſemen non unum effundi in coitu. Quod cum hic potiùs quàm alibi conſpicuum, aut quare quadruplex hic, cum alibi triplex, ſit officina ſanguinis, doctioribus expendendum relinquo: ad reliqua propero.

12. In

12. In Pectore pericardium aut mediaſtinum nullum repertum eſt, ſed cor in ſiniſtrum latus devolutum, pulmone in dextro collocato, idque quod mireris, infra cor. An in hac una talpa id præter naturam ita factum ſit, neſcio; interim cauſa hujus non patet. Pulmonem autem non denegaverat natura, quia & ſub terra aër eſt, per rimulas & ab ipſa factos aditus penetrans.

13. Ex corde prodiens vena cava, non ad dorſum, ſed per mediam pectoris cavitatem ſuſpenſa & undique libera pertranſibat ad hepar: Poſt pectoris examen fortè fortuna ad pedes reſpexi, ubi artificium ſingulare etiam animadverti. Cùm enim, ut antea dictum, non niſi extremus pes extra cutim promineat, latus & digitis inſtructus, brevibus illis quidem ſed robuſtis & ad motum compoſitis, & quibus nec ungues ad terram fodiendam deſunt, omnes tamen reliquas partes intus ſub cute abſconditas reperi. Poſt pedem enim propriè dictum, duplex eſt os, quod radium & cubitum nominandum eſſe patet. Sed loco humeri latum os eſt triangulare, ne comprimat rotunditate ſua quod ſubjacet: ſcapulæ verò loco, quia in latitudinem ſe extendendi ſpatium deerat, os longum ſatis, quod cum ſcapula alterius lateris fortiſſimo ligamento in dorſo nectebatur. His inſerviebat muſculorum ingens numerus, quos deſcribere, operæ pretium non putavi. Glandulæ etiam cum maximæ, tum numeroſiſſimæ occurrebant, ita ut nullum animal pro ratione magnitudinis tot ac tam magnis abundare exiſtimem: atque hæ fortaſſis ad motum intra cutim facilitandum hic collocatæ ſunt, effundendis continuò humoribus, ſunt enim in unum congeſta quæ alibi longiſſimè extra cutim excurrunt.

14. Ultimo cepit animum lubido in organon auditorium inquirendi. Oſſicula hic reperi minima, cavitates minimas, tympanum tamen non deerat, aurem externam non habet, cum è longinquo colligi radios auditorios non hic neceſſum, audit tamen ſatis exquiſitè quæ propiora ſunt. Sed de

his clariùs in tractatu de auditu, propediem lucem viſuro acturi ſumus: Meatus auditorius cartilagineus, flexilis, ſatis longus.

15. Sed de oculis, inquis, nihil: Equidem nihil, cum nullos reperiam. Rudimenta oculorum conſpexi, non oculos, punctulum ſcilicet nigrum, durius vero, & ni fallor ſolidum; cui nullum cum cerebro commercium eſt, ſed totum externum eſt, & ſub cute latet, uti dixi, denſiſſima. His non videt: nec poterat ſub terra: An verò lucis radios aliquantulum percipiat, ſciri non poteſt, nec intereſt.

OBSERVATIO CXXXI.

D. GUNTHERI CHRISTOPHORI SCHELHAMMERI.

Calculus cerebri.

SEcui cadaver hominis, dum viveret, validis lacertis adeoque robuſtiſſimis, pariter ac audaciſſimis; animo vero & membris viſcera quoque interna reſpondebant, potiſſimum ſanguini dicata, cor, quod bovis cordi vix cedebat, quod magnanimum ſignat, ſecus ac vulgò quibusdam viſum eſt, hepar, lien, renes: Non minus ampla erant vaſa, at in his emulgentia duplicata etiam, quatuor ſcilicet arteriæ, quatuor itidem venæ: quod ob ſanguinis copiam, cui bina non ſufficiebant, factum, nullus dubito. In fellis veſiculâ lapilli duo, flaveſcentes, ut ex bile natos conſtaret, ex friabili ſubſtantia leviter cohærenti. In capite verò ad falcis dextram partem alius occurrebat, parvus quidem mole, piſum enim non æquabat, ſed ſilicem duritie & candore æmulans, depreſſior ubi adhærebat, rotundior verſus cerebrum. In depreſſiori latere duo ſigna, punctula rubentia ac ſi venæ & arteriæ, cum nondum lapis eſſet, huc in nutritionem inſertæ veſtigia referrent. Eum aſſervo, Illuſtris ſocietatis ſcriniis, inter

rariora

rariora reponendum, ſi gratum eſſe accepero, oblaturus. Ut enim lapilli in corpore haud rarò occurrant, tanta tamen duritie eſſe non ſolent, in parte cumprimis nobili, mentis ſede. De lapilli hujus generatione non lubet jam diſputare, cum id ſatis alii egerint, quamvis in hoc fortaſſis quædam occurrant dubia, quæ ex vulgo notis rationibus diſcuti difficulter poſſent.

OBSERVATIO CXXXII.

R. P. ADAMI ADAMANDI KOCHANSKI, S. J.

De

Gallinâ reviviſcente.

RUcenſebo rem miram, quam retulit Vir curioſus & Ingenii non vulgaris, factam in loco, in quo ipſe agit ad Aulam Epiſcopi cujusdam. Die 4. Decembris lapſi, coquus gallinam mactare juſſus, id præſtitit eâque aquâ bullienti deplumatâ & exenteratâ, illam in aëre perfrigido & glaciante jacere permiſit aliquo tempore: tum verò conchæ cuidam ampliori injectam frigidâ perfudit, ut ablueret: & ecce gallina maximo illius ſtupore & conſternatione ſubſilit è conchâ, & alis pedibusque ſuccuſſis, non aliter ſe jactavit, ac ſi tum primum cultro fuiſſet ſubjecta. Eodem verò tempore, his peractis, obſervatum eſt â coquo, fluxiſſe è collo gallinæ liquorem quendam inſtar lactis. Hæc coquus ille Vir ſerius, & qui complura gallinarum millia jam jugulaverat, affirmavit coram eodem illo viro Erudito, qui illum ſibi aliâs notum familiariter, putat vera, minimeque conficta narraſſe. Hæc ſi vera ſunt, oritur non levis difficultas in reddendâ causâ convulſionum illarum in Gallinâ jam frigidâ & rigidâ, in quâ ſpiritus Animales inteſtinis exemptis, quomodo conſervari potuerint, non video; ſuſpicor tamen hæc interiora non fuiſſe exempta, ſed tum primum, dum in frigidam conjecta fuerat gallina, ut coquis mos obtinet, eximi debuiſſe, vel certè dum eximerentur, accidiſſe motus illos: Nam ſæpe fit, ut qui mira narrant

 eventa,

eventa, vel audiunt referri, ad has circumſtantias, earumque ordinem non attendant, in quo tamen multum eſt poſitum.

SCHOLIUM.

Corde evulſo, canes nonnunquam, imò & homines aliquandiu ſupervivere & moveri, ex *Galeno*, *Joſepho à Coſta*, *Realdo Columbo*, & *Andr. Laurentio quæſt. 32. Elys. jucund. quæſt. camp. Caſp. à Rejes* memorat, idque etiam *Franc. Baco de Verulamio in Hiſt. vit. & mort. Thom. Bartholinus cent. 3. hiſt. anat. 15. Ephemerides noſtræ Cur. Ann. II. obſerv. 263.* & *Ann VIII. obſ. 10.* exemplis confirmat. Cor etiam exemptum aliquandiu motum ſuum retinere, *Galenus 6. cap. 3. de decret. Hipp.* & *in Tim. Plat, comm. cap. ult. Galenus* recenſet. Gryllum cinereum exenteratum vixiſſe integrum ferè diem vidit *M. A. Severinus*, uti refert in *Zootom. part. 4.* Caput crabronis ſive ſcarabæi cornuti (quem cervum volantem indigitant) abſciſſum, ſextiduo poſt, vivere adhuc & moveri conſpexit *Helmontius*, vid. *tr. ignot. act. regim. §. 35.* Cor inſuper anguillæ, quorundam piſcium, aliorumque animalium exemtum è corpore pulſare, imò partes ejusdem diſſectas ſyſtolen & diaſtolen exercere, carnemque anguillarum (quod & in aliis piſcibus fieri novimus) poſt exenterationem ſimiliter motum habere, & columbæ emortuæ cor à digito ſalivâ madefacto calidè ſuper impoſito fuiſſe revocatum, *Guil. Harveus cap. 4. de motu cord.* teſtatur; idem de anguillis, ſerpentibus & inſectis habet *Verulamius*, quorum ſingulæ partes poſt conciſionem nihilominus diu moventur; & motum cordis felini, canini &c. quaſi jam penitus emortui, à contactu, inflatione, & punctura redintegratum, imò mucronem etiam cordis canini vellicatum recuperâſſe motum, *D. Steno* obſervavit *Volum. 2. Act. med. Hafn. obſerv. 46.* Et *Joh. Walæus* in *Epiſt. de motu chyli*, *ſi cor*, ſcribit, *integrum, aut ejus vivi diſſectiq; mucro, aliave major particula cultello aciculâve pungatur, quoties pungitur, toties ſe quaſi naturali motu commovebit, etiamſi jam aliquandiu omnem amiſiſſe motum videatur.* Id quod & alii plures obſervarunt.

Capita

Capita etiam viperarum à reliquo corpore abſciſſa diu vitam retinere, ipſe non ſemel vidi, & exemplis à *Borello cent. 1. hiſt. 43. Rhodio cent. 3. obſ. 89. &c.* confirmatur. Cujus phænomeni cauſam in ſpirituum reliquias communiter transferunt: ſic e. g. *Corn. ab Hogelande* in *œconom. animal.* particulis ſanguinis mobilioribus cordi adhuc inhærentibus, inque motum reductis adſcribit; & *Th. Willis part. 1. de anim. brut. cap. 2.* liquorem tum vitalem, tum animalem viſcoſum & minùs diſſipabilem in lumbricis, anguillis & viperis eſſe, ideoque in partes etiam diſciſſa aliquandiu ſe movere & compuncta corrugari ſtatuit; quod etiam Cl. *D. Joh. Conr. Peyerus* nuper in *Parerg. ſuis num. 7.* propoſuit. Et hæc ratio uti ſatis eſt veriſimilis, ita eandem qui præſenti Obſervationi adplicare voluerit, dubio procul non errabit. Sive itaque gallina illa eviſcerata fuerit, ſive integra poſt mactationem permanſerit, motum illum convulſivum à ſuperſtite ſpirituum in ſanguine & humore ei analogo ſubſiſtentium manipulo derivabimus, quæ ipſa movendi potentia eò longiùs perduravit, quò largior eorum copia in corpore ſupererat, inque viſcoſiore vel craſſiore humore, qualem lacteus ille fluxus è collo innuit, volatilitas eorum implicabatur. Hi itaque ab aëre perfrigido, & glaciante, parteſque gallinæ exteriores dubio procul conſtringente, ne omnimodè exhalarent, fuerunt cohibiti, usque dum aqua ſuperinfuſa ſuperficiariam iſtam conſtrictionem reſolvens, ſimulque novas particulas aëreas ad motus excitandas maximè neceſſarias infundens, latentes ibi ſpiritus in expanſiones iſtas convulſivas excitaverit, fugamque omnimodam ſubire permiſerit. Liquorem autem è collo fluentem lacteum ſuſpicor eum ipſum fuiſſe, qui naturaliter ex glandulis œſophagi, ingluviei & gulæ aliàs ſtillare ſolet, hic autem in extrema illa ſpirituum lucta ſpaſmodica unà expreſſus fuerat, perque vulnus collo inflictum exitum invenerit; quem nempe ſubviſcidum & albicantem eſſe, conſtat; vid. *Peyeri noſtri anatome ventriculi gallin.* nec non *Th. Cornelii Conſentini progymn. 6.* & *Th. Willis Pharm. ration. pars 1 ſect. 1. cap. 2.*

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSER-

OBSERVATIO CXXXIII.
DN. THEODORICI A MARWITZ.
De
Calculo in corde capreoli invento.

QUod me admones fidei meæ nuperrimè Vobis datæ, ſeu, quod tu mavis dicere, ut memor ſim promiſſorum meorum, quæ fecerim, S. R. Imp. Academiæ Nat. Cur. pro invitatione & receptione ejus; ſcito me memoriam veſtri beneficii eſſe culturum benevolentiâ ſempiternâ: nihilqueferè tantum, quod ego non illius cauſâ facturus ſim ſtudiosè & libenter. Ego, quicquid in me eſt ſtudii & ingenii, quicquid etiam meâ authoritate & conſilio potero, id omne ad Academiæ Veſtræ evehendas operas & opera deferam, omnesque vias perſequar, quibus nos Collegæ ad id, quod volumus, pervenire poſſe putamus. Teſtem jam produco

lapidem, ante annos aliquot in corde capreoli à me in venatione capti & exenterati inventum. Hunc Te volo videre, cognoſcere, & exploratum obſervatione condecorare, ſicque curioſæ poſteritati relinquere, mihi verò eundem remittere.

[*Ex literis ad D. Vollgnadium Uratislaviam datis.*]

OBSERVATIO CXXXIV.
D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI.
De
Veneno Bufonis feliciter curato.

PUer XVI. annorum bufonem lapide petens, ſempe[r] eundem lapidem in manum reaſſumens, qui venen[o] bufonis infectus, hinc & ille puer contraxit ſibi ho[c] malum, ut utraque manus intumuerit, & alter pedun[culus]

a[-]

ad nates retractus, totum corpus tumidum & magnum, aſthma præcordiale. Dedi illi quater de noſtra theriacâ ℥iß. cum liquore: hinc Dei auxilio planè reſtitutus, tumidis manibus (meo Conſilio) admovit bufonem exiccatum, hinc & illæ detumuerunt. Hæc acta ſunt 4. 5. 6. 7. Maji Anno 1681. Die octavo reſtitutus fuit, ut in publicum egredi rurſum potuerit. Hinc Deo debentur grates. nequaquam medico

OBSERVATIO CXXXV.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI.

Roriſmarini reſuſcitatio.

ANno 1681. ex floribus Roſmarini affuſo vino Malvatico eliciebam ſpiritum: elicito ſpiritu, & omni humido abſtracto vitrum cum capite mortuo ſeponebam & negligebam. Die 14. Junii A. 82. vitrum illud ad uſum repoſcens caput mortuum florum Roriſmarini erat plenum vermibus, muſcis alatis & ſemi alatis & chryſalidibus vel aureliis, in quos vermes mutabantur, antequam muſcarum formâ induebantur.

Jam expendendum propono hoc naturæ phænomenum & metamorphoſin in capite mortuo, quod ignis vehementiſſimi ad ſummam ſiccitatem & abſtractionem omnis humidi torturam paſſum. Certus ſum, quod aliunde ſeminium non illatum fuerit in maſſam capitis mortui. Hinc rectè olim ſcripſit *Kergerius in ſuo tractatu de fermentatione*, quòd nulla mors detur in rerum naturâ &c. Vermes in caſeo naſcentes ſimiliter in chryſalides & denique muſcas transmutari docuit me experientia, quum A. 81. ſpiritum meum antipodagricum pararem, cujus compoſitionem ingreditur putris caſeus, ſpecierum omnium optimus.

OBSERVATIO CXXXVI.

D. CHRISTOPHORI SELIGERI.

De

Gonorrhœa virulenta cum excreſcentiis.

JUvenis quidam temperie bilioſus, opulentus & ſalax, ab impuro & impudico proſtibulo numiſma venereum pro aureo permutaverat, ut de ſeminis profluvio dolorifico eoque flavo querelas habere coram me neceſſum haberet, monſtrando inſimul excreſcentias verrucoſas ad fibulam, unicam principio quidem, poſtquam verò eandem acu aperuiſſet, proliferam, nam quousque ſanguis infectus fluxerat, eousque novarum notaverat exortum, ut etiam numerum tandem ſexagenarium tranſcenderent. Huic in anteceſſum nodulum ex lignis, rhabarbaro &c. cum vino ordinavi, deinde Pilul. de Terebinthina cum pauco mercurio dulci præſcripſi, tandemque decoct. nigrum Mynſichti compoſui exterius applicandum, qui nunc aliquot liberorum pater vivit ſanus.

OBSERVATIO CXXXVII.

D. CHRISTOPHORI SELIGERI.

Vomitus infeliciter coercitus.

VIrgo quædam non adeô deformis difficilioribus menſibus laborans cum depravato obſoniorum tanto appetitu, ut quandocunque modò liceret, aut erva, hordeum triticumque molâ confractum crudè devoraret. Anno 1678. Menſe Julii quantitatem myrtillorum illorum ingerit, ſuperbibendo cerevisiam ſecundariam, ſtatimque vehementiſſimis vomitibus corripitur. Mater infelix neſcio quo medicamine vomitum tandem ſiſtit, ſed eheu! ſupervenit

pervenit in puncto Epilepſia immedicabilis, filiamque intra horas ſeptem è medio viventium abripit.

SCHOLIUM.

VOmitum non omnem eſſe ſiſtendum, Exc. *D. Joh. Theod. Schenckius Exerc. anatom. pag. 317.* animadvertit, diſtinguens inter opera morbi & naturæ, ſicque cum *Riolano*, promovendos eſſe ſtatuit quotidianos illos à ductu cholidocho in ventriculum inſerto obortos, criticos, atque à repletione nimia, & ob errorem externum productos. Cùm itaque hoc in Caſu ventriculus à depravato victu jam antea debilitatus, ab ingeſtis copiosè myrtillis, dubio procul ibidem in corruptionem abeuntibus & reliquos in corpore amicos humores unà exagitantibus, admodum oneratus fuerit, blandiori potiùs molimine conatus illos ſedare, crudiorumq; humorum evacuationem procurare, ſimulque ferociam eorum demulcere, & corruptionem alterare decuit: quibus neglectis & ventriculi tantùm motu illo convulſivo, quem vomitum dicimus, violenter inhibito, reliqui in corpore efferati & tumultuantes humores recenti majorem acredinem conceperunt, inque cerebrum delati letalem epilepſiam induxerunt. Myrtilli enim, judicio Celeb. *D. Simonis Paulli Claſſ. 3. Quadripart. botan.* crudo multo excrementitio humore cùm abundent, tonum ventriculi diſſolvunt; in quibus itaque edendis modus aut parſimonia eſt adhibenda; & cùm ſint baccæ dulciſſimæ, plus aqueæ ſubſtantiæ, uti loquitur Cl. *Caſp. Hofmannus lib. 2. de medicam. offic. cap. 156, ſ. 27.* quàm oportet, habentes, eò promtiùs putrefactionem in debili ventriculo ſubeunt, præcipuè ubi potus cereviſiæ ſecundariæ inſuper acceſſerit. Quàm periculoſa etiam ſit Vomitûs intempeſtiva ſuppreſſio, *Joh. Fernelius lib. 4. de febb. cap. 10.* exemplo plethorici, quotidianæ vomitioni климbilioſæ diu obnoxii, oſtendit, quâ nempe repentè ſuppreſsâ, non dolor ſolùm ventriculi, & tertiana febris, ſed etiam paralyſis tandem, ipſaque mors ſucceſſerat.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO CXXXVIII.

D. CHRISTOPHORI SELIGERI.

De

Epilepſia ex decocti hyoſcyami fomentatione.

TExtoris cujusdam filia, quoties Menſium fluxum pateretur, toties immani capitis dolore vexabatur. Mater Empiricos adventantes omnes & ſingulos à conſiliis incaſſum habuerat. Præterito anno quidam mirum quantum laudibus extulerat decoctum hyoſcyami pro fomentatione circa veſperam adhibendum. Cum itaque 28. Novembr. Anno 1681. in cauponâ choreas duceret, & ex hac corporis agitatione nimiùm incaleſceret, Menſiumq́ue tempus inſtaret, cephalalgia irruit; 29. ejusd. circa veſperam prædicti conſilii memor decocto hyoſcyami fotûs loco utitur, ſed poſt ſemihorulam horribilis ſupervenit Epilepſia matrem perterritam ad me adigens, caſumq́ue filiæ cum remedii recitatione aperiens. Huic in ipſo paroxyſmo ſpecificum cephalicum ex Cinnabari nativa & granis aliquot Caſtorei in aquâ ſquamariæ & rutæ propinabam, cumq́ue eo per aliquot dies continuabam, dein præmiſſo nodulo ex uterinis & emmenagogis, cum martialibus patientem plenariè, D. B. reſtituebam, & ut impoſterum cautius mercari diſceret, ſeriò admonebam.

SCHOLIUM.

HYoſcyamum letale venenum in ſinu ſuo abſcondere, ideoq́ue ex foro medico eſſe eliminandum, multi ſunt qui ſtatuunt; quamvis autem ejusdem in operando vehementiam, & ita, ſi intempeſtivè aut nimia in quantitate adhibeatur, nocivam admodum qualitatem, quam tot exempla apud Autores paſſim notata teſtantur, negare nemo poſſit, ritè tamen in uſum

uſum vocatus ſalutaribus non omnino caret viribus; unde eundem *Hippocrates lib. 2. de morb.* in quartana commendare ſuſtinuit; conferantur etiam, ſi lubet, *Pharmacopœja Auguſt. à me reſtituta pag. 141. & 142.* Ipſe *Dioſcorides* licet in *lib. 6. cap. 15.* venena inter reponere eum non dubitaverit, *lib. 4.* tamen *cap. 63.* folia medicamentis omnibus dolorem ſedantibus per ſe, & ex polenta utiliſſimè imponi, perhibuit. Quare cur in hoc caſu epilepſiam excitaverit decoctum hyoſcyami pro fotu adhibitum, jam paucis videbimus. Sanguinea ſcilicet maſſa, multis dubio procul impuritatibus gravata, & jamjam per inſtantia catamenia, non ſine quadam fermentatione & impuriorum partium evolutione, deplenda, à vehementiori corporis agitatione in ὀργασμὸν concitata impetuoſiùs in cerebri membranas cùm irrumperet, adplicitum illud medicamentum, narcoticas ſuas atomos confertim inſpirando, impuras bilioſas ſanguinis partes altiùs cerebro impegit & quaſi in centro detinuit, quæ ſalino-ſulphureis fœtidis atomis junctæ convulſivas iſtas irritationes commoverant.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO CXXXIX.

D. CHRISTOPHORI SELIGERI.

Ex comeſta cucurbita notabilis Tragœdia.

EXulis Bohemici filia agens annum decimum octavum per tres menſes catamenia non celebraverat, laboribus interim conſuetis dedita, dimenſo trium milliarium itinere, redux domum ligna findit, & cœnando magnam portionem cucurbitæ cæpatæ, piperatæ & in clibano aſſatæ conſumit, ſuperbibendo portionem aquæ frigidæ, poſtea conſueto more de colo fila ducit; circa decimam veſpertinam de quali quali lumborum dolore conqueritur, propter abſen-

tiam vero matris ſola cubiculum ſuum petit: ſequenti die non videtur; tertia verò, hæc erat Jovis & 14. Octobr. Anno 77. domeſtici, ubi degebat, recognoſcunt, & per feneſtram cubiculi indumenta ad lectum repoſita conſpiciunt, cadaver in lecto. Detegitur factum Judici, qui inſpectione habitâ Nobiliſſ. noſtro Phyſico *Dn. D. Godofredo à* Lauchiſch *Hæreditario in* Hörnitz accuratiorem cauſæ inquiſitionem recommendat. Poſt meridiem itaque cum ipſo ego & *Paulus Pauli* Chirurgus cadaver deprehendimus horribiliter fœdum, non ut humanum, ſed tumidiſſimum truncum repræſentans, lividum anterius, poſterius nigrum, cuticulâ nudum, ſuperius ad umbilicum uſque abominabile, inferius ab umbilico ad extremos pedes mortuorum haud abſimile. Venulæ capitis, mammarum atque thoracis capillares, ad obtutum intumeſcebant, cruor bulliens exſtillabat. Aperto cadavere caro muſculoſa, inteſtina, meſenterium, partes generationi dicatæ &c. erant ſalva & naturalia: ventriculus vero mirum quantum infarctus putrilaginoſâ materiâ. Hinc veritas elucet aſſerti Nobiliſſimi *Jonſtoni Id. Med. Pract. l. 1. c. 1. art. 2.* Cucurbita corrupta in ventriculo in malignum ſuccum vertitur.

SCHOLIUM.

S*Im. Sethus de aliment. facult. lit. K. 5.* Cucurbitam pituitoſos, qui ad colicam proni ſunt, offendere ſcribit, addens; *Si pravi in ventriculo humores morantur, vitiatur, & in malum ſuccum degenerat.* Id quod ex *Galeno* hauſerat, qui *lib. de bonit. & vit. ſucc. cap. 8.* ſi in ventriculo corrumpatur, malum valde ſuccum generare adſerit; corruptionem autem hanc accidere, prout *lib. 2. de aliment. facult. cap. 3.* habet, ubi non benè præparata fuerit, aut ſuccus pravus in ventriculo abundaverit. Imò etiam quantumvis diligenter coquatur, Judicio *D. Guern. Rolfinci Ord. & meth. med. ſpec. comment. lib. 2. ſect. 3. cap. 67.* facilis tamen eſt corruptionis. Quæ cùm ita revera ſe habeant, cur in hoc caſu tantam noxam pepererit, facilè dijudicari poterit.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSER

OBSERVATIO CXL.
D. CHRISTOPHORI SELIGERI.
Varia ſymptomata ex injectis per incantationem materialibus.

PRæterito anno 1681. Junii tertio diſſecuerunt mecum *Domini Doctores Richteri* Cadaver Ancillæ quinquagenariæ *Sabinæ Kratzerin*, cui ante annos tres & viginti, menſes primùm ſubſtiterant, ſubſequentibus ſubinde gra-isſimis, omnium fere partium, morbis atque ſymptomati-us, unà cum tumore ventris inferioris duriſſimo, reliquorum erò membrorum gracilitate & macilentiâ maraſmodicâ. Tra-iderant quidem miſerrimæ huic pauperculæ intra tempus am diuturnum Gratioſæ facultatis Antiſtites hujus loci, mul-faria medicamina, abſque omni tamen levamine. Cùm aque Miſericors Deus tandem beatam analyſin largiretur, & ulter anatomicus in cauſam morbi refractarii inquireret, ſub uſculis infimi ventris tenuiſſimis, prope umbilicum, & qui-em ſupra peritonæum, per incantamentum, conſpiciebatur ijecta non menſurabilis pilorum abraſorum cum calcis quaſi ctinctæ liquidioris & croceo colore tinctæ mixtura talis, qua-m coriarii abjiciunt, inſuperque globus ex prædictâ materia, anio quaſi felino cum ſuis maxillis, dentibus bruti caninis, iquotque vetulæ molaribus compactus & tendinibus adeò tertextus, ut cultellis difficulter admodum cederet. Sub pe-tonæo cavitatem abdominis putrilaginoſâ, præmemoratâ odo ſiccior, ſed abſque pilis, itidem tincta ſaburra, cui torri-a quaſi viſcera inhærebant, replebat: Ulteriorem autem in-uiſitionem prohibebat fœtor. O miſerabilem hominum ejus-odi conditionem! Nec Adeptorum Medicina hîc fuiſſet ifficiens.

SCHOLIUM.

I Dæmonis ſummam velocitatem conſideramus, varias iſtas res è faſcinatorum corpore excretas vel in eodem inve-niendas,

niendas, in ipſo excernendi actu ſummâ arte ſuâ præſtigiatoriâ celerrimè eum ſupponere, aut etiam corpori in ipſa ejus ſectione poſt mortem quandoque inſtituta injicere poſſe, dicemus. Quod tamen ita ab eo, aut ſaltem ſemper fieri, nemo prudens defendere præfractè ſuſtinebit; cùm non minùs inſignis ejusdem in rebus naturalibus ſcientia, quâ inſtructus ſæpe talia, ſupra naturam quæ ſunt, agere videtur, modos perplures alios intellectui noſtro imbecilli admodum & cœcutienti non adeo perſpectos adhibere valeat. Imò ſi corpora ejusmodi inſolita, facilioris inprimis quæ ſunt flexuræ, vel per naturales in corpore humano meatus, oculis licet noſtris vix perceptibiles, artificiosè intrò pellere, aut etiam per vulnus dextrè inflictum & non minùs ſubtiliter iterum abſque mora conſolidatum, immittere eum poſſe, dicamus, non errabimus, quia tam prægrandes in ventriculum deglutitas, aut aliter ab extra violenter intruſas res varias per vias & mæandros inconſuetos aut immensùm dilatatos ad alia loca, veſicam &c. delatas fuiſſe, tot exemplis paſſim à fide dignis memoratis convincimur, ut dubitare velle de iis, grande facinus foret reputandum. Quæ omnia pluribus eruditè expoſuit in ſuo eleganti *de Faſcinatione tractatu* Exc. *D. Chriſtian. Frommannus lib. 3. part. 6. cap. 16.*

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO CXLI.
D. CHRISTOPHORI SELIGERI.
Uterus loco fœtûs incautè extractus.

ANno 1681. Junii 20. *Dominus David Richter Medicin. Doctor*, me præſente, aperiebat Cadaver Juvenculæ Uxoris *Andreæ* Thielens *Scriniarii*, cui primipar alioquin robuſtæ obſtetrix incauta, ſub perſuaſion fœtus reſtitantis alterius veſanâ, uterum inverſum planè, u inſtar marſupii verſi propenderet, atque cum hoc, ipſam v tam violentiſſimè extraxerat.

SCH(

SCHOLIUM.

Cùm vel aliàs uteri prolapſum feminas à partu difficiliore incurrere novum non ſit, eò faciliùs, ſi obſtetricis imperitæ temeraria violentia acceſſerit, idem continget; quo nempe tempore uteri ſubſtantia adhuc cum ligamentis ſuis laxiori texturâ prædita violentæ tractioni promtiùs cedere cogitur. Quale etiam exemplum *Petr. Marchettis obſerv. chirurg. 61.* recenſuit, ubi obſtetrix ſecundinas à partu non ſtatim prodeuntes extractura, & uterum nonnihil laxatum deprehendens, magnâ vi manibus eundem extra pudendum, letali ſubſequente effectu, dejecerat, *exemplo*, uti verba Autoris habent, *obſtetricibus, quæ omnium peritiam profitentur, quanquam imperitiſſimæ, ut ſecundinas ſponte potiùs prolabi permittant, non violentis manibus eas ſollicitent, aut earum loco uterum ipſum extrahant, quamplurimis mortis auctores.* Confer. *D. Nicol. de Blegny Zodiacus Med. Gall. Ann. 3. Mens. Auguſt. obſ. 8.* & *D. Franc. Mauriceau de morb. mulier lib. 2. cap. 13.* & *lib. 3. cap. 6.* [*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO CXLII.
D. JOH. BAPTISTÆ SCARAMUCCII,
De
Flagri funiculo, è veſicâ à Lithotomo extracto.

Gordium nodum non Macedonico enſe reſcindendum, ſed anatomico cultro diſſecandum Vobis, præclariſſimi Medicinæ Proceres, Natura proponit, quæ cùm in neceſſariis non deficiat, ex Philoſophorum aſſertis, etſi videatur ludibria, & monſtra patrare, perfectiones tamen efformat: hinc experimentis ſicco pede tranſactis, quibus certè non ambigere, ſed credere fas eſſet, Naturam aliquando nobiſcum jocari, in trutinam vocare non gravabor; quod paucis abhinc diebus accidiſſe ipſe percepi, ut non ſolùm ejus-

 dem

dem Naturæ ſolertiam coadmiremini, ſed ingenii veſtri acumine ipſius penetralia rimando, ea ex Anatome deducatis, quibus facti veritas labyrintheis confuſionibus irretita innoteſcat.

Duobus abhinc Menſibus ſeſe obtulit curandus dyſuriâ & ſtranguriâ detentus *Frater Joſeph*, ex Turre vulgò dicta Ceccona Comitatûs Tuderti, Laicus Capucinus, cumque in pejus rueret ex iis, quæ lixivioſas urinæ particulas edulcorare, ſalino-ſulphurearum portionum exaltationem compeſcere valerent, atque ex eo quòd renum gravitate, ſimulque ureteris dextri dolore paulò antea fuerit detentus, incongruum conjicere haud fuit, patientem veſicæ lithiaſi laborare; Unde à Chirurgo factâ exploratione per catheterem indubitatò lapidem adeſſe autumavit.

Non Apollinem ab æthere, ut jaculis transfigeret, neque Neptunum ab æquore, ut tridente domaret, neque Herculem è terra, ut clavâ contunderet, imploravit patiens, ſed expertiſſimum, & non ſatis laudabilem *D. Jo. Rainaldum Bonajutum*, ex Caſtro Nurſiæ vulgò dicto lo Preci, qui ex animi pietate, absque mercedis ſubſidio, ut ſectionis opus aggrederetur, libentiſſimè huc ſe contulit, prout diligenti manu 15. Kal. Novemb. in actum deduxit.

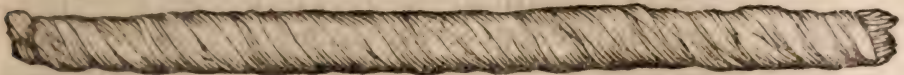
Sectionis executioni unà mecum interfuit, præter diverſos Capucinos, *D. Michaël Angelus de Benedictis* in arte Chirurgica peritiſſimus, cumque Lithotomus veſicæ collum reſcinderet, atque illius latebras ſcrutaretur, non niſi hujus formæ materiam arenulis

circumvolutam deprehendit, cumque eam inſtar funiculi efformatam primo intuitu dijudicarem, obſervaturus, quâ materiâ verè conſtaret, vino abluendam ſuaſi, qua ablutione cùm arenoſa materia exciderit, funiculum eſſe, mea confirmatur opinio; & ex eo, quod Chirurgus admiratione ca-

ptus

ptus, adnotaturus an eſſet funiculus, eum divolvi inceperit, verum eſſe flagri funiculum, æquareque hanc longitudinem, & rotunditatem

etiam nunc reſiccatum, omnes ſummâ admiratione contemplantur. Examine facto, an unquam patiens eum deglutiverit, tantùm recordatur, ſe quondam Menſe Junii præteriti inſatiabili quadam bibendi licentiâ tam avidè matutinis horis aquam è puteo hauſtam ore hiante in ſitula perpotaſſe, ut aliquod moleſtum cum aqua hauſiſſe, non ſine periculoſa deglutiendi difficultate, viſum ei fuerit.

Prout tali pacto probatiſſimum ſuſpicor funiculi tranſitum ad ventriculum, ſic difficillimum intueor iter à primis viis ad veſicam. Non me latet, Aniſi ſemen ſimulque Carbones, & Pilos (*Hild. cent. 5. obſ. 51.*) fuiſſe cum urina excretos; Pulmonis fruſtulum (*Idem cent. 2. obſ. 30.*) cum urinis emiſſum; Grana Alkekingi (*Idem cent. 2. obſ. 73.*) per urinarias vias demandata; Fungi fruſtulum (*Nicol. Flor. in Schenck. lib. 3. obſ. 22. de urin.*) cum lotio deportatum; Oſſicula (*Fel. Plat. de mict. c. 10.*) cum alimentis aſſumpta, & cum urinis excreta; ex diabetica paſſione totum (*Amatus Luſ. cent. 2. cur. 94.*) quod aſſumebatur per urinas fuiſſe exportatum, (non loquor de diverſorum animalium per urinas excretione, cùm captu facilior ſit modus eorum generationis, vel in renibus, vel in ureteribus, vel in veſica, prout mille teſtantur teſtimonia) at latet, quo ductu iter fecerint ad veſicam.

Non enim probabile eſt, per meſaraicas ad venam portam, à vena porta ad hepar, ab hepate ad cavam, ex hac ad emulgentes venas, & ſic ad renes, ureteres, & veſicam, prout tranſitum feciſſe Acum deglutitam (*Jul. Cæſ. Claud. reſp. med. lib. 1. reſp. 40.*) & per urinam tranſmiſſam quondam ſomniatum fuit, nam prærerquam quòd impoſſibilis ſit aditus funi-

 culi

culi per hepar, adhuc tamen non concedimus tranſitum cavæ ad emulgentes venas, cùm à quo innotuit ſanguinis motus in orbem, (*Harv. de circul. ſang.*) habeamus, motum in venis eſſe à circumferentia ad centrum, adeoque à minoribus ad majores, ſimulque edocti, ſeroſitates è maſſa humorali eliminandas, ut, præcipitatione factâ per renes, ad veſicam per ureteres deponantur, non per venas emulgentes, hæ enim ſunt refluæ, ſed per arterias emulgentes (*Harveus, Th. Barth. Valæus, Willis, Sylvius de le Boë, Charleton*) tranſitum obtinere.

Neque reor recurrendum ad inteſtini, & veſicæ perforationem, prout tranſitum feciſſe præfatam Acum, fuit affirmatum: Eſſet enim fabuloſum id de funiculo aſſerere.

Cùm verò alius non poſſit eſſe tranſitus ad renes, quàm per arterias emulgentes, non admittimus funiculi motum per Galaxiam viam, nempe quòd per lacteas venas ad ciſternam chyli pervenerit, ita ut per thoracicas lacteas ad ſubclavias, ab his ad venam cavam, à vena cava ad dextrum cordis ventriculum, ex hoc per venam arterioſam ad pulmones, ab his iterum per arteriam venoſam ad ſiniſtrum cordis ventriculum, atque ex hoc per arteriam deſcendentem ad emulgentes arterias tranſitum obtinuerit: non enim ſine regiminis vitalis œconomiæ interrupta per anfractuoſos hos ſinus aditum ſibi funiculus paraſſet, ſed probabilem ſuſpicarer tranſitum à primis viis ad renes per venas lacteas, taliter tamen ut funiculus ad ciſternam chyli inter renes, ut capſulas atrabilarias ſituatam (*Pequet.*) delatus, non per thoracicas lacteas iter cum chylo fuerit proſequutus, ſed breviori tramite, nempe per ſurculos lacteos, ſ dicta ciſterna chyli in arterias emulgentes inſertos (*Th. Bartholin. cap. 6. de lact. thorac.*) tranſitum fuerit ingreſſus.

Per hos ſurculos enim (*Idem Barth. cap. 8. de ven. lact.*) ſerum ad renes transfertur ibi à chylo ſeparatum, vel ad capſulas atrabilarias ſero melancholico deſtinatas traducitur.

Hinc cùm ad dictam chyli lacunam è partibus inferioribus lympha progrediatur, ſive eam conſtituamus (*Th. Barth.*

de ven. lymphat.) excrementum tertiæ coctionis, ſive credamus partim (*Sylv. de le Boë Prax. Med lib. X. cap. 49.*) fieri ex ſpiritibus animalibus per nervos delatis, partim ex ſanguinis aquoſiori parte, eaque acidiori in glandulis conglobatis è maſſa humorali ſecreta; ſive concludamus (*Gu. Charleton de œcon. anim. exerc. 9.*) ex halitibus tum ſanguinis arterioſi, cùm ſucci nutritii per nervos delati componi, etſi non inficiamur, multùm prodeſſe, vel cordis æſtum temperare, vel ſanguinis volatilitatem facilitare, vel ſanguinis coagulationem inhibere, & micationem ejusdem promovere, probabiliſſimam ſuſpicarer lymphæ ſuperfluæ ſecretionem, & per urinarias vias translationem.

Per hunc breviorem tramitem, ſine diabetica paſſione, paulò à potu vina oligophora, clareta, lacrymæ, Urbevetana vina, vulgò *raſpee*, & ſimilia per urinam excerni conjecturare fas eſſet: per easdem vias Aquam Nucerinam aliquando immediatè à potu deportari, tutò concludendum, nam cùm ſæpiſſimè eâ utamur, ut ferveſcentium particularum maſſæ humoralis morboſa efferatio compeſcatur (ejus enim aquoſitate partes ſanguinis ſulphureæ diluuntur, & ratione boli, ſeu terræ Samiæ, quâ inſignitur, partes ſalinæ obtunduntur, & ab ea abripiuntur) fruſtraneus ejus uſus comperitur, cum recto tramite à ciſterna chyli, non per thoracicas lacteas ad cor, ut cum ſanguine circulante tranſitum obtineat, ſed ad renes deferatur. His obiter dictis, redeamus undè digreſſi ſumus.

Neque dijudicandus difficilis aditus ab emulgentibus arteriis ad renes, à renibus per ureteres ad veſicam, nam renum ſubſtantia (*ex Bellin. refer. Will. de Pharm. rat. ſect. 4. cap. 1.*) nec parenchymate eſt inſignita, ut hepar, lien, nec fibris carneis conſtat, ut cor, ſi recentioribus fides habenda, ſed tubulorum membranaceorum aggeriem componere videtur, ita ùt per eos ductus licet exiguos, facilis fuerit redditus motus funiculo, cùm experientiâ doceamur, calculos non exiguæ magnitudinis à renibus ad veſicam deferri per ureteres, quæ vaſa duos digitos poſſe admittere (*Th. Barth. lib. 1. cap. 19. anat. ref.*) teſtantur Anatomici.

Sed renum ſubſtantia dura ſit, compacta, & denſa, adhuc non obſtat, cùm non ſolùm renes ſinus habeant, in quibus ſubſtantia laxa, & cavernoſa eſt, (*Th. Barth. lib. 1. cap. 17. anat*) ſed ſinus ipſi membranacei exiſtant ex ureteribus in renum cavo expanſis & dilatatis, quò minùs funiculus per unum ex renibus tranſitum obtinuerit.

De lactearum exiguitate major difficultas: aſt non ſolùm affirmandum in vivente corpore meatus longè patentiores eſſe, & ampliores, quàm in defuncto, prout quendam innuiſſe legimus, dum Apii radices per urinas excretas deprehenderit (*ex Jul. Alex.* refer. *Schenck. lib. 3. obſ. 20. de urin.*) cùm non deſint etiam, qui quadruplo majores (*Jo. Fort. cent. 4. conſult. 50. tom. 2.*) eſſe pronuncient; ſed concludendum, Naturam ſine Doctore (*Hipp. lib. de alim.*) ſibi ipſi invenire vias (*lib. 6. Epid. ſect. 5. text. 2.*) quæ licet oculorum viſum effugiant (*Id. de art.*) ea tamen mentis acie comprehenduntur.

Interim ſi incongrua Vobis videbitur, quæ rudi Minervâ meditatus fueram, libentiſſimè ea ſubmitto, ut purgatiſſimi judicii veſtri cenſurâ meliora reddantur; optarem tamen, ut ſi quis Veſtrûm Arcem Palladis conſcenderit, atque Apollineis influxibus verum funiculi excogitaverit iter, de eo per epiſtolam certior factus, tanquam ab *Æſculapii* Fano in ſomniis deprompto beneficio mererer dignari favore. Valete. Tuderti IV. Idus Nov. MDCLXXXI.

[*Obſervationem hanc communicavit Illuſtr. Dn. Antonius Magliabechius, M. D. Hetruriæ Bibliothecarius, A. 1682. M. Mart.*]

SCHOLIUM.

Cùm Clar. Hiſtoriæ hujus Autor ipſe aliorum circa rariſſimum hunc caſum expetat judicium, paucis meum, Palladis licet in arcem nondum receptus, ſed tantùm ad atrium excubans, proponere licebit. Quod ſi itaque meatus illos ſuperiùs Obſ. LXXVIII. ab Exc. *D. Albrechto* memoratos crebrior anatomica inſpectio confirmaret, quod utique futurum ſperare poſſemus, ſi naturaliter in corpore humano reperirentur

eorun

orundem extenſio egregiè corporum ſolidiorum, & ita etiam uniculi iſtius in veſicam tranſitum dilucidaret, ut ambagibus ſtis per difficiles adeo vaſorum & tubulorum minimorum vias pus haud foret. Quid de vaſis lacteis ad renes abeuntibus ſtaui debeat, non minùs incertum eſt. Dubium ſanè non pari momenti ſuggerit *Thom. Warthonus Adenograph. cap. 15.* ubi x naturæ inſtituto talia immediatè ad renes diſtribui, conecturam valde improbabilem vocat, quia ſuccum utilem, non materiam excrementitiam contineant, minusque credibile ſit, um à natura tam ſollicitè eum in finem eductum eſſe, ut mox um lotio foràs protrudatur. In quem verò uſum chylus ad enes delatus inſervire debeat, neſcitur, qui revera ad nutritioem partium, antequam ulteriùs elaboretur, eſt ineptus; eum utem in finem tantùm vaſa iſta adeſſe, ut quæ nonnullorum ert opinio, ſuccus alibilis, ſi copiâ peccet, per ea expellatur, lubio non caret, cùm urinas lacteas, in multis obſervatas, vel evera tales non eſſe, vel præternaturalem & morboſam cororis conſtitutionem aliquam, cui emendandæ Natura nullibi ingulares ductus, multò minùs ut eorum ope ingluviei & inemperantiæ humanæ conſuleret, unquam efformavit, denoare, in benè autem conſtitutis corporibus, ciboque copioſo replentibus, ac conſequenter chylum multum elaborantibus, ſimiles urinas non conſpici, deprehendamus. Ita ut vaà lymphatica potiùs illa eſſe, eandemque cum hepaticis, primo intuitu ſimiliter chylum ex receptaculo avehere creditis, potea verò ſolùm lympham in illud invehere, ipſomet Celeberr. D. *Thom. Bartholino diſſ. de vaſ. lymph. cap. 3.* candidè fatente, obervatis, ſortem ſubire, ſicque lympham potiùs, à renibus aut orum ex vicinia refluam, in glandulas lumbares lacteas inundere, & ſic eo ipſo nihil ex illis ad renes deferre, Naturâ conrarii illius motûs, quem valvularum etiam in vaſis lymphaticis ſtructura non admittit, per unum eundemque canalem mnino neſciâ; vel ſaltem vaſa chylifera ab inteſtino recto &c. eceptaculum verſus propè emulgentes adſcendentia, de quibus

bus elegantiſſimè ſcripſit *Gualt. Needham Diſquiſit. anat. de form. fœt. cap. 1.* decepiſſe quoſdam, conjecturare mallem. Unde idem prælaudatus *Bartholinus cap. 6.* non absque veri ſpecie dici ſtatuit, à ſingularum partium (& ita etiam renum) privata coctione aquam ſeparari, peculiaribus iſtis vaſis expurgandam. Atque ita illud quoque ſponte corruit, quod *cap. 9. de lact. thorac. Bartholinus* ſcripſerat, viam nempe expeditam ſuppeditare vaſa illa lactea, per quam deglutita multa craſſiora corpora per urinas reddantur. Hic quidem viarum aliarum longior ſtrictiorque, quàm qui penetrari queat, trames objicitur, expeditiorem multò vaſis hiſce ſpondentibus; ſi tamen arteriarum emulgentium anfractuoſum per renes iter (ut ſubtiliſſimam, & tantam extenſionem, quantam craſſiora illa corpora requirunt, haud abſque ruptura ſuſtinentem vaſorum lacteorum aut lymphaticorum ſubſtantiam non urgeam,) inque minimos ſurculos diviſionem, glandularum porrò renalium minimarum, à Celeb. *D. Marc. Malpighio* detectarum, tenerrima corpuſcula perpendere velimus, nec aliam ex arteriis emulgentibus ad pelvem viam naturalem dari certum ſit, quomodo longiorem omnino exſibilare valeamus, non video. Sed novus hîc ſcrupulus injicitur, dum vaſa lymphatica à glandulis meſentericis ad renes abeuntia, ſi ligentur, à ligatura hac, quâ renes ſpectant, omnino depleri, ex oppoſito verò, quâ ad glandulas meſenterii vergunt, ſero urinæ ſimili referta conſpici, ſicque ad pelvem usque renalem, quo pertingunt, ſerum deferre Cl. *D. Buſerius in Zodiaco Med. Gall. Ann. 2. M. Febr. obſ. 5.* Eruditis perſuadere conatur, quæ etiam numeroſa, & tam ampla ac cava eſſe, perhibet, ut eorum aditus ope ſetæ porcinæ craſſiuſculæ etiamnum in cadaveribus inveniri queant. Verùm, ut cum pace Cl. Autoris (à quo diſſentire libet, ut ſententiam hanc ſuam communi de chyli & ſeri motu ac uſu tot experimentis confirmatæ repugnantem uberius explicandi, experimentisque evidentibus, ſi quæ dantur, comprobandi anſam haberet, laborem Eruditis pergratum ſubiturus) id ſcribam, præterquam

terquam

terquam quòd diligenti habitâ inſpectione, aditus illi in pelvi oculis ſe nunquam exhibuerint, & omnium lymphæ ductuum in iſta corporis regione renali occurrentium liquor, in ſanis puta ſubjectis, colore, odore, & ſapore careat, limpidiſſimæ aquæ inſtar ſe habens, ſerum econtra urinam conſtituens, & flaveſcente colore, & ſalſo ſapore odoreque manifeſto, in ipſo demum renali parenchymate emergentibus, compareat, lymphaticorum inſuper quorundam in regione renum occurrentium intumeſcentia verſus meſenterium ab alia cauſa oriri, ſicque facilè in errorem aliquem conjicere potuit; quam cauſam ſatis probabiliter Exc. *D. Joh. de Muralto*, cùm hac de materia ſententiam ejus perquirerem, nuper 16. Jul. Ann. 1682. hiſce verbis ad me perſcripſit: *Mirari debeo Dn. Buſerium Gallum & motum & ductus lymphæ novos cudere, atque ceu vera Viris curioſiſſimis proponere auſum eſſe. Notantur quidem lymphatica vaſa, à glandulis renalibus ſive ſuccenturiatis orta, per renum pinguedinem diſſeminata, & quandoque emulgentem venam attingentia, ſed quorum liquor verſus ſacculum & ductum chyliferum facilè urgetur: poſito itaque, Dn. Buſerium ligâſſe unum vel alterum horum ductuum, & verſus centrum infra ligaturam ductus intumuiſſe, ac iterum novâ lymphâ adimpletos eſſe, non ideo ſequitur lymphæ motum à centro ad circumferentiam fieri, quia verſus centrum in ductus, quos ligavit, à renum glandula alii inſeruntur canales, qui admodum numeroſi & diverſis in locis conſiti liquorem ſuum ſpatio ultra valvulam integro infundunt, quod ſæpe cum Diſcipulis meis obſervavi.* Novosque hos meatus alter adcuratiſſimus Anatomicus, *D. Joh. Conr. Peyerus* pariter ſe ignorare nuper mihi faſſus eſt, talem in epiſtola 26. d. Jul. ſcripta diſcurſum formans: *Scias velim, me lymphæductus à glandulis meſenterii ad receptaculum urinæ in renibus aut ureteres, nullos unquam reperiſſe, adeoq; Buſerio nondum adſtipulari. Uterq; horum inventum magni momenti æſtimat, & tamen neuter animal in ſpecie denominat, ubi id primùm viderit. De cætero B. experientia anceps eſt. Cum enim lymphæ motus ſecundum naturæ leges à renibus tendat ad chylum aut ſanguinem, fieri nequit, ut adhibito vinculo in animali vivente lymphæ ductus verſus renes detumeſcant,*

& verſus meſenterium intumeſcant, niſi aliquo errore. Quod ſi meatus illi à meſenterio in renes tam conſpicui ſunt, & pori in ureteres tam patuli, ut etiam ſetam porcinam craſſiuſculam admittant, cur eos exactiùs non deſcripſit B. quin icone hos ob oculos omnium poſuit? Nihil experimento illi ſoliditatis eſt, aut ſi quis canalis, præter arterias, venas & nervos, ad renes tendit, oportet illum eſſe à lymphæductibus diverſum: nos autem hucuſque nihil comperimus, neque neceſſarium congruumve eſſe putamus, ut aliquis meatus à meſenterio ad renes abeat. Objicitur quidem magna lymphæ in chyli receptaculo copia, quæ eapropter inutilis eſſe videtur, nimiam utpote ſanguini liquiditatem conciliatura, ideoque à chylo, antequam ad cor per ductum thoracicum deferatur, ſegregari, inque renes amandari debeat; nec non, ſerum à maſſa ſanguinea ſecretum, tanquam excrementum ſecundæ coctionis iterum chylo commiſceri, deinceps in cor referendum, inque partium alimentum ceſſurum, creditu perquam eſſe difficile; attamen vanum eſſe hunc metum, ipſa Natura nobis perſuadet, quæ non contenta, chylum copioſo ſero vel lymphâ, (ne curioſiùs hæc jam diſtinguamus,) quam undique ex inferiore ventre à ſecunda, aut etiam tertia coctione reſiduam, & ita quaſi excrementitiam, ad receptaculum chyliferum confluere videmus, diluiſſe, ex ipſa quoque ſuperiore corporis regione eandem paulò ante à ſanguine in glandulis paſſim ſegregatam, liberaliter in venas jugulares denuò infundit, non alium ſanè in finem, quàm ut ſanguini, ſi *Hippocratem*, ὄχημα τῆς τροφῆς *in fine lib. de alim.* ὑγρασίαν hanc vocantem, ſequi velimus, majorem liquiditatem conciliet, vel etiam ſimul, in iſto per corpus tranſitu, novo, ut nutrire queat, vigore animetur. Mihi itaque, ut tandem in viam redeam, miſſis tantiſper novis iſtis lymphæ viis, donec evidentiores evaſerint, omnia in ejusmodi Caſibus præter naturam fieri, & non ſine violenta partium diſruptione aut penetratione corpora iſta, ſolidiori ſubſtantiâ prædita, quorum ingentem cumulum ex Autoribus adducere liceret, ad veſicam pervenire, probabile videtur; qua ratione etiam fortè iidem ductus lymphatici

tici à glandulis lumbaribus lacteis ad renes quandoque tranſitum dare potuerunt. Scilicet, ut *Bartholiniana* verba adducam ex *Cent.6. hiſt. anat. 99. ubique ſibi viam in corpore humano ſternit, humanis mentibus ſenſibusq; incognitam, quâ alienas res ſibiq; moleſtas expellat.* Et: *Occultas corporis ambages alias quærit natura, ubi manifeſtæ deſunt, idq; ita prudenter moderatur, ne ulli parti nocumentum afferatur.* Quis itaque nobis perſuadere auſit, Naturam in corpore aliquo craſſiori, compactiori & ſolidiori ad veſicam propellendo ordinarios quoſdam ductus eligere? Imò non ordinarios ejusmodi, ſed violentiâ demum factos certo certiùs in expellendis iſtis adverſis corpori rebus præferre, tot aliis exemplis convincitur, quibus ex variis corporis partibus, non ſervato ductuum naturalium tramite, eas fuiſſe excretas, conſtat: ſic vulneratus ille apud *Nicol. Tulpium lib. 2. Obſerv. Med. cap. 15.* turundam cavitati thoracis illapſam ſcreatu rejecit; acus deglutita è crure erumpens inter *obſervationes D. Henrici à Moinichen, & lib. 4. Roderici à Caſtro de morb. mulier cap. 26.* habetur; graminis ramulum deglutitum & integrum per intercoſtale ſpatium, ut & deglutitum gladiolum ex inguine redditum *Ambr. Paræus lib. 24. obſ. cap: 19.* recenſet; cultellum per gulam demiſſum ex abſceſſu inguinali extractum *Hildanus cent. 1. obſ. 54.* & ſpicam ſiligineam deglutitam è dorſo erumpentem *Annus IX. Ephem. noſtr. obſerv. 107.* producunt. Idipſum quoque illuſtrare videtur obſervatio in *Volum. 3. Act. medd. Hafniens. obſ. 68.* adducta, de candelæ fruſtulo in rene bubulo invento, in cujus parenchymate ſibi foſſulam, callo abductam, efformaverat. Talia verò qua ratione per occultos mæandros procedant, Excell. *D. Chriſtian. Frommannus lib. 3. part. 6. cap. 16. de faſcinat.* oſtendere conatur, *Natura*, ſcribens, *rei ratione inſitæ ſuæ gravitatis progreſſum molienti vias extraordinarias quandoque concedit, vel ipſa per inſolitas vias, ſi per ordinarias commodè non licet, rem moleſtam expellit, ſed cùm ſit ſui conſervatrix ſtudioſiſſima, res tranſeuntes arctè ambit, ne laudabilis liquoris fiat profuſio, easdem ſenſim & lentè movet, ne ſubitâ continui ſolutione partis inflammatio oriatur.*

tur. Ut verò pars ipſa continui ſolutionem paſſa ſenſim interea reſtituatur, curat.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO CXLIII.
L. BALTHASARIS CHILIANI.
Monſtroſus fœtus.

UXor *Georgii* **Schwenckens** Civis & Lanionis Eisfeldenſis honeſta, *Eliſabetha*, quæ per VI. annos cum marito vixerat, tres liberos ſanos, quorum Filia natu maxima adhuc ſuperſtes, genuerat, Anno 1680. d. 4. Maji, nocte inter hor. 11. & 12. obortis tamen uteri doloribus immenſis, abortum enixa eſt monſtroſum facie duplici, ad triginta hebdomadas vergentem, fœminei ſexûs, cujus caput ſine collo axillis inſitum, univerſum occiput aſpectu horrendum, additamento carneo deforme, intus cruore refertum; ſed laceratum & pendulum. Cranium craſſum, Cranii leporini inſtar, cum pauco cerebello & materiâ mucoſâ. Pars ſuperior dorſi gibboſa, media inverſa, infimaque iterum elata, ſed totum cartilaginoſum, tenuiſſimâ cuticulâ obductum. Frons exigua & propè nulla, inque eâ ſupernè hinc inde tenelli capilli nigricantes. Oculi tres leporinis ſimiles & aperti, unus quidem cum duabus pupillis in medio frontis, duo in utroque temporum latere ſiti. Duo naſi compreſſi. Ora duo leporina, cum unâ linguâ humanâ ad utraque ora flectente & ſuperioribus maxillis fiſſis. Ambæ aures latæ & flaccidæ. Cutis totius ferè corporis piloſa. Inter utraſque genas foraminulum umbilico ſimile. Eô diſſectô, COR cum lobo pulmon. minimo in dextro inventum latere, magnus verò lobus pulmonum in ſiniſtro. Sub Diaphragmate ingens hepar omnia ilia tegens. Cætera viſcera benè conſtituta. Lubet & hîc alias addere obſervationes: Eôdem anno Menſ. Maji à muliere quâdam Fabri ferrarii **zu Hirſchendorff** / in Præfectura Eisfeldenſi,

denſi, nata puella quidem formoſa; ſed grandi cum tumore ſtrumoſo à dextrâ genâ ad ſiniſtram usque tendente, ſeroſóque humore pleno, quæ eôdem die poſt ſacrum lavacrum denata. Alia prioribus annis Eisfeldiæ vitam iniit puella parentibus tenuioris quidem ſortis; ſed honeſtis, cujus ſummæ occipitis parti adnata moles carnea & rotunda magnæ pilæ palmariæ inſtar, ut plerumque eô tempore lautioris fortunæ fœminæ crines conglobatos vel vittâ albâ vel reticulo involutos & ligatos juxta verticem capitis geſtarunt, ideoque matrem hujus puellæ, tempore prægnationis, accuratiùs ex invidiâ cogitatione intenta facilè formatricem facultatem ad caput fœtûs impuliſſe crederetur. Anno 1679. circa Menſ. Febr. in Horreo *Chriſtophori* Kreuchauſs / Civis & lanionis Eisfeldenſis honeſtiſſimi, agnellus uno collo biceps cum duobus oribus, quatuor oculis, totidem auribus & rimâ dorſi duplici natus & à plurimis viſus. Binos Hœdulos, unum bicipitem cum duobus collis, quatuor oculis, tot auribus, duobus ventribus annexis, quatuor ſurſum, totidemque deorſum tendentibus pedibus 1680. Menſ. Febr. in pago Bockſtadt excluſit capra vitalem, ſed paulò poſt denatum. Alterum verò naturalem & vivacem. In pago Aiſtadt in Ducatu Coburgenſi vitulus tripes, qui anticâ parte unum, poſticâ verò duos habuit pedes, Item alius in eôdem pago capite urſino cum fronte criſpâ & re urſino in lucem editi & demortui.

Fig. XXVI.

OBSERVATIO CXLIV.

D. SAMUEL. LEDELII.

De

Spica ſiliginea deglutitâ, & per coſtarum interſtitium excluſa.

DOctor Poliſius, Medicus Francofurtanus cis Viadrum, Academicus curioſus, Amicus meus, dum Zullichii viveret,

ſingularis, obtulit obſervationem Anno 9. & 10. Ephemeridum inſertam, de ſpica ſiliginea deglutita & in tergo excluſa. Scribit, quòd habeat ex relatione civis primarii Steinavienſis in Sileſia, & coincidit cum mea, quam jam exhibeo, obſervatione: an verò una eademque ſit, judicandum relinquo. In pago Comitatus Sorani inferioris Luſatiæ Grabig / ruſticus cum marita in horreo laborioſus dum eſt, ſeponit uxor puellam unius anni in aream ſtramine repletam. Puella fortè fortuna arripit ſpicam & deglutit, ſtatimque ut ſuffocanda vehementer tuſſit. Accurrunt parentes, inveniunt difficillimam reſpirationem, ſummum calorem, tuſſim aridam, conſilium in arena vix capere poſſunt, accerſunt itaque balneatorem Soranum. Hic omnia in faucibus accuratè explorat, videt prædicta ſymptomata, unde tamen neſcit, conſulit ergò Medicum loci t. t. b. m. Dn. à Näſtel / qui putat eſſe defluxiones: adhibent medicamenta pectoralia, & quia fit absque euphoria, Prognoſtico relinquitur ægrota. Elapſa gemina ſeptimana inſignis fœtor per os erumpit, vomitque pus puella fœtidiſſimum. Tandem tumor in dextro latere circa coſtas ſuperiores ſe exerit, ſinunt parentes per aliquot dies, & iterum deinde balneatorem adeunt, petentes ut ægrotam inviſat tumoremque palpet. Dum hic more ſolito tumorem examinat, tangendoque premit, invenit tumorem eſſe maturum, ut vocant, & mollem, & tamen aliquid renitentis offendit. Aperit ferro tumorem & exit cum pure ſanguis tandemque ariſta, faſt wie verweſen / ut loquebatur balneator. Quoties tumorem aperuit, emplaſtris ſepoſitis, ſibilus exiit talis, qui candelam ardentem extinxit, & puella jacuit tanquam exanimis: quamprimum autem iterum aptè vulnus deligavit, tanquam è ſomno exporrecta ægrota ſibi reſtituebatur. Copioſiſſimus autem vomitus puris fœtidiſſimi adfuit per totam curam. Dederunt matri potiones vulnerarias, infanti ſirupos pectorales, & mediante Dei benedictione expleto quinque ſeptimanarum ſpatio priſtinæ ſanitati reddita. Vivit exnunc

veget

vegeta & ſana virgo, facie roſea. Hic balneator retulit gratioſiſſimæ Facultati Medicæ in Alma Lipſienſi, dum propter Baronis à Rechenberg ſtatum morboſum & Chronicum ibidem fuit, & p. mum Eridos veluti projecit: nam pro & contra fuit diſputatum, utrum per aſperam arteriam, an per œſophagum ſpica corpus intrarit, tandem perpenſis omnibus circumſtantiis concluſum per aſperam iviſſe arteriam, & ut rarum quid fuit conſignatum. Vivit hic Grünbergæ fabri ferrarii filia, quæ anno ætatis tertio nucleum nucis avellanæ deglutivit, ſuccedente tuſſi arida moleſtiſſima cum conſumptione corporis. Jam agit 15. annum & vegetior reddita tuſſit adhuc, licet nihil exſpuat, benè ingerit, digerit, egerit, nucleus tamen adhuc hæret in pulmonibus, ut ipſa fatetur & conjectura fert, quid tandem futurum ſit, Deo vitam concedente, diligenter annotabo. *Bartholinus Centur. 2. Obſervat. Anatomic. rar. Obſervat. 27.* habet ſimile quid de deglutito nucleo, ſed feliciter iterum rejecto, conſilium ſuppeditante D. D. Sala.

OBSERVATIO CXLV.
D. SAMUEL. LEDELII.
De
Gallo gallinaceo oviparo.

ALebat loci judex, Dn. Pahde à Creutzenſtein/ gallum gallinaceum admodum alacrem & grandem, quem præter propter ſex annos compleſſe judicabamus. Hic hujus anni 1682. quinto die Auguſti ovum ponebat, quod in ſcatula transmittimus. Eſt minus ovo gallinaceo, majus columbino, & oblongius. Omnes qui audiebant, admiratio capiebat, & plures de veritate dubitabant, quia inſolitum erat gallum ova parere.. Aſt dum quærebant, quid ſtatuerem, porrigebam obſervationem Bartholinianam, quæ de ſimili refert gallo unum ovum excludente *Obſervat. Anatomic. rar. Cent. 1. hiſtor. 99.* Quid ſit: dum pro & contra diſcurrimus,

&

& omnibus expenſis circumſtantiis pro vero galli ovo ſtatuimus, ſecundum ponit, & ſpatio unius Menſis numero ſex adhuc, quæ tamen omnia ipſe gallus roſtro ſtatim poſt excluſionem transfodit, utut fœmina, cujus proviſioni ſuberat, me monente diligenter præcavere allaborârit. Duas dimidietates fractorum ovorum mihi exhibuit: nil inerat niſi liquor limpidus & viſcidus inſtar albuminis, ſed non ita craſſus, nullum autem veſtigium vitelli. Interim quoad pondus grave eſt noſtrum ovum ſecundum proportionem, nec ut Bartholini pellucidum. An naturaliter fieri potuerit nec ne? hæreo: ſiquidem iteratio excluſionis auget dubitationem, & procuravi ut gallus diligenter cuſtodiatur, expectaturus quousque numerus ovorum ſeſe ſit extenſurus. Huc accedit quod gallus ſemper admodum iracundus fuit toto die ante excluſionem ovi, adeò ut omnes gallinas, quarum numeroſa erat multitudo, acriter laceſſiverit & roſtro petierit, fœminaque rectè judicaverit, cum ita in gallinas ſævierit, ipſum iterum ovum poſiturum. Spatio quinque dierum ſemel ovum peperit, & poſtmodum ſe cicurem exhibuit, usque ad modo ſcriptum diem ultimum ante excluſionem. Anilem fabulam, quod baſiliſcus excludatur, ſi veteris galli ovum per rubetam aut ipſum gallum foveatur, hic allegare, ſuperſedeo, cum rem nervosè exhauſerit Nobiliſſimus Dominus Conterraneus Wedelius Obſervat. 128. Anni 3. Academ. N. C. cum additamento, ideò hic cramben bis coctam nolo. Sirius num aliquid faciat ad excluſionem ovorum galli, uti Scotus in Phyſica curioſa habet, non determino, attamen ſub hoc ipſum tempus noſter gallus ova ſua poſuit, & hoc aſſertum non de nihilo eſſe confirmavit. De cane oviparo dicit Obſervatio 250. Anni ſecundi Academiæ Naturæ curioſorum.

Continuatio Obſervationis de Gallo gallinaceo Oviparo.

UBi ovum cum Obſervatione & literis Uratislaviam ablegaveram, ſequenti die gallus noſter iterum ovum & quidem ultimum.

ultimum, nempè ſeptimum poſuit. Figura erat exactè rotunda, & magnitudo paulò minor transmiſſo: ipſe galli dominus ſibi reſervabat, aliàs etiam miſiſſem. Petebat autem valdè, ut gallum morti traderem, ne amplius in ſua domo alere moleſtaretur, ſiquidem mali quid ſibi portendere hoc inſolitum ſtatuebat. Tandem cum ſpatio aliquot dierum amplius nullum ovum excluderet, exenterationi deſtinabam, & quidem primo die Octobris, ſereno die, ſub aëre frigido, circa horam matutinam nonam & decimam; aſtantes erant Domini domûs inquilinus, & Proviſor Officinæ Vogelianæ. Ipſe manum ſectioni admovere certis de cauſis renuebam, ideò ſubſtituebam fœminam, quæ gallo alimenta præbuerat. Primùm jubebam, ut firmè, dum collum diſſecaret, ipſum teneret, ne avolaret, aut alias ipſi moleſtias excitaret; quia ſolito erat major: morem gerebat, & ſanguis probi coloris poſt inciſionem copiosè ſtillabat, quem ut arena tegeret, monebam, ne reliquæ gallinæ, quæ frequentes aderant, noxam, ſi attingerent, caperent. Anteaquam autem poterat obtemperare, una gallinarum de cruore guſtat, ſtatimque incipit vacillare, & altero die moritur. Ubi deplumaſſet aquâ fervente gallum, plumas ut defoderet ſub fimo, inſto, dum autem non accuratè obtexiſſet, en canis poſt aliquot horas accedit, qui veſtigando eruit pennas, & ubi deguſtaſſet, ſtatim fit rabioſus, quem lictor etiam ſclopo trajecit tertio abhinc die, ne, quod fecerat, plures gallinas diſcerperet, & alios canes laceſſeret & morderet. His ſepoſitis gallum menſulæ imponimus; & fœmina me præeunte & monſtrante pro commodâ viſitatione gallum diſſecat. Propiùs dum accedo & exta inſpicio, odor teter & ingratus mihi nares ferit, quo commotus retrogredior & è longinquo ſpecto. Nihil autem inconſueti offendimus; omnia interanea erant naturaliter conſtituta, & gallus hicce, niſi culter eum vitâ privaſſet, aliquot annos ſupereſſe potuiſſet, ita omnia viſcera in ipſo erant ſana & optima.

Dum nihil curioſi vidimus, ſeceſſimus, fœminæ injun-

gentes, ut corpus vel inter dumeta in campo abſconderet, vel ſepeliret. Inquilinus aut miniſter Domini Judicis poſt inſpectionem domum regreſſus, malè habet, & lectum quærere cogitur: ego & Pharmacopola immunes per Dei gratiam fuimus, & ego nil amplius ſenſi. Fœmina dum exportat gallum, & proximum in ſuburbiis petit agrum, ventus vehemens incipit furere, & ipſa veluti in turbinem acta vertiginoſa projicit cadaver, vixque à procubitu in terram ſe tutari poteſt. Poſtquam autem ſibi redditur, domum repetit, in via tamen adhuc ſemel corripitur vertigine & deliquiis animi. Domum tandem poſt longam moram ingreſſa, laboribus ſe accingit domeſticis, & ecce ſemi-animis concidit, accurrunt liberi, dumque conſilium à me quærunt, præſcribo hocce ut cochleatim infunderent,

℞. Aq. Card. bened. ℥iiß.
Cinam. ʒiiß.
Tinct. Bez. D. Mich. ʒiß.
Miſce Sign. Bez. Mixtur. Löffel-weiſe einzuflöſſen.

& Deo benedicente reſtituebatur: dabam tamen ulterius ʒiß. Theriacæ Andromachi, & poſt copioſiſſimum ſudorem ſanam ſe eſſe in publicum prodiens comprobabat. Jam ſenſim incipit manus incurveſcere, & digiti ad laborem fiunt inepti, quid amplius futurum ſit, videbimus: Ita me mea conjectura non fefellit, ab incantatione hæc omnia ortum trahere. Hicce gallus dum cum gallinis coiit, antequam cœpit ova ponere, ſemper morbidas reddidit, & ſub pectore & circa uropygium fuerunt lividæ, unaque gallinarum à coitu obiit excluſo ichore per os & anum: reliquæ omnes poſt coitum ſemper fuerunt ægrotæ, imò pro poſſe ſe defenderunt ab ipſius coitu, & tergis illapſæ ipſum pedibus amoverunt. Interim gallinæ bona pepererunt ova, ſiquidem fœmina aliquot confregit & plena invenit. Carnem galli in dumetis jacentem nullum animal attigit, ideò per lictorem terræ mandabatur. Erat civium aliquis, qui petierat, ut ſibi darent poſt inſpectionem gallum,

vellet coquere pro cibo, ſed denegabam, quia ante aliquot annos tragicum hîc fuit exemplum, dum civis etiam obiit, qui de gallina comederat, quam lictor in publico foro trucidarat propè menſam judicis, in quam volarat in actu publico, quo venefica fuerat ad rogum condemnata. Et hæc eſt relatio de gallo noſtro gallinaceo oviparo, qui in vita & poſt mortem fuit admirabilis.

[*Grünebergâ Uratislaviam ad Excell. Dn. Jeniſium, Med. D. 12. Octobr. 1682. ſcriptæ.*]

OBSERVATIO CXLVI.
D. HERMANNI NICOLAI GRIMM,
De
Planta mirabili deſtillatoria.

MAgna ſunt opera Jehovæ, inquit ſapiens ille, qui conſiderat ea, meram delectationem exinde percipit. Hujus dicti exemplum, nobis præbet hæc planta, quæ tanquam miraculum Naturæ, conſiderationem meretur. Nam quoties eam conſpexerim, imò, adhuc hodie conſiderem, gaudium percipio ex mirandis Naturæ productis: idque multò magis, cum ſæpè memet, hoc Nectare, recreaverim, laſſitudine ac ſiti defatigatus.

De forma hujus plantæ nihil dicam, quoniam in hâc picturâ, cum fructu, flore & ſeminibus, ſeſe, ad vivum repræſentat; ſed deſtillationem Naturæ, in hâc plantâ, paucis ſolummodò attingam. Radix ex terra humorem attrahit, qui beneficio radiorum ſolis in plantam ipſam aſcendens, per caules & nervos foliorum defluit, & in hoc naturali vaſe recipienti, tandem reſervatur, donec ad neceſſarium hominis uſum adhibeatur. Receptacula hujus humoris, quamdiu nondum ad extremam pervenerunt maturitatem, ſuperius, operculo eleganter clauſa ſunt, quod interdum digitis preſſum, diſſilit, hancque dulcem, limpidam, amabilem, confortantem & fri-

gidam aquam ſuppeditat: ita, ut interdum ſex vel octo receptacula, plus minus, tantum aquæ contineant, quantum unius hominis ſitim, cum maximâ delectatione, benè reſtinguere poſſit. Interdum receptacula ferè plena ſunt, interdum ſemiplena, & nonnunquam vel minus ineſt, nec etiam omnes eandem habent capacitatem, quod proficiſcitur à conſtitutione aeris, prout ille diu ſiccus, calidus, vel humidus extiterit. In Medicinâ ſuas etiam habet virtutes. Radix aſtringentis eſt facultatis. Herba frigefacit & humectat: & poteſt ſuccus, cum proprio deſtillato liquore expreſſus, internè uſurpari ad febres ardentes, & externè ad Inflammationes, Eryſipelata, & ſimilia. Creſcit non longe à Colombo, quæ eſt Metropolis Inſulæ Ceylon, in humidis & umbroſis ſylvis. Et ſic deſcriptioni hujus plantæ mirabilis finem imponemus.

Fig. XXVII.

OBSERVATIO CXLVII.
D. HERMANNI NICOLAI GRIMM.

De

Quibusdam Lapidibus medicinalibus, qui inter Luſitanos, Cingalenſes, & Malabaros in uſu ſunt.

INter has gentes magni æſtimantur lapides ex animalibus, ut &, quos omnium Mater, terra nobis profert. Qui ex terrâ, inter eos, frequenti uſu teruntur, ſunt inter cæteros quatuor ſpecies, qui ab eis Pedra frigoa, hoc eſt lapides frigidantes, vocantur. Prima ſpecies flava eſt, in quâ tamen, quidam diverſos colores, ut cœruleum, rubrum, album, & viridem, intermixtos habent: Sunt quidem mediocriter duri, ſed tamen fragiles, ut facilè conteri poſſint. Ego accepi fruſtulum, quod multis Granatis, & quibusdam Rubinis erat conſperſum; unde certior ſum factus, quod illud hujusmodi Gemmarum

mater

mater ſit; & propterea non immeritò frequenter ab eis uſurpari.

Secunda ſpecies eſt viridis, quæ polita, ſpeciem viridis jaſpidis exhibet: Diſcuſſa verò, fibroſa eſt ſecundum longitudinem & fragilis, atque mediocri labore poteſt conteri.

Tertia ſpecies cana eſt, & etiam fibroſa inſtar Talci. Quarta ſpecies eſt candida, & magis naturæ lapideæ, quam priores.

Hæc quatuor lapidum ſpecies, ab eis, in omnibus affectibus cordis uſurpantur, quos ex calore natos judicant, quoniam in eorum morbis, maxime calorem & frigus obſervant, & juxta hanc methodum medentur. Imprimis verò eas commendant, ad febres ardentes cum ſiccitate, ad morſus & ictus venenatos ſerpentum aut aliorum venenatorum animalium, ut & adverſus aſſumptum venenum. Externè utuntur eis, cum aquis vel ſuccis herbarum contritis, ad inflammationes oculorum, & aliarum corporis partium, quibus allinunt. Non obſervant differentias lapidum; nam, ſi una ſpecies non eſt ad manus, ſumunt alteram; niſi, quod viridi, in affectibus renum majores vires tribuant. Ego curioſis, uſum & experientiam meam, qualis qualis illa eſt, hic communicabo. Certum eſt, hos lapides terreſtris & alcalinæ eſſe naturæ, & eas poſſidere virtutes, ut omnes acres, acidos, & corroſivos humores imbibant, abſorbeant; & quando hi effer veſcunt, præcipitare poſſint. Magno uſui mihi fuerunt in febribus continuis, in ebullitione acidorum, & ſuperfluorum humorum, in ventriculo & inteſtinis, & exindè orto vomitu: in omnibus Diarrhœæ ſpeciebus, acres & corrodentes humores mitigant. Externè eos, collyriis additos, in Ophthalmiâ, & aliis oculorum affectibus, excellentiſſimos inveni. In ulceribus depaſcentibus, lavamentis inſperſi, enecant affluentes acres & acidos humores, & mirandum in modum incarnationem & cicatriſationem accelerant. Tandem, etſi in compendio meo Medico-chymico, quibusdam in locis, illorum uſum docuerim: attamen curioſo Lectori proponam, quomodo à me uſurpati ſint. Exempli gratia.

In febribus continuis & ardentibus.

℞. Lap. frigid. citrin. præparat. ʒß.
Matr. Perlar. præparat. ℈j.
Antim. Diaphoretic. gr. xij.
Sal. Prunellæ gr. viij.
Miſc. f. pulvis pro 1. doſi.

Vel ℞. Lap. frigid. alb. ʒß.
Margarit. præparat. ℈j.
Bezoartic. duplicat. gr. xij.
Nitri Antim. gr. x.
Miſc. f. pulv. pro 1. doſi.

Hoc modo etiam viridis exhiberi poteſt.

In Diarrhœa, Lienteria, & Dyſenteria ſequenti modo utor.

In forma pulveris.

℞. Lap. frigid. citrin. alb. ſeu cœrul. ʒj.
Croc. Martis ℈j.
Tinct. Solaris orient.
Sangv. Draconis ãã. ℈ß.
Miſc. f. pulvis pro 2. doſibus.

In forma Boli.

℞. Conſerv. Roſ. rubr. ℥j.
Extr. Rad. Cinnamom. ʒj.
Tinct. Sangv. Dracon. ℈j.
Pulver. Lign. Calitur. ʒß.
Lap. frigid. ʒj.
Miſc. f. Bolus doſis ʒj. pro doſi.

Quibus, ubi opus eſt, aliquantulum pulveris Rhabarbari, & Myrobalan. citrinorum addere ſoleo.

In Ebullitione acidorum humorum in ventriculo, ſeu in ructu acido, eos per ſe contritos, vel præparatos, à ℈j. ad ʒß. in vino rubro, exhibeo; & ſic optimè vires ſuas exerunt. Externè

ternè ad inflammationes oculorum, cum defluxu humorum acrium, ſequenti modo adhibeo:

℞. Aq. Roſar. ℥ij.
Succ. Solan. ℥ß.
Sempervivi ʒij.
Sacchar. Saturni ℈j.
Lap. frigid. alb. ſeu citrin. ʒj.
Miſc. f. Collyrium.

Ad ulcera corroſiva hoc modo.

℞. Aq. Calcis Mercurialis ℥ij.
Succ. Plantag. ℥j.
Sacchar. Saturni ʒß.
Lapid. frigid. alb. ʒj.
Miſc. f. lavamentum.

Et hæc de hiſce lapidibus ſufficiant.

OBSERVATIO CXLVIII.
D. HERMANNI NICOLAI GRIMM.
Gammari in lapides converſi.

HIc lapis, qui Cancri marini, ſeu Gammari naturalem habet formam, & reverà etiam eſt, Gammarus in lapidem converſus, reperitur in Chinâ, &, ut narratur, in lutoſo, arenoſo, & humido loco, qui hanc habet naturam, ut omnia, in eum projecta, in lapidem convertat. Ad hunc ergo locum, è mari, victum petitum, advenientes Gammari, ad majores uſus, in hoc Laboratorio Naturæ, convertuntur in tam egregios lapides, quemadmodum in hâc figurâ conſpicitur.

Hic lapis, à Luſitanis pedro de Kameron dictus, magni ab iis æſtimatur, & uſurpatur in febribus, in pleuritide, in obſtructione urinæ, in calculo, & Eryſipelate, internè, & etiam externè inunctus: tam in frigidis morbis, quam calidis; ſed hâc differentiâ: quando percipiunt calorem, in liquore aquo-

ſo

ſo eum exhibent; ubi verò frigus adeſt, in vino Hiſpanico, vel alio generoſo. In Eryſipelate cum aceto eum, interne & externè adhibent.

Hunc modum Naturæ conſentaneum eſſe invenio. Cum enim ex Alcali fixo conſtet, etiam fortiſſima corroſiva dulcare valet; idque imbibendo, abſorbendo, & præcipitando; quod nobis, hoc tempore, qui hanc ſcientiam poſſidemus, ſatis patet; Sed admiratione dignum eſt, illos homines, uſum harum & aliarum rerum, ſine cognitione Naturæ didiciſſe. Quare certum eſt, in homine habitare aliquid innati, quod ſupernè tactum, ſolâ inſpiratione tales ſcientias ei communicat.

Fig. XXVIII.

OBSERVATIO CXLIX.

D. HERMANNI NICOLAI GRIMM.

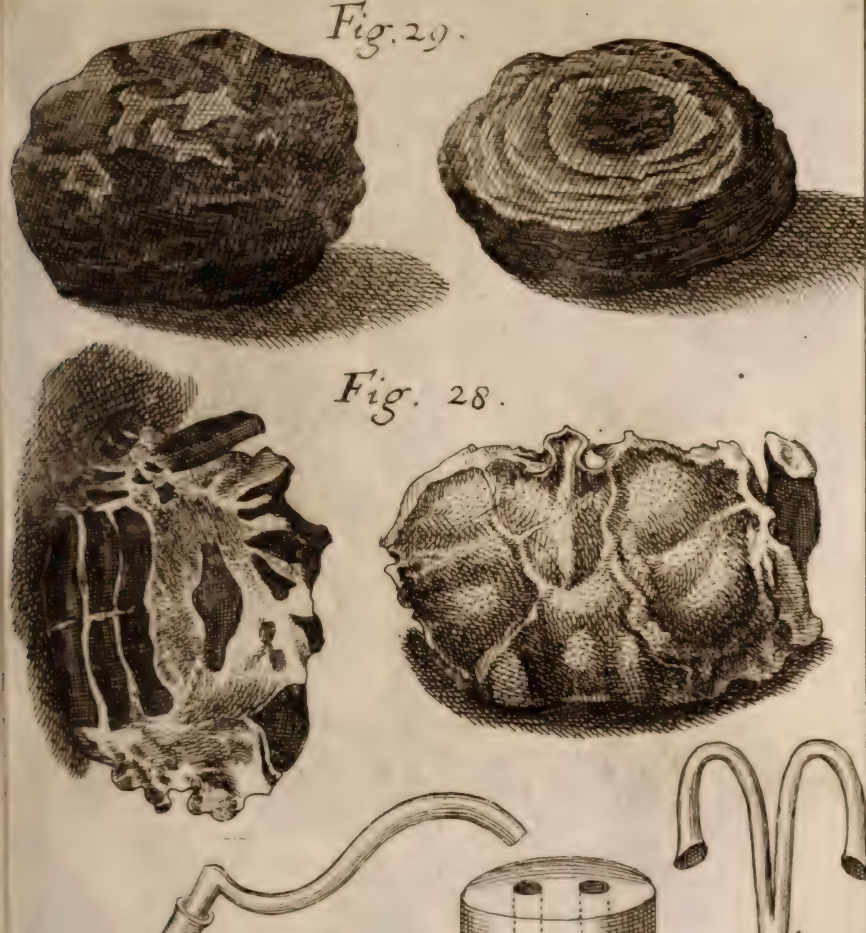
Lapides de Bombaco, vel Mombaza.

Hic lapis, qui magni æſtimatur à Luſitanis, reperitur in animali quodam, & ſecundum relationem quorundam, in equo fero: magnitudine ad ovum columbinum ferè accedens: ſumma duritie, colore cinereo, externè aliquantulum ad flavedinem vergens, eleganter concretus, & inſtar lapidis Bezoar, cruſtulatim compactus. In centro ſubpiloſus eſt: deinde aliqualiter calciformis, & poſteà ſequitur durities. Nomen habet à loco, in quo invenitur.

A Luſitanis uſurpatur ad Colicam, dolorem ventris, varias febrium ſpecies, Melancholiam, & præcipuè commendatur ad partum facilitandum, nec, niſi in ſummâ neceſſitate eo utuntur, cum aliàs, ut perhibent, ante debitum tempus, fœtum propelleret virtute ſuâ maximâ. Propinant eum ferè à ℈j. ad ʒß. in vino, cùm adeſt frigus: & in aqua, quando calorem ſentiunt.

Fig. XXIX.

OBSER-

Ad annotat. Anni 9. et 10. obſ. 1. p. 448.

p. 369

OBSERVATIO CL.

D. HERMANNI NICOLAI GRIMM.

De

Pedro Pouw, vel lapidibus ex ligno factis.

HIc lapis, qui ex ligno converſus eſt in lapidem, reperitur in aquâ quâdam, in Ternatâ; quæ omnia ligna in lapidem convertit. Colorem habet fuſcum, & formam fiſſi, vel fracti ligni, Utuntur eo ad omnes febres, & ad ructum acidum ventriculi, à ℈ß. ad ʒß. in aqua vel vino.

OBSERVATIO CLI.

D. HERMANNI NICOLAI GRIMM.

Generatio cujusdam Mannæ.

INſula Ceylon, præ cæteris Regnis in Oriente, multis admirandis naturæ actionibus eſt prædita. In hâc vidi generationem alicujus Mannæ ſubtilis, facilè ſolubilis, & grati ſaporis, in arboribus quibusdam vetuſtis, factam ab animalculis quibusdam parvæ apis magnitudine: quæ ſuper caput & medium corpus contecta ſunt cute ſquamosâ, ſcuti formam repræſentante, longis pedibus: & tacta, ſaltu ſe ſervant. In tempore laboris non ſunt alata; neque ab arbore illâ, vel ramo recedunt, in quo operantur, & ſemper pulvere, farinæ inſtar, albo, ſunt conſperſa. Unde patet, hæc animalcula, ad præparationem dulcis hujus Mannæ, rorem, cum adjunctis quibusdam aëris particulis, attrahere, & exinde Mannam hanc conficere: quia non, inſtar apum, ex diverſis herbis & floribus nutrimentum quærunt; ſed in eodem loco permanent. Neque etiam negabo, ſeſe ſimul aliquid de ſucco illius arboris at-

trahere, cui inſident. Hic illorum labor à pluviâ valdè impeditur. Namquando ſicca pars anni præteriit, abluitur hæc Manna deſtillante pluviâ. Et tunc temporis etiam à labore deſiſtunt: In quo hanc arborem perſcrutatus ſum, nullamque Mannam inveni; ſed animalcula, tam mirabiliter mutata, ut reputarem ea eſſe viſcum quendam, qui inſtar Clematidis arborum ramos circumvolvitur: & cum vellem ejus aliquid decerpere, reſiliebant: quo perturbatus, vidi ea iſtiusmodi virides & craſſas alas obtinuiſſe, quibus totum corpus erat contectum: ſicque conjuncta erant omnia, ut impoſſibile eſſet, ſolo aſpectu, ea cognoſcere, & à dicto viſco diſcernere. Quapropter ego curioſis picturam formæ eorum, in ambobus temporibus, offerre volui.

Fig. XXX.

OBSERVATIO CLII.
D. HERMANNI NICOLAI GRIMM.
De
Arbore Benzoini.

HÆc arbor, quæ egregium illud Gummi Benzoinum profert, creſcit in Sylvâ propè Baros, qui ſitus eſt in terra occidentali Sumatræ. Ego curioſis communicabo quantum de Naturâ & formâ illius experiri potui. Arbor eſt egregiæ formæ, recti caudicis, & mediocris altitudinis; viri plærumque habet craſſitiem; quanquam ſine dubio vel craſſior evaderet, ſi ad finem incrementi ſui perveniret, quod non fit. Nam incolæ has arbores ultrà ſex annos non permittunt excreſcere; ſed decidunt eas, & tanquam inutiles evellunt. Interim novum arboretum plantarunt, quod ex fructibus ejus perficitur. Quales habeat flores hæc arbor, experiri non potui; fructum verò accepi ab amico quodam, qui rotunditatem habet compreſſam: magnitudinem parvæ nucis avellanæ, & incluſus eſt tunicæ, inſtar nucum magnarum,

quæ

Fig. 31.
Arbor Benzoini.

quæ tamen aliquantulum piloſa eſt, quemadmodum adjuncta figura demonſtrat. Folia ſunt tenera & mollia, inferius colore pallido-viridia; ſuperius verò ſaturatè viridia. Nucleus hujus fructus ſaporem habet ingratum & amarum, ut comedi nequeat. De forma nihil amplius dicemus, ſed ſolummodò proponemus modum, quo incolæ ejus Gummi colligunt: quod fit, ut ſequitur.

Poſtquam dicta arbor ad 5. vel 6. ætatis ſuæ annum pervenerit, ſupra, ad principium ramorum, ſecundum longitudinem, ſed aliquantulum obliquè, ad lignum uſque inciditur; unde tunc præſtantiſſimum hoc Gummi profluit, quod à ſole & aëre ſuam maturitatem & coagulationem acquirit. Primò collectum eſt colore albo, tenue, viſcoſum, glutinoſum & pellucidum, tractu verò temporis flavedinem contrahit. Ex tali arbore non ultra unum Catti Baros Gummi impetrant, hoc eſt, tres libras noſtrates. Duplex ſemper Gummi ab eis affertur; primum, quod eleganter album & flavum eſt: Secundum, quod eſt craſſius, ſubfuſcum, durum, & recrementa habet admixta; cujus rei cauſa eſt, quod Surcamici, & Cœrlangici populi eorum Gummi diutius in arboribus relinquunt, & magis intra montes habitant, qui arena ſcatent cryſtallinâ, quæ cum aliis recrementis à ventis in hoc Gummi injicitur, præſertim in tempore collectionis. Et ſic hæc arbor ſatis deſcripta ſit. Fig. XXXI.

OBSERVATIO CLIII.

D. HERMANNI NICOLAI GRIMM.

De

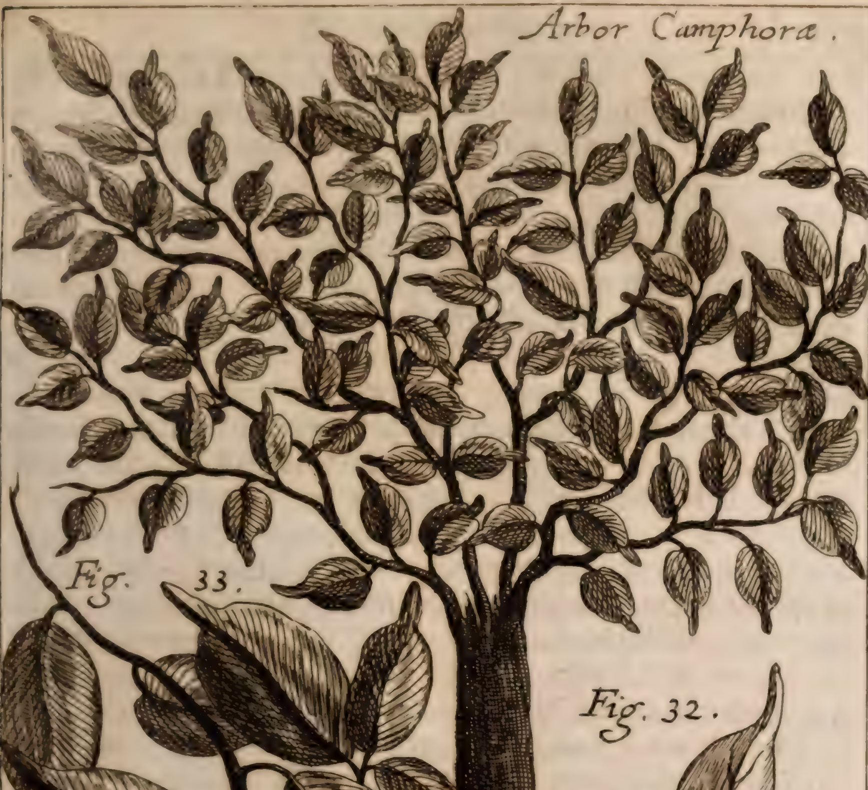
Arbore Camphoræ.

IN eodem loco prope Baros, non verò intra montes creſcit hæc arbor, hîc deſcribenda & cujus figura heic depicta eſt. Arbor magna & denſa eſt: Ejus lignum ob duritiem & firmitatem ad ædificia perutile caudicem habet rectè aſcen-

 dentem,

dentem: ramos ſuos ordinatè explicat: elegantis formæ: folia magna & carnoſa, anterius acuta, & contrita, odorem ſpirant Camphoræ, qui tamen ceſſat, ſi aliquantiſper retineantur, ob volatilitatem Camphoræ; formoſos profert fructus, parvæ nucis avellanæ magnitudine, oblongè rotundos, tenui tunicâ indutos, quæ rurſus, inſtar nucum avellanarum, alteri elegantis formæ tunicæ incluſa jacet, quæ diverſos habet colores, ut rubrum, purpureum, flavum, & viridem; integrum fructum contegit, & inſtar tulipæ ſuperius ſeſe aperit. De collectione Camphoræ nunc dicemus, quæ fit ſequenti modo. Poſtquam incolæ externis ſignis, illis notis, percipiunt, arborem divitem eſſe camphorâ, ſpoliant eam omnibus foliis, cortice, & externo ligno, usque ad medullam, quæ ab eis finditur. In hac medulla camphora eleganter in formâ coagulatâ, inſtar tenuis cryſtallini foliati ſalis reſidet, quæ à medullâ ab eis ſeparatur. Ex hâc tam magnâ arbore colligitur ℔j. ℔iß. ℔ij. ℔iiß. & ad ſummum ℔iij. quæ faciunt unum Catti Baros: certè perpaucum, quod noſtris in terris non foret laboris & operæ pretium; multò minus, ut tam egregiam arborem propterea deciderent. Ego verò in eâ ſum ſententiâ, ut hi homines, ſi artem callerent diſtillatoriam, & lignum illud in parva fruſtula diſcinderent, longè majorem quantitatem impetrarent: percepi enim, quod illud lignum, etſi odore camphoræ videtur carere, multum tamen camphoræ in ſeſe adhuc contineat. Si enim transverſim ſerrâ diſcinditur, ſpirat odorem, & multum oſtendit pinguedinis; quod Japannenſes melius ſciunt ad uſum eorum transferre, hanc enim Camphoram omnem, ex ligno eorum, per deſtillationem expellunt, quanquam purificatio ejus eos adhuc latet: Vili pretio nobis hanc camphoram vendunt, & è contra tenuiſſimam camphoram, ut & quæ ex Borneo adducitur maximo pretio redimunt, quia magni ab eis æſtimatur in Medicinâ: ducunt enim camphoram reliquis medicamentis admixtam, inſtar centurionis aut Præfecti militum ſeſe habere, qui in copias ſuas

ad

Arbor Camphoræ.
Fig. 33.
Fig. 32.

ad deſtinatum locum ducit, ut cum hoſte confligant. Ego putavi arborem illam in Japan eſſe eandem, quæ creſcit in Sumatrâ. Sed poſtquam parvum ſacculum cum foliis ejus accepi, vidi aliam eſſe ſpeciem, quemadmodum ex figura XXXII. hic depictâ apparet: Sunt tenuiora, molliora, & diutiſſimè odorem camphoræ ſpirant, totque habent venulas & nervos, quàm illa in Sumatrâ. Quod attinet ad arborem illam in Borneo, de hâc nihil experiri potui, videtur tamen eandem eſſe arborem cum illa in Sumatrâ, quia eodem modo collecta hæc camphora eandem habet naturam; quare hisce contentus eſſe debui, quod etiam erunt curioſi indagatores, donec à Dn. D. Wilhelmo ten Rhyne Amico meo integerrimo, qui fuit in Japan, prolixior deſcriptio edatur. Uſus ejus in Medicina ſatis notus eſt & propterea hic non deſcribendus. Hoc ſolummodo dicam, quòd fructus conditi grati ſint, & ſubtilem ſaporem camphoræ teneant, ſuntque egregium Antidotum & Alexipharmacum; ſed difficillimè impetrari poſſunt, propter bella, quæ illic ſæpè geruntur. Ex hisce fructibus, floribus & foliis etiam aqua deſtillata, oleum deſtillatum & expreſſum confici poſſet, quia lignum, quando aperitur usque ad medullam, oleum in abundanti quantitate profundit. Et ſic finem imponemus. Fig. XXXIII.

OBSERVATIO CLIV.

D. JOH. MAURICII HOFFMANNI.

Anatome ovis fœtum utero gerentis.

(In Theatro Anatomico Altdorffino Menſe Februar. Anno 1680. habita.)

FOetum cum ſuis involucris membranaceis in uteri hoſpitio delitescentem cupidis Philiatrorum oculis expoſituri, ovem partui vicinam diſſecandam è brutorum genere ſelegimus, quia, teſte Clariſſimo Gvaltero Needham in Tr. de formato fœtu, ſi ad prima usque Anatomiæ incunabula

cunabula redire placet, Hiſtoriam generationis hinc initium ſumſiſſe, vocabulaque ab ovium ſectoribus impoſita, ad alia animalia ſubſequentibus ſeculis translata eſſe conſtabit, ut ita eorum veræ & genuinæ ſignificationes quàm optimè ex frequentatâ partium generationi in ove dicatarum contemplatione addiſci poſſint.

Primò itaque in expanſo ſupra tabulam prægnantis matris corpore, conſpectum ſubibant ubera turgida, quæ diſſecta lac ex albo flaveſcens craſſum copiosè fundebant; ſubſtantia verò eorum glanduloſa firma membranaceos tubulos hinc inde diſtributos complectebatur, hos dum ſtilo immiſſo explorare conabamur, vidimus tandem ultrà 10. apertis oſtiis majoribus hiare in ſinum concavum papillæ oppoſitum, & lactis præparati collectioni faventem; iis perluſtratis, divisâ per medium papillâ, membranaceas valvulas exiles interiori ſuperficiei adhærentes, lactis motione proliciti regreſſum forſan impedire aptas monſtravimus. Hinc manum conferebamus ad reliqua uberum vaſa evolvenda, viſuri an præter ſanguinea lactea etiam candicantia in animali hoc ante violentam mortem paſto adeſſent? Sed cultri obtutusque aciem poſtrema hæc ſubterfugiebant, lymphatica autem inde ſuprà venam cavam ad receptaculum aſſurgentia conſpiciebantur, lympham eò vehentia, quod injectus per ſiphonem liquor confirmabat: Quare arteriis id muneris reliquimus, ut cum ſanguine chylum, ceu proximam lactis materiam, ad ubera deferant, qui in earum glandulosâ ſubſtantiâ intercipiatur, percoletur, & depuretur, depuratusque aſſervetur, ſanguine intereà conſueto curſu per venas redeunte, lymphaque ſuperfluâ, lactis conſiſtentiam aliàs nimis diluiturâ, per lymphatica refluente.

Viſo lactis promtuario, domicilium fœtus primumque hoſpitium quærendum erat, reſectis itaque muſculis abdominis cavum pandebamus, & uterum in ſitu proprio demonſtrabamus, cum proceſſibus lateralibus cornibus à figuræ ſimilitudine

litudine dictis, fœtus receptioni in plurium brutorum familiâ deſtinatis; mox uteri ſubſtantiam, tenuem ſatis, nec tam craſſam, prout à quibusdam deſcribitur, è triplicis membranæ complexu conſtantem exhibebamus; quarum extima prorſus fibroſa erat, valida, nullâ venâ aut arteriâ conſpicuâ prædita, certiſſimo indicio, non alii eandem uſui inſervire, quàm continendis & fovendis interioribus tunicis; hâc remotâ ſecunda tunica apparebat multiplici vaſorum ſanguineorum ſerie cincta, quæ ſanguine turgida paulatim ſubingrediebantur & deſinebant ad tertiam ſive intimam tunicam, cujus interiorem ſuperficiem occupabant tubercula quædam glanduloſa albicantia, quibus totidem chorio adnatæ glandulæ ſive cotyledones per fibroſas digitatas productiones firmiter adhærebant, ut facile ab invicem ſeparari non poſſent; obſervabamus inſimul, quod Needhamius notaverat, ad priora vaſa materna uteri, ad poſteriores vaſa fœtus per chorion diſtributa deſinere, ſine minimo tamen anaſtomoſeos veſtigio, cùm ab invicem diſtracta ne guttulam ſanguinis prodiderint, verùm factâ compreſſione lacteum quid exhibuerint.

Separatis uteri tunicis fœtum involventes membranæ attentionem merebantur: inter eas prima chorion cotyledonibus ſive carunculis ſuis à tuberculis uteri ſejunctis quaſi tot roſis variegata occurrebat, ubi nominis quoque rationem, cur cotyledones appellentur, cognoſcere licebat, nam κοτύλην i.e. cavitatem continebant manifeſtam; conſiderabamus tunc ad prædictas cotyledones vaſorum umbilicalium propagines non ſolùm abire, ſed & multiplici choro ipſam membranam cingere, cujus etiam uſum conſtituebamus, ut vaſa umbilicalia cum cotyledonibus fulciat, & depurando liquori nutricio fœtui offerendo ſecundariò inſerviat, in glanduliferis ſiquidem animantibus cotyledones eum primariò uſum præſtant, ut in tuberculis internæ uteri tunicæ depoſitas ſanguinis arterioſi materni portiones chyloſas ſpirituoſas inde recipiant, & percolatas ſanguini per venam umbilicalem ad fœtum refluo ſocient.

Vulne-

Vulnerato leviter chorio & ad latera digitorum ope deducto, membrana altera, nempe Allantoides ſuper amnion prope funiculi finem obliquè ad utrumque uteri cornu expanſa cernebatur, figuræ ſimilitudine farcimen exprimens, unde & latinum nomen ad græci imitationem obtinuit, atque farciminalis dicta eſt, aliàs urinalis etiam denominata, ob liquorem contentum urinoſum, ſalſum, quem ex veſicâ fœtus per urachum ad hanc membranam effundi, veſicâ compreſsâ demonſtrabamus.

Inde ad tertiam nos recipiebamus membranam explicandam, Amnion nominatam, & fœtum integrum proximè complexu ſuo foventem; tenuitate hæc mollitie & lævore non multum diſſimilis priori videbatur, ſed minutiſſima tamen ipſam vaſcula hincinde perreptabant (quorum ne minimum in Allantoide veſtigium) & liquor incluſus purior tranſparebat. Liquorem iſtum nutricium inſignivimus, cùm eo nutriatur fœtus, quod aperto hujus ventriculo verum eſſe quivis experiebatur. Dum verò ita in Amnio explicando verſabamur, en fœtus per intervalla movebatur, & inductam proximè membranam ſubinde attollebat.

Remotis velamentis membranaceis ad fœtum ipſum tenerâ multa lana veſtitum oculos convertebamus, & primùm quidem ad funiculum vaſa cum uracho à fœtu prodeuntia & umbilicum perforantia colligentem. Vaſa itaque illa umbilicalia dicta videbamus eſſe Arterias binas cum venis ſociis & uracho. Arteriæ non ex Aortæ trunco (aliàs enim ſanguinis impulſus fuiſſet vehementior, adeoque vel teneros arteriarum canales diſrupiſſet, vel certè metus fuiſſet, ne ſpirituum repentina fieret jactura, & diſpendium difficulter reſarciendum) ſed ab internis Iliacis ramis propagabantur, & veſicam perreptabant, atque urachum medio loco pergentem ad funiculi usque finem comitabantur, ubi ab invicem diductæ dextrorſum ſiniſtrorſumque infinitos ramulos ad cotyledone amandabant; harum uſum cum modernis Anatomicis con

ſtituеba

ſtituebamus, ut, dum ſanguinem à fœtu ad cotyledones propellunt, liquorem exteriùs circumfluum ope caloris ſanguinei colliquando præpararent, & quoniam fœtus intra uteri ergaſtulum liberioris auræ uſurâ protinus frui nequit, reſpirationis defectum ſupplerent, cùm ſanguis per eas hinc inde excurrens non poſſit non à colliquamento tepido ejuſque particulis nitro-aëreis blandè attemperari, ſicque flamma vitalis à ſuffocationis periculo vindicari. Poſt arterias monſtrabamus venam umbilicalem ex ſciſſurâ epatis enatam, unicam quidem in itinere breviori ab Epate ad umbilicum, hoc verò ſuperato mox duplicem factam, ſicque arteriarum numero reſpondentem, & cum iisdem ad cotyledones usque in infinitos ramulos diviſam; unde uſum ſequentem concludebamus, nempe enim quemadmodum arteriæ ſanguinem ad cotyledones diffundunt, ita vena umbilicalis geminatas propagines illum reducere, ſimulque portiones quasdam nutricias ex cotyledonibus reaſſumere, fœtuique offerre. Reſtabat urachus, quem ex fundo veſicæ protenſum medio inter arterias umbilicales loco tendere, tandem verò ubi ſanguinea vaſa ad latera diſtribuuntur, in annexam allantoidem tunicam expandi, & liquorem contentum illûc effundere factâ compreſſione cuivis patebat.

Adhæc fœtus corpuſculum rimabamur, in cujus aperto abdomine inteſtinorum ſitum contemplabamur, & inter illa cœcum fecibus diſtentum oſtendebamus, rectum quoq; excrementa continebat multa, imò talia jamdum rejecta fœtui exterius adhærere conſpiciebantur. Ventriculus turgidulus vaſculis ſanguineis ceu lineis purpureis elegantiſſimè pictus, liquorem ſubſtantiâ, conſiſtentiâ atque colore alteri in amnio contento ſimilem, guſtui verò acido-ſalinum, exhibebat. Epar tenellum purpureo nitebat colore, glandulosis acinis diſtinctè conſpicuis, ac ei annexa veſicula fellea arteriis venisque cyſticis eleganter cincta ſervabat bilem copioſam, quam etiam per ductum cholidochum ad duodenum jamdum expurgaverat. Lien ſubfuſci coloris numeroſam vaſorum copiam obti-

 nebat.

nebat. Renes cum glandulis adjacentibus vel renibus ſuccenturiatis magnitudine admodum conſpicui erant, & per mediam longitudinem diſſecti carunculas papillares diſtinctè exhibebant. Ab imo ventre ad Thoracem progrediebamur, ubi ſternum cartilagineum albicans, tenuiſſimas coſtarum cartilagines molliſſimasque recipiebat. Diaphragma ambitu carnoſo lumborum vertebris coſtisque ſpuriis adnatum, centrum nervoſum tenuiſſimum concavum habebat. Pericardium aquâ paucâ repletum erat, quo ceu involucro detracto Cor obveniebat figurâ vaſisque coronariis diſperſis adulto exterius ſimile, ſed colore differebat; auriculæ enim ſolæ admodum rubebant, reliquâ ventriculorum ſubſtantia exiſtente pallidâ, certiſſimo indicio, ſanguinem prius per illas, quàm hos tranſiiſſe. Enimverò quia ea propter quoad internas cordis partes diverſitas quædam vaſorum & capſularum notanda erat, hinc porrò monſtrabamus, 1. foramen ovale ab auriculâ dextrâ ad ſiniſtram ita patens, ut ſanguis V. C. ex illâ ad hanc ſtatim influere, haud facile tamen ex hâc ad illam regredi poſſet, propter adhæſum membranulæ valvulæ vicem præſtantis; 2. canalem oſtendebamus arterioſum ab arteriâ pulmonali ad Aortam protenſum, ut ex illâ in hanc ſanguis deſcenderet, nec omnis ad pulmones abiret. Pulmones verò colore cineritio prædititi flaccidi concidebant, perque tunicam exterius ſuccingentem tranſparebant punctula ſubnigricantia innumera, veſicularum deſinentium oſcula. Iis perluſtratis tandem in ſupremo ventre cerebrum quidem curioſum præbuiſſet ſpectaculum, ſed cùm ad ſceleti ornatum oſſa cranii illæſa ſervanda eſſent, commodiori illud reſervavimus occaſioni. Cæterum in capite oculi protuberabant, palpebris ſuperinductis clauſi, dentes inciſores inferioris maxillæ cum molaribus utriusque maxillæ perfecti occurrebant, præterquam quòd molares in medio cavitatem interlaminas oſſeas tenuiſſimâ membranâ obvelatam habuerint. Oſſa cranii & maxillarum poroſa fibrarum ſpermaticarum ductus egregiè monſtrabant, noſtramque confir-

confirmabant ſententiam, oſſa ex filamentis plurimis ſpermaticis ſibi invicem appoſitis & agglutinatis produci. Maſtoides & graphioides proceſſus integri oſſeam jamdum acquiſiverant duritiem; oſſicula tria auris internæ per expanſam tympani membranam in ſitu proprio eleganter transparebant. Plura indagare temporis ratio prohibebat, & ut aliqua Medis relinqueremus monebat. Sceleton ovis matris & fœtus in Theatro noſtro Anatomico adhuc aſſervatur.

OBSERVATIO CLV.

D. JOH. PAULI WURFBAINII.

De

Oculis cancrorum monſtroſis.

ETſi novum quidem non ſit, tam in homine, quàm brutis, variarum nonnunquam figurarum inveniri lapillos, imo & in cancris ſive Gammaris fluviatilibus, annuatim menſe præſertim Junio & Julio, binos occultari lapillos hemiſphæricos, ob animalium oculos, quorum figuram repræſentare creduntur, oculos cancrorum vulgò dictos: novum tamen, vel ad minimùm minùs quotidianum puto, hos ipſos lapillos gammarinos monſtroſos fuiſſe inventos, uti priori jam anno mihi obſervanti contigiſſe, recordor: incidi enim fortè fortuna, appoſitis in prandio gammaris fluviatilibus, in aliquem eorum, mediæ magnitudinis, lapidem (quem penes me adhuc curiosè ſervo) figuræ rotundæ, ℈ij. ferè pendentem, in capite foventem, quem fortius nonnihil contacto, exque una parte diſrupto, binos illos vulgares lapillos, firmiter ſibi mutuo cohærentes, in ſe continere, & folliculo quaſi lapidefacto circumcluſos ſeu rectius incruſtatos, ad inveni. Num verò quoad cauſam, ad mentem Cl. Helmontii de generatione horum lapillorum genuina lib. de Lithiaſi cap. VII. ſ. 32. ſtomachus cancrorum, in mucilaginem alimenta-

 riam

riam aliàs abſumendus, ex lactei liquoris, ſtomachi convexum globum exteriorem attingentis, ſtatimque lapideſcentis copiâ hoc modo præternaturaliter induratus aut incruſtatus fuerit? anpotius, quod probabilius, ſecundum Excell. Phoſphori quondam noſtri, deſideratiſſimi Sachſii circa gammarorum generationem ſententiam, Gammarolog. lib. I. cap. XIV. §. 19. hic naturæ error, â Salis terræ centralis (quo littora inhabitantes, ejusque antra perreptantes gammari, nutriuntur) coagulati nimia copiâ, originem ſuam debeat? aliis judicandum relinquo. Fig. XXXIV.

OBSERVATIO CLVI.
D. GEORGII WOLFFG. WEDELII.
De
Miſy Dioſcoridis.

PLura ſenſim obſcuris mergi tenebris, & neſciri veteribus nota, quæ eſſe tamen non deſierint, exempla in Medicinâ non pauca probant. Ut alia mittamus, notiſſimum olim fuit Miſy, non tam vegetabile illud, de quo *Plinius l. 19. N. H. c. 3. p. m. 540.* quàm minerale, cum ſori, chalcitide & melanteriâ affinitate gaudens.

Utut verò ignoretur citrà inſigne detrimentum, ſuppetente in uſus illos vitriolo; mirari tamen licet illam ſeu incuriam, ſeu tenebras, quibus involutum hæſit hactenus. Sanè quò plures evolvas hanc in rem autores, ab ipſo *Galeno l. 9. de ſimpl. med. fac. cap. 47. ad Cæſium usq; l. 2. de mineral. cap. 4. ſ. 15. & Schröderum, lib. 3. cap. 18. p. m. 458.* neplures laudemus, â dictis tactos, alioſque, eò abeas incertior. Quin nec *Plinius l. 34. c. 12.* Dioſcorideas notas expreſſit ſatis.

Optimum ergò fuerit fontem conſulere, & *Dioſcoridis* deſcriptioni genuinæ aptare naturæ theſaurum. Ita verò ille delineat, *l. 5. cap. 117.* Miſy eligendum Cyprium, quod auri ſpeciem præ ſe fert, durum, & cum friatur, aureis ſcintillis micat,

cat, & ſtellæ modo radiat ſplendeſcitque. Omnia hæc quadrant exactè mineræ martis Haſſiacæ, ſeu potius vitrioli, qualis etiam in Angliâ extat, & vitriolum præbet. Eſt hæc corpus χρυσοφανὲς, *auri colore æmulum*, præſertim nobilior, unde & vulgò minera martis ſolaris ſalutatur; ob colorem ſcilicet, aliàs enim cum auro nihil habet commune; Eſt σκληρὸν, *durum*, ſibi adhuc relictum; καὶ ἐν τῷ θραυσθῆναι χρυσίζον, non ſolùm extus aureo colore ſplendet, ſed *& cum frangitur, aureis ſcintillis micat; καὶ ἀποσπίλβον ἀστροειδῶς, & ſtellæ modo radiat.* Accedit affinitas cum vitriolo tanta, ut aëreâ calcinatione factâ effloreſcat, fatiſcat in pulverem & vitriolum elegans hinc à ſolutione exhibeat. Liceat ergò nobis concludere, ipſiſſimum hoc eſſe & genuinum Miſy Dioſcoridis. Elegantem de hâc minerâ Diſſertationem edidit *D. Joh. Thile*, vir in Chimiâ verſatiſſimus.

OBSERVATIO CLVII.

D. GEORGII WOLFFG. WEDELII.

De

Piſce monſtroſo pedato.

MOnſtra ſæpè fieri in animalium præſertim genere, quotidiana teſtatur experientia, ita ut fruſtra non rarò occupemur in ludentis naturæ his jocis & exorbitantiâ. Duplex verò potiſſimum aſſignari horum poteſt cauſa, ſeminum confuſio, & idearum formatricium turbatio. Illius exemplum præbet mulus & conſimiles diverſæ ſpeciei commixtorum animalium fœtus; unde & velut pertæſa operis ſui natura non plus ultra tendit, contenta quod monſtrum excluſerit, abhorrens infauſtè ſemel generatorum propagationem. Neque enim credere fas eſt, in altero orbis hæmiſphærio, quod nonnullis viſum eſt, miranda brutorum genera ex commixtione tali coaluiſſe, & adhuc dum perſtare. Hujus exemplum videre licet in bicipite vitulo, agnove, quale

 ſceleton

ſceleton ex cadavere ante triennium ſecto aſſervamus, quandoquidem gemellos productura natura impedita corpori uni duos quaſi adſuit fœtus. Tacemus varias phantaſiæ oblatas ſpecies naturaliſſimum opus deturpantes.

Ad quamnam claſſem referendus ſit piſciculus monſtroſus, quem exhibemus, lectori arbitrari liberum eſto. Repertus eſt in aulâ Sereniſſimâ Gothanâ d. 25. Auguſti labentis anni, immixtus reliquis coctis & Principum Juniorum menſæ appoſitis, hinc in miniſtrantium fercula cedente patinâ, à puellâ XII. annorum. Hæc ori ingerendum pedibus inſtructum conſpicata à propoſito deſtitit, quem territa aliis monſtravit, ad nos tandem cum ſufficienti deſcriptione rei geſtæ miſſum. Caput, os, pinnæ, oculi, & totus ſuperior ac medius venter piſcem verum notant, cauda latius paulô deſinit, anticè verò gemini pedes cum coxis adhærentes æquo cum caudâ ſpatio exporrecti & oſſiculis ſuis conſpicui.

Fig. XXXV.

OBSERVATIO CLVIII.

D. GEORGII WOLFFG. WEDELII,

De

Mercurio Saturni.

INter reliquas operationes Chymicas ſeu Pharmaceuticas neglectior paulò eſt putrefactio, cum tamen velut manuducat ad ἀνάλυσιν corporum mixtorum, quæ in prima velut ſua elementa reſolvit. De hâc egimus latius in *Pharmaciâ acroamaticâ*, ex quâ prius, quam id quod intendimus, proponamus, ſumma quaſi quædam hîc adferemus capita. Aſſerimus nempe præter alia 1. putrefactionem eſſe deſtructionem corporum mixtorum: 2. fieri à reſolutione principiorum vitalium materialium; 3. ſpeciatim per eandem deſtrui & corrumpi ſulphur & aquam; 4. ſubire illam non ſolùm animalia

&

& vegetabilia, verùm etiam mineralia & metalla; 5. ſal in ſe incorruptibile deſtruendo & corrumpendo ſulphuri cum aquâ inſervire; 6. putrefactione ex vegetabilibus & animalibus elici Mercurium ſeu ſal volatile, 7. ex mineralibus verò & metallis Mercurium corporum. Hujus ultimi aſſerti unicum dabimus exemplum, Mercurium Saturni.

Inſerviit ſtudiis noſtris per quindecim circiter annos vas plumbeum, atramentum aſſervans, in quo dudum vidimus ſuperiorem coronam ſubinde molleſcere, limoſumqúe corpus præ ſe ferre, & exutâ metallicâ duritie & qualitate imminui. Interni quoque parietes quadrati ſimile quid offerebant ſæpius. Neglеximus id & mortem etiam ſaxis marmoribusqúe venire memores abſumi ſenſim uſu putavimus & atteri plumbum, ejecto per miniſtrum ſæpius conſimili magmate. Tandem ipſe aliquando putrilaginem ſcrutatus cogitavi, annon mercuriale quid ex interitu hoc metalli reſurgat, elutriantes ſpiſſiorem limum. Dictum, factum; invenimus miculas Mercurii vivi plures, admodum mobiles, quas in unum coeuntes collectas etiamnum adſervamus, oſtensâ re novâ domeſticis Philiatris. Unà verò parietibus æroſi quid, ſeu rubentes veneris particulas invenimus.

Hoc ipſum experimentum ſatis probat, dari Mercurium Saturni, eumqúe verum ac genuinum, eſſe etiam reverà ſalia reſuſcitativa, quæ Mercurium vario charactere in metallis & mineralibus fumoſis diverſificatum, & ſulphuri vario immerſum ac coagulatum, ſibi reddant ac oculis ſiſtant, cum & ſine obſtetricante igne, de quo impræſentiarum plura adducere non vacat.

OBSERVATIO CLIX.
D. GEORGII WOLFFG. WEDELII,
De
Pilâ Cervinâ.

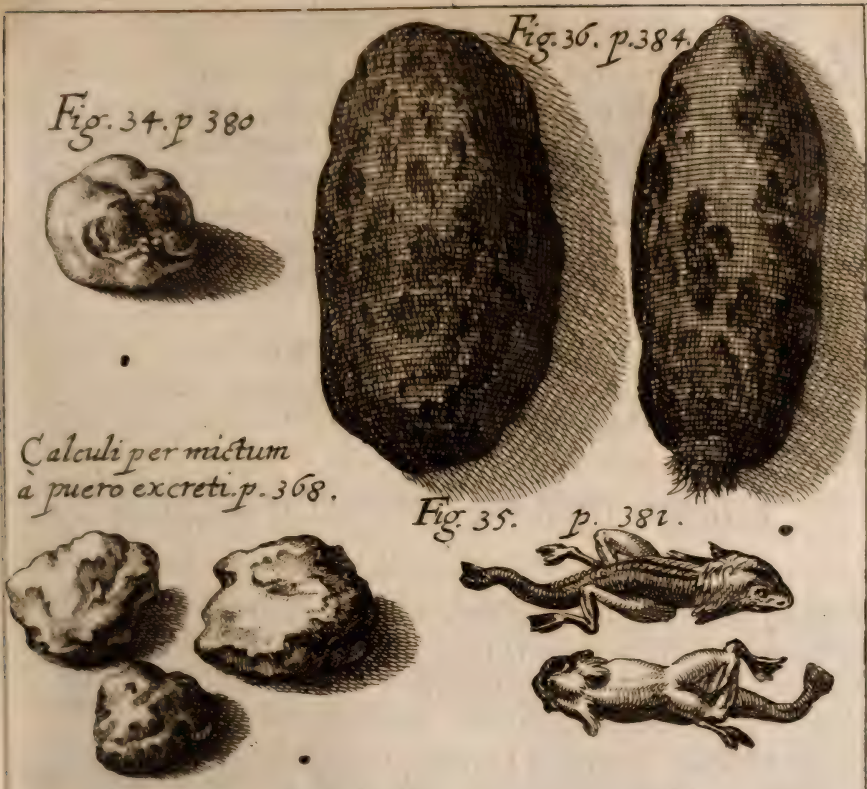
DEfraudati occaſione videndi pilam cervinam, quam *Ann. X. Ephemer. obſ. 169. p. 374.* deſcripſimus, feliciores fuimus nuper,

per, poſtquam laudatus ibidem Sereniſſimus Princeps ac Dominus, Dn. *Johannes Erneſtus,* elapſo autumno repertas in duobus cervis geminas pilas gratioſiſſimè oſtendit & delineandas conceſſit, unam majorem, ℥ij. ℈j. pondere, alteram minorem ʒiß. gr. v. pendentem, ſimillimas ægagropilis, figura oblongâ & ferè ovali, ſubſtantiâ partim pilos, partim fibras plantarum filamentoſas exhibente, cortice exterius obducto ſubnigricante, odore grato.

Ut quædam addamus de ortu harum, duplicis generis notandæ ſunt pilæ, in quadrupedum ventriculo reperiri ſolitæ: *piloſæ*, ex mero pilorum glomeramine velut confertæ, & *filamentoſæ*, quando pilis intertexta herbarum velut ſtamina fibroſa occurrunt. Prioris generis ſunt pilæ in bobus reperiri conſuetæ, magis rotundæ, & ſæpè magnitudine inſigni conſpicuæ, quas globos bovillos, pilas piloſas, & ova, præeunte *Cardano* vocant, Germ. Haarballen; quarum elegantem deſcriptionem præter alios dedit *Cl. D. Wagnerus, Hiſtor. natural. Helvetiæ curiosâ ſ 4. art. 2. p. 169. ſeqq.* Poſteriores in rupicapris frequentius, hinc & aliis nonnunquam & nominatim in cervis quoque reperiuntur.

Fundamentum concretionis ſine dubio extrinſecum conſtituunt, pili cutis lambendo ori ſubinde ingeſti, & propelli à fibris ſtringentibus ventriculi neſcii, vario motu agitati & conglobati, neque enim complecti eosdem æquè novit architriclinus. Hoc in utrisque valet, ita differentiam largitur victus; congeneres pilis fibroſa plantarum fila miſceri facilè & implicari infinitis cirris poſſunt, aridioribus præſertim locis, nec potu largiori diluendo elota, è papillis glandoſis exudante ſero coagulabili hinc ſenſim inducto cortice cruſtoſo.

Sunt, qui certam plantam his pilis producendis aptam ſtatuant magis, inducti impenetrabilitate quadam, ut putant, cum viderint globum plumbeum nõ trajeciſſe exploſum partes corporis cervi; perſuaſi etiam rariori illo in iisdem phænomeno, ſæpius viſo in aulis, cumprimis laudatâ Vinarienſi, diffracta

Fig.34.p 380
Fig.36.p.384.
Calculi per mictum
à puero excreti.p.368.
Fig.35. p. 381.
Fig.37.p.385.

diffracta oſſa, pedum, ſecus ac in aliis brutis, ob ἀῤῥωςίαν judicii, ſi ita loqui licet, contingit, coaluiſſe; & hoc pacto læſos cervos aliquandiu non viſos hinc rediiſſe incolumes. Illud dubium aut tralatitium potius eſt, per accidens forſan eveniens magis; hoc verò non improbabile, alias præ aliis plantas conſolidationi aptiores quæri poſſe, & huic uſui inſervire.

Fig. XXXVI.

OBSERVATIO CLX.

D. GREGORII HILLINGII,

De

Ungue utriusque pedum pollicis monſtroſo.

VIxit hic locorum Vir quidam, cujus mater dum in utero ipſum geſtaret, cum Marito aviarium Auguſtiſſimi Imperatoris Viennæ ingreſſa, laſcivis oculis, uti ſequior iſte ſexus ſolet, cuncta perluſtrans, ex improviſo aquilam præmagnis ungulis præditam, conſternata vidit, & ita perterrita fœtui hanc impreſſit labem, ut ſtatim à nativitatis horâ, in utroque pedum pollice ungulæ tales, aſt minores, apparuerint, atque adeò, creſcente ætate, cum annis accreverint, uti delineatio exhibet. Hoc ſingulare conſiderandum venit, quod vernali tempore dextri pedis ungula; autumnali verò ſiniſtri ungula ſponte ſuâ deciderint, denuoque de novo ſingulis repullularint annis. Ungulæ duræ ſunt, cineritii coloris, ad fundum, ubi adhærent pollici, concavæ. Exinde autem & puer & vir nihil incommodi vel doloris, etſi pedes iter egerit, perſenſit, ſed ſemper bono conſtitutus habitu, niſi quod ad melancholiam inclinarit, ad vitæ finem optimè valuerit, & amplioribus calceamentis opus habuerit.

Fig. XXXVII.

OBSERVATIO CLXI.

D. GREGORII HILLINGII.

De

Calculis in puero per mictionem excretis.

SCito puerum iſtum tredecennem à plurimis æſtimatum fuiſſe vermibus ſcatentem, poſtquam verò prima calculi fundamenta minxerit, ipſi pulverem Tuum Nephriticum ſumendum ſuaſi, quo ad grana duo indies bis ſumpto, plurimos & ultra centum excluſit lapillos, coloris ochrei omnes. Antequam verò dolores recrudeſcunt, perſentit auram quandam è dextro pedis pollice ſurſus verſus ad renes & humeros usque repentem, quem demum dolor inſequitur, & calculorum proventus. Hujus cauſam cum rimari haud queam, Te, induſtrium & ſolertiſſimum rerum naturalium indagatorem, Oedipum mihi invoco, atque ut vel tribus ſaltem lineolis mentem Tuam mihi exponas, rogo quam amiciſſimè. Fateor equidem me, ſimul cum pulvere Tuo etiam decoctum ligni Nephritici ſumendum, imperaſſe, nec infelici ſucceſſu; authoritate motus Clariſſimi & feliciſſimi quondam Practici Auguſtani Raym. Mindereri, qui eodem decocto plurimorum cum admiratione & emolumento feliciter uſus fuerat. Tandem curam inſecuta eſt paralyſis ejus lateris, & quies à calculo.

[*Indicante id Cl. Hillingio 23. Decembris Ann. 1678, in literis ad Helianthum datis.*]

OBSER-

OBSERVATIO CLXII.

D. EHRNFRIDI HAGENDORNII,

De

Singulari calculorum humanorum figura.

CAlculos miræ figuræ interdum ſive naturæ benè adhuc ſibi conſtantis adjutorio, ſive lithontripticorum communiter ſic dictorum exhibitione per vias urinarias excerni, ex obſervationibus Medicis conſtat. Sic mirabilis adſpectu ante aliquot annos erat calculus veſicæ, quem Budiſſæ videre licuit, à vidua quadam ſpontaneo Naturæ motu excretus, ſat grandis, intùs tamen ex parte concavus, cum foramine in ſuperficie, quod ipſum penitius cùm intuerer, vidi calculum ex foliis, vel lamellis lapidoſis quaſi coalitum, indicio, Naturam in hujus generatione per appoſitionem ſucci lapideſcentis hanc iviſſe viam.

Verùm plus admirabilitatis habuêre, quos mox recenſebo, calculi. Caſus ita habet. Degit in finibus Bohemiæ in oppidulo quodam Matrona non infimæ ſortis, quâ cum ante aliquot menſes verba miſcere, ægrotantique marito conſilia afferre medica licuit. Hæc ipſa, cum ſuperioribus annis continuis lumborum doloribus, iisque atrociſſimis affligeretur, varias pro more ſuſtinuit manus & artes. Sed incaſſum. Cruciatu namque hoc indies augmenta capeſſente, tandem ſuaſu amicæ cujusdam frequenter bibit aquam fl. chamomillæ, rata paſſionibus hyſtericis ſe affligi. Nec infelici ſucceſſu. Nam cum per aliquot dierum decurſus uſum aquæ prædictæ continuaſſet affictiſſima, en, ex improviſo dolores modò ad dorſum, modò ad pubem vergentes, lapillum unum alterumque expulêre. Gaviſa ſic ægrota, certiorque de morbi ſpecie hinc reddita, repetit aquæ chamomillæ uſum, unde fit, ut indies

cum urina lapillos redderet tantæ multitudinis, ut ſanitati reſtituta ultra centum eorum numeraret. In quibus hoc ſingulare, quod omnes, quos ego hiſce meis oculis vidi, manibusque palpavi, unius eſſent molis, nempe magnitudinem piſi majoris æquantes, unius etiam figuræ, ſcilicet flaveſcentes, angulisque nonnullis conſpicui, ſahen aus wie geſchnittene Börnſteine/ quibus colla ſexus fœminei collucere hactenus conſueverunt. Unde etiam mihi nata fuit occaſio locum joco dare, dicendo, non abſurdum fore, ut in rei geſtæ memoriam ornamenta vel colli, vel manuum, inde conficerentur. Cæteroquin, quod obiter addo, de uſu flor. chamomillæ tum internô, tum externo in lithiaſi egregia collegit experimenta *D. Ramelovius Tract. Germanic. de nephritide c. 6. p. m. 513.* qui videri poteſt.

OBSERVATIO CLXIII.
D. EHRNFRIDI HAGENDORNII.
De
Virtute liquoris ex Cantharidibus prolecti.

LEctu jucunda ſunt, pariterque in Praxi proficua, quæ *D. Kônig in Regno animal. pag. 162. 3.* nuper publici juris facto, de cantharidibus collegit. Quibus in parentheſi velut ſequentia addere viſum eſt. Cantharides nempe, ceu alia quædam inſecta dant ſpiritum ſummè volatilem & urinoſum, ſi per additionem cinerum clavellatorum, aquæ &c. juſtâ utaris encheirieſi. Qui ipſe, ſi conjecturæ locus, poſſet commodiùs uſurpari in emplaſtris pro veſicatorio, in fonticulis loco cauterii potentialis, partibus tamen, ceu par eſt, defenſivo priùs probè munitis. An interno pro uſu debeat exhiberi, hæreo, cùm citra experientiam loqui erubeſcam. Intuitu autem, quòd cantharides pulveratæ in iſchuria, hydrope

drope &c. paſſim à Practicis commendantur, in quibus quicquid agunt, ſolummodò ratione ſalis ſui volatilis id agunt, corporeâ earum ſubſtantiâ parum vel nihil huc conferente, utique non reformidarem, neceſſitate exigente, ejus uſum, cautè tamen, internè adminiſtrandum. Curioſa aliàs relatio eſt, quam olim amicus quidam de hoc liquore mecum communem facere voluit, ſcilicet, ſe ex ejus odore, ob ſubitaneam phiolæ, in qua aſſervatus fuit, apertionem, elapſis aliquot horis in dolores dorſi cum urinæ cruenta redditione incidiſſe, capitisque pariter haut vulgares inde ſenſiſſe turbas. Addit quoque, liquorem hunc ſanguini à ſectione venæ adhuc calenti infuſum, ita eundem in fluorem concitaſſe, ut nullæ amplius fibræ in eodem apparerent. Pergit ulterius, ſpiritum hunc, vaſe aliquandiu non munito, in totum evanuiſſe. Aliàs in fonticulis ob nimiam carnis ſpongioſæ excreſcentiam, aut geſtantis incuriam, coalitionem minitantibus, wem ſie zufallen wollen/ pro ſingulari hactenus habui experimento globulos, ex duabus partibus ceræ terebinthinatæ, & una parte emplaſtri veſicatorii Ludovici conficiendos, & incisâ priùs carne applicandus. Qui ipſi, præterquam quod coalitum ulteriorem præcaveant, & hoc inſimul habent commodi, ut fluorem ichoris & promoveant, & conſtantem ſervent. Non intermittam tamen, ut propediem innoteſcat, quæ qualiaque experimenta plura circa præfatum liquorem aut ipſe fecero, aut aliunde reſcivero.

OBSERVATIO CLXIV.
D. JOH. LAURENTII FEHR.
Vermium copioſa, aſt ſalutaris, ἄνω καὶ κάτω ab adulta perſona facta excretio.

CIrca materiam generationis vermium, in variis corporis humani partibus ſtabulantium, Autores plerique omnes in eo conveniunt, Vid. Obſerv. 147. Ann. II. Ephem. Germ. quòd è viſcido & putredinali humore

producantur, verùm circa formam mirandis actionibus nobilitatam, variisque accidentibus inſtructam non ſunt unius ejusdemque ſententiæ. Nos, adſtipulante Dn. D. Bierling. obſerv. 154. Anni II. Eph. Germ. iſtiusmodi formarum rudimenta corpus cum aſſumtis eſculentis atque potulentis ſubire arbitramur, quælibet enim corpora naturalia ſuam ſpecificam obtinent formam, à ſapientiſſimo rerum conditore cuilibet ſpeciei primitùs ingenitam atque implantatam; hæc autem cùm ſit corporea & materialis, ſicque ab animalibus cum cæteris alimenta conſtituentibus partibus in ventriculum deferatur, vel ibidem, vel in tubulato ejusdem corpore, vel alibi, ubicunque diſpoſitam invenit materiam, ſibi conveniens parat domicilium, quâ deficiente rurſus è corpore expellitur, & jam in excretis, lacte ſcil. caſeo, aſſumta ſeminia verminoſa repræſentantibus; item ſtercore, præcipuè anſerino atque ſuillo, herbam anſerinam & ſonchum copiosè producentibus; jam in putrefactis corporibus anatum cumprimis & gallinarum, ranas & araneas, alimenti locô priùs deglutitas, oculis contemplandas ſubjicientium ſeſe oſtendit. Talia producta verminoſa in hominibus præcipuè pueris ἀδδηφαγίᾳ laborantibus frequentiùs, in ætate profectioribus, uti ex ſequenti patet hiſtoria, rariùs obſervantur. Uxor cujusdam piſtoris ſexaginta annorum, herniâ inguinali jamdiu afflicta, per aliquot dies doloribus colicis, tandem etiam iliacis continuè urgentibus cum pertinaci alvi obſtructione, vomitionibus crebris, æſtu & inquietudine laborabat, ſubſequente appetitûs dejectione, virium debilitate, animique deliquiis: exhibitâ primò potione confortante, & inunctô abdomini unguentô anodyno clyſterem ordinavi, ſed hunc ob nimiam inquietudinem retinere non potuit, ac licèt alterô tertioque die fuerit repetitus, & reſiduum magma cum veſica exteriùs applicitum, parum tamen levaminis hinc ſenſit, interim hiſce diebus decem vivos vermes oblongè rotundos cum fæculenta materia non ſine graviore adſtantium nauſea per os rejecit, &, neglectis medicamentis ferè omnibus, ſolô

ſolô ſerô lactis in potu uſa eſt, unde tandem alvus ſpontè eſt aperta, &, vermibus aliquot mortuis per anum rejectis, non ſine multorum admiratione graviſſima hæc ſymptomata ſenſim evanuerunt.

OBSERVATIO CLXV.

D. JOH. LAURENTII FEHR.

Calculus veſicæ ab imperito medicaſtro in urethram protruſus lethalis.

NOtum eſt, calculos renum præcedente quadam urinæ putredinali reſolutione per concurſum ſalium diverſorum generari, & quicquid in hac actione comprehendunt, in ejusmodi tophaceum corpus coagulari; calculos autem veſicæ utplurimùm à renibus per ureteres in veſicam derivari, & ſæpe tantum ibidem ſumere augmentum, ut per vias naturales eliminari nequeant: varia proinde pro feliciori horum excluſione excogitata ſunt remedia, tam pharmacevtica, quàm chirurgica, in quibus adhibendis plerique omnes impoſtores atque medicaſtri ſuam jactant peritiam, ſed infelix ſæpius ſucceſſus ſummam iſtorum prodit imperitiam, quod apparuit nuper in cive quodam noſtrate nephritide & calculoſa diſpoſitione laborante, qui, poſtpoſitô Medici conſiliô, iſtiusmodi agyrtæ curæ ſe commiſit, & numeratô pactæ pecuniæ dimidiô (qui fucus pro emungendo à ſimplicioribus argento ipſis frequens eſt, & quaſi proprius) varia medicamenta ſub forma potionum & pulverum urinam pellentium, & calculum frangentium ab impoſtore propinata aſſumſit, hinc calculus non ſine acerbiſſimis doloribus verſus veſicæ ſphincterem eſt promotus, quem cùm digitô ano immiſsô certiùs explorâſſet, tantâ violentiâ verſus urethram promovere tentavit, ut hinc dolores non ſolùm graviores, ſed & major urinæ reddendæ difficultas, atque inflammatio periculoſior ſuccederent,

rent, quæ ſymptomata deinceps ita invaluerunt, ut nebulo, malè ſibi conſcius, aliquoties in auxilium vocatus non modò non comparuerit, ſed &, nunciô à miniſtro acceptô, patientem delirantem in agone verſari, fugâ ſibi ſalutem quæſiverit, ægrumque ante aliquot dies ſatis robuſtum & ſanum morti tradiderit, hinc re hâc ad Medicos loci delatâ & examinatâ, juſſu Magiſtratûs cadaver eſt apertum, inque urethræ radice calculus aſper eminentiis quibusdam inſignitus, magnitudine denti molari mediocri, binas radices inferius acuminatas repræſentanti, haut diſſimilis, per violentas protruſiones membranis nervoſisque partibus ſummè inflammatis profundiùs infixus, & verſus anteriora immobilis repertus eſt, qui omnium malorum, etiam mortis conſecutæ, autor extitit.

OBSERVATIO CLXVI.

D. JOH. LAURENTII FEHR.

Inconſuetus Menſium fluxus.

UXori cujusdam ſutoris ſexaginta duos annos natæ, cùm per aliquot ſeptimanas malè ſe haberet, cum gravi capitis dolore, appetitus dejectione, reſpirandi difficultate membrorumque laſſitudine, ſubſequente inſuper oris intumeſcentiâ & quadam loquendi impotentiâ, tandem menſes, qui jam per aliquot annos ſubſtiterant, fluere cœperunt, tàm per ductum ordinarium, quàm extraordinarium os ſcil. ita quidem, ut per duos dies continuos ſanguinem ſputando ejicere, & hoc ipsô imminens ſuffocationis periculum avertere neceſſe habuerit, hinc per totam corporis ſuperficiem ἐκχυμώματα ſeu maculæ quàm plurimæ majores atque minores ob ſanguinis impuri ſtagnationem effloreſcentes comparuerunt, quæ convenientibus diaphoreticis, interjectis aliis medicamentis ſymptomatibus urgentioribus ſuccurrentibus, iterum diſcuſſæ integram Patienti ſanitatem reſtituerunt.

OBSER-

OBSERVATIO CLXVII.
D. EMANUEL KÖNIG.
Cerebrum pomi magnitudine è cranio Carcinomate exeſo protuberans.

MUlier Ruſtica Ditionis Baſileenſis annorum 40. in capite ſupra muſculum temporalem ſiniſtri lateris (ubi cancroſo affectu itidem laboravit & obiit prior mariti uxor) puſtulam arefactam inter crines enatam animadvertit, quam digitis abraſam & detractam, menſibus inordinatè fluentibus, ſemper nova excepit, uſque dum in longitudinem ad orbitam uſque oculi ſerpens malignitatem ſuam cancroſam mentiri amplius nequiverit; hinc precibus in Lazaretum benignitate Ampliſſ. Magiſtratus Baſil. ſuſcepta, ſuaſam exciſionem hujus carcinomatis (ne oculum ſævitiâ & acumine ſuo offendendo tandem effoderet) forti reſolutione ſuſtinuit cum ſubſequenti cauterii actualis ad hæmorrhagiam ſiſtendam applicatioe; interea quia cranii ipſius læſio & caries antea prædicta tandem ſe monſtrabat, denuo cauterium actuale, tum & potentiale, lapis nimirum infernalis (ex argento optimo in aquâ forti ſoluto paratus) ad hæc vitia corrigenda à binis chirurgis fuêre uſurpata, quibus tamen nil minus effectum quam ut caries hæcce calvariæ fuerit correcta, quin potiùs exeſio adhuc major ſit procurata, ulcusque cancroſum ſerpſerit latiùs. Detractis hinc paulatim fruſtulis & ſquammis oſſeis dura meninx in motu ſuo nunc adſcendens nunc deſcendens apparuit quoque labe cancroſâ infecta, in centro namque formatæ inibi circumferentiæ macula quædam ſolitò albicantior (quam aluminis uſti inſperſione corrigere chirurgi præſumebant) ſe monſtravit, quæ diſrupta ipſi cerebri ſubſtantiæ è ſuâ galeâ exitum concedebat, dum ſenſim è foramine ampliore reddito cortex cerebri tenui meninge adhuc ex parte obductus prorupit, uſque dum indies ſe augmentans pomi, ſed

 mediocris

mediocris magnitudine extra nativam ſedem in conſpectum venerit, puriſque, cui antea exitus liber concedebatur, expurgatio debita amplius denegata fuerit. Prout autem cranium ſenſim latius fuit exeſum, ſic & non minus pericranium circumcirca à cranio, cui fibrillis fortiter adhæret, abſceſſit & redditum liberum, ut ejus ingentia fruſta chirurgi abſcindere coacti fuerint. Cranio ſic magno ſatis ſpatio denudato & exeſo, ſeque ſaltem offerente ſanguine tenui ſeroſo, intus lac quovis nectare & ambroſiâ dulcius potavit, & extus Saturnina dulcificantia, pulveres item abſorbentes cum fotu è decocto *ſcord. abſynth.* aliiſque ferociam humorum domantibus & characterem morbificum delentibus & eluentibus ſibi applicari paſſa eſt, idque proficuo cum ſucceſſu, paucis namque diebus cranium antea nudum carneo veſtitu velut tegi, ipſumque ulcus pus fundere laudabilius, magno ægræ & viſitantium ſolatio, incepit. Interea dum rebus ſic ſatis circumcirca bene apparentibus cerebrum indies magis protuberaret, ratio antea ſatis vigoroſè ſe exerens ſenſim vacillare cœpit, ut ſopore nimio correpta tandem apoplectica obierit. Cadavere ad ſectionem præparato Caput ceu mali conſpicua ſedes ante omnia examini noſtro fuit ſubjectum, ubi primitus id animadvertere datum, protuberantiam ejusmodi cerebri, ob ſpiritus avolantes, cerebrique ab iis expanſionem denegatam minorem multò fuiſſe redditam. Calvariâ vero more conſueto detractâ, cerebroque à poſticâ parte elevato (quo modo cerebri partes perſpicuè ob oculos ponuntur) puris virideſcentis ingens copia circa principium futuræ medullæ ſpinalis & cerebellum conſpiciebatur, cerebrique in parte affectâ diſciſsâ & examinatâ, pure illa itidem perfuſa, corrupta & à ſolitâ albedine multùm declinans & quaſi ſphacelata apparuit, longè enim flaccidior, mollior ac nigricantior erat pars ſiniſtra prætcrquam dextra, quæ longè robuſtior, firmior ſtriiſque albicantibus ceu radiculis nervorum erat dotata. Abdomine pòſt diſſecto, Hepar, Lien, Renes, ſana quævis apparuere, glandulæ item meſenterii ad attactum

erant

erant molliuſculæ; Pancreas verò ventriculo ſubſtratum totum ſcirrhoſum tangere licuit. In Thorace duo illa primaria viſcera charactere morbifico inſignita ſe oculis exhibuerunt, cordis nimirum camera dextra polypis erat referta, pulmonesque apparuere nigricantes & quoad lobum dextrum purulentâ labe infecti.

SCHOLIUM.

I. UT ut agreſtis vitæ ſanitas laboribus, victu frugaliori & ſimpliciori firmata publicis laudibus à Poëtis & Medicis extolli ſoleat, nihilominus ruſtica gens ob immunditiem caſarum, ciboſque beſtiis magis quàm hominibus offerendos, horrendos ſæpiſſimè patitur morbos, ut exemplo eſt citata mulier, ad cujus morboſi ovi excluſionem varia ſuum contribuere ſotum. Aër nimirum inquinamentis caſæ forſan cancroſis ſimilibus à prædeceſſore relictis (prout mora circa podagricos & convulſioni objectos, febricitantes item ex miaſmatum ſuſceptione, ſimilique inducto motu ſimiles inducere affectus obſervatur) plenus, victus ratio eadem cum denegatâ imprimis ſingulis menſibus ſanguinis debitâ ſerenatione & decenti expurgatione, unde ex ingreſſu aëris corpuſculis incongruis ſpiritibusque adverſis impiægnati & chyli acido-acrioris è cibis illaudabilioribus in ſanguinem, quin & regreſſu in eundem particularum ſanguinis menſtrui acrium & ſolventium (ut cita linteaminum corroſio edocet) ſanguinis balſamus mitis & dulcis in διαβρωτικὸν convertitur & διάθεσιν tantùm non arſenicalem cogitur, unde non ſolùm glandularum tenella ſtructura in aliis nimium arroditur & pervertitur, ſed & ipſa oſſa adoritur & dividit humor hic ſpecificè acris & corroſivus, fibrarumque eorum compagem ſtrictam nimis diſſolvit, indicio manifeſto ſatis fortem non ſpirituum ſaltem, ſed & humorum eſſe in partes ſolidas actionem.

II. Cancroſos affectus canis rabidi ad tempus ſilentis inſtar, qui irritatus & exuſcitatus peſſimè furit, vel etiam more ignis (ex melancholiâ aduſtâ enim ſeu atrâ bile quæ ex tincturâ

 vitrio-

vitriolicâ ſucci pancreatici bili impreſsâ ac nimiâ fermentatione & exaltatione oritur, cancrum vulgo progigni ſtatuitur) ſuppoſiti cineri doloſo, qui leni afflatu & attactu uſtulat, ſe habere, neminem ignorare puto, hinc namque ſimiliter exacerbati acribus virus ſuum occultum tandem apertè demonſtrant, ut patuit hoc applicatione cauterii potentialis, qua dum intendebatur correctio oſſis carioſi, ejus corruptio ulterior potiùs procurata fuit, quatenus particulæ cauſticæ lapidis infernalis ex aquâ forti corroſiva corpuſcula potiùs magis exacuerunt quàm infregerunt & domarunt, ſecus ac fit decenti Arſenici præparati uſu, quo *Alliot* Ducis Illuſtr. Lotharingiæ Archiater non ſolùm in mulieribus Pariſienſibus ſed & matre Regis egregia præſtitit: imò & hinc parùm inhibitum & effectum, ut pericranium à cranio, fibrillis hæc connectentibus diviſis & à vaporis morbifici acrimoniâ exeſis, ſeceſſerit, contribuente haud parum ſymboli aëris ulceribus & vulneribus ob aciditatem hoſtilis liberiori acceſſu.

III. Lac intus & ſaturnina alkalica mitia extus uſurpata manifeſtum attulere levamen, hæc quidem quatenus figuram aculeatam & anguloſam noxiam liquoris ejusmodi corroſivi mutant, invertunt, abſorbent & præcipitant, quo ſpicula ſua in fibras ſenſiles minus evibrare poſſint, unde & cum fructu ſæpius præſcriptum Ceratum Ampliſſ. Conſulis *Tulpii L. I. Obſerv. cap. 47.* ℞. *Ol. roſac.* ℥ij. *Ceræ alb.* ʒvj. *plumbi uſti & lot.* ℥ß. Oleum cum cerâ liquefiat & addito plumbo agitentur per 6. horas in mortario plumbeo, F. Ceratum. Lac verò ſummum lenitivum & epiceraſticum erat, quia particulis nutritivis aliàs dulcibus ſed hîc acido-acrioribus, acutioribus & ſcindentibus aliam paulatim induxit χέσιν, partes nimirum ſeroſæ nitroſæ, caſeoſæ adhæſione ſuas eas aliter figurarunt, butyroſæque angulos acutiores in obtuſiores flexerunt, prout aliàs cremor butyroſus cum ſaccharo Saturni extus hoc in affectu & cum cretâ in Herpete blandum & ſummè proficuum eſt topicum. Quamvis autem lac primitus hoſtem hunc aggrediendo aliquam

roboris

roboris efficaciam monſtrarit, nihilominus partes acres ſe evolventes dominium obtinuere, ferociamque ſuam in totum haud depoſuêre, adeò ut furibunda hæc beſtia cicurari ſe minimè ſit paſſa: imò quandoque dum lac ad acrimoniam humorum obtundendam potatur, contingit ut ſeceſſio ejus fiat in partes ſi non in primis ſtatim viis manifeſtè, tamen in maſsâ ſanguineâ haud benè conſtituta & volatilitate debitâ perfusâ, fuit enim quidam Podagricus qui curâ lactis hodie non ſaltem ſed & Plinii jam ſeculo conſuetâ, vinculis pedum ſe quidem liberavit, ſed de novo ſibi thoracem & pectus ſtrinxit, dum pars lactis caſeoſa ductibus bronchialibus ſe affigens aëri debitum ingreſſum denegavit, aſthmaque tandem lethale induxit. Quod verò ulcus hoc exedens durante lactis uſu pus fundere cœperit laudabilius, exinde eſt, quod affluxus materiæ copioſioris & laudabilioris adfuerit, ex quâ ulteriori coctura pus conficitur.

IV. Protuberantiæ Cerebri ſubſequutæ tantùm non monſtroſæ è foramine calvariæ, quæ cerebrum circumcirca cingendo in debito motu dirigit, cauſa non ſaltem in motu machinæ humanæ & ſpiritibus corpus univerſum perfundentibus, maximè cerebrum debitè expandentibus, ſed & in ipſo lacte ex parte quærenda erat, ſi juxta *Avicennam L. II. Can. Tr. II. cap. 442. p. m. 259.* Lac cum melle potum augmentum facit in cerebro, quod aliàs in fœtubus velut lac craſſioris conſiſtentiæ albidum molle apparet. Cæterum protuberantia hæc cerebri è foramine calvariæ jam innuebat ſpiritibus liberum fore egreſſum, animæque è corpore diſceſſum, denegando enim puris expurgationem debitam, factum, ut illud tum ad cranii parietes concavos deſcenderit, tum à glandulis corticis cerebri ſuſceptum per poros cerebri medullæ intimius fuerit imbibitum, corpus calloſum inquinarit, copiâque ſuâ tandem futuram medullam ſpinalem ac etiam ipſum cerebellum compreſſerit, quò minus ſpiritus vigoroſè expandi, lux primigenia microcoſmica lucere & ſyſtema nervoſum irradiare potuerit,

rit, unde & ſpirituum velis velut contractis, iisque vappeſcentibus, ſopor, ſenſuum & mentis (ante ob ſanguinem acriorem motumque ſpirituum agitatiorem, ut & in Podagricis fit, apertiùs vim ſuam exerentis) hebetudo & tandem ex totali ſpirituum influxu denegato Apoplexia fortis vitæ filum ſubitò abrumpens oborta fuerit, ad quem ſubitò inhibitum motum lautè contribuêre Polypi cordis ſeu coagulationes ſucci nutritii gelatinoſi & nonnihil glutinoſi (unde gummeum liquorem humoribus corporis ineſſe verè ſtatuit *Mr. Dodart dans Project des Hiſtoires des Plantes*) parietibus ejus & columnis carneis particulas ejusmodi inviſcantibus ſe annectentes, unde non ſaltem materiæ ſpirituum in cerebro elaborandorum defectus ingruit, ſed & motus requiſitus ablatus fuit.

OBSERVATIO CLXVIII.

D. EMANUEL KÖNIG.

Morſus Lupi rabidi Taliſmate Saturnino ſanati.

Quamvis Chriſtianos in ſplendidum illud Taliſma nempe Jeſum Chriſtum, qui imago & character eſt Dei Patris, à quo bona quævis largiter in nos deſuper derivantur, potiùs ante omnia ſpem & fiduciam locare deceat, Medicoque fido & cordato medicamina quævis tali repræſentata obvenire debeant ſigillo, ex unâ ſcilicet parte effigie Morionis cultro armati cum voce *Cave*, ex alterâ illo Homeri, *Novi & ſcio ſingillatim quæ bona quæ mala ſunt*, nihilominus & Taliſmatum Paracelſicorum ſeu ſigillorum & characterum Planetarum idoneâ horâ & die ſecundùm Planetarum curſum debitâ ratione è metallo correſpondenti concinnatorum & fabricatorum virtus & efficacia magna eſt, id quod ſigillum Saturni experientiâ docuit, contigit enim ante aliquot annos, ut lupus rabidus circa pagos aliquot tum Baſileenſis

ſis ditionis, tum Alſatiæ ſuperioris vicinos oberrans 50. circiter homines adoriretur & morſu læderet, quorum quotquot Aqua infuſionis ſigilli Saturni potanda dabatur, evaſere, cæteris omnibus, quibus ea non offerebatur, pereuntibus. Sigilli ejusmodi effigies talis erat, ut ex unâ facie formæ quadratæ circulo incluſæ, tribus plagis diſtinctæ, cuilibet earum trinis numeris quindecim inſcriberetur, ex alterâ verò Planetæ per tubum opticum obſervati corpus rotundum cum duabus anſulis ab Hugenio Aſtronomo primitùs detectis, quaſi annulo circumdatum eſſet, ut videre eſt apud *Iſraëlem Hiebnerum Nivemontanum Mathematicum Effurtenſem Myſter. Sigill. Herbar. & Lapid. p. m. 232.* in cujus locum Planetæ imaginem formâ Viri barbati ſenis cum ligone, eo habitu quaſi terram foderet, & ſtellâ in capite, addito nomine *Saturnus*, exprimi vult *Theophraſtus Archidox. Magic. L. VII. p. m. 716.* qui videatur.

SCHOLIUM.

PLurima dari naturæ mirabilia, ſecretaque Magica i. e. Philoſophica, quorum rationes Phyſicæ ſunt obſcuræ, effectus tamen certiſſimus, veriſſimè ſcribit *Pharam. Rhumelius Jatr. Chymic. cap. XIII. p. m. 409.* exemplo cancrorum, quorum pectori inverſo (ut ſunt animalia inverſa) ſi alligentur ungues febricitantium præciſi, abiicianturque vivi in aquam profluentem, febres certiſſimè abiguntur, prout & ipſe cum *Theophraſto de Myſter. Verm. Oper. Vol. II. p. m. 220.* ejusque aſſeclis felicem hujus ſucceſſum expertus novi. Talium verò in numerum, an etiam taliſmata ejusmodi ſecum geſtata ſuo modo ſint referenda, quorum itidem operandi modus eſt abſtruſus, efficacia verò magna, diverſorum diverſa eſt opinio: Sunt enim, qui Diabolum hîc in ſcenam traducere non verentur, quibus tamen cit. *Theophraſtus Tr. I. de Philoſoph. Vol. I. p. m. 233.* diabolum, quem in ipſo habitare dicunt, domum remittit; Alii vanæ ſuperſtitioni & imaginationi affectûs aliquid attribuunt, exemplo plurium vanâ imaginatione cum effectu nihilominus haud vano ſe lactantium, prout ejus ridiculum exemplum (ſi ullum

robur

robur ejus indicare valens) pronuper obſervare datum in Parocho venam ſibi incidi curaturo, huic quoſvis venæſectiones timidè admittentes irridenti talis fraus obtigit, ut brachio ritè ad V. S. diſpoſito, averſo ejus ab adſtante capite, vena phlebotomo ſaltem inverſo fuerit titillata & tacta, gutturniumque vaſi applicatum ac ſi verus ſanguis ei inſtillaretur, quo ſic nihilominus effectum, ut poſtquam ipſe ſufficientem ſanguinis putatitii, qui tamen pura aqua erat, effluxum reputaret, chirurgusque foramen ſibi imaginatum claudere nondum vellet, in ἀστφυξίαν ac ſi ſanguis verus emiſſus eſſet, inciderit, ut ex ejus vehementiâ Pater Capucinus adſtans & ipſe chirurgus fugæ ſe dare deliberarint, niſi fortioribus ſpirituoſis cardiacis tandem ad ſe rediiſſet. Poterunt eſſe alii qui virtutem hanc quam ſigillum exeruit, ex plumbo naturaliter conſtituto, quàm verò artificiosè taliter modificato & ſigillato derivandam cenſebunt, ita ut prout plumbum antivenereum eſt & evirat, ita & hîc ſpiritus, ferocientes ſimiliter per communicationem ideæ rabioſæ reprimendo effectum illum præſtare potuerit, prout inter alias hujus ſigilli virtutes & hæc laudatur, quod infuſum ejus libidinem coërceat & ferociam quamvis impediat. Quod ſi verò Harmoniam mundi reſpiciamus, aſtrorumque & planetarum ſubſtantiâ & colore (Saturni corporis ſuperficiem colore cineream, Jovis rufam vel flavam Martis nigram, Terræ forte & Lunæ luteam, Veneris candidiſſimam, Mercurii cœruleam eſſe ſuſpicatur *Keplerus*) differentium in terraqueum globum influxum & radiorum directionem, magnum certè virtutis robur iis minimè denegandum eſſe quivis præjudiciis valedicens confitebitur, unde & cum Paracelſo facilè quis inferre poſſet, quòd Planetæ virtutem ſuam poſſint imprimere talibus ſigillis, eaque quoad virtutem ſuam ita occupare, quaſi cum omni ſuâ ſubſtantiâ illis ineſſent, quemadmodum inſunt ipſi firmamento, quatenus nimirum fuſione illâ certâ (de quâ *Theophraſtus* & *Hiebner*) metallorum appropriatorum in locum exhalantium corpuſculorum minus fixorum, mercurialium ſuccedit

materia

materia ſubtilis(quâ ſtante mirum quod Carteſius Aſtrologiam ita floccipenderit) vel ſpiritus æthereus ex certo Planetâ tum temporis dominante & in exaltatione conſtituto certo & ſpecifico modo nobis imperſcrutabili modificatus, quæ metallum virtute ſuâ imbuit & occupat, ut influentiæ antipatheticæ & adſpectus maligni ab eo mitigentur ſpiritusque hominis ſpiritibus aſtrorum analogus aliter irradiatus ad has potiùs, quàm alias actiones diſponatur & determinetur, ſalvo tamen voluntatis & rationis, ſi ſua jura debitè obſervet, dominio. Numeros inſcriptos multitudine variantes quod attinet, eorum fundamentum eſſe videtur harmonica Planetarum proportio & diſtantia, unde ſucceſſivè etiam multiplicatione increſcunt, dum radii è planetis ſparſi ad terram pertingentes nunc majores, nunc minores ex illâ radiatione evadunt; circa quod tamen inprimis animadvertendum, quo mundi ſyſtemati hæc innitantur, ac annon commoda quædam reductio & hinc conciliatio inſtitui poſſit. Interea de hisce ἐπέχειν adhuc potiùs, quàm certi quid determinare præſtat, libero tamen unicujusque judicio; fiet certè, ut poſteri harmonicam mundi ſapientiſſimam diſpoſitionem & concentum hinc dependentem (ex Saturno & Jove ceu Baſſo, Marte ut Tenore, Terra & Venere ut Alto, Mercurio ceu Diſcanto, ut eleganter ſcribit Celeberr. noſter Mathematicus *P. Megerlinus Exercit. Acad. de Syſtem. Mund. p. 60.*) gratiſſimum manifeſtius quàm hactenus factum ſint ſpeculaturi. *Nihil enim,* ut eſt *Matth. X. 26. Marc. IV. 22. opertum, quod non revelabitur, & occultum, quod non ſcietur.*

OBSERVATIO CLXIX.
D. EMANUEL KÖNIG.
Radicis Carlinæ vis defatigans.

Quod apud *Helmontium de Magnet. Vuln. Curat. §. 24. Oper. p. m. 752.* legitur de Carlinæ (quæ Botanicorum Coryphæo *Celeb. Bauhino* Chamæleon albus acaulis audit) radice, quod plena ſucco & viribus evulſa, mu-

 miæ

miæ humanæ contemperata, tanquam fermento ex homine, cujus umbra premitur, vires & robur naturale in portantem trahat, id parvo abhinc effluxo temporis ſpatio veritati conſonum eſſe experientia, optima rerum magiſtra, docuit; fortè fortunâ enim contigit, ut quidam rerum Medicarum adeò haut imperitus cum comite pagum Marchionatûs Badenſis ſuperioris peteret, offenderetque in viâ piſcatorem ruſticum ex urbe Baſileâ reducem, quem prædicti duo allocuti itineris ſocium ſibi optarunt, quos tamen ille ceu ſibi in eundo inæquales minusque exercitatos poſt ſe relinquere mox animo fovit; prædictus verò Chirurgus hominis feſtinationem eludere volens, fruſtulum radicis antea nominatæ, quod ſecum geſtabat, ori indidit, obſervandoque ventilationem aëris halitum ex ore de radice prodeuntem ad piſcatorem direxit, unde paulatim factum, ut piſcator de laſſitudine corporis inſolitâ conqueri cœperit, ut, dum tandem ſummè defatigatus ad pagum deſtinatum cum comite, qui ei vehiculum minimè erat, perveniret, humi ſe proſternens, artus ſummopere feſſos de ſe protenderet faſcinatumque ſe, ob inſolitum eventum, omnino crederet. Chirurgus de experimento ſibi jam ex parte noto, certus in diverſorio vino & pane illum refecit, ſicque ei valedixit, quem tamen paulò poſt in pago haud procul diſtante rurſus velut ſemianimem offendit, ſicque de virtute radicis hujus defatigante ſatis ſuperque eſt factus certior.

SCHOLIUM.

REgni vegetabilis virtutem in hominem ſe exerere non ſaltem, dum herbæ in ſubſtantiâ aſſumuntur, vel liquidis infunduntur, ſed & dum fluidum athmoſphæris eorum imbuitur, exemplo dato illuſtratur: in ſubſtantiâ dum aſſumuntur, partes corporis ſtabiles magis roborare, in infuſo vagas feliciùs corrigere, in fluido autem volatiles potentiùs afficere credibile eſt; immediatum enim eſt aëris ceu vehiculi corpuſculorum odoriferorum per motum ex odorato corpore prodeuntium

tium & ſpirituum commercium, ita ut pro ejus varietate è variâ corporum ambientium habitudine diverſiſſimè ſpiritus afficiantur, etiamſi cum *Hobbeſio Element. Philoſ. ſect. I. part. IV. cap. XXIX. p. m. 249.* ſaltem ſtatuerimus olfactionis cauſam eſſe motum partium odorati ſimplicem absque ullâ è toto ſuo effluxione, quo motu propagetur per medium aërem motus ſimilis ad usque organum, qui per ſe non ſatis eſt vehemens ad excitandam ſenſionem ſine aëris per reſpirationem attractione. Quidquid ſit, miram eſſe effluviorum ſubtilitatem, mirandam magis variè determinatam naturam, inſignemq́ue efficaciam ex Ingenioſiſſ. Anglo *Rob. Boyle* quivis facilè confitebitur: plurimum equidem intereſt ex *Harvæanis* fundamentis, ut quis ex laudabilibus cibis ſanguinem purum, nitidum & laudabilem conſervet; verùm & non parùm proderit ad corporis robur conſervandum, ut quis fluidi ambientis ſubſtantiam quoque probè attendat, neque enim veneno ſaltem intus aſſumpto; ſed & reſpiratione hauſto, exemplo chirothecarum venenatis corpuſculis imbutarum, quæ Regiam perſonam in Galliâ olim interfecerunt, quis ad Orcum mitti poteſt. Ex horum verò conſideratione putatitia faſcinatio ope radicis hujus inſtituta in auras exhalabit; quid nî enim corpuſcula exhalantia cum interſpersâ certâ materiâ ſubtili ſpiritus immediatè ferientia, eos ita potuerint immutare, inq́ue alienum motum (prout & non raró obſervavit in praxi ſuâ *Frid. Hoffmann. Clav. Schröd. p. m. 431.* decoctum hujus radicis in brodio quibusdam vomitum moviſſe) diſponere, ut à debitâ ſyſtaſi, vigore & expanſione nonnihil remiſerint, id quod tum Neurologia *Williſiana* tum reſpirationis modus à *Mayovv* traditus, tum & methodus medendi *Cl. Hannemanni*, quâ ex alteratione & imprægnatione aëris variâ diverſi in corpore cientur effectus, clariùs ob oculos ſiſtunt. Vid. *Regn. Animal. Sect. I. Art. VIII. §. 5.*

OBSERVATIO CLXX.

D. HERMANNI NICOLAI GRIMM.

Oleum ſeu ſpiritus ſulphuris absque igne præparatus.

SPiritum ſulphuris per campanam confici jam dudum notum, ſed absque combuſtione talem impetrari, aliquid novi eſt. Id mihi ex improviſo contigit perluſtranti inſignem mineræ ſulphuris acervum in inſula, Unruhe nuncupata, extra Bataviam, quo navibus ex Moluccanis inſulis aſportata ſub dio relicta fuit, cujus aliquot fruſta curioſis deſtinare laboribus decreveram. Dum autem ori ad guſtandum ejus ſaporem admoviſſem, jucundiorem ejus aciditatem ſenſi, quæ me ad ulteriorem ejus experientiam invitavit. Materiæ proinde illi aquam pluviæ deſtillatam ſuperinfudi, lenique ad digerendum in Balneo Mariæ calori commiſi, aliquoties eandem movendo, ut commodior inde extractio ſequeretur. Peractis aliquot diebus decantatam inde aquam & filtratam per Balneum Mariæ abſtraxi; remanſit in fundo liquor acidus coloris aurei, vulgari ſpiritu ſulphuris longè nobilior. Hunc per retortam agere conſtitui, qui eleganti cryſtallino colore pertranſiit, exiguâ poſt ſe relictâ terræ albæ portione. Sic naturali viâ impetratus fuit iſte ſpiritus, qui alioquin citra laborem & combuſtionem acquiri non poteſt. Rarum hoc naturæ monumentum eſt, quòd acidum tale adeò apertum reperiatur, cujus minera pura ſatis & ſquamoſa, poroſa levisque duriuſculis intermiſta glebis, quibus ſulphur nitidum adhæret. Matrix ejus ad attractionem ſulphurearum ex aëre particularum ſatis apta eſt; Montana iſta regio, ubi effoditur ad percoquendum eam commoda ſoli obverſa eſt, ut continuis deſtillationibus, cohobationibus, circulationibus & tandem concentratione tantò pretioſior artificiali iſto ſpiritu evadat, quia Solem pro patre, pro matre Lunam agnoſcit.

OBSER-

OBSERVATIO CLXXI.

D. HERMANNI NICOLAI GRIMM.

Ex quibus partibus Ambra gryſea conſiſtat.

MUlta circa hujus ſubjecti originem inter doctos dubitatio effecit, ut per ignem id experiremur. Ambræ proinde unciam unam Retortæ vitreæ indidi, adaptatoque cum luto recipiente igni commiſi libero; præmiſſo tamen leniſſimo calore; exivit liquor aqueus: ſubſequente paulum fortiore, ſpiritualis ſucceſſit liquor & flavi oleum coloris. Intenſiore calore ſalis quoque volatilis exiguam portionem accepi, nil alio, licet diutiùs urgerem, ſubſequente; reſiduum quod fuit, piceæ erat formæ: humores qui tranſiêre, aceto ex ſuccino deſtillato conformes fuere, niſi quod olei odor ſuavior & ſal volatile ſuccino ſimilius. Exinde Ambram nil cum corporibus animalibus, ne dum mineralibus, ſed vegetabilibus ratione qualitatum & unctuoſitatis habere commune, judico, idque eò, quia in pleriſque ligni fruſtis obſervavi eandem, quâ perlita fuere unctuoſitatem, quæ effluens ex truncis arborum littoribus adnaſcentium delabitur, & ſe ſubtiliſſimis à ſole calcinatis coralli arenulis atque aliis materiis miſcet, tandem in littore comparet, duritiemque convenientem maturam & perfectam ſolis aërisque beneficio acquirit.

In regionibus orientalibus multa cadunt pretioſa odorata multisque etiamnum incognita gummata, quæ cum arboribus in lacus vicinos abripiuntur ſive calore ſolis liquefacta defluunt, unde iterum ex arenis elevata conſpiciuntur. Ambra ſiquidem in diverſis Indiæ locis invenitur in Japan, in inſulis Moluccanis, Mauritii, Neykotarres, in Summatricis occidentalibus finibus, in inſula Borneo & Caep Commoriis prope Mallabar ſitis.

Ambra ſolvitur in ſpiritu vini, poſt ſe copioſam relinquens nigram piceamque materiam ab eo indomitam. Hic ſpiritus tandem ſedimentum quoddam album, nubiloſum, poſt ſe relinquit, ſe paulatim magis magisque coagulans in formam collium montiumque, quod exſiccatum terram præſentat foliatam ſplendidam, aſpectuque jucundam, ut facilè adduci patiar, talem unctuoſitatem quasdam in undis pinguedines inibi natantes ſpermatis inſtar ceti ſibi aſſociare & cum iis ſe unire. Cl. Doctor Willem. de Rhyne ex Japonia redux, Ambram in balænis ibidem incredibilis magnitudinis reperiri mihi retulit, ut pleriq́ue locum ſuum natalem in Cetaceo genere habere credant eandem; quod fidem apud me non meretur. Licet enim Ceti paſſim mare pererrent, Ambramq́ue quamvis obviam deglutiant, quæ in ventre eorum calefacta in molliores ejusdem partes ſe inſinuet, cujus copiam tandem extenſio ſubſequatur, ſatis ponderoſa tumoris inſtar vaſti; hinc in Ceto eandem creſcere deinceps & augeri credidere. Prædictus Dominus von Rhyne latiùs ea de re ſcripſit ad Excell. Olaum Borrichium Hafniæ Medicum & inter Acta Danica relatio iſta fuerit relata: meum tamen hæc Calculum non impetrabunt.

OBSERVATIO CLXXII.

D. HERMANNI NICOLAI GRIMM.

Vermes rari lucentes.

IN plerisq́ue Inſulis Coromandel, Ceylons, Java aliisq́ue permultis locis inveniuntur vermes & muſcæ, quæ veſpere & noctu turmatim hinc inde obverſantur. Earum verò ſaltem mentionem facere mihi placuit, quæ in Coromandel unâ ſaltem vice fui contemplatus. In Sylveſtribus ſæpius ad rariora perveſtiganda commoratus locis, quin & venationibus nonnunquam delectatus fui, ſed dum obſcura in nocte luminoſi quidpiam obſervavi, cujus adſpectu mirum delecta-

tus fui in modum; propiùs accedens quendam illius notavi motum, ideoque immotum illud reliqui, quoad dies appropinquare cœpit, tunc intuitus inveni vermes lucem talem præſentaſſe, conglobatos coloris Scarlatici ſericei in rotundam formam convolutos, in quibus nec oculi, nec alæ, nec pedes animadvertebantur. Aliquot talium vermium cum modico, cui incumbebant, terræ mecum domum deportavi, ex eorundem lumine porro delectationem capturus, & inditis in phiolam vitream iisdem per menſtruum ſpatium tantum ſplendorem aſſecutus ſum, cujus beneficio & literas exarare & legere potuerim; ab eo autem tempore cum vita & lux eorundem defecit. Quæritur non immeritò, unde tantam conceperint illuminationem? me arbitro provenire eandem crediderim ex ſubtiliſſimis & maximè volatilibus ſulphureis & nitroſis particulis aëris ab iisdem ad ſe attractis & concentratis originem ducere. Conſimilem ferè ſplendorem in Inſula Ceylon obſervavi apud Scorpiones leviter compreſſos, quoad liquidi quid ex iis effluat, qui deinde liquor ſulphureum lumen exhibet, veneni ſui ardentis ſulphurei indicium, ut quis ab iis ictus, tanquam ab aqua forti, vel oleo ſulphuris aut vitrioli, vel cauterio actuali fuiſſe læſum ſe putet. Hujus porrò naturæ tale eſſe venenum demonſtrat illius alexiterium, quod ex volatilibus Alcalibus ſalibus acquiritur, cum modico ſcilicet Sal. Corn. Cervi theriacæ admiſto, & ſcarificato vulnerato loco adplicito, non neglecto ſudorifero,

℞. Theriacæ ʒj.
Sal. C. C. ℈ß.
Volat. oleoſi rad. Cinnam. Sylveſt.
Zerumbeth, ā. g. v.
Aq. Zedar. ℥ij. Mſ.

Offero hæc indagatoribus curioſis penitiùs hæcce perſcrutantibus. Figura & magnitudo talis eſt, quam damus.

OBSER-

OBSERVATIO CLXXIII.
D. HERMANNI NICOLAI GRIMM.
Anatome Coralloides.

MAgnam Coralliorum varietatem mare offert, præcipuè verò in Summatræ oris occidentalibus, orbem quippe ſubterraneum cum ſumma admiratione in undis animadverti, turribus, domibus, montibus, vallibus, arbuſtis & ſylveſtribus receſſibus ex variis coloribus & formis conſtantem. In mundo hoc ſubterraneo vel ſubaqueo varii piſciculi, virides, cœrulei, rubri, flavi, gammari, echini aquatici, hujusque generis plura continentur, quæ per ignem ad examen revocare lubuit tàm mollioris, dum fuerunt, ſubſtantiæ, quàm coagulatæ. Corallium quoddam rubrum, à nobis pſeudo-corallium articulatum nuncupatum, ſpiritum, ſal volatile & oleum dedit nigrum, ſicut cornu cervi, quod cum ſpiritu vini rectificatum ſtabit, in loco medicinæ cujusdam celebris. Quod porrò fuit durius & coagulatum corallium, ex eo liquorem elicui alcalinum absque ſale volatili & oleo, ſed materiam fuligineam brunam; liquor ille omnes ſpiritus corrodentes, aquam fortem, oleum ſulphuris, vitrioli, aciditate ſuâ privat, eamque abſorbet. Alia coralli ſpecies equiſeto ſimilis, quam equiſetum marinum nominare decrevimus, conſimili nos beavit ſpiritu. Aliud iterum corallium lignoſum intus, Ebeni inſtar nigrum, extus verò lapideſcente griſeo cortice obductum, quod Ebenum marinum lapideſcente cruſtâ nuncupabimus, ſpiritum acidulum alcalinum, cum craſſo nigroque oleo fœtorem conſimilem iis, qui ex ponderoſis iſtis lignis Guajaco &c. prodit, reddente, largitum eſt. Tale à ſua carptum radice, linguæque admotum, inſtar potentis Alcali linguam aduſſit: inde ex forti ſubterraneo efferveſcente volatil Alcali id formam, colorem atque originem ducere, ſed ex ſalinorum marinorum in ſe invicem agentium ebullitione corpu

tal

Matrix Corallii cærulei.
Pſeudo-Corallium.
Ebenum marinum.
Equiſetum marinum.

tale & vegetantem virtutem acquirere, vincente alia ſalia ſale alcalino, quod in majori ſe prodit quantitate, in minore verò ſale marino, unde perfectionem duritiemque ſuam acquirunt, judico. Eousque attigit meum in talibus inquiſitionis ſtudium, ut benevolo pateat Lectori, qui ad Tincturam Coralliorum adipiſcendam ſuum applicat animum, eundem umbram tincturæ loco accepturum eſſe. Illo verò fœnoris loco ſalem exinde volatilem & ſpiritum alcalinum ſecundum deſcriptionem noſtram omnibus aliis hujusmodi tincturis præferat.

OBSERVATIO CLXXIV.
D. HERMANNI NICOLAI GRIMM.
Univerſalis Medicina Timoreſorum.

INſulæ Timoris non procul à Java diſſitæ incolæ quodam gaudent remedio, plurimis, ſi non omnibus morbis, licèt graviſſimis curandis apto, ab iis Belelingen dicto, pingui laſcivoque, inſtar hepatum piſcium exiccatorum odore, ideoque ab iis, cæterisque ſuis vicinis ſanguis piſcium indigitato habitoque. Verùm à Chirurgo quodam inibi aliquandiu commorante mihi relatum eſt, ſanguinem talem id non eſſe, ſed vegetabile quodpiam, ſcopulis in profundo innaſcens ab illius loci incolis certo anni tempore collectum: porrò id etiam Ontrenti Larentorique, & ſub templo Lamahaſe verſus occidentem ad 5. vel 6. orgyjas ſub aquis ab incolis ex fundo maris adportari; cujus materia viſcida & ſpermati ranarum non diſſimilis, niſi quod fuſci coloris viſcidiorisque ſubſtantiæ ſit, ut cultris diſcindi poſſit. Præparant autem eandem coquendo in aqua fluminis, usque dum non amplius ſpumeſcat, rejiciendo ſubinde feculentiam iſtam, & ad juſtam conſiſtentiam exhalando. Poſteà infundunt lignis de Bambus excavatis, Soli eam opponendo, donec exiccata & ad venditionem idonea reddita in varias hinc inde regiones deducta diſtrahitur; atque in lucrum ſuum id nimioperè commendant

in febribus, colicis, dyſenteriâ, pleuritide, aſthmate, torminibus à partu, ſanguinis coagulati reſolutione, apoſtematibus internis cum vino aut ſpiritu vini in frigidis, in calidis verò cum aquis à ℈j. ad ℈ij. propinantes.

Ad examen ignis revocatum id præter ſal quoddam volatile, oleum inſuper aurei coloris copiosè, cum exiguo ſale acido fixo, tanquam corpus quoddam animale dedit, & ex plerisque aliis coralliis talia impetravi. Hæcce proinde medicina tali non fruſtra dotata virtute eſt, quia, quæ ſale volatili abundant, præ cæteris commendata celebrantur.

OBSERVATIO CLXXV.

D. HERMANNI NICOLAI GRIMM.

Coquo de Maldive & Moſambique. Cortex Santali citrini. Ruſa Ray nigri & albi. Cort. Soeda. Cortex contra Pleuritidem.

DUo nucum genera imparis quantitatis & duritiei, ſed paris à Portugallenſibus & plerisque Indianis æſtimationis cenſentur contra ictus venenatos, morſus ſerpentum & animalium venenatorum, atque venena intra corpus ſumta, quin & calidas & depaſcentes febres, quarum ℈ß. ℈j. & aliquantò plus, pro doſi inſerviunt. Nucleus ſatis durus eſt, inſtar ſecalis; Maldivienſis infantis caput magnitudine æquat; venditur magno pretio. Altera verò ovum gallinaceum refert, ejusdem prorſus duritiei, quæ ſi cum ſerra diſſecatur, cavitatem cordis forma repræſentat: Cortex triangularis, nux ipſa oblonga rotunda apparet.

Cortex Santali citrini. Ex Inſula Timor ab Hollandis plurimum ſantali flavi comparatur, cujus arboris plures cortices inſimul adferuntur à Portugallenſibus & Topaſſinis. Hi coloris

ris ſunt ex rubro bruni, pingues & ſicci, magnæque apud eos commendationis in menſium obſtructionibus partuque difficili à ℈j. ad ʒß. Pulveriſati cum vino calido aſſumuntur manè veſperique.

Ruſa Ray nigri & albi. Nigra hæc radix liquiritiam ferè æmulatur, niſi quod intus calcem quandam præſentet cum ſapore amariuſculo ex dulci præmiſſo. Facilè in pulverem redigitur propter ſuam friabilitatem, magnoque in morſu & ictibus venenatorum animalium medendis habetur in pretio, etiam in calidis frigidisque febribus, cholera, colica & tuſſi. Extrinſecus in eryſipelate & inflammationibus trita cum vino in frigidis, vel aquâ in calidis affectibus, aſſumto nonnunquam in eorum locum ſpiritu vini, vel aquâ roſarum, multum confert. Alba in ſputo ſanguinis, apoſtematis internis, febribus & puncturis animalium ad ℈j. ʒß. & ultra commendatur.

Cort. Soeda. Cortex iſte in magno ab Indis habetur pretio; Experientia illos docuit, magni eſſe ponderis, iſtum in dyſenteria, fluxu ſanguinis & quacunque corporis parte, in hectica & phthiſi pectorisque difficultatibus In febribus eandem, quæ china china, obtinere virtutem creditur: in vulnera pulvis illius inſpergitur: cum aqua tritus ℈ß. ponderis pro doſi ægrotis exhibetur. Extrinſecus in fracturis virtutem eximiam exercet, particulam illius corticis in Arack aut ejus defectu in aquam calidam imponentes, emollitamque circa vulnus ligant, quàm optimè poſſunt. Præterea hunc corticem calidiuſculæ eſſe naturæ & repellentis virtutis, obque id ad fracturas reſtituendas apprimè proficuæ, conſtat.

Cortex contra Pleuritidem. In India ſimplicioribus Portugallenſes utuntur medicamentis, à crebra experientia edocti, præ aliis compoſitis, multùm ſibi commendatis. E quorum cenſu hunc inprimis corticem pawo de portada dictum, quaſi lignum contra puncturas (cortices quippe quosvis nomine ligni appellant) extollunt, qui coloris ſubflavi ſubſtantiæ craſſioris, ſaporis amari, friabilis conſiſtentiæ, tantoque ad pul-

veriſandum facilioris. Ægrotis ℥ß. pondere cum vino aſſumendum porrigunt; & extrinſecus pulverem iſtum loco dolenti vel cum Arack aut vino, in frigida intemperie; vel cum aqua ſimplici in calidiore miſtum benèque tritum illinunt.

OBSERVATIO CLXXVI.

D. JOHANNIS CORNELII HÖNNII.

Hiſtoria miranda de virgine à maligno morbo, interfecta, cum graviſſimis poſt obitum ſymptomatibus.

Mulier quædam ruſtica, adhuc ſponſa annos nata XXII. cum metendi ergò ſegetes aliô ſe contuliſſet cum ſponſo, aliisque conſanguineis, coacta fuit cum reliquis ſub dio noctu dormire; manè facta à ſomno libera conqueri cœpit de acerbiſſimis doloribus ſub diaphragmate, de pungentibus atque lacerantibus morſibus, nunc dextram, nunc ſiniſtram partem infeſtantibus, quorum comes fuit valida ſatis febris, & ex eventu funeſto maligna. Parentes & affines hoc perſpecto ad proprios lares eam deferri curant, & ad domum propriæ habitationis reverſa, quia malum invaleſcebat, de divinis Medicis & auxiliis ſolicita eſſe cœpit, quando temporalibus, & curativis, præ divitiarum inopiâ, deſtitutam ſe cernebat; malo itaque quotidie ferociente, paucis ſtipato ſymptomatibus, conſanguinei Parochum advocant; ſeptimâ die ſub veſperam vitam cum morte commutando devotè pieque in Domino obdormivit, nullâ præeunte phrenitide, nullo præſente lethargo, nullisque infeſtantibus malignæ febris ſymptomatibus, ſed usque ad finem comitante ſanâ & optimâ loquelâ. Poſt mortem, eam, ut mos eſt ruſticis, in feretro collocarunt, cumque accenſis binis candelis cereis vigilans tota gens pagi illius per noctem cuſtodire decrevit,

crevit. Elapſis octo, ab egreſſo ſpiritu, horis, defunctum corpus intumeſcere cœpit, itidemque coxæ, femora, genua, malleoli ac pedes; poſtea pectus, collum, facies, caput, humeri, brachia, & tandem manus ſummopere increvere. Tumefacto adeò corpore, ex ore ejus vehemens flatus, cum horribili ſonitu, & magnâ fœtidiſſimi humoris colluvie prorupit, ut cerei, qui ardebant, extinguerentur; hinc perterrita gens è cubili properavit, ad flammam denuò candelis reſtituendam; quo facto denuò unanimi conſenſu ad defunctum corpus accedit, quod continuo emittebat ex ore inſignem materiæ valdè fœtentis copiam, adeoque totius corporis tumor exceſſit, ut in eo alter oculorum medio crepuerit, cutisque dum tantam molem capere non valeret, in hypochondrio utroque diſſiluerit, & digiti manuum medii per longum omnes rupti fuerint, ut & volæ manuum ambarum integræ ſervari non potuere, non ceſſante tamen ob id, vel flatu, vel murmure, vel ex ore colluvie prodeunte, eoque res perſeveravit, ut luminaria denuò accenſa ab exhalante ſpiritu protinus extincta fuerint, quousque ex apertis feneſtris cubile perflatum fuit aêre puriori. Die jam oborto, Soleque orbem irradiante ad templum deductum id cadaver fuit adeò monſtroſum, ut impoſſibile fuerit, quidquam ex eo cognoſcere. In itinere veſpillones obturatis naribus loculum deponere, & ſæpè vices inter ſe mutare coacti fuêre; donec ad locum templi allatum cadaver, in Eccleſia permanere à Presbyteris ſacras ceremonias celebrantibus, minimè paſſum fuit præ ingenti fœtore; ſed in cœmiterio ſaltem peractis divinis precibus id humatum fuit, quod inibi veſpillones cuſtodierunt: vincula omnia, quibus alligata erant veſtimenta, tumor inſolens totius corporis violenter disrupit. Hæc eſt miſerrima & mirabilis & veriſſima hujus defunctæ mulieris hiſtoria.

[*Ex communicatione per literas Doctoris Medici Sieneſis.*]

OBSERVATIO CLXXVII.
D. JOH. GEORGII VOLCKAMERI.
Sectio Calculi veſicæ, in Viro quater celebrata.

FUrthæ Noricorum mercator quidam eximius, Paulus Lerſch/calculo veſicæ laborans, ingraveſcentibus ſubinde doloribus ob ſuppreſſam toties urinam ſpem tandem ſalutis certam in ſectione poſuit; quam in ſe ſuſcepit Georgius Gentnerus, Lithotomus, ſi quis alius, circumſpectus & in ea arte inſignis. Prima proinde vice Ann. 1674. 2. Octobris die, implorato divino auxilio, novaculam perinæo admoveri paſſus fuit, duabus penè cum dimidia horis exactis prægrandem enixus eſt, poſt vehementes ſæpe tractus, calculum, non ſine larga ſubſequente hæmorrhagia ſummaque virium jactura & univerſi corporis debilitate. Difficilem hanc effecere curationem arenulæ, per vulnus ſubinde effluentes, quæ multùm conſolidationem vulneris retardarunt. Lapis exemptus formæ adpictæ cum ſex drachmis uncias tres adæquavit. Gentnero adſtitit manus porrigens auxiliatrices Georgius Prodmannn, chirurgus noſtræ civitatis, celebris Practicus. Aliquandiu exinde patiens levamentum quoddam ſenſit, quamvis per vulnus continuò quædam manârint guttulæ, indubii non debitæ, propter arenulas, coaleſcentiæ teſtes, unde nova paulatim incommoda circa veſicam illius ſuborta integram polliceri reſtitutionem non potuere.

Ingruente anno 77. cùm doloribus gravativis & pungitivis atrocibus ille denuò, urinæ toties redeunte ſuppreſſione, nimium urgeretur, ad iteratam refugere ſectionem, priore eandem Lithotomo maximoperè diſſuadente, victus tamen intenſis doloribus, 26. Januarii poſt mediam noctem coactus fuit, & ſecundam hanc operationem à dicto Georgio Prodmanno

pati

Calculi, quatuor ſectionibus diversis exempti.

pati, quam præſente ſolâ conjuge ſuâ in genua devolutâ, cum juvene chirurgi, dum heroico prorſus animo itinerarium catheterem ſuâ manu direxit, fortiter ſuſtinuit. Re feliciter & ex voto peractâ accitus ego illicò fui, ſymptomatum vehementiæ obviaturus, quæ exoptato remediorum uſu & ſucceſſu paulatim evanuére, meliusque ille ſe deinde, quàm ante hac habere cœpit. Lapillorum exinde exemptorum ingens multitudo uncias duas cum duabus drachmis pondere æquabat, formæ obſcurè gryſeæ cortices illi æmulabantur confractos, ſubſequente multoties inſigni tenacis & ſat viſcidæ pituitæ copiâ, cui crebræ ſe jungebant flatulentiæ, patienti ſatis moleſtæ. Solatio ipſi fuere injectiones decocti hordei cum vitello ovi, oleo ovorum & hypericonis miſti; Aqua citrata cum cinnamomo & ſaccharo, & decoctum chinæ ſiti reſtinguendæ ſuffecit; alvo cum enematis ſubinde ſervatâ lubricâ.

Vix biennium peractum eſt, licèt ſe pluribus præſervare lithontripticis ſtuduiſſet, denuo tamen graviſſimis divexatus calculi ſymptomatis tertiam admittere adactus fuit ſectionem, quæ anno 78. 9. Januarii die intra ſeſquihoram felici Prodmanni dextrâ, me duobusque ejus miniſtris præſentibus fuit finita. Dura ſatis & quaſi pultacea cum cohleari fuit exempta, unciæ unius & duarum drachmarum pondere, maſſa; quæ paulò poſt in tophum induruit, ſymptomatis non tantopere eundem exercentibus. Tertio verò poſt ſectionem die peniculus vulneri immiſſus ad articuli digiti longitudinem nigreſcere viſus fuit, non citra gangrænæ metum; quem ope injectionis ex ſeminibus frigidis præparatæ aliquoties repetitæ ſuſtulimus, felici cum ſucceſſu & veloci. Flatibus iterum in veſica tentari mirè cœpit, ut ſæpius ligaturæ ſolutionem deſiderârit, iis tamen nullâ reſiſtere arte potuimus, latente eorundem in veſicam ingreſſu. Intra ſex ſeptimanas denuò ambulare cœpit, impetratâ paulatim priſtinâ valetudine, &, quàm antehac, longè meliori, ut ſe in portu navigare ſummè fuerit lætatus, ſupremo pro tali clementiâ perſolutis Numini gratiis.

Sed,

Sed, ut vix aliquid ab omni beatum eſſe parte poteſt; ita & optimum hunc Virum per binos ſaltem annos ſpes recuperatæ ex integro ſanitatis, ſatis vana lactavit. Anno ſiquidem 81. 4. Februarii nephriticis rurſus victus doloribus, diritate ſectionis non abſterritus denuò id officii exequente Prodmanno, adfine ſuo, me juxta cum duobus miniſtris præſente, ſe tali encheireſi invicto iterum ſubmiſit animo, quæ ad quinque horæ quadrantes exercita felici cum ſupremi Numinis auxilio iterum fuit peracta. Calculi complures ad ℥ij. ʒj. poſt illam exempti fuere ſectionem; doloreque ille infeſtatus tertio die poſt injectionem in veſicam olei ovorum & hyperici, cum melle roſato, ſaccharo & julepo roſato quietem ſenſit: Quinto exiguus, quem ſexto duo majores ſecuti fuere lapilli. Decimo omnia ceſſavere ſymptomata, præter ſalivationem poſt uſum Mercurii dulcis cum Cinnab. nativo & ocul. cancr. præparatis permiſto; pro lenienda alvo adſtricta aliquoties ab ipſo aſſumti, quæ per plures dies ſatis ipſi fuerat moleſta. XXII. Martii circa plenilunium tantam virium jacturam perſenſit, ut omnes de ipſius vita conclamatum eſſe crediderimus. Sed poſthac ad meliorem redire cœpit ſtatum, ut ſequente X. Aprilis in templo iterum comparuerit, pro tanto beneficio Deo Opt. Max. ex intimo cordis ſui penetrali agens gratias. Subſequenti luce in vicino ſuo horto noviter conſtructo cum amicis ſe recreavit, domumque cum iisdem commodè ſatis reverſus fuit. Duodecimo verò Aprilis circa veſperam inſolenti correptus fuit horripilatione, lectumque ſuum repetiit, quæ duravit ad quinque horas; remittente dein paulatim rigore, æſtum perbrevem ſenſit. Pretioſa ſatis in ſalutem Dn. ægrotantis ordinata fuere medicamenta; ſed incaſſum omnia. Toties ſiquidem reverſus fuit horror iſte, interpolatis tamen, non certis vicibus, qui omnem eluſit opem operamque quoad delaſſatum conſumptumque tandem ad obitum deduxit patientem, quarto poſt decimum die, 27. Aprilis, rarum pietatis & patientiæ exemplar longiore ætate digniſſimum.

Poſt

Poſt luctuoſum ejus ex vita diſceſſum, voluntati piè defuncti, ut calamitoſum ejus aperiremus corpus, parentes, omnia ferè in naturali ſuo ſtatu viſcera deprehendimus. Stomachus quippe cum hepate & inteſtinis absque nævo comparuere. Lien penitus corruptus marcebat, levique compreſſione pultis inſtar diſſolvebatur. Ren ſiniſter dextro longè major disruptus totus putridus, exiguis calculis conſperſus, ureterem duplo altero majorem oſtendebat, per quem acrior transfluens urina dolorem non ſaltem ejus loci, de quo vivus continuò conqueſtus fuit, arguebat, quin & orificium veſicæ propè ſectionem rubens planè & quaſi gangrænoſum præſentabat. Pulmo ſiniſter quoque altero major fuit deprehenſus nullo alio præterea obſervato corporis partium incommodo.

SCHOLIUM.

IN prima operatione pleraque, quod apud lithotomos hujus ſeculi fieri ſolet, neglecta nimis periculoſam effecere ſectionem. Poſt frequentem enim calidiorum ſpirituum, quaſi lithontripticorũ uſum copioſâ arenæ rubræ mictione d. Lerſch continuò divexatus fuit, quæ coagulatæ bilis ſoboles eſſe ſolet, ex calidiore jecinore oriunda. Corpus proinde præparari priùs debuiſſet, quàm absque omni prævio apparatu tam periculoſæ ſubjici ſectioni; jecur ante cum ſanguinis bilioſo fervore potuiſſet refrigeratione moderatâ attemperari, ad imminuendam arenularum ubertatem, balneisque præmiſſis corpus debuiſſet humectari, perinæumque emolliri, ut felicior exinde poſt ſectionem lapidis egreſſus fuiſſet procuratus. Videantur Fabric. Hildan. Paræus, Sennertus, cæterique complures alii.

OBSERVATIO CLXXVIII.

D. JOH. GEORGII VOLCKAMERI.

Hydrops aſcites periculoſus cum maculis feliciter curatus.

THeologi hujus urbis præcipui conjux longo tempore cachectica fuit. Tumere deinde cœpit in toto corpore, in-

flatâ facie, manibusque & brachiis, ut rumpi videretur, quin univerſa corporis compages mirè turgida, maculisque diverſæ formæ, brunique coloris aſperſa videbatur, ut ſe in lecto vix continere potuerit. Ad incitas jam ferè redacta nemini non nil niſi plurima mortis imago apparuit. Hydropem hunc Scorbuticum, quâ appellatione jam omnes ferè morbi gaudent, nuncupavit, qui adſtiterat, medicus. Ego ex thermis Carolinis redux illicò vocatus, ad conſilium veni. Ægra ſe ſæpius ſolicitari ad ſedes faſſa, nil tamen pro neceſſitate excernere ſe poſſe aſſeruit. Aquam illam ego judicavi gelatinæ inſtar in corpore à frigida intemperie congelatam, quæ tumere adeò membra effecit; jubeo adferri lagenas aquâ calidâ repletas, quas faſciis involutas plantis pedum & ſub axillis apponi jubeo. Dictum, factum: Cœpit enim congelata illa aqua rurſus liquefieri & reſolvi, ſubſequente mox veloci per alvum effluvio, ut intra octo dies omnis ex corpore per ſeceſſum exulârit & ſubſederit quarumvis partium intumeſcentia. Pro averruncandis maculis iſtis ſubſidio venére hepar attemperantes Syrupi, julapia & pleraque confortantia, atque ſic cum divina gratia intra menſem cum dimidio penitus fuit reſtituta.

SCHOLIUM.

QUi aſciticos humores vel per emplaſtra, aut alia externa adminicula ex pedibus, brachiis, vel aliunde extrahere ſatagunt, ii fruſtra agere mihi videntur. Aquam in pedibus congelatam vel cum vaporibus aut fomentis calidis reſolvere valde mihi congruum videtur. Tanta quippe aquarum copia, vel ex vitioſo nutrimento, aut potu per omentum læſum effluente, vel per vaſa lymphatica accedit: quæ ſi juſto diutius inibi moratur, refrigerato membro gelatinæ tandem conſiſtentiam acquirit, quam non, niſi moderato caloris fotu liquefieri & cum ſanguine in hepar refluo reduci atque exinde per inteſtina promoveri, ut cæteris cum fecibus excerni poſſit, exitus probat. Si verò ipſum hepar in ſua patiatur ſubſtantia,

tia, dum induruit aut alio obſtructum fuerit modo, curationem irritam futuram certum eſt &c.

OBSERVATIO CLXXIX.

D. JOH. GEORGII VOLCKAMERI.

Aquæ thermales Carolinæ nimium potæ.

REverendus Pater, Vitus Ludovicus Horatius, Illuſtriſſimi Comitis de Milleſimo in Bohemia Parochus, juvenis, dum in ſumma egeſtate vix inveniret, quod latranti ſtomacho objiceret, vix pane ſatiatus quandoque caſeo ad aliquot annos ſe conſervavit. Dum provinciam ille ſuam aggreſſus fuiſſet, multis ventris torminibus & compreſſionibus pectoris divexatus, ſuaſu quorundam ad thermas Carolinas ſe contulit. Fuit tunc annorum quadraginta ſeptem, & bibere cœpit thermales aquas, in tanta copia, ut fidem ſuperàſſe videretur, niſi Virorum Excellentiſſimorum Dn. Doct. Huberi, & Dn. D. Dilleri literæ id confirmaſſent, quas ſubjungere teſtimoniorum loco hîc placuit.

D. Doct. Huberi, Neuhuſii medici Regni

Reverendo Patri, Vito Ludovico Horatio, Illuſtriſſimi Comitis de Milleſimo Parocho, apud Sutorem Carlsbadii commoranti.

Bona dies, Reverende Pater. Cum Reverentia Veſtra corpus ſuum ſummè cacochymicum ſexaginta quatuor diebus 2689. ſextariis (ſext. unus eſt unciarum XII.) aquæ hujus thermalis plùs quàm mirificè eluerit, & materia ſemper, præſertim caſeolenta, quam jam corpori à 24. annis inhæſiſſe aſſeruerat, ſeceſſerit, maturum jamjam meum conſilium foret, ut planè ab hujus aquæ potu abſtineat, ne nimia & diuturna ingurgitatione non tantum corpus, ſed & natura quàm ma-

ximè lædatur. Datum in Muséo in thermis iſtis 15. Junii Anno 64.

R. Vra.

Amicus bonus
D. Huberus.

Sic & ego ſuadeo & ſentio infra ſcriptus
D. Ferdinandus Diller.

Eodem Anno.

Reverendus Pater Horatius neceſſariò per tam longum tempus thermis uti debebat, nimirum 79. diebus, quorum uſu materia caſeolenta putrida & alia corrupta ſeceſſerat. Ebibit autem intra hoc tempus 1379. ſextarios: Si enim citius diſceſſiſſet & humores commoti non expurgati fuiſſent, in pejorem corporis ſtatum incidiſſet, & omnia media adhibita in caſſum abiviſſent. Pro majori veritate rem ita, & non aliter ſe habere, propriâ manu haſce ſubſcripſi, & proprio ſigillo conſueto corroboravi. Eod. anno in autumno.

Ferd. Dillerus.

Ab eo tempore ter quaterque in anno, & usque ad annum 1676. viginti tribus vicibus thermas iſtas inviſit, ſex ſeptimanarum ſpatio ſemper inibi commoratus.

SCHOLIUM.

SI aſſertum Excell. Dn. Langii in thermologia ſuo conſtaret fundamento, totus petricoſus in ſtatuam verti debuiſſet bonus ille Pater; toties quippe inundatus à tali thermarum fluento. Sic Generoſus quidam Baro non procul à thermis iſtis quovis anni tempore, podagræ torminibus coactus eò accelerat, in media hieme, & ſe immergit in calidam, inibique commoratur eò usque, donec dolorem remittere ſentit. Aliquando ſæviente licet frigore ad LXXIX. horas in aquis inſidens ſe detinuit, inibique cibum aſſumſit dormivitque. In potu non parcior

parcior, ſed immenſam admiſit ſubinde calidæ quantitatem, ad urceos quandoque XV. vel fictilium ad potum uſitatorum à ducentis ad quingenta. Quid? quod nonnunquam ad quinque urceos thermales glacie refrigeratos, ut crudelitati podagræ obviam iret, epotavit, citra qualemcunque noxam; dein ſe lecto ad ſudandum commiſit, victorque tandem dolorum extitit. Poſt prandium largiori ſe vini potione reficere conſvevit. Inducias tandem ad quadriennium ab articulari iſto obtinuit morbo.

OBSERVATIO CLXXX.

D. JOH. GEORGII VOLCKAMERI.

De

Atroci alvi cum fluxu dolore mox ſopiendo.

MIraculi loco inſervit ſemen ſanguinis draconis, à Bauhino Lapathi folio acuto rubente III. nomine inſignitum. Hujus ſcrupulum unum vel drachmam ſemis leviter in mortario contuſum, & in vino ſaccharino leniter calefactum & per linteum expreſſum aliquoties propinavi dolentibus, cum felici ex voto ſucceſſu.

SCHOLIUM.

VIliſſima ſæpe & ab omnibus abjecta remedia plus virium præ pretioſis quibusve aliis habere, argumento ſunt ſimpliciorum nonnunquam hominum conſilia. Meminit cujusdam medici ſpagyrici Germani ex America, in qua medicinam per decennium integrum fecerat, reducis, Nicolaus de Blegny in ſuo Zodiaci anno ſecundo fol. 10, qui aſſerebat, ſe habere comperta morbis omnibus remedia è genere ſimplicium eximia. Hydropis curationem ſilicum candentium ope Americanos procurare, ſplenem induratum emollire cataplasmate, luem ♀. cam & lethargum ingenioſâ ratione expugnare, ſerpentum

morſibus illudere ſaltem ſimplicioribus medicamentis narrabat, ut virtutis vitium tot plantarum inter barbaras gentes naſcentium notitia meritò admirationem pariat. Pluribus ibidem de hac re agit Blegnyus.

OBSERVATIO CLXXXI.

D. JOH. GEORGII VOLCKAMERI.

De

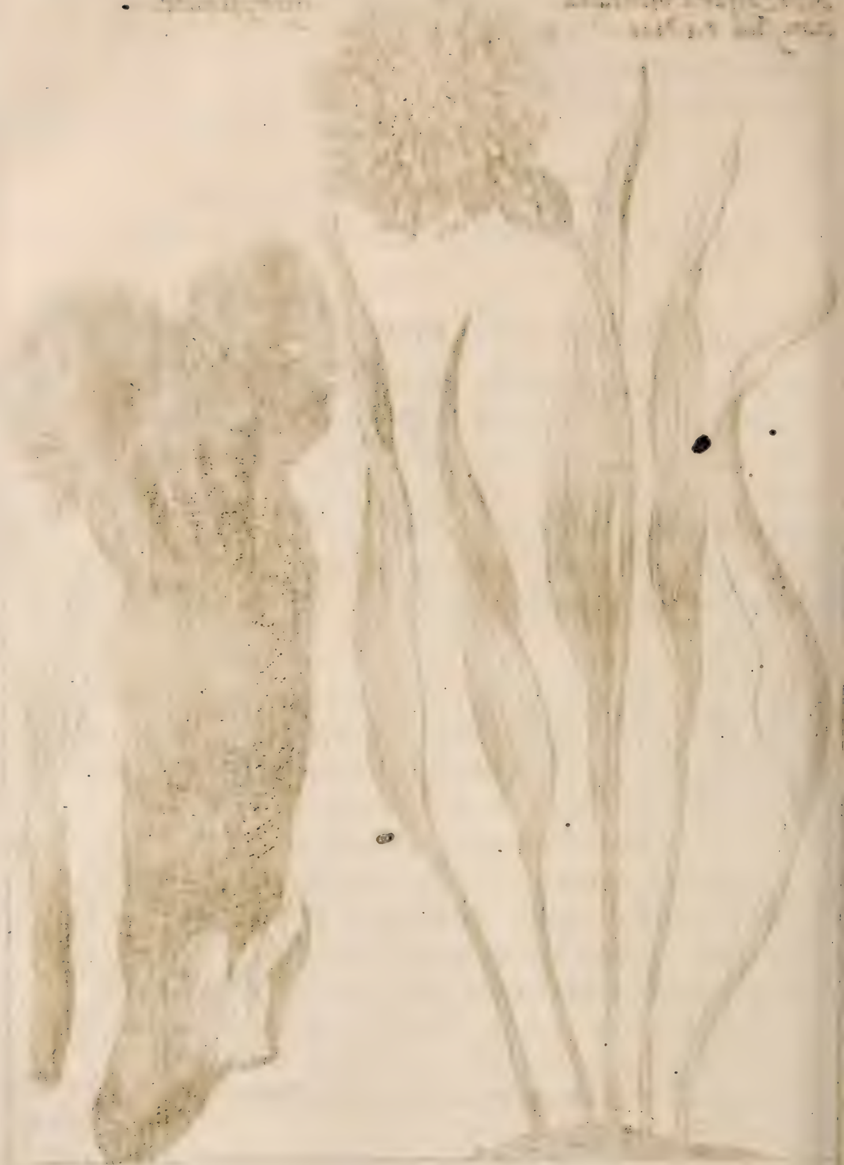
Scorzonera montana Alexipharmaca.

SCorzonera dicta quaſi cortex, ab exteriore adſpectu nigra, intrinſecus licet egregiè candeſcat; ſummæ in venena eſſe virtutis ab omnibus, qui ejus mentionem fecére, botanicis & rhizotomis celebratur. Plures ejusdem ſpecies varii ſubinde proferunt Authores, quas inter ſingularem me in montibus Vicentinis, propè Piutiéne reperiſſe memini, quæ Menſe Aprili Anno 1638. graminis humilioris & latè paſſim ſparſi è terra prorumpentis formâ copiosè prodiit, ex radicibus ſuperius villoſis, nigris, digiti majoris, & minoris craſſitie, quin divaricatis nonnunquam hinc inde cruribus ad ſpithamæ unius & interdum dimidiæ circumferentiam. Hanc proinde mecum cæteri Botanophili, qui pro gramine eam primùm habuere, curioſius intuiti, radicisque à nobis erutæ formam rugoſam nigram, lacteumque de ſe promentem ſuccum admirati pro Scorzonerâ ſingulari gramineo folio nobis commendatam habuimus. Quoniam verò hanc plantam tantâ natura donavit radicum ubertate, ſufficientem ejus quantitatem mecum deportare non abs re futurum duxi. Hujus effigiem Magnificus Acad. noſtræ Præſes, Excell. Dn. Joh. Michaël Fehr in ſuo de Scorzonerâ elegantiſſimo tractatu conſpiciendum dedit, cum ejusdem deſcriptione luculentâ.

Uſum illius radicis hactenus, in malignis præcipuè morbis, & febribus catarrhalibus, inſigni cum efficaciâ mihi ſemper

per

Scorzonéra montana
cum ſuâ radice.
aphyllantes ..

per habui commendatiſſimum, quod meo teſtatum facere poſſum exemplo, & cum mille aliis; nec mea de illa ſpes me fefellit; inde copiâ ejusdem ſubinde gaudeo, ne ejus defectu noſtræ laborent officinæ, & confectio cordialis liquida, medicamentum in periculoſis talibus affectibus maximi momenti, illius extracto indiget, quin & aqua inde deſtillata præ cæteris laudem ſuam meretur: nec in peſte etiam ipsâ ſpe ſuâ fruſtratos fore infectos omninò credam. Duplicis verò ejusdem licet coloris & formæ tales eſſe ſaporis deprehendo; dulces alteras, alteras amaras; has penetrantiore præditas facultate obſervavi, & in virtute ſua potentiores.

OBSERVATIO CLXXXII.

D. JOH. GEORGII VOLCKAMERI.

Pulveris Pyrii uſus in extinguendis ſpiramentorum camini incendiis.

CUm igne ignem extingui dixeris, dum exiguo pulvere pyrio accenſo majorem videris flammam annihilari. Quòd Camini frequentius flammæ impetum ſentiant, nil equidem novi eſt: ſed talem levi extinguere ἐγχειρίᾳ paucis cognitum eſſe videtur. Quò longior autem fornacis canalis eſt, tantò vehementiore ignitione fuligo inibi accenſa flammas extrudere ſolet, aëre ſubtus alimentum igni ſuppeditante; qui ſi adimi camino poſſet, illico fomes flam̃æ ademptus omne incendium tolleret. Plures ſclopeto in caminum exploſo quid efficere tentârunt, quamvis irrito toties effectu. Nec enim fragor in aërem quid poteſt, vel ei adimit. Vaporem verò hoſtem ignis addictiſſimum experientia docuit. Hinc plures ardenti camino ſupponunt ahenum aquâ plenum, quæ ſi evaporare incipit, vim quandam flammæ inferre ſolet. Infuſa ſuperiùs caminis aqua nil efficit, dum per mediam ſaltem cavitatem, non per parietes, absque effectu delabatur. Qui obſtruere

ſtruere ſupremam camini cavitatem cum fimo poſſent, ii ad ſuffocandum ignem forent proximi. His verò & aliis penſitatis extinctionis modis non commodiorem aut velociorem inveni rationem, quàm ſi pulveris pyrii in vola manûs cum ſputo coagmentati maſſa in foco ſub igne ſupra ardente accendatur, quâ conflagratâ & excitato inſigni vapore, ſecunda, tertia, pluresque ſequantur. Cum admiratione videbis vim ſuprà flammantis camini, absque ullius hominis adjutu imminui, quin penitùs à tali vapore ſuffocari; decidentibus catervatim piceis fuliginis cruſtis, penitùs candeſcentibus, camino ſine ulteriore igne aut incendio relicto,

SCHOLIUM.

PUlverem pyrium & incendere & extinguere ignem experientia docet. Objiciantur eidem raræ quæ fuerint texturæ ſeu linea & goſſypiâ carpta, vel fœnum cum ſtramine, chartisque tenuibus, levioribus quippe materiebus, facilè flammam concipere & ardere videmus. Potior tamen extinguendi vis in nitro, ex quo pulvis ille confit, latere videtur, quia tanquam ſubjectum quoddam omnis mirabilitatis aquam in ſe & ignem penitiſſimè juncta continet. Inde ſignum merebitur utriusque trianguli in ſe invicem locati, ſuperiore ignem & inferiore aquam denotantis. Quid? quòd aëris & terræ inſignia inſimul juncta in eo obſervabis, quaſi id unicum foret, quod in ſe actu foveret quatuor elementorum conjugium. Terreſtrem id oſtendit faciem tritum & in pulverem ſubtiliſſimum farinæ inſtar redactum; quod ſi cellæ vel humidiori idem aëri expoſueris in aquam ſolvi incipit. Aërem vehemens ejus impulſus, in pulvere pyrio, dum glandes ex cannis ferreis explodit, cum intenſo tonitru ſubſequente manifeſtat, cum vapore intenſo aërem implente. Ignis latè extenſam in obſcura præſertim nocte flammam prodit. Idem Theophraſtum innuiſſe videtur in ſua Apocalypſi Hermetica, qui ea de re quærendus & legendus erit; & D. Hugins à Barma in ſuo tractatu Saturnia regna dicto §. XIX. & ſeqq.

Ignem

Ignem aquâ extingui vel infantes norunt: aquam vi ignis expelli, aut crebra ſuper flammas decoctione effervescendo evaporari & annihilari neminem latet. Cum volueris duo contraria ob oculos ponere, aquam & ignem profer: alterum enim ſufferre alterum nequit, neque patitur. Duo tamen hæc contraria ſibi unita in eodem cohabitant ſubjecto, penitiſſimè inter ſe juncta. In NITRO quippe hæc duo, ignis & aqua ſe arctiſſimè amplectuntur, quæ ſi igniti carbonis examini ſe ſiſtunt, illicò flamma fugam capit, aquâ in vaporem reſolutâ. Si verò idipſum nitrum mediante aliquo bolo in ſpiritum vertitur, quàmvis in ſuâ ante ſubſtantia refrigerandi vires habeat, cum fumo tamen igneo rubicundo in recipiens prodit vitrum ſpiritus verè acerrimus, qui inſtar flammæ linteamina comburit, metalla quævis, excepto auro, & mineralia æſtu ſuo diſſolvit & corrodit, vi, quovis igne, majore; *Aquam ignem* dixeris, virtutem illius coactam & rectificatam omnem ſuperare ignem experientia docet: in aquâ verò guttatim diffuſus ille attemperando cuivis interno æſtui ſufficit, & gratia & ſanitate cæteris ſalinis ſpiritibus ſuperior.

Hinc cuivis rem recta ratione expendenti eſt obvium, quod aqua ſubtus ignem in vaporem ſat denſum reſoluta ignis violentiam domare norit, quæ ſuperius ab eo in fugam vertitur.

OBSERVATIO CLXXXIII.

D. GEORG. ABRAHAMI MERCLINI.

(1.) *Inaudita* (2.) *Hydropis* Abdominis ſpecies, ſaccata, ſive cum folliculo, fortasſis dicenda.

HOneſta erat (3.) *fœmina*, pudica, & ſexum ſuum decentibus virtutibus ornatiſſima. Hæc ante hos ſedecim circiter annos, anno nempe præter propter 1666, tum annorum ætatis ſuæ 26. ſenſit, abdomen nonnihil in-

tumeſcere, (4.) *ignara*, unde hæc abdominis intumeſcentia ortum ducat; quæ etſi (5.) *nec dolorem*, (6.) *nec ambulandi impotentiam*, nec aliud quodvis ſymptoma actionem aliquam lædens comitem haberet; tamen ſuper eâ Medicus conſultus eſt, qui (7.) *flatulentiam* ſubeſſe ratus, contra eam aliàs proficua remedia præſcripſit & adhibere juſſit. Sed fruſtra. Abdomen ſenſim magis magisque attollitur, (8.) *fluentibus* interim rectiſſimè *menſibus*, cæterisque ſanitatis indiciis plerisque apparentibus, præterquam quòd (9.) *artus* eò magis ſubinde *gracileſcere* viderentur, quò majorem in molem æqualiter excreſcebat Abdomen totum. Anno 1672. conjugium init Nobiliſſima Virgo, ſpe, fore, ut fortaſſis prolium enixu illa unà ſubſideret Abdominis intumeſcentia. Sed & hæc decollavit ſpes. Facta quidem eſt trium liberorum mater; at tantum aberat, ut (10.) *detumuerit abdomen*, ut potius ſubinde majus ſumſerit incrementum; quo factum, ut alia præterea ſupervenerint graviora ſymptomata, nempe (11.) *ambulandi difficultas*, (12.) *dextræ coxæ dolor*, & (13.) *præcordiorum anxietas*; præter illa geſtationis fœtus tempore, ultimis imprimis menſibus, familiaria, ut (14.) *ſtranguria acerbiſſima* (15.) *animiq́ crebriora deliquia*. Diris his ſanitatis hoſtibus per aliquot annorum decurſum conflictata, tandem ſub finem Novembr. 1682. inopinatò incidit patientiſſima patiens in (16.) ſpontaneum *alvi defluvium*, quo Abdominis moles ita reſedit, ut non levis ſpes, (17.) *urinâ* etiam imprimis indies ad aliquot menſuras ſecedente, affulgeret redintegrandæ valetudinis; ſed quam paulò pòſt ſuperveniente (18.) *ſummâ reſpirandi difficultate*, triſtis eventus, placidiſſimus nempe obitus, D. 14. Octobr. 1682. excepit. Poſt quem cùm inſtitutâ extiſpicinâ exta luſtrarentur, en! oculis noſtris ſe ſtitit tantæ capacitatis (19.) *ſaccus membranaceus*, ut 40. circiter menſuras tenuerit, qui innoxiè omnibus viſceribus incubuit, inque tantam molem extulit Abdomen, urinoſo liquore ultra dimidium ejus repletus, cæteris viſceribus plerisque intaminatis repertis; præterquam quòd uteri fundo in-

inhæſerit ſemirotundus (20.) *globulus cartilagineus*, &(21.) *tuba uteri dextra*, ex qua ſaccus ille, ceu radice, prodiit, obliterata apparuerit; atque (22.) *omentum* non ſuper ſaccum & viſcera expanſum, ſed corrugatum prope diaphragma inventum fuerit.

SCHOLIUM.

(1.) *INauditum* voco hunc affectum, eò quòd inter quàmplurimos, quos ejus gratia evolvi Authores, ſimilem nuſpiam reperire potui, nec unquam ullibi legiſſe memini; illis fortaſſis propterea non injuriâ adnumerandum, quos Arnold. Bootius omiſſorum nomine inſignivit.

(2.) Et cur ad *Hydropis ſpecies* referam, partim ex ipſius Morbi hiſtoria, ex ejus partim ſubſequente reſolutione ſive explicatione conſtabit.

(3.) In ipſa Caſus Relatione omiſimus *fœminæ* temperamentum, cæteramq́ue corporis conſtitutionem, aliaque, quæ nonnulli ſuis Obſervationibus ingerere ſolent. Hæc ſi quis fortè & hîc ſcitu neceſſaria eſſe putaverit, nos quoque ſtrictim narrabimus, ſaltim ne quid deeſſe cenſeatur, quod ad intimiorem affectus abſtruſiſſimi cognitionem facere videri poſſit. Sciendum itaque, Virginem eo tempore, quo venter intumeſcere cœpit, ſanguineo-phlegmatico temperamento præditam, & junceam quidem, tenerrimâque artuum texturâ ab ipſa exornatam naturâ, cæterà nihilominus integrâ gaviſam fuiſſe valetudine; niſi quòd jamtum de illo ſequiori ſexui familiariſſimo ſymptomate, capitis intelligo dolorem, ut & anorexiâ ſubinde conqueſta fuerit.

(4.) *Ignoraverat* quidem Virgo primitivam cauſam, procatarcticam, manifeſtam, aut externam, nullamq́ue liquidò incuſare poterat, quâ inſolitam hanc Abdominis intumeſcentiam ſibi conſciverit; ſæpe tamen ipſe ab eâ audiviſſe memini, ſiqua manifeſta hîc concurriſſet cauſa, ſe nullius alius recordari poſſe, quàm inopinati, illam ventris intumeſcentiam paulò antè prægreſſi, terroris, qui animum ſuum tantâ vehementiâ

concuſſerit, ut præſens tum menſtruus fluxus actutum exaruerit, nec prius, quàm tertio demum Menſe redierit. De hac, inquam, cauſsâ procatarcticâ probabilis fiebat conjectura. Cætera autem maxima vulgi pars, & imprimis curioſarum muliercularum, quæ plerumque etiam non rogatæ de difficillimis hujusmodi caſibus ſententiam ferre audent, faſcinationem prætendebant. Verùm, præterquam quòd ipſi piiſſimæ Virgini de ea nunquam ulla inciderit ſuſpicio; ejus etiam ſufficientia nulla deprehenſa ſunt indicia. Non enim hîc in prætumido ventre ejusque ſacco artificioſa quædam, ut acus, clavi, cultri, & ſimilia monſtroſa, quæ in corpore humano generari nequeunt, reperta ſunt: non hîc unquam ab ægra inſolentiores totius corporis, aut aliquorum membrorum contorſiones, aut geſticulationes, quales nemo ſanus imitari potuiſſet, viſæ ſunt: non hîc inuſitata & tam admiranda notata ſunt ſymptomata, ut ea ex naturalibus cauſis deduci neutiquam potuiſſent: non hîc Abdomen in ingentem illam molem ſtatim unoque die accrevit. Horum autem ubi nihil deprehenditur quicquam, faſcinatio quoque, ſive veneficium, meritò exſulare debet. Ut ut ergo omnes ex faſcino oriundos morbos cum Wiero, Cornel. Looſeo aliisque negare nolim; hunc tamen præſentem inter eos referre, nulla cogit neceſſitas; etiamſi de ipſius affectûs generatione genuinisque cauſis non certò conſtiterit, inter oppidò raros propterea non immerito numerandi; ſiquidem non decet ſolertem Medicum, ad veneficium, vulgi more, ſtatim delabi, ubi morbus paulo abſtruſior, ejusque cauſa craſſioribus quaſi tenebrarum nebulis obducta fuerit. Adhibenda diligentia: excutienda omnis ingenii bonitas, ejusque ſæpe omnes intendendi nervi, ut in veras effectûs cauſas nos penetremus. Feraciſſimo inſolitarum rerum vivimus ſeculo, quarum effectus quidem oculos acutiſſimè ſtringunt, cauſa autem velut in profundiſſimo deliteſcit puteo. Hîc ſocordis eſſet & abjecti animi, ſine prævia accurata inquiſitione ilico ad cauſas ſupernaturales ruere; ad peſſimum exemplum ignavorum

vorum quorundam hominum & ignararum mulierculaꝛum. Iccirco quamvis nemo etiam eorum Medicorum, quibus ad perſpiciendas latentes morborum cauſas lyncei aliàs eſſe ſolent oculi, de ſacco hoc urinali liquore pleno, ceu illius prætumidi Abdominis authore, cogitaverit, illiusq́ue ortus nondum adeo perſpicuus ſit; ea tamen propter non dubitandum, quin naturales, vel, ſi mavis, præternaturales ſubfuerint cauſæ, quæ hunc produxerint effectum; etiamſi illæ primo intuitu fortaſſis imperveſtigabiles, ſi non cognitu prorſus impoſſibiles plerisque videri poſſint. Cæterùm nec hoc hîc loci reticendum, fuiſſe, qui præſentis affectus ortum à contuſione in inguen fœminæ aliquando factâ derivarunt; quæ, ſi contigiſſet, multum certè lucis fœnerari, & ad meliorem cauſæ morbi cognitionem viam nobis parare poſſet. Quoniam verò de hac contuſione ab ipſa Ægrâ nihil quicquam quenquam conſanguineorum proximorumq́ue cognatorum unquam audiviſſe conſtat, adeoq; dubitare de ea non ſine ratione licet; ideo eam pro externa cauſa venditare nolumus.

(5.) *Dolorem nullum* Ægra in Abdomine per duodecim penè annorum decurſum ſenſerat, idq́ue procul dubio eò quòd tum tantæ molis nondum fuerit ſaccus ſive folliculus, ut, factâ enormi membranoſarum partium, peritonæi nempe, muſculorum abdominis & integumentorum communium, extenſione, dolor inde potuiſſet reſultare; ſed qui poſtremis duobus circiter annis ante obitum in dextro præcipuè hypochondrio circa regionem hepatis, nonnunquam etiam lienis, non quidem adeò inſigni acerbitate atque vehementia, ſed tantùm obtuſá & quaſi gravativâ illatá ſenſatione ſubinde eo duriùs afflixit, quò majus incrementum ſumpſit ſaccus in Abdomine concluſus, diſtentis nempe inde magis magisq́ue dictis partibus membranaceis, ceu doloris præcipuis ſubjectis.

(6.) Nec intra dictum temporis ſpatium quicquam negotii faceſſerat *ambulatio;* quamdiu nempe Abdomen tantam nondum acquiſiverat molem, ut itionem impedire potuiſſet.

(7.) Ipſum nimirum affectum haud pauci ad *Tympanitidem* referebant, & quidem non primis tantùm, ſed & poſtremis morbi annis, eò craſſiori errore, quò notius eſt, Tympanitidem inter omnes Hydropis ſpecies periculoſiſſimam eſſe, & ſine notabili actionum læſione viriumq́ue inſigni proſtratione, quæ hîc, exceptis 14. circiter ante obitum diebus, penè nulla erat, tot annos durare non poſſe, nec ad eam conſtituendam ſolam ſuperiorum partium gracilitatem, cum ventris intumeſcentiâ, quæ fortaſſis hîc multis impoſuit, ſufficere. Unde non mirum, quòd remedia contra flatulentiam uſurpata nihil præſtiterint levaminis.

(8.) A tertio morbi, quo is cœpit, Menſe per reliquum totum ejus decurſum rectè *fluxère menſtrua*, & quidem ſubinde copioſiùs; parciùs autem nunquam, haud obſcuro indicio, uterum caruiſſe illâ culpâ, cujus aliqui eum arguerunt, opinati, illam ventris intumeſcentiam à matricis hydrope dependiſſe; quo tamen, præter hoc, præſente, an conceptio fœtusq́ue geſtatio contingere queat, velut hic ter contigit, non ſine ratione dubitare licet. Neque etiam mirari ſubit, quòd lunare tributum ritè fuerit penſum, cùm factâ poſt mortem exenteratione tale nullum in utero aut circa illum repertum ſit vitium, quod menſtruum fluxum impedire & ſufflaminare potuiſſet.

(9.) *Artus*, id eſt, brachia potiſſimùm manusq́ue, nec non pedes, & præterea ipſum etiam pectus eò notabilius paſſa ſunt *decrementum*, quò majus ſenſim abdomen ſumpſit incrementum, idq́ue procul dubio ideo, quia plurimam nutrimenti corporis partem abdominis ſaccus inſumpſit, eamq́ue inibi contenta præexiſtens aqua in ſui naturam convertit, adeoq́ue artubus detraxit; haud multò ſecus, ac in pleriſq́ue aliis majoribus tumoribus atque abſceſſibus ſæpius evenire ſolet, ut ii nutrimentum illi corporis parti, cui inſident, aliàs deſtinatum ad ſe rapiant, ſicq́ue illam ipſam partem nutritione ſuâ debitâ privent; ut taceam, nutrientibus portionibus ab urinoſo illo

in

in ſacco contento liquore inquinatis & acrioribus redditis, cæterarum corporis partium nutritionem minus benè neceſſariò contingere debuiſſe; ſiquidem non acres, ſed dulces potius aut inſipidas illas eſſe oportet portiones, quæ nutrire debent. Secùs nutrimentum parti nutriendæ non apponitur ſive agglutinatur, adeoque nutritio vel nulla fit, vel certè parcior, ut in præſenti Caſu.

(10.) Scilicet ſperabatur, *partus ſecundinarumq́ exclusione*, & lochiorum ſeceſſione ſui ſtudioſiſſimam naturam unà etiam eos humores, à quibus illa Abdominis intumeſcentia ortum duxerat, amolituram, & à moleſta illa ſarcina, prout aliàs ſæpè fit, ita ſe expedituram eſſe, ut abdomen ad naturalem ſtatum inde rediturum ſit. Verùm enim verò quemadmodum conceptio fœtusq́ue geſtatio probæ uteri conſtitutionis ſignum plerumque eſſe ſolet, ita hîc quoque ex eadem poſtliminiò facilè conjicere licuit, illud, quod Abdomen in tantum tumorem extulit, extra uterum quærendum fuiſſe. Unde etiam cum partu non potuere cæteri vitioſi humores ſimul excerni, ſuo quippe peculiari folliculo ſeu ſacco concluſi.

(11.) Tandem *eundi difficultatem* peperit major interea & quaſi pendula reddita abdominis moles, quæ utriq́ue inguini tam gravi pondere incubuit, ut, compreſſis inde nonnihil femorum muſculis, hosq́ue ingredi ſolitis nervis, pedes rectè attolli & promoveri nequiverint;

(12.) Imprimis accedente *dextræ coxæ dolore*, nato partim ab abdominis incubatu, partim à dicta compreſſione, partim ab ipſius ſacci radice, quæ ex dextrâ uteri tuba ceu coxæ proximâ, ut dictum, emerſit.

(13.) Hæc *præcordiorum anxietas*, nullum eſt dubium, quin inde provenerit, quòd turgidiſſimus ſaccus reſpirationis præcipuum inſtrumentum diaphragma ferierit ſurſumq́ue ita adegerit, ut cor pulmonesq́ue, anguſtiori nonnihil reddito thoracis ſpatio, minus liberè ſe expandere potuerint, interceptâ hinc aliquantisper ſpirandi libertate, quam non poteſt

non

non ſequi vitalium viſcerum fatigatio, ipſaque ſic dicta præcordiorum anxietas.

(14.) Idem ſaccus, quem duriùs inguinibus incubaſſe diximus, ſimul etiam collum veſicæ ita compreſſit, ut urina acrior per anguſtam veſicæ rimam non niſi guttatim & cum ingenti cruciatu reddi potuerit, eoque potiſſimùm tempore, quo fœtus in utero jam ante præter naturam tumidum ventrem adhuc magis diſtendit, atque ſic compreſſionem veſicæ magis magiſque adjuvit. Unde etiam quantumvis adhibitis contra hunc affectum aliàs decantatiſſimis remediis, tamen *ſtranguria* nunquam prius, quàm excluſo demum fœtu ceſſavit.

(15.) *Animi deliquia* uti iis etiam gravidis, quæ proſperrimâ cæteroquin gaudent valetudine, haud infrequenter obveniunt; ita eò minus mirandum, quòd ea ſæpius cum morbo continuò conflictatam noſtram fœminam affIixerint.

(16.) Unde hic *alvi fluxus* promanaverit, dubium videtur. Cum eo quia ſtatim nonnihil ſubſediſſe viſum eſt abdomen, &, inſpectis poſt mortem extis, ſaccus flaccidus & paulo ultra medium tantùm repletus inventus eſt; annon concludendum, ex ſacco inibi contentum liquorem tranſſudaſſe, & per alvum ſeceſſiſſe? Sed quomodo? & per quas vias ad inteſtinais penetravit? Aperti hîc ductus nulli ſunt, per quos liquor iſte ex ſacco ad inteſtina tranſire potuiſſet. In dubia hac re conjecturæ locus dabitur. Exiſtimo ergo, illum liquorem, qui ex ſacco in cavitatem abdominis emanavit, ab illa per inconſpicuos meatus ſuâ tenuitate ac acrimoniâ inteſtina ſubiiſſe, & per ea profluxiſſe, ſecum raptis ſimul & reliquis alvinis fecibus. Hoc ita, & non aliter eveniſſe, ut credamus, duo evincunt argumenta, 1. quia, quæ per hunc alvi fluxum evacuata ſunt, maximam partem liquida, & aquæ in ſacco repertæ ſimillima fuere: 2. quia

(17.) Idem liquor eâdem procul dubio ratione & veſicam penetravit, nihilque prorſus immutatus per eam ſub urinæ ſpecie in dies ad aliquot menſuras redditus eſt. Hinc ita colligere

ligere quid vetat? Si liquor ille per inconſpicuos poros veſicam intrare potuit; cur non potuerint intrare etiam inteſtina, ſicque æquè alvi ac veſicæ diarrhœam progignere? Nemo certè Medicorum ex Hippocrate neſcit, totum corpus noſtrum eſſe perſpirabile, & omnia in eo confluxibilia. Notum quoque, per quos cuniculos atque anfractus ſæpe natura ſibi moleſtum & grave onus expellat; veluti infinitorum exemplorum teſtimoniis confirmari poſſet. Quidni ergo & hunc liquorem per poros veſicæ & inteſtinorum abducere, & cum naturalibus excrementis facili viâ excernere potuerit; non obſtante, quòd neque in veſica, neque in ullo inteſtino manifeſtum foramen notatum ſit.

(18.) Mirum, *reſpirandi difficultatem* eamque ſummam tum demum acceſſiſſe, cùm abdomen detumere incepiſſet. Tum enim, liberiori reddito ſpatio in Thorace, pulmones ſeſe rectiùs explicare, adeoque reſpirationem faciliorem reddi debuiſſe, credi potuiſſet. At hoc quia non contigit, & præterea antè reſpiratio ſemper rectè ſeſe habuit, & nunquam non facilis fuit, etiam tum, cùm tumidiſſimus venter ſurſum actus Thoraciq; proximus reſpirationi dicatas partes non poſſet non aliquantulum premere; ideo magis obſcurum eſt, quæ hujus difficilis reſpirationis vera ſit cauſa. Non dicam, quas reſpirandi difficultas aliàs agnoſcat cauſas. Dicam tantùm, quæ mea ſit opinio circa hanc difficultatem. Nimirum non niſi oborto demum alvi fluxu, indeque nonnihil collapsâ abdominis mole, tantâ difficultate ſpiritum ducere cogebatur Ægra noſtra, quia tum pulmones, diaphragma & thoracis muſculi quaſi relaxati & flaccidi admiſſum aerem ſine labore reddere & explodere nequibant. Unde inſpiratione hauſtus & thoracem ingreſſus aer cùm forraſſis difflaret, & non niſi difficulter exſpiratione redderetur, hinc reſpirandi hæc ingruit difficultas, non ſine continuo ſuffocationis periculo, in mortem tandem terminatæ. Quamdiu autem ſaccus abdominis repletus diaphragma cæteraſque reſpirationi dicatas partes ſuo in te-

nore poſituque retinuit, tam diu etiam aëris per thoracem neceſſaria reciprocatio ipſaque reſpiratio ſine difficultate fieri potuit. Hacque eâdem de cauſa plerosque, ſi non omnes, agonizantes (ut obiter hoc attingamus) difficulter reſpirare autumo, quia nempe & horum reſpirationis organa, quemadmodum omnia alia membra, remittunt atque flacceſcunt, quô itidem fit, ut thorax nec ſeſe attollendo circumſtantem aerem ſufficienter propulſare, nec per aſperam arteriam in pulmones vacuos cogere, nec parciùs admiſſum, ſeſe conſtringendo, extrudere queat. Unde & hîc reſpiratio non poteſt non laborioſè ac difficulter contingere. Atque hanc difficilis reſpirationis cauſam quàmvis in Ægra noſtra apodictìcè adſtruere nolim, vero tamen ſimiliorem deputo, ac illam, quam alii dare ſategerunt, arbitrati, eam inde proveniſſe, quòd pulmones aquam ex abdominis ſacco exundantem per diaphragma ad ſe rapuerint, veluti idem aliis hydropicis evenire ſoleat, quibus translatâ ab imo ventre in medium materiâ, tuſſis indeatque reſpirandi difficultas ſupervenit. Verùm hîc aqua ex ſacco tantâ copiâ non exſtillavit, ut totam abdominis cavitatem opplere potuerit, & usque ad diaphragma pertigerit, ſed imum petiit & interius propter inguen ad tres tantùm quatuorve menſuras confluxit. Ut hinc à pulmonibus attrahi, ab iisque imbibi, cum reſultante inde reſpirandi difficultate, planè nequiverit.

(19.) Plurimum difficultatis in hoc caſu ipſe habet *ſaccus* ſeu *uter*. Unde is prognatus? quomodo in tantam molem excrevit? ex quibus rivis tanta aquæ copia in eum confluxit? cur non dudum antè diſſiliit? quî innoxiè per tot annos in ventre ali potuit? cur aqua inibi contenta non computruit? Quæ mea circa hanc rem ſit mens, paucis dabo, ſalvis tamen eorum judiciis, quibus fortè è meliori luto finxit præcordia Titan. Suppreſſis primùm menſibus, grumoſus ſanguis in dextra uteri tuba ſubſtitit, cujus ſerum, factâ ſolutione vel ſequeſtratione, tunicas ita diſtendit ac dilatavit, ut inde tuberculum

lum peculiari folliculo incluſum enatum fuerit. Hoc tuberculum, ruptis circa tubas uteri diſſeminatis lymphaticis ductibus, & ex iis in id eructato ſero, in & cum folliculo ſuo indies accrementum ſumpſit, ſucceſſuque temporis per ſedecim annorum decurſum in tam ſtupendam magnitudinem excrevit, lymphâ ſubinde per congeſtionem collectâ, & plurimâ nutrimenti corporis parte per lymphatica vaſa in hunc ipſum utrem depoſitâ; haud multò aliter, ac abſceſſus communes cum folliculo dicti, ut atheroma, ſteatoma, meliceris, & ſimiles, generari ſolent. Quemadmodum enim hi non tantùm ex excrementitio humore, verùm etiam ex alimentali, & parti, quam afficiunt, nutriendæ dicato ſucco progerminant, illique parti, in qua nidulantur, ſuum nutrimentum plerunque auferunt, & omnem affluentem ſuccum in ſimilem illi convertunt, qui jam antè præſto eſt, ſive ille pulti, ſive ſebo, ſive melli ſimilis ſit; ita ſaccus hic ex corrupto quidem humore primò natus, deinde verò à nutritio liquore ipsâque lymphâ enutritus atque auctus eſt, furtim quaſi ſubtracto & ex plerisq; corporis partibus, ſed & præcipuè ex artubus in ſe derivato alimento, eoque tum ab urinoſo illo præexiſtente liquore in ſui naturam ſubinde converſo. Jamque hinc conſtat, unde hic abdominis ſaccus prognatus ſit, & in tam admirandam magnitudinem adoleverit, quia nempe copioſi lymphæ ductus ceu rivuli, licèt penè inconſpicui, prout jam dictum, in hunc utrem continuò ſe exonerarunt. Conſtat etiam hinc, unde is tantam acquiſiverit craſſitiem, ut, licèt diſtentiſſimus eſſet, tamen non dehiaverit; nimirum unà cum incremento aquæ in ſacco contentæ ipſe etiam ſaccus non ſolùm quoad amplitudinem, ſed & quoad craſſitiem alitus increvit; eâdem propemodum ratione, ac uterus quò magis diſtenditur, eò redditur craſſior, à recepta ſcilicet atque imbibitâ non minimâ alimenti parte, aut ſanguinis portione in placentam formari ſolitâ, ſolertiſſimo providiſſimæ naturæ ſtudio, quo ea fœtui proſpicit. Nec fortaſſis dum ſuâ ſponte ſaccus dimiſiſſet aquam, niſi

ab externis cauſis attenuatus ejus partem aliquam dimittere coactus fuiſſet. Ægra enim noſtra per proximè præteritum integrum Menſem Majum balneum ferinum Weiſſenburgenſe, ſpe recuperandæ valetudinis, cum inunctionibus reſolventibus poſt illud ventri adhibitis, in uſum vocavit; & paucis ante lethalem decubitum diebus orichalceum mortarium, in quo, neſcio, quid tundebat, ventri duriùs impoſuit. Unde vero ſimile videtur, membranaceam in abdomine ſaccum jam jam nimiùm extenſum, ſive hinc, ſive illinc, adhuc magis ita attenuatum, rarefactum atque attritum eſſe, ut ex eo aqua neceſſariò transſudare & effluere debuerit. Conſtat præterea hinc, quomodo hæc abdominis granditas ſine inſigni ſanitatis dispendio, id quod plurimum admirationis peperit, tam diu durare potuerit? Utique ſi aqua in abdominis cavitate nullâ quaſi ſepe circundata viſcera imi ventris alluere potuiſſet, iis inde corruptis, intra paucos menſes funeſtus morbi exitus ſine omni dubio fuiſſet ſecutus, veluti in Aſcite vulgari plerunque evenire ſolet. Aſt poſtquam compertum, aquam illam tenaci utri incluſam, & adeò forti quaſi munimento circumvallatam fuiſſe, ut inde emergere viſceribusque officere nequiverit, ſuâ ſponte deſinit omnis admiratio. Sic enim ſub ſacco velut ægide viſcera ſalva & integra, prout pleraque reperta ſunt, deliteſcere potuerunt. Hinc denique conſtat & hoc, cur aqua hæc ſtagnatione, quâ aliæ plerunque vitium capiunt, non conceperit putredinem? Primò id urinoſæ atque alkalicæ ſalſedini, quæ manifeſtò in ea per guſtum ſentiebatur, adſcribendum eſſe, duco. Plus enim quàm notum eſt, ſalinæ aut acidæ quæ ſunt naturæ, ea non ſolùm minus putredini obnoxia, ſed & alia à corruptione aut putredine præſervare apta nata eſſe. Hac fini ſale aut muriâ condire ſolemus carnes aliaque plura; hancque dictam ob rationem marinam aquam ceu quaſi muriatam, etiamſi ſtagnet, tamen non facilè putreſcere fertur. Deinde experientiæ ſimul ac rationis teſtimonio liquet illum liquorem, qui vas, in quo continetur, totum ita replet

ut nihil amplius infundi poſſit, nunquam non diutius durare, hocque ipſo modo à corruptione commodè præcaveri poſſe præ illo, qui vas ſuum totum non replet, corruptioni propterea magis ſubjecto; quandoquidem quodcunque vas, quo minus repletum eſt, eo plus aëris intra ſe, ne vacuum detur, recipit, qui certè liquorem non poteſt non inficere. Jam verò eadem ratio eſt etiam cum hac in præſenti caſu aquâ. Nam & hæc vas ſuum, id eſt, ſaccum totum opplevit, cumque eo per omnem ſedecim illorum annorum ſeriem unà ita ſine dubio accrevit, ut ſaccum, quantus cunque etiam is fuerit, ſive minimus, ſive medius, ſive maximus, per omnia ſua tempora ſemper ad ſummum uſque oppleverit. Quare & hic nihil aëris ſaccum ſubire, atque adeo etiam ob hanc rationem in eo contenta aqua immunis à corruptione facilè eſſe potuit, quæ fortaſſis, poſtquam pars ejus ultimo morbi tempore per ſaccum tranſſudavit, quoad relictam in eo partem mox, dubio procul, inanito ſacco, corruptionem induiſſet, ſicque ſymptomata gravia, etiamſi alia aliunde nulla acceſſiſſent, intuliſſet.

(20.) Unde, & quomodo *cartilagineus* ille in utero repertus *globulus* genitus ſit, hîc loci nolumus curioſiùs inquirere, ſatis fore reputantes, ſi ad rem præſentem ex communi opinione dixerimus, globulum iſtum, quemadmodum cæteras hujus generis pleraſque cartilagineas præternaturales excreſcentias, ex tenaci, viſcidâ, lentâ utero impactâ inque eo tandem concretâ ac induratâ materiâ originem traxiſſe. Hoc autem indictum dimittere non licet, non improbabile videri, illam ſtranguriam, de qua ſupra, partim etiam dependiſſe ab hoc ipſo globulo, dum is in utero hærens à ſacco abdominis compreſſæ veſicæ cedere nequivit, ſicque ſuo renixu urinæ per veſicam tranſitum difficiliorem reddidit atque dolentem.

(21.) *Tuba Uteri dextra* coaluit per tuberculum in ea à menſium ſuppreſſione primitus enato; hincque ad conceptionem ſive ſemen maſculinum fœcundum recipiendum inepta evaſit. Unde colligere eſt, aut errare eos, qui primam fœtus

conceptionem non in ipſo Utero, ſed in tubis uterinis per fœcundorum ovulorum ex teſtibus mulierum in eas proruptionem fieri opinantur, aut alterutrâ tubarum læsâ atque inutili redditâ, in ſana nihilominus conceptionem fieri poſſe; uti hîc contigiſſe ſecundum dictam hypotheſin ſtatuendum eſt. Deinde clariſſimè hinc evincitur anilis illius opinionis falſitas, quâ vulgò creditur, mares in dextra, fœmellas verò in ſiniſtra uteri parte tantùm generari; ſiquidem Fœmina noſtra non ſolùm maſculam prolem, ſed & ſequiorem ſexum enixa eſt, luculento argumento, mares & fœminas promiſcuè nunc in dextra, nunc in ſiniſtra uteri parte concipi atque formari.

(22.) *Omentum*, quod aliàs velut operimentum inteſtina tegit, hîc à ſacci abdominis protuberantia nimiùm extenſum, tandemque ruptum, atque ſurſum truſum ad diaphragma, corrugatum invenimus. Cæterùm communis eſt opinio, omentum conſervare ſubjectorum viſcerum calorem, eumque fovere ac juvare; hincque illum gladiatorem apud Galenum, quòd ei omentum ablatum erat, ejus loco ventrem lanâ impoſitâ ſeu pectorali laneo à frigore, quo facilè lædebatur, continuè defendere ac munire neceſſe habuiſſe. Noſtra autem Fœmina de frigore vehementiori in abdomine nunquam conqueſta eſt. An ergo communis illa de omenti uſu lata opinio falſa? An verò ſaccus inque eo contenta aqua ſuo tepore ſubjecta viſcera, interque hæc præcipuè inteſtina ita fovit, ut inde frigus intenſiùs non offenderit?

Atque hæc ſunt, quæ ſtrictim dicere volui & potui de præſenti notabili caſu, omiſſis prolixioribus digreſſionibus, ſaltimque redditis abſtruſiorum ſymptomatum cauſis, ſive ſymptomatibus ceu effectis ex ſuis cauſis probabiliter deductis atque erutis. Monitus meliora.

OBSER-

OBSERVATIO CLXXXIV.

D. GEORG. ABRAHAMI MERCLINI.

Secundinarum poſt laborioſum partum ultra ſesquimenſem retentarum fruſtillatim facta excluſio.

CIvis apud nos uxor, aliquantùm corpulenta, ſtaturæ propemodum mediocris, temperamenti ſanguineo-phlegmatici, annorum XLII. mater tredecim liberorum, jamque quartâ & decimâ vice utero gerens, anno 1682. D. 30. Novembr. poſt laborioſum non in ſedili, ſe' lecto inopinatò enixum partum, quo integrum bidu' egit, non ſubſequentibus ſecundinis, ex earum re' riculosè laborare cœpit. Paulo enim poſt præ' gruit anxietas, vires decidére, venter intum' guine & infra ſiniſtrum cruciavit hypochon excluſo fœtu, haud morâ adhibuimus omn' media ſecundinas expellere apta aliàs nata,

℞. Pulv. ad part. valid. ℈ß.
ægagropil.
teſticul. equin. præ'
M. D. pro una Doſi.

℞. Ol. ſuccin. deſt.
ſabin. deſt. ā. gutt.
ſacch. alb. ʒß.
ſal. volatil. ſuccin. gr
Aq. artemiſ.
meliſſ. ā. ℥j.
M. D. pro una Doſi

℞. Sem. melon. exc.
Nucl. perſic. ā. ʒj.
aq. artemiſ.

Aq. puleg.
calcatripp.
meliſſ. ã. ℥j.
F. l. a. Emulſ.
add.
Ocul. cancr. præp.
ſuccin. alb. præp. ã. ℈ß.
borrac. Venet.
ſol. Margarit. ã. gr. v.
Man. Chriſt. perlat. ℈ij.
aq. cinamom. flor. cordial. ʒvj
M. D. pro aliquot Doſibus.

℞. Mag. ſuccin. ʒß.
Sol. ocul. cancr.
teſticul. equin. præp. ã. ℈j.
orrac. Venet.
agryd. ſulphurat.
uccin. volatil. ã. ℈ß.
onſolid. regal.
temiſ.
eliſſ.
heir. ã. ℥j.
mom. opt. ℥ß.
ſt. perlat. ʒj.
uot Doſibus.

ß.
ciam Anguſt. ʒß.

ã. ℈j.
cum ſaccharo albo ritè ſubact
. vj.
ij.
Doſi.

℞. Rad

℞. Rad. ariſtol. r. ver.
liquirit.
pimpinell. ã. ʒij.
H. ſcord.
betonic.
meliſſ. ã. Mj.
Fl. calendul.
ſambuc.
hyperic. ã. p. j.
bacc. laur. contuſ.
Myrrh.
ſem. fœnugræc. ã. ℈j.
Coq. in ſ. q. aq. lil. alb.
ad dimid. part. conſumption.
Colaturæ ℥viij.
add.
Mell. anthoſ.
Mercurial. ã. ʒiij.
Ol. è vitell. ovor.
amygd. dulc.
hyperic. ſimpl.
momordic. ã. ʒij
Balſ. Peruvian. ℈j.
M. pro injectione uterina aliquoties repetendâ.

℞. Ung. Baſilic. ℥j.
ſucc. rutæ ℥ß.
trochiſc. de myrrh. ʒj.
pulv. caſtor. ℈j.
aq. puleg.
artemiſ.
meliſſ. ã. ℥iiß.
balſ. Peruvian. ℈ß.
M. pro injectionibus uterinis.

His potioribus hic adductis aliisque ſimilibus ſummæ aliàs

in exturbandis ſecundinis virtutis, unà cum interpoſitis pro virium refectione cordialibus, fomentationibus item humidis ſiccisque, nec non inunctionibus, peſſis, inque ſimilibus caſibus commendabilibus cæteris pluribus præſidiis ſolicitè in uſum vocatis hoc ſolum effecimus, ut tertio à parte die membranacea portio vix ſemithaleri magnitudinem æquans, & elapſo integro octiduo carnoſo-membranaceum fruſtum longitudine & craſſitie pollicis digitum æmulans ex utero proruperit; relictà in eo cæterâ ſecundinarum congerie, quæ pluries, nempe vel duodecies repetitis in uterum factis injectionibus balſamicis quaſi ac aloeticis à vehementiori putredine ita præſervatæ ſunt, ut acrior febris putrida nulla exarſerit; utut inde exhalans fœtor putidus adſtantium nares graviter ferierit.

Exacto integro Menſe die nempe 30. Decembr. iterum ſeceſſit totum carnoſum conglobatum fruſtum pugni magnitudine, molæ carneæ, quàm ſecundinarum portioni ſimilius; injectis intra id temporis continuis cùm uterinis, tùm pro ſolicitandâ ſegniori alvo ano immiſſis Enematibus, itemque laxativis communibus ſuperiori gutturi oblatis; nondum etiam omiſſis ſecundinarum excluſioni dicatis jamque partim ſuperius commemoratis, licet minùs fortibus & parciùs exhibitis, medicaminibus. Cùm enim intereà febrilis quidam calor, cum ſiti, interpolato capitis dolore, & pervigilio continuo ingruiſſet, mutatis hinc indicantibus, ipſa etiam remedia methodi medendi lege mutari debuerunt. Proinde ad febrem aliaque urgentia ſymptomata reſpicere coacti, relictâ ipſi Naturæ ſecundinarum excluſione, quæ ad ea averruncanda neceſſaria videbantur præſidia, inter quæ & venæſectio in pede erat, ſurrogavimus, maximè, cùm advertere liceret, adhibitis quantumvis fortiſſimis ſecundinas expellentibus nihil unquam, contra verò nullis uſurpatis remediis, ſuâ ſponte illam molam, cæteraq́ ſecundinarum fruſta ex utero abſceſſiſſe, eleganti argumento, quàm impoſſibile ſit, Naturam cogere, quamque nihil illâ invitâ efficere liceat. Quin ſæpe præſtat

reſtituendæ ſanitatis negotium patienter officioſiſſimæ Naturæ officio ac tempori committere, quàm præfeſtinatâ curatione graviora mala, uti haud rarò fit, accerſere. Adhuc enim quotidie comperimus, Naturam morborum eſſe præcipuam medicatricem, Medicum verò Naturæ miniſtrum. Ita perſuaſiſſimi ſumus, ſecundinas utero tenaciter adnatas nullâ medicaminum vi prius avelli potuiſſe, quàm factâ demum tempore earum maturatione & ſpontaneâ ſeparatione; quemadmodum abſceſſus non prius dehiſcit, quàm ſuum maturitatis tempus fuerit nactus.

Potiſſimum ſymptoma, quod hîc plurimum negotii faceſſit, proptereaque in ſpecie commemoratu dignum, eſt faucium, uvulæ, amygdalarumque inflammatio, & linguæ ſumma ariditas, ab elatis ex utero putridis vaporibus accenſoque inde ſanguinis calore dubio procul orta. Hoc ſymptoma tantum minatum eſt periculum, ut, labefactatâ inde deglutitione, viribusque ſubinde magis labaſcentibus, conclamata res videretur, ancipiti prognoſtico relinquenda, maximè quando omnia illa præſidia, ut ſunt injectiones acidæ per ſiphonem frequentiſſimè inſtitutæ, ablutiones faucium penicilli beneficio in horas factæ, gargariſmi acidiuſculi, epithemata collo inducta, ipſaque raninarumque venarum ſectio, nihil aut parum profeciſſe viſa ſunt.

Sed quid fit? In mediis dum verſamur anguſtiis D. 15. Januar. 1683. adeoque ſextâ à fœtus enixu ſeptimanâ vix tale quid ſperare nobis audentibus totus ſecundinarum acervus ex utero proſilit; quo factum, ut non ſolùm dictum faucium malum paucis pòſt diebus remittere cœperit, ſed & vires paulo poſt paulatim redierint, illaque circa inguina ex retentarum ſecundinarum conglomeratione ac adhæſione enata intumeſcentia indeque prognatus infra ſiniſtrum hypochondrium aggravans dolor excluſis ſecundinis mox evanuerit, ſubſecutâ non longè pòſt priſtinâ valetudine, ſolumque relicto levi ſini-

ſtri pedis circa malleolos tumore, quem itidem ſponte brevi ceſſurum ſperamus.

OBSERVATIO CLXXXV.

D. JOH. GEORGII VOLCKAMERI.

Curioſa trium in prægnante fœmina circulationum indagatio.

QUàm magnifica Summi noſtri Creatoris opera ſe ubique manifeſtent palàm in confeſſo eſt: ſed vix ullum majus ſe humanæ offert menti miraculum, quàm hominis, partûs tempore, ex utero egreſſus, quem ſi ambabus, nondum à ſecundinis liberatum genitrix teneat manibus, tres percipies circulos in ſe invicem redeuntes. In puerpera ſiquidem eadem, quæ in omnibus hominibus contingere ſolet, ſanguinis per univerſum corpus ſuccum alimentarem diſtribuentis circulatio virtute exercetur pulſifica, quæ prima eſto. Secundam in fœtu paremque prorſus reperiri circulationem, nemo negare auſit. Quicquid enim vitâ præditum eſt, continuo & circulari motu indeficiente, in ſe ipſum redeunte neceſſariò movetur. Per umbilicum verò tertiâ ex vena umbilicali circulatione in hepar fœtûs abundans ſucco alimentari transfunditur ſanguis; inde ad cor rectà tendit, & per dextram ejus cameram in ſiniſtram tranſitu ſub auricula conceſſo fluit. Hinc vi cordis pulſificâ in univerſum ex aorta per omnes artus agitur corpuſculum, cumque omnibus alimoniam deſiderantibus ejusdem particulis, vel etiam minutiſſimis, quicquid ſecum ex utero alimenti adfert, liberrimè communicat. Exinanitus deinde ſanguis ille, abſumtâ ſcil. nutriciâ iſtâ ſubſtantiâ, & ſincerus per arterias umbilicales ſurſum in chorium pellitur, ut in placenta iſta uterinâ denuò tantum ſibi ſucci nutritii comparcet, quantum veteris illius hoſpitii incola pro alendo ſuo

cor-

corpuſculo indigeat. Exinde fortaſſe cauſa vomitionis apud plerasque gravidas crebrioris patebit, ſi alius quaſi à matre naturæ fœtus fuerit, redeunte tali ex eo in uterum ſanguine adverſi quid in ſe habente & ad vomitum genitricem ſolicitante.

SCHOLIUM.

CIrculationis ſanguinis in corpore verum hucusque uſum nondum ſatis perſpicuum fuiſſe redditum præcedens videtur circulorum oſtendere indagatio. Anne ſanguis ſolus ad nutritionem ſufficit, anne verò uſum ſaltem ad eandem perficiendam præbet? Conſiderato in arteriis ſanguine, quid differat à ſanguine in venas refluxo, antequam hepar denuò ſubintrat; illum ex lympha hepatis vegetiorem, ex chylo in corde adimpetrato floridiorem præ purpuraſcente venoſo, ex aura in pulmonibus acquiſita vitali ſpirituoſiorem, adeóque hæc propter munera universè ſumpta ad refectionem abſumtarum partium magis idoneum præ venoſo æſtimare licebit. Antiquitùs chylum in ſtomacho fieri, ex eoque ſanguinem gigni in hepate venoſum, tandem ex hoc arterioſum generari in corde pro vero fuit habitum, & etiamnùm plurimorum præcordiis infixum hæret. Hanc verò arterioſi ſanguinis generationem peracto nutritionis officio, degenerationem rurſus ſubire, ut venoſus fiat, neceſſe eſſet, quia ex capillaribus ſubinde venis in vaſa majora ad hepar usque fit venoſi reditus ſanguinis, qui ex ſubtilioribus receptus arteriolis antè fuerat arterioſus. Chylo verò nutriri animalia, vel vitulina inter cæteras carnes docere videtur, cujus portionem ad colluviem ſanguinis tollendam aquæ ſi immerſeris, fibras cernes muſculorum penitus albeſcere; ex tali ſcil. conſtantes colore, ex quali nutriuntur.

De nutritione Vet. Hippocrati viſum fuit teſtimonio Galeni φυσικώτερον id ſtatuiſſe: Alitionem fieri à quatuor humoribus, in ſanguine contentis; à pituita, bile utraque & ſanguine

ſpeciatim ſic dicto: tam enim arterioſum ille, quàm venoſum intellexit, prout pars nutrienda craſſior vel ſubtilior foret. Cur verò partes non ſanguine, ſed ſanguinis excrementis nutriri voluit & ipſe Galenus, & cum illis infiniti alii? Ideò ſubodoratos fuiſſe iſtos conjiciendum eſt, diverſas ſanguini ineſſe partes; quibus abſumtis ſanguis ille fit iterum priſtinus ſanguis, antequam diverſorum rurſus humorum connubium intrat. Ad quid autem talia comminiſci opus fuit excrementa, quibus defœdaretur ſanguis, dum adfuerint res naturales, & ad alitionem magis proficuæ? ὄχημα τῆς τροφῆς, ſerum, voluere itidem veteres: Annon ſanguis ille venoſus meliore id jure nomen occupabit, qui verum in ſanguine alimenti ex lympha, chylo, auraque vitali conſtituti vehiculum eſt? & tunc merebitur demum nominari ſanguis arterioſus, & erit ad alendum idoneus. Tot verò in corpore noſtro exiſtunt nutritiones, quot ejus ſunt partes à divino Sene enumeratæ. Hominum enim & reliquorum animantium corpora triplici nutriri, ait, alimento, cujus hæc ſunt nomina: cibus, potus & ſpiritus. Hinc etiam tres numerantur partes continentes, contentæ & impetum facientes. Continentes ceu robuſtiores ex terra ſive à terrenis ſuum nanciſcuntur alimentum, rejectis per ſedem heterogeneis. Contentæ verò, fluidiores quæ ſunt & molliores, ex aquoſo genere potum ſibi acquirunt, excluſâ per renes ſuperfluâ humiditate. Impetum verò facientibus ex aëre ſuppetit ſpiritus ille, aura dictus vitalis; cœlum enim & terram quod interjacet, id omne ſpiritu plenum eſt; inde ſuaviſſima illa totius etiam mundi vita & anima, quæ attracta à pulmonibus in ſpirituum vitalium nutritionem cedit; exploſo per reſpirationem aëre inani. Hæc ſola citra ulteriorem ſui præparationem ingreditur corpus, flammulam illam vitalem refocillatura: cætera verò partium corporis alimenta ore aſſumta ſtudioſâ ſui indigent præparatione; tunc ſuperflua quæ in iis ſunt & heterogenea, tam per veſicam eliminantur,

nantur, quàm per alvum exonerantur; aliud tamen ſanguinearum eſſe, per arterias, aliud ſpermaticarum partium per nervos nutrimentum, diverſi ex iis effluentes arguunt ſucci.

Pulſatio in umbilicali vaſe à fœtûs corde oritur; hinc illâ poſt partum obſervatâ, fœtum quamvis debilem, vitalem etiamnum eſſe, ſciendum eſt, pulſu ſpiritus vitalis in corde illius præſentis indice id demonſtrante: nec recens eam ob rem natus baptiſmo privabitur.

ANNO-

ANNOTATIO.

AD ANNI IX. & X. DEC. I.

OBSERVATIONEM I.

Correctio ſtatuæ humanæ circulatoriæ.

D. SALOMONIS REISELII.

UT poſteriores cogitationes ſemper meliores: ita & hic mihi evenit, dum in illa Machina, quam *Obſerv. 1. Anni IX. pag. 16.* delineavi, laryngem formare didici modo quidem practicabili, ſed difficili reſpirationem imitandi, facilior mihi incidit poſtea, qui talis eſto. Cylinder ligneus, eburneus, vel corneus digitos fere duos altus rectis perpendiculariter perforetur duobus poris, & binis iterum transverſis aliis rectos interſecantibus, qui ultimi verticillis in medio perforatis & inſertis claudi, vel verſis aperiri poſſint, ut tranſeat ventus per fiſtulas ſuperius adaptatas in nares vel os, velut in epiſtomio vinum, quod figura appoſita docebit intelligentiùs.

Notanda & vitia Typographica in editione hujus Machinæ, eaq́ corrigenda.

Pag. 2. l. 21.	omiſſum eſt poſt ſericum, vox latina exprimens Germanæ Scherbſeide.
l. 24.	poſt glutinando add. effingens.
4. l. 15.	poſt ſeſe add. in inſpiratione.
l. 23.	Tilingius pro Tilenius.
5. & 6.	ad Auctoris mentem u poſt q. delenda ubique. ut qandam pro quandam.
6. l. 24.	rupes pro nuper.
l. 25.	congeſtas pro congeſtos.
7. l. 1.	per ſectam pro perfectam.
9. l. 4.	Proſectores pro Profectores.

Pag. 10.

Pag. 10. l. 23. alter pro altera.
l. 26. ad danda poſt adnectitur; recludente ibidem ſubter conjunctionem venam cavam valvulâ immittente, non emittente, ne liquor ad renes potiùs delabatur, quàm adſcendat ad cor.
13. l. 7. poſt legerim: in Microtechne Joh. v. Horne.
l. 13. del. lamina in fundo firma applicata.
l. 15. quem pro quam.
l. 19. extremo pro capiti.
16. l. 20. cylindro pro pyxidi.
17. l. 20. del. aut.
18. l. 27. del. præſertim ſi manum extollas ſtatuæ.
19. l. 8. del. per platiſmatis elevatam leviorem partem.
l. 9. vel pro quoque.
& del. per graviorem autem.

Reliqua tempus corriget.

ANNOTATIO
AD ANNI I. DEC. II.
OBSERVAT. I.
fol. 4. & 5.

De

Singulari Paroxyſmi Melancholici cura.

VIvebat ante aliquot annos in diſtrictu noſtro Grünbergenſi nobilis primæ notæ, qui ſæpenumero vehementiſſimis excruciabatur inſultibus Melancholicis: huic erat frater feſtiviſſimi ingenii, jucundiſſimæque converſationis, in alio diſtrictu habitans. Inviſit aliquando fratrem invenitque ſummè Melancholicum. Unâ aurorâ videbatur deſperabundus; ſtabat quippe inſtar trunci in foribus arcis, capite ad brachium inclinato, nec à loco erat amovendus. Hic tandem, ut erat vafer & aſtutus triſtitiæ hoſtis,

hanc piam excogitat fraudem. Aſcendit clanculum in arcis tectum ex adverſa parte ſitum, ſonoraque & ignotâ voce exclamat: **Sey getroſt mein Sohn / deine Sünden ſind dir vergeben.** Seque abſcondit & deſcendit tanquam ſibi nil conſcius. Hic è ſopore veluti excitatus, circumſpicit accuratiſſimè, dum autem neminem videt verbaque ponderoſa expendit, putat, hæcce è Divino Oraculo cœlitus prolata, erigit animum, quærit uxorem, exponit quæ audiverit, accerſit domeſticos & iis explicat, tandem & fratri accedenti lætabundus refert, qui ſe ſimulat ac ſi in agris obambulaſſet & ejus moleſto ſtatui indoluiſſet. Deſcendunt omnes ſtudio in ejus ſententiam, remque exaggerant. Animum Melancholici dum hic actus detinet attentum, paroxyſmus evaneſcit, priſtinus vigor redit, cum fratre aliquot dies hilariter conſumit, & per multum temporis à moleſta hacce invaſione Melancholicâ immunis vixit.

[*Grünebergâ ab Exc. D. Samuele Ledelio Uratislaviam miſſa 12. Octobr. Anno 1682.*]

ANNOTATIO
AD ANNI I. DEC. II.
OBSERVAT. XVIII.
fol. 40.

Quàm multa adhuc lateant, ac quorum nos ſcientiâ nondum compotes facti ſimus, quæ ſe ultro indies offerunt anatomico; id præclaris ingeniis, qui ævum hoc ſuâ arte illuſtrant, abundè liquet. Etſi inter incredulos quandoque reperiuntur, qui, ut ut etiam ad veritatis ſimilitudinem propenſa videntur, ea in dubium vocent, niſi auctoribus locupletiſſimis, aut claſſicis (quod dicitur) teſtibus, nitantur. Simile quoque evenit paucis abhinc menſibus, ut Nobiliſſimi Domini Præſidis, ſupremi Tribunalis, mandatô, Dominus Fiſcus, præſentibus duobus Juſtitiæ Aſſeſſoribus, qui cum eo ad inſpectionem cadaveris, alîus gladiô perfoſſi, committebantur, quo eis tanquam cum laude in foro habitantibus,

tibus, & de ea ſententiam laturis, homicidii ratio probè conſtet. Ubi prima ſtatim fronte, omnibus, qui adſtabant, & præprimis hujus Noſocomii chirurgo practico, inciſionem paranti, ventriculus, ob duritiem, prout exterius apparebat, ſe obtulit inquinamentô refertus, quô apertô, copioſiſſimus proſiliebat numerus ſubventaneorum inſtar ovorum (vel ſi mavis, botrorum, aut hydatidum) quorum ſingula membranâ involuta erant validâ, quæ vulnerata, humorem præter aqueum nihil exprimi patiebantur: Nonnulla horum magnitudinem æquabant ovi gallinacei, prout præſens hîc idea majoris aut minoris formæ ea adumbrat. Vulnus, quod ſub ſiniſtrâ intrabat papillâ, inter quintam & ſextam coſtarum, in cavitatem thoracis, per diaphragma, in ventrem usque penetrans, cum abſciſſione arteriæ meſenteriæ ſuperioris, lethale extitit. Ren ſiniſter ſub carnoſa parte haud exiguâ celabatur, vulgarem modum excedens. Hepar cuticulâ videbatur conglutinatum ventriculo, cui ab extra innata erant bina ſteatomata. Viſcera alioquin erant valida, defunctus quoque ſano ſemper præditus fuit corpore.

[*Ex literis D. Cleyeri, ad Exc. Menzelium Berolinum datis.*]

ANNOTATIO
AD ANNI I. DEC. II.
OBSERVAT. XXXVI.
p. 106.

Obſervatio Cometes, qui effulſit A. C. 1681. Bataviæ Ind. Orient. Menſe Januario.

DIe 6. Jan. apparuit, ſtatim poſt occaſum Solis, inſignis Cometa Caudatus: caput luminis debilioris, & obtuſioris vix erat conſpicuum; cauda admirandæ longitudinis projiciebatur fere verſus Helleſpontum, ejusque extremitas, quæ inſtar hami erat incurvata, terminabatur intra claram in latere Perſei.

Die 8. veſperi Hora $7\frac{1}{2}$. obſervatus eſt in Pegaſo, ſupra pedem Auſtraliorem, cauda excurrebat per claram Scheat, & Andromedam, usque ad claram in latere Perſei.

Die 11. veſperi circa Hor. 8. proceſſerat, motu ſ. c. retrogrado, usque ad claram Scheat, paulò Auſtralior. cauda ut ſupra; niſi quod ſe quotidie elevabat, pro ratione motus Cometes.

Die 13. veſp. circa Hor. 9. conſpiciebatur propè caput Andromedæ, tres præter propter gradus occidentalior, cauda eodem modo ut dictum.

Die 15. veſp. Hor. 8. effulſit uno gradu occidentalior, quam caput Andromedæ, quod ſequente die in totum obtegebat.

Die 19. progreſſus erat usque ad dorſum Andromedæ: 6. gr. à capite, 10. gr. à cingulo ejusdem ſyderis: & 15. gr. 54. m. ab alâ Pegaſi. Cauda jam multo minor erat, & protendebatur tantum usque ad pedem Auſtralem Andromedæ.

Die 21. conſpiciendum ſe præbuit in extremitate Auſtraliore cinguli Andromedæ, diſtabat autem à pede ejusdem ſyderis 16. gr. à clara in latere Perſei 33. gr. à Plejadibus, præter propter 37. gr. Cauda protenſior erat, quam ante biduum.

Die 22. extitit in extremitate cinguli Andromedæ, ab ejusdem pede 15. gr. à clara in capite arietis 15. gr. 28. m. à clara in latere Perſei 31. gr. 46.

Die 24. conſpiciebatur ſupra claram in cingulo Andromedæ, à plejadib. 31. gr. 48. m. à clara in latere Perſei 28. gr. 46. m. à capite Meduſæ 23. gr. 10. m. cauda excurrebat medio ferè inter pedem Auſtraliorem Andromedæ, & triangulum, usque ad claram in latere Perſei.

Nota. Obſervatio hæc propter defectum Inſtrumentorum non potuit fieri tam exactè, quàm quidem deceret: fecimus tamen quòd potuimus, memores, quod etiam conatus in rebus magnis ſit laudabilis.

[*Ex literis D. Cleyeri, ad Exc. Dn. Menzelium Berolinum datis.*]

APPEN-

APPENDIX
AD
ANNUM PRIMUM
DECURIÆ II.
EPHEMERIDUM
MEDICO - PHYSICARUM
NATURÆ CURIOSORUM,
In Germania.

NORIMBERGÆ,
ANNO M. DC. LXXXIII.

SERIES IN APPENDICE CONTENTORUM.

S. CÆS. MAJ. Mandato & Privilegio Leges S.R.I. SOC. ACADEMICÆ Nat. Curioſorum confirmatæ atque munitæ.

Literæ ad Illuſtriſſimum Dn. Dn. Raymundum, Principem de Montecucoli, ab Argonautâ ſcriptæ, cum Gratioſiſſimo Reſponſo.

Apollo Τετρατέχνης, ſive Gratulatio propter Illuſtriſſimi Principis noviter declaratum Protectoratum Helianthi.

Literæ ad Reverendiſſimum Moguntinum Archi-Epiſcopum, Electorem Principem Eminentiſſimum ac Dn. Dn. Anshelmum Franciſcum, cum Gratioſiſſimo Reſponſo.

Gratulatoria & Euchariſtica, cum Celevsmate invitatorio Phoſphori II.

Orationes duæ, de cauſis diritatis peſtilentiæ, & ejus antidoto, Georg. Wolffg. Wedelii P. P. Jen.

Meditatio de peſte & febribus malignis, Jacob. Weizii Archiatri Gothani.

Diſſertatio ſuccincta, de Rupicaprarum interaneis & Ægagropilis, Joh. Jacobi Harderi, P. P. Baſil.

Hermes curiosus, sive Inventa et Experimenta physico-chymica nova Christiani Adolphi BALDUINI. Norimb: 1683.

Sub felicibus
IMP. CÆS.
LEOPOLDI PRIMI
AUGUSTI
Auſpiciis.

INDEX
DECURIÆ II. ANNI I.
EPHEMERIDUM
Medico-Phyſicarum Germanicarum.

A.

ABortûs *cauſa ſunt utplurimum paſſiones animi.* 232
cum retentione ſecundinæ. 230, & 292
nucis juglandis magnitudine artubus jam conſpicuis editus. 305
quâ ratione ex illiſione ventris cauſatus? 253
Abſceſſus *Abdominis, alvinas feces cum lumbricis ejiciens.* 318
Renum ſubſtantiæ, per urinam expurgatæ cauſa. 195
Acetum *non eſt congeries vermiculorum mordicantium.* 184
Aconiti *Radicum comeſtarum noxa.* 178
Ægagropilarum *deſcriptio. Append. Diſſert. de Rupicap.*
uſus. ibid.
Aer *corruptionis corporum præcipua cauſa.* 102
Aeri, *ejus ſale corrupto, ſeminium ineſt peſtilentiale. Append. Orat. I. de Peſt.*
Aeris *varietas magis quam ſiderum conſtellatio tempeſtatum & morborum dat indicia.* 4
Agnellus *biceps & monſtroſus.* 357
Agonizantium *reſpiratio difficilis unde?* 434
Alvi *feces ex abſceſſu abdominis prodeuntes.* 318
fluxûs cum dolore, remedium ſpecificum. 421
Ambra *gryſea quibus ex partibus conſtet.* 405
quâ ratione ſolvatur. 406
in balænis reperta. ibid.

Americana *piſa.* 57
Amuletorum *operationes.* 121
Anatomia *Antophyllorum.* 54
Aquilæ. 132
Cicindelæ. 167
Cimicis murorum & lignorum. 141
Coralliorum. 408
Crabronum. 139
Erinacei terreſtris. 162
Grylli ſylveſtris. 142
Gryllo-talpæ. 154
Hydropici. 6
Lepuſculorum. 200
Limacis majoris rubicundi terreſtris. 147
Mulieris abſceſſu epatis mortuæ. 211
Muſcæ vulgaris. 158
Muſtelæ terreſtris. 131
piſcis. 124
Noctuæ ſaxatilis rarioris. 134
vulgaris. 133
Ovis fœtum utero gerentis. 373
Pediculi. 136
Puellæ Malacia ab infantia laborantis. 110
Pulicis florum ſcabioſæ. 138
vulgaris. 137
Salmonis. 201
Scarabæi majoris foliacei. 148
Scorpii. 166
Simiæ. 150
Talpæ. 323
Truttæ. 128
Veſpertilionis fœminæ. 129
Virginis mammarum cancro extinctæ. 212
Anatomiæ *brutorum utilitas.* 127. & 324
Angina *lethalis, lana ovilla nigra & Ol. chamomillæ curata.* 315
Ani *Tumor puerperæ, ab Obſtetrice cauſatus.* 255
procidentia & hernia umbilicalis in puerpera. 280
ad longitudinem ulnæ. 281
ſpecifico decantatiſſimo curanda. 282
Anima *à corporeis impedimentis ſeparata aliquid ſcientiæ futuræ acquirit.* 181
poteſt aliquando à corpore citra vitæ extinctionem abeſſe. 182
Animalia *quædam Indica Mannæ cujusdam authores.* 370
Animi paſſionum *mira vis in prægnantibus.* 231
Anſerini *ventriculi deſcriptio.* 205
Antophylla *naſcuntur ex baccis caryophyllorum.* 52
non diu conſervantur vegeta. ibid.
nunquam germinant. ibid.
eorum anatome. 54

Apa-

Aparine levis *faſciata.* 68
Aphonia *à balneo Vulturino.* 305
periodica. 224
ejus ratio. 225
rara cum pronunciatione certarum dictionum. 223
ejus ratio & cauſa. 226
ſponte curata. 109
ex cranii fractura ablatis fragmentis denuò curata. 216
ſtercore ſuillo curata. 191
à variolis lethalis. 109
Aphoniæ *cauſæ.* 225
Apoplexia, *motum ſaltim & calorem, non ſenſum membrorum tollens.* 223
Apoſtema cervicis, *convulſionum periodicarum cauſa.* 58
Aqua lapidifica *apud Indos.* 367. & 369
Aquæ noctilucæ *præparatio conjecturalis.* 56
Aquilæ *Anatome.* 132
Arboris benzoinæ *deſcriptio.* 370
gummatis collectio. 371
Camphoratæ deſcriptio. ibid.
ejuſdem gummatis collectio. 372
fructus ſunt alexipharmacum egregium 373
Artemiſiæ mollugo *eſt Moxa Germanica.* 16
Arteriæ *magnæ & cœliacæ trunco oſſicula innata.* 212
& venæ emulgentes in cadavere humano duplicatæ. 332
Arthritidis *per inuſtionem curatio nova non eſt.* 17
curatio Thermalis mira. 420
Aſthmatica, *veſiculam flatulentam tuſſiendo dejiciens.* 190
Avellanæ nucleus *deglutitus, in pulmonibus hærens.* 359
Aurum *cum Mercurio incaleſcens.* 83
probatur experimento. 86
qua ratione in calcem redigi queat. 92
Auſtrinæ *tempeſtatis incommoda.* 1

B.

Badenſium thermarum *elementa & vires.* 253
Balneum Vulturinum *abortûs cauſa.* 305
ejus deſcriptio. 306
Bandura *Zingalenſium.* 58
Barbi *piſces in æſtate edules non ſunt.* 63
Ova ejus comeſta noxia. 61
ratio & cauſa. 62
abſterſoria & purgatrice gaudent facultate. 63
tumoribus laborant ſteatomati & meliceridi ſimilibus. ibid.
Baſiliſcorum *anilis fabula.* 360

capitibus gemmæ inſunt noctilucæ. 56
Benzoini *arboris deſcriptio.* 370
gummatis collectio. 371
Bezoartica *Metallica cur in Peſte nonnunquam nociva Append. Meditat. de Peſt.*
Bufonis *venenum feliciter curatum.* 336

C.

CAchexiæ *ex ſuppreſſione menſium generatio.* 253
Calculus *in cerebro Damæ repertus ejusq́; generatio.* 76
hominis inventus. 337
Cordis Capreoli. 336
gypſeus in ventriculis rupicaprarum. 77
ingens, à natura excavatus canalis. 42. & 44
Omenti rupicaprarum. 77
Veſicæ in urethram protruſus lethalis. 391
quater in viro ſectus. 414
Calculorum *ducentorum à puero per mictionem excretio.* 316
generatio. 249
humanorum figura ſingularis. ibid.
Varietas. 13
Vide Lapis.
Camphorati arboris *deſcriptio.* 371
Camphoræ *collectionis modus.* 379
Cancri *qua ratione vivi, fiant febrifugi.* 399
Cancrorum oculi *monſtroſi.* 375
Cancriformes *duri ac rebelles tumores.* 27
Cancro *mammarum extinctæ virginis anatome.* 212
Vide Gangrana.
Canities *in juvene.* 169
certis familiis hæreditaria. 170
cauſa & ratio. ibid.
Cantharidum liquoris, *virtutes ſingulares.* 388
varia experimenta. 389
Capreolorum *in cordibus inventi calculi.* 336
Carlinæ *vis defatigans.* 401
Carnea moles *occipitis in recens nato.* 357
Carolinarum thermarum *examen.* 20
potus nimius. 419
Caryophyllatæ *montanæ vis, ſiſtendi hæmorrhagias.* 119
Caryophylli aromatici. 50
comparantur incrementis cynosbati. 54
creſcunt in arboribus, non fruticibus. 52
florum deſcriptio. ibid.
fructus veri deſcriptio. ibi
matu-

maturitatis indicia. 52
præparationis & indurationis modus. ibid.
Regii ſpecies rariſſima. 53
deſcriptio. 54
vulgares, ſunt rudimenta fructuum. 52
Caſei vermes *mutantur in muſcas.* 337
Catalepſis ſtataria *periodica.* 1
Cataleptica *exempla rariora.* 2.3.& 4
Cauteriſatio actualis *in arthritide nova non eſt.* 17
Cauteriſationis *uſus in arthritide.* 66
in dolore dentium. 67
Cephalalgia *à vermibus.* 229
Cerebri *Calculus.* 332
læſio ſupervenientibus convulſionibus lethalis. 69. & 70
proceſſus falcatus oſſeus. 320
vermes. 230
Cerebrum *è cranio carcinomate exeſo protuberans.* 393
ratio & cauſa. 397
per nares excretum. 230
Cervinæ pilæ. 383
earum generationis modus. 384
Chamomillæ *mira vis in calculo pellendo.* 388
Oleum, ſpecificum anginæ. 315
Cichorii *vis, ſiſtendi hæmorrhagias.* 119
collectio ſuperſtitioſa, ibid.
Cicindelæ *anatome.* 167
Ciconiarum *cor, præſidium epilepticum.* 3
Cimicis *murorum & lignorum anatome.* 139
Circulatio *triplex in prægnantibus.* 444
Circulatoria ſtatua *humana correcta* 448
Citriorum malorum *odor Colici affectus cauſa.* 176
ratio. ibid.
Cœci inteſtini *meatus ad veſicam.* 186
varietas in animalibus. 204
Cœcorum *vertigo.* 172
actiones admirandæ. ibid.
Colica *citriorum malorum odore excitata.* 176
ratio. ibid.
ſtercore ſuillo curata. 191
tumoris ſcroti cauſa. 322
Colicæ *flatulentæ difficilis curationis ratio.* 189
Cometoſcopia *Indica.* 105. & 451
Conceptio *iterata, non obſtante coalitione uterinæ tubæ.* 437
Conſuetudinis *vis mira.* 227
Contraria *duo manifeſtò inſunt nitro.* 425
Contuſio *capitis Epilepſiæ cauſa.* 217
Convulſiones *lethales ex vermibus.* 397
periodicæ ex apoſtemate cervicis. 58
pro cauſa habent ſanguinem. 59

puerperæ ex alvi adſtrictione. 339
à ſcabie interiora verſus pulſa. 94
ex vomitûs cohibitione. 338
vulneri ſupervenientes non lethales. 69
Vide Epilepſia.
Cor *adnatis glandulis pellucidis conſpicuum.* 213
Corallium *nigrum anguinum.* 57
Coralliorum *anatome & diverſitas.* 408
Tincturæ nullitas. 409
Cordis *Calculi capreolini.* 336
Corde *evulſo, cur animalia ſupervivere & moveri queant.* 335
Cornuum *hiſtoria deſiderata.* 207. & 210
uſus. Append. Diſſ. de Rupicap.
Corruptionis *corporum vis ab aëre maximè dependet.* 102
Cortex *Culilavvan.* 55
Maſſoji. ibid.
ejus uſus. ibid.
Pleuritidem curans Indorum. 411
Santali citrini. 410
Soedæ ejusq; vires. 411
Crabronis *Anatome.* 159
Cranii *fractura circulata, curata.* 215
Croci metallorum *decoctum cruribus admotum vomitum movens.* 120
ratio. 121
Cucurbita *comeſta, mortis cauſa.* 341
Culilavvan *Cortex aromaticus.* 55
Cynosbati & *Caryophyllorum, quoad incrementa, comparatio.* 54

D.

DAmarum *ventriculis globoſa nonnunquam inſunt corpora.* 40
in cerebro calculus inventus. 76
Deliquium animi *ex odore pomorum* 176
Dens *ſuillus per biennium in corpore latitans.* 107
Dentium dolor *cauteriſatione actuali curatus.* 67
Deſtillatoria planta *mirabilis.* 363
ejus uſus medicus. 364
Diarrhœa. *Vide Alvi fluxus.*
Domorum *occluſio in peſte damnatur. Append. Orat. I. de Peſt.*
Dorſi pruritus *ineffabilis, ejusq; cauſa.* 168
cura. 169
Dracontiarum *Plinii deſcriptio.* 56
Draconum *capitibus gemmæ inſunt noctilucæ.* ibid.
Dulcedo *fructuum unde?* 256

E.

ECſtaſis *judicanda juxta vitæ genus.* 180
exempla ejus rariora. 181. & 182
Ecſtatica *puella.* 180

Elementa *vulgo ſic dicta, inſunt nitro.* 424

Emplaſtri *nigri Helmontii deſcriptio.* 288

Emulgentia vaſa *in cadavere humano duplicata.* 332

Epar *Gallinarum inſigne.* 38

fœmineum ſcirrhoſum & mole ponderoſum. 39. & 213

Muſtelæ fluviatilis nonnunquam morboſum & verminoſum. 125

Epatis *abſceſſu mortuæ Anatome.* 211

ſteatomata. 451

vicarius lien. 7

Epilepſia *ex capitis contuſione diuturna, curata.* 217

ex fomentatione decocti hyoſcyami. 340

rara ſine ſenſuum interceptione. 316

Epileptica *Scarabæos vomitu rejiciens.* 317

Vide Convulſio.

Equi feri *lapides medicinales.* 368

Erinacei *terreſtris Anatome.* 168

Excreta *varia per vias inordinatas.* 355. 357

Excrementorum *per abſceſſum abdominis excretio.* 318

ratio. 319

per umbilicum excretio. ibid.

Excreſcentia *carnea prope uvulam exſecta.* 35

aq. plantaginis & oleo vitrioli curata. ibid.

Excreſcentiæ verrucoſæ *in gonorrhœa feliciter curatæ.* 338

F.

FAſcinationis *ope injecta quædam.* 107

Febris maligna *cum delirio & floccorum lectione curata.* 220

per excretionem rerum inſolitarum curata. 221

Febrifugum *certiſſimum Barberiaci.* 298

ex gammaris vivis. 399

Febrium intermittentium *cauſa.* 234

Fermentum *& ſemen, duo ſunt rerum principia.* 31

Fiſſuræ *papillarum feliciter curatæ.* 288. & 292

Fiſtula *umbilici feliciter curata.* 8

Fiſtuloſum ulcus *poſt hæmorrhoidum ſuppreſſionem.* 117

Flatulenta veſica *ab aſthmatica per tuſſim rejecta.* 190

à Colicâ laborante per alvum excreta. 189

Flatus *cur tam difficulter nonnunquam diſcutiantur.* ibid.

Flatuum *vis mira in exanimato corpore.* 413

Floccorum lectio *continua, cum delirio,*

lirio, in febre maligna non lethalis. 220
Fœtor *putredinis index.* 235
Fœtus *debilis à matre debili feliciter editus.* 258
excluſionis tempus, ſigna, & modus. 241
funiculo & manu ex utero exertis, fotu reductus. 290
grunnitum ſuum inſtar edens. 114
monſtroſus. 356
mortui in utero naturaliter ſiti extractio. 236
præternaturaliter ſiti extractio. 240
nutritio ex veterum & recentiorum ſententiâ. 445
recens nati regiminis deſcriptio. 299
ronchum per 36. horas edens. 113
ratio & cauſa. 114
umbilici pulſatio unde? 447
vitalitatis index. ibid.
Vide Partus.
Fons *oſſibus ſcaturiens.* 20
Fonticulorum *coalitionem impedientes globuli.* 389
Fractura *circulata Cranii, ſublato oſſe curata.* 215
Frigus *utero inimiciſſimum eſt.* 234
Funiculus *flagri ex veſicâ à Lithotomo extractus, cum aquæ potu ingurgitatus.* 343
qua ratione veſicam intrarit. 347. *ſeqq.*

G.

GAlenus *malè notatur à Helmontio quoad Anatomica.* 154
Gallina *reviviſcens.* 333
ratio. 335
Gallinarum *Epar inſigne.* 38
inteſtinum cæcum geminum. 205
Ova. vide Ova.
Gallus gallinaceus *Oviparus mirabilis.* 359
ejus anatome & venenoſitas. 361 & 362
Gammari *in lapides transmutati.* 367
eorum uſus medicus. ibid.
Gammarini *lapides monſtroſi.* 379
Gangræna *cranii cum protuberantia cerebri.* 393
Infanti recens nato ex vini balneo inducta. 290
Gangrænæ *cauſa.* 279. & 28[illegible]
præſidium ſaluberrimum lac. 38[illegible]
Genæ *tumor monſtroſus in recens nato.* 35[illegible]
Glandulæ *uterinæ.* 11[illegible]
pellucidæ cordi adnatæ. 21[illegible]
Globoſa corpora *permulta in ventriculo humano inventa.* 40. & 151
45

in Cervis reperta. 383
eorum generatio. 384
in vaccarum & damarum ventriculis reperta. 40. *& Append. Diſſert. de Rupicap.*
ſunt alexipharmaca. 40
Vide Hydatides.
Globus ſclopetarius *juxta umbilicum immiſſus, per alvum ſalutariter excretus.* 46. & 64
Globuli *fonticulorum coalitionem impedientes.* 389
Gonorrhœa *virulenta, cum excreſcentiis, feliciter curata.* 338
Granati lapides, *quibus innaſcantur lapidibus.* 364
Granatorum cortices, *quâ ratione menſes moveant.* 311
Gravida *fluxu menſium cum variis Symptomatibus laborans.* 271
cauſæ & rationes variæ. 272
Gravidis *glandulæ ferè omnes turgeſcunt.* 261
Helvetiis phlebotomia bis terve celebratur. 245
mammæ cur turgeſcant. 260
phlebotomia quando concedenda. 245
Vide Puerpera.
Grylli *ſylveſtris anatome.* 142
Gryllo-talpæ *Anatome.* 154

H.

HÆmatite *ex lapide Mercurium eliciendi modus.* 179
Hæmatitis *tinctura admiranda.* 180
Hæmorrhagia *narium, cum emunctione vermis cujusdam.* 228
Uteri cur excluſa mola vel abortu, nonnunquam ceſſat? 295
Hæmorrhagiæ *menſtruus & ordinarius fluxus in viro.* 171
remedium Phlebotomia. 263
Hæmorrhagias *ſiſtendi vis, ineſt Cichorio.* 119
Caryophyllatæ montanæ. ibid.
Hæmorrhoidum *ſuppreſſio ulceris fiſtuloſi cauſa.* 117
variorum affectuum cauſa. 118
tubercula ſalivæ illitu curata. 26
Hectica *in lactante.* 267
Helmontius *malè notat Galenum quoad Anatomica.* 154
Herba viva *Amboinæ noſtratibus nondum viſa.* 57
Hernia *Umbilicalis in puerpera.* 280
Hœduli *monſtroſi.* 357
Horarum *intervalla, ſine indice accuratè obſervata.* 226
Ratio. ibid.
Humor *in tunicis fœtus cur in puerperis, non unâ quandoq; vice effluat.* 232

Hydatides *in ventriculo humano inventi.* 40.151.& 451
per urinam, alvum & vomitum excreti. 41
eorum generatio. ibid.
Hydropici *Anatome.* 6
Hydropis *aquæ, qua ratione per alvum & urinam excernantur?* 432
aſcitis perículoſæ cum maculis, curatio. 417
cauſa proxima. 434
curatio per externa remedia fruſtranea. 418
per ſilices. 421
ſaccatæ inaudita ſpecies. 425
ejus cauſa. 428. & ſeqq.
ſpontanea per aquam ex hypochondriis profluentem curatio. 187
cauſa & ratio. 188
uteri ex menſium retentione per umbilicum evacuatio. 283
Hyoſcyami *decoctum fomentatione applicatum Epilepſiæ cauſa.* 340
ratio. 341
Hypochondriacæ Melancholiæ *curatio jocoſa.* 4. & 5
Hyſterica ſuffocatio *feliciter curata.* 288
in puerpera lethalis. 252
ratio. 254

I.

IDioſyncraſia. 176
Ignis *antidotum optimum peſtis. Append. Orat. II. de Peſt.*
Ignis *infenſiſſimus hoſtis vapor.* 423
Ileos, *à vermibus, in puerpera curata.* 300
ſpecies, cauſæq́ variæ. 301
earum curationes. 303. & ſeqq.
Imaginationis *effectus, ex terrore matris in recens nato.* 113
ratio & cauſa. 113. & 114
Incantatione *injecta varia variorum Symptomatum cauſa.* 343
Incendia *ſpiramentorum vi nitri pulvis pyrius domat.* 423
Indigio *è planta quadam Indica præparatur.* 282
ſpecificum eſt ad ani & uteri procidentiam. ibid.
vim habet valdè adſtringentem. ibid.
Inflammationes *curandi methodus.* 265
Inſecta *liene non carent omnia.* 162
oculis muſtelæ fluviatilis inhærentia. 126
Inſectorum *Metamorphoſeos ratio & ordo.* 73
Inſolitarum rerum *per incantationem injectarum Symptomata.* 343

per nares & alvum poſt febrem malignam excretio. 221
Inteſtina *perforantes vermes.* 252. & 308
Inteſtinale vulnus *curatum.* 45
non ſemper lethale. 48
Inteſtini cœci, *in volucribus, piſcibus, & ruminantibus, utplurimum defectus.* 204
meatus ad veſicam. 186
varietas in brutis. 204
Inteſtinorum vermes *vide vermis.*
Ira *cur abortus cauſa.* 252
Iſchuria *ex vermibus veſicæ.* 183
ratio. 185

L.

LAc *in mammis puerperarum deficiens interdum mortem prænuntiat.* 260
hujus defectûs cauſæ. 159
ſalutare præſidium ad gangrænam. 396
Lactans *hectica laborans.* 267
Lana *nigra ovilla Anginæ ſpecificum.* 315
Lapides *gammarini eorumq́; uſus medicus.* 367
monſtroſi. 379
frigidantes Indici eorumq́; ſpecies. 364
Indici ex ligno facti, eorumq́; uſus medicus. 369
Medicinales Indici varii. 364
de Bombaco. 368
Vide Calculus.
Lapidifica *aqua apud Indos.* 367
Lapſus *inflammationem cum ulcere vulvæ in gravida cauſans.* 261
Lepuſculorum *anatome.* 200
Lichenes *illitu ſalivæ curati.* 26
Lien *hepatis vicarius.* 7
monſtroſus. 6
Lignum *Indicum in lapides verſum.* 369
ejus uſus medicus. ibid.
Limacis *majoris rubicundi terreſtris anatome.* 147
Linguæ *amiſſio. vide Aphonia.*
Lipothymia *ex odore pomorum.* 176
Lochia *aquoſa.* 193
ejus cauſa. 194
Lochiis *& menſibus per omnem vitam deſtituta mulier.* 114
Locuſtarum *admiranda copia.* 72
Lumbrici *humani Muſtelis piſcibus valdè delectantur.* 304. & 250
vomitus cruenti cauſa. 19
Vide vermis.
Lupi rabidi *morſus taliſmate mercurii curatus.* 398
Lymphæ *ductuum novorum examen.* 353

M.

MAgnetica *Aqua ſtupendæ virtutis in peſte. Append. Meditation. de Peſt.*

Maligno *morbo extinctæ virginis graviſſima ſymptomata poſt mortem.* 412
Mammæ *cur turgeſcant in gravidis.* 260. & 261
Mammarum *cancro extinctæ Anatome.* 212
Mannæ *cujusdam origo.* 369
Mare Indicum *noctilucum.* 56
hujus ratio. 56. & 57
Maſſoy *cortex aromaticus.* 56
Medicamenta *Antipeſtilentialia ſingularia. Append. Meditat. de Peſte.*
Medicina *univerſalis Timoreſorum.* 409
Medicinalium *quorundam lapidum apud Indos deſcriptio & uſus.* 364
Medicus *à ſordidis medicamentis quantum licet abſtineat.* 192
Melancholia uterina, *cum ſterilitate curata.* 274
ejus cauſa. 276
Melancholiæ hypochondriacæ *cura jocoſa.* 4. & 5
Melancholici *paroxyſmi cura ſingularis.* 449
ſapere interdum nolunt. 224
Membra *ex apoplexiâ motu & calore deſtituta, non ſenſu.* 223
Meningis *duræ, polypi.* 392
Menſibus *& Lochiis per omnem vitam deſtituta mulier.* 114. & 117
Menſium *defectus non ſemper ſterilitatis cauſa.* 115
ratio. 115. & 116
Menſium *fluxus inconſuetus.* 392
in gravida cum graviſſimis ſymptomatibus. 271
retentio, quâ ratione Cachexiæ cauſa. 253
ſuperfluorum infallibile remedium. 192
Menſtruus *& ordinarius hæmorrhoidum fluxus in viro.* 171
Mercurius *cum Auro incaleſcens.* 83
experimento demonſtratur 86
ex lapide hæmatite quomodo eliciendus. 179
Saturni. 382
Metallica *Bezoartica, cur in peſte nonnunquam nociva. Append. Meditat. de Peſte.*
Metallorum *in probationibus fuga, quibus inhibenda. Append. Meditat. de Peſt.*
Millepedarum *vomitus.* 228
Molæ *an in virginibus reperiantur?* 285
ſeptem in virgine. 113
Monſtroſi *gammarorum oculi.* 379
utriusq; pollicis ungues. 385
Monſtrorum *cauſa.* 381
Monſtroſus *& pedatus piſcis.* ibid.
Monſtrum *ovillum.* 123

Morbi *divinitus immiſſi raro curantur.* - *Append. Orat. I. de Peſt.*
Morborum *modos & mores frequentiſſimè in quaternario numero prodit natura.* 60
præſagia magis ex aëris varietate quam ſiderum conſtellatione dijudicanda. 4
Motor perpetuus *diurnus.* 78
ejus rationes. 80
Motus *quorundam animalium eorumq; partium poſt mortem.* 335
ratio. 335
Moxa *Germanica.* 14
eſt mollugo artemiſiæ. 16
ejus præparatio. ibid.
uſus in doloribus profundis ſine rubore. 18
Moxæ *effectus æmulatur lanugo verbaſci.* 67
Muſcæ *capiti mortuo ſpir. Roriſmarini innatæ.* 337
culici formes peſtem Lipſienſem præcedentes. 71
earum ortus & occaſus in aquâ 72
domeſticæ ſunt viviparæ. 73
earum differentiæ. 73. & 74
modus generationis. 73
excluſionis. 74
grylliformes & pediculoſæ. 73
ex vermibus caſei. 337
vulgaris anatomia. 158
Muſcas *fugat Oleum & ſpiritus Terebinthinæ. Append. Orat. II. de Peſt.*
Muſtelæ terreſtris *Anatome.* 131
Muſtelæ fluviatilis *anatome.* 124
epar eſt interdum verminoſum & morboſum. 125
oculis inhærent inſecta. 126
Muſtelæ fluviatiles *umbilici abſceſſui impoſitæ, à lumbricis intus latitantibus abſumtæ.* 250
cur cæcitate laborent? 126
oleum præbent in ſuffuſionibus admirandum. 127
Myſi *Dioſcoridis eſt minera vitrioli Haſſiaci.* 380

N.

NApelli *antidotum ſtercus humanum.* 192
Nitro *duo inſunt manifeſtè contraria.* 425
quatuor inſunt Elementa. 424
vis ineſt extinguendi incendia. ibid.
Noctilucæ *aquæ præparatio conjecturalis.* 56
gemmæ à magnatibus Indiæ valdè æſtimantur. ibid.
Noctilucum *mare Indicum.* ibid.
ejus ratio. 56. & 57

Noctuæ *calculo renum laborant.* 134
muſculis oculorum carent. ibid.
vulgaris anatome. 133
Saxatilis Anatome. 134
Nucleorum *Meſpilorum & aurantiarum per alvum mira excretio.* 222
Nutritiones *tot ſunt corporis, quot ejus partes.* 446

O.

OBſtetricum *munus.* 238
Occipitis *moles carnea in recens nato.* 357
Oculi *puſtula ex Ophthalmia cum ablatione viſus feliciter curata.* 219
Odore *malorum citriorum colica cauſata.* 176
ratio. ibid.
pomorum animi deliquium cauſatum. ibid.
purgantium, purgati nonnulli. 121
ratio. ibid.
Olfactus *cauſa.* 403
Omentum *corrugatum in hydrope ſaccata inaudita.* 427
rupicaprarum calculum durum abſcondens. 77
Omenti *defectus.* 196
Opium *agonizantibus malè exhibetur.* 44
Oſſibus *ſcaturiens fons.* 20
Oſſicula *in arteriæ magnæ & cæliacæ ramis reperta.* 24
Ova *barbi comeſta noxia.* 61
galli gallinacei. 359
ad eorum excluſionem cooperatur Sirius. 360
inſolitæ figuræ. 37. & 38
Ovis *fœtũ utero gerentis anatome.* 773
nigræ lana Anginæ ſpecificum. 315
Ovillum *monſtrum.* 123
Ovum *cum Eclipſi in teſta adumbrata.* 37
gallinaceum prægnans. 38. & 122
ratio. 124
cum ſerpentis imagine in teſta. 36
Romanum Cometam in teſta repræſentans fabuloſum. 37

P.

PAlpebrarum *tubercula earumq; cauſa & curatio.* 24
Papillarum *fiſſuræ feliciter curatæ.* 288. & 292
Paralyſis *ſtercore ſuillo curata.* 191
Partes *fœtuum jam continentur in ovo* 101
Partus *difficilis in plethorica.* 244
ſeptimeſtris, quâ ratione, ſine dolore edi queat. 293
legitimum excluſionis tempus, ſigna & modus. 241

Vide

Vide ſœtus.
Paſſionum animi *vis mira.* 231
potentiam gravidis. 232
Pediculi *Anatome.* 136
vivi per nares excreti febrim malignam ſolventes. 221
Periodica *convulſio ex apoſtemate cervicis.* 58
& ſtataria catalepſis. 1
Syncope. 21
Peſtis *Antidotum optimum ignis. Append. Orat. II. de Peſt.*
antidota ſaluberrima. Append. Meditat. de Peſt.
duo ſunt genera. Append. Orat. I. de Peſt.
fomes. Append. Orat. II. de Peſt.
hydræq; lernææ comparatio. Append. Orat. II. de Peſt.
natura Mercurialis & Arſenicalis. Append. Meditat. de Peſt.
ordinariis remediis cur interdum non cedat? App. Medit de Peſt.
plebem, cur maximam partem invadat. App. Orat. I. de Peſt.
quid? Append. Orat. I. de Peſt.
ſeminium agnoſcit in aëre. App. Orat. I. & II. de Peſt.
tempore â ſordidis abſtinendum. App. Orat. II. de Peſt.
de fuga quid ſentiendum. App. Orat. I. de Peſt.
Medicorum quid ſentiendum. App. Orat. I. de Peſt.
occluſio domorum damnatur. Append. Orat. I. de Peſt.
Peſtem *Lipſienſem præcedentes Muſcæ culiciformes pediculoſæ & grylliformes.* 71
Phlebotomia *in gravidis Helvetiæ bis terve celebratur feliciter & cur?* 244
gravidis quando concedenda? 245
hæmorrhagiæ remedium optimum. 263
in Plethorica difficulter parturiente remedium feliciſſimum. 244
ſeptuaginta quinque vicibus in viro celebrata. 321
ſimulata, animi deliquii cauſa. 400
Phlebotomiæ *uſus varius.* 246
Phthiſis *inveterata & deplorata curata.* 310
ſalivatione critica curata. 312
Picâ *ab infantiâ laborantis puellæ anatome.* 110
Pilæ *cervinæ.* 383
generatio. 384
marinæ earumq; ortus verus. 82
vires in ſcrophulis curandis. 34
Pilæ *in ventriculis hominum, damarum &c. vide Globus.*
Pilorum *equinorum faſciculus per alvum excretus cum feb. malign. ſolutione.* 221

Pilulæ

Pilulæ *ſine immutatione excretæ & tamen purgantes.* 122
Piſa *Americana.* 54
Piſcis *monſtroſus pedatus.* 381
Planta *deſtillatoria mirabilis.* 363
ejus uſus medicus. 364
Pleuritis *venæſectione curata.* 321
Pleuritidem *curans radix Indorum.* 411
Podagræ *curatio thermalis mira.* 420
Polypi *duræ meningis.* 95
Pomorum *odor animi deliquii cauſa.* 170
Principia *rerum potiſſimum ſunt duo.* 30
Pruritus *ineffabilis dorſi, ejusq; cauſa.* 168
curatio. 169
Puerperæ *fœtum qua ratione nonnunquam ſine dolore eniti queant.* 293
Iliacæ à vermibus factæ reſtitutio. 300
tumor in ano cauſatus ab obſtetrice. 255
Puerperarum *convulſionum alvi adſtrictio cauſa.* 239
conatus mirè promovent ſpiritus cohibiti. 241
dolorum cauſa. 233
felicitas, cur in ætate juvenili ſita ſit. 337
ſymptomata. 241. 242
Puerperis *humor tunicarum, cur non unâ vice omnis effluat.* 232
lac, cur nonnunquam deficiat. 259
deficiens, mortē nonnunquam prænuntiat. 260
mammæ cur turgeſcant. ib.
omnes ferè turgeſcunt glandulæ. 261
Vide Gravida.
Pulicis *florum ſcabioſæ anatome.* 138
vulgaris anatome. 137
Pulſatio *umbilici fœtus unde.* 447
eſt vitalitatis index. ib.
Purgantium *mentione ſaltim facta, quidam purgati.* 122
ratio. ibid.
mineralium vis in volatilitate conſiſtit. 121
vis externa, hujusq; operationis ratio. ibid.
ex ſolo odore, hujusq; ratio. ibid.
Puſtulæ *oculi cum viſus ablatione feliciter curatæ.* 219
Putredinis *index fœtor.* 235
Pyrii *pulveris in extinguendis ſpiramentorum incendiis uſus.* 423
Pyrites *quinquangularis.* 56
ejus uſus apud Javanos. ibid

Q.

Quaternarius *numerus, naturæ ad prodendos morbi mores frequentiſſimus eſt.* 6[illegible]

R.

RAnæ poſt aquam earum ſpermate infectam bibitam vomitu rejectæ. 108
Ray nigri & albi Radix Indorum. 411
ejus uſus medicus. ibid.
Ren in quatuor lobos diviſus. 94
octo lobos diviſus. 104
Renes ſerum accipiunt per arterias. 99
ſunt ſubſtantiæ fibroſæ & glanduloſæ. 98. & 99
Renis dextri cum ſuccenturiato defectus. 93. & 196
cauſa. 100. & 101
Renibus innati vermes per urinam excreti. 250
Renum monſtroſorum exempla. 105
primordia in ovo continentur. 101
Renum ſubſtantia ex abſceſſu per urinam expurgata. 195
Reſpiratio difficilis in agonizantibus unde? 434
Reſuſcitatio rorismarini. 337
Ribium ante menſem comeſtarum dejectio. 177
eſus noxius. ibid.
cauſa. ibid.
Ronchus à recens natis per aliquot horas editus, curatus. 311
ratio & cauſa. 113. & 114
Rorismarini reſuſcitatio. 337
Rubini quibus innaſcuntur lapidibus. 364
Ruminantium hiſtoria adumbrata. 208
Ruminationis cauſa. 209. & 210
Rupicaprarum Anatome. Append. Diſſert. de Rupicap.
differentiæ. Append. Diſſert. de Rupicap.
meatus ſingularis poſt cornua. Append. Diſſ. de Rupic.
harum uſus & ratio. Append. Diſſ. de Rupic.
omentum calculum in ſe continens. 77
ventriculi, calculis gypſeis nonnunquam referti. ibid.

S.

SAlicis fungi & cortices, ſpecificum ſingulare, in affectibus pulmonum. 310. 311
Salivatio Critica in Phthiſi ſalutaris. 312
Salmonis anatome. 201
Sanguis convulſionum cauſa. 59
rubedine deſtitutus. 194
Vide Phlebotomia.
Santali citrini cortex. 410
ejus uſus medicus. 411
Saturni Mercurius. 382
Sigillo morſus lupi rabidi curatus. 398

Scabies *convulſiones lethales cauſans.* 94
Scarabæi *majalis foliacei Anatome.* 145
liliacei Anatome. 156
vomitu ab epileptica rejecti. 317
Sclopetorum *vulnus triplex notabile.* 64
Scorpii *Anatome.* 166
partes, aculeus perforatus, aliaq; experimenta. ibid.
Scorpius *bicornis.* ibid.
Scorpionum *liquor ſplendens in Inſula Zeilon,* 407
veneni curatio apud Indos. ibid.
Scorzoneræ *montanæ Alexipharmacæ uſus in febb. malignis & catarrhalibus.* 422
Scroti *tumor ex colica.* 322
Secundina *poſt abortum retenta.* 230. & 292
ſanguinis expers, liquorem viridem & aquoſum fundens. 194
cauſa. ibid.
ſesquennium in utero retenta, & tandem arida excreta. 74
ratio. 76,
ſesquimenſem poſt laborioſum partum retenta, & fruſtillatim excreta. 439
Secundinæ *non temerè ſunt provocandæ.* 443
quibus remediis provocandæ. 236
Semen *& fermentum, duo ſunt rerum principia.* 31
Chymicis quid? Append. Orat. II. de Peſt.
Seminis *humani & quorundam animalium expulſionis vis, unde?* 330
Serpens *magnus & monſtroſus.* 317
Serpentes, *à puella picâ laborante ejecti.* 119
Serpentis *imago in teſta pulli gallinacei.* 36
Serpentum *vetuſtorum capitibus gemmæ inſunt noctilucæ.* 51
Serum *ad renes defertur per arterias proprias.* 9[illegible]
Sigilla *Paracelſica vim habent magnam.* 39[illegible]
unde. 40[illegible]
Sigilli *Saturnini vis, in curatione morſus lupi rabidi.* 39[illegible]
Silices *candentes hydropis ſpecificum* 42
Simiæ *Anatome.* 15
magnam cum homine haben[t] ſimilitudinem, & multu[m] etiam ab his differunt. 15
Sirius *an ad excluſionem ovorum gal[linarum] aliquid contribuat.* 36
Soeda *cortex, ejusq; vis medicinalis.* 4.

Sol

Solis *ſulphur ſummè volatile quibus moderandum. Append. Meditat. de Peſt.*

Sordida *deficientibus aliis, in uſum medicum vocare licet.* 193
quantum licet, à Medico ſunt evitanda. 192

Spermate *ranarum infecta aqua bibita, ranarum cauſans vomitum.* 108

Spica *ſiliginea deglutita, & per coſtarum interſtitium excluſa.* 337

Steatoma *epatis.* 451

Steatomatis *in gena ſectio & curatio ſine relicta deformitate.* 218

Stercorum *in affectibus quibusdam virtus.* 191.192

Sterilitas *à fluore albo feliciter curata.* 274

Sterilitatem *non ſemper cauſat menſium defectus.* 115
ratio. 115. & 116

Strumoſi *tumores genæ in recens nato.* 357

Succenturiati renis *dextri defectus in puella.* 93

Suffocatio hyſterica *in puerpera lethalis.* 252
ratio. 254
feliciter curata. 285

Sulphur *Solis ſummè volatile, qualem admittat moderatorem. Append. Meditat. de Peſt.*

Sulphuris *ſpiritus ſine igne paratus.* 404

Symptomata *graviſſima poſt mortem, maligno morbo extinctæ virginis.* 412

Syncope *Periodica.* 21

T.

Talpæ *Anatome.* 325
cæco inteſtino carent. 205

Tartari *Antimoniati deſcriptio. App. Meditat. de Peſt.*

Tartari *Martialis deſcriptio.* 288

Tempeſtatum *Indicia magis ex aëre, quàm ſiderum conſtellatione ſunt præſumenda.* 4

Temporis *& horarum intervalla, ſine indice, à Morione accuratè obſervata.* 226

Terebinthinæ *oleum & ſpiritus fugat inſecta & muſcas. Append. Orat. II. de Peſt.*

Thermarum *Badenſium elementa & uſus.* 253
Carolenſium examen. 20
potus nimius. 419
elementa, ortus & uſus. 20

Thermoſcopium *mercuriale libratum.* 78
ejus rationes. 80

Triſtitia *cur abortûs cauſa.* 232

Truttæ *anatomia.* 128

Tubæ *uterinæ coalitio, conceptionem non impedire exemplo comprobatur.* 437

Tuuberclorum *in palpebris cauſa & curatio.* 24
Tumor *ani in Puerpera, ab Obſtetrice cauſatus.* 255
globoſus cartilagineo-oſſeus in utero inventus. 213 & 427
ratio & cauſa. 437
ſcroti ex Colica. 322
ſtrumoſus in recens nato. 357
Tumores, *cadaveris contactu curati.* 23
ratio. 26
duri ac rebelles cancriformes. 27
eorum cauſa. 29
apertio per ferrum lethalis. 28
Tumorum *curationis methodus.* 265
deſcriptio generalis. 264
Tunicarum *tumor, cur in puerperis non una vice omnis effluat.* 232
Tympanitidis *difficilis curationis cauſa.* 189. & 190

U.

VApor *ignis infenſiſſimus hoſtis.* 423
Variolæ *Aphoniam cauſantes lethalem.* 109
ſponte curatam. ibid.
Venæ & *arteriæ emulgentes in cadavere humano duplicata.* 332
Venæſectio *vide Phlebotomia.*
Venenum *bufonis feliciter curatum.* 336
Ventriculus *damarum & vaccarum globulis refertus.* 40
humanus corporibus ſphæricis repletus. ib.
niſi orificio vulneratus, mortem non infert. 64. & 65
rupicaprarum calculis gypſeis refertus, 77
Verbaſci *lanugo Moxæ æmulatur effectus.* 67
Vermes *ex abſceſſu abdominis prodeuntes.* 318. & 250
capiti mortuo Rorismarini innati. 337
caſei transmutantur in muſcas. ibid.
Cephalalgiæ nonnunquam cauſa. 339
convulſionum lethalium cauſa. 307
Cerebro innati. 230
Ilei in puerpera cauſa. 300
Inteſtina erodentes. 252. & 308
Rari lucentes. 406
Vermis *è naribus cum hæmorrhagia emunctus.* 228
Iſchuriæ cauſa cum urinâ excluſus. 183
Veſicæ per alvum excluſus. 246
ratio. 251
ejus generatio. 249

Vermium

Vermium *excretio per ſuperiora & inferiora.* 389
generationis modus. ibid.
inteſtinorum, triplex differentia. 303
Vide Lumbricus.
Verrucæ *cadaveris contactu curatæ.* 23. & 26
ratio. 26
Vertigo *cæcorum.* 172
ejus cauſa. 175
Vertiginis *cauſa.* ibid.
focus. 174
Veſicâ *flagri funiculus, cum aquâ antea ingurgitatus, extractus.* 346
flatulenta ab aſthmatica per tuſſim rejecta. 190
à colica laborante, per alvum excreta. 180
Vide Hydatides.
Veſicæ *plures in puella quâdam inventæ.* 95
procidentia. 197. & 199
Veſpertilionis *fœmellæ anatome.* 129
Vini *balneum convulſionum in recens nato cauſa.* 296
Vitrioli *Haſſiaci minera eſt Myſi Dioſcorid.* 380
Vitulus *tripes.* 357
Ulcus *fiſtuloſum, poſt hæmorrhoidum ſuppreſſionem.* 117
cum inflammatione vulvæ à lapſu in gravida. 261
Utera *curandi methodus.* 266
Umbilici *abſceſſui impoſitæ muſtelæ piſces, à lumbricis intus latitantibus abſumtæ.* 250
abſceſſus, poſt excluſionem trium lumbricorum curatus. ibid.
fiſtula feliciter curata. 8
fœtûs pulſatio unde. 447
vitalitatis index. ib.
Ungues *utriusq; pollicis in viro monſtroſi.* 385
Univerſalis *Medicina Timoreſorum.* 409
Vomitus *cruentus à lumbricis.* 19
croci metallorum decocto, cruribus admoto cauſatus. 120
ratio. 121
infeliciter coercitus. 338
millepedarum. 228
ranarum, poſt aquam ranarum ſpermate imbutam bibitam. 108
ſcarabæorum ab Epileptica. 317
Ureter *amplitudine inteſtinorum.* 43
Urinâ *excreti apii radices.* 351
Urinæ *ardorem mitigat ſpiritus fragorum.* 249
incontinentiæ, poſt puerperium cauſa. 239. & 240
ſtillicidium ex calculo. 42

ſuppreſſio ex vermibus veſicæ. 183
Uteri *hæmorrhagia cur abortu vel molâ excluſa interdum ceſſat.* 295
hydrops ex menſium retentione per umbilicum evacuatus 283
loco fœtus incautè extractus. 344
procidentia cur in Virginibus rarò fiat. 289
feliciter curata. 278
à nonnullis falsò negatur. 197
ejus ſpecificum. 282
Uterinæ *tubæ coalitio, non impedit conceptionem.* 437
Uterinum *fermentum aceta & alios liquores ſpirituoſos corrumpit.* 291
Utero *frigus inimiciſſimum eſt.* 234
odorata jucundiſſima ſunt 290
ratio & cauſa. 290
quæ ex alimentis inimica? 256. & 267
Uterus *humanus glandulis eſt inſtructus.* 116
Virginis, tumorem globoſum cartilagineo-oſſeum in ſe continens. 213. & 430
Uvæ *verſicolores.* 12
præmaturæ ibid.
Vulnera *curandi Methodus.* 262
Vulnus *convulſionibus ſupervenientibus non lethale.* 69
inteſtinale periculoſum, feliciter curatum. 45
non ſemper eſt lethale. 484
triplex ſclopletorum notabile. 64
ventriculi non ſemper eſt lethale. 64. & 65
Vulvæ *inflammatæ & ulceratæ à lapſu curatio.* 661
Uvulæ *vicina excreſcentia carnea feliciter exſecta.* 35
Aq plantag. & oleo vitrioli curata. 35

Z.

ZEilonicorum *Scorpionum liquor ſplendens.* 407
veneni remedium. ibid.
Zingalenſium *Bandura.* 58

Errata.

Errata.

PAg 3. lin. 17. Genuinum. p. 4. l. 13. tepidiori. l. 30. obſignare. p. 7. l. 5. quâ. p. 8. l. 6. ipſa. p. 9. l. 26. decoct. p. 16. l. 28. exhibuerunt. l. 32. lanæ-pexa. p. 17. l. 6. ſiccata, l. 9. Genuinum. l. 10. effectus. l. 22. ὑποκαύματι. p. 20. l. 6. Gorenzen. l. 13. acris. p. 23. l. 19. armoniaci. p. 25. l. 22. diſcuſſo. p. 26. l. 18. criſpaturâ. l. 33. quit. p. 27. l. 2. & unctuoſæ l. 12. roborari. p. 28. l. 5. conſvetis. l. 7. longius. l. 18. Accurrunt. l. 34. eum p. 29. l. 23. ſeorſim. p. 30. l. 27. cumprimis. l. 38. illud. l. 39. fluunt. p. 31. l. 23. principio. Semen. p. 38. l. 12. Luglio. co'. l. 13. la coda. l. 14. occo ch'è. p. 40. l. 18. pilarum. 44. l. 17. draſticis. p. 46. l. 28. mole. p. 52. l. 28. fulvum. p. 57. l. 16. ſequentes. p. 61. l. 6. menſe. p. 65. l. 33. 18. p. 88. l. 29. nitelligunt. p. 93. l. 16. adde. *Hæc diatribe ex Boyleo opere*, philoſophical tranſactions *Febr. 21. 167$\frac{5}{6}$. n. 122. fol. 516. latinè reddita fuit à Nob. D. Screta.* p. 98. l. 4. renales. p. 100. l. *penult.* Wepfero. p. 102. l. 2. liceat de prægreſſa. l. ult. veſiculis. p. 108. l. 7. *adde* Anni II. Obſerv. 4. l. 20. *vide pag. 165. & figuram in ære ſupra n. 20. inciſam.* p. 112. l. 26. Integumentis *adde* ablatis. p. 115. l. 9. quam. p. 121. l. 14. uti. p. 122. l. 10. ſic. p. 133. l. 2. *adde* Anni II. Obſ. 250. l. 20. Sphenoidea. p. 149. l. 15. maculis. p. 152. l. 19. Maſſeterem, Crocaphiten. p. 154. l. 24. Fer. p. 155. l. 5. Lucernas. p. 177. l. 19. reportârit. p. 183. l. 6. *adde.* (*Helianthus*) p. 211. l. 20. & p. 212. l. 16. poſt. D. *dele* Joh. p. 229. l. 23. *lege* cap. 11. p. 251. l. 22. propè. p. 252. l. 5. Colon. p. 264. l. 3. Calenti. p. 286. l. 30. hydatides. p. 303. l. 2. *adde* in quo Senæ. p. 312. l. 6. Salutaris. l. 26. oborta. p. 316. l. 3. Coloris. p. 336. l. 11. fore p. 355. l. 3. ante. utique Natura. p. 372. l. ult. *dele* in. p. 379. l. 7. ſchedis. p. 395. l. 16. διαθεσιν. p. 406. l. 2. ut. p. 413. l. *ult. Sienenſis.* p. 422. l. 3. virium. p. 422. l. 30. conſpiciendam. p. 433. l. 3. potuerit. p. 436. l. 9. membranaceum. p. 440. l. 15. Sal. l. 30. Auguſt. p. 442. l. 6. partu. p. 443. l. 13. raninarum. p. 444. l. *ult.* comparet. &c.

F I N I S.

Lector benigne.

ANno III. Obſervat. 266. mentio fuit facta vetulæ cujusdam, Annæ Eliſabethæ Springinsfeldin/ cujus cranium ad ejus, dum invivis fuit, inſtantiam poſt obitum An. 1681. fuit apertum. Sed falsâ ſe non tantùm, qui & plures alios decepiſſe imaginatione ſuâ, nullâ amplius in cerebro ejus apparente forbicina, deprehendimus.

Ad bibliopegum.

TAbulam Apollinis æri inſculptam in Appendice poſt titulum Apollinis locare memento. Series opuſculorum in tergo Appendicis apparebit: cui cygneam quaſi, beati Balduini elucubrationem Hermeticam ſubjungendam eſſe duximus.

SACRÆ
CÆSAREÆ MAJESTATIS
MANDATO
ET
PRIVILEGIO
LEGES
S. R. I. SOCIETATIS ACADEMICÆ
NATURÆ - CURIOSORUM
CONFIRMATÆ ATQUE MUNITÆ.

NORIMBERGÆ,
ANNO M. DC. LXXXIII.

LEOPOLDUS,

DIVINA FAVENTE CLEMENTIA
Electus Romanorum Imperator ſemper Auguſtus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Sclavoniæ, &c. Rex, Archidux Auſtriæ, Dux Burgundiæ, Brabantiæ, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ, &c. Marchio Moraviæ, Dux Lucemburgiæ ac ſuperioris & inferioris Sileſiæ, Wirtembergæ & Teckæ, Princeps Sveviæ, Comes Habspurgi, Tyrolis, Ferretis, Kyburgi & Goritiæ, Landgravius Alſatiæ, Marchio Sac. Rom. Imp. Burgoviæ, ac ſuperioris & inferioris Luſatiæ, Dominus Marchiæ Sclavonicæ, Portus Naonis & Salinarum, &c.

 AGNO-

AGNOSCIMUS ET NOTUM FACIMUS tenore præſentium univerſis; Quemadmodum glorioſiſſimi Prædeceſſores noſtri Romanorum Imperatores & Reges, inter alias ſupremi officii ſui curas, eam etiam dignitate ſuâ dignam exiſtimârunt, quâ pro Reipublicæ gubernatione atque conſervatione variorum in Sacro Romano Imperio Studiorum atque Collegiorum inſtitutioni, fundationi atque confirmationi ſe clementer interponerent; Ita & Nos cum Reipublicæ maximè intereſſe perſpiciamus, ut quæ humano generi divinitus data eſt ſanitatis quâ conſervandæ quâ reſtituendæ ſcientia, ſollicitè foveatur atque propagetur, prædictorum Majorum noſtrorum laudatiſſimo exemplo, eos qui ſolidâ medendi ſcientiâ imbuti, longâque experientiâ uſuque rerum magiſtro confirmati, pro Civium ſalute atque incolumitate excubant, cùm oportunis juribus atque libertatibus, ut ſub Imperiali auſpicio felicia incrementa ſumant, clementer munimus atque augemus, tum convenientibus etiam honoribus atque præmiis liberaliſſimè excitamus atque condecoramus.

CUM IGITUR NOBIS AB HONORABILIBUS peritis ac doctis noſtris Sacrique Imperii fidelibus dilectis N. N. Præſide, Adjunctis, cæteriſque Collegis Societatis Academicæ naturæ Curioſorum humiliter expoſitum fuerit, ſe Leges quaſdam & Statuta, quorum vinculo Societas hæc impoſterum firmius connexa hæreat,

reat, inter ſeſe ſtrictè obſervanda in unum congeſſiſſe & compilaſſe in hæc verba:

SACRI ROMANI IMPERII

Academiæ Naturæ Curioſorum

LEGES.

Lex I.

Gloria DEI, Medicæq; Artis illuſtratio, & proximi exinde reſultans commodum, Academiæ Naturæ Curioſorum ſcopus eſto, & cynoſura unica.

Lex II.

Præſidium Academiæ ſit Providentia Divina: Patrocinium conciliet uſus in rebus publicis benè conſtitutis maximus, quem ſi non omnes ac ſinguli, plures tamen & cordatiores venabuntur, æſtimabuntq; ad incolumitatis, ſanitatisq; propriæ tutelam, omnibus gazis anteponendam.

Lex III.

Quoniam Societas hæc in Germaniâ prima ſumpſit incunabula, adeoq; hactenus Membra ejus Germani fuerunt, in diverſis Imperii Romano-Germanici Circulis viventes, Societas hæc Sacri Romani Imperii Academia Naturæ Curioſorum appellari voluit, parili ratione, quâ exteræ Eruditorum Sodalitates ACADEMIÆ audire conſueverunt; ſperans fore, ut magis magisq; adoleſcente ſuo Collegio, tam ipſius Sacræ Cæſareæ Majeſtatis, quàm

 Sere-

Sereniſſimorum Electorum ac reliquorum Imperii Principum Tutelam ac munificentiam, veluti ſine quibus fulcimentis vix diu vigere & conſiſtere valebit, experiatur.

Lex IV.

Ut ergo tanto feliciora ac firmiora incrementa Societas capiat, & ad tam laudabile, tamq; proficuum inſtitutum proſequendum viri cordati promptiùs alliciantur, danda eſt opera, ut ipſi authoritas major concilietur, membra verò ejusdem honore & præmiis, quæ ſtimuli ad quævis magna exſequenda unici & maximi eſſe ſolent, excitentur, adeoq; à Summo Imperatore, Electoribus, aliisq; Imperii Principibus, nec non Liberis Imperii Civitatibus pro diverſitate membrorum Societatis, in diverſis locis degentium, Privilegia quædam & immunitates Perſonales exorandæ ſunt. De quarum clementiſſima ac gratioſiſſima collatione dubitandum non eſt, cùm Collegæ Curioſi non in magno ſint numero, & præterea per Ditiones, Urbesq; Germaniæ diſperſi; Ipſi verò ob publicam diligentiam non minùs ac Profeſſores in Univerſitatibus honorum & immunitatum quarundam præmia promereantur.

Lex V.

Præſes Academiæ ſit, idemq; unicus. Ipſi incumbat rebus Academiæ ita proſpicere, ut quæcunq; in ejus incrementum, aut commodum ullo modo cedere poſſunt, vel operâ vel conſilio ſedulò procuret. Præterea peculiari Libro inſcribat nomina ſingulorum Academicorum, additâ Patriâ, die natali, loco habitationis, functione præteritâ

teritâ præſentiq́;, nec non olim die obitus: Eumq́; Librum ſeu Archivum apud ſe ſeriò cuſtodiat.

Lex VI.

Præſidi propter locorum ambitum atque diſtantiam, adjuncti, velut Secretarii quidam aſſocientur. Eorum hactenus quidem duo ſolùm fuerunt, ipſi tamen nunc ſub incrementum Collegii numero augeri poſſunt, pluresq́; conſtitui, prout ex re Academiæ eſſe videbitur. Eligendi autem illi impoſterum præcipuè, qui edito opuſculo ſeſe Collegio commendârunt, & quidem à Præſide, votis reliquorum Collegarum electionem confirmantibus.

Lex VII.

Munus Adjunctorum ſit cum Præſide de Academiæ Emolumentis frequentiùs & fideliter communicare; Medicos alios ac eruditione præſtantes litteris præprimis invitare; Collegas in Album receptos præſtitis præſtandis, dignis laudibus, & Agnomine honorifico (factâ priùs cum Domino Præſide communicatione) uti hactenus factum, mactare; tardantes officii ſui placidè admonere; obſervationes & experimenta aliunde communicata, ad locum, ubi Ephemeridum fiet collectio, dirigere.

Lex VIII.

Iidem ſint diſpoſiti ac diſtributi per loca, quâ citiùs ac faciliùs cum aliis extra Societatem Medicis, præcipuè verò exteris commercia litteraria inſtitui promoveriq́; poſſint. Unus tamen illorum perpetuò Præſidi adſit, aut certè in ejus viciniâ hæreat, ut cum eo de neceſſariis commodius

modiùs colloqui vel communicare poſſit. Eidem Adjuncto incumbet, Præſidis, ſi is è vivis exceſſerit, fata maturè per Programma publicum intimare, quo ab univerſis Dominis Collegis, absq; ſimultate per vota alius dignus, præcipuè tamen è numero Adjunctorum, eligi queat.

Lex IX.

Academici Naturæ Curioſi (in quorum numerum tantùm admittendi Doctores & Licentiati, aut iis eruditione proximi, omnes tamen Medici aut Phyſici) invitati & recepti ad duo ſint obſtricti; ut primò ſeligant ſibi materiam elaborandam ex Regno ſive minerali, ſive vegetabili, ſive animali, quæ cuiq; arriſerit, niſi ab alio Collega jam tractata ſit; ſecundò, Ephemeridibus annuis conficiendis, augendis atque ornandis indefeſſam navent operam.

Lex X.

Si jam, quoad prius, quis ſingularem aliquam Medicam materiam ſibi tractandam ſelegerit, illam Domino Præſidi aut uni vel alteri ex Adjunctis ante editionem ſignificet, delineationemq; tractationis ipſis transmittat, ut ſi de eâdem materiâ aliquid rari & curioſi reliquis Dominis Collegis innotuerit, illud candidè communicari poſſit, & ab Authore factâ honorificâ communicatorum & communicantis mentione, inſeri, eandem ob cauſam, ut nempe materia pertractanda eò citiùs innoteſcat. Materiæ iſtæ ſelectæ annuis Ephemeridibus Curioſorum coronidis loco ſubjungi poterunt.

Lex XI.

Materiam talem Academicus elaborabit curiosè, &

quâ

quâ fieri poterit diligentiâ, inquirendo in rei tractandæ Nomina, Synonyma, modum generationis, locos natales, differentias, ſpecies, delectum, vires tam totius, quàm partium, Medicamenta tam vulgaria, quàm Chymica, tam ſimplicia, quàm compoſita, nec omiſſis, ſi qui dantur, uſibus mechanicis, eo ferè modo, quo conſcripſit Rhodologiam ſuam Roſenbergius, Maſtichologiam Strobelbergerus, Marathrologiam Schenckius, Corallologiam Ganſius, Sambucum Blochwizius, & jam tum quædam Collegii Curioſi Membra ſua ediderunt ſpecimina.

Lex XII.

Licitum verò ſit Domino Præſidi (necnon aliis etiam Academicis, quibus opuſculum ante editionem videre contingit) cum bona authoris venia, & absq; ipſius offenſione, materiæ perfectius elaborandæ gratia quædam monere, corrigere, addere, immutare, mantisſam, vel corollarium pro lubitu aut opuſculo edendo addere, aut poſtmodum in Ephemerides Germanicas conjicere, omnia tamen amicè, candidè, & veluti fraternè, citrà arrogantiam aut invidiam, vel ullius contemptum ac contumeliam: Quandoquidem rationalis Medici non eſt, alterum invidioſè calumniari.

Lex XIII.

Certum tempus Exhibitionis à Medico requiri non poteſt, cum propter Praxeos negotia ſibi & collegio ſemper vacare non poſſit, ſufficiet ſi utilitas proximi & cupido famæ calcar addant, maturum fœtum primum Collegio, poſtmodum Erudito Orbi ſiſtere.

Lex XIV.

Abſoluto opuſculo Authori & Collegæ cognomen, uti hactenùs factum, à Domino Præſide & Adjunctis offeratur, eoq́ ille condecoretur. Reliqui Domini Collegæ qui ſaltem Ephemeridum Curioſarum collectioni ſtudent, eousq́ cognominibus careant, donec pertractatâ Curioſâ materiâ & edito opuſculo Priori Collegii inſtituto ſatisfecerint.

Lex XV.

Qui penſum ſuum abſolvit, non cogitur ad novæ materiæ elaborationem: ſufficit ut Ephemerides Germanicas alterum Collegii curioſi laudabile inſtitutum pro virili poſtmodùm augeat, & aliis Collegis opem ferat, ad exornandos ipſorum labores. Si tamen cuidam ſpontaneo inſtinctu novas materias pertractare lubitum fuerit, lubentiſſimè hoc ipſi indultum ſit, imò eò magis Collegii favorem merebitur, & dignius Collegio membrum ſe præſtabit.

Lex XVI.

Nam cùm præter iſtarum materiarum ſpecialem tractationem hactenùs à quibusdam Collegii membris factam, & porrò faciendam maximum Medicinæ præbeant commodum variæ obſervationes, experimenta, Problemata Phyſica & Medica, & in hâc parte, tanquam ſecundo Collegii inſtituto ſuprà Leg. VIII. indicato curioſis Collegium curioſum ſatisfacere ſtudebit. Quare Programmate quodam ad Eruditiſſimos Europæ Viros, tàm in Germania quàm extra eam in Italia, Gallia, Britannia, Belgio,

Dania

Dania &c. viventes directo ſubmiſſe, honorificè perq; amanter invitandi illi, ut ſi quæ abſcondita novavè Curioſa Phyſico-Medica occurrant, cum Collegio candidè per litteras communicent, & hoc tempore Vratislaviam, ubi primorum annorum fiet collectio, potiſſimum transmittant. Singuli quoque Collegæ ab Amicis ſuis idem beneficii genus in publicam commoditatem directum per ſpeciales literas flagitent.

Lex XVII.

Obſervationes illæ, itemq; experimenta, Inventa, Problemata, aliaq; hujus farinæ erudita, communicata, ab Adjunctis necnon aliis Collegis Curioſis, ſecundum ordinem temporis, quo communicata fuerunt, in unum corpus colligantur, præmiſſo ubique Eruditi honorifico nomine qui ipſa, quotq; communicavit, & cui communicavit. Poſt ad minimum ſingulis annis in unum volumen à certis & deſtinatis ad id Collectoribus, congeſta, Collegii Curioſi Bibliopolæ tradantur, ut ſub nomine EPHEMERIDUM GERMANICARUM NATURÆ CURIOSORUM *edantur. Hâc ratione quicquid rarioris aut occulti in Phyſicâ & Medicinâ ubicunque locorum reſtiterit, unâ quaſi in tabellâ delineatum Eruditis exhibebitur, cum de ſincerâ, promptâ & probatâ communicatione non dubitetur. Siquidem multis egregiis ingeniis hic janua Famæ & utilitatis aperitur, ut cum ipſis aliquid ſingulare edendi tempus & otium non ſuppetat, cum ipſorum famâ & honorificâ mentione in Ephemeridibus tamen id videre poſſint mundo exhibitum. Quare ut eò citius & lubentius*

tius Medici cum Collegio communicent per litteras, Collegæ Curioſi temperabunt ſibi, quin iſtis communicatis cenſorium judicium apponant, contenti ſimplici narratione, prout res ipſa communicata fuerit. Liberum tamen eſto interdum, ſi ſimilis aliquis caſus contigerit, Scholion addere, absque omni tamen mordaci ſale.

Lex XVIII.

Anniverſariis hiſce Ephemeridibus addantur, ſi qui rariores Libri in Medicinâ editi fuerint, & interdum quid rari præcipuè in ſe contineant, brevibus enarretur: Addatur calcis loco, ſi quis è Collegarum numero vivis exceſſerit, cum honorificâ mentione quid commodi Collegio præſtiterit, quæ opuſcula ediderit, adeoq; breviſſimis vita ipſius & beata analyſis enarretur.

Lex XIX.

Si quis Academicorum ante opuſculi editionem è vivis exceſſerit, fragmenta ab alio Collegâ colligenda, & cum præſcitu Præſidis, ſub nomine Authoris demortui, ut edantur, conceſſum liberumq; ſit.

Lex XX.

Quilibet Academicus alios etiam Medicos, ſive illi Germani ſive exteri Germanorum hiſce laboribus faventes, aut ipſam in Societatem protrahere conabitur, ut membra Collegii fiant, aut ut tanquam Patroni ac Fautores ſaltem Collegii reliquis Dominis Collegis, & præcipuè Ephemeridum Collectoribus rariora communicando operam conferre dignentur, invitare.

Lex XXI.

Lex XXI.

Quilibet Academicus geſtet Symbolum Academiæ; ſcilicet annulum aureum, in quo loco gemmæ ſit liber apertus, in cujus unâ facie oculus radiis è nube illuſtratus, in alterâ Lemma Academicum NUNQUAM OTIOSUS *inſcripta ſint: Librum ab utroque latere ſerpens corpore & caudâ circa annuli circulum circumvoluti ore teneant, non tàm ut ornamentum ordinis ſit, quàm incitamentum ad officium ſeriò & fideliter exequendum.*

PORROQUE NOS SUPRAMEMORATI Præſes & Collegium ſuppliciter rogârit, ut authoritate noſtrâ Cæſareâ non ſolùm Societatem hanc Academicam Naturæ Curioſorum per Sacrum Romanum Imperium Regnaquè & Provincias noſtras hæreditarias â ſe erectam benignè fovere, ſed & prædicta ſtatuta eorum & leges laudare, approbare, dictamque adeò Societatem Academicam confirmare clementer dignaremur. Nosque maturo ſuper hoc habito conſilio & deliberatione precibus ejusmodi cùm per ſeſe honeſtis & æquis, tùm in boni publici promotionem directis benignè annuendum duxerimus.

PROINDE EX CERTA SCIENTIA, AC de Cæſareæ noſtræ poteſtatis plenitudine antedictam Naturæ Curioſorum Societatem Academicam ut ſupra inſtitu-

ſtitutam atque erectam, ejusque leges & ſtatuta ſupra deſcripta, quò ſolidiori aç firmiori conſiſtat fundamento, in omnibus ſuis clauſulis, punctis & verborum expreſſionibus, omni meliori modo ac via laudamus, approbamus, & confirmamus, illique una cum membris & perſonis eam conſtituentibus facultatem libertatemque concedimus & elargimur, ut laudabile hoc ſtudium ſuum atque inſtitutum per Sacrum Romanum Imperium Regnaque & Provincias noſtras hæreditarias, ac de cætero ubique locorum ac terrarum liberè exerceant, promoveant ac dilatent, citrâ impedimentum & contradictionem cujuscunque: noſtris tamen, & Sacri Imperii aliorumque juribus ſemper ſalvis & illæſis.

NULLI ERGO OMNINO HOMINUM liceat hanc noſtræ conceſſionis, confirmationis, approbationis, & gratiæ paginam infringere, aut ei quovis auſu temerario contraire, ſub pœnâ indignationis noſtræ graviſſimæ & quinquaginta marcarum auri puri, quâ contrafacientes irremiſſibiliter medietate Fiſco ſeu Ærario noſtro Imperiali, reliqua verò parte injuriam paſſorum uſibus applicatâ omni ſpe veniæ ſublatâ plectendos decernimus. Harum teſtimonio literarum manu noſtrâ ſubſcriptarum, & ſigilli noſtri Cæſarei appenſione munitarum. Quæ dabantur in Civitate

tate noſtrà Viennæ, die tertiâ Menſis Auguſti, Anno Domini milleſimo ſexcenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo, Regnorum noſtrorum, Romani vigeſimo, Hungarici vigeſimo tertio, Bohemici verò vigeſimo primo.

LEOPOLD.

Vt

Leopoldus Gvilielmus,
Comes in Kinigsegg.

Ad mandatum Sacræ Cæſareæ Majeſtatis proprium.

Chriſtoph. Beuer.

Collation. & regiſtravit.

Ludov. Vlostorff, Regiſtrator.

Literæ
Subjectiſſimè Supplices
ad
ILLUSTRISSIMUM
DN. DN.
RAYMUNDUM
tùm, S. R. I. Comitem
nunc, Sereniſſimum PRINCIPEM
DE MONTECUCOLI
Pro ſuſcipiendo S. R. I.
Academiæ Naturæ Curioſorum
PROTECTORATU
Unà cum Gratioſiſſimo Reſponſo
&
Devotiſſimâ Gratiarum actione.

Noribergæ,
Literis Knortzianis.
Anno M. DC. LXXIIX.

LITERÆ

Invitatoriæ Subjectiſſimæ.

ILLUSTRISSIMO ET EXCELLENTISSIMO

DOMINO

DOMINO RAYMUNDO, S.R. IMPERII COMITI A MONTECUCOLI,

Domino in Hohenegg & Oſterburg, Aurei Velleris Equiti, Sac. Cæſ. Maj. Conſiliario Intimo, Cubiculario, Conſilii Aulico-bellici Præſidi, Gratioſiſſimo Locumtenenti, Campi-Mareſchallo, Rei armamentariæ Præfecto Equitum Cataphractor. & Peditum Colonello, & Confiniorum Jaurinenſium Generali &c. &c. Domino & Mæcenati meo Gratioſiſſimo &c. &c.

Illuſtriſſime & Excellentiſſime Domine

S.R. IMPERII COMES à MONTECUCOLI, MÆCENAS *GRATIOSISSIME.*

DElectârunt omni ævo certaminibus Heroicæ mentes, & Generoſâ iſtâ æmulatione ſempiternam ſibi peperére gloriam, ut Græci ſuis Olympicis, Iſthmicis, & Romani ſuis Circenſibus, Curſoriis, gladiatoriis, &c. Sed hæc corporis tantùm erant exercitia ad oſtentandum robur, membrorumque agilitatem comparata; Glorioſius longè & ingenioſius certamen antecedenti ſeculô primùm, quod ſciam, in Italia Coſmus Medicæus, Magnus ille Hetruriæ Dux, inter Viros literatos inſtituit, quod Academiam vocavit, ſodalitium ſcilicet, ſeu Collegium Virorum variâ rerum omnium ſcientiâ

& uſu

& uſu Excellentium, qui in commodum Rerumpublicarum ſub certis quibusdam regulis conſtricti mentis acie collegialiter decertarent.

Felici omine pasſim excepta virtuoſa hæc & planè Heroica exercitatio præter alias Nationes Angliam nuper ad Societatem Regiam, & ſub iisdem temporibus Germaniam noſtram ad pares conatus animavit, ut Ducibus aliquot Imperii Magnatibus Excellentisſima quædam ingenia ad patriam linguam excolendam conjunctionem inirent, Fructiferorum nomine famigeratisſimam.

Fatô dicam, an votô potiùs Literatorum ſimile Exercitium in Imperiali Svinfurto inter paucos quosdam Medicos (Anglicæ Societatis V. tantum primò fuiſſe dicuntur) Authore potisſimùm Domino Johanne Laurentio Bauſch, Med. Doct. & Phyſico Svinfurtenſi, Antecesſore meo, annô hujus ſeculi 51. inſtitutum eſt, quod Naturæ Curioſorum nomine inſignitum, certisq; legibus ſancitum, ut ſinguli Collegæ curioſè ſcrutarentur & in apricum proferrent ea, quæ vel ſeculi injuriâ, vel hominum incuriâ Cimmeriis hactenus tenebris immerſa animos ſciendi avidos latuisſent, humanis aliàs uſibus maximè necesſaria, commoda, jucunda; idque non ſine applauſu plurimorum Clarisſimorum Virorum (inter quos primo loco nomino Laſchelium, Sorbait, Greiſelium, Jungium, Hertodium) quorum elogia ad Sacratisſimam Majeſtatem Cæſaream delata Heroicum iſtum Genium tàm propitium nobis reddiderunt, ut Cæſareæ ſuæ Majeſtatis jusſu ex magnificentisſimo illo Cimeliarcho Cæſareo rarisſima quædam Naturalia, quaſi gemmæ quædam, ad exornandas Ephimerides noſtras clementisſimè concederentur: quô illuſtri exemplô excitati varii ex variis mundi plagis nobiſcum hactenus communicârunt, & communicant hodienum, quæ vel explorata novitas quotidiè admiratur, vel indefeſſa hominum induſtria indies perveſtigat.

Fructus autem hujus inſtituti noſtri in Respublicas maximus licèt ſit, & nobilisſimus, malevolorum tamen quorundam calumniis quoq; eſt obnoxius, & adeò expoſitus, ut exinde

 non-

nonnullorum Collegarum generoſus fervor nonnihil frigeſcere & tantùm non ſufflaminari, furorq; Martialis, infenſisſimus ille literarum hoſtis, funeſtam nobis cladem minitari videatur: Utrumque remedium efflagitat præſentaneum; Utrumq; Patronum & Protectorem Heroicum; Illud Artis, hoc Martis eſt: In utroque eminenter coruſcat Illuſtrisſima V. Excellentia, quam ideò ſubjectisſimâ devotione venerantur Naturæ Curioſi omnes & ſinguli, eâ, quâ par eſt, animi obſervantiâ ſubmiſsè rogitantes, ut Illuſtrisſima V. Excellentia Academiæ Naturæ Curioſorum Patrocinium Gratioſisſimè ſuſcipere, Auguſtisſimo Noſtro LEOPOLDO eorum ſtudia & labores de melior commendare, & Naturæ Curioſos pro ſalute publica tàm ſolicitè excubantes adverſus omnium Zoilorum viroſa ſpicula Heroicè tueri dignetur. Faciet hoc ipſô Illuſtrisſima V. Excellentia rem, ut putamus, Nomini Germano glorioſam, Imperio Romano-Germanico fructuoſam, & Illuſtrisſimæ Excellentiæ ſuæ admirandis virtutibus longè dignisſimam. Vivat Illuſtrisſima V. Excellentia, & in inacceſſo illo ſummæ Felicitatis ac Dignitatis throno floreat diutisſimè: Ita mecum voveant omnes Naturæ Curioſi, imò omnes Boni.

Dabantur Svinfurti, ubi Illuſtrisſimæ V. Excellentiæ Generoſa iſta militiæ ſuæ tyrocinia primitùs deponere, & ſingularis Clementiæ ac Favoris Gratioſisſimos radios ſæpiùs, & nuper quoq; in tranſitu ex itinere devotis Civibus ſpectatisſimi exhibere volupe fuit, quod gratisſimâ mecum mente agnoſcunt & recordantur omnes.

Illuſtriſsæ Excellæ Væ.

Subjectisſimus
S. R. I. Acad. Natur. Curioſor. Præſes dictus Argonauta

Svinfurti die 9. Octobris 1677.

JOH. MICHAEL FEHR D. Phyſ. Svinf. Ord. & Prætor Urbis Imperialis.

Illu

Illuſtrisſimi DN. COM. à MONTECUCOLI Gratioſisſimum Reſponſum.

Prænobili, Doctisſimo ac Conſultisſimo

DOMINO JOHANNI MICHAELI FEHR

AA. LL. Philoſophiæ & Med. Doctori, S.R. Imperii Naturæ Curioſor. Academiæ Præſidi, Phyſico Svinfurtenſi Ordinario, Urbisq; Prætori Imperiali &c.

Svinfurtum.

Prænobilis, Doctisſime, ac Conſultisſime AA. LL. Philoſophiæ & Medicinæ Doctor.

QUam proximè abhinc elapſâ nonâ Octobr. Svinfurtô ad me dediſti epiſtolam, non tantùm ritè accepi, ſed etiam Tuum, Tuorumq; Collegarum petitum intellexi: Me Tuæ (cui laudabiliter præes) Academiæ Tuorumq; expetis Protectorem, atque ita honorificam procul dubio imponere cogitas provinciam, quam vel ideò promtus ſucipere non prætermitto, quia de Tuo, Tuorumq; primùm conſtanti fervore, dein optato pro bono publico ex ſtudio veſtro ſecuturo emolumento minimè dubito. Sicut igitur pro hac oblata mihi honorifica ſparta præſentibus officioſisſimas rependo grates, ita non minùs, ubi impoſterum laudabile Tuum in promovendo hoc ſtudio deſiderium pro viribus ſecundare potero, partibus meis haudquaquam deero, ac vicisſim ſemper futurus ſum

Viennæ 28. Novembris 1677.

ad officia paratisſimus

R. à Montecucoli.

Argonautæ
Gratiarum actio.

ILLUSTRISSIME ET EXCELLENTISSIME
SAC. ROM. IMP. COMES à MONTECUCOLI,
Dn. & Mæcenas Gratioſisſime.

ALexandri Magni magnitudinem & Heroicas virtute ad vivum exprimere videtur Illuſtrisſima Veſtra Excel lentia, qui à Poëta prædicatur,

Ἀμβότερον, ἀγαθὸς βασιλεὺς, κρατερὸς τ' αἰχμητής.

Rex probus ac prudens, & in armis ſtrenuus Heros.

Utrumq; hodie perrarum in uno, in pluribus vix alterutrum ſed in utroq; excellere & pulchrum eſt & verè Regium. Regi hâc virtute eminenter excellit Illusſtriſs. V. Excell. dum inte media hoſtium tela, inter tempeſtuoſos Imperii fluctus Muſi quoq; humanioribus locum dare ſatagit, quod manifeſtè illu ſtrat Gratioſs. ille Illuſtriſs. V. Excell. affectus erga Nat. Curioſos quorum Illa vota non ſolùm audire, quod certisſimus animi Ge neroſi index, ſed &, quod ferè ſupra vota erat, Heroico iſto Pa trociniô ſuô labores eorundem DEO & Imperio ſacros ſuffulci re, ac contra omnes adverſantium virulentos morſus tueri di gnata eſt: quod maximi beneficii loco ducimus omnes, eoq; no mine Illuſtriſs. V. Excell. eâ, quâ par eſt, animi obſervantiâ, Præ ſes Ego, omnium Collegarum nomine, devotisſimas interim ag habeoq; gratias, donec publicô aliquô teſtimoniô erga Illuſtriſ V. Excell. promtisſimæ ſuæ ſubjectionis & gratitudinis debita ſe exſolverint Academici Naturæ Curioſi. Vivat Illuſtr. Excell. V & cum inſtante Novennio novis Honorum & Dignitatum acces ſionibus indies (*) auctior in Imperio Romano Illuſtriſs. V Excell. potisſimùm fortitudine ex funeſto hoc bello, vel felicite eluctante, vel jamjam triumphante, floreat ex voto. Ex Imperia Svinfurto d. 6. Dec. An. 1677.

(*) *Augurium hoc non fuiſſe vanum Illuſtrant Illuſtrisſimi Honores & Dignitat mox ſubſecutæ.*

Illuſtriſſæ. Væ. Excellæ.

Devotisſimus Cliens

S. R. I. Acad. Nat. Curioſor. Præſes d. Argonauta
JOH. MICHAEL FEHR Phil. & Med. Dr
Phyſ. Svinf. Ord. Urbisq; Prætor Imperialis.

D. O. M. A

D. O. M. A.

AUguſtum Auguſti LEOPOLDI Cæſaris Aſtrum,
Imperii Columen, Pannoniæq; Tremor;
Quem Virtus Magnum, rerum Prudentia Summum
Reddidit, Auſtriacæ Dextera Firma Domûs;
Quâ Dextrâ dextrè Res ſtat Romana Salusque,
Quo Capite, alma ſuum tollit Hygeia caput.

Salve Magne HEROS, PRINCEPS Celſisſime ſalve!
Inclute Muſarum Dux & APOLLO Chori!
Vive diu Imperio Romano Maximus ATLAS!
Vive diu & noſtri Celſa CORONA Chori!
Jubilat omnis ager, rerum-Natura triumphat,
Naturæq; ſagax Curio plaudit; JO!

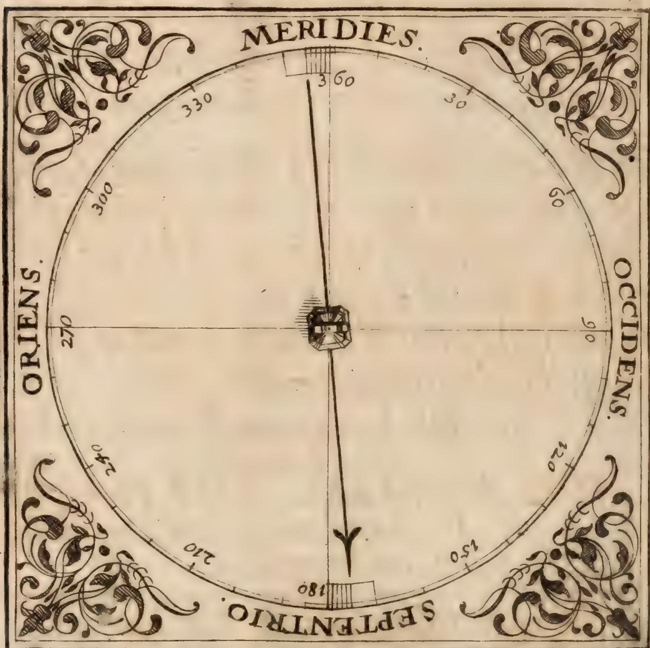
S.R.I. Acad. Naturæ-Curioſorum Præſes
d. Argonauta
JOH. MICHAEL FEHR Philoſ. & Med. D.
Phyſicus Svinfurtenſis Ordinarius, Urbisq;
Prætor Imperialis.

Magneticæ Declinationis
Noribergæ hoc anno inſtituta obſervatio.

QUam quondam Magneticæ acûs declinationem in hac noſtrâ Civitate artifices habuére indubiam, quod cuſpis ejus auſtralis à meridiana diſ-deret lineâ ad occidentem, octo ferè gradibus; notante id etiam ex Geor-go Hartmanno, Cive noſtro, Sciotericographo ſolertisſimo, Viro Natu-æ Curioſisſimo Athanaſio Kirchero, in Geographiæ magneticæ *Cap. 4.* eam ipſam hodierno deflectere tempore à lineâ iſtâ meridionali, ortum ver-ſus, ad quinq; gradus mecum ingenioſus Mathematum Cultor, Georgius Christophorus Eimmart obſervavit, qui quatuor continuis ante æquinoctium autumnale diebus ſemper talem, qualem & biennio ante deprehendi, accu-ratè, tot inſtrumentis huic fini accommodatis reſpondentem demonſtravit, non ſine inſigni apud plurimos hujus diſcriminis admiratione.

En!

En Zephyro ut Magnes neglecto vergit ad ortum
Noricus, extollens CÆSARIS imperium!
Sic LEOPOLDE tuas ad partes dedita Noris
inclinat, DOMINUM TE venerata ſuum.

CÆSARIS ad ſolium Magnes ſe vertilis aptat,
Regeq; Gallorum cedit ab occiduo:
Euge, bonum DEUS hoc portentum faxit, ut Ipſe
CÆSARIS in partes nunc quoq; GALLUS eat.

Neq; ſemper arcum tendit
APOLLO
Non ſi malè nunc, et olim ſic erit

APOLLO
ΤΕΤΡΑΤΕΧΝΗΣ
Serenisſimus Princeps ac Heros,
DN. DN.
RAYMUNDUS,
Sac. Rom. Imperii
COMES DE MONTECUCOLI,
Dominus in Hoenegg & Juppendorff, Aurei Velleris Eques, Sac. Cæſar. Majeſt. Conſiliarius Intimus, Camerarius, Conſilii Aulico-Bellici Præſes, Generalis Locumtenens, Campi-Mareſchallus, Rei Tormentariæ Supremus Præfectus, Equitum Colonellus, Jaurinenſis Præſidii ac Confiniorum Generalis,
ab
Inclita
Academiâ Naturæ-Curioſorum
PROTECTOR
electus:
Acclamatione prorſâ & vorſâ publicè cultus
A
Johanne Georgio Volckamero, Doct.
& Collegii Medici Nor. Decano.
Academico Naturæ Curioſo.

NORIBERGÆ,
Typis Andreæ Knortzii.
ANNO M. DC. LXXIIX.

Typus æneus hujus
Frontiſpicii, in antiqua tabula ex albo marmore, magnitudinis pedum ſesquitrium ex unoquoq; latere, extat Romæ in ædibus Hasdrubalis Matthæi Marchionis Jovii.

SERENISSIME PRINCEPS,

DOMINE CLEMENTISSIME.

VOtis nunc omnia fervent, dum fata adfulgent. Cytharam poſcit ac plauſum, lætitia publica. Spes Auguſta Auſtriæ, poſt duo & quod excedit luſtra, tandem reſpicit, Porphyrogennetum cunis motantibus. JOSEPHUS, magnum Jovis incrementum, ut feliciter creſcat, ut annos ferat, omnes congratulamur. Filius accreſcens Joſeph, filius accreſcens, decorus aſpectu: cui benedicat Omnipotens! Sed & Tua votis res agitur, Sereniſſime Princeps! ut novus jam regnet Apollo. Aptum hoc Tibi numinis nomen, & quaſi agnatum, pollenti Apollineis artibus. Ille, Leo ſub Leone, radiis infenſus, ſpicula hæc latè disjicit: pharetratus etiam, in Pythona ſagittas torquet. Tua verò Serenitas quorſum non alluxit fulgoris fulgure? Quanta Imperii ſpatia emenſus es, fulmi-

fulminis ales, Jovis Aquila! Teſtis Arabo, Arabum ſanguine cruentatus, & fugata videns

— — Lunatis agmina Signis.

Inde ex auro Tibi Laurus debetur, ob ſervatam Orbi Chriſtiano Auſtriacoq; Hungariam. Teſtis Franconia: procul dubio nunc Francica, niſi Tu Deus quaſi ex machinâ in tempore adfuisſes. Ibi ars hoſtilis arte deluſa, exemplo docuit, in Bello plus Prudentiâ profici, quam Viribus. Ita Te Averrunco, commune Germania periculum, & malum jam in viſceribus, feliciter extruſit. Tandem etiam, armis arma opponens, Pythone illo Gallico ſpiculis proſtrato, Dextera ſuâ Regem orbum feciſti. Et ab his principiis nunc Bellum trahitur. Tu verò, ita innutritus bellicis artibus, Pacem tamen amas: gnarus, Bellum geri propter Pacem. Eâq; nunc frueremur: niſi hoſtilis obſtaret ambitio. Interim Solis inſtar, Cæſarei Cœli Dieſpitrem Te videmus, Conſiliis præſentem intereſſe, & intendere omnibus. En Apollinem, Lucis fontem, lumine, circa caput, ſerenum! Ea Tibi mens, illuſtre ſenium juventâ miſcere & ſervare bonc publico, Conſilii radiis diem regere, quotidie renaſci, lumen dare collegis ſideribus. Hæc Phœbæa divinandi Ars, gemina bellicæ. Utraq; Herculis clavam Tibi aptat, cum Leonis exuviis: ut verè ἥρως vel ἥρως κλεὸς audias. Hanc equidem laudum radiis, illam rebus geſtis laudabilibus, imples. Jubaris etiam Solaris, & jubæ Leoninæ, quàm heroica affinitas: in Te expresſa! Ea omnia ac Fidelitatem in Te videt & æſtimat Imp. Cæſ. LEOPOLDUS Auguſtus Dominus Noſter, quo Jove Divûmq; terreſtrium Patre gaudes Filius.

quoc

uod ter felix, fauſtum fortunatumq; ſit Tibi & Poſte-
s! Nec mirum, cum quilibet Mons cœlo vicinus Jovi olim
ıcer fuerit, ſi Noſtro beneplacitum ſit, Suam in hoc
Monte habitare Gratiæ Cæſareæ Aquilam: ſuetam, nidos
ı montium excelſo ponere. Sed non hic gloriæ Tuæ termi-
us, Sereniſſime Princeps! Non Martiorum telorum ja-
ılatorem tantùm, ſed & Muſarum Ducem Te & Muſageten
ntimus Apollinem: hoc etiam Symbolo, quod in Monte
abites. Hunc ſive quis Parnaſſum dicat, ſive Soracten Tibi
onterraneum, idem dixerit. Romæ olim Herculi cum Muſis
ommune templum: quæ iſte geſſit, hæ carmine celebrant.
u, qui ſcribenda facis, ſcis facta etiam deſcribere, Julii Cæ-
ıris exemplo: Muſarum ſimul Patronus & Collega. Ita

--- quondam Cythara tacentem
ſuſcitat Muſam, neque ſemper Arcum
tendit, Apollo.

eſtem advoco, maximum quondam Illuſtris Literaturæ ſidus:*
ui Meletemata Tua, proſa & vorſa, non Cedro, ſed ipſo
ıro digna extulit. Hinc rectè, ſi Te Mercurium quoque, &
ισμέγιςον, dicimus, Caduceum Tibi dicamus. Iſte olim in ma-
ibus Æſculapio, filio Apollinis. Eo animas hic è morbis,
ermes è morte, revocavit. Idem in hanc jus Patri Cynthio,
uod filio, qui de ſeipſo:

Inventum Medicina meum eſt, nobisq; per orbem
dicitur Herbarum ſubjecta potentia. — —

x Sole, vita & omnium rerum Salus. Non fervet modo &
eſſundat, ſed fovet etiam ac fœcundat. Et in Montium qui-
em, vel vertice, vel viſceribus, ea calore ſuo producit, quæ

A 3 morta-

* Joh. Guil. Stubenbergius in Demetr. præfat.

mortalibus ſunt profutura. Nec in Te, Sereniſſime Prin-
ceps, fruſtra quærimus, quartum hoc Apollinis Decus. Nî
Tibi, ut Soli, clauſum. Intima ſua adyta latebrasq; Natur
Tibi recludit, idq; Tecum agit, ut poſſis —rerum cogno
ſcere cauſas. Invento ſic Apolline, ut jubaris Tui ſe parti-
cipem faceret Inclita Naturæ-Curioſorum Academia
ductore Viro Illuſtri Joh. Mich. Fehrio, ad Vadum Suevorum
Prætore Imperiali, levando oculos ſuos in Montem
Te ſibi Caput ac Principem elegit: nec, quæ Tua eſt hu
manitas, repulſam tulit. Ita Tu nunc Naturalium rerum inda
gator & indagantium Præſes, novo ſimul & Gentium & Ar
tium Principatu auctus, poſthac regnabis Apollo. Interin

— — quæ ſparguntur in omnes,
in Te mixta fluunt, & quæ diviſa beatos
perficiant, collecta tenes. — —

Sulmone & Venuſio, olim Italiæ Tuæ opidis, ſati Vates, hæ
melius dicturi eſſent, ſi liceret ipſis

--- in corpora poſſe reverti.

Interim, qui vivificat omnia, etiam infima, rhamnos cum roſe
tis, PHOEBUS noſter, hæc ſereno vultu ut inſpiciat, magni
precibus humillimè expoſcit

Serenitati Tuæ

Die D. Leopoldo Sacrâ An. 1678.

devotiſſimus ſubjectiſſimus

* * *

RAYMUNDUS *veluti* ΤΕΤΡΑΤΕΧΝΗΣ *fulget* Apollo,
Armis, Conſili is, Carmine, Re Medicâ!
Ipſa manus Divi LEOPOLDI CÆSARIS, *enſem*
adverſus quosvis ſtringere docta Viros:
Pannonas & Turcas, Tranſylvanosq́, trucesq́
Gallorum populos, quotquot & Albis alit.
Cujus ad adſpectum quicunque laceſſere honorem
Cæſareum tentant, aut violare, tremunt.
ILLE Sago*q́ Togâq́ ſimul Clariſſimus Heros*
Conſilio præſtans, auxilioq́ potens;
Speratos adeò qui nuper ab hoſte triumphos
In nihilum redigit proſubigitq́ ſolo:
Nunc tranquillatâ ſenſim virtute, recentem
Muſarum in Caſtris geſtit habere locum,
Atque ipſas inter feſtos celebrare triumphos,
Lauru etiam, galeâ conſpicuum ante caput.
Naturæ *ſolium conſcendens inter* amantes
(FEHRIUS eximia queîs gravitate præeſt,)
Omnia dum regit atque tegit, gratosq́ clientes
Induperatori *reddere gaudet ovans.*
Hinc Capite hoc *cœtus donatus, plauſibus inſit*
edere lætitiæ maxima ſigna ſuæ.

Jamq́

Jamq; ſuâ exultat formâ Natura, graveſq;
inde redundantes nunc ſibi ſpondet opes.
Ipſe ego de tali lætatus Principe, *toti*
Naturæ cupido *gratulor iſta* Choro:
Utq; hæc proſperitas, Capitiſq; hæc gloria tanti
ſub LEOPOLDINO NUMINE *perpetuet:*
Vivat *in* Imperii *ſolamen &* Ipſe, Reiq;
RAIMUNDUS Medicæ, *mente manuq; precor.*

Tanti Principis

cliens deditiſſimus

LITERÆ
Subjectiſſimæ Supplices
ad
Eminentiſſimum & Celſiſſimum Principem
Electorem ac Dominum
DN. ANSELMUM FRANCISCUM,
S. Sed. Mogunt. Archi-Epiſcopum
S. R. IMP. per Germaniam Archi-Cancellarium,
Pro ſuſcipiendo S. R. I.
Academiæ Naturæ Curioſorum
PROTECTORATU.
Unà cum Gratioſiſſimo Reſponſo.

NORIMBERGÆ,
ANNO M. DC. LXXXIII.

EMINENTISSIMO ET CELSISSIMO PRINCIPI AC DOMINO

DOMINO

ANSHELMO FRANCISCO,

S.Sedis Moguntinæ Archi-Epiſcopo, S.R.I. per Germaniam Archi-Cancellario, Principi Electori, &c. &c.

DOMINO MEO CLEMENTISSIMO.

Eminentiſſime atque Celſiſſime Princeps Elector,

Domine longè Clementiſſime.

SACRATISSIMO atque INVICTISSIMO ROM. IMPERATORI LEOPOLDO I. Academiam Naturæ Curioſorum non ſolùm rariſſimis è ditis-

ſimo ſuo Cimeliarchio Naturæ opibus & operibus beare, ſed & confirmare LL. ejusdem clementiſſimè complacuit. Auguſtiſſimæ huic Clementiæ ſupervenit Eminentiſſimi DN. ELECTORIS Moguntinenſis glorioſiſſimæ memoriæ JOHANNIS PHILIPPI Clementia haud minor in remittendâ taxâ.

Summum hoc beneficium noſtra Academia usque devotiſſimè ſuſpicit, imò augurio ſibi haud vano ſumit, fore, ut qui cœlitùs ſucceſſor datus es, EMINENTISSIME atque CELSISSIME DN. PRINCEPS ELECTOR, majori Clementiâ conatus noſtros, quibus Creatoris Gloriam, ac Salutem Proximi, penetrando in Naturæ reconditiora adyta, pro viribus promotum imus, Clementiſſimè ſis nobis viam muniturus; maximè ſi illius noſtræ Academiæ PROTECTOR fortiſſimus adverſus malevolorum inſultus humilimè adorari non dedigneris: ſiquidem EMINENTISSIMAM CELSITUDINEM

NEM V. ELECTORALEM hiſce ad genua gratioſiſſima ſubjectiſſimè provolutus, nomine omnium Collegarum flagito, enixiſſimèque rogito, placeat PROTECTORATUM dictæ noſtræ Academiæ Clementiſſimè in Se ſuſcipere.

DEUM T. O. M. devotiſſimè precamur, ut ſervet EMINENTISSIMAM CELSITUD. V. ELECTORALEM annos in Neſtoreos. Vivat & floreat firmiſſima HÆC S. R. I. COLUMNA; Floreat & vivat tutisſimum hoc bonarum Artium mentiumque Aſylum Eminentiſſimè, quod nomine Academiæ humilimè vovet.

EMINENTISSIMÆ CELSITUD. V. ELECTORALIS

Subjectiſſimus Servus

Academiæ Naturæ-Curioſorum Præſes, d. Argonauta,

Svinfurti 21. (11.) Octobr. Anno Christi cIↃ IↃc LXXXI.

JOH. MICHAEL FEHR, Phil. & Med. D. Phyſicus Svinfurt. Ordinum Urbisque Prætor Imperialis.

EMINENTISSIMI ET CELSISSIMI PRINCIPIS ELECTORIS

DOMINI

ANSHELMI FRANCISCI,

S. Sedis Moguntinæ Archi-Ep. &c.

Gratioſiſſimum Reſponſum.

Honorabilibus, Doctiſſimis atque Expertiſſimis, Præſidi, & Collegio Academiæ Nat. Cur. nobis ſincerè dilectis &c.

ANSELMUS FRANCISCUS Dei Gratia Archi-Epiſcopus Moguntinus S. R. I. per Germaniam Archi-Cancellarius ac Princeps Elector.

HOnorabiles, Doctiſſimi & Expertiſſimi Nobis ſincerè dilecti. Cùm famæ celebritas veſtram Naturæ Curio-

Curioſorum Academiam adeò illuſtraverit, ut quod Orbi conſpicuum ſimul ac perutile prodiit ſtudium veſtrum, Nos ipſi meritò admirandum non tantùm, ſed & poſteritati apprimè commendandum eſſe jam ante duxerimus, non poſſumus non confidere, vos eò faciliùs cognituros, quanto cum applauſu veſtræ ad nos literæ devenerint, quibus hoc ipſum veſtrum tàm magni nominis & momenti Inſtitutum noſtræ protectioni ſubmittere, ejusdemq́ue authoritati ac patrocinio vos ipſos devovere voluiſtis.

Reſtat igitur, ut quàm vobis protectoriam manum promtè præbemus ac polliceemur, votis ſimul noſtris ad boni publici incrementum & cumprimis Germanicæ Nationis gloriam eſſe cupiamus, veſtramq́ue laudabilem omninò induſtriam cum majori meritorum veſtrorum cumulo ad perennem operis cœpti conſtantiam exhortemur, quod benigniſſimo clementiæ af-

fectu

fectu benevolè excipimus & fovemus. Dabantur in Urbe Noſtra Moguntia 18. Aprilis 1682.

Anſelmus Franciſcus
E. A. M.

Ad

Reverendiſſimum, S. atque Metropolitanæ Sed. Mogunt. Archi-Epiſcopum S. R. IMP. per Germaniam Archi-Cancellarium,

ELECTOREM PRINCIPEM EMINENTISSIMUM AC DOMINUM,

DN. ANSELMUM FRANCISCUM,

Gratulatoria & Evchariſtica,

Cum

Celevsmate invitatorio,

Auctoritate nomineq; Academ. Nat. Curioſor. per S. Imp. Rom.

Perſcripta obſervanter.

NORIMBERGÆ,

ANNO cIↃ IↃc LXXXIII.

PROTECTORI Suo POTENTISSmo
Indulgentiſſimoque

Academ. Natur. Curioſor.
per S. R. I.

PRÆSES & COLLEGÆ
reliqui

Obſequia & vota pro felicitate
omnis generis perenni!

MAgni meritò in rebus noſtris accuratio & proviſio, DOMINE, habenda tua eſt; Clementia longè major erga nos, in literis repræſentata nuperis; ſpes maxima ornandi Ordinis illuſtrandique noſtri. Nam qui ingentia Imperii hujus Sacroſancti, hoc inprimis tempore, quo difficiliora omnia apparent, pondera incomparabili dexteritate moderaris, & altiſſimo librare ſoles animo, probare ac ſuſcipere gratioſiſſimè ſuſtinuiſti patrocinium ſubmiſsè flagitatum.

Ecquid verò efficacius, quid fructuoſius aut petere, aut impetrare poteramus? quàm ut haberes rata deſideria religioſa noſtra, & negotio haud planè infeliciter hûc usque profligato tantum adderes momentum laude ac Eminentiſſimâ auctoritate tuâ, quantum ne cogitando quidem ſatis aſſequi, ne dum exprimere nunc verbis poſſumus. Muneris nimirum Tui ratus, Divine PRINCEPS, non conſulere ſolummodò Imperii ſaluti publicæ, dum PONTIFEX GERMANIÆ ſupremus ea curas eminenter, quæ & communia cum cæteris COLLEGIS AUGUSTALIBUS, & ſoli TIBI propria inprimis ſunt; ſed & ſtabilire Academiam nutantem noſtram alioquin, & erigere hortamento Principali. Ac de illis equidem uberrima ex ſchedis *Bœneburgianis* diſſerendi

 ſe

ſe offerret meſſis, ſi id potiùs agendum foret, ut hîc talia ſine pari aut exemplo axiomata memoraremus. Quantum enimverò (unicum ex numeroſa ſerie ſiſtemus,) ornamentum *coronare, ungere ac conſecrare Reges Imperatoresq́ᵹ in Imperio hoc ſancto*, & in Archivo tanto LL. cuſtodire omnium ſupremas? Tuis, DOMINE, id humeris incumbit. Neque tamen Muſas adeò contemnis noſtras, quin adeſſe illis & præeſſe Caput corpori Naturæ Curioſorum clementiſſimè volueris. Hâc parte imitatus glorioſâ æmulatione Cæſares; *Trajanum*, *Conſtantinum*, *Carolumq́ᵹ Magnum* (ne *Juſtiniani* etiam ac plurium exempla cumulemus,) Reges pariter, *Alphonſum* Arragoniæ, & *Carolum II.* Britanniæ Monarcham; qui Nutricii præ cæteris & Protectores ſapientiam admirandasq́ue artes profitentium haberi dubitârunt minimè. Profectò titulis ſpecioſius exiſtimari debet omnibus, non ſaxis, aut edacitati temporum ceſſuro æri, aut fumoſis imaginibus, ſed animis, ſed famæ ac virtutum commendare meritis ingentem gloriam. Vix quippe altitudinem tuentur ſuam arduæ admirandæq́ue moles, ſi deſtituantur fundamento; nutaturæ ſcilicet ad levem tempeſtatem penitusq́ue collapſuræ. Sic metueremus oppidò, in poſterum his molimentis noſtris, niſi ſarta tectaq́ue auctoramento PRINCIPIS Eminentiſſimi & corroborata cerneremus. Gratulamur Tibi, Reverendiſſime PONTIFEX, de illuſtriſſimis tot Regum atque Cæſarum veſtigiis, quibus laudatiſſimè inhæres. Gratulamur Academiæ inprimis noſtræ de hoc ſancto & ſublimi

ſublimi Capite. Gratulamur Germanorum nationi univerſæ, quòd ad præſentiora indies exſurgit incrementa doctrinarum artium rariorum. Quando interim voluntas PRINCIPIS cenſura eſt perpetua, & hortamentum ejus efficax ſolatium, hûc trahimur, ad hunc Magnetem rapimur, flexibiles quamcunque ducimur in partem, ac ſequaces ſumus. Si beneficiis non minùs, quàm remediis ingenia experiri noſtra placet, fiat quod vis, DOMINE. Jubes, quæ ſentimus, promere in medium? promemus obſequentes. Quid enim eſt in verbis tuis, quod cujusque prædicatio vel tranſilire debeat, vel temerè prætervehi? Facias iſta ſemper, Maxime ELECTOR, neque unquam in hoc opere aut animus laſſetur tuus, aut fortuna! Macte hâc benignitate, PRINCEPS Optime! quâ illud conſecutus es, ut propter Te Collegæ glorientur ſinguli. Hoc tuum, Eminentiſſime ARCHICANCELL. beneficium exiſtit, & unius Tui providentia. Palam id profitemur nunc; ſed quâ gratiarum actione explicemus idem, minimè omnium videmus. Unicum videmus hoc, Te ſingulari curâ DEI vindicem aſſertoremque Statutorum pariter ac beneficiorum Academiæ reſurrecturæ ad amœniora florum fructuumque ornamenta datum eſſe. Precamur autem tui, Potentiſſime PROTECTOR, velis cauſſam apud Sacratiſſimum IMPERATOREM LEOPOLDUM graviter orare noſtram, *uti privilegiis & immunitatibus nobilitetur ſæpè ſeriò deſideratis*, ſæpiùs oſtenſis ex longinquo, *tandem Ordo noſter*; &, ſi intercurſet genius malignior livoris,

potenter aſſeratur. Crimini videlicet non parùm diſtat inornata virtus, vilitate denique flacceſcit. Liberorum inſtar Tibi nos & noſtra omnia committimus in univerſum; certi ſatis de potentiâ fideque. Sic Te Numen ſervet præſentiſſimum Aſylum noſtrum, anchoram arcemque noſtram, diutiſſimè IMPERIO, OCTOVIRATUI, TUIS, NOBIS! Unum omnium ſingulorumque votum erit: *S*ALUS PRINCIPIS! Perſcr. VII. Eid. Maji (quo Bononienſis Academia veterrima Anno Domini CCCCXXIII. à *Theodoſio* Imperatore confirmata eſt,) Anno ſalutis reparatæ cIɔ Iɔc LXXXII.

Præſidis ac Ordinis Illuſtris
nomine,

ſic exigentibus Collegis
aliquot Honoratiſſimis;

Submiſſa

&

concepta

à

GEORGIO CASPARE KIRCHMAJERO,
Orator. in Electoral. Acad. Sax. P.P.

CELEVSMA

CELEVSMA INVITATORIUM.

Adeſte SAPIENTES, ac ſalvete!

Quotquot in IMPER. ROM. Sacro,

Quotquot in Regnis Regionibusq; exteris

Miracula Naturæ pariter & Artis

Æſtimatis ac amatis.

Et hîc DII habitant Muſarum Tutelares.

Patente ad Mœnum Germaniâ non Præſes ſaltem,

Sed Germanus quoque

CONTRAPHOEBUS, PONTIFEX,

ARCHICANCELL. IMPERII, ELECTOR PRINCEPS

Sedet, & ex Metropolitanâ Urbe

Gratioſo lumine colluſtrat

Academiam CURIOSORUM noſtram.

Sceptra non Gentium modò atque populorum,

Sed Muſarum etiam moderatur Maximus,

ANSELMUS FRANCISCUS.

Adeſt, adeſt votorum Pararius noſtrorum, Sponſor

Privilegiorum ac Immunitatum,

Ab

IMPERATORE Sacratiſſ. piiſſimoque LEOPOLDO

Feliciter, velociter (confidimus) obtinendorum.

Novus Ordinis Aſſertor & ſecundus, immò primus Vindex.

Non umbratico ſub pallio latebit ſemper ad cupreſſum;

Salutabit purpuram faſcesque, & capeſſet palmas, laurus,

Academia noſtra aliquando.

Dum ad Arma, Arma, genus Martium ubique;

Nos noſtra pariter conclamamus vaſa,

Ad concordiam, ad ſcientiæ rarioris ac experientiæ

Profeſſionem, ad perenne ſtudium.

Nunquam deſperabimus foveri, quâ hæc merita pertigerint.
Ne exiſtimetis actum; adhuc benè agitur res & agetur.
Diſpellet tenebras SOL ORBIS IMPERATOR,
JUPITER (Juvans Pater enim eſt,) ELECT. MOGUNT.
Omnes facilè disjiciet nubeculas.

Adeſte tantùm, & conferte ſymbolas,
Manusque adhibete operi;
Ut experimenta certa & comperta pluries,
Re, non ſpe, Curioſi comparemus.
Rationem publici egregii, poſteritatis, ſed &
Famæ immortalis habetote.

Laborum, diligentiæ ac liberalitatis præmia
à
Virtuoſis, Mecœnatibus, & veſtris exſpectate meritis.
Nos Nominum veſtrorum inſervire credite ſplendori.

Patet omnibus, inprimis dignioribus,
Honoris gloriæque poſthac campus.

Vos intereà favete ac havete!

Eodem nomine delineare debuit
idem,

PHOSPHORUS II.

DUÆ
ORATIONES,

QUARUM PRIOR

De

CAUSIS DIRITATIS PESTILENTIÆ,

Jenæ in Panegyri Rectorali, 1680. 5. Auguſti, in Templo:

ALTERA

De

DIRITATIS PESTILENTIÆ ANTIDOTO,

Jenæ in Templo, in Panegyri Doctorali 1681. 3. Febr.

à

GEORGIO WOLFFGANGO WEDELIO,
Med. D. Theoret. Prof. Publ. Archiatro Saxonico,
S. R. I. Academiæ Nat. Curioſorum Adjuncto
d. HERCULES,

habitæ.

NORIMBERGÆ,
ANNO M. DC. LXXXIII.

GEORG. WOLFFG. WEDELII

ORATIO

De

CAUSIS DIRITATIS PESTILENTIÆ.

FAbula antiquiſſima eſt, Prometheum, cùm iratus Jupiter ignem abſcondiſſet, aſcendiſſe Minervæ auxilio in cœlum, ibique ferulâ ad currum ſolis admotâ ignem in terras detuliſſe. Sanè involucris poëtarum hiſce incluſam eſſe veritatem & profundam ſapientiam una omnium mens eſt, & ex hac ipsâ elucet, modò miſſis falſis penitiùs paulò in nucleum ſub cortice latentem inquiramus.

Liceat nobis per Jovem Deum Optimum Maximum, per Prometheum homines ratione præditos, vi ingenii præ omnibus brutis pollentes, per ignem verò febres intelligere, cumprimis ardentes & peſtilentes, id enim Hippocrati noſtro ſolenne eſt, πῦρ febres notat, ignem microcoſmicum.

Deus nec iratus ſtatim fulmina mittit, abſcondit ignem, non pœnas æquè infligit meritis; ſed nos *cœlum ipſum petimus ſtultitiâ, neque per noſtrum patimur ſcelus iracunda Jovem ponere fulmina.* Ruimus in perniciem & extorquemus quaſi vi pœnas, nolentem laceſſimus, invitum cogimus & ſollicitamus, donec ignis fraude malâ orbi inferatur.

Poſt ignem ergò æthereâ domo ſubductum, macies & nova febrium terris incubuit cohors. Meritò ignis nominatur, febris ſcilicet, morbus univerſalis, ut ſi febrim dixeris, omne morborum genus dixeris. Febri tertia pars hominum moritur, neque ulla tam feralis homini inducta eſt pernicies. Meritò inquirimus in τὸ θεῖον hoc, ſeu divinitus in Germaniam immiſſum malum, peſtilentiam, non uno loco ſtrages hactenus edentem inſignes, cum ipſi Ethnici, & inter hos cumprimis antiquiſſimi Medici hoc θεῖον, digitum hunc Dei venerati ſint.

Duo verò genera ignis hujus potiſſimùm ſunt, quibus in humanum genus ſævitur, nominata divino oraculo *Pſalm.91. v.6.* peſtis, quæ in caligine ambulat, & peſtis, quæ vaſtat meridie.

Non me latent interpretum variæ opiniones, aliis omnigenum morborum genus, aliis quamvis noxiam calamitatem in genere, aliis per priorem morbos, quorum cauſæ latent intelligentibus, per alteram excidium ab ardore ſolis, qui multis ſit lethalis viatoribus, imò neſcio quem dæmonem meridianum, ſuperſtitione vel inter medios Chriſtianos durante, non bonum eſſe eo tempore itinerari, ut quilibet ſuo ſolet abundare ſenſu.

Putaverim, neminem rectiùs id explicare poſſe, quàm naturæ conſultum medicum; ſaltim, pace Theologorum, analogiæ fidei non repugnabit, ſi, ut mihi quidem videtur, textui præ aliis omnibus hypotheſibus conformiter, per primam intelligamus peſtem occultam, inſidioſam, quæ necat & ſerpit longius, nemine advertente, nemine timente, vel minus ſaltim, ſeu, ut medico termino dicam, *peſtem privatam,* individualem; per alteram *peſtem* manifeſtam & *publicam,* magis horrendam, aperto Marte graſſantem.

Ut mens Prophetæ hoc pacto optimè pateat, Deum liberaturum fideles à peſte privatâ, quales ſunt febres petechiales, Hunga-

Hungaricæ, ſudatoriæ, uno verbo, malignæ dictæ Medicis; & à publicâ quoque, iſtarum apice, reginâ & præcipuâ, peſtilentiâ. Id ipſum & genio ſacræ cumprimis linguæ & cujusvis alterius eſt convenientiſſimum, ut meridies notet quod apertum, manifeſtum, palàm eſt, tenebræ inſidias, occultum, clancularium. Non minus idem ſubſtratæ materiæ, de quâ agitur, unicè & ſolùm quadrat, quod hoc quidem loco latius diducere vel locis è ſacrâ ſcripturâ parallelis confirmare, animus non eſt.

Conſtituimus verò *in ſolenni hâc panegyri* breviter diſſerere DE CAUSIS DIRITATIS PESTILENTIÆ, cur, ut loqui amat ſcriptura, mille & decem millia hominum hâc pereant. (Quod dum facio, veſtram ut commodetis mihi gratiam & affectum, Auditores O. O. H. etiam atque etiam rogito.)

Verè & eleganter *Pindarus in Iſthm. od. 5.* canit:

Χρὴ πᾶν ἕρδοντ' ἀμαυρῶσαι τὸν ἐχθρόν.

Oportet quidlibet faciendo labefactare hoſtem.

Valet id non ſolùm in bello, quando hoſtis arcendus vel pellendus eſt, qui regionem depopulatur; verùm & de noſtro illo hoſte, quem diriſſimum dicere jure merito decet, quippe qui citra externum occurſum affligit corpus, intra mœnia ipſa, imò regiam microcoſmi ſedem figit, deſævit & peſſùndat univerſam. Et hunc labefactare oportet quidlibet faciendo.

Quomodo verò reſiſtere quis poſſit morbo divinitus immiſſo? quomodo contra ire, eludere & corrigere, quod ſupremi Numinis majeſtas inflixit? Sanè Dei digitum agnoſcere in epidemiorum morborum inſultu facile eſt, non tam vulgo hominum, quàm Chriſtianis, quàm Medicis cumprimis. Adhibeas licet generoſiſſima medicamenta, opponas bezoardica, ordines arcana & probata in aliis, fruſtra ſunt omnia; urina bona, pulſus bonus, æger moritur, etiam qui evaſurus putabatur.

Ut prudentiores longè fuerint Athenienſes olim, qui ad τὸ θεῖον referebant morbum peſtilentem, & *Hippocrates* noſter, qui tam ſolenniter idipſum in morbis veneratur; quàm athei illi, qui ad meridianum etiam ſolem cœcutiunt, & ad quidvis aliud, quàm Deum ſtragem hanc referre ſuſtinent.

Dirum ergò morbum eſſe oportet, qui Dei flagellum eſt; peſtem ſi dixeris, morbum diriſſimum; à Numine immiſſum, tremendum magis dixeris. Nullus hoc cum comparari poteſt, omnes infra hunc militant.

Sed ſi à Deo abierimus, in quo vivimus, movemur & ſumus, cujusque potiſſimùm irato nutu iſthæc obveniunt, & cogitemus, quàm ſubitaneo motu feratur morbus, feriat incautos, necet non cogitantes, ut prius, quàm ſe ægrotare ſentiant, moriantur, etiam in plateis, & extra feneſtras proſpicientes; fieri nequit, quin principia vitalia dirutum eat morbus.

Demus, non poſſe ſciri morbi naturam, venenatum admittamus, qui in aëre ejusque ſale corrupto, ut hactenus putavimus, ſeminium agnoſcat, extrinſeco corporis motore, quis non adſequatur vel ab effectu diritatis cauſam, cur infinita hominum clades contingat. Nimirum ipſum illud calidum innatum, ſanguis, vitæ materia, & humidum radicale, ſerum vitæ pabulum, ſubruuntur, violentam patiuntur διαχώρησιν, unde machinam labaſci neceſſum eſt, ceſſare æternum fontem & ſcaturiginem, ut vitalis elidatur ſpiritus, & motor primus anima excutiatur.

Inevitabilis aëris uſus eſt, ſi ergò infectus fuerit, ſaltim à contagio, ſi rotando cordi improportionatus, ſi maligna, acria, ſalina, corroſiva μιάσματα ſecum vehat, quis effugere queat tantam tyrannidem, niſi à Deo tutelari munitus, ita ſanè videtur, quis jugum excutere? Ubi aër inquinatus, ibi morbus; ubi morbus, ibi mors preſſo inſequitur pede.

Generales hæ cauſæ ſunt diritatis peſtilentiæ, nemini non

notæ,

notæ, à morbi ipſius genio deſumtæ. Ut enim à potentiſſimo & diriſſimo hoſte non niſi tyrannis, cædes, excidia, clades, vaſtationes expectandæ ſunt; ita quoque vix ullus humano generi obtigit magis capitalis vel Vatinianus hoſtis.

At, at, alii quoque ſi non ſimul & ſemel, tamen partitis vicibus viſendi crudeles dantur morbi. Loquantur id ſyncoptici, apoplectici, epileptici, ediſſerant venenis potionati, fateantur vulnerati; mille modi pereundi ſunt. Nullus morbus tam blandus, mitis, benignus eſt, quin interimere hominem queat, vel non attentet ſolùm. Eſt in aliis quoque digitus vel manus Dei viſenda. Quotidiè morimur, nemine attendente; ſeriùs ocyùs conſumto vel extincto corpore. Quin miſeriores videas pereundi modos, quàm peſte affectis contingit. Quid dirius, quàm dyſenteria cruciari? Quid moleſtius, quàm phthiſi, lentâ morte, conſumi? Quid crudelius animatam mortem cerni, vel ipſa putreſcentia membra?

Ubi virus, ibi virtus, nullum venenum eſt, cui non antidotum voluerit eſſe ſupremum Numen, ipſa venena in humanum ſubſidium enata, punit Deus & miſeretur; & implorari vult, & naturam juvantem obtulit. Uni morbo mille remedia oppoſita, quod de peſte cumprimis & peſtiferis morbis veriſſimum eſt.

Si caveas, vel viperas peſtilentiſſimas tractabis, & venena quævis, ſi non in uſum vertere eximium, tamen cavere, vincere, abſtinere; in peſtis verò ſuggerendo remedio putemus invidam fuiſſe rerum parentem?

Eſſe ſanè alias quoq; cauſas immanitatis peſtis, præter dictas, omnibus notas, ſine dubio eſt. Refert *Thucydides*, Hiſtoricus hâc in parte, tanquam αὐτόπτης, medico par habendus, ſuo tempore alios ἀμελείᾳ *incuriâ* periiſſe, alios diligenter licet curatos. Ἀμέλεια cauſa diritatis peſtis eſt potiſſima, ut imbellis, ſi hoſtem negligas, tantò immaniores edit ſtrages.

Proh Deum immortalem! quàm infiniti homines peſte corripiuntur & moriuntur, ſolâ ex negligentiâ? Aſt, inquis, quis

quis negligens foret, nemo non timet peſtem, eduntur conſilia medica & politica, omnia fiunt, quæ avertere hoſtem hunc publicum & communem queant. Si me audias, magna reſtat ἀμέλεια, tantoque major, quò minus attenditur.

Negligentia plebeculam, partem majorem hominum, occupat. Negligentia in victu ſumma eſt, unde corruptela humorum vitalium ſpontè fluit; negligentia in amictu, corpus aëri frigido exponitur, auſtrali, matutino, veſpertino cœlo, unde promptiſſima febrium origo. Negligentia in curando & præſervando corpore. Nemo ſibi timet, quid mirum ergò, ſi Ucalegon non unus peſte abripiatur voto & opinione celerius. Non æſtimatur morbus, Hannibal ad portas invitatur, admittitur, non reſiſtitur. Vix adeò inertes & incurios putaveris reperiri homines, ac toto die Medici experiuntur accuratiores.

Turpe illud in bello ſemper habitum toto die refertur reſponſum: Non putabam, non putabam. Quantum verò hoc ad diritatem augendam faciat, vix dici, vix concipi poteſt.

Et hæc ſanè ratio non minus attendi debet, quare peſtilentiâ magis plebs, quàm nobiles, imò & febribus petechialibus ipſis corripiantur, quàm à *Fracaſtorio* dudum veriſſimè allata, quoniam arguente, peſtilentia potiſſimum in contagione unius ad alium verſatur, minus vitio aëris, ut febres lenticulares, quibus nobiles magis peti ſtatuit, teſtante idem experientiâ, duratis plebejis contra has aëris injurias corporibus. Reverà inſons aër eſt communis, ſi privatum circa infectos exceperis.

Adde, quod hactenus vix niſi caro pretio reditum eſt ad ſanitatem; caras potiones, pretioſos pulveres, ſpecioſa electuaria ſolùm hoſti oppoſita, arma, quæ vulgus pauperculum comparare ſibi cum non potuerit, capite luendum fuit.

Hinc peſtis, quæ Germaniæ hactenus afflixit loca quædam, vix viſa fuit, niſi per mortes plebeculæ ſævire, intactis opulen-

opulentis ædibus, contra morem mortis, quæ æquo aliàs pede pulsat pauperum tabernas, regumque turres.

Neglectis verò plebejis & pro fece urbis habitis, quomodo per Deum immortalem non amplius ſerpat contagioſa lues & ad divites pertingat quoque ipſos, illorum ſervitiis egentes. Qui milites non cordi habet Imperator, maturè ſuo damno ſentiet, & præfectos omnium ordinum exercitûs, & ſe ipſum etiam tandem peti ac deſtrui.

Feruntur Turcæ fato illo ſuo plus, quàm Stoico, cum nullam adhibent curam, nemoque ſibi cavet ab altero, ſed priſtino orbe volvuntur omnia, ſtragem peſtilentialem experiri majorem. Auſim dicere, ſatum quaſi ſimile noſtratibus quoque hominum animis inſtillatum eſſe, ipſam illam ſummam incuriam.

Sed aliud divites fatum manet, qui minus quidem negligentes ſunt, ad ſtragem verò hanc & diritatem augendam non minus conferunt.

Et qui negligunt hoſtem, & qui timent, ſuperantur facilè & in victimam cedunt. Metus & terror, Auditores, obſtetrix ſunt peſtilentiæ, fomes contagionis, pabulum flammæ, incendium morbi, præcones mortis.

Miſeranda non minus horum conditio eſt, timent, fugiunt, averſantur hoſtem, qui tantò promtius inſequitur. Ignis fatuus ſane peſtis eſt, fugientes & territos ſequitur, proſequentes & cordatos fugit.

Time, peſtis præſtò eſt, terrere, conſternare, mox in viſcera ibit malum. Ut mortem, ita & peſtem quilibet ſecum gerit. Quid enim peſtis eſt, quàm violenta magis intentata reſolutio principiorum vitalium? Quomodo verò citius procurari hæc ipſa poteſt, quàm metu, quàm terrore panico illo, quàm ſollicitudine? Spiritus in corpore præſides ſunt vitæ, animæ vicarii, & ſummi adminiſtri ſanitatis ac morborum; Deſtructis hiſce, conſternatis, peſſundatis, excutiatur oportet

blandum iſtum, nexus ille tam amicabilis ſanguinis & ſeri, & animæ hinc atque corporis

Utroque hinc ingraveſcente malo & pauperes & divites animorum confuſio malè habet, adaucto indies publico malo; mortuis dilectis conjugibus, liberis, parentibus; (Vah! quàm cara hæc ſunt nomina, quàm pectoribus inſcripta, quàm ſacra!) converſatione, ſolatio, alloquio deficiente, templis occluſis, commeatu abſumto, ut λοιμὸς ὁμῶ καὶ λιμὸς decantatus affligat, fames, inquam, peſtis anteambulo, vel pediſſequa.

Liceat mihi huc referre quoque publicos illos carceres. Ingenuo homine indignus eſt locus carcer, mœſto verò, deſtituto, ægro intolerabilis, quando ſimulac quis peſte inficitur (initium primum excipio) omnis domus occluditur, ab aëre, aquâ, ut ita loquar, defenditur, ad mortem quaſi damnantur Tros Rutulus nullo diſcrimine. Dicere videbor multis ἄτοπα, ſed audiant velim unicum teſtem exceptione majorem, ſuperioris ſeculi fine clariſſimum, *Cratonem*, qui dudum damnavit hanc ipſam occluſionem in *Conſil. de peſte*; quod, inquit, occluſio domorum nullius uſus fuerit, pluribus locis viſum eſt.

Fingamus, Auditores, famam in urbe ſine capite oriri, peſtem Titii vel Sempronii domum infeciſſe, ſpondere auſim, ſatis obſervatam domum, ſatis luctuoſam familiam, quam nemo facilè ſalutatum ibit, vel frequentabit.

Exemplo ſit Jena noſtra, ut Lipſiam, recens exemplum, taceam, nunquam annalibus teſtibus hîc diriter nimis ſævivit peſtis, ob ſalubritatem loci, ob præſentiam Medicorum, ob commercium humanum non omne interdictum, ob prudentiam reliquorum, &, quæ primo loco memoranda erat, ſummam Dei gratiam.

Quid verò de Medicorum fugâ dicam, vel defectu? Profectò ut præſidio ovium ablato, paſtore & cane, in rapinam cedere oportet gregem & diritatem experiri luporum; ita fugientibus medicis magis mercenariis, quàm φιλανθρώποις, peſtis immaniſſimè ſævit, & indies ferocius miſellis inſultat.

Contra

Contra ea cedere ſolet & dira eſſe deſinit, ſi obviam eatur, ſi principiis tum in genere, tum in individuo quocunque obſtes, ſi cordatè unusquisque ad flammam hanc extinguendam accurrat.

In craſtinum differre res ſerias, curationem, nullibi pernicioſius eſt, quàm in peſte. Dies me deficeret, ſi è contrario velim diſſerere, quantum confirmet univerſos tum medicorum, tum ſuperiorum præſentia, neglectâ fugâ. Laudamus ſolum illuſtriſſimum exemplum Sereniſſimi WILHELMI, Ducis Saxoniæ Jul. Cliv. & Mont. &c. pientiſſimæ memoriæ, Herois incomparabilis, qui peſte graſſante Vinarienſi in urbe ante plura luſtra reſtitit ipſe cum totâ aulâ. Reſtitit, Auditores, & hoc ſuo exemplo animos ſubditorum firmavit, ut brevi hinc pelleretur malum.

Si meo res ſtaret judicio, publico edicto omnibus injungendum foret medicis, ut aut manendi animum ſumant, aut maturè rebus pacatis quoque urbe exeant.

Sed Deus O. M. hanc furiam, ignem hunc cœlitus immitti ſolitum clementer à nobis avertat. Nos interim præter ſacras preces omnipotentem flectere potentes *Hippocratis* commendamus conſilium ſaluberrimum: μηδὲν εἰκῆ, μηδὲν ὑπερορᾶν. *Nil temerè, nil negligenter.* Hoc antidotum eſt genuinum, reliquis omnibus jungendum, in hoc ſigno, ſi à Deo diſceſſerimus, arcebimus hoſtem & vincemus.

[*Habita Jenæ in Panegyri Rectorali 1680. d. 5. Auguſt. in Templo.*]

GEORG. WOLFFG. WEDELII,

ORATIO

De

DIRITATIS PESTILENTIÆ ANTIDOTO.

ANtiquiſſimum eſt proverbium : λέρνη κακῶν, *lerna malorum*, cui anſam dedit hydra lernæa, ab Hercule domitore interempta.

Ut involucra ſunt arcanorum fabulæ, unde ad ipſos Ægyptios velut primos parentes referri poſſe admodum credibile eſt Philoſophiam hanc myſticam; ita operæ pretium facturus videbor, ſi inſigne hoc prudentiæ & fortitudinis ſpecimen inquiram, & clavem porrigam, pro intelligendâ veritate latitante.

Scribitur hydra ſeu ſerpens in palude Lernæ lacui proximâ verſata, animal maleficum omninò & acutiſſimo veneno humano generi peſtiferum, quippe quæ campeſtria omnia impetu facto devaſtaret, & in pecora agrosque vicinos crudeliſſimè ſæviret; multaque habuiſſe capita, quorum uno reciſo priorum numerus è veſtigio duplicabatur continuo, niſi quis conciſum reliquum colli thyrſum igni ſtatim combuſſiſſet.

Linqua-

Linquamus aliis ſuam explicationem, ſive hydram multorum capitum fratres multos concordes ſtatuant, quorum uno extincto mox plures exurgere viſi fuerint, novo ardore, novo apparatu, pugnare parati; ſive cum Leone Baptiſtâ Alberto, Architecto Florentino, aquam ſtagnantem intelligant, quam Hercules perruptis aggeribus partim aliò derivaverit, partim ſoli expoſuerit deſiccandam, ut plures non laudemus in diverſas partes abeuntes.

Videor mihi áudire ſciſcitantes, quid hæc ſibi velint, quò tendat oratio mea, quidque tandem ipſe putem. Dicam, quod ſentio, Auditores, exponam quid velim, veriſſima proloquar & genuinum dabo ſenſum. Hydra Lernæa peſtis eſt.

Hydra ab aquâ dicta eſt, & in palude ſedem elegit. In peſte infecta eſt aqua microcoſmica, humidum radicale, ſerum & lympha. Hydra venenatiſſima fuit, unde ſagitta eo veneno tincta Chironem propè ſubitò interemerit, quin eundem, quicunque tandem fuerit, ferunt loto vulnere in fluvium derivâſſe tetrum odorem, diu ſuperſtitem. Quodnam venenum cogitari poteſt gravius peſte, quodnam nocentius, & magis ſe in varia corpora inſinuans?

Multiceps fuit hydra, pro uno abſciſſo capite duo, pro duobus quatuor, & ſic porrò emittens, quod ipſum duplatæ multiplicationis exemplum quantum producat numerum, Arithmetici nôrunt.

Nullus morbus tam multiplicativus eſt ſui, quàm peſtilentia, unus alterum, duo quatuor, imò infinitos ex ordine inficit.

Non niſi igne domitore ſubigi potuit hydra, unde Jolaus auriga in conſortium gloriæ Herculis venit, qui ex accensâ ſylvâ propinquâ accenſos torres ad hydræ victorem attulit.

 Fallor,

Fallor, an *Hippocrates* noſter ex hujus rei intellectu ſylvis accenſis peſtem à Græciâ abegit?

Tanta eſt contagii vis, ut eandem vix mente concipere queas, & hodienum nullum eſt inventum præſentius antidotum peſtis, præter ignem. Omnia alia infra hunc militant, ſolus hic certum & indubitatum eſt remedium.

Conſtituimus in ſolenni hâc panegyri pro temporis ratione DE DIRITATIS PESTILENTIÆ ANTIDOTO diſquirere, quod dum facio, Auditores, veſtram mihi benevolentiam abundè promitto vel eo confiſus, quod breviter dicturum me affirmare queam.

Inter præcipuas cauſas diritatis peſtis referri meretur, quod morbus ſit ſeminalis & ex uno in aliud corpus graſſetur. Semen Chimicis eſt res apta multiplicari in infinitum, id verò exemplo peſtis eſt quàm veriſſimum.

Corporale quidem eſt luis hujus venenum, quod non tam in aëre diſperſum μιάσματα haurienda mortalibus exhibuerit; ſeminale tamen eſt, unde fermento, vel ſali volatili comparatur, ſui diffuſivis, in corpore licet viſcoſo irretitum.

Fomes ſeminium putredo eſt, ſeu calidum & humidum, illud actuans, rarefaciens, expandens; hoc recipiens, vehens & diducens. Hinc corpori applicatum, mole etiam minimum à calore nativo rarefit, ſive per os in vitalia admittatur, ſive cuti adhæreat, & per glandularum ſpiracula irradiet lympham, mox tinctura morboſa impertitur corpori, & peſtis arcem microcoſmi occupat, vel impedit.

Generatur nempè hydra ex ſeminio & venenum conceptum virus ſuum exerit, ut niſi maturè contrà eas, ſubruatur archeus. Viſum hoc fuit per experientiam elapſis his temporibus & anno vertente, transportato ſeminio lues transplantata eſt de urbe in urbem, nec mediis locis æquè tactis, de loco in

in locum, de domo in domum, de corpore in corpus, fertili admodum ſed triſti ſimul propagine.

Quid miri itaque fuerit, in anguſtis domibus, arcto contentos ſpatio Libitinam iteratis funeribus ex viventium abripuiſſe cœtu, & vires acquiſiviſſe eundo contagium, unde ſtrages edita eſt infinita, orbatis domibus, labantibus promiſcuè utriusque ſexûs, cujuscunque ſortis & ætatis hominibus. Hos terror morti aptavit, illos timor, iſtos temeritas, omnes converſatio, & ſeminii receptio.

Tam ſævo morbo non reſiſti poſſe una omnium vox eſt, qui illam de facie hydram non nôrunt, unde in fugâ ferè una ſalus quæritur à ditioribus, reliquis quaſi in rapinam datis. Videas tamen & illos ſervari, modò non incauti hamo capiantur. Retundenda eſt diritas magis, quàm fugienda.

Si igni in lucidam ex ardeſcenti flammam terga obvertas, continuo ſuccendiculo ulterius vagatur, abſumens palatia, deſtruens urbes, & ſolo æquans domos prius cultas, ut nil niſi atrata vaſtitas reliqua maneat. Sin aqua apportetur, ventus arceatur, vicinæ domus defendantur, vel disjiciantur quoque, ne pars ſincera trahatur, expirat, vimque ſuam & feritatem retuſam amittit.

Eadem in peſtis diritate tollendâ ratio eſt. Seminium extinguendum eſt, neutiquam fovendum, ſed quomodo, inquies, hoc opus, hic labor fuerit. Facilis res eſt, orientem extinguere flammam, ut facilius fuit unum caput hydræ Lernææ detruncare, quàm ubi mirum quantum ad aucta fuiſſent.

Principiis obſta, ſerò medicina paratur,
Cum mala (ſemina peſtis) per longas invaluere moras.

Non dicemus, quæ noſtris his temporibus evenerint, haud dubiè extinguendo malo, ſi maturè hic illic obviam fuiſſet itum & prius, quàm in viſcera urbis graſſatum penitius fuerit, oppoſita debita media. Blandimur ſæpè ipſi nobis, quod-

que

que optamus & deſideramus verum credimus, deluſi interim opinione gravius.

Peccant in hoc non tantum Medici ipſi aliquando, & horùm judicio ſtans magiſtratus; verùm & ipſi incolæ; Generale plebis vitium eſt incuria ſui & publici, inde verò nidus ſtruitur malignitati, inde mirum quantum provehitur veneni vis & Seminarium.

In mentem ſubit illuſtriſſimum exemplum Reipublicæ Venetæ. Anno ſuperioris ſeculi ſeptuageſimo ſexto æſtate ſicciſſimâ & æſtus magnitudine intolerabili peſtis poſt hominum memoriam graviſſima urbem invaſit. • Latitabat primitus peſtilens virus, ſpecie malignarum febrium ludens; Medici Veneti peſtem agnoſcunt, & profitentur. Veriti urbis juxta commerciorum periculum ſapientiſſimi Proceres accerſunt Profeſſores Patavinos. Hi conſultare, judicare & peſtem negare; illi affirmare. Deciſo relicto arbitratui magiſtratus rati habetur ſententia negativa Patavinorum, priſtino relinquuntur omnia ſtatu, quæ ad ſopiendam luem facerent, negliguntur, donec ſtrages inſecuta gravior confunderet Patavinos, & ſerò ſapere Phryges doceret.

Sin cogitemus, quantum per veneficia importuniſſima peſtis promota ſæpe fuerit per peſtes quaſdam hominum morte alienâ gaudentium; ſi quanta pars vitiosâ diætâ ſibi ipſi nefariam peſtem machinetur, verum illud *Tullii* deprehendemus, nullam tam deteſtabilem peſtem eſſe, quæ non homini ab homine naſcatur.

Contra ea verò vitari quidem tam accuratè non potuit, quin hinc illinc palans ſive per ipſos infectos, vel neſcios, ſive per merces, veſtimenta, aditas hæreditates ſeminium efferretur, velut ſcintillis jactis, in magnum ignem exarſuris; attamen providâ curâ tum vicinorum, tum magiſtratus deletum fuit incendium, in centro ſuo detentum, extinctumque

ne

ne latius ſerperet. Nam tua res agitur, paries cùm proximus ardet.

Vidimus hujus rei exempla, Auditores, in urbibus vicinis aliquot & pagis, ubi non niſi unus vel alter, correptus morbo, fato functus eſt; non niſi unâ alteraque domo infectâ, non niſi paucis diebus totâ abſolutâ morbi fabulâ.

Quod fuit remedium tam exquiſitum? ſeminii extirpatio. Quæ panacéa, quæ antidotus? ſeparatio utilis ab inutili, ſani ab infecto, luſtratio domuum, aquâ & igne; luſtratio hominum debitis medicaminibus.

Fragilitas humani corporis remedium efflagitat & celeris beneficii naturâ conſentiente componi. Non omnis enim valetudo medendi patitur tarditatem. Si in quocunque id valet corpore, ſibi relicto, multò magis id locum obtinet, ubi omnium intereſt, ubi periculum in morâ eſt, nullibi breviore quàm in peſte.

Calamitas ſæpè diſciplina virtutis eſt; à nocentibus & juvantibus enata ſuccrevit medicina. Hinc prudentiâ mediante ſuperatum venenum cavere didicêre, & vincere, extincto unicè ſeminio.

Sunt inter Recentiores, qui, *Kirchero* præeunte, animatam putredinem pro causâ peſtis agnoverunt, tam luculentum ſeminium nullâ aptiore mechanicâ vel ſimili comparare ſcientes. Res verò eodem recidit, ſeminium extinguendum eſt. Omnes huc collimant Medicorum filii, licet diverſum ſentire videantur.

Commercia itaque vitanda fuerint, non omnia in univerſum, ſed cum infeſtis domibus & perſonis, eâ moderatione, quâ par eſt, ne humana ſocietas, quod contra naturam eſt, tollatur.

Quid enim aliud, ut cum *D. Cypriano* loquamur, quàm peſtis illa & lues, quæ horribilis & feralis videtur, explorat juſtitiam

ſtitiam ſingulorum, & mentes humani generis examinat? An infirmis ſerviant ſani, an propinqui cognatos piè diligant, ac miſereantur ſervorum languentium domini, an deprecantes ægros non deſerant Medici, an feroces violentiam ſuam comprimant, an rapaces avaritiæ furentis inſatiabilem ſemper ardorem vel metu mortis extinguant, an cervicem flectant ſuperbi, an audaciam leniant improbi, an pereuntibus charis vel ſic aliquid divites largiantur & donent, ſine hærede morituri?

Videamus vicinos noſtros, multi periêre, verum eſt, Dei flagello hoc tacti, magis tamen, imò ſoli ferè, qui exterminium ſeminarii diſtulerunt magis, quàm procurarunt, ſoli propè commerciis & converſatione non abſtinentes, uno conclavi detenti ſibi non caverunt ſatis. Plurima pars ſupereſt, qui cum *Tullio* dicere queunt; De loco nunc quidem abiit peſtilentia, ſed quamdiu fuit, me non attigit. Fuga quidem inter præcipua habetur peſtis remedia, nam procul à Jove, procul à fulmine; dicere tamen auſim, ſatius egiſſe, quibus ſtabili manentibus loco cura ſtetit in extinguendo ſeminio; quique rediêre hinc incidiſſe in Scyllam, Charybdim vitare volentes.

Quantum enim obſtetricentur ſeminio huic affectus animi triſtiores, & turbatus archeus, humanam cogitationem ſuperat.

Qui fugit locum, omnia ſua rapinæ morbi relinquit; qui fugit commercia cum ægrotis, omniaque genera portatilium, quæ ſeminium transferre conſueverunt, tutiùs meo arbitratu degit, Deo O. M. confiſus.

Suffecerit, providè ſe ſuosque gerere, ne nidum in domo extruat malum. Silentio involvemus ab igne petita præſidia, tanquam ſeminum deletoria, aliaque à Medicorum filiis procuratione & præcautione præcepta vehiculo ſeminii corri-

corrigendo debita. Aër is eſt, quem haurimus, vector miaſmatum, cujus ignis purgatorium eſt & deſtructor ſeminum.

Infectus hic ubique vitandus non in univerſum, neque enim tot ſeminia quenquam vivum relictura eſſent, quanta aër capit, commune vitæ pabulum, ſed locis circa ægros definitis, tantò cautius hauriendus, quò præſentiùs lædere novit.

Aſt ipſum corpus noſtrum defendendum & tutandum eſt. Domum aliam alia incendio aptiorem eſſe fatemur, quidni in corpore illam differentiam agnoſcamus? Videas hos perire, quos ſaniſſimos putes, alios evadere, quos morituros vel citiùs inficiendos credideris.

Si à Deo diſceſſerimus, ſanè corporum diſpoſitio plurimum huc confert ad irritandam & peſſundandam morbi diritatem. Venenum peſtis in aurâ corporali ſedet, & confermentatur familiariùs propter ſymbolum humanum, ubi virus hinc producit virus, juxta prioris veneni normam, fermentum & ſeminium. Fac reſiſtere corpus, & peſtis diritas expirabit; hic murus aheneus eſto, non reperiri in corpore nidum, nullâ palleſcere culpâ & labe intus conceptâ, vel per diætam acquiſita viſcera.

Omnibus quidem & quotidiè moriendum eſt, ſi moriendum feliciter, nunquam verò magis meditatio mortis valet & requiritur, quàm peſte ſæviente. Animus pacatus, corpus defenſum fortiſſima mœnia ſunt ad arcendam luem.

Singula verò hæc arbitrio Medici fiant, non vanâ perſuaſione hinc inde commendatorum futilium. Mirari ſubit, quosdam in urinâ potâ quærere ſubſidium, ut lenius dicamus, alios in aliis. Quid profuerit ſordes pro cibis apponere, ex culinâ cloacam facere, & quod averſatur & proſcripſit natura, in Palladium corporis adſciſcere. Meliora proſtant, præſervativi pulveres, liquores bezoardici, balſami-

 ci,

ci, etiam odore ſuo ſeminio omni adverſa, ut videmus arceri muſcas aliaque inſecta, ſolius ſpiritus vel olei terebinthinæ odore aſperſo. Odoranda balſama antilœmica, aceta bezoardica, ſuffimenta quæcunque, cumprimis fœtida, penetrantiora, inuſti fonticuli, ad fluxile reddendum ſerum, ne hydræ naturam concipiat, paludem in glandulis vel hinc illinc efformando. Quid enim aliud ſunt bubones, quàm glandularum tumores, à lymphâ vitiatâ, acri ſubſiſtente? quid carbunculi, quàm tumores à ſanguine venenoſo certis locis στάσιν indepto? In uno igitur ſeminio, iſtorum omnium matre, exſtirpando unica conſiſtat hydræ peſtilentis curatio.

[*Habita Jenæ in Templo, in Panegyri Doctorali 1681. d. 3. Februar.*]

MEDITATIO
DE
PESTE ET FEBRIBUS MALIGNIS,

JACOBI WEIZII, Archiatri Gothani
Celeberrimi, S. R. I. Acad. Nat. Cur.
d. Æſon II.

NORIMBERGÆ,
ANNO cIↄ Iↄc LXXXIII.

MEDITATIO

De

PESTE ET FEBRIBUS MALIGNIS.

PEſtis uti ſine diſcrimine in quoscunque ſa... tatis ſtatus & gradus ſævit, ita cauſa ejus ſingularior eſt.

Reliqui namque morbi cùm ſint vel ex temperamento, vel diætæ errore, vel quovis alio ſex rerum non-naturalium abuſu & dehinc ſubortâ viſcerum atq; partium cachexiâ, peſtis his omnibus relictis ſuum ſemper ſequitur genium.

Hinc non eſt ordinariis remediis contra venena ſpecificis, utpote balſamicis, theriacalibus, bezoarticis, cardiacis &c. facilè curabilis, ut potius ſingularius ex his deſideret medicamen, ejusque operandi modum, prout ab ordinariis morbis ſingularior multumque differens ejus cauſa eſt.

Et hoc eſt, de quo toties conqueruntur Medici, quòd naturam peſtis nunquam ſatis ſcrutari, neque tot atque innumeris adhibitis, nonnunquam etiam mirè inter ſe mixtis, aut planè nihil, aut non ſemper idem efficere potuerint, ut potius ubique aut ſaltem plurimum contrarii eventus ſecuti fuerint.

Modò namque optima bezoartica per ſudorem agentia plenariam colliquationem & cum illa animæ è corpore defluvium cauſarunt.

Modò theriacalia, utpote balſamica, bezoartica, & leviter opiata (aliàs pro demulcendâ veneni acredine & præpoſterô

 fermen-

fermentô ſiſtendô ſatis ſufficientia) fermentum magis concitaſſe & tandem attonitos & colore nigricante inflatos dereliquiſſe novimus.

Nunc volatilia ſolâ præviâ animi diſturbatione planè exangues fecere. Nunc eadem cum fixis & præcipitantibus mixta leves quasdam inducias, facto tamen recurſu majoris fermenti jactationumque impetus, cum vitæ diſpendio addiderunt.

Præcipitantia cum pulveribus bezoarticis vegetabilibus minimæ in his morbis virtutis viſæ ſunt, utpote quorum tanta doſis haud aſſumi totiesque reiterari potuit, quò efferveſcens cum humoribus acidum ſufficienter attrahere, venenumque in ſanguine totoque corpore latitans ſatis expellere potuerint.

Metallica verò, cujuscunque bezoartici, & firmiter fixati titulo fuerint conſignata, aut diſturbationem alvi enormem, aut inflationem ventris ad præfocationem usque, aut tormina cum lancinatione inteſtinorum ſanguinolenta effecere.

Paucis, præparata, calces & pulveres alii, eorumque eſſentiæ, extracta &c. vel cum ſegnitie operata ſunt, vel maſſam ſanguineam planè non affecerunt.

Volatilia cum diſturbatione archæi majus fermentum concitaverunt.

Acida verò cum aſſumto humido quaſi cruda ad vaſa rapta incendium humorum non ita conſopiverunt, quàm quod ex acido jamdum repertos ibi ſanguinis grumos magis magisque ingroſſarint atque hoc modo circulatione præpeditâ inopinatam mortem produxerint.

Adeò vel planè nullum ex hoc genere medicamen proficuum fuit.

Quapropter veram veneni naturam, quæ in peſte & malignis ſaltem ſecundum majus & minus differt, hic recenſere ſtatui.

Neq; tamen hoc ſimplici curſu faciam, ſed quantum brevitas

vitas hujus meditationis admittit, per rationes, contingentia, nociva & proficua in his morbis ita agam, ut de hinc & methodum & Medicinam facili viâ invenire poſſis.

Equidem aliquando proficua fuerunt vel ſaltem levamen dederunt ſudorifera.

Per ſudorem enim aliquoties (levi tamen facto interſtitio) iteratum nonnulli evaſerunt.

Idem ſudor ſi non ita vitam, placidam tamen moriendi cupidinem dedit.

In quibus habes effectum diſſipatæ cum ſudore acredinis peſtilentis, qua remotâ, quamvis etiam in moribundis, reddita tamen fuit partium tam internarum, quàm externarum ſufficiens temperatura, qua neque anguſtiæ atque anxietates viſæ, neque terribiles vociferationes auditæ, neque retractus & convulſionum motus enormes animadverſæ ſunt.

Nociva vero ut multa alia, ita (per exemplum loquor) inter illa etiam fuerunt metallica bezoartica, utpote vel non ſatis fixata, vel acriori fermento iterum concitata & in priſtinam naturam reducta, vel ſuperfluo, quàm continere potuerint, acido ſuperfuſa.

Quæ enim non ſatis fixa ſunt, ſi cum acredine quadam miſcentur, ebullitiones præſtant.

Et inde eſt, quòd his aſſociatis & aſſumtis ventriculi viſcerumq; acredinibus inflationes & præfocationes inſecutæ fuerint.

Acriori verò fermento ſi metallorum Calces concitantur, olim ſopita natura metalli recedit & vitrioleſcit quaſi cum metallô fermentum, ex quo tormina inteſtinorum, anxietates cruciatusque circa præcordia, conſtrictiones cordis & cum hac pulſus interceptiones, atque lipothymiæ oriuntur.

At ſi hæc metallica ſuperfluum & majus quàm capiunt acidum, attrahunt, modò hypercatharſes, modò vomitus, modò utrumque inſequitur.

Et tales ſunt affectus acidi auſteri per ſe quidem coagulum in ſanguine inducentis, ex accidenti verò fervorem na-

turæ concitantis, quo hinc enormis calor & humorum cum confuſione æſtuatio liberaque & immodica fluctuatio inſurgit.

Nec abſque ratione unumquodque horum ſemper cum vitæ noxa eſt.

Quorum tamen omnium alia ratio & cauſa dari nequit, quàm veneni Mercurialis & arſenicalis maximè & inſtar ſublimati acris, lancinantis & naturam ad pugnam atque inter illam omnes corporis humores (ubicunque latitantes vitioſos & naturales) abſque intermiſſione ad motum concitantis.

Natura namque contra veneni inſultus inſurgit, intumeſcit, incaleſcit & ſemper contrarium atque illud immodicè agit.

Scilicet ſi venenum ex acidô ſanguinem coagulat, atque vaſa conſtringit, reſolvit hæc, laxat & disrumpit.

Quando venenum collapſum venarum & viſcerum denegato & per acidum interrupto tranſitu humidi naturalis inſtituit, natura è contra extollit ſanguinem & viſcera cogit, ut nimia incaleſcentia & motu pura indifferenter & impura quævis ad ſe viſcera rapiant & vaſa, quo ſic crudis planè & indigeſtis humorum confuſionibus immergantur quaſi & ſuffocentur. Unde tandem improvidus tumor vaſorum, viſcerum & partium accidit.

Dum tandem venenum acredinosâ frigiditate nocere vult, incaleſcit archæus & diffuſis undique acredinibus miras in partibus vellicationes facit.

Tale jam eſt ex venenô & reſiſtente natura tandem proveniens fermentum, tales ejus effectus, talis peſtis febriumque malignorum genius; quibus niſi placidis & abſorbentibus & reſolventibus citius ſubveniatur, neceſſe eſt, ut tandem natura ſeipſam expugnet & planè ſuccumbere debeat.

Dicere poſſem hic multa de acido & alcali, de atomis, de luce & agilitate ſpirituum, contrariaque eorum obtenebratione & delaſſatione, de archæo quieto & irato, de ſale, ſulphure

re & mercurio. De arteriâ bilioſa ſeu bilifera, quæ modò in dextro, modò in ſiniſtrô latere ex intercoſtalibus ad hepar tranſit atque ibidem ſe exonerat; & quæ inſuper alia ſeculorum hucusque novitatum excogitata & inventa ſunt:

Sed quoniam omnia ad unum effectum tandem coincidunt & diſquiſitione longiori tædium parere poſſum, non abs causâ his ſuperſedeo.

Dehinc non volatile, non præcipitans, non acidum ſolum & ſimplex, ſed omninò aliud atque illud ſuave & demulcens medicamen requiritur, quod nonniſi in ſaponariâ ſive media illa natura lixivioſa invenies.

Hæc non ſolùm eſt, qua acredo illa mercurialis & arſenicalis ſummè noxia contemperari poteſt; utpote quæ & acidum mitigat & quaſi dulcificat & dum vi ſegregatoriâ & reſolutoria agit, inſuper præcipitat, abſtergit & quod omnium maximum, quæ ſaponariâ ſuâ naturâ per vaſa quæcunque capillaria tranſit & ſegregatione inſtituta levi incaleſcentia vel ſaltim fomento caloris naturali ſudores excitat atque ſic noxium expellit.

Exemplo tibi ſit dolorifica ſenſatio ex quovis aliô corroſivô, maximè verò mercuriali & arſenicali in quacunque corporis parte contracta, quæ nullô neque externo neque interno mitigari poteſt, ut potius neceſſariò mortificatio eousque equatur, quousque corroſivum ſuâ acredine attingere poteſt.

Lixivioſa tamen non ſolùm hinc ortos calores & dolores, ſed etiam hinc promanantes difformitates & intumeſcentias omnimodè ſedant atque iterum componunt.

Inter labores Mercuriales & Arſenicales, Martiales &c. ſi quid reſpiratione attractum fuerit, ſola lixivioſa vel ex cinere clavellato vel ex tartari deliquio vel alia modò in vinô, modò in cerevisiâ aſſumta omnem veneni impetum coërcent, ſive ante, inter, vel pòſt aſſumantur.

Eundem in modum ol. tart. per deliquium, ſaturata cinerum clavellatorum ſolutio, panacæa Holſteinenſium, quæ eſt

ſal

ſal ex cap. mort. aquæ fort. ardorem febrilem contemperant, ſudores promovent, atque ut in his, ita etiam in conquaſſatis congrumatum ſanguinem fortiter reſolvunt, & dehinc excitatos dolores pungitivos facilè mitigant.

Quantum etiam in malignis ſanguis hirci, pulvis pyrius, nitrum &c. valeant, in praxi toties compertum eſt.

Qui effectus omnes à nullo alio ſunt quàm à decantatâ hucusque natura lixiviosâ & ſaponariâ.

Quid cum ſolutis per acidum, ſi quando illis lixivioſa ſuperinfundantur, fiat, & quæ ſingularis tunc accidat partium ſegregatio, notum eſt.

Quomodo vel ſolis lixivioſis etiam ex corporibus duriſſimis Sulphura extrahi poſſint, quæ dein quamvis aliàs facilè inflammabilia & ad ſublimandum prona fuerint, nunc igni difficulter cedunt, vel ſi cedant, magis in Terram mortuam, quàm in ſpecies & partes volatiles convertantur, illis conſtat, qui calcibus metallicis impuris corrigendis aliquid temporis & ſtudii dederunt.

Potulenta nunc fermè aceti inſtar acida, quæ ſaponariis renovari quaſi poſſint, illis conducunt, qui ex hoc ſtudioſo labore quæſtum quærunt.

Ipſum citri pomum non tam ex acido ſolùm, quàm inſimul oleoſis ſuis cum multo humido adhuc mixtis partibus (quæ conjuncta præſtat vim illam ſaponariam) egregias ſuas in his morbis dotes expedit.

Quomodo in probationibus metallicis vel ſola lixivioſa impura Sulphura cum noxiis & inter ſe fermentantibus ferè Salibus, ne cum metallo vel metallum cum illis uno actu avolare poſſit, ſed granum expectatum exhibere debeant, expertum eſt.

Ipſum Solis Sulphur, ſi quando primis initiis laboris phyſici nimis volatile factum, ut videatur quaſi cinnabaris ſummè purificata, ne vitrum diſrumpat tanto agitatum calore, non alium volatilitatis ſuæ moderatorem deſiderat, quàm

(mirum

(mirum certè) reſtantes adhuc ſophici Mercurii partes; quæ quidem aliorum judicio magis volatiles, mihi verò lixivioſæ, nunc mediæ ſeu ſaponariæ virtutis participes videntur; quo inde etiam evenit, ut in congreſſu continuo ſuaviter inter ſe agant & variatis interim coloribus plus ſopitæ ad fixitatem naturæ tendant, quàm ulterioris volatilitatis acquirant, usque tandem eodem igne omnes hi colores tanquam volatilitatis & ingreſsûs vindices in exoptatâ nigredine diſpareant.

Non alia ratio eſt mitigandi, contemperandi & penitus ejiciendi Sulphuris arſenicalis & Mercurialis, vel quo nomine alio nocivum peſtilentiale venenum indigitare velis.

Illud tàm extra quàm intra corpus aliud nihil, quàm lixivioſum & ſaponarium tale in operatione placidum & moderatum pro ſegregandis & ſeparandis à maſsâ ſanguineâ impuritatibus acredinoſis ſufficiens, expulſionibus per ſudorem in omnibus capillaribus vaſis & quibuscunq; extremis partibus præſens & acredinem conſtipativam per totam maſſam ſanguineam ſuaviter demulcens, ad omnimodam pugnarum, quæ dehinc ubique à veneno peſtilenti exorſæ ſunt, compoſitionem morbique maligni placidam curationem deſiderat.

Quæ quocunque modo vel ſola vel cum aliis ſpecificis, balſamicis, bezoarticis, corrigentibus, oleoſis, odoratis & cordialibus, cephalicis &c. commiſcere vel in aliam atque aliam formam (ſemper tamen obſervata illa mediâ & ſaponariâ naturâ) artis beneficio ſubigere velis, præſtabit tibi unicum tàm externum quàm internum contra malignos ictus & peſtis & conſimilium febrium remedium.

Pro quo Tibi Summa Trinitas! ſit laus & honor. Cujus benedictione cedat ad proximi ſalutem & ærumnarum levamen; ad publici aliàs ex his morbis multum divexati & conquaſſati noviſſimum emolumentum.

Sic ſcribebat inter inquietas noctis horas.

JACOB WEITZ, Phil. & Med. D. Gothæ hor 3. matutina usque ad dimidiam 8. d. 26. Sept. 1682.

Sequitur jam modus componendi & methodus tam internè quàm externè uſurpandi hæc medicamina, additis quibusdam notis neceſſariis.

CAP. I.

DE INTERNIS.

I.

Fiat lixivium (quod quo magis ex lignis, corticibus, radícibus, herbis &c. appropriatum eſt, eò eſt melius) ex quo facto totali humidi abſtractione Sal habebis lixivioſum, vel ſi in ſubſtantiâ (aut per ſe aut cum aliis bezoarticis) vel, cùm in oleo deliquii reſolutum fuerit, uſurpabile.

II.

Idem lixivium ſi ante abſtractionem quibuscunq́ue balſamicis & bezoarticis &c. ſuperfuderis, usque dum ſufficiens extractio facta ſit, & dein in Salis lixivioſi conſiſtentiam (non attentâ cryſtalliſatione, ſcilicet per quam fortior foret Salis concluſio & dehinc difficilor ejus reſolutio) excoxeris, ampliori ſic medicaminis virtus & pro diverſitate & ſubjectorum & genii maligni ſpecificari magis poteſt.

III.

Funde ℔j. Sulphur. vivi in crucibulo & dum ſatis ignitum eſt, admiſce vel pulveres bezoarticos vel balſamica alia ex reſinis vegetabilibus, itemq́ue ſi lubet olea confortativa, imò etiam de carne & oſſibus viperar. it. C. C. it. Caſtor. & ſimilia (ad ℔j. Sulphur. pondus admiſcendor. non excedat ℔$\frac{1}{4}$.) & mox ab igne remove & in ℔iij. ante dicti lixivii calida effunde & frigefactum filtra & ad Salis lixivioſi formam inſpiſſa.

IV.

Sic idem Sulph. cum lixivio phthiſicis, mulieribus, contractis & catarrhoſis ſpecificari poteſt. Quamvis enim talia medicamenta per ſe ſola ſimul omnibus his morbis ſufficiant, facilitatur tamen cura magis ex ſpecificis. Ex. gr. pro phthiſicis

ſicis tantillum ſacchar. Saturn. pro contractis cinnabaris nativæ parum, pro mulieribus aſa fœtida & caſtoreum, myrrha, pro catarrhoſis ſuccinum, pro viſceribus obſtructis & induratis limatura Martis ignitioni Sulphuris admiſceantur. Sic quoque medicamenta habebis, quibus vel ſolis in omnibus morbis progreſſus felices facere poteris, utpote pro conditione & ſtatu patientis vel ſimpliciter vel inter ſe mixtis adhibendis.

V.

Poſſunt etiam fieri cum lixivio ſupra-dicto ex abſinth. rut. ſcord. & millefol. eſſentiæ, quarum tamen doſis major, & in die aliquoties ad gutt. 40. & plus adſumi debet, prout virtus in his non ita, ut in Sale, concentrata eſt.

VI.

Vel cum tinct. tart. antimoniata (hæc fit igniendo tart. antimonii & Nitrum ana, & injiciendo ſic calida adhuc in ſpiritum è fecibus vini non ita fortem: quo ſic temperata, lixivioſa & multi uſus in omnibus formè morbis tinctura extrahitur) fiant eſſentiæ ex myrrhâ, tacamahac. benz. aſa fœtid. itemque ex herbis, lignis, radicibus, imò etiam ex oſſibus & carnibus viperar. Cordis Cervi. C.C. nec etiam incongruè ex calcibus, ut lunæ, ſolis & martis, vel his, ſolis vel inter ſe mixtis. Facilè enim ſic mediante ſaponariâ tincturæ hujus virtute, ſulphura & ſalia diverſorum horum corporum accedent, & ſaturabitur magis tinctura.

VII.

Vel ex tart. crudo & capite mortuo vitriol. ana fiat cum ſpiritu è fecibus vini ſpiritus, cum quô ſupra dicta & alia extrahi poſſunt.

VIII.

Vel tartaro crudo admiſceatur quarta pars ſalis ciner. clavellator. & ut ſupra §. 7. cum ſpiritu è fecibus vini fiat ſpiritus pro extrahendis tincturis & eſſentiis.

Modus, quomodo fiant hi ſpiritus, talis eſto: Sit tibi ad manus

nus cucurbita terrea, quæ habeat foraminulum in medio. In hanc mitte ſupra dicta materialia & adaptato alembico cum recipiente igne arenæ forti urge. Quibus ſi jam igneſcant, per foraminulum mediante infuſorio infunde cochleare unum vel alterum ſpiritus è fecibus vini (non tamen ita fortem, ut etiam ſalia reſolvi poſſint) & factâ infuſione foraminulum luto vel argillâ ſtatim occlude. Sic adſcendent ſpiritus ſulphure & ſale corporum admodum ſaturati. Spiritus & halitus ſi nunc ceſſent, iterum novum affunde ſpiritum, idq́ue toties usq́ue dum in alembico viſa prius inter ſpiritus quaſi lacteſcens pinguedo deſinat.

IX.

Nitrum fluat in crucibulo usq́; ad concremationem: dum injiciatur vel terebinthina cum camphora mixta, vel ſpiritus vini terebinthinatus & camphoratus, vel camphora ſola vel myrrha &c. moveatur ad plenariam commixtionem & ſtatim effundatur. Dein affuſo pauxillo aquæ appropriatæ vel alicujus eſſentiæ fiat deliquium, vel ab effuſione ita durum ſervetur & uſurpetur vel in ſubſtantiâ vel injiciatur, ut aliàs, globulis de nitro ſolutis, in potum ordinarium.

X.

Solvatur in aq. Regis ſol & in ſpiritu nitri luna, conjungantur ſolutiones (providè & ſucceſſivè) & ad ſiccitatem abſtrahantur (hinc promovens menſtruum pro uſu externô ſervari poteſt) in cucurbitâ benè lutata igne aren. Dein in crucibulo ſufficienter igniantur (neque tamen fluant) addito ultimo ſaccharo cum camphorâ & oleis cinnam. citr. aur. ſuccin. &c. & ſtatim effundantur ut frigeſiant. Ex quibus dehinc in vitrô amplô affuſo pauxillo humido fiat deliquium. Reſtitans pulvis elutriari & pulveribus bezoarticis, præcipitantibus admiſceri poteſt. Aqua verò, qua cum elutriatio facta eſt, ſervetur.

XI.

Fiat antimonii cum nitro detonatio pro antimonio diaphore-

phoreticô, quod dein ad fortiſſimum ignem optimè fluat, & effundatur ſuper lapidem mundum. Frigefactum frangatur & ſervetur in amplo & mediocriter altô vitrô, quod hybernô tempore in cellam mundam, ubi ſucceſſivè aër attingere poteſt, æſtivo verò aëri obvium (tutum tamen ab illuſtratione & radiis ſolaribus) ponatur. Sic aquam aëris magneticam nanciſceris internam & externam in his morbis miræ & ſtupendæ virtutis, quæ deſtillatione arenæ à corpore abſtrahenda, corpus verò ad ulteriorem attractionem, ut ante, in particulas fractum reponendum eſt, quo ſic in infinitum procedere poteris. Si forſan amplius non attrahere velit, fluat iterum in crucibulo forti igne, quo ſic idem ut ante præſtabit. Habes hic exemplum magnetiſmi univerſalis in calce ſaponariâ. Habes ſi inquirere velis, modum abſorbitionis, quo in corporibus humanis ſaponaria illa agant.

XII.

Si lubet, dum igne forti fluit nitrum cum antimonio, poſſunt ultimo injici pulveres bezoartici, ut rad. imperator. angelic. pulv. viperar. &c. quo ſic calcinata ſpecificam magis virtutem labori addunt. Uſus oleorum eorum ex deliquio ſit in die & nocte quater, ad gutt. 19. in vinô.

Salis in ſubſtantia ſit idem uſus, ad gran. viij. vel per ſe vel cum aliis in juſcul. vin. vel cereviſ. Eſſentiar. ad gutt. 40. ter vel quater in die pro ſudore. Pro confortatione verò & continua profligatione veneni poſſunt in potu ordinariô vel ſucceſſivè poſt alteram horam 9. ad 10. gutt. ſumi.

Interim æger continuo madore ſqualeat, aſſumtis verò medicamentis paulò longius ſudet, neceſſe eſt.

Reliqua, utpote à multis jam ante dicta, & ad diverſi temporis, loci, ægrique conditionem diverſimodè apta, reliquimus.

Hujus generis alia atque alia concinnari poſſent chymicô more medicamina; ſed hæc pro nunc ſufficiant.

CAP. II.

DE EXTERNIS.

TAm pro collutione oris, quàm pro abluitione & fomento carbunculorum ſummè ſunt neceſſaria.

Neque tamen eſt, ut illa longè quæras, ſcil. omnes elutriationes vel cum aqua deſtillata ex herbis vel pluvia vel ſimplici ex reſiduis à deliquio aut poſt extractas eſſentias factæ, commodè & mirè ad binos hos uſus inſerviunt & egregia præſtant. Et ſingulariter idem operatur aqua illa aëris magnetica per ſe §. 11. deſcripta. Vel ſpiritus à ſolutione ſolis & lunæ §. 10. abſtractus ad lenem aciditatem cum aqua deſtillata, vel ex herbis vel ex aqua pluvia, vel ſimplici (notanter hæc adjicio, aqua fontis enim non alia quam quæ absque ſapore acido, ſtillat, conducit; aquæ enim quæ acidæ ſunt vel aliquid aliud ſapiunt, ex ſubterraneis particulas minerales ſecum ducunt, ex quibus ſi forte quid deglutiatur, levi viâ in corpore jamdum ex fermento noxio langueſcente, novum fermentum excitari poteſt) moderetur. Pro collutione quidem in his omnibus mitigatus ſit ſapor, ut patientes commodè ferre poſſint.

Pro ablutione verò & fermento ad carbunculos ſaturari magis poſſunt ſalibus ſaponariis.

Sic omnis inflammatio & faucium & carbunculi ceſſabit, peſtilens apoſtema moderato nunc calore & affluxu humorum præpoſtero præpedita placidè maturabitur.

Neque quicquam in his gargariſmis timendum, cum ut in collutione oris præſtans & præſens medicamentum exhibeat, ita ſi fortè deglutiantur, pro contemperatione caloris & fermenti peſtilentis febrilis, commodè inſerviunt.

Quod ſi verò mavis emplaſticis in carbuncular. curâ agere, caveas maxime ab omnibus calidis, quæ attrahunt & dehinc dolores & fermentum majus concitant.

Caveas etiam à reprimentibus & frigidis, utpote quæ ad peripheriam detruſum venenum non promovent, ſed nequam iterum recedere faciunt.

Solis tamen moderatis & intermixtis illis, quæ ſunt mediæ naturæ, abutaris neceſſe eſt, ſi ſupra laudatum effectum obtinere velis; quorum non incongrua exempla ſequuntur.

I.

Si pulveres ranar. flor. chamomill. millefol. tot. c. ſufficiente quantitate mellis & ceræ, addito aceto vel ſimplici vel cum ſacchar. ſaturn. impraegnato (qualis eſt extractio calcis ſaturn. vel min. vel lithargyrii &c. cum aceto facta) in emplaſtri mollioris formam redigantur.

II.

Nota illa ex min. cum aceto vini facta extractio, ſi cum oleis infuſis chamomillæ, rutæ, lilior. roſar. ſcorpion. vermib. majal. lumbricor. terreſtrium & his ſimilibus conquaſſetur, fiet inde linimentum craſſius, quod amplius ſufficiente quantitate albi græci vel recrementor. avium, ut paſſ. hirund. & pauxillo melle & cerâ in emplaſticam formam lenem ſubigere poteris.

III.

Pulvis antimonii ex ſolâ detonatione talis non elutriatus, à ſale cum gummis panis triticei & pingui cereviſiâ in lenem emplaſtri conſiſtentiam decoquatur.

IV.

Lac coagulatum concrematur ſatis, & cum tantillo butyr. majalis & cerâ lene emplaſtrum fiat.

V.

Cineres ex bufone, oſſibus cervi, humanis &c. cum lumbricis terreſtribus in maſſam lenem conquaſſari debent; quæ dein cum pauxillo vini fortis, mell. & cera lene emplaſtrum præſtant.

VI. San-

VI.

Sanguis hirci, cervi, canis, galli &c. ſi cum grumis nigris panis addito pauxillo aceto & ſaccharo coquuntur & dum jam grumos exhibet, cum pulveribus ſcordii, millefol. rad. ſymphyt. major. althææ, tormentill. & pauxillo melle absque cerâ in emplaſtrum lene ſubigitur.

VII.

His omnibus emplaſticis poſſunt etiam pulvis lithargyrii vel minii, item lixivioſa ſalia, ut ſal ciner. clavell. &c. & alia ſupra recenſita in coctione; poſt finitam coctionem verò etiam ſi lubet tantillum de oleo nuciſtæ expreſsô, de camphorâ, parum de myrrhâ & asâ fœtidâ &c. addi:

Plura in infinitum poſſem afferre, ſed quieſco hic & reliqua ulteriori inveſtigationi aliorum relinquo. Concitatô ſtylô d. 22. Novembr. 1682.

J. W. D.

Ad

Splendidiſs. S. R. I. Academ. Natur. Cur.

HELIANTHUM,

PÆONIS

De

RUPICAPRARUM INTERANEIS ET ÆGAGROPILIS,

SUCCINCTA DISSERTATIO.

NORIMBERGÆ,

ANNO M. DC. LXXXIII.

Ad

Splendidiſſ. S. R. I. Academ. Natur. Cur.

HELIANTHUM,

PÆONIS

De

RUPICAPRARUM INTERANEIS ET ÆGAGROPILIS,

SUCCINCTA DISSERTATIO.

DE Rupicapris, animali ſylveſtri, plures ſcripſerunt Medici & Hiſtorici, nullus tamen, quantum mihi quidem ſcire datum eſt, earum interanea plenè expoſuit, quin aliqui circa vocis Etymologiam, variasque hujus ſpecies enodandas maximam partem ſunt occupati, omiſſis iis, quæ Rei Medicæ addictis, & curioſis omnibus lucem afferre, famamque ſæpius auctam ſatiare poſſent: Sunt tamen qui cùm Veterum monumentis, tum propriâ diligentia adjuti ac inveſtigandi induſtriâ incitati, in cornigeri hujus naturam, mores, domicilium, cibum, uſumque varium, quem corpori humano præſtare compertum eſt, ſtudiosè inquiſiverunt; uti ex Geſnero & Aldrovand. l. 1. de Quadrupedibus prolixiùs haurire licet: Ex Recentioribus, Beatus *Velſchius*, Academiæ noſtræ Neſtor, Vir Celeberrimus, uis de Ægagropilis, quarum occaſione de Rupicapris eruditè

 etiam

etiam quædam inſeruit, Diſſertationibus, æternam ſibi famam comparavit, adeò ut labor fruſtraneus videri poſſit, poſt Homerum hunc Iliada velle ſcribere: Aſt quia ipſa veritas, aliorum etiam fide ac autopſiâ confirmari deſiderat, quò triumphi nobilioris omnes habere poſſit ſpectatores & Fautores, malè me non acturum ſperavi, ſi ea, quæ cùm Velſchianis experimentis longè accuratiſſimis conſentanea, tum ab aliis hactenus vel non animadverſa, aut ſaltem publico non prodita, deprehendi, heic in chartam conjicerem, in primis quod Tuæ exhortationi parere, Amicorumque dubiis, quantum quidem pro tenuitate meâ licet, ſatisfacere, æquum eſt: Et quidem animus heic non eſt Caprarum ſylveſtrium plurimas ſimilitudines enodare, aut rupicaprarum ſynonymias, vel differentes Authorum ſententias excutere, quæ ſingula, pro ſummâ qua emicuit ingenii acie, in ſupr. citat. opuſc. feliciter ille peregit. Sufficiet heic monuiſſe Rupicapræ vocem in ſenſu paulo ſtrictiori me ſumere, quàm Scaligerum feciſſe video, Exercit. 207. qui Ibicem & Capream, illius ſpecies facit, à Plinio inter caprarum genera, cum *illâ* recenſita, ut & *Oryge, damâ,* pygargis &c. quod ipſum Geſnero anſam dediſſe arbitror c. l. eleganter multorum πολυωνυμίαν culpandi: Si accuratiores, inquit, ſingulorum deſcriptiones haberemus, minus moleſtum eſſet ſingulis convenientia nomina indere: Hac autem deficiente multa ex his nominibus non intelliguntur, vel confunduntur, vel alienâ interpretatione obſcurantur: Mihi Rupicapra αἴγαγρος eſt Oppiani, qui lib. 2. Κυνηγετ. p. 16. Edit. Pariſ. ita:

Αἰγῶν δ' αὖτε πέλει, προβάτων τε, πανάγρια φῦλα
Οὐ πολλὸν τούτων ὀΐων, λασίων τε χιμάῤῥων
Μείζονες, ἀλλὰ θέειν κραιπνοὶ, σθεναροί τε μάχεσθαι,
Στρεπτοῖσιν κεφαλῆφι κορυσσόμενοι κεράεσσι.

Eſt agreſte genus caprarum oviumque ferarum,
Non multò noſtris ovibus capriſque petulcis

Aſpectu

Aſpectu referens majorem corpore formam:
Sed multò leviùs celeres rapiuntur in auras,
Pugnasq; armatæ reflexis cornibus acres,
Miſcent terribiles.

Ubi non opus eſſe autumo diu dubitare, num reapſe rupicapras intellectas velit, an ſtrepſicerotem, ſiquidem de cornibus reflexis ſermo ei ſit, quæ *iſti* non competunt, & poſtquam in antecedentibus de eurycerote, damâ, Bubalo, dorcade, multùm diſſeruiſſet, poſt de ægagro dicere incipiat, ſeu rupicaprâ noſtrâ, majorisq́ue declarationis ergò ſtatim ſubnectat.

Αἰγάγροις δέ τις ἔϛι δὶ αὐτῶν αὐλὸς ὀδόντων
Λεπταλέης πνοιῆς κεράων μέσον, ἔνθεν ἔπειτα
Αὐτὴν εἰς κραδίην, καὶ πνεύμονας εὐθὺς ἱκάνει.
Eſt autem capris agreſtibus ore foramen,
Anguſtum, medios per dentes cornua verſus,
Pervadens flexis anfractibus intima cordis, &c.

Quæ quî in rupicapras quadrent, mox explicare conabor: ſitne autem hæc Æliani κεμὰς, quam l. 14. c. 14. δραμεῖν ὠκίϛην θυέλλης δίκην, ἰδεῖν δὲ ἄρα πυῤῥίθριχα καὶ λασιωτάτην, inſtar turbinis curſus eſſe citiſſimi, quoad ſpeciem verò pilis rufis & perquam hirſutam ait, equidem ignoro: Utrique ſaltem magna eſt pilorum affinitas, quæ fortè etiam Celeberr. Bochard. movit, ut κεμάδα pro Plinii Rupicapra ſumeret in Hierozoico p. m. 912. l. III. Sed propius ad externam hujus animalis faciem delineandam accedo: Rupicapras tres cultro ſubjeci, mares duos, & femellam unam, quarum hæc cum mare, anſam dederunt in thermis Leucenſibus, partes genitales præcipuè examinandi, utpote cæteris viſceribus jam deſtitutæ: mas verò alter nupero demum Julio, in thermis Favarienſibus, ubi Vener. Domini Parentis mei curæ itidem vacavi, curioſitatem meam magis explevit, utpote quem nondum exenteratum per venato-

 rem

rem Reverendiſſi. Abbatis Favar. ſex à thermis leucis, apportari curavi, cùm olim Nobiliſſ. *Pythagoras* noſter, de ventriculorum pluralitate, à me quædam edoceri cupierit, egoque quoad ægagropilas, de quibus ante ſermonem nonnullum cum Excell. *Celſo* habui, plura ſcire deſiderârim: Capræ hæ agreſtes ſingulæ magnitudine & figurâ villaticas noſtrates optimè referunt, cornibus inſtructæ nigricantibus, aduncis, & ſub finem ſui non parum incurvatis: ab exortu horum ad usque medietatem evidentes ſunt plurimi nodoſi circuli, quibus exaſperantur; quos excipiunt minores aliquot, minùs conſpicui, in unco nullis planè exiſtentibus: Cæterùm duplicem ſubſtantiam reapſe videndam exhibent, unam exteriorem corticalem, ligneam quaſi, quæ ſe rurſum dividit in corticem exteriorem & interiorem, quorum uterque nigricat; alteram interiorem oſſeam, albicantem, cranii ſubſtantiæ congenerem, quæ ſolida admodum eſt & compacta, neutiquam pervia, minus cava: Color his fuit inter fuſcum & rufum; albas tamen nigrasque deſtinctis coloribus dari Albertus affirmat, cujus autopſiæ ego nihil detraham, cum Philoſophus lib. de color: καὶ λευκὸς δήποτε πέφηνε καὶ ἔλαφος καὶ ἄρκτος: album quandoque viſum eſſe & cervum & urſum aſſerere auſit: Aures oblongæ, pedesque ut in animantibus aliis biſulci, cauda latiuſcula: Ex quibus patet, *cùm* malè rupicapris (voce preſsè ſumtâ) accenſeri capream unicornem, cujus mentionem injicit præf. Bochard. p. 967. & Euſtath. Antiochenus, utpote quæ orygem Plin. & Ariſtot. magis æmulatur; ita enim hic l. 2. hiſt. Animal. Μονοκέρατα δὲ καὶ μώνυχα, ὀλίγα, οἷον ὁ ἰνδικὸς ὄνος μονόκερως: Μονόκερων δὲ καὶ διχηλὸν ὄρυξ. Cui non contrariatur Oppian. l. 2. Cyneget. p. 18.

Ἐστὶ δέ τις δρυμοῖσι παρέστιος ὀξύκερως θὴρ
Ἀγριόθυμος ὄρυξ, κρυερὸς θήρεσσι μάλιστα.

Eſt etiam fera, quæ ſylvas perluſtrat opacas, cornu acuto, oryx, feris maximè horrendus: *tum* etiam erràſſe illos, qui cornibus

nibus

nibus ſpirare ægagros ſcripſerunt, è quorum cenſu Oppianum eſſe volunt ſupr. citat. lib. canentem:

> Εἰ δέ τις αἰγάγρου κηρὸν κέρασιν περιχεύοι,
> Ζωῆς ἐξέκλεισεν ὁδοὺς, πνοῆς τε διαύλους.

Quæ Bodin. ita reddit:

> *Quòd ſi quis fuſa ſenſim per cornua cera*
> *Intercludat inane, citò reſtinxerit auras*
> *Vitales, animamq́, & reſpiracula cordis.*

Mihi verò dubium utcunque videtur eſſe, per τὸ κηρὸν κέρασι περιχέυειν intelligendam eſſe ceræ in ipſa cornua injectionem, partim quòd in præcedentibus foraminis meminit κεράων μέσου, quod ego; *inter cornua*, interpretor, partim quod juxta cornuum ſoliditatem, ultimum rupicapræ examen me docuit, poſt cornua duo adeſſe foraminula patentia, quibus aërem haurire venator aliique confirmârunt: quod primo intuitu mihi abſurdum videbatur, cùm ſub foramine ſtatim cranium delituerit, ductusque patentes alios invenire non licuerit: poſt autem fidem aliquam ipſi adhibere fecit, & naturæ ſollertia, quæ animali iſti, in ſummis alpibus degenti, viis hiſce non fruſtrà proſpexit: & gratiſſimæ Pythagoræ noſtri, quem ſuper hac re primum conſului, Amici verè fraterni, literæ; ita autem ille die 10. Auguſt. labent. hujus Anni 1682.

Quæ de rapicapris notas, omninò ſunt memoratu digniſſima, nec tamen nova: Nam & Oppianus pridem ita cecinit Cyneg. l. 2. 339.

> Αἰγάγροις δέ τις ἔστι, δι᾽ αὐτῶν αὐλὸς ὀδόντων.

Quibus ego quidem non potui non acquieſcere, utpote exinde edoctus veteres plurimorum notitiâ non merè ſuperficiaria imbutos fuiſſe: ſcrupulus tamen animo hæſit adhuc, quem ob finem ulteriori aëris meatu animantia iſta indigeant: Unde die 25. Auguſt. ſeq. repoſui: Locus, quem ex Oppian.

tuis

tuis inſeruiſti, evidenter & inventum meum confirmat, & cereas injectiones Veteribus notas fuiſſe commonſtrat: Illud autem mirari ſubit etiamnum, quare natura alia foramina pro aëre tranſmittendo huic quadrupedi inſuper parârit, iisdem aliâs, quoad ſtructuram partibus pneumonicis cum capris villaticis donato: num quod locos excelſiſſimos ſcandunt & inhabitant, majori pabuli nitro aërei copiâ indigere dicendum eſt? hæreo: cum oves ſylveſtres, de quibus idem Oppianus, ſedes eaſdem petant & (uti canit ipſe) celeres rapiantur in auras: Ad quæ eruditè rurſus die 29. ejusdem Menſ. reſpondit Amiciſſimus Vir; uti ex eruditis ejus meletematibus, Ephemeridibus noſtris itidem inſertis, videre licebit. His non ingratum fore auguror, ſi quæ venerand. *Carol. Sponius* Medic. Lugdun. Celebratiſſ. ad me Kal. Novembris St. N. dedit, adjecero: Quod te (inquit) à Pythagorâ noſtro monitum ſcribis de miro foraminum ponè ægagrocerata uſu, juxta eximium Poëtam Oppianum: Fortaſſis hoc ipſo incitare ac allectare te voluit, ut rationem hujuſce eventus ſingulari tuâ ſagacitate inveſtigares: *Ego, ut quod ſentio, ſuper hoc negotio liberè dicam, nullus dubito, quin foramina iſta hoc in animali, orificia ſint, in reſpirandi uſum, à naturâ* τῇ δαιμονίῳ *conſtructa, ut per hæc ipſa, perq́; meatum ab eâ parte palatum usque fiſtulæ inſtar pertinentem, aër facilius, uberiusq́; tum attrahi, tum cum fuliginibus expelli poſſit, tanquam per idonea fumaria, in animali, pernicibus curſibus, ſaltibus, & acclivium præruptorumq́; locorum ſcanſionibus, per totum ferè vitæ curriculum indulturo: præcipuè quum venatorum, (uti ſæpè fit) incurſibus premitur, ac infeſtatur. Et certò memini, Naturæ Scribam PLINIUM c. 50. l. 8. nec non ipſo vetuſtiorem VARRONEM c. 3. l. 2. R. R. ex Archelai auctoritate notâſſe, Capras auribus ſpirare, non naribus, quemadmodum & ab Alcmæone proditum fuiſſe memorat Philoſophus, c. 11. l. 1. de Hiſt. anim. Quanquam naribus iſtiusmodi feras eodem tempore non reſpirare, abſurdum putem: Utraq́; enim parte* καὶ διὰ τῶν ὤτων καὶ διὰ τῶν μυκτήρων *omnino reſpirant, teſte Æliano* περὶ ζώων ἰδιότ. *l. 1. c. 53.*

c. 53. modò aurium vocabulo foramina ſupra laudata ponè cornua ſita intelligantur, ut certè intelligi debent.

Adeò ut abundè iſthinc conſtet pneumonica eſſe hæc organa, de quibus Veteres paulò obſcurius, ſi non omnes, plerique ſaltem locuti fuerint: Rimari tamen oportebit ulterius, diſtinctam foraminum horum terminationem, quoties anſam vel alii, vel ego nacti fuerimus: Illud etiam de cornibus addendum, non inanem, uti quidem aliqui autumant, vel levem eſſe illorum uſum; propterea enim quod ad multam defenſionem adhiberi nequeunt, inutilia non ſunt, quod Ariſtot. l. 3. hiſt. animal. cap. 2. de bubalis capreisque præcociter aſſeruiſſe videtur, cùm vel noſtrates iis contra niti, certum ſit, utpote injuriam iis propellere aſſuetæ, neque penitus rejiciendum, quod Scaliger præfat. Exercit. habet: Capreæ (ſic illas vocat) ibice longè minores ſunt: Mira earum comparata nobis prudentia, ubi errabundæ quærunt novas ſedes aut paſtum, perſpectâ proximâ rupe, projecto pede ſæpè periclitantur ejus fidem, nempe mobilisne ſit, an fortaſsè lubrica.

Ajunt cornuum mucronibus (qui ſatis acuti ſunt) tergum ſcabere: Ex eâ ſcalpuritione, quæ pernicies evenerit, opus eſt cognoſcere. Creditum eſt tanta illas illo in pruritu perfundi voluptate, ut extremum cornu veſtigium in corium eousque adigatur, unde retrahi nequeat, quod ultimum penes authores ego reliquero, de priori neutiquam dubitans: quinimò extra omnem controverſiæ aleam poſitum non videtur, quod Geſnerus negat contra Albertum & Iſidorum, qui cornibus de rupe ſe quaſi ſuſpendere ajunt, cùm ad iſtud cornua apta habeant: unde & Martialis de capreâ l. 13. epigr. 93.

Pendentem ſummâ capream de Rupe videbis,
Caſuram ſperes, decipit illa canes.

Aſt ſatis de externâ quadrupedis iſtius facie lallâſſe mihi videor, quàm ſuccinctè deſcribere tantiſper neceſſe duxi, ne aliis impoſtor audirem; de interaneis delineandis jam ero ſollicitus: Abdomen reſeratum epiploo ſuperbiit pingui admodum, cujus ductus adipoſi, luci quum obverteretur, egregiè conſpiciebantur: hoc remoto in hypochondrio dextro emicuit hepar rubore ſuavi, loborum ſuorum viſum reficiens, in cujus cavo veſicula fellis delituit, ſuis ductibus verſus inteſtinum duodenum vergens, quâ deſtituuntur, ſi Ariſtot. illuſtri Peripateticorum Dictatori credimus, cervus & dama, uti colligere eſt ex l. 2. hiſt. animal. c. XV. cujus rei fides ſit penes ipſum: difficile enim credere eſt utcunque, balſamico hoc ſucco, quo inſecta etiam, maximâ ſaltem, quod ſciam, ex parte, donantur, ruminantia iſta deſtitui: hinc tertius & quartus ventriculus prominebant, quorum *ille*, prout in hircorum noſtratium anatome olim animadverti, folia ſeu cellulas habebat ſerratas, hærentibus inter interſtitia alimenti reliquiis penitus exuccis: *hic* verò membranis foliaceis undique ambiebatur, conſpicuis inter interſtitia hinc inde plexibus glanduloſis: *ille* inſuper pilas exhibuit duas, minores, necdum cortice obductas, virides, fragmenta ſtirpium comeſtarum referentes, odoris ſummè fermentacei: de quibus aliquid adhuc infra: ſub finem hujus & initium duodeni valvula appoſita fuit inſignis, regurgitationem ex inteſtinis verſus ſuperiora impediens: Ventriculus imus, ſeu omaſum, & ſecundus, ſeu reticulum, ingeſtis pariter turſerunt; formati cæterùm ut hircini, de quibus Exercit. 17. ad Pythag. Oeſophagus pariter oblongus fuit & anguſtus, fibroſus tamen & glanduloſus: Inteſtinorum tenuium tractus multiplex fuit, iſque tortuoſus, quæ cum craſſis undique connectebat meſenterium, glandulis ſcatens, maximè circa medietatem ſui, ſubfuſcis, molliculis: poſt colon appendicem notavi, oblongam, in quâ glandulæ ſolitariæ *Pejeri* hinc inde protuberabant.

In ſiniſtro hypochondrio, ventriculum ſecundum amplexabatur lien, orbicularis omnino figuræ: Renes bini, quibus ſuperius appenſi erant ſuccenturiati ſubpingues intus & cavi, cum ſuis ureteribus ad veſicam pergebant, pone cujus collum, veſiculæ ſeminales propendebant, aliquot ℥. à proſtatis duriuſculis & in juvenculo hoc capro parvulis adhuc, diſtantes, ductibusq́ue propriis in urethram tendentes, quos etiam in tauro ibidem loci diſtinctè oſtendi; Reliqua quæ de proſtatis & utero hujus animantis animadverti: inſerta ſunt Exercit. IV. & XII. ad Pythag.

Medius venter cor oſtendit majuſculum, pericardio obvallatum, cum ſuis vaſis, & pulmones, quorum veſiculæ, cùm ſanguine ferè exhauſti fuerint, eleganter admodum videri poterant; de horum ſtructurâ, aliarumve partium, prolixior eſſe nolo, cùm Exercitatiſſ. Malphigius, & alii illam eruditè enucleârint: Illud dixiſſe ſufficiat, ex ventriculorum pluralitate, quibus quadrupes iſtud gaudet, pateſcere, ruminantium perfectorum numero illud utique accenſendum eſſe, etiamſi, quî ruminatio abſolvatur, jam declarare non inſtituerim, cùm quicquid hujus eſt operæ, feliciter ac ingenioſè Nobiliſſ. Pythagoram noſtrum abſoluturum, & Erudito Orbi aliquando exoluturum ſçiam: evidens eſt juxta ægagropilarum ex fragmentis comeſtorum compoſitio, de quarum generatione ſagaciſſimè diſſeruiſſe conſtat Excellentiſſ. Velſchium, cujus inventis parum omnino eſt quod poteſt addi, multum tamen, ubi majorem fidem ipſis hoc modo accerſi videbimus.

Antequam autem de ipſarum natalibus plura fari incipiam, priùs ſubſtantiam formamq́ue earum delineabo, quas in ventriculo cellulato, torcularis vices ſuſtinente, reperiſſe me ſuperiùs memini: ſunt autem quoad ſubſtantiam ſolidiuſculæ, ſubrotundæ, colore virides, magnitudine globuli, ex innumeris fruticum, herbarumq́ue ſubtiliſſimè tritarum, fibrillis

 ſecum

ſecum invicem arctiſſimè involutis compactæ: Fibræ iſtæ ita implicatæ prima pilæ ſtamina faciunt, primo generationis momento, ſenſimque adſcitis aliis, quæ pariter implicantur, in corpus ovale, interdum oblongum ac quadratum, diverſæ magnitudinis exſurgunt, & cortice quodam, qui in *hiſce* evidentior eſt, inveſtiuntur: dico in *hiſce* ſcilicet pilis majoribus & magis abſolutis, etenim non ſemper, aut ſaltem non æqualiter creſcunt, nec cute perinde veſtiuntur, ſed ad ſufficientem magnitudinem, quæ naturæ utcumque tolerabilis exiſtit, ſemel evectæ, aliquo modo ab incremento ſui ulteriore abſtinere videntur, uti quidem in bulithis res evidentius oſtendi poteſt, qui cortice nigricante undiquaque ſecundum ſui peripheriam obducuntur, relicto in parte ſuperiore parvulo foramine, vel angulo, in quem quod pilorum accedet, adhuc recondi neceſſe habet, aut è ventriculo eliminari, ne novo ovo materia ſuppeditetur: cujus veritatem haud parùm me docuit bulithos inſignis in omaſo vaccæ ante biennium repertus à lanio, mihique hinc dono datus: & confirmavit ægagropilus oblongus cute nigricante penitus obmunitus, quem ex Nobiliſſ. Aretæi noſtri liberalitate poſſideo, neque forſan contraire poteſt pilarum diverſa magnitudo, ni dicere malimus uno quaſi ictu cute illas obtegi, quod autopſiæ non parùm adverſatur: imò & ſanæ rationi: porrò meæ circa baſin ſuam ovalem quaſi agglutinabantur cellulæ alteri ventriculi, & in peripheriâ majorem fibrillarum coagmentatarum firmitatem oſtenderunt, reliquo ipſarum agmine, quod hiſce parietibus ambiebatur itidem artificiosè compacto, nec dum abſoluto (cujus etiam, inæqualis in parte ſuperiore conſpicua cavitas, indicium eſſe poteſt) exiſtente, minusque renitente, quod ipſum ſucci corticem naturaliter conſtituentis, præſentiam aliquam arguere mihi veriſimile fit: de herbis, è quibus iſtis materia accedat, certi quid propalare non auſim, licèt cum Excell. Velſchio perſuaſum habeam, doronici ſolius ramenta illas non conficere: adjungam

jungam aliquid de generationis modo, de multiplici illarum uſu viciſſim lectorem ad laudatiſſ. Neſtoris meletemata remittens: Ægagropilas per coagulationem potiſſimùm progigni ille ſtatuit pag. 22. dum ait: Quanquam *verò ægagropilos fibrarum & ſucci plantarum nondum perfectè reſoluti coagmenta veriùs ſtatuerimus, haut parum tamen & aphronitri alpini & ſalis petroſi metallici ac arenarii linctum ad coagulationem acidi ſpirituoſi fermenti in ventriculo facere monebamus:* quæ ſententia, ubi acidi ſpirituoſi exiſtentia, (quam ab adverſariorum injuriis ſalvam facere prudenter ſtuduit,) & perverſio ejusdem vel defectus, ſubſtiterint, plauſibilis ſatis eſt: mihi verò, qui fermentum ſpirituoſum ſubacidum in prod. Phyſiol. pro ciborum diſſolutione gnaviter, ex aliorum meaque tum hypotheſi adſtruxi, etiam citra hujus incommoda, ipſarum ortus ſi non evidenter demonſtrari, ſaltem adumbrari poſſe videtur: videlicet ſi dicamus, ægagropilas illis potiſſimùm in ventriculis progenerari, in quibus fibrillæ ſeu fragmenta plantarum minutiſſima facilè hærent, & hinc temporis tractu, accedentibus aliis, ſibi invicem magis magisque implicantur, ac fibrarum matricium ope, quæ in ruminantibus ſuas partes egregiè ſaltant, tandem in corpus rotundum, nunc ovale magis, nunc oblongum excreſcunt, quod ſingulari naturæ providentia ipſius animantis bono, ita compingitur, ne detrimentum gravius ventriculi parietes inde accipiant, & muco inſuper viſcido (cui partes ſalinas ineſſe non negârim) oblinitur, corticem dehinc conſtituente: Sententiam iſtam veriſimilem ſi reddere nequeat, bulithi ex pilis deglutitis, nec tamen ita facilè coagulabilibus, generatio, confirmabunt, ut ſpero, tum loculi ventriculorum, in quibus reperiri conſueverunt, 1. videl. 2. & interdum tertii, idoneam, ſtructuræ peculiaris ratione denticulatæ & ſerratæ, ſedem ſubminiſtrantes, acidique fontes, hactenus ſaltem, minus decantati: tum, quod grana quæpiam ſalis ſplendentis aut coagulati, in omnibus non conſpiciuntur; ſique depre-

 hendan-

hendantur, magis de aphronitri ab acido, quàm fibrarum coagmentatarum coagulatione teſtentur; reapſe enim acidum ventriculi rupicapræ peccans (ex hypotheſi loquor) cum aphronitro coagulatum, pilæ coagulum producere amplius non cenſendum, licèt particulæ quædam coagulatæ, iisdem coagmentati involucris impactæ quandoque inveniantur; ut taceam, nondum extra controverſiæ aleam poſitum eſſe, nonniſi in ſtatu morboſo illas ſcaturire, ventriculi fermento (quod hujuscemodi aciditate imprægnatum graviora adhuc produceret ſymptomata) à ſtatu naturali multùm recedente, ſiquidem vegetas ac robuſtas, quibus ne gry quidem, ex interaneorum ſaltem luſtratione, deeſſe dici poſſet, pilas ejusmodi progenerâſſe conſtet: generatæ autem præternaturales fiunt, diſpoſitionemque morboſam, præſertim ubi majus incrementum ſumſerint, tandem inducere poſſunt, cui naturam, cùm levitate, quâ corpus iſtud pollet, tum artificioſo illius compigmento & munimine, obviam ire tantiſper, ego ſanè arbitror: accedit huc, quod, ſuppoſitâ nudâ coagulatione, ægagropili mobiles forent, (qui autem non ſunt) & generationis primordia adepti, à naturâ eliminari poſſent ac deberent, nî inertiæ ipſam accuſare velimus, quæ corpuſculum fluctuans, animantis detrimento, non modò non ejiciat, ſed ulteriorem alimoniam ipſi inſuper ſuppeditet; eventu proin & autopſiâ contrarium teſtante. Satiùs erit dicere fibrillas iſtas ſolutas, in unius alteriusve ventriculi loculo implicari, ac implicatas hærere, & quaſi agglutinari; quam agglutinationem faciliorem & frequentiorem reddi aphronitri, aut ſalis petroſi lincti copiâ, in aliis magis, in aliis minus, ſi quis ſtatuere volet, cùm usquequaque ἄτοπον non ſit, per me liberum eſto; mihi iſta tantiſper delibâſſe ſufficiet, dum cum Deo & otio meliora ac evidentiora edocear: In quarto ventriculo ægagropilos conſpectos fuiſſe æternâ laude digniſſimus *Velſchius* commemorat, ex aliorum magis fide, quàm propriâ autopſiâ, unde & infrequentes inibi eosdem pronun-

tiat:

tiat: ego aliorum teſtimonia irrita non faciam, quin potiùs decenter veneror, avem tamen hanc raram illic loci videre geſtirem; mirum enim utcunque, ubi plantarum prima reſolutio, ardua & laborioſa peragitur, fibrillas non hæſiſſe, ſed eò delatas eſſe, ubi ſucci expreſſi fortè ulterior fit agitatio & elaboratio, adque partes inteſtinales immediata transmiſſio: De fermento quoque ſpirituoſo ventriculi, quod nonnulli penitus exulare faciunt, quibus glandularum liquor ſpiritui animali pro vehiculo (quo tamen non indiget) tantum eſt, quædam adjungere poſſem, non tam defenſurus aciditatem talem, quàm ipſi ineſſe plures perperam arbitrantur, quàm liquorem glandularum ſtomachicarum, à meris ſpiritus nitroſi ſervitiis vindicaturus: Verùm in immenſum excreſceret epiſtola, quam his incluſam volo cancellis, pluraque eſſent alia, quæ ſuprà enarratis adjici poſſent, à quibus tamen hâc vice abſtinere conſultius duco, dum experimentis reiteratis, mihi vel aliis plura dicendi, occaſio ſuccreſcet.

Script. Baſil. d. 8. Decembris
Anno 1682.

HERMES
CURIOSUS,
Sive
INVENTA ET EXPERIMENTA
PHYSICO-CHYMICA
Nova

CHRISTIANI ADOLPHI BALDUINI,
S.R.I. Academ. Nat. Curioſ. & Societ. Reg.
Anglic. Collegæ, d. Hermetis.

NORIMBERGÆ,
ANNO cIↄ Iↄc LXXXIII.

Ad

CHRISTIANI ADOLPHI BALDUINI
d. HERMETIS
BEATOS MANES.

TE pax alta beat defunctum partibus ævi,
Noſtri adeò nuper ſplendida gemma chori!
Quòd tamen haud totum ſinimus requieſcere, factum
Id cum pace tua, nec ſine laude, reor.
Poſtuma ne pereant præclara reperta, ſed extent,
Jamque tui major nominis extet honor.
Cùm poſtrema ferè ſint acceptiſſima, ſicut
Cantus is eſt, edit quem moriturus olor.
Quare poſt obitum non triſtis compita mundi,
Plurimus in chartis hiſce legendus, obi.

HELIANTHUS.

LECTORI CANDIDO
S. D.

QUod ſibi Symbolon eſſe voluit Imperialis Naturæ Curioſorum Academia:

NUNQUAM OTIOSUS:

quod Lemma Societas Regia Anglicana: NULLIUS IN VERBA: *horum autoritas apud me ſemper ſumma ut eſſet, ſedulò feci. Nam nec, otioſus cùm eſſem, Utriusq; Membrum, ſic horas transmiſi, planè ut agerem nihil. Ei rei teſtes produco, quæ legis, Inventa Experimentaq; Curioſa.*

Quod autem, nullis me alienis ſententiis paſſus aſtringi, in nullius Magiſtri Verba jurârim, facilè me abſolvere poſſunt, quæ inibi continentur.

Ferè hæc nova Omnia ſunt. Quintiliani enim judiciô, pigri hominis fuerit, in his acquieſcere, quæ ab aliorum ingeniô ac induſtriâ veniant. Brevia ſunt, ſed in receſſu habent non pauca.

Reſtabat, ut, quem Naturæ Curioſis delineaſſem, iſtis nunc innoteſceret Labor. Quod quò citiùs fieret, in mentem venit Typographiæ, quam, vili precio, meis portatilem uſibus ipſemet deſtinâram. Nec ſucceſſu res caruit. Prodeunt enim Obſervationes hæ novæ, noſtris manibus, Typis noſtris exſcriptæ, ne Cochleâ quidem Prælòve nec aliis, quibus Preſſores vulgò utuntur, adhibitis Inſtrumentis.

Lege itaque, quod peto abs te primùm, Curioſe Lector! hæc Curioſa, nec, quàm intellexeris, prius judica.

Tuô autem HERMETI CURIOSO *huic favore ad altiora imprimis ſtimulum perge addere. Vale.*

I.

AQUILA SOLARIS MAGNETICA.

CEſſi tandem petitis graviſſimorum de Collegio Academiæ noſtræ Imperialis Virorum. Qui, ne Aquilæ Solaris Magneticæ illius, quam (nutu S. Cæſ. Majeſtatis) æternæ memoriæ inter Inviſtiſſimum Auguſtum Ejusdemque Auguſtam d. 14. Dec. 1676. Paſſaviæ celebratarum magnificentiſſimè Nuptiarum feceram, brevem ſaltem Delineationem premerem, aut diutiùs Publico inviderem, monere non deſtiterunt. Eſto itaque [I.] hæc Obſervationum, quas, de Inventis Phyſico-Chymicis meis, cum DEO! ſingulas, Menſibus ſingulis, deſtinavi.

Nimirùm referebat Ea Imperialis Formam Aquilæ, ad hæc biceps & Coronâ inſignis. Illuſtrabat Sol Pectus, duabus his literis, L & M, nexu inter ſe vinctis, ijsque auguſtiſſimorum Utriusque Cæſareæ Majeſtatis, LEOPOLDI & MAGDALENÆ Nominum indicibus, notabile inprimis atque conſpicuum. Præferebat alias duas quaſi Roſtris inſertas, E & T, quibus Eleonora & Thereſia, reliqua Auguſtæ nomina, deſignarentur. Sceptrum ungues armabat ac Gladius: Cœlum, quod ambiebat, aureis ſtellis diſtinctum: Speculum autem, cui inerat hæc Effigies, arte chymicâ confectum octangulum. Thecæ deniquè argenteæ deauratæ, inſculpti hi verſus:

Flammi vomi Solis rutilans Aquila attrahit aurum:
Et Sol imperii Te, Leopolde, trahit.

* * *

Der Adler zieht der Sonnen Gold,
Die Sonne Dich, ô Leopold.

Itaque quemadmodum Aquilæ nomine Imperatorem Ipſum, Solisque Auguſtam velim intelligi: ita quôvis diei tempore magne-

magneticâ vi, ignem Solis (ſine uſtione) ex aere aquila attrahens, ejus operâ, admirandum in modum in obſcuro tota flammea apparebat. Quod ne gratis à me dici quis opinetur, habeo utique, qui & S. Cæſaream Majeſtatem ſuis mihi Literis referebat, Experimentum ejus Rei ſumſiſſe haud raro, eòque Gazophylacio ſuo juſſiſſe inferri, ut (Magnif. D. Nic. Guil. Beckers, Cæſ. Maj. Conſilarii & Archiatri verbis) ibi Cæſareas inter Raritates perennare & fama autoris perpetuò ſplendere valeat. Quid? quod Aquila dudum iſta Gratiæ Cæſareæ non tantùm Phosphorus, ſed & aureis ſuis radiis lares meos illuſtrans facta eſt ſol. Cæterùm unde præparavimus Univerſale hoc ſubjectum, Sophorum fuit, in quo latet Ignis & Luminis naturæ realis atque eſſentialis ſcintillula, imò ſecretiſſima nec non immortalis anima illa azoth ipſius, & conſequenter intrinſecus atque inviſibilis Ignis, viſibilem Solis Ignem vel lucem mirificè attrahens, ſplendoremque ejus viciſſim in tenebris emittens ejaculansque; nam lux non niſi raritate partium differt ab Igne, & Ignis cœleſtis ab elementari puritate tantùm diſtinguitur. Magna res eſt, veram cognoſcere Lucem, quam ſi noveris, noveris aurum verum & Sophorum, noveris Ignem & plura alia, quæ tantò celarunt artificio.

Sed raro ſine nube cœlorum lux effulget, aut ſine veniâ labor, in clariſſima quanquam luce occupatus. Lux igitur æterna tenebras noſtras illuſtret, ut videamus clariùs, quæ Luce apertâ Infinitum Lumen expoſuit!

II.

POMUM IMPERIALE FULGURANS.

PArùm fuerat, Inluſtrem Naturæ- Curioſorum Academiam confirmaſſe patentibus Literis, quas vocant, clementiſſimè ſcriptis: niſi, qui Eidem dediſſent nomina, S. Cæſarea Majeſtas in hos munificentiam ſuam pariter exerceret, meq; adeo, elapsô abhinc annô, Splendidiſſimâ Torque aureâ, una cum Effigie Cæſarea, imprimis remuneraretur. Cui ut nunquam,

 celebran-

celebrandæ gratiæ, nedum referendæ eſſe potero; Sic decere gratitudinem meam ſubjectiſſimam viciſſim exiſtimavi, ut, quod Chymicâ arte præparaſſem, Pomum Imperiale Fulgurans, Eidem Sacratiſſimæ Majeſtati dedicarem humillimè, permitteremque. Erat id Globus Vitreus Ingens, Cavus, Cruce conſpicuus, totus denique inauratus; niſi quod circumſcriptum eidem

LEOPOLDI

Auguſtiſſimum Nomen transpareret, emittendo, qui intus continebatur, Igni ſcilicet. Quem enim in obſcuro Globum ſi conſtitueres, fulgurabat aſſiduè, per literas Nominis, quod jam diximus, LEOPOLDI, velut erumpentibus Flammis. Nec id ſemel atque iterùm tantùm de die, ſed quotiescunque viſum fuerit, noctu etiam.

Cæterùm conſiſtit in forma liquida Ignis hic, unde ſeu Ignem-Aquam, aut Aquam-Ignem, utrumque recte, nomines licet.

Materia ex meomet Corpore eſt, ex qua, ſingulari artificiô Chymicô, utut non ſine ingenti labore, Ignis ille eſt humidus præparatus: ab Igne, cui Aquila Solaris noſtra Magnetica debet originem, ſiccô differens multum.

Conſtituitur enim iſte ex ſale, Sulphure & Mercurio Subjecti Univerſalis macrocosmici; cum iisdem ille ex principiis Subjecti particularis microcoſmici ſit. Quanquam uterque expers corruptionis & ſine uſtione, qualem Philoſophi Arabes olim in inclyta civitate Aden Sultano Principi maximo & polytropo oſtenderunt; (ut fidem haud dubiam Excellentiſſimo Puerario, in Genuenſi Academia Prof. P. & Medic. Doct. fecit doctrinâ & genere illuſtriſſ. Caſp. Scioppius.)

Sicuti igitur Seculô etiam noſtrô conceſſit Natura, Nova Ignea invenire: Ita dum connata omnibus Lux, quaſi pyrite, laboribus noſtris excutitur, & ex latebris provocatur, ex parvâ ſcintillâ immenſa flamma accenſa Cœlorum conditioni

nos

nos æquat, altiusque & ad Summa niti, Origini ut reddamur, extimulat, quaſi ſubditâ Face.

Interim, quin Imperiale Pomum hoc Fulgurans S. Cæſareæ Majeſtati plurimum Delectationis ſit allaturum, ut nullus dubito: Sic, ut Orbis Imperialis, [cujus Pomum idem inſigne,] una cum Maximo LEOPOLDO, non in pace tantùm exſplendeat, ſuosque quoscunque fideles ſubditos foveat benignè ac tueatur, ſed & in Bello imprimis fulguret, terrorique externis hoſtibus veniat ubique, ex animo oro precorque.

III.

VERTUMNUS IGNEUS.

UT rarò eſt, qui de hoſte optimè ſentit, ita, ſævientibus paſſim incendiis triſtiſſimi belli, quod adverſus Roman. Imperatorem Galliarum Rex gerere cœpit, elapſo ab hinc proximè anno, frequentatum, nimis quàm temerarium, Votum iſtud Gallicum eſt:

Florent les Lis, l' Aile perdu!

Lilium floreat, Aquila pereat.

Ego, qui tum fortè Inventis Igneis operam dabam, id intuens, cœpi ſtatim & de Vertumno Igneo cogitare, non qui inverterem, quod ſatis futile intelligebam, Votum, aut, (quod à me quidem quàm longiſſimè abſit) par pari referrem: ſed ut Curioſitati meæ etiam hîc indulgerem.

Formavi itaque in Lamina cuprea, ingenti illa ac ſemirotunda, è peculiari quadam eâque minerali materiâ, Inſigne Galliæ, Lilium aliquod; ita quidem, ut in illo biceps Aquila, vix noſcibilis, contineretur, cum Lemmate: Lilium floreat, Aquila pereat! Cæterùm, quæ incaluerat paulum jam, obſcuro alicui conclavi quamprimum Laminam intuliſſem, continuò, quod dixi, cum lemmate Lilium, in Imperialem Aquilam verſum, Inſcriptionem hanc præferebat: Vireat Aquila! ...ntum flammæ aut ignis absque fumo ac fœtore vomentem, quantum

quantum vel internoſcendo homini ſatis eſſet; liliô contra cum votô gallicanô ſalvis iterum atque rectè habentibus, ſi ex obſcuro auferrentur. Quæ quotiescunque libuerit, experiri licebit. Nunc, non ita pridem reductâ Pace, divinâ clementiâ, bellisque fugatis, cùm inverſus rerum ordo videatur, & hic meus Vertumnus aliô velut habitu incedere didicit, in Aquila Lilio, Eâdemque in Iſto amicabili compoſitionis lege quaſi coeuntibus inter ſe atque unitis, utrisque Pacis lumen fundentibus, quoties lubet, nec ſine Voto, quod ſincerum magis tale legere eſt:

AQUILA VIVAT,
LILIUM FLOREAT!

En verum Igneum Vertumnum! Subjectum ex quo Matrix eſt mineralis, lapidibus metallicis adnata; nec unius illa quidem generis, & diverſicolor admodum, alba puta, mox viridis, nunc purpurea &c. unde & flamma nunc alba, nunc viridis, nunc purpurea gignitur. Cujus imprimis Materiæ operâ Imagines igneas alias, ſeu Emblemata, locô variorum colorum, flammis variis exhibere poſſis, incredibili oculorum animorumque oblectamento. Latet enim in Matrice hac mineralis ignis, primum mobile Metallorum, ſeu embryonale ſulphur, purum adeò ac ſubtile, ut, ſi ardenti injicias pulverem pyrium, ne incendat quidem. Ubi, vel parum calcinatæ iſtius materiæ Phiolæ hermeticè ſigillatæ (calidis impoſitæ cineribus) inditum, integrum facilè diem absque fumo ardere lucereque poſſe, admiratione dignum pariter videatur. Quæ cùm itaque bona ſpeculatio ſit, cui praxis & natura conveniant, perſcrutatus hanc Mineram eâ diligentiâ ſum, conſumptisque libris aliquot, quadraginta horum circiter cepi Experimenta; quæ ſi tanti videbitur opera, fieri poteſt & ipſa aliquando lucem ut videant. Nec, ineſſe Subjecto iſti, pari ſtudiô eruenda naturæ complura miracula, ullum mihi ſit dubium.

IV. SPHÆ-

IV.

SPHÆRULA VITREA (Ori inſerta) LUCENS.

EXtant in Actis Philoſophicis Illuſtriſſ. Societatis noſtræ Regiæ Anglicanæ, d. 18. Jan. 1666. No. 21. Relat. 4. de Interitu modi præparandi Lapidem Bononienſem lucentem, quæ ſequuntur, digna notatu: Non eſt in rerum Natura Materia nobis cognita, quæ prædita ſit virtute hujus Lapidis; adeò ut [ad pudorem hujus ſeculi] haud probabile ſit, Phænomenon illud denuò repertum iri alicubi, præter quàm in chartis, niſi fortè Genius aliquis felix incidat vel in eandem vel in ſimilem ſcientiam.

Quæ cùm diu multumque animo volutaſſem, fateor, lubido inceſſit, vindicandi non ab interitu tantùm artificium iſtud, Lapidemque, quem præparaſſem, luciferum aſſervandi inter Arcana: ſed & de Subjectis aliis cogitandi, quæ inventa à me, virtute longè ante illum, quem dixi, lucentem Bononienſem Lapidem eſſent: quod quidem in Aquilâ meâ Solari, Pomo Imperiali fulgurante, & Vertumno denique Igneo abundè mihi videor præſtitiſſe. Cæterùm, his non contentus, & in hanc porrò cogitationem curamque deſcendi: Annon in Cordibus quoque Humanis viſibilis Ignis quidam aut Lux à Magnete luminari aliquo attrahenda? Et, ſi detur, tam potens illa ſit, latentem in Magnete excitare Ignem atque accendere?

Quantum ad [Primum] noveram antè, ex Diſſertatione de Flammula Cordis, Jacobo Holſtio, Viro Excellentiſſ. ejus Authori, quid animi eſſet: Eſſe ſcilicet de puriſſima Flamma Cordis Ignem & non urere. Quamvis Nobiliſſimus Gualt. Needhan, Med. Doct. Londini, in Diſquiſitione anatomica de Fœtu formato, putatitium Flammulæ vitalis Succenticulum vocet: Illuſtris autem Robertus Boyleus ἀπέχειν hîc ſatiùs duxerit, oculari demonſtratione ſine dubio deſtitutus. De

[altero] laborandum minùs exiſtimavi, quod de Solariæ noſtræ aut Magneſiæ philoſophicæ Igne Magnetico mihi conſtaret: cujus ergò beneficiô haud ita pridem Sphærulam Vitream, quæ Pediculo eleganter inaurato ſuſtineretur, Chymicè præparavi. Quam Ori inſertam modicô calore ibi ſi foveas, in obſcuro adeò lucet, ut candefactum Globulum aliquem ferreum putes. Expers eſt, niſi frangas, corruptionis; &, quandocunque libet, experire, non deerit unquam.

Imò ſuſpenſa de collo Fœminæ alicui, quàm diu vita ipſi ſupererit, Mammas inter, aſſiduè fore arbitror, in occulto ut luceat, ob calorem, quem ſpirant.

Quemadmodum enim Nobiliſſimus ſpiritualis ac cœleſtis contentus eâdem in Sphærula Ignis eſt, quem Mundi velut Animam credas: Sic affinis idem quàm maximè Calido innato aut Spiritui vitæ corporum illorum, quæ circumferimus homines. Neque ullo Calidum innatum pacto diſtinguitur ab cœleſti illa Luce, quam in creatione Univerſi per omnia Elementa ac Cœlos, poſito in ſole tabernaculo, Deus diſperſit: Cùm ſit, è contrario, humana Anima Lux Divina quædam, & rectè credatur.

V.

SOL ARTIFICIALIS PERPETUO MOBILIS.

QUod nemo Curioſorum eat inficias, artificialis Motus perennis Ingeniorum verè Tormentum fuit hactenus. Hinc ejusmodi Machinam, poſt tot ſeculorum decurſus, plurimi inter impoſſibilia reputarunt. Igitur Technicen Ævi noſtri cùm deficiat infiniti motûs Principium; Arti intrinſecum; arceſſenda erunt auxilia ab ipſa Natura, quibus æquivalens quædam motûs perennitas, & ab Arte debitè applicanda Machinæ, ut hæc perennem motum mixtum, ſive Phyſico-Mechanicum efficiat:

Nixus

Nixus ego hôc fundamentô, cùm variè ſudaſſem, SOLEM tandem inveni, qui perpetuò mobilis eſſet.

Refert humanam ille Faciem, circumcirca Radios emittentem. Materia Lamina eſt, ſubtilis eademq; inaurata. Via per aërem, in Cœlo picto, quod ſpectanti deſuper pictam affabrè Regionem, duarum quaſi ulnarum, & amplius, quô decurrat, ſpatium præbet. Oſtendit, quem diximus, Sol curſu ſuo, pro variâ aëris temperie, caloris ac frigoris incrementa ac decrementa, non ſolùm in proximè circumſtante, ſed etiam in longè latèque circumfuſo aëre, internoſcens ſimul, qui ſit, decurſu totius anni calidiſſimus, qui frigidiſſimus dies.

Neque tamen, [quod cuiquam venire in opinionem poſſit] animatur Automato Sol. Magnes Hermetico-aërius, idemque in æquilibrio poſitus, hunc qui regit, eſt: nec corruptioni ulli ab calore aut frigore quidem venit obnoxius; unde non æſtivô tantùm, ſed hybernò quoque tempore, in conſuetis nobis Vaporariis, uti ejus operâ licet, nihil præpeditò curſu ipſius calore illo, quo, per anni id tempus, frigus nobis defendimus, ex quo de tempeſtate extra hypocauſtum judicare in promptu facile ſit. Anni jam ipſi quatuor ſunt, cùm Eundem Cœlo ſuo donavi; necdum de effectu ſuo quicquam remittentem. Quem, perpetuò mobilem, in Muſeo noſtro, non ſine viſentium ſtupore, tot jam hactenus oculis Curioſorum expono, nondum ſatis penetrantium, quo illum Magnetiſmo ſecundùm gradus caloris ac frigoris moveri contingat. Quod quemadmodum Inventum Chemiæ, tum Phyſicæ inſuper atque Mechanicæ noſtræ debet originem: Sic, quin ſimili modo Machinis perpetuatis haud paucis aliis efficiendis occaſio detur, quis juxta mecum non videt? Liceat mihi XII. Signa illa Zodiaci, exempli gratia, proferre; quæ, quàm elegantiſſimè poteſt, efficta Cœlo & iſti picto applicarem ſic, ut ſingula ſingulis vicibus è nubibus prodeuntia adparerent. Cumque, conſentientibus Aſtrologis, alia ignea atque ſicca calidaque, alia ex adverſo frigida ſint, tùm aquea, tum humi-

da quoque: efficerem ego, uti per vices aſpectu ſuô quodlibet gradum vel caloris, vel frigoris, in aëria Regione, per integrum annum indicaret.

Tanta eſt humanarum mentium ſitis Cupiditatis in Omnibus, quibus delectantur, tanta aviditas, ut nunquam repelli contingat, ac ne tum quidem expleatur, quin Novi ſemper exoptetur aliquid!

VI.

ENCAUSTUM HERMETICUM.

FErtur, imperante Tiberiô, vitrum Artifex quidam ductile illud ac malleabile inveniſſe, Cæſarique dono dediſſe, quanquam irreparabili ſuo cum damno, quippe quem Imperator decollari juſſerit, additâ ratione, ne, ſi artificium innoteſceret, aurum argentumque luti inſtar vileſcerent. Quod ut Sarisberienſis Joannes, Anglus ille, (floruit is circa Ann. Chr. 1182.) in Policratico ſuo L. 4. 5. cum Plinio, L. 36. c. 26. inter res incertas, quæque à falſo propiùs abſint, videatur referre; non omnem planè fidem huic tamen abrogat Dio Caſſius Lib. 57. Hiſtor. p. 614. Vide ſis Iſidorum Lib. 16. 15. Jan. Duzam in ſuis ad Petronium Præcid. cap. 9. Ludovicum Cœlium Rhodigin. lib. 20. lect. antiq. cap. 30. Guid. Panciroll. Rer. mem. deperd. p. 1. tit. 36. Sed non decollarit hunc Cæſar Tiberius, (quanquam ad ſævitiam natum ejus ingenium, ex Suetonio, quotusquisque eſt, qui ignoret?) num ſit propterea artificium ipſum vocandum in dubium? pro eo ſtantibus tot Hiſtoricis, quibus de rebus aliis plurimum credimus. Licet inter ævi ſui deperdita non immeritò referret, cujus jam meminimus, Pancirollus.

Interim neque ita multô ante Liquorem inveni, dictum mihi Encauſtum Hermeticum, cujus tanta virtus, tanta efficacia eſt, ut vel duriſſimo Vitro ſit penetrando.

Erat inuſtum picturæ genus Encauſtum Antiquis, poſt deinde Liquor ille, quô ſcripturi Cæſares utebantur, nempe

ex

ex Conchylii ſanguine, ſive purpura (l. 6. C. de diverſ. Reſcriptis) præparatus, deſignabatur. Cæterùm cùm Encauſtum conſueverit dici Liquor hodiè, quò & nos ſcribentes utimur, & hinc Meo vocabulum dedi, ſed cum adjecto, nam & Hermeticum volui dici, non à meo tantùm Hermetis agnomine, ſed imprimis, è quâ confectum idem eſt, ab Materia quoque Hermetica ſive Mercuriali.

Soleo iſthòc ego in Tabellis vitreis Typos effingere atque Imagines Regionesque & Inſignia; ſcribere item Dicta, ita quidem, ut, (quod cælo conſuevit) non velut inſculptæ inſint figuræ illæ; ſed quaſi exſcluptæ extent emineantque. Cujus rei complura hactenus documenta, ac præcipuum iſthoc elegansque imprimis, effictoin Vitro ſpeculari Potentiſſimi Magnæ Britanniæ Regis CAROLI II. Societatis noſtræ Anglicæ Fundatoris atque Patroni, ſub Coronâ Regiâ, Nomine, non ita pridem exhibui.

Non eſt ſanè de nihilo & miraculum debet duci, naturam ejusmodi nobis materiam, vel duriſſimo Vitro [nullis aliàs aquis fortibus regiisve penetrabili,] emolliendo ſuppeditâſſe.

Quid? quod eodem ex fundamento nuper album mihi confectum Vitrum Speculare, effictusque in fronde ſedens quidam Pſittacus eſt. Erat, cryſtalli inſtar, ille pellucidus, Vitrô ipſo obſcuro; qualis Murrhinis color poculis eſt. Quod ut Vitrum corruptioni ab ſale alcali, ſive ſpiritu corroſivo nulli obnoxium, non eſt illud tamen non admirandum, ſi communi aquæ immiſeris, pellucidum fieri; contra ea rurſum ſiccato obſcuritatem ſuam redire.

VII.
PHOSPHORUS HERMETICUS PERPETUUS.

ET ſi, quæ de Phoſphoro, annis abhinc IV. admodùm, edidiſſem, ſatis fore, adeòque in poſterum de re illa nihil mo-

vendum amplius mihi, exiſtimabam; tamen, quòd de Phoſphoris Commentatione Epiſtolicâ, VIR EXCELL. GEORG. CASP. KIRCHMAJERUS, P. P. WITTEBERG. veteris amicitiæ fide junctus nobis, inter cætera, detrahere de ſplendore ejus, Kunckelio æquior, conaretur; non potui, quin, quos illi viſus offundere eſſet, quaſi Nebulas diſſiparem, invitus, cæterùm quod Lex noſtra Academica XII. jubet, amicè humaniterque. Neque nunc verò de Inventione Phoſphori, quem [ex Urinâ hominum inſpiſſata fieri ſolitum] nobis deſcriptum dedit Virorum Ampliſſimus: Kunckelione? an non Brandio, Hamburgenſi Chymico potiùs aſſerenda ea ſit? diſputabo. multò minùs diſpiciam: uter Phoſphororum alteri præſtet? minimè omnium autem in examinandis refutandisvé KIRCHMAJERO eruditiſſimè traditis, occupabor: iſtud impræſentiarum unum acturus, ut, quæ Noſtro imputare ibi viſus Phosphoro eſt, ſed modeſtè, ſed leniter & ſine felle declinem, virtutesque illius, Ejus diſſenſu, Orbi Literato, nondum eſſe debilitatas, oſtendam. Nam, quòd, Commentarii pag. 9. Phosphorum meum, ait lucem nullam, ſed mutuatitium ſaltem lumen habere in ſe: demonſtrare quî audeat, ſcire oppidò velim. Fortaſſe, cui contradicit, Phosphori tractandi methodum ignoret. Et non lecta Illi de Appendicis [quam DE AURO AURÆ TRACTATUI MEO annecto] §. 9. verba hæc ſunt: Phosphorum, vel Magnetem Luminarem non alienô tantùm lumine gaudere, ſed & propriô igne; [vel ſi mavis, luce] lucere? Sed fortaſſe, quòd non viderit, fidem aſſerto iſti non habet Dn. Commentator. Non cogam id equidem. Promitto interim recipioque, pranſum paratum, quocunque tempore, qui volent, habituros me eſſe, omnibus ac ſingulis oſtenſurum, quem jam totiens dico illum Phosphorum meum, ſi vel pennâ aut culmô tetigerint leviter, nullâ attractione luminis præviâ, ſcintillas quasdam emittere. Ut ſic, quòd non veram tantùm lucem ſubſtantialem habet internam, ſed & lumen externum attrahit, jure Phosphorum nominarim.

Deinde

Deinde, tanquam minùs accuſat durabilem, (p. 10.) naturam ſcilicet Phosphori aggreſſus. Sed quid ſi regeſſero, quæ Clariſſimo Liceto ipſemet ſuggerit Dn. Commentator: (p. 6.) Alkor non Lunam vidit plenam? Fertur, in hunc diem, quem, Stellæ inſtar, argenteæ Thecæ laminis deauratis, incluſum, ante hos ipſos IV. annos, Magnæ Britanniæ Auguſtiſſimo REGI permiſi; integris adhuc viribus eſſe, h. e. lucere. Quid? quòd etiamnum in proclivi producere eſt, Phosphoros aliquot, ante hos qſ. V. annos mihi confectos, nec niſi ligneis receptaculis aſſervatos, qui & ipſi nihil dum de effectu ſuo remittant. Non diffiteor durationis ut plurimùm cauſam Phoſphoro eſſe ab eo, cum cura ut præpares. Quam quòd ſine dubio Dn. Commentator rationem ignoret, quid mirum, meo ſi demat? Cur autem, quæ non capit, inſcius carpit?

Quærit denique Hermeticus Phoſphorus cui uſui cedat? (p. 10.) ac pergit: Interponam fidem meam publicè, in Nitro, (Materiâ Phoſphori,) neque inveniri hæc Arcana, (ſc. Alkaheſt &c.) nec ab eodem poſſe ſperari &c. Reſpondeo: Non crediderim, ipſum verô vultu hoc dicere. Interim, naturam Nitri nondum verè examinâſſe, id verò eſt, quod mihi facilè patior perſvaderi. Cæterùm quid ſi, in Nitro quæ latent, eò Mirabilia neget, ut eliciat? Age, ſi vera hæc ſunt, Dno. ego Commentatori cum cæteris Curioſorum eam gratiam facturus, quæ, quantaque in Materia Phoſphori, Nitro imprimis Philoſophico, Arcana repererim Chymica, Experimentis, quæ ſequantur, oſtendam. ita tamen, ut ne temerè Hermetis ſigillô violatô, in eundem Patrem noſtrum quid peccem aut injurius deprehendar.

VIII.

PYGMÆUS SEMPERVIVUS.

EQuidem eſt Experimentum Hydrargyri, intra vitream fiſtulam erectam ſuſpenſi, ad vacuum comprobandum, memorabile cumprimis atque jucundum. Quod ut *Valeriano*

Magno,

Magno, Capuccino, ſunt, aſſertum qui eant: ſic plerique, *Robervallio* puta, atque *Kircherus*, *Merſennusq;* & *Schottus*, inſignem Ducis Hetruriæ Mathematicum, *Torricellum Evangeliſtam*, autorem verum agnoſcunt. Iſti *Georg. Sinclarus*, in Univerſitate Glaſguenſi Phil. Prof. Invento Baroſcopii nomen imponit, *de arte nova & magna Gravitatis Librô*, ubi hæc perſequitur latiùs.

Quemadmodùm autem Inventis addere facile admodum eſt: ſic vir Nobil. *Otto Gericcius*, ſingulari quâdam ante annos, aliquot praxi, de ligno Statuam, intra vitreum Tubum aſcendere ac deſcendere fecit, aëris quôvis tempore gravitati deprehendendæ. Sed, quod celandi ipſius ſingulare ſtudium eſt, rem arcanam publico hactenus & invidit preſſitque quantâ potuit diligentiâ.

Quanquam autem in præparandi Methodo, quam dudum excogitâſſe mihi videor, nihil quicquam errârim, fuit tamen, quod dimenſioni Tubi obſtaret. Interim mihi Illuſtr. *Dn. D. ab O.* Schema quoddam, additis Obſervationibus, exhibet. Cæterùm cùm & hîc, emendatione quæ indigerent, non pauca deprehendiſſem, operi me ipſe accinxi, eô ſucceſſu, ut ſecuto *Torricelli* fundamentum non *Pygmæus* tantùm *ſemper Vivus* unus: ſed & duo ex alio mihi principio naſcerentur. De quibus in præſens. (I.) Surgit mihi Spirituale genus, non indecoro opere, Columellæ. Ei duæ Coronæ, quaſi in vicem nexæ, ſuperimpoſitæ, inter quas parvus quidem, ſed diſtinctis, iisque appictis, gradibus Tubus vitreus prominens eleganti ſculpturâ Pygmæum includit. Viventis ſpeciem præbens, quem dixi, Virunculus externo aëre fertur; ſubindeque locum mutando, aſcendit enim atque deſcendit, digitulo monſtrat, quæ, ad CC. milliaria, in circumjacentibus terris aëris facies? qui ibi imbres, quæ procellæ, quæ aliæ tempeſtates; & an noſtrum eæ petituræ ſint Horizontem, nec ne? Ea autem communiter indicat minimùm, duobus antè, vel tribus diebus. Prout enim celeritate utitur cunctaturve, ita fiunt. Huc Regulæ faciunt,

ciunt, quas judicandæ tempeſtati certas aliquot tradunt. Quòd ſi autem ſcire volueris, cui, intra CC. milliaria, regioni Venti illi & tempeſtates graves incumbant, tibi compara Inſtrumentum, cui XXXII. Rhombi Ventorum inſcripti. quod ita diſpones, ut quatuor mundi plagis ſitu reſpondeat exactè.

(II) Anni præteriére non amplius tres, cùm ex alio planè, eoque phyſico fundamento, Sphæræ vitreæ cavitati Hygroſcopicum Pygmæum incluſi. Cernitur hæc in partes aliquot æquales, ſuis notatas numeris, extrà eſſe diviſa. Virunculus ipſe, inſiſtens Machinæ, parvæ illi quidem, ſed quæ minùs obvia intuentibus ſit, vertitur tractû aërei magnetiſmi, in gyrum, jamque Orienti, jam Occidenti, mox & cæteris mundi plagis, intermediis quoque, obverſus, quæ ſit temperies aëris, monſtrat, qui humiditatis gradus, qui ſiccitatis, quæ, inſequenti die aut nocte, cœli tempeſtas &c.

(III.) Jam biennium eſt, ex quo & Pygmæus Horometricus inventus nobis. Principium Mathematicum automaticum eſt. Per Tubum autem, quem, ulnas non amplius duas longum, ei vitreum dedi, ſingulis XXIV. horis aſcendens, notatas in Tubo partes illarum, quadrantes puta, dimidias, integras denique, interdiu ac noctu, digito oſtendit. Inauratus Tubum hunc Globus tegit. Baſis ex tenerrimo Alabaſtro non incelebris artificii Cranium eſt. Iſti aureis literis ſubſcripti verſus.

Prætereunt tacitô pede tempus & annus & ætas;
Vivitur ingenio. Cætera mortis erunt.

IX.

MUMIA HERMETICA.

NUnquam de Ægyptiis Romanisque atque humanioribus gentibus ſoleo cogitare, quin Uncturæ feralis, ſeu Pollincturæ, in mentem ſimul veniat; ritûs ſcilicet, quô putredinis abigendæ à demortuis corporibus uſi illi mortales, adhibitis Sale, Nitro, Cedro, Aſphalto, Melle, Cerâ, Myrrha, Balſamo aliisque.

 Quan-

Quanquam autem nec infrequens ea res noſtrô hôc ſeculo in curandis Magnatum funeribus ſit, non fit tamen, niſi, ut apud Veteres, præviâ eviſceratione. Quæ, quod absque diſſectione corporis procurari non poſſet, vel hoc nomine crudelis haud paucis habita planè intermiſſaque eſt. Quô factum, ut de mitiori via, quâque cadavera integra condire liceret pollincireque, hodierni imprimis Medici Chymicique, [in quibus honoris cauſsâ nominandi *Magnif. Nicol. Stenonius, Illuſtriſſ. Ludovic. de Bils, Excell. Gabriel Clauderus,*] ſollicitè cogitarent.

Quemadmodùm verò hæc eorum Caromomia ut plurimum ſalinum, ob ejusdem videlicet efficacem penetrabilitatem, agnoſcit principium: ſic ſalita illa corpora mutationibus aëris, & in ſpecie humiditati ipſius [ſalinam ſubſtantiam colliquanti utique ac reſolventi,] nimium quantum expoſita ſunt, nec, niſi aliquamdiu, putredini reſiſtunt. Ut hinc *Celeberrimus Th. Bartholinus, Diſſertatione de Hepate, p. 551.* Conditturæ Bilſianæ haud ſatis æquus referat: Corpora ejus Balſamica valdè madere. --- *Clauderus* autem, *Excell.* Vir, *Methodo Balſamandi c. 6. p. m. 172.* ultrò fateatur: Liquori ſuo, [quem ex cineribus clavellatis & Sale Armeniaco præparaverat,] enchiriſes veras, aëris injurias eludentes, quas applicaret, nondum ſe reperiſſe; non deſperare autem, cum Deo & die.

Admovi hinc & ipſe Operi manum, jam ab annis admodum ſex, neque tacui de Thermometro *Auro Auræ c. 10.* quod, conſervantis cujusdam ſalis ope è meo ſanguine perpetuum confeciſſem. Accedit, quod *Capite V. Veneris Aureæ,* de ſucco quodam Gorgoneo ſeu lapideſcente, Experimentum inſerui, noſtrum & planè ſingulare. Nec contentus his quidem, ſum ultrà progreſſus animumque ab tactu injurioſo aëris humidi liberæ, Pollincturæ adjeci. Quùm enim, ſeminis lapidifici ope, non Natura herbas ſolùm & ligna & panes & ova, piſcesque ac aves, corium denique atque alia, miranda quâdam metamorphoſi, convertat in lapides, ſed & quando-

quandoque materno in utero ipſos adeò Infantes, reſervatâ, quæ hominis erat, figurâ, absque intermedia quidem putredine aut diſſolutione materiæ; (cujusmodi, ſed adultæ magnitudinis fœtum, verſum in petram *Illuſtriſſ. Joh. Bapt. Helmontius*, Pariſiis memorat fuiſſe exciſum [*de Lithiaſi, Tr. cap. 1, n. 11.*] Hùc Infantis, in abdomine inventi, & in duritiem lapideam converſi, quam *Deuſingius* dedit, *Hiſtoriam* refer; nec non Petrificatum Puerum illum, ex Urbe quâdam Africæ, ante annos aliquam multos, *Cardinali Richelio* transmiſſum; referente *Magnif. Th. Barthol. Epiſt. Med. 53. Cent. 1.*) cur non artificio imitari naturam, illiusque quod diximus, ſeminis lapidifici beneficiô, durabilem minimùm duritiem Cadaveribus communicare poſſibile ſit?

Opere ipſo, anno proximè præterlapſo, quæ ſpeculatus fueram, adimplevi, fecique, per Nitrum purificatum ex arena albiſſima, Lapidificus mihi Liquor ut eſſet, qui vulgari Spiritui microcoſmico miſtus, Experimentis, quæ ſequuntur, non defuit. (1.) Separavi Sanguinem meum recentem à Phlegmate ſuo, & tantundem dicti Liquoris ſanguini iſti adjeci, quæ feliciter adeò ceſſit miſtura, ut rubentem egregiè in hanc horam & ſanguinem ſervem, & de putrefactione ejus ſim omninò ſecurus. (2.) Piſcem ego (quem de minutiſſimorum genere Fundulum vocant) (3.) Fruſtum Carnis deindè, per horæ ſpatium, Muriâ noſtrâ condivi; condita ad aërem ſiccavi; ſiccata aſſervo, virtute Balſami hujus ſine dubio ſalva integraque nobis futura. Quid? quod (4.) Vitro incluſus, per dies aliquot, Liquor ipſemet ſolidatur in aëre atque concreſcit, juri gelato non abſimilis.

Quæ utut ſint, nondum tamen deſiderio meo ſatisfacere potuére; non ob laborem, quem parandâ partim in conditurâ, partim balſamandis exſiccandisque corporibus requiri videam; ſed quòd aërem, arte quoque petrificata; compererim, in arenam & ſal reſolvere aliquandò atque ita corrumpe-

 re,

re, licet quantâ poſſis cum curâ, avertas aërem arceasquè, ne mutet. Hinc non multò antè alia ac planè nova ratio Balſamandi excogitata nobis inventaque eſt. Condituram dictam multis paraſangis poſt ſe relinquens.

Veteribus Chymicorum Mumia ſæpè Balſamum eſt. Et hoc ſenſu novum ego Balſamum meum Mumiam, eamque Hermeticam appellavi. Eſt enim illud noſtrum univerſale Sal cum catholico Balſamo, cui refero acceptam, nullo penè labore ſumtibusque conſtantem. Quanquam autem, ex quo in Arcanum iſtud mihi licuit penetrare, negotiis gravioribus aliis impeditus: non niſi Piſcium, Murium, horumque, quorum minora corpora ſunt, experimentis fuerim confirmatus: quin majora tamen eaque humana corpora Mumiâ noſtrâ Hermeticâ præſervaturus ſic ſim, omninò dubito nullus, ut, viſceribus nullis, nullis inteſtinis exemptis, ac ne recrementis quidem ſeparatis, nulla ab aëre, aquâ, terrâ metuenda his corruptio ſit.

Quâ quidem de re, fieri aliàs poteſt, ut pluribus agam: aut peculiari quoque Tractatu Curioſum Lectorem impertiar.

X.

AZOTH ſ. SAL HERMETICUM.

PRæclarè ſemper de communi Nitro cujuscunque ævi Philoſophi cùm ſenſerunt, tùm locuti etiam ſunt, quippe quod Magneſiam Sapientum Titaniamque nunc Solariam, Lunariamque atque Uranogæam vocitarent. Conſtat enim non id Sale tantùm Terræ, qui Magnes ejus ſive attrahens eſt: ſed aëris quoque & Ignis Sale, qui, ſi compares, ferrum ejus ac chalybs ſive attractum. Solem Patrem agnoſcit; non invita Lunâ, quam Matrem dixeris haud ineptè. Quem rubeum igneumque habet, à Patre Spiritus: Mater album ei frigidumque Corpus aptavit. Undè calidum idem ac frigidum: vivificum

ficum pariter ac mortiferum eſt. Mirificus verò tàm diverſæ Naturæ Parentum Fœtus! Quem cùm non heri tantùm hodieque igne variè excuſſerim, produxerimq́ue indè, quæ non injuriâ Mira habeantur & ſint: in quibus primô locô occurrunt Mundi Spiritus, (quem imperitè nonnulli, ex aëre nobis attrahi opinantur,) Mundi Balſamus, Aquila Solaris, Mumia Hermetica &c. & interioribus (ut ſic dicam) ejus denique arcanorum Summum, Centrale Catholicum Purumque Naturæ Mercuriale, ibi quod lateret, offendi, dictum mihi hìc *Azoth* ſeu *Hermeticum Sal*; quòd vocabulis iſtis, Azoth, Sale & Mercurio Philoſophico Chymici promiſcuè & ſine diſcrimine uſurpant.

Sed ſunt Ipſi, quas nunc damus, proprietates: (1.) Candorem, qualis nivis eſt, præfert. (2.) Nitrum ſapit. (3.) Solvitur, ſive vino aut vini ſpiritui, ſive aquæ, forti item, cæterisque menſtruis corroſivis immiſeris, ut nec ſtrepitum edat. (4.) Liqueſcet in argenteo cochleari, ſi vel lychnum, vel candentes prunas ei ſubjeceris, aquæ inſtar; nivis in modum, ſi dempſeris, iterùm congelaſcens. Cave autem fortiorem ignem ſubmittas; nidum enim Hermetis Avicula deſeret tunc, & Draconem aget volantem, evaporando citiùs, quàm putaveris, utut nullus (5.) ab graveolentia aut corroſione ullâ metus. neque enim (6.) propriè corroſivum Azoth hoc noſtrum; igneum potius eſt, (7.) incorruptibile quid, cujusq́ue gratiâ Natura conſervat omnia, agens ſummum: (8.) Salamandra vera, in igne vivens & creſcens & multiplicans ſe, imò (9.) præſtantiſſimum in ſe Medicamentum, cujus in morbis non unis, Malignis Febribus, Calculoque, Maloque hypochondriaco aliisque ſatis expertus vires hactenus ſum. Ac, ut ſit volatile corpus iſtud Hermeticum Sal, occultum tamen (10.) ſuo in Centro fixi & permanentis naturam indolemq́ue habet, coctione tandem perenni ac continuâ prodentem ſe manifeſtè ac erumpentem.

XI.
ALKAHEST HERMETICUM.

TOt tantaque ſunt, HELMONTIO quæ de Alkaheſt memorantur, ut, qui legant, in mentem his veniat, poſſediſſe nunquam Liquorem illum Secretorum Naturæ cum primis acerrimum Indagatorem: quidam autem omninò vocent in dubium, utrum fuerit unquam aut ſit, quod nos Menſtruum univerſale indigitamus. (Conſule *Exc. Ludovic. de Comitibus* Præf. in Diſcept. Pract. Man. quamque *Otto Takenius* Epiſtolam ſuper Alkaheſt juris publici fecit.) Sed cùm in cæteris Arcanorum nihil quicquam commentus fuerit opinatiſſimus ille Vir: adhæc non per integrum tantùm Opus crebra Alkaheſt nominis repetitio, ſed & ipſam ita deſcripſerit rem, *Tract. Arcan. Parac. p. m. 441.*) quòd Liquor ſit immortalis, immutabilis, aqua ſolvens & ſal circulatus; Qui reſolvat tangibile omne corpus in liquorem ſui concreti &c. utique non omnis ei fides abroganda ſtatim hinc fuerit. licet ſummo id ſtudio occultârit, ipſique ignotum adeò *Franciſco Mercurio*, filio ſuo Menſtruum eſſe voluerit. Quanquam autem perſvaſiſſimum & habeam, in conficiendo Alkaheſt, Argentô vivô, tanquàm materiâ, uſum *HELMONTIUM*; neq; id minus, Argentum, quod dixi vivum, Artificialis ignis ope, in Aquam nullo igne mutabilem poſſe verti exiſtimem. nimirum, ab ſuperfluo, accidentali externoquè atque aduſtibili illô ſulphure, nec non Humido ſuperfluo ſi purges: ſolâ Argenti vivi ac ſulphuris radicalis interni fixi ſubſtantiâ permanente; quòd ſi enim is ſerpens ſe ipſe momorderit, reviviſcens jam à veneno, tùm mori & neſcit amplius, Mercuriusque de Mercurio nominatur: Quæ, inquam, ut certiſſima mihi eſſent, operi tamen tàm arduo pariter ac laborum pleno, adhæc vel ſolâ temporis impensâ precioſiſſimo, implicari religioni hactenus fuit. Potiùs in id incumbendum mihi exiſtimabam, ut quod tanti Cæteris, nec

imme-

imm ritò, fieri videbam, & è Sale noſtro Hermetico, videlicet Mercurii proprietates aliquatenus participante, Catholicum mihi ipſe Solvens componerem. Habet enim Sal idem ſecum ſulphur, & Mercurium habet, & eſt purus putus naturæ ignis, non elementaris, ſed cœleſtis prorſus, incorruptibilis, penetrabilis. Nec tanto labori noſtro, tantis ſumptibus ſucceſſus, fateor, defuit. Solvit Alkaheſt noſtrum Vegetabilia, imò ipſos Carbones; Mineralia, e. g. factitiam ſolvit Cinnabarim, Metalla omnia ſolvit, ac ſine corroſione quidem, potabilia ut ſint, efficit. Sicca enim hæc Aqua omne in tenuiorem ſubſtantiam corpus, cum medica facultate, reducit. Imprimis ſub examen nobis Metallorum venit nunc Rex, quod ſingulare planè cum eo inſtituo. Sed de hoc Capite ſequenti.

XII.
LAPIS MEDICINALIS HERMETICUS.

IN cæteris, quibus univerſale Menſtruum vocabulis gaudet, & Magnes Aureus eſt, cùm quòd inſignis ipſi cum Auro vulgari ſympathia intercedit; tùm quòd ſolvere radicaliter id, ſeque ipſi uniri figique, ut credunt, facilè patitur. Quemadmodùm itaque, annô proximè præterlapsô, viſurus, utrum Hermetis Arborem Solvens iſtud, ſeu Sapientum ignis, combuſturus in cineres ſit, nuptias ego Alkaheſt noſtro cum Auro puriſſimo Philoſophicas feci: Sic, cum calce Solis Alkaheſt miſtô, cùm in phiala leni er digeri permiſiſſem, nulla ibi ſolutio violenta, qualis per aquas fortes regiasque atque alias hujus formæ fieri ſolet: ſed blanda, ſed ſvavis, nec ullô auditô ſtrepitu ſequebatur. Et, interjectis quidem aliquot ſeptimanis, cum Auro Menſtruum ſublimatum, in varios ſe colores, cinereum, viridem, flavum, rubrum, fuſcum, cœpit induere,

duere. Rurſum, ſpatio aliquot menſium, atramentum crederes. Illi candidus ſuccedebat: eô, quòd Solvens eſt, cum Soluto aquæ in modum calore fluentibus: contra ea concreſcentibus gelu. Eunt jam rurſus aliquot ſeptimanæ, cùm flavi coloris eſſe conſpiciebatur, in rubrum hodiè inclinantis. Spectaculum, quô jucundius magisque mirandum me videre unquam vix memini! Nec, quem per integrum ferè annum, diurni nocturniquè ignis cura non fatigavit, ab inceptô deſtiturus nunc quidem etiam ſum, dum, quod propediem ſpero, volente DEO! Medicinalis mihi Lapidis fiat copia! Interim, cùm perficiundo illi pauca reſtent, pauſam his quidem imperat.

DECURIÆ
ANNORUM SECUNDÆ
MISCELLANEORUM
MEDICO-PHYSICORUM
ſive
EPHEMERIDUM
GERMANICARUM
ANNUS SECUNDUS.

COLLEGIUM
ACADEMIA
NATURÆ
CURIOSORUM
NUN-
QUAM
OTI-
OSUS
EPHEM
ERID. GERM
MEDICO-PHYSICAR
CURIOSORUM
ANIMAL
MINERAL
VEGETAB
ANATOM
CHYMIA
BOTANICA
DEC: II.
ANNUS II.
GERMANIA
Franco
nia
Noriberga
M.B. a B. M.D.
S.R.M.P.M. a Sec.

MISCELLANEA CURIOSA
SIVE
EPHEMERIDUM
MEDICO-PHYSICARUM
GERMANICARUM
ACADEMIÆ
NATURÆ CURIOSORUM,
DECURIÆ II.
ANNUS SECUNDUS,
Anni M. DC. LXXXIII.

Continens

Celeberrimorum Virorum,

Tùm Medicorum, tùm aliorum Eruditorum in Germaniâ & extra Eam

OBSERVATIONES
MEDICAS, PHYSICAS, CHYMICAS,

Nec non

MATHEMATICAS.

Cum

APPENDICE.

NORIMBERGÆ,
Sumptibus WOLFGANGI MAURITII ENDTETRI.
ANNO M. DC. LXXXIV.

Auguſto	Auguſtos	Auguſtus	Adaugeat	Annos!
Victrici	Vultu	Vallata	Vienna	Vireſcat!
Gorgoneis	Gelidisque	Getis	Germania	Gaudens
Vnanimis	Vincat!	Validum	Victoria	VIVAT!
Suppeditet!	Sævi	Seresque	Scythæque	Sileſcant!
Totæ	Turcarum	Turmæ	Thracumq;	Terantur!
Vlteriùs	Vireat	Veneranda	Virago	Vienna!
Sera	Sibyllinô	Succreſcant	Stemmate	Secla!

NUMEN hæc AUGUSTUM
ut rata velit eſſe & jubeat
humillimè vovent;
partasque glorioſiſſimè de
barbaro hoſte
Victorias
ſubmiſiſſimè gratulantur.

SACRÆ CÆSAREÆ
MAJESTATIS

ſubjectiſſimi

Academici Naturæ Curioſ.

EMI-

EMINENTISSIMO ET CELSISSIMO PRINCIPI AC DOMINO,

DOMINO

ANSHELMO FRANCISCO,

S. Sedis Moguntinæ Archi-Epiſcopo, S. R. I. per Germaniam Archi-Cancellario,

PRINCIPI ELECTORI,

DOMINO SUO CLEMENTISSIMO, PROTECTORI POTENTISSIMO, INDULGENTISSIMOq;.

CELSISSIME PRINCEPS,

PROTECTOR CLEMENTISSIME.

VIctricia AUGUSTISSIMI NOSTRI CÆSARIS Arma univerſus Chriſtianus Orbis dum veneratur, & ſplendidiſſimos porrò de barbaro hoſte Triumphos auguratur, noſtra quoque Naturæ Curioſorum Societas, de felici ſuorum

laborum progreſſu exultans, TUAM, EMINENTISSIME PRINCEPS ELECTOR, Protectionem pleno ore deprædicat; Cujus ſub Auſpiciis & maximum hactenus, vel ad invidiam usq; protractum, vidit incrementum Academia noſtra, & bona quævis porrò ſperare eam jubet ſublimis illa Gratia, pluries nobis promiſſa, & clementiſſimè exhibita. Hoc tuta ſub Clypeo publicæ ſaluti invigilat, barbaras, quæ Naturam cingunt, tenebras paulatim disjicit, ejusq; abſconditos pandit theſauros, quin Germanicæ Nationis gloriam, ſpreto malevolorum livore, latè extendit, majora capeſſere promta, atque felicibus de ſucceſſibus certa, ſi tanti PROTECTORIS celſiſſimo favore diu frui licuerit, quem perpetuum nobis humilimè optamus, Cœlumque pro ſalute Ejus, fortunatiſſimo regimine, & vivida longævitate, unanimi voto devotisſimè oneramus.

EMINENTISSIMÆ CELSITUD. V. ELECTORALIS

Subjectiſſimi

S. R. I. Academiæ Naturæ Curioſorum

PRÆSES & Collegæ reliqui.

CATA-

CATALOGUS

Excellentiſſimorum Dnn. Medicorum.

Qui pro augendo ſecundo hoc, ſecundæ Ephemeridum Phyſico-Medicarum Decuriæ anno Obſervationes communicarunt, ſecundum ordinem Alphabeticum.

1. D. ANDREAS CLEYERUS, *Protomedicus & Senator Bataviæ Orientalis.* Academicus Curioſus.
2. D. JOH. DOLÆUS, *Archiater & P. P. Hannovienſis,* Academicus Curioſus.
3. D. JOH. MICHAEL FEHRIUS, *Conſul & Archiater Svinfurtenſis,* Academ. Nat. Cur. PRÆSES, d. Argonauta.
4. D. JOH. FRANCUS, *Phyſicus Ulmenſis.*
5. D. GEORGIUS FRANCUS, *Prof. Publ. Heydelbergæ, Univerſitatis Pro-Cancellarius, Sereniſſimi March. Badenſis Archiater,* Academicus Curioſus.
6. D. MARTINUS JOHANNES HAESBAERT, Academicus Curioſus.
7. D. JOH. LUDOVICUS HANNEMANNUS, *Profeſſor Publicus Chilonienſis,* Academicus Curioſus.
8. D. JOH. JACOBUS HARDERUS, *Profeſſor Publicus Baſilienſis Ordinarius,* Academicus Curioſus.
9. Dn. HERBERTUS de JÆGER, *Illuſtr. Societ. Ind. Or.*

)( )(*apud*

apud Belgas Protomercator Matheſeos & Linguarum Orientalium peritiſſimus.

10. D. PAULUS JALON, *Medicus Metenſis.*

11. D. JOH. GEORG LAIBIUS, *Phyſicus Dinckelſpül.*

12. D. ADAMUS à LEBENWALD, *C. P. & Stiriæ Med. Conſiliarius*, Academicus Curioſus.

13. D. JOH LECHELIUS, *Phyſicus Brunſvicenſis.*

14. D. SAMUEL LEDELIUS, *Medicus Grünbergenſis in inferiore Sileſia.*

15. Dn. ROSINUS LENTILIUS, *Phyſicus Crailsheimenſis Med. Lic.* Academicus Curioſus.

16. D. CHRISTIANUS MENTZELIUS, *Seren. Electoris Brandenburgici Conſil. & Archiater*, Academicus Curioſus.

17. D. JOH. de MURALTO, *Phyſicus Tigurinus*, Academicus Curioſus.

18. Dn. CAROLUS OFFREDI, *Medicus Patavinus.*

19. D. JOH. CONRADUS PEYERUS, *Phyſicus Schaffhuſanus*, Academicus Curioſus.

20. D. SALOMON REISELIUS, *Ser. Ducis Wirtemb. Conſiliarius & Archiater Stutgardianus*, Academicus Curioſus.

21. D. VITUS RIEDLINUS, Phyſicus Auguſtanus.

22. D. JOH. VALENTINUS SCHAD, *Phyſicus Hamburg.*

23. D. BENJAMIN SCHARFIUS, *Archiater Schwartzburgicus*, Academicus Curioſus.

24. D. JA-

24\. D. JACOB SCHMIDIUS, *Archiater Anhaltinus & Quedlinb.* Naturæ Curioſus.

25\. D. LUCAS SCHROECKIUS, *Senior, Phyſicus Auguſt.*

26\. D. LUCAS SCHROECKIUS, *Lucæ filius, Phyſicus Auguſtanus,* Nat. Curioſorum Adjunctus, d. Celſus.

27\. Dn. JOH. GEORGIUS SOMMER, *Med. Lic. Archiater Arnſtadi-Schwartzburgicus*, Academicus Curioſus.

28\. D. DAVID SPIELENBERGER, *Phyſicus Leutſchovienſis in Superiore Ungariâ.*

29\. D. MATTHIAS TILINGIUS, *Prof. P. Rinthel. & Archiater Haſſ.* Academicus Curioſus.

30\. Dn. MICH. BERNHARD VALENTIN, *Med. Licent.* Academicus Curioſus.

31\. D. JOH. GEORG VOLCKAMER. *Phyſ. Noriberg.* Acad. Nat. Curioſorum Adjunctus d. Helianthus.

32\. D. GEORGIUS WOLFGANGUS WEDELIUS, *Archiater Ducalis Saxonicus, in Univerſit. Jenenſi P. P. &* Acad. Nat. Cur. Adjunctus, d. Hercules.

33\. D. JOH. PAULUS WURFFBAINIUS, *Phyſicus Noriberg.* Academicus Curioſus.

CATALOGUS OBSERVATIONUM.

D. JOH. MICHAELIS FEHRII.

1. Plica ex vulnere capitis. 1
2. Aſitia quatriduana. 2
3. Lactis Vaccini virtus in curanda podagra. 3

D. HERBERTI de JÆGER.

4. De Herbæ, Indigo dictæ ſanatione, cultu, & extractione coloris Indigo dicti, circa Tſinſiam, in Regionibus Orientalibus. 5

D. ANDREÆ CLEYERI.

5. Elephantia Javæ nova. 7

D. CHRISTIANI MENTZELII.

6. De Bufone permagno. 15

D. ANDREÆ CLEYERI.

7. De Serpente magno Indiæ Orientalis, Urobubalum deglutiente. 18
8. Nubes Pyramidalis in Oceano attractiva. 24

D. LUCÆ SCHROECKII, Senioris.

9. De Partu numeroſo. 26

D. CHRISTIANI MENTZELII.

10. De Bedeguare Pharmacopolarum & ejus veſpa roſea. 30

D. LUCÆ SCHROECKII, Luc. Fil.

11. De pomis citriis monſtroſis. 33
12. De pomo aurantio citrato. 35
13. Anatome calculoſi. 36
14. De Teſticulo in inguine obſcondito. 38

Dn. CA-

Dn. CAROLI OFFREDI.

15. De Hepate magno. 39

D. JOH. de MURALTO.

16. De Locuſta viridi majore. 40
17. De Locuſta viridi majore alia, 42
18. De Blattâ. 43
19. De Forficula. 44
20. De Cantharide 1. Aldrovandi, quæ in Roſis reperitur. 44
21. De Cantharide viridi χλωρόχρυσω. 46
22. Cantharis miniata 3. Jonſt. Hiſt. Nat. pag. 40. 47
23. Papilio flavus, 48
24. De Violâ lutea cum Phryganio. 49
25. De Pulice campeſtri. 50
26. De Perla Ribeſiorum. 50
27. Aranea vulgaris. 51
28. Bombyx. 52
29. De Milvo. 55
30. De Gryllo-talpa. 58
31. De Ardea ſtellari. 60

D. SAMUELIS LEDELII.

32. Epileptica pariens. 62
33. Veſiculæ ſeroſæ in fœtu. 63
34. Sudor Sanguineus. 63
35. Hæmorrhagiæ in carpo cura. 64
36. Vaſa fictilia effoſſa. 66
37. Vulnera pulmonum non lethalia. 67
38. Oſſa humana proſunt in Dyſenteria. 68
39. Grillus in aure mortem inducens. 69
40. Lapſus ex alto indemnis, 70
41. Ulcus annoſum reciſione pedis curatum, 71
42. Nauſea panis. 72

43. Lactis muliebris abundantia. 73
44. Mira obſtructionis alvi cura. 74

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI.

45. De Urticæ uſu in hæmorrhagia narium. 74
46. Uſus fonticuli in Iſchiade. 76
47. Pica panis. 77
48. De Pulſu deficiente. 79
49. Dentis evulſio lethalis. 81
50. Antipathia cum felibus. 82
51. Lingua magna. 84
52. Fiſtula linguæ. 86
53. Febris ardens ſpiritu Vini curata. 87
54. Aquæ fortis epotæ cura. 88
55. Serpens cum fœtu excluſus. 90
56. Cura relaxatæ Uvulæ. 93

D. CHRISTIANI MENTZELII.

57. De Vermibus ex aure ruſtici extractis. 93
58. De Muſca vini vel cereviſiæ acceſcentis. 96

D. MATTHIÆ TILINGII.

59. De Adamantibus Lippiacis. 99
60. De Salamandra. 107
61. De Lino vivo aut Asbeſtino & incombuſtibili. 109
62. De febri maligna ſingultuosâ non lethali in fœmina quâdam. 124
63. De Urina nigra à Viro quodam febri malignâ laborante emiſſa non lethali. 132
64. Phlebotomiæ & ſudoriferi exhibitio in die purgationis. 139
65. Febris erratica Magiſterii Martis aperitivi Mynſichti uſu curata. 141
66. Plantæ, Arbores, prata, ſylvæ & regiones lapidibus à naturâ impreſſæ. 143
67. Sal Armoniacum ſublimatum & depuratum. 144

68. Arcanum Vitrioli. 148
69. Mercurius Diaphoreticus. 150
70. Sal Hirundinum volatile. 150
71. Hepatis magnitudo exceſſiva in puella duorum annorum atrophia lenta in vita laborante. 158
72. De Vermium ſub herbis putrefactis generatione. 162
73. De Vermium ac Aranearum in fungis generatione. 164
74. De Trifolio Fibrino. 170
75. Ex morſu Anſeris circa primam articulationem pollicis ſiniſtræ manus periculoſa ſymptomata in fœmina quadam primaria. 179

D. JOH. LECHELII.

76. De Cachexiâ deploratâ. 183

D. JOH. de MURALTO.

77. De Inſectis. 189
78. Phryganion Perlæ. 194
79. Anatomia Perlæ. 195
80. Pygolampis lacuſtris. 197
81. Squilla mollis lacuſtris. 198
82. Fxamen Papilionis vulgaris albi. 200
83. Conſideratio ſcarabæi cornuti, Maris & fœmellæ. 201
84. Erucarum Anatome. 203
85. Scarabæus Roſarum argenteus. 205
86. Scarabæus vaginipennis ſubſultans. 206
87. Beta monſtroſa. 207
88. Fœmina ubere monſtroſo in Inguine dextro prædita 208
89. Tumor p. n. ê femore propendens feliciter curatus. 209
90. Directio & extractio fœtus vivi ſincipite ad pubem compulſi manumque ſiniſtram exſerentis. 210
91. Extractio fœtus mortui pedibus usque ad axillas ex utero pendentis. 215
92. Extractio fœtus in Utero putreſcentis & manum dextram exſerentis. 219

93. Puer-

93. Puerperæ niſus negligentis, & filiam tandem vegetam parientis hæmorrhagia & mors. 223
94. Fœtus vivus ob arctum uteri oſculum effluxis aquis per quinque dies retardatus & feliciter à me exceptus. 229
95. Puerpera hydropica à circumforaneo ſiniſtrè curata. 232
96. Puella chloroſi & vermibus laborans, hellebori albi infuſo hauſto mortua & ob graviditatis ſuſpicionem à me diſſecta. 239

D. JOH. CONRAD PEYERI.

97. De Ciconiæ ventre, & affinitate quadam cum ruminantibus. 245

D. SAMUELIS LEDELII.

98. De Cerva cornuta. 247

D. BENJAMINI SCHARFII.

99. De lactis copioſâ quidem & diuturna è mammis mulieris gravidæ, at innoxiâ effluxione. 248
100. Aquæ ex utero prægnantis 2. ante partum menſibus, quotidianus quidem, at innoxius effluxus. 250
101. De menſium per os exeuntium curatione. 251
102. Monſtrum à conſtrictione. 254
103. Aſthma paralyticum ſiccum curatum. 256
104. Febris quotidiana uretico-ſputatoria. 258

D. ADAMI à LEBENWALD.

105. De oſſibus Draconum verè exiſtentium & eorum uſu. 259
106. De cœcitate ex remedio ſuperſtitioſo. 261
107. De ſanguine cauſtico. 261
108. De miro effectu Tabaci. 262
109. De viſci querni admirandâ virtute. 263

D. DAVID SPIELENBERGER.

110. De vermibus nivalibus. 264

D. JOH. CONRAD PEYERI.

111. De Gemellis monſtroſis, coalitis partibus obſcœnis. 267

112. De

112. De Tanaceti pro abſinthio uſurpati felici effectu. 267

D. SALOMONIS REISELII.

113. De Diureticorum, & in ſpecie pulveris Volckameriani utilitate in Hydrope. 268
114. De Iſchuriâ ex glandulis in & extra veſicam, atque ſphinctore calloſo. 269
115. De Cerebello extra cranium poſt terrorem gravidæ à fele impoſito. 272
116. De oſſiculo retro laryngem nato. 275
117. De obſtructione alvi lethali à ſuppreſſis hæmorrhoidibus. 276
118. De contractura ex menſibus ſuppreſſis. 277
119. De ovo monſtroſo. 278

D. JACOB SCHMID.

120. Mira ſymptomata ex nuce moſchata juſto majori doſi aſſumpta. 278
121. Satyriaſis admiranda in ſene curata. 280
122. De Diabete ex nimio aromatũ uſu ortâ, brevi curatâ. 281
123. De Urinâ per plures annos oleaginoſâ. 284
124. De Urina oleaginoſâ in febribus malignis lethali ſigno. 286
125. De Urina cryſtallina. 286
126. De ſudore unius lateris. 287
127. De febri ex umbrâ Sambuci orta. 288

D. GEORGII FRANCI.

128. De Anatomicis quibusdam noviter repertis. 289

D. PAULI JALON.

129. De urinæ incontinentia. 290

D. MARTIN. JOHANNIS HAESBAERT.

130. Vermium copioſa excretio. 294

D. CHRISTIAN MENTZELII.

131. Muſca pulex, vel cimex. 295
132. Papilio-blatta alis plumoſis. 297

D. JOH. FRANCI.

133. De Nummo argenteo, rapæ incluſo. 298

D. VITI RIEDLINI.

134. Gutturi inhærentia fortè fortuna rejecta. 299

D. JOH. PAUL. WURFFBAIN.

135. De minerâ Antimonii elegantiſſ. cryſtalliſata. 301
136. De abſceſſu in mammâ lactantis cujusdam cum folliculo. 303
137. De cerebro humano poſt mortem in cochleas minutiſſimas transmutato. 304

D. SAMUELIS LEDELII.

138. Falſa imprægnatio. 306
139. Conatus naturæ in expulſione fœtus mortui. 307
140. Odor roſarum viſui nocivus. 309
141. Mortui manus curat ſtrumam. 309
142. Hirudines enecant puellam. 310

D. GEORG CHRISTOPH GOELLERI.

143. Abortus humani monſtroſi hiſtoria Anatomica. 311

D. GEORG WOLFFGANGI WEDELII.

144. De Hæmorrhagia univerſali ex ictero nigro lethali. 318
145. De pulſu intercurrente. 320
146. Hydrops maraſmo finitus. 322
147. Diſtinctio Aphor. Hipp. artificialis. 323
148. De Epilepſia Lunari periodica. 324

D. ROSINI LENTILII.

149. De Epilepſiâ à ſono Campanæ, & epilepſiâ ab hominum intuitu. 326
150. Epilepticus abſurdorum eſu delectatus. Naturæ viriumq; robur in epilepticis. De energumenis quædam. 327
151. Corpus myloides poſt partum maſculinum ex utero propendens cum ſubitaneo puerperæ interitu. Aperturæ cadaverum utilitas. 336
152. Lactationis difficultas: Globuli pingues butyracei per

infantum

infantum alvum magnis cum torminibus ejecti, clyſterum uſus in infantum morbis. 340
153. Racemus Goſmansdorfianus verſicolor. 346
154. Sanguinis è venâ ſecta, non niſi corporis motu prævio, eruptio. Hæmorrhagia narium ſingularis. 347
155. Buxus trichopoios. 350
156 Paralyſis mirabilis à tertianâ diuturnâ curata. 358
D. JOG. GEORG LAIBII.
157. De Podagra ab Agyrtâ minus feliciter, & inunctione Mercurii curata. 362
D. JOH. LECHELII.
158. Hydrocephalus vitio ſpinæ bifidæ. 363
159. Steatoma Meſenterii. 367
D. GEORGII WOLFFGANGI WEDELII.
160. Exſpiratio frigida lethalis. 368
161. De uſu peritonæi. 369
Dn. MICH. BERNARD. VALENTINI.
162. Abſceſſus in capite recens nati phlebotomo curatus. 371
163. Dentium caſus ob narcoticorum uſum. 372
164. Surditas à piſo aurem illapſo. 374
165. Phthiſis incipiens ex intermiſſa V. S. 375
166. Hectica in febrem ardentem ſalutarem terminata. 377
167. Calculi è pulmonibus per tuſſim rejecti. 378
168. De Dyſenteriâ vomitu curatâ. 380
169. Hydrops ex crebrâ Venæſectione. 381
170. Paſſio hyſterica cum ſtupore brachii. 383
171. Hyſterica tabaci fumo ſublevata. 384
D. JOH. GEORG. SOMMERI.
172. Iræ effectus in humano morſu, abortu, & lactati infantis morte noxii. 386
173. Urinæ incontinentia. 387
174. De Arthritide. 388
175. Dyſpnœa ex fulmine. 389
176. Granula ſeminum per urinam excreta. 389

177. Cau-

177. Cauſæ morborum monſtroſæ. 390
178. Uſus olei ligni fraxini. 390
179. Corium porcinum, cum nauſeâ deglutitum, ventriculus negligit. 391
180. De calculo veſicæ à muliere ſeptuaginta novem annorum excreto. 392
181. Fœtus exanguis. 393

D. GEORGII WOLFFGANGI WEDELII.

182. Diarrhœa carnoſa. 394
183. De cœcitate à ſuppuratione. 395
184. De fracturâ oſſis mira. 396

D. JOH. JACOB HARDER.

185. De molæ generatione & differentiis. 397

D. THEODORI ZWINGERI.

186. De Excreſcentia carnea uterina. 413

D. VALENT. SCHAD.

187. De fœminâ ex ſcabie in melancholiam deſperatam incidente, lochiorum fluxu curatâ. 417

D. JOH. DOLÆI.

188. Vulnus cor pertranſiens non ſtatim lethale. 419

D. JOH. GEORG VOLCKAMERI.

189. De lapide Bezoar ex ſimiis Berneæ majoribus. 420
190. Periculoſus Mercurii uſus ab Antimonio diaphoretico emendatus. 421
191. Parcus nimium potus hepati inprimis nocivus. 423
192. Calvariæ recenter ex patibulo deſumptæ mira deſtillatio. 425
193. Periculoſa aëris ſubtractio. 426

EPHEMERIDUM MEDICO-PHYSICARUM CURIOSARUM

DECURIÆ II.

ANNI SECUNDI

OBSERVATIO I.

D. JOHANNIS MICHAELIS FEHR.

Plica ex vulnere capitis.

RUſtica quædam juvencula anno 46. d. 31. Maji in campo pro pecore gramina demetens graſſatorem militem ipſi deflorationem vi intentantem falce leviter vulnerat, ſed is ob repulſam pariter & læſionem manus exardeſcens ſtricto gladio miſeræ duo profunda vulnera formâ Lambdoidea Λ in bregmate infligit, (additis quoque pluribus percuſſionibus cum bombarda) ita ut in angulum acutum ambo coirent, pericranium ac cranium penetrarent & exemptis aliquot cranii particulis cerebri motus ac ſubſultatio exactè perſpicerentur, ſed latior laminæ interioris (duplici enim laminâ plerumque conſtat craniũ, pumicoſa quadam ſubſtantiâ diſtinctâ, quod in uſu trepani probè obſervandum) pars palmæ latitudine à ſuperiori per contuſionem inferiùs abrupta & duræ matri incumbens, ſuperiori cranii parti adhuc arctiſſimè adhærens, quia eximi non poterat, ſpecillo paulùm elevata eſt, & negotium Naturæ commiſſum:

Quarto die de quodam pruritu circa vulnera conquerebatur: in ſomnum prona erat, ſed absque delirio, ſermones hominum ægrè ferebat, nullo aliàs ſymptomate graviori correpta, niſi quòd ſe ebriæ inſtar incedere ſibi videretur, quæ tamen paulò pòſt plenariè tum reſtituta eſt: Tractu autem temporis eidem huic fœminæ ex loco olim vulnerato duo villoſi cirrhi (zwey filtzigte Haarzöpff) nati ſunt, qui tamen iterum poſt febrem malignam, (quà feliciter defuncta erat,) cum reliquis capillis omnibus ſponte deciderunt absque ullo capitis dolore: ſed recreſcentibus capillis loco duorum renatus eſt unus ejusmodi villoſus cirrhus, isque ad 3. ferè ulnarum longitudinem terræ ſuperficiem lambens, hat auf der Erden nachgezöſcht/ quo incommodo diu afflicta tandem ex conſilio cujusdam plebejæ, annuente marito & cognatis, dimidiam ulnam ex cirrho iſto detruncat, ſed ſtatim invadit bis terque miſeram intenſiſſimus capitis dolor, oculorum caligo, aurium tinnitus, & quandoque quædam quaſi paraphreniſis, ob doloris vehementiam: ter frontis vena ſecta, & crebræ capitis lotiones c. decoct. branc. urſ. & verbenæ (creſcente iterum cirrho) malum nonnihil mitigarunt tùm, ſed ingruente ſqualidâ tempeſtate anno 76. menſe Junio id recruduit tantopere, ut ex anni æſtu ac dolore intenſiſſimo ferè ad inſaniam redigeretur: Priori decocto adjectum lycopodium (quod nobis rarum eſt) idque potui ordinario & capitis lotionibus crebrò immerſum, unde graviſſima illa cephalæa maximam quidem partem fuit ſopita, ſed ex materiæ pravitate ad oculos derivatâ ſubſecuta eſt Epiphora non minus contumax & permoleſta ad tumulum usq;.

OBSERVATIO II.
D. JOHANNIS MICHAELIS FEHR.
De
Aſitia quatriduana.

PUer quidam paganus 6. annorum cum patre bubulco armenta veſperi domum reducturus videt vaccam à grege in

in proximam ſylvam abeuntem, quam preſſo pede perſequitur, ſed ipſe à via aberrans in ſylva tamdiu obambulat, patrem continenter inclamando, donec nocturnis tenebris obrueretur, ac in dumeto quodam denſiſſimis ſpinis horrido, contra luporum ibidem ſæpe graſſantium invaſionem (ut ajebat) ſe muniturus, ſuppoſito capiti pileo, & attrito ſacco dorſo, placidè obdormiret: Expergefactus altero die iterum per omnem ſylvam ſtrenuè oberrat, Patrem anxiè quærendo ac ſæpius inclamando, idque tertio die quoque, licet fruſtra: Quarto demum die, ad levandam, quà maximè premebatur, ſitim, ex ſylva in ſata læta & rorulenta ſe recipit, ibique obambulans ex ſtrepitu & colliſione culmorum à quodam agricola deprehenſus. At ex metu longiùs iterum in ſylvam ſe proripiens captus eſt, ac à loci Parocho curatiùs examinatus reſpondit, ſe quatriduum illud nec comediſſe nec bibiſſe, ſitiviſſe autem plurimùm, eaque de cauſa in omnibus foveis & uliginibus aquam quæſitâſſe, quam unicè ac præ cibo efflictim tùm expetebat, ſcilicet à 4. Maji die ad 7. usque hujus anni 83. à conſortio hominum penitùs excluſus. Similem ferè aſitiam de puella quadam ſeptenni narrat Excell. Dn. Ludovici in anno 8. Miſcellaneor. Curioſor. p. 113. Sed potuit illa ex adjacente pane nutriri, aut profundo ſomno obruta viſcido illo muco, quo oppleta erat, gliris inſtar, tantiſper refici: noſter autem planè fuit ἄσιτος & ex diuturna obambulatione admodum ſitiens, jam priſtina valetudine nemini ſui generis ſecundus.

OBSERVATIO III.

D. JOHANNIS MICHAELIS FEHR.

Lactis Vaccini Virtus in curandâ Podagrâ.

NAturalium rerum Scientiſſimus pariter & Experientiſſimus Senior noſter Cous *Virtutem Lactis* in omnibus ferè morbis maximoperè deprædicat, cujus ve-

ram generationem cum dextro ejusdem uſu genuinus Ipſius Interpres Proſper Martianus, Medicus Romanus in doctiſſimis ſuis Notationibus luculenter illuſtrat, & alia plura effata Hippocratica ibidem tam nervosè exponit, ut multorum noviter Inventorum, e. gr. *circulationis ſanguinis*, morum, humorumque in humano corpore diverſitatis ac Operationum Chymicarum *Author* fuiſſe, & plerisque Neotericorum facem præluxiſſe videatur. Lac certè primum ac primarium vitæ noſtræ ſuſcitabulum, in graviſſimis quoque affectibus remedium eſt præſentiſſimum, cumprimis in doloribus arthriticis, de cujus multiplici in morbis uſu ac effectu fusè egit & accuratè peregit omnia Nobiliſſimus & Excellentiſſ. Dn. Johannes Georgius Greiſelius, P. P. Viennenſis, Collega plurimùm honorandus, in egregio ſuo Tractatu de cura lactis in Arthritide, cujus curæ veſtigia preſſit Torniarius quidam noſter, homo bilioſus ac iracundus, podagricis & nephriticis doloribus 30. & quod excurrit, annos miſerè divexatus, uſurpatis fruſtra exquiſitiſſimis remediis antipodagricis internis pariter & externis, cum à vino intenſiores ſentiret dolores, pro anodyno cereviſiam aliquandiu bibit, ſed ab eadem ſpirandi difficultas, ab aqua autem ſimplici, quam ſubmittebat, ſtomachi dolor & hypochondriorum inflatio, tandem omnium medicamentorum pertæſus, lac eligit pro potu ordinario cum convenienti diætâ, à cujus uſu continuo intra anni ſpatium tantopere refocillatus eſt, ut toto illo tempore nullum amplius paroxyſmum podagricum ſenſerit. Rejectis ergò omnibus aliis remediis ſolo jam lacte per aliquot annos pro cibo potuque ordinariè fruitur, niſi quòd intra triduum vel quatriduum ſemel atque iterum juſculum quoddam aut obſonium cum pane, rariſſimè carnem aut vini hauſtum unum aſſumit: pedibus ſat firmiter innititur, rectus incedit, laboratque ſat commodè & ſi quandoque radicati mali rudimenta quædam perſentiſcit, aut ipſe à labore diurno debilis eſt, ad quietem ſe componit & calidis fomentis prurien-

prurientes partes ſuaviter demulcet, donec leves iſti, &, ut ajebat, quaſi titillantes dolores penitùs evaneſcant. Lac autem illud, quo continenter utitur, vaccinum eſt, & recens mulctum, at coctum, & ſi id fortè in æſtu aceſcit, tam à cremore, quàm omni caſeoſitate ſeparatum, à cæteris lacticiniis & piſcibus abſtinet, delectatur ovis, & valetudine jam gaudet haut incommodâ, nuptias frequentat & ſolennia convivia licèt ἄοινος & abſtemius: nuper muſti nobilioris ſuavitate delinitus nectare hoc aliquantiſper ſed moderatè fruitur cum εὐφορίᾳ, ſed mox eo poſt fermentationem in vinum faceſſente novos quoque dolores licèt illos leniores experitur, quos jam priſtinâ exquiſitâ diætâ, (lacte & nonnunquam decocto CC. cum paſſulis) prævertere ſatagit: Ex nuperrimè mihi obviam facto didici, ſe ſolo jam lacte nutriri, ne micâ quidem panis intra biduum quandoque aſſumptâ, annum 71. prætergreſſus.

OBSERVATIO IV.
D. HERBERTI de JAEGER.

De

Herbæ, Indigo dictæ, ſatione, cultu, & extractione coloris Indigo dicti, circa Tſinſiam, in regionibus Orientalibus.

HErbæ, *Indigo* dictæ, ferax ſolum, nec nimis pingue, nec humidum eſſe debet, aliàs enim vel nimis herba luxuriat, ſuccumque dat aquoſum, vel ſuffocatur: unde in editioribus locis ſiti eliguntur agri, quos neque pluvia neque ros nimiùm irrigare poſſint. Eliguntur agri, ubi pinguiori ſolo duæ arenæ partes tertiæ ſunt admiſtæ: quanquam etiam in mero ſabulo propè *Devenapatnam*

non tamen adeò ubertim proveniat. Agri illi ingruentibus pluviis circa Septembrem ſemel aut bis ſulcantur, & ita præparati quieſcunt ad Decembrem uſque; tunc iterum ſulcatis nubilo cœlo injicitur ſemen & occâ æquantur. Liberata ſuo tempore à zizaniis herba, circa Februarii menſem flores cum ſemine fert: cùmque folia inferiora luteo tincta colore flacceſcunt, demetunt eam, truncorum ramulos ad palmæ latitudinem relinquendo; ſic regerminat eadem commodâ humectâ pluviâ, ut elapſo trimeſtri meſſi rurſus ſit opportuna, quâ, uti primâ vice, peractâ, tertia meſſis expectatur. Sed tunc & ſemen colligitur, & ſiccatur, ut illo, ſuo tempore agri conſeri poſſint. Herbæ ſarmenta ad ulteriorem regerminationem inepta comburuntur, ut cineribus iſtis agri ſtercorentur. Cœlo ſereno meſſis fit, ſolique per quartam diei partem usque ad quartam pomeridianam, ut herba penitus ſicceſcat, exponitur: deinde bacillis tamdiu trituratur, donec à petiolis decidant folia, quæ in locum, venti injurias arcentem, reponuntur tamdiu, donec cœli ſerenitas permittat, ut à ſole de novo poſſint ſiccari, baculisque concuſſa ferè lacerari: Folia ita diſcuſſa recipit area undique clauſa, ubi ſtramine & ſtragulis tecta 20. vel 30. diebus adſervantur. Induntur deinde ollis & vel ſalſa vel dulcis aqua (perinde enim eſt) affunditur: itaque à decima antemeridiana ad ſecundam pomeridianam æſtui ſolis exponuntur, & tunc folia incipiunt turgere, & ſpuma purpuraſcentis exſurgit coloris. Tinctura illa per linteum mundum transcolatur, foliisque, prius manibus fortiter expreſſis, alia ſuper affunditur aqua; id tamdiu continuant, donec aqua viridi non ampliùs tingatur colore. Has Tincturas iteratis truſionibus, ut noſtrates butyrum parant, exagitant, donec purpuraſcens ſpuma prius in album deinde cæruleum, mutetur colorem, aqua verò tenuis fiat atra. Et ſic requieſcere bihoriô ſinunt; quo elapſo, bis vel ter rudiculâ agitant, & vaſe linteô tecto

tam-

tamdiu ab opere quieſcunt, donec craſſamentum, quod verum *Indigo* eſt, ad fundum ſubſideat, die ſequenti, circa horam octavam matutinam, à ſedimento aquam ſubrufi coloris ſegregant. Defertur hoc ſedimentum manibus bis vel ter ſubactum ad ſtratum ex arena, in medio parum declivius, linteoque humido paratum, quod jam per bihorium calidiſſimis radiis ſolaribus fuit expoſitum, illudque placidè in hoc linteum effundunt: & ſic tranſeunte liquido, id quod craſſius remanet, & in ſuperficie cuticulam purpuraſcentis accipit coloris, per bihorium coagulationi datur, donec rimas agat. Extrema deinde lintei jungunt, ut duplo craſſior illa fiat puls. Illam manibus frangunt, ollæ indunt, manibus madefactis benè depſunt, placentulas formant, quas demum penitus exſiccatas, tanquam genuinum colorem *Indigo* dictum, ad pannos cæruleo colore inficiendos & varios pictorum uſus, hinc indè divendunt.

SCHOLIUM.

GLaſtei hujus ſucci ortum & præparationem, quamvis nonnihil à recenſita diſcrepantem, quod locorum diverſitati adſcribendum videtur, recenſet etiam, præter *Phil. Baldæum deſcript. Malabariæ & Coromandeli cap. 24. Gualt. Schulzium, Harlem. in Itin. Orient. lib. 3. cap. 12. & Burchard.* Niderſtedt *deſcript. Inſ. Maltæ lib. 1. cap. 6. Clar. Wedelius noſter parte 2. tr. de ſale volat. plantarum. & Joh. Bapt. Tavernier in Itiner. Ind. l. 2. c. 12.*

[*Luc. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO V.
D. ANDREÆ CLEYERI,
De
Elephantiâ Javæ nova.

ANte 20. circiter annos incolæ Javæ horrendo quodam morbo affligi cœperunt, qui digitos manuum pedumque

que conſumit, duris atque horrendis tumoribus, qui poſtea exulcerati in putrida atque cacoëthica ulcera cum carie oſſium degenerant, facies defædatur, neque ullis medicamentis vicinæ partes ab hac infectione reddi poſſunt immunes, niſi membrum infectum exſtirpetur. Pus tam acre & corroſivum eſt, ut, quando tubercula ſponte non aperiuntur, poſtea fuerit animadverſum, illud in oſſa ſubjecta ſæviiſſe: in initio morbi, aurium extremitates ſupra modum intumeſcunt, calcaneique omni ſenſu deſtituuntur, adeo ut ſine dolore acus integra poſſit adigi, illæque partes utplurimum exulcerantur: in initio lividæ apparent maculæ, omnis ſenſus expertes, capillitium, barba, & ſupercilia decidunt, quanquam aliquando id non contigiſſe obſervaverim. Inter procatarcticas cauſas eſt contagium. Malis, putridis, fœtidis & ſale conditis piſcibus marinis, aliisque craſſi chyli cibis & fructibus incolæ veſcuntur; piperis Indici, Lada Chili dicti, integros devorant manipulos, cibos calidos & aromata ſine menſura adſumunt, atque ad libidinis pruritum excitandum Aro quotidie in cibis utuntur, hinc etiam integra terræ jugera herbâ iſtâ ſunt conſita: lues venerea inquilina eſt, adeò ut febre quotidianâ ſit vulgatior. Utque eò meliùs morbus hic pateat, icon ex adverſo poſita inſpicienda. Quæritur jam, ad quod morbi genus pertineat, quibúsve medicamentis curari debeat? *Ex arce Bataviæ A. 1681. 25. Novembr. ad D. D. Chriſtian. Mentzelium.*

Fig. I.

SCHOLIUM.

PRæter Obſervationem hanc, à curioſiſſimo noſtro *Dioſcoride*, ad Nobiliſſimum noſtrum *Apollinem* perſcriptam, ejusdem etiam dilucidatio, quam magni Parentis filius clariſſimus, *Dn. Joh. Chriſtianus Mentzelius*, in Academia Francofurtenſi cis Viadrum, Anno præterito, ſub Excellentiſſimi *D. D. Bernhardi Albini &c.* per modum Diſputationis publicæ, non infeliciter in lucem dederat, digna fuit judicata, cujus

Fig. 1.

jus præcipuæ partes hîc recenſerentur. Is itaque morbo huic Elephantiaſis, quæ Arabum Lepra eſt, nomen competere arbitratur, cùm taliter adfectis digiti in manibus & pedibus, *Celſo* teſte, ſub tumore condantur, præterea exedantur & lividâ ac fœtidâ ſtillent ſanie, juxta *Cæſalpinum prax. univ. art. med. lib.4. c.13.* malo etiam increſcente ſordida ab humorum acrimonia & malignitate plerisque locis excaventur ulcera, notante *Ant. Valetio exerc. 64.* ipſas partes, naſum, digitos &c. ſenſim decidere, ex *Aretæo lib. 2. de diut. cap.13.* oſſa interdum fieri cerea, ex *Petri à Caſtro obſ. MS. 40* plerumque in facie hanc luem erumpere, *Jul. Palmario Conſt. de morb. cont. lib. de elephant. c.3.* extuberationes fieri rotundas, & duras ſub lingua, palpebris, auribus, *Jac. Hollerio de morb. int. lib. 1. c. 64. in Schol.* aures exulcerari, Aretæo, aures extenuari rubereque admixto nigrore, atque exulcerari, *cit. Palmario*, ſenſum perire extremitatum, & ſi acu altiùs pungantur, non ſentire, *Hollerio* & *Franciſco du Pont, de Sign. morb. lib. 4. c. 25. §. 30.* neque aquâ fervente exuri, *Palmario*, pilos paſſim decidere, ex *Platero tom. 3. c. 4.* conſtet. Quæ omnia ceu maximè pathognomonica ſigna, dum hoc etiam in morbo, à viginti ſaltem annis in Java graſſante; ideoque novi morbi nomen ibi promerito, deprehenduntur, nomen quoque illud mereri, concludit. His ita ſtatutis, fermentum iſtius morbi in Javam aliunde fuiſſe illatum indè oſtendit, quòd ſine dubio & ante hæc tempora idem incolis fuerit victus, qui tamen elephantiaci non fuêre, aut certè jam ad unum omnes ſub hujus mali vexillo militare deberent; & ibidem licèt loci, unde apportatum eſt, adeò non ſæviat, fieri id ſine dubio, quòd maſſa ſanguinea fermentanda hîc aliis imprægnata ſit particulis, unde & alius debeat eſſe effectus. Contagium autem hujus morbi in eo conſiſtere, quòd è corpore elephantiaci exſpiret id, quod abundat, ſpirituoſioribus videlicet partibus ex humoris peccantis fermentatione ſurſum aſcendentibus, & de fermento elephantiaco participantibus. Cujus exiguâ portione totum

B inqui-

inquinari hominem, non ſit mirum, dum quotidiè magnam maſſæ farinaceæ molem à pauco fermento, cerevíſiæ quantitatem à paucis floribus fermentari, integra regna ab uno peſte infecto infici videmus; inteſtinâ nempe à fermento excitatâ luctâ paulatim mixturam humorum turbante, tandemque ut in ſui generis abeat fermentum cogente, adeò ut ſanguis elephantiaci poſtea totus fiat fermentum, fomesque ſit inexhauſtus & lerna innumerarum infectionum. Favere huic morbo ipſum Inſulæ ſitum, qui totus in Zona torrida eſt, magis directos excipit ſolis radios, multumque ab illius fervore aduritur; Piper Indicum, quod manipulatim adſumunt, cibos calidos cum aromatibus, quos ſine modo devorant, Arum, quo quotidiè in cibis veſcuntur, maſſam ſanguineam omninò multis acribus ſalibus imprægnare, illamque valdè acrem reddere; piſces marinos, putridos & fœtidos, craſſi chyli cibos, & fructus ſuo lentore, viſcidis terreſtribusque particulis, illam incraſſare & viſcidam facere; luem veneream utrumque indicare, quæ acres volatiles atque fixas particulas tenaci pituitæ junctas eſſe doceat; nimiam illam venerem, cui ſupra modum dediti, quidquid in maſſa ſanguinea balſamicum eſt & ſpirituoſum, omne exhaurire, adeò ut ſanguis illorum ſit craſſus, terreſtris, viſcidus, & ſimul valdè acris; ſi miſceatur jam huic ſanguini aliquod fermentum, quod acre è ſanguine præcipitet, tunc lentorem ſtimulo illo orbatum cauſari obſtructiones, acredinem verò ſtamen partium lædere, ſicque Elephantiaſeos cauſam adeſſe continentem. Lividas maculas nihil aliud docere, quàm illas à reliqua cutis ſuperficie ſuperficies mutatas à fermenti admixtione habere & differentes, adeoque angulos incidentiæ & reflexionis utrobique non eſſe eosdem, unde mens id animadvertens diſcrimen, de utraque diverſas habeat perceptiones, & ſic variegata adpareat cutis. Intumeſcentiam extremitatis aurium, & reliquorum membrorum oriri, quòd fermentum elephantiacum partium ſibi aliàs mixtarum cohæſionem turbet, quæque in-

teſtinis

teſtinis iis motibus adeò promtè non obſequuntur, eas ad peripheriam pellat, quæ ingreſſæ tubulos illos propter craſſitiem obſtruant, humores præſentes retineant, affluentium tranſitum impediant, partisque ita cauſentur tumorem, inprimis in auribus, quorum ſubſtantia fibris rigidis conſtans, cartilaginoſa, duriuſcula & ita obſtructionibus magis eſt obnoxia. Stupere & inſenſiles eſſe calcaneos, quia humores viſcidi, craſſi, terreſtres, in his corporibus abundantes, à tubulis nervorum recepti, illos tumere faciant, unde nervi comprimantur, regurgitantibus ita, à clauſis hac ratione portis, ſpiritibus animalibus; hinc nervi illa portio fiat flaccida, & mota licèt, motum non propaget, nec mens percipiat, quid in illa parte rerum agatur; calcaneum verò & quidem in ipſis morbi principiis affici, quòd ſanguis gravior craſſiorque deorſum, naturæ legibus, tendat, maximumque illius propter lineæ rectitudinem impetum ſuſtineat calcaneus, vel ipsâ cutis duritie & ligamentorum copiâ commendabilis. Exulcerari iſtas partes, quia oppeſſulati tubuli ab humoribus à tergo prementibus, vel claudantur arctiùs, vel illas rigiditate ſuâ perrumpat acre ſal, quo ſanguis abundat, perrumpant etiam propter ſubtilitatem & alii ſpirituoſi humores, qui viribus fracti in ipſo tumore nidulantur; unde calor totius corporis, usque & usque affluens, ſubtiles illas particulas agitet, ſal acre commoveat, atque ſic impulſum elephantici fermenti juvet, concutiantur hinc fibræ tandemque disrumpantur, quarum pars in cincinnos reſiliat, pars utrobique rupta humoribus innatet, & turbato ſic fibrarum ordine fiat cavitas, in qua colliguntur humores, ſale acri & corroſivo, à pipere, aro, contagio, infecti. Quòd acredo puris ſubjecta potiùs corrodat oſſa, niſi tumor arte fuerit apertus, quàm carnem, nihil eſſe inſoliti; prout aqua fortis ferrum, non ceram vel picem adgreditur; ſtamen oſſium carnoſo ſolidius multò eſſe & rigidius, quieſcere oſſeas particulas pertinaciter juxta ſe, & ita excipere ictus & impetus irruentium, cedere neſcias; carnoſas

noſas verò, molliores utpote & flaccidiores, licet percutiantur, ceſſione ſuâ ictuum abſorbere vim quandam, retroagere aliam, diutiusque reſiſtere, perinde ac pilæ immiſſæ vim abſorbeat arena, quam efficaciter retroagit murus; & globus ſclopetarius trajiciat aſſeres ſolidos, quem putre lignum cedendo & reſiſtendo viribus privat. Hoc modo fieri cacoëthica illa ulcera, ruptos eſſe nervos, oſſa carioſa, carnes corroſas, humorem adeſſe cauſticum, unde pars illa non ſolùm moriatur, ſed vicina membra paulatim patiantur eademque, ſerpatque id malum ulteriùs, denegato commeatu decidant membra, & ſic miſerrimum hominis fiat ſpectaculum. Quod ſi materia morbifica ad glandulas ſubcutaneas deferatur, radicibus pilorum, quibus hi ſunt infixi, reſectis, eos decidere, raramque fieri cæſariem; ſin minùs, hærere ſuo loco, utut hoc inter rariora numerari debere videatur. His prælibatis, & prognoſi ex *Hollerio*, *Cæſalpino*, *Platero*, *Aretæo & Aetio* additâ, ad ſecundæ Quæſtionis ſolutionem progreditur; iteratam primò ſuadens venæſectionem; cùm enim ſanguis terreſtris & viſcidus ſit, abundetque multis acribus, volatilibus & fixis ſalibus, corrigi eundem debere, innuit, quod quàm arduum ſit, ægrorum diuturnas teſtari quærimonias; ut igitur feliciùs immutari regique poſſit, imminuendum eſſe, ita enim medicamenta hoſtem viribus fractum ſuperare faciliùs, & ſanguinem cor ſubire ſæpius alterarique; nullo venarum habito delectu; ſi tamen is obſervandus, electâ in eum finem pedis venâ, ſi magna ſatis conſpiciatur, craſſo utpote ſanguine magis in truncis artuum inferiorum reperiundo. Hæc dum fiunt, ſanguinem corrigi debere internis medicamentis, quæ incidant & attenuent; copioſè adſumendis, ut omni miſceantur ſanguini. Hinc Guajaci decoctum commendat, leve, nec nimis crebrò, ob acredinem ejus, ſumtum; cui ideò præfert Sarſaparillam in mucilaginem, quâ acres particulas temperat, reſolutam, aut hordei aquæ immaceratam, aliiſque etiam, ut liquiritiæ radici, vel paſſulis permixtam, & manè

manè ac veſperi inter ſtragula calidè ſumtam, aut interdiu urgente ſiti hauſtam. Decoctum etiam fieri poſſe ex cortic. tamariſci, fraxini, rad. cappar. chin. ſarſaparill. lign. ſaſſafr. ſant. omnium, antimonii crudi vel cinnabaris in petia ligatæ uncia una vel altera, cum tartaro crudo in aqua chalyb. vel ſero lactis infuſis, addito oxymelite ſcyllitico & ſucco limonum; quo per triduum quatriduúmve uſurpato, purgationem è mineralibus, quarum particulæ ſunt ſolidiores & graviores, adeoque efficaciùs operantur, inſtituendam eſſe; addendo Pilulas de fumaria aut helleboro nigro, Mercurium dulcem, Arcanum corallin. &c. aut, ſi pituitæ in ventriculo mobilis ſuſpicio foret, unum alterúmve granum Mercurii vitæ, vel ſulphuris aurati antimonii, vel Turbethi mineralis; quo facto, ad apozema per aliquot dies redeundum, deinde rurſus purgandum, periodo illâ toties reiteratâ, donec ſanguis videatur emendatus, corpusque ſatis præparatum; tunc enim exhibendum potens aliquod ex mineralibus ſudoriferum, è Mercurio diaphoretico, Oleo Mercurii diaphoretico, Tincturâ antimonii, Q. E. antimonii, Regulo antim. ſine marte, Sulphure antim. Bezoartico minerali, additis, ut mineralia hæc eò citiùs in actum deducantur, ſale viperarum volatili, croco, tincturâ opii &c. Ut verò ſanguis mollior fiat, ſal acre infringatur & educatur, præterea laborandum eſſe; ibi Emulſiones amygdal. dulc. &c. Seminis pſyllii mucilaginem &c. hîc Acidulas naturales, Clyſſum antimonii, ſcobem eboris, C. C. oculos cancri, corallia, exhibenda. Nec uſum, cautum tamen, millepedum vel aſellorum ſpernendum, imò nec vermium majalium acri ſuo ſale cauſtico ſpoliatorum atque in pilulas redactorum, vel etiam ſimpliciter exhibitorum, ortam hinc ſtranguriam lactis dulcis hauſtu ſtatim ſedante; copioſum enim ſal ita cum urina educi. Viperas ab *Aetio*, *Cæſalpino*, & *Galeno* dilaudatas, ab *Aretæo* & *Palmario* reprobari notat, ipſe verò utrisque, habito diverſo reſpectu, adſentitur; cùm enim maxima viperarum efficacia à ſale volatili veniat, ſi

ſi illud in copia ad maſſam ſanguineam derivetur nondum correctam, inanes non ſolùm facere impetus, judicat, ſed ſali acri novum inſuper addere ſtimulum, unde neceſſariò exaſperentur ſymptomata. Cùm verò maſsâ ſanguineâ ſatis præparatâ, eò deventum ſit, ut diaphoreticis uti conceſſum ſit, maximo cum fructu mineralibus diaphoreticis, utpote in operando tardioribus, ea addi, neque tunc ullum ab eo ſale metum eſſe poſſe, cùm nullibi hæreat, ſed liberè tranſeat, & quà diaphoreſi, quà diureſi, ſal copioſum ſecum educat. Caſtrationem à quibusdam, ut infallibile & præſentiſſimum remedium, magnopere commendatam rejicit; morbi enim cauſam ab ea non tolli, adſit licèt, ab acrium ſpirituum influxu, inexpugnabile coëundi deſiderium, illud tamen non cauſam, ſed morbi effectum eſſe, unde neque illo remoto morbum curari. Inter externa remedia, ad humorem terreſtrem fluidum reddendum, obſtructiones deobſtruendas, ſal acre educendum, parteſque corporis emolliendas, balnea aquæ dulcis tepida reponit, quorum particulæ aqueæ in poros ſeſe inſinuando, illos aperiant, tenacem pituitam diluant, & ſal educant; quæ ipſa tamen noceant, ſi illud ſal morboſum ſub denſa nimis hæreat cute, ita ut educi nequeat, ſed majorem concipiat ab aquæ ſpiritu motum; quo in caſu ſatius ſit aquæ ſalſæ balneum, quod aperiendo poros ſali latenti viam exeundi paret; & efficaciſſimum fore ſal, quod antimonio, ſale communi & tartari igne potentiſſimo fuſis regulo ſupernatat, vel ſcorias reguli antimonii cum nitro & tartaro facti. Thermas etiam ſulphureas, merè adſtringentibus, qualia ſunt aluminoſa, repudiatis, hîc prodeſſe; quarum defectum ſuppleant artificialia Balnea, ex fol. & rad. alth. enul. bryon. cyclam. helleb. utriusque, lil. furfure macro, cort. ſambuc. ſem. lini & fœnugræci, ſale ammoniaco, ſulphure &c. parata, purgantia ſtudiò addendo, ut ab iis excitatis fermentationibus humores incipiant moveri, poris vim faciant, atque

ſic

ſic egrediantur. Tumores eſſe emolliendos Unguentis &c. notioribus, quæ inprimis Mercurius præcipitatus albus, vel Arcanum corallinum, vel Mercurius dulcis ingrediantur. Quibus non proficientibus, tumoribus vel maculis ſcarificatis cucurbitas vel cornua ſuctoria Palmarii ſuperimponendas eſſe, pro craſſo ſanguine educendo, vel quod meliùs, altè diſcindi & medicamentis cathæreticis vel cauſticis, cryſtallis ſcil. argenti, Mercurio ſublimato corros. Oleo mercurii, Oleo antimonii, Butyro antimonii, vel quod eò fortius, Butyro arſenici, Arſenico ſublimato, aliiſque exedi, ulcera verò forti guajaci decocto elui, cicatricemq́ue ſuperinduci; & his nihil proficientibus, ferro exſtirpari membrum oportere. Tandem ſi ab ullo medicamento, certè à ſalivatione ſperandum eſſe remedium, quæ omnibus indicationibus ſatisfaciat, glutinoſamq́ue pituitam, revera quandoq́ue acerrimam, in copia educat. Denique brevi diætæ enarratione erudito diſcurſui finem imponit.

[*Luc. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO VI.
D. CHRISTIANI MENTZELII.
De
Bufone permagno.

CL. Dn. D. Carolus Offredus exhibuit nuper obſervationem ex Italicis oris de Serpente magno monſtroſo, quam perlegenti incidit in memoriam bufo horrendùm ingens olim in Italia quoque à me conſpectus. Ejusdem dum hujus recordor beſtiæ, & calamus & cor palpitant. Breviſſimus itaque ero in enarranda hiſtoria. Anno 1653. cùm Romam, Neapolim & reliquas Italiæ urbes Studioſus peragraſſem, jamq́ue in reditu eſſem Venetias verſus, atque ex Urbe Aquapendente, eminentiore in loco ſita, ubi lacte

lacte caprillo coagulato fragrante rorismarini odore & ſapore commendabili (Itali *la Ricotta* vocant) ad ſatietatem me recreaſſem, ad proximum diverſorium extra urbem pedes deſcendo, unicô ſtipatus Comite, Nobiliſſ. Dn. Böſchio. Studiô comitem multis paraſangis me præcedentem ſequor, ut virgulta, quæ ſiniſtrorſum ad viam publicam erant, & ſub iis latitantes plantarum delicias perluſtrem. Cùmque circiter ducentos paſſus deſcendendo ex urbe peregiſſem, audio ex virgultis, in quæ oculos habebam fixos, aliquid ſtrepitûs. Ad hunc oculos in terram flecto, & ecce, ad plantam pedis mei ſiniſtri adeò proximè ut calceum attingeret, animadverti bufonem tantæ magnitudinis, ut (abſint mendacia verbis) iſte mole ſuâ ſesquipedali longè præcelleret vel excellentis cujusvis Capitonis caput. Hîc ego dum truces in me intueor beſtiæ oculos, incertus videamne ex inferno ſpectrum, ingenti percutior horrore, - - - ſteteruntque comæ & vox faucibus hæſit. Attamen non ſtatariâ correptus catalepſi puellæ inſtar illius ruſticæ, (cujus Magnificus noſter *Argonauta*, Senium & Caput chariſſimum meminit, & de ea jucundè diſſerit *Obſerv. 1. anni 1. dec. 2.*) ſed illicò retracto pede ocyor aufugiens Euro, per longos & ſat celeres, Damæ inſtar, perago ſaltus, nec quicquam priùs retroſpicio, quàm me ſalvum & à beſtia diabolica ſat longinquum arbitror. Dum ita perterritus paululum ad me redeo, circum circa me cuncta perluſtrans, ad locum illum attollo vultum & monſtrum ſtygium in eodem loco commorans eminus video. Hîc ego terrorem injectum, in iram verſum & accenſum, juſto dolore minimè inultum fore ratus, pallium in terram abjicio & arrepto gladio, quibus armis cum hoſte dimicandum mecum delibero. Stabat ſententia priùs eminus quàm cominus hoſtem aggredi. Sic ponderoſiſſimum, & mole ſuâ bufonem ſuperantem, lapidem omni niſu ex terra evello, eumque ambabus manibus tenens ad beſtiam paulatim, non neglecto evaginato gladio, procedo. Sedebat bufo imperterritus fixis in me flammeis oculis.

Dum

Dum appropinquo & lapidem viribus omnibus, quantum humeri valebant, attollo: ille contrà lato ſeſe erigens pectore, plusquam diabolico conſpectu, apertò rictu (Gehennam dixiſſes) lapidem imminentem & jamjam in ſe ruentem unô intuitu expectabat. Felici jactu eliſus lapis cecidit ſuper tergum beſtiæ, quam ſuâ mole totam abſconderat. Sic, inquam, accipe tibi hoc æternæ memoriæ monumentum, crudelis beſtia, nec ulli hominum poſt hæc terrorem injice, & actutùm lapides minores, hinc inde jacentes undiquaque colligens, cumulatim eos ſuper lapidem magnum projicio, ne multum fœtoris cadaver reſolutum tranſeuntibus afferat. Adſto parùm tumulo, cùm me deſideriô cura coqueret multô perluſtrandi cadaver, nec tamen ullum dimovere lapidem audeo. Vix dominica oratio bis vel ter perorando abſolvitur, cùm lapides minores ſeſe movere primùm, mox omnes diſſilire, denique magnum lapidem everti & ex corpore beſtiæ devolvi obſervo: cumque bufonem ipſum jam absque aliquo cruore erectum video, receptui cano & veſtigia priora ſaltusque repetens, nolo, inquam cum diabolo confligere, arreptoque pallio ad diverſorium curro, ubi poſt primum vini hauſtum paroxyſmus febrilis, quem ex terrore contraxeram, me invaſit, per ſeptimanam deinceps tertianâ intermittente laborantem. A fide digniſſimis Magnatibus relatum mihi eſt, carcerem fuiſſe & forſan etiamnum eſſe in regione nobis Orientem verſus ſita, (nomini parco) in quem conjecti homines à tali beſtia inibi ſtabulante priùs halitu enecti, poſteà penitus conſumantur. Miſera talium mortalium ſors, veros Gehennæ terrores hîc ſuſtinentium! Sed quoniam monſtroſus ſerpens nobis anſam dedit, hanc de bufone magno hiſtoriam edere, placet huic ſubjungere obſervationem, quam per literas ad me ex Indiis transmiſit Cl. D. Andr. Cleyerus de Serpentibus Indiæ Orient. qui non tantum cervos, homines (quod aliàs notum eſt, & de Serpentibus Braſilianis ſæpius ex ore Principis Mauritii Naſſavienſis p. m. tanquam oculati te-

ſtis habeo) ſed vel ipſos (quod multis forſan incredibile videbitur) Uro-bubalos deglutientibus. Id quibus modis peragatur, verba D. Andr. Cleyeri ſequentia oſtendent.

OBSERVATIO VII.
D. ANDREÆ CLEYERI.
De
Serpente magno Indiæ Orientalis, Uro-bubalum deglutiente.

ADjuncta Serpentis imago Fig. II. n. 1. depicta, eſt à Serpente Indiarum noſtrarum Orientalium, plùs quàm viginti quinque pedes operarios (vulgò Rinlandicos) longo. Hi ſerpentes etſi ob anguſtiam faucium, quam præ ſe ferunt, minimè videantur animalia deglutire poſſe, id tamen verum eſſe, experientia confirmat. Ipſe ego aliquem interemptum à venatore emi, ex quo diſſecto extractus fuit cervus mediæ ætatis cum cute & omnibus partibus integer: alium, qui continebat ſylveſtrem caprum magnis præditum cornibus, ſimiliter omnibus partibus totum: tertium, qui ingluvie ſua totam hyſtricem ſagittiferis ſuis aculeis armatum occultabat. In Ambona Moluccarum Inſula quondam mulier incola gravida à ſerpente inſucta fuit. Liceat hoc vocabulô hîc uti, quod exprimere videtur modum, quo ſerpentes hi animalia quæque tanquam ſugendo deglutire ſolent, quod ita accidit. Fame maceratus ſerpens quibuscunque animalibus, quæ ſaltu petere & morſu apprehendere valet, inſidiatur. Captum hôc modô animal à ſerpente caudâ & reliquo corpore circumligatur atque adeò ſtrictè vincitur, ut vel ipſa in corpore animalis oſſa frangantur & comminuantur. Quod ſi animal quoddam robuſtius renitatur, ut ſpiris anguinis enecari non poſſit, ſerpens crebris cum animali convolutionibus caudâ ſuâ proximam arborem in auxilium & robur corporis arripit eamque circumdat, quò eò fortiùs

Dec. II.

fortiùs & valentiùs gyris ſuis animal comprimere, ſuffocare & demum enecare poſſit: ad hoc facinus morſu ſimul prehendit animalis nares, quò ſpiritum non tantum intercludat, ſed ut ſanguinem ex iis ad internecionem usque eliciat. Factum eſt hôc modô, ut (quod à fide digniſſimis habeo) in Regno Aracan in confinio Regni Bengale talis vaſti corporis anguis propè flumen quoddam cum Urobubalo, ſive ſylveſtri bubalo aut Uro (quoniam Bubalus ſylveſtris in iſtis regionibus magnitudine Urum ferè ſuperat, & hinc Uro-bubalus meritò dicendus) immani ſpectaculo congredi viſus fuerit, eumq; dictô modô occiderit: quo conflictu & plusquàm hoſtili amplexu fragor oſſium in bubalo comminutorum ad diſtantiam tormenti bellici majoris, hoc eſt, quousque globus ex tali tormento pertingere poteſt, à ſpectatoribus ſat eminus ſtantibus exaudiri potuit, num. 2. Admiratione dignum, quod ſerpens talis, cùm ejus fauces reſpectu reliqui corporis graciles appareant, tantum animal non particulatim canis aut leonis inſtar dilacerando, ſed integrè & cum omnibus partibus totum deglutire & ventri ſuo infarcire valeat. Jam, quo modo id fiat, paucis enarrandum. Serpens, qui gulam & fauces contractas quidem, ſed ultra modum extenſibiles habet, cùm animal præfatô modô occidit, atque oſſa ejus minutiſſimè confregit, adeò ut cadaver tanquam rude chaos jaceat, linguâ id priùs extendit, deinde ſputo ſuo virulento illud ad deglutiendum aptum fingit, diſponit & ſecundum pilos lambendo lævigat, ut cadaver è longinquo tanquam glutine obductum reſplendeat, & ſic aptum ad abſorbendum videatur. Quo facto incipit ſerpens rictu ſuo cadaveris caput apprehendere & ſuctu fortiori quaſi abſorbere, donec animal interemptum cum omnibus ſuis partibus paulatim in ventrem ſeceſſerit. Hâc actione juxta cadaveris molem & quantitatem ſerpens quandoque ultra biduum inſumit. Poſtquam igitur cadaver tali inſuctu in ſerpentis ingluviem ſeceſſit, inibique tanquam ſepultum eſt, ſerpens tali crapula inſigniter

turgidus, adeò invalidus redditur, ut nec pugnare ampliùs, nec aufugere, nec movere ſe de loco ſuo valeat: hinc fit, ut à ruſticis ſive ejus loci venatoribus, ſolô reſte circa collum adſtricto, ſerpens tutò ſtranguletur & non raro fuſtibus occidatur. Interemptus ita ſerpens in fruſta & partes ſecatur, caroque ejus in civitates venum portatur, ubi ab incolis in expetitum palatoque gratum cibum emitur, abjecto tamen capite tanquam ſummè noxiô. Eorum namque dentes ajunt verſus palatum veſiculas habere veneno plenas, quibus, dum mordent, ruptis in vulnus inflictum emanare virus, quod ſanguini communicatum cum eo ad cor usque circulari, & tunc cor ſuffocari hominemque aut quodvis animal perire. Hoc ego impugnare quidem nolo, etſi veſiculas non invenerim; quòd verò vel ipſi dentes non penitus veneno careant, ſequens caſus confirmare mihi videtur. Cùm ex tali ſerpente emto ſceleton conficere animus eſſet, meique famuli carnes ſerpentis aquâ cum calce viva mixtâ in magno aheno excoquerent, accidit, ut adminiſtrantium quidam, caput ſerpentis à carnibus coctione liberatum mundificare ſtudens, fortè digitum aliquem ad mandibulam ſerpentis & ejus dentes majores acutos ſaucium redderet. Hinc tumor in iſta manu ingens, cum inflammatione, febre continua, delirio, amentiaque paulo poſt ſubſequebatur, nec priùs ceſſabant ſymptomata, quàm Serpentinus lapis (quem Patres Jeſuitæ hîc componunt) vulneri adaptatus omne venenum extraheret, & reliqua ſymptomata convenientibus antidotis eſſent profligata. Ita ex ſolo dente ſerpentis & non veſicula quadam ejus hæc maligna accidêre ſymptomata, quoniam omnis mandibulæ caro decocto calcis vivæ erat eluta & à veſiculis liberata &c. &c.

Fig. II.

[*Ex literis ad D. Mentzelium Bataviæ Indorum in Java majore Berolinum miſſis.*]

SCHOLIUM.

SCHOLIUM.
Cum Obſervationibus de Viperis Italiæ & Uro. D. Chr. Mentzelii.

DE maximis ejusmodi Serpentibus, animalia integra deglutientibus, nulla eſt fabula, &, ut ſuperiùs ad calcem obſervationis meæ de Bufone magno mentionem feci, ſæpiùs talia p. m. Illuſtr. Johannes Mauritius, Princeps Naſſaviæ &c. qui olim nomine Illuſtr. Societatis Belgicæ Indiæ Occident. diu in Braſilia gubernaculum tenuit, tanquam oculatus teſtis mihi retulit, ſimilemq́ue caſum de muliere Belgica prægnante à tali beſtia deglutita narravit, addiditq́ue ſerpentes hos ſuper truncos arborum ſeſe in gyros circumvolvere, ibiq́ue eminus tanquam ex ſpecula prædas advenientes obſervare, & datâ occaſione captandi animal præteriens, ſpiris ſuis ſolutis ſubitò in illud ſagittæ inſtar ruere, atq; ita animans improviſò adoriri & enecare. Patet igitur impoſſibile non eſſe, à prægnis ejusmodi ſerpentibus bubalos quoque & Uros ſuperari ac deglutiri poſſe. De ſerpentibus hiſce maximis non inconveniens hîc poſſet inſtitui comparatio cum viperis Italiæ notiſſimis. Nam quod ego cum Dn. Ottone Tackenio, qui, ut notum, ſal viperinum magno cum quæſtu ex iis parabat, Venetiis expertus ſum, forſan non omnibus erit perſpectum. Viperæ, cùm circa Euganeos & vicinos montes ineunte vere ex ſuis latibulis prorepunt, ſpoliumq́ue deponunt, ſegnes valdè reptando inveniuntur & tunc à ruſticis capti, urceis includuntur, ac per Italiam ad Pharmacopœos pro conficiendis Trochiſcis & paranda ex iis Theriaca, venum portantur. Antequam verò id accidat, viperæ per totam hyemem ſine omni victu latitantes, famelicæ, jam ranas, bufones & quidquid ipſis eſui aptum morſu arripere poſſunt, ſimili modo, quo ſuperiùs de ſerpentibus maximis Indiarum enarratum eſt, deglutiunt, quô eſu turgidas, per annum ſine omni victu perdurare, certiſſimâ in ædibus præfati D. Tackenii experientiâ

 didici.

didici. Habent præterea viperæ dentes ſuos inſtar ſerræ verſus gulam directos, quò præda morſu capta ingluviem quidem facilè ingredi, retrorſùm verò minimè regredi valeat. Inter dentes eminent 4. priores reliquis multò longiores, duo nempe in ſuperiore, & alteri duo in inferiore mandibula. Hi quatuor dentes adeò ſubtiles, duri, & acuti ſunt, ut eorum acumini ſi vel omni ſtudiô digitum leviſſimè admoveas, eum absque læſionis ſenſu vix extrahere poſſis, adeò ut anceps ſit, num vulnus aculeatis his dentibus inflictum, ſive venenô inſtillatô, ſive ſubtilitate ſuâ, exitu cruori denegatô, ſive utroque modo mortalia inferat ſymptomata. Præterea, quod admiratione dignum, dentes hi quatuor utrinque ad radices (ubi veſiculas habent) articulati ſunt, ita ut viperæ rictu aperto dentes in longitudinem porrectos extendere, eôdem verò clausô, eosdem reclinatos verſus fauces reponere ceſſantur, ut Figura II. n. 3. monſtrat. Similia ferè de viperis earumq; læſione recenſet, M.D.N. Præſes in Tract. de Scorzonera à p. 105. & ſeqq. & Moſes Charas in ſuâ viperarum deſcriptione, ſtatim ab initio. Urus, vaſtum prægrande & aſpectu horrendum ſylveſtrium boum genus, Boruſſiæ, Livorniæ &c. Incola, Regiomonti Boruſſorum non infrequens pugnantium cum urſis, apris &c. exhibitum ſpectaculum, cum occiditur, cerebrum ejus craniumq́ue moſchum penitus redolere obſervatione magnâ Magni Friderici Wilhelmi, Electoris Brandenburgici, Domini mei Clementiſſimi indubitatâ conſtat.

Ad Dn. D. CLEYERI Obſervationem, de Serpente magno Indico.

QUamvis hæc de Serpentum Indicorum ſtupenda magnitudine à teſtibus fide digniſſimis proferantur, & majori ideo non indigeant teſtimonio, placet tamen, quædam ab aliis etiam memorata hîc indicare. Utrùm verò tantæ vaſtitatis ſerpentes dentur, qui hominem integrum equo inſidentem,

quod

quod ex Poſſidonio quidam referunt, deglutire queant, meritò dubitatur; aut ſaltem in monſtroſorum planè ordinem tales reponendi forent; qualem fuiſſe eſt credibile Africanum illum, centum & viginti pedum longitudinem excedentem, non niſi integri exercitûs Romani conflictatione interfectum, cujus, ex Tuberonis fide, *Aulus Gellius lib. 6. Noct. Attic. cap. 3.* meminit, atque ex Megaſthene *Plinius Hiſt. natur. lib. 8. c. 14.* Fidem autem penè ſuperat ſerpens ille Norvegicus, in rupibus & cavernis penes oras maris Bergenſium videndus, ab Olào Magno memoratus *lib. 21. de gentib. Septentr. cap. 43.* tam vaſtæ molis, ut ducentorum pedum & ampliùs longitudinem, & viginti pedum craſſitiem æquaret. De Indiæ tamen Orientalis Serpentibus *Georg. Anderſen in ſuo Itiner. Or. cap. 6.* αὐτόπτης ſcribit, integros homines in Javæ majoris inſula ab ipſis deglutiri. In inſula Ceram ſerpentem viginti tres pedes longum necavit *Volqu. Iverſen, vid. ejus Itiner. Or. cap. 4.* in inſula Ceylonica ſerpentes octo, novem & decem ulnarum longitudine dari, *Phil. Baldæus in deſcript. Inſulæ illius cap. 52.* refert; in Java tamen & Banda majores eſſe, captumque ibi fuiſſe, qui magnum cervum, hîc verò, qui integram feminam deglutierat. In provincia Carajam maximos naſci ſerpentes, tradit *Marc. Paulus Venet. lib. 2. de reg. orient. cap. 40.* quorum quidam in longitudine decem paſſus, & craſſitie decem palmos æquent. Quales in occidentali India reperiantur, *O. Dapperus in deſcript. Amer.* recenſet, in Braſilia inprimis maximæ craſſitiei & viginti quatuor pedum longitudinis ſerpentem, Boiguacu dictum, *lib. 3. cap. 4.* & in provincia Chili *cap. 9.* tantæ molis ſerpentes deſcribens, ut integros homines & cervos deglutiant; quod etiam *Phil. Pigafetta, apud Joh. Fabrum Lync. in hiſt. nat. Mexic. pag. 787.* de ſerpentibus regni Congi in Africa habet, ſæpè accidere, ſubjungens, ut cibo nimiùm repleti, quaſi ebrii reddantur, & in ſomnum maximum quinque vel ſex dies continuos durantem incidant, ita ut vel puer eos occidere valeat; qualem torporem & ſomno-

& ſomnolentiam in cauſa fuiſſe eſt credibile, ut *Walth. Schulzius, Harlemenſis, Chirurgus, in Itin. Orient. lib. 1. cap. 12. & lib. 2. cap. 17.* ſerpentes illos prægrandes Orientalis Indiæ utplurimum in iſta hominum, ovium &c. deglutione ſuffocari perſuaſum habuerit. Eandem ſomnolentiam in regni Guineenſis magnis ſerpentibus etiam Batavi obſervarunt, quod ex Indiæ Orient. deſcriptione præfatus Faber memorat. Tales Guineæ maximos ſerpentes duos vidit etiam Nob. Joh. Abrah. Heintzelius, Patritius Auguſt. cùm in Africa ad Promontorium Capo Corſo dictum hæreret, plurimis Nigritis exitiales, quos non integros tamen, ſed fruſtulatim devoraverant, tandem verò magno labore enecati, quorum exuvias ſecum idem Auguſtam detulerat, minoribus Ulmam in Pinacothecam Weickmannianam delatis, majoribus verò, quæ 18. pedum longitudinem æquant, Stapelianum Pharmacopolium Auguſtæ exornantibus. Cæterùm carnes iſtorum ſerpentum in utraque India pro cibo expeti, citatus, *Joh. Lerius hiſt. navig. in Braſil. cap. 10.* Pigafetta, M. Paulus Ven. aliique commemorant. Ipſum verò deglutiendi modum, non diſcrepantem ab illo, quem Excell. D. Cleyerus egregiè hîc deſcribit, etiam propoſuit *Dapperus loc. cit. cap. 4.* ſerpentem nempe Boiguacu gyris ſuis hominem, cervum &c. fortiter circumdare, confringere, ſicque enecatum inſugendo abſumere; (qui devorandi modus ſi innotuiſſet quibusdam, dubium, quod de corporum hujusmodi vaſtorum à ſerpentibus deglutiente moverant, eximere iis facilè potuiſſet.

[*Luc. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO VIII.
D. ANDREÆ CLEYERI,
Nubes pyramidalis in Oceano attractiva.

IN itinere meo ex Java majore, Bataviâ, verſus Japan, ad quod abſolvendum 18. requiruntur menſes, quò ab Illuſtr.

Societate

Societate Ind. Orient. jam miſſus ſum Legatus primarius, admirari ſatis non potui multitudinem vaſtarum Regionum, quas nave prætereunti cernere ſolùm, non autem ulli Chriſtianorum hucusque intrare unquam conceſſum fuit. Hæ appellationes ſuas ſortiuntur tantùm juxta liberam voluntatem præternavigantium, ſæpè à locis proximè adjacentibus: & ſic earum nomina perpetuò manent. Quæcunque autem ex iis haberi poſſunt, à piſcatoribus locorum & iis quæ littora maris naviculis pervadunt, ſolùm acquiruntur. Hi ad noſtras naves accedunt, & piſces, aves, carnes, fructus & alia pro linteis & aliis mercibus nobiſcum permutant. Id autem quod in itinere hoc præſente obſervatu præcipuum duxi, fuit extractio vel ſublatio aquæ marinæ, vi cujusdam nubis, quæ ex aëre ſublimi ſpecie pyramidis, vel exactiùs, ut proboſcis Elephantis, ſe in mare demittit, & ſimul ac ipſam maris ſuperficiem attingit, ingentem aquæ ebullitionem, qualem ex ima ſcaturigine fons vel æſtuoſiſſimus unquam protrudere poteſt, excitat. Hîc frequens aquæ abſorbtio & ſublatio cernitur, donec inde congregentur craſſæ & pluvioſæ nubes. Hoc meteoron ſuper mare vi ſuâ attractivâ tanquam ambulando procedit ventorum ope, & cùm in navem incidit, eam invertere, ejusque vela abripere & inſtar chartæ ſecum abducere, aliaque damna inferre valet. A noſtratibus vocatur *een Seehooſe*. Remedium contra hoc malum nautæ tale adhibent: ſimul ac nubem conſpiciunt, tormentum bellicum bis vel ter in eam explodunt: ita globis tormenti bellici & impetu ejus aëre commotô, attractio aquæ imminuitur & vis nubis frangitur.

[*Ex Literis Cleyerianis, Nangaſacki, in portu Regni Japan, die 20. Octobris 1682. datis, ad D. Chriſtianum Mentzelium.*

SCHOLION.

SPeciem eſſe turbinum, qui in regionibus calidioribus circa æquatorem validiſſimi ſolent exiſtere, & cælitùs ſummâ vi in inferiora deferri, ebullitio & aquarum ſublatio arguit. Solent enim turbines vel in noſtris temperatis regionibus levia quæque ſecum in altum evehere. Sic vidi in Italia turbinem in currum magnum fœnô maximopere onuſtum incidentem, & omne fœnum ſecum in aërem abripientem, adeò ut ruſticus cum curru & equis maximum ſuſtineret periculum. Ventorum iſtud impetuoſiſſimum genus, quod quibusdam gentibus *Orcan* vocatur, & totas naves in altum deferre poſſe perhibetur, ad hoc meteoron accedere videtur. Differre autem poſſunt inter ſe Nubis præſentia, niſi Orcanus ventus etiam ſit nube veſtitus.

[*Author.*]

DE Phœnomeno hoc, quod Vorticem aëreum vocat Nobiliſſimus Dn. Author, Excell. *D. Johannes Major* in ſuo *de ſal-nitro & ſpiritu nitro-aëreo*, Tractatu etiam egit, ubi non tantùm hiſtoriam ejus ac delineationem cap. XI. exhibet, ſed de modo etiam, quo illud oriri putat, prolixiùs philoſophatur; qui Liber cùm Eruditorum jam verſetur in manibus, locum indicâſſe ſufficiat.

[*Luc. Schröck. L. F. D.*]

OBSERVATIO IX.
D. LUCÆ SCHRÖCKII SENIORIS.
De
Partu numeroſo.

CUm in Decad. 1. Ephem. Natur. Curioſ. Anni IX. Obſerv. 161. & 162. raras gemellorum hiſtorias recenſuerim, aliam nunc inconſuetam numeroſi partûs dare libet Obſervationem, qui Anni proximè elapſi 1683. die 30. Novembr. hîc Auguſtæ contigit; dum murarii, Jacobi

Thomas,

Annus II.

Thomas, uxor, 29. annorum, parvæ ſtaturæ & tenuis fortunæ fœmina, quatuor jam liberorum, diverſo tempore editorum, mater, in fine menſis octavi poſt ingravidationem, (gravi hac ſarcinâ abdomen ita extendente, ut propè ad genua usque propenderet,) circa horam matutinam tertiam, difficili partu puellum, pedibus ſcilicet primò prodeuntibus, enixa eſt; quem, doloribus, qui ab excluſione hac ceſſaverant, horâ nonâ redeuntibus, alius horâ ſecundâ pomeridianâ, & paulò poſt filiolæ totidem ſucceſſivè, omnes in ſitu naturali, ſine magno parturientis niſu, imò ultimi partûs ob virium delaſſationem quaſi inſciæ, exceperunt. Ipſi infantes, ſinguli ſpithamas duas longi, omnibusque corporis partibus ritè ac bellè conformati, (quorum hîc iconem ſiſto) eodem die ſacrâ Baptiſmatis undâ fuerunt luſtrati, primo Andreæ, ſecundo Nicolai, Barbaræ & Mariannæ nomine fœmellis impoſito; è quibus tamen filiola, ultimò è materno clauſtro emiſſa, eodem adhuc die fuit denata, quam paulò poſt altera itidem excepit, filiolo natu minori inſequente demum die primùm, ac denique primogenito pariter vivere deſinentibus, ſicque vitam ordine, in nativitate obſervato, inverſo deponentibus. Placenta uterina, quæ horum ſuſtentationi in utero matris inſerviit, & mox poſt partum ultimum facilè prodiit, fuit unica, quadratæ figuræ, ſpithamas duas in longitudine; & in latitudine unam cum ſemiſſe, in craſſitie verò digitos tres transverſos æquans, cæterùm à ſulcis decuſſatim per eam excurrentibus in quatuor quaſi partes diviſa, totidem nempe funiculis umbilicalibus recipiendis dicatas, ita ut cujuslibet fœtûs umbilicalia vaſa in ſeparatum & ſibi proprium placentæ angulum implantata fuerint; prout non minùs unumquemque fœtum propriæ membranæ involverant, & quemlibet partum aquæ ſolitæ effluxus præceſſerat; quo tamen non obſtante, magnam ejus portionem, quam novus aliunde factus affluxus fortè adauxerat, in uteri cavitate reſtitâſſe, indicium fuit, quòd ſeptimo demùm

mùm die copioſæ aliæ affatim effluxerint, cùm priùs ſubinde conqueſta fuiſſet puerpera de moleſto ventris pondere, in latus alterutrum, ſi quando ab uno in alterum ſe verteret, decumbente, & de quinto inſuper fœtu latente ipſi ſuſpicionem idcirco aliquam movente. Utrùm hîc contigerit aliqua ſuperfœtatio? Decernere ſatis eſt difficilè, ſi non impoſſibile. In negativam enim deſcendere ſi cui libuerit, is fortè non erraverit, partim quòd omnes hi fœtus eâdem magnitudine fuerint præditi; partim etiam unica eosdem placenta ſuſtinuerit. Attamen, ut & hoc fatear, cùm generatio hominis ex ovo, è muliebri teſticulo in uterum depoſito, noſtrâ hac ætate tot experimentis Virorum Celeberrimorum ſatis ſit demonſtrata, atque hinc, quam nonnulli metuebant, ſeminum diverſo tempore, tam à mare quàm fœmina excretorum commiſtio vel confuſio, & hanc inſequens deſtructio, ſponte corruat, cur à coitu, e. gr. unâ nocte inſtituto ovulum tale fœcundari & ita conceptio fieri, inſequente verò alterâ vel tertiâ nocte, à reiterato illo aliud dein ovulum itidem fœcundum reddi, ſicque nova conceptio, vel ſuperfœtatio contingere nequeat, nulla cauſa ſubeſt, ſiquidem hac ratione fœtus iſti quatuor notabilem in magnitudine differentiam neutiquam præſe ferre, placentæ autem uterinæ facilè tum concreſcere in initio potuerunt, hanc ipſam earum concretionem ſulcis illis, in quatuor partes placentam qui diſtinxerant, quodammodo innuentibus. Ipſa verò puerpera quintâ à partu die, non tam à reiteratis toties nixûs doloribus, quàm varii, illuſtris etiam & nobilis, ordinis ac conditionis turbæ, ut inſolitum bigemellorum partum ſpectaret, & anguſtum conclave, in quo unà cum infantulis decumbebat, ſtrepitu totâ die replentis, aëremque frigidum, tùm temporis ſatis vehementem, apertâ toties januâ importunè admittentis confluxu, defatigata ægrotare incipit. Quam invaletudinem imprudens ſororis, clinicæ officio fungentis, curioſitas adauxerat, dum hypocauſtuli frigefacti, appropinquante

quante nocte, pavimentum à ſordibus purgaret atque elueret, mediâ inſuper nocte juſculum è vino cum vitello ovi paratum, puerperæ de virium imbecillitate conquerenti exhiberet, ſiti etiam cerviſiâ liberaliter porrectâ ſuccurrere tentaret, ſicque gliſcentem jam internum calorem febrilem adaugeret. Circa diluculum pejus ſe habenti ut opitularer, à marito vocatus, deprehendi cordis anxietatibus, lipothymiis, ventris doloribus & inſigni tumore, lochiorum ſuppreſſione, æſtuque vehementi interno conflictantem. Unde mox, vitale robur quæ reſtaurarent, calorem internum præternaturalem compeſcerent, nec non naturæ motum ad lochia expellenda promoverent, idonea medicamenta præſcripſi, ſalutari cum effectu: Deliquia quippe animi ex uſurpatione Cardiacorum remediorum ceſsârunt, & propinato 5. d. Decembr. leni pharmaco, ut alvum retardantem officii admonerem, lochiorumque moram tollerem, utraque repagula feliciter fuerunt reſerata, ſubductis nempe leniter fecibus, ſubſequente verò die ſero inſtar loturæ carnium tincto copioſiſſimè profluente; ex quo & venter detumuit, & ejus cruciatus ceſſavit. Hoc onere levata natura, die ſeptimo à partu, maſſam ſanguineam, eryſipelate ad ambitum corporis univerſi protruſo, per motum criticum depuravit; quod poſtmodum in puſtulas inſtar cryſtalli lucidas, certum venenatæ aut malignæ qualitatis ſignum, elevatum, dubii eventus indicium præbuit, viribus præſertim vim haud exiguam patientibus; quod tamen periculum uſu alexipharmacorum, cordialium ac ſimul hyſtericorum, (utero nempe à ſua immunditie nondum penitus libero exiſtente;) habito ſemper anguſtæ rei œconomicæ reſpectu, præſcriptorum, feliciter evaſerat, gravibus iſtis ſymptomatibus non tantùm remittentibus, ſed & puſtulis ſenſim evaneſcentibus, relictis in pectore, (quod ſæpiùs, præſertim dormienti ſudore madebat,) & circa utrumque carpum ulcuſculis, applicatione tamen

men Unguenti exſiccantis brevi quoque diſſipatis, & ſic ad integram valetudinem ægrà reſtitutâ.

Fig. III.

OBSERVATIO X.

D. CHRISTIANI MENTZELII.

De

Bedeguare Pharmacopolarum & ejus veſpa roſea.

REperitur in Roſa ſylveſtri, Cynosbato, Cynorrhodo, *Theophr. l.3. h.18. Dioſc. l. 1. c. 124.* Rubo canis, Cynospaſto, Neurospaſto, *Plin. l.24. c.14. l.8. c. 41. l. 16. c. 37.* muſcoſum, villoſum & ſpongioſum quid ejus ſurculis, virgulis & mediis ſpinis adhærens, quod vulgatô & inveteratô apud Pharmacopœos nomine *Bedeguar* audit, & ſuâ, quâ pollet, adſtrictione, contra Diarrhœas, Dyſenterias alioſque morbos diſſolutos, à medicis non infelici ſæpiùs uſu fuit adhitum. Quid autem ſuâ naturâ ſit Bedeguar, & veteribus & modernis, nondum ſatis conſtitit. Id tanquam fungulus, ſpongiola & excrementum Roſarum à multis fuit habitum. Et ut de voc's origine cæteros taceam autores, clariſſimus & Orientalium linguarum Peritiſſ. Vir, *Andreas Müllerus*, Eccleſiarum Berlinenſium Præpoſitus, & Conſiſtorii Electoralis Conſiliarius de eo hoc tradit: Bedegar, aliis Bedeguar, Bedeoar Luſitanis, Bedguard Tabernæm. 2. 36. Arabicè بدورد Bedevard بداورد Bedavard بداورده Bedavarde, بداور Bedavar. *Tabernæmontano* Arabica vox. Rectiùs verò Perſica dictio, compoſita ex بد Bed. i. e. ventus & اوردن Avurden. i. e. portare: contractè بداورد Bed-

avurd

avurd & Bed-averd, q. d. ἀνεμοφόρητος, Herba, cujus floccos ventus Autumni tempore quaquaverſum per campos portat. Unde Cardui genus, quô cameli delectantur *Dioſc. 3. 14.* vel oxyacantha, leucacantha, ſpina alba, rhamnus, alcea aculeata aliquibus æſtimatur. Alii putaverunt vocem hanc compoſitam eſſe ex بَاد ventus & وَرْد vard, i. e. roſa; q. d. Roſa ventoſa. Unde pro Roſa ſylveſtri plantam habuerunt; ſed falsò: ſecus acc. Perſ. Hucusque Clariſſ. *Müllerus.* Verùm tamen poſtrema hæc deductio vocis propiùs ad Bedeguar noſtrum Officinarum accedere videtur, quando pro Roſa ſylveſtri κυνοσβάτῳ, vel potiùs pro Spongiola iſta Roſæ ſylv. virgis ſpinoſis adnata, ſumitur. *C. Bauhin. Pin. l. 12. ſ. 4. p. 483.* hæc de Bedeguare habet: Huic 1. & 3. (Roſæ ſylv. ſpeciebus) Spongiola adnaſcitur, quam Plinius in Cynosbato pilulam Caſtaneæ ſimilem, in Cynorrhodo Spongiolam vocat. Roſæ ſylv. ſpongia dicitur Cynorrhodon Ang. Spongiola ſylv. roſæ Dod. Spongia Bedeguaris. Ad. Bedeguar Officinis perperàm. Sed Bedeguar vel Bed-vard noſtrum Roſa ventoſa non ineptè dicitur, quòd ventoſum ſæpè idem ſit quod vacuum, inane, ſterile, præternaturale &c. adeò, ut pilula hæc *Plinio* ſimilis Caſtaneæ, (nempe quoad exteriorem corticem fructûs) roſa ventoſa, ſive inanis, ſterilis, monſtroſa, vel præternaturale quid, cynosbati virgultis ſpinoſis adnatum, ſpongiola nempe muſcoſa, piloſa, non abſurdè vocari poſſit. At miſsâ hâc Bedeguaris Etymologiâ, obſervationem meam, quam habui Anno 1643. in juventute mea de Bedeguare & ejus inſectis, in medium producam, cùm apud neminem reperire eam mihi contigerit, dignamque exiſtimem Ephemeridibus noſtris ac eruditorum Obſervationibus eam interſerere. Conſtat igitur certâ & (ut habet diarium meum de inſectis) iteratâ ſæpè experientiâ meâ, ſpongiolas has, Bedeguar dictas, nihil aliud eſſe, quàm ædificiolum vel potiùs matricem, in qua generatur & excluditur quoddam veſparum genus parvum, ſuâ formæ

mæ elegantiâ, & incredibili colorum ſplendore, pulchritudini matris ſuæ Roſæ, florum ferè Reginæ, nihil quidquam cedens. Admirandus & ideò meritò æternùm laudandus ſummus eſt Naturæ Opifex, cujus Majeſtas non tam in maximis, quàm in creaturarum minimis relucet, qui ex virgulis Roſæ ſpinoſis, vel iis adhærentibus ſpongiolis muſcoſis tam formoſum prodire jubet inſectum. Eſt hoc animalculum non majus formicâ quadam majore, veſpis non abſimile, capitulô, oculis & aureis & nigricantibus præditô. Dorſum ejus ſive medius venter Ultramarinô cœleſti colore eminentior. Abdomen ſive venter imus purpuræ omni colore excelſior. Ambo colores aurum penitus reſplendent. Alæ pellucidiſſimæ, nervulis vix conſpicuis intertextis. Abdomen ſubtili aculeô armatum veſparum inſtar, quô acriter ſolet tangentis digitos pungere, ut conſtet, ſobolem hanc Roſæ pulcherrimam non minùs ægrè tactu poſſe prehendi, quàm ipſam Roſam florem ex ſpinis ſuis colligi. Placet hanc Roſæ prolem appellare Veſpam Roſeam. Formoſa hæc beſtiola egreſſa mihi eſt ex Bedeguare, quod cùm pluribus in ſcatula aſſervabam, die 11. Julii Anni 1643. Conſpiciebantur ibi multa in ſpongiolis iſtis foraminula, quæ procul dubio ſibi veſpulæ hæ pro egreſſu exederant. Omnes autem non majores in ſcatula reperi quàm formicæ parvæ, ut appoſita Fig. lit. a. (prout tunc temporis eas depinxi) oſtendit. Poſt dies aliquot egreſſas ad cynorrhodos, ſpongiolis his conſitas, reperi veſpas has circa frutices roſeos paulò majores, formicam tamen majorem non excedentes, celerrimè volitantes, nec diu in uno loco ſubſiſtentes, cynosbatos tamen non deſerentes. Antequam verò ex Bedeguare egrederentur, diſſecui ſpongiolas aliquot, ut interiora perluſtrarem, & inveni in quibusdam cellulis termites parvos, albos, incurvatos, (quos etiam Menſibus Martio & Aprili in ſpongiolis obſervavi) in plurimis autem pupulas albicantes cum capitulis ſuis exquiſitè viſibilibus, in quibus ocelli nigricantes prominebant. Sedebant autem in loculis ſuis

tanquam embryo in utero materno, ſingulisque ex imo ventre canalis quidam ſubtiliſſimus verſus dorſum in ſubſtantiam Bedeguaris ſurſum ferebatur, ſive pro conformatione aculei, ſive, ut adferretur per eum embryoni huic alimentum, tanquam per vas aliquod umbilicale. Die 7. Julii diſſectæ ſpongiolæ embryones omnes ſuis jam cœli & purpuræ coloribus veſtitos exhibebant ut Fig. lit. c. præſentat, indiciô, quòd in cellulis ſuis eruculæ vel termites in pupulas, ex his in veſpulas perfectas transmutentur, & ita per exeſa foraminula ad auram vitalem egrediantur. Hôc factô coëunt, & ſpermata ſua, factâ prius aculeis puncturâ, in roſæ virgas immittunt, quæ ex ſolutione continui hac virgularum Roſæ humore nutritio perfunduntur, ex quo pilula ſive ſpongiola hæc piloſa excreſcit, ut in hoc Bedeguare prænominatæ veſpulæ generari & procreari poſſint. Punctiones & ſpermatum depoſitio fit Menſibus Julio & Auguſto, quo tempore Bedeguar paulatim cum ſpermate incrementum ſumit, ut ab inclementia cœli ſubſequentis Autumni & Hyemis concluſa intus ſemina tueri & futuro vere enutrire eaq; ulterius elaborare poſſit. Ita ſeſe habet Bedeguaris vulgaris & in eo Veſpæ Roſeæ generatio.

Fig. IV.

OBSERVATIO XI.

D. LUCÆ SCHRÖCKII, LUC. FIL.

De

Pomis citriis monſtroſis.

Quid de Pomo citrio chiroide Venerandus noſter D. Præſes notaverit, in Anno IX. Ephem. Curioſ. Dec. I. Obſ. 3. videri poteſt. Cùm verò placuiſſe illos Naturæ luſus Curioſis, conſtet, plura alia exempla ſi oculis eorum ſubjecero, non ingratum fore judicavi. Ut autem illorum pomorum, quæ genuino nomine Limonia vo-

care ſolemus, atque A. 1679. ſatis copioſa ad nos delata fuiſſe recordor, quorum nempe plurima variis quidem inciſuris & protuberantiis, non tamen admodum profundis prædita fuerant, ampliorem mentionem non faciam, illa ſolùm memorare lubet Citria, quæ nuper Illuſtr. cuidam Domino hîc à Mercatore oblata fuerunt, partim autem gratioſo dono indè ad manus meas venerunt, diverſæ magnitudinis & figuræ, quamvis, præter inſignia aliquot, potiori ex parte minora exſtiterint, quibusdam horum, eleganti ſpectaculo, ſcapo ſuo aculeato adhuc cohærentibus. Cùm verò non tam aptè deſcribi queat mira eorum figura, ſelectiora in addita Tabella, Fig. V. delineari curavi; è quibus ſaltem, primum illud, Num. I. cuſpidum ſuorum eminentiâ Coronam ſatis eleganter; tria verò Num. IV. VI. & VII. tres quaſi manus, juſto tamen digitorum numero carentes, præſentare, hîc indicâſſe ſufficiat. Ideoque illud Coronarium, hæc Polychiroidéa Citria adpellare liceret. Utrùm verò monſtroſorum hujusmodi fructuum ortum artificio cuidam humano adſcribere debeam, hæreo. Varios equidem hortulanorum conatus circa fructus diverſimodè immutandos non ignoro, qua ratione tamen memorata Poma in citriis arboribus produci queant, non video, nec ullus, quod ſciam, hactenus edocuit. Quamvis enim *Joh. Bapt. Porta Magiæ ſuæ natur. lib. 3. cap. 18.* modum propoſuerit, quo tum caſu & fortuitò, tum artis adminiculo exterior Citriorum figura, ab occurſu nimirum ramorum aliorúmve corporum cedere renuentium, aut etiam ope ad id fabricatorum inſtrumentorum, creſcentes fructus renitentiâ ſuâ variè comprimendo, in formas inſuetas effingentium, immutetur, eandem tamen hîc valere, vix eſt credibile, præcipuè cùm, quod nuper Collega noſter honoratiſſimus, D.D. Gothofr. Schulzius, Vratislaviâ ad me ſcripſit, ibidem pomum citrium alio prægnans deprehenſum fuerit, majori illo ſolitam figuram ſervante, incluſo verò altero minori dimidiâ ſui parte in diverſos proceſſus abeunte;

in

nnus II.

Fig. 5.
3
4
6
7

in quo ſanè compreſſio illa minoris fructûs ab exteriori aliquo duro corpore locum habere non potuit. Unde non niſi naturæ quendam luſum hîc agnoſcere volo, non ſecus ac in Caryophyllis aromaticis haud admodum diſſimilis in ejusmodi lacinias facta diviſio fuit deprehenſa, quam præcedens Ephemeridum noſtr. Curioſ. Annus legendam exhibuit. Cæterùm ex majoribus illud Num. III. inſignitum cùm diſſecâſſem, in proceſſibus majoribus (lit. a. b. c.) pulpam copioſam acore inſignem inveni, in reliquis minoribus cortice inſipidam tantùm carnem inveſtiente; quam pulpæ abſentiam in cæteris minoribus Pomis etiam ſuſpicor, eâdem utpote in illo Num. V. notato deprehensâ.

Fig. V.

OBSERVATIO XII.

D. LUCÆ SCHRÖCKII, LUC. FIL.

De

Pomo aurantio citrato.

QUam Citriorum pomorum raram figuram in antecedente Obſervatione Naturæ luſum vocare libuit, eam in præſente hoc Artis induſtriæ adſcribere malo, dum Figura VI. Pomum exhibet, quod præmemorato Patrono meo venerando, dictis Citriis monſtroſis immixtum, fuerat oblatum. Illud verò ad Aurantia quidem majori ex parte referri debet, plus quàm tertiâ tamen ſui parte Citrium eſt; utroque arctiſſimè invicem connato, neque ullo conjunctionis veſtigio aut cicatrice adparente, ipſam autem diverſitatem corticis colore, odore, & ſapore manifeſtiſſimè oſtendentibus. Et dum mihi ad diſſectionem gratioſè conceſſum fuerat, intus eandem duplicitatem exhibuit, nullam quidem conjunctionis notam præ ſe ferens, pulpæ tamen differentiam, præter oculorum fidem, linguæ etiam judicio comprobante. Id qua ratione, inſitionis nempe ad-

 miniculo,

miniculo, impetrari queat, idem Porta *l. d. cap. 3. & 4.* edocuit. De ſimilibus etiam Pomis vid. Acta philoſoph. Societ. Reg. Angl. Num. XXIX. §. 8.

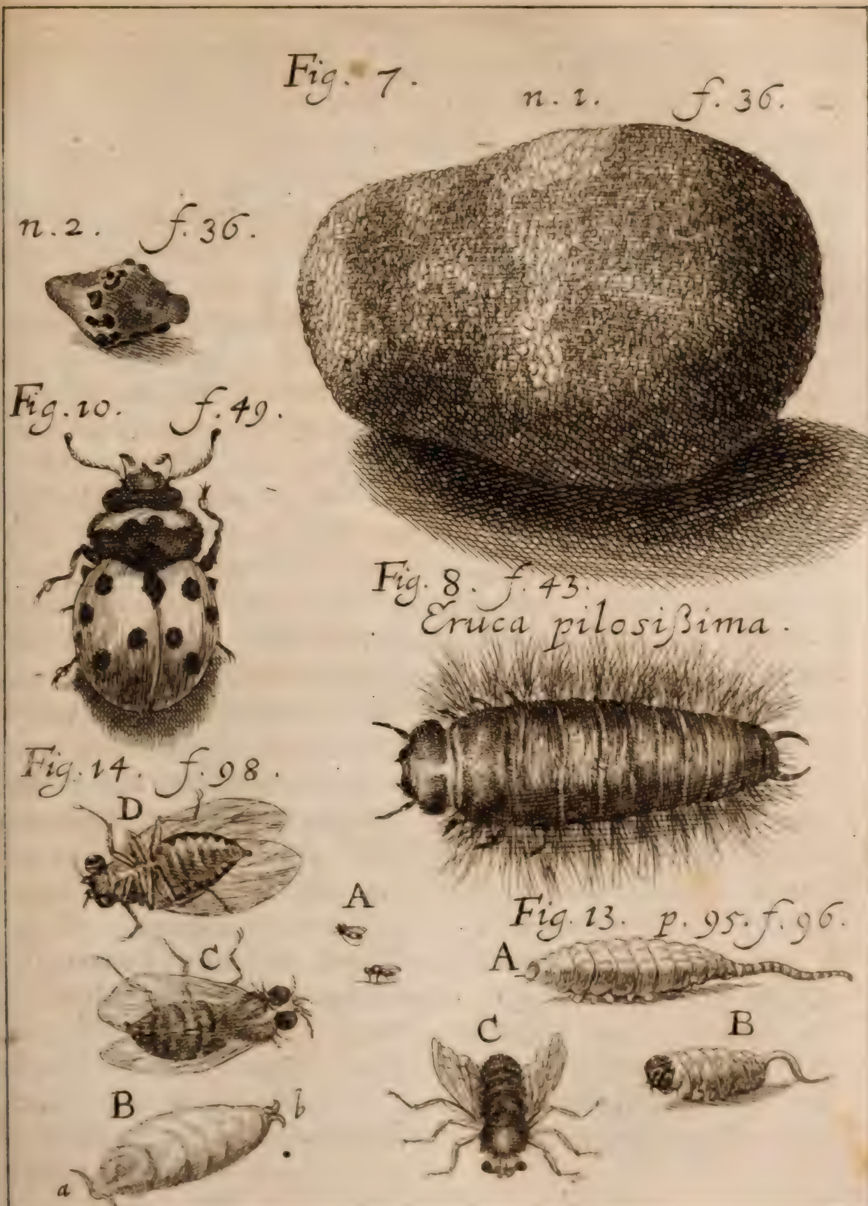
Fig. VI.

OBSERVATIO XIII.

D. LUCÆ SCHRÖCKII, LUC. FIL. Anatome calculoſi.

JUvenis 23. annorum, poſtquam per aliquot annos militem in Bavaria egiſſet, ac diu ſtranguriâ, & intenſis, dextro præſertim in inguine, doloribus vexatus fuiſſet, tandem menſe April. A. 1682. cùm parùm ampliùs militiæ idoneus videretur, in patriam huc rediit, totus macilentus & viribus confectus, atque cùm paulò poſt in Noſocomium publicum receptus fuiſſet, biduum ſaltem ibi commoratus, 28. d. April. obiit. Hunc itaque eo ipſo die, cùm de adfectu ejus neſcio quod dubium foveretur, rogatus à Collega meo, Excell. D. D. Dan. von Veldt, loci illius Medico ordinario, diſſecui, inque veſica calculum, Fig. VII. Num. 1. notatum, quem repertum iri prædixeram, deprehendi, pondere ℥iijß. æquantem, ipsâ veſicâ præter ſolitum craſsâ admodum, cæterùm ſine ullâ labe, occurrente. Dexter autem ureter craſſæ adeo ſubſtantiæ, ut vel cum aorta è corde emergente comparari potuerit, exſtitit, tantæque unà amplitudinis, ut carnoſiorem pollicem absque ullâ ſui extenſione violentiori facilè receperit; cæterùm urinâ plenus, quâ non minùs ren dexter turgebat, ſpithamam longitudine æquans, & tubulos urinarios ampliſſimos unà cum adpenſis glandulis flaccidis majuſculis in ſe recondens, quæ tamen invicem non cohærebant, ſed divulſæ comparebant, interfluente eas limpido ſero urinario. Dicti autem ureteris orificium, quod in veſicam terminatur, arctum admodum, ita ut ejus in veſicam ingreſſus nec oculis patuerit, nec ſtylo aditum conceſſerit,

unde

Fig. 7.
n. 1. f. 36.
n. 2. f. 36.
Fig. 10. f. 49.
Fig. 8. f. 43.
Eruca piloſiſsima.
Fig. 14. f. 98.
D
A
C
B
b
a
Fig. 13. p. 95. f. 96.
A
C
B

…mus II.

unde calculus, qui ibidem ceu ad portam hærebat, Fig. VII. Num. 2. depictus, ſubſiſtere coactus fuerat, nec in veſicam delabi potuerat; ipſe verò calculus, quindecim granorum pondere, ex utraque parte, qua renem & qua veſicam ſpectabat, acuminatus comparet, intermedium ejus corpus proceſſibus nigricantibus paſſim cingentibus, non inelleganti ſpectaculo, cùm cæteroquin ipſi calculo cinericeus color inhæreat. Proceſſum autem illorum ortum divinare non adeo proclive erit. Dominicus equidem Panarolus Obſerv. 6. pentec. 5. carboniformes calculos per urinam excretos deſcribit, non colore tantùm, ſed & figurâ ac ſubſtantiâ planè carbones repræſentantes, quos tamen non calculos, ſed ipſos carbones, errore aliquo fortuitò devoratos, & à natura, quod circa alia corpora, partim in Obſervatione 142. Anni præcedentis Eph. Cur. notata, eandem tentâſſe novimus, in veſicam detruſos, fuiſſe, videtur veroſimile. Qualis etiam mens fuerat *Car. Guil. Fabricio Hildano centur. 5. obſerv. 51. & apud Gregor. Horſtium lib. 1. conſil. & epiſt. med. ſect. 5.* qui, cùm à Matrona Bernenſi carbones per urinam absque inſigni dolore atque incommodo, excretos obſervâſſet, eosdem potiùs cum juſculis & pane ipſo devoratos, quàm in parte aliqua corporis genitos fuiſſe arbitratus fuerat. Id tamen in illo à me recenſito calculo locum non habet; quin potiùs calculo jam formato, & præſentiâ ſuâ inimicâ ac inæquali variiſque protuberantiis aſpero corpore ſanguifera ureteris vaſcula lædenti, ſanguineæ aliquæ guttulæ adſpergi & inhærere potuerunt, â ſpiritu dein lapidifico condenſatæ. Qualis fortè etiam fuit lapillus ille nigerrimus, ſubſtantiâ tophaceus, in uretere à *Cl. r. Theod. Kerckringio (Obſerv. anatom. 67.)* inventus, ut & quem *Thom. Eraſtus Conſil à Laurent. Scholzio collect. 103.* in corde repertum, eumque veluti lapillum quendam nigrum fuiſſe, memorat.

Fig. VII.

OBSERVATIO XIV.

D. LUCÆ SCHRÖCKII, LUC. FIL.

De

Teſticulo in inguine abſcondito.

DE Juvene, cujus in præced. Obſerv. mentio fuit facta, hoc etiam notari meretur, quòd unicus tantùm teſticulus, ſiniſter nempe, in ſcroto comparuerit, dextro cutem inter & abdominis muſculos in inguine latente, adeo flaccido (qualis tamen etiam & ipſe ſiniſter propemodum exſtiterat,) ut in demortuo corpore nullum ſui indicium protuberantiâ aliquâ, aut ad leviorem contactum renitentiâ, dederit, vaſis autem tam præparantibus communiter dictis, quàm deferentibus intra peritonæum in ipſa cavitate abdominis deliteſcentibus. Utrùm in hoc ſubjecto teſticuli in ſcrotum ſucceſſu temporis deſcenſus ſperari potuiſſet, qualem recenſent *Petr. Marchettus Obſerv. Chirurg. 58. Theod. Kerckringius Obſerv. anat. 13. Joh. Theod. Schenckius Exerc. anat. pag. 608. & Acta med. Hafn. Bartholin. Vol. 1. obſ. 106.* curavitque *Mart. Rulandus cent. 5. curat. 97. & Ambr. Paræus lib. 7. chir. cap. 16.* dubito, cùm omnes illuc viæ arctiſſimè ipſi fuerint præcluſæ, ut ſanè non niſi maximâ aliquâ violentiâ, partiumque divulſione ac laceratione perrumpere potuiſſet. Quamvis & ſic ad ſubeundum matrimonium ac generandos filios habilis nihilominus fuiſſet. Riolanus equidem *lib. 2. Enchirid. anat. cap. 34.* teſtes in abdomine latitantes, ſicque non in loco naturali poſitos, efficere ſcribit, ut in divortiis viri declarentur ſteriles; quo tamen fundamento, neſcio, & contrarium probat *Paul. Zacchias Quæſt. med. legal. lib. 9. tit. 3. quæſt. 6. §. 7.* nec eventus aliud edocet, quo monorchides, aut teſticondos nec ſalacitate, nec fœcunditate didymis ceſſiſſe, conſtat; quales Ephemeridum noſtr. *Dec. I. Ann. II. obſ. 236. Ann. IV. obſ. 13. Riolanus lib. 2. Antrop. c. 29. Fel. Platerus*

obſerv.

obſerv. lib. 3. p. m. 586. Bald. Timæus lib. 3. Caſ. med. 45. Guern. Rolfincius part. 1. de generat. dicat. partib. cap. 5. Isbrand. Diemerbræck lib. 1. Anat. cap. 21. Regn. Graafius de viror. organ. gener. pag. 9. deſcribunt. Ut taceam, quòd *Barthol. Cabrolius obſ. 3.* ſtupratorem planè inteſtatum produxerit, utpote cui cellulas tamen aliquas ſeminales Natura conceſſerat.

OBSERVATIO XV.
DN. CAROLI OFFREDI.
De
Hepate magno.

NObiliſſima & formoſiſſima mulier, nuper nupta M. jun. uxor, cùm difficultate reſpirationis continuâ, graviùs tamen per vices laborâſſet, ex ſynocha febre obiit: In diſſecto cadavere inventi ſunt pulmones compulſi & detruſi à magnitudine præter exemplum hepatis, ad claviculas usque quæ cùm vel caneret, ut hujus artis periſſima fuit, vel diutius cum Amicis colloquium continuaret, gravi adeo ſpiritu premebatur, ut ſuffocationis periculo, ab eodem abſtinere cogeretur; vigeſimum verò vix attigerat annum, cùm è vivis exceſſit.

[*Ex literis Patavio A. 1682. 27. Mart. Auguſtam Vind. ad Luc. Schröck. L. F. miſſis.*]

SCHOLIUM.

DIfficultatem ſpirandi, cum ſubſecuta temporis progreſſu ſuffocatione, ab hepate magno obortam, quod totum ferè abdomen occupaverat, ſuâque magnitudine diaphragma fortiter compreſſerat, obſervavit etiam in muliere quadam Nobil. D. Dominic. de Marchettis, eundem effectum ſemper magnitudinem hepatis ſubſequi, Anatom. p. m. 42. animadvertens. Quod licet utplurimum ita ſe habere negari nequeat, non tamen ſemper accidere, exemplis contrariis

facilè

facilè evinci poſſet: Optimâ inprimis ſanitate præditam, vaſtæ molis hepar in corpore alentem feminam deſcribit *Henr. Salmuth cent. 1. obſerv. 21.* Neque de illa difficultate conquerebatur puella Auguſtana, cujus cadaver A. 1682. 13. d. Novembr. apertum fuit, quæ plurimis aliis calamitatibus obnoxia, atque inprimis ex iſchiade miſerè claudicans, atrocibus inſuper per aliquot annos doloribus & ſtranguriis confecta & emaciata, anno ætatis decimo ſeptimo obiit, hepar ingens oculis exhibens, quod mole ſuâ non diaphragma tantùm & pulmones ſurſum truſerat, ſed ventriculum quoque ad latus ſiniſtrum omnino compulerat, eumque ipſi ſitum impreſſerat; ut ſiniſtrum ejus orificium, quod aliàs ſuperius vocare ſolent nonnulli Anatomici, ſitum illum ſuperiorem quidem habuerit, dextrum autem, ſive inferiùs aliàs dictum, revera directè ipſi opponeretur, & inferiorem ſitum occuparet, fundo lienem verſus ſurſum adacto.

[*Luc. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO XVI.
D. JOH. de MURALTO.
De
Locuſta viridi majore, Hewſtröſſel.

HÆc herbido virente colore, lineâ ſolùm ſpadiceâ per dorſum, pectus, & verticem ſuperiùs ductâ: Inferiùs alvô & poſtremis pedibus, lineis pallidis binis inſignita, ſplendebat.

Caput oblongum equi inſtar prona ſpectabat, & *ſcuto rotundo naſali* ſub *frontis ſcuto* prominente, mobili, inſtruebatur: *ſcutum* hocce obtegebat *Oſculum*, *chelâ* duplici dentatâ inſtructum. *Dentes ſpadicei* erant coloris, in fine apice acuto reflexo; reliqui molares cenſebantur. Sub priore hac chela *alia* reperiebatur ad ſe invicem complicabilis, triplici

ſpinâ

ſpinâ dentatâ inſignis. *Maxillæ* inferiori latæ, ſubrotundæ, *lingua* craſſula ſubrubens innectebatur. *Myſtacem* gerebat ad chelas hiſpidum, virentem, triplici articulo mobilem, & *barbulam*, ſ. iſtam totidem articulis plicatilem ſimplicem, utrinque hiſpidulam.

Antennas nodoſas, prælongas, ſenſim attenuatas, palleſcentes, mobiles in vertice tenebat. *Oculi prominentes* nigrum punctum è profundo repræſentabant.

Scutum dorſi oblongum firmiter ſibi innexos *pedum* anteriorum muſculos tenebat, quos utrinque *vaſa ſpiritalia* ſeu tracheæ niveæ adeò inſignes perreptabant, ut naturæ Artificem ſtupendum & ingenioſum quivis miretur: Hinc ordo Pedum *primus* exurgit brevior, *femoribus* obſcurè punctatis, & profundè ſulcatis, *tibiis* ſpinoſis & *extremitate* ſub hamo duplici, *corculò punctatò pilosò, geminâ papillâ* & *quadratâ protuberantiâ* veſtitâ. Sub hoc *alter ordo* ejusdem conformationis adeſt: *Ultimus pedum ordo* quàm longiſſimus eſt, atque ad ſaliendum aptè compoſitus, ſpinoſiſſimus, punctatus & ſulcatus, *tendinibus* robuſtiſſimis firmatus.

Alas habet utrinque duplices, per quarum medietatem *coſta viridis* inſignior diſcurrit; *priores alæ* ab ordine pedum ſecundo originem ſumunt; *poſteriores à tertio: alæ hæ* plurimùm à prioribus differunt, propemodum enim complicatæ, & albicantes cernuntur, nullis plexibus reticularibus, ſed transverſis lineis intercoſtalibus albidioribus obſervatis; inſuper & ampliores, & tenuiores exiſtunt.

Pectus *elatum* anguſtius eſt, ſuperiùs duplicem *ſpinam* commonſtrans dentatam; inferiùs autem *geminos utrinque apices* denticulatos.

Venter inſignis eſt, octo *annulis* ſulcatus, & duplicem *caudam*, murium inſtar piloſam, parvam, nactus, inter quam *triplex papilla* mobilis hirſuta cernitur. Ex alvo *apex* duriuſculus inſtar gladii longus duplex egreditur.

Vaſa ſpiritalia nivea per integrum abdomen diſſeminata,

 & inter

& inter alvinos annulos, atque inteſtina effabrè convoluta fuerunt.

Ab Oris ductu internè reperitur *fiſtula primi* ventriculi, deinde *Nodulus* velut in gryllo, internè planè dentatus, & ſulcatus ventriculus alter, hinc duæ *appendices* inteſtini, ſive tertii ventriculi cavitates, & tandem *inteſtinum rectum.* Præterea *ductus Smaragdini inſignes* per tracheas niveas diſſeminantur: *Oſſicula ſex intra* pectus muſculis innexa, ad pedum ſtabilimentum præſtò ſunt.

OBSERVATIO XVII.

D. JOH. de MURALTO.

De

Locuſta viridi majore alia.

HÆc *ventre* flavo prædita eſt, octo *annulis* ſulcato, quorum ſinguli in margine *duo puncta* nigricantia gerunt; *Cauda* hinc duplex ut murium egreditur. *Dorſum* decem vaginulis ſubintrantibus viridibus, ex utroq; latere obſcurè punctatis, & binis *appendicibus* brevibus conſtat. *Alæ* breviores ſunt quàm in priore Locuſta: *Superiores* ramificationibus inſignes, ſibi adaptatæ, nigris punctis juxta longitudinem in margine conſitis: *dextra alæ in ſui* exortu *ſpeculum transparens* commonſtrat, quô excipitur *ala ſiniſtra* ſuperior admodum molliter, ne coſtæ in complicatione earum motui obſtaculo ſint; hæc eſt illa *ſcapularum commiſſura*, quâ ſtridorem edunt.

Ventriculi in hac quoque plures, inter quos *nodulus denticulatus* & ſulcatus, ruminationi inſerviens cernitur. Cætera cum priore ſunt eadem; vide Aldrovandum & Jonſtonum de Inſectis vaginipennibus & Locuſtis.

OBSER-

OBSERVATIO XVIII.
D. JOH. de MURALTO.
De
Blattâ, Brodkäffer.

INſectum eſt vaginipenne, magnitudine ſcarabæi crocei, capite, pectore, & ventre nigris, Dorſo verò ſive Vaginis initiò caſtaneis, in fine obſcurioribus, cruſtoſis, punctatis, hirſutie cavâ aſperis.

Caput habet ſubrotundum, ex candido *collo* macula ſubrubra oblonga utrinque ad articulationem apta prominulum *valdè mobile: Oculos* prominentes nigros, ſpeculares: *antennas ſpadiceas*, tribus geniculis mobiles, adjuncto in extremitate *ornamento trifido* plicatili, plumeo. *Oſculum* è chelis dentatis, *Linguâ plumeâ*, *Myſtace exiguo*, geniculato, & *ſcuto naſali* componitur, *Pedes ſeni* nigri, hamati conſpiciuntur.

Alvus ſex annulis ſulcari poteſt. *Alæ ſub* vaginis deliteſcunt complicatæ, nigris coſtis inſignioribus expanſæ. *Penicellus mobilis* è folioſo receptaculo ano exprimitur. Inteſtina excrementis nigris ſcatent, carnibus corruptis & pane veſcuntur, atque cum *Erucula carnium piloſiſſima*, quam noſtrates ein Schab / Fleiſchmaden vocant, magnam affinitatem habent, imò ex iis generantur: Hæc autem *Eruca* eſt exigua, hirſutiſſima, *duodecim annulis* ſplendidis, cruſtoſis, in dorſo ſubrubentibus, in ventre palleſcentibus ad corporis flexibilitatem veſtita: à penultimo annulo duo *cornicula* juxtà ſe invicem eriguntur: in dorſo *pili ſunt* breviores, ad latera longiores, & magis rigidi, ut corpus ſupinum iis incumbi queat: intrà tres priores annulos *ſeni pedes hamo ſimplici* inſtructi, carnoſi, ad corpus complicabiles exeunt. Sex utrinque puncta in capite oculorum loco conſpexi: *excrementa* egerit ſubpallida, & *ova* in *catena diſpoſita* ponit, è quibus ceu è *chryſali-*

dibus minima inſecta *pedicularia albida* cum *antennis* longis, & *oculis* prominulis celerrimè currentia egrediuntur. Cæterùm Erucæ hujus *oſculum exiguum* cum verticillatis brevioribus *antennis* viſitur: exuvias aliquoties in anno deponit, effigies per microſcopium depicta videatur

Fig. VIII.

OBSERVATIO XIX.
D. JOH. de MURALTO.
De
Forficula, Ohrenmügeler.

INſtar Scorpionum *cuniculos* quærit, & retrograda eſt, *ſenis pedibus hamatis* inſtructa: *antennæ ſex nodos*, & *venter octo* ſubintrantes annulos habet: *Cauda bifurcata* eſt, & punicea, cava, liquorem flavum fundens. *Theculas alarum* gerit nigro margine conſpicuas; *alas nullas* obſervavi. *Myſtax articulatus*, & *oſculum forcipatum*. Naſi *duæ protuberantiæ* adſunt: Oculi *nigri ſpeculares; alvus mirè mobilis* inſtar anguis contorqueri poteſt. *Excrementa nigra* per appendicem obtuſum intra forfices ani exiſtentem deponit.

OBSERVATIO XX.
D. JOH. de MURALTO.
De
Cantharide I. Aldrovandi, quæ in Roſis reperitur, Goldkäffer.

MAgnitudine ad Scarabæum majalem foliaceum accedit, *dorſi* integri color viridis auratus eſt, ſplendensque inſigniter: *venter* & *pedes* hirſuti ex rubro & viridi ut cuprum nitent: *cruſtoſum* eſt hoc inſectum, nec ulla mollis particula in eo tangitur; dum ambulat, interpoſitâ

poſitâ quiete, mox gradum accelerat, mox remittit eundem, & caput quandoque pectori admovet.

Caput pro proportione exiguum eſt, *ſcuto ſmaragdino* punctato prominente tectum: è medio ſcuto utrinque *oculi nigricantes* ſpeculares protuberant, cum *antennis* geniculatis, nodoſis, *ornamento ſimplici* plicatili in extremitate inſtructis. *Myſtax parvus* geniculatus oſculo utrinque adſtat, item & *articulatæ forficulæ* ad apprehendendum aptæ. *Lingua plumea* duplex ore exſeritur. Inter *oculos* & *antennas* utrinque *Proceſſus a ſcuto capitis* orbitæ locô notatur. *Mentum barbatum* eſt, & *ſpeculo quadrato* collum inſignitum. *Scutum pectorale* planum oculo cernitur, ſed microſcopio punctatum viride viſitur, Pectus *repletur tracheis niveis* ſpiritalibus, & anteriore parte de ſe emittit *pedes priores*, *femoribus* piloſis, *tibiis* obtusè denticulatis latiuſculis, *pede proprio* articulato nodoſo, & ſpinoſis *proceſſibus* donato, in extremitate *hamis hærentibus duplicibus*. Ablatô Pectoris ſcutô, antequam ad vaginas alarum devenerim, *nivea vaſcula* egregiè *pulſare* conſpexi, unam, alterámve bullam ab eodem pulſu excitari, & liquorem limpidiſſimum effundi. *Vaginæ alarum* corticales ſunt, foris intensè virides ſplendentes, punctatæ, intùs cavæ, nigricantes, locô quô dorſo attextæ fuerant, *triangulus* cernitur, *apice viridi*, baſi ſubrubrâ ſplendente auratâ. *Alæ* complicatæ ſub vaginis aderant, *quinque coſtis* ſpadiceis inſignioribus expanſæ: *fibræ* alarum non reticularis ſed texturæ oblongæ fuerant. Complicatio alarum fit per *articulum* in coſta extrema conſpicuum, quô mediante ad *formam unguium* duorum pars alæ inferior ſubingreditur partem ſuperiorem. *Dorſum ſub* alis octo *annulis* ſulcatur mobilibus, & utrinque ad modum commodiorem in *longam lineolam* ſecatur. Sub triangulo *ſplendens cavitas* eſt, quæ *tracheis in ordine* diſpoſitis cincta movetur. Anteriùs Pectori adſtat *nodoſus & aureus* apex, juxta quem *alter pedum* ordo producitur, & ſub hoc apice *ordo tertius*, ejusdem fermè ſtructuræ cum ordine pri-

mo, niſi quòd in fine tibiæ duplex, non ſimplex ſpina emittatur.

Alvus ſex annulos aureos rubentes habet, ad diviſuras ſ. ſectiones dorſales usque continuos: ex ultimo annulo, reclusâ vulvâ membraneâ ſeu *ovario* transparente, plura *candidiſſima ova* extruduntur.

Ventriculus & *inteſtina* ſimplicem & rectum ad anum usque ductum tenent, atque *nigricante ſtercore* repleta ſunt.

Præ cæteris in hoc Scarabæo *mirandum ordinem & ſtructuram trachearum* ſ. vaſculorum ſpiritalium cum *valvulis* ſ. nodis vidi, in quibus *erat vita, motus, aër &c.* Deinde *Pectoris os triangulare*, ut in Cervo volante, carnem filamentoſam compactam ſuffulcit, ac undique aërea hæc vaſcula ſobole numeroſâ carnem eandem adeunt.

OBSERVATIO XXI.

D. JOH. de MURALTO.

De

Cantharide viridi χλωροχρύσῳ.

HAnc notavi toto corpore inſtar *Turcheſiæ gemmæ* è cœruleo vireſcentem, inſtar ſcarabæi liliacei ſtridentem, ſed multò majorem.

Caput terram ſpectat, *frons planus* eſt, *chelæ duæ* nigræ, fortes, latiuſculæ, tenuiſſimè denticulatæ & ſecantes ori adſtant, quibus varia inſecta enecat. *Lingua ſpadicea* plumoſa duplex ore exeritur: duplicem habet quoque *myſtacem* geniculatum, nodoſum complicatum, longiorem *ſuperiorem*, *breviorem* alterum. E medio *oculorum ſpecularium* nigerrimorum eriguntur *Antennæ ſ. Cornua* itidem dilutè viridia mobilia, *novem nodulis* nigris articulata, ſenſimque attenuata: abruptô capite à ſcuto pectorali, ſub aſpectum veniebant *duæ tracheæ cavæ inſignes* cum niveis ramuſculis pluribus,

iisque

iisque mobilibus. Hîc loci egregiè cauſam *ſtridoris* notavi; *Moto nempe ſcuto pectorali ſuper nigram eminentiam, quam circumdabat, facto attritu duorum horum corporum, ſtridor talis exactè percipiebatur, qualem in vivis quoque capite nutando edebat animalculum:* nigra hæc eminentia ſtridorem cauſans *duo puncta* albicantia gerit. A ſcuto autem pectoris viridi punctato anterius producuntur *pedes priores* hirſuti, *femoribus* craſſioribus, *tibiis* longioribus & tenuioribus, *pedibus propriis* tribus nodoſitatibus articulatis, quarum nodoſitas *poſtrema finditur*, & *hamus duplicatus* inſignis & fortis, ex fiſſura emittitur: eandem conformationem quoque tenent *pedes reliqui. Vagina alarum* quævis inter puncta nigricantia *tres inſignes maculas* nigras gerit, quarum *margo* piloſior eſt: reconduntur ſub iis *nigricantes pellucidæ alæ quatuor coſtis* obſcuris extenſæ, in medio implicitè complicatæ, *mirâ εἰς ὄνυχα articulatione:* textura alarum non eſt reticularis obſervabilis, ſed *inſtar vitri* Veneti tuſa. Sub alis *ſcapulæ ſunt craſſæ*, cum vireſcente in ſummo triangulo. Dorſum *ſeptem ſulcatur annulis nigris*, punctis viridibus: *Apex annuli poſtremi* vireſcit plurimùm, & piloſus eſt, inter ultimum & penultimum pedum ordinem *protuberantia* durior cernitur, femora ſuffulciens, per medium ductâ lineâ nigrâ. *Annuli alvini quinque notantur* ad ſubingrediendum apti.

Preſsâ alvô *excrementum* decidit flavum; & *filum inteſtinale* oblongum viſcidum, hiſpidumque cum apicula duplici ſpadicea prodit, medietate intra alvum ſervatâ: hinc & *ovarium ovulis oblongis candidis* pluribus fartum extrahitur.

OBSERVATIO XXII.
D. JOH. de MURALTO.
Cantharis miniata 3. Jonſt. Hiſt. Nat. p. 40.

C*Imex ſylveſtris* ab Authoribus vocatur, *latum eſt* animalculum *minii* colorem habens, in *dorſo* quatuor, in *ſcapulis ſex*, in *capite* binis nigris lineis ornatum, in

ventre

ventre verò punctatum. *Alæ duplices* unicæ includuntur *vaginæ cruſtatæ: ſuperiores* ad *dimidium cinnabarinæ*, nigro margine pictæ, reliquum verò fuſcæ exiſtunt, *coſtis* inſignibus expanſæ. *Inferiores* raræ texturæ, nigris coſtis extenſæ breviores cernuntur, inter has coſtas *præcipua rubeſcit. Caput oblongum*, ſed exile eſt, è lateribus duos inſignes & prominentes *oculos* gerens, *antennas* habet cylindricas, nodoſas, longas; *quatuor geniculis* mobiles: anteriùs *ore emittitur aculeus* quatuor nodulis ſubnigris elongatus, hujus extremo apici medio *pilus inſeritur* ad eliciendum alimentum aptiſſimus.

Pectus gibboſum eſt; *alvus ſeptem* latiuſculis vaginulis ſulcatur, & fimbria in margine nigris ac miniatis punctis picta notatur. Ex *alvo preſſa* egreditur *duplex forſicula* ſpadicea. *Sex pedes adſunt nigri*, geniculati, & parumper hamati, ſpinoſi.

OBSERVATIO XXIII.
D. JOH. de MURALTO.
Papilio flavus.

INſecti hujus *Alæ quatuor* membraneæ, luteæ, farinaceæ, æquabiliter contextæ, pluribus in margine, aliquibus in medio tantùm, iisque punctis exiguis nigris ornantur, coſtisque ſubviridibus extenduntur. *Antennæ ſunt duæ* è vertice ſurgentes miniatæ, verticillatæ, in fine craſſæ, in baſi tenues: rubet quoque *pluma capitis* & colli à parte poſtica: *Oculi ſplendentes* coloris caſtanei & innumeris ſpeculis rhombum referentibus conflati ſunt, per quos *nigricantes maculæ* tranſparent.

Intra hos oris locô *palleſcentes plumæ duæ eriguntur* artificiosè admodum fabrefactæ & ſectæ, recondentes *apicem arcuatum longum*, prætenuem, ſulcatum, & duplicatum, imò & cavatum, quo ceu linguâ & oſculo utuntur. *Pectus* gibboſum eſt, hirſutieque aſperum, in *ſcapulis* griſeum, in parte

anteriore

Fig. 4.
f. 32.
a
c
b
Fig. 9.
f. 49.
Fig. 15.
f. 99.

anteriore flavum, ab eo utrinque *pedes tres egrediuntur* hamati & pectori adplicati. *Alvus ſeptem* ſulcatur annulis, hujus extremitas è *duobus laminis* ſ. foliolis ſibi junctis compoſita eſt: preſsâ eâdem *inteſtinula* cum *nodulo ſtomachi vicem ſupplente* (velut in Ruminantibus) cernuntur. Secui quoque *Papilionem alium* craſsô ventre è Cinereo albicàntem, hirſutiſſimum, qui *ova* velut in *catena* prælonga connexa plurima tenebat, pallida, margine ſuperiore candicante; Vide Eruculam Carnium: Secui *Papilionem verſicolorem* iisdem viſceribus prædítum, cujus elegantem picturam adjungere volui

Fig. IX.

OBSERVATIO XXIV.

D. JOH. de MURALTO.

De

Violâ luteâ cum Phryganiò.

FOliis Salviæ firmiter inhæſit *Phryganion ſenis pedibus* ſplendentibus nigris, è quo prorupit *pallidum* ſubrubrum & ſubrotundum corpuſculum aptè complicatum, cujus *alvus* craſſior, *novem annulis* ſulcabatur: in fine annuli primi & capitis utrinque duo obſervata ſunt *puncta nigra*, aderant anteriùs *oculi*, & juxta eos *oſculum cum appendicibus* binis: *Pedunculi ſepulti intra* aliformem cruſtam jacebant. Inſectum hoc è Phryganio exiturum firmiſſimè adhærens *alvo* in ſalvia, & fœniculo reperi, *ſenis pedibus* atris variegatum; tranſactô triduô, *Viola*, *inſectum luteum* vivum, *punctis in vaginulis* nigricantibus, *latiore myſtace*, effractô phryganiô, erupit, hujus figuram adjunxi.

Fig. X.

OBSERVATIO XXV.
D. JOH. de MURALTO.
De
Pulice campeſtri, Herdflohe.

INſectum alatum parvum, lentis magnitudine reperi in hepatica fontana, cujus *caput ſcutatum*, & ſquammatum erat, binis utrinque *oculis* in margine exiguis, cum *antennis ſimplicibus, oſculum pectori* incumbebat, cum *roſtello ſimplici ſpatiolo inter pedes medio reclinato*: *ultimus pedum ordo* cæteris longior erat, ad *ſaltandum aptiſſimus*, *ordo verò medius* & primus minor erat & brevior; omnes *hamati & circa tibias* ſpinoſi; *alarum coſtæ albicantes* fuerant, *ſuperiores* quidem obſoleti, *inferiores* albidi coloris. *Alvus decem annulis* ſulcatur ſpadiceis; *duæ in ano appendices* extiterunt.

Simile inſectum non quidem alatum, ſed ſubſultans reperi in Buxo viridi, *punctis nigris conſperſum*, *cui oculi* utrinque ad *capitis ſcutum* pallidi erant, *roſtellum oblongum*, & *antennæ articulatæ*, ut in præcedente.

OBSERVATIO XXVI.
D. JOH. de MURALTO.
De
Perla Ribeſiorum.

PErlam exiguam in Ribibus notavi obſoleti coloris, griſei, admirandæ texturæ: nam *Caput* habebat *triangulare*, cinereum, cujus baſin, ſeu partem præcipuam anteriùs conſtituunt duo *oculi Smaragdini ſpeculares* protuberantes, intra quos recta *duo cornua ſurgunt, duodecim verticillis hiſpidulis mobilia. Os hinc* ex oblonga *papilla apice* donata prætenui egreditur: juxta id utrinque duæ *probo-*

ſcides

ſcides, *tribus geniculis oblongis* articulatæ, & velut in *araneis ad Oſculum complicatæ*, hiſpidulæ ſurgunt, intra proboſcides has *maxilla forcipata* & *labium* inferius piloſum *papillam* oblongam & cavam aptè claudit, usque ad apicem prætenuem.

Thorax gibboſus & tuberoſus eſt cinereus: anteriore ejus parte *ſex pedes*, *quatuor articulis*, & hamo *duplici* oriuntur. Poſteriore *alæ erectæ* duæ *ſex coſtis* cartilagineis extenſæ, in fine plicatiles oriuntur. Ad *Dorſi extremum* utrinque *appendices geminæ griſei* coloris eriguntur, *globulum in extima ſui parte ſuſtinentes*: *Alvus decem* annulis variegatis albis & obſoletis ſulcatur: *ex ano duplicatus apex* caſtanei coloris emittitur, apprimè ad invicem complicabilis: *Ova nigra, cortice duro ſplendido* inducta ſecernuntur.

Maſculus particulam in ani extremo habet mobilem, duplici folio ſpinoſo, & denticulato fine inſtar vulvæ præditam: quâ *penicellum* ſeu apicem fœmellæ comprehendit.

Ex alvo maſculi educitur *filum ſpadiceum*, inſtar prætenuis vermiculi.

OBSERVATIO XXVII.

D. JOH. de MURALTO.

Aranea vulgaris, vide Hoockium in Micrographia Obſerv. 47.

PRæter ea notavi, *quatuor oculos* in quadrangulo poſitos nigros rotundos, araneam in fronte gerere. *Oſculum latum chelis* in *ſuperiore maxillæ* dentatis, in fine *hamo adunco* ſimplici tenuiſſimo donatis inſtructum eſt, cui accedunt *forcipes maxillæ inferioris* Cancrorum inſtar denticulatæ.

Antennæ binæ tribus articulis geniculatæ, & hamatæ, ſpinoſæ verſicolores, *manuum loco* ſub ore exeunt.

Sex pedes diverſimodè punctati, *gemino hamo* inſtructi,

 ſpinoſi

ſpinoſi, è *femore*, *tibia* & *extremo* pede conſtantes, juxta ſe invicem è pectore producuntur. E filo pectoris *alvus craſſula* gibboſa punctata procedit, ovulis & muco impraegnata: ex *ano filum* ducitur.

OBSERVATIO XXVIII.

D. JOH. de MURALTO.

Bombyx. Vide Malpighium: quæ ego cum amiciſſimo Wagnero noſtro notárim, paucis referam.

C*Aput ejus* ſubrotundum eſt, punctatum, piloſum. *Oculorum* locô quatuor utrinque nodulos, juxta ſe invicem poſitos, gagatis inſtar nigerrimos gerit, *quintus autem oculus* ad *ſcutum naſale*, in angulo *antennarum* reconditus eſt.

Ad oculum primum producitur utrinque *antenna è vaginula* albicante prominens, ſpadicea, in extremitate piloſa, *duobus nodulis* albicantibus articulata, quibus intro vaginula ad objecti improportionati præſentiam recondi poteſt.

Scutum Naſale in triangulum capitis anteriùs deſinens, quod transverſam ſquamam poſſidet, viſitur. In fine hujus trianguli *maculæ quatuor obſcuriores* notantur. Sub ſcuto naſali *chelæ denticulatæ latiores*, apicibus ſex nigricantibus complicantur; ſub his *Myſtax menti locô* prodit, minimus, ibidem *vaginulis recondi aptus*. Ex oris *proprio tubulo*, à gula diverſo, ducitur *Sericum*.

Sub mento *appendix inſtar barbæ* hirſuta conſpicitur: à lateribus hujus appendicis utrinque aliæ *antennulæ nigricantes* minimæ, prodeunt. *Collum flaveſcente* margine incipit, atque ex annulo primo conſtruitur, à poſteriori loco lineâ rectâ, ad latera verò maculis binis nigricantibus veſtitur: *piloſum eſt*, juxtaque *par primum pedum* foramen circulo *nigro*

ſplen-

ſplendente cinctum utrinque repræſentat. Poſt Collum *Thorax gibboſus*, rugoſusque cernitur, nigris punctis, brevioribusque pilis conſpicuus maculæ binæ obſoleti coloris thoracem terminantur.

Anteriùs in collo & thorace *tria pedum paria flaveſcentia* geniculata, è baſi denſiore in apicem *ſimplici hamo* præditam terminantur. *Hamus acutiſſimus eſt*, coloris ſpadicei, incurvatus. Cæterùm *pedes piloſi ſunt*, horumque articuli *nigris fimbriis* diſtinguuntur. Tota corporis *longitudo* novem annulis ſulcatur, ſe invicem aptè ingredientibus. In fine annulorum *foramina* nigro margine cincta reperiuntur, *ſpiritalia* dicta. In *Dorſo annuli tertii* duo ſigna literæ *C.* ſeu ſemilunaria flaveſcentia reperiuntur. In *ſexto annulo ſigna ſubcærulea* minora literam *C* referentia adſunt. Ad annulum *nonum* in dorſo ſurgit *caudata appendix* perſpicua, hirſuta, è virore flaveſcens.

Priores pedes, cùm terminentur intra foramen ſpiritale ſecundum, reliquos poſt ſe relinquunt circa foramen quartum eductos, craſſos, ſpinoſos, pilis albis conſpicuos, & inſtar φιλανθρώπε *herbæ ſpinis in corona conſitis* & ad adhærendum aptiſſimis munitos, terminanturque ad foramen ſpiritale antepenultimum.

In fine totius corporis itidem latiſſimi omnium *pedes duo*, quibus corpore erecta ſtare poteſt hæc Eruca, conſpiciuntur. Intra pedes hos anteriùs *Clunes hirſutiores* cum *ani hiatu* notantur.

A *Gula ad anum* usque per omnia *inteſtina* reperta ſunt foliola mori, ſenſim magis digeſta, *humore tenaciſſimo* mixta; *forma excrementorum oblonga eſt*, ſulcata nodoſa, & conglobata inſtar fructûs mori, ſubviridis. Utrinque ad collum interiùs *Lymphatica* ſparguntur, è quibus ducitur *glutinoſa lympha*, ſucceſſivè in ſericum abiens. Lympha hæc per *fiſtulæ inteſtinalis* ſuperficiem defertur, *ductibus propriis* incluſa, qui in *plures canaliculos* inſignes *ad regionem* ſtomachi diſpeſcun-

tur, quô in loco undique numeroſiſſima *vaſa ſpiritalia*, nivea, aëre plena, cernuntur: tam *facilè* autem hæc *lympha* in ſtomacho *coagulatur*, ut derepentè ab aëre frigidiuſculo incraſſetur: *Foraminibus* hiſce ſpiritalibus *utrinque valvula præpoſita* eſt, ut aër ſemel ingreſſus, humorem in lymphaticis coagulet, nec egredi poſſit; hujusmodi foramina notantur *in Lampetra* minima piſce, qui ſugendo ſeſe ſuſtentat.

Quàm leviſſimè vulneratâ cute *liquor flavus*, aquoſus valdè, & copioſus ſecernebatur, qui dum adhuc intrà canaliculos ſuos latitabat, ſtagnatione conſiſtentiam, coloremque acquiſivit talem, qui in longum *ductus*, *fila ſericea*, propè oſculum flava, ad anum verò albicantia, exhibuit.

Utrinque juxta inteſtinorum ductum rectum, ſimplicemque complicata duo *vaſcula aurea*, transparentia, admodum glutinoſa in longitudinem totius animalis deducta, lumbricorum inſtar conſpeximus, quorum altera extremitas *juxta Oeſophagum* implantatur, altera verò in *apice dorſo incumbente* terminatur.

Notavimus itidem è ſpiritalibus foraminibus non aliter, atque ab inteſtinis humanis ad Meſenterium derivari *vaſcula ad ductum inteſtinalem* Bombycis, aëre *plena*, *trifidâ ramorum ſerie*, ut ſemper ramuſculus ſpiraculi ſuperioris, ſurculos ad ſpiraculum inferius demittat, & inſimul annulos ſuffulciat: Vaſcula *hæc ſpiritalia* coloris ſunt obſcurioris, quæ verò nivei coloris ſunt, hæc per *inteſtinalem fiſtulam*, ut & ſacculos *ſericeos* quam copioſiſſimè diſperguntur, adeò ut exiſtimem (ſalvâ aliorum opinione) hunc in modum Serici generationem, Naturâ monſtrante viam, fieri.

Succus Mori foliorum lentus in Bombycis ſtomacho digeſtus, ex inteſtinis per vaſcula albicantia ſub chyli forma quaquaverſum diſpeſcitur: accedente per ſpiracula aëre vitalitatem acquirit, ut bombyx aliquanto tempore exinde nutriatur; cùm verò magnitudinem acquiſivit juſtam, mutatis variis exuviis veſci deſinit, quô tempore chylus lympham quandam aureo colore

fulgentem

fulgentem in adjacentia utrinque vaſcula vermiformia deponit, quæ alteratur & admodum glutinoſa redditur, turgens vomitu quaſi ſparſo glutine vel parietibus adhæret, in fila prælonga deducitur per dies aliquot, usquedum nempe collecta hæc lympha pallida ſuperabundans evacuata fuerit: vel ſibi relicti bombyces nidos ſeu domunculos è ſerico efformant, more aliarum Erucarum, ibiq; in Aurelias vertuntur, mirè infantis effigie complicatas quieſcentes, donec domunculo ab adverſa parte humectato, atque præmorſo egrediatur Papilio albus hirſutiſſimus, innumeris ovis ſcatens, & poſt congreſſum eadem parietibus aut domunculo aſpergens.

OBSERVATIO XXIX.

D. JOH. de MURALTO.

Milvus, cum amiciſſimo Wagnero noſtro examinatus.

M*Ilvi* figura exterior æmulatur *Falconem* in Clave deſcriptum. Hic *jam ſuffocatus*, *ſibi* relictus, ſpiritû ori inflatô, ad *ſemetipſum rediit.*

Venter infimus pinguedine fartus erat.

Hepatis duplicaturam ſ. binos lobos diſtinguebat ſub *diaphragmate mediaſtinum*, ſ. paries membranaceus interſtitius à *ſcuto pectorali* & *pleura* productus.

Veſicula bilaria, *bile porraceâ plena*, circiter ulnæ quadrante *cholidochum ductum* comitabatur *duplici egreſſu* in inteſtinum.

Ad ventriculi *latus dextrum glandula ſubnigricans* reperta eſt; pinguedine ſtipata, cui particula *Pancreatis* adhæſit.

In initio *inteſtini recti* duæ *appendices vermiformes* notabantur, admodùm exiguæ, quæ locô appendicum cœcarum inſignium adſunt,

Sesqui-

Sesquiulnam æquabat longitudo inteſtinorum: Hæc fibris à frigore contractis admodùm *dura* evaſerunt.

Ventriculus Pyriformis erat, cujus membranâ primâ demptâ, quæ carnoſior eſt, *plexus aderat locô Oeſophagi glandulosus*, integrum Oeſophagum ambiens: glandulæ hæ inſtar *ovulorum carneorum exactiſſimè* configuratorum, & perſpicuorum erant.

Renes in Lumbis profundiùs latitabant.

Lienem nullum obſervavi, niſi *glandulam* in dextro ventriculi latere poſitam, pro ipſo accipere velis.

E renibus vaſa *candicantia quædam*, ſ. nervi ad ani extremitatem veniunt: itidem *vaſa ſanguifera*: ut & ureteres *in podicem* abeunt.

Renes ſuccenturiati oblongi, utrinque renibus adſtiterunt.

Diaphragmatis locô membrana tenuiſſima eſt, *Cor* involvens.

Sub tali Diaphragmate *Pulmones latitârunt* floridi, cavernoſi, ſpatiola coſtarum ſubintrantes.

Cor oblongum eſt, binis ventriculis, totidemque auriculis, & artificioſiſſimè *valvulis XII inſtructum*. Sub ſemilunaribus valvulis tranſitus eſt, *in Cordis coronarias*, hinc ipſam Aortam.

Inflato aëre in aſperam arteriam propè pulmones diſſectam, exactè perceptus *eſt ſonus*, quem avis hæc viva edebat.

Muſculi pectorales craſſiſſimi *alas fortiter* movebant: *Inſignes item tendines ſuralium* muſculorum reperiebantur.

8 Detractâ pelle *capitis*, *Organa auditûs pulchrè* apparebant, videlicet *tympanum* cum tranſparentibus *per illud oſſiculis*.

Oculi prægrandes intra orbitam membraneam ſpectabiles continebantur, qui *inſtar cornu duram Corneam* tenebant, *humoremq; cryſtallinum* mirè protuberantem.

In *Cerebro* præter *protuberantias* varias notavimus *inſignem*

gnem Glandulam pinealem, in ejus meditullio repoſitam, à cujus parte anteriore & poſteriore *quatuor radices medullares in glandulæ ſubſtantiam abſumptas, cum*, & *abſque* Microſcopio conſpeximus. *Radices hæ medullares è pluribus filamentis nerveis in unum funiculum congregatis conflatæ ſunt; anteriores* quidem è protuberantiis anterioribus, *poſteriores* autem radices, è protuberantiis poſterioribus ſuos nervulos acceperunt, ut certò certiùs ſit *Glandulam, hanc nervis omnibus in compendio junctis ſuffulciri, in eaq; ſpiritum puriſſimum, ſubtiliſſimum maximè mobilem, & ſerenum reſidere, qui in homine mentis diſtantis Imperium fideliter exequatur.* Neque me deceperunt, *uti nonnulli in publicis ſuis ſcriptis putârunt*, vel *pars medulloſa*, ſuis candidis *ſtriis transverſis*, utpote quam ſeorſim ſub *natibus* conſpeximus, vel aliud quiddam, quod ductum nervorum non immediatè conſequatur: nulla eſt abſurditas, dicere: *Animam ſuis præcipuis operationibus in Cerebro, & imprimis in ejus centro reſidere*, utut ab Anatomicis nominetur: poſitô etiam Capillos quandoque inibi reperiri, hoc tamen certum eſt, organo tali læſo, lædi in homine rationem, imò teſtantur Obſervationes Chirurgicæ & anatomicæ, Cerebrum lædi poſſe absque morte, ſed Glandulam pinealem vel tantillum læſam *derepentè & uno quaſi ictu hominem trucidare*: Imò experimentum in Canibus inſtitui poteſt viventibus, ſtylo ad hanc particulam traducto, quod non uno ſaltem experimento *Celeberrimus ille Chirurgus & Anatomicus Artheaud Lauſanenſis* diſcipulos ſuos edocuit. Impeditur quidem in operationibus ſuis anima, malè conſtitutâ glandulâ: ſed revera principale hoc ejusdem ſolium eſſe, *dum erecta hinc inde* ad cerebri ſyſtolen atque diaſtolen motilatur, atque libera degit, evincitur: pluribus autem me explicui in Epiſtola quadam (cujus reſponſa deſidero) ad *Excellentiſſimum Helvetiorum Apollinem Dominum & Patronum meum colendiſſimum data*, qui publicè ſententiam meam corrigere ſuſtinuit. Reliqua in *Milvo* notata cum *Falcone* conveniunt.

OBSERVATIO XXX.

D. JOH. de MURALTO.

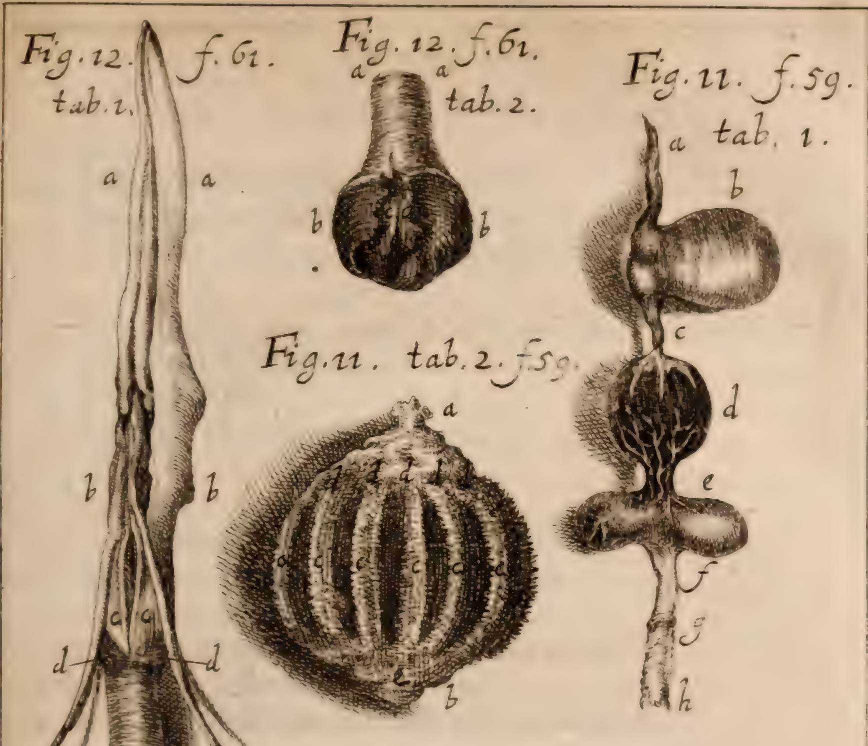
De

Gryllo-talpa.

PRÆcedentibus Ephemeridibus Obſerv. LXII. Gryllo-talpæ deſcriptionem exhibui, atque de Ventriculis hujus animalculi diſſerui, horum nempe ſtructuram eandem eſſe cum ſtructura Ventriculorum Grylli vulgaris, quam Obſerv. LVIII. ibidem propoſui. Interea temporis nunquam otioſus amicus meus, *Pythagoras, pag. 8. Merycologiæ ſuæ* ſub prælo ſudantis, errorem nihilominùs, vel oblivionem in me notavit, cùm de duobus ſaltem ventriculis Gryllo-talpæ, nullâ mentione appendicum factâ, ſcripſerim. At, referri poſſunt ad inteſtina cœca, ſicuti in Avibus quibusdam, & quadrupedibus contingit, quorum coctio non perficitur antequam ad duplex cœcum perveniat. Referri quidem ad ventriculos poſſunt, eò quòd multum iis intercedat analogiæ & affinitatis: lateraliter quoque ventriculo nodoſo & ſulcato tam aptè adhæreant appendices & beneficio vaſculorum aëreorum ſ. trachearum cum eodem ita devinciantur, ut niſi disrumpantur hæc vaſcula ſpiritalia, primo intuitu, pro uno & eodem ventriculo repures: Ruminantia porrò quatuor ventriculos poſſideant, ut plurimùm. Porrò, ſub appendicibus his fiſtula inteſtinalis aliquo-usque rectà deorſum pergit ad Coli valvulam inſignem, quæ ab ano liquorem vel flatum nullo modo, ab œſophago verò per ventriculos omnes admiſſum, quàm facillimè usque ad recti finem transmittit, circa quem finem glandulæ duæ pellucidæ & albicantes, ſive teſtes notantur: Ventriculorum ſchema depictum addidi in Tab. 1. 2. & 3.

Fig. XI.

TAB. I.

Fig. 12. f. 61. tab. 1.
Fig. 12. f. 61. tab. 2.
Fig. 11. f. 59. tab. 1.
Fig. 11. tab. 2. f. 59.
Fig. 11. tab. 3. f. 59.

TAB. I.

Exterior facies.

a. Gula.
b. Ingluvies ſive primus ventriculus.
c. Spatium inter nodulum & ingluviem.
d. Nodulus ſulcatus tracheis perſperſus ſive ventriculus alter.
e. Appendices duæ, ſive Ventriculus tertius & quartus.
f. Inteſtinum tenue.
g. Valvula coli.
h. Inteſtinum craſſum & latius.

TAB. II.

Interior facies ſecundi ventriculi Gryllo-talpæ.

a. Corona ſupernè nodulum jungens.
b. Corona inferiùs nodulum cingens.
cccccc. Bracteolæ ſex dentatis papillis armatæ.
dddd. Concurſus bracteolarum.
e. Finis ſeu tranſitus à nodulo ad Appendices.

TAB. III.

aa. Cornua.
bbb. Caput acuminatum & barbatum cum papillis albicantibus.
cc. Brachia geniculata, ſerrata.
d. Scutum teſtaceum nigricans.
ee. Pedes anteriores.
ff. Expanſæ antennæ.
gg. Alæ plicabiles.
hh. Pedes poſteriores oblongi.
ii. Ani fibrillæ piloſæ.
k. Anus.

OBSERVATIO XXXI.

D. JOH. de MURALTO.

Ardeæ ſtellaris, die XIX. Novembris cum Cl. D. Theodorico Zwickio, examinata. Lohrrind / oder Maßweyhe.

EJus longitudo à roſtro extremo usque ad ungues quinque ſpithamarum eſt; Collum binas, Pectus & Abdomen unicam, ſex verò Alæ extenſæ adimplent: Roſtrum octavam ulnæ noſtratis partem tenet, apice duriore peracuta, utrinque dentata, vireſcit infrà, ſupernè nigreſcit. Verticis plumæ è nigro in ſpadiceum abeunt colorem. Collum plumis oblongis, ſtellatis, transverſisq́ue maculis inſignitis conſtat, reliquus plumarum color ad Ruſticulam (Rietſchnepff) accedit. Pedes ſunt inſtar Roſtri obſcurè virentes, digitis utrinque quatuor, unguibusq́ue armati. Oculi membranâ nictatoriâ cincti, circulo aureo donati ſunt. Lingua cartilaginea eſt, bifida circa baſin, & dentata, oſſi hyoidæo ſtabilita: Cornua oſſis hyoidæi ſunt duobus articulis mobilia. Caput bronchii in fine ſerratum eſt, hiatus autem anteriùs binis cartilaginibus, lateraliter carnoſis muſculis mobilibus, & oſſeo in dorſo apice cinctis, vel clauditur, vel aperitur, prout vocis modulatio id requirit. Ipſa autem Trachea contiguis annulis cartilagineis usque ad pulmones nectitur: de quibus Tab. 1. & 2. conſpici poſſunt. Muſculi pectorales ſunt craſſiſſimi, coſtis adplantati, ſub iis intercoſtales cum triangulari conſpiciuntur. Os ſterni arcuatim protuberat usque ad claviculam, quæ prætenui, ſed duriore membranâ cingitur, ut pectus à collo diſtinguatur.

Cor ſuſpenditur Pericardio, à ſterno, quod Mediaſtino ſuccingitur in Pleuram abeunte. Cor coniforme eſt, binis ventriculis conſtans, quorum ſiniſter craſſiſſimus eſt, ut vi ejiciatur

tur

tur in corpus univerſum ſanguis arterioſus : dexter verò tenuis, ad ſolam ſanguinis venoſi receptionem. Pulmones à clavicula usque ad teſtes coſtis intertexti conduntur, ſpongioſi & poroſi vaſis ſanguineis perſperſi. Sex utrinque coſtæ ſunt cum ſterno contiguæ. Vena cava à cordis dextra auricula per Pulmones deſcendit ſuprà renes in pelvi reconditos, ad quorum confinia juxta cor obſervantur duo teſticuli, albeſcentes, fibroſi & oblongi, ductus ſuos ad anum transmittentes: Hepar, velut etiam humanum, in duos lobos diviſum eſt. Veſicula autem bilaria pyriformis è diviſura hepatis prodit. Oeſophagus ampliſſimus eſt, ut majorem piſcem nullo molimine deglutiat. Stomachus internè cruſtâ glandulosâ, villoſaque munitur. Pylorus valvulâ præcluditur, & admodùm arctus eſt. Inteſtina tres ulnas longa ſunt, fibris circularibus denſata, viſcoſiore bile plena, flexibusque glanduloſis hinc inde conſpicua. Inteſtinum cœcum ſimplici valvulâ admodùm parvulâ præditum eſt.

Fig. XII.

TAB. I.

Trachea ardeæ ſtellaris.

a. Lingua in baſi bifida.
bb. Os hyoides.
cc. Rima cartilaginis arythenoideæ.
dd. Corona dentata annulis cartilagineis impoſita.
e. Aſpera arteria.

TAB. II.

aa. Aſperæ arteriæ pars ad pulmones tendens.
bb. Diviſura bronchiorum.
cc. Membranea & plicabilis pars bronchiorum.

OBSERVATIO XXXII.
D. SAMUELIS LEDELII.
Epileptica pariens.

PUerpera primipara ſub ipſum partus tempus excruciabatur paroxyſmo gravi epileptico. Obſtetrix imperterrita fœtum partui vicinum ſentiens, paroxyſmo neglecto ſtrenuè munia ſua exequitur, feliciterque fœtum extrahit: quo facto, ſtatim ſubſequitur paroxyſmi intermiſſio, lochiorum debita excluſio, firmaque per Deum valetudo, nec hucusque ullum hujus mali ſignum in trium jam liberorum matre apparuit.

SCHOLIUM.

SIngulare eſt in hoc Caſu, epilepſiam à partu originem pariter & medelam inveniſſe. Author ſanè Libri de natura pueri, Hippocrates quibusdam creditus, in partu maximè laborare prodidit, quæ primos partus experiuntur, eò quòd doloribus non adſueverint; quorum etiam dolorum tum ſævitia, tum nimiùs metus primiparam hanc dubio procul in epilepticum iſtum inſultum conjecerat; qualem quoque perpeſſa fuit femina, cujus Dec. I. Ephem. harum Ann. II. Obſerv. 67. mentionem facit. Uti verò ad partum naturaliter feliciterque abſolvendum, non parturientis tantùm matris, ſed fœtûs quoque parturiendi conatus requiruntur: ita præſenti in caſu nixus, quem moliri puerperam gravis illa morbi invaſio prohibuerat, ab hoc ipſo motu convulſivo peractus fuit, totius nempe corporis motu & agitatione uterum unà commovente, fœtumque inhærentem & exire paratum excutiente, non ſecus ac à Vomitoriorum etiam operatione, corpus concutiente, partum promoveri nonnulli obſervarunt, atque ſupervenientem difficulter parturienti ſternutationem (quæ ipſa *Ebn-Sinæ lib. 3. fen. 1. tr. 5. cap. 8.* quaſi motus levis epilepticus eſſe videtur, uti viciſſim epilepſia quaſi ſternutatio

ſternutatio multa & fortis,) ſalutarem eſſe, cum *Hippocrate 5. Aphor. 35. Celſus lib. 2. cap. 8.* experientiâ non contradicente, adnotavit. Cæterùm huic ſimile omnino exemplum *præced. Ann. III. obſervat. 212.* ut & *Nicol. Tulpius lib. 1. obſ. cap. 10.* ſuppeditant.

[*Luc. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO XXXIII.
D. SAMUELIS LEDELII.
Veſiculæ ſeroſæ in fœtu.

EMbryonem hydropicum introducit, Obſervatio 42. Ann. I. Ephemeridum, cui hoc aſſuo. Imprægnata exquiſitiſſimo deſiderio Vinum, quod hic loci non infrequens, expetebat, indiesque ad ebrietatem fermè ſeſe implebat geſtationis tempore. Quid fit? embryone feliciter in lucis auras extracto, totum corpuſculum veſiculis copioſis ſeroſâ lymphâ refertis, notatum adſpicientium alliciebat oculos, matrique delictum exprobrabat tacitè, non diu ſuperſtes.

OBSERVATIO XXXIV.
D. SAMUELIS LEDELII.
Sudor ſanguineus.

CIvis Grünbergenſis, ruſticanæ proſapiæ, ſtatæ ætatis, ita ob errores diætæ corpus ſibi reddidit ſcorbuticum, ut, præter Cachexiam, in hoc unico omnia velut in compendio poſſes conſpicere ſcorbuti verſipellis ſymptomata. Hic quoties à motu ſudat, ſanguineo ſudore ſub alis induſia maculat, qui liquor rubicundus tam tenaciter linteis inhæret, ut difficulter cedat lotricis manibus.

SCHOLIUM.

SCHOLIUM.

SAnguis ſcorbuticorum cùm ſero multo diluatur, ſudoribus eapropter admodum eos obnoxios eſſe conſtat; illud verò ſerum uti acri ſale turgere, ſymptomata morbo illi familiaria ſatis oſtendunt: ita ſanguini etiam majorem juſto fluiditatem, fibrarum ejus compagem laxando, conciliat; unde & idem per arteriolas minimas ad glandulas miliares ſubcutaneas delatus, facilè unà cum ſero iſto per tubulos excretorios exitum inveniet, inprimis à motu corporis concitatior ſi factus fuerit. Talem etiam ſudorem ſanguineum in puella ſcorbuto laborante vidit Excellent. D. Langellottus, teſte Dec. I. Ann. VI. Obſerv. 10. Ephem. harum, & in femina noſter D. Wedelius, pag. 188. Phyſiolog. med. Quamvis autem ſanguinem ipſum ſic poſſe excerni, nullum ſit dubium, tot in ſanis etiam corporibus obſervatis cruoris exſudantis exemplis id teſtantibus, ſeroſam tamen corruptum humorem mentiri ſimilem fluxum quandoque poſſe, admodum eſt veriſimile, ſero nempe, eodem Wedelio notante, humorum omnium vehiculo exſiſtente, eorumq́ue ſalium & ſulphurum tincturam imbibente, ſæpe ideo hanc ipſam ob cauſam rubicundo ſub colore per veſicam in ſcorbuticis effluente, &, quod *Salmuth. cent. 2. obſ. 28. Thom. Bartholinus cent. 4. hiſt. 62. & Sachſius noſter Ampelogr. pag. 395.* ſe obſervâſſe, fidem faciunt, epoti vini rubri generoſi particulas per ſudorem educente.

[*Luc. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO XXXV.

D. SAMUELIS LEDELII.

Hæmorrhagiæ in carpo cura.

NObili Marchico non levioris ſortis vulnus ab adverſario infligitur in carpo, tamq́ue altè gladius penetrat, ut plura ſcinderet vaſa ſanguiflua, quod declarabat hæmorrhagia contumax. Generoſiſſima remedia

dia ſanguinem ſiſtentia in caſſum adhibebantur, ægrique interitus ante fores erat; ut ultimum, adhibetur cauterium, ſed nil proficitur. Ad prognoſtico relictum ægrum, mortique vicinum accedit vetula, visne conſilium inquiens? annuit ille, adplicat hæc vulneri fomitem (den Zunder aus dem Feuergezeug) inque illum jam impoſitum flammas excutit, leviculis & ſuperſtitioſis verbis maritatas. Dictum factum, ſanguis inſtar Circes baculo tactus ſubſiſtit, & ſauciatus adhibitâ Chirurgi manu integrè convaluit.

SCHOLIUM.

MEdelam hanc ſuperſtitionis nonnihil, ob verba ſuperaddita, alere, quamvis fateri neceſſe ſit, quò minùs tamen naturaliter ſucceſſiſſe eam dicamus, nihil obſtat: Fomes etenim ille, ex linteis, uti ſuſpicor, ambuſtione paratus, flamma in eo excitata, terrorque ab ea conceptus, omne curationis punctum videntur abſolvere. Lintea quippe ex lino præparato contexta, uſtulatione in nigricans illud, leve, & facilè in pollinem ferè impalpabilem concidens, ſimulque ſale & oleo, anodyno ac traumautico, prægnans corpus abeunt; quod ideo exſiccandi ac hiatus obturandi, leniterque inſuper, ob ſal conjunctum, adurendi ac cruſtam inducendi vi, ab actuali dein concepto igne adauctâ, inſtruitur, ſicque fluenti ſanguini obicem ponere potis eſt; quem effectum præſtare eò magis valuit, cùm ſanguinem irruentem terror & metus ab improvisò excuſſo igne conceptus, atque inſolito arcanorum verborum ritu adauctus cohibuerit. Sic in venæſectione meticuloſis ſanguinem non effluere quandoque obſervamus, aduſtionem ferro candenti factam à Celſo aliisque commendari, cinerem bombacis, quercus &c. hæmorrhagiis opponi, & lanugines etiam vegetabiles iisdem mederi novimus.

[*Luc. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO XXXVI.
D. SAMUELIS LEDELII,
Vaſa fictilia effoſſa.

ILluſtriſſimo Curioſorum Collegio jamdudum deſtinaram hanc Obſervationem, ſed hærebam dubius, utrùm ea materiæ eſſet dignitas nec ne, quæ publicæ luci exponeretur. Verùm cum jam habeam præeuntem Nobil. D. D. Hagendornium, Amicum colendiſſ. Obſervatione 137. Anni tertii Ephemeridum, ut & Analecta anno 4. & 5. annexa, ideo hîc ſiſto. In finibus Neonetkovienſibus, uno milliari à Grunberga, varii conſpiciuntur colles, in quorum meditullio numero plura latuerunt vaſa fictilia, diverſæ magnitudinis, variæ formæ. Matruelis meus Dominus Reiche, lapides ad cellam ædificandam quærebat hinc inde, & fortè fortuna hos dislocabat aggeres, & hæcce vaſa offendebat. Rem ut ipſe viderem, adſtiti, manum admovi, & vaſa, erui. Inerant in medietate monticulorum horum plurima vaſa, primùm mercenariorum runcinis contuſa, dein ob raritatem lenius tractata, & variis Amicis transmiſſa. Quamprimum extrahebantur, humida aliquantulum mollia & fermè friabilia erant, ſed ab aëre ambiente ſtatim evadebant duriora. Sepoſita & remota arena, inveniebamus ſaxa grandiora, ordine circulari veluti poſita & in medio ollam capacem, quæ erat referta oſſibus comminutis & friabilibus; qualia autem fuerint, diligentiſſima & curioſiſſima non poterat explicare examinatio. Olla oſſibus repleta erat tecta operculo: magnitudine etiam & capacitate diſcrepabant vaſa, quædam erant vacua, ſed pleraque oſſibus erant repleta, aut cinerem cum arena continebant. Studiò hæc ita fuiſſe diſpoſita conjectu facilè, inquiſivi diligentiſſimè in vicinis locis, & quantum reſcire potui à decrepitis ruſticis, putabant, & quod audierint, affirmabant, ante ſeculum & quod excurrit hîc loci fuiſſe habitaculum

lum prædonum; quousque autem huic relationi fidendum, non determino, interim de veritate dubito. Adeat cui placet Anni quinti Ephemeridum appendicem, ac quæ ſit ingenioſiſſimi ſic dicti Balduini ſententia de hiſce fictilibus, examinet, & an ejus Urnis Gentilium Germanorum hæcce vaſa noſtra queant aſſimilari, judicet; ego nuda relatione hac vice ſum contentus.

OBSERVATIO XXXVII.

D. SAMUELIS LEDELII.

Vulnera pulmonum non lethalia.

A*NNI tertii Ephemeridum Obſervatio 189.* demonſtrat, vulnera pectoris cum læſione pulmonum non ſemper eſſe lethalia. Vulnus pulmonum curatum conſignavit etiam *Horſtius Obſerv. Medic. lib. 3. Obſerv. XI.* Mihi hoc ſuppetit in tali caſu, quod hîc do. Locumtenens, nomine Kühlemorgen/ in Regis Sueciæ Exercitu contra Polonos militans transfigitur à Tartarorum ſagittâ circa quintam & ſextam coſtam ſuperiorem, cuſpide in pectore manente. Curabatur, & adhuc vivit per viginti aliquot annos ſanus & incolumis, geminaque vice præterito bello Gallico-Batavico Electoris Brandeburgici caſtra ſecutus. Eſt vir longioris ſtaturæ, aſt exſiccatus, lenique tuſſi ſemper moleſtatur. Curæ meæ ſubfuit febricitans, alio tempore plus quam conſuetum, tuſſiens, ſed feliciter Dei gratia bis reſtitutus.

Quando ſagittæ mucro ſe movet, & ob gravitatem ima petit, ſentit obſcurum dolorem & ſanguinis fluxum copioſiſſimum per os. Ante aliquot annos tres Medici conſuluerunt, mediante ſectione per Chirurgi manum, extrahere cuſpidem: annuit noſter & ſtrenuè operationem ſuſtinuit, aſt in caſſum, quia locum cuſpidis non invenerunt. Vivit jam in Poloniâ ad actiones vegetus, annorum præter propter ſexaginta.

OBSERVATIO XXXVIII.
D. SAMUELIS LEDELII.
Oſſa humana proſunt in Dyſenteria.

ANNO 1679. Dyſenteria epidemia graſſabatur in noſtra civitate Grunbergâ menſibus Junio, Julio, Auguſto, eratque præprimis infeſta teneriori ætati, certisque plateis, nec extra civitatem ſe diffundebat, ſiquidem omnes pagi in viciniâ ſiti ne unicum quidem alebant dyſentericum. Remedia à Practicis recommendata adhibebantur plurima, ſed absque euphoria. Diſcurrebat de remediis expertiſſimis mecum Capitaneus Moſcovienſis, qui per plures annos in Magni hujus Imperatoris Exercitu militaverat: hic referebat, quod hicce morbus aliquando tertiam Exercitus Moſcovitici partem exhauſiſſet, tandem loco ſpecifici fuiſſe adhibitum pulverem oſſium hominis violentâ morte enecti, & quotquot hunc guſtarint pulverem, evaſiſſe omnes. Feci periculum, & quia ante portam in rota erat corpus, quod aliquot annos ſub dio jacuerat, ideo procurabam oſſa brachii, jubebam ut pulveriſarentur, dabam nudum huncce pulverem, etiam aliis miſtum, & fateor, omnes qui uſurparunt hunc pulverem, fuiſſe ſanatos. Occultavi autem ſummè, ne quis reſciſceret, unde medicamentum veniſſet, aliàs nauſea abſterruiſſet omnes ab ejus uſu.

SCHOLIUM.

Oſſa humana inſignes edere effectus in exſiccandis, abſumendis & exſtirpandis vitioſis in corpore humoribus pituitoſis, jam obſervavit *Dan. Beckerus Med. microſm. lib. 2. c. 6.* ſalina cùm ſint corpora, ſalinam etiam exſiccandi & abſumendi obtinere facultatem arbitratus; exſiccandi, diſcutiendi, adſtringendi, & fluxus quoscunque, ac in ſpecie dyſentericos ſiſtendi vim pariter iis tribuit *Joh. Schröderus Pharma-*

cop.

cop. lib. 5. claſſ. 1. cap. 23. Unde medicamentis contra dyſenteriam proficuis eadem à quibusdam fuiſſe admixta novimus. E contra oſſa humana hominibus devoranda exhibere, abominandum ac impium cenſet *Henr. Smetius lib. 2 Miſcell. med. cap. 52.* *Et Phil. Höchſtetterus dec. 5. obſ. med. caſ. 9. abjiciunt,* ſcribit, *oſſa anthropophagi, nec beſtiæ comminuunt: qualis igitur impudentia nos cogit, ut in catarrhis, in podagra, in dyſenteria, aut omni dolorifico fluxu alvi, humana oſſa combuſta exhibeamus?* Mihi, ut alia, quæ moneri poſſent, taceam, ſi non niſi oſſibus dictiş morbos illos abigi daretur, & alia brutorum oſſa non ſuppeterent, durior æquo hæc videretur cenſura; cùm tamen eundem effectum ab equinis, bubulis, aliisve oſſibus impetrare liceat, cervinum etiam facilè parabile cornu, experientiâ teſte, eâdem virtute polleat, ad evitandam omnem crudelitatis aut læſæ humanitatis notam, lubentiùs iisdem abſtinerem; ſalvo interim cuilibet de hiſce relicto judicio.

[*Luc. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO XXXIX.
D. SAMUELIS LEDELII.
Grillus in aure mortem inducit.

EXcellentiſſimus Cnöffelius Obſervatione 50. Anni 4. & 5. Ephemeridum mentionem facit ruſtici, cui grillus in aurem irrepſerat, quem feliciter reſtituit. Paſtoris uxori in Comitatu Sorano grillus etiam irrepſerat in aurem, adhibuerat plura medicamenta, omnia tamen fruſtrà, tandem doloribus immaniſſimis ſuperata, obiit. Putavit grillum huncce excluſiſſe fœtus juniores & hos tantas in capite crear[e m]oleſtias & excitare turbas, ut veluti furibunda exiſteret dum clamore ſeſe moverent in calvaria. Curationi præfuit Comitum à Promnitz Archiater Nobilis à Ruſtel, Amicus dum viveret amiciſſimus.

OBSERVATIO XL.
D. SAMUELIS LEDELII.
Lapſus ex alto indemnis.

IN Ducatus Saganenſis pago Mäḫniʒ reparabatur hoc Anno templum cum turri: faber lignarius operi intentus nimiùm, fallitur pede & prolabitur de turri in tectum templi, ibiq́ue aliquantulum commoratur & dein ulterius in terram cadit, ſed absque ulla notabili læſione; niſi quòd ob vehementiorem concuſſionem ſanguinem evomuit. Infelicioris exitûs ſunt ſequentia. Soræ famulus Superintendentis ante aliquot annos nuces avellanas in horto domui vicino cogebatur quærere, dumq́ue in harum collectione laborioſus eſt, prolabitur ſtatim exanimis, altitudo erat vix 5. aut 6. ulnarum. Idem fatum habebat in noſtro pago Lettniʒ Cereviſiæ coctor hoc Anno 1679. qui ſturnos quærebat in arbore grandi & alta, cumq́ue pedes minus firmiter poſuiſſet, prolabitur etiam exanimis cum contuſione totius corporis, & quia erat quadratus, plures ramos, & grandiores, cadendo fregit.

SCHOLIUM.

REvocat hoc in memoriam Caſum notabilem, qui Anno 1673. 10. Martii hîc Auguſtæ Vindelicorum contigit, dum melancholica quædam, textoris & veſpillonis uxor, deſperatâ mentis perturbatione agitata, ſuperiori ex ædium ſuarum parte, mœniis Civitatis imminente, præcipitem ſe in foſſam ſubjectam, aquâ deſtitutam, dederat, ex altiſſimo illo præcipitio, quadraginta ferè orgyjarum altitudine, vix ſalva evaſura, niſi venti aërem tum permeantis beneficio, ab impetuoſiori in terram proſtratione fuiſſet præſervata; ille enim togam, quâ induta erat, infians, alas quaſi addidit, ut minori cum impetu, & quidem tum, ob glaciem hybernam à mitiori flante aura liquefactam, molliuſculam deponeretur,

tur, præter levem capitis & brachii intumeſcentiam ac dolorem, nec non aliqualem pectoris anguſtiam, Parentis mei vener. operâ, venæſectione inprimis & diſcutientibus ac reſolventibus internis & externis brevi ſanatam, nihil damni paſſa, imò poſtea acidularum Uberkingenſium potu à melancholico etiam adfectu omnino liberata.

[*Luc. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO XLI.

D. SAMUELIS LEDELII.

Ulcus annoſum curatur reciſione pedis.

ERyſipelas ſiniſtrè tractatum quàm noxia poſt ſe trahat ſymptomata, obſervatâ Medicorum abundantiſſimè declarant. Ulcera plurima inde vidimus inſanabilia & ad mortem prolongata, præprimis in illis quibus domi curta ſupellex. Nam ex eryſipelate putredo aut ſuppuratio, malum, teſte Hippocrate ſect. 7. aphor. 20. Ruſticus ſtatæ ætatis in noſtra vicinia idem fatum experiri habebat: cacoëthes à malè curato Eryſipelate in tibia relictum per quinquennium illi erat moleſtum, ulcus erat ampliſſimum, ut geminus pugnus vix impleret cavitatem: tibia penitus erat exeſa, materiaque fœtidiſſima, & aſtantibus & ipſi ægroto moleſta. Chirurgus pro noſſe & poſſe huic ſubvenire allaborabat, ſed absque ullo fructu, ideoque hoc meum erat conſilium:

Enſe recidendum eſt, ne pars ſincera trahatur.

Quia juxta Hippocratem ſect. 8. Aphor. 6. quæcunque non ſanant medicamenta, ea ferrum ſanat. Conveniebamus itaq; in domo Chirurgi, comitati deputatis à Senatu, & rem divinâ aſſiſtente gratiâ aggredi ſuſtinebamus. Carnem ſanam novaculâ primùm circulotenus ſeparabamus usque ad tibiam,

(erat

(erat autem ſub genu tres digitos transverſos locus, quo reciſionem inſtituebamus) dein ſerrâ conſuetâ aliquoties reciprocatâ ſanum à morboſo disjungebamus, ruſticoq́ue medicamentis confortantibus à latere eramus. Res ex voto ſuccedebat, & ruſticus pro more tractatus intra ſpatium trium ſeptimanarum, amiſſas vires ob nimiam ſanguinis profuſionem, recuperabat, & adhuc dum hæc ſcribo, optimè valet, ſtipemq; oſtiatim colligit, ſubſtituto ligneo adminiculo.

OBSERVATIO XLII.
D. SAMUELIS LEDELII.
Nauſea panis.

OMnium ciborum frequentiùs comeſtorum nos capit nauſea, panis autem vix ac ne vix quidem, in ſtatu naturali. Morbi dum nos angunt, ſæpiſſimè averſamur cibos, quos aliàs in deliciis habuimus, & præprimis hoc obſervavi in febribus. Laborabat tertianâ intermittente virgo hujus loci, illa ita abominabatur odorem carnis, ut deliquia inſtarent, quamprimùm olfaceret. Rarum autem hoc eſt, quod ſubjungo. Sartor Cachecticus Soræ per triennium ne micam panis guſtavit, panemq́ue ita averſabatur, ut etiam mentio hujus illi crearet moleſtiam: obibat atrophiâ, & vitam taliter qualiter protrahebat placentis croco tinctis (mit gelben Kuchen illic loci conſuetis) ſimplices autem & albidas rejiciebat itidem, croceas unicè deſiderans.

SCHOLIUM.

PAne frumentaceo licet per omnem vitam ac continuò veſcamur, cur tamen ab eo ſtomachus nunquam abhorrere ſoleat, cauſam à longa conſuetudine non immeritò petit Jan. Huartus cap. 15. Scrutin. ingenior. Quamvis ſtomachum à longo illo uſu jam tum in ſubſtantiam ejus eſſe converſum, cum eodem adeo ſimpliciter adſerere non audeam, cùm panem quotidiano uſu adſumtum in ſui ſubſtantiam converti à

ſtomacho

ſtomacho, ſit veriſimilius. Et hæc conſuetudinis vis non unico in panis eſu occurrit, ſed aliis etiam alimentis, ut carnibus &c. competit; modò ventriculus in ſtatu naturali poſitus, nullâ morboſâ adfectione laboret; quo in paſſu panis quoque faſtidio quem capi non eſt impoſſibile; ceu evidens ejus exemplum tum in Dec. I. Ephem. noſtr. Ann. IV. Obſerv. 138. notatum eſt, tum præſens obſervatio ſuppeditat. Cuinam verò cauſæ rarior illa panis nauſea in Ann. II. dd. Ephem. Obſerv. 144. deſcripta, imputari debeat, res difficilioris eſt judicii; nî à materna aliqua imaginatione ea ſpiritibus embryonis, in utero materno adhuc latitantis, facta fuerit impreſſio, explicatu tamen vix poſſibilis, ut in adulto etiam poſtea talis eorum averſatio continuaverit.

[Luc. Schröck. L. F.]

OBSERVATIO XLIII.

D. SAMUELIS LEDELII.

Lactis muliebris abundantia.

MUlieri uterum gerenti, ſi lac copioſum è mammis effluat, fœtum imbecillum indicat, verba ſunt Hippocratis ſect. 5. aphor. 52. Sed ſi poſt partum lac copioſum in mammis invenitur, obſervavi denotare fœcundam naturam, bonamque conſtitutionem. Novi fœminam 30. annorum, optimæ conſtitutionis, quæ quando lactat infantes, tantâ lactis abundantiâ laborat, ut ſpontè fluat per mammas veſtes humectans, cogitur ideo honeſtatis gratiâ lac indies aliquoties exprimere, & tamen ſufficit ad geminum fœtum alendum. Alia mihi eſt nota fœmina primaria, quæ dum lactat, ita turgidas habet mammas, ut doleant, & cogitur emulgendo imminuere copiam lactis. Una harum per aliquot ſeptimanas ſingulis diebus mihi exhibuit aliquot uncias lactis calentis ad uſum, ſummeque profuit in aridura & diſpoſitione phthiſica, & credo lac hocce huma-

num in arthritide magis profuturum, quam vaccinum, videatur obſ.70. Anni 6. & 7. Ephemeridum Decuriæ primæ.

SCHOLIUM.

ALiud prodigioſæ lactis copiæ exemplum producit *Petr. Borellus cent. 3. hiſt. med. 82. & Collega meus honor. D. Vit. Riedlinus Obſerv. ſuar. 150.* nec non *Joh. Riſtius in ſuis Colloq. menſtr. menſ. Januar.* Qua ratione abundans tale in mammis lac exhauriri queat, modum erudite expoſuit *celeb. D. Joh. Chriſtoph. Sturmius in Colleg. experim. act. 6.*

[Luc. Schröck, L. F.]

OBSERVATIO XLIV.
D. SAMUELIS LEDELII.
Mira obſtructionis alvi cura.

NObilis Marchicus laborabat obſtructione contumaci, dabantur medicamenta generoſiora, absque εὐφορίᾳ: penèque res videbatur deſperata: nobilis, ut erat vitæ cupidus, arripit fuculam einen langen eiſern Spanner/ intrudit in anum cum violentiâ, quantum vires admittebant, ita etiam, ut ſanguis profluxerit. Hac glande ferrea anus irritata ſuo ſatisfecit officio, cum ægri levamine.

OBSERVATIO XXV.
D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI.
De
Urticæ uſu in hæmorrhagia narium.

FOeminæ cuidam narium hæmorrhagia laboranti exſiccatas urticas in nares immiſerunt, & deſiit fluere ſanguis.

SCHOLIUM.

URticæ vim hæmoſtaticam à multis commendatam novimus, diverſimodè corpori adplicitam. Sic *Dioſcorides*

des lib. 4. cap. 89. Urticæ, ſcribit, *faciunt ad profluvia narium cum ſucco tritæ, & naribus inditæ* Æmilius Macer huncin modum *lib. de herb. virtut. de ea canit.*

Quod ſi manantem cupias retinere cruorem,
Urticæ ſucco frontem line, repprimit illum.

Ant. Mizaldus Alexinep. camp. 6. ar. 4. eandem virtutem maximè radici tribuit; quam etiam experientiâ comprobatam *Gaſſerus in obſervat. à Welſchio edit. 62.* laudat. Herbam contuſam plantis pedum & volis manuum adplicitam miros produxiſſe effectus, *Borellus cent. 1. hiſt. 95.* teſtatur, quod etiam de ea in manu detenta, aut collo adpenſa, vel axillæ ſuppoſita alii proferunt; imò Clar. Sylvaticum ſucco urticæ ab ℥ij. ad ℥iij. propinato, deſperatas curâſſe narium hæmorrhagias, inter MSS. Welſchiana notatum reperio. Quam virtutem adſtrictoriæ facultati fortè adjudicabunt, qui cum *Galeno lib. 4. de comp. medic. ſ. l. cap. 8.* inter medicamenta adſtringentia urticam referunt, aut inſigni refrigerandi potentiæ, à *Joh. Langio lib. 2. epiſt. med. 33.* eidem adjudicatæ. Scio equidem eſſe, qui ſuccum hujus plantæ cauſticum, acrem admodum, & venenoſum venditant, vim ejus urendi eapropter eidem imputantes; quam recentior per microſcopia obſervatio confirmare nititur, ſuccum iſtum in cutem, à ſpiculorum impulſu læſam, per eorundem in extremitate videndum foramen inſtillari perhibens; ceu etiam *Cl. Caſp. Hoffmannus lib. 2. de med. offic. cap. 240. §. 3.* ſuccum illum acerrimum à ſpinis vix ſenſibilibus emitti, jam olim edixerat; Unde ſanguinem potiùs elicere è naribus, quàm fluentem compeſcere poſſe, veroſimile videtur; quò citatus Macer reſpexit, ſcribens:

Naribus impoſitus ſuccus, foliumve, cruorem
Elicit, innata eſt illi vis tanta caloris.

Verùm uti urticæ urendi vim ſpinulis acutiſſimis in planta iſta occurrentibus, poſt Celeb. D. Caſp. Bauhinum, (vid. notæ ejus in Matthioli Commentarium Dioſcoridéum,) Exc. D. Chriſtianus Langius in Diſſ. de Morbill. egregiè adſeruit: ita

flacceſcentibus iſtis, aut tritura fractis & conquaſſatis, pungendi vim adimi, ſicque tutò ad compeſcendas narium hæmorrhagias adhiberi, non eſt mirum; ſuccus enim ille, linguam ſi judicem admittamus, ab imputata acredinis culpa immunis omnino deprehenditur, lenemque potiùs aliqualem adſtringendi, non corrodendi facultatem obtinet, in ſpiculis autem dictis licèt microſcopiorum ope cavitas revera occurrat, ſuccum tamen in eis, qui quidem in baſi eorum, veſiculæ in modum ampliatâ ſtagnat, reperire non potui, uti neque foramen illud extremitati innatum microſcopia mea, licet alioquin non contemnenda, detegere valuerunt, à melioribus fortè manifeſtandum.

[*Luc. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO XLVI.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI.

Uſus fonticuli in Iſchiade.

CIvis cujusdam noſtri Uxor vehementiſſimo dolore Iſchiadico diu vexata, & hactenus omnia remedia ab aliis adhibita fruſtra fuit experta; me in Conſilium adhibet. Suadeo fonticulum, illa annuit. Eligo ergo locum hujus fontanellæ inter principia muſculi gaſtrocnemii, & feliciſſimus inde ſucceſſus fuit ſecutus.

SCHOLIUM.

COnfirmat hæc hiſtoria obſervationem Cl. Joh. Sculteti Tab. XLIII. p. 96. Verba Authoris adjiciam: Fonticulus, quem mihi inter principia muſculi gaſtrocnemii contra dolorem iſchiadicum ſummo & feliciſſimo cum ſucceſſu paravi &c.

OBSER-

OBSERVATIO XLVII.
D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI.
Pica picis.

FOemina quædam Amſtelodami gravida picâ laborans fortè fortuna præterit locum aliquem, qui Belgicè dicitur, ter hoore, ubi obducuntur naves pice, vel ubi pix coquitur in uſum navium: Illa videns picem avidè appetit, & panem candidum in eâ intinctum lautè comedit, ac ſi ferculum opiparum eſſet.

SCHOLIUM.

QUænam adpetitûs hujus depravati cauſa exſtiterit, vix determinare certò licere, equidem videri poſſet, cùm non conſtet, an femina hæc cæteroquin inculpatâ omninò ſanitate gaviſa fuerit; quâ vacillante aliàs, & ventriculi fermento à naturali conſtitutione recedente, (quod in gravidis ob intermiſſam ſanguinis evacuationem menſtruam, & hinc collectos vitioſos humores inprimis contingit,) inſolitas res pro adpetitu vitioſo compeſcendo, & ceu medicamentum à quibusdam deſiderari, ſunt qui ſtatuunt. Aſt cùm deſiderium illud non niſi in certum aliquod corpus feratur, aliis æquè notis, & eâdem, quinimò majori virtute, peccans nempe fermentum emendante, præditis, nullo modo expetitis, aut etiam noxiâ planè qualitate quæ ſunt inſtructa, deglutitis, res inſuper totâ naturâ ſuâ inſuaviſſimæ cùm pro delicatiſſimis utplurimum habeantur, quandam phantaſiæ læſionem concurrere, & circa objectum expetitum revera delirium & mentis imbecillitatem adeſſe, mihi probabile videtur; quamvis in cæteris ſuis actionibus tales non deſipiant. Particulares quippe ejusmodi mentis aberrationes dari, novum non eſt, & vel melancholicorum quorundam, circa certum aliquod objectum quandoque unicè delirantium, ſatis tamen aliàs mente ſibi conſtantium, exempla teſtantur. Et

quis non fermenti ſtomachici innocentiam , phantaſiæ verò errorem, ex aliis conſimilibus obſervationibus evidenter colligat, ſi picam pretioſam, quà in fila oculata femina quædam ferebatur, apud Harsdörfferum in Dec I. Ann. I. Eph. Cur. Obſerv. 83. citatum; item filorum è veſtibus extractorum apud Trincavellium; delectationem à fœtore veterum librorum, ſitu, blattis & linteis corruptorum, apud Salmuthum; à barbæ lanii procerioris vellicatione, apud eundem; à vento ex follibus, à fragore carbonum foſſilium pedibus contritorum, in Actis Philoſ. Angl. conſideraverit? Cùm verò gravidas animi adfectibus admodum eſſe obnoxias, videamus, idque à ſpirituum quadam inopia & imbecillitate, utpote ad formationem fœtûs non exiguâ copiâ concurrentium provenire queat, hinc picâ eas inprimis laborare non eſt mirum. Unde & ſanas alioquin gravidas adpetitu illo inſolito corripi poſſe, ſequitur. Ea etiam eſt naturæ humanæ depravatio, ut in vetitum niti negataque cupere ſoleat. Quare gravidam in hac Obſervatione memoratam, (cui ſimilis fuit femina à Cl. Bierlingio in præced. Ann. II. Ephem. obſ. 209. & altera à Foreſto lib. 18. obſerv. 7. in ſchol. deſcripta,) ſi corpore ſana exſtiterit, nativâ illâ & ex ſpirituum in fœtûs formationem inſumtorum pauperie, auctâ mentis imbecillitate ductam, fortuito picis rei ſatis nauſeoſæ, & hinc gulæ aliàs non conceſſæ intuitu, illius in deſiderium ferri, atque ceu maximè ſapidum quid, conſiderare eam potuiſſe, arbitror; præcipuè cùm feminas impotentioris utplurimum præ viris eſſe animi, adfectusque ejus minùs frenare poſſe, certum ſit. Quæ huc faciunt, plura in Scholio Obſerv. 137. Hellvvig. videri poſſunt.

[*Luc. Schröck. L. F.*]

OBSER-

OBSERVATIO XLVIII.
D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI.
De
Pulſu deficiente.

DIe 18. Septembris currentis 1683. Anni ad me quidam generoſ. Chiliarcha inviſit, ut me de affectu quodam conſuleret; inter ejus ſatellites erat quidam annorum 40. qui Generoſiſſimo Domino erat ab Epiſtolis; huic in ſiniſtro nullus ſaliebat pulſus, quo jam biennium caruerat in iſto brachio, cùm ipſi febre ardente laboranti perierit, neque poſtea eum receperit. Satis quidem commodè vivit ille homo, niſi quòd, ſi brachio utatur, ſolito citiùs defatigetur, & ad motum impotens reddatur.

SCHOLIUM.

AFfectus hic eſt vera Aſphyxia; cujus cauſa non eſt totalis arteriæ obſtructio, quia cæteroquin nulla ſpirituum vitalium influxui pateret via, brachium paralyſi laboraret & atrophiâ marceſceret; paralyſis enim propriè nihil aliud eſt, quàm meatuum, per quos influunt ſpiritus, oppilatio, eorundemque vappeſcentia, à quibus & atrophia inducitur. Unde aliud cauſæ ſcrutinium inſtituamus, neceſſe eſt: Lubet autem ſentire cum *Exc. Boneto Mercur. compilat. pag. 776.* qui venas & arterias inſtar canalium eſſe judicat, in quibus aquæ, quos tranſeunt, materiam limoſam, qua ſcatent, ſenſim & ſenſim deponunt, & ad latera affigunt. Sic & in hoc ægro nulla omnino obſtructio arteriæ facta, ſed lateribus adhæret materia, quam ſi alluat ſpiritus in vaporem reſolutus, illico vappeſcit & ſpirituoſitate ſuâ privatur; cùm is nihil aliud ſit, quàm ſal volatile ſpirituoſiſſimum, & inſtar fumi in arteriarum vaſa ſeſe inſerens. Pulſum autem ipſum deſcribo, quòd ſit ſpirituum vitalium è corde promanantium, in arterias per totum corporis ſyſtema ſeſe diffundentium motus naturalis, accuratè

accuratè œconomiæ ſpirituum iſtorum & cordis ſtatum manifeſtans, & in animæ corporisque paſſionibus quam maximè varians.

Ejusdem

Obſervatio alia

De

Aſphyxia.

QUidam hujus loci Civis Eryſipelate, quod tibiam cum tumore invaſerat, curabatur à D. D. Langemack & me: In hoc ægro ſequentia à nobis ſunt obſervata: 1. Phlebotomiâ adminiſtratâ, ſanguis emiſſus carebat omni liquore ſeroſo, eratque ſiccus; poſtea propinabatur Potio ſudorifera ex aquis cardiacis, diaſcordio Fracaſtorii & ſale volatili C.C. admixtis; porrò unanimi conſenſu ſequentem Potionem præſcripſimus: ℞. Aq. ſcorzoner. comp. ℥ij. analeptic. card. bened. aa ℥j. ſcordii ʒiß. pulv. bezoard. Senn. Pannonici rubr. aa. ℈j. ocul. 69. præp. ʒj. corallior. rubr. præp. ℈ij. bezoard. miner. ℈ß. Antiheƈt. Pot. ℈ij. ſalis C.C. volat. gr. XV. Edulcor. M. C. perlat. q. s. Cujus quolibet bihorio duo cochlearia aſſumſit, hinc corpus antea ſiccum aliquo ſudore madere cepit & levamen ſenſit; Veſperi repetebatur Potio ſudorifera, ſicque DEI auxilio curatus eſt. 2. Chirurgus noſtro conſilio & juſſu tibiæ applicuit farinam ſecalinam, cum optimo ſucceſſu, unde altero mane tumor multùm decreverat; quo porrò decreſcente, ſingulis veſperis ſolum propinabatur Rob ſambuci. 3. Pulſus dextri carpi, cujus lateris tibiam etiam occupat malum, à Nobis Medicis non poterat percipi, è contra in carpo ſiniſtro erat valde vehemens; & poſtquam convaluit, 4. nihilominus ille pulſus vix percipitur. Hic vir eſt ſenex annorum 68. quæ ætas mihi 5. non fuit impedimento, quò minùs venam ſecarem. Nobil. D. D. Langemack Medicorum Senior hujus loci, narrabat, ſe aliquando curaſſe virum, in cujus altero carpo nullus apparuit

paruit pulſus, in altero ſatis fuerat vehemens; ſic & pulſus diverſitatem Anno 1679. 15. Maji in quadam obſtetrice, peripneumoniâ laborante, animadverti, nempe pulſum in latere dextro vehementiorem, quàm ſiniſtro; ubi in dextro latere quia erat inflammatio, in ſiniſtram partem vergebat materia motum cordis impediens & tardans. Hæ & ſimiles obſervationes docent, quòd in utroque carpo pulſus ſit explorandus; & revera pulſuum accurata ſcrutatio vel etiam exploratio Medico ſæpius oculos aperit, & ipſum informat de cordis & ſpirituum vitalium conſtitutione. Verùm Medici hujus noſtræ ætatis nimis neglectim utplurimum tractant illam de pulſibus doctrinam, ut quàm maximè inter Deſiderata artis noſtræ ponam, quòd eam non magis in cathedris publicè doceant Praxeos Profeſſores, quaſi parum faceret ad perfectionem artis, & praxis citra eam ritè procederet. Mirum utique eſt, ſtante hypotheſi de ſanguine peridromo, quî poſſit fieri etiam in ſani hominis carpis pulſus ſic varians, in altero animadvertatur ſatis vegetus, in altero verò vera aſphyxia ſit? Et viciſſim in ægri carpis, in quo tamen univerſa ſanguinis maſſa intemperie laborat, & totum corpus propter febrem langueſcit, nihilominus tanta pulſuum diſcrepantia fuerit obſervata? Ego hæc exempla ſagacioribus expendenda propono.

OBSERVATIO XLIX.
D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI.
Dentis evulſio letalis.

CIvis quidam Slevicenſis, Siefried dictus, curavit ſibi eximi dentem, indè gangræna gingivas invaſit, quæ ad cerebri arcem proſerpſit & mortem attulit.

SCHOLIUM.

COnferri hîc meretur, quod *Hippocrates in fine lib. 5. & lib. 7. Epidem.* de Cardia, Metrodori filio habet; cui, non quidem à dentis evulſione, ſed ejusdem dolore, maxillæ ſy-

deratio & vehementer ſupercreſcens in gingivis caro, cum moderata ſuppuratione, contigerant, molares etiam & maxilla ipſa deciderant. Unde tamen colligitur, evulſionem, quæ ipſa ejusmodi ſymptomata concitare poteſt, non niſi cum magna cautione eſſe tentandam, qua de prolixiùs egit *Steph. Strobelbergerus lib. de Odontagr. ſect. 2. cap. 2. & ſeqq.* Quàm periculoſa autem ſit improvida dentium evulſio, *Thom. Bartholinus* quoque *cent. 5. hiſt. 54.* exemplo comprobat, vidiſſe ſe, ſcribens, cui pars maxillæ cum dente eximeretur; quod etiam de Avo ſuo materno, *A. Graſſero, Joh. Udalr. Rumlerus in Obſ. à Georg. Hier. Welſchio edit. 72.* teſtatur, qui ſibi ipſe dentem molarem eruens, maxillæ quoque fruſtulum extraxerat. Hæmorrhagias etiam ſubſecutas letales exhibent *Hieron. Cardanus de cauſ. ſign. & morb.* & *Felix Platerus lib. 3. obſerv.* Quàm temerè tamen hac in operatione utplurimum procedant Agyrtæ, plus quàm notum eſt, qui licet absque dolore dentium evulſionem promittant, vix tamen unquam ipſo opere id præſtant; ut itaque de fraudibus horum, ceu vocat, nebulonum publicas inſtituere querelas, artemque decipiendi exemplo confirmare ſatis cauſæ habuerit *Petr. Borellus cent. 1. hiſt. 2.*

[Luc. Schröck. L. F.]

OBSERVATIO LI.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI.

Antipathia cum felibus.

VIvit in hac noſtra Cherſoneſo Cimbrica quidam Vice-Colonellus, (parco nomini, ducit quippe originem ex perilluſtri ſtirpe, ex quo & Comites perilluſtres orti,) hic catorum etiam arcis vel ſcriniis incluſorum, ſine effuſione ſudoris frigidi & periculo ſyncopes, non fert præſentiam.

SCHOLIUM.

SCHOLIUM.

SImile exemplum Mercatoris, qui vivas & pictas etiam feles admodum metuebat, in *Ephem. noſtr. Dec. I. Ann. III. obſerv. 146.* occurrit, & *Petr. Borellus cent. 4. hiſt. 61.* Illuſtr. Com. de Schomberg felis non ſolùm adſpectum, ſed etiam latentis odorem absque lipothymiis ferre non potuiſſe, recenſet; quale quid etiam *Petr. Andr. Matthiolus Comm. in Dioſcor. lib. 6. cap. 25.* aliique referunt. Ipſe plures in hac Civitate novi, qui nec viſas itidem feles, alicubi tamen in conclavi latentes mox perſentiunt, horrore & præcordiorum angore indè correpti. Imò, ut verbis *Henr. ab Heer obſ. 29.* loquar, *qui cattos ut mortem horrori habent, paſſim obvii ſunt.* Singularius eſt, quod idem refert de quodam, qui à cocti etiam fruſto, inſcio ipſi ſaltem in convivio oblati, & nondum vel ore manibusve libati, mox in vomitum & animi deliquium inciderat. Cujus antipathiæ abſtruſam eſſe cauſam, potior Medicorum & Phyſicorum pars ſtatuit. Non adeo tamen occultam eſſe, *Thom. Eraſtus cap. 34. lib. de occult. pharm. poteſt.* quem integrum *lib. 2. Miſcellaneor. ſuorum* dein inſeruit *Henr. Smetius*, ex hiſtoria, quam adducit, colligit, Principem quandam feminam, felium præſentiam abhorrentem, memorans, cujus Mater gravida à fele, licet animalium horum conſpectum aliàs ferre potuerit, derepentè ac tantopere exterrita fuerit, ut non tantùm animo linqui ceperit, ſed & non niſi poſt multos dies à pavore iſto recolligere ſe potuerit; unde non improbabile *Eraſto* videtur, ab ejusmodi pavida cogitatione ſpiritus ac temperamentum fœtûs certo modo immutari poſſe, non ſecus ac expetitæ rei imaginatio, ſpeciem rei vehementiùs deſideratæ tenello adhuc infantis corpori imprimat. Quamvis modum latere nos, unà concedat, quo nempe terror ejusmodi in infante generet qualitatem. Et ſanè multas adhuc involvit res hæc difficultates, à feliciori aliquo ingenio, è Naturæ intimiori receſſu aliquando eruendas. Cùm verò animi paſſiones, & has inter inprimis terrorem, ma-

gnam in ſanguine & ſpiritibus variè commovendis & adficiendis vim poſſidere, nemo dubitet, hi autem in continuo per corpus motu naturaliter vigeant, atque ad uterum præſertim accedant, non mirum eſt, ſi infenſas illas & pavidas, ſpiritibus & ſanguini materno à fele impreſſas idéas in tenellum fœtûs corpuſculum inferant, quod ob nativam debilitatem easdem facilè ſanguini & ſpiritibus ſuis viciſſim imprimi patitur; quæ terroris idéæ in tenera iſta ætate altiores ita radices agendo, & quaſi ſopitæ deliteſcendo, accedente externo aliquo ſufficienti incitamento, promte reſuſcitari, atque iſtum à felibus horrorem concitare poſſunt. *Celeberr. D. Sim. Paulli in* παρεκβ. *de febb. malign. §. 11.* miræ hujus averſationis cauſam oſtenſurus, in ſulphur & ſal volatile fœtidum felinum eandem rejicit, cujus odor nonnullis individuis tam ſit ingratus, quibus nempe, forſan ab olfactoriorum nervorum paris ſive ſtructuram, ſive temperiem, ſagacior naſus ſit quàm cani venatico, diſcernenti heri ſui & venatoris à leporis veſtigiis. Quæ ſanè effluvia ſalino-ſulphurea, cùm odore ſatis evidenter, & quidem ſpecifico in quibuslibet animalibus, prædita ſint, atque continuò è corpore præſertim vivo, exhalent, in aëre vicino ita oberrantia, ſi naribus à tali homine, qui felium præſentiam tolerare nequit, hauriantur, aliterve in corpus admiſſa, latentes in eo idéas pavidas excitare, inque commoto ab eis ſanguine ac ſpiritibus tumultus illos concitare poſſunt. Quæ verò *Sanctorii* circa hanc antipathiam ſit ſententia, oſtendit & enarravit *Dan. Sennertus in Paralipom. ad Hypomn. phyſ. 2. cap. 2.*

[*Luc. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO LI.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI.

Lingua magna.

ANno 1682. Holmiæ in Suedia fœmina peperit fœtum, cui lingua ex ore inſtar canis venatici propendebat, quàm, abſcin-

abſcindendo ſuperfluam partem, ritè formavit Chirurgus, & vulnus conſolidavit. Sicque miraculorum effectrix eſt Medicina.

SCHOLIUM.

LEidæ puella quædam, memorante, ex *Walæi* relatione, *Exc. D. Thom. Bartholino cent. 2. hiſt. 22.* linguam manûs magnitudine amplam groſſamque habebat, ut vix ore contineretur, Medici particulas ſuperfluas in extremitate abſciderunt, donec ad conſuetam perduxiſſent molem; quam ita decurtatam non impediviſſe loquelam, credibile eſt; cùm nec omnis illi fuerit abolita, qui ex variolis linguam totam Salmuri, eodem Bartholino ſcribente, exſpuerat; quale quid etiam in *Welſchianis Epiſagmatibus obſ.25.* fide *Cl.* S*legelii*, legitur de quadam, cui linguæ, ex intempeſtiva inunctione mercuriali, immensùm intumeſcentis dimidia pars abſciſſa fuerat, absque loquelæ impedimento. Utrùm verò renaſci poſſit, majus videtur dubium. *Horſtius* ſanè in adfirmativam deſcendens, *lib. 3. conſ. & epiſt. ſect. 1.* ſingulari exemplo eam munire intendit; cui in *Agloſſostomogr.* ſua *Jacob. Rolandus c.4.* contradicit, defenſus tamen viciſſim feliciter à Nob. *D. Car. Raygero*; cui etiam manum jungere nullus dubito, præcipuè cùm *Horſtius* ipſe, non ex nuda Chirurgorum relatione, ſed propria etiam obſervatione id referat, qui os apertum intuitus, linguam planè abſumtam usque ad radicem deprehendit, atque in radice magnam putrefactionem ſanie conſperſam vidit, ſemeſtri verò elapſo, linguam integram, quæ de novo creverat, licet paulò minorem invenit. Ut taceam, quòd linguam etiam, innocenti quæ fuerat abſciſſa, renatam memoret *Excell. D. Franciſc. Ignat. Thiermairius Conſil. med. lib.2. cap.13.* cùm id non ſine miraculi opinione, ideoque ultra naturæ limites contigiſſe cenſeat. Et ſanè lingua quia, prælaudato *Raygero* id monente, ex carne, venis, arteriis, nervis & membranis conſtat, carnem autem recreſcere poſſe nemo dubitat, ſimile quid in lingua poſſe evenire, nihil pr

bet. Utrùm tamen conſuetam illam & primitivam conformationem, v. g. fibras iſtas per tranſverſum ductas, perpendiculares &c. à Celeberr. *Marc. Malpighio in epiſt. de lingu.* deſcriptas, & non potiùs ad modum alterius alicujus ſimplicioris muſculi, fibras tantùm recto tramite excurrentes talis renata lingua habeat, dubitari poteſt; id quod vel in vivo ejusmodi homine, ex diverſimodo linguæ motu, & ſalvo guſtu, vel ex demortui anatome tandem foret cognoſcendum.

[*Luc. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO LII.
D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI.
Fiſtula linguæ.

EQuiti Gallicâ lue infecto, & ab ea (ut dicebatur) ſalivationis beneficio liberato, veſtigium iſta lues tam profundum impreſſit linguæ, ut fiſtula in ea nata ſit, quæ omnem reſpuit conſolidationem; conſultus à Chirurgo, qui curæ præfuit, ſuaſi, fluxio diverteretur; in eum finem præſcripſi medicatam cereviſiam, & mundificans medicamen linguæ, ſæpiùs de die applicandum, & talia quæ carnem gignerent.

SCHOLIUM.

NOn indigna erit, quæ huic jungatur, illa à *Cl. Theod. Kerckringio Obſ. anatom. 68.* notata, de ductu ſalivali, qui aberrans fiſtularum inſanabilium cauſa exiſtat; qualem nempe vitioſum ſitum in vitulo deprehenderat. *Deflexerat,* ſcribit, *ductus ille (cujus radices parotis conglomerata, quique oſtium ſuum in buccis reperiens, ibi ſeſe exonerat) verſus laryngem, ibi humoris ſui, qui ore excipi ſolet, exitum non inveniens, tumorem ingentem excitaverat lentâ materiâ redundantem. Annon hæc fiſtularum ad ſtuporem mortalium perpetuos usque humores ſuppeditantium, ut cauſa dici, ita ex eadem poſſet inveniri via easdem faciliùs perſanandi?*

[*Luc. Schröck, L. F.*]

OBSER-

OBSERVATIO LIII.
D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI.
Febris ardens ſpiritu vini curata.

QUædam Virgo Buxtehudana in Ducatu Bremenſi, ardente febre laborans, petiit vinum aduſtum, accepto eo, largum fecit hauſtum, inebriata hinc in ſomnum & copioſum ſudorem lapſa, præter omnium ſpem, priſtinæ ſanitati fuit reſtituta.

SCHOLIUM.

DE Vini in febribus, præſertim etiam ardentibus uſu, multi Medicorum ſententiam ferre laborarunt, quos partim in ſua *Ampelogr. lib.2. ſect.6. membr.2. cap.6.* beatus *Sachſius* noſter adduxit; de ſpiritûs etiam ex eo profecti uſu determinando *pag.499.* ſollicitus. Ipſum *Hippocratem* in febribus permiſiſſe vinum, *Cl. Anton. Lindanus Select. med. exerc.7.* oſtendit; ſingulari quoque exemplo cum fructu propinati confirmans. Quibus conferre licet amiciſſ. mei Collegæ, *D. Vit. Riedlini obſ. 26.* Febris ardentis vini generoſi potu curatæ exemplum habet *D. Engelb. Holterhoff tr. de vita long. & brev. part. 1. cap. 1. §. 4.* Quendam ab intenſa & deſperata febri, unciis tribus aquæ vitæ epotis, ut & odorati vini uſu liberatum memorat *Reiner. Solenander Conſ. med. ſect. 5. conſ. 15. obſ. 13.* Morbus Hungaricus die decretorio per temulentiam à vino ſublatus in *Dec. I. Ephem. harum Anni I. obſ. 145.* deſcribitur. Ardentiſſimum vini deſiderium in cunctis febre puncticulari correptis magni nominis Practicus, *Petrus à Caſtro tr. de febr. puncticul. ſect. 3. §. 26.* notat, addens, auxilium hoc ipsâ naturâ duce cognoſci ad regenerandos deperditos ac malitiâ conſumtos ſpiritus aptiſſimum. Uti verò hujusmodi exempla vini ſalubriter aut ſine noxa potati, qualium & ipſe recordor, fidem merentur: ita viciſſim inſignes noxas quandoque, ipſam imò mortem ſubſequi, quotidiana teſtatur experientia. Ut itaque omnia pru-

dentis

tis Medici conſilio, qui morbos, cauſas, ſubjecta, tempora &c. ritè diſtinguere novit, hîc agere præſtet, & temeritatem (licet illa, quos ratio non juvat, ſæpe reſtituat) non omnibus ſalutem adferre, perpetuò conſiderare oporteat.

[*Luc. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO LIV.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI.

Aquæ fortis epotæ cura.

QUædam ancilla incidit in vitrum aquâ forti plenum, arbitrata eſſe vinum aduſtum, haurit, dolores in ventre ſentiens ſuperinfundit aquam frigidam, & evaſit. Cæterùm contra ejusmodi hauſtum Medici commendant oleoſa, pinguia & mucilaginoſa. Oleo amygdalarum largiter bibito quidam ruſticus Lunæburgi apud Aurifabrum aquam fortem pro ſpiritu vini bibens, fuit reſtitutus: Celeberrimus *D. D. Cornelius* Stalpart *van der Wiel*, Medicus Batavus, & Hagæ Com. Practicus feliciſſimus, in ſua *centuria oppidò rararum obſervationum obſ. 44.* multa curioſa congeſſit circa hunc caſum, & oleum primò, poſtea (eo vomitu rejecto) Syrupum violarum cum mucilagine ſeminis cydoniorum præſcripſit, non ſine inſigni & optato ſucceſſu; citat etiam *Bald. Ronſſæi epiſt. med. 9.* qui commendat oleum raparum, & linctum ex mucilagine ſemin. cydonior. althææ & tragacanth. cum aquâ roſar. extractâ, melle roſarum, & ſyrupo violaceo mixtum præſcribit.

SCHOLIUM.

J*Oh. Bapt. Helmontius lib. de febb. cap. 9. §. 20.* dum palpitationi cordis Artiſtas, uti loquitur, diu multumque circa aquas fortes occupatos, eſſe obnoxios ſcribit, in aciditatem ejus vaporalem, quam *tr. de lithias. cap. 9. §. 71.* ponticam vocat, corporis penitiſſima pervadentem, non immeritò cauſam rejicit. Unde

Unde etiam Cl. noſter Collega *D. Joh. Nicol. Pechlinus* in erudito *tract. de Purgantib. cap. 23.* aquas, ceu vocant, fortes, quarum virtus letalibus infamatum ſit exemplis, non veneni formâ, ſed igneis ſolùm penetrantiſſimis ſalium ſpiculis agere, i. e. ventris erodere fibras, horrendaq; excitare ſymptomata, oſtendit, cùm acrimoniâ hac per ſpiritus alicujus volatilis conjugium demitigatâ, tolerari ea in corpore poſſint, vicemque ſuſtinere medicaminis; qua ratione etiam nitri ſpiritum, vix ab aqua forti diverſum, ſi nitro fixo committatur, corroſivam vim deponere, & citra noxam intus adſumi poſſe, *Ill. Rob. Boyle in Tentam. circa part. nitr, ſect. 36.* admonet, ſive in nitrum, ſine corroſionis metu propinandum, abire, *Ott. Tackenius Hipp. Chim. cap. 10.* & *Clav. cap. 6.* ſcribit, Et jam olim magnus *Dan. Sennertus lib. 6. Medic. pract. part. 6. cap. 4.* aquas ſtygias, quidquid præſtant, corroſione facere, enunciaverat; ob hanc ipſam tamen, quia gravia inducunt ſymptomata, qua ratione ſit occurrendum, ut oſtendatur, neceſſum eſſe judicans, & lenientia eapropter ac viſcida, quæ partes internas à corroſione muniant, ſimulque calori reſiſtunt, commendans, quæ inter mucilago ſeminis cydonior. tragacanthi &c. magnam inprimis utilitatem præſtent. Quam ipſam medendi rationem etiam felici cum ſucceſſu obſervarunt *Phil. Höchſtetterus* in ſimili, qui ipſi fuit oblatus, caſu; *vid. decad. 3. caſ. 3. Petr. Foreſtus lib. 15. obſervat. 30.* & nuper *D. Sim. Schulzius in Ephem. Cur. Dec. I. Ann. IV. obſervat. 119.* Prout in præſenti quoque Caſu aqua fontana, disgregando corroſivas aquæ ſtygiæ particulas, & ita violentam earum actionem infringendo, prodeſſe potuit.

[Luc. Schröck, L. F.]

OBSERVATIO LV.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI.

Serpens cum fœtu excluſus.

OBſtetrix quædam mihi retulit, ſe vidiſſe partum à quadam fœmina editum, cujus ventrem juxta regionem ſtomachi inſtar balthei militaris circumdederat ſerpens, quem inde appoſito lacte ſaccharato calente abſtraxerunt, infante ſuperſtite vivo & ſano & jam adulto.

SCHOLIUM.

ILla animalium multùm à formæ humanæ exemplari differentium ſæpiùs eliſia geneſis mentem meam reddit dubiam, an ſemen humanum ſit univocæ vel æquivocæ generationis principium? Æquivocam generationem multi Philoſophorum negare auſi ſunt, verùm magis præconceptâ opinione quàm rationum momentis moti; ſed iſtam controverſiam hoc loco noſtram non faciemus. Semen humanum quod ab utriusque ſexûs homine deciduum, primariò à muliere, ut quæ confert, quod abſolvit materiale in humani corporis ſyſtemate, vir duntaxat auram prolificam ſub vehiculo ſuæ genituræ, quæ maximam partem inutilis, in uterum fœminæ infundit, & eâ conſpergit ſemen muliebre, hinc omnis fœcunditas, & prolifica virtus; ſicque vir confert id, ex quo ſpiritus tandem oriuntur: à neutro anima rationalis, forma illa aſſiſtens, quàm DEUS per creationem infundit ſuo tempore.[a] Quare homo ſecundùm ſuum materiale à muliere; ſecundùm ſuum formale, quatenus illud informans, à virô; ſecundùm ſuum formale, quà illud aſſiſtens, à DEO creatur. Proinde ſemen, quamdiu non animatum, eſt ſemen vel principium æquè æquivocæ, quàm univocæ generationis; hoc meum aſſertum (1) probat illa multiplex animantium ex

utero

utero fœminino geneſis, ut ſunt mures, glires, talpæ, bufones, ſerpentes &c. provoco ad *Annum IV. Dec. I. Miſcell. Cur. obſerv. 160. Salmuthum, Camerarium, Riverium, Bartholinum, Joubertum, Wierum &c.* Noviſſimum exemplum de partu canis habet *Corn. Stalpart van der Wiel,* Medicus Batavus in ſua *centuria obſerv. 72.* Eliſabeth Tambey, inquit, obſtetrix civitatis (Hagæ Comitis) ordinaria 21. Septembr. Anno 1677. ex cujusdam fœminæ utero extraxit canem vivum benè formatum, ſuisque ſecundinis involutum, & quidem ſequioris ſexus catellum, quem inſolitum partum adhuc ſuo ſanguine rubentem & calore uteri calentem *D. D. Johanni Stalpart van der Wiel* (Medico inſigniſſimo & prælaudati Autoris fratri) ſpectandum exhibuit, quæ fœmina nihilo tamen minùs gravida manens, elapſis 14. ſeptimanis vivum fœtum, & quidem maſculum enixa. Occaſionem iſtius anomali partus ſic deſcribit Excell. Vir: Maritus homo plebejus, rudis & potui deditus, inſolito, inhumano, & prorſus beſtiali modo, uxorem, & quidem invitam, à tergo ſubinde cognovit, fuſtibus & ferri acie ipſam minitatus, niſi obſequi vellet, hæc ſequentia nefanda verba ſæpe ore maledicto effutiens, ſe procreationi canis omnem operam daturum, quæ deteſtanda dicta, ut & coitus ille beſtialis, altè & continuò hæſerunt animo ejus, unde imaginatrix vis aſſiduâ abominabilis hujus dicti & facti rememoratione & impreſſione, tam potens facta eſt, ut canem hinc tandem efformaverit; quarum ſimilium præpotentium imaginatricis facultatis virium apud Autores paſſim fit mentio. (2) Aſſertum hoc meum probant vires phantaſiæ, quæ embryones in utero formant & ſigillant, imò pro lubitu fingunt; probant hoc innumeræ hiſtoriæ ab autoribus adductæ, quas referre ſuperſedeo; modò electum exemplum ſufficit. (3) Videtur & id probare diverſiſſimarum rerum geneſis, quæ ex uberibus vel abſceſſibus extrahuntur, ut ſunt vermes, lapides, pilorum globuli, bufones, aritæ, & id genus. (4) Accedit & hoc, quòd ſi Microſcopio humanum contemplemur

 ſemen,

ſemen, diverſiſſimorum animalium myriades in eo repunt ac ſeſe motitant, ita ut & hujus reſpectu Homo rectè dicatur Microcoſmus. (5) Aſſerto noſtro validum ſubſternitur fulcrum, quoniam ex incolarum Madagaſcar cadaveribus regenerantur locuſtæ, ut quibus tanquam ordinario veſcuntur cibo. Eodem modo & in ſemen omnium rerum, quibus veſcimur, character idealis imprimitur, quem nulla mutatio in eo obliterare valet, & cujus archæum phantaſia in actum excitat, ille & prævalet, illique & ſimile gignit animal uterus fœminæ. Animalia, quibus non veſcuntur fœminæ, ut ſunt inſecta, vel exotica Aſiatica vel Africana animalia, ex ſemine format & fingit phantaſia fortis. Omnium autem illorum animantium geneſis utplurimum fit in ſemine muliebri; habere autem fœminas ſemen, aliàs evincam. Contra oviformem geneſin, de qua tot exſtant ſcripta, & quædam ego ante annos octo circa eam materiam meditatus ſum, urgeo hæc dubia: (1) An quolibet coitu ex ovario muliebri ovum aliquod eliciatur, quod ſi tunc coitus ſæpiùs unâ reiteretur nocte, ubi tunc maneant illa ova? & quî fiat, quòd ſolùm ex uno educatur proles, & non æquè ex aliis vel omnibus? (2) Quid dicendum de iis fœminis, quæ 10. 11. 12. imò 16. 17. & 20. annos in conjugio vivunt, & licèt millies virum expertæ ſint, tamen nullum edunt fœtum, niſi poſt tot elapſos annos; vel ova non habuerunt in ovario, vel ſucceſſu temporis in ovario naſcuntur illa ova. (3) Quædam fœminæ, poſtquam ſemel vel bis pepererant aut etiam ſæpiùs, tunc parere deſinunt 10. 11. 12. 13. 14. 16. annos, iis elapſis, rurſum parere incipiunt. Quæ hujus cauſa? Vel 1. ova deficiunt; 2. vel nondum elaborata ſunt; vel 3. tot annorum ſpatio de novo elaborantur. Tamdiu enim ova ſine partu vel conceptione in ovario eſſe non poſſunt, quin corrumpantur. Hæc & alia ſi expendam dubia, oviformis generatio, cui antea tantum tribui, mihi multis nominibus ſuſpecta, & inter non entia referenda eſt.

OBSER-

OBSERVATIO LVI.
D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI.
De
Cura relaxatæ Uvulæ.

CLar. D. D. Stephanus Blancardus, Practicus Amſtelodamenſis conſultiſſimus, in ſuis Collectaneis Phyſico-Medicis mentionem facit cujusdam ægri, qui laboravit uvulæ relaxatione, ad quam curandam Medicum conſuluit, qui tamen fruſtra multa adhibuit. Accedens ergo alius vir, arreptis duobus digitis prioribus manus dextræ, & alterâ manu, quinque digitos ſupra pollicem, brachium fricaverat, uvulâ hinc in ſuum locum retractâ, curam autem Medico Magiæ accuſante. Ego autem ſatis mirari non poſſum iſtius Medici temerarium judicium. Mea quippe conjux, Eliſabetha de Calis (quæ ortum ducit ex illuſtri proſapia de Calis) toties, quoties uvulæ procidentiâ laboro, vel etiam domeſtici ſi eâ laborant, hac methodo uvulam priori ſuo loco citra aliud remedium reſtituit; una manu ægri manum apprehendit, alterâ fricat brachium duos digitos ſupra pollicem altum; illic etiam, tempore procidentiæ uvulæ, exiguos nodulos ſub cute percipere & tangere licet; ipſa autem fricat utrumque brachium; & plurimos hac methodo ab iſto vitio liberavit.

OBSERVATIO LVII.
D. CHRISTIANI MENTZELII.
De
Vermibus ex aure ruſtici extractis, ubi præmittitur aliquid de natura vermium è naribus emunctorum.

AD *Obſervationem 99. præteriti Anni primi, Decuriæ ſecundæ Ephemeridum noſtrarum*, quæ agit de verme è nare

 ſiniſtra

ſiniſtra emunćto & *pag. 204.* imagine præſentato, cùm de natura hujus vermis & ſimilium ex naribus excretorum per autores à Cl. Scholiaſte citatos nondum conſtet, placet meam priùs ſententiam de hac re paucis addere, quàm ad alia de ſimilibus obſervata deſcendam. Eſt, ut opinor; hic vermis ex termitum genere eorum, qui in carnibus & recentibus & putridis, muſcarum quarundam geneſi, imò vel in ipſis humanis ſtercoribus, ſoleat creſcere & provenire. Conſtat enim mihi indubitatò, & per crebra & certa de muſcarum geneſi experimenta in juventute habita, ſi figuram vermis locô citatô exactè delineatam & exſculptam intueor, eſſe hunc vermem & ſimiles è naribus delapſos ex termitum eorum genere, ex quo poſt metamorphoſin ejus in aureolam, Muſca Apiformis generatur. Muſca hæc exactè delineata cum ſuo termite & aureola à Cl. Pictore Belga, *Johanne Gœdardo* in ſua *Metamorphoſi naturali de inſectis part. 1. obſervat. 2.* vocatur ipſi Belgicè een Swyn-maade, id eſt, vermes porcinus: addit rationem, quia reperitur in lacunis putridis, cloacis, locis ſpurcis, ſtercorariis, quod me atteſtante veriſſimum eſt. Ex ejusmodi enim locis quondam deſumptos aliquot termites majores & vivaciores aſſervavi in ſcatula perforata ad tempus, quà deindè apertâ reperi muſcas & majores illas, quæ ventribus inferioribus cæruleis æſtate bombô quôdam carnes mactatas infeſtant, & Apiformes illas à laudato Pictore deſcriptas & depictas. Sed hæ muſcæ non ſunt Apes illæ mellificantes, quas Pictor noſter non ſine errore ſtatuit & loco citato deſcribit. Nam harum generatio nota eſt, cùm non in cœno & ſtercore, ſed in melle, florum flore, generent & gignantur. Accedit, quod Apiformis hæc muſca tenerum ſit inſectum absque aculeo, inermis; Apis verò ipſa ſit aculeô armata. Eſt Apiformis hæc muſca ex fucorum genere, Menſibus Auguſto & Septembre loca cœnoſa ſed umbroſa, (ut ſunt cloacæ) amans, & exili ſuſurrô circumvolitans, ut exindè alimentum capiat & pro

pro ſuæ ſpeciei conſervatione in cœnum & excrementa ſimul termites parvulos ut fœtus ſuos (quoniam cum cæteris muſcis vivipara eſt) pariat & deponat. Et cùm figura *Gœdardi* non multùm abludat à vivente animalculo & plurimùm reſpondeat figuræ vermis noſtri ex nare elapſi, placuit Gœdardi figuram hîc apponere, quo B. Lector conformitatem illam dijudicare poſſet. Vid. Fig. XIII. A. B. C. ubi A. termes, B. aureola jam disrupta, ex qua muſca caput exerit. C. Ipſa muſca Apiformis eſt. Quô modô verò ejusmodi vermes vel termites in cerebro, & partibus aliis capitis gignantur & quandoque per nares exſternutentur vel expellantur, forſan poſtea declarabo ſingulari experimento à me habito.

Nunc breviter enarrabo hiſtoriam de vermibus ex aure ruſtici à me extractis. Anno 1672. Menſ. Septembr. cùm Sereniſſimus meus Elector exercitum duceret conta Gallos per Haſſiam ad fluvios Mœnum & Rhenum, atque in itinere per tractum Würtenbergenſem eſſet eundum, ſubſtitimus in pago quodam Kirchaim (ni fallor) dicto, cùmq; munificentiâ Domini ejus loci per ruſticos adducerentur cervi occiſi & mactatorum animalium carnes ad culinãElectoralem pro convictu, quidam eorum ruſticorum ingenti ejulatu carnes ferinas advehebat: cumque Archimagirus & cæteri coqui cauſam lamentationis interrogarent, ruſticus præ dolore non locutus, locum affectum, aurem nempe dextram digito ſaltem monſtrabat. Erat ibi proximè culinam diverſorium mihi conſtitutum, ubi ex horto ædium mearum ruſticum lacrymantem exaudire licebat eumq; videre. Hîc quidam ex coquis, nomine Brant, adhuc ſuperſtes, & in aula Electorali jam aſſaturas ſolùm curans, mihi per ſepimentum horti caſum ruſtici enarrat, ſimulque rogitat auxilium. Adduci igitur jubeo ruſticum in hortum meum: cumque ambo mihi adeſſent ad menſam in horto poſitam & reliqua plebs accurreret, ſeparo ab aure dextra ruſtici capillos bellè comptos nidi ad inſtar

ſtar ciconiæ, & diductâ auris conchâ, ſtatim video meatum auditorium vermibus candicantibus infarctum tanquam vi quâdam in meatum illum intruſis, & impactis, adeò ut nullo modo etiamſi caudæ vermium prehendi poterant, eſſent evellendi. Hîc ego arreptâ volſellâ ferreâ unicum vermem, cùm extorquere integrum non poſſem, laceratum & in partes disruptum educo; quô factô & reliquis vermibus ſpaciô quôdam conceſsô, facilior exitus patebat; qui volſellâ deinde extrahebantur, ſanguine ex aure exulceratâ largiter fluente. Vermes numero octo in ſuppoſitam menſam dejecti mirâ agilitate & vivacitate ſubſultabant ſeque movebant quidam caudis oblongis, deſcriptis jam vermibus perſimilibus; quidam verò caudis carentes; omnes autem albicantis coloris, unciam longi, ſemunicam lati.

Juſſi poſt extractionem, ut Chirurgus aurem benè elueret, melle roſato bombace indito, & mundificantibus, abſtergentibus & reliquis indicationibus curaret. Contraxerat ruſticus hoc malum (uti mihi poſtea expoſuit) ab exulceratione auris dextræ, in quam muſcæ, cum ſub dio, æſtate, capite nudo dormiret, ſua ſpermata & fœtus peperêre. Sed de his termitibus & muſcarum generationibus poſthæc forſan plura. Jam de Muſca Aceti vini ſive vini aceſcentis paucula proferam.

Fig. XIII.

OBSERVATIO LVIII.
D. CHRISTIANI MENTZELII.
De
Muſca vini vel cereviſiæ aceſcentis.

MUſcas ex aceto vini progigni, olim quoque veteribus notum fuit. *Ariſtotel. Hiſt. l. 5. c. 19.* Οἱ δὲ κώνωπες, inquit, ἐκ σκωλήκων; οἱ γίνονται ἐκ τῆς περὶ τὸ ὄξος ἰλύος. Hoc Interpres

terpres ita reddit: *Vinarii culices ex vermiculis, qui fæce vini aceſcente gignuntur, originem ducunt.* Etſi hæ muſcæ, κώνωπες ſive culices non ſint; ſed parvæ muſcæ, quod à multis annis uti mihi certò conſtitit; ita hoc præſente anno 1683. Obſervatione certâ indubitatò innotuit, & ſic ſe habet: Menſibus vernis, Majo præſertim & Junio ſat clarè conſpiciuntur & microſcopiis & ipſis oculis nudis in aperto vini aut cereviſiæ acerrimo vermiculi exigui ſerpentium inſtar mirâ agilitate ſeſe moventes, capitulis ad ſuperficiem aceti erectis, ut cum ſuo pabulo, quod ipſis acetum eſt, aërem ſimul elicere pro ſui ſuſtentatione & vita poſſint. Acetum hoc anguiformibus illis vermiculis prægnans in loco concluſo, vaſe nempè parùm non arctè obturatô, quò temperatus aër ingredi posſit, ubi non movetur, ſed ad tempus immotum manet, ſitum & mucum contrahit, ut vermiculis jam adultioribus ſubſtantioſius alimentum præbeatur. Quibus ita peractis, cùm vermiculi jam ad ſtatum ſuæ ætatis pervenerunt, atque acetô, ipſorum pabulô congruô & naturali, exſaturati ſunt, prorepunt ex aceto foràs ad latera vitri aut vaſis, quò aërem craſſiorem deſuper per operculum vaſis ingruentem haurire poſſint, undè etiam ad operculum vaſis copioſiſſimè conſiſtunt. Breviſſimum igitur tempus ſive ad latera vaſis ſive ad ejus orificium ex parte coopertum commorati, transformantur in aureolas parvas inſtar ſeminum ſinapi, quarum una in Fig. 14. lit. B. per microſcopium in molem centies majorem depicta eſt. Ex his abſolutô tempore, disruptô jam circa caput muſcæ concluſæ cortice tanquam operculô apertô, more cæterorum inſectorum erumpunt foràs muſcæ exiguæ inſtar ſeminum lentis minoris. Sic ergaſtulô ſui corporis jam ſolutô, libero aëri expoſiti, quod accidit Menſibus Julio & Auguſto, circumvolitant ſine omni ſtrepitu, placidè non velociter, alulas mirùm quam velociſſimè agitantes, nec valdè remoti à vaſis acetoſis tanquam Patrio ſolo, ut vapores acidos cum aëre haurire vitamque protrahere, nec ab alieno

N rigidiore

rigidiore aëre interimi poſſint. Interea ut fatalis lex, ſemel in creatione promulgata, impleatur, ad acetum rurſum ſeſe conferunt volatu, ubi coëunt & in acetum iterum fœtant, ſive fœtus ſuos, parvos nempe termites excludunt & pariunt. Muſca hæc acetoſa parvula eſt, muſcarum ferè omnium minima, oculis rubro-puniceis, dorſo luteo, gibboſo, caudâ itidem luteâ, ſex ſtriis ſive lineis atris, veſparum more, notata, alulis ad menſuram corporis paullò longioribus, perquam pellucidis, ad diem clarum Iridis in modum pulchrè verſicoloribus, lineis tamen quinque vel ſex tanquam nervulis atro-purpureis diſtinctis. Dorſum & caput pilis quibusdam hinc indè ſcatet. Inter oculos corpuſcula duo rotunda eminent, quibus pili tanquam barbulæ quædam inhærent, forſan pro temperando aëre acetoſo, quem hoc modo tanquam naribus attrahunt. Proboſcidem non habent, ſed ejus loco τὸ βρύον τι, & ſpongioſum quid, hians inſtar oris murenæ, quo ad latera vaſis vapores aceti exſugere, ſimulque hôc ſuctu tenaciter adhærere poſſint. Sub abdomine venter totus luteus eſt. Hujus beſtiolæ ſtructuram ope Microſcopii exquiſiti à curioſo rerum minimarum ſcrutatore *D. Joh. Abrahamo Ihle* dono mihi miſſi exactè contemplati ſumus & manu noſtra, præterito 17. Septembr. depinximus. Vide dictam figuram ubi A Muſcæ hæ naturali ſuâ magnitudine ſunt adumbratæ. B indicat Aureolam, ubi (a) caput ejus (b) verò cauda, C. & D. ipſa Muſca per microſcopium delineata, ubi C. exhibet muſcam à tergo, D. verò à pectore & parte ſupina ſpectabilem.

Fig. XIV.

OBSER-

OBSERVATIO LIX.
D. MATTHIÆ TILINGII.
De
Adamantibus Lippiacis.

IN Comitatu *Lippiaco* circa pagum, qui dicitur Heilbecke, in arena puriore reperiuntur Silices, inſtar aquæ pellucidæ diaphani, ex quibus in *Belgio* Adamantes *Europæi* expoliuntur, & qui expoliti *Bohemicos* longè ſuperant. Tales quoque in *Boruſſia*, tractu *Hildesheimenſi* & aliis locis inveniuntur; & reperiuntur etiam ejusmodi Silices, ex quibus hodiè vaſa cryſtallina optimi generis conflantur, ubique ferè locorum, ubi præſertim rivuli fontesque vivaces è terra ſcaturiunt, puriorque arena à natura eluitur: ſicut in Comitatu *Clivenſi* patet.

Fig. XV.

SCHOLIUM.

ADamas locum primum inter cæteras gemmas ſibi vendicat, cùm omnium duriſſima ſit, totaque pellucida, & inſtar aquæ puriſſimæ nitens, maximè inter eas fulgeat, & acre lumen verſus oculos emittat. Quoniam enim ex ſucco defæcatiſſimo concreſcit, ejus partes in percolatione ita dividuntur, ut receptos radios undique reverberent, aut refringant. Sunt nimirum ſingulæ ejus particulæ veluti tot ſpecula, quæ lumen retorquent, & viſum eo modo, quo percutiuntur, referiunt. Id etiam tincturæ, cujus maximè capax eſt, aſſignari poteſt, non propter innatam quandam ſimilitudinem, ut quidam ſomniant, ſed quia talis eſt partium ejus diſpoſitio ac ſitus; ut cuncta tincturæ filamina appoſitè conveniant, & meatus ejus omnes occupent; quod ad radiorum retorſionem maximè juvare ſciunt omnes, qui aliquid de optica ſciunt.

Virtus illius eſt nullum colorem notabilem habere; vitium aliquâ albedine, flavedine aut nigredine, aliôve colore vel leviter tinctum eſſe. Summa illi dignitas & pretium, cui tamen multum decedit, ſi arenulis albis aut nigris ſit interſparſus, aut nubeculâ aliquâ ſuffuſus. Et hinc multi eo nomine Adamantem non dignantur, quòd ejus omnes partes homogeneæ non ſint, ſed hæ heterogeneis multis partibus commiſceantur; nec etiam hic & alii etiam lapides pretioſi integri reperiuntur homogenei; habent ſiquidem maculas internas plerumque, quæ eorum ſplendorem & nitorem contaminant, & inficiunt, & virtutem etiam eorum internam diminuunt, quòd forma eorum heterogeneis non gaudeat, imò ab iis deſtruatur, eâque evaneſcente & languente, virtutem & energiam evaneſcere, & languere neceſſe eſt. Quòd ſi in puriſſimum terræ locum Spiritus mineralis lapidificus deferatur, ibique aquam mineralem puram, nitidam, & ab omni terrena ſpurcitie deterſam invenerit, eaque minerali aqua coërceatur, fiunt lapides tales, quales ſpiritus formator internus appetit ſua intrinſeca differentia. Aqua enim mineralis ſuo centro coërcet & continet aliquid unctuoſæ fixæ ſubſtantiæ, cujus ratione & auxiliante illius vitali igniculo coagulatur, & aqua, ſeu humidum (quod unctuoſæ fixæ ſubſtantiæ partes diſſolutas continet) & ſpiritus, qui colorem & formam ſecum habet lapidis producturi, & ſic ambo, ſpiritus puta, & humidum aqueum ſupradictum, duritiem & ſoliditatem tempore ducunt & lapideſcunt. Et ſic hoc modo prorſus inter ſe convenire queunt lapidum pretioſorum ortus & eorum interitus. Hoc eſt, quæ in lapidum pretioſorum generatione & ortu materialiter collocamus, eadem prorſus in eorum reſolutione repetimus, & ex iisdem etiam ſubſtantiis, quas ex reſolutione habuimus, iterum de novo lapillos arte paramus, prioribus virtute & ſubſtantiâ ſimiles; ſed multò lucidiores, & nitidiores, imò etiam efficaciâ & virtute præſtantiores, modò partes omnes naturales,

rales, lapidum genus componentes, ritè & purè inter ſe uniantur, & ſervatis ponderibus miſceantur.

Licèt autem Adamantes ſint lapidum omnium pretioſorum duriſſimi & firmiſſimi, ex eadem tamen molli & tenui fiunt materia, ac cæteri lapides pretioſi omnes, ex humido viſcoſo nempe aquæ, coctione illius humidi viſcoſi perenni & continuâ, & ſublimatione ejusdem, donec ad ſupremum puritatis & coctionis gradum devenerit, tunc temporis hæc materia condenſatur & firmatur in Adamantes, idque in ſaxoſis & lapideis cavernis & antris firmiſſimè clauſis, ubi illud humidum viſcoſum aquæ detinetur clauſum, ne inter ſublimationes varias, quas patitur in depuratione ſua, exeat & evaporet. Reperiuntur ſæpiſſimè in fodinis auri & argenti Adamantes, quod cum, dum fiunt hæc metalla, materia eadem, quæ plus ſalis habet, fit Adamas, reliquum materiæ, quod plus mercurii retinet, fit metallum cum ſulphure ſuo, quæ eſt materia unctuoſior & glutinoſior eâ ipsâ materiâ, ex qua fiunt Adamantes.

Ubicunque igitur in locis *Indiæ* ſpiritus ſalini ex purgatiſſimo & maximè defæcato ſale, ignis ſubterranei vi, per intimas montium fibras exaltati opportunam rupem poroſamque, id eſt, proportionatum locum intra rupis concava repererint, ibidem quoque intra rupes multum fixi puriſſimi ſalis ab extrinſeco Solis, iis in locis ardentiſſimi calore, omni humiditate exuti copia reperiatur; præterea humido loci naturali, aut roſcida ſubſtantia intra poros rupium per intimas montium venas evaporato, aut aliundè inſinuato, ac veluti in guttas quasdam reſoluto accedente, fit, ut volatiles puriſſimi ſalis ſpiritus fixis intra poros ſalis ibidem excoctiſſimi corpuſculis juncti, paranympho ſpiritu coagulativo maximè concurrente, qui uti minutiſſimas ſalis puriſſimi partes fixas cum volatilibus quàm conſtipatiſſimè in unum continuum corpus counit connectitque, concurrente eodem in loco quoque aliqua ſubtiliſſimæ pinguedinis ſpecie diaphano ce-

raſorum gummi haud abſimili, quo & partes glutinis inſtar compactiſſimæ unà cùm ſplendoris dote communicata, tandem in hanc omnium nobiliſſimam gemmam excreſcant.

Quòd diſtinguantur inter ſe Adamantes pretio & puritate, ſeu claritate luminis, hoc dependet & ortum habet ex ipſa puritate & nitore materiæ, quæ magis in quibusdam locis depuratur, quàm in aliis. Loca enim puriora una aliis. Et in puriſſimis locis fiunt puriſſimi Adamantes & clarè nitentes, quòd ipſa materia ſummoperè depuretur in his locis. In aliis verò locis minùs puris cùm non poſſit ita depurari materia, ratione impuritatis loci fiunt, Adamantes obſcuriores, & perindè non ita pretioſi. Qui apud *Indos* reperiuntur Adamantes, & apud *Arabes*, & *Æthiopes*, cæteris omnibus pretioſiores habentur, quia in hiſce provinciis fodinæ auri puriſſimæ reperiuntur, undè & ſeminalis materia Adamantum purior & nitidior hiſce in locis habetur, & cœlum & aſtra vegetiora, quæ coquunt & digerunt hanc materiam fortiùs, quàm in reliquis omnibus locis; nam quamvis frigus externum agat in coagulatione Adamantum, nihilominus & calor naturalis ipſius materiæ cum calore aſtrorum, plus eſt conſiderationis in productione rerum omnium, & præcipuè lapidum, quàm frigus externum, quod per accidens eſt cauſa congelationis ipſorum lapidum, dum frigiditate ſuâ & actione compellit calorem internum & fortiorem efficit ad exſiccandum ſuum humidum & congelandum.

Dependet verò hæc Adamantum puritas ex continua ſublimatione vaporis elementaris, qui ſeſe erigens, aſcendens atque deſcendens, ſemper purificat loca, ubi tranſit, auferens, quicquid eſt valdè limoſum & paluſtre. Tunc enim illud fixat & congelat in groſſos ſilices & groſſas petras, cumque ſemper in altum ſuſpellat trans poros terræ groſſiores, indè fiunt montes & rupes, intra quas poſtea vapor ille elementaris continuò ſublimatur, tandemque facit, poſtquam ſemper rejecerit

cerit impuriſſimum & magis groſſum ad exteriora vaſorum, quæ ſunt puritatis; in quibus vapor iſte congelatur, purus & mundus ab omni excremento elementari, ſi modò ſit plenus ſulphuris & pinguedinis; & componit aurum: Ubi verò illâ pinguedine non privatur, & loco illius dominatur pars aquoſa & ſalſa, facit Adamantes.

Illi autem nihil differunt à cryſtallis, niſi in parte fixante, quæ longè eſt potentior in Adamantibus quàm in cryſtallis; & mercurius, qui eſt in Adamantibus, purior eſt & ſublimior, quàm in cryſtallis, quæ univerſa replentur aquâ elementari, congelata, tùm per vim frigoris, tùm per virtutem congelantem ſalis, qui eſt in illorum mercurio. In Adamantibus nihil eſt præter mercurium, & omnis eorum liquor, ex quo componuntur, eſt mercurialis, & vapor purus elementorum: contra in cryſtallis plurimum eſt aquæ elementaris, & parum vaporis aut mercurii; hinc igitur cryſtalla ſunt molliora, nec adeò ſplendida & luminis plena. Aqua enim elementaris per virtutum ſalis congelata, nunquam poteſt eſſe adeò ſplendida & luminoſa, ac mercurius, purus & congelatus ac fixus per virtutem ſui ſalis & ſulphuris albi, quod ipſi auget ſplendorem & coruſcationem.

Sulphur illud album, & puritas mercurii cum firma & conſtanti fixatione ſalis, quæ inveniuntur in Adamantibus, inducunt omnem illorum differentiam. *Indiani*, & qui in mineris *Arabum* colliguntur, ac *Æthiopiæ*, æſtimantur optimi & puriſſimi, quòd in illis provinciis mineræ auri ſunt puriſſimæ, & quòd materia ſeminalis Adamantum in illis locis purior ſit, & ſublimior, quàm alibi terrarum; cœlumque & Sol vegetiùs & fortiùs agant, quàm uſpiam.

Coquit enim majori cum potentia iſtam materiam, quam deducit ad perfectam congelationem & fixationem: quamvis verò frigus exteriùs plurimum ad hanc congelationem conducat, calor tamen naturalis ibi plus etiam juvat. Nihil enim ad

ad perfectam fixationem pervenit ſine præambulâ maturitate & coctione materiæ fixandæ & congelandæ.

Ab hiſce verò Adamantibus multùm differunt illi, qui ab Alchymiſtis quibusdam arte parantur. Nam quos illi concinnant Adamantes, nihil commune cum veris habent, cùm neque materiam ſeminalem, neque locum, neque efficientem cauſam, quæ veros Adamantes gignere debet, habeant, ac Adamantes ab illis factitati vitra ſaltem ſint gemmarum coloribus tincta, ita ut præter colorem, diaphanitatem, aliquamque duritiem, nihil ſimile gemmis habeant. Sic hâc arte ex hyacintho *Gallicano* conflant Adamantes Alchymiſtæ. Hyacinthos illinunt offâ, ex luto & ſale parata, reverberantque per horam mediam, repetito opere, ſi primâ vice non reſpondeat. Color tranſit in perſpicuitatem adamantinam, tunc poliunt lege Adamantis, & firmitatem conciliant candefactione in ferrea pyxide, per quartam quadrantis horæ partem flagrante: præterea inter chalcantum ſupra infraque additum pari ſpatio reverberant, putantque ſic induruiſſe. Alii conformatum ad legem Adamantis poſt reverberium paſſum, includunt prunis duabus, quas undique luto muniunt & incendunt. Cùm benè excanduit, in aquam fortem immergunt, aut ſuper chalybe refrigeſcere ſinunt. Ex Sapphiro quoque Adamantem pollicentur, ſi ſeptus auro puro in catino detineatur in igne, dum aurum liqueſcat; ita enim cœruleus color evaneſcit, & Adamas evadit. Debet autem prius ad regulam Adamantis ſecta eſſe ſapphirus. Alii ſapphirum offâ ex albi ſmalti polline & ſalivâ perlinunt; ſiccant, filo ferreo circundant, ut movere poſſint; ſepeliunt eum miſturâ ex albo ſmalto & ferri ſcobe; imponunt prunis; calefaciunt, & ſæpè vident, num votis reſpondeat. Sapphirus etiam nitida, ſed alioquin diluti coloris cum auro jungitur, apponitur igni ſenſim donec liqueſcat; fervet autem horis tribus aut quatuor, indè gemma tollitur, & ſenſim refrigerari permittitur, inveniemus Adamantem: gemma enim manet,

manet, nec lima tangitur, quicquid autem eſt coloris cœrulei, perit. Ideo coloris dilutiſſimi ſapphiri quæruntur; ſunt enim viliores, & celerius in Adamantem transeunt atque perfectius mutantur. Qui primum invenit, hoc ditatus eſt valdè, breviqúe tempore, indè detectâ re adhuc lucrum arti relictum eſt; nitet enim plurimum ob ſapphiri duritiem. Sunt qui ex aqua marina gemma viliore & molliore faciunt Adamantes pulchros. Sunt qui & ſapphirum non incoquunt auro, ſed creta involutum in igne ſolùm, eodemqúe modo res ſuccedit. Obſervandum tamen eſt, ut gemmæ frigidæ ignis ſenſim circundetur, & rurſus ut peracto opere permittatur refrigerari ignis extinctione; nam detrahere ex igne haud tutum eſt. Vitium eſt, ſi quicquam remanſerit veſtigii coloris cœrulei. Et hi ex ſapphiro facti Adamantes verorum ſplendorem ſibi nonnunquam ſurripiunt & ſpeciem ferè naturalem.

Forma naturalis ſive figura Adamantibus legitimis ac veris diverſa eſt; alia enim ſexangularis eſt, & æquali octo triangularium laterum lævore undique turbinata. In quibusdam regionibus ad flumen *Amazonum* ſitis, copiosè & variâ molè reperitur Adamantum ſpecies, qui ferè globoſi ſunt, licèt non exactè ſphærici, nunquam autem angulati, ut verus Adamas; ſunt autem teneriores ad inſtar cryſtalli; & formati in tabulas aut alias formas, politiqúe nitent quidem, ſed ſemper in ſe habent a uid lactei coloris, ita ut facilè à cæteris dignoſci poſſint.

Quòd autem *Anſelmus Boëtius lib. 2. cap. 73. hiſtor. Lapid. & Gemmar.* diſputat de forma cryſtallorum hexagona, & ita judicat: *Circularis figura fit, dum materiæ partes ſunt prorſus uniusmodi, qualis in iis, qui proximi ſunt Adamantibus, quos duriores dixi, conſpicitur: Hexagona, cùm partes nonnullæ ipſius mixti reliquis ſint vel ſubtiliores, vel magis aereæ, aut aliâ ratione differant; hæ enim à reliquis circa angulos pelluntur, vel ipſæ non tàm citò, quàm aliæ ſe centro unire cupiunt: hâcqúe*

ratione, concreſcente materiâ, hexagona figurâ circulo quàm proxima, aliisque omnibus angularibus perfectior, efficitur: Exemplo Adamantum facilè refellitur; notiſſimum enim eſt, optimos & perfectiſſimos atque adeò duriſſimos Adamantes formâ eſſe hexagonâ, qui autem globoſi aut ovales, plurimum illis cedunt: ita ut potius ſtatuendum ſit, cryſtallis certam formam à DEO datam eſſe hexagonam, ut & aliis rebus. Plura de Adamantibus vide apud Boëtium, Joh. de Laet, Joh. Baptiſt. Tavernier &c.

Quæ de Venenoſitate ejus proponuntur, fabuloſa ſunt. Celebrantur Adamantes in Medicina ex pluribus facultatibus & virtutibus, quarum tamen ullam, uti ego puto, propter firmam fixationem & congelationem difficulter poterunt communicare. Creduntur reſiſtere omni venenorum generi, adeoque ipſiſſima eſſe venena; per experientiam falſiſſimum eſt. Virtutes non exiguas illis ineſſe utique cenſeo; ſed quoniam firmiſſimis & præduris obvallantur muris, ideò intercluſæ manent, ut in auro, in quo & plures ſunt virtutes, ſed occluſæ & ſepultæ quaſi inter firmos & fortes muros, ut in Adamantibus, & ex hiſce materiis elici non poſſunt, quin muri illi duri perrumpantur; hoc autem fieri poteſt, ſi in materiam primam ſuam, ex qua fiunt, reducantur; tunc virtutes Adamantum apparebunt, quæ & adamantinæ verè erunt.

Materia autem, quæ illos componit, ſola poterit illos rumpere & ad mollitiem reducere ac convertere in liquorem, quem magnæ virtutis eſſe oportet. Materia enim ex qua componuntur, magni eſt pretii, & ejusdem farinæ cum auro: adeò ut ſi raræ inveniantur virtutes in auro, itidem pateant in Adamantibus; æque indomitæ, uti Adamantes vulgò feruntur; ſed opus hîc erit & labor.

OBSER-

OBSERVATIO LX.
D. MATTHIÆ TILINGII.
De
Salamandra.

CUm ante plures annos Studio Medico *Roſtochii*, operam darem, in Sylva *Roſtochienſi* inter labores botanicos cepi Salamandram terreſtrem, nigrum obtinentem colorem, maculis flavis inſtar ſtellionis diſtinctum. Ego magno perfundebar gaudio, quòd occaſionem haberem experimentum facere, an quoque Salamandra in igne comburi poſſet. Me ergò deinceps domum conferens ipſam in ignem conjeci, ubi poſt breve temporis ſpatium planè comburebatur & in cineres convertebatur.

SCHOLIUM.

MUlta à majoribus noſtris falſa & fabuloſa afficta & addicta fuerunt Salamandris, ex quibus *incombuſtibilitas Salamandræ, ejuſque vita in igne*, meritò primum occupat locum. *Quidam* enim Salamandras non modò omnino impunè ignis fervorem ſuſtinere, ſed & in eo tanquam in Elemento proprio vivere, & alimenti loco nutriri, ſomniarunt. *Quidam* & quidem rectiùs, ad tempus ſaltim Salamandras in igne vivere, cumque lympha ſua extinguere quidem, ſed noviter adjectis prunis, ſufflaminataque flamma, concremari crediderunt: *Alii* ſed rectiſſimè, ſtatuerunt, Salamandras ignem planè fugere, eoque impoſitas, ſtatim interire, inque cineres omnino redigi, id quod etiam Experientia præſentis non modo Obſervationis, ſed & aliorum maximè modernorum, ſatis ſuperque comprobatum fuit: At verò erroneam hanc inter Authores, ſub ſolius fictæ autoritatis ſpecie circumlatam inq; poſteros religiosè propagatam opinionem, exinde potiſſimùm enatam fuiſſe arbitror; quod primæ aſſertionis aſſeclis, Salamandra non re ipsâ, ſed famâ tantùm & nomine cognita fuerit,

 rit,

rit, hinc eam adeò monſtroſam, tam pictam quam deſcriptam effinxerunt, mox capite ovillo, mox ſerpentino prææditam, nunc pelle lanuginoſa, nunc ſquamata, nunc aſpera, nunc unctuoſa inveſtitam, hic vermem dicebat, ille araneæ ſimilem, ita ut pleræque earum deſcriptiones, veræ Salamandræ non ſecus reſpondeant, ac aſinus equo, & noctua pſittaco. Secundæ opinioni omnino ſubſcriberem, niſi rem ex parte aliter exploraſſem: Vixiſſe enim Salamandras etiam perbreve tempus in igne, aſſerere non poſſum, nam aliquoties in Eruditorum præſentia facto experimento, cum Salamandras prunis, (non dicam igni aperto,) injeciſſem, accelerato tardiſſimo alias ſuo greſſu, fugam tentantes, oſcitante rictu ſtatim eas interire vidi, adeò, ut ne temporis momentum ignis fervorem, vivæ ſuſtinuerint; ſed durare eas (mortuas licet,) aliquandiu in igne, & exſudantibus ſuis humoribus eam conſopire, nonnihil, donec penitus in cineres abeant, (aſſeverante hoc quoque Obſervat. præſentis Dn. Autore) certum eſt, nam & ipſe obſervavi, lacteum ex omnibus penè pellis Salamandrinæ porulis exſudantem humorem, qui primo intuitu carbonum ignitorum fervorem mitigare videbatur, ſed ſtatim incraſſeſcens, in vappam quaſi condenſabatur, corpore ſenſim marceſcente, inque cineres collabante: ſed anne hoc mirum, & ſingularis proprietatis titulo dignum? cum id ipſum à quavis crudæ carnis particula, prunis inaſſata, eodem modo fieri ſoleat; imò, lignum ipſum, uſitatiſſimum ignis pabulum, non ſtatim admoto igne in cineres concidit, niſi ſenſim prius abſumta ſua humiditate. Rectiſſimè itaque ſentiunt ii, qui ſecundùm tertiò adductam opinionem, vacillante tot veterum ſuperſtitioſa authoritate, Salamandras neque in igne tanquam proprio ſuo elemento vivere, eoque veſci, neque vitam ad notabile quoddam tempus in eo protrahere, neque ſingulari quadam proprietate eam extinguere, ſed in eo reliquorum viventium inſtar, interire, perire, & comburere, non ſine rationis & experientiæ

fun-

fundamento, indubitanter credunt. Si quis tamen hanc veterum opinionem anxiè defendendam, religiosè putaret, intelligat eam neceſſe eſt, de Salamandra Chymicorum metaphorica & Alchymiſtica: plura huc facientia videantur in Salamandrologia mea, priori anno S. R. I. Acad. Nat. Curioſ. exhibita.

[J. P. Wurffbain.]

OBSERVATIO LXI.

D. MATTHIÆ TILINGII.

De

Lino vivo aut Asbeſtino & incombuſtibili.

FUit antiquitùs ſpecies quædam Lini, quod *Græci* Asbeſtinum, *Latini* Linum vivum appellârunt. Ex hoc tela contexta ſunt, & varia tunicarum genera, quæ igni non ſolùm non abſumpta ſunt; ſed in illum conjecta, ſordibus exuſtis, ſplenduerunt magis quàm potuerint aquis. Regum quoque funera in ejusmodi aduſta ſunt tunicis, ne corporis favilla cum reliquo miſceretur cinere. Imperator *Nero* indè mantilia habuit. *Plinius hiſtor. nat. lib. 19. cap. 1.* linum hoc, cui principatum in toto Orbe adſcribit, inventu rarum, textu difficile eſſe propter brevitatem, inventum æquare margaritarum excellentium pretia ſcribit.

SCHOLION.

MAgna inter phyſicos, Medicos & Hiſtoricos lis eſt, an Linum hoc vivum aliud ſit ab eo, quod fiebat ex lapide Amianto. Multi hoc adfirmantes adducunt in teſtimonium *Paulum Venetum* & *Plinium*, qui expreſſis verbis ſcripſerint, Linum hoc vivum aliud eſſe ab eo, quod ex lapide Amianto ſit factum. Ut autem ejus rei certam notitiam habeamus, verba eorum in medium producemus. *Paulus Venetus lib. 1. cap. 47. in Itinerar. ſuo* de Lino hoc vivo & incombuſtibili ita ſcribit: *In hac provincia* (intelligit autem *Chynchynculam*) *eſt mons*, ubi ſunt minera chalybis, & *Andavici & Salamandræ*,

de qua pannus fit, qui ſi projiciatur in ignem, comburi non poteſt: fit autem pannus de terra hoc modo, ſicut didici à quodam meo ſocio, Turco, viro valdè prudenti, qui ex commiſſione magni Kaam in illa provincia præfuit operi minerarum. Referebat enim, quòd in monte illo quædam minera terræ habebatur, quæ fila quædam habet lanæ ſimilia. Ipſa fila deſiccantur ad ſolem, & poſtea in mortario æneo conteruntur, & poſtea lavantur aquâ; & à terræ groſſitie ſeparantur; terra verò projicitur, & fila de lana filantur, de quibus filis poſtea panni fiunt. Hi autem panni albi ex textura non adſumuntur, ſed in ignem projiciuntur, & per horam unam dimittuntur in flamma, & hinc albeſcunt ut nix, nec læduntur in igne; quod ſimiliter fit quandocunque lavari debent; nam alia lotio ad removendum maculas non adhibetur, &c. Et de Salamandra verò ſerpente nihil audivi in orientalibus partibus. Id autem totum, quod de Salamandra didici, ſcripſi fideliter. Fertur, quod Romæ ſit quædam mappa de Salamandra, quæ eſt ſudatorium Domini involutum, quam miſit ſummo Pontifici, quidam Rex Tartarorum. Plinius verò *nat. hiſtor. lib. 19. c. 1.* ita diſſerit: *Inventum jam eſt etiam, quod ignibus non abſumeretur. Vivum id vocant, ardentesque in focis conviviorum ex eo vidimus mappas, ſordibus exuſtis ſplendeſcentes igni magis quàm poſſint aquis. Regum indè funebres tunicæ, corporis favillam ab reliquo ſeparant cinere. Naſcitur in deſertis aduſtisque ſolæ Indiæ locis, ubi non cadunt imbres, inter diras ſerpentes; aſſueſcitq; vivere ardendo, rarum inventu, difficile textu propter brevitatem. Rufus de cætero color ſplendeſcit igni. Cum inventum eſt, æquat pretia excellentium margaritarum. Vocatur autem à Græcis Asbeſtinum ex argumento naturæ. Anaxilaus autor eſt, linteo eo circumdatam arborem, ſurdis ictibus, & qui non exaudiantur, cædi. Ergò huic lino principatus in toto Orbe.* Ex hiſce Clariſſimorum virorum verbis ſatis ſuperque percipimus, Linum iſtud vivum ſolùm ex lapide Amianto eſſe paratum. *Paulus Venetus* ſcribit, quòd pannus de Salamandra paretur, qui, ſi projiciatur in ignem, comburi non poſſit.

poſſit; quia verò ſecundum proprium ſuum effatum de Salamandra ſerpente in locis iſtis orientalibus nihil audivit, per Salamandram intelligit lapidem Amiantum; iſte enim in igne non uritur, & ejus injurias absque noxa perfert, quapropter & Salamandra vocatur. Et ſi accuratius etiam *Plinii* textum inſpiciamus, per Linum iſtud vivum *Indicum* ille nihil aliud quàm Amiantum lapidem intelligit; hinc quoque iſtud Asbeſtinum appellat; & *lib. 36. cap. 19.* hoc ita confirmat: Amiantus, alumini ſimilis, nihil igni deperdit. Idem cum *Plinio* ſentiunt alii viri doctiſſimi. *Dioſcorides lib. 5. cap. 113.* Amiantum lapidem in *Cypro* naſci, ſciſſo alumini ſimilem eſſe tradit, quo, utpote flexili, telas & vela tantùm ſpectaculi gratiâ texunt, quæ ignibus injecta ardent quidem, ſed flammis injecta ſplendidiora exeunt. Hanc ſententiam confirmat etiam *Petr. Andr. Matthiolus in Comm. ſuper hoc caput.* De hoc utique loquitur *Strabo lib. 10. Geograph. Ad Caryſtum lapis naſcitur, quem pectunt, nent, texunt. Indè mantilia conficiuntur, egregiè contexta: ea ubi ſordeſcunt, in flammam projecta non ſecus emundantur, quàm ſi maculas elueris. Antonius Muſa Braſſavolus Ferrarienſis* tradit, impoſtores lapidem Amiantum ſimplicibus mulierculis oſtendere, vendereque ſæpenumero pro ligno crucis Servatoris noſtri. Id quod facilè credunt, cùm igne non comburatur, quodque ligni modo plurimis conſtet lineis intercurſantibus. Parùm ergò valent *Adriani Tollii* & *Johannis de Laet* argumenta, quæ contra hunc lapidem Amiantum in *Commentariis ſuis in Boëtium de Lapid. & Gemmar. Hiſtoria* protulerunt.

Lapis hic ignis injuriam inſtar auri perfert, atque non tantùm uri non poteſt, ſed purior redditur, undè Asbeſtini nomen illi datum eſt. Olim in fila aptabatur, & ex his mappæ, lintea funebria, reticula conficiebantur, quibus cadavera Regum involuta, igne combuſta, ipſa lintea verò incorrupta manerent. Conficiebatur & ex hiſce omnis generis carbaſina ſupellex, quæ ſordidata non aquâ, ſed igne purgabatur. Et hoc

hoc Linum ex Amianto factum *Plinius lib. 19. cap. 1. hiſtor. nat.* vivum appellat. Mappæ Amiantinæ ſordibus conſpurcatæ, puriores igne exuſtæ, quàm ſi aquâ laventur, fiunt, ac magis ſplendent. Regum indè olim tunicæ funebres factæ ſunt, ut cremata cadavera à reliquo cinere ſeparentur.

Linum, quod ex hoc lapide conficitur, dicitur Græcis Asbeſtinum, partim ob lapidem, partim ob calcis ſimilitudinem. Calcem *Græci* ἄσβεστον vocant. Asbeſtinum autem lapidem igni non abſumi, ſed niteſcere & mundari ex *Plinio lib. 19. cap. 1. hiſtor. nat.* jam audivimus. Asbeſtum ſignificat incombuſtibile; & ſubſtantivè pro lino, quod ignibus non abſumitur, & pro ardente lapide accipitur. Sed Asbeſton cum *Varro* dicit *lib. 4. de latin. lingu. lintea* ex eo facta intelligit, atque adeò veſtimenta, ut *Adrianus Turnebus lib. 23. Adverſar. cap. 1.* interpretatur, à quo tamen *Joſephus Scaliger* diſſentit, negans id genus Lini inter veſtimenta numerandum, cùm potiùs ex eo mappæ conficerentur, quàm veſtes. A *Turnebi* latere tamen ſtat *Cælius Calcagninus lib. 3. epiſt. 1.* Asbeſtinas veſtes dici aſſerens ex Lino vivo, lapidi Caryſtio ſimillimo: quibus mortui Reges cremebantur, ut iis cinis colligeretur. Nomen ex eo adeptæ ſunt, quòd igni non abſumerentur. Quas & mortuales non ineptè fortaſſis cum *Nævio* Poëta dixeris, ita ei appellatas, quibus cadavera induebantur. His conſentanea eſſe videntur, quæ de *Cretico* Lino ſcripſit *Strabo l. c.* Id enim petram eſſe ait, quam attritam, capillamentis tantùm remanentibus, excuſſâ terreâ materiâ, pectinibus aptari, contextamque indè telam peroptimè confici. Eam autem igne non uri, ſed ſordidatam in ignem projectam emundari. Ipſeque adeò *Podocattarus*, *Cyprius* Eques, qui de rebus *Cypriis* hiſtoriam prodidit, Linum *Cyprium* penes ſe habitum *Venetiis* oſtendit, in ignem id injiciens, at illæſum ac perpurgatum mundatiſſimumque indè recipiens. Verùm illud magno eſt miraculo, quod hujuſmodi contexta tela non quidem ab herbis originem ducat, ſed à lapide Amianto: qui in *Cypro*

Inſula

Inſula repertus, malleo contunditur, contuſus, excuſsâ terreâ ſuperfluitate, capillamentis ſuis lini ſpeciem retinet ac contexitur in telam. Id viſum in *Podocattari* ædibus coram eximiæ virtutis viris non paucis teſtatur *Percachius lib. 2. funeral.* cui etiam ſubſcribit *Rhodius lib. 13. cap. 18.* Linum hoc in igne ſemper ſplendidius evadit; fiunt ex eo thryallides ſive ellychnia in uſum candelarum peculiarium ſemper ardentium. Propterea ex hoc Amianto linum confectum, & incombuſtibile, ut perpetuò lampadibus arderet, in Baptiſterio ſuo *Romæ Conſtantinus* Imperator ſtatuerat, referente *Daſamo in Sylveſtro Papa.* Quin & *Ludovicus Vives in Schol. ad D. Auguſtin. lib. 21. de Civitate Dei cap. 6.* teſtatur, ſe ellychnia *Pariſiis* permulta vidiſſe, quæ, lucernis ſemper ardentibus, nunquam abſumerentur. Amiantus lapis etiam fuit in aurea illa lucerna, quam *Athenis Callimachus* fecit, oleo non niſi poſt annum diſſipato, licèt ſemper arderet. Mantile olim *Lovanii* medio convivio igni datum, redditumque domino mundius ſplendidiusque, quàm poſſit aquis aut ſmegmatis quibuslibet, prout literis hoc conſignavit *Simon Majolus part. 1. dier. canic. colloq. 20. pag. 633.* Lapidem *Caryſtium*, ut ſcribit *Matthæus Raderus in Comm. ad Martial. lib. 9. epigr. 77.* Incolæ pectunt, nent, texunt. Indè mantilia conficiuntur egregiè contexta, & incombuſtibilia. Ea ubi ſordeſcunt, in flammas projecta, non ſecus emendantur, quàm ſi maculas aquâ elueris. Meminit etiam *Cælius Rhodiginus lib. 14. lect. antiq. cap. 18.* ellychnii cujusdam, lino carpaſio conſtantis, & in id ignibus nullum omninò jus fuiſſe ſcribit, Refert quoque *Plinius l. c.* huic Lino principatum in toto orbe eſſe: & linteo eo circumdatam arborem, ſurdis ictibus, & qui non exaudiantur, cædi. Adhibebantur etiam quondam ejusmodi Lina, ut corpora Magnatum defunctorum ſervarent integra & incorrupta; quod etiam, ut *Joachimus Struppius Tract. de Mumia Ægyptiac.* & *Phil. Camerarius cent. 1. Horar. Succiſ. cap. 14.* ſcribunt, præcipuè cedri oleo, balſamo, croco, myrrhâ & aliis præſtabant. *Cl. Joachimus Jungius*

in Doxoſcop. Phyſic. Min. part. 2. ſect. 2. cap. 6. de lapidibus ignibus invictis ita diſſerit: *Amiantus in fila diſcerpi, imò in lanuginem vel contundi vel atteri; Talcus in cruſtas & laminas tenuiſſimas findi poteſt. Ille veteribus quidem notus, ſed rarus & pretioſus, hodiè ob copiam vilis: Verùm quia artificium nendi & texendi eum propè intercidit, parum uſu tritus, niſi quòd thryallides ſive ellychnia ex eo, uti etiam ex talco fiunt, quæ flammis nunquam abolentur. Quibus adjicere etiam licet ſubviride illud aridum, aſperum tenue, quod ex pyritis & lapidibus ſciſſilibus, dum uruntur, exſudat, & ipſum ignibus incombuſtibile eſt. Joh. Bapt. Porta lib. 4. Magnat. cap. 25.* teſtatur, ſe vidiſſe Amiantum neri *Venetiis. Olaus Wormius lib. 1. hiſtor. Muſei ſui ſect. 2. cap. 7.* ſe lanam ex Amianto, fibris longioribus prædito, confectam, & funem ex hac lana contortum, item fruſtum mappæ ex Amianto contextæ habuiſſe perhibet. Et *Athanaſius Kircherus*, uti ſcribit, *lib. 8. ſect. 3. de Mund. Subterran. pag. mihi 67.* habet in Muſeo ſuo integrum ſcrinium Asbeſtinis fruſtis plenum. Chartam ex hiſce confectam habet, quæ literis ſcribendis ſervit; quas ubi in ignem injeceris, conſumptis mox literis, charta veluti igne lota, integra & candidior exit, novisque literis inſcribendis ſervit, ita ut vel unicum folium in perpetuum reciproco amicorum commercio ſervire poſſit. Donavit & illi Eminentiſſimus Cardinalis *de Lugo* redimiculum Asbeſtino lino contortum, quod igni injectum, ſi ſordibus pollutum fuerit, indè nitidiſſimum exit. Meminit quoque, ſe ellychnium hujusmodi Asbeſtinum lucernæ inditum ad biennium, ſine ulla ſui conſumptione conſervâſſe, haud dubiè perpetuò duraturum, niſi neſcit quô caſu id ſubductum fuiſſet; ut proindè veriſſimum ſit, quod veteres de ellychnio per ignem inconſumptibili tradidêre.

Lapis hic, qui Lino vivo & incombuſtibili parando materiam præbet, dicitur *Latinis* Amiantus; Græcis λίθος ἀμίαντος; Latinis Asbeſtus. *Georgius Agricola lib. 5. de natur. foſſil. cap. 9.* eum alumen plumoſum appellat. *Germani* dicunt Fe-

derweiſ/

derweis / Steinflachs / Schifferweis quippe ſunt, qui telas & alia tunicarum genera ex eo conficere nôrunt) Seindacht / quòd ellychnia ex eodem fiant incombuſtibilia. Alii eum vocant alumen ſciſſile, pulverem Salamandræ, Salmanderhaar: & Amentum amarum quibusdam recentioribus dicitur. Eundem lapidem Asbeſtum vocant etiam alii Linum Asbeſtinum vivum, aut *Caryſtium*, item Carpaſſium, Carboſum, item Poliam, Spartopoliam, Corſoidem, Boſtrochyten, &c. *Encelius* Amianti ſpeciem Katzenſilber interpretatur: quod vocabulum Magneti & Micæ meliùs tribuit *Agricola l. c.* *Idem* refert, in *Hildesheimenſi* tractu lapidem inveniri fuſci coloris, planum, Armoniaci Salis inſtar ſciſſum: qui tubercula ſuperius habeat clavorum capitibus ſimilia: & ad *Haſdam* pagum alium huic non diſſimilem reperiri, candidum tamen & ſine tuberculis. Huic etiam ſimilis eſt lapis, qui in *Subaudia* dicitur Amentum dulce: Amenti nimirum nomine corrupto ab Amianto; verus autem Amiantus non eſt, ſed à quibusdam pharmacopolis vocatur, Entalium. Hic eboris inſtar candidus eſt, ſplendens, inque fila ſolubilis, ſed fragiliora. Videtur autem res gypſo cognata. In eo, certo modo præparato, & imagines exprimi poſſunt, quæ cum ebore aut ipſa nive candore certent. *Paulus Venetus l. c.* lapidem hunc vocat Salamandram, quod Salamandræ inſtar in igne vivat, aut ejus injurias absque noxa perferat. Sed meo judicio ridiculum eſt credere, aliquod animal in rerum natura eſſe, quod humore, ſpiritu, ſanguine, carne, &c. vix aliquo connexu junctis conſtans, poſſit in igne degere, ut partes illæ non ſeparentur, exurantur, & ita animal intereat. Fabula etiam communis eſt, eum ex Salamandræ pilis oriri, quia non conſumitur igne, ut Salamandra.

Naſcitur autem hic lapis Amiantus, teſte *Dioſcoride l. c.* in *Cypro*, ſed fuſcus. Qualem locum natalem hujus lapidis etiam aperit *Sotacus* apud *Apollonium*, ſic dicens: Γίνεται δὲ ὁ λίθος οὗτος, καὶ ἐν Καρύστῳ μὲν, ἀφ᾽ οὗ καὶ τὄνομα ἔλαβεν, πολὺς δὲ ἐν Κύπρῳ.

 Unde

Undè & *Caryſtius* lapis dictus. Et *Sotacus alio loco* ita loquitur: ὁ καρύστιος λεγόμενος λίθος ἐπιφύσεις ἔχει ἐριώδεις. Ab urbe autem *Cypri Carbaſo* vel *Carbaſia Pauſanias* vocat καρβάσιον λίνον, quod ex hoc lapide fiebat. *Cl. Johannes de Laet*, ut refert *lib. de Lapid. & Gemmar. hiſtor. cap. 8.* accepit ab amico fruſtum ejusmodi lapidis Amianti è *Cypro* allatum, hic coloris fuit fuſci, conſtans totus è filamentis, ſed admodum fragilibus, ita ut videre non potuerit, quomodo ex iis pannus aliquis texi poſſit; ſimillimus fuit alumini ſciſſili. Vidit alia lapidum fragmenta itidem è *Cypro* allata, ſed quæ è duriori ſaxo conſtabant, & ſuas habebant veluti commiſſuras, è quibus tenuia filamenta educi poſſunt, ſed admodum brevia. In deſertis *Indiæ* locis itidem invenitur, ubi non cadunt imbres, ac in *Aſiæ* provincia quadam. Reperitur etiam in *Italia*, ſed adeò breve ac fragile, ut neri non poſſit. Hinc fit, ut pro alumine ſciſſili vel plumoſo vendatur, & pro ellychniis perpetuis tantùm inſerviat.

Similis videtur hic lapis alumini ſciſſo, adeò ut nonnulli inter ſe confundant. Differt autem ab eo, teſte *Matthiolo Comm. in Dioſcorid. l. c.* quòd hoc in ignem projectum ſtatim exuratur ſaporemq́ue adſtringentem habeat, ille non item. Deindè quoque ab alumine ſciſſo differt & mollitie, & fibrarum diſpoſitione, quas non ſecùs ac in ligno quodam diſpoſitas habet, totusq́ue videtur ex iis conſtare, ita ut multi decepti exteriori formâ, lignum putaverint.

Quisnam autem ſit hic lapis, quomodo Natura eum, aut quibus modis compoſuerit, & an reverà ex ſe & ſuâ naturâ ἄσβεστος καὶ ἀμίαντος, id eſt, incombuſtibilis, & in igne incorruptibilis ſit, paucis adhuc perpendam.

Solet à Natura fieri hic lapis ſub figura capillari, colore quandoque albo, ſubindè cinereo, interdum rufo, aliàs ferreo, ſiccus quoad externam ſuperficiem & in filamenta ſolubilis, habet tamen in centro ſuo quandam humiditatem ſtabulantem, viſcidam & oleagineam, nullo igne domabilem; filamenta ita conſtituta ſunt, ut & neri & texi queant, non ſecùs

cùs ac vulgare linum. Eſt itaque hic lapis compoſitus ex certa aluminis ſeu talci ſpecie, ut proindè eum multi alumen ſciſſile, aut alumen plumæ nominandum putârint; eſt enim multò mollioribus filamentis, quàm alumen ſciſſile inſtructus, quæ nullo penè negotio, vel ipſis digitis diffindas; expanſa verò filamenta ſemper quid laneum inſtar goſſipii aut candidi ſerici filis ſimile indicant, unde non incongruè alumen plumæ dicitur; habet tamen intra proprietatis ſuæ latebras aliquid viſcoſum & oleaginoſum, adeò terreſtri materiæ concentratum, ut ab eo nullâ vi ignis ſeparari poſſit; quàm virtutem & alia nonnulla mineralia habent, ut aurum & ſelenitis, quem talcum vulgò vocant; adeò enim viſcoſum illud, quo nativæ ſuæ materiæ jungitur, ignique adeò reſiſtit, ut nullis artibus ab ea diſſolvi poſſit, pertinacia tamen in uno majori, in alio minori; ſelenitem enim cum tempore igni conſumi, experientia jam dudum docuit; aurum & Asbeſtum nunquam; quæ vis ſanè mirifica non ab alio, quàm in optimè commiſti lapidis temperamento conſiſtit: quâ verò induſtriâ, & quo ingenio & naturâ contra ignis tormenta aluminoſum hoc viſcus adeò inſeparabili modo & vinculo ſocietur, uti terminos imbecillitatis ingenii noſtri longè excedit, ita quoque ſapientis non eſt verbis longè petitis illa explicare.

Asbeſtum autem in igne durare, & citra ullum nocumentum incorruptum perſeverare, frequenti experimento compertum eſt. Inſignis tamen hoc loco error occurrit, dum nonnulli, qui aut lapidem nunquam viderunt, aut *Autores* de Amianto ſcribentes non intellexerunt, putârunt, lapidem hunc igni ſine ullo addito, perpetuò inflammari. Sic *Camillus Leonardus lib. de Lapid.* ſcribit: *Asbeſtus ferrei coloris lapis eſt, quem Arabia producit; Asbeſtus dicitur, id eſt, inextinguibilis, quoniam accenſus perpetuò retinet flammam ſine aliquo liquore.* In qua narratione duplicem errorem committere videtur; dum linguæ *Græcæ* ignarus ἄσβεστον, id eſt, incombuſtibile, pro inextinguibili interpretatus eſt; deindè Asbeſtum,

 igni

igni admotum, inflammari in perpetuam lucem, nulla alterius rei inflammabilis additione putavit; quod quàm falſum ſit, experientia quotidiana docet. Niſi enim oleum acceſſerit ellychnio, omnem in eo inflammando operam perdemus. In eundem errorem incidit, *Dionyſius Afer*, *in ſuo de ſitu orbis poëmate:* Asbeſtum *Arcadiæ* inflammabilem facit hiſce verbis:

Hic naſci lapidem, qui tacto accenſus ab igne
Extingui renuit, quem Graii nomine verò
ἄσβεστον *memorant, ferri nitet ille colore.*

Meritò itaque cunctorum Philoſophorum ingenia ſummoperè vexat mira hujus lapidis proprietas, dum concipere non poſſunt, in rerum natura mixtum aliquid dari poſſe, ab omni ignis violentia immune. Ego, relictis aliorum ſententiis, quid mihi in mentem venerit, circa admirandam hujus lapidis virtutem & proprietatem, paucis exponam.

Experientia multos docuit, fruſtum hujus lapidis, vitriariæ fornaci inditum, ſemper incorruptum extractum eſſe, quæ mira ad ignis violentiam reprimendam contumacia, neceſſariò conſtitui debet, ex iis rebus, igni quàm maximè contrariis, quæ in tribus conſiſtere videntur. Primum eſt ipſa materia, quæ uti lenta, craſſa, & viſcida humiditate à natura inſtructa eſt, ita quoque ab ignis actuoſiſſima natura non facilè conſumi poteſt. Alterum eſt, quod dicta materia inexhalabilis ſit, &, ut ita loquar, inevaporabilis; experientia ſiquidem conſtat, tantò materiam aliquam igni magis reſiſtere, quantò evaporationibus minùs obnoxia; & contrà, tantò faciliùs ab igne corripi conſumique, quantò in vapores & halitus magis reſolubilis eſt. Tertium eſt, ipſius materiæ ſinceritas, nulla alterius heterogeneæ rei miſcella adulteratæ, ut proindè puræ homogeneæ naturæ corpus fateri neceſſe ſit, & vel indè patet, quod cum ignis potiſſimum heterogenea disgregare, homogenea verò congregare, teſte *Ariſtotele*, proprium ſit; in Asbeſto verò omnes partes ſine alterius miſtura homogeneæ ſint, facilè indè colligitur, maximâ eum ad igni reſiſtendum

ſtendum potentiâ & efficaciâ pollere; & patet in nonnullis aliis rebus, videlicet in auro, adamante, ſelenite, quin & omnibus ſaxis & metallis, quæ quamvis igne vehementer reſiſtant, difficulter tamen vel in liquorem, calcem, vel ſimilem à priori differentem formam Chymicâ arte reduci poſſunt; & ſi reſolvuntur, minimè tamen ſolidam, quâ prius conſtabant, ſubſtantiam remanere videmus; quod tamen in Asbeſto nullum locum habet; hunc enim ſi vel anno integro in fornacem ignibus torſeris, ſemper tibi extractus, nulla formæ ſuæ facta alteratione, integer & ſincerus ſpectabitur, undè lapidis Asbeſti talis dari poteſt definitio, ſeu potius deſcriptio, quâ ab omnibus aliis foſſilibus eſſentialiter diſtinguitur. *Asbeſtus lapis eſt fibroſus, alumini ſchiſto haud abſimilis, lentâ & craſſâ viſciditate, ſeu lentâ & viſcidâ craſſitie conſtans, ob omnium partium homogeneum contextum in vaporem reſolvi neſcius, ſolus ab omnium actuoſiſſima ignis natura immunis & incombuſtibilis.*

P. Martinus Martinius, Tridentinus, eximius ille *Atlantis Sinici* Scriptor, in *Taniu Tartariæ* Regno ſupra lapides naſci herbam quandam tradit, quæ ab igne non conſumatur; hæc enim in ignem projecta, rubeſcit quidem, & aliquo modo igneſcit, at educta ex igne mox priſtinum candorem recuperat, nonnihil in cinerem declinantem; non adeò in longum excreſcit, ſed ſub forma capillaris excreſcentiæ, fragilis & imbecillis conſiſtentiæ, aquæ impoſita in lutum abit, ſtatimque conſumitur.(*)In hac deſcriptione herbæ Asbeſtinæ inſignem errorem notat *P. Athanaſius Kircherus part. 4. cap. 11. Chin. illuſtrat.*

(*) Quam herbam P. Martinius Scriptor Sinicus in Taniu Tartariæ regno ſupra lapides naſci tradit, eandem in Galliâ propé montem Peſſulanum circa littus maris ad marginem Magellonæ devaſtatæ me ſub aqua maris copiosè ſaxis innaſcentem exemiſſe memini, cum herbationis gratiâ ad montem Setium, junctus eximio Botanico, Joh. Laugerio, & Henrico Magno Heigelio cive meo comitibus Anno 1642. menſe Junio proficiſceremur. Plantula ſatis elegans, ſed exigua

illuſtrat. dum herbam multi putant, quod ille pura lapideæ ſubſtantiæ filamenta aſſerit: per abuſum itaque vel imperitiam hominum, qui dum lapidis hujus efflorèſcentiam ſpectant, herbam ex lapide excreviſſe inconſultâ naturâ arbitrantur. Hic abuſus quoque Latinos inter Autores comperitur, dum filamenta hujusmodi linum dicunt, non quod reverâ linum hujusmodi ex vegetabilium œconomia depromptum ſit, ſed quôd inſtar lini filari & texi poſſit. Eſt itaque fuſtis hujus herbæ nihil aliud, quàm efflorèſcentia quædam ex lapide Asbeſto, qui in *Tartariæ* regionibus paſſim reperitur, evibrata, non ſecus ac mineralium, ſalium efflorèſcentias ἐξανθήματα, ſive arbores metallicas per κατάχυσιν appellare ſolemus.

Et tangua, umbilicata, non creſcit in aëre, nec in eo vivit, ſed è fundo in ipſa ſalsâ maris aquâ ſe conſervat, dorſo ſtriato innaſcitur pedicalis cirrisve glabris, nitidis, exilibus crebris, rectis, dimidium indicem altis, ſingulis ſingulos quaſi clypeolos medio centro ſubſtratis & ſuſtinentibus, circinatum umbilicum urachis appenſis referentibus. Undè à Monſpelienſibus umbilicus marinus nominatur. Viret primum ex ſqualido, ſubvirido, cinereoque limo; poſtea undis & littore ejectum albeſcit, guſtu ſubſalſo & amaro. Hanc videtur Dioſcorides l.3. c.133. deſcripſiſſe, quod alba ſit herba tenui innitens ramulo, amara ſine foliis, eamque ἀνδρoσάκεν nuncupat. Hæc plantula exſiccata dura eſt, jucundum oculis exhibet anathema; ſi ad flammam candelæ admovetur, tàm ſplendens in incendio & præ fulgore viſum quaſi officiente coruſco lumine apparet: nec tamen à flammâ conſumitur, licet nimioperè igneſcat. Ex igne remota priſtinum nitorem recuperat; cujus etiamnum experimentum, quoties libet, capere quivis poteſt, cui id fuerit volupe. Hujus plantulæ marinæ celebriores mentionem fecêre Botanici, Dioſcorides, Matthiolus, Lobelius, Dalechampius, apud quos luculentior ejusdem invenienda eſt cum icone deſcriptio.

[*Helianthus.*]

Et tandem lapis hic Amiantus inſignem uſum cùm Medicum, tùm Mechanicum habet. Quod ad uſum Medicum ſpectat, veneficiis reſiſtere creditur ipſe omnibus, præcipuè tamen veneficarum; præterea abſtergit, & ſcabiem curat cum aqua vitæ & ſaccharo ſolutus. Si mixturæ ejus aliqualis portio quotidiè tempore matutino exhibeatur, album fluxum mulierum mox iri ſanatum dicunt. Præparata officinalia, quæ Amiantus ingrediatur, præter unguentum citrinum, ferè nulla ſunt. Commendant tamen nonnulli ſupra modum linimentum ad tineam puerorum, & ad ulcera tibiarum, quod Amiantus ingreditur, hincque admodum miraculoſum fit. Iſtud ſequenti modo paratur. ℞. Lapid. Amianti ℥iv. Plumbi ℥xij. Tutiæ ℥ij. Calcinentur; deindè pulveriſata in vitro macerentur cum aceto, ac quotidiè per menſem materia agitetur ſemel; poſt menſem ebullienda eſt unius horæ quadrante, ac quieſcere ſinatur, donec inclareſcat; deindè illius aceti clari quantitas cum pari quantitate olei roſacei miſceatur, donec bona fiat unio, & linimenti forma idonea: eo inungatur caput pueri totum, ut citò ſanetur: ad ſcabiem & ulcera tibiarum veſperi partes ungantur, donec ſanentur.

Uſum mechanicum inſignem etiam hic lapis Amiantus habet. Ex hoc, utpote flexibili, telæ elegantes ſpectaculi gratiâ conficiuntur, quæ ignibus injectæ ſemper ardent. Attritione facilè ſolvitur ille in tenuia filamenta, inſtar plumæ caneſcentia. Ligni modo fibroſus eſt, mollisque & candidus vel ſubviridis. Id quod dum teritur, lapis effloreſcit in plumas (flos petræ vocatur.) Cum cuti applicatur hujusmodi flos, urit urticæ inſtar, ob aſperitatem aculeorum tenuium, qui carnis poros penetrant & continuum ſolvunt. Id ſciunt paſſim gnathones, qui florem hunc impalpabilem inſpergunt internis camiſiarum partibus, ut ſocii iis induti incredibili pruritu ac dolore afficiantur. Fila hujus lapidis lineis non ſunt diſſimilia; Sole ſiccata teruntur in mortario æneo, poſtea lavantur, ac à terra purgantur nenturque ac deindè texuntur.

tur. Modus texendi non ita nobis notus eſt, & hac ætate magis periit. Plura de hoc lapide ſcripſerunt *Cornelius Agrippa lib. 3. occult. phil. Guid. Pancirollus de Reb. memorab. part. 1. tit. 4. Anshelmus Boëtius lib. 2. de Gemm. & Lapid. hiſt. cap. 204. Joh. de Laet lib. 2. de Lapid. & Gemmar. hiſtor. cap. 8. Athanaſius Kircherus in Mund. Subterran. lib. 8. ſect. 3. cap. 1. item part. 4. cap. 11. Chin. illuſtrat. Caſp. Schottus part. 4. Mag. lib. 2. Syntagm. 2. cap. 1. §. 10.* & alii.

[*Author.*]

D. Franc. Ferd. à Troilo in Itinerario ſuo Orientali, Dresdæ A. 1676. typis excuſſo, pag. 29. & 30. de Amianto Cyprio, ſe eundem in Inſula illa vidiſſe, ſtrophiola etiam aliaque ex eo confecta ſecum indè exportâſſe refert: Ipſum lapidem ſubfuſci, fila autem ex eo, fortiter priùs contuſo, ducta albicantis quodammodo eſſe coloris; ex quibus lintea contexere ſoleant, quæ in ignem per exiguum temporis ſpatium conjecta, à ſordibus repurgentur, aquæ autem impoſita omnino indureſcant, inque lapideam compagem concreſcant. Ipſe etiam particulas aliquas Amianti lanæ inſtar molliſſimi, argenteo colore nitentis, ac partim ex fibris digiti longitudinem æquantibus, partim brevioribus, conſtantis poſſideo; ex quibus, ſi major ſuppeteret copia, facilè liceret fila ducere. Illas autem dono debeo Excell. D. D. Jacobi Barneri, qui ab Amico acceperat, ex Sabaudia, uti referebatur, ceu loco natali adportatas; cæterùm ſordidiores factæ, in ignem ſi conjiciantur, priſtinum nitorem recipiunt; aquæ tamen impoſitæ lapideam illam duritiem non induunt. Idem Barnerus in literis Monachii A. 1673. 10. Junii ſcriptis me admonuit, in vulgari Asbeſto quandoque ſtrias aliquas lanæ ſimiles reperiri; quales apud Nob. D. D. Caſſium Hamburgi vidiſſe ſe recordabatur; unde conjecturam faciebat, Sabaudicum quoque illum eundem habuiſſe ortum. Quæ ſanè cum illo quodammodo conveniunt, quæ Cl. D. Tilingius

gius in Scholio ſuo ex Laërtio attulit, qui dura lapidum fragmenta è Cypro allata vidit, è quorum commiſſuris tenuia & brevia fila educi poterant. Ex quo, naturam quandoque lapidi huic flexibilitatem concedere, ſatis eluceſcit; quâ ſi careat, arte eandem conciliare nonnulli laborarunt. Modum verò ipſum Cl. D. Joh. Hel. Jungken in Medico præſenti ſeculo adcommod. part. 1. ſect. 4. cap. 9. alienâ fide edocet. Alium etiam Excell. D. Paul. Ammannus Manuduct. ad mat. med. ſect. 1. cap. 3. §. 3. profert, qui cum Kircheriano illo coincidit, quem, lib. 8. ſect. 3. cap. 2. Mundi Subterr. inter maxima arcana repoſitum, & qui non niſi oretenus Regibus & Principibus communicandus ſit, lib. 12. ſect. 5. part. 3. prop. 18. innuit, per lixivium nempe ex calce viva & iſatidis cinere factum; quod artificium num ſuccedat, experimenta eapropter inſtituenda nos aliquando certiores facient. Me ſanè uterque modus fefellit. Amiantum etiam pro charta & tela parandi rationem noſſe ſe Illuſtr. D. Manfr. Septalius olim profitebatur; qualem ſemipræparatum, donum Viri hujus humaniſſimi ſervo; ipſa vero ex Amianto artefacta varia, in Muſeo ejus occurrentia, denominavit Excell. D. P. M. Terzagus cap. 55. Muſ. Septal. Quamvis, quod Septalianum illud donum attinet, niſi Viri illius optimi autoritas aliud ſuaderet, de iſta maſſà, quæ filis ducendis inſervire debeat, lubentiùs dubitarem, cùm filamenta asbeſtina majori ex parte in minutas particulas ibi ſint contrita, quas tamen longiores, ſi per contorſionem inſtituendam cohærere debeant, requiri, rationi conſonum videri poſſet.

[*Luc. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO LXII.
D. MATTHIÆ TILINGII.
De
Febri malignâ ſingultuoſâ non lethali in fœmina quâdam.

TYpographi noſtri Academici Uxor nuper in febrim malignam incidebat; cui ſtatim ab initio aderant varia ſymptomata, ut membrorum omnium laſſitudo, virium imbecillitas, inappetentia, ſingultus, ingens oris amaritudo, ſitis inexhauſta & linguæ ſcabrities. Singultus autem erat perpetuus, & tantus, ut abortum quoque concitaret. Horum pathematum cauſa erat humor malignus, acris & erodens, qui tunicis ventriculi impactus, ſingultum excitabat. Ego in auxilium vocatus, ſtatim præſcripſi Julapium, acrem, malignum atque mordacem iſtum humorem infrænans. Eum ad partes ignobiles crurum vinculis, frictionibus, cucurbitulis diſtrahere, atque porrò decocto Scorzoneræ, cum Syrupis de rib. acetoſ. citri, granator. papav. rh. præparato, contemperare tentavi: extra ventriculo etiam olea & emplaſtra corroborantia appoſui. Aſt hæc omnia opem nullam tulerunt. Ad narcotica etiam accedere coactus ſum, quæ æquè ac priora vehementem ejusmodi ſingultum tollere non valebant. Tandem malum hoc ferax ſolùm emulſione, ex ſemine melonum cum aquis convenientibus & Margaritis præparatis confectâ, eſt edomitum; hæc enim narcotici medicamenti inſtar acerrimum humorem & correxit & infrænavit.

SCHOLION.

PRæcipuum in febri hac maligna ſymptoma fuit ſingultus, λύγξ, λυγγὸς, & λυγμὸς, quo affecti vocantur λυγγώδεις, id eſt, ſingultuoſi. Non verò quilibet ſingultus febrim facit, quæ

quæ λυγγώδης, id eſt, ſingultuoſa dicitur. Nam, ut ſingultuoſa vocetur, inquit *Galenus 4. acut. 69.* permanere amplius debet ſingultus, vel etiam per totum morbum ſimul cum febre exacerbari. Intelligimus tamen per totum morbum, id eſt, ex quo ſingultus cœpit ægrum corripere. Etenim poteſt aliquando ſimul cum febre adeſſe, ut in hac fœmina, & tunc eſt ἐπιφαινόμενον, id eſt, mox apparens; aliquando evenire poteſt poſt primos dies, & eſt ἐπιγινόμενον, id eſt, ſuperveniens. Attamen debet perdurare; ex ſingultu enim, qui facilè evaneſcit, non dicitur febris ſingultuoſa: ſolet namque ſingultus facilis ſpiritûs cohibitione, pitiſſando, terrore, vomitu, vel ex *Hippocratis* ſententia *ſect. 6. aphor. 13.* ſternutatione evaneſcere: ut contigit *Ariſtophani*, qui cum ſingultiendo rumperetur, neque ſpiritum cohibendo, neque bibendo levaretur, tandem ex præſcripto *Eriſymachi* Medici, citatâ ſternutatione, ſingultiendi finem fecit. Itaque *Galenus* eos, qui vomitu bilioſo à ſingultu liberantur, febre ſingultuosâ detentos vocari vetat.

Inſuper ſingultus eſt motus ventriculi depravatus, quo rem ſibi noxiam expellere conatur. Hinc *Excell. Paulus de Sorbait Med. pract. tractat. 1. cap. 51.* Singultum facultatis expultricis ſymptoma vocat, quo ventriculus cibos malè complectitur, & vitium, quod in tunicis hæret, excutere nititur. Ubi à vomitu diſtinguitur ex eo, quòd materia, quæ vomitu rejicitur, in ventriculi cavitate continetur, & ille totus invertitur, ut materiam illam excludat: in ſingultu verò materia peccans tunicis ejusdem profundius infixa eſt, ideò ventriculus ſeſe conſtringit, ac fibras ſuas concutit; ut eam excludat. Et ut nauſea quoque in hac definitione comprehendatur, dico, motus ventriculi expulſivos tripliciter fieri: vel enim natura quandoque vult inſurgere ad expellendum, & non poteſt; aut non ſufficienter ad hunc motum irritatur, & tunc nauſea fit, aliquando inſurgit & expellit, & fit vomitus; vel denique inſurgit, ut expellat, ſed non poteſt expellere, & tunc fit ſingultus,

Galenus lib. 2. de cauſis ſymptom. cap. 2. Singultum vocat convulſionem, ex convulſione muſculorum, qui inſpirationem faciunt; & hinc motus ventriculi violentus concuſſivus ſive convulſivus dicitur, quo tunicæ ipſiùs, id, â quo pertinaciter moleſtantur, excutere laborant. Eſt motus hic convulſioni ſimilis; non propriè convulſio vera, quæ ſolis muſculis competit, & partibus voluntario motu donatis. Convulſioni tamen ſimilis eſt, propter irritatos ventriculi vel œſophagi nervos.

Ariſtoteles ſect. 30. probl. quæſt. 1. & 5. Singultum facit affectum pulmonum. Verùm per ſingultum eo loco non intelligit *Ariſtoteles* verum ſingultum, qui ventriculi paſſio eſt, ſed motum quendam partium, reſpirationi inſervientium, qui fit, dum irritatur tuſſis, ſed non completur. Hunc motum, ſeu improprium ſingultum, aſſimilari alicui modorum motus tuſſis, quæ eſt in pulmone, & ejus velamine ad expellendum humorem noxium, cenſet *Avicenna 23. 3. tr. 5. cap. 19. in principio.* Quare per conſenſum, non per ſe, à pulmonibus oriri, ſingultum adfirmo.

Quoniam verò ſingultus convulſioni ſimilis eſt, hinc illi, prout & huic, duplicem cauſam aſſignat *Hippocrates ſect. 6. aphor. 39.* inanitionem ſcilicet & repletionem: per inanitionem, tanquam per cauſam privativam, intelligitur ſumma ſiccitas; qualis ſuccedit inediæ, vigiliis, evacuationibus immodicis, febribus & inflammationibus. Per repletionem verò, ut cauſam poſitivam: intelligitur ſuperfluus craſſusque humor, ventriculi tunicis profundius impactus, eum gravans; acris, pungens, flatuoſus vel teter; quidam vapor, cibus pravus, corruptus, aut medicamentum, criſis inaniens, frigus, quod conſtringendo & denſando tranſpirationem impedit, adeoque replet. *Galenus* & *Avicenna* tertiam addunt cauſam, nempe irritationem à materia acri. Alii anxiè laborant, ut materiam irritantem ad repletionis genus trahant, quò ſententiam *Hippocratis* illæſam tueantur. Verùm ubi res ipſa

loquitur

loquitur perſpicuè, non opus eſt rerum evidentias propter *Autorum* verba confundere & obſcurare. Quid enim clariùs eſt, quàm ſingultum fieri à facultate expultrice irritata? Quæcunque igitur irritationem illam efficere poſſunt, erunt cauſæ proximæ ſingultus: jam verò humores & vapores quantitate vel qualitate peccantes, ventriculum irritare poſſunt ad expulſionem; & ſic repletio & acrimonia erunt cauſæ diverſæ, toto genere diſtinctæ. Inanitio verò quomodo ſingultum excitare poſſit, non eſt facilè explicare. Cum enim illius eſſentia conſiſtat in defectu, nemo dixerit, naturam inſurgere ad defectum expellendum; quin potius movebitur ad illum reficiendum ac reparandum: & ſic attractricem potius, quàm expultricem facultatem movebit. Si verò interdum ſingultus magnus evacuationes ſequatur, ut in acutis & malignis febribus, & purgatione ex helleboro contingit, id non evacuationi ſimpliciter tribuendum, ſed potius malignæ cuidam facultati à morbo, vel medicamento ventriculo impreſſæ.

Cauſat denique ſingultum variarum partium conſenſus, ut meningum cerebri, uteri, inteſtinorum, hepatis inflammati, ob vaſorum vel partium communionem & ſympathiam.

Materia autem ſingultum efficiens, vel in ipſo ventriculo colligitur, vel aliundè ab hepate, liene, inteſtinis aliiſque partibus, vel etiam toto corpore communicatur. Sic alimenta vel medicamenta acriora, humores acres, aut lumbrici mordentes in ventriculo contenti, ſingultum idiopathicum producunt. Sympathicum verò inferunt vicinarum partium inflammationes, transmiſſo ad ventriculum ichore, aut vapore acri: tùm etiam quòd tumor, hepate præſertim inflammato, ventriculum comprimat; undè facultas expultrix aſſiduè irritatur. Denique à toto corpore ad ventriculum poſſunt transferri humores, vel vapores acres; in affectibus totum corpus occupantibus, ut interdum in febribus acutis & malignis contingit.

Materia

Materia igitur ſive advena, ſive indigena, in ventriculi orificio conſiſtens ac fermenteſcens, febrem excitat ſingultuoſam: febrem (inquam) ob fermentum febrile ibi deliteſcens; ſingultum ob irritationem. Quod ſi indè vel diſcuſſione, vel evacuatione extrahatur, utrumque ceſſat, nempe febris & ſingultus, quippe hæc duo ab una cauſa fiunt. Si non extrahatur, ſed duntaxat ab eo loco removeatur, ceſſabit ſingultus, (erat namque ratione loci) remanebit febris, remanente in corpore humore fermentali. Si materia fermentalis corrigatur, maneat tamen tunicis ventriculi aliquantula materia profundius impacta, ceſſabit febris, ſed ſingultus permanebit amplius. Cæterùm in ea poteſt ſingultus ſtatim advenire, ſi ſtatim materia mordeat, & erit ſymptoma epiphænomenon: poterit & paulò poſt aucta cum materia fermentali mordacitate ſupervenire, & erit epigenomenon.

Poteſt etiam, nulla in orificio ventriculi materià exiſtente, ſed duntaxat compatiente illo ad alia, fieri ſingultus, idque dupliciter, primò ob συγγένειαν, gentilitatem, ſanguinitatemque, cùm ſcilicet parte aliquâ nervosâ affectâ, nervoſum genus, & nervorum origo, cerebrum, in conſenſum trahuntur; & quoniam ventriculi orificium plurimos magnosque participat nervos, concutitur & convellitur, cumque pars primò affecta febrem inducat, inducit ſimiliter ſingultum. Et licèt ſingultus, ſimul cum febre adveniens, ſit febris epiphænomenos; nihilominus ratione paſſionis nervorum, quæ nonniſi valdè aucta, ventriculum in conſenſum trahit, erit epigenomenos.

Singultus ergò in febribus malignis & adurentibus gravis admodum, reprobus & ſuſpectus eſt affectus, ſive proprio vitio ventriculi, ſive per conſenſum aliarum partium, præſertim hepatis accidat; cùm enim in iis ab acribus venenoſisque halitibus, & ventriculum nimis ſenſilem mordentibus ortum ducat, maximum periculum portendit: quippe ſæpè vapor malignus in orificium ventriculi effuſus, deteriorem, quàm

quàm quivis humor acer & mordax ſingultum inflixit, qualem ſæpiſſimè comperimus malignis & peſtilentibus febribus atque etiam hepatis inflammationi ſupervenire, & maximè, cum ſpes in anguſto, & cor morbi malignitate opprimitur.

Fit tamen interdum etiam ille ſingultus ab humoribus acribus & malignis, tunicam ventriculi interiorem vellicantibus, & facultatem illius expultricem ſtimulantibus.

Quamvis autem *Mercurialis in Comm. ad citatam Hippocratis hiſtoriam lib.3. epid.* ſe neminem in febribus malignis vidiſſe cum hoc ſymptomate ſervatum, ſcripſerit, & ſingultus etiam in omni febre periculoſus, non tamen ſemper ex neceſſitate mortem adfert; poteſt enim in febribus fieri ſingultus ob criſin inſtantem, ſi ſigna coctionis materiæ in morbo manifeſtè appareant. Sic enim indicat criſin vomitu futuram; ubi quoque febrientium multi ſæpè, evomitâ materiâ acri & malignâ, ab hoc ſymptomate graviſſimo liberantur. Clariſſimorum Medicorum obſervationes etiam teſtantur, multos in febribus malignis ſingultu affectos, remediis alexipharmacis & narcoticis quoque fuiſſe curatos. Sic *Gregorius Horſtius lib. 1. de Febr. obſerv.25.* in Studioſo quodam, febri continuâ laborante, Laudani Opiati gr. iij. vel. iv. cum pauxillo Theriac. & Conſerv. roſar. exhibitis, ad miraculum usque hoc ſymptoma curavit. Meminit etiam in *Appendic.* honeſti cujusdam civis *Ulmenſis*, febri continuâ graviter laborantis, cui, inclinante morbo, ſingultus per aliquot dies ægrum crucians ſucceſſit, qui per decoctionem Sem. anethi, fœniculi, &c. cum Mithridatii portiuncula permiſtâ, poſt evacuationem præmiſſam, ab hoc ſymptomate liberatus fuit. Et ego ſæpius in febribus malignis & peſtilentibus ſingultu laborantes habui, quos à periculoſiſſimo hoc affectu remediis ſalutaribus adhibitis vindicavi: Plures etiam vidit *Zacutus Luſitanus lib.2. Medicor. princip. Hiſtor. 75. Dub. 44.* Singultu pertinaci ac continuo in febribus malignis correptos, qui multis auxiliis cum non curarentur, cucurbitulâ ſcarificatâ ſuper os ventriculi impoſitâ,

R levati

levati ſunt. Habet ea eximiam ſanè pro curanda febri ſingultuoſa vim.

Hinc non inutile judicat *Laz. Riverius Med. Practic. lib. 9. cap. 5.* & ante eum alii Cl. Medici in ſingultu cucurbitulam cum multa flamma ventriculo applicare, ut & dorſo, eâ parte, quâ ſtomachus vertebris annectitur. Vid. & *Joubert. lib. 1. practic. cap. 2. ex Mollenbrockio pag. 561.*

Non ſolùm autem in febribus malignis, ſed quoque in aliis morbis ſingultus admodum periculoſus, reprobus & ſuſpectus eſt, de quibus vid. Authores, imprimis verò antiquiſſima licèt, veriſſima tamen Hipp. ſcripta.

Verùm, ut ex ſingultu certiora de morbi exitu poſſint ſumi indicia, reliqua etiam ſigna ſunt perpendenda: quæ ſi lethalia & pernicioſa ſint, certius etiam de morte ægri faciunt indicium; qualia ſigna ſunt vomitus mali, ſudores frigidi, extrema frigida non recaleſcentia, &c. Non enim omnis ſingultus lethalis & pernicioſus eſt; qui citra febrem aut alium morbum à cauſa primitiva, ut frigore, cibo aut potu, vel frigido, vel calido, vel acri ortum habet, aut alia ſimili, quæ nondum alium affectum induxit, nihil inſignis periculi portendit. Talis eſt ſingultus, qui pueris, cum ſe ſupra modum repleverunt, accidit, ut habet *Galenus Comm. in aph. 13. ſect. 6. Hipp. & lib 8. de compoſit. medicam. ſec. loc. cap. 3.* Talemque ſingultum vomitus curat, & ſternutatio ſolvit, ex *aph. 13. ſect. 6. Hipp.* Aſt poſt nimiam inanitionem, & cum inflammationibus viſcerum, ac febribus ſingultus ſemper periculoſus eſt. Cujus portentoſi & inſolentis ſingultus meminit *Lazarus Riverius in obſerv. communicat. pag. mih. 332.* Nec is periculoſus & pernicioſus videtur, cujus cauſa facilè vel per urinam, vel per alvum excernitur. Sæpè hic à materia craſſa & pituitoſa excitatur; quæ acris, ſive per exuſtionem à febrili calore, ſive per ſucci bilioſi admiſtionem evadit. Hujus portio, ſi ad urinas penetraverit, ſplendens urina apparebit, & vel ideò utilis erit, quòd humor noxius à ventriculo ad renes derivetur. Per bilioſas

lioſas verò excretiones humor interni incendii excutitur, & ita & ſingultus, & aliquando principalis morbus, tollitur. Aliquando, inquam: Neceſſaria enim hæc non eſſe, vel indè patet, quod humorum non unica ſit in morbis excretio, ſed plures, quamvis frequentiſſimè per hanc viam eos excerni contingat. Et hæc mens etiam *Hippocratis* eſt in *Coac. prænot. 186.* ubi catalogum eorum ſymptomatum, qui ſingultum in morbis antecedere ſolent, quotiescunque Spiritus turbidus, craſſus, caliginoſus ac nebuloſus, & alvi excretiones genituræ ſimiles ſoporoſis affectibus annectuntur, texit.

Singultus nonnunquam diuturnum malum eſt, ægrumque valdè affligit, refertque *Marcus Gatinaria lib. de curis ægritud. particular. cap. de Singultu*, Juris Doctorem *Papienſem* 12. dies ſingultu laboráſſe. Et *Epiphan. Ferdinandus hiſtor. 43.* curavit *Auguſtinianum* Theol. Profeſſorem, qui 20. dies cum mortis periculo ſingultu laboravit, & Mechoacannæ ℥ß. in vino albo infusâ, & aliis purgantibus liberatus eſt. *Maſſaria* etiam *Vincentiæ* curavit tabellarium, qui 40. dies & plures ſingultu laboravit, & tandem aquis thermalibus liberatus fuit. Novit *Petrus Foreſtus lib. 18. obſ. 12.* vetulam octuagenariam, matrem uxoris illius *Ortelii* à Regina *Angliæ* miſſi ad Comitia *Batavorum*, quæ per ſemiannum ſubindè ſingultiebat; remediis nihil juvantibus, niſi devorato loch ſano, quo ſe tantùm juvari aſſerebat. Quæ vetula poſtea, relicto ſingultu, etiam nunc, cum hæc adderet *Foreſtus*, vixit; quamquam duos annos lecto perpetuò incumbens, viribus exhauſtis, vitam finiverit. Singultum trimeſtrem in viro quodam obſervavit *Fernelius lib. 6. pathol. cap. 3.* Continui ſingultus meminit *Joh. Rhodius cent. 2. obſ. 61.* duodecim dierum *Tulpius lib. 4. obſ. 25.* quatuor annorum *Thomas Bartholinus cent. 2. hiſtor. anat. 4.* Ego civem quendam *Bremenſem*, cujus mentionem feci in *Tractatu meo de Laudano Opiato*, qui 14. & plures dies ſingultu laboraverat, Laudani Opiati uſu curavi. Singultus frequens ac præter conſuetudinem longus in febribus, ut arguit hepar in-

 flammatum

flammatum, teſte *Cornelio Celſo lib. 2. cap. 8. de Re Medic.* ſic indicat, febre declinante, os ventriculi acri bile, ac aphthis obſideri; qui ſingultus, quantumvis minus periculi quàm terroris habeat, excurrit tamen non rarò ad duodecimum diem; quem terminum ipſi aſſignârunt *Marcus Gatinaria Med. practic. cap. 36. & Hercules Saxonia lib. 3. cap. 9.*

Cùm verò in fœmina illa febris ſingultuoſa ex mordacibus, acribus, calidis ac venenoſis humoribus, orificium ventriculi nimis ſenſile mordentibus, orta ſit, emulſione ſeminis melonum cum aquis refrigerantibus, humectantibus nec non corroborantibus & Margaritis præparatis confectâ, præ omnibus aliis remediis ſalutaribus adhibitis, eam tollere potui. Sic enim ejusmodi humorum acrimonia hebetata, mordacitas infrænata, malignitas repreſſa, & vis pungens ventriculumque laceſſens contemperata eſt. Si enim hoſce non attemperemus, ducto in conſortium cerebro, nervorum principio, convulſiones & alia pernicioſa mala tandem ſuſcitantur. De febre ſingultuoſa leguntur multa apud elegantiſſimum *Lupeum Cureleanum lib. 3. enchirid. cap. de ſingultu.*

OBSERVATIO LXIII.
D. MATTHIÆ TILINGII.

De

Uriná nigrá, à viro quodam febri malignâ laborante emiſsâ, non lethali.

JUvenis quidam *Steinbergæ* in noſtra vicinia habitans; aliàs melancholicus & hypochondriacus, incidebat, elapſis duobus annis, in febrim malignam, quæ tunc temporis admodum graſſabatur. Ille febrili æſtu, ſiti, inquietudine doloribus capitis, totius corporis laſſitudine, nec non virium imbecillitate tentatus, per fratrem ſuum miſit mihi urinam, maximoperè contendens, ut ex ea morbi ſui

ſtatum

ſtatum cognoſcerem & ipſi ſalutaria remedia præſcriberem. Urinam videns perterritus ſum, cùm planè nigra & inſtar atramenti ſcriptorii eſſet. Frater autem ejus dicebat, iſtam urinam eſſe verè nigram, fratremque ſuum hiſce diebus ſemper talem urinam nigram reddidiſſe. Ego, ſignum hoc eſſe criticum conſiderans, auxilium meum ipſi non denegavi, & præſcripſi ſtatim ſudorifera & alia convenientia remedia, quibus aſſumptis, etiam mox integram ſuam valetudinem recuperavit.

SCHOLION.

URina redditur nigra, dum ſubſtantiæ ſuæ ratione liquor vel eſt niger, vel id nigrum eſt, quod in liquore continetur. De nigro hoc colore in urinis *Autores* non eodem modo docent, & controverſum eſt, ex quibus cauſis internis nigræ & lividæ urinæ reddi poſſint. Nam de externis nihil dubii eſt, ex rebus quibusdam aſſumptis, urinas nigro colore infici poſſe. Sic teſtatur *Mercurialis lib. de Urin. cap. 6.* ſe obſervâſſe, clyſteres factos ex ſapa ſola, urinas atras reddidiſſe. *Avicenna* quoque & *Rhaſes* referunt, urinas nigredine infici, ſi quis liguſtri albi fructu corpus illinat. Sena ac caſſia aſſumpta ſubnigro quoque colore urinas tingunt.

De cauſis verò internis docet *Galenus lib. 1. de criſib. cap. 12. & lib. 2. prognoſt. cap. 29.* Nam ſicuti videmus ſanguinem congelatum nigreſcere, atque etiam particulas corporis extremas mortificatas nigrere: ſic contingit urinam frigore interno evadere atram. Et quemadmodum experimur, ſanguinem, aut aliam materiam morbificam combuſtam, nigredinem acquirere, & corpora diutius ſoli æſtivo expoſita, nigra reddi: ſic urina nigra vel excedentem calorem, aut vehementem frigiditatem præſupponit.

Verùm *Cl. Daniel Sennertus lib. 3. part. 1. ſect. 3. cap. 5.* jam dixit, quid intemperies ad urinæ colorem conferat, nimirum varium ſerum generare, & ad variorum humorum generationem conferre, qui urinæ poſtea admiſti eam tingunt.

 Ideo-

Ideoque *Aëtius* hoc quoque rectè expoſuit *tetr. 2. ſerm. 1. c. 44.* ubi docuit, non ex frigiditate vel caliditate ſimpliciter urinam fieri nigram, ſed quòd ex caliditate vel frigiditate generetur materia nigra, quæ urinæ admiſceatur. Adduxit igitur tres urinæ nigræ cauſas: primò humorem melancholicum, qui expurgatur; ſecundò ipſam atram bilem, tùm quæ ab aſſatione; tùm quæ à frigiditate facta eſt. Primò enim aliquando urinæ nigræ minguntur ab iis, qui lienis debilitatem patiuntur, aut dum aliàs Natura humorem craſſum & atrum evacuat, ob cujus admiſtionem urinæ nigræ redduntur, quæ periculoſæ non ſunt, ſed etiam nonnunquam cum commodo emittuntur, ut rectè *Petr. Franciſcus Phrygius Comm. in Hiſtor. Epidem. Hippocratis part. 3. ægr. 3. pag. mihi 400.* ſcripſit. Deinde urina fieri poteſt nigra, ſi bilis ita exuratur, ut in atram bilem abeat, & tanta ejus copia generetur, ut etiam urinam tingere poſſit.

De tertio modo res intricatior eſt, & quomodo ex frigiditate aliquis humor niger urinæ admiſceri poſſit, non ita planum eſt. *Aëtius l. c.* dixit, eſſe bilem atram, quæ ex frigiditate fiat, quem ſequitur *Capivaccius*. Sed *Argenterius lib. de urin. cap. 12. & Mercurialis lib. de urin. cap. 6.* tantùm duas cauſas admittunt urinæ nigræ, humorem melancholicum, & bilem atram exuſtam, & contra eos, qui ex frigiditate inſigni urinam nigram fieri ſtatuunt, diſputant. Verùm commodiſſimè hanc tertiam urinarum nigrarum cauſam explicant *Johannes Baptiſta Montanus & Hercules Saxonia lib. de urin. cap 12.* ubi ſtatuunt, non aliquam atram bilem ex ſumma frigiditate naſci, aut frigiditatem urinas ſimpliciter tingere poſſe, ſed extincto calore nativo & ſpiritibus ſanguinem non minùs in vaſis, quàm in partibus externis nigreſcere, & poſtea permiſtum urinis eas lividas vel nigras reddere. Non enim impoſſibile videtur, ſanguinem eodem modo, ut in gangræna in partibus externis, ita etiam in vaſis interioribus in morbis peſſimis & lethalibus corrumpi, & extincto calore

nativo putreſcere poſſe, qui urinis communicatus eas nigras reddit: quæ propterea periculoſiſſimorum morborum ſunt indicium.

Urinæ ergò fiunt nigræ, ſi bilis, humor atrabilarius, aut ſanguis corruptus cum tartaro, ſalibus vitriolatis ac impuris, aliisque partibus ſulphureis coquuntur, uniuntur ac in coloribus exaltantur. Bilem cyſtide felleâ ſi eximamus, lenique calore in vitro vel per ſe, vel adjecto vini tartaro digeramus, modò viridem, modò fuſcum, nigrum aliumve colorem videbimus. In ictero diutius durante flava bilis in ſanguine cum ſalibus volatilibus, fixis, & parte terreſtriore diutius cocta, & quaſi exuſta primò colorem flavum ſaturatiorem, deindè viridem, & tandem nigricantem exhibet; quare in ictero nigro, qui tantùm eſt flavus diuturnâ morâ in deterius evectus, nihil uſitatiùs eſt, quàm urinas atratas reddi. In cauſone aliisque adurentibus febribus, ſanguine & humoribus in vaſis aduſtis, urinas nigras excerni novum non eſt. Tales autem urinæ, teſte *Thomâ Williſio Diſſertat. Epiſtolic. cap. 4. pag. mihi 355* in febribus malignis, peſte, ut & ab epoto veneno plerumque ſunt ſignum lethale; notant enim ſanguinem corruptum, & veluti affectum profligatis ſpiritibus ac ſoluto mixtionis vinculo per νέκρωσιν inductum: non ſecus ac cum pars aliqua in corpore noſtro ulcere affecta, poſtea gangrænâ aut ſphacelo corripitur, illicò ſanies, quæ prius aquoſa, alba aut flava effluxerat, nigra evadit. Quare in affectibus citatis cum urina nigricat, ſero & ſanguine per totum vitiatis, etiam cutis externa tali colore obfuſcatur.

Nunc diſpiciendum nobis eſt, num urinæ nigræ aliquando ad bonum judicent. Illæ poſſunt conſiderari in duplici ſtatu, vel ſano, vel morboſo. In ſtatu ſano etiam viſæ ſunt bonæ. In ſana diſpoſitione nigram mingi urinam impoſſibile omninò *Chriſtophorus à Vega* reputat: quòd non accreſcat unquam in ſanorum venis niger humor eâ copiâ, ut urinas tingere poſſit. Id non facilè admittit *Johannes Bellfortis*

Comm. ad librum Galeno attributum *de urinis pag. 72.* licèt enim is ſecundum naturam parcior aliis humoribus habeatur in vaſis; tamen in ſicco & frigido temperamento exuperare humorem nigrum certum judicat, cùm ab ipſo temperamentum ſiccum & frigidum appellationem ſortiatur. Sic Carmelita quidam Monachus, natione *Hiſpanus*, temperamento frigidus & ſiccus, ſpatio ſex annorum, quo incolumem eum novit, nigram urinam profudit, & talem mejere ſolitus eſt toto ſuo ævo. Item *Tardanellus Italus* talem urinam toto vitæ ſuæ curriculo emiſit, quam ſanguis hæmorrhoidum melancholicus cum urina profuſus, nigram reddidit. Et convenire dicit manifeſtè ratione humoris retrimentum perpetuò repurgari, quò temperies corporis, quam talis humor conſtituit ac fovet, ſalubris permaneat. Vidit etiam citatus *Autor* aliquando equitis cujusdam lotium nigrum, qui tamen nondum ægrotus decumberet, nedum extremum diem obiret. Fuiſſe & puerum quendam Scholaſticum narrat *Guil. Adolphus Scribonius libell. de urinar. inſpect.* qui nullo morbo correptus urinam minxit tàm nigram, ut qui viderent, atramentum eſſe putarent.

Rarum eſt, quod habet *Zacutus Luſitanus lib. 3. prax. admirand. obſ. 134.* de quodam, qui à pueritia usque ad ſenium urinas inſtar atramenti ſcriptorii nigras emiſit; ſanus nihilominus vixit, uxorem duxit, ac numeroſæ prolis factus fuit parens.

Deindè in ſtatu morboſo *Galenus lib. 1. de criſib. cap. 12.* peſſimam judicat urinam nigram, & neminem ſervatum vidiſſe ſcribit ex iis, qui hanc urinam minxerunt; nam vel maximum incendium denotat, vel partium mortificationem oſtendit, ut prius prædixit *Hippocrates in variis locis.*

Non eſt tamen ita temerè recipienda *Galeni* de urinæ nigro colore condemnatio. Si ipſe nullum viderit ſervatum, qui urinas minxerit nigras, viderunt poſteriores & multi celebres; quare in univerſum tantoperè damnandæ non ſunt urinæ

urinæ nigræ; ne ſi in acutis morbis addamus, ne ſi jungamus etiam pravorum ſignorum ſocietatem. Nam præter *Rhaſium*, *Avicennam*, *Actuarium*, etiam in *Epidemiis* vidit nonnullos ſervatos *Hippocrates*.

Quapropter prudentiſſimè dixit *Avicenna 2. 4. tr. 2. c. 85. Quod non ſemper verificetur judicium de morte ob nigredinem coloris in urina, in ægritudinibus acutis; licèt in ſe ipſo ſit ſignum malum, quamvis aſſocientur ei aliqua ſigna mala; nam multoties natura fortis ac potens facit evacuationes diverſas, maximè ſi excretiones nigræ confertim fiant*, ut *Hippocrates ſect.* 4. *aphor. 47.* notavit. Sic, referente *Cl.* S*ennerto lib. 3. Inſtitut. Medic. part. 3. cap. 6.* Vir quidam in itinere incidit in febrem continuam ſatis ardentem, & cum ad S*ennertum* circa quintum morbi diem veniſſet, urinam illi monſtravit planè nigram & turbidam, ac ſi aquæ limoſæ atramentum miſcuiſſet. Duravit ea per dies ferè quatuor, ſenſimque poſtea & nigredo, & turbulentia remiſit, urinaque clarior & flavior fieri incepit. Febris tamen nondum planè deſiit. Intumuit illi poſtea pes ſiniſter cum inſigni dolore. Remiſit febris: tandem etiam dolor & tumor, ac convaluit.

Hinc urinâ nigrâ in morbis quibuscunque, etiam in febribus continuis & ardentibus apparente, non ſtatim de ſalute ægrorum deſperet Medicus, ſed diſtinctionem inter urinæ nigredinem criticam & ſymptomaticam faciat; hæc, ex vi morbi ſumma & caloris nativi νεκρώσει & extinctione proveniens, ſemper lethalis eſt; illa verò ſemper bona habetur, cùm materia, urinam nigram reddens, evacuetur, & iſta evacuatio quoque juvet.

Quapropter in febribus continuis & intermittentibus, diurnis aut nocturnis, tartarei ac aduſti humoris copia, ſcabie rebelli, lienoſis, hæmorrhoidibus ſuppreſſis, calculo renum & veſicæ, lumborum dolore, menſtruis potiſſimum retentis, urinam nigram ſalubrem eſſe, experientiâ comprobatum eſt. Sic mulier in Thaſo apud *Hippocratem lib. 3. epid. ſect. 3. text. 82.*

S cum

cum hac urina à menſium pertinaciſſima retentione liberata fuit, quoniam (ut *Galenus* rectè notavit in *Comm.*) color urinæ, licèt eſſet niger, nihil attulit periculi, quòd retenti menſes eſſent magis melancholici. In tumore lienis urinam nigram bonam expertus eſt *Antonius Valletius exerc. ad cap. 40. de morb. intern. Hollerii. Valleriola in Comm. ad lib. de conſtitut. art. Medic. Galeni*, quendam, cùm lienis apoſtemate laboraret, planeque moribundus haberetur, criſi ſub vigeſimum diem factâ, admirandam urinarum nigrarum, atramenti inſtar, copiam ad libras 12. excreviſſe, obſervavit. *Thomas Williſius, Diſſertat. Epiſtol. de urin. cap. 4.* novit hypochondriacos, tales urinas quibusdam temporibus veluti criticè excernere ſolitos, deindè poſtea ſanorum ſimiles reddere. Et quod ad urinas colore viridi ac præſertim nigro periodicè tinctas attinet (quæ nimirum hypochondriacis frequenter accidunt;) veriſimile judicat, quòd tales à fœculentiis atrabilariis in liene reconditis, & deindè præ congeſtione nimia aliquoties exundantibus, & ſanguini confuſis, oriantur; etenim talis materia in quibusdam hominibus ſæpè in ventriculum ſuffuſa, vomitus atros ciet, etiam in aliis eadem à cruore pertranſeunte reſorpta, latici ſeroſo ejusmodi colorum ſuffuſiones impertire poſſit. Tales nigricantes humores ad ventriculum regurgitantes, ac vomimitu copiosè rejectos quoque in hypochondriacis ſæpiùs obſervavi. *Cl. Daniel Sennertus lib. 3. part. 8. ſect. 2. Med. practic. cap 7.* ſæpè ab ægris hypochondriacâ affectione & aliis melancholicis morbis laborantibus urinam nigram ſine damno, imò cum commodo emiſſam ipſe vidit. Auriginoſum morbum ſanguinis aterrimi ſubitaneo mictu curatum refert *Marcellus Donatus lib. 4. de hiſtor. medic. mirabil. cap. 29.* & *Joh. Crato in Conſil. Medic. à Scholtzio collectis, Conſil. 174.* ſcribit, ſe dediſſe laboranti ictero nigro lapidem bezoar, ægrumque minxiſſe tàm nigra, quàm atramentum eſt, meliusque habuiſſe. In quartana proſunt urinæ nigræ, ut refert *Avicenna 2. 1. doctr. 3. cap. 2.* quod *Valleriola l. c.* pluries obſervavit. Et per urinas

nigras

nigras non rarò quartanas judicari cenſet *Joh. Jonſtonus Comm. in coac. prænot.* 580. In ulceroſa ſcabie urinam nigram ad bonum judicâſſe vidit *Amatus Luſitanus cent.* 5. *curat.* 54. & *Cl. Sennertus l.c.* ab ægris, ſcabie laborantibus, urinam nigram ſine damno, imò cum commodo emiſſam obſervavit. Non eſt ergò omnis urina denigrata in omnibus morbis adeò peſſima, ut eâ exeunte de ægrorum ſalute deſperemus: maximè cùm pro varietate aſſumptorum multifariam etiam tingatur, ut probat latè *Adolphus Scribonius lib.* 1. *de inſpect. urinar. pag. mihi* 51.

OBSERVATIO LXIV.

D. MATTHIÆ TILINGII.

In die purgationis aliquando phlebotomia & ſudoriferi exhibitio ſunt ex uſu.

INgerit hîc ſeſe curatio haud quaquam ex trivio, & quamquam Lyncei noſtrates, etiamſi trans parietes proſpectare ſibi videntur, non ſatis animadverterunt, quæ frequenter in opere practico verſatur, quam hâc obſervatione deſcribere conabor. Generoſi noſtri Archiſatrapæ ſervus, temperamento ſanguineus, ante duos annos magnos dolores circa latus utrumque, hypochondrium dextrum & epigaſtrii regionem ſentiens, auxilium meum implorabat, cui ſtatim leve pharmacum ex Cremore tartari, Pulvere gialappæ & Speciebus diaturbith cum rhabarbaro præſcripſi. Poſt duas horas immani ventris dolore oppreſſus eſt, qui, bis excreto per alvum humore, eſt lenitus. Poſt unam horam quinquies depoſuit copioſè. Sed ita ardore interno conflagrans, ut viſcera ſibi exuri putaret. Acceſſit horis veſpertinis febris ardentiſſima, ſitis inexhauſta, dolor laterum ſævus, & ita truculentus, ut reſpirationem & vocem intercipere. Vocatus ſubitò, dolentibus partibus anodyna applicare, clyſteres lenientes

imperare, cucurbitulas, & alias diverſiones cruribus adhibere, ut adſtantes ſuadebant, nolui. Omnia fruſtra putabam; nam dolor intenſus ſæpius urgebat. Sanguinem ergò emittendum imperavi; vires quippe utcunque conſtabant. Reclamabant omnes, cum duo motus contrarii in eodem die non ſint celebrandi. Sed quoniam dolor immanior invaleſcebat, coactâ neceſſitate, accerſito Chirurgo, me jubente, *ſanguis ad uncias viij.* extrahebatur. Hoc emiſſo, dolor eſt aliquomodo mitigatus, & febris remiſſa. Ut autem in totum dolor ceſſaret, & febris quoque ſe remitteret, Sudoriferum aliquod, ex *Confect. diaſcord. Fracaſtor. Mithridatii, oculis cancr. præp. Corall. rubr. præp. Mandib. luc. piſc. C. C.* Spagyric. *præp.* Syr. *papav. rh. Aq. card. bened. Mar. &c.* paratum, ipſi exhibui; quo aſſumpto, noctu largiter ſudavit, benè dormivit, & ſymptomata omnia remiſerunt.

SCHOLION.

Fundamentum ſuum hæc noſtra curatio habet ex *Paulo Ægineta lib. 7. cap. 6.* ubi doctiſſimus & experientiſſimus hic Medicus ſic pro more ſuo diſſerit: S*i verò quocunque medicamento ad alvum emolliendam aſſumpto quis non purgetur, neque vacuetur, nullo accedente periculo, nihil moliendum eſt. At ſi magnitudo morbi urgeat, ut æger vellicetur, diſtendatur, & lancinationem expertus fuerit, clyſter ſtatim neceſſariò injicitur.* S*i ne ſic quidem venter reſpondeat, corpore roſionem & veluti everſionem ſuſtinente, lavare liberaliter inungendo oportet; ubi repletum eſt, gravaturq́ue, ſanguinis miſſio conducit, præſertim ubi multi compos ſanguinis homo fuerit; oculos rubros habeat, & emiſſitios, non ex natura, ſed acquiſitò ex medicaminis potione.* Confirmat etiam noſtram curationem *Avicenna 4. 1. cap. 8. Quodſi enema non juverit, & mala ſupervenerint accidentia, extenſiones corporis, & oculi exierint extrà, & fuerit motus ad ſuperiora, neceſſaria eſt minutio.*

[Author.]

Imò

IMò, nec Neotericorum principiis Obſervationis hujus curandi ratio (cum grano tamen ſalis accipienda,) adverſatur, novum enim non eſt, in peracutis morborum principiis, Venæſectionem horis antemeridianis adminiſtrari, & pomeridianis ſudoriferum aliquod medicamentum propinari, cum methodus hæc ſit omnibus nota, omnibusque probata: hinc Cl. Th. Sydenham Anglus, *Obſerv. Med. circa Morb. acut. Hiſt. & Curat. ſect. 2. cap. 2. p. m. 151. Edit. Londin.* in febribus Peſtilentialibus, ipſaque Peſte, ſtatim poſt Venæſectionem, (quam propterea in lecto celebrandam monet, cum omnia jam ad ſudores proliciendos in promptu ſunt,) ſudorifera exhibere, & ne vel minima interpoſita mora, ſtragulis obrui ægrum & ad ſudorem ciendum optimè diſponi curat: Sunt & Cl. quidam Viri, qui Medicamentis purgantibus Sudorifera quoque admiſcere non dubitant, parva tamen Doſi, ne ſenſibiliter ſudores moveant & ſic purgantia vincant; hac potiſſimum ratione (quam ex ore magni cujusdam Lugd. Batav. Profeſſoris me excerpſiſſe recordor,) moti, quod dum purgantia fermentationem in ſanguine producunt, ſudorifera inſenſibiliter licet, ſatis tamen potenter, deobſtruant: Sed cautione hîc opus eſt, cum methodus hæc medendi nec cuivis ſubjecto, nec unicuique morbo conveniat.

[J. P. Wurffbain.]

OBSERVATIO LXV.
D. MATTHIÆ TILINGII
Febris erratica Magiſterii Martis apertivi Mynſichti uſu curata.

VIr quidam primarius longo tempore febre erraticâ oppreſſus, multis tentatis, quæ humores craſſos & tartareos expurgant, viſcera aperiunt, deobſtruunt, nihil eſt levatus, & accedente œdemate pedum, hy-

dropis rudimento, ſolùm Magiſterii Martis aperitivi *Mynſichti* uſu, à febri & tumore ipſum liberavi.

SCHOLION.

FEbres errantes ſingulas acceſſiones habere inordinatas, docuit *Galenus lib. 1. epidem. ſect. 3. comm. 17.* & horrores inordinatos & erraticos ſcripſit etiam *Hippocrates lib. 1. epid. ſect. 2. text. 25.* Febres autem dicuntur erraticæ, quæ nec ſpeciem illam certam æmulantur, nec eodem tenore recurrunt, nec ordinem ſervant, ſed aliquando bis terve de die majori minorive vehementiâ, aliquando ſecundo vel tertio, vel quarto die recurrunt; aliquando per longiora, ac incerta intervalla revertuntur: Sic *Cleonactidem* ignis corripuit erraticè apud *Hippocratem lib. 1. epidem. ſect. 3. text. 23.*

Has febres appellat *Hippocrates* inconſtantes, *lib. 4. acut. text. 52.* quæ teſte *Galeno in Comm.* nullam certam periodum obſervant. *Cornelius Celſus de Re Medic. lib. 2. cap. 1. & lib. 3. cap. 5.* eas vocat errabundas, vagas.

Fieri has puto ex humore tartareo, craſſo & aduſto, & ex cineribus aliorum humorum, qui difformes ſunt, ita ut in una parte moveantur ad fermentationem, in alia ad motum ſint inepti, quia craſſi, tartarei & nimis aduſti.

Signa earum ſunt inordinatæ incertæque acceſſiones, ipſorumque paroxyſmorum diſpar ratio, Longæ plerumque hæ febres exiſtunt, & ferè debilitatem viſcerum, aut cachexiam inducunt. Imò facilè in quartanam tranſeunt; ex præſcripto *Hippocratis lib. 3. progn. text. 27.* maximè ſi autumnus ſit; fiunt enim tales hoc tempore ob ejus inæqualitatem, ut monuit *Hippocrates ſect. 3. aph. 22.*

In his licèt ex ſententia *Hippocratis* nullum ſit adhibendum auxilium, donec conſtent, quia occaſio cathartici captari nequit: cùm tamen non ignoretur materia mali, præſtat humorem hunc craſſum, tartareum & aduſtum è corpore eximere, quàm obſtructionibus adauctis, à quibus ferè dependent, ægros naturæ relinquere; ſi enim diu durant, quartanam,

tanam, ſcirrhum, alvi fluxum & hydropem ſæpè minantur. Vir ille primarius, quem adduxi, longo tempore hâc febre oppreſſus, multis tentatis, quæ craſſum & tartareum humorem expurgant, vias aperiunt, deobſtruunt, nihil eſt levatus, & accedente œdemate pedum, hydropis rudimento, ſolùm Magiſterii Martis aperitivi *Mynſichti* uſu, à febri & tumore liber evaſit. Nam ut optimè dixit *Avicenna 4. 1. cap. 31. Una ægritudo cauſa eſt alterius, ſicut cum accidit oppilatio, & febris; medicamur enim oppilationem prius, deindè febrim, et ſi nobis neceſſarium fuerit oppilationem aperire cum eo, in quo aliqua exiſtat caliditas, non curabimus de febre &c.*

OBSERVATIO LXVI.
D. MATTHIÆ TILINGII.
Plantæ, Arbores, prata, ſylvæ & regiones lapidibus à natura impreſſæ.

APud Chirurgum quendam *Embdæ* in *Friſia* Orientali vidi duos lapides quadros non exiguæ magnitudinis, quos ex India ſecum adduxerat, quibus impreſſæ erant plantæ, arbores, prata, ſylvæ & regiones, tàm pulchræ & elegantes ac ſi naturales eſſent. Ob hanc igitur pulchritudinem & elegantiam iſti lapides magni ab omnibus æſtimabantur.

SCHOLION.

QUicquid Natura in vegetabili regno præſtat in variis plantis producendis, præſtare videtur etiam in regno ſubterraneo, dum lapidibus gemmisque variarum plantarum figuras imprimit ita ad vivum, ut unum alteri cedere non velle videatur. Hoc non ſolùm exemplo, quod vidi, ſed etiam aliis, quæ apud varios Autores legi, confirmare conabor.

Quatuor potiſſimum lapidum genera ſunt, in quibus plantarum & arborum icones frugumque imagines à Natura mirè

mirè depictæ conſpiciuntur. Primum ab *Imperato*, celebri Antiquario, *Nemoroſa petra*, ab aliis petra S*inaitica*, ab *Agricola Dendrachata*, ab aliis *Dendritis* vocatur. Hic lapis ſi findatur, in internis parietibus exhibet arbores, plantas, prata, ſylvas, flores omnis generis, non figurâ tantùm externâ, ſed coloribus etiam convenientibus, expreſſos à Natura; undè & ab arboribus, quas exhibent, *Dendrites* appellantur, & magnâ copiâ ex *Hetruria Romam*, aliaque in loca, ad menſarum, ſcriniorum aliarumque rerum decorem conciliandum advehuntur. *P. Caſparus* Schottus, ut ipſe teſtatur in *Appendic. Phyſic. Curioſ. ad libr. 12. de Mirabil. Miſcell. cap. 12.* non paucos in Muſeo *Kircheriano*, in Ergaſteriis ac Viridariis *Romanis* vidit. Inveniuntur in *Hetruria* prope oppidum *Bargam*, uti & in monte S*inai*, undè & petræ S*inai* nominantur: nec non ad nemus *Hercynium*, ut ſcribit *Agricola*, & notiſſimum eſt in *Germania*. Alterum genus à *Plinio lib. 37. hiſtor. natur. cap. 11.* vocatur *Borſycites*. Hæc gemma eſt, in nigro ramoſa, candidis aut ſanguineis frondibus. Tertium Salicis ſerrata refert folia; undè & folium ſalicis appellatur. Quartum ab *Imperato* frumentatum dicitur, quòd triticeas aliarumque frugum ſpecies exprimat. Hæc omnia *P. Athanaſius Kircherus* olim in *Imperati* celeberrimo Muſeo vidit & examinavit. *Vid. Mund. ejus* Subterran. *lib. 8. ſect. 1. cap. 9. pag. 39. 40.*

OBSERVATIO LXVII.
D. MATTHIÆ TILINGII.
Sal Armoniacum ſublimatum & depuratum.

IN febribus quotidianis, tertianis & quartanis, quæ in hiſce regionibus hâc æſtate familiares admodum fuerunt, Sale Armoniaco ſublimato medicamentum nullum utilius ſalubriusque deprehendi; quapropter vel illud ſolùm per ſe

ad

ad grana X. & XII. vel cum Salibus abſinthii, cardui benedicti, centaurii minoris & Nitro præparato permixtum, præmiſſis univerſalibus, febricitantibus ante paroxyſmi invaſionem in convenienti liquore exhibui. Si primâ vice non juvit, propinavi ſecundò, & ægri à febribus liberati ſunt.

SCHOLION.

SAl hoc armoniacum ſublimatum & depuratum talem in modum paratur. Recipe Salis communis q. v. eoque ollam comple & tege, ne carbones aut cineres in illam incidant: pone ollam in terra, & tege carbonibus non urentibus, accende carbones, ut omnes comburantur, & olla probè candeat, & refrigeratâ ollâ invenies Sal præparatum, quod Sal calcinatum vel candefactum appellari ſolet. Deindè accipe Salis armoniaci triti ℔j. & ſ. a. cum æquali quantitate limaturæ martis eleva, ut purgetur; ſublimatum hoc iterum tere & per ſe ſublima, & ad ſublimationem cum ſale candefacto erit paratum. Accipe igitur hujus Salis armoniaci quantum habes, & Salis calcinati ℥xij. tere invicem, & ſ. a. quinquies aut ſepties eleva, ſingulis vicibus novum Sal præparatum apponendo, alterum autem ſeponendo, & habebis Sal armoniacum ad rem quamlibet cum illo ſublimandam aptum.

Sal armoniacum hoc modo præparatum inſignis ac infiniti uſus eſt, tàm quod ad præparationes aliorum medicamentorum attinet, quàm quod in morbis nonnullis ſuas etiam vires egregias habet. Educitur enim hoc ſale Sulphur Martis, Veneris, Antimonii, lapidum mineralium reliquorum. Fit ex illo, in cella ſupra porphyrio poſito, aqua ad reſuſcitationem metallorum accommodata. In febribus intermittentibus magnum eſt medicamen; eas enim radicitùs expellit. Exhibenda autem ſunt grana decem in Aq. cardui benedicti ad provocandum ſudorem. Si primâ vice non juvat, propinabis ſecundò, & ægri à febribus liberabuntur. In ventriculo debili & deperdito, item in nauſea cibi adultioribus & robuſtioribus exhiberi poſſunt grana ſeptem, octo, novem aut

 decem;

decem; debilioribus grana quinque; pueris verò grana tria per dies novem, ut parum promoveatur ſudor, & ægri curabuntur perfectè. *Johannes Hartmannus*, feliciſſimus ille Practicus & Chymicus excellentiſſimus *lib. 2. prax. chymiatric. cap. 125.* in ventriculi cruditate ſingulariter commendat iſtud, & hoc modo præparat. ℞. Salis armoniaci benè triti & Limatur. martis aa. ℔j. Miſce diligenter, & ex cucurbita vel retorta in arena ſublima, aucto in fine igne, ut, quod purum eſt, aſcendat in collum retortæ vel cucurbitæ, fæces verò cum limatura in fundo remaneant. Quod ſublimatum eſt, iterum per ſe ſublima. Hujus ſublimati & ſalis communis decrepitati ac fuſi aa. partes æquales, tere ſimul & ſublima. Atque hoc fac ſepties, ſemper abjiciendo caput mortuum, & ſublimato parem ſalis decrepitati quantitatem addendo: habebis elegantiſſimum & depuratiſſimum Sal armoniacum ſublimatum, quod ſub florum nomine venit. Et flores hi ut operoſiores, ita & effectu præſtantiores cenſentur quam Sal armoniacum ſolâ cryſtalliſatione purificatum, ideoque felicius illius loco adhiberi poſſunt in quartana. Tollunt quoque perfectè cruditates ventriculi, ſi in vino abſinthiaco vel decocto ſaſſafras per aliquot dies continuos propinentur, ſudorque à ſumpto medicamento procuretur. Optimum autem, ut ante horum uſum tùm ventriculus, tùm reliquum corpus ab omnibus impuritatibus ſit liberum.

Nec minoris virtutis in febribus intermittentibus & ventriculi cruditatibus eſt Sal febrifugum ex capite mortuo, poſt deſtillationem ſpiritus ſalis armoniaci, paratum. Hoc penetrantiſſimum eſt, incidens humores craſſos ac viſcidos in ventriculo, pancreate ac cæteris viſceribus; undè febres intermittentes perfectè curat, ſi à granis quatuor ad ſex & plura febricitantibus in appropriato liquore exhibeatur. Sic autem ab accuratioribus Chymicis parari ſolet. Id quod reliquum eſt in retorta in deſtillatione ſpiritûs ſalis armoniaci ſolve in aqua pluviatili, & filtra per chartam, & aqua limpida evadet. Poſtea

evapora

evapora in cryſtallos albas, quæ erunt Sal febrifugum; ſi quis volet, poterit hoc Sal in cucurbita terrea ſublimare in flores Salis armoniaci. Spiritus autem Salis armoniaci deſtillatur ita: ℞. Salis tartari, armoniaci aa. ℔ß. Miſce ac ſolve in aqua pluviatili, tùm deſtilla per retortam, aut alembicum, quamdiu Sal volatile exit; cum Sal volatile incipit ſolvi in liquorem, tùm prodit phlegma; deſiſte tùm à deſtillatione, & habebis in recipiente ſpiritum Salis armoniaci. In retorta verò relinquitur materia pro Sale febrifugo. Spiritus hic inſtar Salis volatilis urinæ eſt; extinguit ventriculi & pancreatis fermenta acida, ſudores movet & humores attenuat ac diſcutit. Doſis ejus in convenienti liquore à ℈j. ad ʒß. eſſe poteſt.

Has dotes & ferè majores poſſidet etiam ſequens Spiritus ſalis armoniaci; quem ſemper arcani inſtar in febribus & aliis morbis gravioribus habeo, cùm vim inciſivam, diaphoreticam & diureticam obtineat. ℞. Salis armoniaci ſublimati & purgati q. v. pone illud in cucurbitam, & aſperge illi Spiritum vini optimè rectificatum, ut humidum fiat; claude vas, & pone in balneo maris, ut reſolvatur. Solutionem decanta, & quod ſolutum non eſt, rurſus in balneo ad ſolutionem colloca, donec omne in ſpiritum abeat. Pone hunc Spiritum reſolutum in cucurbita oblonga, & in balneo deſtilla ad dimidium; aquam deſtillatam rurſus affunde, & deſtilla; tandem igne auctiore omnes Spiritus per alembicum propelle, & rectifica, ne ullæ fæces in eo remaneant. Spiritus hic lepram tollit, ad tres, quatuor & plures guttas jejuno ventriculo per ſeptem dies exhibitus. Ad omnis generis ulcera, ſerpiginem, morbum *Gallicum*, ſcabiem, & quicquid cum hiſce aliquid commune habet, ſummè prodeſt hujus una aut altera gutta. Ad peſtem exhiberi queunt 5. 6. vel 7. guttæ pro ratione morbi & perſonæ ægrotantis. Curat omnes febres, hepatis, lienis, pancreatis & uteri obſtructiones reſerat, ſanguinem depurat, podagram, chiragram, iſchiadicam expellit, nephriticis convenit, Epilepſiam exterminat, vermes necat, ve-

nenis reſiſtit. Et ut uno verbo dicam, confortat membra principaliora, conſervat humidum & calidum innatum, & omnibus ferè morbis contrariatur.

OBSERVATIO LXVIII.
D. MATTHIÆ TILINGII.
Arcanum Vitrioli.

MEdicina hæc ex Vitriolo parata, paucis nota eſt; de ea tamen Chymicorum plurimi gloriari non dubitant. Ejus uſus mihi frequens eſt. Succeſſum habeo ex ea talem, qualem cupio. Confortat, purgat, deoppilat, & in quibuscunque morbis, etiam periculoſiſſimis, infinitarum eſt facultatum; nec opus eſt in magna quantitate & doſi hanc ſumere; unum granum ſufficit in quovis liquore convenienti exhibitum. Eximii Spagyrici Artifices, ſagaciumque rerum ſcrutatores Arcanum hoc Vitrioli ſic parare queunt. ℞. Vitrioli *Romani* aut *Ungarici* ℔xij. diſſolve illud in aqua vulgari deſtillata, poſtea pone in cineribus calidis, ut aqua evaporet, donec cruſtam aliquam accipiat, tunc colloca in loco frigido ad duos vel tres dies, & Vitriolum, ſepoſitis nonnullis fæcibus, lapilleſcet. Accipe hoc Vitriolum, & pone in concha vitrea in hypocauſto calido, ita tamen ut concha ſit tecta, & videbis Vitriolum abire in pulverem, primò album, deindè flavum. Tunc iterum in aqua communi deſtillata diſſolve, & permitte ſtare in cineribus calidis viginti quatuor horis, atque plurimas fæces in vaſis fundo invenies; decanta quod purum eſt, coagula, ſepone in concha, atque iterum diſſolve tàm diu, donec nullas amplius fæces deponat, & ad dulcedinem vergat. Albo autem calculo notabis, ejus viriditatem probè probeque eſſe conſervandam, aliàs enim oleum & opera perderetur. Poſtea pone illud Vitriolum purificatum in phiala, quam hermetico ſigillo benè occludes, & in furno philoſophico pones; ubi ignem

ignem de decem diebus ad decem dies gradatim augebis, ut Vitriolum ad rubedinem appropinquet, donec tandem inſtar rubini rubeus ſit. Rubeum hoc Vitriolum exime, & pone in cucurbita vitrea: affunde Spiritus vini correcti & puri bonam quantitatem, & 4. aut 5. diebus benè clauſum in calore leni aſſerva. Poſtea Spiritum decanta, & alium recentem affunde, quousque omnem vim & efficaciam ex Vitriolo hoc extraxiſti. Extractiones haſce pone in cucurbita, & in balneo maris Spiritum ſepara; affunde Spiritum iterum, & ſepara ad tertiam vicem, ſemper remotis fæcibus. Demùm aquam pluviam deſtillatam extracto affunde, lava, & quatuor aut quinque dies in cineribus colloca, ut, quantum poteſt, extrahat. Quod ſolutum eſt, decanta, & aliam aquam deſtillatam appone, totidemque diebus in cineribus calidis aſſerva, idque tribus vicibus reitera. Extractiones haſce confunde, & in balneo maris aquam ſepara. Poſtea accipe hoc noſtrum extractum, pone in cucurbita mediocri, appoſitis & allutatis alembico & recipiente, atque deſtilla primò igne lento, deindè auctiore, & aſcendet ſanguis leonis viridis, inſtar rubini rubeus, qui nocte intempeſtivâ & tenebrosâ inſtar carbunculi lucet, cujusque odor omnia alia odorifera antecellit.

SCHOLION.

ARcanum Vitrioli aliud deſcribit *Adrianus Mynſichtus Armament. Medico-Chymic. ſect. 1. pag. mihi 23. & 24.* quod autem priori longè inferius eſt, multumque cedit. Deſtillat nimirum ex Vitriolo nativo calcinato oleum rubicundum: Recipit caput mortuum, & indè extrahit ultimum ſalem à Vitrioli ſapore omninò liberum: Deinde miſcet tres partes hujus Salis extracti & duas partes olei deſtillati, finit in igne arefieri. Hunc laborem toties repetit, quoad Sal dupletur pondere, pro conſtitutione priore: tunc ſalem in cucurbitulam vitream mittit, tantundem olei Vitrioli ſuffundit, ſigillat Hermeticè, ponit in putrefactionem; poſtea in arenam ca-

lentem ; ſic intra paucos dies reperitur coagulatum : & ita præparatum eſt.

Hoc Arcanum non duntaxat cenſet ſpecificum ſtomachicum ; verùm etiam efficaciſſimum contra omnimodos morbos remedium. Quo ipſe pro conſervanda ſanitate corporis in genere feliciſſimè utitur. Doſin autem conſtituit à gr. iij. ad vi. & viij. in vehiculis appropriatis.

OBSERVATIO LXIX.
D. MATTHIÆ TILINGII.
Mercurius Diaphoreticus.

INter Medicamenta ex Mercurio parata, Mercurium hunc diaphoreticum in variis periculoſis & curatu difficilibus morbis ſemper magni facio , eumque frequentiſſimo in uſu habeo. Excellens enim & incomparabile certè remedium diaphoreticum eſt, tàm in variolis, morbillis, podagra, hydrope, quàm in aliis morbis, evacuationem per tranſpirationem requirentibus. Omnes experientiſſimi Artiſtæ & Chymici ita illud mecum commendabunt , dicentes , vires æquare auri potabilis, modò fixetur. Nihil ergò addam amplius in laudem ejus, hoc tantum, doſin ejus adhiberi poſſe à ℈j. ad ʒj in Conſerva roſarum, vel ſimili bolo. In eo præparando talis mihi proceſſus eſt. Accipio Mercurii probè purgati ℔j. (intelligo Mercurium extractum è Cinnabari beneficio calcinati tartari) Sulphuris antimonii ℥iij. vel ℥iv. comminuo probè invicem, & ſublimo ea in Cinnabarim artificialem. Cinnabarim hanc ſublimo adhuc novies, donec pulveriſata acquirat verè pulchrum purpureum colorem, vel quod melius fuerit, donec fixetur, & non facilè ſublimetur amplius: & habebis nobile Arcanum Mercurii.

OBSER-

OBSERVATIO LXX.
D. MATTHIÆ TILINGII.
Sal Hirundinum volatile.

NUlla ferè in Hirundinibus reperitur pars, quæ non ſit Sale volatili prædita, & ob id egregium ac incomparabilem in Medicina habeat uſum. Sal autem iſtud volatile hoc modo ex illis elicere poſſumus. Pulli Hirundinum vivi numero XX. vel XXIV. in vino ſuffocati immittantur in cucurbitam vitream, & ſtatim appoſito alembico ac juncturis circum litis relinquantur in loco tepido per diem unum vel alterum, poſtea deſtillando evocetur tota humiditas per Mariæ balneum ad ſiccitatem pullorum. Hos exſiccatos, deplumatos & contuſos, retortæ vitreæ committito, & in arena, vel igne etiam aperto collocato; præpoſitoque recipiente deſtillato, augendo ignem per gradus, ad totalem radicalis humiditatis expulſionem, & Hirundinum combuſtionem, quoad retorta tandem candeat. Prodibit Spiritus naturæ ſalinæ, unà cum ſale volatili, paſſim collo retortæ & recipientis lateribus adhærente, ac urinoſum quid olente, cum oleo fœtido ac craſſo rubicante: quæ tria ad invicem commixta, ac ex collo retortæ, quin & lateribus recipientis ſtudioſè collecta, immittantur alembico ſatis alto, vitreo, præpoſito recipiente probè inunito; fiatque deſtillatio, vel ſublimatio ex arena (in balneo enim Mariæ ſalia volatilia non æquè ac in arena ſublimantur) quouſque videris ſalem volatilem elevari ad capitellum aut ſupernam regionem alembici aut phialæ; continuetur ignis ad omnimodam dicti ſalis volatilis ſublimationem, donec etiam aliquid de humido aut ſpiritu ſubſequatur; & remanebit in fundo oleum fœtidum, cum potiore parte aquoſitatis, ſale ſuo volatili ambo ſpoliata: aquoſitas illa in fundo effœta eſt, & ſe ſolùm habet per modum aquæ elementaris, empyreumaque ſpirat, quare abjiciendum:

Oleum verò craſſum & fœtidum omni virtute deſtitutum, & ſale ſuo volatili exutum eſt. Sal autem volatile ſuperius ſublimatum, unà cum pauca humiditate, quæ cum ſale ſuo volatili foris tranſiit, illumque vel totum, vel ex parte diſſolvit, diligenter aſſervandum eſt. Hoc enim in affectibus apoplecticis, epilepticis, hyſtericis & innumeris aliis uſum nunquam ſatis laudandum obtinet; hinc ex præſcripto *Auguſtanorum* & *Zvvelferi* ingreditur Aquas Hirundinum, ac baſin earum conſtituit.

SCHOLION.

Hirundines ut in omnibus actionibus ſuis mirabiles ſunt, ceu ex Ornithologiis Aldrovandi, Jonſtoni, Geſneri, Willugbey &c. patet, ita mirabilem quoq; uſum nobis in Medicina præbent. Omnes Hirundinum partes ſale volatili ſcatent, & ob id egregias ſuas vires in variis morbis curandis præſtare videntur. Officinæ noſtræ ex iis eligunt integras, Cerebellum, Cor, Sanguinem, Oculos, Linguam, Lapillos, Nidum & Stercus.

Plinius in Hiſtor. Nat. inter remedia à Magis prodita, inquit, ſunt, qui Hirundines totas devorandas cenſeant, adverſus quartanas. Adverſus canis rabidi morſum laudant Hirundinis decoctum epotum, integræ epilepſiæ ſpecificè ſubveniunt. Hinc Aqua ex iis deſtillata ſale earum volatili impregnata contra morbum caducum admirandæ virtutis eſt. *Lullius*, *Ægidius* & alii, Aquam Hirundinum ſummoperè laudant; parant autem hoc modo: Hirundines juvenes tritas miſcent cum caſtoreo, & pauco bono aceto, & deſtillant. Hæc Aqua, inquiunt, à jejuno pota, eſt vera Medicina morbi caduci, ex quacunque cauſa oborti; & quamvis aliquis hunc morbum quinquennio paſſus fuerit, curabitur; idque perfectè, ſi per dies quatuor hujus Aquæ parum biberit.

Pota quoque phrenitidem intra novem dies curat, cerebrum corroborat magis, quàm ulla alia medicina; purgat ventriculum, pectus emollit, nervos confirmat; & eorum reſolutionis cauſas exterminat, genituram auget, & refrigeratos

ratos

ratos calefacit. Cum hyſſopi decocto pota, hydropem ex cauſa frigida curat; item febres quotidianas, & capitis dolorem tollit, ſomnum facilem reddit, concoctionem juvat, & urinæ excretionem promovet; Sed abſtineant gravidæ, ne fœtus in utero periclitetur. Pilos tollit ubicunque cuti puræ, illinitur, ita ut nunquam renaſcantur. Hirundines comeſtas caducos ſanare ſcribit *Sextus*. Sal Hirundinum volatile, ex integris deſtillatum, in Aquis Hirundinum baſin conſtituit, & ob id ejusmodi Aquæ adverſus epilepticos inſultus potentes ſunt, apoplexiam antevertunt, vertiginem curant, incubo ac paralyſi auxiliantur, ac infantium convulſionibus ſtrenuè medentur.

Inſuper Hirundines integræ oculorum hebetudini & lippitudini ſuccurrunt. Hirundines, uti ficedulas, in cibo, aciei viſus medicamentum præbere, & tàm pullorum, quàm matrum in fictili olla crematarum cinerem cum melle oblitum, oculis claritatem adferre ſcribit *Dioſcorides lib. 2. cap. 49.* Hinc alii, ut in *Comm. P. Andr. Matthiolus* meminit, ad acuendum viſum hoc cinere utuntur: vel eas quoq; arefactas drachmæ pondere bibendas exhibent. Pulli Hirundinum aſſi vel elixi (ut refert *Marcellus*) in cibo ſæpius ſumpti, oculis caligantibus mirificè proſunt. Item *Avicenna* Hirundinem in cibum ſumptam, cùm acuat viſum, vel etiam exſiccatam in potu aurei pondere datam admodùm laudat.

Verum enim verò Hirundines non ad viſum ſolùm acuendum, ſed adverſus anginam quoque ab *Autoribus* Medicis commendantur. *Galenus lib. 11. de ſimpl. medicam. facult.* Vires Hirundinum recenſuit, ſic inquiens: *Hirundinibus quoque uſi ſunt multi, comburentes videlicet, & cineri mel admiſcentes, ac deindè ſynanchicos inungentes, & in totum omnes quicunque in faucibus atque columella cum tumoribus conſiſtunt affectus. Hirundinum cinere anginæ commodè perunguntur: uvæ & tonſillarum inflammationibus hoc cinere ſuccurritur. Et ipſæ & pulli exſiccati, ſi drachmæ pondere ex aqua bibantur, hos*

juvant, qui anginæ morbo conflictantur, ait *Dioſcorides lib.2. cap. 49.* Si quis, ex *Cornelii Celſi* ſententia, pullum Hirundinis ederit, eum anginâ toto anno non periclitari. Et, juxta *Marcellum*, adverſus anginam, jus, in quo Hirundinum pulli cocti fuerunt, tepens accipi, & intra fauces contineri, atque aliquid indè transmitti poteſt. Ex Hirundinibus crematis, omnium Medicorum conſenſu, plurima deſumi poſſunt remedia. *Leonellus Faventinus* anginæ remedia deſcribens, Hirundinem hoc modo comburi vult. *Decolletur*, inquit, *& ſanguine evacuato, deplumetur & ſaliatur; denique ponatur in vaſe vitreato oris anguſti, & claudatur os vaſis cum luto, & relinquatur in furno, donec exaruerit, ita ut facilè teri poſſit: eum cinerem aliqui in potu exhibent adverſus anginam; alii illinunt cum melle; alii cum canna tenui inſpirant.*

Amatus Luſitanus cent.3. curat.28. cinerem Hirundinum crematarum in angina efficax remedium eſſe dicit, ſi modò cum melle quoque admoveatur. Et *cent.4. curat.90. in Schol.* crematarum Hirundinum cinerem pro extirpandis anginis optimum eſſe remedium judicat; quem utinam deinceps Medici in uſum traherent! an verò intra corpus ſumi debeat, an deforis adhiberi, ibi non exprimit. Palatum (ait *Avicenna*) cinere Hirundinis adverſus cynanchen utiliter tangitur. Præterea, ex *Marcelli* obſervatione, Hirundinum combuſtarum cinis cum melle *Attico* mixtus, faucibusque inditus, & anginam reprimet, & ulcera, ſi quæ arteriis inerunt, contacta purgabit & ſanabit. Inſuper uvæ & tonſillarum inflammationibus hoc cinere ſuccurritur, ut ſcribit *Dioſcorides l. c.* anginæque eo commodè perunguntur, & ſanantur. Et ſicuti ad oculorum dolores, lippitudines & caligines Hirundinis cinerem cum melle in oculos mitti ſuadent *Plinius*, *Dioſcorides*, *Sextus*, *Matthiolus*, *Schröderus* & alii: Sic *Galenus lib. de remed. facilè parabil.* uſtarum Hirundinum cineres ad oris putredines & cruſtas valere dicit. Illud verò notatu dignum occurrit, quòd quidam ſcribunt, Hirundinum combuſtarum cinerem ſumptum,

ptum, impedire ebrietatem, ita ut ab eo ſemper immunem præſtet. Item (ut refert *Plinius*) cum myrrha tritum, & vino quod bibitur, inſperſum, ſecuros à temulentia conſervare bibentes.

Paulus Ægineta lib. 7. de arte medendi Hirundinis cerebellum cum melle temperatum, oculorum ſuffuſionibus auxilium ſuppeditare ſcribit. Idem à *Galeno in lib. de Theriaca ad Piſon.* probatur.

Oculis ſuffuſis à cauſa evidente nihil utilius eſſe ſanguine Hirundinum, teſtatur *Cornelius Celſus lib. 6. cap. 6. de Re Medic.* Præfertur autem ſub ala dextra extractus. Hinc ſanguine Hirundinis recenti ac tepido inunctum oculum ictu læſum, & cruore ſuffuſum, ſtatim ſanari putat *Marcellus*. Eundem ſanguinem illitum podagricos dolores mirificè lenire, Autor eſt *Trallianus*. *Nic. Myrepſus* ſanguinem Hirundinum miſcet ſuffimento ad epilepticos experto.

Hirundinis oculi, fronti alligati (ut *Kyranides* vult) ophthalmiam ſanant, omnemque rigorem febrilem auferunt. Oculus Hirundinis (ſicuti ſcribit *Albertus Magnus*) poſitus in lecto, non permittit ei incumbentem dormire, donec auferatur. Hujus rei veritatem facili documento quilibet Curioſus diſcere poteſt.

Linguam Hirundinum appenſam pro amuleto, præſervativum anginæ eſſe quidam tradiderunt, debet autem exſcindi lingua, Jove juncto Mercurio.

Cor pulveriſatum & bibitum pectus optimè purgare dicitur. *Plinius nat. hiſtor. lib. 30. cap. 11*: Cor recens comeſtum prodeſſe morbo comitiali laborantibus indicat. Et *Jacobus Olivarius* certiſſimum judicat corda Hirundium memoriam augere, ſi cum cinnamomo, amomo & aliis remediis cephalicis ſumantur. Hirundinis cor multi contra quartanam devorant.

In Hirundinis ventre inveniri lapillum notum eſt. Huic magnam energiam in morbo comitiali propulſando attri-

U 2 buunt

buunt *Trallianus*, *Marſilius Ficinus*, *Levinus Lemnius*, *Georgius Agricola* aliique complures, dicuntque albiorem capiti aut auribus impoſitum extemplò collapſum excitare, nigriorem idem efficere, ſi cuti alligetur. *Dioſcorides l. c.* voluit, hujusmodi lapides erui è ventre pullorum Hirundinum, primo partu excluſorum, & quidem ineunte autumno, lunâ jam creſcente. *Illi*, inquit, *priusquam terram attigerint, in vitulina vel cervina pelle poſiti, collo, vel brachio ſiniſtro adligentur, & proderunt comitialibus; & ſæpè eos prorſus recreabunt.*

Lapidem hunc chelidonium manu detentum, aut capiti lino alligatum, veterrimos & antiquos capitis dolores demulcere (modò tamen terræ attactu facultatem non amiſerit) legimus: linteo etiam, vel croceo panno incluſum, colloque appenſum, quartanam delere, dextro brachio alligatum, hepaticos perfectè ſanare, ſcribunt *Autores*. Rufi coloris lapis linteolo exceptus, ac ſub ſiniſtra axilla geſtatus, maniam, epilepſiam, & inſanos curare, geſtantemque omnibus gratum acceptumque facere, ac facundiam augere cenſetur. Nigri coloris lapis ſimiliter à multis creditur gratiam Principum conciliare, & efficere, ut incepta negotia quævis quis pro animi ſententia abſolvere poſſit. Aureo globulo incluſus lapis chelidonius colloque appenſus, omnem oculorum dolorem perpetuò avertere perhibetur: in quem uſum etiam tritus collyriis adhibetur, aut ex aqua decoquitur, oculisque inſtillatur, quos recreare mirum in modum creditur. Id comprobatum experientiâ, quòd oculis impoſitus lapillus, quæcunque in oculum inciderint, facile absque dolore ſecum educat. Verùm id omnes lapides læves; & qui angulis carent, ſi oculis imponantur, & hinc indè volvantur præſtant.

Stercus Hirundinum impensè calefacit, diſcutit & acre eſt. Occultâ quâdam proprietate anginæ prodeſſe dicitur. Iſtud decoctum & potum, morſui canis rabidi conferre ſcribit *Plinius*. Extrinſecus applicatum idem præſtat. In cibo quoque vel potu ſumptum, dolore colico adfectis ſanitatem tribuere,

tribuere, autor eſt *Marcellus.* Idem apud *Nicolaum Myrepſum* miſcetur medicamentis ad urinæ difficultatem, renum calculum & dolores colicos. Fluxum hepaticum ſpurium curare ſtercus Hirundinum, in pulverem redactum, & in vino auſtero exhibitum; refert *Joh. Jonſtonus Syntagm. Univerſ. Med. Pract. lib. 5. tit. 3. cap. 2. artic. 4.* Alvum etiam irritat, ſi extrinſecus ano applicetur.

Tandem Nidus Hirundinis ictui viperino convenit, impoſitus; anginæ auxilium præbet egregium, & oculorum rubedini medetur, ſi extrinſecus adhibeatur. Hinc *Aëtius ſerm. 14. cap. 49.* Hirundinis nidum tritum, cribratum, & melle exceptum, contra eryſipelata faciei commendat, tanquam remedium citò diſcutiens.

Quòd etiam nidus ad formam cataplaſmatis vel emplaſtri ſubactus & applicatus, anginæ & cæteris gutturis inflammationibus conferat, quotidiana docet experientia. Medici Practici in ſuis libris copioſas eorum cataplaſmatum & emplaſtrorum formulas habent, in quas Nidus Hirundinum ingreditur. Tale cataplaſma ex Nido Hirundinum paratum, nobis reliquit *Adrianus Mynſichtus Armament. Medico-Chymic. ſect. 37. pag. 523.* quod in angina deſperata collo tepidè ſæpius applicandum eſt: quia ſecretum eſt. Et *Zacutus Luſitanus in Pharmacop. pag. mihi 126.* emplaſtrum de nido Hirundinis habet, quod à multis plurimis laudum præconiis condecoratur: quia ejus vi & ope, angina deſperata curari ſolet. Habet mirificam facultatem ad evacuandos humores ipſam efficientes: ipſos enim à partibus internis attrahit ad externas, & ſic ægrum à ſuffocatione reddit immunem, & reſpirationem facilem reddit. In principio non imponatur, ſed transacto fluxionis impetu; alioqui humorem ad inflammatas partes intempeſtivè attrahit vehementiſſimè.

Amatus Luſitanus cent. 4. curat. 40. in ſchol. ſuadet, ut integro nido terreo cum ſuis paleis ſimul & ſtercore, pro conficiendo emplaſtro, & medicamento anginis conveniente,

Medici utantur, cùm ut *Galenus lib. 6. de comp. medicam. ſec. loc. cap. 3.* docet, nidus Hirundinis, præcipuè ſylveſtris, aridus, multam diſcuſſoriam vim habeat. Et in *Comm. in cap. 49. lib. 2. Dioſcorid.* de nidi Hirundinis efficacia in curanda angina eleganti ſſimè ſic diſſerere voluit: *Hoc tempore Medici pro angina curanda diſcutiendave, emplaſtrum de nido Hirundinis collo imponunt, non ſine magno & evidenti juvamento. Quamquam non deſint aliqui, qui cum nidum ex terra & paleis compoſitum advertant, rebus, ut apparet, ſtypticis, illius admotionem timent, metuuntque, ne fortè adſtrictione ſuâ materiam introrſum repellat, quo fit, ut ſolo decocto nidi utantur, in quo cæteræ res, anginam diſcutientes, miſcentur: ſed reverà falluntur, cùm omnia in Hirundinis nido contenta, potius diſcutiendi, quàm conſtringendi vim habeant. Mercurialis* hanc vim non nido Hirundinis, ſed avi ipſi adſcribit. Verùm quamquam vis quædam ſpecifica contra anginam ipſi quoque inſit avi, tamen experientiâ conſtat, ipſum etiam nidum prodeſſe; & vis illa absque dubio nido ineſt ob excrementa pullorum Hirundinum Sale volatili abundantia, ex quo vis reſolvendi & diſcutiendi reſultat. Quicquid ergò in morbis curandis diſcutiendisve præſtant Hirundines, id ratione ſalis ſui volatilis præſtabunt.

OBSERVATIO LXXI.

D. MATTHIÆ TILINGII.

Hepatis magnitudo exceſſiva in puella duorum annorum atrophia lenta in vita laborante.

IN puellæ duorum annorum atrophiâ lentâ ex ductuum lacteorum & glandularum meſenterii vitio laborantis cadavere nuper aperto, præter ventriculum & inteſtina planè vacua & flavedine quâdam infecta, vaſa lactea obſtructa, glandu-

glandulas meſenterii ſcirrhoſas, lienis & pancreatis parenchymata indurata, renem dextrum nimis magnum talemque hepatis magnitudinem exceſſivam inveni, ut non tantùm hypochondrium dextrum occuparet, ſed & omnem ventriculi regionem, ſicque ipſum ferè totum hypochondrium ſiniſtrum, atque poſt ejus exciſionem duas libras & aliquot uncias ponderaret.

SCHOLION.

HEpar in homine magnitudinem & craſſitiem habet quidem naturaliter inſignem; aſt interdum ita amplificatur, ut excedat iſtos terminos naturales, dum incumbit ventriculo usque ad lienem, & deſcendit infra nothas coſtas, trium vel quatuor digitorum latitudine, quod accidit, partim ex vinculorum relaxatione, quibus adſtringitur diaphragmati & nothis coſtis, partim ex tumore ipſius viſceris ſaburrati; magnitudo enim ejus naturalis immutatur, quando humoribus refertum intumeſcit. Sic *Fabricius Hildanus cent. 2. obſ. 45.* in *pagana* prope *Lauſanam* tantæ magnitudinis hepar invenit, ut lobus ſtomachum verſus ſub coſtis ſiniſtri lateris ſpurias transgrederetur; liene non minùs immenſæ magnitudinis duro, & in inferiore parte verſus ilium rotundo, ſanguine aduſto pleno, atque hepatis lobo adnato. *Adr. Spigelius lib. 8 de human. corp. fabric. cap. 12.* teſtatur, ſæpenumero ſe obſervâſſe tàm vaſtam hepatis molem, ut ad lienis regionem validis ligamentis annexum fuerit diaphragmati. Hepar magnum, oblongum, & ad dextri renis locum, deficiente illo rene, exporrectum, *Patavii* vidit *Cl. Cyriacus Lucius* apud *Joh. Georg. Schenckium Obſ. Medicinal. lib. 3. cap. de jecore, obſ. 3.* Monſtroſæ magnitudinis hepar fuit apud *Dominic. Panarolum pent. 4. obſ. 24.* in helluone, qui poſt quotidianas potationes hydropicus periit; ſecto ejus cadavere, hepar in tantam molem excreviſſe viſum eſt, ut univerſum ferè diaphragmatis cavitatem tàm in dextra quàm in ſiniſtra parte impleret, duritie & magnitudine monſtroſum. Hinc admodum falluntur illi

Medici,

Medici, qui apud *Andr. Veſalium lib. 5. de corp. hum. fabric. c.7.* contentiosè crapula abſumi jecur, & inſignibus illis vini gurgitibus illud ad nucis duntaxat molem reduci adfirmant.

Interdum quoque hepar & lien ſimul in uno ſubjecto magna ſunt. Ita *Joh. Georg. Schenckius lib. 3. obſ. rar. cap. de Liene obſerv. 9.* ex *Georgio Garnero* refert, in demortuo lienem ℔xxiij. hepar verò ℔xi. pondere exceſſiſſe. *Phil. Salmuthus cent. 1. obſ. 21.* in fœmina *Lipſienſi* vidit hepar tàm magnum, ut non tantùm dextrum; ſed & ſiniſtrum occuparet hypochondrium, liene contrà vix pollicem majorem æquante. Eandem hepatis molem in puero quoque obſervavit, ſed lienis quantitate juſtâ reſpondente, Excell. *Thomas Bartholinus lib. 1. Anat. reformat. cap. 14.* hepar majus in frigidioris intemperiei corporibus, & in timidis & guloſis eſſe, ut calor cordis augeſcat, ſcribit. In tabidis mortuis vidit hepar quoque maximum, & quadruplo quidem ac quintuplo majus ſolito. *Idem cent. 4. hiſt. anat. 71.* in puellæ ſexennis diſſecto cadavere tantæ molis hepar obſervavit, ut integrum ferè occupâſſet abdomen ventriculumq́ue adeò ad inferiora depreſſerit, ut quaſi ab œſophago viſus fuerit ſeparatus; undè propter pondus hepatis increſcentis, impeditâ in pulmonibus circulatione, depreſſus ventriculus cibos reſpuit; ſimiliter ut idem *Bartholinus cent. 4. epiſt. 15. Romæ* vidit à compreſſione tumidi lienis conſtrictis inteſtinis degluttiendi ſublatam facultatem. Aliud hepar maximum reperit ſæpius jam laudatus *Bartholinus cent. 2. hiſtor. anat. 85.* in *Angli* cujusdam cadavere poſt mortem diſſecto diaphragmati arctiſſimè undiquaque connexum. Maximum eſt hepar, cujus meminit *Henricus à Moinichen in epiſt. 1. cent. 3. Thomæ Bartholini,* & ſcribit, *Cæleſtinum Cæleſtini Cortonæ* degentem in muliere quadragenaria, quæ ſæpius peperiſſet, & tandem ob menſium ſuppreſſionem gravida fruſtra habita fuiſſet, inveniſſe hepar LX. librarum pondere. Excell. *Phil. Jacobus Sachs à Levvenheim,* ut teſtatur in *Schol. obſ. 2. Ann. 1. Miſcell. Curioſ. Academic. Lipſiæ* in Theatro Anatomico

tomico in cadavere fœminino tàm vaſtam hepatis molem deprehendit, ut ad lienis regionem validis ligamentis annexum fuerit diaphragmati. Idem ferè anno 1670. 6. April. *Vratislaviæ* in viro ſphacelatis inteſtinis mortuo vidit; in cujus ſecto cadavere hepar licèt exſuccum & omni ſanguine ſpoliatum fuerit, & veſicula fellea exempta, ultra tres tamen libras & viii. uncias ponderavit, mole ſuâ ferè totum ventriculum involvens. Et Cl. *Juſtus Schraderus Decad. 2. Obſervat. Anatomico-Medic. 7.* cadavere quodam inciſo, hepar & lienem ingentis magnitudinis (ceu plerumque in ebrioſis obſervatur) reperit, parenchymate interim utriusque viſceris integro & benè colorato.

Contrà ab aliis quoque hepar inventum eſſe aliquando minimum & perditum: lienem verò majorem & robuſtiorem ejus officio functum legimus. Sic *Andr. Veſalius lib. 5. de hum. corp. fabric. cap. 9.* tradit in *Bello armati*, inſignis Jurisconſulti cadavere, adinveniſſe hepar contractiſſimum, & magna ex parte in cava ipſius regione conſumptum, lienem verò magnum, mollem, ſaniſſimi jecoris inſtar coloratum, ut non abs re dixerit *Galenus in lib. de uſu reſpir.* lieni ſanguificationis præter hepar quoque munus attributum fuiſſe à natura; quod *Hippocrates lib. 4. de morb.* clariùs adfirmavit, inquiens, lienem, jecore malè affecto, ejus vice ſanguinem elaborare poſſe; ob id etiam *Ariſtoteles* adulterati hepatis loco lienem recenſet. *Thom. Bartholinus lib. 1. Anatom. reformat. cap. 14.* hepar minimum obſervavit. Et *Nic. Tulpius obſervat. 36. lib. 2.* in cadavere cujusdam mulieris invenit jecur aridum, atrum, exſuccum, & inſtar corrugati corii ita in ſe contractum, ut vix æquaret geminum pugnum.

OBSERVATIO LXXII.
D. MATTHIÆ TILINGII.
De
Vermium ſub herbis putrefactis generatione.

NUlla eſt herbarum ſpecies, ipſis etiam amaris non exceptis, ſub quibus putrefactis vermes non naſcantur; undè miraculi locum non ſuſtinet, quod *Dioſcorides lib. 2. cap. 135. & Plinius lib. 20. cap. 12. hiſtor. nat.* tanquam ſingulare quid, & conſideratione dignum, ſcripſerunt, quòd ſub ocymo maſticato, & Soli expoſito vermes naſcantur; idem enim herbis omnibus accidit, quæ ſemine vermium ab animalibus infecta ſunt. Ex his vermibus, ſub herbis putreſcentibus productis, quandoque muſcæ ordinariæ, quandoque majores ordinariis, ſed utplurimum, nec infrequenter ſub una ſola planta natæ videntur longæ plurimæ generationes animalculorum volitantium, minutiſſimorum, quæ à *Tertulliano* non ſine ratione unius puncti animalia vocantur: & memini, me ſub ſolo hyſſopo, ſub ſolo ſerpyllo, ſub ſolo abſinthio, ſub ſolo ocymo, & ſub ſolo hyperico, præter muſcas ordinarias, & ordinariis majores, natas vidiſſe octo, novem, vel decem culicum ſpecies, figuræ diverſiſſimæ. Sub apio ſimiliter inveni vermes multos, his, qui in muſcas transformantur, ſimillimos. Omnes tamen piloſi fuerunt, & facto ſponte ſuâ circulo, nunc huc, nunc illuc ſaltârunt. Nullam ergò herbam eſſe puto, licèt etiam ſit amariſſima, in qua putrefacta non minutiſſimi vermiculi microſcopii ope videantur, qui mox in papiliones, vel aliorum inſectorum volatilium ſpecies degenerant, teſte *P. Athanaſio Kirchero Scrut. Peſt. ſect. 1. cap. 7. §. 1. Experim. 3.* Et vermes in plantis & arboribus generari quotidiana demonſtrat experientia ocularis.

Imò

Imò *Kircherus l. c.* nec non in *Mund. Subterran. lib. 12. ſect. 2. cap. 6.* & alii per microſcopium obſervârunt, ſalviæ externam ſuperficiem totam opertam, veluti aranearum texturâ quâdam, intra quam ingens minutiſſimorum animalculorum fœtura comparuit.

Contrarium ſtatuere quidam videntur ex *Plinio hiſtor. nat. lib. 21. cap. 14.* ubi ipſum ita diſſerentem legimus. *Aliud in Creta miraculum mellis. Mons eſt Carina, IX. M. paſſuum ambitu: intra quod ſpatium muſcæ non reperiuntur, natumque ibi mel nusquam attingunt. Hoc experimento ſingulare medicamentis eligitur.* Idem miraculum *Zezes* de *Attico* melle refert, & ſubjungit, id evenire ob ſummam thymi in *Attica* abundantiam, à cujus acuto odore muſcæ vehementiſſimè abhorreant. Idemque *Michaël Glycas* in ſuis *Græcis Annalibus* refert, adductâ eadem *Zezis* ratione. Excell. *Franciſcus Redus in libr. de generat. inſector. pag. mihi* 228. & alii mecum tamen obſervârunt, muſcas poſuiſſe ova, & vermes ſuos ſub thymo, indeque natas eſſe; & ejusmodi muſcæ non mel ſolùm dilutum decoctione thymi avidè abſumunt, ſed electuarium etiam ex melle & thymi foliis compoſitum liguriunt. Ætate fortè *Plinii*, & in monte *Carina* hæc vera hiſtoria fuit, quæ in *Italia*, *Germania* & aliis locis, ut cenſeo, inter fabulas numerari poſſet. Non ergò carnes tantùm demortuorum animalium omnes, nec non piſces omnes, ſed omnes quoque herbæ & fructus omnes vermibus, muſcis, & reliquo volantium animalculorum gregi nidum præbent commodiſſimum.

OBSERVATIO LXXIII.

D. MATTHIÆ TILINGII.

De

Vermium ac Aranearum in fungis generatione.

FUngorum omne genus putrefactum, vermibus, araneis, muſcis, & reliquo volantium animalculorum gregi nidum præbet commodiſſimum, ut in iis, quos lupi crepitus, ſuillos, & manium ova vocant, nec non ſimilibus aliis ſæpius animadverti: de illis tamen fungis hæc loquor, qui jam antea reſecti, & quaſi mortui, ac jam putrefacti ſunt; qui enim in terra, aut arboribus hactenus radicati ſunt, & vivunt, aliud genus vermium, figurâ à muſcarum vermibus diverſiſſimum, producere ſolent; quod vermium genus non ſegniter trahendo corpus per terram, nec rependo per herbas, ut vermes reliqui, ſed pedibus incedendo perindè ut bombyces progrediuntur: & cùm illi, qui ex muſcis ordinariis vel majoribus nec non culicibus naſcuntur, roſtrum longum & acutum habeant, hi non niſi breve, & quaſi faſciâ nigrâ ſuccinctum habent. Hi ipſi ergò ſtatim ut increverunt, ſollicitè fungum illum, quo nati & educati ſunt, devitant, & citra transmutationem in ovum, faſciculum ex ſeta tenuiſſimum corpori quisque ſuo inducit, in quo per dies aliquot determinatos deliteſcit: quibus exactis, ex unoquoque faſciculo animalculum prodit volitans, & nonnunquam muſca minor prælongis pedibus; quandoque ejusdem magnitudinis muſca nigra, alis inſtructa quatuor; nec rarò muſca æquè nigra, & alas quatuor gerens, ſed cujus venter inferior in modum caudæ ſerpentinæ attenuatur.

Si quispiam cupiat ſcire cauſam efficientem proximam hujus generationis vermium in fungis viventibus, dico, eandem

Vermiculus pictis adeò ſpectabilis alis,
Sæpè virens tenui ſemine fœdat olus.

Fœdat opus.
Quàm citò ſ

dem numero eſſe, quæ vermes in herbis & plantis viventibus generat, qua in re Philoſophorum, & illorum, qui in virtutes plantarum earumq́ue naturam inveſtigârunt, opiniones vehementer variant. *Fort. Licetus in libro de ſpontaneo viventium ortu*, pro axiomate veriſſimo ſupponit, ab anima vegetativa, ceu omnium aliarum ignobiliſſima, nunquam poſſe produci ſenſitivam: & hoc principio ductus cenſet, hanc vermium generationem fieri occaſione nutrimenti à plantis ex terra attracti; quæ terra, ut ille quidem aſſerit, multas animæ ſenſitivæ particulas, ab excrementis vel corporibus mortuis, atque ipſis etiam viventibus exhalantes contineat: ſubjungunt præterea, illa ipſa etiam ſive viventium, ſive demortuorum corpora plures evaporare atomos, vel corpuſcula, animam ſenſitivam exhibentia, quæ volitando per aërem, & cortici plantarum, nec non foliis & fructibus rubiginoſis adhærendo, hanc vermium nativitatem efficiant. *Petrus Gaſſendus* in ipſa pulpa fructuum vermes naſci, & muſcas, apes, & inſecta reliqua, in floribus reſidentia, ſemen ſuum ibi ponere arbitratur, quod ſucceſſu temporis intra fructus, haud aliter atque in carcere detentum, ope caloris maturativi vermes producat. Si rationes meas adducere mihi liceret, exiſtimarem, fructus, legumina, arbores, folia duplicem ob cauſam verminare; quarum una hæc eſt, quod vermes aliundè adventantes, & alimenti penuriâ laborantes, rodendo viam ſibi faciant, & in interiorem fructuum & lignorum medullam penetrent. Altera, quam ego quidem eximio Philoſopho non indignam eſſe puto, hæc eſt, quòd una illa eademq́ue anima, vel virtus, quæ flores generat, & fructus plantarum, vermes quoque ex plantis producat: & fortè verum eſt, multos arborum fructus, non quidem primariò & principaliter, ſed ſecundariò & minùs principaliter huncin finem productos eſſe, ut generationi horum vermium ſervile hoc miniſterium præbeant, & matricis loco inſerviant, ex qua debito tempore prodeuntes, ſolis calore vegetentur.

Quod autem ex putrefactis fungis naſcantur vermes & ar[illegible]eæ, multis Experimentis Curioſiſſimus inſectorum indagator *Johannes Gœdartius Metamorphoſ. & Hiſt. Nat. part. 2. de Inſectis pag. mihi 193. 194. 195. & ſeq.* comprobat; quorum *primum* eſt: Certo quodam die Septembris unicum hujusmodi germen, jam maturum terrâ evulſum, & vitro ſuppoſitum in terræ pavimento ſoli expoſuit. Poſtero autem die fungus ille exiguis ſcatebat vermibus nigris; aſt III. Id. menſis dicti maxima ejus pars in aquam nigricantem, atramento concolorem, verſa fuit, exceptâ eâ parte, quam *Belgæ* den Stoel, ſedem vocant, & radice: in impura hac aqua offendit & numeravit vivos LXIII. numero vermiculos: qui poſtridiè ſe ad transmutationem accinxerunt; at ſeptiduo poſt, IV. Id. ejusdem menſis, in vivas omnes converſi fuerunt muſcas, admodum veloces & agiles, capite rubro, & reliquo corpore planè nigras: harum nonnullæ eleganti fuerunt colore, & ab utroque latere dependentem habuerunt exiguum malleolum, quo ſe excitârunt, eo pulſantes corpuſculum: ſicut beſtiolæ quædam exiguæ Bombylios, ſiquidem ſomnolenti ſunt, excitare ſolent, ita & hæ ſe ipſas hujus malleoli beneficio excitant.

Harum quædam nigro fuerunt capite: at unica alterius fuit coloris ab aliis; & cæteris corpuſculi majoris, quam idcircò conjecit eſſe Regem, ſiquidem & prima prodiit. Hæ dulcati humoris ope, diu conſervari poſſunt vivæ; quam plurimas enim aluit à IV. Id. Sept. ad IX. Cal. Januar. anni poſteri; & facilè diutius ſervare potuiſſet illas, ſi quicquam ex earum ſuſtentatione utilitatis ſperaſſet; ſed, quoniam nihil indè commodi ad ſe rediturum prævidit, eas lubens inediâ ſivit interire.

Alterum eſt: Præter id, quod Experimento proximè ſuperiori de fungis ſe comperiſſe ſignificavit, vidit inſuper, ubi antè dicti vermiculi in muſcas transmutati fuerunt, & aquam, undè prodierunt, ſoli expoſuit, eam fuiſſe refertam admodum

exiguis

exiguis animalculis, & ſe moventibus, atque idcircò vivis; quæ poſtquam aciculæ beneficio aquâ exemit, & tubulo optico, viſui res majores ac reverà ſunt, exhibenti, impoſuit, animadvertit, ea eſſe exiles valdè ſerpentes ſeu angues, & quidem innumeros, atque adeò velociter rependo ſe commiſcere, ut non forent numerando.

Multos ex hiſce aluit biennium, & deprehendit nigris quosdam in corpuſculo maculis, alios viridibus, nonnullos verò fuſcis diſtinctos. At maximus eorum, quos aluit & vidit, celer admodum & agilis fuit; nam ſimul ac in terram eum demiſit, in eam irrepſit, illumque amiſiſſet, niſi confeſtim, exigui ligonis, qui ad manum erat, beneficio eruiſſet.

Anguiculum hunc, vitro, terrâ & aquâ repleto, inditum, diu ſuſtentavit, ſed tandem præ nimio calore & aquæ defectu, quòd valdè doluit, interiit: ſiquidem diu hunc nutrivit.

Tertium eſt. Denique in antè dicta materia, ex qua muſcæ & anguiculi prodierunt, vidit inſuper & invenit cryſtallorum quoddam genus, arenulis formâ ſimilium. Accreverunt autem iis pedes, ſenſimque evaſerunt majores, donec triennii ſpatio adulti eam conſequuti ſunt formam, quàm habet aranea.

E fungis à radicibus populi arboris pullulantibus aliud naſci ſolet aranearum genus, formâ oblongum, colore flavum & graveolentum.

E putrefactis fungis alia prodire ſolet aranearum progenies, & rubicunda quidem: è terra & aliud genus fungorum ſolet ſurgere, quod primùm quidem clauſum ſeſe oculis exhibet; ſed altero die apertum conſpicitur, & tunc formâ ſuâ fungum repræſentat, & patellam ſive domunculam orbicularem, illi conſimilem putamini, ex quo glans quercinus exemptus eſt. In hac patella quinq; rotunda ſeminum grana reperiuntur, ejusdem cum ſemine raphani magnitudinis, ſed ad inſtar cryſtalli pellucida. Poſtea hæc grana è patella aut in terræ ſuperficiem, aut in ejus rimas, ſeu fiſſuras delapſa ſolis calore

foventur,

foventur, usque dum viviſcunt, deindè pedes, atque juſtam triennii ſpatio magnitudinem nanciſcuntur. Hæc omnia bis, annis duobus conſequentibus, expertus eſt.

Verſari gaudent hæ araneæ circa meliſſam herbam, & ſub ejus umbra æſtivo tempore: aſt hyberno latitant, aut in lapideorum parietum, aut in ligneorum ſepimentorum fiſſuris.

Ejusmodi araneæ rarò admodum parietum ſuperficiei planæ affixæ inveniuntur, aſt ferè ſemper fiſſuris gaudent, ſed ita, ut pedes exertos parietibus affigant; atque eum in finem, ut ſcilicet è parietibus introrſum humorem promanantem pedibus ſuis captent: illo autem imbutos pedes omnes, ſed anteriores primùm, & deindè alios ori admovent, beneficio geminorum, quos geſtant circa os, forcipum, admotosque jam ori pedes unumquemque alterius vicini pedis ope verrunt per os, atque ita adhærentem ſingulis pedibus humorem nitroſum ablingunt, quo, ut alimento, victitant.

Interdiu hæ araneæ ſolent quieſcere, niſi abigantur; at noctu ſe invicem luſu oblectare; tunc etenim ſæpè altera alterius captare pedes conſpicitur, & apprehenſam in terram dejicere; ſic autem ludentes ſe invicem non lædunt; cadentes enim, ſiquidem longipedes, in extenſos labuntur pedes, uti feles. Præcipites datæ, confeſtim reſurgunt, & diductis cruribus, graduque grallatorio in parietem aſcendunt: atque hunc ludum ſæpè ſimul ſolent ludere.

Frequenter etiam ita dimicant, ut ſe invicem conficiant; ſunt etenim adeò teneræ, ut interimantur facilè: atque hoc iis probè perſpectum eſt, ex naturæ inſtinctu; propterea contractis, & utrique lateri affixis pedibus, immotæ ſedentes ſe tuentur; tùm enim earum corpora pedibus, uti caſtra palis, circumquaque munita, & adverſus aggreſſuras araneas, ipſis fortaſſe viribus prævalentes, tuta conſiſtunt; hoc ſitu nequit altera alteram unico aggreſſu vincere. Poſtea mirâ dexteritate validiores imbecilliorum pedes ſuis illaqueant, eosque ſic con-

conſtrictos tenent, non ſecus ac capreoli, ſeu cincinni, quos in vitibus videmus, ſe intorquent circum pampinos in orbem, eosque complectuntur; ubi autem illæ harum pedes arcuatis ſuis ſic illaqueatos tenent, eos abrumpunt, alterum poſt alterum, nec deſiſtunt, usque dum quatuor aut quinque decerpſerint; hoc facto in corpus inſultant, illudque mordicus apprehenſum, & apertum exugunt; nihil facientes reliqui, niſi cutem exanguem, & exuccam pedesque reliquos.

Unicam de genere hoc aranearum aluit diu aqua ſalis petræ & calce miſtis; fuit hæc admodum atrox; omnes omninò, quas ei objecit araneas, vicit; licèt inter eas offenderit, quæ ipſi multum faceſſerunt negotii, & vix expediendæ ſalutis creârunt periculum, quasdam enim nonniſi difficulter admodum ſuperavit; tandem omnium victor remanſit, uti *Alexander Magnus*, & quidem XXX. numero aranearum, quas illi aliam poſt aliam porrexit. Duas etiam ipſi appoſuit teſtulas, in unam cibo, & in alteram potu immiſſo; ſed in unam intulit pedes, & exucca aranearum à ſe devictarum cadavera. Comeſtis his araneis craſſum obtinuit corpus, & nigrum induit colorem; tandemque interiit, procul dubio ex abundantia ſuccorum ex araneis exuctorum, & devoratarum fortaſſis aranearum.

Prætcrea aquam, quæ è fungis putrefactis emanavit, & inſuper aliquantum fungorum putrefactorum, immiſit in vaſculum porcellanum *Indicum*, illudque inverſo vitro probè clauſum ſoli expoſuit; ſed vitrum tollere aliquando volens, deprehendit, id ita firmiter agglutinatum vaſculo, & contentæ in eo materiei, ut ſimul vaſculum in altum ſuſtulerit: usque adeò apprimè tenax viſcus ſive glutinum hæ cupediæ habuerunt.

Judicium ergò penes omnes eſſe poteſt, quid ſalutis in comeſtis fungis ſit. Ex fructibus arborem cognoſcimus. Sicut illi, qui poſt inventum, frumentum glandibus non veſcebantur,

bantur, ajebant: Sat quercus: ita & omnes fungos faſtidiant & averſentur. Ego eos nunquam guſtavi; imò nec eſt mihi eos guſtandi animus; cujuscunque illi palato allubeſcunt, ſolus is, per me licet, omnes devoret.

OBSERVATIO LXXIV.
D. MATTHIÆ TILINGII.
De
Trifolio Fibrino.

Multa ſunt Trifoliorum genera; inter hæc autem ob inſignes ſuas virtutes eminet Trifolium Fibrinum. Naſcitur illud copiosè in quibusdam *Scaumburgi* noſtri locis, & exit caulibus cubitalibus, virentibus, lævibus, internâ parte poroſis. Folia ei ſunt lata, glabra & carnoſa, Faſelorum ſive Bonarum foliis ſimilia, niſi quòd in ſingulis pediculis non plura, ſed tria tantùm, ut in Trifolio, conſpiciantur: flores à medio caulis ſurſum verſus ordine digeſti ſunt, candidi, folioſi: folliculi indè parvi, rotundi, in quibus ſemen rufum, milio ſimile: radicibus ſerpit pluribus, geniculatis, intùs candidis, & poroſis, in diverſa tendentibus, quæ & pluribus locis erumpunt, & caules foliaque promunt; undè facilè herba ipſa latè propagatur. Saporem habet ſemen nonnullæ amaritudinis participem.

In paludibus, pratis aut ſimilibus locis paſcuis lætius quàm in arvis flore muſcoſo ſuccreſcit, hinc paluſtre, aut paludoſum, vel etiam aquoſum dici meretur.

Recentiores, ut *Dodonæus*, *Caſp. Bauhinus* & alii iſtud paluſtre: *Lobelius* paludoſum, folio craſſo fabaceo: majus & fibrinum *Tabernæmontanus*: Limonium pratenſe *Tragus*: Iſopyron *Dioſcorides*: *Germani* Biberklee/ id eſt, Caſtoris Trifolium, ſive Trifolium fibrinum: item Waſſer= oder Sumpffklee (cùm libenter

libenter & copioſe in pratis paludoſis & paſcuis aquoſis naſcatur) Klappen / Zingenklappen (quoniam capræ id ipſum in cibum appetunt) Lungenklee / Scharbocksklee (Trifolium antiſcorbuticum) Dreyblad. *Dani* Bockeblade / Store Træblad: *Belgæ* autem Waterclaveveren / & à ſimilitudine foliorum cum Bωna ſive Faſelo Bocksboone, hoc eſt, Faſelum hircinum, aut Bωnam hircinam ab odore olido appellant.

Quæ nomina Trifolio noſtro fibrino ſeu aquatico benè convenire videntur, niſi Iſopyron & fibrinum iſtud aliquo modo dubium reddant. Cum Iſopyro Trifolium aquaticum non exiguam ſimilitudinem habet; nam Phaſiolo, ſive Faſelo foliis ſimillimum eſt, ita ut propter hanc quoque ſimilitudinem vulgò etiam à *Belgis*, ut jam dixi; Faſelus nuncupetur hircinus. Iſopyron enim & Phaſiolum dici, propter eam quam cùm Phaſiolo ſimilitudinem habet, *Dioſcorides lib. 4. cap. 116.* ſcribit. Aliam in vulgaribus *Dioſcoridis* & *Plinii* exemplaribus legimus rationem: & in illius quidem τῷ κατὰ ἄκρον τὸ πέταλον ἕλικα φέρειν, id eſt, quòd in ſummo folio claviculas ferat: in hujus verò, quoniam folium, quod eſt aniſo ſimile, in pampinos torquetur. Et hanc quoque rationem maſculè defendere conatur *Jacobus Dalechampius comm. in cap. 11. lib. 27. hiſtor. nat. Plinii.* Quæ utrique *Autori* perperam acceſſiſſe ſatis manifeſtum: nec etenim Faſeli, ſive Dolichi folium claviculas habet: & aniſi folium præter quòd claviculis careat, cum Faſeli, aut etiam Faſeoli foliis nullum habet ſimilitudinem. Emendandum igitur venit *Dioſcoridis* exemplar, & hoc modo legendum: ἰσόπυρον, οἱ δὴ φασίολον καλοῦσιν, ἀπὸ τῦ ἐοικέναι φασιόλῳ, ἔπεισι δὲ κεφαλαὶ ἐπ᾽ ἄκρυ τῦ καλοῦ λεπῖαὶ σπερματίων πλήρεις, παραπλησίων μελανθίῳ τὴν γεῦσιν. Hoc eſt. Iſopyron aliqui Phaſiolum nominant, à ſimilitudine Phaſioli; capitula ei ſunt in ſummo caule tenuia, plena ſeminis, in guſtu melanthio ſimilis. Quod verò deindè ſequitur: τὸ δὲ φύλλον ἀνίσῳ, id eſt folium verò aniſi, aut acceſſorium ſimiliter eſt, aut de guſtu quoque venit in-

 telligen-

telligendum; formâ ſiquidem folium Iſopyri aniſum referre non poteſt, cùm Phaſioli foliis ſimile ſit, ſed veriſimilius videtur ab aliquo adjectum; *Oribaſii* enim liber, ex *Dioſcoride* transſcriptus, hoc poſtremum non habet. Atque hoc quidem modo Iſopyri deſcriptione emendatâ & caſtigatâ, Trifolium fibrinum, paluſtre ſeu aquaticum ei tam ſimile eſt, ut non aliud quàm verum Iſopyrum videatur. Et quod magis eſt, Iſopyri ſemen cum Trifolio fibrino & ejus ſemine in uſu Medico maximè convenit. Iſopyri enim ſemen ſimiliter ut Trifolium fibrinum vel ejus ſemen, contra tuſſim & dolores circa thoracem cum melicrato ſumptum, ut *Dioſcorides* & *Plinius l. c.* tradunt, prodeſt: confert etiam hepaticis & ſanguinem exſcreantibus; extergit enim, inquit *Galenus*, & incidit humores craſſos, cum hoc, ut corpora contrahat & conſtringat.

Nec epitheton iſtud fibrinum Trifolium aquaticum dubium reddit. Fibrinum hoc appellatur à fibris animalibus caſtoribus ductis, qui eo victitare, aut certe amaris arborum foliis & corticibus, pro ſummis deliciis veſci, *autore obſcuro* apud *Geſnerum in hiſtor. Caſtoris pag. 311.* perhibentur: aut potius, quod *Excell. Simonis Pauli Quadripartit. Botanic. cl. 2. pag. 156.* quod eſt veriſimilius, fibrinum ideò dicitur, quia fiber, in ſpem prædæ inſidias ex cavernis riparum, aut cubilibus, piſcibus ſtructurus, poſt hoc Trifolium ceu poſt carecta latitet: niſi quoque id malim cum *Varrone lib. 4. de Latin. ling. pag. 22.* ideò appellare fibrinum, quòd Trifolium hoc in extrema ora fluminis dextra & ſiniſtra, maximè (creſcere) videri ſoleat: & antiqui fibrum dicerent extremum, undè in ſagis extrema fimbriæ, & in jecore extremum fibra.

Mirum certè eſt, quod *Tabernæmontanus*, *Dodonæus* & alii egregii Botanici neque ſubſtantiæ, neque temperiei, neque uſus hujus Trifolii fibrini meminerint, & tàm jejunè ac confusè illius hiſtoriam tractaverint. Hujus plantæ incomparabilis

bilis ſubſtantia (ut ipſam multijugâ experientiâ comproba[vi]) heterogenearum eſt partium; mediocriter enim adſtring[en]do corroborat, abſtergendo autem digerit, aperit & incidit; quorum prius craſſarum, poſterius tenuium partium proprium eſt. Temperamentum ejus inſtar aloês ſiccum eſt in gradu tertio, & calidum in primo gradu intenſo, aut ſecundo remiſſo.

Vires illius ferè divinæ ſunt; ob ſal enim ſuum volatile craſſos & tartareos humores in ventriculo, pulmonum bronchiis, hepate, liene, pancreate, &c. ſtabulantes incidit, digerit & abſumit: viſcera hæc reſerat, & tandem virtute ſuâ balſamicâ corroborat; hinc egregium & excellens aſthmaticum, ſcor[b]uticum, hypochondriacum & cachecticum remedium hoc Trifolium fibrinum evadit, atque cochleariam & herbas reliquas, antiſcorbuticas viribus ſuis longè ſuperat.

Uſus hujus plantæ digniſſimus eſt in quibusdam partibus, in radice nimirum, in foliis & in ſemine, atque præparari in officinis ex ea poſſunt Conſervæ, Decocta, Infuſa, Aquæ deſtillatæ, Succi, Syrupi, Sal volatile, Spiritus & Eſſentia. Inter hæc autem primas tenent Sal ejus volatile, Spiritus & Eſſentia; quæ præter alia melius utiliusque ex recentibus quàm ſiccatis foliis parantur.

Sal Trifolii fibrini elegans & cryſtallinum volatile ſic paramus. ℞. Trifolii fibrini quantitatem magnam; contunde in mortario lapideo vel ligneo, poſtea in alveo æneo vel ferreo amplo cum magna quantitate aquæ coque usque ad partem dimidiam: deindè fortiter exprime & cola. Colaturam iterum coque ad ſpiſſitudinem exquiſitam mellis liquidi. Succus iſte Trifolii fibrini ponatur in vaſe vitreo, in loco frigido per dies aliquot, & generabit in fundo vaſis Sal cryſtallinum angulare, in modum Salis gemmæ. Effuſo ſucco colligitur, & aqua cardui benedicti abluitur & exſiccatur, quod diligenter in vitro ſervandum eſt. Eâdem quoque ratione fit ſal ex

cochlearia, carduo benedicto, abſinthio, centaurio minori & aliis herbis; quod multis modis antecellit ſalem, qui ex cineribus herbarum conficitur.

Spiritum autem Trifolii fibrini hoc modo præparari curamus. ℞. Trifolii fibrini recent. q. ſ. Contuſa leniter & conciſa groſſo modo deſtillentur, adjecto vino bono odorato, non præviâ putrefactione, in qua multi volatiles Spiritus evaneſcere poſſunt. Condenſati vapores, ſtriis concentrati in alembico, excipiuntur vaſe vitreo oris anguſti, & ad uſum ſervantur. Oleum ſi ſupernatet, idem etiam colligatur. Spiritus hic datur in doſi ad guttas X. XV. & XX. oleum autem ad guttas II. & III. Cum aliis Spiritus ejusmodi penetrantiſſimus exhibetur: Oleum verò cum ſaccharo miſtum, conſtituit elæoſaccharum Trifolii fibrini.

Et demùm verno tempore (in gratiam delicatulorum, ſuccum crudum, aut infuſum recentium foliorum Trifolii fibrini faſtidientium, aut ob metum, ne crudus ſuccus officiat ventriculo & aliis viſceribus, nutritioni dicatis) ex Trifolio fibrino Tincturam ſeu Eſſentiam liquidam, eleganti ſubrubicundo colore ſecundum artem pharmaceuticam ſic conficimus. ℞. Trifolii paluſtris ſeu fibrini recent. q. ſ. contunde in mortario marmoreo, hocque inditum vaſi convenienti aquâ vix ſubtepidâ, vel, quod melius, proprio ſucco crudo irrora, in quo tantillum fermenti, vel fæcis cereviſiæ ſolutum eſt, conſpergeque rarò ſale; hæc ubi probè l. a. remiſta ſunt, reponuntur, vaſe (quod maximè expedit ob volatilitatem Salis volatilis) optimè operculato, aut glutine farinaceo accuratè oblito, tamdiu in locum ſubterraneum, usque dum acriorem odorem ſpirant, quàm cum recens Trifolium fibrinum contuſum eſt; quod ubi advertis, deſtillantor per alembicum in B. M. & obtinebis Spiritum Trifolii fibrini. Poſtea ℞. Folia nova Trifolii fibrini, contunde & exprime torculari valido ex iis ſuccum, eumque leni igne B. M. in vaſe aut vitro

optimè

optimè lutato defæca, & per chartam bibulam filtra. Hujus hâc arte depurati ſucci tribus partibus affunde partem unam Spiritus Trifolii fibrini, paulò antè deſcripti, digere vel circula ſ. a. quibus ſi addideris paululum ſacchari, Eſſentia Trifolii fibrini parata eſt. Doſis ejus una vel altera uncia eſſe poteſt, ſi in aquis deſtillatis convenientibus, imò vel vino *Rhenano* & ſimilibus vehiculis diluatur.

Remedia Trifolium hoc fibrinum ſeu paluſtre nobis ad varios morbos, etiam contumaciſſimos eradicandos præbet inſignia. Decoctum Trifolii fibrini, ut ſæpius expertus ſum, præmiſſis univerſalibus, ſcorbutum radicitùs tollit. Hinc ob inſignes ſuas virtutes & dotes adverſus ſcorbutum in locis his Septentrionalibus plurimi æſtimatur, præſertim ſi ægri ſint nauſeabundi & unà hydropici. Et ita probabilem rationem dare poſſum, cur tantoperè & quidem meritò *Anonymus Comm. in Dodon.* Trifolium hoc fibrinum, ejus ſemen & radicem in ſcorbuto & hydrope laudet; ac præclariores edere effectus aſtruat, quàm ulla alia adverſus ejusmodi affectus graviſſimos uſurpata medicamenta. Ego Trifolium hoc fibrinum in ſcorbuto, cachexia, hydrope & ſimilibus contumaciſſimis affectibus longè conducibilius eſſe quàm cochleariam, ingenuè fateor. Nam ſi guſtum conſulamus, aut Trifolium hoc mandamus, longè gratius id palato eſt, eique magis quàm cochlearia arridet; ſi verò rationem, id quoque ventriculo eâ conducibilius eſt. Nam, cum teſte *Galeno 6. Simpl. 1.* itemque *6. Simpl. 22.* amarities non quævis, ſed quæ ad abſinthii & aloës ſaporem comparatur, ventriculo valdè grata ſit & conducat, quippe quæ utraque præter amarorem plus minus adſtringunt; aloën verò adeò gratum ſtomacho medicamentum dicat, ſi quid aliud; hinc uſu venit, cùm recentia Trifolii fibrini folia præmanſa aromatico ſuo ſapore ipſum aloën reſipiant, ut cochleariæ ipſi id ſit præferendum. Hinc facilè colligere ac defendere quoque poſſum, quòd aptius ſit contumaciori

maciori ſcorbuto medendo quàm cochlearia. Compertum etiam eſt, quòd & hoc Trifolium attenuet, incidat, aperiat, cruditatique reſiſtat: & quæ reliqua antiſcorbutica, hoc & nec ſegnius, ſed etiam efficacius præſtet; quo etiam *Cl. Johannes Walæus*, magnæ famæ Anatomicus reſpexit, cum in *Medicina ſua practica lib. 2. cap. 23. pag. 216.* ſic ſcribit: *Si malum ſit valdè pertinax, ad Trifolium aquaticum deveniendum, &c.* Ratio eſt: quia non expellit ſolùm & attenuat inſtar cochleariæ humores ſcorbuticos, ſed partes quoque, & præſertim ventriculum corroborando, prohibet novam illorum generationem. Et conſummatiſſimus Anatomicus ac Practicus *Simon Pauli*, trium Regum Archiater feliciſſimus, *loc. jam citat.* ubi advertit, nauſeabundos eſſe ſcorbuticos, longè antefert Trifolium hoc fibrinum omnibus aliis antiſcorbuticis. Hinc in praxi ſua præſtantiſſima, Trifolii fibrini Decocto ac ejus Eſſentiæ multum quoque ſemper tribuit, uſuque remedii hujus eximii ſcorbutum & alios etiam contumaciſſimos affectus profligavit. Sic *Hafniæ* honeſtiſſimam Matronam, natam annos quaſi quinquaginta, à tympaniti aut aſciti ſimili affectu, nec non ſcorbuto jugi uſu Decocti ex cereviſia Trifolii fibrini liberavit, ante hac multis aliis antiſcorbuticis longè famigerabilioribus incaſſum ipſi propinatis. Et cum *Fabricia* ſua ſcorbuticis infeſtaretur ſymptomatis, imperavit ipſi infuſum raphani majoris & cochleariæ, quod cum ferre non poſſet nauſeabunda, paravit aliud ſimplex, & quidem ex ſolo Trifolio fibrino; quo cum per octiduum eſſet uſa, melioreſcente valetudine, faſtidire, & inſuper id quoque habere cœpit. Meminit præterea *Germani* cujusdam textoris ad incitas redacti, ſcorbuto enervati, brachia maculis picti, dentibus vacillantibus tentati, qui, Deo benedicente, ſolo uſu ſimpliciſſimi hujus infuſi Trifolii fibrini ſpatio 14. dierum omninò convaluit. Ita cum Excell. *Simon Pauli* anno 1658. *Hafniâ Roſtochium* eſſet profectus, & Celeberrimus Poëta *Andr. Tſcherningius*, quantus

tus quantus ſcorbuticus, hydropis præludia perſentiſceret, poſt uſum univerſalium, ſimplici Infuſo Trifolii fibrini illiusque Eſſentiâ, Dei gratiâ, tunc temporis, à ſe, illius Medico, ſervatus eſt. In *Dania* quoque, *Holſatia* & aliis locis non ſolùm Medici in vino, aqua, vel cereviſia veteri probè defæcata Trifolii fibrini folia, macerata aliquandiu, decoquunt, ſed quoque ex his remiſtis deſtillant ſpiritum; utraque verò feliciſſimo ſucceſſu ſcorbuticis propinant. Et ſanè nihil nocet, quòd coctio Trifolii fibrini inſtituatur, quæ aliàs in cochlearia & aliis antiſcorbuticis plerumque improbatur. Neque enim tàm volatile Sal Trifolii fibrini eſt, quàm cochleariæ & naſturtii aquatici. Illud abſtergendo digerit, aperit, incidit, & mediocriter adſtringendo ſimul corroborat: hoc verò abſtergendo digerere, aperire & incidere quoque valet; ſed nonnunquam ſanguinem juſto fluidiorem facit, ut conſiſtentiam ſuam debitam amittat; undè non rarò ſcorbutici, cachectici, hydropici, hypochondriaci in hæmorrhagiam narium crebram & largam cum cordis palpitatione, vel etiam in ſyncopen cardiacam incidunt.

Trifolium fibrinum, in lacte caprino vel ejus ſero decoctum & epotum, ſcorbutum feliciter abigit.

Aquæ Trifolii fibrini, vel ſola, vel cum aliis aquis antiſcorbuticis, cochleariæ nimirum, beccabungæ, naſturtii aquatici, nummulariæ, &c. mixta ac epota, manè & veſperi mirificè ſcorbutum tollit.

Succus Trifolii fibrini, minimè dilutus, per ſe ægris propinatus, corpore probè evacuato ac præparato, valdè ſcorbuticis tenuioris ſortis prodeſt: cujus vis cum in ſale volatili ſubſiſtere videatur, nullâ commodiori quàm ſucci formâ Trifolium fibrinum exhiberi unquam poteſt; in eo enim minimum ſalis volatilis deperditur; ex quo & ſaccharo arte pharmaceuticâ Syrupus conficitur, cujus doſis ab ℥j. ad ℥ij. eſſe poteſt. Recens autem ſuccus maximæ eſt efficaciæ ad arcendam

oris ac gingivarum putredinem, etiam poſt morbillos. Inſpiſſatus loco extracti aſſumi poterit.

Spiritus Trifolii fibrini calefacit, ſiccat, reſerat, ac antiſcorbuticas obtinet facultates. Oleo virtutes hæ inſunt eminenter.

Eſſentia liquida, ſive Tinctura Trifolii fibrini præſtantiſſima & efficaciſſima eſt in ſcorbuticis affectibus, ubi in aquis deſtillatis convenientibus, imò vel vino *Rhenano* & ſimilibus vehiculis illius una itemque altera uncia diluitur; maximè ſi Miſturæ ſimplicis dictæ, aut Diaphoretici in peracutis, aliquot guttulæ ad ℈j. pro doſi ei remiſceantur. Atque ex hac & Trifolii fibrini Eſſentia, invicem in æqualibus partibus remiſta, Eſſentia liquida & Tinctura antiſcorbutica parari poteſt.

Sal volatile Trifolii fibrini præſtantiſſimum remedium eſt in ſcorbuto, cachexia, hydrope, &c. Si ejus grana duo, tria vel quatuor in Aq. cochleariæ, fumariæ, cardui benedicti exhibentur; ſudores abundè provocat.

Radix & Semen Trifolii fibrini ad affectus pulmonum graviſſimos, præſertim verò tuſſim inveteratam, item ad morbos hepaticos chronicos feliciſſimo ſucceſſu maximè commendantur.

Folia & radices Trifolii fibrini extùs in gargariſmis cum vino vel aqua factis (ad putredinem gingivarum ſcorbuticam tollendam, dentium mobilitatem auferendam, eosque figendos & immobiles reddendos atque conſervandos) in balneis ad artuum reſolutionem ex ſcorbuto natam adhiberi poſſunt. Et cùm Trifolium hoc fibrinum citra morſum exſiccet & abſtergat, ſuccum hujus expreſſum ad ulcera curatu difficilia tibiarum in ſcorbuticis, maximè ſi inflammatione careant, commendo. Ruſtici pecoribus ſuis tuſſientibus Trifolium fibrinum exſiccatum & pulveriſatum exhibent, indeque ea novos pulmones, novaque jecinora nanciſci dicunt.

Tanta ergò eſt Trifolii fibrini natura, tantæ ſunt ejus vires, de quibus admodum præclaris, mihi, uſu & experientiâ interve-

intervenientibus, ſatis conſtat. Effectus ſanè, quos ipſus ab eo edi obſervavi, ſunt mirabiles; & propterea lubens, quâ par eſt fide & dexteritate, eos cum artis Medicæ Candidatis communico.

Videatur porrò prioris Decuriæ, Anni 4. 5. fol. 133. Trifolium antarthriticum.

OBSERVATIO LXXV.
D. MATTHIÆ TILINGII.
Ex morſu Anſeris circa primam articulationem pollicis ſiniſtræ manus periculoſa ſymptomata in fœmina quadam primaria.

FOemina quædam primaria hujus loci, cujus nomen honoris ergò ſilentio prætereo, cum circa diem *Martini* nuper præterlapſum, anſerem mactare vellet, eumque dextrâ manu teneret, ab illo in pollice ſiniſtræ manus circa primum articulum parùm dentibus ſauciata fuit, unde ſtatim vehemens dolor, totius manus & brachii inflammatio, febris continua, corporis inquietudo, lipothymiæ frequentes, intenſus capitis dolor atque alia periculoſa ſymptomata orta ſunt: gangræna jam incipiebat, quam tamen, ut & cætera graviſſima ſymptomata ego & Chirurgus Academiæ noſtræ Experientiſſimus, intra paucos dies convenientibus remediis, cùm internis, tùm externis diligenter adhibitis, profligavimus.

SCHOLION.

C*Ornelius Celſus de Re Medic. lib. 5. cap. 27.* omnem ferè morſum virus quoddam habere ſcribit. Accidit enim nonnunquam, ut homines à canibus, ſimiis, equis, aſinis vel aliis animalibus non rabidis, volucribus, anatibus, anſeribus,

 gallis

gallis & gallinis, vel etiam hominibus aliis mordeantur; undè autem ex morſu tàm gravia oriantur ſymptomata, inveſtigatione dignum cenſemus: an quòd dentes habeant talem proprietatem à natura, vel primo ortu, an verò præter dentes adſit & inveniatur alia aliqua materia, tanquam cauſa horum ſymptomatum periculoſorum.

Dentes non habent talem à natura & primo ortu proprietatem, ut ſoli & per ſe talia ſymptomata inducere queant; quod ex definitione eorum eſſentiali ſatis colligimus; ſunt enim oſſa duriſſima maxillarum, quibus per gomphoſin inarticulantur, in alveolis contenta, carne, gingivâ dictâ, circum circa donantur, ſentiunt: nam à frigore læduntur, & ab acrimonia hæmodia, ſeu ſtupor illis inducitur, in parte interiori excavantur, in qua medulla continetur, membranâ, ut reliqua oſſa non inveſtiuntur, neve etiam poroſitatibus gaudent. Hinc apparet, nihil venenoſitatis dentibus ineſſe, cùm ſint oſſa duriſſima, ex ſeminis parte viſcida & terreſtri, omnis quoque veneni experte, genita. Experientia quoque dictat, talia ſymptomata non fieri ratione oſſis; quot enim mordentur, qui facillimo negotio, nullo ſymptomate ſuperveniente, curantur. Infantes ſanè papillas mammarum matrum dentibus vulnerant, undè nil niſi dolor (qui aliàs omnibus continui ſolutionibus eſt communis) propter partis ſenſibilitatem infertur; oſſa quoque alia franguntur, partes circum ſitas vulnerant, nec talia excitant accidentia. Accidit quidem interdum, ut dentes dum mordendo, vel oſſa dum ſauciando lædunt partes, gravia excitent ſymptomata. Verùm dolor ille non provenit ab oſſe, tanquam inſtrumento lædente, ſed à parte læſa. Si enim carnoſæ partes afficiuntur, dolor quidem exſurgit, major verò & maximus, ubi nervoſæ; & talis dolor ſupervenit etiam nervo vulnerato ex quocunque inſtrumento. Quarè parùm valet opinio illorum, qui dicunt, dentes vel oſſa per ſe talia ſymptomata excitare poſſe, quamcunque etiam vulneraverint partem. Nam, quot pueri

cadunt

cadunt, qui dentibus vel linguam, vel labia vulnerant, curanturque facillimè. Undè facilè concludendum eſt, dentes non habere inſitam & occultam quandam proprietatem talia inducendi ſymptomata.

Cùm igitur dentes non habeant talem à natura & primo ortu proprietatem, ut ſoli & per ſe talia ſymptomata inducere poſſint, neceſſe eſt, ut adſit aliqua materia conjuncta, hunc effectum præſtans. Hæc maximè ſaliva eſt, non verò omnis; aliàs enim morſus placati hominis & infantum, utpote, qui ſalivam in ore habent, eſſet tàm pernicioſus: ſed ille morſus eſt periculoſus, in quo ſaliva tantoperè agitatur, ut ſpumæ reddatur ſimilis, & acrimoniam ac venenoſitatem quandam, ob bilis, quæ in iratis animalibus, dum mordent, commovetur, quæq; humores maximè corrumpit, ebullitionem acquirit; talis ſaliva, quoniam virulentiam quandam habet, inſinuat ſe vulneribus, dentibus factis, ad partes defertur corporis circum ſtantes; quòd ſi illæ nervoſæ fuerint, tùm ob venenoſitatem & humoris acrimoniam ſtimulantur, ac ad ſpaſmum, motus convulſivos, efficiendum, concitantur; ſi verò venæ & arteriæ lædantur, venas tranſit, deferturque per eas ad cor, undè calor excitatur p. n. febres ac ſyncope, capitis dolor, totiusque corporis inquietudo oboriuntur. Addimus, quòd & non rarò gangrænam & ſphacelum inducat irati animalis morſus, quoniam caliditas illa extranea ſpiritus vitales & calorem nativum primò debilitat, poſtea verò ſuperat.

Similiter & hoc in viperæ morſu contingit, qui etſi periculoſiſſimus, & ſpatio 24. horarum interficit; illud tamen periculum non à morſu dentibus facto dependet, ſed quatenus materia quædam inter mordendum ex veſicis illis poſt dentes latitantibus, ejaculatur & emittitur, non ſolùm acris, ſed & maximè venenoſa, ita ut, ſi irritetur vipera, & dentibus arripiat baculum vel linteum, eosque illi infigat, tùm circum circà veſtigium apparet lividitas quædam, & ac ſi eſſet tinctum colore flavo & nigro, veſiculæque collapſæ videntur,

Sunt quidem in *Italia*, aut locis, ubi viperæ reperiuntur, circumforanei multi, qui illas ſine noxa tractant, dum ſcilicet ori ſuo intrudunt viperarum ora, & ſine læſione extrahunt. Verùm illi fucatè agunt; viperas primùm irritant, ac poſtea ori intrudunt pannum, in quem dentes infigunt, ac venenoſitatem ejiciunt, idque non ſemel, ſed reiteratis vicibus, donec omnes dentes ad minimum extracti, vel venenoſitas omnis ex veſiculis effuſa.

Etſi omninò nihil virulenti ſit in vulnere à morſu animalium inflicto: ipſa tamen contuſio, quæ omnia vulnera periculoſiora & curatu difficiliora reddit, vulnera iſta graviora facit. Cùm enim dentes animalium non ita acuti ſint, ut gladius, vel culter, vel aliud armorum genus, dum vulnerant, ſimul contundunt.

Quomodo verò anſeris morſus tàm gravia & periculoſa ſymptomata in hac fœmina primaria excitaverit, paucis dicturi ſumus. Anſer, teſtibus *Æliano lib. 5. cap. 29. de animal. & Wolfgango Franzio in hiſtor. animal. part. 2. cap. 9.* naturâ calidiſſimus eſt, & propè fervente ſtomacho; undè lutum & arenas ſolet deglutire & conficere. Et hæc eſt cauſa, quòd frequentes amat lotiones, & ſemper gaudeat natare, & delectetur cibis humidiſſimis, item aquis frigidis & limpidis, quibus interiora ſua membra calidiſſima refrigeret. Aliqui ipſis incluſis etiam ſub media nocte aquam miniſtrant. Dicuntur enim ter edere in die & ſub mediam noctem. Non diu aquam nonnulli ante anſerem ſinunt, quàm per unam horam. Præterea ex ſtercoribus anſerum hoc ipſum patet; ſiquidem tàm illa ſunt calida, ut adurant prata, conſumant radices, & aſſeres in ſtabulis; citò etiam pereunt calcei, quibus ſtercora anſerina calcantur.

Et quoniam calidiſſimum eſt animal, non copioſo ſolùm indiget alimento, ſed ſæpenumero quoque alvi obſtructionibus laboraret, niſi naturâ duce citra Medicos, & citra omnia diætæ dogmata, ſibimet ipſi poſſet alvi fluorem provocare. Veſcitur igitur lactucis, & aliis herbis humidis, ut hâc

ratione

ratione alvum emolliat. Propter hanc autem caliditatem & voracitatem corporis ſui quantitate adeò augetur, ut non poſſit altè ſuper terram attolli.

Ob exſuperantem igitur caliditatem anſer bile copiosâ perfunditur, & facilè ad iram concitatur. Cùm verò ira magnam humores commovendi & corrumpendi vim habeat, acrimonia ac venenoſitas quædam, ob bilis ebullitionem acquiſita, facilè ſalivæ, & per eam vulneri communicari potuit; idque multò magis accidit, quia patiens hæc etiam naturâ biloſa eſt.

Et ita omninò vulnus hoc periculoſum fuit, tùm ex ſe propter contuſionem, tùm quòd ſaliva irati anſeris maligni aliquid conjunctum habuit, & eò magis periculoſum fuit, quia pars nervoſa, qualis pollex eſt, morſum accepit.

OBSERVATIO LXXVI.
D. JOH. LECHELII.
De
Cachexiâ deploratâ,

Quâ famæ & exiſtimationis magnæ Theologus, poſtquam per triennium ferè cruciatibus ventris quotidianis ſenſim confectus & ad extrema redactus eſſet, ſubitò tandem periit: ſummatim deſcripta, & unà cum Obſervatis in aperto Cadavere Illius rariſſimis curioſo Lectori exhibetur.

THeologus quidam honore ac nomine illuſtris, ſecundum & quadrageſimum ætatis annum agens, cum jam ultra biennium pertinaciſſimâ valetudine ex vitiosâ corporis nutritione conflictandum ipſi fuiſſet, variis ex conſilio quorundam Medicinam factitantiũ remediis uſus, menſe demum Junio noviſſimè elapſo meam implorabat opẽ.

Symptomatum morbi tunc temporis maximè urgentium præcipuum erat, *Imi ventris per intervalla intumeſcentis cruciatus intolerabilis*, nec remittens, priusquam ſeri acidi acerrimi,

acerrimi, fauces quandoque acrimoniâ oblædentis magna copia partim vomitu rejiceretur, partim, ſed rariùs per ſedem ſubduceretur; quâ eliminatâ, actutùm ventris tumor ſubſidebat, & pacabatur dolor. Aliquot verò pòſt horas, maximè ubi cibum aſſumſiſſet vel potum, quæ dixi mala, recrudeſcebant, cùm Illum ſæpius audivi hunc ferè in modum quiritari: Jam redit dolor, ac ſenſim increſcit: jam divagatur per ventrem hoſtis inteſtinus & interiora hactenus quidem leviter ferit, mox autem eheu! modis diriſſimis affecturus: & non multò pòſt, ingraveſcente malo dentibus ſtridens: jam quaſi novaculâ ſtomachum & inteſtina diſcindit.

Hoc omne verò flatibus potiſſimum ferebat acceptum, tametſi vomitu ſuperveniente, vel dejectione materiæ peccantis κάτω, quibus illicò ferè tumor & dolor, uti dixi ſolvebatur, non tàm flatus prodirent, quàm ſerum copioſiſſimum, idque acerrimum, cujus quantitas tanto ventris tumori producendo omninò par eſſe potuerat.

Imò ſi quando anteverteret æger juſtum tumorem, & digito in gulam immiſſo ante ſtatum tempus vomitum provocaret, nihil flatuum ſed ſerum erumpebat, cui nonnunquam ſuccedebat humor craſſior è flavo nigricans, ubi ſcilicet anteceſſiſſent labores extremi; imparibus enim furiis abſolvebantur paroxyſmi.

Denuò verò ut ad alia pergam, ſolutis tumore & dolore ventris, de nocte ferè miſerum corripiebat *Cephalagia, rariùs incomitata ſpaſmis muſculorum colli atrociſſimis.*

Quantum *ad paſtum*, interdum quemvis cibum averſabatur, quandoque, tempore videlicet induciarum, appetebat, qui palato erat gratus, avideque devorabat. In deliciis verò præ aliis habebat *Piſces marinos, quales torrefacti, vel muriâ conditi ad nos apportantur;* ſed magno ſuo malo.

Plerumque poſt unam vel alteram horam quæ manducaverat, vix immutata removebat; rariùs retinebat, donec qualitercunque eſſent concocta.

E vinis

E vinis præoptabat *dulcia*, Hiſpanica & Canarienſia, quorum tamen uſu ſupremis menſibus quæ indè percipiebat incommoda, ſin minus prohibentibus Medicis obedire voluiſſet, illi interdicebant.

Cæterùm moleſtiſſima erat *alvi ſuppreſſio*, quæ vix unquam, niſi frequentioribus Clyſteribus in dies ſingulos ſolicitata reſpondebat.

Ad *qualitates corporis mutatas* quod attinet, illud nihil præter *oſſa & cutem* referebat. *Facies* erat *Hippocratica; ejus cutis è pallido flavebat.*

Sed non eadem usque facies morbo perſtitit, ſubindè novis advenientibus ſymptomatis; atque adeò, ſi quis velit poſteriora conferre prioribus, valdè is erraret.

Sic temporis progreſſu *Tumor* quidam *Oedematoſus* crura primò invadebat, mox relinquere hos artus videbatur, & vel manus aliasve partes ſuperiores petere, mox iterum deſcendere, donec augeſcente materiâ extravaſatâ fixus hæreret cruribus, tandemque partibus ſuperioribus, cum ſerpendo ad eas perveniſſet.

Leviora quàm multa nunc omitto, nimis enim longum foret, omnia recenſere: ſufficit paucis iisque præcipuis indicaſſe Cachexiæ indolem.

Miſerrimâ hâc ratione cum vitam ſatis diu traxiſſet, tandem ſpiritibus conſumtis, flammula vitalis oleo ſuo deſtituta abruptè quaſi extincta fuit.

Poſtquam verò diem ſupremum obiiſſet, placuit, ut aperiretur Cadaver, & inquireretur in cauſas abſtruſas affectus perditiſſimi.

Itaque perſecta unà-cum cute *pinguedo craſſitie digitum penè æquabat*, (cæteroquin corpore ſupra modum, uti dixi, emaciato) ac inſtar ſpongiæ & multum ſeri imbiberat, quo ubertim ſtillabat, ubicunque eam incideres. Vidimus ergò Anaſarcæ cauſam materialem.

Communibus integumentis remotis primùm in conſpectum

A a

ſpectum veniebat *Omentum*, colore lurido, ſero quippe acerrimo, quo ſubinde imbutum, vel potiùs merſum fuerat, corruptum.

Dehinc Epar tuberoſis eminentiis duriuſculis & albicantibus ubique, non tantum quoad ſuperficiem diſtinctum erat, ſed etiam ſubſtantia interna tota ſimilibus variæ magnitudinis nodis, nequaquam *ſanie*, ſed materiá pulti ſimili, qualis eſſe ſolet Atheromatum, turgidis ſcatebat.

Porrò *veſica biliaria* Epati annexa bile penè vacua erat; *Inteſtinum* verò *duodenum* humore bilioſo repletum, adeoque dilatatum erat, ut quaſi burſam referret, quæ humoris libram ad minimum continere potuiſſet; cum enim ſectione præproperâ aperiretur, plus quàm dimidium humoris craſſioris è flavo nigricantis effundebatur, & nihilominus in ipſo ſupererant decem amplius cochlearia.

Ex hâc, opinor, vitioſâ inteſtini conformatione patere cauſam difficultatis alvi, vomitûs humoris nigricantis, aliorumque ſymptomatum.

Cæterum Ventriculus anticâ parte ferè mediâ perforatûs erat. Foramen extrinſecus, æquali membranæ ſuperficie, non connivens, ſed omninò patulum, vel pollicem grandiorem admittebat.

Aſt intrinſecùs illud quaſi circumvallabant eminentiæ quædam carnoſæ, à veteri ulcere fortè relictæ, quos poſtmodum inſtar valvarum ſuſpicor occluſiſſe foramen, quò minùs contenta ſtomachi effluerent in cavum abdominis. Non enim eſt, quod mihi perſuaderi patiar, foramen iſtud proximè demum ante fata ægri apertum, tenui hactenus membranâ extrinſecùs obtectum, quâ ruptâ, ſubitò moriendum illi fuiſſe; cum nec minimum iſtius membranæ recens ruptæ particulam videre nobis licuerit. Sed poſitâ tali membranâ, quî obſecro, tam citò mortem ægro potuit afferre disrupta, cum neque ſanguinis vitalis profuſio, neque puris eam ſit ſubſecuta? in cavo quippe abdominis neutrum horum, ſed humorem

ferè

ferè ſimilem ei, quem ad Inteſtinum duodenum fuiſſe collectum dicebam; qualem in fundo etiam ventriculi offendimus.

Et ſi ponamus Empyema ruptum ægri fata acceleràſſe, non abſurdè quiſpiam quærat, ubi ſit generata ea puris quantitas, quâ cum animam effundi neceſſum fuerit? hoc verò neſcire me ingenuè fateor. Certè intra Ventriculi tunicas vomicæ nullum veſtigium apparuit, multò minùs in ipſa Ventriculi cavitate generari illud potuit.

Sed revertamur ad duodenum, & ſcrutemur cauſam laxitatis ejus præternaturalis, nam connatum ægro vitium hoc non fuiſſe, certiſſimum eſt.

Suſpicor equidem ex frequenti bilis acerrimæ cum ſucco pancreatico non minus acri confluentis ebullitione efferâ hoc inteſtinum dolore ſæviſſimo toties de die & nocte affectum, & hinc ſpaſmis frequentiùs tentatum fuiſſe, quibus tonus fibrarum ejus reſolutus fuerit, motusq́ue periſtalticus perierit.

Quod ſi ita ſe res habeat, nemo, opinor, mirabitur, humores ad illud confluentes ſtagnaſſe, & novo ſubinde affluente nec ultrà promoto, magis magisq́ue laxatum inteſtinum, inq́ue tantam progreſſu temporis capacitatem dilatatum.

Ambigitur porrò ex quonam fonte colluvies illa ſeroſa fluxerit, quam quotidie ſubiiſſe abdominis cavitatem, partimq́ue vomitu, partim per alvum redditam fuiſſe dicebam.

Equidem & hac in parte quod ſentio paucis exponam, nemini obtruſurus meam opinionem.

Memini autem in primis Colloquiis, quæ cum ægro causâ valetudinis ipſius ſerebam, illum conqueri; *Sudationem, cui olim aſſuetus fuiſſet, jam ferè triennium ſuppreſſam eſſe, & ab illo tempore pejus ſe habere.* Hinc ſuſpicabar, impeditam diaphoreſin & ſuppreſſum ſudorem eſſe cauſam uberioris proventus Lymphæ in glandulis tàm conglobatis, quàm conglomeratis ceu fontibus hujus mali. Porrò autem vaſculis lymphaticis vel propter obſtructionem vel compreſſionem vel

acrimoniam humoris, quem ferebant, ruptis, lympham illam copioſiorem in cavitatem abdominis effluxiſſe, minimè mirum eſt. Atque hæc ita ſe habere facto experimento comprobavi. Cum enim aliquando ſudorem copioſiſſimum datâ Theriacâ non ita pridem paratâ elicerem, in tertium certè, in plures dies ab intumeſcentiâ ventris, vomituque ſeri, aliàs *quotidianis malis*, illum omninò liberum præſtiti.

Cæterùm foraminis, quo Ventriculus pervius erat, eam conformationem memini obſervare, ut non tàm intùs foràs, propter appoſitas carnoſas exereſcentias, quàm foris intrò liber cuivis humori pateret tranſitus. Per hoc verò foramen non abſurdè crediderit quiſpiam, ſerum in cavo ventris collectum abſorpſiſſe ſtomachum, (idque tùm factum, cùm ad ſummam magnitudinem perveniſſet tumor ac dolor ventris, ubi æger incurvatus eum, ut cruciatui quodammodo ſubveniret, quaquaverſum comprimere ſolebat,) & vel vomitu rejeciſſe vel ad ſedem amandaſſe: Quid enim non moliri vel tentare videmus naturam anguſtatam? Sed & aliam viam quâ tanta ſeri copia aliquoties de die & nocte emovenda tam citò & commodè ad ventriculum pervenire potuiſſet, videre hactenus non potui, niſi fortè derivare eam velis à Pancreate, quod tamen optimè conſtitutum videbatur.

Dicis, Glandulas, quibus Ventriculum æquè ac Inteſtina donatum, neque ego inficior, effundere potuiſſe humorem in cavitatem illius. Verùm enimverò, cum de glandularum harum verô uſu adhuc ſub judice lis ſit, antequam ea dirimatur, & clarior evadat veritas, nihil hujus admittere poſſum, ſed rem in medio relinquo. Verùm hæc obiter, & præter ſcopum.

OBSER-

OBSERVATIO LXXVII.
D. JOH. de MURALTO.
De Inſectis.

SPiritus ſunt omnium operationum in animalibus præſides, generatique proximè è ſanguine ad ſummum puritatis gradum deducto, diffundunt ſe per omnia maxima & minima membra totius corporis, ad vitam & vegetationem omnibus diſpenſandum. Separantur illi ex alimentis per concoctiones varias. Sunt aëreæ & cœleſtis naturæ, inque iis ſiderum vis, & occultus vitæ cibus latitat. Moventur autem motu aſtrorum circulari, & ſemper avolare nituntur, niſi vario organorum apparatu coërceantur.

Eſſentiâ quidem unus eſt ſpiritus, ſed perfectionis gradu multiplex in variis animalibus: Imò & in corpore uno varius eſſe deprehenditur. Merè vegetabilis & herbaticus in chylificatione; vitalis, & aſtrali igne perfuſus in ſanguificatione; animalis in ſublimato, & ad Cerebrum ac nervos evecto vitali ſpiritu; genitalis, lege neceſſitatis abundans, & à toto deciduus, in vaſis ſpermaticis, pro generatione, & multiplicatione præſtò eſt. Varietas hæc ſpirituum in Inſectis maximè conſideratur: Nam Inſecta aërea, tenuiſſimæ texturæ & motûs, volatûsque perniciſſimi pleraque ſuſtentantur aëre, variis rerum ſeminibus referto, & aſtris irradiato, quem illa niveis tracheis ad omnes corporis ſui partes protenſis hauriunt, ut muſcæ, culices, papiliones &c. Suppreſsâ hâc irradiatione obdormiunt aliquantiſper animalcula hæc, non ſecùs atque hirundines, ranæ, erinacei, mures alpini, urſæ &c. per hyemem. Aquatilia Inſecta eundem ſpiritum in Lymphico liquore aquoſis vaſculis concluſum vehunt, eoque vivunt. Terreſtria quædam liquore vegetabili per ſmaragdinos ductus delato ſuſtentantur, ut cochleæ. Omnia redeunte vernali irradatione vel reviviſcunt, vel transformantur. Eundem ſpiritum Inſecta quæ-

dam in vaſis cryſtallinis recondunt lymphæ ſpecie, alia cum chylo habent in lacteis vaſis; nonnulla cum ſanguine in venis & arteriis, dum cibus ſpirituoſus per varias digeſtiones in ſuccum & ſanguinem convertitur.

Quæ hactenus de variis animalibus ſcripſi, inania non fuerunt, cùm ad continuandum hunc laborem à Proceribus Academiæ Naturæ Curioſorum Germaniæ, res non ſolùm magnitudine, ſed pondere æſtimantibus, publicè invitatus ſim. Inſecta hodie in pretio & admiratione quibusdam meritò habentur: exacta enim eorum contemplatio non animum modò in ſummam Sapientiſſimi Creatoris admirationem abripit, tacitè illud Heracliti ingerens: εἶναι καὶ ἐν ταῦτα Θεούς, ſed & ad alia, cùm in Medicina, tùm examinando partium uſum valdè utilia, gradatim perducit, undè præclarè Ariſtoteles de Part. Animal. lib. 1. cap. 5. Viliorum animalium diſputationem, perpenſionemque faſtidio puerili quodam ſpreviſſe, moleſteque tuliſſe, dignum nequaquam eſt, cùm nulla res ſit Naturæ in qua non mirandum aliquid inditum habeatur. Anatomia comparata Medicis fili ad inſtar Ariadnæi eſt, cujus adminiculo è dubiorum labyrinthis ſeſe expedituri, liberum ad intima Naturæ ſacraria aditum inveniunt, ut ſanitatis & morborum fundamenta firma conſtruant.

Cultro meo hactenus ſubjeci, *Leænam* ferarum robuſtiſſimam, Naturæ tamen felinæ formiduloſam: Deinde *Equam* Juba inſignem, & calcitrantem pedibus: Oves manſuetas: vigilantes *Canes* innumeros: *Simiam*, humana opera perridiculè imitantem; *Gazelam* moſchiferam, ſ. Capram ſylveſtrem Africanam, *Hircum*, è cujus arteria pertuſa ſanguis ad domûs altitudinem proſiliit: *Lepores* inauſpicati ominis animalia; Ponticum illum canem *Caſtorem*; cautos murium venatores *Catos; Erinaceos* ſpinis horridos: grumos trudentes *Talpas: Mures agrarios*, domeſticos, & alpinos varios: *Salmonem* delicatum; *Lucium* piſcium tyrannum; *Truttum* adverſo flumine nitentem; *Muſtelam* fluviatilem: lubricam & glabram

bram *Anguill m* ; chelis tanquam forficibus armatum *Aſtacum:* *Hirundinem* ſanguiſugam,& coaxantes *Ranas*. Porrò *Aquil m* Jovis alitem armigeram : *Falconem*, accipitrariam exercens artem : domeſticas *Gallinas*: *Olores* candidos : *Noctuas* Lucifugas: Murem alatum *Veſpertilionem*: *gryllos* fiſtulâ ventris per thecas ſtridentes: *Scarabæos* vaginipennes: *Crabrones* furioſos: & *Muſcas* roſtello fodicantes complures. Tandem *Viperas* venenatas annuloſas: haud cæcam *Cæciliam*: acumine caudæ metuendum *Scorpionem* : *Cochleam* domiportam; & quam luminibus orbam credunt *Limacem* : Hortis & radicibus teneris infenſam *Gryllo-talpam*: Noctilucam *Cicindelam*: in capillis nidulantem *pediculum*: *Pulices*, pulveris pullitiem: Cimices murorum, lignorumque incolas. Pergo nunc, monitu Celſi noſtri ad examen *Muſcæ aquaticæ Tigurinæ majoris*, à Nobiliſſimo Moufeto Anglo, tantoperè deſideratæ, ſpe certâ fretus, alios, poſt Excellentiſſimum Swammerdamium ſuperaddituros eſſe, quæ ad notitiam generationis & transmutationis Muſcarum, Papilionum, è Phryganiis, Erucis, theculis & ovis neceſſaria videbuntur, ut pateat tandem quos Natura gradus, quem ordinem in productione & conſervatione Inſectorum obſervet.

Muſca aquatica, major Tigurina, nobis vocatur ein Baders muggſ cujus Iconem Fig. XVI. propoſui, per microſcopium amplificatam: Hæc è phryganio perfecto, & extra aquas, repente, noctu caput & dorſum incurvando, dum teſtam, ſeu corticem ambientem frangit, & dividit, ſeſe extricatura capite exſertô, cum pedibus, antennis, alis in thecula primùm quod aptiſſimè convolutis, alvo item, & caudæ ſetis, exuvias ſuas deponit; mox evolat in altum, alis membranaceis longis, ſiccis, leviter fuſcis, ſeu ex fuſco flaveſcentibus, nigris lineis reticulatis: alæ ſuperiores & priores binæ ſupra dorſum protenduntur, duæ verò poſteriores ſub prioribus ad alvi initium ſitæ ſunt.

Oculi

Oculi in capite cernuntur convexi, atque è plurimis veluti ſpeculis nigris & rhombo ſimilibus conflati. Myſtax longior, quàm in Phryganio, ſuperior utrinque quatuor nodis hiſpidulis articuloſus, inferior itidem, ſed huic nodi minores. Chelæ nullæ adſunt. In colli parte anteriore ſpeculum nigrum, velut in ſcarabæo foliaceo cernitur: Dorſum nigris fimbriis, & lilio gallico ſed obſcuriore, notatur. Alvus è decem annulis hirſutis, pallidis, & ad extremum rubentibus conflata. Mares minores ſunt fœmellis, & alvum habent obſcurè flaveſcentem, atque ſubrubram, è qua protenditur Penicellus glande latiore & foramine conſpicuus, radici penis intra alvum adhæret veſicula humore plena. Fœmellis uteri cornua inſignia, quibus infinita ſemina ſ. ovula nigra, duriuſcula, interpuncta, viſcidoque humore plena, Fig. XVII. reconduntur. Vulvæ loco, intra duas caudæ ſetas, papillæ duæ oblongæ exeunt, quæ junctæ in coitu penicellum comprehendunt: Partes cæteræ cum Phryganio conveniunt, cujus deſcriptionem attexere lubet.

Phryganion (cujus Icones naturalis magnitudinis Fig. XVIII. item per Microſcopium inſigniores Fig. XIX. videntur) inſectum eſt aquaticum, quod referente Doctiſſimo Joh. Jacobo Wagnero noſtro, in Helvetia Curioſa) primo vere thecâ tegitur, formâ cylindri (intelligenda ſunt hæc de Minoris muſcæ aquaticæ Phryganio) quam pro domunculo ſibi conſtrinxit, ac ita ſub galbæ forma in fundo fluviorum repit.

Phryganion autem maximum è quo muſca, à me jam deſcripta procedit, ex ovulis immediate oritur, quod ingruente hyeme ſub aquis repere, thecâ teſtaceâ indutum experti ſcribimus, ſiquidem ſummitates juncorum, ſtipitum, naſſarum, ſaxorum &c. totâ hyeme occupet, & quam firmiſſimè iis adhæreat. Aliàs celeri gradu currendo, ſcorpionum more, intra fiſſuras ſe abſcondit, atque Majo menſe, cum lacus noſter, inteſtino motu ſe purificat, animaque inſectorum, ſive ſpiritus ille æthereus, quaſi ſublimari incipit, illud ad aquæ ſuperficiem

Fig. 18. f. 192.
Fig. 17. f. 192.
Fig. 21. f. 197.
Fig. 22. f. 198.
Fig. 25.
f. 203.

Fig. 16.
f. 191.
Muſca aquatica maj. & Tigur:
Fig. 19.
Phryganij max:
prona pars.
f. 192.
Fig. 19.
Phryganij max.
ſupina p.
Fig. 20. f. 195.
Phryganion
perlæ
pronum.
Fig. 20. f. 194.
Phryganion perlæ ſupin:

ciem noctu emergens, per dorſi hiatum, nigricante linea pictum, incurvatô dorsô Muſcam hanc emittit relictis exuviis. Alæ ſenſim è thecis exeunt, quibus in aërem evolitat Muſca; Ejus vita per menſem durat; mas fœmellæ adhæret, quæ ſe per ovula infinita muris, ripisque agglutinata, & aquarum fundum petentia multiplicat. Muſca hæc juxta lacum Tigurinum, & Limagum fluvium, præſertim à pluviis degit, corpore erecto volat, excrementa ſubnigra virentia egerit, muſcas alias, & imprimis araneas ſuâ præſentiâ fugat. A varia tandem aëris injuria repentè perimitur. Longitudo ejus duorum eſt digitorum transverſorum. Caput depreſſum, quod conſtat ex antennis, Oculis, Ore, Myſtace, Chelis, ſcuto & collo: Antennæ ſunt in fronte, ciliorum locô binæ, rectæ, longæ, ſubnigræ, caudæ muris inſtar, articulo inſigni ad chelas mobiles. Oculi duo parvi, atri, ſplendidi, cornu obducti, ad latera capitis protuberant. Oſculum foliaceum, nigri marginis, ornatum lanugine.

Maxilla bifida, & aptè mobilis: Superior è corniculis ſpadiceis, acutiſſimè denticulatis & flexis conſtat; inferior dente medio nigricantis puncti inſtar, & papilla utrinque prominula. Ordo dentium in corniculis maxillam ſuperiorem conſtituentibus æqualis eſt, ſed poſtremus dens acumine flexo curvus, & prælongus; reliqui inæquales quidem, ſed æqualiter inter ſe committuntur. Os ſub chelis utrinque ſtipat Myſtax binis pilis præditus, & quadruplici articulo mobilis. Inter myſtacem exeunt chelæ utrinque exiguæ, crinitæ, & hirſutie aſperæ, ut in ſcorpionibus, ſed longè brevioribus brachiis ſuffultæ. Capitis ſcutum ſubflavum, poſteriùs lilio pictum, anteriùs flavum cernitur: Collum eſt latum, ac tenue, poſteriùs ſcuto lineis & picturis ornato tectum, anteriùs pallidum. Sub hoc pedes anteriores protenduntur.

Pectus elatum munitur ſcuto dorſali, quod apophyſes aliformes habet, & pictum ſeu interpunctum eſt.

Alvus ad flavedinem vergit, in dorſo fuſca eſt, cæterùm

longa, ac è decem annulis, ceu vaginis ad extremitatem nigricantibus compoſita: Appendices binæ, vel ſetæ ſubnigræ, longæ, ſpinoſæ ac rectæ, ex alvo inſtar caudæ gliris turbinatæ exeunt.

Pedibus ſex inſtructum eſt Phryganion, quorum bini anteriores ad latera ſub ſcuto colli, tribus geniculis articulati egrediuntur, hamo duplici in extremo nigricante armati; femur punctis notatum obſcurioribus. Alter pedum ordo ſub Pectoralibus ſcutis oritur, identidem geniculatus, & hamo duplici firmatus. Tertius ordo, ſub ſcuto pectoris, ſ. dorſi ultimo oritur, & in ungues, ſ. hamulos binos fortiſſimos deſinit.

Intra Caput pro Cerebro mucus, & ad pectus caro informis cernitur: Corculo analogum quid inter alba vaſcula ſpiritalia ſub collo mobile viſitur, hæc autem vaſa nivea aëre plena per alvum quoque & uterum diſſeminata ſunt. In alvo duplex ovarium innumeris ovulis pallidis, velut in piſcis ſpermate diſtinctum notatur. Ventriculus oblongus, cum œſophago vireſcente fartus eſt cibo. Illum inteſtina tenuia, crocea, coronæ inſtar ambiunt, usque ad anum.

OBSERVATIO LXXVIII.
D. JOH. de MURALTO.
Phryganion Perlæ:

Der Augenſchieſſern Geſtalt / wann ſie unter dem Waſſer ohne Flügel gleich den Krebslein kriechen. Vide Fig. XX.

TOtum cinereum eſt colore, lento gradu repens, cimici ſylveſtri (einem Gauch) haud abſimile.

Caput oculos protuberantes, & ſmaragdinos habet, juxta quos antennæ breves, craſſulæ, piloſæ prodeunt. Hos inter ſcutum naſale conſpicitur. Ciliæ infra oculos inſignes utrinque extant. Caput lineis nigris transverſis, punctisque ornatur. Oſculum piloſum chelis utrinque ſpadiceis

ceis inſignibus inſtructum, quæ thecæ membraneæ ad collum complicatæ innectuntur.

Infrà caput à pectoris ſcuto exeunt pedes anteriores bini, hiſpidi, nigris lineis picti, tribusque articulis geniculati, præterea ſpinoſi, ac in extremo armati hamo duplici. Alter pedum ordo ex interſectione thoracis & dorſi producitur. Tertius ordo longiſſimus à dorſo prodit, craſſioribus inſtructus femoribus. Porrò quatuor alarum thecæ in dorſo junctæ proſtant ad latera latiores, in medio longiores, ſed tenuiores.

Alvus lata & hirſuta utrinque novem annulis ſulcatur, & in apicem duplicatum tenuem abit: dorſum nigricantibus maculis inſignitur, tribus verò in locis pingitur anteriùs, & deſcendentibus lineis duabus in taleolos, ſ. cubos quaſi ſecatur: Fimbriæ alvi piloſæ, & tenuiſſimè ſectæ ſunt. In Inteſtinis, & cæteris vaſculis internis liquor vireſcens limpidiſſimus cernebatur; Vaſa hæc reſolvebantur omnia in prælonga filamenta, ſerico tenuiſſimo ſimillima. Ventriculus præterea cum Inteſtinis plenus aëre fuerat: Perla maxîma quæ ex hoc Phryganio egreditur Sexta eſt Jonſtoni Hiſtor. Natur. de Inſect. libr. I. cap. VII. capite, pectore, ac dorſo viridis, alvo tota cœrulea, per quam linea fertur à dorſo ad extremum usque aterrima, alæ cinereæ ſunt, pedes nigri.

OBSERVATIO LXXIX.
D. JOH. de MURALTO.
Anatomia Perlæ. Ein Augenſchieſſer.

PErlæ caput maximâ parte è protuberantibus & perſpicuis oculis vitreis ex infinitis ſpeculis conflatis, conſtat, in quibus punctum nigricans è profundo viſitur. Scutum naſale triplex ſquamatum albicans frontis locô proſtat; duas ſetas ſex verticillis articulatas cornuum ſpatio ſupra frontem gerit, inter quas Papilla medio fiſſa proſtat.

 Oſculum

Oſculum duplici ſquama mobilis legitur ab inferiore parte, ſicut naſi ſquama à parte ſuperiore, Ipſum autem Os è chela duplici ſpadicea utrinque ſpinoſa, hirſutiſſima fortiore, quâ mordet, conſtituitur. Lingua eſt plumea: Collum nigris pingitur lituris oblongis, in triplici protuberantia ſcutata & hirſuta à parte poſteriore. Pectus gibboſum eſt, hirſutum, obſoleti coloris; Per ejus poſteriora deducitur linea ſuperiùs cruciata, inferiùs foliolo utrinque ſignato conſpicua. Pectoris latera ſunt tuberculis & ſtriis inæqualia: anteriùs è pectore ex uno quaſi puncto ſex pedes oriuntur, quorum femora ex oblongis articulis ſurgant, tibiæ verò ſpinoſiſſimæ, & pedes proprii hiſpidi, duplici hamo armati.

E dorſo duæ utrinque alæ latæ pluribus coſtis nigris, pulchrè reticularibus expanſæ oriuntur, quas complicare Perla non valet: In ſummo harum alarum ad Coſtam marginalem ſpadicea macula cernitur: reticulares ſtriæ ad coſtas majores alarum mox albicant, mox nigricant. Alvus longa eſt, tribus lineis nigris per longitudinem diductis picta, & ſulcatur novem annulis; in fine annuli ſeptimi, uteri exitus eſt, per quem plurima ovula in acervo collecta, transparentia alba; dum viveret, depoſuit: quivis annulus in ventris medio apicem prætenuem albicantem gerit.

Caudæ appendices duæ ſunt parvæ, ut murium piloſæ: E medio harum appendicum excrementa alvi ſubrubra deponuntur. Foliolo anus clauditur. In Pectore Caro fibroſa, filamentoſa, & muſculoſa cernitur.

Ventriculum cum Inteſtinis longus ductus nigro liquore fartus conſtituit. Ovarium inſigne duplex innumeris ovulis palleſcentibus ſcatet.

OBSER-

OBSERVATIO LXXX.

D. JOH. de MURALTO.

Pygolampis lacuſtris; Glyßling/

Cum Doctiſſimo Wagnero noſtro, die 29. Maji 1683. examinata.

Fig. XXI.

PYgolampis Cantharis eſt aquatica vaginopennis, lata, ac tenuis, magnitudine cimicis ſylveſtris, maximè vegeta. Caput, Pectus, & Alvum habet.

Caput ei eſt ſubviride & latum, cruſtâ, ſeu ſcuto inſtar vitri ſplendente, atque punctis notato, tectum. Oculi ad ejus extremitatem prominent fuſci, ſemilunati, & reticularis figuræ.

Prope os infrà caput, Pectus verſus ſpiculum ſeu proboſcidem, tribus articulis hiſpidulis mobile gerit, uti cicadæ in Gallia Narbonenſi antehac à me perluſtratæ, quô alimentum capit: ſub hac Proboſcide oſculum foliaceum latitat. Locô colli cingulum viride ad ſcutum usque capitale pertingit, illudque velut fimbria ambit.

Pectus ſimiliter ſubviride eſt, ſcutoque triquetro alvum conjungente, & alas adnectente ornatum. Alvus duabus vaginis ſubfuſcis, atque ſubduris, inſtar cutis piſcium Chagrin dictæ punctatis, tegitur, quibus ſubſunt aliæ duæ alæ, albicantes, membraneæ, nervoſæ, fimbriatæ, & complicatæ: Harum ope inſectum aëra petit: Alvus habet ſegmenta, ſ. circulos ſeptem, & in apicem è baſi lata, prætenuem deſinit; unaquæque vaginula in margine lucet, in medio hiſpida nigricat. Pedibus repit ſenis: duo priores ſub pectore deliteſcunt, qui tribus articulis ſunt inſtructi, intensè virides. His lata, & craſſa, atque muſculoſa eſt medietas, pro remis ſerviens, extremitas verò incurva, & inſtar hami ſimplicis acuta, ut objectis firmiter adhæreant: duo reliqua Pedum paria

 alvo

alvo ſunt annexa, quæ itidem in 3. articulos diviſa, & in extremitatibus bifurcata, ſeu hamata ſunt: extremum denique par id ſingulare obtinet, ut crura ejus laciniata, hiſpida, & lanugine exaſperata ſint. Pedum ope mirâ celeritate modò ſuperficiem aquæ perreptat, modò ejus fundum huc illuc ſe trajiciendo, petit: dum autem in aquis ita fertur Pygolampis, mirabili candore, atque ſplendore alvus ejus corruſcat, & argentum vivum quodammodo refert, unde & hoc nomen ſortitum animalculum, nempe lanugine quadam tenuiſſimâ alvus eſt obducta, quæ fulgore hocce in aquis conſpicua eſt: accedit quòd inſectum hoc nonnunquam podicem extra aquas effert, ac villoſis pedibus poſterioribus aërem & aquam ſimul atterit, ita ut bullulæ minimæ alvi lanugini ſe inſinuent, atque hinc quaſi Mercurio vivo illitum apparet. Sub podice aculeus hæret triplex, fuſcus, incurvus, qui vehementer pungit, magnumque dolorem infert, incautè tractantibus.

Ventriculum habet utricularem, atrâ materiâ repletum; Inteſtinula ei ſunt albida & tenuia. Ovarium viridibus, atque oblongis at nonnihil incurvis, & propemodum lunatis ovulis erat refertum.

OBSERVATIO LXXXI.

D. JOH. de MURALTO.

Squilla mollis lacuſtris,

Cum Celeberrimo Wagnero noſtro examinata.

Fig. XXII.

VErmis hic in lacu Tigurino degens longitudine pollicem æquat: color ei cinereus obſoletus; ſubſtantia admodùm mollis ac tenera.

Caput habet rotundum, aliquantum compreſſum, inſtar lentis, coloris ſpadicei, ad extremitatem ejus duæ ſunt affabrè mobiles chelæ, rubicundæ & acutæ, uti ſcarabæo

cornuto

cornuto fæmellæ, quibus ſe defendit,& adverſus ſui quoq; generis ſquillas truculenter ſævit, eisque exitium affert, alter quippe alterius apprehenſo capite, non priùs eum dimittit, quàm forficulâ necem attulerit. Suprà Chelæ forficulas antennæ duæ è quatuor nodis conſtantes, quorum alius alii inſertus eſt, prominent: hinc ſubſequitur oſculum parvum, rotundum, nigricanteque margine diſtinctum, & ſub eo duæ exiguæ pilæ, quæ Myſtacis vices implent. Ad latera Capitis utrinque novem punctula nigra triplici congerie extant, quæ pro oculis inſerviunt. Caput à parte poſteriore ſulcatum eſt, pronâ verò parte monſtrat ſtellam quadrilateram: Lingua bifida inter Myſtacem prominet. Corpus ſeu truncus latus eſt, & ad podicem usque ſenſim decreſcendo in acutum fermè deſinit, coloris cinerei obſoleti; inciſuris plus quàm viginti, ac lineamentis variis egregiè diſtinctus. Sub tribus prioribus inciſuris utrinque pedes habet ternos, quibus incedit, eorum quilibet tribus articulis eſt donatus, extremitas verò eorum in acutiſſimum hamum deſinit. E cauda duæ longæ, atque albidæ appendices, tanquam filamenta prodeunt. Squillæ hæ molles ex ovulis ſ. termitibus oblongis proveniunt: poſtquam enim fœmella in aquas eos depoſuit, in globum eosdem coacervat, & folliculo albido rotundo (ad magnitudinem folliculi bombycini) circumdat, atque includit, in quo tanquam Nymphæ in Veſpeto, deliteſcunt: nullis tamen cellulis diſtinctæ ſunt, ſed ſibi contiguæ adhæreſcunt, donec menſe Majo vermiculi cuticulam ovi tenuiſſimam, atque folliculum perfodientes, in aquas progrediantur. Ex qua verò materia folliculi hi conſtent, ſingularem conſiderationem meretur,

OBSER-

OBSERVATIO LXXXII.
D. JOH. de MURALTO.
Examen Papilionis vulgaris albi.
Fig. XXIII.

IN Capite Oculi inſignes protuberant, ex infinitis ſpecularibus punctis conflati, nigri, ciliis undique hiſpidis & griſeis cincti: inter eos veluti Criſta erigitur Proboſcis longiſſima in orbem convoluta, ſenſimque attenuata. Hæc dum mella & ſuccos è floribus arripit, extenditur. Ori folioſo à parte anteriore capitis adſtant duæ oblongæ plumæ piloſæ elegantiſſimæ. Cornua duo nodoſa poſt oculos, ſeu antennæ initio prætenues, in fine autem & pallida extremitate craſſiores viſuntur: Nodi numerantur viginti quatuor. Alæ ſuperiores ſunt triquetræ, inſtar ſcapulæ humanæ, pellucidæ, per decem coſtas ſubrubentes extenſæ, in pectoris poſtica parte ſuperiùs coëuntes, margine nigro cinctæ. Inferiores alæ minores ſunt, farinaceæ, ad radicem piloſæ, decem coſtis identidem nigrioribus expanſæ, figura ovalis, ſub prioribus è pectoris fine utrinque progrediuntur.

Pectus elatum triangulare anteriùs piloſiſſimum, poſteriùs ſubnigrum exiſtit. Hinc quatuor pedes ſucceſſivè egrediuntur, quorum femora canitie hirſuta ſunt, geniculi bini reliqui ſpinoſi, adjunctô hamulô multiplicatô, cum adverſo in medio hamulorum ad retinendum cuſpide articulato. In pectore flava & viſcoſa caro mobilis reperiebatur.

Alvus craſſula, oblonga, quinque annulis ſulcatur nigris; interſtitia ſunt ſubflava.

Ovarium utrinque contortum flaviſſimum, innumeris ovulis dotatum, ex alvo exprimitur, adeſt & ventriculus triplex, quorum medius, præprimis in fœmellis inſtar noduli duri in ſe continet denticulatam particulam duplicem, ſubrubram, duram, latam, ad ruminandum aptiſſimam: prior ventriculus

triculus inſtar Oeſophagi longus, & poſterior ſacculus nodulo applicatus humore plenus exiſtit.

Extremitas ani fiſſà eſt per medium, è cujus hiatu, preſsâ alvô in Maſculis egreditur Penicellus flavus, cum inteſtinis prælongis, ſplendentibus, auratis. Veſiculæ duæ porrò in maſculorum alvo viſuntur, una limpido humore turgidula, altera cinnabarino liquore plena, quæ nihil aliud, quàm ventriculi, ut ſuſpicor, exiſtunt.

OBSERVATIO LXXXIII.

D. JOH. de MURALTO.

Conſideratio ſcarabæi Cornuti, Maris & fœmellæ.

COnſtat Capite, Pectore, & Alvo.

Caput ſcutatum & quadrilaterum eſt, propemodùm durum: utrinque poſt cornua ſuper oculos Proceſſus acutus, hinc linea protuberat ab uno proceſſuum horum ad alterum: ad occiput verò utrinque eminet apophyſis: anteriùs caput ſcuto naſali finitur, juxta quod inſignia duo Cornua ſubrubra denticulata, & chelarum inſtar ſpinis tribus utrinque armata prodeunt: quæ muſculo fortiſſimo, fibroſo & albido reguntur, ut objecta quæque firmiſſimè prehendant. Oſculum foliaceum ſub naſali ſcuto ſat amplum viſitur, è quo palleſcentes plumæ quatuor, nimirum oblongæ & majores duæ ſuperiores, ac inferiores duæ minores exeunt, quæ linguam conſtituunt. Myſtax utrinque duplex eſt, propè plumas ſuperiores quidem promiſſior, & quatuor articulis geniculatus: propter inferiores verò brevior, totidem tamen articulis præditus.

Maxilla inferior, hederæ folium refert: in Collo ſpeculum quadrilaterum ad meliorem cum Pectore articulationem

anteriùs cernitur. Antennæ complicatæ ſex nodulis in extremitate utrinque ſupra oculos conſpiciuntur. Ornamentum eorum plumeum plicatile eſt. Oculi ſplendentes, rotundi, nigri, convexi, æquales. Ad colli latera interiùs utrinque carnibus ſeu muſculis adſpergitur cruſta teſtacea oblonga, pro meliore articulatione. Colli ſcutum quadratum, ſuprà & infrà flavo & lanuginoſo margine cinctum eſt, è quo parte anticâ pedes utrinque bini prodeunt, quorum femora ad primam cum collo articulationem flavâ adſperguntur lanugine. Tibiæ poſteriùs ſpinoſæ ſunt; pedes extremi quatuor nodulis & duplici hamo, apiceque intermedio firmati.

Pectus eſt craſſum, ſuperiùs ſcutatum & durum à pedum ordine ſecundo, usque ad poſtremum ordinem protenditur. Alvus hinc parte anticâ annulis quinque ſulcatur, ſenſimque attenuatur. Dorſo poſteriùs includuntur alæ vaginis caſtanei coloris corticalibus & duris: hæ vaginæ ducunt originem à Thoracis angulo. Alæ complicatæ ſubſunt, latæ, fortioribus coſtis ſubrubris extenſæ. Alvini annuli novem poſteriùs ſub alis numerantur. In Pectore utrinque præter oſſiculum quadrangulare N. 2. delineatum multa caro fibroſa, aëreis vaſculis repleta latitat, per cujus medietatem Oeſophagus ad anum ſimplici canaliculo transcurrit, flaveſcentem in ſe humore continens, nutritur enim ſucco quercus, tiliæ & aliarum arborum vitriolico. Penis intra quatuor foliola convolutus preſsâ alvô apice ſuo prominet.

Fœmella toto corpore nigra velut piſcium cutis Chagrin dicta punctata cernitur. Caput rotundum magis eſt; cornicula duo acuta, fortiſſima, ramo triplici armata proſtant, ſed minima: myſtace duplici ornatur, exteriore quidem longiore, tribus verticillis donato; duplex lingua plumea flava ex ore emittitur: Antennæ ſex nodis verticillatæ ſunt, earum extremitas ornatur plumâ quadrifoliâ plicatili: Oculi gagatis inſtar ſplendentes oblongi protuberant; Oſculum ſcuto ſuprà, infràque foliolo tegitur, & obvallatur: Colli ſpeculum quoque

Fig. 23. f. 200.
Fig. 24. f. 203.
n. 1.
a
b
c
d
e
f
g
n. 2.
n. 3.
Fig. 26. f. 207.

quoque adeſt: notabilis eſt complicatio alarum ſub vaginam parte coſtarum tenuiore quaſi per articulationem id factum; præterea coſta alæ maxima, & extima ut & major ſeu media crenas habet & ſulcata eſt. Sex pedibus inſtruitur, quorum primi ſub collo, inſculpto intra ejus ſcutum articulo transverſim oriuntur; alii poſt eos à pectoris ſcuto anteriore, & ultimi à poſteriore ejusdem ſcuti parte procedunt. Os quadrangulare erectum in Pectore carnem fibroſam affabrè ſuffulcit, hæc caro in filamenta coagmentata undique innumeris tracheis & veſiculis ſpiritalibus permiſcetur, quarum ope alvus ſub alis pulſat, & ſcarabæus vitam habet, nullum enim Cor obſervari potuit: at Ovarium inſigne cum viginti circiter Ovulis majuſculis, pallidis, glutinoſo humore turgentibus in alvo deliteſcebat.

Fig. XXIV.

Num. 1.

a. Cornua ſcarabæi Cornuti.
b. Myſtax major.
c. Myſtax minor.
d. Antennæ plicatiles.
e. Lingua plumea.
f. Pedes.
g. Vaginæ alarum.

Num. 2.

Os pectoris ſcarabæi Cornuti.

Num. 3.

Ala ſcarabæi Cornuti.

OBSERVATIO LXXXIV.
D. JOH. de MURALTO.
Erucarum anatome.

Fig. XXV.

E*Ruca vulgaris* ceraſorum Caput cœruleum habet, ſupernè nigro holoſericeo puncto utrinque inſignitum, quibus

 macu-

maculis utrinque puncta quinque ſplendida ocularia accedunt. Os ad latera aperitur latioribus & denticulatis chelis duris ad ſe invicem adaptatis; Os integitur ſcuto mobili naſali, & duabus papillis infernè accedentibus. Collum eſt aureum, cœruleo intermixto, & utrinque colore nigro punctatum. Per dorſi longitudinem linea alba ad anum ducitur; huic adjacent flaveſcentes & ſubnigræ lituræ, hinc cœruleæ latiores, iterumque croceæ lineæ aliæ per animalis longitudinem identidem deductæ. Decem pedibus inſtruitur propriè dictis, quorum extremitas coronam, inſtar ungulæ equinæ ſpinoſiſſimam, & ad adhærendum velut Apparine planta aptiſſimam habet: cavi ſunt hi pedes extremi, & albidiores viſuntur. Ultimus pedum ordo à penultimo diſtat aliquanto magis, quàm cæteri. Venter livet, nigricantibus lineolis ſulcatus, pluribusq; annulis ſe invicem ſubeuntibus inter repandum cingitur: anteriùs infra caput tres utrinque pedunculi præter enarratos manuum locô, nullâ coronâ armati reperiuntur. Cæterùm flavis undique pilis hiſpida & in dorſo, & cumprimis in lateribus ſetoſa Eruca hæc notatur.

Eruca alia in Lepidio reperta, exigua, vireſcens, variis nigricantibus maculis per corporis longitudinem ornatur, è quibus inſignioribus albicantes pili erumpunt. Caput & caudam nigram gerit, repando corpore ſerpit: cæterùm ſicut Eruca vulgaris exceptis pedibus paucioribus conſtructa fuit, & flavas tres lineolas per corporis longitudinem diductas obtinuit.

Eruca in Roſis reperta, ſex pedunculis prioribus duos ungues ſpadiceos acutos gerit; octo ſequentes pedes coronâ ſpinosâ cum binis poſtremis ſunt firmati: ſupra finalem dorſi partem duas piloſas protuberantias erectas gerit. In Capitis parte anteriore puncta duo nigricantia apparent.

Ovula velut vermiculos rubellos complures intra corpuſculum palpitare vidimus.

Inſignia

Inſignia vaſa pallida;, & lymphatica magna ab ore ad caudam producuntur.

Antennæ articulis tribus mobiles exiguæ valdè ad oſculum proſtant.

Eruca viridis alia in Roſis reperta, flavum caput habet, nigris maculis ocularibus utrinque inſignibus binis, reliquis verſus Oſculum minimis punctulis obſcuris pluribus inæqualiter collocatis ornatum. Sex pedes anteriores manuum locô, & quatuor pedes in extremitate corpuſculi ſitos coronis armatos gerit: nulli pedes interſtitio loco reliquo ſiti ſunt, ſed utrinque eorum locô & alibi quoque nigræ maculæ. Duodecim annulis ſub albidis prorepit.

Poſtremis pedibus quatuor craſſis & ſubrubris ſeſe erigere poteſt: Oblongus & nigricans ei eſt ventriculus, atque Ova viridia.

Erucæ ſpecies alia exigua in Roſis reperitur celerrimè prorepens, toto corpore viridis, ſex manibus hamatis, quatuor pedibus propriis utrinque coronatis, & duplici ani pede craſſulo conſpicua punctis nigris non tantùm caput oculorum vice ſuturâ ſagittali diſtinctum eſt, ſed & reliquum corpus affabrè intermixtis maculis albidis pingitur: duodecim annulis corpus ſulcatur, & lineis aliquot albidis per longum deductis ornatur: Ventriculum duriuſculum, cum Inteſtinulis oblongis tenebat.

OBSERVATIO LXXXV.

D. JOH. de MURALTO.

Scarabæus Roſarum argenteus: Ein kleines Roſenkäfferle.

CApur, Pectus, Vaginæ alarum, colorem habent marinum, ſplendentem, viridem: univerſum corpus punctatum eſt uti piſcium cutis chagrin dicta, & veluti deauratum.

Capitellum ſcuto profundiùs inhæret: antennæ ſunt plicatili ornamento in extremitate inſtructæ. Myſtax brevior articulatus eſt. Speculum anteriùs in Collo gerit, quo cum pectore hirſuto articulatur. Sex pedibus inſigniter hamatis mobilibus valdè procedit. Poſteriorum pedum ſuræ ſunt craſſulæ: hiſpidiores tibiæ: pes verò ſerratus.

Sub vaginulis dorſi vireſcentibus reconduntur alæ complicatæ muſcarum vulgatarum ſplendentes coſtis ſex ad minimum articulatæ. Octo annulis ſub alis conſpicuis venter ſulcatur nigris, anteriùs aureis. Coccyx introrſum curvata finit.

Ova albida plura intra alvum recondita ſunt: Caro copioſa, & tracheæ inſignes in pectore latitant. Ventriculus amplior, oblongus, craſſius, & Inteſtinula pallida adſunt. Preſsâ alvo duæ apophyſes piloſæ arcuatæ ad recipiendum penem aptæ, ſpadicei coloris monſtrantur; circum circa verò papillæ translucidæ complures, ceu in racemo diſpoſitæ: per harum medietatem fiſſura ſ. hiatus tranſit. Excrementa egerit oblonga caſtanei coloris cellulata: Penis in maſculis vaginæ folioſæ incluſus eſt, longus, latiorem ſubrubram, convexam glandem tenet.

OBSERVATIO LXXXVI.

D. JOH. de MURALIO.

Scarabæus vaginipennis ſubſultans: **Knecht ſtand uff**/Pueris noſtris dictus.

PArvus, oblongus, ſubnigri coloris eſt, inſtar cutis chagrin punctatus. Caput exiguum habet à ſcuto pectorali egreſſum: antennas novem verticillis, cordis figuram referentibus latioribus articulatas, ſuprà oculos nigerrimos utrinque emittit; oſculum piloſum eſt, & latum, duplici maxillâ conſpicuum: Pectus ſcutatum & latum à parte anteriore & ſupinâ apice longo reſiliente articulatum, ſpatiolô intra

intra ordinem pedum ſecundum immiſſo ; hinc, cùm in dorſo & ſupinus jacet hic ſcarabæus, educto cum crepitu apice, pectore retropulſo, in altum projicitur, ut ita pedibus denuò inſiſtere & oberrare poſſit. Primus hic pedum ordo aptè ad thoracem plicatur, ſicut & reliqui poſteriores pedes ad ventrem, duplici hamo veſtiti ſunt.

Vaginæ corticales nigricantes, lineis per longitudinem ductis, alas in extremitate plicatas includunt, novem coſtis extenſas. Alvus ſub alis ſeptem annulis plicata cernitur, coloris è flavo rubentis, anteriùs nigricantis. Penicellus apice duplici ſpadiceo è folioſo receptaculo ex ano emittitur.

OBSERVATIO LXXXVII.
D. JOH. de MURALTO.
Beta monſtroſa.

A Clariſſimo D. D. Wagnero communicata.

NAturam polydædalam in regno vegetabili quandoque variè quoque vel ludere, vel degenerare & monſtrum quoddam, quantumvis oculis noſtris longè jucundiſſimum, producere, jam à nonnullis etiam Curioſis Naturæ Myſtis probè animadverſum fuit.

Theatrum illorum nunc conſcendit, ibique ſpectandum ſeſe præbet Olus mirum in modum à natura effigiatum, idque Beta vulgaris ſativa, vel viridis eſt. Germ. Mangold: Helvetiis κατ' ἐξοχὴν, Krauth dictum, qui frequenter etiam apud ipſos eſt in uſu.

Planta hæc monſtroſa menſe Junio 1682 in pago Baſſerſtorff / ex naturæ luxuriantis copia producta & avulſa fuit: duo caules è radice unà ultra pedis altitudinem aſſurgebant, latitudinem ſeſqui unciarum ſuperabant ſinguli. Hi poſtmodum in unum ſcapum coaleſcebant, cujus latitudo ad tres uncias extenſa, & foliis minutis pulchrè ornata fuit; poſtmodum Caulis

Caulis in tres faſcias erat diviſus, & harum quælibet extrema ſui parte in tres alias lacinias divulſa: Faſciæ autem hæ pulcherrimis floſculis ſubviridibus juxtaque additis minutis foliis egregiè condecoratæ fuerunt, quæ mirificè viſum afficiebant & ſplendore argenteo corruſcabant.

Fig. XXVI.

OBSERVATIO LXXXVIII.

D. JOH. de MURALTO.

Fœmina ubere monſtroſo in Inguine dextro prædita.

VIm φαντασιάζουσαν, ac impetuoſos ſpirituum motus gravidarum haud minùs admirabiles quàm prodigioſos nævos, fœtibus in utero deliteſcentibus imprimere ſolere, exempla quæ paſſim extant abundè teſtantur. Sequentem etiam Obſervationem ſilentio non prætereundam eſſe cenſeo. Mater *Eliſabethæ* Linggin ex pago *Vadis-Villa*, ditionis *Tigurinæ* oriunda, ex improviſo uber vaccinum in horreo quodam ſuſpenſum videns, ita validè perculſa fuit, ut fœtus in utero ſimulachrum ejus rei acceperit, ac puellam in lucem ediderit, ubere vaccino cum tribus papillis ad inguen dextrum præditam. Uber hoc cum infante indies incrementa ſumpſit, ac maximè ab eo tempore, quô ipſi Catameniorum purgationes fluere cœperunt. Cùm jam annum ætatis ſuæ viceſimum nonum ageret, vidi quod id caput pueri novennis æquârit, radixque ejus, quæ ad inguen craſſitudine Pollicis fuit, muſculis femoris atque ani adhæſerit, inſignis etiam venæ iliacæ ramus eam tranſierit, inque uber ſeſe inſinuârit, & ab eo nutrimentum acceperit, ita ut citra maximum ſubſecuturum ſanguinis fluxum vitæque certiſſimum diſpendium ſectio adminiſtrari non potuerit. Cùm itaque nulla ſpes commodè ejus ablationis affulſiſſet, paupercula

Fig. 30. f. 246.
Fig. 27. f. 208.

cula, hæc, habitûs corporis ſqualidi, & ſiccioris in Noſodochio Tigurino liberaliter ſuſtentata fuit: Interea temporis dum ibi verſabatur, uter magis magisque intumuit, & in inſignem molem excrevit, ita ut tandem ad talos usque propenderit, ſubligaculo licèt ſuccinctum, & vaſtiſſimam cucurbitam rotundam retulerit: Moleſtiſſimum autem hoc Corporis onus, quod inceſſum ejus imprimis impediebat, patienter tulit ad ſupremum usque vitæ ſuæ diem, quem anno 1678. die 7. Maji anno ætatis ſuæ 39. cum morte commutavit. Poſt obitum ejus uber hoc monſtrificum amputatum LXXIII. libras civiles pependit, ramus venæ iliacæ hinc inde id peragravit, exque eo alia vaſa, quæ quandoque craſſitiem pennæ anſerinæ æquabant, permeârunt: ſubſtantia ejus, uti mammarum dura, glanduloſa, & pinguedine diſſeminata fuit. Idem teſtatur quoque propriâ ſub fide.

Fig. XXVII.

Joh. Jacobus Wagnerus, Medicus Tigurinus.

OBSERVATIO LXXXIX.
D. JOH. de MURALTO.
Tumor p. n. è femore propendens feliciter curatus.

FOemina LXVI. annorum, temperamenti optimi, & aliquantum pituitoſi, ante ſeptendecim annos in femore dextro tuberculum piſi inſtar percepit non procul ab inguine remotum, id ſenſim increvit, præprimis à tribus annis, quô tempore febre malignâ epidemicâ decubuit, ut aliquot pondera pependerit, & ad magnitudinem capitis excreverit, radice ejus ſ. pediculo ad brachii amplitudinem accedente. Tumor hic menſe Junio anni 1682. ſponte in parte declivi ruptus eſt, cum putrilagine cadaveroſa effluente; ſub-

ſtantiâ tumoris ſpongiosâ inſtar placentæ uterinæ in moleculas quasdam diſpersâ, exiſtente; effluxit oleoſus & inflammabilis humor quotidie, usque ad menſem Octobrem anni prædicti, quô tempore caro glandulosa intùs ſtipata tum abſumpta, tum meis manibus decorticata & exempta propemodum omnis fuerat, interea ægræ vires tantoperè cum carne defecerunt, ut nos omnes de reſtitutione ejus ſpem omnem liquerimus, ſceleton erat ægra, febre hectica laborabat, animi defectiones paſſa, nec ſtare nec ambulare poterat, perreximus nihilominus medicamentis putredini reſiſtentibus, femoris enim os corruptum eſſe putavimus: item cardiacis, inunctionibus ex ol. roſ. & violato; decoctis & infuſis traumaticis: Tandem circa Solſtitium in pedibus vermiculationem percepit, vires redierunt, inunxit ſpinam cum aq. reginæ Hungariæ, & tinctura narcotica noſtra, item ſpiritu vini ſolo, aſſuetos comedebat cibos, horruit à medicamentis: tumor interea exaruit, ut nihil præter cutem corrugatam reliqui cernatur: ſupervenerunt tormina ventris, & deſidendi conatus, qui tamen uſu tincturæ narcoticæ diſparuerunt, ut nunc D. g. extra omne periculum degat.

OBSERVATIO XC.

D. JOH. de MURALTO.

Directio & Extractio fœtûs vivi ſincipite ad pubem compulſi, manumque ſiniſtram exſerentis.

CONjunx Ar. perdilecta, die XXII. menſis Septembris Anni M DC LXXXIII. poſt aquarum copioſarum haud dolorifico effluxu, niſus pariendi per aliquot horas atrociſſimos absque fœtûs promotione ſuſtinuit. Situm infantis vitioſum eſſe maſculè aſſerui, neque fœminam ulteriùs urgeri permiſi: digitô (ut decet) rem examinans, ad-

ſtantium

ſtantium precibus commotus ad operandum me accinxi, & manum Infantis ſiniſtram juxtà oſculum uteri repertam molliter repoſui, ne ſubſequentibus conatibus forâs protruderetur, faciem ſurſum ſpectantem, & frontem cum ſincipite pubi adſtantem non attigi, ſed occiput Inteſtino recto incumbens prehendi, & vel tantillum locô dimovi, quô factô frons lubricatus, & puer ſalvus feliciſſimè in lucem editus eſt.

Partum hunc dolores lancinantes in ventre usque ad tertium diem, ſive lactis ad mammas trajectum, ſubſequebantur.

SCHOLION.

Quamdiu puer utero materno concluſus, funiculo umbilicali vinctus, hæret, & fovetur materno calore, tam diu vivit quoque vegetus, quanquam integrô octiduô juxta oſculum uteri capite provolutus ſubſtiterit, neque arcta uteri clauſtra dilatare niſibus quoque vehementiſſimis potuerit. At, ſi puer ſitum depravatum habuerit, & laboribus nimiis in vaginam usque promotus ſit, niſusque eundem oppreſſerint, vel ſi colliquamentum amnii deficiat in integrum; funiculus frigefactus fuerit, conatus ſuperiora petant, vita hæc ſat diu duratura, extinguetur, & puerpera in ſtatum periculoſum redigetur: Hæ autem difficultates ſuperabuntur, ſi, ſtatim atque animadvertatur, niſus neutiquam pertranſeuntes, & deorſum ad uterum vergentes veros,(ſignis cæteris ad partum requiſitis præſentibus) urgere, ſed gravidam ad murum velut & in vanum omnes ſuas vires & conatus impendere, non expectetur, usquedum manui operatrici via præcluſa fuerit, ſed intellectô Infantis ſitu, manus operi admoveatur, & infans malè ſitus in naturalem ſitum quantum poſſibile, reducatur, id quod absque omni periculo fieri poteſt, ſi cum prudentia & Dei auxilio res perficiatur, ut id ex præſente Operatione & Obſervatione innoteſcit.

Cauſa Vitæ tamdiu durantis in Infantibus dependet à Spiritu aſtrali, ſub forma flammæ vitalis, ope matris per ve-

nam umbilicalem ad puerum deducto, atque eſſentia idem ſpiritus eſt, quem Obſerv. 1. de muſca aquatica Tigurina deſcripſi: Hujus flammæ vitalis parva quædam initia, ſ. ſcintillæ ab ipſo conceptu in amplexu venereo excutiuntur, & in ſemine conſervantur, à materno, blandoque ovi calore ſuſcitantur, parùm gliſcunt, micant, inſtar titionis cinere obvoluti leviter tantùm ardeat, donec embryo partu tempeſtivo in lucem egreſſus ſpirare incipit, quô tempore flamma vitalis pabulum nitroſum illicò ex aëre accipiens latiſſimè ſeſe expandit, ac per totam maſſam ſanguineam effervelcit. Vide Clav. Med. de Sang. p. 127.

Pabulum hoc nitroſum ſ. occultum vitæ cibum in aëre contineri ſublimiorum Naturæ ſcrutatorum communis fert ſententia, idque ratione ſalis ſui mirabilis, quæcunque penetrantis, reſolventis & volatiliſantis, atque univerſalis quaſi ſolventis. Unde tanta reſpirationis ad vitam emergit neceſſitas, ut quæcunque animalia, ſimulatque ex ovis ſemel erupe-rint, aëris perneceſſario victu neutiquam carere poſſint, ipſis etiam Inſectis, ut ſuprà citavi, eodem indigentibus, non ſecùs ac piſces, aquarum licèt incolæ. Vide Doctiſſimi Ettmulleri Valetudinarium.

Cavendum proinde ſummoperè, ne flamma hæc extinguatur in utero; frigus fugiendum: effusô amnii liquore matri quieſcendum aliquantiſper ne ſitum depravatum acquirat puſio; neutiquam cunctandum ob alimenti penuriam, & loci anguſtias, dum enim apud noſtram uterus quaſi exaruit, & ſolito ſiccior redditus fuit, infans loco ſe dimovere non potuit: adhæc poſt liquorem amnii effuſum, aut ſubitò ingruunt niſus vehementiores; aut ante effuſionem niſus præſentes in momento quaſi pereunt; illud ſi fiat, antequam urgeatur puerpera, ſitus eſt examinandus: hoc verò factô, in lectô quieſcendum, usque dum Natura ſeſe recollegerit, & fibras nimium extenſas, aliquousque contraxerit.

Naturam

Naturam Colliquamenti explicavi Clav. Med. pag. 23. & 158. item Ephemerid. Decur. annor. ſecundæ tom. 1. Obſ. C. p. 233.

Aquarum autem copia, quæ ex abundante in ſanguine ſero judicanda eſt, ad amnium derivabatur ob tractum ſuctumque fortiorem, & concitatam ſanguinis circulationem, quâ ſecretiones quoque copioſiores evadunt. Dolorum verò atrocitas non aliam agnoſcit cauſam, quàm contuſionem & extenſionem fibrarum, tendinumque uteri lateralium juxta pelvis oſſa conſtitutarum, quâ triſtis hæc ſenſatio diviſiônis continui oborta fuit: Conſtitit nempe infans ſincipite ad pubis os firmiſſimè, facie ſurſum porrectâ, manuque ſiniſtra oſculo protensâ; qui ſitus rarus eſt admodum, & à paucis obſervatur: Manus primò reponi debuit, ne niſu ulteriore foràs in vaginam protruderetur, & caput ſuprà pubis os pelleretur, ſicque periculoſior partus evaderet, repoſitâ manu, caput non verſus anum depuli, tum ob faciem teneram, tum ob repoſitam manum, ne iterum procidat, ſed ſaltem circa caput olea inungendo, occiput locô dimovi, & uteri orificium quantum poſſibile dilatavi. Situs alii vulgares ſunt, quamvis periculoſi quoque, nempe dum Infans ad partum venit præmiſſis pedibus, manibusque ad femora deductis: dum in pedes partus procidit, manibus ſuprà caput protenſis: dum uno tantùm pede infans prodit, brachiis circa latera demiſſi, retroversô pede altero: dum per transverſum jacet infans, & in latus procidit: dum diſtortis pedibus atque brachiis ad partum properat infans: dum utroque genu in partum infans procidit, manibus circa femora demiſſis; aut, manu tantum alterutra ad partum accedit, altero brachio circa latera deducto, pedibusque ad uteri fundum ritè porrectis: dum utrumque brachium juxtà caput protenſum ad partum venit, pedibus in uterum porrectis, & facie ſurſum reclinatâ, quæ figura proximè ad noſtram accedit, & admodum periculoſa eſt: aliquando natibus infans ad partum primò procidit,

dit, aut inflexâ cervice, pronis ad partum humeris, retroverſo autem capite, ſurrectiſque pedibus ac manibus: ſubinde manibus & pedibus ſimul ad partum inclinat, interdum autem fit, ut pectore primùm prodeat retrò manibus, pedibusque conjectis & averſis: Contingit præterea formâ naturali partum comparere geminum, præmiſſis ad exitum capitibus, vel obverſis ori matricis utriusque infantis pedibus; vel altero infante in Caput; altero in pedes demiſſo: perſæpe quoque umbilicus utero propendet, remanente fœtu vegeto, vel mortuo: horum autem ſituum præternaturalium cura ſucceſſivè in his obſervationibus nactâ occaſione tradetur, & quo pacto convenientem ſitum facere deceat, vel etiam dirigere, propellendo, adducendo, flectendo, in rectum agendo, fuſiùs demonſtrabitur: nunc id tantùm obſervari velim, præmiſſam manum haud extrahere oportuiſſe, ne magis affirmaretur, luxaretur, vel etiam abrumperetur, verùm digitis humero infantis affixis repellere, & in convenientem ordinem reſtituere. Dein ſi vel duplicatus, vel transverſus, vel pronus feratur infans, ſurſum priùs ipſum, ab uteri ore ſublimem blandè impellere dein prehendere rurſus, ad os vulvæ ſenſim in caput erigere, & tandem in gemellis ſummâ prudentiâ procedere.

Partum hunc ſubſequebantur dolores lancinantes in ventre, qui oborti ſunt à collectione & retractione fibrarum extenſarum & contuſarum, quæ contractio ad ſua principia ſimul heterogenea quæque dolorifica è ſpatiolis ſuis expulit, qualia ſunt aër derepentè poſt partum ſubingreſſus, utero inimiciſſimus: flatus inteſtinorum uterum moleſtantes, lochia impura, chymi refluxus per maſſam ſanguineam, Cotyledonum, quibus inhærebat placenta, conſtrictio; excoriationes & ulcera, vel vulnera & inflammationes idem præſtare queunt.

Vulgatum in lancinationibus poſt partum remedium præbet Oleum Amygdalarum dulcium cum Syrupo capillorum veneris aliàs vix obtundendi & ſopiendi ſunt hi dolores, quia

quia ſemper quid lochiorum & impuritatum ſecum ab utero evehunt.

Duratio horum torminum usque ad lactis in mammas trajectum ſeu tertium à puerperio diem perſeverabat, hoc enim tempore lac ab utero in mammas uberiùs & cum impetu quodam fertur, ut citò eas ad tenſionem usque impleat, & aggravare incipiat, cum febricula quadam lactea dicta aliisque ſymptomatibus, quibus lactatione reſiſti commodè poteſt, ne videlicet in grumos abeat lac, vel mammæ inflammentur, vel repulſione factâ per topica repellentia, cum lochiis ſub ſpecie humoris purulenti albicantis ex utero effluat.

Lac autem quid ſit, Anno I. Ephemerid. Decur. ſecundæ & in Clave mea medica explicui, nempe chylus lymphâ temperatus, ſpirituoſus, cum ſanguine in corpore circumfluo ad uteros & mammas delatus, & ibidem in apertos poros ſecretus: non eſt chylus crudior, qualis in vaſis chyliferis reperitur, quanquam & hic lymphâ variâ, tum juxta hepatis cava, tum juxta collum, tum circa inguina & lumbos diluatur, ſed ſpirituoſus admodùm, magisque exaltatus, (de quo videſis Exercit. IX. Pœonis & Pythag. pag. 46. &c.) ut vel in ventre aut ſinu materno geſtato fœtui alimoniam ſuppeditet; vel ingravidationis tempore, portione quadam ad uterum derivetur, & ultimis menſibus aliquantulum; uberrimè poſt puerperium in mammis (ſtantibus circulationis legibus) deponatur.

OBSERVATIO XCI.

D. JOH. de MURALTO.

Extractio fœtûs mortui, pedibus usque ad axillas, ex utero pendentis.

FOeminæ Q. R. quadraginta duos annos natæ, aquarum vix quicquam effluxit, hinc violentis niſibus, pedibus ad partum

partum properabat maſculus, cubitô utrôque cum capite intrà uterum ad mortem usque reclusô: vocatus, cubitum dextrum ad anum poſitum, deinde integrum corpuſculum molliter attrahere tentabam, ſed os pubis brachio, quod continebat, impedimentô fuerat: ne autem veſica urinaria, vel partes adjacentes aliæ læderentur, ſenſim integrum corpus æqualiter inverti, ut, circumductô collô, & caput moveretur, absque omni attractione, ſic cubitus ſiniſter verſus anum depulſus, ſecurè inflexus & exemptus, atque puerpera liberata eſt: Infans cruſtâ caſeosâ obductus, ac tanquam glutine illitus erat.

SCHOLION.

AQuarum Amnii defectus æquè periculoſus eſt, atque abundantia earum; illud Infantis ad partum nondum benè compoſiti præcipitationem, & ſitum perverſum; hoc autem motum infantis juſtô tardiorem, & provolutionis ad partum ineptiam; parienti dolores atque moleſtias vanas, ventrisque lancinationes & tormina cauſatur: hinc urgentibus conatibus, eô tempore, dum in ipſo ad partum acceſſu ſive provolutione puer deſudat, quacunque poſiturâ & ſitu præternaturali infra oſculum compulſus jacet & inſtar trunci immobilis hæret, ut in hac obſervatione conſpicitur. Debet enim fœtus illis humoribus, tanquam molli culcitræ innatare, illosque pro munimento, & promontorio quaſi agnoſcere. Dum igitur humores emanant, fluxu ſuo & inundatione vias lubricant, ac niſi partus ſtatim ſubſequatur, & ad tempus vel dies aliquot moram nectat, alimentum fœtui decedit, partusque fit difficilior, fœtus imbecillior, & conſequenter neceſſariò moritur.

Colliquamentum hoc ſ. liquor ſeroſus, naturaliter magnâ copiâ colligitur in Amnio, imò priùs quàm quippiam fœtûs ferè conſtituatur, aut veſtigium ejus ullum extet, & quàm primùm fœtus jam conſpicitur, & adhuc totus mucilaginoſus, ac perexiguus eſt, quamvis maxima tunc copia

aquæ

aquæ hujus conſpicitur, ut in illa natare Embryo, licèt exigua corporis adhuc dum mole prædicus, videatur. Vide pag. 23. Clav. med. Nihilominus tamen calore hepatis & uteri vel aliâ causâ ſiccari liquorem huncce benignum, certum eſt, & in gluten ſ. caſeoſam materiam abire, ut infantum corpora cruſtâ hac & lanugine viſcidâ, cutis extimæ regioni adhærente, obducantur.

Pedibus ad partum properabat maſculus ad axillas, perpetuisque niſibus tandem enectus, ita pendulus, usque dum ſuppetias ferrem, permanſit. Horrendum eſt, obſtetrices ſine ratione nimiùm audaces eſſe, & in tali quoque caſu, ubi viventi puero pedibus utero egreſſo manus & brachia juxta caput ſurſum porrecta reſtarit ibidem, miſeras parientes vi impellere, & ad enitendum urgere, haud perceptâ ob loci anguſtiam & ſitûs pravitatem, impoſſibilitate, ſic enim factum, ut puſio frigefactus, & flamma vitalis per venam umbilicalem infanti advecta, fuerit extincta, veſica & alvus matris compreſſa membra ſuperiora luxata ſint, denique mors adventârit. Multò autem conſultius egiſſent, ſi puerperam in lectum deduxiſſent, infantemque pendulum commodè ibidem locâſſent, & lacte tepido foviſſent, usque ad meam præſentiam, tunc enim ego cubitos ad pectus manu axillis blandè admotâ, duxiſſem, cæteraque ex arte peregiſſem, & cum Deo infantem ſervâſſem: Spero tamen, inpoſterum Obſtetrices ſuum officium melius obſervaturas eſſe, ne negligentiæ accuſentur, & conſcientiæ maculam ſibi inurant: Nam infans, ſuperſtes modô, quem in Obſervatione retuli, excipiendus non eſt, niſi admodum parvus & gracilis ſit, & diductum admodùm matricis extiterit orificium, ut facilis exitus ſine matris & infantis nocumento omninò ſperandus ſit: nec tamen eum priùs excipiet Medicus, quin ante uterum & infantem diligenter perungat: multò autem conſultiùs &, quod repeto, utrique ſalutarius, partum vivum pedibus ad orificium ſtantem in uterum repellere, & ad legitimam formam convertere, in

Ee hunc

hunc modum: Ægra ſe ſupina in lecto reclinabit, capite retrò demiſsô, ſublimioribus natibus: quô factô, operator Medicus ventrem ipſius, præcordia versùs, mediocriter ſtringet, ut in uterum infantem ipſum repellat, & aliâ formâ prodeundi occaſionem miniſtret. Ante omnia autem curabit, ut faciem infantis tergo matris obvertat, deinde infantis nates & crura, umbilicum matris versùs elevet, ut ad legitimum partum accederet.

Similem ferè obſervationem notavi in uxore B. L. è pago Urdorfenſi, 30. annorum, quæ infantem pedibus prodeuntem ad pectus usque peperit, reliquum corporis, etſi dolores perſeverarent, edi nequiverat, ſed moriebatur puellus: vocatus, utrumque brachium reflexum ulnis Coxendicis oſſibus, ſ. pelvi adſtitiſſe comperi, & reduxi, ſicque ægram liberavi.

Fœmina hæc vinum novum & auſterum, poſt tres à partu ſeptimanas affatim hauſit, inde urinam retinere nequivit, ſpiritu tamen ſalis armoniaci, & thermis Badenſibus noſtris reſtituta eſt: nam auſteritas vini non tantùm conſtrictionem maſſæ ſanguineæ, & hinc ſeri expreſſionem per veſicam, ſed etiam uteri inflationem, & veſicæ fibroſæ compreſſionem excitavit, hinc fibræ hæ enervatæ per partum, frigore & aciditate ſtupefactæ ſeſe contrahere nequiverunt, quare & remedia dicta fibris vigorem conciliando profuerunt. Vinum hornum à fæcibus nondum probè depuratum, fermentando in ſtomacho facillimè aceſcit, & urinæ ardorem atque incontinentiam puerperis cauſatur, infantibusque, ut & acetum ſummoperè nocet: Acidum enim morborum infantilium, lactantium, & puerperarum, tormina & lancinationes excitando, frequentiſſimus author exiſtit: bibant ergò tales mulieres vinum tenue, rubellum antiquum, quod eas roboret & lac augeat, vinum tamen vinoſum forte vitetur, ſed ſi urgeat ſitis, calor, dolor papillarum & capitis, alvus adſtrictior, utentur emulſione amygdalatâ cum decocto hordei paratâ, addito oculorum Cancri tantillô.

OBSER-

OBSERVATIO XCII.
D. JOH. de MURALTO.
Extractio fœtus in utero putreſcentis, & manum dextram exerentis.

Bibliopegi M. uxor, 30. circiter annorum, die octavo Augusti Anni M DC LXXXII. Badâ Tigurum me vocari voluit thermis utentem, ut manus auxiliatrices in promovendo partu adhiberem, fœtumque extraherem: Infans capite prono oſſi pubis firmiter adſtans, manumque dextram, relictis intra uterum partibus reliquis, exſeruit, id quod ante triduum exactum, ob lochiorum effluxum copioſum ei accidit: Præſens cum Excellentiſſimo Domino D. Joh. Henrico Lavatero, noſtrate, & Celeberrimo D. Artheaudio, Chirurgo Lauſanenſe, vidi infantem mortuum, fœminamque extremè debilem, motibus convulſivis vexatam eſſe, adeoqueob fœtorem cadaveroſum intolerabilem, ſi Naturæ negotium committeretur, ægram de vita periclitari: Senſim brachium, quod ſphacelatum erat, neque intrudi ullô modô potuerat, intorſi, ut in articulo humeri ſeparetur, ſicque manui meæ nihil impedimenti adferat: ſed per infortunium humerus fractus eſt, ut nîl aggredi potuerim, antequam proſtantia oſſa acuta forcipe ſemota fuerint & lævigata, ne vulva vel veſica læderetur, tum alterum infantis brachium prehendi, ſed ob craſſitiem corpuſculi, & magnitudinem capitis infantem putidum locô dimovere nequivi: vires ſufficientes mihi haud reſtabant, ut in pedes inquirerem; rogavi comitem meum chirurgum prælaudatum, ut & ipſe ad opus ſe accingeret, quod fauſto omine factum, nam & alterum brachium ſeparare, & pertusô pectore lateraliter viſcera eximere debuit, ut via pateret ad pedes usque in utero reconditos, arripuit cautè dextrum pedem, & ita illam molem reliqui corporis invertit, magnaque operâ fœtum mutilum eduxit: funiculus

niculus disruptus & placenta utero inhæſit, quam ego demùm cadaveroſam conquirere & eximere debueram; ſanguis poſt partum effluxit copioſior impurus, ſupervenêre convulſiones, frigidi ſudores, & morti vicina ab omnibus credita fuit: Ego tamen, cui ante biennium in partu quoque adſtabam, meliora ſperavi, dummodo adſtantes juſſa mea non neglexerint, nempe ei pulverem marchionis in aq. plantag. & fol. quercûs cum ſacch. roſ. tabell. exhibuerint; Epithemata adſtringentia lumbis applicârint, Lactis ſerum cum roſis propinârint, vulvam in quasvis horas; & dorſum bis de die oleis conſuetis perunxerint, juſcula hordeata, paſſulata &c. cum ſale volatili oleoſo Sylvii exhibuerint: Tribus poſt ſeptimanis bono cum Deo ſalutem recuperavit; & hocce momento partui vicina iterum opem meam imploravit.

SCHOLION.

LOchia ſunt ſanguis intrà poros & vaſa uteri contentus, qui poſtquam placenta decedit, effluit: hic ſanguis ſingulis menſibus in utero augetur, & habitaculum Pueri calefacit, atque à variis injuriis tutius reddit, craſſiusve: ſolo tempore & quantitate à menſibus differt, nam menſtrua ante partum, lochia poſt partum dicuntur. Horum autem lochiorum fluxus p n. multùm variat, & vel quantitate vel qualitate peccat: aliquando fluunt ante partum, aliquando non fluunt ſine incommodo, plurimùm autem incommodi Puerperæ patiuntur, quibus p. n. retinentur, ob ſanguinis per novem menſes detenti à calore inductam craſſitiem, & abundantiam, vel frigus in puerperio ſubtus pudendis admiſſum, quòd orificia vaſorum conſtrinxerit, graviſſima oriuntur ſymptomata, & quandoque mors ipſa obrepit: adeſt tumor ventris, lumborum dolor, febris, debilitas, difficilis reſpiratio, ſanguinis ſputum, vomitus, mania, melancholia, vigiliæ, delirium, quæ omnia periculoſiſſima ſunt. Immoderatus verò poſt partum fluxus ægram debilitat, acciditque à ſanguinis nimio fervore, copia, tenuitate, viarum laxitate, & dilaceratione vaſorum:

pulſus redditur frequens, debilis, cibi faſtidium ingraveſcit, viſus imminutio, aurium tinnitus, grumi ſanguinis utero eliduntur: Dolor lumborum & hypochondrii adeſt, cum torſione ventris & magna febre. Quòd ſi ante partum hic effluxerit ſanguis, ut in Obſerv. præſente, eadem ſymptomata excitantur, ſitus infantis invertitur, & mater & fœtus maximè debilitantur, & in vitæ periculum cadunt. Motus convulſivi ferè nunquam abſunt, hinc meritò quæritur: *Cur exhauſto ſanguine; motus convulſivi puerperas invadant*? Putârim, quia per inanitionem lympha, & ſpiritus inde generati, quos blando, dulcique chyloſo humore cum ſanguine circulante enutriri & refici convenit, acrimoniam contraxerunt, ut irritatione & vellicatione in nervis obortâ, verſus ſua principia contracti fuerint, ſeſe corrugârint, atque hos motus p. n. inſtituerint: Nervorum enim motui dicatorum, & partium valdè nervoſarum proprium eſt, ut vel ad impetum voluntatis vel neceſſitate ſuadente, in illarum partium motu, quæ voluntatis imperio non ſubſunt (cujusmodi ſunt motus ventriculi, inteſtinorum, cordis, aliarumque partium) continuò corrugentur, breviores fiant, ac ſe contrahant: ſi itaque à re peregrina ſollicitentur & ſtimulentur, idem, ſed validiùs facient: ſic ventriculus ex. gr. angue & lignorum ſegmentis latentibus, Helleboro, vel chelidonio majore propinato, imò Cicutâ aquaticâ deglutitâ, irritatus: ſic, inteſtina clyſtere acri ſtimulata, protenùs inſurgent, verè omnes nervos, quibus abundant, intendent, ut hoſtem expellant, idque reverà non niſi illorum nervorum beneficio, qui utrique ſenſum & motum largiuntur: ut Clariſſimus D. D. Wepferus aliquando certior fieret, hos motus violentos ab irritatione fieri, in ranis vivis nervos crurales denudavit (& acu pupugit, protenus nunc motibus convulſivis pedes concutiebantur, nunc rigidi perſiſtebant, prout vel ictus iteravit, vel acum pertinacius nervo affixam inſigni tenuit. Id poſtmodum ſæpius quoque in Canum vivorum ſectione eodem ſpectaculo tentavit:

 non

non ſemel corda Canum, Lupi adulti, Gallorum gallinaceorum apice cultri anatomici irritavit, ut vim ejus in motu peragendo oculis uſurparet: in Gallis & Lupo imprimis citò invalidiſſimos motus proruit, & vel extra pectus erupturum Cor videbatur, imò jam ferè emortuum denuò titillatum, motus rurſus exordiebatur. Adeò ut nullus dubitem, nervos ipſos, vel partes nervis præditas, ſtimulatas, validiſſimos motus inſtituere: quod amplius venena, acria purgantia, vomitoria, maximè antimoniata & mercurialia, ſternutatoria, nervi punctim læſi, & ſexcenta alia abundè confirmant. Quoniam verò pluribus convulſio, & convulſivi motus obtingunt, citra puncturam nervorum ab acu aut alio inſtrumento pungente, citra venenum propinatum, citra helleborum, Antimonium, Mercurium, & alia hujus generis aſſumpta, neceſſum eſt, ut analogum quippiam in corpore humano generetur, quod nervos, nervoſaſque partes ad motum contractivum proclives, irritare, ſtimulare & ſolicitare valeat, ut hujusmodi motus vel præter juſſa voluntatis involuntarios, vel ſolito violentiores peragant. Hoc analogum procul dubio humor acris, mordax, nervoſo generi inimicus erit, de quo plura legere eſt in Doctiſſimi mei diſcipuli Caſpari Sibelii à Goor, M. Doct. & Practici apud Amſtelodamenſes feliciſſimi Diſputatione Inaugurali Leydæ Anno 1678. habitâ, p. 7. 8. &c.

Inter operandum humeri os fractum eſt, ſiquidem ob ſphacelum adeò ſpongioſa & flaccida membra reddita ſint, ut os humeri citiùs fractum, quod verò in articulo ſolutum fuerit: hanc fracturam ſubſequebatur periculum proſtantium ſegmentorum pungentium, ne vel uterus vel veſica, partes præter modum turgentes & calefactæ læderentur, & inflammatio excitaretur, quæ vel mortem cauſari, vel miſeram per totam vitam reddere potuiſſet puerperam; coactus ergò fui proſtantia oſſa & ſegmenta inæqualia, ſcabraque forcipe prehendere, circumducere, & in articulo avellere;

lere; idem factum eſt cum altero bracho, dum fœmina convulſa quaſi & ſopita jacuit, præterea & inciſio in pectore facta fuit, interanea viſcera exempta, ut ita corpuſculum ſenſim, ſenſimque concideret, & pedes invenirentur, atque ita truncatus fruſtillatim fœtus extraheretur.

Vires mihi non reſtabant ſufficientes invertendi fœtum, nam quia omnis aqua diffluxit, niſus omnes evanuerunt, fœtus mortuus, fœtor intolerabilis, tantum non ego animo defeci, & lipothymiâ dejectus procubui; tàm verum eſt, quod in Clave mea p. 430. de officio Obſtetricum, Operationes has laborioſas & difficiles eſſe, notavi.

Operationem hanc varia ſymptomata exceperunt, auctæ ſunt convulſiones, & ſudor frigidus obortus eſt &c. idque ab extinctione caloris nativi propemodum totalis, & ſanguinis infectione à miaſmatibus cadaveroſis per glandulas cutaneas eliminandis; item naturæ tantùm non oppreſſæ pugnâ cum violenta morte, ac ultimo quaſi vitæ conatu. At quietem & obſcuritatem imperavi, uſumque præſcriptorum medicamentorum: pulvis enim Marchionis inſignes vires habet in præcipitanda acrimonia ſpirituum, limphæ ſanguinis & chyli, in genere nervoſo roborando, heterogenea à centro ad circumferentiam promovendo: Epithemata adſtringentia putredini adverſabantur, ſiſtebantque fluxum: inunctiones confortabant partes læſas, easque in vigorem priſtinum reducebant, ſpiritusque animales in ſpinali medulla contentos, motus enormes ſpaſticos excitantes, ſopiebant.

OBSERVATIO XCIII.

D. JOH. de MURALTO.

Puerperæ niſus negligentis, & filiam tandem vegetam parientis, hæmorrhagia & mors.

FOemina, (cujus Obſerv. præced. memini) die XX. menſis Octobris hujus 83. anni, triduô exactô, poſt aquarum fluxum,

xum, circa veſperam niſus denuò perſenſit, quas illa lancinationes perperam reputans, negavit, ſed tremebant genua, æſtuabat ſanguis, conatus per vices ſe invicem excipiebant, infans probè obversô ori uterino vertice, collocatus fuerat: Pariens obſtinata admodùm laborare nolebat, nec blandè concitata, nec minis ad enitendum adacta, donec in abſentia mea advocârint Matronam, cujus imperium juſſu meo fideliter exequendum, ne infantis in anguſtiis hærentis vita periclitaretur, ut tandem intrà trihorii ſpatium, puella ſalva in lucem edita fuerit, remanente in utero derepentè præcluſo placenta, ſanguine & lochiis tam copiosè manantibus, ut, obortis animi deliquiis debiliſſima evaſerit. Bis itaque, ſed tardiùs, vocatus, exiſtimabam hanc hæmorrhagiam fieri adeò copioſam ob placentæ retentionem, quam rogatus feliciter quidem extraxi, ſupra os pubis in utero reconditam, nihilominus multi ſanguinis grumi ſequebantur, & fluxio ſiſti nequibat, ſed urgebat continuò, varia medicamenta fruſtrà tentata ſunt, tandem ægra placidè defuncta eſt.

SCHOLION.

QUantum lucis ad morborum notitiam adferat Sanguinis Circulatio, præter infinita exempla id comprobat Obſervatio præſentis Puerperæ, cujus niſus ſuppreſſi per Circulationem in toto corpore circumacti, miras turbas creârunt, & ægra fortè reſtituta eſſet, ſi præſens ſtatim poſt partum ſanguinis tantillum è brachio, ejusdem Circulationis lege, venâ ſectâ, eduxiſſem. Proh! quàm miſerè agitur in Republica, dum Medicorum illi, quos ob ſingularem medendi peritiam & ſenium veneramur, hocce Inventum credere nolunt, & Circulationem ſanguinis, motum à ſedato Corde peractum, nugas eſſe dictitant, cùm Creatoris Opt. Max. & ſapientiſſimi opus ſit, quod cum veneratione potiùs ſuſpiciendum eſt, quàm ob præconceptam opinionem, aut turpe in veritatem inquirendi faſtidium exſibilandum. Inventum hoc maximi æſtimat Helvetiorum Wepferus, his verbis: *Huic Invento præclaro*

addictus

addictus ſum, cùm non ſemel hanc ſententiam publicis ſcriptis aſſeruerim, non ſolùm in tractatu de Apoplexia, ſed jam ante triginta annos in diſputatione mea Inaugurali de Palpitatione Cordis, & non ita pridem in hiſtoria Puellæ ſine cerebro natæ, quæ inſerta fuit Anno III. Collegii Curioſorum. Certè me tæderet Medicinam unquam addidiciſſe, vel illam profiteri, ſi hanc ignorarem. Neminem ita propriâ putatitiâ ſcientiâ tantoperè faſcinatum eſſe, aut ita ab invidia, aut ſuperbia, vel neſcio, quo ſupercilio excæcatum credam fore, cui non volupe ſit, vel tantillum operæ huic ſtudio impendere, ne ſe toti mundo ridiculum præbeat. Noſti Æmilium Pariſanum egregiè hoc nomine à Riolano vapulâſſe, quamvis ipſemet non plenè huic ſententiæ aſſenſerit, quamobrem meritò à Slegelio caſtigatus fuit. Cui ſordent Harvæus, Walæus, aliiq; hujus generis viri optimè meriti, perlegat Conringium, veteribus, ſi quis alius, addictiſſimum, certè, niſi omninò veritatem ejurârit, tandem manus victas præbebit. Inclyta Univerſitas Lugdune-Batava, tale judicium de hac materia ad me perſcripſit: Miramur eſſe hoc ſeculo, qui Circulationem ſanguinis negent, aut etiam ſpernant, eiq; hæreſes multas in cauſis morborum tradendis adſcribant: ſed hoc quidem veritati Ordinarium, ut non habeat inimicum niſi ignorantem &c.

Puerpera hæc miſera, & cachectica tandem partum ſuum laborioſum morte finivit, propriâ, ut reor, culpâ, quia niſus urgentes in ſeſe redire paſſa, nullos ad expulſionem infantis impendit, & ad uterum direxit, unde ſanguis ſeroſus aliàs & acris, tantoperè excalefactus, & attenuatus, membra verò ita enervata ſunt, ut poſt partum ille ſiſti nequiverit, etſi medicamenta præſtantiſſima quæque exhibita fuerint. At cauſa, cur niſus retenti, ſanguini & artubus incuſſi, Puerperam in tale periculum præcipitem agant, manifeſta redditur, ſi natura niſuum ſ. conatuum, ſanguinis item & membrorum alteratio per eosdem examinetur.

Niſus ſunt perfecti infantis motus & impetus, quò exitum ſibi ipſi procurat, ut uterus hoſpitem importunum exturbaturus

turbaturus ſuas & corporis univerſi vires ad pugnam ſolicitare & impendere cogatur, idque per violentam diſtractionem oris uteri, & tendinum atque fibrarum divulſionem, ut videre eſt Obſerv. CII. Ephemerid. Nat. Curioſ. Decad. II. Tom. I. Dum verò ſeſe natura parientis ad certamen ſubeundum ita præparavit, & metus dolorum, vel aliud quid voluntatem à conatu tali neceſſario, & virium ſpirituumque impenſione arcet, regurgitant iidem, vel avolant: ubi regurgitârint, impuri facti ab humoribus per uterum è toto corpore eliminandis, ſanguinem intemperatum reddunt, & fervorem ibi concitant, ejus dulcedinem nativam in bilioſam vertunt, & attenuant: Ubi verò avolârint, Pariens, ut conſervetur infans, exhauſtô viribus corpore ad enitendum urgeri, & ita delicti proprii pœnas dare debet, ſiquidem membra fermè paralytica redduntur, ſi tremores ſpaſtici à niſibus recurrentibus iis incutiantur, & neque nervi, neque muſculi ampliùs officio ſuo ritè, ſat longo poſt puerperium tempore, funguntur.

Sæpe etiam fit, ob retentam placentam ſanguinem ſiſti non poſſe, nam irritatio adeſt perpetua à re peregrina. Vide Ephemerid. Decur. II. Tom. I. Obſerv. 116. & relicta Placenta tanquam ſpongia allicit ſanguinem, imprimis ſi per difficilem partum uterus debilitatus, & vaſa adaperta fuerint: Non quidem negandum, intempeſtivam Placentæ avulſionem tale periculum afferre, ut multis exemplis teſtari poſſem, ſed cùm in ægra noſtra locô ſuô dimota, propè pubem hæſerit eadem, ſine periculo eximi debuit. Imprudentiæ obſtetricis exemplum circa hanc rem expertus Chirurgus Mauriceau Pariſinus, olim magiſter meus honorandus narrat libr. III. des maladies des femmes groſſes & acconchées p. m. 390. Imò prudentem ſeſe præſtare debet Medicus & conſiderare, an juſtum partûs tempus, verique conatus adfuerint, quanquam infans perfectè & feliciter editus ſit, antequam placenta utero eximatur, quia dum immatura eſt placenta, tenaciter vaſis hypogaſtricis & ſpermaticis ad uterum porrectis inhæret, & ſæpiùs

piùs aliis de cauſis fœtus ante menſem nonum ad partum properare poteſt, nempe ſi puer aquarum evacuationem repentinam, & inſperatam ſequatur, dum amnion vel ſolo deſidendi conatu dilacerari poſſit, vel ſi puer tenui palleſcente funiculo nexus nutrimento in utero deſtituatur, & marcore laboret, vel à lapſu, caſu, alliſione, contuſione, commotionibus animi, morbis &c. quibus in caſibus magis tempus à Deo conſtitutum ſc. finis noni & principium decimi menſis attendendum eſt. Cæterùm non retardanda eſt nimiùm exemptio ſecundinarum poſt partum, usque dum ſanguis omnis effluxerit, & vitæ vix quicquam reſtârit, ſed ſtatim atque puer in lucem editus eſt, tollatur; venæ enim tunc omnes adhuc patent, & fœminæ inde nec dolent, nec periclitantur; ſedulò cavendum interea, ne matricis partes, aut latera vel parietes niſu antrorſum compulſi placentæ locô trahantur, vel comprimantur. Summa quò citiùs, eò tutiùs res cedet, quò tardius, eò periculoſius & laborioſius opus erit. Periculum magnum eſt, ſi putreſcat placenta, & umbilicalis funiculus perdatur, vel laceretur, tum enim interiores uteri ſpongioſi partes facilè inflammantur, & utplurimum incurabiles redduntur (quamvis nuper Fœminæ von Fluenten / uterum putreſcentem ſub umbilico abſceſſu formatô extraxerim ope medicamentorum & benedicente Deo intra menſem reſtituerim) labor verò ſummus eſt penetrandi intra muliebria, quia per moram diuturnam uterus arctè præcluditur. Non quidem ad Puerperas hocce malo decumbentes ultrà ſeptimum vocor diem, ſed plurimùm ante eundem: Inter tales miſeras quædam præ cæteris innumeris laboris & moleſtiæ multum mihi creârunt: Uxor H. E. cujus placenta die ſexto, tam vieta & flaccida, non dicam putrida fuit, ut quamvis omni ſtudio eam ab utero integram ſeparare voluerim, nihilominus in plures partes ſub prehendente manu divulſa, & particulatim exempta fuerit, ſalva interim ægra extra periculum denuò infantes pepererit. Deinde Medici filiæ herniâ umbilici laboranti,

quarto demùm die, matrice præclusâ, ſecundinas cum ſudore contra meam voluntatem auferre coactus fui, quæ decimo poſt operationem die, ſuperveniente hæmorrhagiâ ad fata feſtinavit, cùm priùs ſat vegeta vixerit, huic uteri vaſa ſiniſtro medicamentorum uſu adſtricta erant adeò, ut putreſcens & virulentus ſanguis excerni nequiverit (inde poſt operationem ego in brachio dextro anthracem ſat dolorificum nactus ſum) ſed inflammationem & gangrænam in utero concitârit. Adhæc Senatoris filiæ moribundæ tertiô die à partu placentam nullô præſente funiculô, ingenti operâ extraxi, & feliciter reſtitui; Vide Exercit. Anatom. & Med. Pœonis & Pythag. pag. 62. & 64. Tandem, die ſeptimo laceram & vietam placentam à Pictoris fœmina quadragenariâ majore, ſemimortua, & in hyſtericis ſuffocationibus jacente feliciter exemi, & oleo ſuccini, ſpiritu ſalis armoniaci, Confectione Alkermes camphora, atque caſtoreo reſtitui.

Si poſt partum cum impetu effluat ſanguis, & vires auferat, id quod in præſenti caſu, me abſente, factum eſt, cave ne ſubitò adſtringas, verùm parùm ſanguinis è brachio mittas, ut fluxio divertatur: Cucurbitam magnam, vel panem calentem Vini ſpiritu irroratum mammis applica, & ligaturis ſenſibilibus digitos ſtringe: exhibe Puerperæ ſequentem potiunculam: ℞. Succi plantag. ℥ij. decocti rad. tormentill. & flor. roſar. ſiccar. ℥vj. ſyrup. flor. bellid. ℥ij. Miſce & per cochlearia trade. Potus ſit decoctum ſem. plantag. & radic. tormentill. cum tantillo vini rubelli. Peſſi fiant è mucilag. ſem. Cydon. cum aqua plantag. extractâ, addita terrâ ſigillatâ: urgente periculô mortis, albumina ovi cum bolo & aceto linteo aut cannabe excepta lumbis applicentur, non neglectis internè coralliis & hyacinthorum confectione. Ichthyocolla cum carne elixari, & ejus juſculum ægræ exhiberi poteſt: Pillulæ etiam ſequentes proderunt ſi ad ſe redierit ægra: ℞. Diaph. ♂. ʒij. Corall. rubr. ʒj. ſang. Dracon. ʒß. cum ſucco foliorum tenerrimorum quercûs inſpiſſato, q. ſ. fiat Maſſa; ex ʒj. pill. XL. doſ. 6.

doſ. 6. manè & veſp. in aq. plantag. Pila interim hyſterica naribus admoveatur: ℞. Caſtor. aſæ fœt. aa ℈j. ſem. angelic. rut. aa ℈ß. cum terebinth. q. ſ. f. Pila, quæ illinatur guttis aliquot Olei ſuccini.

OBSERVATIO XCIV.

D. JOH. de MURALTO.

Fœtus vivus ob arctum uteri oſculum, effluxis aquis per quinque dies retardatus, & feliciter à me exceptus.

E. B. 30. annorum, primipara à 5. diebus partûs dolores ingentes ſuſtinuit, capite infantis ad oſculum usque provolutô, quod tamen nullo molimine edi potuerat: vocatus, matricis tendinoſum cingulum ſeu oſculum, vertici infantis aptè & arctè adplicatum, perunctis locis, pollice circumcirca dilatavi, & ſenſim diduxi, medicamenta fœtum pellentia matri porrexi, alacriter fœminam ad labores inſtigavi, quô tandem puer natus eſt debilis, quem in balneum immiſi, epithematibus ex decocto Salviæ in vino paratis, caput, pectus & genitalia fovi & refocillavi: Puerperam ſanam in lectum deduxi, & linteis probè muniri feci.

SCHOLION.

JUvenculas ad pariendum eſſe feliciores, quàm ſeneſcere incipientes mulieres, Ephemerid. Tom. priore, Obſervat. CI. retuli, idem quoque teſtatur præſens Hiſtoria: nuper Præceptoris Th. uxori triginta quinque annorum adſtiti, quæ quatriduo ante conſtitutum partûs tempus ad labores ab Obſtetrice imperita, quæ lancinationes à veris niſibus diſtinguere non valebat, incitata, circa muliebria tantoperè intumuit, ut Nymphæ utrinque duos pugnos æquârint, vixque ei poſſibile fuerit præter rupturam partium edere prolem; ſacculum matricalem lacti incoctum vocatus applicare, Venæſectionem

 celebrare

celebrare & ægram quieſcere juſſi: transactô triduô veri demùm dolores ingraveſcebant, quos ſenſim ita impendit, ut rupto amnio aquæ effluxerint copioſæ: ſed ob ætatem provectiorem primiparæ infans non ſtatim ſubſequebatur, vires enim defecerunt, & ſiccitas partium cum tumore partum retardârunt. Caput infantis digito contactum, nullum pulſum, aut vitæ ſignum edebat, horrendos itaque niſus impendere coacta fuit, ego verò pollice dextræ uteri oſculum parùm dilatatum vel ſummo molimine quoque extendere debui: exhibitis tandem emmenagogis medicamentis enixa eſt fœtum mortuum, & puerpera ſenſim reſtituta eſt: meritò itaque Primiparæ, adultiores, & ſicciores fœminæ, ultimis geſtationis menſibus aliquot diebus, in balnea ſedeant emollientia matricemque roborantia, haud neglectis Unguentis vel oleis & ſalis armoniaci ſpiritu: formula balnei hæc ſit:

℞. herb. malv. meliſſ. artemiſ. aa. m. iij.
flor. chamomil. melilot. hyperic. verbaſc. aa. pug. v.
hord. integri ℥vj.
ſem. lin. ℥ij. Coq. in ſ. q. aq. fluv. &c.

A balneo deterſa calens inungatur Matrix ol. lil. alb. verbaſc. & chamomillæ.

Cæterùm non negari poteſt, & juvenculis quandoque arctum reddi uterum, ob tumores, contracturas, ſcirrhos, cicatrices &c. ut ad manualem operationem devenire neceſſum ſit; dantur Obſervationes præcluſarum matricum in gravidis, quæ infanti viam negârunt & ventrem potiùs dilaceraverunt, factoque abſceſſu putridum fœtum ſub umbilico excreverunt: E. K. Sangallenſis fœmina, quæ ſpatiô octo annorum, novem infantes feliciter peperit, dum decimum utero geſtâſſet, tempusque jam pariendi inſtaret, obambulans in horto, ſalviæ folia incurvatô corpore decerpens, momentô citiùs aliquid ad uteri orificium internum prolabi magno dolore percepit, de loco ſurgere nequivit, à marito advocato in lectum

deducta,

deducta, pariendi conatus aliquos ſenſit, Obſtetrix incitavit puerperam ad pariendum per biduum integrum, ſed fruſtrà, tertiô quippe die niſus omnes evanuerunt; durante hoc tempore nec lochia, nec aquæ manârunt, ut dubitârint adſtantes de fœminæ graviditate: Quintâ hinc hebdomadâ putreſcens placenta ex utero per partes ejecta eſt: potiones emmenagogæ exhibitæ ſunt, quæ magnam ventris inflationem & dolorem intolerabilem excitârunt, nec quicquam ex utero deduxerunt, ut tandem ſub umbilico rupturam natura in ventre ſponte ſua effecerit, & per vulnus putreſcentis pueri oſſa cadaveroſa aliasque partes ſenſim & diuturno tempore, octodecim videlicet menſibus protruderit: vulnus coaluit, & fœmina menſium fluxum per muliebria ordinatè tenuit: Poſt abſceſſum hunc curatum annô quartô, iterum imprægnata eſt hæc mulier, probeque geſtavit infantem per ſex menſes: Septimô verò menſe cutis ventris juxtà cicatricem iterum ſponte rupta eſt, propendente infantis brachio per quinque dies, quod à Patre cultro abſciſſum erat, ſequebantur & aliæ partes, quas omnes abſcidit. Caput verò cum Pectore tam diu in ventre reliquerunt, dum putredine conſumpta ſponte, longoque temporis intervallô ſecreta fuerint: quænam nunc ſit determinanda hujus occluſionis matricis cauſa, ignoro: credibile tamen eſt primitùs tendinoſo oſculo interius ſuper inductam & agglutinatam fuiſſe craſſiorem tunicam, vel ipſum oſculum ſcirrhoſum evaſiſſe. Similem ferè hiſtoriam obſervâſſe nuper memini Virum Excellentiſſimum D. D. Chriſtophorum Harderum Scaphuſanum, Patrem, Practicum Celeberrimum &c. in fœmina Lottſtettenſi, quam hûc referre ſuperſedeo.

OBSER-

OBSERVATIO XCV.

D. JOH. de MURALTO.

Puerpera hydropica à Circumforaneo ſiniſtrè curata.

BArbara M. è pago Wangen, quadraginta annos nata quæ die 27. Septembris hujus anni 83. me accerſivit, à quinque menſibus tumorem ventris ſenſit, ante tres verò menſes infantem peperit, permanente tumore, vegetum: Cauſam tumoris exiſtimavit ruptionem vel vaſorum, vel læſionem viſcerum, utpote, cùm vaccam mulgeret gravida, nec vas lacte plenum præ pondere elevare commodè poſſet, punctorium dolorem in ſiniſtro latere ſuper inguen juxta umbilicum derepentè percepit, nulla lochia poſt partum ſubſequuta ſunt, edit nihilominùs, & bibit, & dormit modicè. Tumor ad tactum renititur, venter murmurat, quaſi flatus inibi contineantur; intùs ſumpſit à me ſpiritum ſalis armoniaci, rob Ebuli, decoctum aperitivum, & alia medicamenta, quibus plures fœminas, & nuper quoque uxorem Coriarii in pago Tellickon, ab aliis derelictam hydropicam, benedicente Deo, reſtitui, ſed diuturnitate curæ & metu mortis pertæſa Balſamum Sulphuris à circumforaneo commendatum intùs & foris adhibuit, atque ita brevi vitam finivit.

SCHOLION.

HYdropis genera multifaria in Praxi mea obſervantur, aut enim habitus corporis univerſi, aut abdominis, aut pectoris, aut capitis, aut uteri, aut ſcroti, aut alterius partis cavitas, aquâ præternaturali, vel flatibus, aût ſarcomate quodam turget: Haud rarum eſt cachecticas mulieres imprægnari, iisque poſt enixum fœtum hydropem ſupervenire; uteri flatus & tumores fœminis, ac ſi gravidæ eſſent moleſti ſunt, qui flatû elisô ſubſident, ut conceptûs ſpes vana fiat. Conceptiones

ptiones hujusmodi falſæ perquam vulgares ſunt: Molæ quoque obſervantur veſicariæ. Rarum verò & inauditum hydropis genus in dextra virginum tuba ſubinde notatur, quod nobis deſcripſit & depingit Joh. Mey Amſtelodamenſis Batavus, cujus iconem cum hiſtoria huc inſerere operæ pretium judicavi:

Cornelia Niocolai, virgini pauperculæ adversâ valetudine aliquamdiu uſæ, cepit abdomen intumeſcere Anno 1660. à quo tempore tumor paulatim & ita increvit, ut præ pondere decem & octo annis moleſtiſſimè vixerit, antequam miſeriarum ſuarum invenerit finem: quem tamen circa annum ætatis ſuæ quadrageſimum tertium adepta, fecit nobis copiam inſpiciendi miſerrimum ſuum cadaver, in quo Anno 1678. 17. Junii ſt. v. coràm Med. & Chirurgis, ſequentia demonſtravimus: Totum corpus quodammodo erat emaciatum, ſed abdomen in tantam molem excreverat, ut reliquæ partes vix conſpicerentur, & ferè à nemine, qui demonſtrationi non adfuit, concipi queat. Apertò abdomine nulla aqua effluxit, ſed omnis continebatur in dextra uteri tuba, & quidem ſolummodò in ejus parte, juxtà teſticulum, nec non in ligamento lato; eaque ab aquarum copia ita erat dilatata, ut inflicto parvo vulnuſculo centum & duodecim libræ effluxerint. Aqua hæc erat lympida, fontanæ adinſtar, ſaporis ſubſalſi. Subſtantia, in qua continebatur, craſſitiem habebat ſemidigiti: externæ ſuperficiei multæ veſiculæ aquoſæ, nec non portiones adipoſæ plurimæ adhærebant. In latere oppoſito, eodem in loco tumor conſpiciebatur tenax, continens in ſe purulentam, fungoſam cartilagineam viſcidam, & neſcio quam putridam materiam, nec non plurimas hydatides, ultra decem libras pendens: cujus externæ parti adhærebat alius tumor, magnitudine duarum palmarum ſibi invicem complicatarum, flavus, mollis, friabilis, materiam continens purulentam caſei putrefacti adinſtar. Teſticulus erat mediocris magnitudinis, at dimidia ex parte corruptus. Uterus tamen

Gg natura-

naturaliter erat conſtitutus, & decentem habebat magnitudinem, atque in ejus cavitate, ne guttula quidem aquæ conſpiciebatur. Meatus ex utero, tubas ſpectantes, erant aperti, ita ut liberè, & ſine ullo impedimento ex utero in tubas utrasque ſtylus penetrâret, usque ad tubarum medietatem, ultra quam progreſſus nequaquam concedebatur. Hepar extrinſecùs erat fœdi coloris,& multis hydatidibus obſitum, quarum aliæ ovi columbini, aliæ ferè ovi gallinacei, aliæ minoris erant magnitudinis: quibus tamen non ſolùm hepar, ſed etiam aliæ in abdomine partes ſcatebant: interior hepatis ſubſtantia ſatis ſani, & rubicundi coloris conſpiciebatur. Lien ſimiliter benè erat conſtitutus. Ventriculus ad minimùm naturali quadruplo major apparebat, quem non aperuimus ob magnum fœtorem: inteſtina erant atri coloris & ſphacelata: pertuſum diaphragma, rubicundi humoris copia cum impetu effluxit: Cætera ob magnum fœtorem non inquiſivimus, quæ omnia ex adjuncta figura meliùs intelligi poterunt: Vide Fig. XXVIII.

A. Ventriculus naturali quadruplo major.

B. Lien. C. Hepar multis hydatidibus ſcatens. DD. Inteſtinum Colon. EE. Inteſtina tenuia ad latus flexa. FF. Arteriæ magnæ truncus. GG. Venæ cavæ truncus. HH. Venæ emulgentes. II. Arteriæ emulgentes. KK. Renes: LL. ureteres abſciſſi. MM. arteriæ ſpermaticæ. NN. Venæ ſpermaticæ. OO. arteriæ iliacæ. PP. Venæ iliacæ. QQ. uterus ſecundùm longitudinem diviſus. R. uteri fundi cavitas. SS. tubarum principia naturaliter conſtituta. T. obſtructio in tuba dextra, ubi maximus ille aquarum tumor initium ſumebat. V. ipſa tuba dextra copioſiſſimâ aquâ referta. aaaaa. vaſa ſanguinea valdè diſtenta, & per ſuperficiem tubæ diſperſa. bbbb. hydatides diverſæ magnitudinis. cccc. portiones adipoſæ extrinſecùs tubæ adhærentes. W. locus apertionis è quo aqua magnâ vehementiâ profluxit. d. teſticulus dexter. e. dextræ tubæ fimbria. X. ſiniſtræ tubæ magnus, purulentus, & fungoſus tumor. fff. vaſa ſanguinea per ſuperficiem tumoris diſperſa. ggg. aquoſæ veſiculæ

Annus II.

ſiculæ diverſæ magnitudinis. h. teſticulus ſiniſter. Z. alius tumor mollis, & putridus ſiniſtræ tubæ adhærens. i. portio ligamenti uteri lati. kk. ligamenta uteri rotunda. l. cervix uteri. m. internum uteri oſculum. n. rugoſa vaginæ uteri ſubſtantia.

Hujusmodi tumoris genus fuiſſe reor in *Filia Herlibergenſi* noſtrate, obſtructione menſium per aliquot annos laborante. *De Muliere hydropica*, cui abdomen fuit plenum tumoribus, & uterus à me diſſectus tuberoſus, vide Parergon Sextum Nobiliſſimi Pythagoræ noſtri, Anno 1681. Genevæ cum icone impreſſum.

Sub cura mea fuit matrona nobiliſſima XLVIII. annorum, quæ circa initium anni 1680. obortâ lumborum laſſitudine, & repetitis per vices rigoribus, concepiſſe ſibi imaginata eſt, ferè namque per integrum annum venter intumeſcere cœpit, cum motu ſenſibili, medio geſtationis tempore percepto; totô hoc tempore nîl moleſtiarum perſenſit, niſi quòd ſomnus ob lumbos dolentes interruptus fuerit, & menſe ſexto aquæ copioſiùs utero extillârint. Abſolutô ſtatô pariendi tempore, videlicet Novembre anni octuageſimi, dolores partus inſurgebant, quaſi Infans ad exitum promoveretur, ſigna omnia inſtantis partûs aderant, mammæ turgebant, liquores iterum copioſi utero ſecreti ſunt: obſtetrix cum adſtantibus puſionem exſpectabant, at eventu lugubri, nihil enim præter aquas ſecretum fuit: tertiâ tandem vice, quadrageſimâ quintâ hebdomade cum doloribus magnis liquor prorupit, niſus hos impendebat ſtrenuè, quoties autem aquas has evacuavit, lochia quoque fluxêre copioſa, ſed ventris tumor idem permanſit: anno octuageſimo primo circa pentecoſtem in æſtate thermis Badenſibus uſa, ventrem aliquantum detumuiſſe percepit, remanente motu in utero, quaſi infans ſeſe volutâret, motus hic in ſiniſtro quàm dextro latere magis ſentiebatur: exhibui ſal volatile oleoſum Sylvii, & Balſamum Embryonum, nihilominus dolor lancinans in imo ventre ſingulis

 menſibus

menſibus ingraveſcebat: deſtiti ab illorum uſu, tum menſtrua tertiâ quaque hebdomade redierunt absque dolore per tres menſes, inde ſubſtiterunt per duos menſes, incipiente autem menſe tertio in fine Martii anno 1682. tanta vis ſanguinis eliſa eſt, undecim integris diebus, cum paſſionibus hyſtericis, cardialgiâ opprimente, vomitionibus, alvi adſtrictionibus, ſpaſmo in articulis, ventris & lumborum dolore lancinante, & tandem ſudoribus, cum mortis metu ſingulis vel quatuor ſeptimanis per paroxyſmos repetentibus: finitô paroxyſmô, laſſa jacet, appetitu proſtratô, ructibus, ſiti, inſomniis, ſomno interrupto, ardore lumborum, palpitatione & tremore cordis: furori huic tandem obviam itum eſt Diaphoretico Jovis: ſpeciebus Diajovis Mynſichti, omiſſis menſes nimiùm moventibus, Pulvere Marchionis, Cinnabari, & thermis Badenſibus, interim ſemel ſepulchrô, lapide contectô inſidens in templo, paroxyſmum iterum accerſivit: Sed utinam ſale volatili oleoſo ſemper perrexiſſet ægra, atque uſum propriorum medicamentorum, quos parare novit, neglexiſſet, citiùs reſtituta, & uterus ejus ad gerendum fœtum meliùs diſpoſitus eſſet: tantùm enim abeſt, quod Apollo Medicorum noſtratium mihi objecit, ut ſalibus volatilibus urinoſis & oleoſis lympha furioſa fiat, & acuatur, ut iis potiùs blandè contemperetur, particulis acribus intemperatis per urinam expulſis: Horum medicamentorum virtus in hydrope, in uterino ſpaſmo, inflationibus & ſexcentis aliis mulierum malis tantùm non divina cenſeri conſuevit.

Erat & alia fœmina, quod mihi Excell. Wepferus communicavit, ætatis annum 33. agens, ſtaturæ brevis, habitu corporis gracilis, pallida, melancholica. Virgo inordinatos, & ſæpè ſuppreſſos menſes habuit, maritata ſepties mater facta, ſemel abortum tredecim ſeptimanarum paſſa. Puellam ultimam lactavit aliquantiſper, quæ ſponte ſua ſemet ablactavit, lac penitùs averſata, ejulans quoties mammis admovebatur Julio menſe. Cùm ſe per ſeptimanas tredecim jam gravidam putâſſet,

tâſſet, menſtrua fluere cœperunt: primùm ordinarium fluxum non magnifecit, at poſtquam & diutiùs & copioſius fluere cœperunt, lecto affigi cœpit, adeò ut aliquot ſeptimanis, ne per horulam extra lectum perdurare potuerit. Vomuit creberrimè aſſumpta alimenta & medicamenta: cardialgia moleſta erat frequens, non continua, ſed per vices rediens, nullâ certâ periodô, utplurimum tamen aſſumptô cibô: verebatur perpetuò lipothymiam, quæ tamen nunquam ſupervenit: ſitiit ſemper præter conſuetudinem: medicamenta varia præſcripta ſunt ad enormem compeſcendum fluxum: data Roſarum Conſerva cum lapide hæmatite; pulvis item hæmatitis: pillulæ de cynogloſſa, Bolus armenus, flores balauſtiorum: potus erat ex aqua equiſeti, decocto centinod. perfoliat, & emulſione amygd. paratus, gelatinas harum viribus imbutas comedit: Exteriùs unguentum Comitiſſæ, nutritum, cum bolo armeno applicatum omnia fruſtra. Tandem medicamenta averſari cœpit interna, præter decoctum centinodiæ, & amygdalarum dulcium emulſionem, idque per dies quatuordecim: aſſumpta enim inſipida ſtatim revomuit; primo Septembris manè venæſectionem adminiſtratura extra lectum valdè tremere cœpit, mox omnia evomuit: (molam veritus ſum, quia ſeptimanâ tertiâ fruſtum inſtar portionis hepatis uterini excluſit) veſperi dolores partûs in dorſo & ventre oriri cœperunt; circa horam quintam decem ſibi cohærentes veſiculas aqueas acinorum uvarum mediocrium magnitudine: brevi poſt ingentem numerum harum veſicularum denſè ſibi conjunctarum cum hepate uterino excluſit, credidi ultra libram ſemis pependiſſe omnes cum hepate. Aderat verum hepar uterinum, ut fœtui viginti quatuor ſeptimanarum, cum chorio, in quo continebantur veſiculæ hæ magno numero, velut acini uvæ mediocris, piſi, lupini, ciceris, & minoris magnitudine, ferè rotundi: omnes ſibi cohærentes denſam uvam referebant, continebant humorem limpidum inſtar cryſtalli, duæ etiam juglandis magnitudine liquorem flavum, inſipi-

dumque continebant: per medium ferebantur vaſa ſanguinea in varios ramos dirempta, qui ſurculos impertiebant veſiculis ſingulis. In partu chorion ruptum credo, putoque tantoperè menſes fluxiſſe, quia uterus plus alimenti attraxerat, quàm veſicæ requirebant. Aliâs gravidæ umbilicus prominuit, quod hac vice non factum; die 20. Auguſti ante excretionem venter ſubitò elevatus fuit, ante vix major naturali, de latere in latus inſtar ſaxi movebatur. Molæ latitudo palmam excedit: craſſities palmam ſuperavit, longitudo autem tres palmas. Excretis veſiculis cardialgia & vomitus ceſsârunt, meliusque habere cœpit. *Simile exemplum* nuper in Pictoris G. uxore animadverti: Horum annorum XXV. die decimo ſeptimo Januarii hujus anni conquerebatur de capitis dolore, ſiti, & matricis inflatione, præcedente autumno abortum ſe paſſam eſſe molæ cujusdam informis, quam per quatuor menſes utero geſtârit. Inde lochia per menſem fluxerint, hinc mox ſubſtiterint, moxque redierint, usque in hanc horam, ſanguis autem carnium loturam referebat, magnum capitis dolorem ſemper ſuſtinet, & vomitum perpetuum, oppreſſionem cordis, & animi defectiones, quæ cum vertigine & horrore incipiunt, inſomnia adſunt, & melancholia uterina: die XXI. Januarii noctu abortivit molam carneam ſemipalmarem pluribus fibris perſperſam, cum ſanguinis fluxu copioſo: circa molam undique hydatides ovales conſpiciebantur, neque veſtigium infantis ullum aderat, ſed informia cuncta: hydatides autem omnes lymphâ coagulatâ plenæ fuerant, & fibris ſanguineis perfuſæ atque in racemo quaſi diſpoſitæ.

Nunc ad propoſitum redeo, & dico: ſerum à ſanguine diſſoluto ex venis & arteriis, oſculis earum, ponderis elevatione adapertis, vaſisque lymphicis ruptis, aut eroſis in Abdominis cavitatem, vel aliam corporis partem exſudâſſe; enimverò, fit hoc, vel cùm ex vitioſa Diæta, nimia vini, & præcipuè ſpiritûs vini ingurgitatione, vel alia quadã de cauſa ſanguificatio læditur, & loco boni ſanguinis aquoſus & ſeroſus gignitur,

nam,

nam, quia ſerum cœteris ſanguinis partibus minùs arctè junctum eſt, idcircò facilè & minimâ quâvis occaſione ab ipſis ſecedit, unicô ſudoris exemplô, qui laxè diſpoſitam ſanguineam maſſàm prærequirit. Inſuper hoc contingit, ſi tumores ſcirrhoſi, ganglia, tubercula, aut aliæ quædam obſtructiones, vel concretiones p. n. circa meſenterium, lienem, hepar, uterum, pancreas, aut alia imi ventris viſcera excitantur; dum enim iſtis in locis Circulatio ſanguinis impeditur, ut cruor per arterias vectus quoquo modo reduci queat, pars ſeroſa è conſortio ejus expreſſa in cavitatem decidit, vel hydatides efformat, hujus rei experimentum vide in Lowero, mihi olim amiciſſimo, tractatu de Corde, capite 2. item Williſii Pharmaceut. Rational. part. 2. ſect. 2, cap. 3.

Balſamum verò ſulphuris exacerbavit lympham ſive ſerum & ad ſalſedinis gradum altiorem evexit, ſitimque ægræ excitavit; ſi cauſa mali hujus cachexia, & depreſſæ in ſanguine balſamicæ particulæ extitiſſent, non ita nocuiſſet hoc medicamentum, ſed quià à ruptione alicujus vaſis lymphici id evenit, meritò accuſandus & circumforaneus ille, qui cauſam morbi ignoravit, & ſupra eandem formam plures calceos parare ſtuduit.

OBSERVATIO XCVI.

D. JOH. de MURALTO.

Puella chloroſi & vermibus laborans, hellebori albi infuſô hauſtô, mortua, & ob graviditatis ſuſpicionem à me diſſecta.

B. T. Puella XXX. annorum, menſtruis per aliquot menſes deficientibus, multum dormiturit, laſſata ſitivit, præcordiorum preſſionem ſuſtinuit, venter indies increvit; Uſa medicamentis chalybeatis & matrici dicatis,

dicatis, ſæpius lumbricos dejecit, & in alvo magno cum pruritu aſcarides ſenſit, tandem cùm ſpatio octo hebdomadarum ab his reptilibus liberari nequiviſſet, moræ pertæſa, à Rhizotomi uxore E. K. radicem hellebori albi pro ſolido emit, & per totam noctem Vini albi cyatho infudit, infuſum manè jejunô ſtomachô tepidè hauſit, poſt horæ quadrans ſequebatur ſingultus, ſtrangulatio circa gulam, cum anxietate & incendio circa præcordia, fortibus & frequentiſſimis ſternutationibus, cum vomitu, ſpaſmo, & convulſionibus, quæ neque Theriacâ, neque Diaſcordio, neque Confectione hyacinthorum, neque clyſteribus, neque aliis cardiacis, vel opiatis mitigari potuerunt, ſed circa noctem duodecim horarum ſpatiô, miſellam morti tradiderunt.

Apertô cadavere, Ventriculum ſero turgidum, & inteſtina flatibus diſtenta inveni: nigræ præterea maculæ cum corroſione in ventriculi tunica interiore reperiebantur: Omentum corruptum & lacerum erat. Thorax aquâ repletus, pulmones ſero ſcatentes, ſpongioſi nigricantes, cætera verò ſine labe reperta fuerunt.

SCHOLION.

TAntâ opus eſt in benè facienda Medicina prudentiâ, ut perſæpè etiam in Arte celebrioribus absque ſcrupulo & errore in eadem pergere ſit difficillimum, nedum in Arte peregrinis, imprimis verò Empiricis atque mulierculis, quæ vel unicâ Receptâ omnes curare morbos, ceu unico calopodio omnes pedes adaptare ſtudent, tamq; enormiter hallucinantur, ut miſeri de vita periclitentur. Similiter & hi peccant, qui corpus ſuum hujus farinæ hominibus concredere non verentur: Utrique non perpendunt æquâ animi lance, fortiora purgantia ſiniſtrè exhibita naturam hujusmodi Veneni induere, quod mortales in graviſſimos morbos præcipitare, & morti tradere valeat, id quod experientia quotidiana evincit. Quare Magnificentiſſimus noſter Magiſtratus perquàm prudenti decreto, ſolitam antiquitatis conſuetudinem obſervans, & præparationem & admini-

adminiſtrationem Pharmacorum pro ægrotis concivibus, Medicinæ Doctoribus ipſis commiſit, ut majori religione tractarentur & conſervarentur ægroti, variaque experimenta obſervarentur, & omnis generis ſalutaria remedia excogitarentur. Attamen, cùm plerique ægrotorum perpaucos in Sanitatis Cuſtodes Medicos erogare nummos ſatagant, ſeſeque invicem conſiliis communicatis erigere ſtudeant, & libertate undecunque accipiendi medicamina in Patria fruantur maximâ, nec non Medicis ipſis cuncta ex voto haud ſemper ſuccedant: cùm è contra aliquæ Empiricorum Medicinæ effectum deſideratum edant; fit, ut etiamnum tam audaces reperiantur complures, qui vel tartareâ temeritate noxia pro ſalutaribus, & pro antidotis venena propinent, id quod graviter ſerò ſapientes luunt.

Ægra noſtra cachectica fuit, & ſanguinem fovebat ſubpallidum, cujus ſulphur à ſeroſis particulis obtundebatur, uterus verò viſcoſitate & pituitâ fartus, menſtrua non reddebat, ut hinc factâ regurgitatione ad habitum corporis, oppreſſio cordis, membrorum languor, ſomnolentia, ſitis & triſtitia oborta, quinimò inſecta illa in corpore ſuſcitata fuerint, atque venter in altum increverit, nullâ (quod ex ſectione demonſtratum) graviditate præſente.

Aſſumpſit infuſum Hellebori albi: Radix hæc ſaporem habet acrem, igneum, partiumque tenuiſſimarum eſt, & magnâ copiâ ſalivam elicit, gulam contrahit, os cum calore exſiccat, & hinc violenter purgat per ſuperiora, aliquantum etiam per inferiora. Vis hujus radicis usque adeò ſtringens eſt, ut inſtar laquei collo inducti, ſuffocet, omnemque univerſi corporis humiditatem in ventriculum abripiat; fibris quoque, nervis, atque membranis, ſepticâ ſuâ & erodente qualitate tam infenſa ſit, ut ſpiritus animales in iis contremiſcant, horreant, & quam inhabitant molem, ſtringant, ſternutationes, motus convulſivos, ac ſpaſticos cauſentur, & veluti fermento labefactati, in proprio ſuo motu vel etiam ſanguinis circulari, ſubſi-

 ſtant,

ſtant, ſufflaminentur, vel cum vita è corpore migrent. Si verò minore ſumatur quantitate hæc radix, tantas quoque vires non exerit, ſed ventriculo labem inurit, quà ægrotantes perpetuò ſpuere coguntur; neque cibos amplius hi benè concoquunt, circa præcordia premuntur, & aliquot poſt paſtum horis ebullitionem in hypochondriis perſentiunt, ac vel nullô molimine alvum liberam tenent. Extractum hujus radicis conveniente doſi exhibitum, hyſtericis mulieribus perſæpè ſymptomata Epilepticorum concitare, ructus atque ſingultus frequentes edere certum eſt.

Venenum hoc nihil aliud eſt, quàm vis in hellebori radice ſepulta, vitalibus & animalibus ſpiritibus ſingulariter noxia ac vitæ animalis totâ ſubſtantiâ diſſimilis, & deleteria, ac ſicuti & cætera purgantia agit irritatione ob acrimoniam ſalino-ſulphuream, magis vel minùs volatilem, patentem vel latentem, non fermentatione ſolâ; Liquant verò & fundunt Purgantia humores promiſcuè, naturam ſtimulant, ut collecti, & adducti excernantur, ſicque non Helleborus tantùm, ſed & Colocynthis, & Scammonea, & Eſula, & Thymelæa, & Gratiola, & Jalappa, & Ranunculus & Aconitum, igneam hanc vim, niſi præparentur, induere queunt, prout à ventriculo actuetur, vel alio modo intendatur. Irritatio hæc venenata non à primis elementorum qualitatibus, ſed ab idioſyncraſia dependet, quæ in eſſentia corporis univerſi reſidet, & ab aſtris, ſicuti & noſtrum temperamentum ſpecificum dirigitur; Lumen enim noſtrum, ignem lucidum, venena ſpiritibus ſuis, & exceſſivâ igneâ ſalinâ, interdum corroſivâ & colliquativâ facultate, dum ſpirituum pingue oleoſum & ſulphureum in ſeroſitates reſolvunt, & in liquamen atque putrilaginem transmutant, extinguunt: Partim etiam igne ſuo frigido, ſpiſſo, tenebricoſo vitam obruunt, qualia ſunt ſoporifera, narcotica, papaverina, opiata, intybacea, cichoracea, & omnia fermè quæ ſunt lacteſcentia, Cicuta, Hyoſcyamus, Solanum, Mandragora, Datura Turcarum &c.

Quæri-

Quæritur hîc an Doronicum quoque ſit ex genere Aconitorum, & hominibus temerè, ſicut & helleborus propinandum? Reſpondeo, quæſtionem hanc è vexatiſſimis eſſe, & diſſentire admodùm Doctores, alii enim negant, alii affirmant. Inter illos ſunt *Matthiolus in edit. Germ. Geſnerus l. de Aconito, Pena in Adverſ. Camerarius, Julius Alexandrinus, Lobelius; Collegia: Bononienſe, Amſtelrodamenſe, Londinenſe, Lugdunenſe Gall. Antverpienſe, Cordus in Diſpenſ. Norimbergenſi,* qui omnes indemne eſſe Doronicum affirmant, & in Diambra Meſuæ, & aliis Confectionibus, ut Elect. de Gemmis & Aromat. recipiunt. *Schröderus* etiam *Pharmacop. Med. Chymica lib. IV. c. 128.* vim Doronico Alexipharmacam tribuit. Contra inter affirmantes ſunt præter *Cortuſum* & *Joh. Bauhinum*, qui experimentum in cane fecit, *Maranta*, qui primus radicem Doronici accuſavit *1. Meth. 11.* ſi credimus *Hofmanno de Med. Off. 11. 4. 5. p. 11. Aldrovandus* & *Matthiolus*, qui *p. m. 763. ed. Bauh.* Doronicum dæmoniacum vocandum eſſe dicit. Hic tollendus eſt *Joh. Bauhino* ſcrupulus, qui quærit *L. XXV. Hiſt. Plaut. p. 17.* quur *Matthiolus* ſibi ſit contrarius? faciam id verbis Ill. *Hofmanni* l. c. *Matthiolus abinitio quidem acriter ſe oppoſuit, ſed demùm conſenſit, partim Corthuſi motus authoritate (qui Patricius Patavinus erat) partim experimento. Occo in diſp. Aug.* pro Doronico interdum Galangam ſubſtituit. *Joh. Bauhinus l. c.* mavult cum *Avicenna, Fuchſio, Collegio Florentino, Geſnero, Camerario, hort.* & aliis pro Doronico Caryophyllorum dimidium ſubſtituere, aut Rutam, aut Ariſtolochiam, quâm Doronicum noſtrum pro veterum Durungi uſurpare. *Collegium* quoque *Ultrajectinum* in Diambra Meſ. rad. Doronici omittit. Itaque ſi authoritatibus certandum ſit, non deſunt, quibus utraque pars ſeſe defendat, *Magni Viri.* Sed antequam quicquam ego determinem, monere debeo, multa eſſe Doronica, & primò ſcire licet, non eſſe nobis ſermonem de * Doronico Plantaginis folio C. B. quod Ruſticorum ferè Theriaca eſt, atque Panacæa, quo de videatur *Schröderus* ſub Lupilagine, vel Lagea Lupi: ſed lo-

Hh 2 quimur

* *Vid. Eph. 9. 10. obſ. 11. Arnica.*

quimur de Doronico vel rotundo vel oblongo folio, vel Romano, ſive ſcorpii radice. Horum enim virtutes ſimiles eſſe puto. Sed utut eſſet indemnis hæc radix, tamen quia tot Authores graviſſimi contradicunt, non puto in Alexipharmacis locum habere poſſe. Id enim agendum eſt, ut tutò curemus. Tutò autem non curamus, niſi medicamentis utamur, quæ à calumniis libera ſint, & experta. Experta verò non ſunt, quorũ non eſt experientia infallibilis. Hujus autem radicis talem non eſſe, ab ipſo *Geſnero* probat *Hofmannus*, *ſcio*, inquit, *Caſp. Wolfium in Orat. de Obitu Geſneri ſcribere, Peſte eſſe mortuum. Sed manum mihi injicit Coſtæus in Elect. de Arom. Meſ. eſu hujus radicis periiſſe;* quâ de re vide ulterius *Hofmanno* notata, & allocutionem ad *Geſneri* Manes. Quamvis igitur dicat *Schröderus*, quòd Moderni *Matthiolo* non ſubſcribant, ſequendum tamen eſt, non quod fit, ſed quod fieri debebat. In rebus ejusmodi ambiguis præſtat ſubſtituere certa, de quibus nemo litigat, quorumque non minor eſt efficacia. Hæc mea de Doronico eſt ſententia, nec quicquam, moror, quòd *Dodonæus hiſt. ſtirp. p. 438.* nonnullis tantùm animantibus exitialem eſſe dicat, uti canibus, hoc enim ſatis certum & compertum eſſe ait, Homini verò ſalutarem eſſe. Hoc probat, quia radice absque noxa hactenus utimur in officinis, ingreditur enim Diambram Meſ. Diamargariton calidum Avicennæ, ex quo tamen Fuchſius expunxit, Diamoſchum dulce & amarum Meſuæ, Electuarium de Gemmis Meſ. Confect. Liberant. Incerti, Electuarium lætificans Rhaſis, Philonium Perſicum Meſ. Eſdræ antidotum ex Actuario, ubi Mamœræ loco Doronicum Romanum ſumere jubet *Cordus*. At verò reſpondeo *Dodonæo*, ab uſu illo officinarum non poſſe probari Doronici ſalubritatem, cum aliis enim plurimis miſcetur, & exiguâ ſatis doſi: oppono verò ipſi certius experimentum, quod in canibus ſumitur, & *Geſnerus*, ſi verum eſt, in ſe ipſo ſuo damno verum deprehendit. Si certam ejus experientiam habere cupimus, ſola hæc radix erit propinanda. At, quis tentabit, ſi non ligna vel lateres, ut inquit

Galenus

Galenus in Aphoriſ. 1. I. curamus, ſed homines, Templa Spiritus Sancti, ut *Apoſtolus* ait. Sanè ſi videas canem tolli, an adeò audax quis erit, ut homini temerè propinet! verbo: Abeat Doronicum ad Garamantas & Indos!

Novi tandem Medicos & Chirurgos quosdam, qui Nucem vomicam (Krähenäuglein) contra quartanam cum gentianæ radice aliisque mixtam exhibere non dubitant, Experimenta varia in animalibus facta, imprimis Majorum meorum venerandorum, piæ memoriæ, parùm attendentes. Ita enim *Conr. Geſnerus* noſter ad *Johannem Bauhinum* 11. Febr. Anno 1564. ſcribit, ut videre eſt in Epiſtolis *Geſneri* à *Caſp. Bauh.* editis:

Joh. Jacobus Muraltus F. cùm Badæ nuper eſſet, in meam gratiam varia venena experiri voluit in canibus, ſed reliqua ferè nihil eos affecerunt. Nucis vomicæ autem ℈ß *tantùm, cùm dediſſet cani in carne cruda, poſt horæ quadrantem canis obdormiit, & inter dormiendum modò caput movebat, ac ſi convelleretur, modò tibias anteriores, modò poſteriores, tandem poſt horas quatuor extinctus eſt. Tum rursùs alteri Cani idem venenum ſimiliter dedit, & tres ferè horas poſt, cùm vehementibus Symptomatis corriperetur, Antidoti Saxonicæ meæ Drachm.* ß. *cum carne cruda exhibuit (quam aliquandiu quidem canis accipere detrectabat, ſæpius verò, & ſubinde oblatam tandem admiſit) non eſt autem mortuus, quòd ſciat, nam poſt horas quatuor rectè ambulantem eum vidit. Hinc & narcoticam eſſe Vomicam nucem vulgò dictam, & vel opio deteriorem apparet &c.*

OBSERVATIO XCVII.

D. JOH. CONRADI PEYERI.

De Ciconiæ ventre, & affinitate quadam cum ruminantibus.

CUm ſubciſivas horas omnes merycologiæ nunc impendam, cujus ſciagraphiam Ephemeridum anno I. Decu-

riæ ſecundæ inſerui, veniam dabunt ſymmyſtæ, ſi parciùs impertio, quæ ad augendas ac exornandas Ephemerides quoquomodo faciunt. Illic ſanè compenſare ſtudebo quidquid hîc tempus me deficit, minimè voluntas. Experimentis quæ ad illuſtrandam hiſtoriam de ruminantibus & ruminatione requiruntur intentus, præterita æſtate Ciconiam inter alia diſſecui, quòd apud *Ælianum* legiſſem id animalium genus pullis ſuis antea deglutitum cibum refundere, quæ actio mihi affinitatis plurimum habere videbatur cum ruminatione, atque etiam differre ab eo quod columbæ factitare conſueverunt, pipionibus ſuis eſcam reddentes: namque ingluvies eſt columbino generi, triplici anfractu inſinuata, qua ciconiæ penitùs deſtituuntur, utpote quibus etiam *Fabricius ab Aquapendente* ventriculum unicum tribuit. Igitur re inſpectâ, & gulam valdè amplam reperi, & ventriculum in alvo vaſtum ac planè carnoſum atque calloſum, aliter tamen configuratum quàm anſeribus & gallinis, è quarum ventre nihil poteſt vomitu aut aliâ ratione ſurſum expelli, ob muſculorum & callorum pertinaciam & conjunctionem arctiſſimam. In ciconiæ ventre laxiora erant omnia, & fibræ carneæ robuſtiſſimæ ac penitùs muſculoſæ utrinque ex intermedio centro anguloſo excurrentes in amplum orbem conjungebantur, ſuperſtite inſigni cavitate ad eſcam recipiendam. Fibris iſtis ſe repentè conſtringentibus fieri omninò poteſt, ut per gulam iterum ejiciatur, quidquid fuerat ingeſtum cibi. Exſtat & aliud ſingulare naturæ artificium, limbus nimirum aut valvula rugoſa propè pylorum, ita connivens, ut dum venter fortiùs commovetur, præcludendo caveat, ne quid craſſamenti impetuoſè ad inteſtina penetret. Ante ventriculum in ſtomacho obverſabatur ſinus ille glanduloſus, quo volucrium plurimæ gaudent, ſuccum fundente inſtar fermenti efficacem ad reſolvenda alimenta. In ventriculo nihil præter ſcarabæos & cantharides devoratas reperi; ſuccus autem glandularum ſtomachicarum penè croceus erat ac turbidus. Non ignoro Excellen-

cellentiſſimum *Joh. Jacobum Wepferum noſtrum* de ciconiæ ventriculis Ephemeridum Decuria I. Anno II. Obſ. CCLI. curioſa multa literis conſignaſſe, at neque hoc, quantulumcunque eſt, ſuperpondii ingratum aut incurioſum fore confido, cui iconem, quæ adhuc deſiderari poſſe videbatur, adjungere libuit; ubi A. gulæ abſciſſæ portionem denotat, B. bulbum ſtomachi glanduloſum, glandularum baſibus orbicularibus tranſparentibus; CCC. ventriculum ipſum, ovi formâ, fibris carneis tanquam radiis undique à centro ad circumferentiam deductis: D. Centrum angulare nerveum, ſeu tendo, cui ex adverſo alius intelligatur oppoſitus. E. pylorus cum inteſtinorum principio.

OBSERVATIO XCVIII.
D. SAMUELIS LEDELII.
De
Cerva Cornuta.

CUrioſè dum perlegi Obſervationum Curioſarum Annum 9. & 10. offendi, quod Excellentiſſimus Dominus Langelottus Obſerv. 88. adduxit Cervam cornua habentem. Id uti oppidò rarum & ſingulare eſt, ideo quid in hocce paſſu legerim, adducere operæ pretium eſſe duxi. Colerus lib. 14. Oeconom. de Venation. cap. 35. ubi agit de Cervo & ejus natura, hoc habet, id quod ejus verbis Germanicis hîc exhibeo. Johannes Langius ſchreibet in ſeinen Epiſtolis Medicinalibus daß ein Marggraff zu Baden eine Hinde oder Hirſchin gefangen / welche Hörner oder Gewey he gehabt / und dieſelbe Hörner hab er dem Könige aus Franckreich verehret / und der König habe ſie auch in ſeinem Garten inwendig nicht weit von der Thür an die Wand annageln und auf ein Täfelein die Zeugen darbey ſchreiben laſſen / ſo über und bey dieſer Jagt geweſen und es ſelber mit angeſehen haben. Quod non una eademque fuerit cerva, circumſtantiæ explanant,

explanant, ideò roboratur adducta Obſervatio, celeberrimique Morhofii Elegia & huic applicanda cervæ.

SCHOLION.

LOcum hunc in *Joh. Langii lib. 1. epiſt. med. 70.* in qua de varia ſtirpium, frugum, animalium, & humani ſexûs metamorphoſi agit, invenio; Locum integrum adnotâſſe huc, è re præſenti fore, arbitratus: *At illud majori admiratione dignum, in utero cervi, quem Illuſtriſſ. Princeps Henricus, Comes Palatinus, propè Oelvvangh ceperat, cornigeri dum eviſceraretur, repertum fuiſſe hinnulum, membranulis circumſeptum. Cervos quosdam naturam ſexûs variare, cornua, virilia cervorum arma, atteſtantur, quæ cervos quandoque geſtare obſervatum eſt: quali Marchio quidam Badenſis olim capta, ejus cornua Regi Gallorum dono miſerat, quæ Ambaſi in Regio horto prope januam interiorem parieti affixa, ſubſcriptis in tabella teſtibus, qui venationi interfuerant, cernuntur.* Quod cùm Naturæ ſaltem luſum innuat, ſexûs mutationem, quam præfatus clar. Autor oſtendere hîc conatur, non evincere, obiter notare adlubeſcit. Conferantur, quæ ſimili de materia *Vlyſſ. Aldrovandus in lib. de quadruped. biſulc.* protulit.

[*Luc. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO XCIX.
D. BENJAMINI SCHERFII.
De
Lactis copioſa quidem & diuturna è mammis mulieris gravidæ, at innoxia effluxione.

QUamvis *Hippocrates* V. Aphor. 52. expreſſè pronunciet; ἢν γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ γάλα πολὺ ἐκ τῶν μαζῶν ῥυῇ, ἀσθενὲς τὸ ἔμβρυον σημαίνει, ἢν δὲ στερεοὶ οἱ μαζοὶ ἔωσιν, ὑγιεινότερον τὸ ἔμβρυον σημαίνει; Novimus tamen mulierem primariam 28. annorum plethoricam & primiparam, cui à quinto con-

conceptionis menſe usque ad tempus partus ſingulis diebus maxima lactis copia è mammis ſponte effluxit, ita, ut quantitas effluentis lactis ℔iß. quotidie non ſolùm æquaret, ſed per continuum hunc lactis effluxum mammæ etiam ſatis extenuarentur, ſalvo tamen & robuſto permanente fœtus motu. In conſilium vocatus effluxum hunc à nimiâ tàm ſanguinis, quàm alimenti copiâ provenire arbitratus ſum, ideoque, ne fœtus à nimiâ ſanguinis copiâ obrueretur & ſuffocaretur (ſicut in diverſis gravidis mulieribus plethoricis, quarum fœtus à nimiâ obruente & ſuffocante plethorâ ob repudiatam & averſatam Venæſectionem fuére extincti, obſervari licuit) mulieri huic autor fui, ut ſanguinem per ſectionem Venæ Medianæ in brachio detrahi patiatur, quam etiam ternis repetitis vicibus in utroque brachio inſtitui & ſingulâ vice ℥vj. ſanguinis detraxi, quo facto effluxus ille nimius, adhibito inſuper victu tenuiori, conductisque in auxilium ligaturis partium inferiorum adjunctoque modico corporis motu, non penitùs quidem evanuit, ad ℔ß. tamen remiſit & in hâc quantitate usque ad tempus partus perſeveravit, quo elapſo fœtus ſatis robuſtus & perfectus eſt ſubſecutus in hunc usque diem ſuperſtes.

SCHOLION.

SImile abundantis in prægnante lactis exemplum recenſet Exc. *D. Vit. Riedlinus in Centur. Obſ. 100.* Cui imprimis addendum, quod Nob. *D. Hannemannus in Vol. 3. Act. med. Hafn. Barthol. Obſ. 16.* notaverat, in paupercula, pane licet atro ſolùm veſceretur, undamque biberet, obſervatum; & ſuperioris decuriæ anni 6. & 7. obſerv. 70.

[*Luc. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO C.
D. BENJAMINI SCHARFII.
Aquæ ex utero prægnantis, II. ante partum menſibus quotidianus quidem, at innoxius effluxus.

HUmorem, qui aquæ ad inſtar paulò antè partum ex utero prægnantium, ad lævem, lubricam & facilem viam fœtui per uteri collum exeunti parandam, effluere conſuevit, in membranâ fœtum in utero immediatè cingente, amnios dictâ, contineri, inque eô fœtum, ferè natare notiſſimum eſt. Humor hic naturaliter non effunditur, nec continens ejus rumpitur, niſi partu inſtante & fœtu membranas ſe involventes lacerante. Præternaturaliter verò nonnunqnam contingit, ut membranæ fœtum in utero continentes variis ex cauſis vel rumpantur, vel nimiùm quantùm dilatentur, ita, ut per eas humor ille inibi contentus vel ſubitò & copiosè in disruptione, ſenſim verò & paulatim factâ dilatatione ex utero profluat vel deſtillet; Quod ſi contingat, malum utplurimùm ſignum vel partus laborioſi, vel fœtus imbecillis & ægrotantis, aut planè abortus futuri à Medicis habetur. Mulierem tamen hic locorum novimus, cui duobus ante partum menſibus ſingulis diebus aqua ſenſim ex utero effluxit, unde perterrita conſilium petit. Quamvis verò dubiam propoſuerim prognoſin, malumque vulgò haberi ſignum hunc multo ante partum tempore contingentem effluxum monuerim, bonâ tamen ſpe eam erexi, cum aqua jam dicta non confertim ex utero proruat, ſed paulatim & ſenſim deſtillet, ſicque dilatationem potiùs, quàm ruptionem membranarum fœtum cingentium denotet; Ut tamen non bonâ ſolùm victûs ratione, verùm etiam internis externisque fœtum roborantibus medicamentis (licèt fœtûs motus

ſatis

ſatis robuſtus & liber obſervetur) utatur, autor fui & ſequentia præſcripſi:

I. ℞. Aquæ fl. borrag. bugloſſ. aa. ℥ij.
cordial. frig. Balſ. Embryon. aa. ℥ijß.
Succ. granat. Aurant. aa. ℥j.
Syr. rub. Id. Corallor. cort. Citr. aa. ℥iß.
Tinct. corallor. ʒij. M. D. S.
Stärck Liquor, alle drey Stunden drey Löffel voll davon zu nehmen ꝛc.

II. Externè ℞. Fol. Roſmarin. Meliſſ. Baſilic.
Flor. lavend. roſar. aurant. aa. Mß.
Caryophyll. macer. cinamom.
Nuc. Moſch. cardamom. aa. ℈ijß.
M. & groſsè conciſ. contuſ. aſperg. ol. cort. citr. aurant. aa. ℈ß,
ol. cinamom. gtt. v. caryophyllor. gtt. vij.
Vin. Hiſpan. q. ſ.

Includantur ſacculo ex ſyndone confecto, imponantur Umbilico. Hiſce adhibitis & continuatis, partus juſto elapſo temporis ſpatio, licet aqua extillans parùm remiſerit, feliciſſimus contigit, puerque elegans & robuſtus in lucem eſte ditus, quamvis, aliquot poſt hebdomadas, epilepſiâ obierit.

OBSERVATIO CI.

D. BENJAMINI SCHARFII.

De

Menſium per os exeuntium curatione.

VIrgo 21. annorum plethorica corripitur aliquando, poſt diuturnam menſium ſuppreſſionem, improviſo vomitu ſanguinolento per 3. dies continuante, unde de ſalute ſollicita vicinis rem explicat, qui partim vas in pulmone ruptum, hincque, ob præſentaneum mortis periculum, nullis utendum eſſe medicamentis aſſerunt, partim

verò, ut, ad compeſcendum vomitum, aquâ menth. ſimpl. utatur ſuadent, quorum conſilio obtemperat & vomitum hoc remedio feliciter compeſcit. Lætam de felici hoc ſucceſſu graviora mala non metuit, at menſe elapſo ſanguinolentus hic vomitus iterùm redit, quem & vulgari hoc medicamento iterùm ſiſtit, eodemq́ue ſubſequente menſe iterùm redeunte, ad conſuetum hoc medicamentum tanquam ad ſacram confugit anchoram, illudq́ue toties, quoties ab hoc vomitu ſanguinolento affligitur, repetit, tamq́ue diu in ejus uſu perſeverat, donec virium exquiſitus languor, appetitus planè depravatus, capitis dolor continuus, lumborum & crurum extrema gravitas, reſpiratio maximè difficilis, aliaq́ue talia, quæ circa ſuppreſſionem menſium contingunt ſymptomata, accedant. Hiſce obſervatis vomituq́; cruento iterùm recrudeſcente, malum mihi aperit & meum efflagitat conſilium; Cùm igitur viderem & perpenderem vomitum hunc ſingulis menſibus ſemper circa novilunium & conſuetum lunaris tributi perſolvendi tempus accidiſſe & rediiſſe, Virginem eſſe plethoricam & ſuppreſſioni menſium obnoxiam, vomitum hunc cruentum non à ventriculo, non ex pancreate, non hepate aut liene provenire, ſed nihil aliud eſſe, quàm menſium in utero ſtagnantium & per os exeuntium expurgationem à naturâ vegetâ & ſanguini ſtagnanti exitum quærente inſtitutam, ſignificavi, hincq́ue de utendis aperientibus monui & ſequentia præſcripſi:

I. Vinum Medicatum, quod

℞. Rad. V. aperient. aa. ʒj. cichor. exoſſ. filic. aa. ℥ß.
bryon. ℥iß. Ir. noſtr. ʒv. gialapp. ſpir. vin. irror. ʒiij.
Herb. cuſcut. meliſſ. puleg. ſcolopendr. aa. Mj.
Fol. Sen. el. ℥iß. Summit. abſynth. pont. Mß.
Flor. geniſt. cheir. aa. Mß. cent. min. Mj.
Sem. aniſ. fœnic. aa. ʒij. cartham. probè contuſ. ℥j.
Cinam. Caryophyll. Macer. aa. ʒj.
Sal. tart. ℈iv. conciſ. contuſ. D. ad chart. S.
öffnende Species zum Kräuter-Wein ꝛc.

Hoc

Hoc cum officio ſuo deeſſe non videretur, excepit V. S. in talo 3. ante novilunium inſtituta diebus, quam ſecuta eſt ſequentis Electuarii & ſubſequentis Miſturæ præſcriptio.

II. ℞. Conſerv. rad. ſcorzon. cichor. aa. ℥ijß.
fumar. meliſſ. borrag. aa. ℥ß.
Condit. cort. aurant. citr. aa. ʒiij.
Spec. Diarhod. abbat. diapler. Archont. aa. ʒß.
Pulv. rad. cichor. cort. cappar. aa. ʒij.
Limat. martis ſubtil. ℥ijß.
Brod. rad. cichor. condit. ℥ij. F. Electuar. S.

öffnender Zucker Doſ. ʒij. horâ nonâ antemeridianâ & quartâ pomeridianâ corpus modicè movendo.

III. ℞. Eſſent. martis aper. cum Sal. Armon. parat. ℥ß. Tinct. tartari ʒij.
Elix. Propr. ʒiß. M. D. S. öffnende Miſtur.
Doſ gtt. L. horâ 6. matutinâ & 5. veſpertinâ.

Hiſce adhibitis & per intervalla repetitis medicamentis purgantibus obſervatâque diætâ exquiſita vomitus cruentus unicâ duntaxat vice, in exigua tamen quantitate, rediit, poſtea verò penitùs emanſit.

SCHOLIUM.

ALiud Vomitus ejusmodi ſanguinei, quem ſuppreſſa menſtrua concitarunt, curati exemplum *Dec. I. Ephem. harum Ann. I. obſ. 95.* recenſuit; nec non *D. Bernh. Verzaſcha obſ. med. 13. Mart. Rulandus cent. 3. cur. 4. & cent. 4. cur. 67.* atque *Gregor. Horſtius part. 2. obſ. med. lib. 1. obſ. 33.* Quorum blandiori methodo, ſanguinis exitum quærentis derivatio à ſuperioribus partibus ad conſuetum locum ſi fiat, feliciùs progredi licet, quàm ſi violento conatu, non reſerato priùs fonte, ſanguini exeunti fores naturales claudantur; qualem ab adſumto medicamento adſtringente & opiato letalem caſum profert noſter Exc. *D. Wedelius Opiolog. cur. lib. 2. ſect. 3. cap. 3.* Rariſſimum eſt, quod *Dominic. Panarolus pent. 1. obſ. 6.* de femina habet, quæ ab adoleſcentia usque in ſenium, per eandem viam, ſingulis menſibus ſuperfluum ſanguinem evacuaverat. Plures

res etiam de ſanguinis iſtius per locum illum, ſimili ex cauſa, expulſione obſervationes aliorum collegit *Schenckius lib 4. obſerv. med.* & deſcribit, præter *Thom. Bartholinum cent. 5. hiſt. 32. Joh. Rhodius cent. 2. obſ. 64.* Quæ, potiori ex parte in Virginibus dum contigerunt, *Hippocratis* edictum confirmant, *lib. 1. de morb. mulier.* conſignatum, frequentiùs nempe viam hanc in virginibus, quàm mulieribus adfectare menſtrua, enuncians.

[*Luc. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO CII.
D. BENJAMINI SCHARFII.
Monſtrum à conſtricttione.

MOnſtrum, cujus figuram præſens indicat delineatio, anno 1680. ipſis Calendis Maji in oppido Ebeleben ab ancilla ſtuprata naſcebatur, uno quidem prædito capite, at in eo tres oculi, duo naſi, ora duo, menta duo, aures duæ, poſtea in corporis ſuperficie unicus quidem thorax, at duo ventres, in quorum medio abſciſſus vaſorum umbilicalium unicus funiculus prominebat, duo muliebria membra genitalia, duo ani, quatuor brachia & manus quatuorque pedes erant conſpicui. Cauſa tàm monſtroſi partus ex ancillâ, matre hujus monſtri, quæſita, talis reddebatur, ſe videlicet clanculum ſtupratam & imprægnatam veſtimenta tàm arctè conſtrinxiſſe, ut nemo fuerit, qui ob arctiſſimam corporis compreſſionem, ingravidationem ſentire potuiſſet, hinc factum eſſe ſuſpicabatur, ut hæ gemellæ, quæ à natura intendebantur, in fœtum tàm monſtroſum abierint, quæ cauſa non abſque fundamento prolata videtur; Cùm enim corpus gravidarum nimiùm conſtringitur, locus fœtui augendo denegatur, quem deinde faclè poſſe coaleſcere vel alio modo corrumpi, res eſt in propatulo: Caveant ergò ſibi mulieres gravidæ ab hâc ſuperbâ corporis gravidi arctiſſimâ conſtrictione,

Dec. II.

ctione, ne, manſuetiſſimâ Dei facilitate & gratiâ abuſæ, tales edant partus monſtroſos.

Fig. XXIX.

SCHOLIUM.

CUm de rebus phyſicis conjecturas rationi innixas liberè proferre, nemo Eruditorum prohibeat, idem etiam mihi licitum fore, arbitror. Quamvis autem arctam corporis compreſſionem gravidis non uno modo nocere poſſe, haud ſit negandum, id quod de pectoris ſtrictura alii jam notarunt, fœtum tamen hunc gemellum in principio geſtationis fuiſſe ſeparatum, & ab arctiori demum illa abdominis conſtrictione coaluiſſe, mihi vix perſuadere poſſum: tùm quòd ſitus partium, quantum ex delineatione colligitur, id vix permittat; tum plurimas meretriculas, clanculùm imprægnationem itidem ſtrictiſſimis ligaturis occultantes, fœtus tamen benè formatos & perfectos parere videamus. Japonicæ ſanè feminæ, referente *Arnoldo Montano in deſcript. Legation. Batav. ad Imper. Japon.* ventres mox à conceptione facta faſciis conſtringere ſolent, perſuaſæ, nî fortiter ligatæ fuerint, partum excludi non poſſe, fœtus nihilominus perfectè formatos, nec compreſſis aut malè locatis membris præditos parientes. Prætera cùm magnus hiatus in duobus hiſce corpuſculis, dum conjungebantur, fieri debuiſſet, nullum autem omnino cicatricis indè enatæ veſtigium obſervetur; caput etiam rotunditate ſuâ & brachia ac pedes &c. naturali figurâ ſint præditi, quæ ſanè omnia incurvari ac comprimi unà, imò multò promtiùs debuiſſent, non parvum hinc dubium enaſcitur. Proſtant denique tot alia gemellorum connatorum exempla, quos ab hujusmodi ligaturis, aut alia violentia externa fuiſſe conjunctos nemo dixerit; ſi, præterquam quòd duo capita, juſtumque brachiorum ac pedum numerum habuerint, unicum tamen cor, hepar &c. in eis fuiſſe repertum, conſideretur; quale, præter alios, *Joh. Riolanus in diſſ. de monſtro Lutetiæ nato, Nicol. de Blegny Zod. med. Gall. Ann. I. Menſ. Auguſt. obſ. 4. & Menſ. Octobr. obſ. 2.*

obſ. 2. atque *Conſilia Med. Thiermairiana in append. lib. 1.* delineârunt; quomodo enim duo ex. gr. corda in unum absque vitalis ſanguinis effuſione, & conſequenter vitæ diſpendio, concreſcere poſſint, haud video. Unde errorem hîc luſúmve Naturæ ſubeſſe, credere malo, quæ in uno illo ancillæ ovulo duas cicatriculas connatas efformaverat, ex quibus dein, à ſemine maſculino fœcundatis, connatos etiam duos fœtus fuiſſe prognatos, mirum videri haud poteſt. Conferantur, quæ in *additamento ad obſerv. 13. Hellvvig.* olim ſimili in materia prolixiùs examini ſubjeceram.

[*Luc. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO CIII.
D. BENJAMINI SCHARFII.
Aſthma paralyticum ſiccum curatum.

VIr nobilis 40. annorum temperamenti frigidi & humidi, coloris pallidi totiusq́ue corporis macilenti poſt improviſam iracundiam cibo ſatis crudo & δυσπέπτῳ, ut farcimine fumo indurato & pernis ſe replet hauſtumq́ue cereviſiæ minus defæcatæ ſuperbibit; Hinc lecto ſe tradens non ſemel ibidem in amplexum novæ adhuc nuptæ ruit & venereis utitur deliciis, quibus peractis ſomno obruitur ſatis profundo. Expergefactus maximè difficilem & laborioſam ſentit reſpirationem, artuum laſſitudinem, aurium tinnitum, visûs hebetudinem pulſumq́ue debilem, & reſpiratio de horâ in horam fit difficilior, rarior & laborioſior, thorax ægrè admodum movetur, tantaque difficultas reſpirandi capit incrementa, ut & ſuffocationis immineat periculum, reliqua benè ſe habent, nihilq́ue ampliùs deſiderat, quàm ut reſpiratio libera reddatur & ſuffocatio impediatur. Medicus ex vicinia in conſilium vocatus varia præſcribit medicamenta pectoralia, reſolventia ac incidentia, quibus efficit quidem, ut affectus quandoque remittere videatur, qui tamen paulo poſt eò vehementius

mentius affligit & revertitur, unde æger de vitâ non ſolùm ſollicitus, ſed moræ etiam pertæſus, & meum requirit conſilium; Hinc, cum viderem optima & decantatiſſima remedia pectoralia Antiaſthmatica nihil effeciſſe, conſideratis circumſtantiis aſthma hoc nec humidum, nec convulſivum, ſed paralyticum eſſe aſſerui, ejusque cauſam in denegato & impedito Spirituum animalium in organa pneumonica influxu conſiſtere pronunciavi; Nec me fefellit opinio, paucis enim poſt hanc aſſertionem diebus idem Ægrotus & paralyſi in brachio ſiniſtro corripitur omniaque recrudeſcunt prædicta ſymptomata, ideoque ad Spirituum reſtaurationem, ſanguinis pituitoſi correctionem & nervorum obſtructionem removendam ſpirituoſa, balſamica & volatilia præſcribo, quibus adhibitis, en! non reſpiratio ſolùm brevi fit liberior & facilior, ſed ſenſus etiam brachii redit, quem & motus quoque feliciſſimè cum ſucceſſu ſequitur, periculoſo hoc aſthmate quinto demùm menſe remittente & in hunc usque diem non redeunte.

Formulæ præſcriptæ fuére tales:

I. ℞. Spir. theriacal. camphor. anth. lumbricor. aa. ʒij.
Lavend. lil. convall. aa. ʒiij. C.C. ſal. armon. aa. ʒiſs.
Tart. urinoſ. ʒj.
Sal viper. ſuccin. C. C. aa. volat. ʒß.
Eſſent. caſtor. ʒijß. ol. ſuccin. ℈j.
MDS. Reſolvirende Miſtur. Doſis ʒj. ſingulis 3. horis in vino.

Externè brachii juncturas, nucham & dorſi ſpinam, nec non pectoris regionem ſequenti inungere Spiritu curavi.

II. ℞. Spir. lumbricor. formicar. aa. ℥ijß. cochlear. ℥iſs.
ſal. armon. ʒß. ol. ſuccin. lavend. aa. ℈ß.
MDS. Euſerlicher Spiritus.

Hiſce ſolis adhibitis & continuatis feliciſſimè evaſit.

OBSERVATIO CIV.

D. BENJAMINI SCHARFII.

Febris quotidiana Uretico-Sputatoria.

INter varias febrium hactenùs mortales affligentium copias & ſequentem, haud ita pridem, annotare licuit febris quotidianæ Uretico-ſputatoriæ ſpeciem, dum Juvenis 24. annorum temperamenti calidi & humidi febre corripitur indies revertente, præcedente horrore & frigore quidem levi & brevi, calore verò eò intenſiori, qui ad VI. horas durabat, ſubſequente. Hanc febrim per tres ſolidas furere permittit hebdomadas, nihilque ad illam profligandam petit remedii; Imò totum negotium (ut vulgi perverſus mos eſt) naturæ commiſiſſet, niſi à nimiâ (durante paroxyſmo) & continuâ tàm urinam reddendi, quàm ſalivam expuendi irritatione, hincque ſubſequente ſummâ virium dejectione ad requirendum medicum coactus fuiſſet; Quoties enim & quamprimum febris invadebat paroxyſmus, toties ſalivam & urinam reprimere vix poterat æger, ſed continuè jam ſalivam, jam urinam in maximâ quantitate egerebat, ita ut ne momentum quidem ab hâc urinam & ſalivam egerendi irritatione liber eſſe poſſet. Cauſam hujus mali partim in ſale bilis volatiliori, mediante effervescentiâ febrili, ad glandulas ſalivales copioſiùs delato ſeroque admixto & eidem materiam tàm copioſiorem, quàm rariorem & fluidiorem conciliante, partim verò in acrimonia ſucci pancreatici ſerum juſtò acriùs reddente, & veſicam ad continuam urinæ expulſionem irritante conſiſtere putavi. Curam itaque hoc modo aggreſſus ſum & tale præſcripſi Purgans.

℞. Extract. Mechoacann. ℈iß. cnicopharmac. ℈j.
Reſin. Gialapp. ℈ij. Diagryd. ſulphurat. gr. XV.
Ol. aniſ. gtt. iij. M. F. Pilulæ juſtæ quantitatis S.
Purgir-Pillen auf 3 mal.

Dia-

Diaphoreticum tale, acrimoniam ſeri temperans, ſæpiùs reiterandum ordinavi.

℞. Spirit. theriac. camph. ℥ß. C.C. Sal. armon. aa. ʒiß.
Eſſent. anod. ʒj. M. D. S. Sonderliche Schwitz-Miſtur.
Doſis guttæ L. ad LX. in vino.

Hiſce adhibitis remiſit quidem nimius urinæ & ſalivæ egerendæ conatus, nondum tamen planè evanuit, quapropter & ſequens exhibui.

℞. Aquæ plantag. endiv. portulac. aa. ℥iv. Succ. cydon. rub. Id. aa. ℥ij.
Syr. corall. ℥iß. portulac. rub. Id. aa. ℥j.
Træ. corallor. ʒij. anod. ʒj. Pulv. abſorbent. ʒiß.
M.D.S. Anhaltender Liquor, offt 2. Löffel voll davon zu nehmen.

Quo uſurpato & ad dies 6. continuato omnia, cum Deo ſymptomata remiſére.

OBSERVATIO CV.
D. ADAMI à LEBENWALD.
De
Oſſibus Draconum verè exiſtentium & eorum uſu.

Quinque circiter milliaribus Græcis, quæ eſt Metropolis Inclyti Ducatus Styriæ, non procul ab arce Bernegg, cernitur mons vulgò Rettelſtain nominatus, in quo eſt Caverna 2. milliarium (ut fertur) longa; inde oſſa varia Draconum (ut creditur) deportantur. Ego curioſitate ductus miſi eò bis exploratores, qui mihi ciſtam plenam variis oſſium fragmentis attulerunt, quæ omnia fodiendo ex terra eruebantur. Inter cætera erant quaſi adhuc integra & non multum carioſa 4. ingentia capita diverſæ magnitudinis, ejusdem tamen figuræ, dentes molares ultra 200. Canini, quos & arma vocant, numero ferme 100. Inciſorii pauci,

maxillæ inferiores 4. ungulæ 10. vertebræ aliquot, femora miræ craſſitiei, coſtæ ſpuriæ plures, quibus admixta erat particula, ut ebur polita, cranium hominis repræſentans. Hæc omnia apud me detineo cum ſpe quod ſim integrum ſceleton acquiſiturus; hac de cauſa animus eſt, hac æſtate, Deo vitam & ſanitatem largiente, cavernam iſtam adeundi, ut omnes loci circumſtantias exactiùs obſervare valeam.

Non opus erit clavâ Herculis, vel Ariadnæ placentulis; nam facile eſt cum Draconibus mortuis dimicare.

Cum hæc oſſa hinc & inde in Provincia divulgentur & ab aliquibus circumforaneis ac Impoſtoribus pro veris unicornu oſſibus vendantur, placuit de eorum uſu & effectu ſolicitè inquirere. Quare à pluribus mihi relatum fuit, oſſa hæc magnam virtutem habere in Epilepſia, febribus malignis, arthritide vaga & dyſenteria. Data & mihi fuit occaſio periculum faciendi; nam cùm animi oblectandi causâ per pratorum declivia ambularem, repentè fallente pedis veſtigio in terram lapſus horrendam in metatarſo contuſionem cum probabili oſſis fiſſura perpeſſus fui. Orti ſunt in parte læſa dolores acerbiſſimi cum continuis punctionibus & inflammationibus, nullis malacticis mitigabiles. Abripio itaque oſſium Draconum fragmenta, in ſubtiliſſimum pulverem tero, cum albumine ovi in pultis formam redigo, applico, & ecce illicò tumor & dolor remiſit. An hic effectus promanaverit ab aliqua refrigerandi, exiccandi, repellendi & adſtringendi facultate, vel à proprietate quadam occulta, ambigo; nolo autem habere ſympathiam cum Draconibus.

Conferantur huc illa quæ in Ephemerid. Acad. Nat. Cur. Ann. 3. Obſervat. 139. 194. & Ann. 4. 5. Obſervat. 170. allata ſunt.

OBSER-

OBSERVATIO CVI.
D. ADAMI à LEBENWALD.
De
Cœcitate ex remedio ſuperſtitioſo.

VOcatus ad quendam Reverendiſſimum Abbatem ex morbo languentem, in itinere adductus fuit ad me puer ruſticus 15. annorum, optimi corporis habitûs, ſed totaliter viſu deſtitutus. Nulla aderat fluxio, nullus dolor, nulla apparens macula, niſi quòd oculorum pupillæ ampliores nigrioresque, ſicut illis qui guttâ ſerenâ laborant, extiterint.

Cauſam morbi inquirenti reſpondent, puerum nunquam aliquo affectu oculorum vel capitis laboraſſe, nec Parentes aliqua tali labe affectos fuiſſe, ſed eum ante medium annum incidiſſe febrim tertianam, ad quam curandam adivit Venatorem quendam Medicaſtrum, qui ipſi chartulam certis characteribus inſignitam (uti pluribus aliis medebatur) contra hunc morbum devorandam præbuit.

Vix ſchedulâ deglutitâ tanta perturbatio capitis & in eo ſonus obortus fuit, ut ipſi non aliter viſum fuerit, quàm ſi omnes totius mundi (ſic illo referente) campanas pulſari audiiſſet. Hanc metamorphoſin ſtatim excepit omnimoda viſus privatio. Ordinavi illa quæ nervos opticos ab humorum infarctu liberarent, caput & oculos roborarent, ſed omnia incaſſum.

An non pœna Dei hæc ſat manifeſta fuit?

OBSERVATIO CVII.
D. ADAMI à LEBENWALD.
De
Sanguine cauſtico.

REligioſus quidam Juvenis Athletici corporis habitus, hepatis tamen calidioris & humoris bilioſi feracis, ſenſit

antrum vitale ſibi opprimi, & cordis thalamos ob ſtagnantes ſanguinis rivulos anguſtari, qua de cauſa ad venæſectionem velut ad ſacram anchoram confugiebatur.

Indicatum, factum: aperitur Vena in brachio, ſanguis exilit cum impetu, & gutta unica aberrans cadit ad denudatum brachium cum tanto doloris & ardoris ſenſu, ut vulneratus ad ejulandum coactus fuerit. Exuſſerat enim non tantum cuticulam, excitatâ in ea veſiculâ, ſed etiam ſubjectam cutim cum eſchara, ut etiamnum cicatricis appareant veſtigia: Phlebotomon in cuſpide livido tinctum colore tam friabile fuit redditum, ut levi attritu in particulas abierit.

Obſervavi etiam in hoc Reverendo Juvene humores, vel ipſam maſſam ſanguineam tam acrem & corroſivam ſæpè fuiſſe, ut per alvum, urinam, vomitum, tuſſim non tantùm ſanguinem ſed etiam carunculas membranulis & venulis conſpicuas egeſſerit.

Curavi illum moderatè evacuantibus & Epiceraſticis, vivit etiamnum ſanus & incolumis, facetus, moribus autem modeſtus, cujus Nobiliſſimus Parens fermè 80. ætatis annum attigit.

Juvenilis æſtus juſta temperies Senum.

SCHOLIUM.

QUod in morbis à Venenis aſſumptis & peſtilentialibus oriantur carbunculi & carnis exuſtiones, facilè concipio; verùm quomodo in naturæ laboratorio fiant ſalificationes, calcinationes, reverberationes, altioris mihi videtur indaginis.

OBSERVATIO CVIII.

D. ADAMI à LEBENWALD.

De

Miro effectu Tabaci.

CHirurgus mihi notiſſimus & â mea directione dependens, curationem ſuſcepit cujusdam Juvenis Ruſtici, cui

cui in terram lapſo femur dextrum â rota currus onuſti ita contuſum & contritum fuit, ut caro muſculoſa denudata ab oſſibus quaſi divulſa cerneretur. Diu actum fuit mundificantibus, ſiccantibus ſarcoticis, epuloticis, ſed continuus humorum affluxus omnem operam & vim medicamentorum eluſit. Pulverem Tabaci utpote herbæ vulnerariæ aſperſit parti læſæ, ſed vix hoc facto, patiens ad enormem Vomitum fuit concitatus. Retulit mihi inopinatum hoc ſymptoma prædictus Chirurgus, quod ex naturali cauſa forſan ortum ſuſpicatus, juſſi ut inſperſionem hujus pulveris repeteret; Dictum factum, ſemper inſperſionem immediatè ſequebatur vomitio. An vellicando nervoſum genus, & ſtomachum in conſenſum trahendo, vel communicando Vapores, hæc anacatharſis excitata? Utrumque videtur probabile; totum enim corpus, ex doctrina Hippocratis, & ab experientia Unguentorum Mercurialium, eſt conſpirabile & confluxile.

Fateor equidem & mihi ſtomachum moveri, ſi odorem fumi Tabaci naribus etiam â longè excipiam. Eliminarem ſanè & proſcriberem ex foro medico hanc herbam, ſi in mea poteſtate foret propter tot nocumenta, quæ â Simone Pauli Commentar. de abuſu Tabaci allata ſunt, ſed nolo offendere Clariſſimos Viros, Thomam Bartholinum & Diemerbrœkium, quos eſſe Tabacophilos teſtantur, illius Conſilium de anatom. pract. fol. 18. hujus verò tract. de peſte. *Cuiq; ergo placeat fumus odorque ſuus.*

OBSERVATIO CIX.
D. ADAMI à LEBENWALD.
De
Viſci querni admiranda Virtute.

QUercum arborem Jovi ſacram & Panacæam omnium morborum eſſe credidit antiquitas.

Folia, cortex, capulæ, glandes, lignum, carbones, uvæ, muſcus, fungus, in uſum medicum veniunt

niunt non contemnendum. Omnibus autem palmam præripit Viſcum, quod non ex turdorum excrementis, ut aliqui opinantur, ſed ex ſucco nutritio vel luxuriante arboris naſcitur.

Referam obſervata. Monialis quædam â graviſſimis morbis devicta, convulſionibus totius corporis agitabatur excepto brachio illo, in quo Roſarium ex ligno Viſci querni elaboratum & circumvolutum portaverat. Hoc ſolum à motibus immune, imò (quod mirum dictu) etiam poſt mortem rubicundo & florido colore, quaſi vivifico nectare perfuſum cernebatur Quantum valeat unguentum illud, quod ex cortic. med. Viſc. q. & butyro Majali conficitur, in mucilaginoſo humore pectoris extergendo, teſtantur illi qui pro Phthiſicis habiti ſæpe ex continuato ejus uſu intrinſeco & extrinſeco optatæ ſanitati reſtituti ſunt.

Verum eſt itaque diverbium:

In Verbis, herbis, ut creditur, atq; lapillis
Magna latet Virtus, Visq; Vigoris ineſt.

OBSERVATIO CX.
D. DAVID SPIELENBERGER.
De
Vermibus nivalibus.

MItto hîc curioſum quid, à paucis obſervatum. Præterito menſe inveni illud, pugni magnitudine conglobatum, in campo ſupra nivem, ad duarum ſpithamarum altitudinem terræ incumbentem, cùm liqueſcere jam inciperet. Parvuli admodum ſunt vermiculi, quorum nonnulli ſupra nivem reptitabant, alii verò elatis minimis alis, Sole ſplendente, avolabant. Nunc mortui fortem terreum odorem ſpirant, & per microſcopium obſervari merentur. An ex nive vel terra ortum habuerint, divinare nequeo. *Ex literis Leutſchov à Vratislaviam 1683. M. April. ad D. D. Gottofr. Schulzium datis.* Fig. XXX.

SCHOLIUM.

SCHOLIUM.

De vermibus nivalibus multi ſcripſerunt, quos cùm partim Exc. *Dn. Car. Raygerus in obſ. 89. Dec. I. Ephem. harum Ann. IV.* jam denominaverit, recenſere hîc foret ſuperfluum. Ut verò ſimilem vermium cum nive in Hungaria ex aëre delapſum idem notavit, ita & præſens Obſervatio eandem vermium, licet ſpecie planè diverſorum, in dicta Hungaria generationem innuit. Verùm an, & quomodo in nivibus producantur talismodi inſecta, præter alios, inprimis Cl. *Gothofr. Voigtius in diſſ. de nivis albed. Guſtrovii A. 1669. editâ, ſect. 3. quæſt. 2. & 3.* explicare conatus eſt; priorem quæſtionem adfirmativè decidendo, idque tum plurium Doctorum ac celebrium Virorum teſtimonio comprobando, tum contraria *Mercurialis* argumenta enervando; circa poſteriorem verò, calore & putredine, quæ à *Cardano* aliisque in medium adducuntur, rejectis, ad ſemina horum vermiculorum, cum materia futuræ nivis ſurſum attracta, poſtea cum nivibus deſcendentia, & ſub illis excluſa recurrendo, magniqúe *Sennerti* expoſitione in *Hypomn. phyſ. 5. cap. 8.* hoc illuſtrando. Nec ſanè ad aliud quid commodiùs, quàm ipſum ſeminium, ab ejusmodi vermiculis ſuppeditatum, generatio iſta referri meretur, atque hoc ipſum quidem non aliud, quàm ovulorum ſpecie quod à femellis fuerit excluſum, priùs à maſculino ſemine fœcundatum. Vermium enim, inſectorum, omniumqúe aliorum animalium generationem non ex fortuito aliquo pulverum, aut diverſorum corpuſculorum concurſu, vel putreſcentium corporum tabe procedere, cùm id præcipuè artificioſiſſima eorum ex diverſis membris facta conformatio, atque exactiſſima ſingulorum in eadem ſpecie ſimilitudo haud admittat, ſed fœcundis aliorum ſuæ ſpeciei animalium ovis deberi, ſatis jam à Viris clariſſimis, idque etiam nuper demum ab Exc. noſtro *Pæone Curioſ.* fuit probatum. Unde cur idem de hac Inſectorum Hungaricorum ſpecie non ſit dicendum, cauſam nullam video. Quæ licet ex ovulis ortum pariter ſuum primò habuiſ-

ſe, nullus dubitem, hanc ipſam tamen ex eis excluſionem non ineunte demum vere ſupra nivem, ſed jamdudum antea, & vel in æſtate, auctumnove prægreſſo, contigiſſe arbitror. Aliàs enim vermiculis hiſce permixta integumenta, ſive ovulorum membranulæ fuiſſent conſpectæ, quarum tamen ne unica quidem in tanta vermiculorum copia, ad nos transmiſſa, per microſcopium oculis meis ſeſe exhibuit. Unde ſi quid conjecturari licèt, animalcula hæc vel ſub foliorum arboreúmve ramorum congerie, vel alibi latibulum aliquod, hyeme adpropinquante, quæſiviſſe, credere malo; quod uti de muſcis intra tabulatorum &c. anguſtias per hyemem quaſi mortuis deliteſcentibus certum eſt, & hirundinum quædam roſtris, alis, pedibusque invicem conglobatæ implicitæque, ſub ipſa quandoque aqua, aut in cavis arborum truncis per hyemem turmatim perdurant: ita nil obſtare puto, quò minùs & hæ muſcillæ magna in copia congregatæ ad ſimilem hyemalem requiem ſemimortuæ alicubi ſe compoſuerint. Cùm autem tempore hyberno, nive inprimis copiosè deſcendente, ingentes ſæpè ventorum impetus oriantur, quia obvia quævis magnâ vi disjiciant, iidem ad conglomeratum ejusmodi muſcillarum nidum allidentes, illum per aërem abripere, & memoratum in locum, nive antea jam incruſtatum, deponere potuerunt; non ſecus ac portentoſos lumbricorum, erucarum &c. pluvias aliquando fuiſſe obſervatas, memoratur; donec menſe Martio, Sole jam validiores in terrenum globum vibrante radios, & calore ſuo vivifico torpidos hujusmodi animalculorum ſpiritus in novos motus ſuſcitante, priorem quaſi in vitam revocatæ fuerunt. Cæterùm tam exigua ſunt hæc animalcula, ut congeriem illam ſupra nivem inventam aliquot eorum myriades continuiſſe, ſit credibile; ſiquidem nudis ita ſi inſpiciantur oculis, pulviſculos tantùm nigricantes æmulantur; licet per microſcopium, quantum quidem in minutiſſimis illis exſiccatis corpuſculis contemplari mihi licuit, binis quodlibet corniculis ſatis craſſis & porrectis inſtructum comparuerit,

in

in uno verò alteroque, aquæ priùs immacerato, ſex pariter pedes deprehenderim.

[Luc. Sckrock. L. F.]

OBSERVATIO CXI.
D. JOH. CONRAD. PEYERI:
De
Gemellis monſtroſis, coalitis partibus obſcœnis.

INter præteritorum temporum hiſtorias, quas in adverſaria mea retuli, ea valdè ſingularis & curioſa eſt, quam hic referam breviſſimè: Vinitoris uxor Scaphuſiæ in prædio quodam ſuburbano anno Chriſti M DC LXXV. ineunte vere gemellos fœminini ſexus difficillimo partu enixa eſt, coalitis oſſibus ſacris & partibus obſcœnis, monſtroſos: quos diſſecante excellentiſſimo *Johanne Jacobo Wepfero* vidimus uterum habuiſſe geminum totidemque vaginas, ſed vulvam unicam; bina item inteſtina recta, unum tamen podicem. Mirum ſanè, geminato per omnia corpori pudenda fuiſſe communia.

OBSERVATIO CXII.
D. JOH. CONRAD. PEYERI.
De
Tanaceti pro abſinthio uſurpati felici effectu.

QUam communico obſervationem hanc à ſingulari amico meo *Jacobo Poirierio de la Ramée Ambœſiano* Med. Doct. è Monte Peſſulano Kal. Aug. MDCLXXX. accepi: Miles quidam præſidiarius in arce Monſpelienſi poſtquam per improbos Martis labores & maleſuadam famem, in febrem lentam incidiſſet, hydrope tandem obſeſſus

 eſt,

eſt, adeo ut aqualiculus ſesquipede amplius exſtaret, tumefactis unà cruribus. Luridi vultûs æger cum medicinam *Roſſeletii* Medici ordinarii faſtidiret, & militare ſtipendium ſumtibus impar eſſe videret, ad abſinthium, ſtomacho ejus gratum, tanquam ad certam ſalutis anchoram ſe conferre decrevit. Verùm ſpecie deluſus pro abſinthio obvium tanacetum arripuit, & radicitus evulſit; quo in aqua decocto ad mediæ partis conſumtionem, cum cyathos duos exhauſiſſet calidè, ſitim auſpicatò ſedari ſenſit, qua dirè torquebatur, faſſus potione iſtâ ſibi nihil unquam obtigiſſe gratius. Horis tribus poſt copiosè minxit. Sic dum pellebatur cauſa morbi, fugiit venis & aquoſus albo corpore languor.

OBSERVATIO CXIII.

D. SALOMONIS REISELII.

De

Diureticorum & in ſpecie pulveris Saxifragi Volckameriani utilitate in Hydrope.

DIureticorum maximam vim eſſe in Hydrope evacuando olim & hodie firmatum eſt. Exemplum adducam de *Pulvere ſaxifrago Ampliſſimi D. D. Volckameri, Helianthi noſtri,* quo ſtabilienda eſt ſententia. JCtus graviſſimus & feliciſſimus, Advocatus Cancellariæ Würtenbergicæ annorum quinquaginta & novem, poſt diſpnœam & tuſſim vehementem Aſciticus factus cum tumore pedum, ſcroti & abdominis, multa ſumſit inefficaciter ad ſerum deturbandum & roborandum viſcera; nempe laxantia, diuretica, diaphoretica tam ex ſimplicibus euporiſtis (ut de ononid. lixivio benedicto) quã compoſitis, donec umbilico ſponte rupto multum ſeri craſſi effluxerit, nondum tamen ſequente integrâ valetudine. Deinde ex Conſilio Exc. *D. D. Joh. Sebaſtiani Schickardi, Phyſici hîc* mecum accedentis, qui experimentis aliquot obſer-

obſervavit, pulverem dictum Stutgardiæ in calculo uſitatiſſimum, Aſciticos quosdam juviſſe, eundem ſumſit diu, & quidem usque ad grana decem cum vehiculo convenienti, & imprimis decocto fl. cyani, unde urina copioſiſſimè fluere cœpit, quæ antea etiam quibuscunque non poterat provocari. Denique acceſſit diarrhœa per dies ferè octo, ex qua pedes & abdomen detumuerunt, ipſeque reſtaurantibus cibis & Analepticis remediis in priſtinum ſtatum convaluit: uſus abhinc valetudinè ad negotia ſua ſufficiente, niſi quod tuſſi fatigatus fuerit per tempus aliquod, quam Catarrhus ſuffocativus ſecutus eſt Julio 1683. quo periit vir vitâ longiori digniſſimus.

SCHOLION.

DE pulveris hujus famoſiſſimi & efficaciſſimi ingredientibus tempeſtivè colligendis Excell. Autor *Epiſtolam* ſcripſit *ad Clar. D. D. Sebaſtianum Schefferum Practicum Francofurtenſem & Adjunctum Nat. Cur.* typis A. 1669. impreſſam, denuoque recuſam A. 1683. quorum non minimam partem expleant margaritæ, bezoar, & lapides quinque pretioſi; de doſi valde exigua à grano uno ad quina, de uſu exemplis monſtrato in Nephritide, calculo, tartaro ſeu calce dentium adnata, in Ictero & Hydrope; tandem de pretio nempe aureo pro uncia dimidia. Sed veram præparationem, quæ dies octo requirat, totamque compoſitionem ſilet adhuc Poſſeſſor, donec tandem ſaluti humanæ non denegare exorabitur ſecretum tam utile.

OBSERVATIO CXIV.
D. SALOMONIS REISELII.
De
Iſchuria ex glandulis in & extra veſicam, atque ſphinctere calloſo.

ÆGidius *Inni* Vietor & civis Stutgardiæ laborioſus, robuſtus & animoſus, à multis annis difficultate quadam urinæ laboravit, quam verò ob negotia ne-

 glexit.

glexit. A. 1679. à Septembri Iſchuriam per dies tres paſſus, cathetere immiſſo urinam emiſit copioſiſſimam: qua iterum obſtructa, & cathetere indito nihil effluxit, doluit autem valdè in immiſſione, & ſanguinis parum effluxit, unde amplius noluit applicari. Hinc poſt dolores graviſſimos, & conatum ſeu preſſionem maximam minxit ſed cruenta, & mucoſa plurima veluti purulenta. Data multa & diuretica leniora, ut pulvis althææ cum cremore hordei, atque ſyrupis alth. & fortiora alia ſine juvamine, medentibus mecum *Clariſſimis Dn. D. Joh. Jacobo Wepfero* transeunte, *& D. D. Joh. Sebaſtiano Schickardo Phyſico.*

Scrutantibus poſtea nobis per anum, inventus eſt tumor non mediocris verſus veſicam, unde calculum conjecimus fortè adnatum aut adfixum, quem tamen nec primâ vice invenimus, nec deinde quærere licuit propter recuſantem ægrum & metuentem dolores à cathetere. Duravit ergo diu iſte dolor, donec poſt *febris Octanæ* tres paroxyſmos febriculam continuam ſubſequentem proſtratis viribus propter ingentes dolores nono Decembris dicti anni mortuus eſt annorum ſexaginta.

SCHOLIUM.

APerto cadavere (quod vix exoraveram) omentum putridum, multumque ſeri in abdomine viſum fuit. Veſica, quæ potiſſimum ſpectanda fuit, carnoſa & craſſa tota obſeſſa erat multis, excreſcentiis glanduloſis, & tuberculis, ſanguinolentis, interque ea unico ſacculo, qui membranam intus nigram ceu uveam oculi, lævigatam habebat; cæterum pelvi oſſis iſchii ita firmiter adfixa ut vix revelli vel reſcindi potuerit, quæque preſſa urinam non miſit, uti aliàs facilè fieri ſolet. Diſſecta nullum calculum, uti ſuſpicati fueramus, nihil aliud niſi turbidam & mucoſam urinam, qualem ſemper minxit, oſtendit, craſſa verò valdè & quaſi aquâ macerata adſpiciebatur. Sphincter qui carneus naturâ debet eſſe & mollis, calloſus, durus & quaſi cartilagineus præſertim intus erat, unde quia non poterat voluntariè aperiri vel claudi, tanti dolores ante mingen-

mingendum, unde tam difficilis mictio: qualem conſtitutionem ſupra laudatus *Schickardus in octuagenarii Nürlingenſis* civis ſubita ſuppreſſione urinæ lethali obſervavit poſt ſectionem. Renes ingentes & ſalvi, neque muco aliquo repleti, ureteres itidem ampli & valdè craſſi.

Plura accuratiùs non licuit indagare in feſtinata & vix impetrata ſectione. Mereretur verò inquiri, unde mucus ille tam copioſus venerit, qui calculoſis aliàs eſt ſolennis, itemque ſubcruentæ illæ ſordes, an per veſicam penetraverint ex glanduloſis iſtis tuberculis?

Simili morbo laboraſſe, *Franciſcum Müllerum* Senatorem Stutgardienſem putavi, qui annorum 64. Anno 1681. obiit, incertus autem, quia cadaver noluit uxor aperiri. Is enim, cum à multis quoque annis difficulter urinaſſet & præter ſolitum Januario Anni 1680, ſed ſine arenularum aut calculorum ſignis, ſed cum frequenti mictione muci, pedes ivit 28. Martii 1681. Canſtadium horâ dimidiâ ab hinc diſſitum, & guſtavit vinum. Rediens in via lapſus eſt in terram pronus, ſive ambulandi impotentia aut alia noxa, depoſuit copioſam urinam, aſt nocte ſequenti ſtranguriam doloroſam paſſus cum tumore circa veſicam, cujus gratia clyſter, propter hæmorrhoides externas difficulter equidem applicabilis, diuretica data & lubricantia parum juverunt. Increvit enim dolor, tumor auctus veſicæ regionem circumſcripſit, Urina pallida ſine ſedimento, calculi ſuſpicionem fecit, qui tamen per Catheterem non potuit offendi, quemadmodum nec gutta urinæ per eum effluxit. Mitigatus eſt dolor aliquando flatibus per clyſteres expulſis. Primo Aprilis per anum exploratus eſt tumor versùs veſicam, veluti globus aliquis, qualis in pube obſervatus eſt hactenus, unde inſeſſus juxta cum clyſteribus facti, oleum amygd. dulc. datum & in veſicam injectum emulſiones frigidæ diureticæ præſcriptæ, cataplaſma emolliens continuatum, quandoque & Manna cum carminativis (quæ multum leniebat) ſumta, conſulente mecum ſupralaudato *Dn.*

Schickardo

Schickardo; ſed tumor non decrevit, potius augeri ſentiebatur, vergens ſiniſtrorſum. Urina interim continuè & involuntariè fluxit mucoſa plurima deponens, cum dolore inſigni donec Julio menſe obiret, me tum abſente.

Quemadmodum verò glandulæ externæ veſicam hîc circumdederunt, ita & intus aliquando adnaſci obſervatum eſt. *In cane* tales inventas eſſe, Anni VI. Ephemer. Nat. Cur. Obſ. 69. ſcripſi. In *Secretarii* cujusdam *Würtenbergici Schvvartzii* nomine veſica, qui diu maximis doloribus & dyſuria fatigatus vitam traxit miſeram, repertos eſſe multos tumores & excreſcentias putridas, chirurgi adhuc viventes, qui apertioni adfuerunt, mihi retulerunt, quos ipſi cum Medicis ex lapſu cum equo ante plures annos ortum cœpiſſe judicaverant. Auſim affirmare, quòd Clar. *D. D. Mögling Phyſicus Pfortzheimenſis* ejusmodi vel internis vel externis glandulis Veſicæ laboraverit, quia planè ſimilia paſſus, quod explorare non datum fuit, ob prohibitam ab illo ipſo ſectionem.

OBSERVATIO CXV.
D. SALOMONIS REISELII,
De
Cerebello extra Cranium poſt terrorem gravidæ à fele impoſito.

F*Riderici Ablas* Vinitoris Stutgardienſis *uxori* gravidæ ſtaturâ juſtâ præditæ, carnoſæ & robuſtæ, cæteraque ſaniſſimæ tribus ſeptimanis ante ſtatum partûs terminum vicinus quidam Joh. Jacob Wolff ex petulantia felem maſculum circa collum impoſuit, qui aliquandiu partibus collo vicinis adhæſit. Anno 1682. d. 22. Maji enixa eſt puellum vividum & ſatis robuſtum, habentem tumorem in nucha ſimilem ſcroto humano, in apice bifidum, baſi latâ partim nuchæ, partim extremo occipiti adnatum, pilis fuſcis tectum, ejusdem

dem ſcilicet coloris quo felis mas impoſitus cervici fuit, majorem duabus nucibus juglandibus cortice vividi adhuc involutis, juxta ſe poſitis & contiguis; durum & tenſum; totum quoque occiput à ſero tumentius & convexius apparuit: Quoties alvum ſolvit, quod ob fæcum craſſitiem magno nixu fiebat, aut ſi minxit ob ſabulum urinæ mixtum, tumores augebantur & tenſiores reddebantur. Quia fœtus edit, ſuxit, artus movit, nullumque ſymptoma gravius urſit, parentes pauperculi tumorem neglexerunt. Cùm verò tumorem incrementa ſumere viderent, opem *Domini Chriſtophori Jacobi Beckeri, Sereniſſ. Principis ac Domini Friderici Caroli, Ducis Würtenbergiæ Chirurgi* præſtantiſſimi, & *Domini Joh. Sebaſtiani Scholpii* Chirurgi implorarunt. Is die 18. Junii tumorem in ſiniſtra parte lancettâ aperuit, protinus exſiliit aqua limpidiſſima, ultra Uncias quatuor, inde occiput detumuit, ſimulque ambo tumores ſubſiderunt, ac preſſo dextro ampliùs ex foramine facto tunc & ſequentibus diebus emanavit. Oſſium ſyncipitis, frontis & lambdoidis ſuturæ hiabant valde & ſiniſtræ partis oſſa maximè lambdoidea prominebant ac ſubjecto oſſi incumbebant. Infans per dies tres debilis valde fuit, ferè continuè ejulavit, nunquam convellebatur, comedit nihilominus, ſuxit, artus movit, alacrius tamen omnia triduo elapſo peregit. Alvus ſollicitabatur pilis ſaccharatis moſchatis ano inditis: roborabatur pulvere & aqua antepilepticis. Die 25. Jun. 1682. infantem cum Exc. *D. D. Salomone Reiſelio* *Sereniſſimi Ducis Archiatro* inviſi. Vegetus erat, artus movit: ob inquietum capitis motum ex vulnere turunda excidit: faſciæ & lintea ſubjecta aquâ madebant: occiput prorſus detumuit, inæquale erat propter os lambdoideum in latere ſiniſtro prominens, depreſſo illo quod ſubjectum erat: tumores in nucha rugoſi, ſimiles burſæ vacuæ: cutis illorum craſſa & quaſi carnoſa: minores nucibus juglandibus cortice viridi denudatis minusque acuminati: inditâ turundâ ejulavit, die 26. & 27. Jun. ſubin-

de terrebatur, nullæ tamen ſupervenerunt convulſiones, quamvis vigilanti & dormienti terrores iſti ſupervenerint.

Hæc Excell. *D. D. Joh. Jacob Wepfer* Schafhuſanus, Collega ſuaviſſimus, cum Sereniſſimæ Domui Würtenbergicæ conſilia daret. Jam quid cum tumoribus his factum, & quid poſt mortem ſectio monſtraverit, dicam.

Deficientibus paulatim viribus, quæ quandoque reſtauratæ videbantur, effluente jam materiâ purulentâ ex tumore, & accedentibus tandem convulſionibus mortuus eſt infans 8. Julii ante primam matutinam. Detecto ad preces parentum cranio ſutura ſagittalis per lambdoideam usq; ad foramen occipitis tranſire obſervata eſt, bregma utrumque valde lividum, & cuti tenaciter adhærens, dextrum depreſſius & ſub ſiniſtro, inprimis ad lambdoideam ſuccumbens. Tumor uterque, qui planè ſubſidit, lividus, fœtidus & ſphacelatus apparuit, à cute ſeparari potuit folliculorum inſtar, tener valde & facilè lacerabilis, ex ipſa dura meninge dilatatus & procedens cerebellum in ſe continebat, quod verſus cerebrum aliquo modo incorruptum adhuc videbatur, extra calvariam verò ſphacelatum & diffluens foramen proprium ſed conjunctum cum illo, per quod ſpinalis medulla tranſit, ſibi formavit. Cerebrum ipſum molle & flaccidum copioſo ſero maduit. Periculoſam itaque hanc eſſe ſectionem, ſi usque ad cerebellum pertingat, in ejusmodi caſibus apparet, cujus exempla ſe noviſſe cum profeſſus eſt ſupra laudatus D. *Wepfer:* ſerum verò evacuari poſſe innoxiè. Addendum denique eſt Exemplum periculoſæ imaginationis & terroris in gravidis, quod relatum eſt Antvverpiâ 17. Septembr. 1682. in Novellis. Mulierem ſcilicet nobilis familiæ gravidam ex felis circa collum applicatione territam peperiſſe fœtum monſtroſum, cujus caput & humeri quoad cutem, pilos & barbam felinis ſimiles fuerint, reliquæ partes humanæ.

SCHO-

SCHOLIUM.

ANno 1682. M. Z. Civi Auguſtano filiola nata fuit, quæ præterquam quòd incurvis & malè conformatis pedibus prædita fuerat, etiam tumorem ſupra os ſacrum in utero materno contraxerat, quo cauterii ope per Chirurgum ſextâ, nî fallor, hebdomade, aperto, plurimum aquæ, & plus quàm tumor continere potuerat, effluxerat, tumore hinc, unâ cum viribus, decreſcente; illudque ſerum non minima ex parte per ſpinalem medullam à cerebrò deſcendiſſe creditum fuit, eò quòd caput antea tumidiuſculum, & calvaria poſt mortem, octavâ à partu ſeptimanâ inſecutam, paſſim mollis comparuerit Ipſum verò tumorem os ſacrum, mole magnum & prominens, conſtituebat; quod fortior imaginatio materna in eam monſtroſam magnitudinem adauxerat, excitata à viſo ſæpius puero mendicante, qui claudus & corpore incurvo præditus per plateas urbis, pro eleemosyna colligenda, circumgeſtabatur.

[*Luc. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO CXVI.
D. SALOMONIS REISELII.
De
Oſſiculo retro laryngem nato.

A. 1681. 27. Septembr. Stutgardiæ cadaver defuncti Viri 36. annorum apertum fuit, qui à quinque ferè annis cum difficultate quadam reſpirationis & anhelitus fœtore, cætera ſanus & robuſtus, vineis colendis diligens nihil niſi retro laryngem dextrorſum dolorem quendam ſenſit, & titillationem, à qua ad tuſſiculam ſiccam incitatus fuit, & difficultatem deglutiendi aliquam incuſavit. Paucis diebus domi detentus ſubitò obiit. Sub detecta igitur larynge glandulæ utrinque magnitudine dimidii ovi apparuêre, in quarum dextra verſus aſperam arteriam calculus arenoſus

ſus durus ſatis latuit, uti quidem primo attactu judicabatur, qui poſtea per accuratiorem inſpectionem & ſeparationem membranarum oſſiculum potius inventus eſt avellanæ magnitudine majoris, & dicti ſenſus moleſti atque tuſſis cauſa. In laryngis verò poſteriori cartilagine, ejuſque quaſi ſeparatorum parietum intermedio ſive intra duas cartilagines nigra medulla & pus apparuit, ut & in tonſilla ſiniſtra, unde ille fœtor oris. Pulmonum quoque ſiniſter præſertim lobus, qui intra erat affixus, in ſuperioribus cœpit ad putredinem diſponi tam ob pallidum colorem, quàm teneriorem & viſcidam medullam ſeu parenchyma occaſionem & putredini circa cartilagines & augmento glandularum dediſſe ſuſpicio fuit, quod & cartilaginis anterioris latus alterum depreſſius fuit fortè inter luctandum à comprimente aliquo adverſario, quando defunctus animoſus facilè manus conſeruit cum litigantibus.

OBSERVATIO CXVII.
D. SALOMONIS REISELII.
De
Obſtructione alvi lethali à ſuppreſſis hæmorrhoidibus.

FAber ferrarius robuſtus, audax, nigris pilis, annorum aliquot triginta, habitans in Mülhauſen, à pago Stutgardiâ horis duabus diſſito, per annũ & ultra hæmorrhoidibus fluxit, ſed in Nicro flumine ligna colligens, ſenſit non multo poſt obſtructionem illarũ, hinc circa alvum excernendam difficultates, ut inſtrumento ceu ſpeculo fuerit aperienda; per quam modò purulenta exierunt, doloribus & torminibus intermixtis, modò alvus per plures dies retenta, teneſmus frequens, aut tandem dura ſcibala expreſſa, ſeu in lapideam duritiem firmati globuli, quos domeſtici ipſos lapides credidêre. Tandem ex inopia remediorum & clyſterum maximè hîc neceſſa-

ceſſariorum, totus emaciatus periit 14. Octobris A. 1680. ipſo natali die & horâ, quod ideo annoto, quia vulgus credit, quòd utplurimum quis moriatur natali ſuâ horâ.

Diſſecto abdomine toto ſicco, omenti tamen veſtigiis nullis reliquis, ſtatim coli flexus totum abdomen tegens brachii ferè craſſitie, usque ad hepar porrectum, ita ut & à felle tinctum eſſet, occurrit, quod fœcibus ſatis coctis & ad libras aliquot collectis impletum erat, reliqua inteſtina flatibus diſtenta. Hepar boni coloris & ſubſtantiæ naturalis, ſed diaphragmati plus ſolito affixum. Veſicula fellea planè inanis. Renes ſine ullo vitio.

In inteſtino recto ab ano usque glandulæ multæ medium diſtantes digitum circa circum adnatæ fuerunt, vera conſtrictæ alvi cauſa, & purulentæ excretionis, & teneſmi, ſine dubio ab hæmorrhoidibus induratis ſuppreſſis. Pancreas ſanum. Venæ ferè vacuæ, in inteſtino autem colo ut & meſenterio repletæ & craſſæ, uti glandulæ plurimæ & inſignes. In pectore ſerum copioſum; pulmonum ſiniſter affixus & ſpumoſo ſanguine, qui putredinem ſapiebat, ſcatens; dexter flaccidus, purulentus & maculoſus, cum tamen nulla tuſſis adfuerit. In cordis planè flaccidi dextro thalamo globulus quidam pendulus, pinguedini ſimilis, quem polypum fortè dicemus, ut & fibræ albæ pingues, in ſiniſtro nihil alienum.

OBSERVATIO CXVIII.
D. SALOMONIS REISELII.
De
Contractura ex menſibus ſuppreſſis.

Quantum periculi ex ſuppreſſis naturalibus evacuationibus: præter innumeras alias hiſtorias & proxima & ſequens evincit obſervatio. Mulier vidua, Martio 1681. in foro corripitur horrore, cui tanquam febrili paroxyſmo voluit mederi aceto cum pipere epoto. Verum

menſes tum fluentes ſiſtuntur illicò. Hinc contractio totius cum immenſis doloribus. Datum quidem eſt Vinum menagogum ad preces poſt pulverem purgantem, cum pauco levamine. Sed conſideratis accuratiùs circumſtantiis & cauſis, ſuaſi pugnandum volatilibus, ut ſtagnans ſanguis motum recipiat. Dato itaque Spiritu C. C. volat. & ſalis armon. cum Eſſentia caſtorei, itemque chalybis infuſo, cœpit poſt aliquot dierum uſus movere artus modò dextros, modò mutatis vicibus ſiniſtros cum doloribus mitioribus. Continuato dein eorum uſu, non longè poſt planè reſtituta eſt.

OBSERVATIO CXIX.
D. SALOMONIS REISELII.
De
Ovo monſtroſo.

CUm varias hactenus Ovorum monſtroſorum imagines & deſcriptiones Ephemerides noſtræ Cur. ſuppeditaverint, placuit & illud recenſere, quod A. 1683. menſe Junio Beſſigheimii in Ducatu Würtenbergico gallina excluſit, tam affabrè extuberantiâ quadam, Turcicum capitis integumentum referente, exornatum, ac ſi ab artifice manu ita fuiſſet elaboratum, icone id oculis exhibente. Aliud itidem ab eadem gallina prognatum, quod tamen fractum, cæterum ſimili penè figurâ præditum fuerat.

Fig. XXXIII.

OBSERVATIO CXX.
D. JACOB SCHMID.
Mira ſymptomata ex Nuce Moſchata juſtô majori doſi aſſumta.

U*Nica nux prodeſt, nocet altera, tertia mors eſt.* Verſiculum hunc nonnulli de ſolâ nuce juglande dictum putant,

tant, cujus modicum & immodicum uſum hoc ipſo indicari arguunt. Veroſimiliùs eſt, Scholam Salernitanam diverſa nucum genera indigitaſſe, ita, ut nux moſchata prodeſſe, avellana nocere, vomica necare dicatur. Quid, ſi quis diceret, primam iſtam nempè moſchatam & prodeſſe, & nocere, & mortem afferre, adeoque de hâc ſolâ dictum hexametrum dici poſſe? Mihi quid circa eandem obſervare licuerit, paucis dabo. Quidam inferioris Saxoniæ Nobilis 36. annorum, vegetus alioquin ac ſanus, niſi quòd ventris torminibus afflictus fuiſſet per aliquot dies, ad eosdem ſopiendos nuciſtas numero quatuor (quæ conjunctim fortè uncias duas pondere æquabant,) inter cereviſiæ pocula comedit) quibus aſſumtis mox calore p. n. dolore capitis, vertigine, mentis alienatione, ac ſtupore corripitur, viſu penitùs privatur & loquelâ, ac ità ἄφωνος, ſenſuumque uſu deſtitutus lecto incumbit per biduum, & noctes totidem, ſoporoſus licet ac laſſus, intereà temporis tamen ſomnum non vidit, tertio advocor, & prædictis ſymptomatibus ſtipatum deprehendo, comate vigili laborare dici potuiſſet, cum pulſu intermittente ac debili. Exhibeo ſtatim medicamenta cephalica & cordialia, inprimis ſpirit. vitriol. cephalic. eſſent. caſtor. cum ſpirit. Sal. arm. generoſ. &c. hinc die quarto pauliſper ad ſe redit, relicta omnimodâ memoriæ abolitione, ità, ut nullius planè rei vel jam antehâc in vitâ geſtæ meminerit, accedente hinc febre continuâ pervigilio contumaci, cordis palpitatione, & quâdam veluti ſympromatum ſyndrome, & poſtremò paralyſi omnium membrorum.

Tandem ſermonis uſum octiduo poſt recuperans referebat, primis quatuor diebus ſe nil niſi denſum glaucoma vidiſſe, ſcintillis continuis, innumeris oculos infeſtantibus. Ab hiſce malis omnibus ac ſingulis, continuato competentium remediorũ præcipuè cinnabarinorum ac Sal. armonicaliũ uſu, poſt elapſum demùm trium menſium ſpatium, Deo benedicente liberatus & quaſi poſtliminiò ſibi redditus eſt. Secundùm Chymicorum hypotheſes dici forſan poſſet, ſal volatile aromaticum

cum ſ. oleoſum nimiâ doſi aſſumtum (pondus enim hujus aromaticæ nucis ad ℥ij. juſtô fuerat majus) tantam ſpirituum præcipuè animalium excitaſſe agitationem, eosque citatiori motu veluti igneos reddidiſſe, rapto ſimul ſecum in ſanguinis maſſam ſulphure viſcoſo, narcotico in nuciſta latitante, quod ipſum ſpiritibus exaltatis (eosdem figendo) torporem hinc induxerit, ut liberè poſteà in nervos influere non potuerint, unde ſtupor, aphonia & paralyſis fuerint orta. Verùm de his phœnomenis rectiùs ſentientium judicia expecto; hîc ſaltim indicaſſe juvat, nucis moſchatæ uſum in paulò largiori doſi vix eſſe tutum.

OBSERVATIO CXXI.

D. JACOB SCHMID.

Satyriaſis admiranda in Sene curata.

ANNO 1678. quidam civis Quedlinburgenſis, habitu corporis macilento & ſtrigoſo, ſcorbuticus, humoribus acribus, ſalſis abundans, ſeptuagenarius, poſtquàm per biennium fuerat viduus, conjugali ſibi fœdere jungit juvenculam vegetam & alacrem, nec moderatas Veneris delicias averſantem, hanc ſenex iſte cachecticus in thalamo crebris congreſſibus venereis non ſatiat modò, ſed quoque defatigat, ſingulo nycthemero eandem decem, ad minimum, ſæpè duodecim, quindecim, imò aliquandò viginti coitibus exercens, id quod per tres menſes continuavit, voto ſe obſtringens malitioſo, nefando ac impio, ſe miſellam conjugem in hoc Cypridis certamine non ſuperaturum tantùm, verùm etiam hâc ratione enecturum. Miſera hinc & ſatiata & laſſata & tantùm non enecta rem totam agnatis denunciat, ac non tàm ſuis à continuâ ferè affrictione exulceratis partibus pudendis, quàm inexhauſtæ Senis libidini, ſalacitati ac malitiæ remedium quærit. Conſultus neceſſaria utrique & convenientia præſcribo, quæ Senex petulans non ut ſalacitatis (ab hâc enim, pro ſummo eandem

dem bono habens liberari nolebat) ſed ut ἀγχυπνίας & fictæ quaſi ventriculi debilitatis (appetitus enim cibi proſtratus erat) remedia aſſumit, inter alia Tincturam antiphthiſicam ſaturninam, item cryſtallos Saturni nitratos dedi, juncto his electuario quodam antivenereo. His per octiduum continuatis, efferata iſta coëundi libido in ſene paulatim remiſit, ac brevi evanuit penitùs, adeòque delaſſata fœmella à petulco ſuo Priapo, ipſe verò malitioſus ſenex à moleſtiſſima ſatyriaſi etiam invitus liberabatur, poſthâc non niſi ſingulis hebdomadibus debitum conjugale decenter unâ vel alterâ vice perſolvens. Vivit adhuc hodiè ipſe Senex trium ex dictâ conjuge dehinc ſuſceptorum liberorum parens. Jam verò ex lapſu ab alto hernioſus factus nulla amplius in caſtris venereis meret ſtipendia, ſed languet.

OBSERVATIO CXXIV.
D. JACOB SCHMID.
De
Diabete ex nimio aromatum uſu ortâ, brevi curatâ.

VIr quidam Generoſus ac maximè Strenuus juxtà ac Doctiſſimus, 40 annorum, temperamenti ſanguineo-cholerici, ad ſitim & calorem p. n. quem ex nimio aromatum ac vini generoſioris uſu ſibi contraxerat, extinguendum, cereviſiæ triticeæ ſecundariæ, nobis Hipping dictæ in cœnâ & prandiô ſingulo forſan menſuras duas aſſumit urinam hinc ſingulis noctibus in quantitate quadruplo majori reddens, nimirum ad menſuras decem, duodecim, & ultra, quæ colore & odore potum aſſumtum exactè referebat. Unde ipſe rerum Medicarum non adeò ignarus his obſervatis diabete ſe laborare, ſtatim rectè judicans mihi accerſito rem totam enarrat, ac ſingulo manè accedenti dictam lotii quantitatem prævià nocte excretam oſtendit, tóto hinc corpore

 emacia-

emaciatur valdè, cibos licet avidè ingerens, accedit ſitis immoderata, continua oris ſiccitas, lumborum dolor &c. Auxilium petenti ad æſtum viſcerum temperandum initio dedi Tincturam mineræ martis ſolar. hinc interpolatis lenientibus Tincturam terræ Catechu, Tinct. corallorum, aliam martis adſtring. Veſperi eundo cubitum ſumſit partem pulveris ex antihectic. Pot. ebor. ſign. croc. mart. uno addito alterove grano laudan. op. Quibus per menſem continuatis ab hoc malo plenariè convaluit. Sed integro anno poſt in Thuringiâ, ut audivi, apoplexiâ correptus obiit.

SCHOLION.

Diabetes vera rariſſimus eſt affectus pauciſſimis viſus; Notham quidem ſeu ſpuriam Veteres itidem non ſæpè at recentiores Medici frequentiùs obſervârunt. In illâ, (quâ aſſumta potulenta nihil planè immutata celerrimè emingunturr) renes primariò & quidem laxitate nimiâ laborare videntur. Ad hanc verò nec ſola renum laxitas nec intemperies calida viſcerum ſufficit. Cùm enim hæc nihil aliud ſit, quàm profluvium urinæ colliquativum, quo longè major urinæ copia redditur, quàm aſſumtus erat potus; Hinc præſupponendum:

1. Viſcera ſi non omnia, pleraque tamen ſeri elaborationi inſervientia hîc peccare, adeoque cauſam magis in totâ maſsâ ſanguineâ latere.
2. Humores in toto corpore per ſal quoddam, & aërem calidum poris nimis hiantibus attractum liquari ac fundi, imò juxta Helmontium in tr. paſſiv. ſchol. Humoriſt. decept. totum mutari in lotium, unde Aretæus, teſte Horatio Augenio Epiſt. l. 3. hunc affectum vocavit miraculum, definiens eundem per τῶν σαρκῶν καὶ μελέων ἐς οὖρον σύντηξιν.
3. Specificam ac ſeparativam fermentionem in renibus, (quam in ſtatu ſecundùm naturam Diemerbrock anatom. l. 1. c. 17. p. m. 147. eleganter oſtendit,) eſſe depravatam, ipſosque renes à ſale quodam anguloſo (aliis ab impacta pituita

pituita ſalſa) ſtimulari, juxta Paracelſum tract. 2. de Tartar. Vel Renum archæum ab acore peregrino in furorem actum munia ſua oblviſci, uti ſecundùm Helmontium placet Grembſio, Arb. Integ. & R. Hom, l. 2. c. 1. §. 7.

4. Ureteres, emulgentia & reliqua vaſa, n. v. viſcera urinam colligentia & ſecernentia laxa eſſe, eorumque poros nimis hiare.

Ex his præſuppoſitis indicationes & curatio patent. Patet, inquam hinc, intentionem primariam eſſe, ut ſanguis nimiùm diffluens & acrior factus concentretur, liberetur que per edulcorantia à ſale iſto anguloſo, reſtituto ſimul renibus priſtino ſuo tono per leviter conſtringentia. Hinc in principio (ſicuti febris hecticæ) facilis hujus affectûs eſt curatio, quam iſte inveteratus planè nullam admittit. Hinc præ cæteris Martialia, (quæ ideò Hartmannus in pr. Chymiatr. vel ſola in hoc affectu internè & externè commendat,) & opiata, inſignem præſtant operam, illa ſanguinem edulcorando, hæc figendo eundem, concentrando utraque nimis diffluentem, quod primariò indicabatur. Hinc Tinctura illa miner. Mart. Solar. ſpir. ror. majal. extracta, ſtipticitate quâdam gaudens ceu convenientiſſimum appropriatum, me obſervante, ſe geſſit optimè. Hinc denique patet, cur Knoblochius tali diabeticâ paſſione laborantis ruſtici corpus, (adhibitis internè refrigerantibus & adſtringentibus) totum emplaſtro involverit, quò ſcilicet pori nimis hiantes quadantenùs occludantur, eoque modo dictum ruſticum feliciter curaverit, quod teſtatur in Notis ad aphoriſm. Hippocr. cap. de affectib. ren. aphoriſm. pract. 38. p. 409. Obſervavit paſſionem hanc diabeticam à ſucco betulæ copioſius hauſto ortam Illuſtris Wedelius, Curioſiſſimus rerum naturalium Obſervator Dec. I. An. II. Ephem. Germ. obſerv. 198. ubi Vir Excellentiſſimus plura Autorum obſervata collegit, ac eandem affectionem licet raram, â multis tamen, nominatim præter Galenum, ab Eraſto, Lommio, Cardano, Rulando, Do-

donæo, Tulpio, Bartholino, Rolfincio, Hollerio, Hildano, aliisque annotatam eſſe, oſtendit. Vidit eandem quoque Trincavell. bis de rat. curand. partic. corp. aff. l. X. c. 11. ter in patre & filiâ Rondelet. de method. cur. c. 42. ſemel Foreſt l. 24. obſ. 4. Knobloch. l. c. & alii. Ita & Excell. Dnn. Bartholinus, Borrichius, Mögling, Cummenius, Neſterus, &c. uti videre eſt. præced. Dec. An. II. Ephem. obſerv. 162. 167. 175. 198. it. An. III. obſ. 183. & An. VIII. obſ. 26. &c. Hîc cibi aromatici ac vinum generoſum nimiò aſſumtum in causâ fuêre, eâdem ratione, quâ ob largiorem farciminis piperati eſum, eandem exortam notavit ex Luſitano Schenckius obſerv. l. 3. p. m. 500.

OBSERVATIO CXXIII.
D. JACOB SCHMID.
De
Urinâ per plures annos oleaginoſâ.

UT pulſum; ita & urinam mille res variant. Hinc ſigna ſanitatis ex urinæ ſtatu deſumta incerta & fallacia eſſe, eleganter oſtendit Nobiliſſ. Dn. L. Graſſius obſ. 68. An. IX. Ephem. Germ. ſuperior. Dec. Obſervârunt alii chyloſam, ut B. Möllenbr. Dec. I. An. I. obſ. 89. Eph. Cur. alii lacteam, actu frigidam, nigram, filoſam, cruentam, noctu lucentem, viſcidam &c. uti in Miſcell. Nat. Cur. hinc inde curiosè annotatum videmus. Rarior eſt urina oleaginoſa quoad ſubſtantiam, adeò, ut plures eam dari negent, aquam oleo permiſceri non poſſe, putantes, quod tamen accedente ſale, tanquàm interprete, omninò fieri poſſe, ſaponis exemplo demonſtrat B. Mœb. inſtit. l. 3. c. 4. Mihi talem videre contigit: JCtus Quedlinburgenſis, adhûc vivens, Vir. 33. annorum, cholerico-ſanguineus, graciliori corporis habitu prædituſ, anno 79. (quo tempore adhuc in cœlibatu vivebat) ineunte vere contra renum dolores & pollutionem nocturnam remedium petebat, à quo

â quo malo etiam brevi liberabatur, feliciter. Sed durante iſtius curationis tempore, ipſe cum urinâ ſemen ſimul excerni falsò ſuſpicatus, hanc digitis explorat, quâ ad tactum pingui deprehensâ perterrefactus ad me accedit, urinam dijudicandam offert, quam colore & odore naturali ſimillimam, ſed tactu merè oleaginoſam, & oleum quoddam deſtillatum ſubtilè exactè referentem offendi; hinc portionem pinguedinis renalis à calore p. n. (paulò enim antè febricitaverat) liquatam & mediante ſalino vinculo, latici remixtam infuſis ſpiritibus acidis præcipitare & concentrare conatus ſum, ſed fruſtra, ſtagmate urinali oleaginoſo eandem claritatem, priſtinamque formam ſervante, cui tamen poſt infuſionem dictorum ſpirituum, paucæ veluti ſquamulæ, ſpermatis ceti inſtar in ſuperficie innatabant. Intereà ſubinde renis dextri dolor afflixit.

SCHOLION.

SImilem hunc eſſe caſum, qualem Foreſtus lib. 24. obſ. 3. narrat, exiſtimans, juxta Divini Senis effatum l. 2. prognoſt. 31. Inſignem vel totius vel renum colliquationem metui. Adhibitis hinc contra eandem variis per aliquot menſes, remediis, in ſpec. pilul. de thereb. c. magiſt. Saturn. croc. Mart. adſtr. extract papav. rh. &c. aliiſque nobilioribus præcipitantibus, urina nihilominùs eodem modo oleaginoſa per quinq; nunc annos integros permanſit, atque talis adhuc hodiè perdurat, ſine ullo ſanitatis detrimento, niſi quòd circa renis dextri regionem dolor quandoque oriatur obtuſus, & corpus oppidò gracile, cibum licet optimè capiat, nullo modò impinguetur. Cùm in ætate tenerâ ferè continuò valetudinarius & cachecticus fuerit, hic legum peritus. Urina talis oleaginoſa procul dubio à primo nativitatis ortu extitit, quod ipſe antehàc non obſervavit. Interim talia patiens & ab hoc ſymptomate colliquationis periculum non ſine causâ metuens liberari adhuc diſcupit, quod, an fieri poterit, debitis porrò tentabo remediis, quid inde fiet, ſedulò obſervaturus. Urinam glutinoſam Nobilem quendam ab Hohenheim toto ferè vitæ ſuæ tempore ſi-

ne ullâ ſanitatis offensâ reddidiſſe refert Schenck. lib. 3. obſerv. p. 557. Videatur & Foreſt. lib. 24. obſ. 3. Sudorem verò pinguem, item pinguedinem meram per alvum excluſam obſervavit B. D. D. Môllenbrock. An. 11. Ephemer. Germ. Dec. I. obſ. 19. & 20. Simile quid vidit B. Mœbius, fundam. phyſiol. c. 11.

OBSERVATIO CXXIV.
D. JACOB SCHMID.
De
Urinâ oleaginosâ in febribus malignis lethali ſigno.

VEriſſimum eſt axioma Excell. Dn. D. Wedelii, Introd. in Medicin. part. 3. ſect. 2. theorem. 23. Urina oleaginoſa quoad ſubſtantiam rara eſt, colliquationem notat malignam. Ejusmodi urinam oleaginoſam, ſimul tamen impensè ruffam ceu peſſimum & funeſtum ſignum deprehendi in duobus fratribus, Coriarii Quedlinburgenſis filiis, quorum alter viginti, alter verò octodecim annorum, uterque febre ſummè malignâ correptus, ille intra biduum, (erumpente ſimul circa pectus carbunculo peſtilentiali livido ac funeſto) hic verò intra ſex horarum ſpatium ab invaſionis tempore, (bezoarticis & expellentibus generoſis & optimis fruſtrà adhibitis) anno 1678. menſe Martio, unâ eâdemque ſimul hebdomade extinguebatur.

OBSERVATIO CXXV.
D. JACOB SCHMID.
De
Urina Cryſtallina.

SIc novi Theologum primarium, ſexagenario majorem, in cujus urinâ paucis poſt emiſſionem horis ſemper concreſcunt cryſtalli albi, cubici ac rhomboidei, argenteo ſplen-

ſplendore micantes, ac depuratiſſimos tartari cryſtallos pelluciditate ſuperantes, qui tamen ſanitate ſic ſatis firmâ gaudet, nec arthriticis vel nephriticis inſultibus, quod mirum, unquam infeſtatur. Urinam poſt emiſſionem lapideſcentem bis obſervavit Excell. Dn. D. Simon Schulzius Eph. Cur. Dec. I. An. V. obſerv. 126. unde ob materiæ ſimilitudinem hoc addere, non adeò inconveniens eſſe, duxi.

OBSERVATIO CXXVI.
D. JACOB SCHMID.
De
Sudore unius lateris.

SUtoris Quedlinburgenſis, Sigismundi Fätteners uxor adhuc vivens, ſucciplena, cæteroquin ſana & vegeta, ubi corpus à motu vel calore externo, vel aſſumto ſudorifero calefit, in ſingulis ſiniſtri lateris partibus à capite ad calcem usque ſudorem profundit largiſſimum, in dextro verò latere ne minima ſudoris gutta nec mador unquam erumpit, id quod ego partim non modò ſæpiſſimè vidi, ſed ipſa quoque hoc à pueritiâ, quantum recordari poteſt, non aliter contigiſſe, conſtanter aſſeverat. Quod autem hîc quàm maximè admirandum mihi videtur, illud eſt: quoties hæc fœmina ex marito concepit, (eſt autem quinque jam liberorum mater) ſtatim à conceptionis & hinc toto geſtationis tempore ſudorem per corporis partes in utroque latere ordinariè prorumpere obſervat; exantlatis verò partûs laboribus, eo ipſo momento dextri lateris pori concidunt, ac firmiſſimè iterùm clauduntur, adeò, ut ipſa ſudorem totius corporis pro infallibili conceptionis indicio, & quaſi pathognomonico imprægnationis ſigno in ſe jam agnoſcat, habeatque. Extra ingravidationis verò tempus etiam in balneo calidiſſimo per diaphoretica maximè volatilia (quod aliquoties tentavi) ſudor nullatenùs elici poteſt. Ipſa interim nulla hinc ſentit ſanitatis incommoda,

nisi

niſi aliqualem ſiniſtri brachii ac totius ferè iſtius lateris gravitatem, forſan à latice ſeroſo illûc copioſiùs affluente oriundam. Utrùm partes ſiniſtri lateris pluribus ac majoribus vaſis lymphaticis vel ſpeciali præ reliquis conformatione, an verò cutis in eâ corporis parte ſpeciali pororum diſpoſitione & ſtructurâ à primo ortu itá factâ gaudeat, & pluribus glandulis ſubcutaneis, majorem ſeri copiam recipientibus & emittentibus? Vel an Archæus partium ſiniſtri lateris alacrior ac robuſtior ſit, è contra verò dextri lateris partium torpidior, ac debilior non niſi à ſpiritu ſeminali excitatus excrementum ſeroſum expellere tentet? Acutioribus Naturæ Myſtis expendendum relinquo. Obſervavit jam antehâc ſudorem dextri tantùm lateris in XIII Viro Argentoratenſi, tandem hydrope mortuo Excell. Dn. D. Francus P. P. Heidelbergenſis, Argus in rebus naturalibus perſpicaciſſimus Decur. I. An. V. Ephemer. Germ. obſ. 100.

OBSERVATIO CXXVII.
D. JACOB SCHMID.
De
Febri ex umbra ſambuci orta.

Quidam apud Quedlinburgenſes Balneator, Hermannus Worbs dictus, cacochymicô corporis habitu gaudens ac ſeroſis humoribus abundans, quoties ſambuci frutici æſtivali tempore approximat, ita, ut, umbrâ ejus tegatur, ſtatim quandam in corpore alterationem, laſſitudinem ac torporem, inprimis verò glandulas inguinales ad ovi magnitudinem cum dolore intumeſcere, ſentit, unâ vel alterâ elapsâ horâ, rigore febrili non levi ad horæ circiter ſpatium durante, hinc calore p. n. forti, dolore capitis &c. corripitur, uno verbo: febricitat: Aſſumto verò rob ſambuci, vel alio quodam ex eodem frutice parato remedio ſudorifero, intra 24. horarum ſpatium plenariè convaleſcit, & ab

ab iſtâ febre umbratili liberatur penitùs. Hoc ipſum tali ritu ſibi vel millies, quoties nimirum in umbrâ ſambuci ſteterit, obveniſſe, juratò affirmat. Hanc p. n. ac febrilem ſanguineæ maſſæ ac lymphæ fermentationem effluvia à ſambuco exeuntia inſpirare, non facilè quis negaverit.

OBSERVATIO CXXVIII.
D. GEORGII FRANCI.
De
Anatomicis quibusdam noviter obſervatis.

RAriora in nupero cadavere pauca inveni: Ileon perforatum circa umbilicum à lumbricis ultra 20. vivis, ad ſpithamæ longitudinem ſingulis. Muſculi pyramidales ad 6. digitos transverſos longi ad radicem in oſſe pubis ultra duos lati ſenſimque ita deſinentes, admodum robuſti in homine probe mentulato, adeo ut facile accedam Anatomicis pro robore genitalium datos ſtatuentibus. Quin imo ordinarios eſſe credo; quia in omnibus, quæ heic diſſecui, cadaveribus inveni; & olim ſimiliter ap. Præceptores ſemper vidi; ut extraordinarium reputem, ſi deſint; ſed cautela opus eſt in ſeparatione: Prima enim fronte abeſſe credebant diſcipuli quos riſi; quando per enchireſin tam validos inveniebam. Recti abdominis muſculi quatuor habebant inſcribtiones in corpore lacertoſo; adeoque recte credo tot eſſe diverſos muſculos quot inſcribtiones eos diſcernunt. In transverſis abdominis muſculis hoc notabile; quod nunquàm vidi, nec alibi legi; per medium inſcribtio membranoſa & pinguis illos fere diſcindebat; ſi finem verſus umbilicum ad 2. digitos transverſos excipias. Inteſtinorum longitudo 20. ulnas noſtrates excedebat, cum homo eſſet mediocris ſtaturæ. Hepar longe maximum ad ℔iiiß. civiles; quod convexitate ſua totum laquear diaphragmatis adimplebat & perpendiculariter ad utramque papillam deſinebat, quem ſitum naturalem eſſe credo, quia in omnibus cadaveribus ita inveni; ſecus ac plerique

qui credunt ſaltim in dextro hærere hypochondrio; quippe utrumque replet; magis quidem dextrum. Lien pendebat 14. lothones civiles; Cetera viſcera omnia ſana; vaſa ſpermatica teſtesque ad Græfii methodum ſeparavi: Maximè autem cerebrum, cujus ventriculi 2. ſuperioris aqua limpida repleti, in tertio ventriculo minimas etiam particulas quasque; prout icones quoque Anatomicorum maximè Bartholini repræſentant; reliquasque portiones curioſas demonſtravi ad oculum; quippe ſub dio, hora 2. poſt meridiem, præſente Magnif. Dn. Rectore & ſplendida circumfuſa corona.

OBSERVATIO CXXIX.
D. PAULI JALON.
De
Urinæ incontinentia.

Puer decennis nomine David Miſchelet macilentus & ingenio acri præditus, ab ineunte ætate incontinentiâ urinæ affectus adeo frequenter lotium reddere tenebatur, ut ferè ſemper eô maderent ejus induſium, veſtimenta & lectus: ſitibundus perpetuò, ſæpe cum dolore, ſæpius ſine moleſtia mingebat, prout vel minorem vel majorem potus quantitatem ingeſſerat. Multa ad hunc affectum tentata in caſſum fuerunt remedia. Circa ſeptimum ætatis annum, per duos dies in hypogaſtrio dolorem acerbum perſentiens tandem in urinæ ſuppreſſionem incidit cum dolore colis urgentiſſimo. Chirurgus accerſitus ex urethra fabæ minoris magnitudine & figurâ calculum extraxit cum ſuccedente magnâ urinæ copiâ. Quô factô dolores ſævi remiſerunt, gravia tamen alia ſymptomata ægrum torquere non deſierunt, nimirum gravitas in imo ventre, mictio frequens & ſæpe dolorifica; pruritus pectinis & moleſta penis titillatio: Ita ut nullus vel è plebe non judicaverit alium adhuc in veſica grandiorem ſtabulari calculum, & ideo puerum lithotomiæ, calculô priùs debitè

debitè exploratô, ſubjiciendum eſſe. Decem poſt menſibus, Chirurgus digitô in anum & cathetere in veſicam immiſsô, nullum ſe calculum deprehendere nec adeſſe aſſeveravit. Nulli tamen facilè calculi ſuſpicio adempta eſt. Annô ſequenti Dn. Callot Lithotomorum hujus Provinciæ dexterrimus ſub initium veris Metas appellens veſicam pueruli cathetere exploravit ejusque collo calculum avellanæ majoris magnitudini reſpondentem, ſed citra ægri interitum propter ejus adhæſionem ſectione nondum poſſe auferri pronunciavit & ad ſequentem annum differri oportere cenſuit. Interim æger majoribus indies moleſtiis afflictus circa hyemem ſævas in hypogaſtrio irritationes convulſivis ſimiles cum excretione lotii imminuta & deſuper rheumatiſmo per totum corpus diffuſo, perſenſit & intra paucos dies obiit.

Cadavere apertô, ſtatim ad renum & veſicæ ſcrutinium properavimus. Loco renum apparuerunt duæ veſicæ renales (ſic enim potiùs quàm renes vocari merentur) exterius multùm adipoſæ, duplo majores rene vulgari, figuræ propemodum ovalis, ſex digitos longæ & quatuor latæ. In has veſicas vaſa Emulgentia ut vulgo ſolent ferebantur & eorum propagines inter duas tunicas, imo in exteriori magis quàm in ſubſtrata hinc inde diſperſæ currebant. Ureteres utrinque ad veſicam urinariam deſcendentes potius inteſtina quàm ductus ordinarii videbantur. Ductus hi prope veſicas renales tres digitos lati ſenſim ſenſimque quo magis veſicæ urinariæ appropinquabant, magis anguſtabantur, ita ut juxta illam & intra ejus tunicas inſerti unius tantùm digiti latitudinem æquarent. Veſica urinaria veſicis renalibus minor, ad tactum denſa ac tunicis ſolito craſſioribus donata ſentiebatur. Hæc erat φύσις harum partium externa, penè dixerim, monſtroſa. Veſica renalis dextra cultello per medium diſſecta exhibuit membranam ſatis denſam ex duabus tunicis conflatam, quarum externa adipoſa craſſior, alba & ſpongioſa capillamentis vaſorum exilibus hinc inde conſperſa; interna verò tenuis & fibris

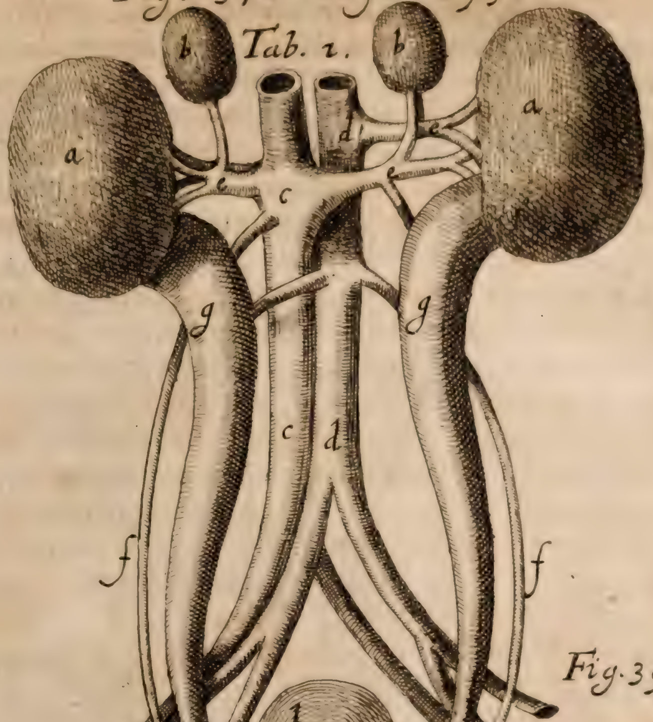
 (ductibus

(ductibus forſan renalibus Malpigii) vario modo diſpoſitis donata videbatur. Cavitas hujus ampla & ovi gallinacei capax duobus ſeptis membranaceis diſtincta erat, ita ut inde tres quaſi cellulæ ſeu ventriculi, à quibus in Ureterem aditus pateſceret, efformarentur. Veſica renalis ſiniſtra alteri erat ſimilis, niſi quòd in hac unica membrana transverſa duos tantùm ventriculos efficeret. Superficies interna utriusque ad tactum inæqualis & protuberantiis admodum exiguis referta carunculas papillares plurimas viſu ferè imperceptibiles procul dubio nobis indigitabat. Unde ſeri copia ingens perpetuò ad veſicam urinariam præcipitabatur. Ureteres ex his, tanquam earum ſubſtantiæ membranoſa continuatio, egreſſi ampliſſimo ductu ad veſicam οὐροδόχον ferebantur. Eorum cavitas in parte ſuperiori tres digitos ſibi invicem junctos admittebat; in parte autem inferiori, qua in veſicam hiatu patulo terminabantur, calamus ſcriptorius ex veſica in eorum ductum ſine ulla violentia intrudi poterat. Veſica urinæ ſectione aperta membranam dimidii digiti craſſitie carnoſam & in ſe quaſi collectam, exteriùs valdè adipoſam, internè verò multùm cavernoſam & rugoſam exhibebat. Nullus calculus, imò ne minimum quidem Sabulum in ea reperiebatur. Foveæ ſeu, ut ita dicam, vacuitates ſatis profundæ hîc latiores, illic anguſtiores per totam veſicæ ſuperficiem internam inter corpora quædam prominentia, alba, longa & inſtar chordarum teretia (quæ ſecta quaſi faſciculos fibrarum nervoſarum conſtituebant) efformabantur. Hæc corpora ad tactum dura ſtyli pugillarium magnitudinem æquantia modò rectâ modò obliquâ & transverſali lineâ totam interioris tunicæ ſuperficiem perreptabant & plurima eorum in veſicæ cervicem dimiſſa, ſphincteris conſtrictionem & occluſionem exactam impediebant: Unde pueri urinæ incontinentiæ cauſa manifeſtiſſime deduci poteſt. Pleræque partes aliæ & viſcera ſatis rectè ſe habebant, præter hepar, quod parùm ſolito majus conſpiciebatur.

Nunc rationes ſymptomatum elicere & casûs enodationem

Fig. 34. f. 293.

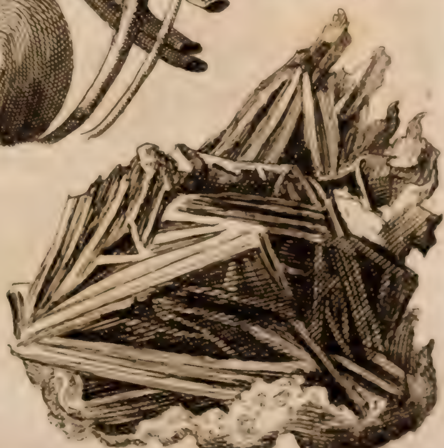
Tab. 1.

Tab. 2.

Fig. 39. f. 30[illegible]

nem inſtituere non multum difficile eſſet, ſed aliò me negotia vocant. Addo tantùm figuram anatomicam minùs exactam die ſectionis 17. Decembr. 1683. â me delineatam, quam æqui boniqve conſulas rogo.

Ad Joh. Jacobum Harderum Phil. & Med. Baſil. Figura XXXIV. N. I. N. II.

TAB. I.

aa. Veſicæ renales.
bb. Capſulæ atrabilariæ.
cc. Vena cava deſcendens.
dd. Arteria magna deſcendens.
ee. Vaſa emulgentia.
ff. Vaſa ſpermatica.
gg. Ureteres monſtroſi.
h. Veſica urinaria.

TAB. II.

aaa. Veſicæ urinariæ media pars infima.
bbbb. Foveæ ſeu vacuitates.
cccc. Corpora protuberantia.
dd. Ureteres abſciſſi.
ee. Foramina duo ureterum aperta in veſica.
ff. Cervix veſicæ, cum corporibus protuberantibus.

SCHOLIUM.

EX primæ conformationis vitio, quod renes cum Veſicâ incurriſſe haud obſcurè videatur, ſymptomatica ratio facilè peti poteſt. Incontinentia enim à primâ ætate infeſtans non tàm ſecretionis in renibus impeditam vel acutam nimiùm, quàm veſicæ conformationem vitiatam oſtendit, ob quam urina per ureteres amplos appellens ad tempus aliquod retineri non poterat: impoſuit illa ipſa chirurgo, ut puerulum calculo laborare ſibi perſuaſerit; percepto haud dubiè corpore duro & renitente. Veſiculæ verò renales naturæ providentiam produnt, quæ organo quoad exteriorem ſaltem faciem

ciem naturali deſtituta, eam tamen partibus ſtructuram largitur, quâ ſecretioribus neceſſariis utcunque fungi queant: quâ ipsâ tandem ceſſante corpuſculum in deterius labitur, unde & his impedita ſeri ſalſi ſequeſtratione mineraque circa fibras nerveas in abdomine hîc illîc depoſitâ motus quaſi ſpaſmodicos cum rhevmatiſmo aliisque funeſtis ſymptomatibus perpeſſus eſt, uti quidem ſuper iſta videri poterit ætiologia, quam hiſtoriæ puellæ rene altero carentis ſubnexi.

[*Joh. Jacob. Harderus.*]

OBSERVATIO CXXX.
D. MARTINI JOHANNIS HAESBAERT.
Vermium copioſa excretio.

VAria præter naturaliter in corpore noſtro progenerari, præprimis autem viſceribus ac inteſtinis, indies ſolertiſſimi obſervant Anatomici, inter quos principatum obtinuit accuratiſſimus animalium diſſector Bartholinus: ita calculos in hepate, liene, pulmonibus &c. repererunt Foreſtus, Columbus, Crato, imò Rhaſes: quandoque autem fœtus ejusmodi extra corpus eliminat natura, vel quantitate obruta, vel alio inſtinctu laudabili, uti quidem calculoſæ mictiones, imò ſputationes iſtud teſtantur: præprimis autem vermium excretio frequens eſſe ſolet æquè ac ipſorum in inteſtinis generatio, eò minùs inter rara haberi ſolita, quò frequentior: Nihilominus haud injucunda fore confido, ſi quæ circa verminoſam dejectionem haud ita pridem contigerunt recenſeam: Infans erat quatuor annorum, cui pulverem meum anthelminticum exhibui, iſte alvum exoneraturus, tantam materiæ copiam uno ictu dejecit, ut moriendum ſibi altâ voce ingeminaret: Accerſitus, Parentes de viſcerum ſingulorum excretione ſollicitos, bono animo eſſe juſſi: certus nonniſi mali ſentinam vacuatam eſſe, id quod excrementa inſpicienti palam evaſit

Fig 35. f. 295.
Papilio Blatta alis plumoſis, naturalis magnitudinis.
Fig.37. f. 298.
Fig.38. f. 298.
poſterior pars.
Fig.36. f. 297.
a
Muſca pulex naturalis magnitudinis.
Muſca puliciformis vel cimiciformis per microſcopium depicta.
anterior pars.
a Locus groſsi imperialis.

evaſit, præter enim innumeram vermium copiam, qui materiæ viſcidæ copioſæ implicabantur, nihil animadvertere licuit: Ut tamen quo reficeretur, infantulus haberet, mixturam cordialem præſcripſi, quâ vires ſenſim redierunt.

Omnia medicamenta, quæ vermes necant, conſtant partibus durioribus, atque inter hæc familiam facilè ducunt, quæ præparantur, ex Vitriolo; idque præſtant amaritudine, aciditate aut ſalſedine, cujusmodi eſt ſequens:

℞. Semin. Santonic. ℈j. Vitrioli calcinat. gr. V. trochiſc. anthelm. m. gr. x. F. pulv. detur ex convenienti vehiculo infanti 4. annor.

Silentio hîc præterire non poſſum, vermes duos oblongos, digito minori craſſiores, colore rubeo, quorum effigiem figura præſens exhibet: hoſpitabantur hi in rene canis ſiniſtro, qui inde totus excavatus & rugoſus erat: in diſſectis autem inteſtina decuplo longiora ipſis vermibus conſpiciebantur &c.

Fig. XXXV.

OBSERVATIO CXXXI.
D. CHRISTIANI MENTZELII.
Muſca pulex vel cimex.

MEnſibus Julio & Auguſto præcedentis anni 1683. ſpectaculum de Muſcis pulicibus aut cimicibus alatis Potsdami in ipſo lecto meo mihi contigit, manè cùm ſurgerem, noctemque culicum ſonitu, pulicum puncturis, & id genus inſectis, corpus noctu infeſtantibus, ſatis inquietam habuiſſem. Menſe Julio illæ mihi admodum obſcurè innoteſcebant, cùm tres, quatuorve manibus quidem cepiſſem, ſed corpuſcula tenerrima & fluida adeò contriviſſem, ut nil niſi alarum quid appareret. Sequente verò menſe, die 11. Auguſti, cùm eosdem cruciatus noctu ſuſtinerem, idque inſecti genus alatum in memoriam rediret, & jam dieſceret, perfero incommoda corporis, nec me priùs moveo, quàm clarum Phœbi

Phœbi lumen lectum perluſtraret, quò hoſtes infeſtos eò melius intueri & capere liceret: quô factô, ſubitò me ex lecto in pedes conjicio, locum, ubi quieveram perſpicio, atque in lodice inter pulices ſaltantes has quoque muſcas obſervo, manûsque tactu, ſed leviore ſex capio, enecatas tamen omnes & penè contritas. Harum duas Microſcopio ſatis claro & â Cl. Dn. Joh. Abraham Ihle, dono mihi tunc miſſo, ſubjicio, ac per illud eas ſic depingo. Muſca hæc major non eſt pulice, alis tenuibus, membranaceis, pellucidis, utrinque tamen duplicibus aut triplicibus. Per microſcopium viſa apparuit veſpæ minoris aut muſcæ majoris magnitudine, ut Figura XXXVI. monſtrat. Oculi, ut in vulgari muſca, brunni ſunt coloris. Venter medius, dorſum & ſex pedes, hîc in Figura contracti, cruſtâ quadam videntur obducti, quæ coloris & ferrei cum cæruleo, ſplendido mixti, Imus venter reſpectu animalculi ſatis craſſus & rotundus eſt, ut cimex parvus videretur, ſubtus parum candicat ſuperiùs verò niger eſt. Alæ ſunt oblongæ, uti ſuperiùs deſcriptæ cum coſtulis quibusdam nigricantibus interſtinctæ. Aculeum in ore non potui obſervare, ut morſu potiùs, quàm punctis infeſtare videatur. Hæc de Muſca pulice aut puliciformi, vel ſi ob rotundum corpus eam velis cimicem alatum appellare, perindè erit. Quamquam verè cimices alatos in Italia inter Euganeos montes obſervarim, non quidem vulgares, à Germanis Wäſte vocatos, ſed cimicibus lectulariis, figurâ magnitudine, colore, & fœtore perſimiles & alatos, frutici cuidam inſidentes. Inter ea, quæ humanum corpus noctu ſolent infeſtare & pungere, innotuit quoque inſecti genus parvum, cruſtaceum, nigrum ex ſcarabæorum genere, quod frumentum ſecalinum ſolet exedere. Id proboſcide ſua terete, oblongâ & durâ aſſeres, quibus frumentum incumbit, & ligna quæcunque perforat, inibique latitat. Hic ſcarabæolus, de quo peculiaris obſervatio poſſet inſtitui, cùm eſt incola lignei lacunaris, atque ex eo in ſubjectum lectum cadit, ſive volitat, hominem quoque noctu ſolet mordere. Id faciunt quoque Scorpiones lectularii, quos frequen-

frequentes obſervavi in chartis à typographis recenter tractatis & compactis. Tot & pluribus aliis, vel inſcii, & dormientes, ſubjicimur malis.

Fig. XXXVI.

OBSERVATIO CXXXII.
D. CHRISTIANI MENTZELII.
Papilio-Blatta alis plumoſis.

ADmirandus eſt Deus in operibus ſuis & maximis & minimis! quod in hac tinea ſive blatta imprimis relucet. Hujus alæ tantô contextæ ſunt artificiô, ut Pavonum præſertim candidorum caudis ſtructurâ & elegantiâ non cedant. Quælibet alarum quinque conſtat pennis vel plumis, quarum quatuor ſuperiùs ſatis perſpicuè cernuntur, quinta verò omnium minima ſub iſtis quatuor latet. Duæ ſuperiores cohærent ad invicem arctiùs, Blattæque volatui præcipuum robur conciliant, duæ inferiores parùm debiliores ſunt ac minores. In extremitate plumarum ſpeculum quoddam pavoninum eſt, per quod ſtamen ſeu coſta (in avibus calamus) excurrit & ſpeculum acumine quodam ſuperat & excedit. Reliquæ partes à latere iſtius coſtæ, quæ in avibus plumarum filamenta conſtituunt, in tam ſubtilem pubem abeunt, ut tenuiſſima Amianthi extenſi ſtaminula vel potiùs effluvia, ad levem digitorum tactum evaneſcentia, mentiantur. Oculi in hoc Papilione nigricantes ex ſitu candido, quô inſtar farinæ aſpergitur, vix conſpiciuntur: inter eos duo cornicula alba capillis tenuiora, eminent. Pedes ei ſunt ſex, duo poſteriores longiſſimi omnium, in 5. tanquam digitos diviſi, albiſſimi, muſcum candidum ramoſum præſentantes: duo intermedii pedes tribus conſtant extremitatibus: ſuperiores duo individui ſunt ac ſimplices. Totus papilio mirùm candicat tanquam farinâ conſperſus: Incidi in id genus papilionum Clivis Anno 1661. 7. Junii in hortis inter gramina veſperi, ubi cum multis

aliis ſimilibus eum cepi, atque ex genere eſſe papilionum nocturnorum, qui noctu circumvolitant, interdiu latent animadverti. Cæterùm Geneſis ejus & Metamorphoſis nondum conſtat. Eſt & alia ſpecies paullò major, per totum huic ſimilis, ſed coloris halcei vel candido viridis, in ericetis mihi iter facienti obſervata.

Fig. XXXVII.

OBSERVATIO CXXXIII.

D. JOH. FRANCI.

De

Nummo argenteo, Rapæ incluſo.

Quoniam quisque pro ſuo à DEO ſibi concredito talento ad hiſtoriam rerum naturalium in medium quid notabile comportat, hanc obſervationem, quam dupliciter rarum exiſtimo, fideliter, non ut viderer, ſed aliorum de hac judicium percipiam, adjicere placuit. Cùm enim A. 1683. die 8. Octobr. ſt. v. filius meus David Jonathan annorum trium cum dimidio, in muſeo, me in ſecando canis utero occupato, rapam paſſim jactatam cultello ſuo, Parentis factum ut exprimat, mactaſſet, diu autem eam acerbiùs tractans lætanti tandem animo me accurrens clamitabat, Parens en nummum! ego formam externam adſpiciens ſatis delectabilem deprehendi. Rapa erat ſpithamæ & ultra longitudine, brachiata, pedibus Sirenum inſtar remigantibus inſtructa, aliàs ſat glabra, & absque fibris. Superficies partis ejus ſuperioris ferè usque carnei erat coloris & quaſi collari purpureo veſtita; cetera cùm res parvi ſit momenti & icon ſuppeditet, hæc deſcribere ſuperſedeo. Aſt interna majorem admirationem & oblectationem dedit; ex medio enim rapæ loco cordis emicabat nummus argenteus, qui adeo tenaciter hærebat, ut non niſi in partes priùs plurimas diſſectâ, ejus particeps fieri potuerim, ſeparatis dein particulis rapæ, groſſum imperialem

A. 1645.

A. 1645. cum effigie Auguſtiſſ. Ferdinandi III. Imperatoris percuſſum inveni. Quem ſub ſemine rapæ primò jacuiſſe, licet aliàs non excludam, mea eſt opinio.

Fig. XXXVIII.

OBSERVATIO CXXXIV.
D. VITI RIEDLINI.
Gutturi inhærentia fortè fortuna rejecta.

IN aſperam arteriam ſæpius quædam nobis, dum edimus bibimus, ſimul ridentibus aut loquentibus delabi, quotidiana teſtatur experientia. Elegantes ſunt hac de re hiſtoriæ, quas diligentiſſimus *Sennertus Prax. lib. 2. P. 2. cap. 1. p. m. 142.* narrat, quibus ego ſequentes binas, licet jam per benè longum temporis ſpatium latuerint, propterea tamen nulli diſplicituras ſperans, addo; hoc unicum priùs monens, meipſum, qua primam, adhuc dubium eſſe, ubi nummus ille ſive Cruciatus latuerit? interea tamen ad minimum in vicinia aſperæ arteriæ delituiſſe, certum eſt, hanc ideo hiſtoriam haud incommodè cum ſequenti conjungi poſſe, viſum fuit. Eſt autem Andreæ Lebenherren Auguſtani, qui A. C. 1604. d. 13. Decembr. intenſiſſimo dentis dolore detentus, ab amico monitus, ut Cruciatum, nummum aureum, denti dolenti imponeret, monitis obtemperans, dolorem forſan caſu magis quàm indè mitigatum ſenſit, hincque lectulo incumbens obdormivit, poſt bihorium verò excitatus nummum ſuum nullibi invenire potuit, cumque nec in gutture, quod mirum, quicquam ſentiret, ubi lateat, per bimeſtre ſupra integrum biennium inſcius remanſit, donec tandem A. 1607. d. 12. Febr. arundine aucupatoriâ felem globulo petens, fortiusque exſpirans, ſimul Cruciatum ſuum è latebra ſua efflaverit, integrum omnino, illæſum & pituitâ viſcidâ obductum; hic in perpetuam rei memoriam Baliſtariis noſtratibus poſtea dono datus fuit, qui eum Poculi argentei grandis operculo appenderunt,

annis ſupra notatis, annulo aureo, à quo pendet, inſculptis: Filius verò hujus, multis annis poſt, laminam argenteam adjecit, in cujus alterâ parte hæc verba leguntur: Nebenhangenden Ducaten hat mein lieber Vatter Seel. Andreas Lehenherr à 2. Jahr/ 2. Monat bey ſich im Hals getragen/ aber durch einen Blaſer / in einem Vogelrohr nach einer Katzen / GOtt Lob / wieder herauskommen/ in altera verò ſequentia: 1660. den 14. Septembr. zur Ehren-Gedächtnus meines lieben Vatters hab ich Chriſtoph Lehenherr A. Eichtmeiſter dieſes Schiltlein einer Ehrlichen Geſellſchafft der Stahl-Schützen verehrt. Quorum verſionem, quia præter jam narrata notatu digni vix quippiam continent, non adſcribo. Communicavit autem hæcce dictorum Baliſtariorum Præſes, Dn. Johannes Bierman, Pharmacopœus induſtrius, qui & nummum & cætera monſtravit. Altera eſt Nobilis cujusdam Juvenis, cujus laryngi ante plures annos piſum tam improviſò infixum fuit, ut, licet mox poſt tuſſis perpetua cum febre lenta & reſpiratione difficili ſucceſſerit, de hoc tamen nec quidem cogitârit, & Medicus ordinarius per benè longum temporis ſpatium, remediis, aliàs huic malo dicatis, oppoſitis, nil quicquam efficere valens, illum tandem Prognoſtico reliquerit, non ſine magna Matris viduæ triſtitia, quæ aliquando, ne omnino non haberet, quo ægrum recreare poſſet, magnam in Aquam ceraſorum nigror. fiduciam ponens, illam per Aurifabri cujusdam domeſtici diſcipulum è Pharmacopolio peti curavit, qui vel minùs rectè mandata percipiens, vel nominis oblitus, loco hujus Aquam fortem ſibi notiorem & ſæpius hîc loci à ſe emtam petiit, quam etiam à Pharmacopœi miniſtris, cùm pro Magiſtro ut aliàs hancce deſiderari crederetur, traditam, Matri ægroti anxiæ domum tulit; hæc ſtatim filio cochleare unum exhibuit, qui acrimoniâ, & corrodendi, quâ pollet hæc aqua, vi valde læſus, faucibus nimirum & partibus vicinis indè eroſis, clamore & ejulatu id Matri indicavit, quæ errorem tum ſeriùs agnoſcens, ipſamet ad Pharmacopœum cucurrit, eundemque hujus erroris reum facere

voluit,

voluit, hic verò rem omnem, uti geſta erat, (ipſemet enim puerum aquam fortem expetentem audierat, eumque inſuper, annon in nomine erraret, interrogaverat,) narravit, oleumque olivarum exhiberet filio, ſuaſit, quo facto, ac vomitu indè ſubſequente, Piſum jamjam germinans, ſimul rejecit, ex quo, gravioribus ſymptomatibus ex deglutita aqua forti non ſubſequentibus, & cætera mala indies remittere cœpêre, brevique poſt ab iisdem omnino liberatus, in hunc usque diem, DEI gratiâ, adhuc vivit & pallido tantùm faciei colore ſuperſtite valet, atq; ipſe mihi dicta modò narravit, quæ Pharmacopœus poſtea ſuo teſtimonio confirmavit. Sicque huic error alterius maximus, maximum ſanitatis commodum attulit. Videatur ſuperiùs Obſervatio 54.

SCHOLION.

PUerulo bimulo, cui oſſiculum in aſperam arteriam incidit, optato adhuc tempore auxilium tuli, in ſufflato naribus ex lil. convall. pulvere, inde vi ſternutationis iterum illud fuit excuſſum.

[Helianthus.]

OBSERVATIO CXXXV.

D. JOH. PAULI WURFFBAIN.

De

Minera Antimonii elegantiſſimè cryſtalliſata.

NAturam non mortalium, ſed mortales Naturæ eſſe imitatores, quis eſt, qui negare auſit? Etſi enim abs re non ſit ingenium humanum in excogitandis, manus verò artificum in elaborandis ſuis operationibus, magnam ſubtilitatis aciem & perfectionis gradum præ ſe ferre; nihilo tamen minus â Naturæ ſapientiſſimæ matris ſummè in abjectiſſimis etiam corpuſculis demonſtrata perfectione, toto

quod ajunt cœlo, differunt, & accuratius inſtituta comparatione, imperfectionem ſuam ſatis abundè produnt. Chymici præ cæteris laborioſiſſimi Naturæ ſcrutatores, unicam ſæpè materiam Proteo mutabiliorem, poſt varias operationes præmiſſas, variè immutatam, & ſub novarum quaſi creaturarum ſpecie, mirè & jucundè producunt; ſed naturam ſaltim imitantes, perfectionem ejus minimè attingentes, imo, nihil efficientes, quod non à Natura jam antea, in multò excellentiori gradu, effectum ſit: Exempli loco hîc nobis inſerviat *Elegantiſſima* ê Naturæ gremio producta *Cryſtalliſatio*, qualem vix ex omni Chymicorum labore & ſummo mortalium artificio, ſperare licebit: non Cryſtallorum vulgo ſic dictorum, ſed *Antimonii*, abs me, ſine tamen (quod dolendum) patriæ & fodinæ ſuæ metallicæ habita cognitione, ſtudiosè aſſervati, ignem nondum experti, ſaxo ſeu terra ſua nativa firmiter adhuc inhærentis, & quot cryſtallos, tot quaſi trabes, ſpicula & fulgura minimi ferè digiti longitudinem adæquantes, inſigni ſplendore & rutilantium colorum nitore, jucundo ſpectaculo præ ſe ferentis, cujus elegantiam facilius eſt intuentium oculis ſubjicere, & quantum licuit, in appoſita figura, ſatis nitidè, delineare, quam verbis decenter deſcribere, vel arte perfectius imitari.

Fig. XXXIX.

SCHOLIUM.

VIdetur hæc minera ejusdem eſſe generis cum illa, quam Dec. I. Eph. Cur. Ann. II. Obſervatio 28. recenſet; qualem & ipſe elegantiſſimè ſtriatam ex Hungaria, dono amici, poſſideo.

[*Luc. Schröck, L. F.*]

OBSER-

OBSERVATIO CXXXVI.
D. JOH. PAULI WURFFBAIN.
De
Abſceſſu in Mamma Lactantis cujusdam, cum folliculo.

FOemina quædam quatuor liberorum mater, ex lactis corruptione inſignem dolorem ac tumorem mammæ ſuæ dextræ perpeſſa, neſcio cujus ſuaſu, Medicaſtri cujusdam ſatis imperiti curæ ſe ſubmittit; is Emplaſtrum quoddam ex allio quod ajunt & caſeo putrido paratum, ſuperimponit; rupto abſceſſu, neq́ue turundam immittit, neq́ue abſtergentia decocta aut alia mundificantia adhibet, ſolo ſuo Emplaſtro, (ſanum certè fœtore ſuo offendens,) contentus: conſolidato tandem ſponte vulnere, integrè ægra ſanatam ſe putat, niſi quòd duritiem adhuc avellanæ magnitudine ſuperſtitem, ſine tamen dolore, perſentiſceret: ingravidata paulo poſt, tumor hic excreſcere videbatur nonnihil, nullo tamen urgente dolore, rem parvi pendebat, & filiolam rebus ſic ſtantibus feliciter in lucem editam, uberibus ſuis optimè & copiosè alebat, indies ingraveſcente ac indureſcente malo, accedit dolor, qui nimium intenſus, eam ad ſalutaria & affectui huic magis reſiſtentia remedia inquirenda, impellit; meum itaque auxilium implorat, ablactata filiola, Emplaſtrum quoddam vi anodyna & emolliente ſingulari præditum, ſuperimpono, quo vix per aliquot dies geſtato, abſceſſus ſponte ruptus, puris inſignem quantitatem cum *folliculo lacteo unciam ſemis pondere adæquantem*, excluſit, & tantæ quidem tenacitatis, ut quovis modo agitatus, nullam rupturam pateretur, exactè aliàs veſiculam felleam repræſentans, niſi quòd lacte putrido repletus, lacteo quoque colore imbutus fuerit: quâ materiâ excretâ, mundificato & conſolidato methodicè ulcere, cura feliciter finita fuit, nulla ut ante duritie, nullo tumore ſuperſtite.

OBSER-

OBSERVATIO CXXXVII.
D. JOH. PAULI WURFFBAIN.
De
Cerebro humano poſt mortem in Cochleas minutisſimas transmutato.

HIſtorias Cerebri bovini petrefacti Dec. 1. A. I. Obſ. XXVI. & CXXX. ut & Cochleæ in capite ſ. cerebro Lucii piſcis inventæ, A. II. Obſ. cxv. Ephemerides noſtræ non ſine admiratione jam ante hac exhibuerunt: licebit & huic earum Decad. II. An. II. tam lectu quam admiratione digniſſimam hiſtoriam de Cerebro humano poſt mortem in cochleas minutiſſimas transmutato, inſerere: Contigit enim Giengæ in civitate quadam Imperiali Sueviæ d. 7. Mart. A. cIɔ Iɔc LXXV. cum Centurioni cuidam militiæ Ducum Lüneburgenſium, hyemali tempore hîc ſubſiſtenti & febre ardente ê vivis ſublato, ſepulturæ locus ſeligebatur, ut in templi hujus loci ſepulchro quodam, *Signiferi cujusdam* ante XL. ferè annos honeſte in eo ſepulti, *caput oſſeum, infinitis minutiſſimis albicantibus cochleolis repletum*, exemtum fuerit, ad ſtuporem & admirationem omnium, tam horum, qui adſtantes oculis ſuis rei veritatem inſpexerant, quam eorum, ad quos rumor hujus tam inſolitæ hiſtoriæ pervenerat: addam hic Extractum Protocolli Eccleſiaſtici, Dn. Joh. Schelio, Notario apud noſtrates Cæſ. Publ. Amico meo pl. honorando, per literas communicatum, pro ut illud unà cum binis ejusmodi cochleolis integris, aliorumque fragmentis, ex ſingulari Fautoris hujus liberalitate poſſideo.

Extract aus dem Kirchen-Protocoll,
de A. 1675. die 7. Martii.

HErr Erich Boden / Hauptmann unter den Lüneburgiſchen Völckern / ſo im Winter-Quartier allhier gelegen / ꝛc. ſtarb an hitziger

Kranck-

Kranckheit bey Jacob Köllin/ Wirth/ war alt ungefehr 32. Jahr/ und wurde auf Begehren in die Kirche bey der kleinen Sud-Thür ehrlich begraben. Nun waren bey 40. Jahren zuvor zwey Fendriche daſelbſt beygelegt / und wurde ein Todten-Kopff heraus genommen / der war gantz voller kleinen weiſſen Schnecklein/ in der Gröſſe wie Linſen/ viel 100. ja viel 1000. welche vielleicht an dieſem trockenen Ort/ aus dem Hirn mögen gewachſen ſeyn; ſo viel aus dem Kirchen-Protocoll.

Teſtis

Martin Leger/ P. in Giengen.

SCHOLION.

LIcet certum omnino ſit; Omnium rerum rationem reddi poſſe, non tamen minori certitudine gaudet & illud: Multa nobis eſſe occulta, quæ Naturæ manifeſta; hinc ſenſus noſtros plerumque tam obtuſos eſſe, ut veritatem rationis aſſequi rariſſimè valeant: Quare ſatis durum arduumque opus arbitror, veram hiſtoriæ hujus aſſequi rationalem cauſam: Nam ſiccitas loci, ad mentem ante allegati Protocolli, ad effectus hujus cauſam determinandam, inſufficiens nimis eſt, hac enim poſita cauſa & alterius quoque Signiferi caput eodem loco inhumati, eandem certè ſortem experiri debuiſſe ſequeretur; ut taceam ſolâ ſiccitate, nulla antehac materiali præſente vel accedente ſemine, tale quid produci poſſe: Prius quoque dicendum eſſet, ſi quis Oſſeum hocce caput, ſatis probabiliter, cochlearum terram hinc inde perreptantium domicilium fuiſſe, dixerit, exque eorum ſemine inibi depoſito has cochleolas ſuccreviſſe, ſuſpicatus fuerit: non enim uni vel alteri tantum cochlearum aditus ad ſepulchretum hocce patuit, ſed pluribus, imo, ipſæ hæ cochleæ aut ſaltim earum teſtæ unà cum arena procul dubio antea effoſſæ, veſtigium ſui non ſine ſuſpicione adſtantibus præbuiſſent: aliis ergo rarioris hujus hiſtoriæ inveſtigationis cauſam, quo nempe Naturæ myſterio, molliſſima aliàs cerebri ſubſtantia, cruſtaceam hancce duri-

tiem & tot minutiſſimarum cochlearum exaſciatiſſimam figuram, acquiſiverit; ulterius rimandam, relinquo.

OBSERVATIO CXXXVIII.
D. SAMUELIS LEDELII.
Falſa imprægnatio.

Nobilis à Fritſchen vidua, 55. annorum, jam mea marita patiebatur vomitum, nauſeam, horrorem, uteri contractionem & quæ alia, ſueto prægnantibus tempore: venter intumeſcebat, motus aderat etiam ſatis fortis in ventre, mammæ preſſæ fundebant liquorem aquoſum: Dicebat ſe gravidam, (utpote antea decem liberorum mater, hujusque rei ſat gnara) aſt ego, repugnabam multas propter rationes. Expectamus tempus partûs, & juſto tempore accedebat, cum alteratione inſigni; aderat quippe cephalalgia, cardialgia, extenſio abdominis dolorifica, anguſtia pectoris cum metu ſuffocationis. Adplicamus interna & externa, ſpirituoſa & bezoardica, ſudat per noctem copiſiſſimè, (nam circa veſperam erat hæc invaſio,) manè alvum deponit aliquoties, reſpiratio fit melior, extenſio abdominis evaneſcit, venterque ſenſim ac ſenſim indies detumeſcit adque priſtinam figuram redit. Et ſic ſpes pariendi cum prole aufugit. Figuli uxor juvencula, Grunebergæ, eadem perſuaſione laborabat, obſtetrixque loci, uti ſagax ſatis, cum omni fœminarum Choro idem affirmabat. Tempore partûs legitimo adſtat obſtetrix, omnia apparantur, fœmina ad partum ſe accingit, exſibilant flatus per uterum, fluitque materia rubraquoſa cum fruſtis ſanguinis craſſioris & nigricantis, nullus autem fœtus. Eandem pariendi fortunam habebat fœmina primaria in noſtra vicinia, pro qua etiam in ſuggeſtu publicæ preces inſtituebantur, ut Divina Clementia ipſam felici partu beare velit, aſt poſt nonum menſem nil ſe movet, ſequuntur adhuc tres menſes & nullum adeſt amplius ſignum fœtus. Tandem preces in tem-

plo

plo intermittuntur, & ipſa nunc omnem pariendi ſpem depoſuit, abdomine equidem cum mammis adhuc diſtento & fluxu menſium inordinatè & parùm ſe exerente. Ita fœminarum ſpes in conceptione numeratione & partu ſæpiculè vana.. Vide ſi lubet Decuriæ I. Annum I. Obſervationem I. cum Scholio. Affinis eſt Obſervatio 45. ejusdem Anni, aſt in contrarium. Adde ejusdem Decuriæ Anni 2. Obſervat. 26. cum additamento. Item ejusdem Decuriæ Anni 6. Obſervat. 45.

OBSERVATIO CXXXIX.
D. SAMUELIS LEDELII.
Conatus Naturæ in expulſione fœtûs mortui.

ANNO I. Decuriæ I. Ephemeridum N. C. Obſervat. 49. Excellentiſſimus D. D. Illmerus habet egregiam enchiriſin extrahendi fœtum mortuum cum uncis, id quod mihi ſubſequentem obſervationem conſignare anſam dedit. Vidua Grünbergenſis 40. annorum ſat vegeta in conſortium matrimonii iterum adſciſcit juvenem lanionem, imprægnatur, & die 26. Novembr. St. N. 1683. legitimum partûs tempus accedit, omnia accerſuntur quæ in hoc paſſu ſunt neceſſaria, & ecce fœtus brachium foràs erumpit. Obſtetrix reponit ſæpius, aſt in vanum per diem & noctem, cum magna puerperæ debilitate. Altero die me conſulunt, ibi periculum indico, & quòd non citius conſiliũ expopoſcerint, exprobro: ordinabam autem quæ proficua judicabam, & ſatis inſtruebam, quomodo tractare debebant patientem. Verùm omnia erant fruſtrà, & quia fœtus, ut dicebant, ſtatim initio partûs eſſet mortuus, & ſummum aderat pro matre periculum, mentionem faciebam diſſectionis & extractionis fœtus mortui, & hoc unicum indicabam præſidium pro vita matris. Nolebant autem audire de hacce operatione, & ni Deus fuiſ-

ſet mediator, ut referam, fœminam morti tradidiſſent. Dum expectant ultimam exhalationem, paululùm ſe recolligit parturiens & quærit anxiè cum lachrymis opem: ideo iterum me ſalutant, & ſi quid haberem Conſilii, præter extractionem chirurgicam, maximoperè petebant ne denegarem. Ordino itaque Clyſterem ſequentem:

℞. Radic. bryon. ℥ij.
fol. meliſſ.
Mercurialis.
Artemiſ. rubr.
Puleg.
Matricar.
aa. Mß.
Sabin.
fl. Chamæmel.
Baccar. lauri aa. Mj.
Agaric. in petia ℥ß.
Sem. aniſ.
fœnic. aa. ʒij.
Coqu. in aqu. ſ. Colatur. ℥ix. add. Elect. d. bacc. laur. ʒvi. ol. rutac. Chamæm. a. ℥iß. ſal. gemm. ℈ij. m. f. Clyſter.

A quo natura irritata excluſit brachium à corpore ſeparatum, quod multoties immittendo & tractando avulſioni aptum reddiderat obſtetricis manus, & dein uno fermè momento fœtum ſat putridum cum matris reſtitutione & ſalute. Fœtus antea fuerat mortuus, non ut falsò retulerant fœminæ, & in invaſione partûs. Ex his videmus conatum naturæ in partu, & vulgi obſtinatam mentem in caſibus Medicis deſperatis. Vide ſi placet Anni I. Dec. I. Obſerv. 52. Item Anni I. Decad. 2. Obſervat. 101. Videatur porrò Henricus ab Heer, in Obſervat. XIV. in medio.

OBSER-

OBSERVATIO CXL.
D. SAMUELIS LEDELII.
Odor roſarum viſui nocivus.

ROſas & earum odorem multis fuiſſe exitio, hiſtoriæ Botanicorum & Medicorum referunt, & eſſet amplus ſcribendi campus, ſi placeret omnes illas huc trahere hiſtorias. Brevibus referam ea quæ titulum Obſervationis exhauriunt. Habemus hic Grünbergæ mercatorem temperamenti melancholici, aſt ſatis vegetum, qui quando roſas olfacit tempore roſeo, patitur pruritum oculorum, ſuccedente eorundem inflammatione: lachrymæ involuntariæ copiosè rigant genas, & quod durat aliquot dies, cephalalgiâ intercurrente. Diligenter itaque cavet, & quantum poſſibile domi ſe continet dicto tempore, ne fortean obvius quiſpiam roſam teneat & ipſi hæcce ſymptomata inducat. Viſus aliàs ipſi bonus, nec ulla rubedinis oculorum nota: cephalalgia tamen interdum laborat & difficultate auditûs, cœteroquin, ut dixi, ſanus.

OBSERVATIO CXLI.
D. SAMUELIS LEDELII.
Mortui manus curat ſtrumam.

IN Actis Philoſophicis Societatis Regiæ in Anglia p. m. 155. & ſequ. legimus de effectu tactionis & frictionis. Coquus Anglicus manus ſuas verrucoſas curabat affrictione manus heri ſui mortui. Quo etiam collimat Obſervatio Wedeliana Anni I. Decur. II. Obſervat. XI. Addo jam manum mortui tollere ſtrumam. Res ita eſt. Doctor Johannes Beale fecit egregium experimentum tollendi maximam & periculoſam ſtrumam applicatione manus hominis mortui, unde homo curandus ſenſerit quaſi frigidum rivulum in cor devolutum,

ut ferè deliquium animi paſſus fuerit. Quid ſi huic curæ per tactum anſam dediſſet Tactus ſtrumoſorum Regis Chriſtianiſſimi, Regis item Angliæ, Hiſpaniæ, Comitum de Habspurg?

Hoc ὡς ἐν παρόδῳ annecto. Primis Praxeos annis dum Sagani viverem, ubi ſtrumæ non ſunt infrequentes, ſtrumaticis hunc pulverem ordinavi à plenilunio ad novilunium ſingulis diebus adſumendum, cum optato ſucceſſu, præmiſſis tamen præmittendis.

℞. Spong. marin. num. ij. benè depura aqua ſcrophular. vincetoxic. aa. q. ſ. Exſicca, redige in cinerem.

℞. Hujus cineris
Cineris cyſteolith. aa. ℥ij.
Zingiberis.
Piperis longi.
Sal. gemm.
Cinamom. opt.
Scrophular. major.
Oſſis ſepiæ.
Pyrethr. a. ℥ß.
M. fiat pulvis. D. S. Kropff-Pulver.

OBSERVATIO CXLII.

D. SAMUELIS LEDELII.

Hirudines enecant puellam.

IN Poloniæ majoris pago Podemockel/ prope civitatem Bomſt, puella 9. annorum pecora in campo paſcit, & dum miles Polonicus equo inſidens civitatem petit, ipſaque propè viam ipſum celerè equitantem animadvertit, putat præ timore quod ipſam velit laceſſere. Itaq;, ut poteſt, quantocyus avolat, ſeque in palude ſub frondibus arborum abſcondit. Palus ſcatebat hirudinibus, quæ ſtatim puellæ nudos pedes invadunt, ſanguinemque usque ad mortem exſugunt. Puella dum ſueto tempore non redit, anxii parentes ipſam undique quæ-

quærunt, ſed non inveniunt. Miles reverſus è civitate dum turbatos homines videt, interrogat quid ſit? reſpondent, amiſſam eſſe puellam. Ille regerit, fortean eſſet illa quæ in campo vaccas cuſtodierit, quæque præ metu cucurriſſet ſub arboretum in vicinia, ibi forſan lateret. Accurrunt cum parentibus vicini, inveniunt puellam pallida morte enectam, ejusque totum corpus hirudinibus obſitum. Hirudines aliàs etiam valent in Medicina: adi Dec. I. Ann. 6. Ephemerid. N.C. Obſerv. 9. Walæus pro & contra diſcurrit an ſint utiles in Medicina. Meth. Medend. p. m. 81. Sennertus l. 1. pract. p.m. 72. Timæus v. Güldenklee mortem vidit in puero 5. annorum à deglutitis hirudinibus. Caſ. Medic. l. 7. caſ. 9. Schvvenckfeld Theriotropheo Sileſiæ p. m. 537. ſcribit, quod majores hirudines num. 9. equum ſugentes occidere poſſint. Adjunge Schrôderi Pharmacop. l. 5. p.m. 342.

OBSERVATIO CXLIII.

D. GEORG. CHRISTOPH. GöLLERI.

Abortus humani monſtroſi hiſt. Anatom.

QUamvis Monſtra patrati ſceleris, malíve ſubſecuturi indicium vulgus cum Tullio habeat: quaſi horrendo prodigio exorta Parentes ſceleratas, futurasque ærumnas demonſtrarent; re tamen verâ vitiatam Ideæ ovalis ſtructuram, & impeditum perfectæ conformationis principium deſignant potius, quàm ingruentia mala nobis portendant. In omni ſiquidem ſubcœleſtium viventium genere Naturæ haud verò luxuriantis monſtroſos experimur fœtus, ita, ut ne ſimpliciora Corpora generanti Naturæ peccandi occaſionem adimere videamus. Ut proinde intuentium animos tantam in admirationem non rapiant ejusmodi monſtra, nec immaturioris judicii pruritum ſtatim excitent. Præſertim ubi Matres ex paſſim obviis ſubito terrore perculſas, indeque blandum earum fotum fœtui ſurreptum cogitaverimus; Non minus quoque anguſtiores uteri cancellos tenellum

lum Embryonem arctiùs ſæpè comprimere, aut violentiùs concutere poſſe; interdum & ſuccum nutritium laſcive fermentantem impetuoſiùs in eundem irruere aut ubi plures ſimul conceptus, parciùs & ſegniùs eosdem enutrire, unique horum perfidè ſe ſubducere; ſic haud rarò quoque tenellas ovuli membranulas aut ob liquamenti nutrientis luxuriam, aut validiorem coarctationem inter primordia facilè disruptas cum obvio coaleſcere, atque hâc ratione enormiter deformatos comperimur. Eoque faciliùs hi (cum aliis plurimis) errores juſtam fœtus formationem vitiare ſolent; quò materni ovuli Idea iis plus favet. Hanc ſiquidem eâ penè ratione ovulo imprimi, quâ prima plantarum rudimenta, in earundem ſeminibus, obſervamus, nullus dubito. Gemmam enim & folia, quæ primò erumpunt, facilè ibi deprehendes, caulemque ſimul quem protrudit, & radicem quæ ſe terrâ firmat. Adeoque planta ſuis jamjam conformata partibus tamdiu deliteſcit, quamdiu idoneo humore minus perfunditur aut irrigatur. Non minus Alma Parens fundamentum futuræ prolis in ovulo humano jam poſuit, quod ſpirituoſi ſeminis virilis contagioſâ quaſi fermentatione actuatum ſucceſſu temporis ſeſe exſerit, ſanguinisque & ſpirituum mutuo impulſu motum pro vitâ acquirit; Quæ feliciter in utero materno inchoata, ſine labe etiam perennat, niſi quidpiam ei impedimento futurum ſit. Minimo verò errore inducto, non tantùm langueſcere incipit & vacillare, ſed & parti languenti idem error profundiùs imprimitur; usque adeò, ut pro mala partium diatheſi, diverſoque iis charactere impreſſo Natura in earum adaugendâ mole & texturâ ſapienter & benè ſtruendâ fatiſcat, & â tramite ſuo deflectat. . Tales Naturæ errores, etiamſi ſæpius admiremur, hâc tamen vice non ſine animi ſtupore præſentem Abortum Humanum, tàm externo aſpectu monſtroſo horrendum, quàm interiori partium formatione, imò earum rarâ abſentiâ ſtupendum contuebimur, ejusque hiſtoriam Anatomicam hîc ſubnectemus.

Nimi-

Nimirùm, poſtquam Uxor Civis cujusdam Urbis noſtræ, per ſeptimeſtre ſpatium utero geſſiſſet, & per id tempus ſæpius de dolore conqueſta eſſet, emortuo fœtu monſtroſo, maturiorem partum accelerante, Mater trium natarum facta eſt. Atq; primò quidem puellam decentis & perelegantis formæ feliciter enixa eſt. Hanc infauſto conatu inſequebatur monſtroſa, quam hîc luſtrabimus. Tertia denique corporis formâ & magnitudine primæ vix cedebat. Veluti autem natu majorem & minorem ſecundinæ facilè ſequebantur: ita mediam, monſtroſam nempe, non excepêre; Totum ſiquidem corpus iisdem obvolvebatur, ac ſi integumentis communibus cinctum videres: quod innumeræ venarum atque arteriarum propagines, & infinitæ glandulæ miliares hinc inde per eas diſperſæ, uti & ſubſtantia grumoſum & fibroſum ſanguinem repræſentans, digitumq; craſſitie ſuâ adæquans, facilè demonſtrabant. Hincque corpus deformius redditum â ſecundinis, veram cutem mentientibus, quàm ipsâ oſſeâ & carnosâ mole. Detractis enim hiſce â toto corpore, omnes muſculi ſeorſim dividi, & facili negotio diſtingui potuerant, ut quod Monſtrum anteà, nil poſteà ab humano fœtu alienum ferè cernebatur: niſi quod dictæ cutis pars reclinatum caput cuculli aut mitræ ad inſtar pendula contegebat. Oculorum tantùm aderant veſtigia; Naresque lineolis modò diſtinguebantur. Ore hiante & patulo ſuperior gingiva diviſa prominebat, dentesque æmulabatur. Lingua latiori ligamento palato firmata & labiis coëxtenſa videbatur. Aurium rudimenta ad latera deprehenſa. Facies & collum ejusdem cum thorace latitudinis vix diſtinguebatur, unde vulgus faciem in pectore locatam ſibi perſuadebat. Duo brachia corpore propendebant, quorum tamen dextrum longius craſſiusque; utriusque cubitus recurvus protendebatur; unicusque digitus, pollex nempe, ungue diſtinctus radio breviori affigebatur; utrique enim ulna planè deerat. Sic etiam crura decuſſatim ſibi impoſita, in parvo pede unicum tantùm alebant pollicem tibiæ annexum, Fibulâ

neutri præſente. Et velut Natura dextrum brachium grandius ſiniſtro; ita è contrà crus ſiniſtrum majus dextro formabat, ut damnum utriusque reſarcire viſa ſit. Vaſa umbilicalia quatuor tantùm digitos transverſos longa, fœtuique annexa abſcedebant. Pudenda ſat ampla erant; Anus autem imperforatus.

Hæc Naturæ in exteriori contextu inſolentia ad interiorem viſcerum luſtrationem me commovit. Et ecce abdomen primò apertum tantùm veſicâ quâdam, id omne replente, lymphâque viſcidâ ſcatente, diſtendebatur, ut peritonæum haud incongruè crediderim. Propè umbilici autem exortum quædam inteſtinula extrà peritonæum contorta, ac meſenteriolo quaſi firmata interiùs decurrebant, & in inteſtinum cœcum deſinebant. Hepatis & lienis ne veſtigium quidem deprehendebatur: uti nec ventriculus obſervabatur: niſi peritonæum ventriculum ita extenſum, mucoque illinitum dicere mavis. In Hypochondrio dextro vena cava, ubi aliàs hepati ſe inſinuat, hìc propter ejus abſentiam paulò amplior, ramos ad dictum meſenteriolum dimittebat, plexumque, pro vena portæ habendum, formabat. Superiùs aſcendens ramulo quodam Aortæ ſe inſerebat, & in ſubclavias diviſa, jugulares conſtituebat venas. Deſcendente autem trunco ſuo emulgentes ad renes dimittebat & dein Iliacos ramos diſpergebat. Renes cum incumbentibus glandulis renalibus exteriùs oblongæ preſſulæque rotunditatis; interiùs verò ſinuoſæ cavitatis conſpiciebantur. Uterus majoris molis, duriuſculus, canini ad inſtar bicornis pelvim explebat: Cui tenuis membrana incumbens procul dubio veſicam conſtituebat, quam tamen accuratè obſervare non licuit. Abdomen pectusque diaphragma certo limite dirimebat, expansâque ſuperiori ſuâ, quam pleuræ debet, membranâ, ſub claviculis ulterius extenſum, ſibique rurſus coadunitum, duplicatum quaſi extabat, limitibusque ſuis per totum thoracis ambitum effuſum, ſpiritum continebat: ut velut peritonæum liquore viſcido repletum totum

Fig. 40. f. 315.

Abortus humani monſtroſi facies antica.

Ejusdem pars poſtica.

totum abdomen occupabat; ita & hoc ſpiritu turgens, tanquam veſica eundem in thorace concludebat; Gulæ venæque cavæ non erat pervium; ea namque penitus abfuit; hæc verò ſub tendinoſa ejus portione deſcendebat. Arteria Aorta juxta diaphragmatis duplicaturam in ſiniſtro thoracis latere exorta ei cohærebat, verſusque ſuperiora pergens in ramos diviſa, ſubclavias & ab his enatas carotides protrudebat; inferiùs in iliacas excurrebat.

Pulmones planè deerant; uti &, quod mirum, penetrale cordis. Aſpera tamen arteria linguæ affixa, in deſcenſu ultrà primam coſtam non protenſa, in parvam quandam membranaceam cavitatem, aëre turgidulum, deſinebat. Caput, licet ſphæricæ figuræ noti à collo & thorace non diſtinguebatur, quoniam cutis totum corpus ambiens craſſior collum expleverat, caputque in ſe quaſi cogeret & quodammodo reclinaret; reſectâ tamen cute iſtâ, collum graciliùs probè id diſtinguebat, terminisque ſuis circumſcribebat. Dum verò cutis per capitis ſuperiora pergebat, ſuprà cranium minùs ſibi coadunita aut adnata longiùs protendebatur, ut à capite pendula cucullos Monachorum ferè imitata fuerit. Os bregmatis dextrum tantùm aderat, ſiniſtrum verò membranâ albicante duriori, Natura adæquabat. Vertex, uti in omni fœtu tenui tantùm membranâ inducitur; ita hìc patulus planè fluidiori cerebro effluenti anſam dedit: Nam quamvis cerebrum variis mæandris & gyris in ambitu adhuc exornatum erat, fluidius tamen & putredini jamjam propinquius ſui contrectationem non ferebat; ut proin partes ejus diſtinguere & curioſiùs ſcrutari non licuerit. Oſteogeniæ limites aliàs Natura in hoc fœtu non excedebat, ſed compagem oſſium decoro ordine & numero cohærebat, niſi quod in cubito, uti dictum, unicum tantùm os, radium nempè produxerit, eique pollicem variis ſuis oſſiculis diſtinctum annexuerit. Simili modo cruri tibiam tantùm addebat, eique pollicem ſolùm quodammodo recur-

vum conjungebat. Hæcque ſunt, quæ Curioſior diſſectio aperuit nobis & detexit.

Fig. XL.

SCHOLIUM.

SEd! miraberis forſan, ſpectator, quid intuitus es? nec abs re; modò exin Benigniſſimi Conditoris Tui laude ducâris.

Stupeſce, ſi vitam vixiſſe cognoveris. Lapidem non hominem dixeris, qui absque eo, quo vivat, vivit. Quid ſanguinem impulit? quid eum purpurâ tinxit? An abfuiſſe, an immotum ſtetiſſe credis? Prudentiorem Te judico. Naturam inſueto tramite incedere poſſe exinde diſcas. Quis iſte? Conjecturæ dabis veniam. Hæc Tibi diſpliceant, meliora docebis. Dicam tamen quod res eſt, & ab ovo, quod ajunt, exordiar. Nimirùm poſtquam Genitalia matris ob ſeminis virilis ferociùs fermentantis vim turgidiora reddita, tria ſimul ovula è glandulosâ teſtium compage, quam ovarium dicunt, in uterum depluentia, conceptum triplicem foviſſe non negabis. Hoc enim ſtructura viſceris ſuadet, & ratio experimentis confirmat. Poſita verò hæc in utero fundamenta & jamjam motu actuata, ſucco nutritio ſubinde affluente æqualiter perfuſa augmentum ceperunt. Et feliciter forſan, ni infauſta Mater abortu quodam vitulino immaturiori viſo perterrita; Filiolumque ſuum creberrimis convulſionum paroxyſmis tentatum mœſta ſæpius deplorans characterem fœtui impreſſiſſet. Poſitus namque monſtroſi corporis inflexus quaſi & reclinatus, puero, dum convellitur, admodùm reſpondebat; carneaque vituli moles glabra adhuc & rutila, ſanguine quaſi ſuffusô fœtui haud abſimilis hoc ſuadebat. Eoque magis vim Animæ fœtus experiebatur, quò plus uteri coarctantis anguſtia & reliqui fœtus ſitu medium (quod ordo in pariendo probavit) valdè comprimentes, ei favebant. Unde non mirum, ſi disruptis ſuis membranulis cum proximis ſibi ſecundinis coaluit. Haud enim ignotus eſt Naturæ hic coaleſcendi modus, dum pulchro luſu interdum flores & fructus ſibi accreſcentes geminavit,

minavit, atque varios inde inſitionis modos mortales edocuit. Idque ſpiritus nutritii fermentantis, & in ſe coërciti occaſione. Nam quàm primùm hic intrà ſuos carceres non coactus erumpit, ob continuum novarum portionum balſamicarum acceſſum turgeſcit magis & luxuriat, ut cum contiguo ſibi corpore in unum cogatur. Majorem admirationem ſubit nutritionis organique ſanguinem impellentis, uti & aliarum partium abſentia. Anne adhuc Cor primum vivens cum Ariſtotele, & hepar ſanguinis officinam cum vulgo dixeris? ſanè micans iſtud punctulum, primis diebus poſt conceptionem præſens, id non confirmabit: Minimè enim Cor eſt, ſed tota embryonis Idea, ſanguine ceu principio ſuo vitali perfuſa, in quâ partium ſtamina jamjam reverà poſita motu ſervantur & vigent. Ubi cruentum hepatis imperium? ubi muneris ejus majeſtas tamdiu ſervata? non miror exequias olim ei celebratas. Sanguis ſui ipſius cocus eſt & arbiter, alieno non indiget. Nihilo tamen minus neceſſarius erat ſanguinis motus & ejus fœcunditas. Scias diaphragma duplicatum ſpiritu diſtentum, ſuccumbentem Aortam comprimens, ut & nervos, arterias ubique comitantes ob cerebri motum eas quodammodo retrahentes, impulſum ſanguinis adjuviſſe. Tantus enim, qui in adulto, impetus non requirebatur in fœtibus, liberiùs in utero nondum adhuc reſpirantibus: ut proin non mirum, pulmones, qui aliàs quaſi quieti in embryone, planè abfuiſſe. Quid nî & lympha viſcidior chyloſaque peritonæo contenta fœtum noſtrum enutrire potis erat? Licet ore patulo, ad ſuctionis munus inepto, dulciorem è matre affluentem liquorem eligere ſibi non potuerit. Nec cerebrum rore ſuo per nervos amandato partibus vigorem addidiſſe dubites. Hoc enim præ cæteris fœtus partibus mole grandius munere ſuo non iners fungitur.

Adeò ita neceſſarius erat pro vitæ continuatione ſanguinis, ſpirituumque Animalium mutuus impulſus, motuſque perennis; ut Natura de his magis quàm de ſolidioribus parti-

bus ſollicita, quâcunque etiam ſtructurâ fœtus perennationem moliatur. Sufficit ergò per imperfecta organa Naturam vitæ ſervandæ conſuluiſſe, & absque primariis organis eam etiam continuâſſe, dum per perfectiora non licuit. Quamvis difficilior, ſi non impoſſibilis, excluſi in auras fœtus noſtri ſuſtentatio diffitenda non fuiſſet.

OBSERVATIO CXLIV.
D. GEORGII WOLFFGANGI WEDELII.
De
Hæmorrhagia univerſali, ex ictero nigro lethali.

SAnguis, vivificum flumen, aliquando coactè, nonnunquam velut pertæſus exitum affectat è corpore, & tanquam profugus ad internecionem fœdere rupto conſpirat. Vidimus plus ſimplici vice in febribus ardentibus lethales hæmorrhagias narium, nullâ arte compeſcendas, (quamvis in quibusdam ceſſerint ordinariis præſidiis,) donec extremum frigus, ſaniſſimâ mente vitam exolveret. Aſt non unâ viâ excidere eundem, & conſimilem tamen ναυσίαν, vel exilium ſpontaneum, ſequenti obſervavimus hiſtoriâ. Vir primarius, LXXIX. annorum per plures annos cardialgiâ, hinc calculo laboraverat, per vices repetitis inſultibus, remittente tamen dolore illo, poſtquàm in calculum ſucceſſivè coierat tartarea mucilago, ob hypochondriacum πάθος conſummatum præ ſe ferebat corpus cachecticum. Non raro tumere pedes, inprimis ſiniſter, conſenſu laterali ſolenni, commodâ tamen diætâ cavere ſibi, non minus ac medicamentis. Prædixerat Aſtrologus, ex infauſto Saturn. aſpectu mortis genus ex ictero nigro futurum, quod ſeu conjecturam probabilem caſus firmavit, ſeu archéus ex conceptis ideis morboſis ſibi exitium hoc ſtruxerit, eveniebat tandem.

Oculi,

Oculi, icteri præcones, flavedinem concipere, urina cum ſedimento tartareo rubro copioſo croceo colore linteamina tingere, corpus totum concolor reddi, alvi ſcybala non tingi. Viſus aliàs morbus facilè cedere vel unico purganti cholagogo, experimento *Galeni* & aliorum, imò noſtro quoque, viſus aperientibus generoſis martialibus, infuſis, nitroſis vinci hic rebellis reſtitit. Per duos prope menſes durante fabulâ, color è flavo in fuſcum tendens minitari mortem dudum quaſi præviſam terrore tantò majori incuſſo, quò certior credebatur eventus jamjam reſpondens prædictioni. Tandem, cum obſtructa intimius vaſa & ſine dubio cœmento tartareo bilis concreta negaret effundi conſuetis loculis, licet vomitu amaricante os inficeretur nonnunquam leviter, ſanguis ſcreatu merus per *os* excretus mox excipiebatur hæmorrhagiâ *narium*, per *alvum* quoque concretus multus exibat, & *urina* cruore tincta ubivis patulas portas ſeu perruptas potius oſtendebat. Ita per omnes vias effuſus, nequicquam præſtante arte omni, corpus morti tradebat. Denegatâ anatome, nihilominus certum eſt, hepatis acinos glandoſos æquè, ac papillas bilioſas, induratas, obſtructas, & tantum non ſcirrho occupatas fuiſſe, lympham ſanguini incoctam omnem ſucceſſivè, bilem granulatam in folliculo ſuo, ſanguinem verò inſpiſſatum, rarefactum tamen biliosâ amurcâ citatum in motum, &, præcluſo debito ſpatio pro abſolvendo circulo, illapſum laxioribus poris viarum ordinariarum erupiſſe, nullâ humanâ arte corrigendum. Eodem propemodum tempore relationes publicæ narrabant, ſtrenuum quendam virum militarem ſanguine per os, aures, oculos, nares ſeditiosè erumpente vitâ functum.

OBSER-

OBSERVATIO CXLV.
D. GEORGII WOLFFGANGI WEDELII.
De
Pulſu intercurrente.

MUltum intereſt, pulſum conſiderare, qui, ceu machinæ vitalis inquies perpetua, præcipuè, ſtatum calidi, quo vivimus, ventris medii, & facultatis vitalis teſtatur. Neque tam ſcrupuloſâ combinatione ejus differentiæ ſpectandæ, quàm ex re ipsâ, & ad libellam ſanitatis æſtimandæ veniunt, ita tamen, ut & ad ſe invicem reſpectum habeat, & reliquarum facultatum non negligatur proportio.

Inter hos pulſuum modos digniſſimus memoratû eſt INTERCURRENS, in praxi non rarò obveniens, uſum habens non vulgarem, & medico famam largiens, & indicium, quæ intus gerantur, non infirmum, ſi non imperitum offendat æſtimatorem.

Non novum eſt nomen, ſed apud *Galenum*, diligentiſſimum pulſuum ruſpatorem, ejus occurrunt veſtigia, παρεμπίπτων ipſi audit, oppoſitus intermittenti, relatus inter inæquales, qui acervatim fiunt, inciduntque, ubi facultas valdè copiâ humorum vel inſtrumentorum oppilatione impedita eſt, *l. 2. de cauſ. pulſ. c. 3.* Æſtimatus eidem ex ſolâ, inæqualitate crebritatis, ut διαλείπων intermittens, ex inæqualitate raritatis & parvitatis. *l. 1. de differ. pulſ. c. 12.* Enimverò hæc nondum ſatiant animum, quamvis autoris ſummum ingenium demonſtrent, quod vel ex intermittentis comparatione liquet, quem lethalem vel periculoſiſſimum ſaltim ſtatuit, contrà experientiam, aut pro intermittente, ut vox & uſus jubet, deficientis ſpecies vertenda & intelligenda eſt. Satis eſt eundem præiviſſe & viam monſtraſſe genuinam, non minus ac rem ipſam longè elegantiſſimâ hiſtoriâ Antipatri *l. 4. de loc. aff. c. 8.* quæ lectu digniſſima totum hoc propoſitum noſtrum illuſtrabit.

Inter

Intercurrentem vocamus pulſum, qui inter ictus ordinarios quaſi, licet obſcurè nonnunquam evolvantur, neque pateant æquè minus diſtinguentibus, micationes ſeu ictus offert extraordinarios plures vel pauciores, eosque frequentes. Mechanicè demonſtrari poteſt, ſi concipiamus coloraturas, ut vocant, an cachinnos potius ſæpe muſicos, quando flexiles ſoni breviores velut intercurrunt alios eſſentiales. Vel illuſtrare id licet intercurrente pulſu campanæ, prout, nonnullis locis id uſitatum eſt in vigiliâ feſtorum ſolennium, *bairen* vocant, quando pulſatio fit repetita dirigente manu, nec venter campanæ volvitur, quàm dorſum vapulat.

Talis pulſus occurrit, & extrà febrim quidem, duobus potiſſimum in caſibus, primò in Palpitatione cordis, ubi per paroxyſmos viſitur, tamdiu ac ipſe motus hic p. n. durans. Sanè qui pulſum hunc novit, novit ſtatim palpitationem, velut clavi obtentâ ad eandem dignoſcendam. Manifeſtò tunc ipſi pulſui legitimo illegitimos intercurrentes ictus commixti deprehenduntur, quo grumeſcentia ſanguinis velut ſorex ſe prodit.

Deinde etiam, citra interpolationes talismodi, ſeu paroxyſmantes vices, obſervatur idem recurrens pulſus in aliis, conſtanter, & continuò quaſi, qui polypum in corde gerunt, ſive intra vaſa è coagulo ſanguinis, ſive extravaſatum è coagulo lymphæ, ſed à caſu ab alto, ſeu aliis iujuriis externis enatâ occaſione. Talem obſervavimus utrumque conjunctum in Illuſtriſſimo quodam Comite, ubi pulſus intercurrens id manifeſtò præſagiebat, quod à morte hinc invenimus ad oculum, quo de ſeorſim forſan dicemus. Vidimus idem in generosâ matronâ, ſexagenariâ majori, & ediximus illam laborare polypo cordis. Non abnuemus, poſſe & aliis tuberculis, vel modis, remoram quandam eluctanti ſanguini opponi, ſimilemq; pulſum cauſari, hoc verò frequentius hodiè viſum eſt.

Facit hoc ipſum ad prognoſin inſtituendam, metus enim eſt tunc non levis mortis ſubitaneæ, quando ferre non poteſt

amplius natura illum obicem, etiamſi longius paulò talis perduret. Facit ad curationem, ut reſolventibus, quantum quidem fieri poteſt, ſublevare ſatagamus laborans viſcus, vel demptâ etiam parte ſanguinis, pro re natâ. Omnia verò hæc offendimus in laudatâ quoque *Galeni* hiſtoriâ conjunctim, ubi ultra ſex menſes omnigena in pulſu inæqualitatis, ita enim appellat pulſum recurrentem, adfuit, mirantibus conſciis medicis, ægroque ipſo, quomodo vivere poſſet qui tandem prægreſſâ ſpirandi difficultate, primum levi hinc ingraveſcente, & palpitatione cordis (indicio majoris irritationis) tandem vero catarrho ſuffocativo reſolutus obiit.

OBSERVATIO CXIV.
D. GEORGII WOLFFGANGI WEDELII.
Hydrops maraſmo finitus.

NOn poſſe conſiſtere contraria ſimul in uno eodemque ſubjecto, vulgata quidem eſt parœmia; aſt in humano corpore non rarò videas affectus oppoſitos ac adverſantes ſibi conjungi, quod inæqualiter diſpenſentur humores vitales, à naturâ ſuâ deflectentes. Phthiſi conjungitur ſæpenumero tumor pedum hydropicus; hydropi tabes, ſuperioribus partibus areſcentibus, inferioribus tumefactis. Ita fiſcum lieni comparabat Imperator, quo tumefacto, partes reliquæ exareant. Aſt hydropem finiri maraſmo rarum eſt, nec niſi letho obſignandum, non enim ab uno extremo ad alterum citrà ſummum periculum tendit natura. Vir XL. annorum juris conſultiſſimus, ſcorbuticus, ventriculi debiliſſimi, ut ad pauciſſima v. g. vj. vij. grana pulveris gialapæ fortiter purgaretur, ante triennium præviâ cachexiâ ſcorbuticâ, & ulcere cumprimis circa brachii ſiniſtri articulum dolorifico moleſto & mali moris, incidebat in hydropem aſcitem, tumentibus pedibus, ſcroto & abdomine: illis tandem multum ichorem ſtillantibus, cum ob viſcerum infirmitatem remedia generoſa

neroſa minùs voto proficerent, à vetulâ empiricâ purgans ex laureolâ, inſcio medico, aſſumit. Inde paſſus hypercatharſin, & tono ventriculi penitus dejecto, ſedibus utcunque adſtrictis, brevi poſt vomere cœpit cibos & aquoſa. Mirum dictu! per ſex integras hebdomadas vomitus quotidiè repetebat, ſemel, bis, ter, fruſtrà adhibitis theriacalibus, anodynis, emplaſtris, balſamis, roborantibus & quæ iis in caſibus ex arte fieri addecet. Inde ſanari cœpit ulcus hactenus tam rebelle in brachio, detumere ſcrotum, pedes & abdomen decreſcere, imò tandem omnes partes areſcere tabe, maraſmo conſumi, donec exhauſtis viribus corporis cum humoribus aquoſis, rarâ μεταςάσει fatis cederet.

OBSERVATIO CXLVII.

D. GEORGII WOLFFGANGI WEDELII.

Diſtinctio Aphoriſmorum Hippocratis artificialis.

INter reliqua ſcripta divini Senis inſtar gemmarum ſe habent aphoriſmi, conciſâ brevitate conſpicui, ut tunc demum videatur incrementum artis præcipuum inchoaſſe, ubi brevibus his velut oraculis autor, falli neſcius, complexus eſt in arte notata. Sed vino vendibili non opus eſt ſuſpenſâ hederâ. Id deſiderari hactenus in iisdem viſum eſt, quòd ſine ordine & confusè appareant locati, licet parum referat, ſive in cellâ ſubterraneâ, ſeu in ſupremâ contignatione ſit panis, modò ſciat promus condus, unde illum accipere debeat, quod ex Scherbio alicubi refert *Hoffmannus*. Egent omninò verſiones latinæ operum Hippocratis aliquâ limâ, & inter editiones reliquas potior viſa ipſa *Lindeniana*. Impræſentiarum ſatis ſit, poſſe aphoriſmos commodè diſtingui, & diſtinctos velut certis capitibus commodè memoriæ mandari, ita ut quicunque occurrat ſtatim ſuo loculo reperiri poſſit. Hunc

in finem cum nondum, quod nôrim, aptata editio habeatur, niſi *Joh. Conr. Diterici* elegantem ſatis operam huc referamus, qui eosdem illuſtratus dedit, in noſtrum uſum diſtinctiones factas ſequentes memorabimus, ſecundum ſectiones ordinarias. *Sectionis Primæ* Titulus ſit de immittendis & emittendis. *Sect. II.* De rebus non naturalibus, naturalibus, temporibus morborum, doloribus, conſuetudine, purgatione, febribus, apoplexiâ, lipothymiâ, epilepſiâ. *Sect. III.* De varietate morborum ſecundum anni tempora & ætates. *Sect. IV.* De regimine purgantium, febribus, ſudoribus & urinâ. *Sect. V.* De morbis convulſivis, pectoris, mulierum, lacte & tumoribus. *Sect. VI.* De prognoſticis. *Sect. VII.* De morborum accidentibus novis.

OBSERVATIO CXLVIII.

D. GEORGII WOLFFGANGI WEDELII.

De

Epilepſiâ Lunari periodica.

NOn ſine causâ veteres morbum caducum appellarunt Lunaticum, quod ad lunæ phaſes viderent eundem accidere vel reciprocare magis. Notavimus hujus rei exempla non pauca, unum tamen præcipuum recenſebimus. Virgo nobilis XX. annorum, atrabilaria, per aliquot annos dolores gravativos dextri hypochondrii ſenſerat, febri corripiebatur tertianâ, primitus continuam ſimulante, hinc typum conſtanter ſervante. Dolor hypochondrii ſub coſtarum notharum confinio, conſuetus inde aſperatur, ita ut punctorius ſæpe redderetur. Menſibus conſtantibus ſibi probe, & motus convulſivi primò manuum, hinc etiam totius quaſi corporis per vices cum febri repetunt. Elapſo menſe curata benè habet, niſi quòd dolor dorſi, capitis, & faciei φλόγωσις nonnunquam convulſivum morbum minarentur, vel morbi reliquias oſtenderent aliquandiu. Hinc verò integrè valere ſibi

visâ

viſâ obſervatur circà novilunium malum redire, modò cum ſuffocatione, velut hyſtericâ, modò cum ἀφωνία, poſt paroxyſmum aliquando ad duas horas durante, (ob confuſionem ſpirituum prægreſſam,) conſtante licet ſenſu & ratione, ut ſcribere poſſet, non eloqui animi ſenſa, modò perfectâ convulſione epilepticâ, cum ſtridore dentium motibusque ſæpe diris & effrenibus, modò gravius modò levius, quin in ſomno quoque non ſemel morbo fatigata. Cum per duos menſes circà novilunium hæc eveniſſent, paroxyſmo binis, tribus, ad ſex usque vicibus de die recurſante, & hoc notatum eſt, urſiſſe tunc ſemper ſimul dolorem dictum hypochondrii, cum tumore etiam ejusdem, adeò adauctum, ut clamare miſerè cogeretur, excreta ſimul ſpumâ ſubcruentâ, fœtidâ, inſtar loturæ carnis vel ichoris ex mortuorum ore per fermentationem egredientis, quandoque etiam levi cum delirio. Poſtea ſingulis lunæ quadris invaluit morbus, tam exacto calculo, ut ipſo momento quadræ lunaris, & inſciâ ſæpe penitus ipſius hujus mutationis in cœlo ægrâ, rhythmum lunarem explicaret, præcipuè verò circà novilunium. Tacemus dolorem etiam oculorum conjunctum & interdum triſtitiam inſignem. Longum foret recenſere quæ medicamenta epileptica, & foco debita fuerint applicata, illud ſaltem addemus, fruſtra fuiſſe vel levioris auxilii pleraque, per aliquot menſes. Fortiori interim, ut decet, animo contra euntes, ut mineram circa hepatis clima exſtirparemus, & lympham acido-bilioſâ amurcâ tinctam, fermentum morboſum ſuppeditantem & tantum non abſceſſum minantem, corrigeremus, alterantia ſpecifica cum evacuantibus interpolavimus, bis per annum ἄνω, & toties κάτω exturbantes tumorem peccantem. Simul ac purgante vel emetico depleta eſſet materia morbifica, per duos menſes & amplius ſaniſſima erat. Senſim verò adaucto fermento tertio utplurimùm monebat excretionem, donec, per integrum triennium vires per vices reſumens, penitus domita conquieſceret tandem, nec, accedente hinc quoque mutatione loci, quod conſultum aliàs *Cous*

 judicat

judicat, rediret. Adeò lympha, extrà archei dominium conſtituta, motum humidi macrocoſmici ſequi ſolet, ichoreſcens verò vel acido ſale ac bilioſo confermentato acrior reddita, ad membranas capitis delata epilepſiam edit, variis ludens modis. Cumprimis ergò circa hepar concipi potuit h. l. tale *μίασμα*, unde pervaſâ ditum paroxyſmum toties accerſivit, quò defuncta cœteroqui benè habebat. Et hæc eſt ipſa illa atra bilis, pro causâ laudata ſolenniter, unde de elogio laudati *Coi*, & teſte experientiâ maxima epilepticorum & melancholicorũ eſt affinitas *l. 6. epid. ſ. 8. t. 95.* Ne verò lateat, quænam in themate natalitio phœnomena huc facientia fuerint, ☍☽æ & ♂ ex ♈ & ♎ cum □ ☿ intermedio ex ♄ id innuebant. Attamen ☌♃♂ platica △ ♂♀, ⚹ ♂☽ idem mitigabant.

OBSERVATIO CXLIX.
D. ROSINI LENTILII.
De
Epilepſia à ſono campanæ, & Epilepſia ab Hominum intuitu.

DE admirandis motibus epilepticorum alia obſervatione dictum, unde cauſa horum interna peti debeat. Curſim nunc recenſeo binas epilepticorum hiſtorias, & motuum convulſivorum cauſas procatarcticas, nî fallor inauditas, quæ cuivis curioſo negotium faceſſere queant. Non autem illis immorabor, cum excludar tempore, ſatius ducens tacere, quam rationes non præmeditatas in chartam conjicere. Prior itaque hiſtoria talis eſt: In Imperiali Suevorum Heilbronna vixit olim egregia virgo mercatoris filia, nunc, ubi auſpicato convaluit, curante Affine meo, D. L. Maskosky, Juriſconſulti non incelebris uxor. Hæc ab epilepſia (ſuſpicor hyſterica) plus centies humi proſtrata & identidem ad duorum pedum altitudinem ſublata, poſt rurſum

proſtrata

proſtrata fuit, non ſecus ac ſi vel carpionem vel lucium piſcem in pavimento, uti ſolent alte ſatis, ſubſultantem conſpicarére: durante paroxyſmo ratione valuit, &, quid ſecum ageretur, novit omne. Hanc autem nunquam convulſiones exercuerunt, niſi, dum aut campanæ traherentur, aut horas proclamarent, ubicumque demum locorum tum temporis verſata fuerit, jam à multis annis libera, filiorumque complurium læta mater exiſtens. Altera hæc eſto: Miniſter quidam Cæſareus Donaverdæ vivens, quoties in Templum aut curiam itare aut curru vehi, imo quoties ſcalas adſcendere cupit, illico motibus epilepticis infeſtatur, dum obvium ſibi conſpicatur hominem, quisquis denique ſit ille. Dum obvelata facie prætereuntem videt neminem, cœtum ſacrum & conſularem viſitat, nil tale paſſus.

OBSERVATIO CL.
D. ROSINI LENTILII.

Epilepticus abſurdorum eſu delectatus. Naturæ viriumque robur in epilepticis: De energumenis quædam.

IN Patria mea *Waldenburgo Hohenlohica* vixit *Joh. Jac.* Blank/ decem circiter annorum puer, antea proſperâ ſatis valetudine uſus, aut tali ſaltem, quæ procul habitâ myrotheciorum ope, utcumque toleratur. Hujus Pater, cùm nuptias ſecundas celebraret, iſte hac ipſa ſolemni die paroxyſmo epileptico vehementi proſternitur, qui poſtmodum caducus adhibitis in contrarium remediis compluribus, tantùm abeſt, ut tolli potuerit, aut mitigari, ut circiter ſingulas potiùs Lunæ mutationes inſigniores paroxyſmi vehementius iterarent, donec adeo vis morbi invaluit, ut mens primùm turbaretur, poſt omnino alienaretur, adeo, ut ipſum ſemet puer ignoraret. Cùm eſſet jam triennium elapſum, ex quo malè cœpit habere,

Pater

Pater è vivis ſublatus, curam filii mulieri cuidam reliquit, quæ tam fuit ejus incurioſa, ut parum abeſſet, quin à pediculorum myriadibus conficeretur, quæ in miſeri nucha cumprimis & aliis corporis partibus & penum ſibi & ſpecum miro ſanè compendio excavârant; quæ res effecit, ut alii piæ civi crederetur, cui prius nihil fuit, quàm uti quantocyus animalculorum illa luſtra deſolaret; hinc balneavit miſerum ad inſtar puſionis, & anthropophagos polypodas loricâ æneis ollis expurgandis adhiberi ſolita (Panzerfleck) una cum ſordibus ad truam defricuit. Tria tum ferè luſtra vivendo compleverat puer, & tunc quidem temporis ſatis interdum prudenter loquebatur, preculas item, quas recitare plures poterat, precabatur, cætera ſubtriſtior. Sed quamprimum in lætitiam inſolitam & cachinnos effundi cœpit, paroxyſmum eſſe pro foribus adſtantes cognoverunt: Saltavit tunc & tripudiavit accepto nummo, *Orationem Dominicam aut Symbolum Apoſtolicum ſaltare ſe dicens*, quorum aliqua verba ad ſingulos ſaltus in gyrum ductos pronunciavit. Deum præterea & cœlum, ubi de his loquebatur, ſubter pedes, Dæmonem cùm inferno in ſublimi collocavit. Venêre poſtea paroxyſmi, nunc unus, nunc 3. 4. & plures nonnunquam per integrum horæ ſpatium in furore continuo perdurantes, quibus deniqúe deferventibus per 3. vel 4. dies continuos extra omnem rationis uſum decubuit, adeo, ut ne cibum quidem ipſe caperet, moriturus fame, ni mater (ſic enim curatricem appellavit) in os ingeſſiſſet. Alvum & urinam in ſtratum depoſuit, quod ſtramine recenti erat in ſingulos dies renovandum, & fimus palâ, nil quidquam ſecus, atque in ſtabulis fieri aſſolet, expurgandus; non enim niſi torale, quod frigus externum arceret, quin ne fœmoralia quidem data, ſed levi denſâ talari indutus in publicum proceſſit, monſtro non abſimilis, cumprimis & ipsâ calvitie, per enim ſingulos menſes Silva capillorum cædua facta & disrurata ferarum ſanguiſugarum latebras diſſipavit; id verò cumprimis factum infirmitatis paroxyſmum inſequentis tempore, erat enim alioqui ingenti cor-

ti corporis robore prævalidus, nec ullâ vi tractabilis, niſi verborum poppyſmis cicuratus. Diebus induciarum per plateas eſt divagatus, neminem, niſi laceſſitus, lædens, panem collegit, è quo prandenti offæ pararentur, quas tantâ menſurâ devoravit, quæ vel quinque mercenariis diutino labore defatigatis abunde ſuffeciſſet, belluæ *Ruſſicæ*, quam vocant *polyphagum*, æmulus, nunquam enim potuit ſatiari, vel ad usque crepaturam voraturus. Cumprimis autem, quæ ſolemus maximè abominari ſaniores, avidiſſime eſitabat; hinc, quamquam pera pane, ſimilâ, aliisque veſcis nonnunquam turgeret, ille tamen appetitu miro ferebatur ad oletum vel proprium, quod, ubi data facultas, etiam de nocte ſurgens, corraſit, focum inſtruxit, ollæ vel ſolùm infuſum, vel aliis obſoniis caſu in culina repertis mixtum, ad ignem coxit, comeſturus, ni à domeſticis intervenientibus, & incendii diſcrimen declinantibus, culinâ exigeretur: præcipuè homerdâ à frigore in faciem hillæ conſtricta, vehementer ad eſum delectabatur. Stercora ſuilla, anſerina, intra pedum digitos collecta, in deliciis fuêre: animalium inteſtina in fimetis reperta, cùm tenacitate membranacea dentium aciem eluderent, more ciconiarum deglutiit, ut mirum planè fuerit, ſpiritum nunquam ei fuiſſe intercluſum; hæc ipſi poſtea fuêre ad ulnas aliquot è faucibus protracta, quod agyrtæ cum tæniis faceto ſanè ſpectaculo aſſolent. Corium, lintea vetuſta, limum figulinum, ramos & folia arborum & ſentium, lactucam & braſſicam capitatam, una cum caulibus magnâ copiâ devoravit. Aliquando ſpecies pro nodulo purgante aliquot vicibus exhauriendo & alii præſcriptos, vino infuſos, cum vino, ſpeciebus, & linteo involucro unâ vice abliguriit, nil inde quidquam incommodi paſſus, quàm ut anxiè ſudaret. Nudus, ubi potuit, per vicos erravit, noctu etiam plus vice ſimplici de ſuperiore ædium tabulato in plateam deſiliit totus nudus, ſalvus cætera, & incolumis. Talem ingenti cum moleſtia, vix alii toleranda, per integrum Sexennium mulier aluit, quæ, cum aliquando humi ſtrata crus

alterum læderet, & per integri ferè ſemeſtris ſpatium, pedis illius uſu careret, bonus ille homuncio, matris ſuæ curâ deſtitutus, cum nemo vellet, aut fortè poſſet etiam, cum illo verſari, frigore periit, perennaturus procul dubio, nî cura eum defeciſſet.

SCHOLIUM.

IN hoc epileptico, nil æque miror, quàm admirandam bulimon, & abominabilium rerum appetitum, ex quo hic fonte arceſſendus, & quei diurnare potuerit, ac tot annos, nondum moriturus, nî fixatis ab externo frigore ſpiritibus, conſtricti ſanguinis motus interceptus fuiſſet! Quid alioqui fames diuturna poſſit in obſidionibus, aut annonæ caritate, norunt, qui hiſtoriarum libros volutarunt; heic enim neceſſitate coacti, ad abſurda homines feruntur. Quomodo in obſidione *Samariæ* matres ad filiorum lanienam, ut ſtomacho latranti ſatisfieret, ſint compulſæ, ſacro Codice *2. Reg. 6. v. 27.* docemur. Idem in obſidione *Hieroſolymitana* factum, & alia præterea abſurda, ut corium, fimum vaccinum, homeraam, gramina in cibum cocta *Joſephus l. 6. bell. Iud. c. 16. & l. 7. c. 7. & 8. it. Egeſippus l. 5. c. 41.* teſtatum fecerunt. Matres captivas in nupera obſidione *Viennenſi*, & per Dei gratiam feliciſſimè ſoluta, coactas à Turcis infantes ſuos verubus affixos aſſare, & fama diutina preſſas, ſemiputridos comedere, ab expeditione illa reduces affirmarunt. *Cambyſis Perſæ* in *Æthiopes* expeditio tantâ affligebatur fame, *Herodoto l. 3.* teſte, ut primùm equis ſuis, poſtea herbis & radicibus è terra evulſis ſtomachum miles ſolaretur, denique, horrendum dictu, per ſortem ſeipſe conſumeret. *Calagurritanorum* tanta fuit pertinacia, ut, cum eos obſidione *Cn. Pompejus* cinxiſſet, qua nullum jam aliud in urbe eorum ſupererat animal, uxores ſuas, natosque in uſum nefariæ dapis verterint, quodque diutius armata juventus viſcera ſua viſceribus ſuis aleret, infelices cadaverum reliquias ſalire non dubitarint, id eleganter deteſtante *Valer. Max. l. 7. c. 6.* Plura in hanc rem exempla ſuppeditant *Naucler. Vol. 2. generat. 17. 18.*

Büthner.

Büthner. epit. hiſtor. paſſim, Procop. l. 2. bell. Goth. P. Diacon. hiſt. miſcell. l. 16. c. 15. Thuan. l. 99. Plutarch. in vita Antonii & Luculli: Chron. Carion. l. 4. p. 404. Liv. bell. Pun. 2. l. 3. Dec. 3. p. 312. De fame Caſilinorum, & p. 317. de fame Petilinorum utrorumque obſidione cinctorum. *Herodot. Uran. l. 8. p. m. 638.* Omnes autem inclementis annonæ fabulas, immo ipſius *Hieroſolymitanæ* ſatis prodigioſæ, longè, opinor poſt ſe relinquit *Sancerrinorum Gallorum*, à milite Regio, religionis causâ obſeſſorum, incredibilis ferè fames, cujus hiſtoriam longiſſimâ ſerie & pro materiæ dignitate ad usque ſtuporem recenſet *Illuſtr. Thuanus l. 55. p. m. 1117.* digniſſimam ſanè, quæ huc verbotenus transſcriberetur, ſi illud inſtituti ratio permitteret, quandoquidem hiſtoriam huic geminam nemo fortaſſe homo lectitarit unquam. Verùm hæc omnia comeſtionis abſurdæ paradigmata, neceſſitatem durum telum, non appetitum peculiariter ad hujusmodi latum, fontem agnoverunt, hinc talia qui comederunt inter ſacrum & ſaxum conſtituti momentaneam vitæ pauſam plerique fecerunt, intra dentium carceres adhuc inſolitas dapes coërcere viſi. Non ita, qui picâ laborant, affecti ſunt, verùm, ſingulari delectamento feruntur ad ejusmodi, quas imaginantur ſibi, cupedias, concoquunt illas, his nutriuntur, & vitam, ſi non in ſtatu ſano, neutro tamen tolerant. Noſter, quod ſupra memoravimus, quanquam nullâ rerum veſcarum inopiâ premeretur, ſtercus ſibi, præ pane, delegit, nihil gracilitatis exhibens, ſed viſus habitior. Supponenda proinde ejusmodi ſubjecto, fermenti ſtomachalis certa quædam diatheſis, qua & appetere & concoquere abſurda poſſunt. Quæ res, uti ſe habere ſoleat in aliis, bulimo aut picâ propriè & per ſe laborantibus, (quod ultimum femininum ſibi ferè ſoli genus vendicat.) Jam fuſius enucleare, eſſet extra oleas vagari. Sic, ut aliquantum vagemur, habemus *Hyalophagos*, quorum hiſtoriam curiosè recenſuit *Oculatiſſimus Argus noſter Satyr. Med. Centurin. XV.* ubi cumprimis *Lazari vitrivoracis* hiſtoriæ huic noſtræ per eſt ſimilis, præterquam, quod noſter fuit epilepticus. *Cultrivorum*

& pyrophagum Londinenſem, cultros, novaculas comminutas & lapides rotundos, devorantem, laminas ignitas lambentem, maſſam ex pice, ſulphure, lacca, reſina, cera totam flammantem in ore volventem & maſticantem &c. *Olig. Jacobæus in Act. Med. Hafn. vol. 5. obſ. 107.* deſcribit, qualem & nos, *Mitaviæ in Curlandia A. 1679. & heic Crailshemii* mulierem anno ſuperiore, quæſtum iſtiusmodi epulis factitantes vidi. *Petrum Yvens*, ferrum cotis vicem apud laniones præbens, pedem ollæ æneæ, cultros &c. vorantem, & hæc omnia per hypochondriorum abſceſſus rurſum erumpentia narrat *Zodiacus Medico-Gallicus menſ. Maj. obſerv. 2. Ann. I.* Plura ejus farinæ Comedonum exempla videſis in *Ephemer. noſtrarum Dec. I. Ann. I. obſerv. 83. Ann. II. obſ. 209. Ann. III. obſ. 177. 178. Ann. IV. & V. obſerv. 143.* Novimus *Illuſtriſſimam* quandam *Comitiſſam*, nunc Viduam, quæ fila linea perditiſſimè appetit; Semper in culeo glomeramina duplicati fili, quæ comedat, portat, menſæ accumbens, fila è mappis & mappulis, deniq; quocunque loco ſtat aut verſatur ex induſio proprio, ſtrophiolis, lodicibus &c. extracta perpetuò mandit, à prima juventute ad hunc usque diem, agit autem nunc annum quaſi trigeſimum octavum. Hinc è lino contexta utenſilia filorum hac ſucceſſiva extractione clathrata quaſi efficit ac turpiter defœdat, nec quoquo modo ab horum eſitatione poteſt averti, quin teſtatur, nil ſuavius aut poſſe dici, aut dulcius quidquam excitari, generoſa alioqui Virago. Horum inquam cauſæ ac rationes per ſe nihil huc attinent. De epileptico noſtro quæri meretur, num caducus ad hunc bulimon quidquam contulerit, nec ne? quod mihi quidem per vero videtur ſimile. Bulimon autem recentiorum plerique à fermento ventriculi juſto acidiore, hujus ἐυρυχωρίᾳ perpetuò lancinante, & hinc ſenſum moleſtum, famem dictum, ſubinde excitante arceſſunt. Naturaliter enim idem appetitus fermento ventriculi bland-acidulo (quanquam alii eandem ſententiam ſub aliis nominibus occultent) rectè adſcribitur, quod fermentum in aciditate ſua plus minus exaltatum, auget quoque

que

que appetitum, & hinc fortè patere cauſà poteſt, *cur hyeme magis urgeat fames?* quam ſeſe latere *Eraſiſtratus* olim conqueſtus eſt citante *Gell. noct. att. l. 16. p. m. 574.* dum nimirum ab aëre acidiori inſpirato eundem aciditatis characterem ſtomachale fermentum adſciſcit. Ejusmodi fermentum acidius, ob hanc ipſam aciditatis auctæ rationem cupit ſaturari alkalicis, qualia ſunt plerumque ſupra memorata: depravati appetitus objecta, eaque, dummodo non ſint omnino invicta, adgreditur & digerit; hinc *Jacobæus* in obſerv. ſuperiore à *Cultrovoro Londinenſi* bacillum vitreum devoratum, poſt 2. dies cœruleo infectum colore & velut aqua ſtygiâ corroſum per alvum exiſſe, ita bacillum è ligno buxi fruſtulatim exeſum, & clavem ferream nigerrimo colore infectam prodiiſſe dicit, omnia aciditatis auctæ aperta teſtimonia. Jam verò humoribus acidis epilepticorum corpora ſcatent: unde enim inordinati nervorum motus, niſi à lymphæ aciditate ſpiritus animales turbante & rarefaciente quaſi deduci queant? Sunt autem epileptici cumprimis edaces, quanquam non omnes æquè bulimo laborent. Potuit autem in noſtro Epileptico ob cerebrum inſigniter concuſſum & affectum magis habitualem depravata ratio ab hujus farinæ pæniſſimè abſurda appetenda ſymbolam contuliſſe. Certè niſi hanc de acore lymphatico hypotheſin amplectamur, vix licebit admirandas epilepticorum commotiones, nonnunquam incantamentis ſagarum, aſt perperam, adſcriptas, mente comprehendere. Exempla qui volet, *ap. Williſium tr. de morbis convulſivis* oppidò rara inveniet, ubi exploſiones fictæ curioſum quemlibet vix ſatiabunt. Saltem, quæ mihi obſervata, recenſebo: Virgo Nobilis annorum 13. ante triennium epilepſiam hyſtericam tam eſt atrocem paſſa, ut iterantibus ſingulis horæ quadrantibus, adeoque plus quadragies per diem paroxyſmis oculus dexter ad mediam usque genam, una cum ore convelleretur, & quod mirandum, pedes triplici gyro intra ſeſe convolverentur ad inſtar plegmatum muliebrium, quod ſanus vel agyrta ſine cru-

rifragio nullâ arte effecerit; Sanitati priſtinæ feliciter à me reſtituta, ubi ſaluberrimam *Tincturæ caſtorei* opem ſatis deprædicare non valeo. (eand. Tincturam Caſtorei cum ſpirit. CC. aliis pluribus epilepſiâ hyſtericâ laborantibus, & cumprimis virgini nobili vehementer cum illa conflictatæ, multum profuiſſe, quanquam hanc ultimam viſco ſolo Corylino percuratam propinquo velint, qui autem aliis exhibitus exſpectationem eſt fruſtratus, *Exc. D. D. Georg. Laibius Phyſicus Dinkelsbühlenſis*, Amicus noſter honorandus in litteris teſtatur.) Opinor autem ejusmodi motus admirandos non poſſe melius concipi, quàm, ſi quis imaginetur ſibi *pupam circumforaneis uſitatam*, quæ *à pluribus fidiculis ſubter veſtibus huic aut illi membro occultè adglutinatis, per manus trahentis in varios motus cietur*, ita, ut nunc capite huc illuc nutet, nunc brachia moveat, nunc gradiatur quoque, pro trahentis arbitrio, non ſine plebeculæ admiratione. Ejusmodi tendiculæ ſunt nervi corporis animalis, qui prout à ſpiritu animali, qui hîc ſunt inſtar manus, ad animalis, hîc agyrtæ, arbitrium intenduntur, partes, quibus affixæ ſunt, ſurſum deorſum, rurſum prorſum, movent. Hi nervi, ubi ſpiritus animalis ab aciditate lymphæ inquinatur, ut omne acidum eſt nervis inimicum, rarefit & in furorem quaſi agitur, irritantur, & hic acor ſpiritus animales in furorem fermentalem agens agyrtæ trahentis vicem ſuſtinet, membraq́; motu involuntario, nonnunquam ſtupendo, nunc hæc nunc illa, prout hi vel illi nervi intenduntur, conquaſſantur, quæ rabies tam diu durat, usque dum diſſipatis particulis fermentabilibus exſpirare cogitur; neque huic nos motui reſiſtere valemus, quia motor eſt peregrinus, non domeſticus. Nec verò *energumenos* aliter à maligno ſpiritu tractari ſuſpicari licet; Eſt enim optimus Phyſicus & liturgiam animalem, omniumq́ue nervulorum uſus habet perſpectiſſimos, in ejusmodi naturæ ſcientiæ perſpicatiſſimum quemlibet Anatomicum facilè antecellens. Hic itaque humani generis hoſtis, hominis à ſe obſeſſi nervis pro arbitrio imperat, nec aliter illos huc ducit atque

reducit,

reducit, quàm circumforanei puparum membra tractis fidiculis, ceu nervis, movent. Hinc videmus nonnunquam miros ſaltus ab *energumenis* perfectos, item, potuiſſe illos muſcarum ad inſtar per parietem perpendiculariter expanſum uncare; loquitur ex illis invitis Diabolus, & quidem ſono prorſus peregrino, quàm alias loqui ſueverunt obſeſſi, dirigens nervos linguam adeuntes, ut proferre cogatur voces exotici idiomatis, & linguam eloqui, quam nunquam obſeſſi didicêre. Exemplum non abſimile Anno ſuperiore heic *Crailshemii* in puella ſeptenni, ni fallor, vidiſſe contigit, à fœtido tamen hoſte deniquè relictam. Quòd autem tanto robore prædirus fuerit Epilepticus noſter, mirum fortaſſe videri poſſet, niſi proſtarent exempla parallela. Non autem propterea, quòd epilepticus eſſet, tantum ipſi roboris acceſſiſſe arbitror, ſed quòd rationis uſu careret; non hic loquor de paroxyſmo durante, ubi ſex interdum viri ſunt vix uni lymphato tenendo, & ratio in promptu eſt: Hoc volo, mente alienatos eſſe longè aliis hominibus robuſtiores & naturâ & viribus. Alii puero epileptico in eodem *Waltenburgo* Textoris filio morbus hic inſputandus *Plauto in captivis* dictus, rationem adeo obtudit, ut templum incurrens ſub publica concione exclamaret, à femina, ab omnibus pro honeſta habita, pomum ſe accepiſſe, quo comeſto, jam ſit in equum converſus, nec poſtea cibos ullos humanos, ſed equinos, fœnum puta, avenam & gramina comedit, & in equilibus verſari amavit; Cætera fuit priore inſolentior, & tanto robore præditus, ut totam virorum coronam ille ſolus in fugam conjiceret, aſtu poſtea circumventus & compedibus vinctus per annos aliquot vixit, fato poſt functus. Alius in *Curlandia Genere Nobilis*, ſed demens ex melancholia, certis intervallis in carcere detentus, ferrea repagula ligni ad inſtar putridi confregit, nonnunquam, ubi ſe in libertatem adſeruit, omnes villâ exegit, & tanto fuit naturæ robore præditus, ut, cùm Paſtoris cujusdam filiolum, tunc quidem epilepticum reſtituiſſem, & pro confortando cerebro Electuarium ſequens præſcripſiſſem: ℞. Conſ.

lil.

lil. conv. prim. ver. pœon. fl. til. aa. ℥ß. ſal. alcal. nativ. ℈ij. C. alc. ppt. Cran. hum. philoſ. ppt. aa. ʒj. ſpirit. Vitrioli gtt. xx. Sir. pœon. q. ſ. ille culullam adhuc plenam ad feneſtram reperiens totam unâ vice devoravit, nil inde quidquam incommodi paſſus, quam, ut alvum aliquoties dejiceret. Adderem exemplum hortulani in Aula Onoldo-Brandenburgica Noſtra, ante aliquot annos ex vulnere capitis maniaci facti, obices craſſos ferreos, catenas ferreas levi negotio diſcerpentis, & totum aliquando Noſodochium fugantis, nî μετάβασις εἰς ἄλλο γένος objiceretur. Unde verò tantum naturæ robur? Si quid conjiciendum, opinor ab alimentis rudibus & terreſtrioribus, glutinoſis & viſcidis, tendines quaſi, in quibus omne robur, ferruminari; Deinde, quia bruta animalia reſpectivè ſemper majori ſunt robore prædita, quàm homines, arbitrari fas erit, fatuos & amentes, nihil ſpirituum in ratiocinando & meditando inſumere, ſpiritus proinde, quos habent, conjunctis quáſi manipulis, ſolis operibus reſervari, quibus nihil â brutis differimus, qualia ſunt nutritio & motus localis. Homines verò ſtudiis præcipuè, & ratiocinatione multâ, curis, aliisq́ue animi pathematis ſpirituum, & per conſequens virium, haut ſanè parum deperdere, quilibet in ſeſe poteſt ipſemet experiri.

OBSERVATIO CLI.

D. ROSINI LENTILII.

Corpus Myloides poſt partum Maſculinum ex utero propendens cum ſubitaneo Puerperæ interitu. Aperturæ cadaverum utilitas.

UXor Molitoris noſtri in mola *Kuppelichiana* dicta, 30. præterpropter annorum, ſat alioqui bonæ conſtitutionis, infantisque jam unius mater, per totum ingravidationis ſecundæ tempus facie pallidâ ſe malè habuit.

D. 25. Sept. A. 1683. dolorifico pulſu fores uteri *Lucina* pulſavit, accerſitur obſtetrix audacula, & ex illarum corte, quibus *eſt ſatis loquentiæ, ſapientiæ parum*, ut loqui *Saluſtius* amat: elapſis binis horis, quod quidem illi retulerant, enititur puſionem vegetum. Secundinæ ſatis auſpicato (iterum referente obſtetrice) ſucceſſerunt. Interim continuati dolores puerperam ad horæ dimidium excruciant, identidem ingeminantem, adhuc adeſſe, quod excluderet, aut Didymon aut aliud quidpiam. Manus obſtetrix commodat, exſpectatur geminus, corpus enim ad obſtetricis tactum infantile caput mentitum erat. Secus autem atque exſpectarant, res cecidit. Propendet extra pudendum corpus globoſum, ſed nulla arte, niſi fortè adhibita vi ſeparabile; obſtetrix hîc agere ſola verita, Chirurgum; hic autem re exploratâ, fatiſcentibus interea ægræ viribus, me accerſunt. Ego, quantumlibet feſtinabundus, (non enim dum molior aut comor, annus eſt) fati velociam prævertere non potui; pedem enim vix porta extuli, dum animam hæc exhalavit. Adſum, *Corpus myloides* (molam dicere non audeo) illinc adhuc propendebat, ſanguinolentum, adque tactum duriuſculum; ſed manu calidiore tractatum rediit ad caſcam mollitiem. Jubeo chirurgum digitis explorare, ſi fortè poſſet hujus corporis initium quoddam reperiſſe, quod ab illo fruſtra tentatum; quousque enim digito penetrarat, corpus illud ſecutum eſt. Impero denique ut cultro, quam poſſet, profundè adacto, illud reſcinderet, quod ægrè, cultri aciem remorante cartilaginea cervicis, quam corpus illud habebat, duritie effectum. Saccum poſt illum, quem referebat, accuratiùs examinavimus foris totum ſanguinolentum, ſed per longitudinem cultro apertus, nil quidquam, immo ne aquæ guttam in ventre oſtendit, ſed cute glabrâ, quanquam corrugata & albicante, ſuperficiem internam, inveſtitus erat; Caro interim ſpongioſa, ſeſquipollicem ſuâ craſſitie abſolvens; nihil hîc vaſorum, ligamentorum, oſſium, ſquamarum nihil; illud etiam

iam me vehementer mirum habuit, quod tam citò puerpera extingueretur.

SCHOLIUM.

QUid heic fuit opus factu? *Cadaveris apertura poterat omnem, quæ animis noſtris inſederat, dubitationem diſpuliſſe. Impia verò Pietas*, qua, hoc quidem in paſſu, erga mortuos ſunt affecti, qui ſanguinis eos propinquitate contingunt, ſalutare hoc & fructuoſum opus in fere parricidia numerat. Ut enim ſuſpicer, fuiſſe *non molam*, ſed *uteri fortè procidentiam*, id tamen aſſeverare non audeo. Multas ego molas & legi & vidi, nunquam talem. At, quid uteri ſubſtantiæ convenientius, ſi fortè ſolam cartilaginem excipias? Potuit autem uteri orificium aliquâ ſuâ parte cartilagineum eſſe, veluti tum in pyloro, tum ani, veſicæque ſphincteribus plus vice ſimplici obſervarunt anatomici. Obſtetrix autem, qualis hæc fuit, ſibi relicta parum prudens, ubi deinde pauxillum illud ſanæ mentis vini effluvia tumularunt, ſecundinas fortè arctiùs hærentes, vel internæ uteri ſuperficiei alicubi adnatas, vi evellere tentans, uterum potuit ſimul loco movere, qui per nixus ſecundas extra pudendi rimam omnino propelli potuit. Jam verò eſt cuilibet notum, *quàm poſſint ægrè puerperæ ſtatim poſt partum externum frigus perferre*, ita, ut multoties ingenti horrore ceu paroxyſmo febrili concutiantur, immò, ni tempori ſuccurras, de vita periclitentur, quale exemplum haut ita pridem in civitate noſtra habuimus, quid futurum, Lector, arbitraris, utero inſuper ipſo, & quidem inverſo, refrigerato? nonne quandoque hernioſi, ſicubi refrigeretur hernia, morte luunt aëris inclementiam? atqui ſunt herniæ inſuper beneficio cutis externæ, cui involvuntur, aliquantillum â frigore munitæ, ſecus atque ipſiſſimus propendens uterus. *Scilicet, ſunt hæ partes membranoſæ, frigoris proinde impatientiſſimæ, quo tactæ facillimè convelluntur, inſequente morte.* Quod autem ſupra monui, non licuit audacter pronunciare, fuiſſe uterum, nec enim ulteriorem aut per ſectionem, aut per digitos explorationem fere-

bant

bant adſtantes, & naturam variè quoque ludere in molis generandis novimus. Exempla varia *Ephemerides noſtræ* ſuppeditant, *cumprimis Dec. I. Ann. I. obſ. I. 36. Ann. II. obſ. 79. 84. 160. Ann. III. obſ. 129. Act. Med. Hafn. vol. 1. obſ. 26. Plater. obſ. l. 3. p. 868. 872. Schenck. Salmuth. Bartholinus, Hildanus & alii plures.* Suppeditat hic caſus 2. quaſi poriſmata, quorum primum eſt: *Intereſſe Reipublicæ, ut obſtetrices conducantur piæ, ſobriæ, prudentes & peritæ:* Alterum: *Intereſſe eidem, impiam illam Pietatem conſanguineorum antiquari, & in caſibus præcipuè ſingularibus cadaverum aperturam concedi, quin, pro circumſtantiarum ratione imperari.*

Vulgus non ſolet diſtinguere inter *Anatomen* & *ſolam cadaverum aperturam* (Oeffnung) hinc, quia inaudiunt fortè in *Academiis* ſupplicio affectorum cadavera *anatomiæ* tradi, defunctorum aut affinitatis exiſtimationi detractum iri verentur, ſi aperiri permittantur; ſed facilè poſſent hoc timore exui, ni vanis & præconceptis perſuaſionibus pertinacius inhærerent. Quamquam enim nec ipſa anatome ſupplicio affectorum in contumeliam defuncti aut propinquorum tendat, & boni publici cauſſa fiat, ob quam injuria fieri non cenſetur, ut recte allegat ex *ff. Carpzovius in prax. rer. criminal. part. 3. quæſt. 137. n. 72. ſ.* (ubi disquirit, num ſupplicio affectorum cadavera ſint anatomico cultro ſubjicienda, & allatis rationibus affirmat) *toto tamen cœlo differt cadaverum apertura ab eorum anatome*, ſiquidem in hac omnes corporis partes ad pernoſcendum hominis naturalem ſtatum, examinantur & explicantur; in illa tantùm in cauſſam morbi, huncque inſequentis interitus, adeoque ſtatum hujus præternaturalem, inquiritur, ut aliis cum eodem aut analogo morbo conflictantibus opera Medici tantò ſit præſentior. Tantum itaque abeſt, ut ab ejusmodi apertura cuiquam impietatis nota affricetur, ut potiùs impingat vehementer in Chriſtianam charitatem, quisquis heic Medici ſedulitatem ſufflaminare ſuſtinet. Quantum debemus laborioſiſſimo *Boneto*, qui in aperturis cadaverum operam

collocavit nullo auro compenſandam, cujus eſt teſtis illuſtre *Sepulcretum* à laudato auctore evulgatum. Si quid heic impii lateret, cur *Magnatum* cadavera aperiuntur? non ea fini, ut vel inde tantilla ægris utilitas accreſcat, niſi fortè per accidens, ſed tantùm in condituræ ſeu balſamationis gratiam? Quid multis? Si modò homines reflecterent, Medicum non animi gratia, ſed ut ægris proſit, ſectiones has deſiderare, non adeo ſeſe opponerent: quid enim in hac apertura, ex tetro fœtore, vel miaſmate etiam contracto delitiarum? quid non potius moleſtiæ? Hanc autem, uti non in omnibus morbis ſine diſcrimine requiro (quid enim intereſt aperire, quem ex febre maligna interiſſe conſtat?) ſed tantùm in caſibus valde dubiis, rationem & experientiam Medicam illudentibus, aut ubi quid commiſſi erroris ab adſtantibus ſuſpicamur, velut in hoc noſtro caſu factum; *heic dico, quantumcunq; etiam propinqui reluctentur, autoritate ſuperiorum eſſe cogendos, ut vel ingratiis Medicos cum Chirurgis ad ſectionem admittant.* Plura in hanc aperturam notabilia habent *Ephemer. noſtræ Ann. I. obſ. 15.*

OBSERVATIO CLII.
D. ROSINI LENTILII.

Lactationis difficultas: Globuli pingues butyracei per infantum alvum magnis cum torminibus ejecti. Clyſterum uſus in infantum morbis.

QUi *ſtomotrophiam fetus in utero*, ſaltem ultimis menſibus, defendere ſatagunt, parum ſibi fiduciæ ſciant in recens natis infantibus collocatam, eò quòd hi, conſuetudine quaſi in utero materno contractâ, illico mammam adoriantur, quamquam propterea cum celeberr. *Sylvio* non dimicemus, qui primam infantis nuper nati paſſionem ſitim pronunciat, *l. 1. Prax. c. 1. §. 1.* Non ſunt profectò

tam

tam ad ſugendum prompti infantes, ac ſibi quisquam imaginatur, ſed eſt ſæpiſſime opus artificio, ut papillam apprehendant. Hinc aliquæ mulieres *Coloſtrum* illud primum ſapore ingratum, priùs emulgent, quàm infanti mammam præbeant, quod tamen minùs eſſe conſultum *B. Ettmüll. in valetudinario infantili* arbitratur, dum coloſtrum illud ſit cibus medicamentoſus, laxandi vi præditus, cujus ope meconium exturbari queat, Aliquæ *lacte vel proprio vel amygdalino, vel Sirubo violarum areolas illinunt*, quibus nil juvantibus, infantes adultiores & ſugendi peritos adſciſcunt, qui mammis per affluentis lactis copiam in tumorem ſublatis, varicibus fœdatis & inflammatis opem ferant, ubi juniori infanti ab adultioris matre interim lac in oſculum mulgetur, ut vel ſenſu diſcat infans, eſſe in illis collibus, unde ſitim leniat, atque adeo exercitio demum, quid opus ſit factu, diſcat. Experimentum in ipſis meis ædibus moleſtum ſatis in filiolo meo factum, qui primis à partu diebus, quamquam papaverculum in magna ſatis copia redditum, continuis tamen clamoribus dies noctesq́ue transegit, & mammam ſugere omnino detrectavit. Pulticulis hinc & amygdalino lacte aluimus, interim verò mammæ puerperæ in tumorem ingentem, cum dolore & ardore ferè intolerabili, excreverunt, quæ, cùm non adeſſem, mulieris cujusdam ſuaſu, unguentum ex *albumine ovi, alumine & pauxillo croci* ſuper carbones mixtum & chartam cœruleam explicatum, mammis impoſuit, unde quidem tumor, ſed unà lac, evanuerunt, ſuccedente in ejus locum præcordiorum anxietate magnâ, & ſpirandi difficultate. Dum hæc aguntur, alia mulier quadrata & à tribus menſibus puerpera accerſitur, quæ vix deniq́ue, magno cum labore, infantem ſugere docuit, interea nos in eo eramus, uti medicaminibus lactiferis, & quocumq́ue modo lac in mea rurſum adduceremus, ſed, nihil hîc emulſiones, nihil pulveres, intritæ, pulmenta, ubera vaccina; nil pileoli, vitra, ora ſugentium, nil deniq́ue lapis galactites appenſus (dum alioqui hujus farinæ amuleta, quæ, præter ſignaturam, nil habent, unde

 ratio

ratio poſſit acquieſcere, à me parvi fiunt) nil, inquam, hæc omnia, niſi lactis tenuis & aquoſi parum extuderunt. Perreximus itaque ad quadram alienam puellum ablegare, ſed tam exiguo cum emolumento, ut, quamdiu lactaretur ab hac infans, torminibus ferè continuis, flatibus, ructibus affligeretur miſellus, nullis remediis cedere volentibus. Nunquam alvus, qualia debuit, excrementa dedit, ſed liquida nonnunquam, interdum ſpiſſiuſcula, ſed viridia, & minutalium ad inſtar granulata, denique *globulos cum excrementis, nunc plures, nunc pauciores, aliquos Ceraſorum acidorum magnitudine, aliquos piſorum majorum, qui primâ facile pelliculâ quaſi induti videbantur, curioſius autem explorati, nil niſi pituitam conglomeratam exhibuerunt, acidum ſpirantes;* ante verò, quàm hos excerneret, horrendis clamoribus totas ædes explevit, cohibitâ reſpiratione, ut parum abeſſet, quin ſuffocaretur; excretis verò iſtis paulùm conquievit.

SCHOLION.

MIrabantur omnes, qui, aut quæcunq; hos inſpexere globulos, matronæ polytecnia beatiores, atque propter ea multiſciæ, nunquam antehac ſibi tale quid viſum profeſſæ, ita, ut aliquæ incantamenta cauſſarentur. Ego verò ſtatim recordor, eſſe mihi è multis ſcriptoribus Medicis unicum, unicum inquam, (nec enim ullibi me parallelam obſervationem legiſſe memini) ex quo geminum paradigma petere liceat. Et verò hic *Laur. Hofmannus tr. de vero uſu & fero abuſu medicam. Chim. p. m. 48. Ubi caſum, quantum ipſe quidem tunc novit, inauditum, matronæ valde obeſæ, 4. filiolarum Parentis recenſet, quæ omnes primo ætatis anno elapſo, mediante epilepſiâ, vitam cum morte commutarunt, nec Medici, nec mæſta mater caduci hujus morbi & interitus cauſſam noverant. Cùm verò quintam enixa eſſet filiam, hacq; primum ætatis annum ferè compleviſſet, eorundem motuum convulſivorum ſeſe præbuerant indicia, hunc igitur in Conſilium vocavit, qui, cùm de ſingulis percontaretur, mater ſe nihil obſervaſſe ajebat, quàm grana quædam butyracea inſtar piſorum*

ſorum & Ceraſorum, copioſè cum excrementis permiſta, aliquoties fuiſſe excreta, qualia quinta quoq; filia tunc temporis excerneret; Ille itaq; ſtatim pingues haſce excretiones epilepſiæ cauſſam fuiſſe ſuſpicatus eſt, rationemq; tam granorum butyraceorum, quàm ipſis quoq; ſubſequentis epilepſiæ hanc excogitavit, ad quam eruendam, ipſi vetula quædam premendis caſeis præfecta, anſam dedit, quod ſcilicet magna ſit differentia lactis ab hac vel illa vacca emulcti, quodq; lac aliud alio magis butyraceum. Similiter rem cum mulierculis ſe habere exiſtimavit, lacq; lacte pinguius. Hoc itaq; poſito infantes adhuc tenellos ſolo plerumq; lacte materno & mollibus quibusdam pultibus paſci, ubi pinguedo iſta lactis in infantis alimentum non cedat, ſed in inteſtinis tanquam partibus membranoſis & frigidioribus condenſetur, atq; in coli cellulis admodum profundis accumuletur, ibiq; latitans ſulphureos & auripigmentales halitus de ſe mittens, epilepticorum paroxyſmorum auctor exſiſtat. Quod verò primo ſemeſtri pinguedo illa granulatim cum excrementis non excernatur, in cauſa eſſe fecum liquiditatem & mollitiem: quamprimum verò infans juſcula, carnes & alia ſolidiora comedere incipiat, alvi feces duriores & compactiores factas, cum materia iſta butyracea in coli inteſtini cellulis contenta fortiter aduniri, majorique niſu excerni. Hanc noram, de nova epilepſiæ cauſa, opinionem, præter doctiſſimorum quorundam virorum judicia effectum ipſum ſatis ſuperque probaſſe, quintam enim filiolam talia quoque butyracea excernentem granula, & quosdam etiam leves perpeſſam paroxyſmos epilepticos, ſolis clyſteribus abſtergentibus, & ſingulari quodam liquore hordeaceo, auxiliante Deo, exoptatæ ſanitati ſe reſtituiſſe: Hæc ille.
Circa quæ monendum eſſe duxi 1. Satis hunc accuratè eſſe de hiſce globulis & epilepſiæ cauſa philoſophatum: Nam, ſicut à lacte nimis tenui & ſeroſo, ita ab eodem nimis butyraceo & pingui, neceſſariò damnum lactenti, immo majus ab hoc, quàm illo, infertur. Toto die experimur, quantum negotii pinguia largius comeſta adultorum ventriculis faceſſant, in hæc enim difficulter agit ventriculi fermentum, &

ab

ab iſtorum lævibus & globoſis particulis, hujus acutæ & cuſpidatæ obtunduntur partim, partim deflectunt, quemadmodum e. gr. globulus aut vitreus aut marmoreus politiſſimus fruſtra mucrone petitur, qui aut obtunditur, aut ob lubricitatem declinat (glitſcht ab.) Hinc ab ejusdem fermenti particulis corroduntur quidem & diſſociantur pinguia, non intimè ſolvuntur, quemadmodum ab Aq. Reg. & Aq. Fort. Sol & Luna diſcerpuntur magis & dilacerantur, quàm ſolvantur; hinc facilè ſunt reductibilia, ſecus atque perfectè ſoluta; hinc ab ejusmodi dilacerationibus violentis magni tumultus cum efferveſcentia excitantur; hinc flatus efferveſcentiæ comites; hinc à diſpaſſis inteſtinis tormina; hinc etiam ceu imperfectè ſoluta exſpirante menſtruo priorem naturam & conſiſtentiam induunt. Novimus matronam, quæ, ubi pinguia comedit, poſt triduum cum ſudore frigido & anxietate vix credibili, ea nihil quidquam mutata, *immo ad tactum frigida*, & tali conſiſtentia, qualem pinguia refrigerata habere ſolent, revomit; quæ hiſtoria ſeorſim alio tempore tractari merebitur. 2. Rectè officina horum globulorum Coli cellulæ adſeruntur; ejusmodi enim pinguia ſunt per ſe ad motum inepta, hinc ubi in coli membranulis, quaſi remora ipſis datur, ibi morantur & in globulos juxta cellularum εὐρυχωρίαν efformantur, non ſecus, ac animalium excrementa ſicciora, equorum puta & caprarum: hinc quia & flatibus & excrementis liquidioribus ab inteſtinis tenuibus illuc tendentibus tranſitus denegatur, facilè concipi poteſt, unde tam horrendi clamores, unde deniqúe quies à globulis excretis? Non autem 3. ideo in illis cellulis hi globuli condenſantur, quòd inteſtina, ceu membranacea, ſint frigidioris temperiei, aut quòd cibi ſolidiores admixti ſint: Illud enim quod attinet, condenſationis cauſa, uti dictum, cenſebitur potius liquoris viſcidi ad motum ineptitudo, cellularumqúe favorabilis configuratio, hoc autem refellit filiolus meus, vix uno poſt nativitatem menſe tales excernens. Quòd autem 4. filiolæ Hofmannianæ totius anni terminum attigerint, cauſam eſſe

eſſe ſupicor, quòd lac maternum ſuxerint, pedetentim butyroſitatem illam adſciſcens, ſecus autem meus, qui ſuxit lac obeſæ & peregrinæ mulieris, filiolum aliquot annorum jam lactantis, adeoque reſpectu corpuſculi tenelli, lac jam butyroſius, quàm ut meus concoquere potuerit, generantis: argumento fuit, lac non alio quàm bonitatis (liceat ita loqui) vitio peccare, quod infans, quantumlibet torminibus, flatibus & clamoribus excruciatus, tamen ſecundùm omnes dimenſiones augeretur, nec quidquam emaciaretur. 5. Exhalationibus autem acidis & ſulphureis ex vitioſa efferveſcentia prodeuntibus, nervoſumque genus ac cerebrum lancinantibus, & in convulſivos motus cientibus, epilepſiæ cauſam rectè adſcribi, totus ferè Medicorum chorus adſtipulabitur, ut qui cumprimis in recens natis id agit, ut aciditati obviam procedatur, ne ea accumulata epilepſiam excitet. 6. Denique cura rectiſſimè inſtituta; hanc enim cùm imitarer, & ſingulis fere diebus clyſterem *ex aqua hordei, cum parco* Sacchar*o & oleo rutaceo injici*, poſt etiam *infantem ablactari* curarem, nunquam id genus globulos ampliùs obſervavi.

Multi ſunt admirati, me infanti tenellulo clyſteribus mederi velle: Sunt enim adhucdum in ea opinione noſtrates, non tantùm è plebe, homines, ut arbitrentur, clyſteres eſſe remedium inſigniter violentum, & hos, qui ſufferre velint, athletico robore præditos requiri; alii putant, enemata eſſe remedium extremum, reliquis nil juvantibus exhiberi ſolitum, adeoque hæc ubi vident præſcribi, conclamatum eſſe de ægro autumant, **man nehme ihn für einen todten Mann an/ er ſey ſo gut als hin / man geb ihm keinen Heller mehr/ um ſein Leben.** Hinc multis precibus & perſuaſionibus vix eo ſe adduci patiuntur, ut hos admittant; *quin immo ante uſum aliqui teſtamentum condunt exemplo eorum, qui aut lithotomis aut celotomis aut id genus Medicinæ operatoribus ſeſe ſubjiciunt.* Aliquando mulier, cujus marito clyſterem ordinâram, in faciem mihi dixit, *me occidere maritum ſuum*, quo audito diſceſſi,

nec quidquam medicaminis ampliùs præſcripſi. *Ego verò, ſi clyſteres interdicto publico Medicinâ exulare juberentur, nollem eſſe Medicus,* tanti à me fiunt plurimis in affectibus, quidquid contra *Helmontius* & adſeclæ auſi ſu quibus *mea*, ſpero, *Oologia* cum emphaſi ſeſe opponet. Poſtremo omnes Medicinæ Practicos obteſtor per Dei Charitatem & Proximi, ubi ſingularem quandam encheireſin aut ſecretum contra puerorum epilepſiam norunt, propalare illa ne graventur; graſſatur enim peſtilens hoc malum cumprimis in his regionibus in miſellos infantulos, ita, ut vix opus ſit quærere, quo morbo infans interierit? nec eſt quidquam ferè certi remedii. Ubi nil opis in mediis naturalibus invenitur, ſuperſtitioſa prodeunt in ſcenam, nec *dici poteſt, quot & quantis ſuperſtitionibus vulgus noſter ſit undequaque quaſi ſuffarcinatus.* Unam curam appono, cuilibet liberum relinquens judicium, ego nullum fero: *Lingua Urogalli, ei vivo, dum laſcivit, evulſa, & regioni cordis intra linteolum exſiccata, ſic alligata, ut deorſum apex vergat*, quam vel centum epilepticis opem tuliſſe perhibent.

OBSERVATIO CLIII.

D. ROSINI LENTILII.

Racemus Goſsmannsdorfianus verſicolor.

UVarum acinos compactis auri atomis ſplendentes, & in acinis auri obryzi granula inventa exhibet *Ephemerid. noſtr. Dec. II. Ann. I. obſ. 131.* Uvas barbatas, ſed per fraudem, ejusdem *Anni obſ. 48. & Ann. IV. V. obſ. 148. & Schitinium Chium apud Apollonium in mirabilibus* fabulatum eſſe, *fructus ſine nucleis, uvasq; ſine acino in Britannia naſci Camden. in Britann. p. 2.* teſtatur. Botrum ego & uvas verſicolores produco. Cùm enim anni hujus autumno, ad Generoſiſſimum Dominum, Dominum GEYERUM de GNIBELSTATT, Dominum meum gratioſum, tunc in *Franconia* inferiore vindemiantem profectus eſſem, *Goſmannsdorfii* prope *Ochſenfurthum* offertur nobis à cive racemus oppidò rarus, &, quod fatebantur omnes

in regione vitifera nati & educati, à ſe antehac nunquam viſus. Erant illius uvæ ex albis & rubris perfunctoriè mixtæ, uvarum autem erant aliquæ totæ rubræ, aliquæ totæ albæ, aliæ duo hemiſphæria exhibebant, alterum album, alterum rubrũ, aliquæ tantummodo ſtriis hinc inde albis & rubris ludebant, jucundo ſinè ſpectaculo. Adeo natura non tantùm per omnia ſua regna, ſed & per omnes illorum ſpecies ludit, & nobis luſuũ iſtorum cauſas curiosè rimantibus illudit. Vid. Dec. 2. obſ. 4.

OBSERVATIO CLIV.
D. ROSINI LENTILII.

Sanguinis è vena ſecta, non niſi corporis motu prævio, eruptio. Hæmorrhagia narium ſingularis.

VItam Hominis à perpetuo Sanguinis motu continuari, huncque naturali modo procedentem eſſe ſanitatis Architectum, eſt axioma Medicorum. Ubi hunc rapidum eſſe nimis, experimur, caliditati illius & particulis in effervescentiæ motum actis adſcribimus, & ſedativis atque præcipitantibus furorem compeſcimus. Contra, motus hujus torpidus à ſanguinis craſſitie, inertiqúe ſpirituum fixitate procedens, nunquam non morborum Chronicorum auctor, & ſemimortuæ quaſi naturæ index eſt conſtitutus. Exhibemus hic virum 48. circiter annorum, cætera valetudinis ſatis proſperæ, præterquam, quod catarrhis ferè continuis affligitur. Obeſulus eſt & frigoris impatientiſſimus, quod, ubi patitur, cæruleo colore totam faciem, quaſi pulvere bombardario petitus, pingitur. Hic à prima juventute ad hunc usque diem, quoties venam ſibi tundi cupit, ad largum usque ſudorem movere corpus adigitur: alioqui ſi vel decies venam quamlibet ſauciaveris, vix una ſanguinis gutta plagæ rubeſcet. Olim *decoctis aromaticis calidiſſimis, libanotidis, ſalviæ &c. cum vino coctis*, & in cataplaſmatis forma brachio applicatis ſine motu prævio rarefactum ſanguinem elicere conati ſunt, ſed irrito la-

bore. Sanguis autem, ubi ſemel per ejusmodi corporis motionem rarefactus, atque eruptioni præparatus eſt, magno cum impetu erumpit, ejusque vix cohiberi fluxus poteſt, ſed turbatus quaſi & irritatus tumultuatur ad inſtar muſti in fervorem acti. Quaternæ faſciæ ægrè intra venarum pomœria eum cohibent, & per integrum diem brachium movere non audet, leviſſimam enim hujus motionem ſcaturigo purpurea ſequitur. Eſt autem vir ille, per venæſectionis illam diem ad actiones ferè torpidus & moroſus.

SCHOLION.

B Præanteceſſor meus, celeberrimus *Joh. Valentinus Majerus*, hunc admirandæ & rariſſimæ temperaturæ hominem pronunciavit, ſummè puta ſanguineum & ſummè phlegmaticum. Mirum qua ratione vegeat ſanguine tam craſſo præditus, non enim poteſt alia ſupponi ratio ineptitudinis ad motum, & hujus per motum corporis facta rarefactio demonſtrat, eum ante motum, & ſic ordinariè, eſſe craſſiorem. Sanguinem ægrè effluentem, etiam venâ probè pertusâ, quotidiana teſtatur experientia, quamvis id vix in ſanis accidere ſoleat; omnino non effluere rarum eſt, rarius, id in homine ſano fieri, rariſſimum talem quinquagenarium evadere. Si aërem externum ſanguini tantam mutationem ſtatim imprimere cauſſeris, cur epithemata aromatica, cur hypocauſta vel ad ſuffocationem excalfacta huic moleſtiæ non medentur? Si ſanguis per ſe tam craſſus & ad motum ineptus, ita ut plagâ latiuſculê egredi nolit, quomodo capillaria corporis vaſa, ut debet, ingreditur? Quales inde Spiritus generantur? Scito etiam, quicumque hæc legis, à calidis & aromaticis intro ſumtis lædi Hominem, à quibus tamen ſanguinis rarefactio exſpectanda. *Transactiones Anglicanæ Ann. 1667. obſ. 10. Fracaſſatum* allegant, qui transfuſionem tentans cani Aq. Fort. dilutam in venam jugularem infudit, qui poſt mortem extemporaneum ſectus, ſanguinem in venis omnino fixum, majoraque vaſa concrepuiſſe docuit. Canis alius poſt infuſum Spirit. Vin. epilepticorum more ſpumans, denique

denique mortuus, ſanguinem etiam fixum & grumoſum fuliginis ad inſtar exhibuit. Num analogi humores idem in noſtro efficiant, eſt ulteriori inquiſitione dignum, niſi fortè magis in ſero ſanguinis viſcidiore & glutinoſiore cauſſa eſt quærenda, quod non adeo videbitur illi abſurdum, qui conſiderarit hunc noſtrum eſſe ſummè phlegmaticum & obeſum, ſerum autem ſanguinis eſſe comitem individuum, & eum pro ſua aut copia aut conſiſtentia nunc fluidiorem poſſe reddere nunc craſſiorem. Idem *Fracaſſatus* ab infuſo cani Tartari oleo, ejus indè inflati & enecati ſanguinem floridiorem & fluidiorem repertum adſerit; poſſetne ab hujus olei uſu interno ſeri fluiditas & ſanguinis diluitio ſperari? Apoplexia hunc deniq; moriturum ſuſpicor, cujus ſe plura præbent indicia, & allegatus toties *Fracaſſatus* in plerisque omnibus apoplexiâ mortuis vaſa pulmonum rupta ſe inveniſſe adſeverat, atque hinc hariolatur, apoplexiam fortè curari poſſe opportuna infuſione liquoris diſſolventis in venas. Utinam poſſet vel tantillum hujus ſanguinis ante examinari, quàm per motum rarefactus eſſet, aut ad minimum tolerarent nimis religioſi, ejus per venam ſectam educti per varios liquores infuſos facta experimenta! Cæterum in hoc Noſtro non licebit expectare Venæſectiones ſpontaneas, quales allegant *Ephemerid. noſtr. Dec. I. Ann. III. obſ. 54.* Qualis etiam *B. D. M. Joachimi Kühnii, Præpoſiti Libavienſis in Curlandia* fuit, qui paſſus eſt narium (accuratius ferè naſi dixiſſem) hæmorrhagiam periodicam; non autem ſanguis ipſi, more aliis ſolito, par nares effluxit, ſed ad radicem naſi vena à jugularibus dextra ſeſe aperuit, & ad extraneam naſi ſuperficiem, antecedente pruritu ſanguinem evomuit, quaſi ſectâ venâ largâ copiâ & cum εὐφορίᾳ inſigni. Sponte interdum fluxus ille ceſſavit, interdum, ubi judicavit vir optimus, ſatis eſſe cruoris perditum, ſtipticis venæ hiatum conſtrinxit.

OBSERVATIO CLV.
D. ROSINI LENTILII.
Buxus trichopoios.

ANte menſes non adeo multos petit à me Conſilium puella ruſtica, quæ pridem ex morbo caſtrenſi Hungarico convaluerat, inſequente capillorum defluvio tali, ut tàm eſſet in capite glabra, ſicut ovum. Alicujus conſilio caput *lixivio, cui buxus incoquebatur*, lavit, ſed ubi incautius & ipſam faciem & collum lixivio tetigiſſet, non tantùm caput promiſſa cæſarie ſubcaſtanea luxuriare cœpit, ſed & tota facies & collum pilis ruffis mirum in modum fœdata conſpiciuntur, ut ſimiæ non ſit abſimilis puella, quæ nihil fuiſſe præterea in lixivio aſſeveravit. Ordinavi *Dropacem è reſina laricea & maſtiche à Platero obſ. l. 3. p. m. 573.* Virgini Nobili in eodem affectu præſcriptum. Num ibi quid opis invenerit, hactenus ignoro.

SCHOLION.

SUnt enim ita ruricolæ noſtri affecti, ut non niſi ſemel, Medicum adeant. Si medicamenta juvant, non redeunt, prout ſæpe ipſos, uti redirent, rogavi. Si non illico juvant, aut æger ulteriorem medicamentorum uſum detrectat, aut alibi quærit auxilium. Sive itaque moriatur æger, ſive convaleſcat, non novi Medicus, ni ex eodem pago, ab alio me conſulente & interrogato, de rei eventu reſciſcam, quæ res multum officit obſervationibus Medicis. Sed eſt præterea ruſticorum noſtratium adhuc magis exſecranda conſuetudo: Non adeunt urbem aut Medicum, ut ægro cònſulant, niſi ſit præterea, quod in urbe exſequantur: hinc reliquis ſeptimanæ diebus vix ruſticum adeuntem me video, ſed plerique veniunt eâ die, qua nundinæ hebdomatales celebrantur: Sic enim unâ fideliâ duos parietes dealbare ſe poſſe credunt, itinerumque compendium

dium facere; es gehet ſo in einem hin/ ſive periclitetur interea de vita æger, ſive non, id parum penſi habent, ſi nolit vivere, ad usque nundinarum diem, abeat in pace; Eſt enim ἔργον eorum ligna, frumentum, gallinas, butyrum, ova vendere, dum urbem adeunt, valetudini ſuorum conſulere πάρεργον. Sed ad obſervationem. Buxum poſſe calvitiei mederi, aut generare pilos, nusquam me legiſſe memini, ex *Matthiolo* verò, *Sim. Paulli* & aliis lixivium buxinum ruffo colore capillos tingere lectori patebit; unde igitur tanta buxo facultas? Qui à ſignatura cauſſam arceſſere ſatagunt, profectò nimium illi tribuunt; quamquam nec in *Crollio*, nec *Helvetio*, Signaturarum magnis Patronis, inveniam buxo capillorum Signaturam adſcribi. Sed, quid ni denſiſſima ramulorum & foliolorum luxuries capillorum Silvam æmuletur? Certè finguntur alioqui Signaturæ ab Auctoribus longius multo petitæ: Quid enim, ut *Helvetii* Syllabum *in diribit. Med. c. 1.* tranſcurram, analogiæ *malo citreo* cum *corde?* non ne *caſtaneæ nuces*, aut *ceraſa*, *propterea cardiaca* dicta, majori illud propinquitate contingunt? Hæc tamen inter cordialia nemo numerat. *Betonicam cerebro* ſimilem non video; Si enim à foliorum ſciſſura aut criſpatura, eam cum multis ſanè communem, ut *braſſicâ capitatâ*, hujusque pluribus generibus, *lactucâ*, *betâ*, *hederâ terreſtri*, habet; Si ex floris criſpatura? atqui *Satyrionum* omnia genera, *prunella &c.* idem poſſident: nec etiam in Practicorum libris video, adeo *nucem juglandem* vel commendari, vel adhiberi in cerebri affectibus. *Euphraſia* parum videtur cum *oculis* convenire, quod non *bellidi* potiùs, aut *buphthalmo*, aut *conyzæ*, aut *heliotropio*, aut *matricariæ* conveniat, *aſariq;* foliis major eſt cum *renibus*, quàm *auribus* affinitas; quorſum *piloſellam* referre ridiculum eſt, cùm non ſint oblongæ homini, aut aures piloſæ, quales aſinis. Quid *collo* cum *lauri foliis?* nonne eandem & in *plantaginis*, & *ſalviæ*, & *ſigilli Salomonis*, & *herbæ Paridis*, & *liliorum convallium* foliis congruentiam conſpicamur? Idem de *lingua* ſit dictum, cui *hominum* æque ſimile atque aut *prunella*

aut

aut *ſalvia*, & magis adhuc ſimilis *ſcolopendria*. Quid, amabo, *abietis* foliis commercii cum *dentibus? pulmoni* cum *quercus* foliis? *hepati* cum *beccabunga? Fellis* ſignaturam habere *abſinthium, centaurium minus &c.* ajunt, quaſi non & *opium* ſit amarum, & *colocynthis*, & *agaricus*, & *extractum ligni aloës? ſplenis* figuram æque *beta* & *verbaſcum* expreſſerint, atque *ſcolopendria*, & *cynosbati baccas renibus* aſſimilare abſurdum eſt. Quid, quæſo, *Curcumæ*, *Zedoariæ aut Zingiberis* radicibus cum *ſtomacho?* nonne longè melius hunc & *Cucurbitæ*, & *melones* & analoga, at quanta ſtomachica, mentientur? Nolo ulterius procedere, nam hæc exempla vanitatem apertam, apertè loquuntur; niſi, quod ad *herbas capillares*, ubi non video, ſi teſtis internarum virtutum eſt ſignatura, quid peccarint & *cuſcuta*, & *ſabina*, & *barba hirci*; & *equiſetum*, & *pini abietisq́*; folia, & *cupreſſus*, & *millefolium*, & *filix*, & *Carduorum omnium* flores, & *aniſi* & *fœniculi* herbæ & alia ſexcenta, quòd inter capillaria non numerentur? Jam, ſi conſideremus, quàm aliqua hactenus recenſita, parum conducant, ad viſcerum, quæ repræſentare dicuntur, affectus, protinus miror eſſe, qui his fidem faciant. Sic, nonne *meliſſa, borrago, violæ, cordis; verbena cerebri; valeriana, fœniculum, oculorum; helenium, glycyrhiza, veronica, hyſſopus, pulmonum: abſinthium, hepatica nobilis, bellis, hepatis; Fumaria, capparum radicum cortex, naſturtium, cochlearia, ſplenis; idem abſinthium, mentha, ventriculi; reſta bovis, petroſelinum, renum affectibus* longè præſentiori ſunt ſolatio, quàm omnia ſupra ob ſignaturam memorata? Ego ſanè malim *verbenâ* uti in *capitis dolore*, quàm *nuce juglande*, aut *hyſſopo* in *pulmonum infarctibus*, quàm *foliis quercus*, & ſic porrò. Placet hinc Herculis noſtri Herois ſententia, de medicam. facult. p. 9. 10. ajentis, non eſſe omnino ſpernendas ſignaturas, eò quòd his manuducentibus multa ſint remedia inventa; Externa tamen cum internis neceſſe eſſe maritari. Ideoq́;, quod ego addo, ſola ſignatura eſt hodegus falſiſſimus in ſimplicium indaganda virtute, cui minus fidendũ, quàm ulli alii accidenti.

Sed

Sed rurſum ad pilos. Minus proinde in pilorum generatione habitâ buxi Signaturâ, cauſſam aliquam proximiorem inveſtigamus, quam meliùs non eruemus, quam ſi de pilorum generatione naturali ſimus ſoliciti. Et eſt operæ pretium de his agi, quandoquidem magnus eis ſemper honos habitus, legi merentur in hanc ſententiam, quæ curiosè congeſſit Polyhiſtor *Dietherrus in epiſtola ad Excell. Scultetum adnexa obſervat. 148. Ann. IV. & V. Ephemeridum.* Quibus addo: *Chinenſibus* nil eſſe ſupra capillos; immò, ubi ludunt (ſunt autem aleæ editi) omnes facultates ſuas antè luſu perdere, quàm capillos oppignorent, quibus amiſſis ſervitutem libenter ſubeunt, *vid. Saar. Itiner. orient. p. m. 21.* Et *Spartanos* capillos à pubertate ex inſtituto aluiſſe, memorabili legislatoris dicto, comantibus capitibus multò pulchriora fieri humana corpora, quæ ſint alioqui deformia, teſtis eſt *Aubanus vit. & mor. popul. l. 3. p. m. 205.* ſecus, atque apud *Ruſſos* ſexui virili probro datur omnis capillorum cultus, ex *eod. p. 223.* Hinc ubi capillos ad lenocinium decoris promiſſos in *Apulejo* criminantur adverſarii, eleganti, ſed gravi deſcriptione capilli inculti & horridi, eos idem refutat *Apolog. 1. p. 250.* Immo *Helmontius* ex lactis aſinini guſtu dignoſcere potuit, an aſina fuerit iſto mane pexa. Non autem hic tangemus controverſiam, cui vulgares Phyſici ferè ſoli immorantur, neglectâ de pilorum generatione veſtigatione curioſiori & utiliori; eſt autem hæc: Sintne pili corporis partes? Recordor, cùm adhuc in Academiis viverem, virum non adeo obſcuri nominis in hanc controverſiam inſumſiſſe octo lectiones integras, quanto cum emolumento, prudentiores judicent. Sed ita ferè comparatum eſt in Phyſica doctrina, cumprimis illa pure *Ariſtotelica*, ut hæreamus magis circa corticem, relicto nucleo. Sed horum generationi, ceu utiliori argumento inhærebimus, quæ facilè dignoſcitur è ſequentibus Phœnomenis: 1. *Paul. Barbette Anat. Pract.* pilos eſſe quadratos figura, & cavos ſcripſit; meliùs autem nobis ſatisfiet ex *Ephemeridibus noſtris Dec. I. Ann. I. obſ. 13.* Capillus

humanus, ſpecillo ſuppoſitus orbiculatam & alveatam refert Zonulam, immo, evulſo pilo ſpectantur pori & meatus cutis, per quos ſudor & pili erumpunt, immo craſſus & terreſtris humor, & viſcoſa capilli radix, *Fontan. obſ. microſcop. 8.* Capillos concavos, ut canales pertuſos ac perforatos, adeo ut pennas avium repræſentent, & in iis varios colores & quaſi irides obſervat *Borellus obſerv. 23. microſc.* Rotundos, verſus extrema craſſiores eſſe, quam circa radicem, & ab uno extremo ad alterum eſſe excavatos perinde, ut cornu aliquod, aſſerit *Hookius in Ephem. Gall. T. II. p. 485.* 2. Pili poſt mortem creſcunt, & ex nigro in flavum colorem mutantur. Nec enim arbitror, tantùm apparenter hos creſcere, dum concidente poſt mortem & flacceſcente carne, neceſſariò longiores appareant: Sed *Paræo* fidem habendam exiſtimo, affirmanti, cadaveri condito, & per 24. annos domi ſuæ adſervato, pilos & ungues, quoties reſecuerit, recreviſſe: flaveſcere verò *Bartholinus* notat ad dict. *Ann. I. Ephem. Curioſ. obſ. 123.* 3. Ubicunque pilus, ibi glandula, & rurſum: Ubi glandulæ ibi, cæteris paribus, pili. Ubi verò glandula, ibi lympha; hinc tota cutis pilis inveſtitur, minoribus illis quidem & minùs in plerisque ſenſibilibus, quoad truncum & artus, (licet magis horridi quidam ſint) pluribus verò, ac conſitis, monticulisq́ue ac poris, magis conſpicuis, in capite, ſub axillis, ubi rarior & poroſior cutis eſt, ex *Excell. Wedelii noſtri Phyſiol. Med. Sect. III. c. 27. p. m. 190.* vide etiam *Plater. obſ. l. 3. p. m. 575.* ubi nec manus volam pilis deſtitui ſcribit, ſed manum magis glabram apparere, quia pili ſint exigui, & continuo atterantur. 4. Pili intra corpus ordinariè non naſcuntur. Quamquam enim fuiſſe *Ariſtomeni Meſſenio* Cor hirſutum, Hiſtorici ſcribant, quidam etiam per incantationem, cum aliis abſurdis pilos aut evomuerint, aut per alvum reddiderint, urina pilos quandoque monſtraverit, cyſtides piloſæ ſint in corpore repertæ, qualem in muſculo bovino delineant *Hafnienſes in Act. Med. vol. 2. obſerv. 45.* Hæc tamen omnia ordinariâ naturæ viâ non procedunt; & ſi quis

narium

narium vibriſſos objicere velit, eas non eſſe intra corpus reſpondebo. 5. Defluunt capilli in capite, præter alias cauſas, præcipuè à febre maligna & Hungarica. 6. Bruta animalia ſunt homine piloſiora, & ea quidem magis in dorſo, quàm abdomine. 7. Oſtrea, piſces &c. pilis carent. Ex his accuratè conſideratis licet hariolari; 1. Pilorum materiam eſſe udorem lymphaticum, viſcidum, glutinoſum & flatulentum: 2. Subjectum eſſe cutim, quæ tota eſt quaſi glandula conglomerata, & hanc quidem, ubi poroſior eſt, magis pilos, quàm alibi generare: 3. In glandulis cutaneis lympham glutinoſam per calorem moderatum in effervefcentiæ quendam motum cieri: 4. Halitus inde terreſtres, glutinoſos, & craſſos per cutis ſpiracula efflari: 5. Hos ab externo aëre ambiente condenſari propria viſciditate adjutos: 6. Denique ſucceſſu temporis halitu ſemper novo ſuccedente in eximiam longitudinem continuari. Hæc pilorum generatio magis adhuc conſpicua fit, ubi *fungorum* & *tuberum* generationem conſideramus. Sunt enim Terræ moderatè calidæ & humidæ, crepitus quaſi tenuiores, at ſicciores, & eorum quaſi eſt momentanea generatio; hinc etiam ruſtici noſtrates ſunt in ea ſuperſtitione; tubera, ſimul ac quis viderit, ſive magna ſive minima, eſſe decerpenda, poſt enim, quàm quis ea viderit, in illa manere dimenſione, nec quidquam ampliùs creſcere, quamquam per dies aliquot rurſus acceſſeris ea decerpturus. Ego verò pro materiæ flatulentæ copia à prima ſtatim generatione nunc majora, nunc minora exſurgere exiſtimo. Sed ut hæc ad ſuperiùs dicta applicentur, hinc eſt, quòd pili ſint rotundi, verſus extrema craſſiores, quàm circa radicem, cornuumque ad inſtar cavi. Cauſſa eſt, quod flatus illi viſcoſi, quamprimum ibi è pericranio, hic è terra prorumpunt, more ſe flatuum expandere nitantur, idque promtiùs eò, quò ſunt ſicciores, quales ſunt flatus terreſtres; extremi verò halitus, non ordine, ſed ſitu, ab aëre externo frigidiori denſantur in corpus viſibile, hoc poſtea ulteriorem incluſorum jam flatuum expanſionem impedit, ut

 amiſsâ,

amiſsâ, vel impeditâ vi elaſticâ intra certos ſeſe terminos cohibere cogantur, qui in pilorum & fungorum internis parietibus affiguntur denique, & in ſubſtantiam unam coaleſcunt, relictâ interius cavitate, & quidem ob æqualem particularum motum, rotundâ. Actio verò hæc, non eſt æquè capillis, quàm fungis momentanea, ut ita loquar, ob materiæ in capite majorem humiditatem & glutinoſitatem, cujus non eſt tàm facilè diſſipabilis halitus, hinc naturâ ſuâ aptiores ab externo aëre promtiùs & minori negotio denſantur, ſuccedens autem novus identidem halitus, intra anguſtiores carceres detentus, motu recto, cum laterali nequeat, ad capillorum extima fertur, & in longitudinem eos continuat. Quanquam in reliquis corporis partibus, ubi minus eſt glutinoſi, pilulorum minutulorum generationem magis etiam accelerari citiùsque perfici exiſtimem. Poteſt etiam indè peti cauſſa, pili reſecti cur craſſiores recreſcant? halitus enim viſcoſus in majori copia accumulatus, amiſſa cavitate pilorum longiorũ, dimenſionem craſſiorem ad latera ſibi neceſſariò requirit, ſicuti, & *petroſelinum*, & *majorana*, & *porrum ſectile*, & *buxus*, & alia plura ſæpiùs reſecta, latius & craſſiori ſcapo recreſcunt, halitu viſcoſo ſuprema petente, nec inveniente ad latera diffuſo, quia retrocedere non poteſt. Hinc etiam *cordum* eſt *fæno* craſſius & pinguius, & ex eo meliùs armenta impinguantur. Varii iſti colores atque irides quaſi viſcoſam pilorum materiam confirmare videntur, ut, qui ſint pinguedinibus convenientiſſimi, exemplo ſint ſublatæ ex aqua *Saponata* bullæ, per luſum puerorum, quæ & ipſæ ſunt verſicolores. Incrementum capillorum poſt mortem arceſſendum à materiæ viſcidæ proventu uberiore in cadaveribus, nemo negaverit, uti & eorum è nigro in flavum permutationem; ſunt enim nigri capilli è materia calida magis & ſicciori, & plerumque in calidioribus naturis magis criſpi, quæ criſpatura non à pororum cutaneorum configuratione arceſſenda, quod vult *Hornius, arc. moſ. p. m. 83.* ſed è materiæ ob caliditatem & ſiccitatem promtiùs diſſipabilis vago motu;

tu; hinc ubi poſt mortem calor nativus perit, ſuccedens pilorum à reſolutione putredinali viſcoſius & humidius nutrimentum, colorem mutat in flavum, capillis phlegmaticorum conſuetum. Patet hinc etiam, cùm ſit in confeſſo, glandulas eſſe lymphæ productrices, pilos enaſci, ubicunque ſunt glandulæ, è quibus, ceu nerveis papillis, *Malpighio* dictis, cutim conſtare, ſupra dictum, & capillorum proinde materiam eſſe humorem glandularem; hinc etiam in tota corporis regione, pro ratione materiæ naſcuntur pili. Hinc ubi calor intenſus humidum in corpore depaſcitur, ut in febribus malignis, ardentibus, Hungaricis, pili nutrimento deſtituti poris excidunt, nec alii, niſi reſtitutâ in integrum naturâ, ſuccedunt, Hinc, quo ſunt calidioris naturæ homines, eò citiùs calveſcunt; idem fit, ubi ſunt juſto humidiores; ſic enim, aut ſerum eſt fluxile & viſcoſitate requiſitâ deſtitutum, hinc capitis perpetui ſudores, cum capillis paucis, iisque ſenſim disraratis; aut eſt tanta ejus viſciditas, ut pilorum loco enaſcatur capitis fœda ſcabies, favi, porrigo &c. Hinc bruta ſunt homine piloſiora, ἐπὶ τὸ πολὺ, cùm veſcantur alimentis viſcoſioribus, & ſero glutinoſiore, ſanguine idem craſſiori prædita, didita ferè æquali proportione per univerſum corpus materiâ. Hinc eodem in abdomine non ſunt æquè piloſa, ob calorem ibi majorem. Hinc ob eandem humiditatem nimiam piſces & oſtrea pilis carent. Denique materiæ viſcoſæ tantillum, admirandæ extenſioni naturâ ſuâ eſt aptiſſimum, quod clariſſimè videmus in *aranearum telis*, *bombycumq́ textura*, utrisque humore glutinoſo ex ore protracto & in filum extenſo longisſimum procedentibus; quod magis etiam pilorum geneſin illuſtrat. Sic pueri noſtri cum *ceraſorum gummi* ludunt, ejus particulam intra duos digitos madefactos tenentes, aliique digito tenuiſſimam telam intexentes, hinc *pili humani deſtillati in oleum, innatæ viſcoſitatis teſtem, fatiſcunt.* Poſtremo, ut magis ad ſcopum, medicamenta calvitiei adhiberi ſolita apta nata ſunt & eſſe debent, udorem viſcoſum vel augendi, vel ni-

 mis

mis fluxilem inviſcandi: uti *mel, apes, favi, pinguedo talpina, ſerpentina, urſina, ladanum, maſtiche, radix malvæ*, & quæ ſunt alia. Ex eodem fonte, opinor, *buxi* virtus eſt derivanda, quod ſuam, qua ſcatet, pinguedinem, in oleo buxi demonſtrabilem, in lixivium deponit, hoc autem ratione acrimoniæ primùm poros cutis aperit, hinc lympham inviſcat pinguedine; libenter autem pinguedines lixiviis maritari ſapo teſtis eſt. Faciei verò, colliqúe pilos non tam de novo generatos, quàm copioſiores, craſſiores, longiores & magis uſu hujus decocti conſpectui expoſitos arbitror. Commendatiorem itaque ſibi poſthac *buxum* ad ejusmodi mala Medici habebunt, præſertim, cùm aliquibus vires *ligni ſancti* æquare credatur, & uſu *decocti buxi* Lobelio teſte, ancilla ſe à lue venerea vindicarit. *vid. iterum ſub hoc titulo* Simonem *Paulli*.

OBSERVATIO CLVI.
D. ROSINI LENTILII.
Paralyſis mirabilis à Tertiana diuturna, curata.

M. *Martinus Schmidius, Haſſus*, nunc, niſi fallor, *Diaconus Eccleſiæ Teutonicæ Mitavienſis*, quæ eſt *Curlandiæ Metropolis* & *ſedes Ducalis* tunc autem, *Maximè Reverendi & Excellentiſſimi Domini HENRICI ADOLPHI, Ducatuum Curlandiæ & Semgalliæ Superintendentis*, Fautoris mei ſummi, Filiorum Informator, Vir eruditionis profundæ, quam inſignis humanitas, & candor ſinceriſſimus, raræ virtutes in una domo, comitantur, & Amicus, in extremo Germaniæ angulo, mihi intimus. Hic, inquam, *Epidemiâ A. 1679. per totam Curlandiam Tertianâ intermittente* corripitur. *Archiater Ducalis D. Harderus*, medicamentis obviam ire anticipanti ferè ſemper paroxyſmo, conatur, ſed fruſtra. Cùm enim per ferè tres menſes cum morbo conflictatus fuiſſet, à fer-

â fermentatione humorum miaſma ſcorbuticum jam in corpore latitans (uti ſcorbutus malum eſt illi regioni endemium) fuit excitatum: hinc artuum vagi dolores, poſt ventris ſcorbutici, adhibitis antiſcorbuticis & clyſteribus mitigati quidem, ſed non ſublati. Acceſſère pedum tumores, & femoris dextri ſtupor. Denique ſpem omnem atque expectationem præter, cùm nemo quidquam ſuſpicaretur, quaſi epileptico paroxyſmo correptus ſubitò, licet non niſi ſemel, corruit, & omnia in deterius vergentia minabantur paralyſin ſcorbuticam. Reverendus Frater ejus, *Paſtor Eccleſiæ Vindavienſis in Curlandia*, urbe maritimâ 22. milliaribus *Mitaviâ* diſtante, Fratris meliorem ſe poſſe curam in ædibus ſuis habere, aëriſque mutationem, quod fieri ſæpe aſſolet, poſſe quadamtenus malo mederi, confiſus, elapſis à morbi prima invaſione octodecim ſeptimanis, vix reſpirantem inde *Vindaviam* abduxit, & minimum ſanè abfuit, quin ſuis cadaver aſportaret. Cum itaque *Vindaviæ* appuliſſent, varia medicamina, à variis, uti ſolet, ordinata, rem denique ad reſtim redegerunt. Tantam enim eſt miſer artuum reſolutionem paſſus, *ut per integrum Semeſtre minimum minimi digiti articulum ne movere quidem potis eſſet, immo nec ipſum caput*. Quoties autem videretur, miniſtrantibus quinque hominibus lecto fuit efferendus; quorum unus caput, ſuo gravatum pondere quolibet ruiturum, tenebat, reliqui artus. Et, quod impensè mireris, voce, cùm ante maſcula ſatis uteretur, tunc exili, puſionis ad inſtar, & vix intelligibili, animi ſenſa proferebat. Datæ tunc ad me litteræ malum expoſuerunt, ordinavi, quæ pro re nata judicarem proficua *antiparalytica interna & externa, decocta, ſpiritus, in laconico ſudores, unguina, purgantia*, omnia nullo cum ſucceſſu. Denique, cùm pro deſperato haberem, anceps in *ſalivatione mercuriali* auxilium quæſivi; ſed cùm ob loci diſtantiam huic ipſe præſens eſſe non poſſem, æger equidem, quidvis potiùs, quàm morbi atrociam, paſſurus, annuit, adſtantes noluerunt. Legi denique alicubi in *Dekkeri notis ad Barbettianam praxin* ſequens decoctum in ejusmodi

ejusmodi caſibus cum fructu exhibitum, quod penſitatis ad amuſſim omnibus, eidem ſum ordinate auſus: ℞. *Raſ. lign. ſanct. ℥vj. ſaſſafr. ſarſapar. aa. ℥iiij. ſantal. alb. citrin. raſ. C.C. ebor. aa. ℥ß. Conc. cont. ſ. a. Coq. in aqua font. ℔. xvj. ad conſumt. mediet. in fine add. antimonii crudi pulveris. & in pet. lig. ℥iiij. rad. calam. arom. galang. min. aa. ℥ß. irid. flor. bardan. aa. ℥j. cardam. ʒvj. ſem. coriandr. ℥ß. dactyl. ʒvj. F. l. a. decoctum.* Hujus decocti bis ſingulis diebus ℥iij. calidè propinari volui, inſtillatis priùs ſingulis hauſtibus mixturæ ſeq. gtt. xx. ℞. *Elix. m. polychreſt. ℥ß. ſpirit. CC. ʒj. ol. ſuccin. ℈j. M.* Unguento ſequenti efficaciſſimo bis de die artus inuncti: ℞. *Ung. martiat. ℥ß. ol. fl. chamom. hyper. aa. ℥j. bacc. junip. caſtor. laur. aa. ʒiiß. ſucci cochleariæ ʒiij. Alum. plumoſ. ʒj. ol. ſpic. ſal. armon. aa. ʒij. aqua magnanim. vit. Matth. aa. ℥ß. M.* Cùm per ſex dies decoctum bibiſſet, juſſi ſequentibus pilulis uteretur. ℞. *Maſſ. pil. fetid. maj. ʒß. reſin. gial. troch. alband. aa. gr. iiij. ol. roſmar. gtt. iij. M. F. pil. n. vij.* pro una doſi. Juſſi poſtea continuari decoctum, & elapſis ſex diebus rurſum purgationem inſtitui. His ad præſcriptam methodum uſurpatis, & ad ſecundam usque purgationem continuatis, mirum dictu, æger & collum, & brachia & pedes rurſum movere cœpit, eorumque ſucceſſivè uſum recepit, ut, cùm circa *Johannis Bapt. feſtum A. 1680.* in *Germaniam*, ut functionem publicam *Phyſicatus Crailshemenſis*, ad quem è *Curlandia*, mandato *Sereniſſimi ac Celſiſſimi MARCHIONIS BRANDENBURGICI ONOLDINI, Domini mei Clementisſimi*, vocatus eram, capeſſerem, rediturus, *Vindaviam* venirem, jam poſſet ſcipione nixus vir optimus, templum viſitare, quanquam greſſu lentiſſimo, & maximè defatigatus. Nunc vivit athleticè.

SCHOLIUM.

MIrum fortaſſe alicui videri poſſet, febrem tertianam tantas ludere tragœdias poſſe! Sed, ſi rem penitius conſideremus, facilè eſt captu, quo id pacto fiat. *Magnus* quidem *Cous*, febrem, quocunque ratione intermiſerit, vacare periculo adſerit,

ſerit, & rectè quidem: Sunt enim febres intermittentes ſanguinis totiusque corporis, quod alibi in *inaugurali mea diſputatione, A. 1680. Altdorfii de febre tertiana intermittente epidemia CURLANDIAM infeſtante, habita §. 18. docui*, ubi & hujus caſus fit mentio, mundificativum inſigne, ſingulisque paroxyſmis haud ſecus expurgatur corpus, atque incensâ fuligine fumaria, als wenn man einen Schlot ausbrennt/ aut ex amianto contextæ veſtes in ignem conjectæ ſordes deponunt. Verum enim vero, ubi febres tertianæ diutius quàm par eſt, affligunt, non quidem, quod antiqui voluêre, in alium ſemper typum degenerant, ſed evadunt periculoſæ, morborumque chronicorum, *ſcorbuti* puta, *hydropis & paralyſeos* productrices. Per tot enim paroxyſmorum fervores, ſanguis balſamico ſuo ſulphure prorſus depauperatur, & exaltatis interea particulis ejus ſalinis, ab igne indomabilibus, quin ad majorem potius acrimoniam evectis, ad inſtar vini penduli ſanguis vappeſcit, indolemque ſcorbuticam adſciſcit. Dum poſtea Sal ille ſanguinis arterioſi in naturam lixivioſam fixiorem magis magisque ſemper evehitur, ita ſpiritus animalis quoque pro ratione ſuæ materiæ ſpiritu ſuo volatili orbus & expers gignitur, nec eſt, niſi iners lympha. Hinc motus impotentia & nervorum reſolutio, non quidem ab horum obſtructione exorta, ſed hoc in caſu ſpiritus animalis non ſecus ſe habet, atque, dum in ſclopeto illud, quod pennam vocamus, debilius eſt, quàm, ut ſit potis, ad ignem è chalybe cum impetu eliciendum, vel quando defluentis aquæ ſuper molarem rotam impetus ad eam circumagendam non ſufficit; uti enim nervi à ſpiritu animali efferato tacti in motus convulſivos membra cient; ita ab eodem fatuo membra moveri non queunt. Reſtituendus igitur erat ſanguini balſamus, deprimendæ particulæ ſalinæ, ſulphureæ evehendæ, ut ex hoc correcto ſpiritus animalis vegetior gigneretur. Id optimè & feliciter ſuperiore decocto effectum, cui primæ in affectus curatione debebantur, præcipuè autem *antimonio crudo* illud ingredienti. Multi, fateor, ſunt

admirati, me auſum fuiſſe, *antimonium crudum* tanto pondere, viribus adeo lapſis, ordinare; mirari deſiſtent, ſi chimiæ gnari fuiſſent. Eſt namque firmior antimonii compages, quàm ut virus ſuum, in ſale fixo corroſivo conſiſtens, ſimplici decoctioni communicet; eſt ſanè ad hoc obtinendum clave fortiori opus. Huc, quas deſideravi, particulas ſulphureas ſubtiliores depoſuit, relictâ in reſiduo corpore, ſalinâ acrimoniâ. Sum firmiter perſuaſus, per decocta analoga poſſe fortean morbos herculeos plures, vix aliis medicamentis coërcibiles, domari & fugari.

OBSERVATIO CLVII.
D. JOH. GEORGII LAIBII.
De Podagrâ ab Agyrtâ minus feliciter & inunctione mercuriali curatâ.

NObilis quidam, Dn. è Tannhauſen, duabus circiter horis ab urbe noſtra diſtans, præterita æſtate, per aliquot ſeptimanas, doloribus podagricis, quibus per decennium jam obnoxius, mirè excruciatus fuit. Cumq; audiviſſet, eſſe Empiricum quendam in Franconia, qui diram hunc morbum curare poſſet, eum advocari juſſit, à quô, neſcio, quibus medicamentis, per tres ſeptimanas uſus, in eadē interim ſævitia perſiſtentibus cruciatibus. De utroque interea femore tumorem durum exſurgere videt, de quô, cum interrogaret Empiricum, reſponſum tulit, eſſe cauſam materialem Podagræ, per divina ſua medicamina, ad exteriora corporis protruſam, miſero ægro ſpem faciens, de priſtina ſanitate mox, mox recuperanda; pro tumoribus his tollendis, adhibuit unguentum, (prout colligere potui) ex oleo laurino c. Mercurio vivo ſubactô conſtans, à cujus applicatione utrumque femur intensè inflammabatur; reiteratâ itaque renuente quamvis ægro, per triduum inunctione hâc, inflammatio latiùs ſerpere

incipie-

incipiebat, exortis flavis lividisque puſtulis, circa ſcrotum, parteſque adſitas. Monitus de Gangræna ab adſtantibus, meum conſilium implorat. Adveniens, invenio nobiliſſimum Dn. Patienten, in miſerabili ſtatu, totumque, abdomen, ad genua usque, intenſiſſimâ inflammatione correptum rubris lituris, hinc inde, ad alias partes tendentibus. Nolebam primò, in tam ancipiti ſtatu, aliquid præſcribere, ne Empiricus occaſionem haberet, culpam in me conferendi, ſi ſiniſter ſequeretur eventus. Victus tandem & ægri & adſtantium, precibus, præſcribo pulverem exſiccantem ex farina fabar: pulv. bac. lauri, oliban. myrrh. ceruſſ. & ſacch. ſaturni, quem partibus abdominis flavis lividisque puſtulis ſcatentibus inſpergere juſſi. Pro Gangrænoſâ inflammatione ordinabam ſpirit. vin. rectif. c. croc. & camphora. Internè vero propinabam Mixturam ſudoriferam, ex aq. card. ben. fl. ſambuci, aa. ℥iß. Antimonii diaphor. ℈ij. myrrh. rub. ℈j ſpirit. tart. ʒj. camph. gr. vj. laud. opiat. gr. iij. Syrub. papav. errat. ℥ß. à cujus uſu, cùm per ſubſequentem noctem integram, alterumque diem largiſſimè ſudâſſet, Dei gratiâ, intra biduum, reſtitutus fuit, remanente ſaltem flavâ cruſtâ, anteriora corporis inveſtiente, quæ ipſa cruſta poſt aliquot dies exaruit, & ſponte decidit.

OBSERVATIO CLVIII.
D. JOH. LECHELII.
Hydrocephalus vitio ſpinæ bifidæ.

ANno 1683. d. 22. Febr. natus eſt infans maſculus Parentibus quibusdam magni nominis, non ſine magno gaudio. Sed ubi ſtatim poſt partum tenelli infantis corpus paulo exactius examinatum, duos tumores, unum in occipite, alterum in ſpinâ dorſi offenderunt. Ille in medio occipitis juglandem magnitudine æquavit, tactu mollis, colore fuſco, multis pilis obſitus, ſimilibus murium pilis. Mater hujus tumoris cauſa fuit, uti poſtea dicetur. Alter tumor

in ſpinâ dorſi, magnitudinem ovi anſerini habuit, initium ſumens ab ultimâ thoracis vertebrâ, tendens usque ad os coccygis, colore ſanguineo, tactu mollis, inſtar fungoſæ carnis. Ad latera verò tumoris ſpinæ dorſi diviſæ, margines utrinque ſatis luculenter digitis tangi & diſtingui potuere. Medicos & Chirurgos conſuluere, quid circa iſtum tumorem agendum? Chirurgorum intempeſtiva ſuppuratio rejecta, Medicorumque opinio admiſſa, nempe & naturam tumoris & conditionem corporis infantis requirere lenia exſiccantia ex variis herbis & floribus, quæ etiam adhibita, & ſæpè quotidiè tumori calidè impoſita.

Secundo à partûs die apparuit totalis utriusque pedis paralyſis à coxendice, usque ad plantam, non ſine ſuſpitione, illum, morbum ortum vitio ſpinalis medullæ. Varii ſpiritus & aquæ ſpirituoſæ membro affecto adhibitæ, ſed in caſſum, uti etiam exſiccantia procurando tumore.

Interea caput ſenſim ſenſimque in molem præter naturalem extenſum, oſſa calvariæ nec dum ferruminata ad pollicis latitudinem & ampliùs ab invicem diſtare obſervata, pericranium pellucidum, & reliquum corpus macie conſumi deprehenſum. Lacte interea ritè tenellus nutritus, excrementa debitè reddidit, ſomno refectus & cæteræ medii & infimi ventris functiones integræ repertæ, niſi quod tuſſiret quandoque & difficulter reſpiraret; quæ tuſſis eò aucta, ut ſub init. Maji usque ad finem vitæ cum ſtertore & ſonitu clangoſum duxerit ſpiritum.

Interea moles capitis adeò aucta, ut truncum corporis præponderaret, cum ſummâ miſeri infantis moleſtiâ.

Die 28. Maji placidiſſimè hic infans absque motibus convulſivis animam efflavit.

Die 29. ejusdem, permiſſu Parentum corpus exanime disquiſitioni anatomicæ ſubjectum.

Aperto abdomine, nullum ferè omentum, niſi tantillum, quod fundo ventriculi adhæſit; inteſtina verò laudabili-

ter

ter conſtituta reperta. Ventriculus, hepar, lien, renes, optimè; in pectore pulmones & cor absque omni culpâ.

Exemtis his, ſpina dorſi ab alterâ parte tumorem ſupra deſcriptum, obtulit.

Quo diſſecto duo cochlearia aquæ inſipidæ & limpidiſſimæ, cryſtalli inſtar effluxere, nihil cruoris, nihil ſubſtantiæ fungoſæ vel peregrinæ; nihil, quod magis, ſpinalis medullæ, repertum, filamenta quædam alba & tenuiſſima ſi excipias, rudera potiùs membranæ inveſtientis ſpinalem medullam, quàm nervorum.

Vertebræ verò ipſæ, ab ultimâ thoracis usque ad os coccygis ſupputando, in utramque partem dilatatæ, admodùm deformes, quarum ſtructura depravata ſpinæ bifidæ, quam Tulpius obſ. 38. l. 3. exhibet, tam ſimilis eſt, quàm ovum ovo. Per foramen ultimæ thoracis vertebræ hians in apertum tumorem & explicatas lumborum vertebras, ſtylo Chirurgus penetravit, usque ad tertiam colli vertebram.

Medullæ ſpinalis in utrumque crus nulla diviſio, quare tota in liquorem limpidum reſoluta, cruribus nihil virium afferre potuit.

Porrò caput in tantam moſem cretum inſolita promiſit.

Pericranio facili negotio in crucem diſſecto, oſſa cranii infantum more nullibi conglutinata, in naturali ſtatu omnia apparebant, niſi quòd longiùs quam ſolent, & latum pollicem ab invicem ſejungerentur.

In medio quoque occipitis oſſe, rotundum foramen, craſſum digitum admittens, in conſpectum veniebat, omnino præternaturale, pericranio eo in loco, ut principio dictum, in levem tumorem elevato, ac pilis conſito.

Meninx dura piaque, ut & cortex cerebri, quoad externam faciem, erant ſaniſſima. Cùm verò in cerebri corticem ad ventriculos ejusdem explorandos culter fixus, viderunt corticem non excedere calami ſcriptorii craſſitudinem, quo ſeparato, loco ventriculorum offenderunt amplam quaſi veſicam,

 repletam

repletam limpidiſſimâ & inſipidâ aquâ, quantitate uncias quinquaginta excedente, neglectâ eâ, quam ſpongiæ & lintea-mina inbiberunt.

Hâc effuſâ collapſi cerebri ventriculi manifeſtò docuerunt, illam in utrumque ventriculum per corticem mediantibus tubulis à recentioribus Anatomicis paſſim deſcriptis, deſtillaſſe, undique ſuâ copiâ cerebri ſubſtantiam, cranium, pericranium extendiſſe, atque capiti illam deformitatem conciliaſſe.

Reliquas cerebri partes, glandulam pinealem, nates, vulvam &c. examinare non permiſit præceps aquarum affluxus, & hunc inſecuta partium illarum confuſio. Ex cerebello tamen adhuc integro, & naturaliter conſtituto pars in ſpinam dorſi pro medullâ deferebatur, quæ ſolummodo unam & alteram thoracis vertebram aſſecuta in brachia dimittebatur pro motu illis conciliando. In reliquis thoracis vertebris medulla ſenſim deficiebat, & in primâ lumborum erat planè nulla. Altera pars cerebelli in aquarum cerebri per occipitis oſſis foramen inuſitatum ſupra deſcriptum, propulſa, ibi tumorem illum pilis conſitum formabat, qui ſignatura muriformis ante obitum credebatur.

Mater infantis quæſita, an tempore geſtationis terrorem ex re aliquâ adversâ paſſa ſit, unde ſignaturam illam muriformem fœtus acquiſiviſſet? Reſpondit, ſe quidem à muribus ordinariò non moveri, ſed accidiſſe ante 4. Menſes, ut Maritus parvulum ſacculum herbarum odoriferarum plenum, luſus ergò ipſi ex improviſo in occiput jacuerit, quo perterrita ſibi imaginatam eſſe, murem ab alto in occiput cecidiſſe, & partu citius locum affectum digitis parum fricuiſſe.

Cui verò tumorem ſpinæ adſcribere deberet, neſcivit. Niſi quòd cecidiſſet aliquoties graviter, & ſemel cervi cujusdam vertebras ad uſum œconomicum in longum diffindere paulò attentiùs intuita ſit.

OBSER-

OBSERVATIO CLIX.
D. JOH. LECHELII.
Steatoma Meſenterii.

PAupercula quædam à longo tempore conqueſta eſt modò de doloribus in abdomine, modò de pondere quodam in abdomine hærente. Tandem tractu temporis venter aſſurgit in molem, ut tactu manus durus & renitens tumor poſſet obſervari, magnitudinem capitis infantis habens. Medicamenta tàm interna, quàm externa diligenter adhibita, ſed nullo cum effectu. Ægræ corpus in dies magis emaciabatur, & patiebatur nunc horribiles vomitus cum diarrhœâ & intolerabilibus torminibus ventris, nunc alia graviora ſymptomata. Tandem paulò ante obitum intumeſcebat pes ſiniſter tantùm ad eum modum, quo Hydropicorum pedes ſolent intumeſcere. Menſe Junio moriebatur, & placidiſſime, absque ullis convulſionibus, accedente quoque aliquot dies ante obitum excoriatione gutturis. Secabatur cadaveris abdomen, quod non erat difficile, cum muſculorum caro unà cum pinguedine planè contabuiſſet.

Apertâ igitur cute cum peritonæo, de Omento ne γρῦ quidem obſervabatur, ſubitoque magna illa & globoſa moles in conſpectum veniebat, ſitum ſuum habens in medio inteſtinorum, quæ planè ad latera propulſa, neque naturalem ſuum ſitum ampliùs habebant. In cavo ventris nihil liquoris reperiebatur, ſed omnes partes ſummè ſiccæ. In ſiniſtro latere hujus extuberantiæ hærebant duæ amplæ veſicæ ſero limpidiſſimo refertæ, diceremque, illas ferè duas libras ſeri in ſe conticontinuiſſe.

Cum hac mole Meſenterium adeò erat in globum convolutum, ut non poſſet amplius dignoſci neque aliter judicari, ex luxuriantium glandularum Meſenterii protuberantiâ molem iſtam excreviſſe in eam magnitudinem, quæ ſanè ſi

excmta,

exemta, aliquot ponderaſſet libras. Cum incideretur iſte tumor, latebat in ea craſſa & albicans materia ſebo ſimilis. Unde judico, tumorem hunc magis ad ſteatoma quam ſcirrhum Meſenterii eſſe referendum, an benè vel malè melius ſentientium judicio rel[illegible]

OBSERVATIO CLX.

D. GEORGII WOLFFGANGI WEDELII.

Exſpiratio frigida lethalis.

TAmdiu vitam ſupereſſe, quamdiu calor ſuppetit, ex iis eſt, quæ probatione non indigent. Non aliunde verò hunc, quàm ex motu lucis vitalis in corde locatæ ac ſanguine, arceſſendum, non minus in confeſſo eſt. Neque enim aliter nobis concipere licet vitæ rationem, vel lucem fœnerari animæ & corporis copulæ, quàm à luculâ, à ſupremo numine variè in animantium genere, ſplendidiſſimè verò in humano diſpenſatâ. Frigus hinc omne mortiferum, exæſtuatio πυρετώδης periculoſa, medius blandus tepidus, humidusque calor vitalis.

Extinguendæ hujus flammulæ index frigus prognoſticum non raro occurrit in praxi. Videas, qui animali robore minus infirmati, ſenſus, motumque ſæpe ipſum integrum habent, morti tamen proximi judicandi ex frigore extremorum, pulſuque frequenti, vel incerto jam, formicante & deficiente. Mors ibi præſentanea inſtat. Idque cumprimis in iis affectibus ſolenne eſt, qui cum profuſione ſanguinis vitæ pauſam intentant. Vidimus dyſentericum per tres integros dies toto corpore frigidum quaſi, ſponſæ tamen potiundæ ſpe fruſtrà humanũ anhelantem auxilium, quod vires ipſi viderentur reliquæ ſuppetere. Vidimus fœminam menſium immodico fluori obnoxiam, αἱμοφόβον, frigentem pluribus horis prius, quàm fato fungeretur. Sed illa quotidiana ferè ſunt, monendis medicis,

cis, ne vitali facultate exhauſtâ reliquas ſupereſſe poſſe putent, etiamſi robore aliquo abblandiantur.

Idem verò de exſpiratu ſentiendum frigido, foci extinguendi notâ. Puer octo annorum, cùm menſe Februario aquam frigidam bibiſſet, prævio horrore, febri ardente corripitur. Quarto die motibus convulſivis gravibus impetitur, fruſtrà oppoſitis generoſis antepilepticis juxta ac bezoarticis. Accedit hæmorrhagia fortiſſima, indeq́ue exquiſita epilepſia erumpit. Sequitur reſpiratio difficilis & profunda, labaſcentis vitalis caloris indicio, exſpiratio verò ipſa manifeſtum frigoris ſenſum inferebat, ut adſtantes ventum alicubi ſpirare frigidum primò opinarentur, donec edocti contingente manu ſpem vitæ, monente medico deponerent, nocte ſequente eâq; morbi ſeptimâ exolutæ.

OBSERVATIO CLXI.
D. GEORGII WOLFFGANGI WEDELII.
De
Uſu Peritonæi.

CUm vita conſiſtat in calore, calor verò in motu, omnia totius corporis membra vel pro caloris ſuccendiculis, vel motûs perpetuatione videntur fabricata. Ad motum verò impulſu opus eſt & machinis, ut & emicare & produci poſſet in omnes partes. Cum ergò duo motus præſtentur præcipui & principales, quibus vita abſolvitur perfecta: pulſus & reſpiratio, ita fabricata utriusque ſunt organa artificioſiſſimè, ut alter alterum producat, juvet, & promoveat, utrique conſpirantes in ſalutem totius, reliquis omnibus largientes quem habent dependentem & ſecundum.

De uſu Peritonæi diſquiſitum eſt dudum, quo uſu & officio fungeretur præcipuo ac primo. Facilè is patere poteſt, ſi actionem ejus attendamus, ſi ſtructuram. Non dicemus de aliis ejusdem uſibus, itidem nobiliſſimis, unum illum laudabi-

mus, quod præſtet motum, adeoque uſus ejus ſit, quod *Galenus* quoque aſſerit *l. 4. de U. P. c. 9.* ὡς διαφράγματος, *ut ſepti transverſi.*

Præſtat motum peritonæum *communem* & *perpetuum*, cum ipſo diaphragmate. Perpetuum & ipſum eſt mobile, motum in longum & profundum, latum & transverſum exhibens & promovens. Diaphragmatis eſt ſocius, diviſus cum eo operas exequens in reſpiratione, adeoque motui in ſingulis ventribus neceſſario cooperans. Diaphragma eſt continuatum & velut alterum, fibris ſuis nerveis muſculorum actionem dirigens & firmans. Fibræ nempe in muſculis magis unitæ ſunt, pro majori robore. Omnes muſculi abdominis vellificantur motui peritonæi magis, quàm hoc illorum. Unita conjunctim ſpectanda ſunt, à potiori tamen & hîc facienda denominatio.

Præſtat motum *medium*, perpetuum ex parte & interpolatum, communem reſpective toti, & proprium abdomini, in promovendis contentis in cavitate ventriculi, inteſtinorum & vaſorum ipſorum, lacteorum, lymphaticorum & ſanguiferorum, præſtant motum *periſtalticum* ſeu circumpreſſorium, ut blandè, ſenſim & quaſi lumbricatim promoveantur ſingula, chylus, ſcybala, lympha & humores reliqui.

Præſtat motum *proprium* & determinatum individualem, ani, veſicæ, uteri, partim ſphincterem horum, partim fibras motrices reliquas excitans, & in opere ſuo comitans ac juvans, collectis in unum velut nervis, & impetum verſus inferiora adigens, quem tamen ad ſuperiora quoque propagat non minus. Quæ procidentiâ uteri laborant fœminæ, pro lubitu extrudere poſſunt & ipſum, quoad partem, vel totum laxatum, modò halitu retento deprimere velint & peritonæi fibras ſtringere; & in eo contenta.

Neque diaphragmati id adſcripſeris rectè, quod ſenſus & ſtrictura abdominis id teſtetur ſatis. Vidimus quæ pomo inſerto retinebat uterum quando vellet, depreſſione iſthâc factâ cum

cum impetu exploderet globum in pavimentum. Nec in partu expediundo hinc ſufficit ſibi uterus citra peritonæi illam præſentaneam opem. Sin muſculos opponas, idem in diaphragmate viſitur. Muſculi præſtant motûs robur: complicatas & multiplici nexu ſibi illigatas fibras obtinentes, ut firmitudo præſtò eſſet: hæ verò velut nervorum propagines & glomeramina primum ſuſtinent impulſum.

OBSERVATIO CLXII.

DN. MICH. BERNHARDI VALENTINI.

Abſceſſus in capite recens nati phlebotomo curatus.

HAud ita diu eſt, cùm *Molitor* ex vicinâ nobis *valle Buſeccanâ* heîc *Gieſſæ* me conveniret, cum aliquot hebdomatum infantulo, *tumorem* ovi anſerini ferè magnitudine in ſiniſtro capitis latere habentem, ab ipſa ſtatim nativitate obſervatum; cùm verò non ſine ratione vereretur, ne materia inibi contenta ſuperiorem illam cranii aperturam. ſive penetrandò, ſive extus pericranium inundando, pathemata varia epileptica vel apoplectica induceret, maturam ejus curationem petebat, ſoſtrum ſpondens XX. florenorum ſi puerulum hunc unicum ſibique chariſſimum ab infauſtô hoc periculô liberarem: Subridens ego tam ſuperlativo redhoſtimento (hodienum certè rariſſimo) vix opus eſſe dixi. Hinc contrectato blandè *tumore* indolentem eſſe reperio, digitis facilè cedentem ſubitoque in priſtinum redeuntem: Hydrocephali primitus exordium videbatur, eò quòd oculus ejuſdem lateris continuò lachrymaretur multumque ſeri funderet; Mox tamen candelâ ex adverſo poſitâ nullibi transparens ſed opacus apparebat tumor, unde *abſceſſum* potius inibi latere ſtatuebam aut à duriori obſtetricis contrectatione ſub puerperii carnificinâ, aut in ipſo adhuc utero, â mirabili illo fœtus cum matre

conſenſu progenitum, quod ex ſubſequâ matris relatione ferè collegi, quam tempore graviditatis lignum in eandem omnino capitis regionem deſuper illapſum graviter ferierat, quod tumori huic occaſionem fortè dare potuit. Interea quicquid ſit, extra dubium verſabatur, *abſceſſum* illîc contineri maturè removendum. Sic quo ſcopo tentandum prius erat, an ad ſuppurationem deduci poſſit tumor. Quapropter erasâ leniter lanugine *emplaſtrum de mucilag.* impoſui, ſed irrito conſilio, tumorem eodem in ſtatu remanente. Chirurgiâ ergo opus eſſe dixi; Renuebat primò Parens ob nimiam corpuſculi teneritatem: Nil obſtare regero, cùm hæc ætatula, ubi tactus ferè obtuſior eſſe ſolet, operationes ejusmodi facilius toleret, neque etiam tam facilè inflammatio quædam accedere poſſit, cujus rei cauſam tradit RENATUS MOREAU apud BARTHOLINUM *Cent. 1. Epiſt. LXXXI.* Ægrè tandem conſentiente ruſtico, tumorem in paulò decliviori loco phlebotomo aperio, unde plurimum ſanguinis plus minus corrupti erumpebat, quô penitus exhauſto ipſoque vulnuſculo *ol. inf. Balſaminæ* c. paucis *balſ. peruvian.* guttis conſolidato, perfectiſſimæ ſanitati reſtitutus eſt puerulus, relictâ vix obſervabili cicatriculâ.

OBSERVATIO CLXIII.

DN. MICH. BERNHARDI VALENTINI,

Dentium caſus ob narcoticorum uſum.

ADeò ferè mala ſunt commixta bonis, ut inevitabile ſæpè ſit mutuum eorum connubium, id quod præter alia remediorum genera polychreſto quoque *opio* commune eſſe, quotidiana Praxis ingratiis Medicorum ſubinde loquitur: Hinc tot cautelas circa uſum ejus attendendas jure meritò inculcarunt ii, quibus ſalus hominum atq; ſanitas curæ magis cordique eſſe ſolet, quos inter poſt WILLISIUM *in Pharm. Rat.* excellit Nobilis illa celebriorum H S. Medicorum Triga, D. WEDELIUS in Opiologia, D. WALDSCHMIDIUS

SCHMIDIUS *in Monitis circa Narcot. uſum* & νῦν ἐν ἁγίοις, D. ETTMüLLERUS *in Diſſ. de opii virt. Diaphor.* Æterna Academiæ Germanorum Curioſæ Decora & Ornamenta. At verò, quàm cautè quoque hîc ſeſe gerat Practi[illegible] [illegible]ninus tamen ſæpè eſt, quod ex improvisò negotium fa[illegible] [illegible]us rei fidem facit id, quod in curanda contumaciori *odontalgia* jam diverſis vicibus obſervare licuit, ubi aliis ferè irritis neceſſariò tandem ad *laudani opiati* uſum deveniendum erat, quod vel pilulari forma cavis dentibus inditum, vel gingivis illitum, vel etiam cum infuſo quodam aromatico ſolutum & in ore pauliſper detentum dolorem illum primô quidem intuitu feliciſſimè & incantamenti inſtar ſopire ſolet, hoc tamen cum incommodô, quòd flacceſcentibus brevi, inque tono ſuo reſolutis fibrillis & membranulis eorundem radices firmantibus, vacillaverint primùm, mox verò penitus ceciderint: Et hinc ſine dubiô eſt, quòd circumforanei illi dentium Archiatri vulgò die Zahnärtzte dentes firmiſſimè aliâs alveolis ſuis infixos, *opio* vel hyoſciamo pro obtundendo doloris ſenſu priùs quaſi mortificatos, tam facili leviqué encheireſi evellere ſoleant.

Quin & ex eodem principiô illi, *qui tabaci fumo* nimium inhiant, præmaturam dentium ſuorum jacturam ferunt, ut certâ quoque experientiâ conſtat, adeo quidem, ut ferè dubitem de Hiſtoria illâ, vel ſaltem de ſubjunctâ ætiologiâ, quam refert BORELLUS *Cent. 3. Obſ. 13. de dentibus ſapientiæ* in adultis quandoque genitis, ubi Doctoris cujusdam meminit, cui 21. ætatis anno dentes ejusmodi protuberarint, idqué ex nimio *tabaci* uſu, quod ſanè contra naturam narcoticorum erat, niſi fortè craſſiuſcula quædam membrana dentis hujus eruptioni obicem poſuerit, quæ continuo tabaci uſu flacceſcendo quaſi emollita, eò felicius penetrari poterat, qui tamen caſus admodum ſingularis experientiæ nequicquam præjudicare poterit, quæ certè me hactenus docuit, *opiata & narcotica certam eſſe dentium ruinam:* Eaqué propter omnibus, quibus dentes ſui in pretiô ſunt, author eſſem, ut in tali dentium car-

nificinâ rem prius aromaticis blandis & nervinis tentent, quàm ad opiata perveniant atque tunc pro evitando majori malo eligant minus. Hoc verò quam maximè, quum inſignior jam *inflammatio* gingivas corripuerit, in qua nil æquè magis ſuſpectum habere decet, quàm intempeſtivum narcoticorum uſum, quæ partes illas ad gangrænam facilè diſponere apta nata ſunt, id quod in partium internarum, inteſtinorum v.g. cum inflammatione conjunctis torminibus ſubinde evenire ſolet, prout in recenti memoriâ adhuc verſatur funeſtus ille caſus mulieris Gieſſenſis, *ileo c. hernia* detentæ, quam ubi Dnn. Medici aliquamdiu ſuetâ ſibi methodo tractâſſent, tandem è viciniâ Chirurgus (qui nefariâ prorſus Metamorphoſi in Medicum ferè abiit) accerſitus medicamentum aliquod *opiatum* obtulit; quid fieret? dolores ſubitò ceſſant, idque cum applauſu Domeſticorum, verùm ſphacelatis ſine dubio inteſtinis paulò poſt funus erat, muliercula elegantiſſima, medicaſtro interim nimiam vocationis moram incuſante, omnemque culpam Medicis Ordinariis imputante. Optandum ergò eſſet, ut puriora illa metallorum ſulphura penitius innoteſcerent, quæ nimiam illam ſpirituum ferociam absque ullâ vi narcotica conjuncta, facilè ſopire dicuntur, verùm non omnibus Junonem hanc amplexari datum eſt.

OBSERVATIO CLXIV.
DN. MICH. BERNHARDI VALENTINI.
Surditas á piſô aurem illapſo.

CIrcumforaneus quidem, inſignis aliâs hernioſorum caſtrator, cujus nomen hîc ut inſeram, indignum prorſus judico, æſtate præterlapſa huc appellens, ſplendidoque ſuo veſtitu atque comitatu credulitati plebejorum fucum faciens, tantam ſibi authoritatem conciliabat, ut & *ſurdi* & *cæci* & *claudi* & quicquid miſeriarum amplius mundus

dus alit, facto quaſi agmine advolarent: Sed ſucceſſu prorſus miſerabili! neque enim *ſurdi* audiebant, neque *cæci* videbant, neque *claudi* ambulabant, neque tandem pauperes aliud inde ſperare poterant, quàm ſeſquipedalia verba. Nihilo tamen minus, ut audaces fortuna ſubinde juvat & in tanto hominum confluxu quandoque occaſionem trudere ſolet, quâ certâ aliás, ignominiæ periculo ſubterfugere poſſint, ita & huic Stentori accidit, cui inter alios ſutor quidam & civis Gieſſenſis, nomine Stechenrath/ filiolum ſuum obtulit, qui jam ab aliquot menſibus ſine manifeſta cauſâ *auditum* amiſerat, cætera ſanus. Medicaſter ille immiſſo auriſcalpio *piſum* educit, neſcio quo caſu auribus illapſum, quô factô auditus ſubitò rediit, & ita præter ſoſtrum non contemnendum ſpecioſam inſuper bullam tulit, in perpetuum miraculi hujus teſtimonium, cui fortè plus admirationis conciliare potuiſſet, ſi acutam illam decipiendi artem à *Chirurgo* quodam *Gieſſenſi* didiciſſet, qui cùm pariter olim ruſticus de inſigni auditus gravitate conqueſtus eſſet, accuratius paulò inſpectam auris cavitatem copioſiſſimô cerumine obſtipatam cernit: Facta E. certà curationis ſpe ſubſequo mane ruſticum ſuum redire jubet, & eductis priùs ſordibus ſub pretioſiſſimi arcani prætextu auribus inſtillat ſpirit. vin. & ita *ſurdum* illum *ſordidum* priſtinæ ſanitati reſtituit, qui 8. Imperialium ſoſtro mulctatus, gravem ruſticitatis ſuæ pœnam luit.

OBSERVATIO CLXV.
DN. MICH. BERNHARDI VALENTINI.
Phthiſis incipiens ex intermiſſa V. S.

PRivilegiatum omnino beneficium eſt, quô mulierum ſanitati conſultum voluit alma Mater Natura, ut illarum ſanguis conceptá per menſium intervalla *fermentatione* ſe ſponte quaſi defæcare & in puritatis ſtatum exaltare poſſit, quâ variis modis ſive vitiatâ ſive penitus ſuppreſsâ, ſexcentis

centis ferè ſuccumbere ſolent incommodis, non tantum in ſtatu p. n. ſed & ubi quodammodò ſecundum naturam eadem remanere & quieſcere ſolet, poſt ſc. annum quinquageſimum: Illæ verò præprimis exinde pejus ſe habent fæmellæ, quæ paulò ſucculentioris ſunt habitus, ubi centum inter vix decem reperias, quæ inculpatè degant, niſi vicariâ ſæpe V.S. annuatim ad minimum ſibi conſulant, quæ & ipſa, ſi in conſuetudinem abierit, non ſine magno vitæ periculo poſtmodum negligitur, cujus rei vivum teſtimonium mihi præbuit honeſta quædam Matrona, annorum circiter 56. vegetæ tamen usquedum conſtitutionis, quæ cum poſt *naturalem* illam *menſium emanſionem* ob reſpirationis difficultatem aliaque ſymptomata annuâ V.S. aſuefacta fuiſſet, hâc poſtmodum per 2. annos intermiſsâ incidit primò in tuſſiculam quandam nocturnam, quâ ex ſomno ſubinde expergefacta aliquoties leviter tuſſire cogebatur, cum continua pectoris gravitate, dicebat enim: Es ſitze ihr ſo auf der Bruſt. Mox appetitus dejicitur cum maxima imprimis carnis nauſea, cujus ne odorem quidem impunè ferebat, hinc ſenſim ſe contabeſcere obſervat, ſæpius inſpiciens lacertos ſolito flaccidiores, ſudoribus nocturnis diffluebat & tandem quoque ſputum cum ſanguine ſtriatim admixto tuſſiendo rejiciebat; quæ omnia cum *Phthiſin incipientem* jam præ foribus eſſe oſtenderent, pro eadem debellandâ ſolita ſtatim remedia propinavi, vitæ ante actæ primùm ignarus. Cùm verò exiguum inde levamen perſentiſceret, quæro tandem, an fortè ſcarif. aut V.S. olim aſuetam neglexerit, quòd cùm affirmaret & omnia ſincerè enarraret, jam absque mora ulteriori Chirurgum vocare & ſanguinis circiter ℥viij. detrahere jubeo, quo facto ſenſim convaluit, DEO benedicente, usquedum incolumis adhuc vivens.

OBSER-

OBSERVATIO CLXVI.

DN. MICH. BERNHARDI VALENTINI.

Hectica in febrem ardentem ſalutariter terminata.

STudioſus quidam Juris, *Dn. Ludovicus Hermannus Röder*, Gieſſâ-Haſſus Francofurti degens *febri tertianâ* corripitur, quâ, neſcio quibus remediis, intempeſtivè ſublatâ, ut ſæpe fieri ſolet *hectica* ſuccedit cum appetitus proſtratione, calore poſt paſtum, ſudoribus nocturnis & marcore inſigni. Conſulto E. Medico Ordinario varia tum ex officinis tum domeſticis in uſum vocantur, ſed in vanum omnia. Quare deſperabundô ferè animô Patriam ſuam Gieſſam repetens mihi altero ſtatim die omne negotium exponebat. Periculoſam *hecticam* imminere dico, idque *ex febri Tertina malè curata*. Idem & Francofurti ſibi à Medicis dictitatum eſſe regerebat, deque eô, ſe peſſimè habere, ſed nullane ſanitatis ſpes mihi reliqua? inquiens. Omnino reſpondebam, aſt cùm periculum in mora, maturo conſilio opus eſſe, cum adhortatione, ut morigerum ſe præberet, Deoque T. O. M. & medicinæ ab ipſo de terrâ creatæ confideret. Præmiſſo igitur obſequio, digeſtivi loco præmiſi Sal. Armoniac. hôc in caſu unanimi celebriorum Practicorum confeſſione commodiſſimum, aliis quibusdam præcipitantibus junctum, idque ad imitationem *Pulv. antihectic.* Feliciſſimi D. D. CONERDINGII, quem à Celeberrimo Viro D. D. SCHEFFERO obtinuit olim Beatiſſimus D. D. TACKIUS, Magnus quondam Haſſiæ Machaon, è cujus MSS. eundem Curioſo Lectori lubentiſſimè impertio, cum omne bonum ſit communicativum ſui; eſt autem talis.

℞. Ocul. cancr. ʒj.
Salis Armoniaci.
Nitri præpar. aa. ʒß. Div. in 6. p. æ.

D. una doſis quotidie. Nitrum autem ſtudiô omiſi, cùm ob

 nimiam

nimiam digeſtionis primæ depravationem diarrhoeâ quoque ſubinde laboraret æger, cui ſal facilè fomitem addidiſſe poterat: Remedio hôc per aliquot dies continuatô præter omnem expectationẽ ſupervenit *febris ardens continua* cum intenſiſſimo calore, ſiti, vigiliis ac delirio, quæ omni pulveri illi meherclè inſontiſſimo, aſcribentes conſanguinei mihique paulatim diffidentes Dn. Phyſicum hujus loci Ordinarium accerſere jubent, qui præcedentium fortè nondum certior redditus, triſte prorſus prognoſticum tulit non tantum coram adſtantibus, ſed & in officina Pharmaceutica, à pulſu ſine dubio impulſus, qui prioribus morbis, jam nimium quantum debilitatus erat. Ego verò ſpem neutiquam abjiciendam eſſe duxi; ſperabam enim fore, ut materia mortifica, factâ è primis viis in vaſa ſanguifera metaſtaſi, fermentatione ejusmodi febrili eò citiùs ſubjugetur atque æger à moleſta illa Hecticâ fortè liberetur; nec decollavit ſpes primitus concepta: Debellatâ enim febri illa ardenti, omnia ſimul hecticæ ſymptomata prorſus evanuêre, convaleſcente ſenſim ægro, qui nunc athleticè vivit.

OBSERVATIO CLXVII.

DN. MICH. BERNHARDI VALENTINI.

Calculi è pulmonibus per tuſſim rejecti.

NOn *renes* tantum & *veſicam* foecundas calculorum matrices eſſe, ſed & in aliis corporis humani partibus nobilioribus, *cerebro, corde, epate &c.* eosdem ſæpe reperiri ſpiſſæ Practicorum obſervationes abundè teſtantur. Sic è *pulmonibus* tuſſi rejectos lapillos obſervavit BORELLUS *cent. 1. obſ. 67.* cui ferè ſimilis ſe caſus obtulit nuper D. D. DORSTENIO *Acad. Marp. P. P.* qui Nobilem Germanum adhucdum ſub manibus habet, per integrum jam triennium aliquot, piſi magnitudine lapillos, non tamen rotundos, ſed oblongos magis & anguloſos, duriſſimæ tamen ſubſtantiæ, tuſſi rejicere ſolitum; quàm obſervationem literis nuperrimè

perrimè ad me datis à Viro Excellentiſſimo communicatam & hic reticere nolui. *Calculum* quoque *inteſtinalem* ex atro viridescentem vidi inter rariora B. Dn. D. RöTELII Prof. olim Gieſſenſis, quo pertinet *Obſ. 90. Anni 9. & 10. Ephem. Acad. N.C.* quæ & *uteri calculos* ſiſtunt *Anno I. Obſ. 106.* & quid frequentius *calculis in veſicula fellis* inventis. *Palati* & *umbilici* calculos BARTHOLINUS refert *in Epiſt. cent. 1. ep. LXII.* Sub *lingua, humero*, variisque externis partibus lapillos genitos BORELLUS habet. Quo ferè referenda videtur *podagricorum creta*, quæ idem fortè principium habet, cùm raro reperias arthriticum, qui non calculo plus minus ſit obnoxius. Utinam ergò cauſa horum malorum & generationis modus tandem innoteſcerent, ut duris ejusmodi & Herculeis revera nodis ſimilis quoque cuneus inveniri poſſit, atque ſic non tantum calculoſi, ſed & Arthritici, certum carnificinæ ſuæ & querelarum finem videant, nec indigeant ampliùs ſive *Pythagoræiſmis* ſive *conſolationibus* illis ridiculis, queîs Podagricis tantùm non illudere; videas CRATONEM, SENNERTUM & alios. Equidem vereor, ne tamdiu deſtituamur remediis, & præſervativis, & curativis, horum malorum, quamdiu latuerit proxima illorum cauſa & generationis modus, neque de nihilo eſt cordata cujusdam GALLI deciſio in *Tr. de la Conſervation de ſanté*, qui reperitur inter *Opera* Dn. GUIBERTI *Gallicè* his verbis: *Priant le lecteur de croire, qu'il eſt tres vray, qu'il n'y a remede aucun en la nature, qui puiſſe caſſer les pierres des reins ou de la veſſie, & que quiconque ſe vente d'voir quelque remede ou ſecret pour cela, c'eſt un Charlatan & affronteur, c'eſt une folie de croire, qu'il y en ait.* Quicunque ergo operæ pretium mereri, totamque Medicorum familiam æternum ſibi obſtrictam reddere voluerit, experimentis variis *ſolutionibus, coagul. præcip.* &c. inſtitutis, paulò accuratiùs in coagulatorem illum microcoſmicum inquirat, omnemque lapidem moveat, ut in abſtruſam lapificationis cauſam penetrare liceat. Facem nobis prætulit Generoſus HELMONTIUS, offâ ſuâ ex ſpirit. vini re-

ctificatiſſimo & ſpirit. ſal. armon. artificiosè præcipitata. Quod elegans experimentum etſi nonnihil claudum videatur, cùm non tam corpus ſolidum quàm potiùs ſaponi formis quædam maſſa indè redeat, laudandus tamen Nob. Viri animus & intentio, neque tot calumniis proſcindendus & plusquam Vatiniano odio proſequendus erat, ut ſæpe fit ab iis, qui gloriæ ſibi ducunt aliorum, Recentiorum imprimis, ſcripta, quæ vix obiter inſpexerant, ubivis arrodere, eô ipſo tamen illorum famæ adeò non detrahunt, ut potiùs propriis ſuis abortibus æternam concilient ignominiam turdorumq́ue inſtar certum ſibi exitium fundere ſoleant.

OBSERVATIO CLXVIII.
DN. MICH. BERNHARDI VALENTINI.
De
Dyſenteriâ vomitu curata.

AFfinis meus *Dn. Georg Valentin Metzger*, V. D- Miniſter Herxhemii ad Rhenum, ſub intenſiſſimo æſtatis æſtu Wormatiam milliaribus aliquot inde diſtantem abiens & quosdam amicorum ſuorum ſalutans, *more Palatino* lautius juſtô excipitur vino nimirum admodùm generoſo, eô præprimis, quòd in ſuburbio juxta Ædem B. Virg. Mariæ ſacram copiosè provenit & ab incolis vulgò Unſer Lieb Frau Milch audire ſolet, quô benè, *& ſat Theologicè* lactatus, ſub veſperam domum redit laſſus & aſſus. Lectum ergo petens in profundum ſomnum delabitur. Subſequente verò die atrociſſimis corripitur abdominis torminibus cum crebrô, ſæpiuſculè tamen fruſtraneô, deſidendi conatu; excretione mucoſi plus minus ſanguinolenta, infallibilibus *Dyſenteriæ* pathematibus. Hinc varia ſtatim remedia ante-dyſenterica in uſum vocata ſunt, ſed exiguo cum levamine, rebus ægri in pejus ruentibus: Præter enim ea plura ſubinde ſequuntur ſymptomata

ptomata, erraticæ præprimis phlogoſes, anxietates cum inſigni oris amarore, nauſea & ſ.p. Quæ omnia nimiæ bilis abundantiæ & acrimoniæ imputanda eſſe duxi, quæ non tantùm in præcordiis fluctuando, ſed & inteſtina copiosè inundando, rodendo, vellicando ovum hoc excludere poterat, cui fomitem addidit inſignis ille vini generoſi abuſus cum inſequenti motu vehementiori. Cum ergo parum usquedum profeciſſem medicamentis ordinariis, cogitavi annon per *vomitum* ſaburra talis exantlari poſſit, quamvis, ut verum fatear, trepidum ferè me ſenſerim ex eô, quod omnia ferè, quotquot hactenus evolviſſe datum erat, Practicorum præcepta, nullibi hujus remedii in curanda *Dyſenteria* meminerint: Animum interim reddidit cordatum ITALORUM axioma: *La vera regola è ſaper romper le regole à tempo & luogo.* Propinatis igitur *tart. emet.* granis ij. dici non poteſt, quantam bilis æruginoſæ copiam excluſerit, cùm præſentaneâ ſymptomatum remiſſione, adeò quidem, ut elapſis 3. vel 4. diebus munere ſuo Eccleſiaſtico, DEO Benedicente, ritè rurſus fungi potuerit. Unde jam conſtat, non ſemper adeò rigorosè inhærendum eſſe vulgaribus PRACTICORUM Generalium libellis, ſed ſuum ſemper locum relinquendum eſſe *Prudentiæ Medicæ*, cui pro varietate indicationum tritam aliâs curandi viam ſubinde mutare liberum eſto, ne ſi fortè æger moriatur juxta methodum, Medicus tandem puniatur juxta legem.

OBSERVATIO CLXIX.

DN. MICH. BERNHARDI VALENTINI.

Hydrops ex crebra Venæſectione.

FOEmina quædam *Gieſſenſis* non infimæ ſortis, habitusque adeò corpulenti, ut per multos annos in publicum prodire nequiverit, ob moleſtam reſpirandi difficultatem, quæ hominibus illis pinguedine tantâ ſuffarcinatis (ſua de causâ) communis eſſe ſolet, *ſanguinis miſſione* ſubinde, pro

more vulgi, ventilationem quærebat, ſperans inſimul fore, ut inſignis illa & ei moleſta corporis moles eo ipſo quoq; vel imminuatur vel ſaltem in augmento ſuo præpediatur. Crebrò igitur venam ſibi tundi curabat, præſente primùm Medico Ordinario D. M. H. Cùm verò hic, ut Virum conſcientioſum decet, ſanguinis quantitatem extrahendam non libris ſed unciis metiretur, tandem ſolum Balneatorem, idque clanculum; ſæpe vocare ſolebat, qui in *mittendo ſanguine* non ita parcus & meticuloſus, conſtitutionique ſuæ magis conſulere viſus, plurimùm unâ vice cruoris continuò profundebat, cui ipſa Mulier (ex Domeſticorum relatione) his ſubinde verbis animum addere non dubitavit: **So recht/ ſo recht/ Meiſter** Melchior, **laſt es nur braff lauffen/ jetzt ſind wir fein allein/ was ſollen doch die** Doctors! Aſt ah! quàm funeſta cataſtrophe! Vix enim aliquot annis hæc ſcena ludebatur, & exhauſtis ſpiritibus tam craſſam molem & inſanam ſubſtructionem hactenus ægrè ſuſtinentibus lethalis *hydrops* accedens, non tantum Tragœdiæ hujus, ſed ipſius quoque vitæ Epilogum egit. Et ſimilem quoque eventum obſervavi olim in Viro quondam Integerrimo *Dn. Hieronymo Grebenero*, Redituum Principalium Præfecto, qui eodem *nimiæ corpulentiæ* onere preſſus, adhibitis pariter crebrioribus juſtò Venæſect. in periculoſum hydropem ſe iterato præcipitem dedit, quo & tandem penitus ſublatus eſt. Quicunque propterea vitam ſuam in pretio habent neque fata ſibi ſuisque ægris ante diem accerſere volunt, cane pejus & angue fugiant crebram nimis *venæſectionem*, quæ Parcarum inſtar, ſi quam maximè blandiri videtur, vitæ filum reſcindere ſolet, ptout fusè id demonſtrant HELMONTIUS, GREMBSIUS, HOLTERHOFIUS & alii, qui *de Vita longa & ſana* commentati ſunt.

OBSER-

OBSERVATIO CLXX.
DN. MICH. BERNHARDI VALENTINI.
* Paſſio hyſterica cum ſtupore brachii.

VIx duo præteriêre menſes, quòd Ruricola quædam *paſſionibus hyſtericis* aliâs vexari ſolita, me conveniret, inter alia multum conquerens de moleſtô quodam *brachii ſtupore*, quem per conſenſum uteri fieri vel ipſa muliercula ſentire videbatur, dicebat enim: Wann ſich die Mutter regt / ſo kommt mir es in Arm / daß ich ſorge ich möchte lahm darinn werden; quem & hauſtis hyſterico-anodynis mox ceſſare ſolebat ſymptoma illud, reverâ inſolens. In quô verò *conſenſus* hujus ratio conſiſtat, quærat fortè mens curioſa, generalioribus hiſce terminis haud facilè contenta? Vaporibus eundem aſcribere, ignorantiæ eſſet velum & caliginem obducere: Nervorum quoque plexus (quibus aliâs Cel. WILLISIUS plurima feliciſſimè expedivit) nimis hinc remoti ſunt, & de cæterô quoque conſtat *ſtuporem* non tam nervorum, quàm potius muſculorum eorumq́ue tendinum affectum eſſe, cùm violenta nervorum criſpatum aut dolorem aut totalem ferè ἀναισθησίαν conjunctam habent: Sed neque cæteræ conſenſus ſpecies huc quadrare videntur, quas ex profeſsô tradit DN. FRANCISCUS BAYLE *in Tr. de conſenſu uteri cum reliquis C. H. partibus.* Ad difficilem E. problematis hujus reſolutionem notandum, tum demum ſymptoma hoc ab Ægra obſervari, ſi quando dolores fuerint atrociores ipſeq́ue uterus reverâ compatiatur, id quod ferè patet ex eô, ſi tormina concurrant Puerperis aliâs communia: tenſio ſc. juxta os ſacrum, violenta uteri convulſio & vanus enitendi nixus es ſchieſſet in Schooß / unde intenſiſſimus dolor, de quo ſummè quoq; conquerebatur Hyſterica illa Palatina, de qua *in obſ. ſeq. CLXXI.* Jam autem conſtat, uterum ligamentis ſuis latis interno iſchii oſſi annexum eſſe, in ejusmodi confiniô, ubi plurimorum muſculorum eſt principium, in ſpecie

cie verò *muſculi quarti thoracis*, qui hinc exortus perque lumborum vertebras trajiciens, prioribus X. coſtis adhæret, donec tandem ſeptimæ cervicis vertebræ inſeratur, ad alarum & brachiorum motum aliâs ſymbolum quoque addens: Convulſis itaque & diſtentis uteri ligamentis, muſculi hujus principium quovis modo compreſſum *ſtuporem* hunc admirabilem ſine dubio producere ſolet, qui ex eôdem fundamento conjunctus utplurimum eſt iſchiadico dolori, exemplum habet RIVERIUS *cent. 2. obſ. 72.* Quin & mulierculis quoque notum, Gravidis ſerè ordinarium eſſe ſurarum tenſionem & *ſtuporem* pedum, dextri quidem, ſi maſculus, ſiniſtri ſi fœmella fuerit embryo, quam fœminarum Philoſophiam exemplis confirmare non dubitat BINNINGERUS *cent. 2. obſ. 38.* Cauſam verò ligamentis pariter latis ſive convulſis ſive diſtentis aſcribere videas RIOLANUM, BAUHINUM, BARTHOLINUM & omnem ferè Anatomicorum cohortem.

OBSERVATIO CXLXI.

DN. MICH. BERNHARDI VALENTINI.

Hyſterica tabaci fumo ſublevata.

CUm ultimò præterfluxâ æſtate SPIRA redux *Freinshemium* Palatinatus inferioris oppidum, diverterer, vix vicus erat aut angulus, qui non triſtiſſimas vetularum lamentationes & ſuſpiria obaudiret, propter miſerabilem Prætoris ſui Conjugis conditionem, quæ animal quoddam vivum in utero gerere dicebatur, eandem ſummè discrucians: Quam cum Generoſi admodum & Per-Strenui Turmarum Palatinarum Ducis, Dn. JUNGHENNI rogatu inviſerem, *Paſſione Hyſtericâ* eaque graviſſimâ detentam reperio, quam paroxyſmatim una ſæpe hora bis tervé perpeti ſolebat. Vix enim dimidium horæ quadrantem conſederam & nova Tragœdiæ ſuæ præludia ſentiebat, ſolutisque veſtimentis putatitii illius animalculi motum & viſui & tactui liberè offerebat.

bat. Accidente verò carnificinâ non umbilicus modò, ſed & hypochondria utrinque violenter intus trahebantur, mox inteſtina cum meſenterio factis variis vibrationibus mirabiliter convellebantur, hinc plexus illi meſenterici in globum contorti paſſim in abdomine oberrabant, donec tandem ſuperiora petentes raptis in conſenſum præcordiis ægram penitus ſuffocarent: Quæ omnia neſcio cui animali tribuebat non ipſa ſaltem ægra, plus minus melancholica, ſed & univerſa circumfluentium vetularum caterva, idque hac potiſſimum de causâ, quòd utero ſæpe per conſenſum furiente, eadem prorſus tormina accederent, qualia ferè Parturientium eſſe ſolent, omnes reliquos dolores immanitate ſuperantia, adeò quidem, ut non tantùm obſtetricem diverſis vicibus advocârit & manuum immiſſione explorare juſſerit, quisnam ſub herbâ ſit anguis, ſed & ſectionem ſæpe abdominis petierit ægra, cui cùm multis tandem obteſtationibus ægrè perſuaſerim, nihil prorſus inutero contineri, ſed meros eſſe ſpaſmos, & convulſiones hyſtericas, pro his aliquantùm cohibendis *Laudani* mei *Cinnabarini* (ex una parte extr. opii per ferm. & duabus cinnab. nat. ſelectioris parati) quasdam doſes propino, quibus cum paroxyſmi illi ſtatim maximè refrænati fuerint, ſub neceſſaria abitus mei maturatione ſuadebam poſteà, ut *tabaci* fumum haurire diſceret: ita fore, ut efferi illi paroxyſmi tanquam fræno quodam coërceri posſint, usquedum ſub ſtatu paratiori Spiram abire & Cameræ Imp. Archiatri, Magnifici D. D. WIDTII, Collegii Noſtri LEOPOLDINI *Aſclepiadis &c.* curâ & conſiliis uti poſſet, qui ut alibi, ita in his præprimis affectibus curandi Feliciſſimus eſſet. Neque ſine ſucceſſu. Ex literis enim Affinis non multò poſt intellexi, quòd hauſto ſtatim, ſi quid perſentiſceret, *tabaci* fumo, immanes illos cruciatus ſubitò reprimere ſoleat, ita quidem, ut rebus ſuis domeſticis, quas longo jam tempore penitus deſeruerat, vacare rurſus potuerit. Hinc profectò non absque ratione INDICÆ fœmellæ, ſuffocationibus hyſtericis obnoxiæ; tanti faciunt *tabacum* herbam, quam ſecum ſemper

habentes neceſſitatis tempore vel extus umbilico applicant ut ex MONARDO refert B. Dn. SIMON PAULLI, *Tr. de uſu & abuſu Tabaci*, vel quoque oretenus haurire ſolent, modô INDIS conſultô, qui non tam fiſtulis Noſtris hominibus uſitatis, quàm potius parvis corniculis de collo pendentibus utuntur, quibus tabacum in globulos contortum inſerunt, prout formam eorum pingunt & deſcribunt Authores libri illius Gallici, cujus titulus: *La maiſon ruſtique de Monſr. Charles Eſtienne & M. Jean Liebault*, his verbis: *Et meſme recoivent la fumée par des petits entonnoirs ou cornets, pendents a leur col, faits de fueilles de Palme, ou de cannes, ou de jones; la figure eſt cette ſuivante.* Vid. Figur. XLI. n. 1.

I. Exhibet corniculum Tabacinum Indorum A. quod fune ſericeo b. b. b. de collo ſuſpendunt.

II. Idem cornu A. inſtar Cornucopiæ, globulis Tabaci B. ſuffarcinatum, cujus extremitas C. ori inſeritur.

III. Tabacum ſiſtit in globulos formatum.

OBSERVATIO CLXXII.

D. JOH. GEORG. SOMMERI.

Iræ effectus in humano morſu, abortu & lactati infantis morte noxii.

UTi irâ incandeſcentes canes, feles, apes, lupi, ſues, equi & alia aliàs veneni expertia bruta morſus venenatos infligere poſſunt, (qui tamen pro ſpeciei natura & idea furentis Archæi intenſiori aut remiſſiori plus minusve nocent;) ita in ipſo corpore humano ſpiritus alias naturæ tutelares impetuoſo iræ œſtro contaminati malignam qualitatem induunt, &, niſi hæ Archæi Furiæ virulentias ſuas per diarrhœam, vomitum, eryſipelas, fonticulos & ulcera antiqua expuant, illas in partes internas effundunt, imprimis in eas, in quas hactenus optimi ſpiritus pro ſingularibus actionibus ibi per-

Fig. 41. f. 386.

Fig. 42. f. 392.

perficiendis naturæ ductu potiſſimam partem affluere conſueverunt, v. gr. ad uterum prægnantem, mammas lactantes, vulnera conſolidanda, iidem ſpiritus nunc furentes eandem viam calcant, & fulminis inſtar in illas irruunt, ibique ſonticas turbas excitant.

I. Ita ante novendecim annos inter verba & verbera viri cujusdam pollicis anterior articulus dentibus adverſarii ita impetebatur, ut quicquid Chirurgus mundando niteretur, in caſſum fiebat, quia vulnus venenato ſalivæ fermento infectum omnem conſolidationem reſpuebat, donec pars infecta eſſet reſecta.

II. Sic mulier cætera ſana & felices fœtus edere ſolita duas horas poſt effuſam iram fœtum quatuor menſium abortiebat cum inſigni ſanguinis profuſione.

III. Ex eadem cauſa non minus triſtis ſequebatur affectus in quadam matre filiam duorum menſium lactante, quæ poſt iræ efferveſcentiam inconſiderate filiæ mammas à virore plus quam bilioſo nondum liberatas porrigens, paulo poſt habebat epilepticam & poſt octo horas mortuam.

OBSERVATIO CLXXIII.
D. JOH. GEORG. SOMMERI,
Urinæ incontinentia.

PLinius *hiſt. nat. lib. 29. cap. 4.* ſcribit: *Murium natura non eſt ſpernenda præcipuè in aſſcenſu ſiderum.* Et *Foreſtus* poſtquam *lib. 25. obſerv. 21. & 22.* multa adſtringentia, nervina & ſpecifica interna & externa contra mictionem urinæ involuntariam prolixè commendaſſet, ſcribit in ſcholiis: *Interim urina infantium,* (*ut etiam refert Benedictus Veronenſis;*) *muribus elixis in cibo datis cohibetur,* & addit: *Ego hoc expertum novi à quibusdam mulieribus Delphenſibus, quæ pueris elixos mures commodè dederint.* Exemplum huic congruum novi ex Nobiliſſima, benefica & in re domeſtica curioſa Matrona, quæ

alebat ancillam incontinentiæ urinæ laborantem, cujus malo ſubvenire deſiderans curabat, ut in culina præparentur paſtilli ex farina & aliis communibus ingredientibus, quibus permiſcebat pullos murium pilis adhuc carentes fruſtillatim conciſos. Hunc cibum frigefieri & in ſcrinio ſervari jubebat, quo poſt menſam reponi ſolebant ciborum reliquiæ. Piam hanc fraudem continuabat Nobiliſſ. Filia ancillæ comedendos hos paſtillos, ceu cibum nunc neglectum, quaſi dono offerens, hæc oblatam benignitatem arripiens paſtillos comedit, & horum eſu à malo ſuo libera permanſit. Quod quidem remedium ſpecificum uti in quibusdam ſuccedit, ita ſecundum cauſarum varietatem etiam cum aliis permutandum erit.

OBSERVATIO CLXXIV.
D. JOH. GEORG. SOMMERI.
De Arthritide.

ABjectum & ſordidum quidem eſt, remedium ex pediculis petere, cum verò in aliorum defectu miſeri & non rarò pauperes ægroti effectum magis quàm gratorum ſelectum deſiderent, adeò ut multi graves, ceu ſunt jam nominati, item *Horſtius*, *Borellus*, *Schröderus* & in illum commentans *Hofmannus*, & multi alii de uſu pediculorum ovium & hominum, cimicum, aſellorum, ſcarabæorum, cantharidum, ſtercorum &c. ſcripſerint, igitur præcedenti obſervationi addo, quod eadem Nobiliſſima & pia Matrona ante aliquot annos audivit de viro peregrè iter faciente, qui citra manifeſtam cauſam in diverſorio iſtius loci de acerbis artuum doloribus conquerebatur, huic jam dicta Matrona novem pediculos ovium in rob ſambuci dari juſſit, poſt cujus remedii uſum patiens doloribus liber iter propoſitum ſine morbi remora continuavit.

OBSER-

OBSERVATIO CLXXV.
D. JOH. GEORG. SOMMERI.
Dyſpnœa ex fulmine.

QUòd ferro onuſtæ naves à ſaxis magneticis attrahuntur & in motu ſuo impediuntur; quòd etiam fulmen in turres, in quibus pulvis pyrius abſconditur, ſæpius irruit, ſympathia quadam fieri ſcribit *Borellus Cent. 2. Obſerv. 38.* Eadem ſympathia factum puto, quod, cum ſervus quidam in curru fœnum vehens fulminis alliſione in terram cadebat, & ex ejusdem vapore ſulphureo in laborioſam dyſpnœam incidebat, omnia medicamenta intentioni aliàs ſufficientia citra manifeſtum emolumentùm adhiberentur: Poſtquam autem ex ſulphure præparata aſſumere curavi, liberrima ſpirandi facultas rediit.

OBSERVATIO CLXXVI.
D. JOH. GEORG. SOMMERI.
Granula ſeminum per urinam excreta.

PUer 18. hebdomadum cætera ſanus, qui præter pultem & lac maternum nihil unquam per os aſſumſit, aliquoties magnos dolores ſine alio ſymptomate patiebatur, uti ex ejulatu & corporis motu anxio colligere licebat. Hic puer poſt ſingulum talem paroxyſmum cum urina medii cultri cuſpidem ſeminis cujusdam, ſemen lavendulæ lancinatæ forma & magnitudine, non autem colore, referentis excernebat, quo poſt adhibita carminantia & laxantia excreto, ſingula vice halcedonia grata redibant. Horum granulorum procul dubio à ſagis injectorum excretio, poſtquam per tres ſeptimanas ſingulo ferè triduo ſemel repetita eſſet, non amplius apparuit, & puer ex eo tempore ſanus permanſit.

OBSERVATIO CLXXVII.

D. JOH. GEORG. SOMMERI.

Cauſæ morborum monſtroſæ.

Puer recens natus quoties in cunabulis urinam reddere conaretur, paulo ante ejulatu anxio ingentem dolorem indicabat nulli remedio cedentem: cum autem pedibus inniti ætas & vires admitterent, quaque ſtimulatione urinæ currebat per circulum inter continuam & anxiam ejulationem, donec vi motus corporis & veſicæ repletionis urina erumperet ordinariæ quantitatis & qualitatis, quo peracto, uti cætera ſanus, ita etiam quietus & lætus erat. Poſtquam autem jam bimulus variolis afficeretur, & vigor ſpirituum nervoſarumque partium doloribus crebris non parum eſſet attritus, vis ſupervenientis epilepſiæ naturam facile ſuperabat. Poſt hæc fata ſupra relatorum dolorum memor iſtorum cauſam apertione corpuſculi explorando videbam veſicæ fundum, loco urachi, vinculi iſtius præſertim in fœtibus veſicam ſuſpendentis, omento medio & ſolito ſolidiori immediatè & arctè combinatum, quapropter veſica verſus umbilicum juſto retractior liberæ excretionis urinæ impedimentum erat, manifeſto argumento, dari interdum morborum cauſas monſtroſas nullo artificio inveſtigandas.

OBSERVATIO CLXXVIII.

D. JOH. GEORG. SOMMERI.

Uſus olei ligni fraxini.

Faber quidam lignarius inſtrumento ferreo palmam penitus perforabat, hic in defectu Chirurgi vulnus illiniebat oleo fraxini per deſcenſum parati, quod cum aliquoties

ties repeteret, vulnus ſine aliis auxiliis & ſymptomatibus feliciter conſolidatum eſt.

OBSERVATIO CLXXIX.
D. JOH. GEORG. SOMMERI.
Corium porcinum cum nauſea deglutitum ventriculus negligit.

ALius faber lignarius aliquando in gratiam cujusdam amici cum nauſea deglutivit corium porcinum elixum, ferè non manſum, quod uti cum nauſea ventriculo obtruſum, ita etiam ab illius actione deſertum eſt, quare etiam ex eo tempore hic vir ut plurimum male ſe habuit, ceu ſæpè illis accidit, qui aut abſurda in ventriculum non pertinentia deglutiunt, aut cibum affatim & feſtinanter ingurgitant, & dein diu queritantes ajunt: Es ligt mir was im Magen/ ſcil. ſi cibus dentibus non ſufficienter comminutus & ſalivali fermento non imbutus, ſed per impetum copiſè ingeſtus, adeoque à ventriculo ceu hoſpes non invitatus etiam non amicè amplectitur, & merito ſuo ibi neglectus jacet, ceu dictum corium, quod in ventriculo hæſit; donec poſt duos annos hic manupretio vivens, cùm, fortè ex hac ipſa cauſa, tertiana febre laboraret, motu vomitorii incoctum pituitaque obductum per os rediit. Siquidem tota fere die febres intermittentes & alii affectus ex alimentis quantitate, aut vitioſa qualitate coctionem interturbantibus accenduntur, quæ ſi non naturæ robore ſuperantur, aut tempeſtivo vomitorio removentur, certiſſimi cujusdam morbi fomes fiunt.

OBSER-

OBSERVATIO CLXXX.
D. JOH. GEORG. SOMMERI.
De
Calculo veſicæ à Muliere ſeptuaginta novem annorum excreto.

MUlier hujus loci temperamenti temperati, jam ſecunda vice per multos annos vidua Anna Völckers dicta, ætatis 81. annorum, per totam vitam paupere frugalitate victitans, paſſa eſt ante quinque annos inter urinæ ſtillicidium immanes dolores ex calculo veſicæ per triennium continuum, nullo uſa eſt medicamento, niſi quod interdum à vicinis aliquid aquæ petroſelini oblatæ biberit, ſed, uti facile eſt creditu, nihil ex hac remiſſionis ſenſit, demum ab amica plebeja docetur herbarum petroſelini & hederæ terreſtris ſuccum recenter expreſſum omni mane ad unciam unam aut ultra bibere, quod poſtquam continuavit per quatuordecim dies, tandem inter dolorum tormenta ipſi mortis præſentiam perſuadentia excluſit calculum ovalis ferè conformationis & quantatis, ceu figura adjuncta docet, ſubſtantiæ ſolidæ, coloris ex cinereo flaveſcentis, craſſitudinis duorum digitorum, ſuperficiei partim levis, partim ex adnato petroſo muſco aſper, ponderis ℥ij. ʒij. Alterutra extremitas aſpera, quaſi abrupta, (quæ procul dubio verſus cervicem veſicæ locata fuit,) videtur eſſe hujus coagulationis calculoſæ terminus. In dictis tribus annis urina ſanguine ſemper tincta eſt, in ipſa excluſione autem ſanguis & ſerum in copia fuit excretum. Ante hujus lapidis apparitionem non raró excrevit calculos aculeatos parvos & ex ſanguine coagulato nigredine obductos. Cum partum hunc lapideum hæc anus primùm manu prehendit, paſſa eſt ſingularem iræ motum, & dum prope mœnia urbis habitat, animo volvit dirum hunc tortorem ſuper ea abjicere.

Ex

Ex eo autem tempore,quo hoc calculo liberata eſt, nec calculum, nec ex eo dolorem patitur. Uti autem ex laudabili digeſtione vitæ ſanæ & longæ ſuccreſcens felicitas ridet; ita ex digeſtionis vitiis vitæ valetudinariæ & potiſſimorum morborum progenies luxuriat. Siquidem & hujus calculi cauſa non eſt calor aut pituita, nec vinum nec ingluvies, ſed potius ventriculi fermentum nimis acidum, quod atomis alimentorum etiam minus ſpirituoſorum ſalinis partim fixis partim volatilibus junctum tartaream genituram concipit, illaque chylum inficit, & pro vitio hoc plus minusve fortiore prioribus aut poſterioribus ætatibus tartareum hoc inquinamentum auget & coagulat, demumque anxio dolore calculum aut podagricum tophum aut dolorem excludit. Fig. XLII.

OBSERVATIO CLXXXI.
D. JOH. GEORG. SOMMERI.
Fœtus exanguis.

MUlier conſtitutionis temperatè calidæ & ſiccæ, ætatis octo & triginta annorum, poſtquam bina vice fœtus mortuos pepererat, tertium ſub agone mortis luci exponebat vitæ & vitalis habitus expertem: omnes quidem partes in naturali quantitate, numero & ſitu, ſed ſubſtantiæ à natura imperfectè elaboratæ apparebant: loco cutis enim erat cuticula, loco muſculorum erat gelatina tenacior & quaſi pellucida ex albo flaveſcens, venæ & tendines erant filamenta mollia, oſſa brachii, femorum &c. erant cartilago, quacunque parte corporis ſecabatur, nil niſi lympha effluebat, præterquam in ſolo corde transverſo ſitu locato, tres vel quatuor guttulas ſanguinis, vitæ & ſanguinis natalium indices, inveniebamus. Cujus rei cauſa videtur, quod mater ad cachexiam diſpoſita uſui ſpiritus vini & cereviſiæ triticeæ nimium indulgere ſolita, viſceribus chylificationi & ſanguificationi dicatis ἀτονίαν & actionum naturalium lubricam ἐνέργειαν, totique

Ddd corpori

corpori habitum cachecticum contraxerat, cujus qualitatis alimento etiam fœus enutritus in ſolam fere gelatinam confluxerat.

OBSERVATIO CLXXXII.
D. GEORGII WOLFFGANGI WEDELII.
De
Diarrhœa carnoſa.

SOlenne ſæpe eſt vulgo & medicis quoq; dicere, particulas viſcerum excerni poſſe, hepatis, putâ, pulmonis & ſimilium integras. De eo hâc vice disquirere non animus eſt, illud ſaltim urgebimus, ſæpe excerni corpulenta talia, quæ viſceri nulli adſcribi poſſunt. Anno M DC LXXI. miles Gothanus, 56. annorum, hernioſus, cum ante annum expertus eſſet diarrhœam cruentam, (ita enim maluimus dicere,) cum teneſmo continuo, dolore dorſi ſummo, ut & pedis femorisque ſiniſtri totius, ab eo tempore laxiorem alvum, ſeu continuantem diarrhœam ſenſit, cum fecibus modò diluto, modò ſincero excreto ſubinde ſanguine, in moram jam ducto malo & velut conſuetudinem.

Ab adhibitis medicamentis roborantibus & anodynis, menſe Februario, reſtitit ſanguis, melius habente ægro. Sed brevi dolores dorſi & pedum redibant, exitum affectante ſanguine, indeque repetente debilitate, inappetentiâ, & omnium membrorum dolore. Propinata martialia, temperantia, cinnabarina, traumatica, hepatica, opiata, non niſi ad breve tempus quietem concedebant. Ineunte Aprili excernere occipiebat fruſtra carnea, fibroſa, parenchymatica, inſtar lienis, vel molæ cujusdam, cum ſanguine. Nullum medicamentum quicquam præſtare viſum, præterquam opiata, ad granum j. ij. iij. & amplius danda, quæ niſi darentur quotidiè, per Deum & cum lacrumis ea expetebat.

Mode-

Moderabantur hæc molem ſanguinis, & dolores, ut paccatius & quietius procederet excernendi onus. Ad plures libras excretæ viſebantur carneæ maſſæ, & citra ullam ſpem quaſi recuperandæ valetudinis, donec ſuperato Julio menſe fatis cederet miſer, ſatis doloribus tortus.

Non potuimus arceſſere molem hanc ab ullo parenchymate, quod & penetratio dimenſionum non detur, & longè major quantitas excerneretur, quàm ipſa viſcera penderent. Credibile eſt vaſa meſenterica venoſa hiaſſe in inteſtina, & appellentem ſucceſſivè ſanguinem in carneas vel parenchymaticas tales abiiſſe pilulas, ut ita loquar, tum fibris propriis, tùm inteſtinalibus forſan productis ad coagulum concurrentibus. Sæpè ſanguis per venam ſectam emiſſus æmulatur parenchyma, totus cohærens, ut ſcindi poſſit, & membranâ obductus videatur. Cumque ſic velut ordinarium exitum invenerit, licet peregrino loco, non tam in grumos abiit nigricantes, quàm ſervato utcunque vitalitatis charactere carneam molem præ ſe tulit, ſucceſſivâ concretione fabricatam & in particulas diviſam.

OBSERVATIO CLXXXIII.

D. GEORGII WOLFFGANGI WEDELII.

De

Cœcitate à ſuppuratione.

ORdinarius modus eventus inflammationum inter alia etiam eſt ſuppuratio, quæ ut in aliis partibus promovetur cum ſucceſſu, ita exitioſa eſt oculis. Hypopyon, quod vulgò deſcribitur, magis inter corneæ lamellas enaſcitur, facilè curandum, vel ſolâ pinguedine viperinâ. Puella paſſere mortuo impetita per ludicrum jactum, fit ut roſtrum pupillam vulneraret levius, mane ſequenti exhibebat puſtulam eminentem, pure plenam. Inſtillatâ pinguedine laudatâ evacuatum pus & inducta leviſſima & vix

notabilis cicatrix, citra viſum labefactatum. Ab ophthalmiâ verò, ſive majori impetu irruente, ſive neglectâ & malè tractatâ vidimus non ſemel viſum fuiſſe extirpatum, nullibi tamen mage ferinam quàm ſequenti exemplo. Anno MDCLXX.

Piſtor L. circiter annorum quoddam velut diluvium patiebatur ſeri ſcorbutici acris & ſalſi in capite. Fluxio ſeu catarrhus naſum occupabat, poſtquam diu hactenus odorari non potuerat, unde depluus mentum, inprimis ſuperiùs exulcerabat, cum cruſtis inſignibus, (mentagram dixiſſes aptiſſimè;) oculos verò utrosque ophthalmia graviſſima, cum ſummâ & tantum non flammeâ rubedine. Ichoroſa materia ex auribus quoque affectabat exitum, & in occipitio ſcaturiebat eadem, cum fœtore. Applicata ad abarcendum morbum, quæcunque generoſa excogitari poterant, purgantia, antiſcorbutica, veſicatoria, collyria, aliaque ſed fruſtra omnia. Adeò enim invaluerat ſeri vitium, ut humores vitales oculorum & domeſtici ſuppurationem ſubirent, deſtruerentur, & conciderent, unde cum machina oculi utriusque, exactâ unâ alterâque hebdomade, deturpata viſeretur, actum eſſe de iisdem ediximus, nullâ arte reparabili viſu.

Fit id in intimiori & velut totali inflammatione nonnunquam, unde ſuppuratione tali ſuccedente res deſperata eſt, nec à privatione ad habitum datur regreſſus, quòd & in aliis vidimus, quamvis non totali & utriusque organi ſimultaneâ clade.

OBSERVATIO CLXXXIV.
D. GEORGII WOLFFGANGI WEDELII,
De
Fractura oſſis mira.

CUm oſſa στάσιν, εἶδος καὶ ὀρθότητα largiantur corpori, multum intereſt, ut fracta componantur, & mediante callo ferruminentur iterum, quò pars organica actionibus

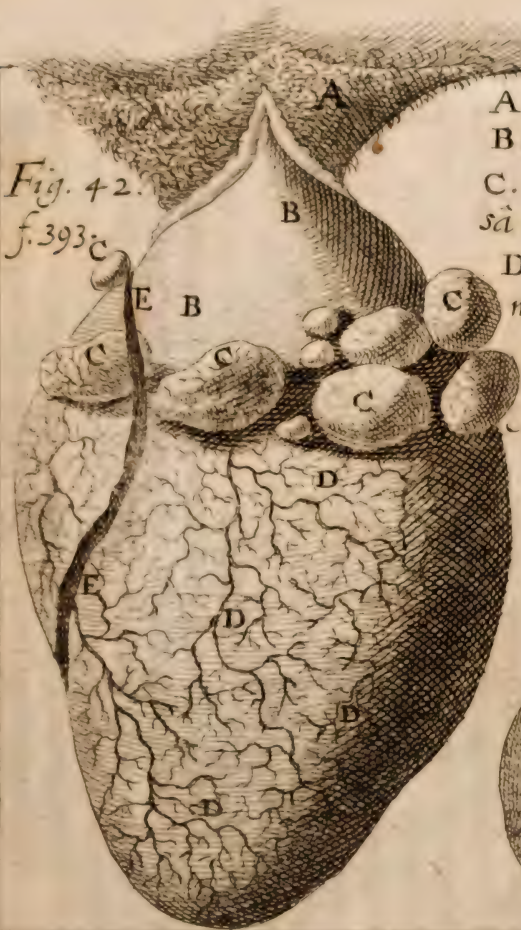

Fig. 42. f. 393.

A. A. *Pudenda.*
B. B. *Matricis corpus.*
C. C. *Moles carneæ carnoſâ membrana utero adnexæ.*
D. D. *Moles carnea maxima, multo membranarum contextu utero adhærens.*
E. E. *Incisura ab Obſtetrice facta, quâ ſimul uterus læſus.*

Fig. 45. f. 420.

Fig. 43. f. 397.

nibus priſtinis præeſſe poſſit. Nec raró fiſſæ partes eximi gaudent, reſarciente archeo defectum, cum aliter peragi curatio renuit.

Eſt apud nos vir eximius, cui ante annos viginti circiter fractum os femoris, ſupra genu binis locis, præcipiti & periculoſo cum equo lapſu facto, curari non potuit aliquot menſibus, donec, conſolidatione negatâ, os, utrinque fracturâ illâ ſeparatum, quinque unciarum longitudine, (ſi integrum ſpectetur in ambitu) laxaretur, & extractum demum concederet unitionem perfectam. Contractius ad ejus egreſſum genu non obſtat tamen, quin ambulare ſic ſatis nôrit.

Mirandum eſt, quomodo tantum ſpatium expleri, vel potius uniri per brevem vim potuerit, cum talis plenaria exemptio facilè deſtructionem & νέκρωσιν poſt ſe trahere videri potuiſſet. Obſtat verò non raró conſolidationi huic ſtatus ſeri acrior, vel acetoſior, γλίσχρȣ debiti & temperati expers, unde & fiſtuloſa ulcera conſurgunt, vel ſaltim non conſtans unitio, quin ad motus eminentioris macrocoſmi harmonicus ſentiatur ſymboliſmus major, & inflammatio, dolores, exitus ichoris, recidivent. Fig. XLIII.

OBSERVATIO CLXXXV.
D. JOH. JACOBI HARDERI.
Ad
Ill. S. R. I. Acad. Nat. Cur.
HERCULEM,
D. GEORGIUM WOLFFGANGUM WEDELIUM.
De
Molæ generatione & differentiis.

Miraberis, Amiciſſime Vir, quod ſilentii diuturnioris culpam, fœtu iſthoc confuſaneo expungere tentem: Verùm ubi & hunc pro ſui maturitate, otii non pa-

rum poſtulâſſe videris, veniam largieris facilè, ſi non encomium, ubi de naturæ defectu, perfecti ac diſtincti quid disſeruero: Cauſæ equidem, quæ ad tale quid accedendum me coëgerunt, variæ ſunt: præterquam enim quòd muliercularum nonnullarum ſortem dolui, quas, dum almæ ſobolis aliquando excludendæ ſpe lactabantur, ante tempus deformem ejusmodi partum edidiſſe conſpexi, ſæpius non citra vitæ periculum, vel illud potiſſimum cordi fuit, quòd de molis varia blaterarent aniculæ, imò etiam, quibus Diva Pallas videbatur eſſe faventior, neque de dubiis hic illic obrepentibus, in veterum vel aliorum monumentis ſufficiens invenirem reſponſum. Animalia bruta, quibus nil ſublime dedit Deus O. M. præter terram tueri, in iſto uno homine conveniunt, quòd ſibi ſimile ex ovo æquè progignunt, paribus pro actione iſthâc animali obeundâ organis inſtructa: prærogativam tamen aliquam ſibi juxta vendicare videntur, quòd fœtus ſuos plerunque legitime edunt, neque ipſorùm loco deformem ejusmodi maſſam excernunt, ad quod ipſum attendens Ariſtoteles, rationes ſollicitè excogitavit, quare in muliercularum uteris potius, quàm cæterorum animalium molæ generentur, quæ quàm obſcuræ ſint, tute haud difficulter intelliges, ubi tantiſper attenderis: ita autem ille l. 4. de gener. anim. cap. VII. *Περὶ δὲ τῆς καλουμένης μύλης, ἣ γίνεται μὲν ὀλιγάκις ταῖς γυναιξὶ, γίνεται δέ τισι τοῦτο πάθος κυούσαις· τίκτουσι γὰρ ὃ καλοῦσι μύλην: ἤδη γὰρ συνέβη τινὶ γυναικὶ συγγινομένῃ τῷ ἀνδρὶ, καὶ δοξάσῃ συλλαβεῖν, τὸ μὲν πρῶτον, ὅτε ὄγκος ηὔξανε τὸ τῆς γαστρὸς, καὶ τ' ἄλλα ἐγίγνετο κατὰ λόγον; ἐπεὶ δὲ ὁ χρόνος ἦν τοῦ τόκου, οὔτ' ἔτικτεν, οὔτε ὁ ὄγκος ἐλάττων ἐγίγνετο. ἀλλὰ κινδυνεύσασα ὑπὸ δυσεντερίας, ἔτεκε σάρκα ἣν καλοῦσι μύλην. περὶ μὲν τοῦ πάθους τῆς αἰτίας, εἴρηται ἐν τοῖς προβλήμασι: πάσχει γὰρ ταυτὸν τὸ κύημα ἐν τῇ μήτρᾳ, ὅπερ ἐν τοῖς ἐχομένοις τὰ μολυνόμενα. καὶ οὐ διὰ θερμότητα, ὥσπερ τινές φασι, ἀλλὰ μᾶλλον δι' ἀσθένειαν θερμότητος. ἔοικε γὰρ ἡ φύσις δυσθανατεῖν, καὶ οὐ δύναται τελειῶσαι, οὐδ' ἐπιθεῖναι τῇ γενέσει τὸ πέρας. ἀπορίαν δ' ἔχει, διατί ποτ' ἐν τοῖς ἄλλοις οὐχὶ γίνεται ζώοις, εἰ μήτε πάμπαν λέληθεν. αἴτιον δὲ δεῖ νομίζειν, ὅτι μόνον ὑστερικόν ἐστι γυνὴ τῶν ἄλλων ζώων, καὶ περὶ τὰς καθάρσεις πλεονάζει, καὶ οὐ δύναται πέπτειν αὐτὰς, ὅτε οὖν ἐκ δυσπέπτου ἰκμάδος συστῇ τὸ κύημα, τότε γίνεται ἡ καλουμένη μύλη.*

Tres

Tres ſunt quibus Philoſophus potiſſimum innititur columnæ, quarum tamen nulla ſatis firma eſt: Primam conſtituunt affectiones hyſtericæ, ex Galenicorum intemperie frigidâ & humidâ ut plurimùm ſcaturientes. Secundam menſtruorum abundantia, unde materiæ ſatis pro ejusmodi fœtu ſuppetit, & tertiam caloris debilitas, unde concoctio legitima deficit: *Illam* quod concernit, cùm conceptui ipſi, quo minus fiat, moram non pariat, quis eſt, qui non futilem agnoſcet? Neque etiam uteri vitio, (qui nonniſi commodum habitaculum, tempore geſtationis fœtui pullulanti præbet,) mola frequenter progignitur, uti quidem alii ipſo cum arbitrati ſunt, vel ex hujus intemperie, quæ veterum figmentum eſt, ut taceam quidquid ex ictero mali ſequiori ſexui accidit, non tam huic, quàm materiæ heterogeneæ in maſsâ humorali abundanti, vel eo delata, imputandum eſſe: *Iſtam* rejici facit, commune nutrimentum, quò tam brutorum quàm humani fœtus fruuntur, quod pariter ex ſanguine per vaſa uterina ad glandulas vel cotylas delato, in vaſa fœtuum, placentas plerunque perreptantia recipitur: ſin autem menſtrua materno ſanguini cum Fernelianis contradiſtinguat, molæ generationem ineptè planè concepit; illæ quoniam ſanguinis grumeſcentiæ, variæque ex ejus ſubſiſtentia prodire ſolitæ carnoſitates, quibus (quod à fluxu iſthoc ſolenni libera ſunt) bruta deſtitui novimus, pro molâ genuina nunquam habendæ ſunt: *Hanc* verò quod ſpectat, ridiculam itidem credimus, ſiquidem nec uterus menſtruorum concoctini emancipatus ſit, neque molæ ſuccretio, maſſæ humoralis dyſcraſiam aliquam neceſſariò arguat; aliam proinde ubi de modo generationis molæ diſſeruero, rei hujus rationem producere neceſſe erit, quam Ariſtoteli aliisve non potuiſſe innoteſcere, mox patebit: nempe fundamenta quæ ille adduxit, falsâ hypotheſi nituntur, ac ſi ex humore crudo & conceptu difficili mola progigneretur, cujus loco Hippocr. l. περὶ ἀφόρων ſubſtituit γονὴν ὀλίγην καὶ νοσώδεα ſemen modicum & morboſum, & l. 2. περὶ γυναικείων, παχεῖαν γονὴν ἐνεχομένην craſſam genituram intus

intus retentam: neque iſthoc melius Galenus l. XIV. de Uſu part. & cum eo veterani plures, ſeminis maſculi vel exiguitati, vel calori in illo deficienti, indeq; utriusque illegitimæ mixtioni culpam imputant, cùm inquit: *Jam ipſum fœmineum ſemen, gignere per ſe fœtum non poteſt, ſed maris ſemen omnino flagitat, cum quo oportet miſceatur, ita ut utrumque ſemen in unum motum conſpiret: Nam tametſi gallinæ citra gallinacei operam, ova ſubventanea concipiant, ex illis tamen animalia excludere nequeunt, quandoquidem ut ea perficerentur, maſculi caliditatem deſiderabant: At mulierem nemo vidit unquam, ſine viro vel molam vel ejusmodi quippiam concepiſſe.* Licet enim non errârit, cùm ovum ſubventaneum à molâ diſtingui contendit, contrà quàm aliqui faciebant, qui ex ſolo ſemine femellæ cùm ſanguinis complemento molæ primordia derivabant, ſeminis tamen maſculi, à quo motus principium ille deducit, labem vel in ſe, minus in fictitiâ cum fœmineo commixtione, adeò facilè non evincet, perinde ut alii diu adhuc laborabunt, circa facultatis formatricis, ob ſanguinis affluentis copiam, errorem detegendum: Motus quem liquor genitalis Maſſæ ſanguineæ & ſpiritibus femellæ impertit, neceſſarius eſt utique, non modo ad conceptum genuinum, ſed ad molam etiam producendam: Audacter forſitan mentiri videbor Medicis ſpermaticis, dum iſthæc aſſero: aſt ex mendacio quod illi dixerunt prius, quare cœco impetu in aliorum ſententias jurarent, veritatem me dicere, omnibus, ut reor, fiet manifeſtum: Seminis utriusq; Parentis σύμμιξις exploſa eſt hodie, utpote experientiæ & ſanæ rationi adverſa: Harvei Viri celebris ſufficiat authoritas, qui quamvis ſtudiosè in damis ab ipſo côitu indagârit, illam tamen pari, quo veteres ſibi imaginati ſunt, ſucceſſu nunquam reperit, ut aliorum vel meam nunc ſeponam, altoque quod ajunt ſilentio prætercam tot abſurda, quibus excogitandis anſam ſuggeſſit, de ſeminis fœminei frigiditate, de facultate formatrice, ſpiritu plaſtico, aliisque pluribus; propterea tamen generatio non incerta vel dubia, quam ex ovo femellæ ſuccedere

dere Medici illuſtres dehinc compererunt, ſucceſſu laudatiſſimo æquè ac feliciſſimo: Prolixiùs heic non ediſſeram, quod alibi pluribus commonſtratum eſt: Satis eſt inde & genituram craſſam cum caloris imbecillitate, & ſeminis utriusque malam σύμμιξιν &c. everti, ſicque molæ natales tantiſper illuſtrari. Citra Viri congreſſum molam pullulare poſſe, non tàm Galeni autoritate, quàm firmâ ratione negatur, cùm mola nil aliud ſit, quàm conceptus falſus à poſteriori, cui Virgines, nî labem ſibimet intulerint, utique obnoxiæ non ſunt, ſupraque jam monſtraverim, aliud planè eſſe à molâ, quod ex menſtruorum morbosâ reſtitatione prodit, cùm vel ipſorum Vett. effato membranas, variaque vaſa, quæ Natura modo extruxerat, inibi notare liceat; Verum quidem eſt in ovariis femellarum pariter ac gallinarum, ovula plurima recondi, maturationem ac fœcundationem neceſſariam expectantia, falſum autem quòd perinde ut iſtæ temporis tractu, ova excludere poſſint, ſubventanea vulgò dicta: neque his accenſendum primordium illud eſt, è quo vitiato vel deſtructo, mola plerumque ſuccreſcit; nimirum ad molæ generationem ovum non maturum modo, ſed fœcundatum inſuper requiritur, quod primariâ naturæ intentione, in uterum per oviductum devehitur, ut ex ipſo fœtus naturalis, ceu ex conceptu legitimo progignitur; hæc ipſa autem naturæ actio, quum à violentò quopiam pervertitur, molæ generatio in procinctu eſt, cujusmodi quid à Matris perversâ imaginatione, vel vehementioribus animi pathematibus frequenter accidit: imò cùm ipſæ partes in ovo, earumque fibræ tenellæ admodum ſint, quin ab humorum (quibus aliàs nutriuntur) acrimonia vel vehementiori impetu, rumpi vel erodi, indeque in unam maſſam, rudem ac indigeſtam coaleſcere queant, extra aleam ponendum autumo: Nec temerè cum molâ confundendum ὠὸν ὠμόν Hippocr. quale nupero demum anno, à juvenculâ à duobus circiter menſibus gravidâ, placentulæ adhuc adhærens excretum vidi, illud ſiquidem abortum efficit, qui fœtus

decenter configurati præmatura eſt excluſio: Ut autem, quæ modo delibavi, evidentius ſe omnium animis ſiſtant, ſciendum eſt, maxima eſſe femellarum, cum fœtibus quos in utero detinent, conſenſionem, adeò quidem ut hi illis intimè compatiantur, eoque facilius noxam accipiant, quò cum cerebri ipſorum, tum ſingularum partium fibrillæ teneriores ſunt, neque ejusmodi impetus, de quibus modò, pariter ſufferre vel iis reſiſtere poſſint: Abſurditatis heic iterum ſed temerè, accuſatur à Galeni filiis, ſi infantes matrum intelligere ſuſpiria, audire ejulatus, videre afflictiones, vel vulnera perpeti dixero, cùm tamen inficias ire nequeant, iisdem, quibus illas, animi pathematibus affici, & unionem hanc quàm maximè neceſſariam eſſe, pro tenerâ ipſorum vitâ ſuſtentandâ: unde etiam admiranda fuit Naturæ atque hujus Authoris providentia, quâ utrique horum, cùm ſanguinis pro aurâ vitali, tum ſpirituum pro ſenſu & motu influxum communem eſſe juſſit, ita quidem, ut ex eodem liquore vitali, quem vaſa matris placentæ ſuppeditârunt, & particulæ nutritiæ partibus ſingulis apponerentur, & ſpiritus nitro-aëreus, per delicatulos cerebri poros ſecerneretur. Qui deinceps ex filamentis exiguis in nervos per ſui propagines, verſus ſingulas corpuſculi partes protenſas, pergeret, munia hic illic legitima obituras: Quod ſi ergo, ex Matris vitioſâ imaginatione, quæ variè utcunque ſuccreſcit, nunc ab externis, motum vehementiorem plerumque concitantibus, nunc ab internis, recordatione pertinaci eorum, quæ aliquando vidimus, ſpiritus impetuoſè motitentur, ob recitatam partium teneritudinem generationis negotium facilimè confunditur, ut fœtus monſtroſus, vel maſſa omninò deformis, poſtmodum procudantur. Illuſtre eſt exemplum, cujus Author ſcrutinii veritatis, l. 2. cap. 7. meminit, de fœminâ quâdam, quæ cùm aſſiſteret ſupplicio, quod rotâ in hominem flagitioſum ſtatuebatur, adeò à ſingulis ictibus facilè conſtrata fuit, ut filium pepererit à primâ nativitate fatuum, cujus ſingula oſſa diſtracta erant pariter, ac illius, qui ob flagitia commiſ-

ſa,

ſa, dictam pœnam ſuſtinuit: Monſtrorum quoque aliarumve deformitatum productiones, quæ ex intuitione rei ſimilis vel vehementiori deſiderio non rarò ſcaturiunt, hanc ſpirituum arctiſſimam unionem ſatis probant: Veriſſima tamen ſunt, quæ Nobiliſſ. Pythagoras noſter, eruditè hac de re ad me ſcripſit: *Fermè*, inquit, *molarum cauſæ, reales magis ſunt quàm imaginariæ, & permanentes ac diuturnæ potiùs, quàm ſubitaneæ aut tranſitoriæ;* (addo quæ primis menſibus imò ſeptimanis maximè contingunt, ubi partes nondum penitus evolutæ & ſummè teneræ exiſtunt, cùm ubi ad qualemcunque molem fœtus jam pervenit, fibræ robuſtiores redditæ omni ſpirituum impetui non ſtatim cedant) *Ærumnoſa vita, triſtitia, iracundia quoque & præcipitati animi furores, ſi crebrò, multumq; iterentur, ad generandas molas plurimùm contribuunt;* Namque hi affectus omnes, cùm violenti ſint, ad deſtructionem tendunt eò libentius, quò ſubtilia corpuſculi ſtamina, inſtar tenellarum arbuſcularum, ab impetuoſiore vento facilè diffringuntur; Ita experientia me docuit, fœminam fœcundam aliàs ac multiparam, binis vicibus, cùm gravidam ſe exiſtimaret, molam ovo anſerino majorem, nunc ſub tertii, nunc quarti menſis initium, fœtus immaturi loco excluſiſſe, nullam ob rationem aliam, quàm quòd utrâque vice, uti quidem confiteri neceſſe habuit, animo volvebat creberrimè, quàm infeliciter aliquot retrò annis peperiſſet, fœtus binos, quorum alter ante tempus proruperat, alter maturus intra ipſa uteri oſtia interierat: Et quid opus eſt verbis? Si animi pathema gravius, potis eſt de fonte quandoque conceptum præcipitare, quidni eundem uteri parietibus adhærentem aliter pervertere poſſit? Sunt autem fœminæ, quæ infortunatos ejusmodi fœtus vident, non rarò nolentes, ob organorum præcipuè vitium, quæ mollecula & tenera, ab humorum acritudine eroduntur, unde poſtmodum loco membrorum ſejunctorum, probeque configuratorum, deformis quædam maſſa, in immenſum excreſcit, uti quidem cum aliorum Medicorum,

 tum

tum propria rurſum me id docuit experientia: atque iſthoc in caſu, in maſsâ humorali magis, quàm ovario, ſeu ſemine matris, culpa quærenda eſt: Inde propterea argumentum infallibile non depromitur, quascunque, ſiquidem humoribus intemperatis videantur eſſe refertæ, molas potius, quàm fœtus legitimos eſſe progenituras, cùm indubiæ ſit veritatis, naturam ad perfectiorem finem omnibus modis collimare, & ob id ipſum embryoni in utero exiſtenti, alimento laudabiliſſimo, tenero & blando, pro viribus proſpicere: unde ſæpiſſimè jam animadverti, in nimiâ iſtiusmodi κακοχυμίᾳ æquè facilè in matrem noxam redundare ac in fœtum: Difficilius forſitan eſſet Galenico, clarè & diſtinctè exponere, quî in tali corporis δυσκρασίᾳ, fœminæ ſemen fœcundum poſſint ad legitimam σύμμιξιν conferre: Quicquid ſit, eluceſcere ex dictis reor molæ genuinas cauſas, quæ Veteribus de generatione aliter planè judicantibus, non potuerunt non eſſe obſcuræ: operæ pretium jam erit inquirere, eccur animalia bruta vitiati hujus fœtus pariter cum mulierculis non ſint feracia? id quod Philoſophus attigit quidem ſed non explicuit: Si cauſas denuo ruminare libet, difficile erit utcunque, illa penitus hinc vindicare; imaginationis etenim vitia in his perinde obſervantur atque in illis, & machinalis hæc actio, admirando artificio ad ſtuporem usque in iis abſolvitur: Nolim autem æſtimativam quempiam iis tribuere, cujus ope, (uti Peripatetici ogganniunt) ex ſpeciebus ſenſatis, non ſenſatas colligant, indeque objecto ſimplici oblato, de hujus bonitate aut malitiâ compoſitiones tacitè efforment, ita quidem ut conſpectâ re horribili, viciſſim exhorreſcant, & ſicubi femella utero geſſerit, fœtum ſimilem dehinc excludat. Egregia certè brutorum actio, & horum Virorum ratiocinio digniſſima, quæ propediem rationabilium choro illa inſeri efficiet: Dolendum ſanè quod homo, qui rationis lumine ſolus inſtructus, præ quibuscunque mundi creaturis triumphat, Creatorem ſuum dignius non veneretur, & quæ, ceu prærogativæ inſignis loco, ipſi unicè conceſſit ad ef-

figiem

figiem ſuam formato, animantibus aliis attribuere contendat, ceu in quibus pariles motus quandoque deprehendit, non cogitans ſupereſſe ſibi nobiliſſimam ejusmodi motuum ducem, quâ deſtituta illa, tales æſtimationis vel compoſitionis aut diviſionis actus impoſſibilè edere poſſint: Falſiſſima eſt hypotheſis imaginari bruta non poſſe, nî hoſce actus viciſſim exerceant: ac ſi res tantæ difficultatis foret, animæ, quam vocant, ſenſitivæ, & mentis operationes ab invicem diſtinguere: ad ipſorúm intentionem loquor, non ſanioris Philoſophiæ regulas; propriè enim nonniſi ſpirituum ab exterioribus ad interiora cerebri motus, idemq́ue, ſi ita loqui fas ſit, circularis (quo veſtigia aliquando impreſſa repetuntur, & filamenta interiora, pariter uti tum agitantur) illis competunt, qui actus in homine, ceu animâ rationali prædito, quæ de utroque diverſimodè dijudicat, nunc ſenſus, nunc imaginationis nomine veniunt, atque abhinc ille vel ſentire vel imaginari dicitur: Sufficit autem quòd nudus iſte ſpirituum motus, ſi violentus evadat, ex objecti monſtroſi intuitione, vel graviori impreſſione, aut aliâ quâvis causâ concitante, etiam in brutorum fœtibus eâdem ratione deformitates varias, vel monſtroſitates producere valeat, uti quidem exempla ab authoribus recitata evidentiſſimè evincunt; neque enim generatio animæ rationalis negotium eſt, ceu cujus bene eſſe ab iſtâ dependeat, nunquam certè monſtroſi vel aliis deformes partus ita ederentur, utpote quas anima quovis modo præpediret, licet mulieres, temperando ſibi ab intempeſtivis animi commotionibus, ex ſana rationis imperio, ad partum naturalem multum utique conferre, non eamus inficias, compeſcendo vel ſubtrahendo id, quod ſpirituum enormitatibus primariam aliàs anſam ſubminiſtravit: Ex his autem nondum liquere exiſtimo, molam in uteris femellarum brutarum, vel non vel rarenter productum iri, quin imò cùm monſtra pariant frequenter, molas pariter concipere poſſe, pluribus abſonum non videbitur, utpote ex iisdem ferè, quibus illa, cauſis reſultantes, ovi tenerrimis fibrillis non relu-

ctantibus: Fateor ejusmodi quicquam ex bruti utero excretum, hactenus me non conſpexiſſe, rogitoque ſtudiosè quoscunque rerum naturalium, veritatis præprimis avidos, ut ſi quid de his compertum habeant, vel olim experiantur, publico mihique non invideant: id verò dicere auſim, oblatum mihi fuiſſe nuperâ æſtate ovum majuſculum, quod cum aliis Gallina incubârat, cujus putamine rejecto, non pulli ſtamina, ſed materia rudis ſanguinolenta oculis ſe objecerunt, manifeſto ut auguror, generationis interruptæ indicio, campus heic aperiretur amplus ſatis, de ovo à Gallinâ incubato disquirendi, modo inſtituti illud pateretur ratio. Mihi hac vice ſatis erit, vel ex hinc communicationem ſpirituum matris incubantis, cum ſpiritibus pulli in ovo deliteſcentis, aliquo modo probari poſſe; licet enim concedam partes ſingulas pulli cum materiâ nutritiâ inibi jam contineri, id tamen ſtatuere, ἄτοπον planè non videtur, *illius* ope partium accretionem & conformationem legitimam quaſi determinari, uti quidem in animantibus quæ intra ſe generant, manifeſtius obſervare eſt, ſed fortè nimis ſubtilis ſum, qui novi incubationem gallinæ pro pullis excludendis neceſſariam ſemper non eſſe: aſt excludantur hi ope furni interdum, hæcque quam modò innui communio tantiſper exulet, ſaltem ille nodus primùm erit ſolvendus, ſi recitatæ obſervationi reſpondere non libeat, quî fiat ut medio incubationis tempore, ubi tempeſtas tonitruoſa ingruit, aut etiam ligna prope locum quem incubans elegit, ſcinduntur, pulli non raro intereant? Spero ſanè vel iſthinc peritiores excitatum iri, ut philoſophemata aliorum melius examinent. Potiſſima quæ pro Ariſtotelis ſententiâ militare poteſt, cauſa molarum infrequentiæ in brutis, animi pathemata videntur eſſe, quæ non violenta modò ſed iterata ac perſiſtentia ſuperius accuſavi, quorum pervicaciam in mulierculis haud dubiè creberrimæ cogitationes de rebus præteritis ſeu triſtibus ſeu exoſis, aliisvé cauſantur: in brutis etiamſi ſpirituum fervidiorem motum, qui in omnibus pari celeritate non evaneſcit, non negem,

gem, talem tamen concipere difficilimum, cùm objectis irritantibus remotis, ſpiritus ſenſim placari incipiant, motus quoque violenti, ſi quibus tentantur, abortum maturâſſe magis, quàm deformem ejusmodi maſſam produxiſſe, experientia teſtetur: hinc equæ utero geſtantes parcius calcaribus exercentur, ne tenello pullo detrimenti aliquid accedat, qui tamen uti & vaccinus uteri glandulis, plurimarum placentularum ope, optimè connectitur: hæ primis geſtationis ſeptimanis, ceu tot in ovo conſpicui poruli, animum mirè reficiunt: cauſæ iſti alteram adjungo itidem rariorem, humorum videlicet acritudinem, ſeu iſti in brutis oppoſitam benignitatem; vaſorum enim ſtaminumque teneritudo utrobique obtinet, neque ſucco, qui alimenti loco advehitur & ſequeſtratur, ſi naturam erodentem pariter indueret, humanis magis reſiſterent: Sed de his plus ſatis, pro virium mearum modulo, quibus ſi meliora attulerint alii, non modo libenter obtemperabo, verùm gratias agam inſuper quàm maximas; ratum quoniam apud me eſt, nullâ re ad veritatem nos magis erudiri, quàm contrarias opiniones probè expendendo, & genuinum, ſi fieri poteſt, nucleum deinceps eruendo: Ad molarum differentias ut pergam, promiſſi hortatur ratio, quarum ſi plures alii recenſent, ego potiſſimas ſaltem exponam: Molæ aliæ ſunt annuæ, aliæ non: *Illæ* dicuntur tales, quod per annum unum vel plures in uteri cavo commorentur, magis magisque accreſcentes & indureſcentes, non ſine maximo muliercularum incommodo & detrimento, utpote quibus non tam ponderoſitate ſuâ, ceu vitâ & motu legitimo deſtitutæ, quàm ſubtractione pabuli nutritii, moleſtiſſimæ ſunt, utpote quæ pariter, ac ſi fœtus adeſſet, nutriuntur: hæ contra brevius in utero hoſpitantur, & vel primis menſibus, laudabili ipſius naturæ ſtimulo, vel artis ope expelluntur: Illarum exemplum rariſſimum refert cùm Excellentiſſ. Jænisius obſ. 79. Ann. 2. Ephemerid. de Molâ quinquenni, prolapſum uteri mentiente, tum Clariſſ. Schenkius de ſeptendecenni aliique: Ego quoque fœminam novi, quæ

quum

quum gravidam primùm ſe arbitraretur, anno circiter ætatis quadrageſimo molam geſtare comperta fuit, poſtquam tempus partûs diu multumque fruſtra expectâſſet. Medicusq; in conſilium accerſitus, abdomini intumeſcenti, hydragogis ſæpius, ſed in caſſum, proſpicere contendiſſet: Chirurgus qui malum iſthoc funeſtum, quod per biennium ferè delituerat, in uteri latebris detexit, manuali operâ ægræ aſſiſtere utcunque detrectavit, cùm magnitudinem capitis infantis mole exuperaret, utero pertinaciter adhæreſcens, hydropisque ſuborientis haud obſcura videret indicia: Mortua eſt inde anno circiter poſt, verè hydropica, corpusque iſtud globiforme & ſcirrhoſum valde, poſt mortem demum, Chirurgi manu exectum fuit, cujus vaſa utique erant elegantiſſima, quibus imprudenter reſectis, præſentaneum periculum imminuiſſet. Porro mola alia eſt ſolitaria, alia cum fœtu conjuncta, & quidem ita ut vel iſti adhæreſcat, non citra grave, quod in parte inde inſtat periculum, vel ab eodem ſeparata ſit: cæterum mola talis vel ante conceptum ſua poteſt ſumere primordia, ex cauſis ſæpius dictis, vel paulo poſt hunc, cujusmodi quid in ſuperfœtatione (de quâ inferius) contingere exiſtimamus: Molam tamen fuiſſe dubito, quam fœtui accretam refert, Franciſcus Maurickus, Chirurgus Pariſinus peritiſſimus, & libro de Arte obſtetricandi edito celebris: Verba ejus l. 1. cap. 9. ſunt ſeqq. *En l' année 1665. eſtant chez Monſieur Bourdelot, Docteur en Medicine de la Faculté de Paris, chez qui on fait publiquement tous les Lundis des conferences Academiques; comme on fut tombé ſur le diſcours de la circulation du ſangque s'expliques pour lors ſelon mon ſentiment, on y apporta l'enfant d'une femme nouvellement accouchée à terme, auquel manquoit toute la partie ſuperieure de la teſte, n'ayant aucun crane, ny cerveau, ny même aucun cuir chevelu: mais il avoit ſeulement, au lieu de toutes ces parties, une mole ou maſſe charnüe plate & fort rouge de l'epaiſſeur & largeur d'un arriére fais, recouverte d'une ſimple membrane eſſez fortei cet enfant non obſtant cela avoit toutes les*

autres

autres parti & du corps &c. Cranii certè, cerebri, partiumque caput ſuperius integentium defectus, vitium aliquod formationis ex perverſà forti imaginatione aut impreſſione, quâ mater prius laboravit, oriundum indigitant magis quàm molam, quæ inſtar maſſæ cujusdam latiuſculæ & rotundæ, reliquum caput obtegebat, quin imò hoc ipſum naturæ providentiam arguit, quâ inopere ſuo abſterrita vel impedita, munimento carneo, mentis domicilium obmunire ſategit, vide ſis Celeberr. Wepferi Hiſtoriam de Puellâ ſine Cerebro nata An. 3. Ephemerid. Suppetiiſſent ipſi haud dubiè obſervationes aliæ, cujusmodi legere eſt apud Thom. Bartholin. Cent. III. Epiſtol. quibus veritatem felicius illuſtrare potuiſſet : Pariter omni obſcuritate non caret exemplum quod attulit capite præcedenti, de fœminâ quæ elapſis graviditatis menſibus, gemellos peperit, è quibus filiola juſtam magnitudinem erat adepta filiolo parvulo exiſtente, & ſi hinc augurari licuiſſet, nonniſi quinque menſium, etenim ſuperfœtationem, (quam ex minoritate aliqui optimè concluderent, cùm in gemellorum geſtatione, licet unus alteri ſucci nutritii ſibi plus aſſimilet, tanta tamen diſparitas niſi ob cauſas evidentes rarò appareat) heic non adfuiſſe, ex placentæ unitate evincere annititur, utpote quâ manifeſtum ſit, ex uno coitu conceptum utrumque pullulâſſe: ego verò ſalvâ hujus Viri experientiâ, quam maximi æſtimo, ſignum hoc infallibile eſſe non crediderim, ſiquidem contrarium ſub ipſa ferè labentis hujus anni auſpicia comperi, apud fœminam cui gemellos parienti adſtiti, quorum uterque propriâ gaudebat placentâ, nec etiam ſcio, qui generationi ex ovo, quam quidem negaſſe ipſum, ſed præter rationem novi, aſſertum hoc conforme ſit, ceu in quo placentulæ veſtigia, jam agnoſcimus. *Excellentiſſ. Borrichius Volum. 5. Act. Hafn.* ſuperfœtationum exempla tria refert, in quibus omnibus ea fuit fœtuum diverſitas, ut duo circiter menſes inter primam ſecundamve conceptionem interceſſiſſe viderentur, nullâ placentarum vel pluralitatis vel unitatis factâ mentio-

 ne,

ne, & quidem ſi de ſuperfœtationis tempore loqui auſim commodiſſimum illud primi menſes eſſe videntur, non quod Vett. heic adſtipuler commento, ſuperfœtationem irritam facientibus, nî prius ſemen utriusque Parentis probè fuerit commixtum & membranis inveſtitum, quo effluere amplius non poſſit; Superfœtatio nusquam ſanè ita contingeret; ſed quia tum fœtus nondum ita accrevit, ſecundum omnes uteri parietes, ut ovulo denuò delabenti, ob nimiam ipſorum extenſionem, idoneus adhæreſcendi locus adimi poſſet: quod ſi tamen quocunque tempore ovum adſit maturum, isque à liquore genitali ſpiritibus & maſſæ humorali matris motus ſemper imprimatur, quem pro conceptu, uti neceſſariũ ita determinatum hactenus exiſtimavi, conceptionem iterari poſſe, quis inficiari auderet? neque enim me moratur, quod Hipp. l. περὶ ἐπικυήσιας, inquit, ἐπικυήσωνται δὲ τῶν γυναικῶν, ὧν ἂν ὁ στόμαχος μετὰ τὸ πρῶτον κύημα μὴ ξυμμεμύκῃ, συμμεμύκει δὲ μετὰ τὰ ἐπικυήματα τὸ ἐπιπίπτομενα ὕστερον; conceptu quoniam facto, licet non negem os uteri claudi atque anguſtari, ea tamen aſſerti hujus infallibilis ſequela non eſt: *Ubicunque poſt congreſſum maris cum feminâ, uteri orificium non ilicò occluditur, ibi conceptus fieri nequit;* Siquidem clauſura hæc non tam pro ſeminis injecti (uti ſupponit) quàm fœtus augeſcentis ad legitimum tempus commodâ retentione à naturâ inſtituta fuit: ſed de his ὡς ἐν παρόδῳ. Ad tertiam molæ differentiam tranſeo, quam conſtituunt molæ vivaces ac volatiles, iis de quibus ſupra, mortuis quaſi exiſtentibus: de his aniculæ & mulierculæ plurima uti communis ipſarum genius ferre ſolet: utrum autem fabellam merè referant, tute judica, qui experientiâ & judicii dexteritate emines, eſſe iſtas gravidarum carnifices, ceu quæ liquorem vitalem hiante ore exugant, & ubi ſemel excluſæ fuerint, in conclavi variè circumcurſitare, dum priſtinum, quam modo reliquerant, locum nî promptè occidantur repetant, ſæpius inaudivi, quandoque cum joco & riſu, quo iſtam ſexûs Philoſophiam digniſſimam videbam, vitam & motum corpori

utriusque

uteriusque horum fontibus deſtituto tribuentem : interdum cum admiratione , ubi narrationi fidem exempla fecerunt, præprimis verò cùm in virorum eruditiſſimorum monumentis, harum non levia veſtigia animadverterem : Celeberr. Bartholinus Volum. 1. Act. Hafn. *Familiaris eſt*, (inquit) *illa mola in Belgio, ubi vulgo Suygers vocatur, quaſi ſanguiſuga, fœtui infeſta ſugillando, ſimilis illi quam Levinus Lemnius deſcribit l. 1. de occult. Nat. mirac. In urbe noſtra non nullæ ſunt matronæ, ſedulò caventes ne facilè innoteſcat: Poſt fœtum in partu prodit, & cubiculi angulos pervolitando, inquietat mulieres, quæ omni ſtudio perſequuntur, ut enecatam comburant, credentes niſi comprehenſa comburatur, laborare aviculam in eo, ut iterum uteri latebras intret, quas ſi repetierit, mori puerperam:* hæc ille: quibus plura addidit Excellentiſſ. Sachſ. p. m. Ann. 2. Ephem. notatu longè digniſſima; quid mihi ſuper iſthâc re contigerit, paucis enarrabo: Anno 1681. Matrona honeſta, cùm ſe à quatuor circiter menſibus gravidam exiſtimaret, d. 24. Octobr. ſub veſperam ingentibus torminibus & doloribus ac ſi fœtum perfectum enixum eſſet, corripitur, lochiorum fluxu aliquot antè ſeptimanas jam comparente: Vocor ſub mediam noctem à Marito de uxore valdè ſollicito: Accedenti ægrota corpus deforme monſtrat, quod interea per uterum excreverat, talpæ figurâ & longitudine pedes ſubtus quaſi reconditos habens, & parte anteriore proboſcidem: inde conſpicua erant duo foramina, quæ nares, & duo alia, quæ oculos referre dicebat obſtetrix: dorſum ex infinitis conſtabat papillulis, cujus medium linea cingebat ſubatra, latiuſcula, intus verò præter maſſam fibroſam ſanguinolentam, quidquam aliud animadvertere non licuit: Hanc ex dictis molis ſeu ſanguiſugis unum eſſe, quam noſtrates ,,Fraaß" vocant, adſtantes uno ore profitebantur, quæ ubi diutius delituiſſet in antro ſuo, vitam utique & motum adepta eſſet: his autem ego parum attribui fidei vel aſſenſus, cum papillæ illæ placentæ figuram æmulatæ ſint, reliquaque maſſa fibroſa, quid fœtus tandem corpus iſthoc deve-

 niſſet

niſſet, ſatis edocuerit: ſimilem ferè hiſtoriam video recenſeri à Celeb. Wepfero Ann. 3. Ephemer. noſtr. Obſ. 129. & Clariſſ. Salmuth, de Matronâ quæ d. 5. April. 1621. maſſam excluſit carneam, palmam longam & latam viventem, os latum inſtar tineæ vel cyprini, ſed non cavum, & duo puncta nigra oculos referentia habentem: In terram hæc prolapſa non palpitavit modo, ſed variè ſe movit ac piſcis inſtar ſe convolvit: Quid de hiſce judicandum ſit, ancipiti feror animo; difficile enim mihi, ſi probè philoſophari velim, molæ ſeu maſſæ carneæ indigeſtæ in quâ nec cerebri vel nervorum, vel cordis ulla amplius reperiuntur veſtigia, imò quæ ex ſanguinis confuſaneo quaquaverſum affluxu ſuccreſcit, motum genuinum vel pulſum tribuere, quo vivat, circumvolet, imò unum alterumve membrum fœtui quandoque demordeat: aliorum nihilominus fidem irritam non faciam, vel experientiæ quidquam detraham: quin, ſi optare fas eſt, vellem iſtiusmodi ſpectaculo præſentem eſſe poſſe; reâpſe enim ſi quid iſtorum contingit, ſpiritus ſaltem aêrei præſentia requiritur, qui ubi locorum in tali maſsâ, ſecernatur commodè vel ſtabuletur, verſusq; partes matricis influat, multæ adhuc meditationi anſam ſuggeret; videnturque mihi ejusmodi fœtûs, quorum ſupra ex Bartholin. aliisque memini, monſtroſi magis, quàm mola dicendi, utpote in quibus producendis, natura ab opere ſuo deſciſcit, ut totius vel aliquarum ſaltem partium ratione, nec opus heic repetere, quæ de variis animantium formis, quas ex accidenti quandoque producit, alii diſſeruerunt: Sufficit ſupra laudatum Bartholinum, monſtris illos accenſere, mirarique potiſſimum, quî ſemina Parentum in eam materiam in utero transmutari poſſint: Quod ſi verò molas etiam vocitare velint alii, per me liberum eſto, modò non confundantur, quæ ab invicem vel diverſiſſima exiſtunt. Molæ multiplices ſicubi in uteri cavernis offenduntur, curioſam mentem identidem reficiunt, cujusmodi ſeptem diverſæ magnitudinis, in Virginis Epiſcopi Cellenſis matrice repertas, etiamnum ſe ſervare,

vare, Clariſſ. D. D. Anhornius, Phyſicus Sangall. meritiſſ. Decur. II. Ann. I. Ephemerid. meminit: dixerim tamen ejus cum veniâ, veras iſtas molas non fuiſſe, ſiquidem Virgo illa perſtitit; impoſſibile quoniam feminam in cœlibatu viventem concipere vel ova parere heu! quot non, ſi iſthoc obtineret, quotannis excluderent? inde etiam Excellentiſſ. noſter Pythagoras Parerg. 6. quod honoratiſſ. *Aretæo* inſcripſit, tuberum vel globoſorum corporum nomine illas convenientiſſimè exprimit: Huic non diſſimilem hiſtoriam, quum Genevæ degeret, impertiit Clariſſ. D. D. *Theod. Zvvingerus* aviti nominis hæres feliciſſimus, quam heic ſubnectam, utpote Tibi & Curioſis omnibus placituram.

OBSERVATIO CLXXXVI.
D. THEODORI ZWINGERI.
De
Excreſcentia carnea uterina.

Ruſtica quinquagenariæ proxima è pago Engishofen ſuperioris Turgoviæ, cui nomen Catharina Huberin/ phlegmaticæ, ut appellant vulgò, temperiei, ad Venerem ſegnis, nupſerat ante viginti, & ſi quid excurrere poteſt, annos marito vegeto, robuſto, & cui ad τὸ εὖ εἶναι præter χύτεον βαλάντιον nihil deeſſe viſum eſt. Cum hoc non niſi duos integro illo ſpacio progenuit filios, quorum prior octodecim, poſterior novem jam annos natus, uterque τῶν ἀθλητῶν Hippocratis laudatum nomen meriti. A biennio autem lumborum doloribus, levibus quidem, ſed ἀδιαλείπτοις divexabatur; cui frequens mingendi deſiderium ceu individuus ſeſe junxerat comes. Menſtrua intermedio hoc tempore ſæpius intempeſtivo, aliquando immoderato & continuato ad aliquot ſeptimanas fluxu urgebant; interdum etiam nihil prorſus fluebant. Symptomatum horum impatiens fœmina, Veterinarii cujusdam, ut infelicioris mortalium ſortis ἀλογόν ἐςι τε ἰθος,

 con-

conſilium & opem exploratura abit, ſed triſti, ut fieri plurimum ſolet, cum eventu, quippe ab eo, ceu calculo renum laboraret, generoſa tollens remedia λιθοντρίπτικα, in continuam ex eorum uſu incidit mingendi neceſſitudinem: minxit autem haud difficulter & absque dolore moleſtiore. Appetitus interea ἀλύμαντος perſtitit; nec ulla unquam κεφαλαλγία fœminam torſit. Semeſtre nunc labitur, ex quo artuum laſſitudinem primùm ſentiebat; à trimeſtri verò præ lumborum & inguinum doloribus licet non adeo vehementibus ſedere difficulter poterat, nullâ licet exterius apparente corporis labe.

Die Junii 12. anni hujus 1681. ſentire quid cepit in vaginâ uteri, quod egerendi maximum conatum movit. Novitate rei perculſa fœmina, duas ſtatim arceſſivit obſtetrices, & licèt certò ſciret, ſe gravidam non eſſe, voluit nihilominus, ut quid rei hoc ſit, ſtudioſè explorarent, inſolitarum ejusmodi rerum imperitæ obſtetrices fungum coagulati ſanguinis eſſe ſphacelatum (vocant ein Brandknollen) arbitratæ, manu illum extrahendum ſtatuunt. Conſilio dum anxia de ſanitate Ægra annuit, peritior, quæ ſibi viſa eſt, obſtetrix manus admovet promptas, ſed dum grumum ſe obtenturam ſanguinis credit, en carneam molem duas ſpithamas longitudinem propemodum æquantem pertinaciter protrahit, Ægrâ interim præ acerbiſſimis, qui ſibi in extractione pariebantur, doloribus imaniter vociferante, venas inprimis atque nervos omnes ex utroque iliorum latere ſibi rumpi alto clamore ingeminante. Obſtetrices perpetuis Ægræ ejulantibus attonitæ, ſerò nimium animadverterunt, corpus iſtud præternaturale non ex vaginâ ſaltem, ſed ex utero ipſo ulterius deſcendere. Sollicitæ itaque de rei eventu Veterinarium, à quo antea ſiniſtro cum ſucceſſu curata fuit, accerſi de novo volunt. Ille verò ſemel atque iterum vocatus accedere renuit, ſuam hiſce in caſibus ἀπειρίαν prætendens. Intolerabiles interim dolores Ægram miſerrimam eo impulerunt, ut obteſtaretur obſtetrices, inciſione corporis levamen ſibi procurare tentarent. Nec rogari diu

con-

conſuetæ morem gerunt obſtetrices, vulnusque digiti longitudinem, ac duorum digitorum transverſorum profunditatem facilè exæquans incautæ infligunt. Verùm enimverò, ut ſiniſter utplurimum ſolet eſſe eventus eorum, quæ ἀλόγως peraguntur, ita tantum quoque abfuit, ut Ægra inde levaretur, ut potius in pejus omnia ruerent, dolorque per ſe jam intenſus ſingulis penè momentis magis magisque exacerbaretur, nec, quod peſſimum omnium, extaret, qui conſilio adjumentum præſtare potuiſſet. Fatis igitur commendata Mitioribus jacuit ad 14. Junii ejusdem, quo Cleophea Schobingera Matrona Sangallenſis Nobiliſſima, & ob plurimos, quos ipſa perpeſſa eſt, morbos, in variis Mulierum affectibus percurandis verſatiſſima, ad Miſeram inviſendam à ruricolis rogabatur, haud longè tum à pago negotiorum causâ exiſtens. Matrona igitur, pro affectu, quo erga miſeras & pauperes ejusmodi fœminas auxilio deſtitutas tenetur, benigno, ſine morâ ad Ægram proficiſcitur, ubi examinatis probè omnibus casûs circumſtantiis, comperit tandem corpus illud ex ſinu pudoris propendens ſphacelatum jam magna ſui parte, intolerabilem ferè expirare fœtorem, ac penitius conſideratum nil eſſe aliud vidit, quàm inverſum uterum, carneis excreſcentiis pluribus, ut ex figurâ adjectâ patet, involutum, molemque carnis maximam ſpithamæ unius cum dimidiâ longitudinem exæquare cognovit. Obſervavit itidem, ipſam quoque uteri ſubſtantiam à vulnere læſam ac ſphacelo corruptam extare; molesque carneas ſingulas propriis involutas membranis, ac à ſe invicem diſtinctæ, uteri ſubſtantiæ tenaciſſimè adhærere. Omnibus ſic probè perpenſis, Prognoſin ſtatim funeſtam facit, omnia tamen ad Ægræ ſalutem ſe contributuram promittit. Eum in finem Chirurgum, qui maximè vicinus erat, accerſi jubet, utpote cùm quo de medendi ratione, ſiquidem manualem heic operationem neceſſariam eſſe omninò prævidebat, conſilium iniret. Quo facto, in eo convenerunt, uti absque admotione cultri (in deſperato enim caſu famæ quoque immeritò ſæpe in dubiis

dubiis eventibus periclitantis habenda ratio) digitis ſaltem carnea moles ab uteri ſubſtantiâ divellantur ; eoque peracto uterus in locum reponatur. Manum itaque Matrona admovit operi, molesque ſingulas ſatis magno cum labore ab utero ſine notabili cum dolore ita avulſit, ut vix duas ſanguinis unicas inde perdiderit Ægra.

Maxima, quæ adfuit, moles, duorum transverſorum digitorum latitudinem utero undiquaque adnexa, colorem ſecundinarum finxit, ſubſtantiamque obtinuit ſoliditate lienis bovini gaudentem, ac pondere libram civilem æquantem venis quoque quamplurimis ſuperficiem permeantibus ſuperbientem. Minores verò moles omnes carnis fuerunt firmioris, ac fibroſioris, coloris autem nigricantis, odoris fœtidiſſimi; & leviculâ ſui parte utero per venarum, arteriolarum, aliorumque vaſorum reciprocam communicationem adhærentes. Avulſis hiſce corporibus Matrona uterum quoque extremis partibus violacei ac nigri coloris, inſenſilem quippe & jam ſphacelatum, in locum ſuum reponere laborat, ac dum eum ſub oſſe pubis ſurſum protrudebat, Ægra leviculum perſenſit dolorem, ſed ſtatim iterum evaneſcentem. Ab 11. Jan. usque ad 14. Iſchuriâ laboravit Ægra, bihorio autem poſt operationem peractam ſine difficultate ac impedimento urinas reddidit. Nauſeâ interim perpetuò conflictabatur, quæ ſanè ſphacelo membri laborantium atque inde moribundorum conſuetudo tantum non perpetua. Peractis hiſce omnibus, in id incumbendum erat, ut ſphaceli progreſſus minueretur, vulnusque uteri ſanaretur. Præſcriptis itaque ex conſilio Medici internis ſudoriferis blandis, vulnerariis decoctis, ac injectionibus uterinis convenientibus, & diætâ ad mentem Dn. Mauriceau in tractatu de Affectibus Muliebribus imperatâ Matrona Nobiliſſima ad negotia priſtina revertebatur, Ægramque Chirurgi ſollicitæ commendabat curæ, quam & eâ induſtriâ geſſit, ut Ægram adhuc ad ſex integros dies ſuperſtitem ſervaret: quibus abſolutis, ſphacelo ingraveſcente animam reddidit.

Hactenus

Hactenus *ille*, quibus ego meam qualemcunque adderem ἐπίκεισιν, nî eá perſpicuitate ſingula eſſent dicta, ut ab omnibus pariter intelligi poſſint: Agmen diſſertationis claudet, hiſtoria Juvenculæ, ovula innumera excernentis, cujus copiam ſuggeſſit, Excellentiſſ. Theophilus *Bonetus*, Medicus Genevenſis, æternâ laude digniſſimus, in literis d. 16. Aug. 1681. ad me exaratis: *Oblatæ*, inquit, *mihi â muliere clinicâ, duæ patinæ ſtanneæ, mediocris magnitudinis, quas adimplebant ovorũ myriades, omnino illis ſimilium, quæ è majoribus noſtris truttis, in exenteratione eruuntur, magnitudinis ſcilicet grani juniperini maturi, etſi quædam eſſent minora, qualia in dicto frutice ante maturitatem. Eô verò à prædictis diſcrimine, quòd ſibi invicem non cohærerent, ſed ſparſim humori lento & albo innatarent, ovi albumen referenti. His confuſæ erant pelliculæ, quæ in aquam calentem conjectæ, non diſſolvebantur, ſicuti concretæ & compactæ pituitæ accidit, ſed membranarum fragmenta referebant: Adſtabat his fruſtum carneum, obſcurè rubens, ovi gallinacei mediocris magnitudine: Chirurgus familiaris, ut audio, ovorum nonnulla aquæ ferventi immiſſâ, induruiſſe retulit &c.* Ruminent iſta eruditi, & quî vel unde hæc ovorum congeries ſuccreverit, pro ingenii quâ pollent acie melius examinent; mihi enim de his aliisvé hactenus laſſâſſe ſatis eſt. Vale ô Academiæ noſtræ decus illuſtre, ſcriptisque elegantiſſimis orbem literatum locupletare perge! Scribſi Baſil. d. 19. Decembris, 1683.

[*Joh. Jacob. Harderus.*]

OBSERVATIO CLXXXVII.
D. VALENTINI SCHAD.
De
Fœminá ex ſcabie in melancholiam deſperatam incidente, lochiorum fluxu curata.

UXor Lanionis hujus loci, temperaturæ ſanguineo-melancholicæ, ætatis vigeſimum octavum annum agens, ma-

mater 4. liberorum pietatis & pudicitiæ fama, nota, carnibus fumo induratis & ſalſis, unico verbo, craſſo victu adſueta, ſcabie, ex lunari tributo reſtricto, laborabat meumq; implorabat conſilium, monui itaq; ut præ omnibus victum mutaret craſſum & concoctu difficilem vitaret, è contra concoctu faciles eligeret; dein decoctum aliquod aperiens ſanguinemq; mundificans uterinis permixtum decenter uſurparet; Aſt maritus hujus magis avarus quam indigenus, medicamenta & mea pro uxore ſuâ præſcripta præter-propter thalerum imperialem conſtantia tanquam nimis prætioſa emere recuſabat. Quid fit? Uxor mariti avaritiam & animum erga ſe mente revolvens & ſecum reputans, hoc pro maximâ ignominiâ habens, incidit in mœrorem & triſtitiam quam quidem primis diebus diſſimulat, ſed paucis poſt fit tota delira; imaginatur illam eſſe pauperrimam ideoque nec edere nec bibere licere; Cacodœmonem apud illam in cubiculo imo in ventre illius reſidere & præcipere ut liberos omnes trucidaret, quia eos propter paupertatem educare non poſſet. Veſtimenta dilacerat & ſi ab amicis non cuſtoditur, per feneſtras ſe vult præcipitare: Maritus hâc in re ſuam agnoſcens culpam, me convocavit ſed prædixi ſtatim, quod occaſionem optimam (quæ juxta noſtrum venerandum Senem Hippocratem præceps eſt) neglexerit; Etenim nec edere nec bibere (aliâs medicamenta cibis admiſcuiſſem) multo minus medicamenta aſſumere volebat, metuens omnia ſua bona devorare. Nihil ergo præter venæſectionem (quia plethorica & Juvencula erat) & quidem primo in brachio deinde in pede conſulere, reſtabat, cucurbitulasque cum ſcarificatione partibus inferioribus apponendas conſulebam; ſed hæc præſidii genera nihil efficiebant amplius quàm quod ægra ex perſuaſione mea cibum parum ab amicis per dies aliquot caperet, menſes verò ſuppreſſi manebant; hinc tribus diebus elapſis cibum reſpuebat & phantaſiæ falſæ huic inſiſtebat, ut etiam ad extremam maciem deducta potius Sceleton quam vivum hominem repræſentaret & proximè mori videretur;

retur; ſed præter omnium opinionem vires recepit & ſe ſubduxit ex ſuâ domo, in pagos hujus urbis, proximos, ubi radices omnisque generis fructus immaturos devoravit; Maritus eam inſequens in pago Hebel, & quidem in horreo invenit iterumque ſecum duxit: quia verò domi manere nolebat, eam arctius cuſtodire curavit & cubiculo incluſit, tandem etiam cuſtodiæ pertæſus maritus iterum inſtanter à me conſilium petebat, cum itaque omne auxilium in menſium fluxu conſiſteret, hic autem nullo modo promovendus erat, tum omnia remedia reſpuebat, ſpem in lochiorum fluxum poſui Maritoque ſuaſor exſtiti ut uxorem ad coitum incitaret illamq; ingravidaret; Maritus huic conſilio obtemperans, illam placidis verbis eò adegit & imprægnavit; durante geſtatione præcipuè cum, fœtum ſe movere, perciperet, Diabolum in ventre geſtare, ſemper dixit, ſed exitus conſilio & ſpei reſpondit, etenim Anno 1682. Menſe Aprilis legitimo partus tempore feliciter filiam peperit, & lochiorum fluxu decenti ab omnibus ſupra memoratis falſis phantaſmatis nunc in annum & quod excurrit, liberata, Dei gratiâ liberè vivit.

OBSERVATIO CLXXXVIII.
D. JOHANNIS DOLÆI.
Vulnus Cor pertranſiens non illicò lethale.

DIe 4. Jan. 1684. juſſu Sereniſſimi Principis Haſſorum CAROLI, Domini mei Clementiſſimi aperui cadaver Juvenis 25. annorum, ſub mammillâ dextrâ intra coſtam 4. & 5. ab alio gladio perfoſſi. Aperto cadavere vidi pectus totum ſero & ſanguine refertum, pericardium & cor per binos ventriculos perfoſſum, & tamen Juvenis per 4. aut 5. horas ſuperſtes in vita manſit.

OBSERVATIO CLXXXIX.
D. JOH. GEORG. VOLCKAMERI.
De
Lapide Bezoar ex Simiis Berneæ majoribus.

INter complura ex Indiis ſecum allata, verè rariora, quibus muſéum meum exornare voluit Nobiliſſimus & Excellentiſſimus Dn. D. Grimmius, eniteſcit Bezoar orientalis, ex ſimiis majoribus ſive Bavianis Berneæ exemptus. Ejus color extrinſecus caſtaneâ lucidior, forma inæqualis rotunditatis, nucem ferè juglandem adæquat; pondus drachmas ſex refert: æſtimio cæteros ex capris Bezoarticis longè anteit, ut talis 50. vel 60. Imperialibus vendatur. Uſum ſimilem, quem cæteri tales bezoartici orientales lapides præſtat, in affectibus præcipuè ex acido ortis circa cor, in cholerâ & aliis, qui acidæ ſunt efferveſcentiæ ſoboles. Etenim ſimilis eorundem cum cæteris terræ lapidibus generatio, ex alcali & acido procedit, ſubtiliori tamen hi ſunt terrâ prædici,

Fig. XLV.

[*Ex literis Crimmianis.*]

SCHOLIUM.

JOh. Bapt. Tavernier l. 2. Itin. Ind. cap. 24. Quod lapidem Bezoar ex ſimiis attinet, tantæ hic virtutis eſt, ut duo grana ſuperent ſex grana lapidis ex capris deſumptis. Rarior longè eſt, & in talibus ſaltem reperitur ſimiis, quæ per inſulam Macaſſar vagantur. Rotundæ hic autem figuræ eſt lapis; dum qui ex capris exempti ſub variis ſe prodant formis, prout vel à ramulo, aut gemmâ fruticis cujusdam capra comedit. Sicut verò rariores ſunt lapides iſti ex ſimiis, præ cæteris aliis, tantò etiam ſunt pretioſiores illis, & majore cum ſtudio quæruntur: inventum talem magnitudine juglandis, ultra 100. imperiales licentur.

centur. Luſitani inhiare his oppidò ſolent, metuentes juxta ſecum excubitores, venenis ipſis ſubdolè inſidiantes.

Vilioris longè pretii æſtimio Philippus Baldæus venire hos lapides bezoarticos refert in ſua Malabaricæ & Cormandelii regionis deſcriptione, cap. 16. Hos enim, ſi ovum columbinum adæquaverint, ſex, aut ſeptem, qui verò ad ovi gallinacei magnitudinem acceſſerint, duodecim realium pretio æſtimari ait. Idem Author cap. 24. ex capite talium ſimiarum oriri, Bandæ incolas affirmantes adducit. Bontius in Tr. de medicinâ Indorum, cap. 45. Vidi, ait, & lapides Pazahar, natos in ventriculis ſimiarum, qui teretes ſunt, ac longitudinem digiti aliquando excedunt, qui hîc præſtantiſſimi omnium cenſentur.

OBSERVATIO CXC.
D. JOH. GEORG. VOLCKAMERI.
Periculoſus Mercurii uſus Antimonio diaphoretico emendatus.

FOemina quædam hujus urbis noſtræ, Mercurii dulcis uſu granorum XV. purgata, variis agitari cœpit ſymptomatis: Minùs ritè præparatum eundem fuiſſe effectus docuit: decem quippe & octo annorum ætatis fuit; in ore ingratum metalli ſaporem, inſtar ſublimati retulit, vomitum excitavit & tormina ventris, exaſperatis inde faucibus. Veſpere eandem inviſens ſatis perturbatam inveni ægram, cui Venetas porrexi pilulas, ut murmurantem ſopirem ventrem. Nocte benè peractâ ad conſueta eandem dimiſi rurſus munia. Poſt quatuor revocatus ad illam dies, facie offendo pallidâ, dentibus nonnihil vacillantibus, fœtente oris halitu, toto corpore imbecillem & quaſi tremulam. Quid conſilii in arena eligerem dubius, cujusdam tandem in me ipſo facti non immemor experimenti, exhibeo cubitum ituræ pulveris Antimonii diaphoretici ſcrupulum unum; ſudavit per noctem,

quievit, maneq; benè percurata nullius amplius medicamenti indiga ulteriori illorum uſui valedixit.

SCHOLIUM.

QUæ in averruncandis Mercurii aſſumti non ritè præparati vitiis virtus inſit Antimonio diaphoretico ex ſequenti patebit hiſtoriâ. Anno poſt Chriſtum natum circiter quadrageſimo, inter cæteros in Chymicis labores, ad Mercurium ſublimandum me adcinxi. Cœpi proinde illum in aquâ ſolvere ſtygia, abſtractum dein & ſiccatum cum colcothare & ſale calcinato in lignea paropſide benè miſcui cum piſtillo ligneo. Exhalans inde tetra, me non advertente, mephitis per os & nares cerebrum ſubintravit, corpusque meum miris per biduum divexavit ſymptomatibus, nil opis ex Theriaca, Methridatio, aut cæteris cumque alexipharmacis expertus, appetitus omnis ablatus, totius laſſitudo corporis ſubſecuta; nonnunquam artus convelli cœpêre, nullâ tamen ſubſequente ſalivatione. Aurum in ore detentum non fuit maculatum, nil ſudor proficere voluit. Tandem ſub noctem alterius diei ad Antimonium, quod noviter præparatum habui diaphoreticum, confugi, ejusque ſcrupulum ponderaturus unam, drachmam integram immiſi per noctem in aquam Cardui benedicti. Exoriente ſequenti die infuſionem hancce epotavi, mox ad ſudorem compoſitus ferè diffluxi madore. Lecto egreſſus in hypocauſtum mutato induſio obambulare cœpi: vomitus ex improviſo vehemens ſecutus eſt vel trinis vicibus: quo vix peracto ſexies copioſa ſupervenit dejectio, citra ullum virium lapſum, quin poſt exactum horæ vix unius ſpatium me mirè refectum & ex ſingulari DEI gratiâ in integrum fuiſſe reſtitutum, ſenſi.

Annum circa ſeptuageſimum quartum aurifabro cuidam ſexagenario idem id tulit auxiliũ, qui diebus octo in inaurandis cupreis laminis, quod ſub diu factum, fuit occupatus: Tremulas exinde acquiſivit manus, cum frequenti capitis nutatione. Virum hunc bonum, ceu meum in mineralium δοκιμασία

magi-

magiſtrum deſererre nolui: præſcriptis proinde pro triduo tribus Antim:diaphor:ſcrupulis in aq.ſcorzoneræ montanæ exhibitis ſubſecuto ſudore ad priſtinum artuum robur, DEO favente reduxi, ut absque ullâ ſuo iterum fungi officio potuerit remorâ. *Divinas Antimonii virtutes deprædicat Baſilius Valentinus, in ſuo Curru triumphali. Alexander a Suchten in tract. de Antimonio.* Videatur ſupra obſervatio 156. fol. 361. ad finem.

OBSERVATIO CXCI.

D. JOH. GEORG. VOLCKAMERI.

Parcus nimiùm potus hepati in primis nocivus.

Nobilis quædam fœmina floridi vultus & calidioris conſtitutionis conqueri cœpit de dolore ſub ubere dextro: Deliteſcebat quippe in mediâ ſubtus lineâ, quâ pectori adhæret, exiguum ulcuſculum rotundum, milii ſeminis magnitudine, quod ſerum quoddam ſtillabat, ſinum hinc inde cum dolore arrodens. Huic ſuccurrebam cum oleo ovorum, cui ceruſſa alba fuit admiſta. Inde ceſſàvit dolor, & eroſus ſinus ille optimè reſtitutus apparuit, Dein ſub coſtis dextri lateris, nocturno præcipuè tempore de atroci conqueſta dolore, laborare incepit: lenitâ autem alvo, emplaſtrum de ſpermate ranarum parti impoſitum dolenti fuit, & aquam recens ex radicibus Scrophulariæ & foliis Agrimoniæ deſtillatam, cum ſyr. de polypodio compoſito quotidiè ad tres uncias bibit. Melius ſe habere gaviſa eſt, nec tamen ſubſequente conſtanti valetudine: nocturno ſiquidem tempore ad duas vel tres horas excitata ex ſomno è lecto ſe proripere fuit coacta: dolore circa jecoris regionem incrementa ſubinde cum gravitate quadam ponderosâ ſumente. Tandem eandē ob nimiam potûs abſtinentiam, nulla illam ſtimulante ſiti id damni

perpeti

perpeti intellexi; unâ enim aut alterâ potûs uncia fuit contenta, ſæpius nil penitus bibens; ad liberaliorem proinde illam coëgi potationem, ut ſqualido nimis ſubveniret jecinori. Poſt tales nonnunquam dolores quandam cum languore totius cordis palpitationem fuit perpeſſa, deficiente ſcil. lymphatico latice in pericardium inde nimis parcè refluo. Tandem aſthmatica obiit.

SCHOLIUM.

IN hâc fœmina fontem humidi primigenii, jecur, ob defectum humidi laboraſſe, & induratum fuiſſe nullum eſt dubium. Ob parciorem ſiquidem potum, omento præcipuè ſat exiguo ſitim infrequentem inferente non ſufficit humiditas primò hepati oblata (juxta tritum illud, **der erſte Trunck gehet zur Leber**) ut idipſum pro neceſſitate inundare poſſit. Hinc in ſcaturigine lymphæ ad jecur delatæ ob imminutam quantitatem culpa latet graviſſima; hinc jecur ipſum ſuâ naturâ ſiccius exareſcit & indureſcit; hinc illud ponderoſius quaſi redditum gravitatem cum dolore junctum certis quibusdam temporum intervallis æſtimandum offert; hinc lymphæ ad pericardium fluentis inopia cor afficit, & cum palpitatione tremebundum quaſi propter ademptam convenientem humiditatem efficit; hinc cum induratione jecoris hectica & atrophia univerſi corporis, niſi remediis locus ſuperſit, ominanda. Cor calidi fontem in liene arteriis ſcatente, humidi ſcaturiginem in jecinore poſuiſſe videtur, quorum alterutro vel leviter affecto univerſum ſtatim corpus ingentem virium proſtrationem ſentit: Illo exiſtente languidiore animi dejectionem cum mœrore, calido quippe nativo in corde patiente: hoc verò minus ritè diſpoſito, decolorem faciei formam, appetitum imminutum, habitumque corporis cachecticum, humido nempe primigenio ruinam metuente, ſubſequi neceſſum eſt.

OBSER-

OBSERVATIO CXCII.

D. JOH. GEORG. VOLCKAMERI.

Calvariæ recenter ex patibulo deſumptæ mira deſtillatio.

IN officinâ urbis noſtræ præcipuâ, Stœberliniana recens è patibulo à carnifice emptum fuit cranium, quod nocturno tempore in ampliore fornace calcinari debuit. Mediam circiter noctem inſignis in laboratorio exortus fuit ſtrepitus, januæ hinc inde apertæ & cum vi atque impetu denuò obſeratæ auditæ fuére, ita, ut ſurſum deorſumque omnia fuiſſe mota quis ſuſpicari potuiſſet. Sequenti die nil fuit in laboratorio deprehenſum quicquam immutatum, portæ omnes exactè clauſæ, inque ſuo ordine relicta fuere viſa omnia, citra ullius rei diſpendium.

SCHOLIUM.

COnſimile quid contigit in decollatâ infanticida, quæ ſubſequente nocte albo habitu amicta coram lecto cuſtodis carcerum comparuit, & elegantem, quam frequenter captiva etiamnum viva modulata fuit, cantionem repetiit. Ea ipſa nocte mediâ in D. Petri templo, in quo ad extemporaneam ſectionem Anatomicam aliquot vicibus celebrandam mihi commiſſa fuit, vehemens auditus fuit ſtrepitus & rumor, ut ruinas ſedilium & ſcamnorum inde vicini metuerint. Sequenti mane diei illæſa & illibata inventa fuére omnia. Utrum hæ actiones à ſpiritu corporis vitali, qui jam è corpore dimiſſus reditum ſuum quaſi molitur, & nonnunquam ſub ſpectrorum formâ hominibus imponit & conſternat; an verò Satanicis adſcribendæ ſint impoſturis, dubium eſſe videbitur. Cum verò tales ad mortem deſtinatæ perſonæ DEO ſe seriò

commendent nec quicquam ipſis commercii ſit cum Diabolo, facilè fuerit judicandum, ſoli ſpiritui vitali haſce actiones adſcribendas eſſe. Spiritum autem vitalem in corpore intelligo primum in eo motorem, vitæ authorem, Archæum, quin vitam ipſam; qui, quæ ratio ipſi dictat, efficit, illius ſe movens voluntate & inſtinctu, naturalibusque vitalibus & animalibus actionibus præeſt. Hic ex interfecto egrediens corpore depoſito cadavere liber jam exiſtens, cum aurâ ſeſe vitali in aëre iterum unit & in illa lætatur, tanquam in propriâ ſuâ naturâ: quia, dictante Philoſopho, omne eò revertitur, unde exivit.

OBSERVATIO CXCIII.

D. JOH. GEORG. VOLCKAMERI.

Periculoſa aëris ſubtractio.

ILluſtriſſimi Generalis Montecuculi Conjux Noribergæ graviter decumbens, propter vim venti feneſtras penetrantis, immiteque in hypocauſto ſatis amplo frigus, redintegrare vires haud potuit priſtinas; huic inſerviens Hecuba quædam, inſano ſubvenire conſilio cogitavit. Omnes enim feneſtrarum commiſſuras glutine nimis obſeravit, ut ægrotam in lecto inviſenti mihi, cùm ingreſſus ad eam fuiſſem, ſpiritus deficere cœperit: Vetulæ in obſtruendis rimis iſtis nimium ſolicitæ accurro, ſummam illius execror dementiam, illicò ad cæteras procurro feneſtras, rejectisque chartis illis agglutinatis, iisque apertis liberum aëri introitum reddo, ut ſpiritus vitalis ſuo frui pabulo demum potuerit, qui aliàs flammæ inſtar, denegato hoc vitæ ſpiritu paulatim evaneſcere potuiſſet.

SCHOLIUM.

VItam omnibus notiſſimam, præ cunctis aliis theſaurum eſſe pretioſiſſimum, æſtimatiſſimum, nemo ibit infi-

cias

cias. Ex elementis vel eorum qualitatibus hanc ſuam ducere originem quis aſſerere audebit, igne inprimis ipſi è diametro contrario; reliquis etiam in exceſſu multùm ei adverſantibus. Solem ille Lunamque è mundo ſuſtulerit, qui natales ſpiritus vitalis aliunde, quàm ex aſtris, calidum quippe nativum ex Sole, humidumque ex Luna primigenium oriundos exiſtimant, vitamque cœlitùs deſcendere, corporibusque immitti negant:

Sedibus æthereis Spiritus ille venit.

Quamvis verò elementa virtutes ſuas ad conſervandam & propagandam vitam contribuant, & eidem inſerviant, absque aurâ tamen vitali nimium rurſus nocent. Quot enim combuſtione conſumptos, terrâ abſorptos, aquâ ſuffocatos, ademptoque aêre extinctos novimus, ob defectum illius auræ, quæ ſola fomes eſt vitæ, tàm vegetabilium, & animantium, quàm mineralium & metallorum. Vitæ flammæque præeſt ſpiritus ille in aëre ſubinde exultans, quo ſi orbatus fuerit aër, res intermortua penè eſt. Separabilis autem ab aëre eſt illa aura, quam cum aêre, ſuo quippe vehiculo in reſpirando attrahimus, attractam ſanguini per pulmones tranſeunti communicamus, aërem hoc ſuo incolâ privatum iterum exhalamus: ſic flamma ignis in aurâ vitali exultat neglecto comite ſuo aëre inani. Lucernam ſervabis ardentem ſub amplo detentam & incluſam vitro; in mobili vigebit ſplendore flamma iſta, quoad auræ fruetur beneficio, in vitro contentæ; quâ verò ex aëre abſumta paulatim elangueſcit & evaneſcit: Auram hanc nuncupat Setonius, in ſuo novi luminis epilogo, *occultum vitæ cibum, quem nos rorem de nocte, de die aquam vocamus rarefactam, cujus ſpiritus inviſibilis congelatus melior eſt, quam terra univerſa.*

Hâc Hermetis avicula plurimum delectatur Archæus noſter, cauſâ non ſaltem vitæ, quin & morborum ap. ægro-

tos. *Tanta* quippe *corporibus omnibus ſpiritus hujus ineſt neceſſitas*, quod ait Hippocrates, *ut ſi quidem aliis omnibus & cibis & potibus quis abſtineat, duos tamen & tres, vel plures dies poſſit vitam trahere: at ſi quis ſpiritui in corpus vias intercipiat, vel exiguâ diei parte homini pereundum eſt. Adeò neceſſarius eſt uſus ſpiritûs in corpore.* Videſis ſuperiùs pag. 97.

FINIS

CORONAT OPUS.

APPENDIX
AD
ANNUM SECUNDUM
DECURIÆ II.
EPHEMERIDUM
MEDICO-PHYSICARUM
NATURÆ CURIOSORUM,
In Germania.

NORIMBERGÆ,
ANNO M. DC. LXXXIV.

MOMO

Saniorem mentem!

NUllum tàm celerem, quo non duxiſſet Apelles
Lineolam fertur paſſus abire diem.
Nulla dies noſtro ſine libro præterit ævo
Profore quæ credit prodere quisque cupit:
Quamvis non eadem faveat fortuna ſecundo
omnibus eventu, cœptaq; laude probet.
Damnet Ariſtarchus cenſurâ pleraq; durâ
quamlibet, hoc ipſum det quoque ſæpè probro;
Si non bullatis turgeſcat pagina nugis,
ſi quid ſit ſcriptum ſimpliciore manu.
Non ideo viſum eſt perituræ parcere chartæ,
alter quod tumidus reſpuit, alter arrat.
Naturæ ſanè ſtudio qui noſcere curant,
abdita ſollicito deſide tecta ſitu,
Cum natura parens ſit ſimplex, Numen ut ipſum,
cum ſit & una, ſolent ſimplicitate capi:
Non tamen eſt rebus calor & color omnibus idem
nec ſtilus hîc: facies hîc ſua cuiq; manet.
Sit ſatis in mediam traxiſſe latentia lucem,
qui meliora petit det meliora prior.
Poſtea deſpiciat, quæ conſpicit. Adſpice ſodes,
quisquis es, & ſpeculum læve videre puta.
Si fueris facilis, facies ridebit in iſto;
horrebis viſo, ſi malus, ore tuo,

CON-

CONTENTA APPENDICIS P. P.

Epiſtola Joh. Chriſtoph. Sturmii, P.P. de veritate propoſitionum in Joh Alphonſi Borelli lib. 1. de Motu Animalium ſubtilius demonſtratarum, Oculis ipſis quodammodo ingerenda.

Epiſtola R. D. Melch. Leydeckeri, de variatione Magnetis à ſuo quondam ſolito puncto.

Diſſertatio D. Georgii Wolffgangi Wedelii, P. P. de morte Judæ, Arii, inteſtinis ab ileo ruptis.

Epiſtola Michaelis Bernhardi Valentini, M. L. de novâ matricis & morborum mulieris Anatome.

Relatio Hiſtorica M. Dionis, Chir. Regii Pariſ. de utero duplici in fœminâ obſervato. *Ex Gall. in Lat. verſa.*

EPISTOLA
JOH. CHRISTOPH. STURMII,
Math. & Phyſ. P. P.

Ad

JOH. GEORGIUM
VOLCKAMERUM, M.D.

De

Veritate Propoſitionum in Joh. Alphonſi Borelli Lib. I. de Motu Animalium ſubtiliùs demonſtratarum.

Oculis ipſis quodammodo ingerenda.

NOBILISSIME ET EXCELLENTISSIME VIR, FAUTOR ÆSTUMATISSIME.

ACcepi à Filio Tuo & verſionem Hypotheſeos Anglicanæ circa Magneticæ Declinationis variationem, & nuperrimas quoque Tuas, in quibus ex Dn. Leydeckeri literis mecum communicabas obſervationem variatæ ejusdem in auſtralibus etiam Mundi partibus, unâque haut immeritò judicabas, Anglicam illam Dn. Halleji Hypotheſin directè ſaltem ad noſtrum inſtitutum parum facere, utpote quæ cauſam variantis eodem tempore in diverſis locis Terræ Declinationis exponere ſatagit; cùm nobis quæſtio ſit & præcipua cura de cauſa variationis ejusdem in eodem loco diverſis temporibus obſervatæ: tametſi ſic inter ſe colligatæ mihi videantur hæc & illa, ut unâ ſatis accurateque detectâ, nec altera fortaſſe in obſcuro diu latere poſſit.

Hautefueillii tamen è Diario Gallico nobiscum communicata cogitata propiùs attingunt, non tam cauſam variationis noſtræ, quàm ipſam variationem præciſiùs obſervandam; de quibus equidem impoſterũ videbo, ubi rem ipſam experiundi major fuerit commoditas. Cauſam autem quod attinet, non minus laudabile eſt quàm ardens Tuum ejus ſciendæ deſiderium. Verùm enim verò hoc opus & hic labor eſt, meo judicio, non unius ingenii, nedum obtuſioris mei, nec unius, opinor, ſeculi. Satis eſt hoc noſtrum ævum rem ipſam & variationis hujus phænomena præcipua detexiſſe; de cauſa ipſorum genuina poſteritas noſtra videat, poſteaquam nos

ei materiam judicandi ſufficientem, h. e. Obſervationes multò plures ex diverſis ac remotiſſimis etiam Terræ locis collectas, & ritè inter ſe conferendas, transmiſerimus; qui præcipuus equidem invitatoriæ noſtræ Epiſtolæ ſcopus erat. Fruſtrà igitur, à me ſaltem, exſpectas admirandæ mutationis cauſam, qui malo nihil de rebus abſtruſioribus quàm ſine veri ſpecie dicere. Ne tamen is Tibi videar qui ſymbolam ad Ephemeridum Veſtrarum laudabile inſtitutum ex paupere mea penu conferre detrectem; en Tibi nonnulla, quæ hiſce diebus primò meditatus eram, dein opere ipſo manuque tentavi circa JOH. ALPHONSI BORELLI NEAP. de Motu animalium aurei verè operis ſublimes ac diffuſas demonſtrationes, in gratiam mediocrium ingeniorum & facilitandas multùm & in anguſtiam haut ingratam, ſpero, contrahendas.

Etenim, cùm in prima præcipuaque operis laudatiſſimi parte hoc unum maximè agat Vir Acutiſſimus, ut contrà communem opinionem evidentiſſimè demonſtret: Naturam haut exiguas, ſed immenſas ferè Vires adhibere minutis articulorum artuumque, aut, quæ his appenduntur vel incumbunt, ponderum momentis exæquandis aut ſuperandis, nec id tamen imprudenter, ſed ſapientiſſimè; aſſerti tam parodoxi veritatem indubiam indagine multiplici eruturus & in ipſa Solis luce collocaturus, methodo incedit prorſus Mathematicâ, & principia Mechanica cum Obſervationibus Anatomicis adeò felici copulâ conſtringit, ut neque paria his à quoquam unquam facta in hoc genere, neque fieri ab ullo alio ingenio potuiſſe, jure cenſeas, niſi quod Borelli ſimilem Anatomiæ cognitionem exploratiſſimam & Mathematum Scientiam accuratiſſimam junctim in promptu haberet. Cùm igitur Concluſiones ab ipſo demonſtratas earumque veritatem perſpicere plurimorum interſit; demonſtrationes autem adeò ſublimes & concatenatam propoſitionum ſeriem

nexum-

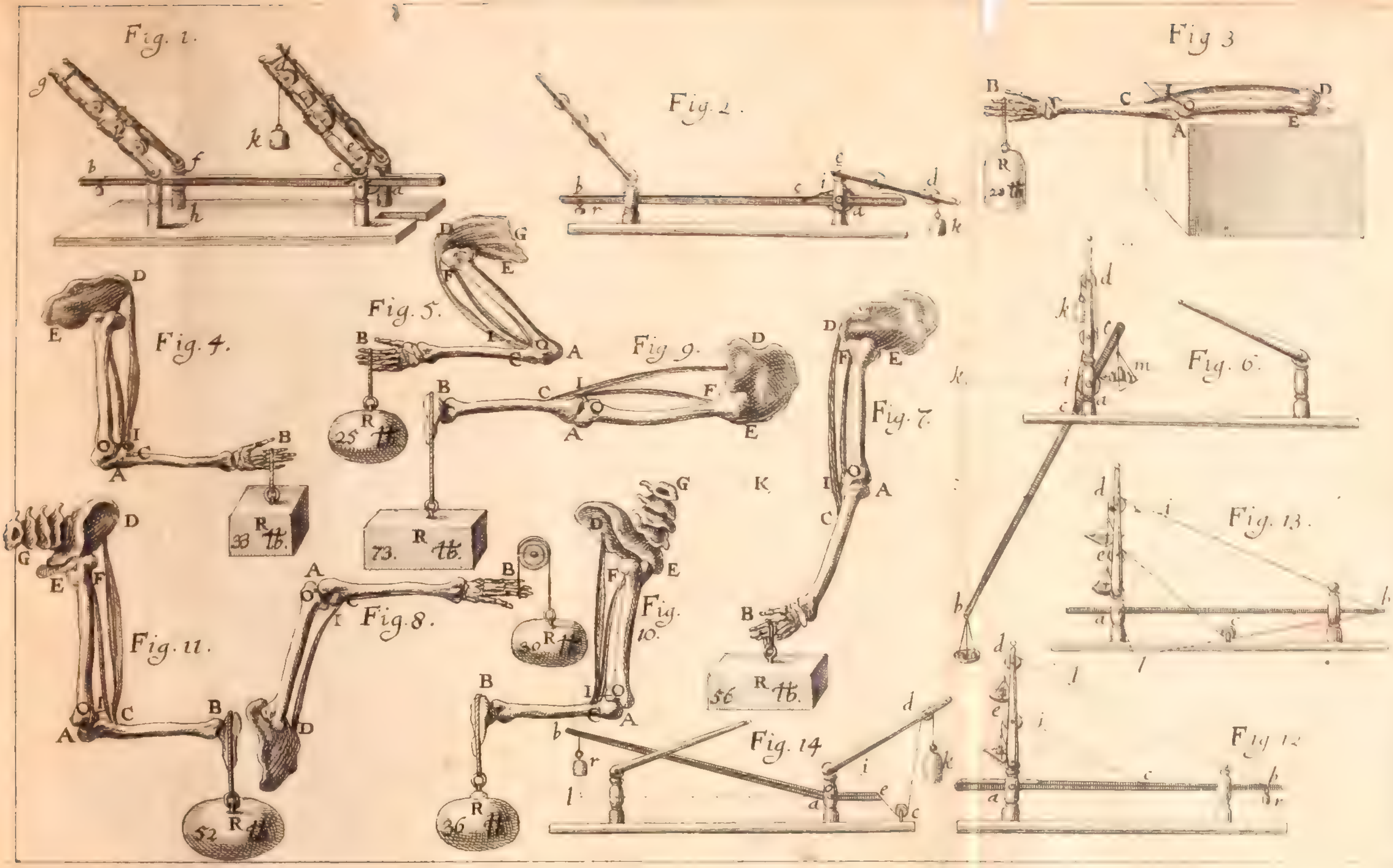
nexumque uno, ceu par erat, intuitu complecti haut facilè in quenquam cadat, niſi cui non Mathematica demonſtrandi methodus tantùm, ſed ipſa Matheſis, inprimis Geometria & Mechanica, ſit familiariſſima: prævideo ſanè quamplurimos utiliſſimis tantorum laborum fructibus cariturос, niſi aliâ viâ & magis tritâ & breviore ad illos deguſtandos manuducantur. Quod equidem dum dico & facere nunc pro mea virili paro, nolim ſanè in eam partem id quenquam interpretari, quaſi aut prolixitatem in demonſtrationibus Borellianis aut difficultatem vel obſcuritatem incuſare, aut capiendis illis pares ab earum lectione & meditatione retrahere in animo habeam, id quod equidem abſit à me quàm longiſſimè; ſed, uti ſolemus eos, qui neque Solis directum obtutum ſuſtinere valent, nec ejus vultum per Helioſcopia contemplari conſueverunt, in ejus eclipſibus ſpectandis ad aquas deducimus, in ſpeculo illo rudiore quaſi cominus faciem Solis, obſcuratam ſpectaturos; ita, quibus demonſtrationum illarum mathematicarum ubique exoptanda ἀκρίβεια & ſubtilitas aut afferre tædium, aut veritates ipſas eâ ratione demonſtratas ignorandi neceſſitatem imponere poſſet, eorum oculis easdem rudiore quodam ac ſimpliciore modo ut ingereremus, ſimulque in animis eorum, quibus non tàm facultas quàm voluntas deforet illa profundiora ratiocinia exhauriendi, horum etiam pernoſcendorum deſiderium accenderemus.

Ejus rei ſpecimen aliquod edere in prima BORELLI Indagine illuſtranda cùm ferat hac vice animus, ſciendum eſt, Univerſæ hujus indaginis primæ nervum quaſi & nucleum contineri in Prop. XXII. & ſeqq. usque ad XXX. excluſivè, præcedentibus in harum demonſtrandarum gratiam præmiſſis. Omnem autem octo harum propoſitionum veritatem oculariter, ope machinulæ cujusdam in eam finem paratæ demonſtro, cujus hæc eſt fabrica: Super

aſſerculum quendam ſeſquipedalem erectæ ſunt binæ columellæ in *a* & *h* (Fig. I.) mediam complexæ regulam *a*, *c*, *b*, tanquam vectem, cujus pars dextima *c a* geminata crenam habet, quæ rotulam *a* recipiat unà cum ipſa regula intra duas columellas *a e*, transversâ robuſtiore acu ſic ſuſpenſam, ut & regula ipſa intra columellas, & rotula intra regulæ crenam, circa eam liberrimè volvatur, & pars anterior regulæ *b* intra binas alteras columellas *h f* facillimè quoque aſcendat ac deſcendat, ad latera ſolùm evagari prohibita. Porrò verò *e d* & *f g* ſunt alia duo brachiorum paria, quæ ternas rotulas ſive trochleas eburneas promptiſſimè circa ſuas axiculas volubiles geſtant, ſupernè circa *d* & *g* transverſo clavo firmiter connexa, infernè verò ad columellarum capita *e* & *f* cochleis ita adſtricta, ut junctim unà cum ſuis trochleis in quemcunque ſitum, aut erigi aut inclinari, & in eodem ſitu deinde firmari queant, prout uſus in hac aut ſequentibus indaginibus poſtulaverit.

Prima Borelli indago ſimpliciore modo ad oculum demonſtrata.

Primùm igitur Prop. XXII. veritatem ipſis oculis ſpectandam exhibituri, vectem ſive ſtateram *a b*, (vid. Fig II.) immiſſo crenæ poſticæ plumbo, ad æquilibrium reduximus; deinde ſemidiametro rotulæ *a*, ab ejus centro ſive axe vicies per longitudinem regulæ *a b* ſignatâ, ex puncto vigeſimo *b* ſuſpendimus pondus parvulum *r* unius drachmæ, in puncto tertio verò *c* alligavimus funiculum eumque ſuper rotula *a* protenſum, demiſſo brachio *e d* circa trochlearum unam *d* demiſimus, infernè ex ejus unculo ſupenſo pondere *k* 20. drachmarum oneratum: Quo facto deprehendimus, elevato brachio *e d* unà cum filo non ulteriùs, quàm ut hoc rotulam adhuc in *i* contingeret, appenſa duo pondera momenta habere

Fig. 1.
Fig. 2.
Fig 3
20 tb
Fig. 4.
33 tb.
Fig. 5.
25 tb
Fig. 6.
Fig. 7.
56 tb.
Fig. 8.
30 tb
Fig 9.
73. tb.
Fig. 10.
Fig. 11.
52 tb
36 tb
Fig. 12
Fig. 13.
Fig. 14

habere æqualia ſeſeque mutuò continere inæquilibrio; ſublato verò altiùs filo, ut ejus diſtantia perpendicularis à centro rotulæ major eſſet hujus ſemidiametro, h. e. vigeſimâ parte vectis *o b*, præponderabat ſtatim pondus K; ſed contrà depreſſo licet ampliùs filo, manebat nihilominus æquilibrium; quia diſtantia lineæ directionis *c i* manebat eadem, utpote ob rotulæ protuberantiam per illam poſticam fili depreſſionem non mutabilis. Erat igitur nunc ad oculum evidens: Sicut erat lineæ directionis obliquè trahentis *c i* diſtantia à centro *i* ad lineæ directionis rectà trahentis *b r* diſtantiam *o b*, ſic eſſe reciprocè pondus minus *r* ad vires ponderis majoris K; ſcilicet utrobique ut 1. ad 20.

Quandoquidem ergo in caſu Prop. XXI. & XXII. (vid. Fig. 3.) Cubitus A B eſt inſtar vectis, pondus R loco drachmæ, muſculi brachiei & bicipitis tendines *d i c* loco fili, & eorum vis contractiva loco ponderis k, tuberculus A I loco rotulæ *a i*, diſtantia O I ad diſtantiam O B ut 1. ad 20, per obſervationem; evidentiſſimum eſt vi experimenti noſtri; ut 1 ad 20, ſic eſſe pondus R ad muſculorum D C illud ſuſtinentium vim contractivam, atque adeò hanc ponderis R vigecuplam: &, quia in juvene robuſto pondus R, à cubito A B, dum humerus A E fulcro cuidam innititur, liberè ſuſpenſum, non ſuperat 26. ℔ aut, ſuperaddendo propter ipſius cubiti pondus unà ſuſtentandum adhuc 2, ℔; ad ſummam 28. ℔; robur illorum muſculorum abſolutum æquivalere vicies 28, h. e. 560 ℔.

In Caſu Prop. XXIII. (Fig. 4) quia, flexo humero A E verſus cubitum A B, directa magis evadit tractio tendinis C I, & O I diſtantia paulò major; ideò iidem muſculi mediante eodem vecte plus ponderis, quàm antea, ſuſtinere poſſunt, nempe ut experientia teſtatur 33, & cum duabus cubiti 35 ℔; prout in machina noſtra obſervamus, allevato tantiſper filo, momentum ponderis K ſtatim evadere majus, ut plusquàm *r* ex *b* ſuſpenſum ſuſtentare valeat.

Caſus

Caſus Prop. XXIV. eſt priorum conſectarium quoddam, in quo ſolius bicipitis muſculi C D vires æſtimantur, utpote qui tenuis manet &, quantum per flexuram E O B (Fig. 5.) laxatur, tantundem iterum per alternam G D O iterum tenditur; dum interim brachieus F I totus laxus ferè nihil agit. Cùm igitur in tali ſitu ſuſtentatum pondus maximum ſit 25 ℔, & diſtantia O I ferè $\frac{1}{12}$ ex O B; erit, ut 1. ad 12, ſic pondus R 25 ℔ ad vires muſculi bicipitis 300 ℔ æquivalentes: Ut adeò pro brachieo reſtent non niſi 260, quia utrique in caſu Fig. 3. valuerant 560. Hanc verò rem totam in machina noſtra ad oculum oſtendimus, rotulæ *a*, cujus ſemidiameter antea vigeſima pars vectis *o b* fuerat, hîc ſubſtituendo aliam, cujus ſemidiameter ſit pars duodecima ejusdem *o b*. Sic enim, manente ſuſpenſo ponduſculo *r* unius drachmæ, ad obtinendum cum ipſo æquilibrium requirebatur pondus K tantùm 12 drachmarum; ſive hoc eodem modo, quo in Fig. 2. appenſum, ſive reflexo brachio *e d* (vid. Fig. 1.) & filo ſupra rotulam *a* fibula quadam aut ope alius rotulæ *e* detento, ad præſentis caſus ſimilitudinem accommodatum fuerit; qualis applicatio ad caſum Fig. 4. eadem facilitate fiet, erecto ſolùm brachio *e d* & adhibitâ rotulâ, cujus ſemidiameter ſit $\frac{1}{18}$ ex *o b*.

Pro Caſu Prop. XXV. oculariter demonſtrando, mutatâ paulùm machinulâ, ut è Fig. 6. manifeſtum, depreſſum vectem *o b*, adeoque partium talium 10, qualium *o i* diſtantia funiculi à centro, nihil hîc variata, erat 1, ope ſuſpenſarum ab utroque extremo lancium & ſuperpondii *m*, reduximus ad æquipondium ſive momentorum æqualitatem in illo ſitu; deinde filo *c i* ſuper rotula *a* porrecto & circa trohleas erecti brachii *e* ac *d* circumvoluto appendimus ponduſculum ſolitum K 20. drachmarum, altero 1. drachmæ lanci *b* impoſito. Hujus verò momentum tantum aberat ut momento ponderis K æquale eſſet, (uti aliàs in caſu Fig. 2. ſolebat) ut altera inſuper drachma eſſet addenda pro æquilibrio in hoc ſitu conſervando.

do. Remotis deinde ponderibus *k* & *b*, elevatum ampliùs vectem *o b* per auctarium quoddam ſacomatis *m* iterum reduximus ad æquipondium in hoc altiore ſitu (hoc enim in his experimentis ubique ſedulò faciendum, ut vectem obtineamus gravitatis quaſi expertem) & appenſis decenter ponderibus in *k* & *b*, deprehendimus, ad ſervandum eundem vectis ſitum, in *b* requiri quidem plus quàm drachmam 1, ſed minus etiam quàm 2; quemadmodum è contra, depreſſo ampliùs vecte & per imminutionem ſacomatis, *m* æquilibrato, idem pondus *k* drachmas 3 lanci *b* impoſitas in illo ſitu detinuit. Hinc verò per nudam ſubſumtionem evidens erat univerſa veritas Prop. Borellianæ, quòd ſc. quò propior eſt perpendiculo ſitus inflexi cubiti A B, (Fig. 7.) tantò plus ponderis eadem vis muſculorum D C & F C (utpote quoad rem & æquivalenter vecti breviori O K applicata) ſuſpendere queat; quo magis autem hic à perpendiculo remotus & cubitus elevatus fuerit, eò minus perpetuò, ſed plus tamen ubique quàm in ſitu horizonti parallelo Fig, 4.

Prop. XXVI. Caſus (Fig. 8.) nihil novi habet, præterquam quòd eadem vis muſculorum D C, quæ in ſitu horizontali prono Fig. 3. ſuſpenderat pondus 28. ℔. in hoc ſitu horizontali ſupino poſſit ſuſtinere 30. ℔. quia ipſius cubiti pondus æquivalens in B 2. ℔. muſculorum conatum juvat.

Prop. XXVII. Caſus (Fig. 9.) ſimillimus eſt illi Prop. XXII. Fig. 3. hoc uno quippe differens ab illo, quod hîc diſtantia tendinum tibiam flectentium à centro motûs, nempe O I. non ſit pars vigeſima tibiæ, ut ibi cubiti, A B, ſed 13tia tantùm. Quamobrem ad experimentum hîc ritè inſtituendum juxta Fig. 2. rotulæ *a* ſubſtituenda eſt paulò major, cujus ſemidiameter æquetur parti decimæ-tertiæ vectis *o b*; ſic enim pondus *r* unius drachmæ & pondus K 13. drachmarum conſiſtent in æquilibrio, atque adeò demonſtrabunt, in caſu Fig. 9. quo-

que eſſe ut 1. ad 13. ſic pondus R à quatuor muſculis tibiam flectentium ſuſpenſum (quod experientia docet ad ſummum eſſe 68. & cum pondere ipſius tibiæ 10. ℔. pendentis & in B. 5. circiter valentis, 73. ℔.) ad vires dictorum muſculorum 949. ℔. æquivalentes.

Prop. XXVIIII. & XXIX. continent caſûs ſimiles ei, quem Prop. XXIII. Fig. 4. expoſuerat, ſed eventu diſſimili; ſiquidem inflexo ibi ad perpendiculum humero A E, cubitus A B in ſitu horizontali plus ponderis ſuſtinebat, quàm antea in directa extenſione Fig. 3. hîc verò contrarium accidit, ut flexo femore ad perpendiculum A E & thorace quoque dorſoque E G erecto, ut in Fig. 10. maximum pondus à tibia A B ſuſtentatum unà cum pondere ipſius tibiæ non excedat 36. ℔. thorace verò dorſoque, rurſum inflexo ad ſitum horizonti ac tibiæ A B parallelum (ut in Fig 11.) 52. ℔. ad ſummum conficiat; cujus varietatis à Borello gemina hæc aſſignatur omni jure ratio: quòd *primò* per illas inflexiones femoris ſolius in caſu Fig. 10. & dorſi inſuper in Fig. 11. centrum O in infimo tuberculo femoris neceſſario aliquantum retrahatur, ut diſtantia O I evadat ibi $\frac{1}{14}$ hîc $\frac{1}{16}$ circiter longitudinis tibiæ O B; *ſecundò* quòd in caſu Fig. 10. omnes quatuor muſculi per D C & F C indicati propter flexuram E A B redditi ſint laxiores atque adeò ſe contrahendo tantam vim exercere non poſſint quantam in caſu Fig. 9. ſed multò minorem & vix 500. ℔; in caſu Fig. 11. verò flexura E A B per alternam dorſi G E A quidem compenſetur, excepta tamen medià parte muſculi bicipitis E C, quæ laxa maneat &, cùm ſit pars ſeptima ferè quatuor prædictorum muſculorum, etiam parte ſeptima ferè imminuat vires ipſorum ſuperiùs inventas, ut pro 949 jam 813 circiter ℔. æquivaleant &c.

Sic igitur veritas 8. Propp. præcipuarum Capp. VIII. & IX. ſatis, opinor, manifeſta erit, non requiſitis antecedaneis per capita priora neceſſariò præmiſſis, quòd iis carere demon-

demonſtrationes mathematicæ non poſſent. Quod ſi tamen illarum quoque evidentiam experimentis machinulæ noſtræ illuſtrare quis voluerit, (quibus ſc. difficultatis aliquid & rationis mechanicæ ſubeſt) id quo pacto fieri facillimè queat, figuris tribus ultimis declaramus. Etenim ſi v. g. drachma *r* (Fig. 12.) directè trahat vectem in *b*, funiculus *d b* verò ex eodem puncto *b* (qui eſt Caſus Prop. XIII.) aut funiculus *e c* ex puncto alio *c* (qui caſus ex parte conficit Prop. XVtam) obliquè, mediantibus ſc. ponderibus in lancibus ex *d* & *e* ſuſpenſis & æquale momentum cum ponduſculo *r* obtinentibus adeoque veſtem *a b* in ſitu horizontali detinentibus; deprehendetur utrobique, quoties pondus *d* in caſu primo aut *e* in ſecundo majus eſt ponduſculo *r*, toties reciprocè diſtantiam *o b*, lineæ directionis rectæ *b r* à centro vel hypomachlio *o* (è ſcala quadam geometrica menſuratam) majorem eſſe diſtantiâ lineæ directionis obliquæ *o l* in primo, aut *o i* in ſecundo caſu.

Similiter, ſi duæ potentiæ eundem libræ terminum *b* obliquè trahant ſecundùm directiones *c b* ac *d b* (quod in machinula noſtra ope lancium *d* & *e*, juxta formam in Fig. 13. exhibitam applicatarum & ad æquipondium in ſitu vectis *o b* horizontali oneratarum, commodiſſimè fiet) invenietur iterum ea ponderum *d* ad *e* proportio, quàm habet reciprocè diſtantia *o l* ad diſtantiam *o i*; prout vult Prop. XIV.

Pariterque in libra inflexa *b a e* (Fig. 14.) trahentibus pondere *r* rectà, & pondere *k* ſecundùm lineam directionis obliquam, ac ſe mutuò detinentibus in æquilibrio, quocunque ſitu libræ inflexæ, ſemper pondus *k* tantò majus erit pondere *r*, quantò major eſt reciprocè *o l* diſtantia à linea directionis hujus, quàm *o i* diſtantia à linea directionis illius &c.

Hæc ſunt, VIR Experientiſſime, quæ circa Borelli primam indaginem deproperare hac vice licuit; quæ cùm à

Scopo Veſtrarum Ephemeridum nihil abludant, ſi digna Tibi videantur, quibus aliquis ibi locus concedatur, per me quidem id fieri poterit. Sin aliter Tibi viſum fuerit, abundè mihi hunc qualemcunque laborem ex eo compenſatum judicabo, quòd, cùm multa Tibi debeam, animum ſaltem ac voluntatem iſtis ex parte me exſolvendi non ſine machina demonſtraverim. Vale & rem omnem age ex voto, pergeque favere

Nob. Excellæ Tuæ

Altorfi d. 14. Febr.
1684.

Perpetim obſervantiſſimo

Joh. Chriſtoph. Sturmio.

EPI-

EPISTOLA
Reverendi Dn. MELCHIOR. LEYDEKERI, Theol. & Medicinæ Doctoris, Miniſtri Verbi Divini Bataviæ Indorum vigilantiſſimi, ac Mathematici inſignis,
Ad
Excell. Dn. ANDREAM CLEYERUM,
Protomedicum & Senatorem Bataviæ Orient. graviſſimum,
De
Variatione Magnetis à ſuo quondam ſolito puncto.

Doctisſime & Celeberrime Vir, Domine CLEYER.

ALiquot diebus jam præterlapſis à Te ſententiam rogatus de declinatione magnetis, præſertim de variatione ejus in partibus lineâ æquinoctiali auſtralioribus, & quid ea de re obſervaverim in itinere meo ex Selandia ad Javam usq; libenter obſervationes meas, prout illas tunc annotavi, tibi communicare volui, quas ſi comparamus cum aliis obſervationibus alio tempore factis, facilè conſtabit, declinationem magnetis non minus in illis, quam in partibus æquinoctiali borealioribus certam eſſe.

Antequam vero eò pergam, pauca quædam annotanda ſunt, quæ hac in re ſcire oportet.

1. Me in deſignanda longitudine initium ejus ſumſiſſe ab inſula vulgo dicta Teneriſſe, ejusque monte altiſſimo, quoniam ille locus initium longitudinis à Belgis ſtatuitur.

2. Me in obſervanda longitudine uſum fuiſſe duobus horologiis pendulis.

3. Quamvis longitudo hoc modo ſupputata multò accuratior fuit ſupputatione nautarum, quæ, ut notum, admodum incerta eſt, hanc ſupputationem tamen potuiſſe eſſe accuratiorem, ſed inhumanitate nautæ, & ejus, qui ipſi ſecundus erat, hæc horologia nullum convenientem locum habere potuerunt, & de loco in locum ea transferre coactus fui.

4. In obſervanda declinatione magnetis me uſum tantùm fuiſſe vulgari pyxide, prout in talem uſum fabricatur, ut nautæ eâ declinationem magnetis obſervent.

5. Me annotaſſe latitudinem & longitudinem eo die, quo obſervavi declinationem magnetis, licet latitudo & longitudo annotetur

 ali-

aliquando, prout illa erat tempore meridiano, quum declinatio magnetis annotata ſit prout illa erat vel ante vel poſt meridiem, vel oriente vel occidente Sole, &c.

6. Me poſuiſſe hîc quatuor columnas, quarum 1. diem, 2. latitudinem, 3. longitudinem, & 4. declinationem magnetis indicabit, prout illa vel Orientem vel Occidentem verſus vergat.

Dies anni.	*Latitudo.*		*Longitudo.*			*Declinatio magnetis.*		
1675.	grad.	min.	grad.	min.	ſec.	gr.	min	
April.	Borealis.	Latitu.						
12	0	20	358			1	36	*Orientem verſus.*
	Lat. grad.	Auſt. min.						
22	4	25				2	3	
23	5	55	357	31	15	3	48	
24	7	23				4		
25	8	40				4	15	
26	9	52	356	51	30	4	30	
27	11	21				4	48	
28	13	6	356	33	45	5	15	
29	14	13	356	20	30	5	52	
30	15	14				6	30	
Majus								
2	17	8	356	1	45	6	37	
8	25	36	352	5	55	11	55	
15	34	26	2	50		11	15	
17	34	14	7	23	15	7	30	
21	35	30	15	2		4	2	
23	36	8	18	47	15	3	28	Die 22. vidimus Algam marinam, unde conjecimus nos inſulas Triſtari de Cunha jam prætern avigaſſe.
						Declinatio Occidentem verſus.		
26	35	15	25	58	15	0	48	
27	34	42	27	33		2	8	
29	34	9	32	52	45	5	28	
30	33	46	36	40		7	30	

Hoc die hora circiter ſexta veſpertina appulimus ad promontorium bonæ ſpei, ibidemque invenimus declinationem 8. gr. 28. min. Occidentem verſus. Ponitur jus vulgo hujus promontorii longitudo 38. gr. atque ideo & nos illam longitudinem in tabula ſequenti ſupponemus.

Dies

)ies anni. 675.	Lat. Auſtr.		Longitudo.			Declinatio magnetis Occidentem verſus.	
unius	grad.	min.	grad.	min.	ſec.	grad.	min.
20	36	35	39	20			
22	38	25	41	14		11	30
25			50	20		16	
28	37	28	57	40		20	40
29	37	49	60			21	45
30	38	3	62	4	15	23	
ulius							
5	37	33	77	25	30	26	30
6	37	45	80	18		26	45
7			82			25	44
9	38	14	87	25	45	25	30
10						22	22
12	38	3	96	20		22	44
13	37	1	98			21	30
15	35	54	103			18	40
19	28	46	111	36	30	10	3
21	26	50				7	54
22	25	22	116	17	45	7	30
23	23	30				7	
25	20	26	118	43		6	40
29	14	10	122	6		4	15
30	12		122	12	15	3	45
31	11	28	122	30		2	
uguſt.							
1	9		123	1	45	2	10

Hoc die prætername vigavimus inſulam vulgo dictam S. Paulo.

In obſervationibus decimo & duodecimo Julio factis forte aliquis error eſt commiſſus, cum declinatio magnetis 12. Jul. major ſit quam declinatio 10. Julii.

2 Circa horam 10. veſpertinam videbamus inſulam Javam, inter duo ima capita, quæ vocantur vulgo het Pruis hooft, en Hoorns hooft. Atque hæc ſunt doctiſſime Domine, quæ tunc temporis de declinatione magnetis in illo vaſtiſſimo Oceano obſervavi, quæque ex aliis obſervationibus extraxi.

Si jam

Si jam hæc cum aliorum obſervationibus, quæ ante multos annos factæ ſunt comparentur, manifeſtum erit declinationem magnetis non parum variatam eſſe. Cùm enim elapſis aliquot annis, apud promontorium das Agulhas, (non procul â promontorio bonæ ſpei) nulla fuerit declinatio magnetis, jam in his obſervationibus comperietur eam eſſe ultra octo gradus. Et cùm tunc temporis ab eo loco, cujus longitudo eſt circiter 39. gr. declinatio inceperit, jam in his obſervationibus deprehendetur, eam jam â 26. gr. longitudinis incepiſſe. Atque ſic dubitationi illi (nimirum num declinatio magnetis in his partibus auſtralioribus etiam varietur) ſatis factum eſſe confido. Bataviæ 17. Novembr. 1681.

Tuus

Melchior Leydecker.

GEOR-

GEORGII WOLFFGANGI WEDELII

DISSERTATIO

De

Morte Judæ, Arii, inteſtinis ab ileo ruptis.

INſigniſſimum eſt Medicinæ præconium ſapientiſſimi *Democriti*, omnes homines inquiens artem Medicam noſſe oportere; & ex his maximè eos, qui eruditionis ac eloquentiæ cognitionem habent, *l. de nat. hom. in init.*

Inſolens & faſtuoſum primo intuitu id videri poſſet, occupari debere omnes arte hâc, quaſi una eſſet reliquis præferenda ac potior. Neque nos hâc vice id rigoroſè vel urgebimus vel probandum ſumemus. Satis eſt, omnibus id ſalutiferum & neceſſarium eſſe ad vitæ tutamen, & ſanitatis præſidium; eruditis verò ad excolenda ſtudia, quibus vacant.

Refert medicina priſtina illius felicitatis humanæ rudera, ubi divini numinis miranda opera inoperta obverſabantur intellectui, nihilque incognitum omninò erat, ubivis patulis clavibus cognitionis perfectæ. Sola Medicina hos velut theſauros condit & novit arcana, reliquis ſi non impervia, ignota tamen & licet obvia ubivis, neglecta.

In mentem venit inexhauſtus arcanorum fons ex ipſis ſacris literis largo flumine ſcaturiens. Non affectat Medicorum opera, ut lucem accendat tam divinis ſcriptis, ipſa ſatis radiantibus per ſe, non rari nihilominus occurrunt floſculi, ſolis quaſi Medicorum filiis ad debitum ſplendorem explicandi. Inde unguentum & ſuffimentum divinum lege artis pharmaceuticæ conficiendum ab ipſo divino numine præcipitur. Non niſi à Medico memorata in ſacris vulnera definiri poſſunt,

quodq́ue ſit illud aliquoties occurrens vulnus ſub quintâ coſtâ, ut quæ peſtis ſit in occulto graſſans & vaſtans meridie, de quo jam alibi diximus, & alia plura ſilentii involvamus ſipario.

Memoratu digna præ aliis eſt mors Judæ proditoris, & huic affine Arii, hæreſiarchæ, de quâ ex artis noſtræ regulis ſermonem inſtituere operæ videtur pretium.

Mortem deſcripturis Judæ neceſſum eſt authenticam hiſtoriam, ſeu relationem cordi habere, de quo *Matthæus c. 27. verſ. 5.* breviter, καὶ ἀπελθὼν, *inquit*, ἀπήγξατο, *& abiens ſuſpendit ſe.* Lucas verò *Act. 1. v. 18.* καὶ πρηνὴς γενόμενος ἐλάκησε μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ. *Et pronus fiens crepuit medius, & effuſa ſunt omnia viſcera ejus.* Duo diſtincta referuntur, quid ipſe fecerit & quid obtigerit invito: Vis externa quam ſibi intulit, & hanc ſeu comitantia, ſeu conſequentia.

Contraria videntur, nec ſibi concordans mortis genus, utrumq́ue ad inferendam illam ſatis potens & ſufficiens. Non dubitandum eſt, ſuſpendiſſe ſe ipſum, & laqueo mortem vel invitatam vel coactam potius. Nil aliud τὸ ἀπήγξατο infert; ſeu ſacra conferamus, ſeu profana. Ipſiſſimo illo verbo utuntur LXX. Interpretes ubi Ahitophelis ſuſpendium, quod indubium eſt ex fontibus Hebræis, reddunt καὶ ἀπήγξατο, καὶ ἀπέθανε, *& ſuſpendit ſe & mortuus eſt. 2. Sam. 17. v. 23.* Et ſtrangulationem ſeu ſpontaneam, ſeu extraneam idem notare, ne longius abeamus, apud *Hippocratem* non unus occurrit locus. Τῶν ἀπαγχομένων, *inquit 2. Aph. 43.* μήπω δὲ τεθνηκότων οὐκ ἀναφέρουσιν, οἷσιν ἂν ἀφρὸς ᾖ περὶ τὸ στόμα. *Ex his qui ſtrangulantur, nondum autem mortui ſunt, non ad ſe redeunt, quibus ſpuma circa os fuerit,* quod *Galenus* de ſtrangulatis laqueo ad verbum exponit *in commento.* Et idem *Cous*, ubi de κυνάγχῃ, anginæ ſpecie periculoſiſſimâ, agit, ab eâdem radice ἄγχος dictâ, *l. 3. de morb. c. 10. t. 5.* meminit inde ſuffocari hominem, oculosq́ue apertos eſſe & prominere, ὡς ἀπαγχομένοισι, velut ſtrangulatis.

Inde

Indè verò efficitur, nec ab alio illatum hoc lethum fuiſſe, quòd ἀπελθὼν ſe ſuſpenderit, *abiens* non vi abductus, ſive id de cacodæmone quis ſuſpicari vellet factum, ſeu de aliis. Non hoc patitur longanimitas divina, quæ rariùs paulò ἐπ' αὐτοφώρῳ vindictam exigit, quin ad pœnitendum concedat moram; non textûs συνάφεια & clara verba, ut vocis mediam ſignificationem non urgeamus. Nec putandum eſt, illum κυνάγχῃ ſeu ſuffocatione tali anginosâ, præcluſis faucibus interiiſſe, quod repugnet & illud dictis locis. Sed inquiat aliquis, quomodo cætera latius expoſita à Spiritus Sancti altero hiſtorico quadrant ſtrangulationi? Id verò eſt, de quo certent interpretes. Sed ingrediamur hanc viam, & ubi à DEO diſceſſerimus, qui hoc triſte exemplum eſſe voluit, gratiæ ſuæ deſertorum, filo Ariadnéo utamur, medicâ arte, ut ex labyrintho hâc exitum invenire vel ſic forſan liceat.

Ἐλάκησε *crepuit* proditor, quod violentiam notat, & ſonum, q. d. crepuit cum ſonitu, cum fragore, indicio disruptionis. Crepuit μέσος, quod de abdomine ſeu infimo ventre, tanquam medio totius corporis intelligendum eſt. Neceſſum ergò eſt, crepaturam illam ruptionem aliquarum partium ſecutam, ſive illa diſploſio ruptionem teſtata, ab externo lapſu facta fuerit, ſive ab internâ violentiâ. De externo ſanè vix illud affirmari poterit, quaſi à loco ſublimi medius crepuerit, disrupto à caſu vel præcipitio abdomine.

Suſpenſionem vel αὐτοχειρίαν conſimilem aſpirantes non æquè altiora petunt, humillimo ſpiritu præditi, & leviſſimâ contorſione laquei, vel hujus æmuli ſtraminis, ſeu quicquid deſperationi obvium fuerit, ſuffocantur, ut jures id non potuiſſe confringere jugulum. Adeò nempè dejecti ſunt ſpiritus & anxii, concluſi, ut exolvantur facilè, quin, vel noſtiâ iteratâ experientiâ, liberati & impediti ab opere, ſeu ſupervenientis cujusdam ἀπὸ μηχανῆς ſervatoris, qui invitos

 vitæ

vitæ reddat, diſciſſo laqueo, ſeu caſus ita ferat, non inflicto vulnere lethali, non rarò fuerunt tamen ob ſummam illam concentrationem & dejectionem ſpirituum, non eluctari valentium ex abyſſo illâ. Imò ponamus inde vulneratum abdomen, non crepitus extraordinarius conjunctus fuerit. Quin repugnat vocis ἔμφασις, crepitus enim per naturam rei non aliunde fit, quàm ex intrinſeco impetu, citra injuriam externam, aufbörſten nobis dicitur.

Nec fas eſt putare, relictum fuiſſe ſuſpenſum in ferali illâ arbore vel ligno, ut aliquanto tempore poſt à conceptâ putredine ac fermentatione disruptum abdomen crepuerit, ac viſcera effuderit, cum & apud nos & quasvis alias gentes ſuſpenſa ſuis manibus corpora non relinquantur, neque id ferat publicus uſus; nedum apud Judæos, quibus religionis erat ſuſpenſum, accedente veſpere, à Solis occaſu non loco movere, & terræ mandare, quod ex ſacris paſſim liquidum eſt. Sed, inquies, quænam pars crepuit, an continentes abdominis partes, an contenta interius quædam, quæ cum crepitu disrumpi, & disrumpendo diſplodi poſſint?

Abdominis cutis elevata cum ſubjunctis partibus membranoſis, adipoſis, carnoſis per naturam disrumpi ἀθρόως καὶ βιαίως, ut disruptio id importat, nequit, neque ullum talismodi exemplum unquam contigiſſe vel novi, vel arbitror obſervatum. Repugnat ratio, diſtendi enim poteſt, quod & in vivis hydropicis, & poſt mortem tumefactis etiam brevi temporis ſpatio viſitur; arctè ſibi cohærent fibræ adipoſæ, quæ laxant, & tenſionem ſic juvant, membranoſæ quæ firmant, muſculoſæ, quæ veſtiunt. Sicque apertio quædam fit circa umbilicum in hydropicis illa cuticula magis eſt elevata per cuniculos aquæ ſubeuntis in poros ligamenti umbilicalis, vel urachi quoque, ut aliis viſum eſt.

Peri-

Peritonæum, abdomini ſubtenſum, & laxatur & rumpitur non raró, quod in hernioſis toto experimur die, ſive definite, circa umbilicum, ad inguina, ad ſcrotum, ſeu reliquo ambitu ſuo id fiat, effuſis in ſpatium reliquum ſuſtinentis cutis inteſtinis. Enim verò nec hujus ruptura hic locum invenire poteſt, longè minor enim hæc eſt, quàm ut exprimat crepationis vim, licet ſucceſſivè ſatis grandis evadat, ut meminerimus hernioſum præ mole inteſtinorum effuſorum per plures annos extra domum prodire non potuiſſe.

Super eſt, ut dicamus crepuiſſe inteſtina, quod prius, quàm latiùs demonſtremus, probandum nobis incumbit & crepare poſſe inteſtina, idque in Judâ quoque factum fuiſſe.

Inteſtina flatuum ſunt receptaculum, cumprimis craſſa, & inter hæc κατ' ἐξοχὴν cœcum appellatum, cui ſi incarcerentur, ſeu ob anguſtiam glutinoſæ pituitæ, ſeu ſcybalorum duritiem, ſeu inflammationem, & quæ aliæ cauſæ in medicorum ſcholis recenſentur, tenſio, dolor, & ſi fons ita ferat, crepatio eorundem præſtò eſt.

Inſtar omnium ſunt ileoſi, in quibus hoc non novum eſt vel inauditum. Liceat nobis duo exempla, à nobis obſervata, afferre in medium. Ante annos octo vir 54. annorum dolores experiebatur infimi ventris, eosque inſignes, torminoſos, & quidem in dextrâ hypogaſtrii parte, ubi ſedes cœci inteſtini, cum alvi obſtructione. Adhibita ex arte carminativa, anodyna, diſcutientia, clyſteres, quæque alia iis in caſibus fieri addecet. Videbatur habere melius, ſed tertio die laxatâ licet alvo, derepentè ibidem exorto fragore mox obſcurari oculi, & tenebræ obverſari, ſudor toto corpore & frigus morticinum ſe exerere, cum immaniſſimo corporis tenſi ſeu abdominis dolore, morte brevi ſubſequente. Denegabatur cadaveris ſectio, nihilominus omnes circumſtantiæ illæ non niſi ruptum inteſtinum arguebant, idque certâ, non probabili ratione.

Ante annum ſimile quid in matronâ primariâ vidimus. Decubuerat iliacâ paſſione, alvo firmiter obſtructâ, nec purgante, nec clyſteribus movendâ, doloribus eodem loco, ut diximus, quem affectum eſſe teſtabamur & ipſa ægra monſtrabat, obviis & fixis. Quarto tandem die lenitâ alvo ablatæ videbantur remoræ, & nova ſpes vitæ ac ſanitatis affulgere, aſt brevi & inſtabili gaudio. Recidivante dolore, obſtructione denuò urgente, periculum intendebatur, neque tamen res deſperata penitus viſa, donec è veſtigio ruptione crepante factâ extremi imminerent labores, frigore ferali ſuccedente & fatali momento vitæ.

Nec ruptio in aliis quoque cavis partibus corporis fragoſa inconſueta eſt omninò. Laudare poſſumus hanc in rem teſtem omni exceptione majorem, Excell. *D. Faſchium*, Collegam noſtrum, qui à partu difficiliori diſruptum, eodem cum affectu, iisdem cum ſignis & modo eventûs ad mortem, uterum notavit, pro ſectione factâ αὐτόπτης obſervavit.

Sed quando illud acciderit Judæ, non æquè liquidum eſt; an ante ſuſpendium, an poſt crepuerit, an ſimul quaſi deſperans. De eo textus inquit, quod crepuerit πρηνὴς γενόμενος, *pronus fiens*. Poſſet id de pronitate ſeu poſitu corporis à ſuſpendio contingente intelligi, unde & reddunt quidam vulgo: ſupenſus crepuit, vel poſtquam diſciſſo laqueo præceps factus fuerit, ſed uti hoc non videtur probabile; ita nec illud. Suſpendium enim initum corpus ὀρθοστάδιον reddit, neque ſi ponamus inclinâſſe utcunque caput deorſum, hæc circumſtantia quicquam creporis rationem dilucidat.

Pronus poſitus dolentium eſt, tàm corpore, quàm animo, ut facies ad terram converſa una affectet, nec audeat cœlum ſuſpicere. Dum itaque pronum factum innuit crepuiſſe, credibile eſt, non voluiſſe *Lucam* ſuſpendium deſcribere, tanquam jam dum notum, ſed alterum adjunctum,

ctum, non minus horrendum & prævium mortis genus, quod per ſe quoque mox finiret miſeram vitam. Unde non ſolùm animi cruciatibus, angore, terriculamentis percullus, verùm quoque corporis dolore εἰλεώδη affectus putandus fuerit, accenſis ſic duplicatis dolorum facibus. Cumque his tortus creperet medius, novo terrore velut exanimatus omni ſpe, atque ſpatio privus, ſolâ memoratione doloroſâ nefandi facinoris, citra fidem in Salvatorem, abjecto animo laqueum, forſan jam collo deſtinatum, arripuit, ſicque expiravit.

Nec tempus interceſſiſſe adeò magnum opus eſt; potuit vel ab oſculo illo nefario eâdem nocte prehendi miſerando tortore, ut ſolatium quæreret apud Pontifices, quo non invento iteratis remorſibus fatigatus, à DEO non implorato derelictus, tremendum adiit diſcrimen, & triſtiſſimum mortis iter.

Ad ea verò progredimur, quæ creporem conſecuta ſunt. Καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ. Per τὰ σπλάγχνα non intelligi viſcera omnia infimo vel medio quoque ventre contenta, patet ex corporis naturâ, neque enim ita crepuerit, ut renes, hepar, veſica & alia, nedum cor & pulmones violenter extrorſum protruſa fuerint. Illa itaque intelligenda viſcera effuſa, quæ & promptius & propriè magis effuſionem pati poſſunt, ut verbo dicam, inteſtina. Viſcera hæc ſunt καθ' ἐξοχὴν, omnium longiſſima & capaciſſima, quæ totum abdomen quaſi complent & occupant, quæque prona magis præ reliquis viſuntur. Poſt enim, quàm crepuiſſent, effuſa ſunt, non extra corpus pendula, ſed in ipſam abdominis cavitatem, effuſis illuc fecibus, quique cum his remiſcentur humoribus, imò ſanguine ipſo & concuſſione quâdam omnium reliquorum viſcerum vitalibus ſuccis. Accedit vocis ipſius genuina ſignificatio & ἔμφασις, quæ fuſionem liquidorum vel quaſi talium infert magis, quàm

quàm provolutionem integrorum viſcerum. Et ſanè juſto DEI O. M. mors tam infanda obtigit proditori, cujus prodromis doloribus ad pœnitentiam pellexit, crepante effuſione verò coercuit ſcelus, laqueo improperato vitæ exitu.

Nec abſimile fatum *Arium* manſit; Hic enim introducendus in eccleſiam invitis orthodoxis & mane altero in communionem recipiendus nondum orto Sole, χρείας αὐτὸν ἑλκοσάσης εἰς τόπον, ἐκεῖ κατέπεσεν, καὶ τοῦ ζῆν ἐστερήθη, *cùm neceſſitas illum in locum detraxerat, ibi collapſus eſt & vitâ ſpoliatus*, teſte *Athanaſio Diſſ. 1. contra Arian. p. 30. Tom. I.* Seu, ut alibi id effert, ex relatione præſentis Macarii presbyteri, εἰσῆλθεν εἰς θάκας ὡς διὰ χρείαν τῆς γαστρὸς, καὶ ἐξέφνης, κατὰ τὸ γεγραμμένον, πρηνὴς γενόμενος ἐλάκησε μέσος, καὶ πεσὼν εὐθὺς ἀπέψυξεν, *in ſeceſſum abiit, quaſi ad uſum alvi & derepentè, juxta quod ſcriptum eſt pronus factus medius crepuit, humiq; lapſus expiravit. Epiſt. ad Serapion. p. 523.* ῥαγεὶς ſcilicet, effuſis viſceribus diſruptus, iisdem evacuatis, ut *alibi* apud *eundem* declaratur. Doloribus ileoſis, cum alvi obſtructione tortus cum opus naturæ tentaret, eandem ſubiens disruptionem vivere deſiit. Neque enim putandum eſt, illum alvo effuſâ ſeu procidente defunctum, quod mora longiori eget, neque deſcriptionis verbis quadrat, non minus ac ſuperiori relatione; ῥῆξιν enim paſſus eſt, ut iterum *Athanaſius;* neque hâc procidentiâ dejici in terram illum oportebat.

Hæc ſunt, quæ impræſentiarum de morte Judæ ex medicinæ ſcriniis potiſſimùm depromere volui, ſalvo Theologorum vel aliter ſentientium judicio. Ita verò omnia exactè clarent, neque opus eſt ad miracula referre, citra neceſſitatem, quæ per naturalem ritè fieri & explicari poſſunt modum.

EPISTO-

EPISTOLA
MICH. BERNHARDI VALENTINI,
Med. Lic.

De

NOVA MATRICIS ET MORBONÆ
MULIEBRIS ANATOME

Aliisq; OBSERVATIONIBUS Curioſis

Ad

ILLUSTREM ET MAGNIFICUM

DN. D. JOH. DANIEL
WIDTIUM,

Diverſorum imp. Statuum Cameræq; Imperialis Spirenſis Archiatrum & Acad. GERMANORUM Curioſæ Collegam Meritiſſimum, d. Aſclepiadem.

VIRO.

CURIS. UTCUNQUE. FELICISSIMIS.

MAGNIFICO.

DOCTRINA. ERUDITE. CURIOSA.

EXCELLENTISSIMO.

PRAXI. DIFFUSISSIMA.

EXPERIENTISSIMO.

DN. D. WIDTIO

MAGNATIBUS. CHARO.

ERUDITIS. ÆSTUMATO.

CIVIBUS. ACCEPTO.

OMNIBUS. DESIDERATISSIMO.

FAUTORI. SUO. MAGNO.

SALUTEM. ET. FELICITATEM.
PERPETUAM.

P.

MICH. BERNHARDUS. Velten.
GIESSA-HASSUS.

BIennium jam diffluit, MAGNIFICE DOMINE, quòd cùm ad dulces Nemetum fines Medicinam faciens SPIRAM forte ſalutarem, Tibi primùm innoteſcendi anſa mihi data fuit. Queís tunc honoribus me proſecutus ſis, quam lautè me peregrinum exceperis & quam benevolè mecum egeris, hîc fortè dicendi locus eſſet: Verùm ita comparata ſunt Tua in me merita, ut ſive calamo concipi facilè nequeant, nec aliud unquam potero quàm tacitâ ſubinde & gratâ meditatione Benevolentiæ Tuæ admirari magnitudinem. Hâc equidem obſtetricante factum, ut Cæſareas inter copias, quæ ſub Regimine Illuſtriſſimi & Generoſiſſimi Comitis & Generalis Domini de STAREMBERG fatale multis PHILIPSBURGUM in præſidio tenent, honorifico MEDICI CASTRENSIS munere aliquantiſper functus, Praxin Medicam cordatius ordiri measq; inibi vires feliciter experiri valuerim. Poſtquam enim Generoſus admodum & Per-Strenuus Turmarum Palatinarum Dux DN. JUNGHENN eò enitendi calcar mihi & animum addiderat Tuamque Magnificentiam de me meisque ſtudiis certiorem fecerat, Deûm atque hominum fidem! quàm facilis eras & quam pronus petitis noſtris aſſurgendi, donec tandem acciderit, ut omnium votorum ſim particeps factus. Ut jam non dicam de Venerabili Tua, quâ me ſæpe dignabàre, conſuetudine & feliciſſimis in Praxi conſiliis, queís quidem ab eô quô vitæ bellicæ valedixi tempore ægrè caruiſſe mihi viſus ſum, mox tamen novam mihi ſpem fecit *Celebratiſſima* GERMANORUM *Societas Curioſa*, poſtquam Tuam quoque Magnificentiam in partes ſuas exoravit: Fiet enim ita, ut quas olim coram, poſthâc in Forum *Annalibus* legam obſervationes & mecum omnes quibus hæc talia ſunt in

 pretiô:

pretiô: Dictu enim facile non eſt, quot indies acceſſiones fiant Arti Noſtræ Medicæ *Curioſis* his *relationibus*, quæ non omnis modò generis experimenta ferunt, ſed & exquiſitiſſima quævis de optimis ſcriptoribus judicia, quæ *tertiam eruditionis partem* facile abſolvere haud abſurdè credit Nobilis *Itinerarii Germaniæ Politici* Author; ut vel hoc nomine magni facienda ſint tot hactenus inſtituta *Collegia & Societates Curioſæ*, dummodò ſuetum ſemper ſibi tramitem ire pergant. At verò quod citò fit citò ſæpe perit. GALLUS certè ſub primô quo cœperat impetu quaſi *ephemera* correptus *ephemerides* ſuas cantare fermè deſierat, poſtquam in Chriſtianiſſimi ſui Regis Bibliothecam ſe abſconderat, donec tandem recollectis paulatim viribus ad ſueta redierit *Diaria*, quæ ut olim factum, Latio propediem tradet *Interpres Erudito Orbi Notiſſimus*. ITALI tacuere dudum. ANGLI angulos quærunt & latibula ſi quid curioſi amplius invenerint, contenti ſatis ſapientia ſua unicam ſaturare inſulam: Optandum verò unicè, ne de Laudatiſſimis Eorum *Transactionibus* actum eſſe tandem increbeſcat. Cæterùm ſola Germanorum conſtantia eruditam Curioſitatem nondum exuit, ſed indies ſua admiratur incrementa, id quod non tantùm DNN. LIPSIENSES ſuo nuper comprobarunt inſtituto, ſed & alia fortè jamdum ſub cinere gliſcunt in apertam mox eruptura flammam. Erit! enim erit! ut Generoſa HASSORUM indoles evigilet & pari forte intentione conſpiret in uniſonum: Quin vel Noſtra GIESSA huic operi ſat ſuffena foret, cui dudum operam ſuam & ſtudium obtulit curioſæ & profundæ eruditionis Vir D. D. NITZSCHIUS in *Præfat. Edit. 2. Ephemerid. Erud.* Nec πολυμαθέςατον Noſtrum D. CLODIUM alioſque Viros Doctiſſimos ab hâc ſententiâ multùm alienos eſſe aliunde conſtat.

Verum tranſeant hæc, ne fortè iis, quos pio potius ſilentio venerari mallem, ſive vota ſive conſilia dediſſe videar: Neque enim hic ſchedæ meæ ſcopus eſt, ſed ut meam erga Magnif. Tuam Excellentiam pietatem ſpiſſius conteſtari liceat.

Ab

Ab eô enim, quo Patriam meam repetii momento quæſivi ſæpe, quemadmodum illam, quam toties mihi probaſti Benevolentiam quodam officii genere rependerem donec commodam tandem occaſionem mihi ſuggeſſerit nupera, quæ heîc adminiſtrata fuit, *anatome*. Cùm enim adhuc conſtet, quàm curioſus ſemper harum rerum fueris, haud ingratum fore ſperavi, ſi jam ea, quæ vel nova vel inſolita ibidem annotaveram candidè referrem, measque circa eadem meditationes edecumato M. T. judicio committerem. Ita enim accidit ut puella 18. circiter annos habens perpetratum à ſe infanticidium capite lueret, corpus verò ejus Juſſu & Clementia Sereniſſimæ Noſtræ Principis ELISABETHÆ DOROTHEÆ Haſſiæ Landgraviæ &c. &c. Sceptra Principalia Tutorio jam nomine tenentis, Facultati Medicæ in ſacrificium ceſſerit. Subjectum ruri natum erat, ob copioſam tamen, qua diffluebat, pinguedinem mollicellum & quod rarum in Ruſticorum familiâ, tantâ teneritate conſpicuum, ut plurimis quoque ſuburbanis, quæ tamen, quo ſuis tandem placeant Melibæis, nullas non tentare ſolent artes, palmam facile dubiam reddidiſſet. Quin & omnia membra tam eleganti proportione colludebant, ut in ibi ferè nihil deſideraſſes, niſi quod partus juſto forte difficilior Thoracis & Coſtarum peripheriam immane quantum diſtenderit, cujus rei veſtigia vel in ipſo *Sceleto* adhucdum apparent. In ipſa verò ſectione etſi forte plura ſive demonſtrata ſive obſervata fuerint, notatu tamen & digniora & ſcitu magis neceſſaria videbantur ea, quæ ſub illarum partium inquiſitione occurrebant quæ Mulieribus & ſexus & ſexcentarum moleſtiarum authores ſemper ſunt.

Factis enim variis circa famoſum nuper, nunc tamen in dubium rurſus tractum Recentiorum *ovarium, Tubæ Fallopianæ* ductum ejusque *expanſionem* ut GRÆFFIO audit, *foliaceam* aliaque experimentis & evaginata jam *vaginæ* ſtructurâ, demonſtravi primùm iis, qui tum à latere forte ſtabant, Philiatris, ſcitu viſuque dignam prorſus *Urethræ* inſertionem, quæ

ſub una *carunçularum myrtiformium* extus erumpebat. Hinc ſui forte immemor erat Celeberrimus DN. SYLVIUS cùm ipſum Urethræ exitum ſub *Alis* ſeu *Nymphis* eſſe ſcriberet. Enimvero ſi caſus ſæpe deſperatus catheteris urgeret uſum & adſtans forte Medicus oſculum ductus urinarii ſub alis quæreret; omnium etiam infimæ ſortis Chirurgorum riſui ſe exponeret. Aut E. quandoque bonus dormit Homerus, aut non planè de nihilo eorum opinio, qui multam *Praxeos Sylvianæ* partem Diſcipulorum fœturam eſſe credunt. Hujus jam certior redditus ipſam *uteri vaginam* ſcalpello leviter vulnero & ecce mirando prorſus ſchemate erumpunt *conglomerationes* plurimæ *botriformes*, ex indefinitis ovalis figuræ glandulis conſtantes & ad levem quemvis contactum neſcio quid liquoris ſpumoſi albicantis fundentes. Mirabar primùm inſolitam rei apparentiam eoque magis, quod & ii, qui ex hôc muſtaceô jure quidem meritò) laureolam dudum obtinent, ejus rei vel non vel parcè ſatis meminerint. Diductô hinc paulatim *vaginæ* ductu, ſuperficies interna *racemis* illis *glanduloſis* tota tota obſita erat, altius tamen in utroque latere protuberantibus ſuique veſtigia ad externum usque orificium ſequentibus donec maritentur ſupra modò tactis *carunculis*, quæ forte nihil aliud ſunt, quàm glandularum harum productiones, eôdem cum illis officiô fungentes. Id tamen notari velim, majores longè apparituras eſſe haſce *glandulas*, ſi vagina ſitui ſuo naturali relinquatur; aliâs enim ſi violenter fortè diſtendatur, obliterantur fere & quasdam quaſi rugas formant, quæ fortè cauſa eſt, quòd aliorum obſervationem hactenus ſubterfugerint; Deinde in brutis pariter *canibus* præprimis & *felibus* huncin finem aciem anatomicam expertis, proportione minores inveni quàm in homine; huic tamen incommodo, aqua fervente facilè obviam ire poteris, ad modum WILLISII, PECHLINI, BAYLEI aliorumque, ita enim intumeſcentes oppidò majores apparere ſolent. Erat hæc *glandularum vaginalium* facies & ſtructura, de quâ usque dum altum ſilent Anatomici.

nici. At vero, quid nudus juvat aſpectus ſi non diſcatur & *ſus?* Non ſcindentis ſed mentis acies eſt quæ Medicum nobilitat. Ecquid enim eſt Lanionum more corporum lacerare viſcera, exta perſpicere niſi ea inſimul innoteſcant, quæ ſpiſſis Artis Noſtræ difficultatibus majorem ſubinde lucem fœnerent? Quid eſt, quòd tot vexis hactenus obnoxius fuerit ipſe *Uterus*, potiores tamen ejus uſus & affectus in obſcuro ſemper manſerint, quæ vel obiter inſpecta textura ejus glandulosâ expediri facile poterant. Equidem primò, neminem, credo, latet, quantū ſe macerarint omnes ferè Anatomici, in perquirenda *liquoris* illius natura, quem ſexus ſequior non tantum in Statu ſ. naturaliter ſed & præternaturaliter *in fluore Mulierū albo*, copiosè profundere dicitur, quænam ejus origo, quæ officina & per quæ feratur vaſa? Plurimi, cùm manifeſtis carerent viis, ad occultos & ut loqui amant, *cæcos* confugêre meatus, adeoque ſe turpiter excœcatos fateri malunt, quàm ulteriori perquiſitioni inſiſtere. Alii alia quærunt effugia & *ligamenta* uteri *rotunda* huic muneri alligare ſatagunt. Verùm neque hi forte ſunt, qui rem acu tangunt. Iſtud quidem certum eſt, nobiliori eadem, quam ligamentorum munere fungi, neque ſine causâ negligentiæ heic cujusdam accuſat Anatomicos, ipſe tamen certi quid determinare non audet FRANC. BAYLE *Tr. de conſenſu uteri cum reliq. partibus:* Propius verò veritati acceſſiſſe videtur CASPAR BARTHOLINUS, qui neſcio quam primò *glandulam* in brutis non tantum, ſed & cùm Florentiæ viveret in muliebri cadavere ſimile quid obſervaſſe ſibi viſus, antiquam GALENI ſententiam ex Orco revocare non dubitat, Fœminas haud aliter atque Viros ſuis gaudere *proſtatis*, & illas ad urethræ exitum ſitas eſſe tum *Tr. de Diaphragmate*, tum & *Epiſt. de Ovario Mulierum* ſincerè profitetur. Cæterùm cùm abundè conſtet ipſam urethræ inſertionem non tam ſub alis, quàm potius 4. vaginæ carunculis poſitam eſſe, illa quoque, quæ urethræ munit exitum, ſua q. de causâ, cæteris nonnihil major videatur, jam nemo non videt, quid ſibi velit hæc BARTHO-

LINI

LINI opinio, quæ quidem in tantum à vero non abludit, ni quòd inſufficiens ſit partium enumeratio. Non enim un vel altera glandularum tantum humoris imbrem facile plor re poterit, ſed totum *glandularum vaginalium* contextur ſymbolum quoque ſuum addere inficias ire nemo ſuſtineb qui rem penitius conſideraverit. Heîc ergo latet fons & ſcatu rigo *liquoris* illius *genitalis*, qui tantùm exercuit Anatomico rum ingenia: Hac enim ſive callô ſive alia quavis ratione ob turata, ſicceſcere penitus ſolent illæ partes, quas aliâs conti nuo madore irrigari tam cordatè dictitabat Medicisque la gum inde riſum movebat *Chirurgus* ille *Gieſſenſis* apud HOR STIUM *in Obſerv. de Coalitu partium genitalium.* Glandula rum nempe munus eſt ſecernere, quòd fusè docent WAR THONUS, STENO, GLISSONIUS &c. non nuda ſaltem mechanica colaturâ, ſed formali inſuper alteratione à fermen tis cuilibet glandularum ſpeciei ſpecificis. Non enim una l quorum inde ſcaturentium facies eſt, ſed diverſa planè pro d verſitate glandularum ſecernentium. Hircum olent glandu larum ſubaxillarium ſudamina, aurium cerumen fellis ſap amaritudinem, ſudor ſalſedinem, urina lixivium, quæ omni non caloris univocè ſemper agentis vim, ſed altioris punc transmutatorem vel digitis oſtendunt, qui communem ſib ex vaſibus arterioſis laticem juxta indolem ſuam motum & f guram variè alterare, in ſerum ſui generis convertere & pe vaſa excretiora in deſtinatas cavitates diſpenſare novit.

Cæterùm, quamvis materiæ intuitu *liquor* hic ferè pa ticipet cum Virorum ſpermate, neutiquam tamen ejusdem eum excellentiæ eſſe dici poteſt. Divinius quid latet in ſe mine maſculino, generationis nempe principium & quod dam Archei centrum, quod de *liquore muliebri* pronunciar nequit, cum ne quidem ſeminis nomen tueatur, ſed omnium Medicorum conſenſu eò tantum deſtinatus ſit, ut ſubleſtum generationis negotium quoddam inde mollimentum & ille cebrarum argumentum habeat. Ipſamet enim alma mate

Natur

latura ſibi ſat ſuffena eſt ad fabricandam ſufficientem voluptati materiam, ut neutiquam opus ſit perditis illis artibus (quidem artes nominanda ſunt vana quævis hominum ludibria) quas quidam Veneris Proſcholi protervè profitentur, ſicut inter Antiquos OVIDIUS, AUSONIUS & Poëtarum alii, quibus cum Pictoribus quicquid impunè licet, juſto ſæpe liberius locuti ſunt, eò tamen laſciviæ non devenerunt ac effrontes eorum ſequaces, quos inter agmen ducit famoſus olim ARETINUS Atheus, qui cum ſuo coætaneo POGGIO author quoque audit maledicti illius & quotquot Solem unquam videre omnium peſſimi libri : *De Tribus Impoſtoribus Mundi*, cujus vel nomen horret mecum quivis verè Chriſtianus. Hic laſciva hujusmodi Veneris myſteria & ut TERENTIUS abuſive loquitur, *artis meretriciæ* præcepta, Italico ſermone, (niſi me memoria fallit,) evulgare non erubuit, quæ ipſa verò vel ex ſolo Authoris nomine, tanquam ex ungue Leonem quivis judicari poterit. Hunc tamen & alius imitatus eſt, qui paris argumenti librum & ut vocat *Virginum Scholam* Gallico ſcripſit idiomate, additis inſuper deſperati ingenii figuris æneis, quæ varia recuſæ formâ, maximô hincinde veneunt pretio: Et ſunt ut audio, qui hanc Libitinæ Scholam Germanicè verſam Typographorum prælis furtivè offerunt, ſed Magiſtratus in eò erit, ne hæc exterorum toxica Germanos quoque inficiant, ut eorum diſcant mores

- - *Quos Venus improba vexat.*

Tandem cùm ne hoc quidem commentario ſaturata fuerit voluptuoſa Cupidinis Academia, Latium quoque laſcivire cœpit & obſtetricante ALOYSIÆ SIGEÆ nomine novum de *Arcanis Amoris* partum eſt enixum, qui cum Tr. Medico *De remedio contra libidinem Mulierum* in Belgio nuper prodiit & paulò poſt quaſi re benè geſtâ non ſua tantum *augmenta*, ſed & nuperrimam *Gallorum verſionem* vidit : Liber de cœterô ejusdem cum prioribus notæ, ſtylô tamen puriſſimô & elegantiſſima Latinitate turgidus, ut mirer ego Virum adeo cele-

brem, cujus nomini jam parco, mellitiſſimæ Suadæ ſuæ feudum tam malè locaſſe, nec pertimuiſſe illius Domini judicium, cui aliquando omnes de quovis vanè locato verbo rationem reddere tenebuntur. Imo ſunt & alia hujus farinæ monumenta, ſeu, ut verius dicam, mundi apoſtemata, quæ datâ operâ reticeo. Optandum enim, ne priora quidem innotuiſſent unquam & tantùm non totum contagio ſuo tetigisſent orbem: Quin laudandus omninò eſt quorundam magiſtratuum rigor, qui hujus ſortis impietates vel igni vel Fiſco, JCtorum idolo, ſacras eſſe jubent. At verò ſemper aliquid hæret multumque zizanii remanet, quod tandem clanculum ſerpendo creſcit: Nec inde facile jacturam ferunt Bibliopolarum officinæ, qui id quod reliquum erat, non decuplo ſed centuplo diſtrahere norunt idque magna cum gratia. Novi enim quosdam, qui ſupra tactam Virginum Scholam tanto redemerant pretio, quo integram ſibi bibliothecam comparant alii ſtudiis ſuis ſufficientiſſimam. Hunc verò utplurimum exinde fructum ferunt, ut magnô quidem nominis & exiſtimationis naufragio *viva* poſtmodum malè ſanæ curioſitatis ferant teſtimonia, tanti pœnitere quis emet? Eò verò nunc redeo unde paululum digreſſus eram. Et cum jam abundè conſtet *glandulas* noſtras *vaginales* œconomiæ genitali & humani generis propagationi inſervire, unius autem rei plures ſint ſubinde fines, nullus dubito quin & aliis eædem uſibus deſtinatæ ſint. Poſtquam enim ob primum Adami lapſum ex juſtiſſima DEI maledictione & hoc pœnæ genus ſexui ſequiori dictatum ſit, ut in dolore ventris ſui parturire debeat, hinc natura de variis ejus lenociniis ſollicita non tantum humores in animo contentos tanquam præcurſores quosdam partui præmittit, ſed & ipſe forte fœtus in tranſitu preſſione ſua ex his quoque *glandulis* lentorem quendam emungere ſolet, quô vias magis lubricas ſuperare queat, ut jam plura taceam. Hæc enim ſunt potiora, quam *racemi vaginales* hactenus promiſere commoda. At verò nec ab omni

noxa

noxa ſunt immunes, ſed & ſuos patiuntur manes. Ita enim eſt: Juncta ſpina roſis nec quicquam ea gaudet dulcedine, quæ non inſimul quadam temperata ſit amaritudine, cùm vel nectarinus ſacchari dulcor tantæ potentiæ acorem in ſinu ſuo foveat, qui non primò ſaltem attactu ditiorum dentes in nigrorem corrodere, ſed varias inſuper in corporis penetralibus turbas dare ſoleat. Quin ergò id commune habent cum reliquis C. H. partibus, ut & variis infeſtentur morbis, imò longè pluribus. Nam ſi verum eſt HELMONTII ſancitum: *Mulieres omnem bis pati morbum*, id certè utero ejusque partibus aſſcribendum erit. Cùm enim multa ejus ſubſtantia glanduloſa ſit, quid mirum, ſi & eis, queis glandulæ ob laxiorem ſui ſtructuram obruuntur morbis, obnoxius ſæpe fiat? variis nimirum *catarrhis*, *lymphæ effuſionibus*, *ſtagnationibus*, *corruptionibus* &c. ita quidem ut nulla fere ſit uteri labes, in qua non aliquid *catarrhoſi* ſubſit. Speciatim verò *racemi* noſtri *vaginales* verûs nidus atque focus ſunt, in quo *Morbona muliebris* tragœdias ſuas variè ludit, exceptâ ſaltem menſtruorum œconomia, in qua tamen & ſuas ſæpe vices obeunt. Quodſi enim *liquor* inibi generatus quovis modô abundet, neque tamen in cœlibatus ſtatu excerni ſufficienter poſſit, turgeſcentia ſua virgines miſerabiles aliasque in triſti orbitatis ſtatu viventes viduas juniores variè vexare & ſi SENECÆ verbis dicere fas eſt, *quodam cum dolore delectare ſolet*. Hinc enim illæ lachrymæ: *Tentigo* ſcilicet, *furor uterinus*, *clitoridis inſania*, *inſomnia Venerea* & inde ſcaturientes *pollutiones nocturnæ* aliaque tanquàm è fonte ſuo manare ſolent; imò, ſi vel copioſior vel juſto ſeroſior glandulas haſce nimio ſuo pondere inundaverit, hæ in æquilibrio ſuo & ſtatione contineri neſciæ extus erumpere fictumque illum & Eruditis dudum exploſum *uteri prolapſum* mentiri ſolent. Quodſi verò ulteriorem corruptionis notam ſubeat, ſuæque fracedinis fermento M. S. craſin perturbet, tandem *Chloroſin* ſeu *febrem Virginum albam* eniti quoque ſolet, quâ non omnia modò viſcerum fermenta, ſed

totus inſuper corporis habitus in tantum alteratur, ut cadaverum inſtar palleſcant & incantamenti ſæpe ſchemate fallere ſoleant: Nec admirationem meretur hæc p. n. corporis alteratio, cùm & in ſtatu ſ. n. ſub primis pubertatis annis inſignis plane mutatio fiat, mammæ turgeſcunt, vires ſuccreſcunt totusque corp[illegible] habitus floridior redditur; hinc illæ ſæpe virgines, qu[illegible] [illegible] turgent virtute genitali cæteris ſunt elegantiores, dum [illegible] ſimus qui fuimus Troes.

Præter vero ea *ſexcenta* quoque *Hippocratica* variosque ſapores morboſos induit liquor hic, ponticum, acerbum, ſalſum & quî glanduloſæ ſubſtantiæ infenſiſſimus eſt, *acidum*, hinc varii partium illarum *pruritus*, *excoriationes*, *ſpaſmi* & ipſa *ſæpe paſſio hyſterica* his in glandulis furere, atque reliquas non abdominis modo ſed & præcordiorum, imo τȣ ἐγκεφάλȣ quoque partes in conſenſuales convulſiones rapere ſolet, non, quod quidam inde *vapores* ſurgant ut antiquata nunc GALENI dogmata ferunt, qui, prout q. HELMONTIUS ludit, illis quaquaverſum penetrandi quendam *ſalvum conductum* dare novit; Sed id admirabili fit nervorum textura & criſpaturâ plexus meſenterici magni, unde ramos ſuos mutuatur ipſe uterus, quod ex elegantibus WILLISII *Tabulis* cuivis innoteſcere debet. Etſi verò paſſio Hyſterica utplurimùm ſuas in primis viis ſedes habeat ipſique viri ſimilia hinc patiantur tormina, negandum tamen non eſt, eam in uteri quoque ſubſtantia glanduloſa ſæpiſſime primas radices agere, idque tùm potiſſimùm, ſi frigori extus irruenti id acceptum ferat. Si enim quidquam eſt, quod glandulis inimicum, id certè *frigus eſt*, cujus tamen cauſas hactenus neglexêre Phyſici, ii præprimis, qui manifeſtis illud qualitatibus annumerare non dubitant, cùm aliis magnetis actio adeò occulta non ſit, quàm vera cauſa frigoris. Privativum quid eſſe, credat Judæus Apella: Certè vel ruſtici noſtri hanc ridebunt ſententiam, qui nil æque magis, quam realem auræ Haſſiacæ carnificinam pertimeſcere ſolent. Sublimius quid ſubo[illegible] ur Recentiores Philoſophi

experi-

experimentales mixturis ſuis frigorificis , non tamen omnes forte difficultates ſuperatæ penitus ſunt.

Quicquid ſit, hoc certum eſt, id quovis modò ab extra ſuſceptum M. S. & lympham ita diſponere , ut coagulum promptius ſubeant & quendam acorem contrahant, qui nervoſis locis adeo eſt infeſtus , ut HELMONTIUS ſuſpiriis ſuis Scholas (fallor tamen ſi non in vanum hactenus) dudum repleverit, *neſciunt*, inquiens, *ah neſciunt! acidum venis hoſtile*. Hinc peſſimè agitur cum ſexu ſequiori, quòd non paulô melius ſe contra externas aëris muniat injurias. Tantum enim abeſt, ut togis ad terram largè demiſſis auræ cuniculos ſubterfugiant, ut potius nihil minus. Quin fortior eſt *aeris* per inferiora *latus elater*, cum ab incumbente deſuper athmoſphæra continuò prematur, ſicut id Illuſtris BOYLE aliique eleganter oſtenderunt & quotidiana in furnis ahemiis experientia ad oculum demonſtrari poteſt. Hinc fortè ſanitati ſuæ magis conſulerent tenerioris texturæ Veneres, ſi noviſſimi uſus ſubligaculis & femoralibus ſubtus ſe munirent, quorum utilitatem non ſat deprædicare poſſunt Matronæ caſtra ſequentes, quas alibi aulica quoque Gynæcéa generosè imitantur. Ultima tandem eaque peſſima *liquoris ſeminalis* corruptio eſt in effectu ſi quis alius nauſeoſo, *fluore mulierum albo*, qui glandulis his mage proprius & revera nihil aliud eſt , quàm quædam uteri *coryza*, ex continuo humoris nutritii abſceſſu & fœtidiſſima in *glandulis vaginalibus* corruptione propullulans. Neq; mirum videri debebat iis , qui veterem Humoriſtarum Adamum exuere ſive nolunt ſive neſciunt, unde tanta excrementorum copia hinc ſcaturire queat? Fur enim eſt Tyrannus ille morboſus, in partibus glanduloſis ſtabulans, qui non vicinas modò, ſed omnes inſimul C. H. partes ſuo defraudans nutrimento in putrida hæc liquamina præcipitat. Oſtendit id habitus corporis , oculi concidunt , malæ labaſcunt cæteraque membra ſolito graciliora fiunt, quod vel mulierculis apparet, quando ſuum exinde dolorem & commiſerationem teſtaturæ

dicunt: Ey mein liebe Frau Gevatterin/ wie ſeht ihr ſo ſpitz aus/ ihr ſehet ſo ſchmahl/ als wann ihr eben aus dem Grab gekrochen wäret. Hinc quoque eſt, quod affectui huic tandem jungatur quædam cachexia, quatenus nutrimento ſuo defraudata viſcera fatiſcunt, eorumq; fermenta vitalia quandam patiuntur ecclipſin imprimis ſtomachus, qui foco carens & igne cibos nec ſubigere nec volatiliſare novit, ſeu in putridam convertit mucilaginem quæ nullibi correcta ut inutile venarum pondus quâ data porta ruit. Exaſperantur hæc omnia, ſi liquor hic malignitatem quovis modo contrahat & *aciditatem corroſivam induat, in Lue ſc. Venereâ,* ad cujus nomen quoque nauſeant & tremunt Germani, quamvis Galli eandem non multum pertimeſcant, quod conſtat ex hiſtoria, quam Perſonatus ille WIGANDUS *in eleg. ſua de Itineribus Philiatrorum German. Diſp.* de quodam Regis Galliæ Legato, Viennæ perfecta Lue graviter decumbente, refert, qui, cum Medici morbi nomen diu modeſtè reticerent, ipſe tamen forte perciperet, quem hoſpitem intus foveat, omnem triſtitiam exuens ad quosdam à latere ſibi ſtantes Nobiles dixit: *Meſſieurs, j'avois bien mal, & je ne ſçavois pas quelle maladie c'eſtoit, en fin i'ay trouvé un honeſte homme, qui m'a dit, que ce n'eſt autre choſe que le mal de Naples & j'en ſuis bien aiſe, que ce n'eſt que cela.* Revera tamen morbus eſt & ægro & Medico ſat moleſtus, cujus primarius nidus atque focus ſunt *hæ glandulæ vaginales.* Hinc ſibi caveant ii, qui cum Marte adultero ſtationem ſuam & conſcientiam deſerentes in Veneris caſtris ſtipendia quærunt, neque fidant ſcrofis illis fœtidiſſimis è Putipharis familia oriundis, quæ leproſæ ſuæ pelli puritatem mentientes, ad autopſiam ſæpe provocant; quamvis enim primâ facie omnia ſalva videantur, latet tamen anguis ſub herba & in abſcondito furit *acidum* illud *malignum* tantæ corroſivitatis, ut & carnes & ipſa, ſubſtantiæ quaſi durioris, oſſa penitus erodere valeat, id quod tamen non huic modò, ſed & aliis affectibus *podagræ, Epilepſiæ* &c. commune eſſe *alibi* probatum dedi & ad oculum olim oſtendit publice

quæ

quædam Epileptici Anatome, quæ ante ſexennium heic adminiſtrata fuit: Hujus enim oſſa pariter & viſcera acidi hujus penetrantiam variè experta erant, imprimis verò ſtomachus, cujus tunicæ ad unam omnes, non procul à ſuperiori orificio, nævis plurimis atro purpureis defœdatæ, in putridum plane & mucoſum liquamen corroſæ erant, adeo ut ad leviſſimum etiam contactum disrumperentur penitus omniaque contenta extus diffluerent, cujus rei teſtes appello, quotquot eidem actui interfuêre: *Veneni* ſumpti ſuſpicio erat, nullum verò in corpore vivo indicium. Non dubitavi hîc primariam caduci ſedem fuiſſe, cerebrum enim in cujus ſectione quærebatur mali cauſa, omnino immune erat & ſano prorſus ſimile. Et hinc forte eſt, quod Antiqui Epilepſiæ cauſam *venenum* dixerint. Notum enim eſt venena ſua in primis viis primùm deponere ſpicula easque variè aggredi, quod eſchara, communis illis, ſat probare videtur. Sic *venenum* peſtilentiale & contagia febrium malignarum ventriculo eſcharam impreſſiſſe hinc inde teſtantur CASUISTÆ: *Cicuta* quoque quam duo illi Gregarii Auſtriaci Philippopoli pro cicutaria ſua patriâ in acetario comederant, in ſtomacho ſui veſtigia reliquiſſe ex eorum anatome Magn. Excellentiæ Tuæ adhuc conſtabit, cui ſimilem penitus caſum lego apud KIRCHERUM in *Scrutinio Peſtis*. Omnia tandem ea, quæ circa novam hanc *Morborum Muliebrium* ætiologiam hactenus dixi, confirmant & illa quæ pro *cura* eorundem militant, remedia, eò unicè collimantia, quò vel liquoris ſeminalis *redundantiam*, vel corroſivam ejus *aciditatem* corrigant & cohibeant. Præter enim *univerſalia* & *Martialium* ſubinde curam opem ferunt omnia, quæ ex *alcalium* ſunt proſapia, atque ſale urinoſo ſeu fixo ſeu volatili eoque vel manifeſto vel occulto turgida ſunt; Tum & omnia *balſamica catarrhalia*, myrrha, camphora, ſuccinum: Hinc antiquas inter compoſitiones tam naſculè ſeſe gerunt *trochiſci de carabe* in omnibus uteri fluoribus catarrhoſis & gonorrhæis, quamvis & *opium* ſuas inibi partes

partes quoque agat, divinum planè remedii genus, tantæ præſtantiæ, ut Feliciſſimus SYLVIUS dixiſſe feratur, *mallе ſe carere Praxi quam opiatis*. Quin & Generoſus HELMONTIUS *felicem æſtumat ægrum, cujus Medicus auxiliator noverit ſeparare lethalia è papavere, retento auxilio.*

Imò verò felicem Medicum, qui juſto tempore numero & menſurâ illud applicare novit! id quod fit obſervando regulam modo laudati Viri: *Opiata non ſomnum inducant, ſed ſaltem receſſum alimentarii liquoris cohibeant*: Ita enim non tantùm in ſeroſis fluoribus, ſed & omnis generis *hæmorrhagiis* mira præſtare, experientia toto die loquitur. Equidem multos ex nimia ſanguinis profuſione jam agonizantes *opio* quaſi incantamento quodam convaluiſſe ipſe memini. Sic cum Philippoli adhuc degerem, Cubicularium Generoſiſſ. Domini Villani, Supremi Stationum Magiſtri, Magnif. Tuæ forte non ignoti, ex immani ejusmodi *narium hæmorrhagia* purpuream jam ſtillantem animam intra ſesquihorium reſtitui & quidem paucis opii granis. Heîc quoque Hortulani Academici, boni noſtri HENRICI conjux *uteri hæmorrhagiis* ſæpe obnoxia, graviter nuper decumbebat. Poſtquam verò adſtringentibus variis, ligaturis, armillisque coralliatis & ipſo porcorum zibetho in vanum diu fatigata fuerat, maritus tandem noctu me conveniens ſuam mihi calamitatem referebat: Periculum in mora erat, quare miſturam ei dedi ad SYLVII mentem ex ſubcontrariis, oc. cancr. cor. rub. acet. vin. acerrim. c. laud. op. competentibus vehic. dilatatam, & manè res omnis in ſalvo erat. Quin eodem fere remedio in vicina nobis Imperiali Fridbergenſi Puerperam ex *nimio lochiorum fluxu* periculosè ſyncopizantem extemplo revixiſſe, ex ſincera Dn. Medici relatione refero. Et quis ignorat, quid non præſtet in omnis generis doloribus citò tutò & jucundè ſopiendis? Hinc profectò non eſt de nihilo B. Dn. LUDOVICI, quando *in utiliſſima ſua de Pharmacia Diſſ. I. æque multos ob meticuloſam opiatorum & emeticorum intermiſſionem, quàm empiricorum manu occubuiſſe credit.*

Sed

Sed abunde forte de profundis opii opibus, cum quô in effectu conſpirat *crocus* non pulmonum ſaltem ſed & uteri anima. In Gonorrhæis incomparabilis eſt *balſamus de copaiba*, de quo fusè *rerum Indicarum Scriptores*: A COSTA, BENZO, BONTIUS, CLEYERUS, KIRCHERUS, LAETIUS, LINSCHOTTUS, MARCGRAVIUS, MARTINUS MARTINII, NEUHOFIUS, PISO, RECCHI & qui omnium ferè compendium eſt Virque multorum laborum ERASMUS FRANCISCI. De *caſtoreo* variiſque ejus præparatis res pariter certa eſt, quamvis illud Caſtoris teſtes neutiquam eſſe Recentiorum *itineraria* teſtentur. Sic *Luem Veneream* radicitus exſtirpat Mercur. lupus acidorum inſatiabilis, totam verò curæ hiſtoriam mea non capit epiſtola: Experiuntur indies incomparabilem Magnif. Tuæ felicitatem & in eâ curandi methodum Officiales Cæſarei, cujus oculatus ego teſtis ſum. Porro nec ignota ſunt *vegetabilia* varia utero ſacra, omnia ſale alcalino volatili turgida, quæ non varia modò dant Decocta & Infuſa, ſed & *Externè* non omnino incongrua ſunt, ſive jam ſub *cataplaſmatis* forma immediate abdomini vel externo uteri orificio applicentur, cum *ſubligaculo* illo *uterino* & plus quàm pudicitiæ cingulo, cujus iconem habet SCULTETUS *in Armamentario Chirurgico*: ſive *balnea* varia & *inſeſſus* inde parentur, perinde eſt. Neſcio tamen annon omnibus iis palmam eripiat urinoſiſſimus ſpirit. ſalis armon. per ligneum GLAUBERI tubulum ſubtus adhibitus, in cujus defectu, felici olim ſucceſſu matronæ difficulter menſtruanti commendavi phiolam longioris colli circa aſperas extremitates lacca Hiſpanica linteiſque munitam & carbonibus ardentibus impoſitam: Hocque magis conveniet ſi vapor ejusmodi ſpirituoſus profundius in uteri concamerationem penetrare debeat: Quodſi tamen certò conſtiterit vitium in *gland. vaginalibus* hærere ſuffitus ſubtus exceptus, forte utilior erit v.g. ex mixtura ſalis arm. cum cin. clavell. ſale tartari vel calc. viv. it. ex liquorib. variis ſcoriis ferri candentibus infuſis, aut etiam lixivio ſcoriarum Reg. antimon.

quod ob copioſum alcali in uteri affectibus nobile plane eſt remedium. Tandem & Diætæ œconomia ſuum addidit calculum, quæ in omnibus *mulierum morbis* nil æque vetare vel vitare debet ac *ſalſa* nimis & *acida.* Aliâs verò in ſtatu ſ. n. non tam *qualitas* quam ciborum *quantitas* peccare ſolet: Nec perpetua eſt nonnullorum regula: *Qualis cibus, talis chylus* &c. Ineffabilis enim eſt ſtomachi alteratio, quæ in ſanis ex duriſſimæ notæ cibis, optimum quoque chylum gignere valet. *Potus* easdem ſubit leges. *Vinum* tamen eſt *divinum*, imprimis generoſum & illud, quod tritiſſimum ITALIS proverbium in deliciis habet: *Il vino puro &c.* Hâc tamen cautione ut PAULINO non vero MORE PALATINO propinetur.

Hæc erant, VIR MAGNIFICE, quæ Tuam nunc cenſuram ſubire deſiderant. Plura addidiſſe neque licuit neque libuit, ne vel epiſtolæ, vel verecundiæ limites exceſſiſſe videar. Quod ſi jam hæc talia ſint, quæ, ſi non aſſenſum, ſaltem conſpectum abs Tua Magnifica Excell. mereantur, eſſet equidem de quo mihi gratularer. Sin vero ne hoc quidem, ſat me feciſſe putabo, ſi meum quo Magnif. Tuam hactenus veneror animum fuſius explicavero, qui magnam vitæ meæ partem eò locare amo, quo Viris viva validaque doctrina conſpicuis placere ſemper & inſervire ſtudeam. VALEAT interim Magnifica Tua Excellentia & cum Splendidiſſima ſua Familia felix ſemper & ex votô

V I V A T!

HISTO

HISTORICA
RELATIO
Uteri duplicis in fœmina obſer-
vati, Mr. Dionis, Chirurgi Regii
Pariſienſis,

Ex Gall. in Lat. verſa.

HISTORIA ANATOMICA.

MUlier quædam 20. annorum, ſecundo Conjugii menſe gravida facta primò, quia menſes, non tamen quantitate ſolitâ fluebant, dubitavit de imprægnatione: ſed cum ubera dolerent, vomitus crebri ſecu-, appetitus inordinati, & faſtidia frequentiora adeſſent, du-lium omne ceſſavit: inprimis, cum poſt menſem quartum dimidium infantis motum ſentiret, quinto menſe men-rua fluere deſiére, & materiæ ſeroſæ quid ſucceſſit; tunc & orpore craſſior apparebat, & crebriùs motum embryi ſentieat, niſi quod ille in ſolo latere ſiniſtro, & loco cæteris altiore otum ejus ſenſerit. Anno 1681. 5. Junii ſubitò ingenti ven-is dolore per tres aut quatuor horas ita vehementi correpta iit, ut inſtantem omnes abortum metuerent. Poſt duodeci-um diem horâ VIII. veſpertinâ, tàm violentos ſenſit dolores, t fœminæ clamoribus ejus accitæ illam præ dolore incurva-m prorſus & inter vomendi conatus invenerint. Lecto de-umbens omnia, quæ ore aſſumſerat, rejecit: Chirurgus qui-am aulicus illi vicinus remedia omnis generis, quæ videban-r utilia, ei obtulit: ſed hiſce nil proficientibus ſupervenêre onvulſiones cum tanto extremarum partium frigore, ut ca-orem iis reddere fuerit impoſſibile. Hæc Symptomata ad V. ſq; matutinam durarunt, ut miſella interim ſingulis debilior omentis reddita non abſque inſigni difficultate reſpiraret: ndem ventre palam incre[illegible] in ſedili conſedit, ubi poſt

quadrantem horæ expiravit. Paulò poſt obitum illius Chirurgus, qui vivam tractaverat, in corpore mortuo Cæſaream tentavit operationem, ut infantem vel vivum ſervaret, vel baptiſmo maturum fœtum non privaret. Rumor rei geſtæ per aulam percrebuit: Regina & Domina Delphina mihi in mandatis, ut corpus illud exenterarem, dedére, ad inveniendam mortis tàm ſubitaneæ cauſam. Omnibus igitur neceſſariis ſtatim ritè diſpoſitis, ut eadem horâ, quam Dn. Daquinus, Summus Regis Archiater, & Dn. Fagon, Summus Reginæ Archiater, qui præſentes eſſe volebant, conſtituerunt, paratus eſſem. Dn. Felix, Supremus Regis Chirurgus eo die Pariſiis erat; Dn. David verò, Supremus Reginæ Chirurgus eâ de re monitus non comparuit. Domini Archiatri cum veniſſent, incepi operationem more ſolito: Cùm incidiſſem tegumenta, muſculos & peritonæum, partes vidi contentas, & primò quidem, quod oculis ſe noſtris obtulit, infans fuit, ſuper inteſtinis incumbens, annexus etiamnum chordâ ſuâ umbilicali ſecundinis ſuis, natabatque in magnâ ſanguinis quantitate, qui totam ventris capacitatem impleverat. Cum infantem exemiſſem, & partem ſecundinarum loco, unde exierant, adhuc adhærentem ſeparaſſem, omniaque in pelvim impoſuiſſem, multos ſanguinis grumos ſuſtuli, quorum quidam membranis placentæ adhærebant, quos eidem pelvi impoſui. Poſt omnem ſanguinem ſpongiâ exhauſtum, ut ſingulas partes accuratiùs examinare poſſem, nihil inveni in Epiploo, Stomacho, Inteſtinis, Jecore & Renibus ſingulare: Lien autem in complures ſeparatus erat lobos. Poſtea cum inteſtina in ſuperiorem abdominis partem impuliſſem, vidi corpus figuræ rotundæ, proportione reſpondens magnitudini infantis, quod cavitas eſſe matricis videbatur: & iſte quidem erat locus infantis, unde egreſſus fuit, hoſpitium. Sed pars ea erat redundans, ſita in latere ſiniſtro, ab ordinario & vero utero transverſorum digitorum duorum ſpatio diſtans: & in parte ſuâ late-

terali

rali ſiniſtrâ omnia habebat quæ cavitati matricis ordinariæ adhærere ſolent; nempe vaſa ſpermatica, teſticulum unum, cornu ſive tubam unam ligamentum latum & rotundum. Cum verò partes easdem in parte dextrâ corporis hujus non invenirem, ulterius in eas inquiſivi. Adhærebant illæ corpori paulò, quàm præcedens, minori, in medio ſito hypogaſtrio, verſus dextram regionem, figurâ ſimili cavitati uteri, niſi quod craſſior erat, & longior, quàm in ſtatu ſuo naturali eſſe ſolet. Et hæc quidem verè erat cavitas uteri, quem Dominis Archiatris oſtendi. Atque illi quidem non minùs quàm ego mirati ſunt, duas omninò ſimiles cavitatis uteri partes reperiri, cùm hac ſolâ differentiâ, quod ſiniſterior ſimilis eſſet cavitati extenſæ, quæ infantem continuit; altera autem cavitas in ſua conveniente magnitudine conſtituta; atque ita duo iſta corpora continua erant collo matricis.

Cupidus autem cognoſcendi, quænam ex duobus naturalis aut abundans eſſet; veſicam detexi, & inciſionem ſecundum longitudinem inſtitui, & quidem verſus partem ſuperiorem & internam vaginæ, per quam orificium internum uteri patuit, quod clauſum quidem fuit, ſed non tàm arctè, quàm in gravidis aliàs eſſe ſolet. Continuavi deinde inciſionem verſus cavitatem uteri, cujus totam longitudinem reſecto orificio interno aperui. Erat in hac cavitate mola magnitudine ovi minoris, cujus membranæ parùm ſolidæ facilè rumpebantur; omnes autem glandulis globoſis refertæ erant, diverſæ tamen magnitudinis, quarum maxima piſum parvum non ſuperabat. Orificium internum uteri impeditum & quaſi obſtructum erat, materiâ mucilaginosâ, admodum ſiccâ & ſubflava. Cum molam illam quæ totam uteri capacitatem impleverat, ſuſtuliſſem, facilè foramen cornu dextri videri potuit, quod ibidem patebat.

Reſta-

Reſtabat, ut exploraremus, an duo iſta corpora invicem communicarent. Quod ut indagaremus, incidi primùm corpus, in quo jacuerat infans; inde à parte ejus ſuperiore, usque ad locum, in quo annexum erat collo matricis: non reperimus ullum meatum conſiderabilem, nec exitum quidem in orificium internum, neque in vaginam. Id nobis clarè demonſtravit, quod ex 2. cavitatibus dextra, in qua mola fuit, naturalis eſſet; ſiniſtra autem in qua infans, non naturalis & abundans.

Cum autem impoſſibile eſſet, in tantâ temporis brevitate, quæ exenterationi cadaveris communiter ſolet impendi, accuratè omnia ea examinare, quæ ſingularia inibi reperiuntur, ea ſolemus exempta ex corpore & ablata ſeorſim diſſecare cum otio, & partes etiam minutiſſimas inveſtigare. Conſultum itaque duximus idem hic agere, & exemi duo iſta corpora collo matricis annexa, cum veſicâ, teſticulis, cornibus, parte vaſorum ſpermaticorum & ligamentis, quæ omnia mantili involuta in ædes meas deportari juſſi.

Continuavi deinde diſſectionem pectoris, & ſublato ſterno inveni pulmones coſtis adhærentes; aperui etiam cordis ventriculos; in dextro non naturale erat corpus, quod ſæpè invenitur, & polypus cordis dicitur, qui totam occupabat auriculam, & 5. vel 6. unciarum longitudine in venam cavam intrabat. Similem invenimus in ventriculo ſiniſtro, ſed mediâ parte minorem. Cùm verò Dominis Archiatris non fuerat viſum diſſecare caput; partes omnes in priſtinum repoſui locum, & pellem more conſueto iterum conſui.

Veſpere in ædibus meis operam impendi accuratiorem, pro uteri diſſectione, ita tamen, ne nimium eundem diſcinderem; volui enim illum, quam poſſem, integrum ſervare ut depingi poſſet.

Die

Die ſequenti Regina mandabat, ut uterum ad eam portarem; erat autem tunc apud Delphinam. Tàm curioſa autem pſa fuit regina, ut ſatis diu conſideraret iſtum uterum.

Domini Daquin & Fagon ſuas de eo ſententias Reginæ, Ducillæ Aurelianenſi & aliis nonnullis fœminis illuſtribus aperuerunt. Poſt meridiem Reginæ nomine mihi mandaum fuit, ut uterum iſtum denuò ipſi adferrem; & tunc quilem in cubiculo ſuo erat, cum unâ ſolâ fœmina. Regina itilem non, ut cæteræ mulieres à demonſtrationibus Anatomicis abhorret: Tanto ſiquidem Illa me honore dignata fuit, ut ſæpiùs Illi diverſas animantium partes diſſectas exhibuerim. Et hæc eſt hiſtoria fidelis eorum, quæ acciderunt circa mortem œminæ illius, & circa exenterationem corporis, quam nſtitui.

Antequam de tabulis agam, quinque vel ſex obſervationes eſſentiales & oppidò neceſſarias ſubjungendas duxi.

1. Fœminam illam circa 4. imprægnationis menſem enſiſſe ægritudinem, quæ ad mortem usque duravit, quæque ugebatur indies; in latere dextro cubare non poterat, ſed quàm primùm ita decumberet, dolores ſentiebat intolerabies, ita ut in lipothymiam quandoque incurreret.

2. Dolores violentos, quibus vexata fuit, ab VIII. veſperinâ usque ad V. matutinam diei ſequentis, quâ expiravit, non uiſſe continuos, ut ſolent eſſe, qui à materia in inteſtinis hærente proveniunt, ſed interrupti erant & per intervalla, ut ſolent eſſe uterini. Dolores illi in renibus oriebantur, & ad inferiora tendebant, ut fieri ſolet in fœminis ex partu laborantibus, cum hac tamen differentiâ, quod nihil ex matrice profluebat.

3. Notanda eſt grumorum ſanguinis, qui in cavitate ventris fuére, natura: erant autem valde ſolidi, colore atro, nec àm facilè frangebantur, quàm illi, qui ex ſanguine nuper ex-

travaſato concreverunt; ſed talem habebant ſoliditatem, quam illis à quibus ſeroſitas omnis temporis tractu ſeparata, quibus nil niſi fibræ nigerrimæ & ſpiſſiſſimæ reſtant.

4. Obſervandum porrò eſt, aperturam illam, quæ inventa eſt in eo corpore, quo infans concluſus erat, nullo inſtrumento, ſed violentâ disruptione factam fuiſſe, ſicut ex tabulis patet: Nam alioquin duo labia partis, ſciſſæ æqualia eſſent; cum hîc planè ſint dilacerata. Complures partes membranarum in filamentorum morem, quæ è circumferentiâ aperturæ iſtius propendent, ſatis clarè notant violentiam, quam pars iſta, cum rumperetur paſſa fuit. Dnn. Archiatri probè conſideratâ iſta aperturâ communi conſenſu ſtatuerunt, ſpontè factam eſſe; quod etiam confirmatum eſt à Chirurgo, qui operationem Cæſaream adminiſtravit. Is certò, ſe reliquiſſe infantem eo in loco, in quo illum invenerat, hoc eſt, in cavitate ventris ſuper inteſtina, extra cavitatem, in quâ contentus fuerat, ſicut & nos eandem invenimus.

5. Quod neceſſariò infantem ultra 15. dies mortuum fuiſſe credendum eſt; coloris ſiquidem erat ſubfuſci & lividi, brachia habebat & crura macilenta & attenuata, atq;, ne quid dubii ſuperſit, notandum eſt, epidermida, ſi modo tangeretur, ſtatim diſſolutam digitis adhæſiſſe. Putridus planè nondum erat; nam embryo in matrice, in loco clauſo innatat aquis, quæ muriæ loco ipſi ſunt, & in matrice minùs corrumpitur integro menſe, quàm extra uno die.

6. Tandem & illud obſervandum eſt, fœminam iſtam menſes ſuos ſtato habuiſſe tempore, tamdiu, quàm cavitas ſiniſtra ſola fuit ab infante occupata. Cavitas enim dextra quippe vacua per vaſa ſua ſanguinem excernebat, qui certo tempore eò deferebatur; ſed quàm primùm & iſta cavitas à mola fuit obſeſſa, id, quod contigit inter 4. & 5. menſem impprægnationis,

Fig. I.
Fig. II.
Fig. III.

Fig. I.
A
A
B
C
D
E
E
E
F
G
H
K
L
M
M
M
M
N
N
O
P
R
R
R
S
S
T
V
V
X
Z
1
2
2
4
4
4
4
5
1 2 3
1 2 3

nis, evacuatio iſta ceſſavit. In hac occaſione citra tergiverſationem admittenda hîc loci erit ſuperfœtatio; quæ in duabus facta cavitatibus fuit ſeparatis: nec mirum videri debet; mola enim in hac dextra nata fuit cavitate, cum facilè intelligi poſſit, infantem alium inibi potuiſſe formari, & faciliùs quidem, quàm in ſiniſtra. Sed citra quæſtionem & ratiocinationem & verum excitiſſe infantem in ſiniſtrâ matricis, quæ ſuperflua erat, cavitate certum eſt, & dextram, quæ naturalis erat, molâ occupatam fuiſſe.

Poſt veram hanc quàm exhibui narrationem, de iis quæ in hâc Anatomicâ accidére diſſectione, & poſt obſervationes, quas utiles & neceſſarias credidi, ad perfectam ejus intelligentiam inſpectio tabularum rei totius ideam Lectori tam claram poterit dare, quàm ſi ipſe oculatus ad fuiſſet teſtis. Duas ſculpi curavi, 1. Matricem extraordinariam exhibet, ſicuti ea ſita erat in corpore. 2. Eandem oſtendit, uti erat, cum ex eodem fuerat exempta. Prima matricem hanc eadem magnitudine & craſſitie refert, cui nihil neque addidi, neque ſubtraxi, præter inciſionem in longitudinem quam feci in partem ſuperiorem & profundam vaginæ, ad oſtendendum orificium internum, quod equidem diſpoſitionem naturalem iſtarum partium non immutat.

Sciat B. L. minorem noſtræ exhibitæ iconis magnitudinem, à majore originali diſcrepare; cujus differentiam Scala in ære appoſita ritè docebit.

Explicatio Tabulæ primæ.

A A. Arteria & vena ſpermatica dextra.
B. Teſticulus.
C. Tuba.
D. Ejus orificium.
E E E. Pars abrupta.
F. Ligamentum latum.

 G. Liga-

G. Ligamentum rotundum.
H. Cavitas naturalis matricis.
I. Connexio cavitatis matricis naturalis cum ſpuriâ.
K. Cavitas ſpuriæ matricis.
L. Apertura per quam infans exiit.
MMMM. Multæ partes in filamentorum forma, quæ teſtantur hanc cavitatem ruptam fuiſſe.
NN. Arteria & vena ſpermatica ſiniſtra.
O. Teſticulus.
P. Tuba.
Q. Ejus apertura.
RRR. Pars abrupta.
SS. Ligamentum latum.
T. Ligamentum rotundum.
VVVV. Apertura facta in vagina.
X. Orificium internum.
Y. Ejus apertura, quæ tam arctè non eſt clauſa, quàm eſſe deberet.
Z. Vagina cum ſuis rugis.
1. Veſica.
2, 2. Ureteres.
3. Collum veſicæ.
4444. Labia majora.
5. Præputium clitoridis.
6. Clitoris.
7. Nymphæ.
8. Orificium veſicæ.
9999. Quatuor carunculæ myrtiformes.
10. Pronaum.
11. Apertura orificii externi.

In ſecunda tabula ſculpi curavi orificium internum & cavitatem matricis, apertâ tota ſua longitudine. Cavitas orificii amplior eſt, quàm eſſe deberet: continebat enim mate-

ıateriam iſtam mucilaginoſam, induratam, & glutini ſpiſ-
ɔ ſimilem, de quâ dixi. Cavitas matricis ſpatioſior eſt, uia molam continebat: apertura cornu dextri ibi viſibilis ſt. Nihil obſervavi, in quo cavitas hæc ab aliis differret ıatricibus, niſi quòd in parte ſiniſtra non eadem haberet aſa & ligamenta, quæ habebat in dextra. Non ſitus erat hic :terus in medio hypogaſtrio, ut naturalis: hoc enim corpus ıperabundans lateris ſiniſtri, quod infantem continebat, ùm majus eſſet & gravius, dextrum premebat & retrocede-e cogebat. Cavitas, quæ infantem complexa eſt, aperta xhibetur, usque ad locum, quo adhæret fundo matricis, um quo tamen, niſi per tria aut quatuor vaſa valde exigua ҁ tenuia, quæ non niſi poſtquam multo labore in ea inquiſivi, ı veni, non aliam habet communicationem. Corpus hu-ıs matricis ex ſimili conſtat ſubſtantiâ uteri, nempe omni-ıò foliatim compactâ, & infinito pororum numero ſcatens, ıui à parte internâ non penitus ad exteriorem penetrent. Aultò autem ſpiſſior eſt parte ſui inferiore, quam in ſuperiori, ıuæ ſemper diminuitur & tenuiſſima eſt eo loco, ubi rupta eſt. /identur inibi particulæ quædã placentæ huic cavitati adhuc dhærentes: Stilum delineari curavi in figura, inſertum ori-icio cornu ſiniſtri, quod in hanc cavitatem deſinit. Vaſa & igamenta eadem, quæ in altera etiam in hâc reperiuntur avitate. Ita ut duæ inter ſe dividant, quod uni ſoli deberet :ſſe proprium.

Secunda figura molam repræſentat; hæc extraordina-ia erat propter ingentem glandularum numerum in mem-ɔranis ejus adhærentium, & propter ſubſtantiam ſubalben-em & parùm ſolidam, quæ in aliis rubicunda eſt, & admo-lum dura.

In tertiâ tabulæ hujus figurâ infans exhibetur in juſtâ ma-gnitudine, ſicut erat annexus chordâ umbilicali ad ſecundinas uas, planè quidem dilaceratas, quibus adhærebant adhuc mul-

ti ſanguinis grumi, quos indicari curavi , ne neglectæ alicujus circumſtantiæ neceſſariæ mihi eſſem conſcius.

Explicatio Tabulæ ſecundæ.

A A. Arteria & vena ſpermatica dextra.
B B. Rami ad teſticulum abeuntes,
C C. Qui ad uterum abeunt.
D D. Rami qui ad fundum matricis tendunt.
E E. Qui ad collum tranſeunt.
F. Arteriola, quæ ligamentum rotundum humectat.
G. Tuba uteri.
H. Ejus apertura verſus fundum uteri.
I. Stilus per aperturam tranſiens, ſive orificium.
K. Apertura tubæ verſus ventrem.
L L L. Particulæ dilaceratæ.
M. Ligamentum latum.
N. Rotundum.
O. Cavitas naturalis matricis cum pluribus exiguis orificiis probè conſpicuis.
P. Extremitas orificii interni.
Q. Plures plicæ in longitudine orificii interni, quæ retinebant humorem mucilaginoſum quo erat impletum.
R. Figura roſam æmulans ad introitum orificii interni obſervata.
S. Margo orificii interni.
T. Pars vaginæ.
V V V V. Inciſio facta per longitudinem fundi.
X. Conjunctio duarum cavitatum.
Y. Vaſa exigua plura, ab uno ad alterum tendentia.
Z Z Z Z. Oſtia dictorum vaſorum.
1 1 1 1. Inciſio facta in cavitatem ſpuriæ matricis.
2. Cavitas, quæ continuit infantem.

Secun-

33. Secundinarum quædam reſidua, quæ adhuc cavitati adhærent.
4444. Partes diſciſſæ, quâ rupta eſt, & quâ infans tranſiit.
5. Orificium tubæ ſiniſtræ.
6. Stilus tranſiens in eam.
7. Tuba ſiniſtra.
8. Ejus orificium verſus ventrem.
9. Pars abrupta ſ. expanſio foliacea.
10. Ligam. latum.
11. rotundum.
12. Teſticulus.
13. Venæ & arteriæ ſpermaticæ.

Figura II.

aaaa. Forma Molæ.
bbbb. Plurimæ glandulæ magnitudinis differentis.

Figura III.

a. Caput infantis.
b. Fonticulus infantis.
cc. Oculi clauſi.
dd. Corpus infantis.
ee. brachia & pedes valde attenuati.
ff. Pars cuticulæ marcida facilè tangentis hærens digitis.
g. Umbilicus.
h. chorda ſive vas umbilicale.
i. Secundinæ.
kkk. Earum partes complures penitus corruptæ.
l. Pars membranæ.
mmm. Grumi ſanguinis, adhærentes ſecundinis.

TANTUM!

CORO-

CORONIDIS LOCO.

HUic Ephemeridum anno, in quo tot inſectorum ...
cta fuit mentio, adjungere viſum fuit LACERTA
ALATAM VOLANTEM, cujus mentio facta fi
anno Ephemeridum IX. & X. fol. 307. juxta cum P
PILIONIS ad vivum in Indiis delineata icone; quas Exc. D
Hermannus Nicolaus Grimmius Medicinæ Doctor & Pote
Suecorum Regis Archiater, Amicus integerrimus inde red
mihi benignè obtulit. De Lacerta illâ volante hæc anno
vit: *Hæc in arborum fruticumque ramis vitam conſervat ſua*
formicis veſcitur, muſcis & papilionibus, aliisq; inſectis minoribu
nec hominibus, nec animalibus unquam noxia: quibus cu
præſentem hunc claudo annum, & Lectori me Benevolo cup
commendatiſſimum

12. Martii 1684.

Helianthun

INDE

Lacerta
volans.

INDEX
Ephemeridum S. R. I. Acad. Natur. Curioſ
Decur. II. Anni II.

A.

ABortûs *cauſa ſingultus.* pag. 124
ex ira. 387
humani monſtroſi anatome. 311
Abſceſſus *capitis in recens nato phlebotomo curatus.* 371
in mamma lactantis cum folliculo. 303
Abſconditus *in inguine teſticulus.* 38
Abſinthio *Tanacetum ſubſtitutum in hydrope, felici ſucceſſu.* 267
Abſtinentia *quatriduana ab omni cibo & potu.* 2
Abſurdorum *eſu delectatus epilepticus.* 327. *ſeqq.*
Abundantia *lactis muliebris.* 73
Aceſcentis *vini vel cereviſiæ Muſcæ.* 96
accuratior earum deſcriptio. 98
generationis earum modus. 97
Acidum *corroſivum Epilepſiæ lethalis cauſa.* 471
Aconitorum *ex genere num ſit Doronicum?* 243 *ſeqq.*
Adamantes *eorumq. artificialis parandi modus.* 104
figurâ gaudent variâ. 105
generationis eorum modus. 100. & 101
Lippiaci. 99
medica an eis inſit virtus? 106
puritas eorum unde? 102
quâ ratione differant à Cryſtallis? 103
ſplendor eorum unde? 99
venenoſi non ſunt. 106
Aëris *periculoſa ſubtractio* 426
unde? 427
Albi fluxus *uterini origo vera.* 465
Alvi *obſtructi cauſa rarior.* 186
cura admiranda. 74
obſtructio lethalis à ſuppreſſis hæmorrhoidibus. 276
Amnii *aquarum defectus maximè periculoſus.* 216
exſiccatio unde? 217
origo & utilitas. 216
Anatomia *abortûs humani monſtroſi.* 311

 Ana-

Anatomia *ardeæ ſtellaris.* 60
alvi ſuppreſſione ex hæmorrhoidibus ſuppreſſ. extincti. 276
cachexia deplorata defuncti. 185
Calculoſi. 36
Ciconiæ. 246
Ellebori albi infuſo enecatæ fœminæ. 214
Epileptici ſumma partium corroſione extincti. 471
Erucarum. 203
Hydrocephalo ex ſpina bifida defuncti infantis. 364
Hydrope inaudita tubæ Uterinæ denatæ Virginis. 233
Iſchuria extincti. 270
Matricis & Morbonæ muliebris nova. 457 *ſeqq.*
Milvi. 55
Perlæ. 195
Reſpiratione difficili & dolore circa laryngem laborantis. 275
Tumorem inſignem in nucha habentis infantis. 274
Urinæ incontinentiâ defuncti. 277
Utero duplici præditæ fœminæ. 475. *ſeqq.*
Anatomica *quædam noviter obſervata.* 289
Animalium *ſub herbis putrefactis generatio.* 162
variorum ex utero humano geneſis. 90
ratio & cauſa. 92
motus ſubtilius demonſtratus. 433. *ſeqq.*
Annoſum *ulcus curatur reciſione pedis.* 71
Anſeris *morſus periculoſorum ſymptomatum cauſa.* 179
ratio. 182
Antimonii *crudi uſus maxime ſalutaris.* 360
diaphoretici adverſus Mercurii uſum periculoſum, inſignes virtutes. 421
minera artificioſiſſimè cryſtalliſata, 701
Antipathia *cum felibus.* 82
probabilis ejus ratio. 83
Aperturæ *cadaverum utilitas.* 339
Aphoriſmorum *Hipp. artificioſa diſtinctio.* 323
Apiformis *muſcæ deſcriptio.* 94
Appetitus *rerum inſolitarum in gravidis unde?* 77
Aquarum *amnii defectus periculoſus.* 216
duobus ante partum menſibus quotidianus & innoxius effluxus. 250
exſiccatio unde? 217
origo & utilitas. 216
Aquæ *fortis incauta aſſumtio ſanitatis cauſa.* 300

Aquæ

Aquæ *operationum & effectus cauſæ.* 89
pota cura. 88
frigidæ potus mortis & convulſionum cauſa 369
marinæ mira à nubibus ſublatio. 25
Aranearum *generatio in fungis.* 164
probatur experimentis. 166
rationibus. 164
luſus inter ſe & certamina. 168
Araneæ *vulgaris deſcriptio.* 51
Arbores *innatæ lapidibus.* 143
Arcanum *vitrioli.* 148
Ardeæ ſtellaris *anatome.* 60
Ardens febris *ſpiritu vini curata.* 87
Argenteus *nummus rapæ incluſus.* 298
Armoniaci ſalis *ſpiritus ſingulari modo paratus.* 147
ejus uſus eximius. ib.
ſublimatio & depuratio ſingularis. 145
ejus uſus antifebrilis inſignis. 144 & 145
Aromatum *uſus nimius, Diabetis cauſa.* 281
Arii *inteſtina ab ileo rupta.* 449
Arthriditis *remedium pediculi.* 388
Aſbeſtinum linum *ejusq; incombuſtibilitas.* 109. 116
unde? 117
num cum eo quod fit ex amianto unum ſit & idem? 109
uſus ad chartas. 114
ad funebres Regum tunicas. 111
ad mantilia & thryallides 113. 123
Mechanicus. 121
Medicus. ibid.
Aſitia *quatriduana.* 2
Aſphixia. 79
Aſperæ arteriæ *infixarum rerum curatio.* 301
Aſthma *paralyticum ſiccum curatum* 256
Attractiva nubes *pyramidalis in Oceano.* 24
Avaritia *nimia Melancholiæ deſperatæ cauſa.* 418
Aurantium *pomum citratum.* 35
Aure *ruſtici vermes innati & extracti.* 93. & 95
Aurem *ruſtici irrepens Gryllus, mortis cauſa.* 69

B.

BAlnea *gravidis ante partum maximè convenientia.* 230
Balſamandi *cadavera apud veteres modus.* 113
Balſami ſulphuris *uſus puerperæ hydropicæ lethalis.* 232
ratio & cauſa. 239
Bavianis Berneæ *lapides inſunt Bezoardici.* 420
Bedeguare *Pharmacopolarum.* 30
ejus veſpæ roſeæ deſcriptio. 32. ſeqq.
generationis modus. 33

Beſtialis *coitus beſtialis fœtûs cauſa.* 91
Beta *monſtroſa.* 207
Bezoar *lapis ex ſimiis Berneæ majoribus.* 420
ejus pretium & virtus. ibid.
Bifida *dorſi ſpina.* 363
Bigemmellorum *partus.* 26
non eſt ſuperfœtationis ſpecies. 28
Blattæ *ope microſcopii accurata deſcriptio.* 43
Papiliones alis plumoſis. 297
Bombycis *accurata microſcopii ope deſcriptio.* 52
Borſycites. 144
Botriformes *conglomerationes ex uteri vagina erumpentes.* 462
Bruta *imaginari non poſſe, falſum.* 405
cur hominibus piloſiora. 357
Brutorum *in uteris cur non æq; ac in humanis generentur molæ?* 398
Bufo *permagnus.* 15
Bulimus *admirandus in Epileptico.* 329
ejus ratio. 332
Buxus *trichopojos.* 350

C.

CAchecticas *fœminas impregnari & poſt partum hydropicas fieri, novum non eſt.* 232
ratio. 238
Cachexia *deplorata.* 183
Cachexiæ *cauſa aperto poſt morte[m] cadavere detecta* 18
Cadavera *balſamandi apud Veter[es] modus.* 11
cur in illis creſcant pili 35
Cadaverum *aperturæ utilitas.* 33
Calculoſi *anatome.* 3
Calculi *carboniformes.* 3
è pulmonibus per tuſſim reje[cti]. 37
Calculus *veſicæ à muliere 79. annorum excretus.* 39
Calvariæ *recenter à patibulo deſum[p]tæ mira deſtillatio.* 42
ejus ratio probabilis. 42
Calvitiei *remedia convenientia.* 35
Campanæ *ſonus & hominum viſi[o] epilepſiæ cauſa.* 32
Canes *num à nuce vomica ſemper moriantur?* 24
Canis *à muliere partu inſolito editus* 91
Cantharidis *I. Aldrovand. accurata ope Microſcopii deſcriptio.* 44
miniati deſcriptio. 46
viridis deſcriptio. 47
Cantio *nocturna decollatæ infanticidæ.* 425
Caper *ſylveſtris à ſerpente magno deglutitus.* 18
Carboniformes *calculi.* 37
Carnium erucula *piloſiſſima.* 43
Carnoſa Diarrhœa. 394
ejus ratio & cauſa. 395
Carpi *hæmorrhagia ejusq; cura.* 64

Caſtorei

Cſtorei Tincturæ *inſignis in Epilepſia uterina uſus.* 234
Cıſæ *morborum monſtroſa.* 390
Cuſticus ſanguis. 26
Crebellum *extra cranium poſt terrorem gravidæ à fele impoſita.* 272
Crebrum *humanum poſt mortem in cochleas minutiſſimas transmutatum.* 304
Ctamina & *luſus aranearum.* 168
Ceva *cornuta.* 247
Cvus *à ſerpente deglutitus.* 18
Chrta *amiantina.* 114. & 123
Choroleos *origo & cauſa vera.* 463 & *ſeqq.*
Cloroſi & *vermibus laborans puella helleboro albo enecata.* 239
ratio. 241
Ciorum *character imprimitur ſemini noſtro.* 92
Ciniæ *anatome.* 245
venter ejusq; affinitas cum ruminantibus. 245
Ciutæ *venenoſitas.* 471
Ciiex *ſeu pulex, muſca alata.* 295
Cinabarini *Laudani deſcriptio.* 385
Ciculationis *eximius in medicina uſus.* 224
impedimenta variorum ſymptomatum cauſa. 239
Ciıia poma *monſtroſa.* 33
prægnantia. 34
Ciatum *pomum Aurantium.* 35
Clſterum *in morbis infantum uſus inſignis.* 345
Cochleæ *ex Cerebro humano poſt mortem natæ.* 304
Cœcitas *ex remedio ſuperſtitioſo* 261
ſuppuratione. 295
Coitus *beſtialis, beſtialis fœtus cauſa.* 91
Conceptionis *ſpes vana.* 235. 238. 306
unde? 232
Conſenſus *matris cum fœtu in utero.* 402
Conſtrictio *nimia fœminis Japonicis gravidis non nocet.* 255
monſtri cauſa. 254
ratio. ibid.
dubia eſt. 255
Contractura *ex menſibus ſuppreſſis.* 277
Convulſiones *cur exhauſto ſanguine puerperas invadant.* 221
earum cauſa. ibid.
Contractura *ex menſibus ſuppreſſis.* 277
Convulſiones *cur exhauſto ſanguine puerperas invadant.* 221
earum cauſa. ibid.
Cor *non eſt primum in homine vivens.* 317
ejus in abortu humano defectus. 315
pertranſiens vulnus non ſtatim lethale. 419
Cordis *polypus.* 48
Corium *porcinum cum nauſea deglutitum ventriculus negligit.* 391

Cornuta *Cerva.* 247
Coronaria *Citria monſtroſa.* 33
Cranii *contuſio feliciter ſanata plicæ cauſa.* 1. & 2
Craſſiſſimi *ſanguinis hiſtoria rarior.* 347
Crinis *vide Pilus.*
Crocus *cum opio in effectu conſpirat.* 473
uteri anima. ibid.
Cryſtallina *Urina.* 286
Cryſtalliſatio *mineræ antimonii elegantiſſima.* 301
Cynorrhodon *ejusq; veſparum roſearum deſcriptio.* 30 & *ſeqq.*

D.

DEcollatæ *infanticidæ nocturna cantio.* 425
Dendrites. 144
Deſtillatio *mira Calvariæ recenter ex patibulo deſumtæ.* 425
ejus ratio probabilis. 426
Dentis *evulſio lethalis.* 81
periculoſa. 82
Dentium *caſus ex nimio Tabaci fumo.* 373
ob narcoticorum uſum. 372
Diabetes *ex nimio aromatum uſu feliciter curata.* 281
vera, affectus rariſſimus. 282
ejus cauſa. ibid.
curatio. 283
Diaphoreticus *Mercurius.* 15
Diarrhœa *carnoſa.* 394
ejus ratio. 395
Differentiæ *molæ.* 397. & 407
Dolores *poſt partum unde?* 214
remedium contra eos optimum. ibid.
Doronicum *num ſit ex genere aconitorum?* 243
Draconum *oſſa verè exiſtentia eorumq; uſus.* 259
Duodenum *nimium dilatatum & bilioſo humore repletum.* 186
difficultatis alvi cauſa. ibid.
ratio & cauſa. 187
Dyſenteriæ *epidemicæ ſpecificum oſſa humana.* 68
per vomitum curatio. 380
Dyſpnœa *ex fulmine.* 389

E.

ELephantia *Javæ nova.* 7. & *ſeqq.*
ejus cauſæ. 10
ſymptomatum examen. 10
Curatio. 12
Ellychnia *ex amianto.* 113
Embryo *hydropicus.* 63
Epar. *Vide Hepar.*
Epilepſia *â Campanæ ſono & hominum intuitu.* 326
Lunaris periodica. 324
& mors ex potu aquæ frigidæ. 369
Uterina Tincturæ caſtorei uſu feliciter curata. 334

Epi-

Epilepſiæ *cauſa rarior.* 343
cauſam cur Veteres Venena dixerint. 471
corroſiva materia. 470
rarioris exempla. 333
remediū ſuperſtitioſum. 346
Epileptica *pariens.* 62
Epilepticorum *membra cur mirè intorta non rumpantur?* 334
virium naturæ robur. 335. & ſeqq.
Epilepticus *abſurdorum eſu delectatus.* 327
Erucarum *Anatome.* 203
Erucula *carnium piloſiſſima.* 43
Eryſipelatis *male curati ſymptomata.* 71
curatio. 80
Eſus *rerum abſurdarum innoxius.* 327. 329. 330. 335
Evulſio *dentis lethalis.* 81
Excreſcentia *carnea uterina.* 413
Excretio *fortuita rerum deglutitarum.* 299
granularum ſeminalium per urinam. 389
vermium copioſa. 294
Exſpiratio *frigida lethalis.* 368

F.

FEbre *ardente laborantibus num vini potus conveniat?* 87
Febrifugum *inſigne ex Sale Armoniaco.* 144. & ſeqq.
Febris *ardens ex hectica in ſalutem ægri oborta.* 377
ſpiritu vini curata 87
Febris *erratica uſu Magiſterii Martis aperitivi curata.* 141
maligna ſingultuoſa non lethalis. 124
ejus cauſa. 128
quotidiana uretico ſputatoria. 258
tertiana curata, Paralyſeos mirabilis cauſa. 358
ratio. 360
ex Umbra ſambuci, ſambucinis curata remediis. 288
Febrium *erraticarum cauſa.* 142
Felium *præſentiam non ferentium exempla.* 82
probabilis hujus antipathiæ cauſa. 83
Femoris *tumor feliciter curatus.* 209
Fibrinum trifolium *ejusq; uſus antiſcorbuticus inſignis.* 170
varia ex eo præparanda Medicamenta. 173. & ſeqq.
Fictilia vaſa *effoſſa.* 66
Fiſtula *linguæ.* 86
Fluoris *mulierum albi vera origo.* 643. & 469
Fœmina *à ſerpente Indico magno deglutita.* 18 & 21
Fœtus *axanguis.* 393
conſenſus in utero cum matre unde? 402
fruſtillatim ſub umbilico à natura excretus. 236
inteſtinis extra uterum incumbens. 478

Fœtûs *mortui, pedibus usq; ad axillas ex utero pendentis, extractio.* 215
extractionis hujus ratio. 218
mortuus miro naturæ conatu expulſus. 307. 236
nonum ante menſem cur ſæpe properet ad partum? 227
ob oſculum uteri arctum effluxis aquis per quinq; dies retardatus, feliciter exceptus. 229
putreſcentis in utero & manum exerentis, extractio. 219
cum ſerpente excluſus. 90
cum veſiculis ſeroſis. 63
Vita in utero unde dependeat? 211
Vitam in utero unde amittere queat? ibid.
vivi ſincipite ad pubem pulſi, extractio. 210
Fomes *vulneri impoſitus inq; illum flammæ concuſſæ hæmorrhoides ſiſtit.* 65
ratio & cauſa. ibid.
Fonticulornm *eximius in iſchiade uſus.* 76
Fractura *oſſis mira.* 396
Fraxini *ligni oleum ejusque uſus.* 390
Forficula *ejusq; accurata deſcriptio.* 44
Fulmen *diſpnœæ cauſa.* 389
Fungi *nidum præbent araneis & vermibus.* 164
probatur experimentis. 166
rationibus. 164
eorum generationis modus. 355

G.

GEmelli *duplices.* 26
monſtroſi. 267
Generatio *aranearum in fungis.* 164
fungorum & tuberum. 355
humana quibus modis fiat. 90
Inſectorum omnis fit ex ſeminio. 265
molarum. 397
muſcarum apiformium. 94
ex ovo ob dubia quædam eſt ſuſpecta. 92
Vermium ſub herbis putrefactis. 162
probatur experimentis. 166
rationibus. 162
Nivalium. 265
Generationis *impedimentum teſticuli in ſcroto latitantes non ſunt.* 38
Geneſis *variorum animalium ex utero humano* 91
Glandula pinealis *animæ ſedes non abſurde dicitur.* 57
inſignis in cerebro milvi inventa. 57
læſa mortem ſubitò inducit. ibid.
Glandulæ *in & extra veſicam Iſchuriæ cauſa.* 269

Glan-

Glandulæ *novæ vaginales Uterinæ.* 462
earum uſus. 466
multorum ſunt morborum cauſæ. 467
Globoſum corpus *ex utero propendens puerperæ poſt puerperium mortem inducit.* 337
Globuli *pingues per alvum infantum cum torminibus rejecti.* 342
ratio & cauſa. 343
Glutinoſa urina. 285
Gravida *quæ poſt terrorem infantem cum cerebello extra cranium poſitum pepererat.* 272
picem anxiè appetens & innoxiè comedens. 77
ſerpentem una cum fœtu excludens. 91
Gravidæ *animalia varia parturientes.* 91
animi affectibus cur adeò obnoxiæ. 78
aquarum ex utero 2. menſibus ante partum quotidianus & innoxius effluxus. 250
lactis copioſa & innoxia è mammis effluxio. 248
Gravidarum *cum ipſo fœtu in utero conſenſus unde?* 402
imaginationis vis mira. 272. 274. 316 366. 402
Gravidis *maxime convenientia balnea. Vide Partus* 236
Gryllus *in aure mortem inducit.* 69
Gryllotalpa *& quæ circa ventriculum ejus notanda.* 58
Gutturi *inhærentia forte fortuna rejecta.* 299

H.

HÆmorrhagia *narium ſingularis.* 349
univerſalis ex ictero nigro lethalis. 318
ejus ratio & cauſa. 319
Hæmorrhagiæ *carpi cura minus uſitata.* 64
ejus ratio. 65
cura ex opiatis feliciſſima. 472
narium optime ſuccurrit Urticæ uſus. 79
uterinæ cauſa à placenta retenta. 226
poſt partum curatio. 228
Hæmorrhoides *ſuppreſſæ obſtructionis alvi lethalis cauſa* 276
Hectica *in febrim ardentem feliciter terminata* 377
Hellebori *albi infuſo puella enecata* 239
ratio & cauſa. 241
ejus anatome. 240
Hepar *eminentiis variis diſtrictum.* 186
ex crapula frequentiori non abſumitur. 160

Hepar *magnum.* 39.158.160
nimium contractum. 160
officina ſanguinis non eſt. 317
Hepati *valde noxius eſt potus nimium parcus.* 423
ratio. 124
Hepatis *in abortu humano defectus.* 315
Herba *incombuſtibilis.* 119
Herbis *omnibus putrefactis ſubnaſcuntur vermes.* 162
Hirudines *enecant puellam.* 310
Hirundines *ſale volatili ſcatent.* 152
varia præbent Medicamenta. 152. *ſeqq.*
Humana oſſa *ſpecificum in dyſenteria epidemia.* 68
eorum uſus medicus varius. *ibid.*
impius & abominandus habetur. 69
Humanum ſemen *num univocæ an æquivocæ naturæ.* 91
Hydrocephalus *vitio ſpinæ bifidæ.* 263
ejus ſectio anatomica. 364
Hydrops *Embryonis.* 63
maraſmo finitus. 322
Hydropica *Puerpera â Circumforaneo malè curata.* 232
Hydropis *cauſa.* 238
decocto Tanaceti curatio. 268
genera varia. 232
genus inauditum in dextera Virginis tuba. 233
Hydropis *Venæſectio crebra cauſa.* 381
ex Volckameriano pulvere ſaxifrago curatio. 268
Hyemali *tempore quomodo inſecta quædam lateant.* 266
Hypercatharſis *ex laureola.* 323
Hypochondriacorum *Urinæ nigræ unde?* 138
Hyſterica paſſio *cum ſtupore brachii.* 383
tabaci fumo curata. 384
Hyſtericarum *paſſionum vera cauſa.* 468
Hyſtrix *â ſerpente magno deglutita.* 18

I.

ICtero *nigro laboranti hæmorrhagia univerſalis lethalis.* 318
ratio & cauſa. 319
Ignem *Salamandræ impunè non ſuſtinent.* 107. 115
Imaginatio *brutorum vana non eſt.* 405
Imaginationis *in gravidis vis mira.* 272. *& ſeqq.* 316. 366. *&* 402
Imprægnatio falſa. 306
Incombuſtibilitas *herbæ cujusdã.* 119
lini asbeſtini. 109. *&* 116
rerum in quo conſiſtat. 118
Salamandræ fabuloſa. 107 *&* 115
Incontinentia *Urinæ.* 29. *&* 387
ejus cauſa anatomiæ ope detecta. 291

Incon-

ncontinentiæ *ur. remedium.* 388
nedia *quatriduana.* 2
ndigo *herba, ejus ſatio, cultus & coloris extractio.* 5
nfantum *in morbis inſignis eſt uſus clyſterum.* 345
nflammatio *ex inunctione mercuriali.* 336
ejus curatio. ibid.
nſecta *quædam quomodo hyemali tempore lateant.* 266
nſectorum *conſiderationis utilitas.* 190
generatio omnis ex ſeminio. 265
ex vegetabilibus. 164
nteſtinum *duodenum difficultatis alvi cauſa.* 186
ratio. 187
nimium dilatatum & copioſo bilioſo humore repletum in Cachectico. 186
ntuitus *hominum epilepſiæ cauſa.* 326
ræ *effectus in humano morſu, abortu, & lactantibus.* 386
rritatio *convulſionum cauſa.* 221
Ichuriâ *extincti anatome.* 270
ex glandulis in & extra veſicam cum ſphinctere calloſo. 269
Judæ & Arii *inteſtina ab ileo rupta.* 449

L.

LAc *epilepſiæ in infantibus ſæpe cauſa.* 343
& ratio. 345
quid? 215
torminum in infantibus cauſa. 344
Lactantibus *ira valde noxia.* 387
Lactis *copioſa & innoxia è mammis effluxio.* 243
muliebris abundantia. 73
vaccini virtus in curanda podagra. 3
Lactantis *abſceſſus mammeus cum folliculo.* 303
Lactationis *difficultas.* 340
Lapis *vide Calculus.*
ſerpentinus Alexipharmacus in India compoſitus. 20
Lapides *figurati.* 143
Lapſus *ex alto indemnis.* 70
Laryngem *retro enatum oſſiculum.* 275
Laudanum *cinnabarinum.* 385
Laureola *hypercatharſin cauſans.* 323
Lepra *vide Elephantia.*
Lien *in lobos complures diviſus.* 478
Lienis *in abortu humano defectus.* 314
Lingua *magna ſine vitæ periculo decurtata.* 84
num enaſci queat? 85
ex Variolis tota cum ſputo rejecta. ibid.
Linguæ *fiſtula.* 86
Lippiaci *adamantes.* 99
Lochia *quid?* 220
Lochiorum *fluxu melancholia deſperata ex ſcabie curata.* 417
incommoda. 220

Locuſta *viridis major ejusq; accurata deſcriptio.* 40.42
Locuſtæ *ex cadaveribus incolarum Madagaſcar generantur* 92
Lunaris *& periodica Epilepſia.* 324
ejus cauſa. 325
Lymp[illegible] *furioſam Salia volatilia blande contemperant.* 236

M.

MAgnetis *à ſolito quondam ſuo puncto varietas.* 445
Malignis in febr. *Urina Oleaginoſa ſignum eſt lethale.* 286
Mammæ abſceſſus *cum folliculo in lactante.* 303
Maniacorum *robur unde?* 336
Mantilia *amiantina.* 114
Manuformia *poma citria.* 33
Maraſmus *ex hydrope.* 322
Marinæ aquæ *mira à nubibus ſublatio.* 25
Martis *aperitivi Mynſichti uſu Febris Erratica curata.* 141
Medicamenta *ex homine deſumta licet virtute non careant, ab iis tamen abſtinere præſtat,* 69
ex hirundibus parata varia 152
ex Trifolio fibrino parata. 173
Melancholia *deſperata ex ſcabie fluxu lochiorum curata.* 417
Membra *epilepticorum & obſeſſorum cur mire intorta non rumpantur.* 334
Menſium *per os exeuntium curatio* 251. & 25[illegible]
ſuppreſſio contracturæ cauſa. 27[illegible]
Mentis *aberrationes particulares dari demonſtratur.* 77
Mercurialis *inunctio in Podagra inſignis inflammationis cauſa.* 363
Mercurius *Diaphoreticus.* 150
Mercurii *periculoſus uſus antimonio diaphoretico curatus.* 421
Meſenterii *ſteatoma.* 367
Meteoron *Indiæ rarum naves invertens.* 25
Milvi *anatome.* 55
Minera *antimonii elegantiſſimè cryſtalliſata.* 301
Mola *admodum rara.* 336
carnea. 238
in utero duplici. 479
Veſicaria. 232
Volatilis. 411
miræ fœminarum de illa fabellæ. 410
magis ad fœtum monſtroſum quam molarum inter differentias referenda. 412
Molæ *concipi ſine viro non poſſunt.* 400
cur in muliercularum uteris potius quam animalium generentur. 398
earum generationes & differentiæ. 397
Monſtrum *à conſtrictione.* 254
ejus ratio. 256

Mon-

[M]onſtroſa *conformatio unde potiſſimum dependeat.* 312. 316
poma citria. 33
[M]onſtroſæ *morborum cauſæ.* 390
[M]onſtroſi *gemelli,* 267
abortus humani anatome. 311
[M]onſtroſo *in inguine ubere prædita fœmina.* 208
[M]onſtroſum *ovum.* 278
[M]orbus *novus Javæ Indorum* 7 *ſeqq.*
[M]orborum *præcipuorum muliebrium principalis cauſa.* 467
[M]ors *Arii & Judæ.* 449
[M]orſus *animalium cur nonnunquam periculoſus.* 180
anſeris periculoſorum ſymptomatum cauſa. 179
ratio. 182
humanus incurabilis. 387
[M]ortui *manus curat ſtrumam.* 309
[M]oſchata nux *vide Nux Moſchata.*
[M]oſchum *urobubali cerebrum craniumq́ redolet.* 22
[M]otus *animalium ſubtilius demonſtratus.* 433. *ſeqq.*
ad ſanguinis evacuationem ex vena ſecta neceſſario requiſitus. 347
[M]urium *pulli certum urinæ incontinentiæ remedium.* 388
[M]uſca *aquatica Tigurina major.* 191
pulex vel cimex. 295
[M]uſcarum *apiformium deſcriptio* 94
[M]uſcæ *vini vel cereviſiæ aceſcentis.* 96
earum generationis modus 97
accurata deſcriptio. 98
Muſcas *an fugiat thymus.* 163

N.

NArium *hæmorrhagia admiranda.* 349
vermes emuncti, eorumque natura & ortus. 93
Narcoticorum uſus *dentium cauſat caſum.* 372
Naturæ conatus *in expulſione fœtus mortui.* 236. & 307
Naves *invertens meteoron.* 25
Nauſea *panis.* 72
Nemoroſa petra. 144
Nicotiana *vide Tabacum.*
Nigricantes *calculi.* 37
Niſus *puerperarum retenti, cur ſæpè fiant mortis cauſa.* 225
quid? *ibid.*
Nubes *pyramidalis in Oceano attractiva.* 24
naves invertere poteſt. 25
Nuces vomicæ *earumq́ vis medicamentoſa.* 245
experimenta circa eas in canibus facta. 245
Numeroſus *partus.* 26
Nummus *argenteus rapæ incluſus.* 298
Nux moſchata *juſto majori doſi aſſumta variorum ſymptomatum cauſa.* 278

O.

OBſeſſorum *membra cur mirè intorta non rumpantur.* 334

Obſtructio *alvi â ſuppreſſis hæmorrhoidibus lethalis.* 276
ejus admiranda cujusdam cura. 74
Oceani nubes *pyramidalis attractiva.* 24
Odor *roſarum viſui nocivus.* 309
Oleaginoſa Urina *in febribus malignis lethale ſignum.* 286
per plures annos. 284
quibus curanda. 285
Olei *ligni fraxini uſus.* 390
Omentum *in cachectico luridum & corruptum.* 186
Opiatorum *uſus in hæmorrhagiis maxime ſalutaris.* 472
Os *exeuntium menſium curatio.* 251
Oſſa *cadaveroſa fœtus per abſceſſum circa umbilicum â natura excreta.* 68
draconum vere exiſtunt. 259
eorum uſus Medicus. ibid.
epileptici ſummè corroſiva. 471
humana ſpecificum in dyſenteria Epidemia. 68
eorum uſus Medicus varius. ibid.
impius & abominandus habetur. 69
Oſſiculum *retrò laryngem natum.* 275
Oſſi[illegible] *fractura mira.* 396
Oſtreæ *& piſces, cur pilis careant.* 357
Oviformem *generationem ſuſpectam reddentia dubia.* 92
Ovum *materia ſanguinolenta refertum.* 406
monſtroſum. 278
Ovula *innumera â juvencula excreta.* 417

P.

PAnis *nauſea.* 72
Papilio *blatta alis plumoſis.* 297
Papilionis *flavi accurata deſcriptio.* 48
vulgaris albi examen. 200
Paralyſis *mirabilis â tertianâ diuturnâ curata.* 358
ratio. 360
quid? 79
Paralyticum *aſthma ſiccum curatum.* 256
decoctum in caſibus deſperatis ſalutare. 360
Pariens *epileptica.* 62
Partus *bigemmellorum.* 26
non eſt ſuperfœtationis ſpecies. 28
epilepſiæ cauſa & medela. 62
fœminæ cujusdam caninus. 91
nonum ante menſem unde. 227
variorum animalium ex utero humano. 91
unde. 92
Partum *inſequentes dolores unde.* 214
eorum remedium optimum. ibid.
Pediculi *arthritidis remedium.* 388

Pellis *reciſione curatur ulcus annoſum.* 71
Peritonæi *uſus.* 369
Perlæ *ribeſiorum anatomia.* 198
deſcriptio. 50
Phanthaſia *læſa picæ cauſa.* 77
Phlebotomiæ *& ſudoriferi in die purgationis exhibitio ſalutaris.* 139
Phryganion *ejusq; deſcriptio.* 49. & 192
Perlæ. 194
Phthiſis *incipiens ex intermiſſione Venæſectione.* 375
Phthiſicum *unguentum magnarum virium.* 264
Pica *picis.* 77
ejus cauſa & ratio. 78
Picem *avide appetens & innoxiè comedens gravida.* ibid.
Pili *an poſt mortem creſcant?* 354
eorum figura quænam ſit? 353
generationis modus. 354
reſecti, cur craſſiores renaſcantur. 356
Pilis *cur careant oſtreæ & piſces.* 357
Pilorum *caſus unde?* 357
criſpatura unde? 356
Piloſa *puellæ facies ex lixivio cui buxus incoquebatur.* 350
Pinealis glandula *animæ ſedes non abſurdè ſtatuitur.* 57
inſignis in cerebro milvi reperta. 57
læſa, mortem inducit. ibid.
Piſces *cur pilis careant?* 357
Piſum *in aurem illapſum ſurditatis cauſa.* 374
Placentæ *uterinæ retentio magnarum hæmorrhagiarum cauſa.* 226
putridæ extractiones rariores. 227
Plantarum *ſignatura, & quid de ea ſentiendum.* 351
Plantæ *lapidibus innatæ.* 143
Plica *ex capitis vulnere.* 1
Podagra *vide Arthritis.*
ab Agyrta inunctione Mercurii minus feliciter curata. 362
lactis Vaccini ſingulari virtute curata. 3
Polypus *cordis.* 480
Poma *citria monſtroſa.* 33
Pomum *aurantum Citratum.* 35
citrium prægnans. 34
Potus *nimiùm parcus hepati eſt nocicivus.* 423
ratio. 424
Puerpera *hydropica â circumforaneo male curata.* 232
miſera bis fœtum cadaveroſum fruſtillatim circa umbilicum edens. 231
Puerperæ *mors ex corpore myloide ex utero poſt partum propendente.* 336
niſus negligentis & filiam parientis, hæmorrhagia lethalis. 223
niſibus retentis cur facile moriantur. 225
ſanguine exhauſto, cur convul-

vulſionibus adeo obnoxiæ. 221
Pulex *ſeu cimex, muſca alata.* 295
Pulicis *campeſtris deſcriptio.* 50
Pulmonum *calculi per tuſſim rejecti.* 378
defectus in abortu humano. 315
vulnera non lethalia. 67
Pulſus *deficiens inſanis.* 79. & 80
ratio & cauſa. ibid.
intercurrens. 320
Pygolampis *lacuſtris.* 197
Pyramidalis *nubes in Oceano attractiva.* 24
invertit naves. 25

Q.

QUerni *viſci virtus admiranda.* 263
Quotidiana *febris uretico ſputatoria.* 258

R.

RAcemus *Goſmansdorffianus verſicolor.* 346
Rapæ *incluſus nummus argenteus.* 298
Reciſione *pedis curatur ulcus annoſum.* 71
Relaxatæ *uvulæ cura.* 93
Reſpirationis difficultas *ex oſſiculo retro laryngem nato.* 275
ad vitam neceſſitas unde? 212
Ribeſiorum perlæ *deſcriptio.* 50
Robur *epilepticorum & maniacorum inſigne.* 335
unde? ibid.
Roſarum *cantharidum accurata deſcriptio.* 44
odor viſui nocivus. 309
ſylveſtrium ſpongiolæ earumq; veſparum deſcriptio. 30. & ſeqq.
Ruminantium *ventriculorum deſcriptio.* 58

S.

SAlamandra *in igne non vivit.* 107 & 115
Sal *armoniacum depuratum & ſublimatum.* 145
ex ejus capite mortuo paratur ſal febrifugum. 146
ejus ſpiritus ſingulari modo paratus. 147
hirundinum volatile. 151
Salia *volatilia lympham furioſam valde contemperant.* 236
Salivales *ductus aberrantes fiſtularum incurabilium cauſæ.* 86
Salivatio *in febre quotidiana.* 258
ratio & cauſa. ibid.
Salviæ *externæ ſuperficiei ſingularis textura vermibus ſcatens.* 163
Sambuci *umbra febris ſambucinis remediis curatæ, cauſa.* 288
Sanguis *cauſticus.* 261
Sanguine *carens fœtus.* 393
Sanguinis *circulationis, eximius in medicina uſus.* 224
Sanguineus *ſudor ſcorbutici cujusdam.* 63
ejus ratio & cauſa. ibid.

è vena

è vena ſecta nonniſi prævio motu effluxio nulla. 347

Satyriaſis *in ſene admiranda curata* 280

Scabies *Melancholiæ deſperatæ & fluxu lochiorum curatæ cauſa.* 417

Scarabæus *auratus vide Cantharis.*

Cornutus. 201

roſarum argenteus 205

vaginipennis ſubſultans. 206

Scorbutici *ſudor ſanguineus.* 63

ejus ratio & cauſa. 64

Semini *rerum idealis imprimitur ciborum character.* 92

Seminum *granula per Urinam excreta.* 389

Semen *humanum infinitis animalculis ſcatet.* 92

univoca an æquivocæ ſit naturæ. 90

Serpentes *magni Indiæ orientalis variæ magnitudinis.* 23

integra animalia quomodo deglutire queant? 18 & 24

earum capiendarum modus. 20. 28

caro Indis gratus eſt cibus. 20. & 24

venenũ ubi lateat. 20

Serpentinus *lapis alexipharmacus compoſitus.* 20

Serpens *cum fœtu excluſus.* 98

magnus Urobubalum deglutiens. 18

Serpentum *permagnarum exempla quædam dubia.* 23

Signatura *plantarum & quid de ea ſentiendum.* 351

Silices *diaphani.* 99

Simiis *Berneæ majoribus lapides inſunt bezoardici.* 420

Singultuoſa *febris maligna non lethalis.* 124

ejus cauſa. 128

Singultus *abortus cauſa.* 124

diu durantis & continui exempla. 131

in morbis malignis non ſemper lethalis. 129

quâ ratione differat à vomitu. 125

remedia. 124. 129

Spina *bifida.* 363

Spirituum *natura & varietas.* 189

Spiritu *vini febris ardens curata.* 87

Spongiolæ *roſarum ſylveſtres earumq; veſpæ.* 30 *ſeqq.*

Squilla *mollis lacuſtris.* 198

Steatoma *meſenterii.* 367

Stranguriæ *cauſa.* 36

Struma *manu defuncti cujusdam curata.* 309

Strumas *abſumens pulvis egregius.* 310

Stupor *brachii ex paſſione hyſterica.* 383

ratio. *ibid.*

Sudor *ingravidationis fœminæ cujusdam certum ſignum.* 287

rubicundus ex potu vini rubri generoſioris. 64

Sudor *ſanguineus ſcorbutici cujusdam.* 63
unius lateris. 287
Sudorifera *purgantibus cur â quibusdam admiſceantur.* 141
Sudoriferi *& phlebotomia in die purgationis celebratio felix.* 139
Sudoris *ſuppreſſi incommoda.* 187
Superfœtatio *an ſit & quibus menſibus potiſſimum fiat?* 409
Superſtitioſum remedium *cæcitatis cauſa.* 261
Suppuratio *cæcitatis cauſa.* 395
Surditas *à piſo in aurem illapſo.* 374
Surditatis *cura jocoſa.* 375
Sylvæ *innatæ lapidibus.* 143

T.

TAbaci *effectus mirabilis.* 262
fumo curata hyſterica. 384
virtus vulneraria. 263
uſus nimius dentium cauſat caſum. 273
Tanaceti *uſus in hydrope ſalutaris.* 267
Temperatura *hominis cujusdam rariſſima.* 347
Teſticondus. 38
Teſticulus *in inguine abſconditus.* ib.
non eſt generationis impedimentum. ibid.
Teſticulorum *in ſcrotum ſucceſſu temporis deſcenſus.* ibid.
Thymus *an muſcas fugat.* 163
Tincturæ *Caſtorei uſus eximius in Epilepſia Uterina.* 334
Torminum *cauſa in infantibus utplurimum lac.* 344
Trifolium *fibrinum ejusq; uſus antiſcorbuticus.* 170
medicamenta ex eo varia. 173. ſeqq.
Tubæ uterinæ *in Virgine inaudita hydropis ſpecies.* 233
Tuberum *generationis modus.* 355
Tumor *è fæmore propendens curatus* 209
muliebrium in partu ejusque curatio. 229
fætus circa umbilicum fruſtillatim excreti cauſa. 236
Turbinum *ſpecies rarior.* 26

U.

VAſa *fictilia effoſſa.* 66
Ubere *monſtroſo in inguine prædita fæmina.* 208
Venæſectio *vide Phlebotomia.*
crebra hydropis cauſa. 381
intermiſſa Phthiſeos incipientis cauſa. 375
ſpontanea ad radicem naſi. 349
Venena *cur veteres dixerunt Epilepſiæ cauſam.* 471
Venerea lues *inquilinus apud Javanos morbus.* 7
ejus cauſa principalis. 470
Ventriculus *corium porcinum cum nauſea deglutitum negligit.* 391

Ventriculus *perforatus ſine contentorum effluxione.* 186
Ventriculorum *ruminantium deſcriptio.* 52
Vermes *ex aure ruſtici extracti* 93 *&* 95
in fungis. 164
eorum generatio probatur experimentis. 166
ſub herbis putrefactis generantur. 162
è naribus emuncti. 93
nivales. 264
eorum generatio. 265
Vermibus *& Chloroſi laborans puella hellebori albi infuſo enecata.* 239
Vermium *copioſa excretio.* 294
Veſica *glanduloſa cum ſphinctere carnoſo Iſchuriæ cauſa.* 269
Veſicæ *calculus à muliere 79. annorum excretus.* 392
nimia in calculoſo craſſities. 36
Veſiculæ *ſeroſæ in fœtu.* 63
ex utero rejectæ. 237
Veſpæ *roſeæ Bedeguaris deſcriptio.* 30. *&* 32
Vini *rubri epoti particulæ per ſudorem eductæ.* 64
ejus uſu febris ardens curata. 87
Vinum *num in febribus ardentibus conveniat.* 87
Viperæ *integris deglutitis bufonibus per annum ſine omni victu durant.* 21
Viſci *quercini virtus admiranda in epilepſia.* 263
Viſui *nocivus roſarum odor.* 309
Vita *fœtûs in utero unde dependeat?* 211
originem ſuam unde ducat? 427
Vitrioli *arcanum.* 148
Ulcus *annoſum reciſione pedis curatum.* 71
ex Umbra *ſambuci febris ſambucinis remediis curatæ cauſa.* 288
Umbilici *marini deſcriptio & incombuſtibilitas.* 119
Unguentum *antiphthiſicum magnarum virium.* 264
Vomitu *curata dyſenteria.* 380
Vomitus *& ſingultus quâ ratione inter ſe differant?* 125
Ureteris *nimia in Calculoſo craſſities & amplitudo.* 36
Urina *cryſtallina.* 286
glutinoſa. 285
oleaginoſa per plures annos. 284
in febribus malignis lethale ſignum. 286
nigra per omnem vitam emiſſa. 136
non ſemper eſt lethale ſignum. 136. *ſeqq.*
unde? 133
ſanguinea aterrima ſalutaris. 138
Urinæ *incontinentia.* 29. 387
ejus cauſa per anatomiam detecta. 291
in febre quotidiana. 258
remedium. 388

 Uro-

Urobubalus, *ejus cerebrum craniumq́; moſchum redolet.* 22
â ſerpente magno deglutitus. 18
Urticæ *ſuccus num cauſticus & venenoſus.* 75
uſus in hæmorrhagia narium. 74
Uteri *anima crocus.* 473
hæmorrhagia ex retentione placentæ. 223
ratio. 226
poſt partum curatio. 328
vaginales glandulæ novæ. 462
earum uſus. 466. *ſeqq.*
multorum morborum ſunt cauſæ. 467
Uterina *excreſcentia carnea.* 413
Uterinæ *tubæ hydropis inaudita ſpecies.* 233
Uterini *oſculi in partu dilatatio artificioſa.* 229
Uterus *incautè protractus.* 415
in fœmina duplex. 475. & *ſeqq.*
in hydropica tuberoſus. 235
Uva *verſicolor.* 346
Vulnera *capitis plicæ cauſa.* 1
cor pertranſientia non ſtatim lethalia. 419
pulmonum non lethalia. 67
Uvulæ *relaxatæ cura.* 93

F I N I S.